

МАТФЕЙНИҢ БИЖЭЭНИ БУЯННЫГ МЕДЭЭ

Иисустуң ада-өгбе даңызы

(Лк. 3:23-28)

1 ¹ Давид хаан биле Авраам өгбениң үре-садызы боор Иисус Христостуң ада-өгбе даңызы бо-дур.

² Авраам Исаактың ачазы турган. Исаак – Иаковтуң, Иаков – Иуда биле ооң акы-дунмаларының ачазы турган. ³ Иуда – Фарес биле Зараның (а оларның авазы Фамарь боор), Фарес – Есромнун, а Есром Арамның ачазы турган. ⁴ Арам – Аминадавтың, Аминадав – Наассоннун, а Наассон Салмоннун ачазы турган. ⁵ Салмон – Воозтуң ачазы (а Воозтуң авазы Рахав боор) турган. Вооз – Овидтиң ачазы (а Овидтиң авазы Руфь боор) турган. Овид – Иессейнин, ⁶ а Иессей Давид хаанның ачазы турган.

Давид – Соломоннун ачазы (а Соломоннун авазы Урияның кадайы боор) турган. ⁷ Соломон – Ровоамның, Ровоам – Авияның, а Авия Асафтың* ачазы турган. ⁸ Асаф – Иосафаттың, Иосафат – Иорамның, а Иорам Озияның ачазы турган. ⁹ Озия – Иоафамның, Иоафам – Ахазтың, а Ахаз Езекияның ачазы турган. ¹⁰ Езекия – Манассияның, Манассия – Амостуң*, а Амос Иосияның ачазы турган. ¹¹ Иосия – Иехонияның болгаш ооң дунмаларының ачазы турган**. (Оларның чурттап турган үезинде израиль чонну Вавилонче көжүрүп үндүргөн чүве-дир.)

¹² Израиль чонну Вавилонче көжүргөн соонда, Иехония Салафиилдиң ачазы апарган, а Салафиил Зоровавельдиң ачазы турган.

* ^{1:7,10} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде 7-ги шүлүкте «Асаф» эвес, а «Аса» деп бижээн база 10-гу шүлүкте «Амос» эвес, а «Амон» деп бижээн.

** ^{1:11} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Иосия» деп атка «Иоакимниң ачазы, а Иоаким» деп сөстөрни немээн.

¹³ Зоровавель – Авиудтуң, Авиуд – Елиакимниң, а Елиаким Азорнун ачазы турган. ¹⁴ Азор – Садоктуң, Садок – Ахимниң, а Ахим Елиудтуң ачазы турган. ¹⁵ Елиуд – Елеазарның, Елеазар – Матфанның, Матфан Иаковтуң ачазы турган. ¹⁶ А Иаков Иосифтиң ачазы турган. Ол Иосиф Христос деп адаткан Иисусту божаан Марияның ашаа боор.

¹⁷ Ынчангаш Авраамдан Давидке чедир шупту он дөрт салгал, Давидтен израиль чонну Вавилонче көжүрүп үндүргенинге чедир база он дөрт салгал болгаш израиль чонну Вавилонче көжүргенинден Христостуң төрүттүнгенинге чедир база-ла он дөрт салгал солушкан.

Иисус Христостуң төрүттүнгени

(Лк. 2:1-7)

¹⁸ Иисус Христос мынчаар төрүттүнгөн. Ооң авазы Марияны Иосиф-биле дүгдөп каан чүве-дир. Ынчалза-даа олар өгленчир бетинде, Марияның Ыдыктыг Сүлдеден иштелгени билдине берген. ¹⁹ Оон душтуу боор Иосиф ыдыктыг хоойлуну сагыыр кижиге турган, ындыг-даа бол Марияны улус мурнунга бак атка кирибес дээш, кымга-даа дыннатпайн, дүгдээшкинни бүдүү соксадыр деп шийтпирлээн. ²⁰ Ынчалзажок ол ынчаар бодап алган турда, Дээрги-Чаяакчыдан келген төлээ ооң дүжүнге көзүлгөш, мынча дээн: «Давидтиң оглу, Иосиф, Марияны кадай кылып аарындан кортпа. Чүгө дээрге оон иштинде Чаш төл Ыдыктыг Сүлдеден боттанган-дыр. ²¹ Мария оол уруг божуп алып, а сен Ону Иисус* деп адап аар сен, чүгө дээрге Ол Бодунун чонун бачыттан камгалаар ужурлуг-дур». ²² Медээчини дамчыштыр Дээрги-Чаяакчының мынча дээн чугаазы бүтсүн дээш, ол бүгү чүүл болган: ²³ «Дыңна! Арыг кыс иштели бергеш, оол уруг божуп алып, Ону „Бурган бистиң-биле“ дээн уткалыг Еммануил деп ат-биле адаар»^а.

²⁴ Иосиф оттуп келгеш, Дээрги-Чаяакчының төлээзиниң дужааганын эзугаар кылып, Марияны кадай кылып алган. ²⁵ Ынчалза-даа ол, кадайы оглун** божуваан шаанда, ооң-биле эр, херээжен харылзаа кылып көрбээн. Иосиф оолду Иисус деп адап алган.

* ^{1:21} Иисус – еврей дылда «Бурган камгалап турар» дээн уткалыг ат боор.

** ^{1:25} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «оглун» эвес, а «дун оглун» деп бижээн.

^а Ис. 7:14.

Мерген угаанныгларның Иисуска мөгейгени

2 ¹Иисус Ирод хаанның чагырган үезинде Вифлеем деп иудей хоорайга төрүттүнген. Элээн болгаш, Иерусалимче чөөн чүктен мерген угаанныг чурагачылар келгеннер. ²Олар: «Иудейлерниң чаа төрүттүнген Хааны кайыл? Бис Ооң сылдызы чөөн чүкке үнгенин көргөш, Аңаа мөгейип келдивис» — дээннер. ³Ону дыңнааш, Ирод хаан болгаш Иерусалимде хамык улус катый-хаара дүвүрөп үнген. ⁴Ирод Бурганның дээди бараалгакчыларын болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларын дөгөрезин чыып алгаш: «Христос каяа төрүт-түнер ужурлукул?» — деп айтырган. ⁵Олар аңаа: «Иудеяның Вифлеемге — деп харыылааннар. — Чүге дээрге медээчиниң номунда мынчаар бижээн-дир: ⁶„Иудеяның черинде турар Вифлеем, сен кандыг-даа чигзиниг чокка Иудеяның баштың хоорайларындан чүнүн-биле-даа дора эвес сен, чүге дээрге Мээң Израилимниң чонун эдертип аппаар Баштыңчы сенден үнер-дир“»^а.

⁷Ирод ынчан мерген угаанныгларны бүдүү келдирткеш, сылдыстың чырып үнген үезин ылавылап алган. ⁸Ол оон мерген угаанныгларны Вифлеемче чорудупкаш, мынча деп чагып каан: «Ынаар баргаш, Чаш төл дугайында бирден бирээ чокка билип алыңар. А тып алгаш, менче дыңнадыптар силер, мен база Аңаа мөгейип чедер мен». ⁹Хаанны дыңнап дооскаш, олар чорупканнар. Мерген угаанныгларның чөөн чүкке көргөн сылдызы, Чаш төлдүң турган чериниң кырынга доктаай бергиге, оларның мурнунга чырып бар чораан. ¹⁰Сылдысты көргөш, оларның өөрээнин чүге деннээр! ¹¹Олар бажыңче киргеш, Чаш төл биле Ооң авазы Марияны көрүп кааш, доңгая кээп дүжүп, Аңаа мөгейгеннер. Оон боттарының эртине сугар аптаражыын ажыткаш, белектерин: алдынны база ладан, смирна деп чаагай чыттыг чүүлдерни Олче сунуп бараалгааннар.

¹²Мерген угаанныглар дүжүнде Бургандан «Иродче барбанар» деп кичээндириг алгаш, боттарының чуртунче өске оруктап чана бергеннер.

Египетче дезишккин

¹³Мерген угаанныглар чоруй барганда, Иосифтиң дүжүнге Дээрги-Чаяакчының төлээзи кирип, мынча дээн: «Тур, Чаш төлдү болгаш Ооң авазын алгаш, Египетче дезивит. Сеңээ сагындырбаан шаамда,

^а Мих. 5:2; 2 Хаан. 5:2.

аңаа артар сен, чүге дээрге Ирод Чаш төлдү дилеп тыпкаш, өлүрер деп турар-дыр». ¹⁴Иосиф туруп келгеш, Чаш төлдү Ооң авазы-биле кады алгаш, дүне Египетче чорупкан. ¹⁵Ол аңаа Ирод өлгүжеге дээр чурттап арткан. Дээрги-Чаяакчының медээчини дамчыштыр: «Мен Оглумну Египеттен кый деп алдым»^а — дээн сөстери боттанзын дээш, ынчалдыр болган чүве-дир.

Бичии чаштарны узуткааны

¹⁶Мерген угаанныгларга мегеледип алганын билгеш, Ирод аажок килеңнеп үнген. Хаан оларның чугаазындан билип алганы үени барымдаалап, Вифлеемде база ооң чоок-кавызында ийи харлыг болгаш оон бичии эр хиндиктиг чаштарны дөгөрезин өлүрерин шериглеринге дужааган. ¹⁷Иеремия медээчини дамчыштыр Бурганның чугаалаан чүвези ынчалдыр боттанган: ¹⁸«Рамада* алгы-кышкы, ажыг-шүжүгүнүн сөөк чештинер ызы дыңналып тур. Рахиль ажы-төлүнүн ажыын ажып ыглап, хөңнү чазалбайн тур, чүге дээрге уругларын ышкынгандыр!»^б

Мария биле Иосифтиң Египеттен чанып келгени

¹⁹Ирод өлүп каарга, Дээрги-Чаяакчының төлээзи Египетте Иосифтиң дүжүнге кирген. ²⁰Ол мынча дээн: «Тур, Чаш төлдү Ооң авазы-биле кады алгаш, Израильдиң черинче ээп чанывыт. Чаш төлдүң өлүмүн күзөөннер ам амылыглар санындан казылгандыр». ²¹Иосиф тургаш, Чаш төлдү Ооң авазы-биле кады алгаш, Израильдиң черинче чорупкан. ²²Ынчалза-даа Иудеяда Иродтуң орнунда оон оглу Архелай хааннай бергенин дыңнааш, ынаар баарындан сезинген. Ындыг-даа болза дүжүнде сагындырыг алгаш, Иосиф Галилеяның черинче чорупкан. ²³Ол ынаар баргаш, Назарет деп хоорайга чурттай берген. Дээрги-Чаяакчының медээчилерин дамчыштыр Христос дугайында: «Ону Назорей деп адаар»^в — дээн сөстери ынчалдыр боттанган чүве-дир.

* 2:18 Рама — иудей чаңчыл ёзугаар израиль чоннуң өгбези Иаковтун кадайы Рахильдиң чевээниң чанында турар суур.

^а Ос. 11:1. ^б Иер. 31:15. ^в Ис. 11:1.

Иоанн Медеглекчиниң суртаалы

(Мк. 1:1-8; Лк. 3:1-9, 15-17; Ин. 1:19-28)

3 ¹Ол хүннерде Иудеяның ээн куруг ховузунга Иоанн Медеглекчи чедип келгеш, суртаалдап эгелээн. ²Ол: «Бачыдыңар миннип, Бурганче эглиңер! Дээрниң Чагыргазы чоокшулап келген-дир» – деп чугаалап турган. ³Иоанның дугайында Исаия медээчи мынча деп чугаалаан турган: «Ээн куруг ховуда алгырып турар кижиниң үнү дыңналган: „Дээрги-Чаяакчыга оруктан белеткенер! Ону дорттап бериңер“»^а. ⁴Ол тебе дүгүнден кылган хептиг болгаш белинде хөм курлуг турган, а чиир чеми акрида деп шартылаа болгаш черлик ары чигири болган. ⁵Иоаннга улус ынчан Иерусалимден, бүгү Иудеядан болгаш Иордан хемниң чоок-кавызында суурлардан кээп турган. ⁶Боттарының бачыттарын ажыы-биле билинген улусту ол Иорданың суунга суп турган.

⁷Анаа сугга суктурары-биле дыка хөй фарисейлер болгаш саддукейлер* кээп турарын көргөш, Иоанн оларга мынча дээн: «Силер, чылан сыскындылары! „Бурганның кел чыдар киленинден чайлай бээр бис“ – деп, силерни кым сагыш алындырды? ⁸Бурганче ээлгениңерниң херек кырында үре-түннелин көргүзүңер! ⁹Чүгле: „Бистин адавыс – Авраам“ – деп сөстөр-биле боттарыңарны хей черге аргалаарын семевенер! Бурган бо чыдар даштардан-даа Авраамга ажы-төл чаяап шыдаар дээрзин силерге чугаалап тур мен. ¹⁰Балды ыяштарның дөзүн кезеринге белен-дир. Эки чимис бербестээн ыяштарны одура кескеш, отче киир октаар. ¹¹Бачыдыңар миннип, Бурганче ээлгениңерниң демдээ кылдыр, силерни сугга суп тур мен. Ынчалза-даа мээң соомдан менден күчүлүг Кижичи кел чыдар. Мен Ооң идиин-даа тудуп алгаш чоруурунга төлөп чок мен. Ол силерни Ыдыктыг Сүлде болгаш отка сугар-дыр. ¹²Тараа үрезинин савандан арыглаар хүүрек шагда-ла Ооң холунда-дыр, Ол тараа үрезинин үүжелей урар уургайынга чыып алыр, а саванны өшпес отка өрттедиптер».

* ^{3:7}Фарисейлер – Иудеяга ол үеде турган чугула салдарлыг шажынчы бөлүктүн кежигүннери. Олар боттарыңарны ыдыктыг хоойлуну болгаш еврей ёзу-чанчылдарны шынгы сагып чоруур бис деп чарлап чорааннар. Саддукейлер – өске иудей шажынчы бөлүктүн кежигүннери.

^а Ис. 40:3.*Иисустуң сугга суктуруп алганы*

(Мк. 1:9-11; Лк. 3:21-22)

¹³Иисус ол үеде Галилеядан Иордан хемче, Иоаннга сугга суктуруп аар дээш, чедип келген. ¹⁴Иоанн эгезинде Ону соксадып: «Мен харын Силерге сугга суктурар уjurлуг мен. Силер чоп менээ келдиңер?» – деп турган.

¹⁵Ынчалза-даа Иисус мынчаар харыылаан: «Бо удаада ындыг болгай аан. Бурганның бисти кылзын деп күзээн бүгү чүвезин ынчалдыр күүседир бис». Ынчаар орта, Иоанн чөпшээрешкен. ¹⁶Сугга суктуруп алгаш, Иисус хемден үнүп кээри билек, дээр аңгайып ажыттына берген. Оон Иисус Ооң кырынче көге-буга дег бадып оорар Бурганның Сүлдезин көрүп каан. ¹⁷Оон дээрден үн мынча дээн: «Бо дээрге Мээң ханы ынак оглум-дур, Ол Мээң сеткилимге дыка-ла кирер-дир!»

Иисустуң күткүттүргени

(Мк. 1:12-13; Лк. 4:1-13)

4 ¹Ыдыктыг Сүлде ынчан Иисусту эрликке күткүттүрери-биле ээн кургаг ховуже аппаратан. ²Дөргөн хүн база дөргөн дүн дургузунда шээрленгеш, Иисус аажок аштай берген. ³Ынчан Анаа күткүкчү эрлик чедип келгеш: «Силер шынап-ла Бурганның Оглу болзуңарза, бо даштарга хлеб болу бээрин дужааптыңар» – дээн.

⁴Иисус мынчаар харыылаан: «Бижилгеде: „Кижичи чүгле хлеб-биле эвес, а Бурганның аксындан үнген сөс бүрүзү-биле амыдыраар болгай“ – деп бижээн-дир»^а.

⁵Эрлик ынчан Ону ыдыктыг хоорай Иерусалимче аппаратан, Бурганның өргээзиниң кырының эриинге тургускаш: ⁶«Силер Бурганның Оглу болзуңарза, черже шурай бериңер. Чүге дээрге Бурган Бижилгеде: „Бодунун төлээлеринге Сени карактазын деп чагып каарга, тавангайың дашка илдикпезин дээш, олар Сени холдарыңга көдүрүп аарлар“^б – деп бижээн-дир» – дээн.

⁷Иисус анаа: «Бижилгеде оон ыңай: „Дээрги-Бурган-Чаяакчының шеневе!“^в – деп база чарлык болган болгай» – деп харыылаан.

⁸Эрлик оон соонда Ону эң бедик дагже үндүрө бергеш, бо делегейниң хамык күрүнелерин бүгү өндүр чаагайы-биле көргүскеш: ⁹«Донгая кээп дүжүп, менээ мөгөөр болзуңарза, бо бүгүнү Силерге бээр мен» – дээн.

^а Ы. х. к. 8:3. ^б Ыд. ыр. 90:11-12. ^в Ы. х. к. 6:16.

¹⁰ Иисус аңаа: «Ырап чор, эрлик! Бижилгеде: „Бодуннуң Дээрги-Бурган-Чаяакчыңга мөгейип чор, чүгле Аңаа бараан бол“ — деп бижээн-дир» — деп харыылаан^а.

¹¹ Эрлик ынчан Ону каапкаш барган. Иисуска дээрниң төлээлери чедип келгеш, Аңаа бараан болуп эгелээннер.

*Иисустуң Галилеяга бараан
болуушкунунуң эгези
(Мк. 1:14-15; Лк. 4:14-15)*

¹² Иоанны кара-бажыңче кири октапканын дыннааш, Иисус Галилеяга ээп келген. ¹³ Ол Назаретти каапкаш, Галилея хөлдүң эриинде, Завулон биле Неффалимниң черинде турар Капернаум хоорайга чурттай берген. ¹⁴ Исаия медээчини дамчыштыр мынча дээн сөстөр боттанзын дээш, ынчаар болганы ол:

¹⁵ «Иордан хемниң ол чарыында, далайже баар орукта Завулон биле Неффалимниң чери, өске чоннар улузунуң чурту Галилея! ¹⁶ Дүмбей карангыга чурттап орган чон өндүр улуг чырыкты көрүп каан, өлүмнүң хөлегези бүргээн черге чурттап чораан улуска чырык чайнап келген»^б.

¹⁷ Ол үден бээр Иисус мынчаар суртаалдап эгелээн: «Бачыдынар миннип, Бурганче эглиңер! Чүге дээрге Дээрниң Чагыргазы чоокшулап келген-дир».

*Баштайгы өөреникчилер
(Мк. 1:16-20; Лк. 5:1-11)*

¹⁸ Бир-ле катап Галилея хөлдүң эрии-биле эртип бар чыткаш, Иисус ийи алышкыны: Пётр деп адаткан Симонну база ооң дунмазы Андрейни көрүп каан. Олар балыкчылар болгаш, четкилерин хөлче салып турганнар. ¹⁹ Иисус оларга мынча дээн: «Мени эдеринер. Силерни кижилер тывыкчылары кылып каар мен». ²⁰ Алышкылар четкилерин каапкаш, ол дораан Ону эдерип чорупканнар.

²¹ Улаштыр бар чыткаш, Ол өске ийи алышкыны: Зеведейниң оглу Иаков биле ооң дунмазы Иоанны көрүп каан. Олар ачазы Зеведей-биле кады хемеде четкилерин септеп органнар. Иисус оларны кый депкен. ²² Алышкылар ол дораан хемезин-даа, ачазын-даа каапкаш, Ону эдерип чорупканнар.

^а Ы. х. к. 6:13. ^б Ис. 9:1-2.

*Иисустуң чонну өөредип, экиртип турганы
(Лк. 6:17-19)*

²³ Иисус бүгү Галилеяны эргий кезип, синагогаларга улусту өөредип, Дээрниң Чагыргазының дугайында Буянныг Медээни суртаалдап база кандыг-даа аарыг-аржыктан улусту экиртип чораан. ²⁴ Ооң дугайында дамчыр чугаа бүгү Сирияга тарай берген. Янзы-бүрү аарыг-човалаңга алыскан, күштүг аарышкыга хинчектеткен, букшуураан, тыртар болгаш мунчураан кижилерин улус Аңаа эккеп туруп берген. Иисус оларның шуптузун экиртип турган. ²⁵ Галилеядан, Он-хоорайдан, Иерусалимден, Иудеядан болгаш Иорданның ол чарыындан келген мөөң чон Ону эдерип чораан.

Иисустуң даг кырынга чонга өөредиг бергени

5 ¹ Мөөң чонну көрүп кааш, Иисус дагже үне берген. Ол орта олуруп аарга, өөреникчилери Ооң чанынга чедип келгеннер. ² Иисус оларны өөредип, мынча дээн:

*Ылап шын амыр-чыргалдыг улус
(Лк. 6:20-23)*

³ «Сагыш-хөңнү ядарааннар амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Дээрниң Чагыргазы оларны боор.

⁴ Муңгарап ыглааннар амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Бурган оларны аргалап каар.

⁵ Томаанныглар амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Бурганның азаан черин алырлар.

⁶ Бурганның күзээн чүүлүн кылыксааш, аштап-суксаан чүве дег, кызып чүткээннер амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Бурган оларны бүрүнү-биле хандыраар.

⁷ Өскелерге өршээлдиглер амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Бурган оларга өршээлдиг боор.

⁸ Арыг чүректиглер амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Бурганны көөрлер.

⁹ Амыр-тайбың нептередикчилери амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Бурган оларны амыр-төлүм деп адаар.

¹⁰ Бурганга шынчызы дээш, истедип сүрдүргеннер амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Дээрниң Чагыргазы оларны боор.

Истеп сүрүүшкүннерге белен болуңар

(Мк. 9:50; Лк. 14:34-35)

¹¹ Мени эдергенинер дээш, улус силерни бак сөглээр, истеп сүрер болгаш нүгүлдээр болза, ынчан амыр-чыргалдыг силер. ¹² Ол дээш, өөрүп-байырланаңар! Чүгө дээрге аажок улуг шаннал силерни дээрге манаар. Силерниң мурнуңарда чурттап чораан медээчилерни база ынчалдыр истеп сүрүп турган.

¹³ Силер — кижиге төрөлгөтөнниң дузу силер. Дус ажыг эвес апарза, ооң амданын чүнүң-биле дедир эгидерил? Ол ам чүгө-даа херек чок апаар база ону чүгле улус таптай бассын дээш, үндүр октаары артар. ¹⁴ Силер — бүгү делегейниң чырыгы силер. Даг кырында турар хоорай ажытталып шыдавас. ¹⁵ Кым-даа болза чырыткыны кывыскаш, сава-биле дуй базырбас, а бажында хамык улуска чырызын дээш, ону кол-дуга салып каар. ¹⁶ Ачылыг ажыл-херээнер көзүлүн база улус Дээрде Адаңарны алдаржытсын дээш, силерниң чырыгыңар улус мурнунга база ынчалдыр чырызын.

Моисейниң берген хоойлузу

¹⁷ Мени ыдыктыг хоойлуну азы медээчилерниң өөредиин күш чок болдурар дээш келген деп бодаваңар. Мен оларның өөредиин күш чок болдурар эвес, а күүседир дээш келген мен! ¹⁸ Алыс шынны чугаалап тур мен: дээр биле чер-ле хевээр турар болза, ол бүгү боттанмаан шаанда, ыдыктыг хоойлудан чаңгыс-даа эң хензиг үжүк, чаңгыс-даа шыйыг читпес. ¹⁹ Ынчангаш айтышкыннарның эң бичиизин-даа үрээр болгаш өскелерни база ынчаар кылырынга өөредир кижиге Дээрниң Чагыргазынга эң бичиизи боор. А айтышкыннарны күүседир база өскелерни ынчаар өөредир кижиге Дээрниң Чагыргазынга эң улуу боор. ²⁰ Силерге чугаалап тур мен: Бурганның күзел-соруун фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан артык шынчы күүсетпес болзуңарза, Дээрниң Чагыргазынче кирбес силер.

Килең дугайында

²¹ Бурунгу өгбелерге мынча деп чугаалаанын дыңнаан силер: „Өлүрбө! А өлүрүкчү кижиге шүүгүгө төлептиг“^а. ²² А Мен ам силерге

^а Хост. 20:13.

бодунуң чанында кижиге килеңнээн кижиге* безин шүүгүгө төлептиг деп тур мен. Кым бодунуң чанында кижиге: „Чөгөнчиг хей!“ — дээрил, ону дээди иудей Чөвүлелге эккеп шиидер, а кым: „Мелегей!“ — дээрил, ол дээш, тамының одунга өрттенип хып туруп, харыы тудар.

²³ Сен өргүл салыр бедигээшче Бурганга өргүлүн апаргаш, чанында кижиниң сенээ бир-ле хомудалын сактып келзинзе, ²⁴ өргүлүңнү ону салыр бедигээш мурнунга каапкаш, баштай ол кижиге-биле барып эптежип ал. Оон дедир келгеш, ам-на Бурганга өргүлүн кыл.

²⁵ Сени буруудаткаш, шүүгү черинче апар чоруур кандыг-бир кижиге бар болза, ооң-биле орук ара эрте дээрэ эптежип ал. Оон башка адаанчың сени шииткекчиге хүлээдип бээр, а шииткекчи сени кара-бажың танныылыңга хүлээдиптерге, ол сени кара-бажыңче киир октаптар. ²⁶ Сенээ чугаалап тур мен: өрөнни сөөлгү көпеекке чедир төлеп бербээн шаанда, оон үнүп шыдавас сен.

Кады чурттаан эжинге өскерилбезиниң дугайында

²⁷ „Кады чурттаан эжинге өскерилбе“^а — деп чугаалаанын дыңнаан силер. ²⁸ А Мен силерге херэеженче туралап кайгапкан кижиге-ле ооң-биле сагыжында өскерлипкени ол деп чугаалап тур мен. ²⁹ Оң караан сени бачытче чыгаар болза, ону ушта казып, октавыт! Бүгү мага-бодунну тамыже киир октадырының орнунга, ооң бир кезээнден адырлыры сенээ дээрэ. ³⁰ Оң холуң сени бачытче чыгаар болза, ону одура шаап, октавыт! Бүгү мага-бодунну тамыже киир октадырының орнунга, ооң бир кезээнден адырлыры сенээ дээрэ.

Чарлышкын дугайында

(Мф. 19:9; Мк. 10:11-12; Лк. 16:18)

³¹ Мынча деп чугаалаан-дыр: „Кадайы-биле чарлып турар кижиге чарлышкын херечилелин аңаа бээр ужурлуг“^б. ³² А Мен болза, кадайының самыраанындан өске кандыг-бир чылдагаан-биле оон чарлып турар кижиге ону ашаанга өскерлиринче албадапкан боор деп чугаалап тур мен. А ол ышкаш бодунуң ашаандан чарылган херэеженни кадайланып алган кижиге база ашак-кадайның аразында шынчы чорукту үрээни ол.

* ^{5:22} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Килеңнээн кижиге» деп сөстөргө «Хей черге» деп сөстөрни немээн.

^а Хост. 20:14. ^б Ы. х. к. 24:1.

Даңгырактар дугайында

³³ Бурунгу өгбелеривиске мынча деп база чугаалаанын дыннаан силер: „Аксы-дангыраанны сагып чор. Дээрги-Чаякчының мурнунга аашкынган чүвөнни күүсет“^а. ³⁴ А Мен силерге шуут-ла дангыраглаванар деп чугаалап тур мен: дээр-биле-даа, чүге дээрге ол Бурганның дүжүлгези-дир; ³⁵ чер-биле-даа, чүге дээрге аңаа Бурганның буду дыштаныр-дыр; Иерусалим-биле-даа, чүге дээрге ол өндүр улуг Хаанның хоорайы-дыр; ³⁶ бодунуң бажың-биле-даа, чүге дээрге чангыс-даа дүгүннү ак азы кара кылып шыдаар эвес сен. ³⁷ Чүгле ылап „ийе“ болза, „ийе“ деп, ылап „чок“ болза, „чок“ деп чорунар. А аңаа немей чугаалаан бүгү чүве — эрликтен келген-дир.

Дайзыннарыңарга ынак болуңар

(Лк. 6:27-36)

³⁸ „Карактың долуу карак, диштиң долуу диш“^б — дээнин дыннаан силер. ³⁹ А Мен силерге мынча деп тур мен: бузуттуг кижиге удурланма. Оң талакы чаагыңче дажыпкан кижиге солагай талазын база дөгөп бер. ⁴⁰ Хөйлөңиң хунаап алыр дээш, чаргы-чаалы үндүргөн кижиге тонунну база уштуп бер. ⁴¹ Сени ооң-биле кады бир километр эртеринче албадапкан кижиге-биле кады немей база бир километрни эрт. ⁴² Сенден диленген кижиге бер, сенден чегдинген кижиге бербес мен диве.

⁴³ „Чанында кижиге ынак бол“^в, а дайзыныңны көөр хөңнүң чок бол“ — деп чугаалаанын дыннаан силер. ⁴⁴ А Мен ам силерге мынча деп тур мен: дайзыннарыңарга ынак болуңар, силерни истеп сүргеннер дээш, мөргүңер*. ⁴⁵ Ооң ачызында Дээрде Адаңарның ажы-төлү боор силер. Ол Бодунуң хүнүңге бузуттуг-даа, буянның-даа улустуң кырынга деңге хүннээрин чарлык бооп, эки-даа, бак-даа улусче чаъзын деңге чагдырып турар болгай. ⁴⁶ Чүге дээрге чүгле силерге ынак улуска ынак болзуңарза, чүү дээш шаңнал алыр силер? Үндүрүг хавырыкчылары база ынчалдыр кылып турар болгай. ⁴⁷ Чүгле боттарыңарның эш-өөрүңер-биле мөңдөжилеп чоруур болзуңарза,

* ^{5:44} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Силерни каргап турарларны алгап йөрөөңер, силерни көөр хөөн чок улуска буяндан кылыңар, силерни хомудатканнар дээш, мөргүңер» — деп сөстөрнү немээн.

^а Сан. 30:3. ^б Хост. 21:24. ^в Лев. 19:18.

онзагай чүнү кылып чорууруңар ол? Өске чоннар улузу база ынчалдыр кылып турар болгай.

⁴⁸ Ынчангаш Дээрде Адаңарның болбаазыны дег, ындыг болбаазың бооп көрүңер.

Ядыыларга ачы-дуза дугайында

6 ¹ Көрдүңер бе, чүгле улус-ла силерни көрзүн дээш, Бурганга таарымчалыг херектерни улус мурнунга кыла бербенер: ынчалзыңарза, Дээрде Адаңарның шаңналын албас силер.

² Ынчангаш ядыыларга хайырлал берип тура, ийи арынныгыларның, улус оларны мактазын дээш, синагогалар болгаш кудумчуларга кыла бээри дег, хөйге чарлаттынмаңар. Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: олар бодунуң шаңналын пөктүр ап алганнар-дыр. ³ А сен чединмес кижиге дузалап турунда, оң холуң чүнү кылып турарын солагай холуң билбезин. ⁴ Сээң ол хайырлалың чажыт болзун. Ынчан бүгү чажыт чүвени көрүп турар Адаң сени шаңнаар*.

Мөргүл дугайында

(Лк. 11:2-4)

⁵ Мөргүп тура, синагогалар болгаш кудумчу белдирлеринге туруп алгаш, кижиге бүрүзү оларны көрзүн дээш, мөргүүрүңге ынак ийи арынныгылар дег болбанар. Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: олар бодунуң шаңналын пөктүр ап алганнар-дыр. ⁶ А сен мөргүп тура, өрээлинче кире бергеш, эжиң хаап алгаш, көзүлбес Адаңга мөргү. Ынчан бүгү чажыт чүвени көрүп турар Адаң сени шаңнаар*.

⁷ А мөргүп тура, өске чоннар улузу дег, артык сөстөр этпенер. Олар хөй шуугаарывыска, Бурган бисти дыннап каар деп кордаарлар. ⁸ Оларга дөмей болбанар, чүге дээрге Адаңардан дилеп четтикпейн чыдырыңарда-ла, Ол силерге чүү херегин билир. ⁹ Мынчаар мөргүп чоруңар:

„Дээрде Адавыс!

Сээң адың алдаржызын!

¹⁰ Сээң Чагырған чедип келзин.

Дээрге дег, черге база

Сээң күзел-сорууң чогуп бүтсүн.

¹¹ Амыдыраар хлеб-тараавысты

бөгүн биске хайырла.

* ^{6:4,6,18} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Шаңнаар» деп сөске «Ажыы-биле» деп сөстү немээн.

- 12 Биске буруулуг улусту өршээгенивис дег, бачыттарывысты база биске өршээ.
- 13 Бисти күткүлгеге алыспас кылып көр, ол ышкаш бузуттугдан бисти адырып көр. [Чүге дээрге Сээн Чагырган, күжүн база алдарын кезээ мөңгедө турар. Аминь.]*“

14 Улустун үүлгедиглерин өршээр болзунарза, Дээрде Аданар база силерниң үүлгедиглеринерни өршээр. 15 А улустун үүлгеткен багын өршээвезинерзе, Дээрде Аданар база силерниң үүлгедиглеринерни өршээвес.

Шээрленириниң дугайында

16 Шээрленип тургаш, ийи арынныглар дег, хөлүө берген чорбанар. Олар боттарының шээрленип турарын улус көрзүн дээш, арын-шырайын ажаавастар. Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: олар бодунуң шаңналын пөктүр ап алганнар-дыр. 17 А сен шээрленип тура, бажың дүгүн шеверленип, арның чуп ал. 18 Шээрленип турарыңны чажыт бүгү чүвени көрүп турар Адандан өске кым-даа билбезин. Ынчан чажыт бүгү чүвени көрүп каар Адаң сени шаңнаар**.

Бурган эртине-байлактан чугула

(Лк. 12:22-34; 11:34-36; 16:13)

19 Бодунарга эртине-байлакты черге чыгбаңар, аңаа ону үзүт-ховаган үгдередиң кааптар, дат тудуп чиптер база оорлар бажыңче шургуп киргеш, оорлап аппаар. 20 Эртине-байлаңарны дээрге чыып алыңар, аңаа ону үзүт-ховаган-даа, дат-даа чивес база оорлар-даа шургуп киргеш, алгаш барбас. 21 Чүге дээрге эртине-байлаңар кайда болдур, чүрээнер база ында боор.

22 Мага-боттуң чырыткызы — карак ол-дур. Ынчангаш карактарла кадык болза, бүгү мага-бодунну чырык дола бээр. 23 А караң четпестээн*** болза, бүгү мага-бодунну караңгы бүргээр. Ынчаарга

* 6:13 Эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде: «Чүге дээрге Сээн Чагырган, күжүн база алдарың кезээ мөңгедө турар. Аминь» — деп сөстөр таварышпайн турар.

** 6:4,6,18 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Шаңнаар» деп сөске «Ажыы-биле» деп сөстү немээн.

*** 6:22,23 «Кадык карак» деп көжүргөн уткалыг чугаа иудей чонда чагай сеткилди көргүскен, а «Четпестээн карак» — чазый-харам чорукту көргүскен боор.

сенде бар чырык караңгы апарган болза, ол караңгы кайы хире дүмбей деп!

24 Кым-даа ийи дээргиге хары угда бараан бооп шыдавас: чок-ла болза бирээзин көрбөс, а өскезинге ынак боор азы бирээзинге кызып бараан болгаш, өскезин тоовас боор. Силер база Бурганга болгаш акша-мөңгүңгө хары угда бараан болуп шыдавас силер.

25 Ынчангаш силерге чугаалап тур мен: амыдыраар дизе — чүнү ижер-чиирил деп; мага-бодунарга — чүнү кедерил деп сагыш човаванар. Амыдырал чүгле аыш-чемден хамаарышпас, а мага-бот хептен чугула. 26 Дээрниң куштарын көрүнерден: олар тараа тарывас, дүжүдүн ажаавас, аңмаарже шыгжавас-тыр, ыңдыг-даа болза Дээрде Аданар оларны ашкарып-чемгерип турар-дыр. А силер куштардан оранчок үнелиг болгай силер! 27 Силерниң аранардан кайыңар ол бүгү дээш сагыш човааш, назынын оода-ла бир шак хире узадып шыдааныл? 28 Хеп-даа дээш, чүге сагыш човаар силер? Шөлде лилия чечектерниң канчаар өзөрин көрүнерден: ажылдавас, аргыттынмас болгайлар. 29 Ынчалза-даа Соломон хаан безин бодунуң бүгү өндүр чагайы-биле ол чечектерниң оода кайы-бирээзи дег кеттинип көрбээнин силерге чугаалап тур мен. 30 Шөлде бөгүн бар, а даарта суугуже киир октаптар оыт-сигенни безин Бурган ынчалдыр хепкерер болганда, а силерни кайы хире хепкерер деп бодаар силер, чегей бүзүрелдиглер!

31 Ынчангаш сагыш човаванар база: „Чүнү чиир бис?“ „Чүнү ижер бис?“ азы „Чүнү кедер бис?“ — деп туруп бербенер. 32 Өске чоннар улузу ол бүгү дээш хөлзөп чоруур. А Дээрде Аданар силерге ол бүгү херек дээрзин билир. 33 Чүнү-даа мурнай Бурганның Чагыргазыңга башкартырын кызыңар, Бурганның силерни кылзын деп күзөөн чүвезин кылыңар. А Ол силерге арткан бүгү чүвени бээр. 34 Ынчангаш даартагы хүн дээш сагыш човаванар. Даартагы хүн боду дээш боду сагыш човаар: хүн бүрүзүндө бодунуң ажаанзыралы баш ажыг боор.

Өскелерни шиитпенеңер

(Лк. 6:37-38, 41-42)

7 1 Кымны-даа шиитпенеңер, Бурган ынчан силерни база шиитпес. 2 Чүге дээрге өскелерни канчаар шииде-дир силер, Бурган силерни база ынчаар шиидер, а кандыг хемчээл-биле хемчээй-дир силер,

* 6:27 Бо шүлүктүн өске утказы: «Силерниң аранардан кайыңар, сагыш човааш, дурт-сынын оода бир кыры дурту хире узадып шыдааныл?» — бооп чадавас.

Бурган силерге база ынчаар хемчээр. ³Бодуннун караанда чудукту эскербейн чыткаш, чанында эжиңниң караанда чартыны чүге эскерип каар сен? ⁴Бодуннун караанда чудук бар хиренде, чанында эжиңге канчап: „Караанда чартыны ап кааптайн“ — дээр сен? ⁵Ийи арынның ол-дур! Баштай бодуннун караанда чудукту уштуп каавыт, эжиңниң караандан чартыны канчаар уштурун ынчан көрүп каар сен.

⁶Ыттарга ыдыктыг чүүлдер каап бербенер, хаваннар мурнунга ак шуру эргине чашпанар. Оон башка ыттар эглип келгеш, бодунарже халдап кээр, а хаваннар эртиненерни таптай базып кааптар.

Дилениңер, дилеңер, эжикти соктаңар

(Лк. 11:9-13)

⁷Дилениңер, силерге бээр; дилеңер, тып аар силер; эжикти соктаңар, силерге ажыдып бээр. ⁸Диленген кижиге бүрүзү алып, дилеңер кижиге бүрүзү тып алып, соктаан кижиге бүрүзүңге ажыдып бээр.

⁹Оглу хлеб айтырарга, силерниң аранардан кым олче даш сунарыл? ¹⁰А балык айтырарга, кым чылан сунуп чыдарыл? ¹¹Каржы-бакдаа тургаш, ажы-төлүңерге буянның белек берип билир болзунарза, Дээрде Адаңар Оон диленген улуска кайы хире хөй ачы-буян хайырлалын бербес деп! ¹²Ынчангаш силерге улус кандыг хамаарылгалыг болзун деп күзей-дир силер, боттарыңар база улуска ындыг хамаарылгалыг болуңар. Моисейниң хоойлузунун база медээчилерниң өөредииниң алыс утказы мында болдур ийин.

Тар эжик

(Лк. 13:24)

¹³Тар эжик дамчып кириңер, чүге дээрге өлүм эжи алгыт, а ынаар чедире бээр орук делгем, хөй улус ол орук-биле бар чыдар. ¹⁴Ынчалза-даа амыдыралдың эжи тар, а ынаар чедире бээр орук кызаа, ону тып чедип кээр улус эвээш.

Улусту кылган ажылының үре-түннелинден билип аар

(Лк. 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵Меге медээчилерден кичээниңер. Олар силерге хой кежи эштип алган чедип кээр, а херек кырында араатан бөрүлөр боор. ¹⁶Оларны кылган ажылының үре-түннелинден танып аар силер. Тенниг чадан ыяштан виноград чимизин азы тенниг оотпактан смоква чимизин чыыр ийикпе? ¹⁷Шак ынчаар эки ыяш чагай чимис бээр, а багай ыяш багай чимис бээр. ¹⁸Эки ыяш багай чимис бербес, а багай ыяш

эки чимис бербес. ¹⁹Эки чимис бербестеэн ыяштарны кескеш, отче киир октаптар. ²⁰Ынчангаш оларны кылган ажылының үре-түннелинден билип аар силер.

²¹Меңээ: „Дээрги! Дээрги!“ — деп турар кижиге болган-на Дээрниң Чагыргазынче кирип шыдавас, а чүгле Мээң Дээрде Адамның күзел-соруун күүседип чоруур кижиге кирер. ²²Ол хүн Меңээ дыка хөй улус мынча дижи бээр: „Дээрги! Дээрги! Силерниң адыңардан суртаалдавайн келдивис бе? Силерниң адыңар-биле буктарны үндүр сывыртавайн турдувус бе? Силерниң адыңар-биле дыка хөй кайгамчык чүүлдерни кылбадывыс бе?“ ²³Мен ынчан оларга үзе сөглээр мен: „Мен силерни кажан-даа билбес чордум. Бачыт үүлгедикчилери, Менден ыранар!“

Ийи бажың тудукчузу

(Лк. 6:47-49)

²⁴Ынчангаш Мээң бо сөстөримни дыңнап турар база херек кырында сагып чоруур кижиге бүрүзү бодунун бажының хая кырынга тудуп алган угаанныг кижиге дөмей. ²⁵Чаъс кудуп, хемнер дажып, хатшуурган киткээш, бажыңны хөме тавараан. А ол бузулбаан, чүге дээрге оон таваан хаяда салган-дыр. ²⁶Ынчаарга Мээң сөстөримни дыңнап турар, ынчалза-даа херек кырында сагывас кижиге бүрүзү бодунун бажыңны элезин кырынга туткан сээдең кижиге дөмей. ²⁷Чаъс кудуп, хемнер дажып, хатшуурган киткээш, бажыңны хөме тавараан. А ол коргунчуг дааш-биле буступ кээп дүшкен».

²⁸Иисус ол чугаазын доозуптарга, чыылган чон Оон берген өөредиин кайгап ханмаан. ²⁹Чүге дээрге Ол улусту ном-хоойлу тайылбырлакчызы ышкаш эвес, а эрге-чагырга ээлээн кижиге ышкаш өөредип турган.

Экирбес кеш аарыглыг кижини экирткени

(Мк. 1:40-45; Лк. 5:12-16)

8 ¹Иисус дагдан бадып кээрге, эндерик хөй чон Ону эдерип чорупкан. ²Анаа экирбес кеш аарыглыг кижиге чедип келгеш, Оон мурнунга дис кырынга олургаш: «Дээрги! Күзээр-ле болзунарза, мени арыглап каап шыдаар силер» — дээн. ³Иисус холун сунуп, ол кижиге дээскеш, мынча дээн: «Күзеп тур мен, арыгланы бер!» Экирбес кеш аарыгы дораан-на ол кижиден сойлу берген. ⁴Иисус ынчан анаа мынча дээн: «Дыңна, бо дугайында кымга-даа чугаалава. Баргаш, Бурганның бараалгакчызынга барып көстүп каг. Оон соонда Моисейниң

хоойлузунда айытканын ёзугаар Бурганга өргүлдү кыл. Сен ол өргүлүн-биле экирээниңни улуска херечилеп көргүскен боор сен».

Чүс шериг баштыңчызының чалчазын экирткени

(Лк. 7:1-10)

⁵ Иисус Капернаумга чедип кээрге, рим чүс шериг баштыңчызы Аңаа чоокшулап келгеш, дуза дилээн. ⁶ Ол мынча дээн: «Дээрги, мээң бир чалчам бажыңымда мунчурааш, аажок хинчектенип чыдыр». ⁷ Иисус аңаа: «Мен ам баргаш, ону экиртип каар мен» — деп харыылаан. ⁸ Чүс шериг баштыңчызы мынча дээн: «Дээрги, бажыңымның эргинин Силерге артадырынга төлөп чок кижидир мен. Чүгле дужаап көрүнер: мээң чалчам ынчан экирий бээр. ⁹ Мен бодум чагырга адаанда кижидир мен, бодумнун чагырган шериглерим база бар. Оларның бирээзинге „Бар“ дээримге, бар чыдар; өскезинге „Бээр кел“ дээримге, чедип кээр; чалчамга „Моңу кыл“ дээримге, кылып каар болгай».

¹⁰ Иисус ындыг чугаа дыңнааш, кайгай берип, Ону эдерип чораан улуска мынча дээн: «Израильден кымда-даа мындыг улуг бүзүрөл барын көрбөөнимни чугаалавас аргам чок-тур!» ¹¹ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: чөөн база барыын чүктен келген дыка хөй улус Дээрниң Чагыргазынга Авраам, Исаак болгаш Иаков олар-биле кады дойлаар олуттарны ээлептер. ¹² А Дээрниң Чагыргазының улузу боор кылдыр баш бурунгаар көрүп каан улус дүмбей караңгыже үндүр сывыртадып аар. Аңаа чүгле ыы-сыы болгаш диштер кыжыраажы дыңналыр». ¹³ Иисус оон чүс шериг баштыңчызынга: «Чана бер. Бүгү чүве сээң бүзүрелиң ёзугаар болур» — дээн. Чүс шериг баштыңчызының чалчазы ол дораан экирий берген.

Иисустуң хөй улусту экирткени

(Мк. 1:29-34; Лк. 4:38-41)

¹⁴ Иисус Пётрнун бажыңыга келгеш, ооң кат-иези халыын аарыгдан изип-хып чыдарын көрүп каан. ¹⁵ Ол ооң холунга дээптерге, эьдиниң изии дораан чавырлы берген. Херээжен туруп келгеш, Иисуска бараан болуп эгелээн. ¹⁶ Кежээ дүшкенде, Аңаа эндерик хөй букшуураан улус эккелгеннер. Ол Бодунун сөзү-биле буктарны үндүр сывыртааш, хамык аарыг улусту экиртип каан. ¹⁷ Медээчи Исаияны дамчыштыр медеглеттинген: «Ол биске онаажыр ужурлуг хилинчекти Боду чүктээш, бистиң човаланывысты ап алды»^a — дээн сөстөр боттаныр ужурлуг турган болгаш, ол бүгүнүң ынчаар болганы ол.

^a Ис. 53:4.

Иисусту эдерери берге

(Лк. 9:57-62)

¹⁸ Бодун долгандыр турар мөөң чонну көрүп кааш, Иисус өөреникчилеринге хөлдүн ол чарыынче эжиндирип жеже бээрин дужааган. ¹⁹ Аңаа бир ном-хоойлу тайылбырлакчызы чедип келгеш: «Башкы, кайнаар-даа баар болзунарза, Силерни эдерер мен» — дээн. ²⁰ Иисус: «Дилгилер үнгүрлүг болур, дээрниң куштары уялыг болур, а Кижиди амытан Оглунга кум кыннып аар чер безин тывылбас-тыр» — деп харыылаан. ²¹ Ооң өске өөреникчизи Аңаа: «Дээрги! Баштай баргаш, ачамны хөөржүдүп каарын чөпшээрер» — дээн. ²² А Иисус аңаа мынчаар харыылаан: «Мени эдер! Өлүглер боттарының өлүг кижилерин хөөржүдүп тургай аан».

Иисустуң шуурганны томаартканы

(Мк. 4:35-41; Лк. 8:22-25)

²³ Иисус хемеже олуруптарга, өөреникчилери Ону эдерип олурупканнар. ²⁴ Хенертен хөлге күштүг шуурган эгелеп, чалгылар хемени хөме шаап эгелээн. А Иисус удуп чыткан. ²⁵ Өөреникчилери Ооң чанынга келгеш, Ону оттурупкаш: «Дээрги! Бисти камгалаңар, дүжүп өлдүвүс-ле!» — деп алгыржы бергеннер. ²⁶ Иисус оларга мынча дээн: «Чегей бүзүрелдиглер, чүге ындыг кортук силер?» Ол оон туруп келгеш, хат биле сугну томаарыыр кылдыр чагырарга, шуут-ла ыржымшыпшың апарган. ²⁷ Улус кайгаанындан аайын тыппайн турган: «Хат биле суг безин Аңаа чагыртып турар, бо чүү адам Кижил?»

Букшуураан ийи кижини экирткени

(Мк. 5:1-20; Лк. 8:26-39)

²⁸ Иисус хөлдүн ол чарыында Гадараның* черинче кежип кээрге, чевег-куйлардан Аңаа уткуй букшуураан ийи кижиди үнүп келген. Олар аажок дүржөк боорга, кым-даа ол оруктап чоруурундан сестир турган. ²⁹ «Бурганның Оглу, Силерге бистен чүү херегил? — деп, олар алгыржып үнгеннер. — Силер бисти доктааткан хуусаа бетинде хинчектээр дээш бээр келдиңер бе?»

³⁰ Олардан ыракта бир кодан хаван одарлап чораан. ³¹ Буктар Иисустан дилеп, ээрежип эгелээннер: «Бисти бо улустан үндүр сывырар

* 8:28 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Гадараның» эвес, а «Герасанының» азы «Гергесаның» деп бижээн.

болзунарза, кодан хаванче чорудуп көрүнер!»³² Иисус оларга мынча дээн: «Барынар!» Буктар улустан үнгөш, хаваннарже кире бергеннер. Ол дораан кодан хаван чүмү-биле кадыр элден хөлчө шурай бергөш, дүжүп өлүп калган.³³ Хаван кадарчылары дезип ыңай болганнар. Олар хоорайга баргаш, болган бүгү чүүлдү, букшуурааннар-биле чүү болганын база, чугаалап четкеннер.³⁴ Хоорайжылар ынчан дөгерези Иисуска уткуй үнүп келгеннер. Ону көрүп кааш, оларның чурттаан черинден чоруй баарын Оон дилеп эгелээннер.

Иисустуң чартыктаан кижиниң бачыттарын өршээгени

(Мк. 2:1-12; Лк. 5:17-26)

9 ¹Иисус хөлдүн ол чарыынче хемелиг эжиндирип кеже бергөш, Бодунуң чурттаан хоорайынче ээп келген. ²Бир чартыктаан кижини элээн каш кижини Анаа дөжээниниң кырынга көдүрүп эккелген. Иисус оларның бүзүрелин көргөш, чартыктаан кижиге: «Дидим бол, оглум! Бачыттарың өршээттинген-дир» — дээн. ³Ынчан ном-хоойлу тайылбырлакчыларының чамдыызы иштинде мынча деп бодаан: «Бо кижини Бурганны дора көрүп тур!»

⁴Иисус оларның бодалдарын билир болгаш, мынча дээн: «Силернин чүректинерде чүге ындыг бак сагыш барыл? ⁵Чүнү чугаалаары беленил: „Бачыттарың өршээттинген-дир“ — дээри бе азы: „Туруп келгөш, чорувут“ — дээри бе? ⁶Ынчаарга Кижини амытан Оглу чер кырынга бачыттарны өршээр эргелиг дээрзин билип алынар...» — Иисус ынчан чартыктаан кижиге мынча дээн: «Туруп келгөш, дөжээни алгаш, бажыңынче чорувут». ⁷Ол кижини туруп келгөш, бажыңынче чорупкан. ⁸Чыылган чон ону көргөш, коргуп-сүртеп, ындыг эрге-чагырганы кижини амытанга хайырлаан Бурганны алдаржыдып турган.

Иисустуң Матфей Левийни кый дээни

(Мк. 2:13-17; Лк. 5:27-32)

⁹Ол черден улаштыр чорупкаш, Иисус Матфей дээр кижини көрүп каан. Ол кижини үндүрүг хавырап черинге үндүрүг хавырып олурган. Иисус анаа: «Мени эдерип чорувут» — деп чугаалаан. Ол туруп келгөш, Ону эдерип чорупкан.

¹⁰Оон соонда Иисус бир-ле катап Матфейнин бажыңынга чеменип олурда, анаа хөй үндүрүг хавырыкчылары база өске-даа бачыттыг кижилер чыгып келген. Олар Иисус болгаш Оон өөреникчилери-биле кады чемненгеннер. ¹¹Фарисейлер ону көргөш, Иисустуң өөреникчилеринден: «Силернин Башкынар чүге үндүрүг

хавырыкчылары-биле база бачыттыг улус-биле кады чемненип олурары ол?» — деп айтырганнар.

¹²Ону дыңнап кааш, Иисус мынча дээн: «Эмчи кадык эвес, а аарыг улуска херек болгай. ¹³Баргаш: „Өргүлдү эвес, өршээлди күзеп тур мен“^а — дээн сөстөрниниң утказын билип алынар. Мен бо делегейге „Актыг, бачыт чок бис“ дээр улусту эвес, а бачыттыг улусту кый дээр дээш келген мен!»

Шээрленириниң дугайында

(Мк. 2:18-22; Лк. 5:33-39)

¹⁴Оон соонда Иисуска Иоанның өөреникчилери келгөш, айтырып салганнар: «Чүге бис база фарисейлер үргүлчү шээрленир улус бис, а Силернин өөреникчилеринер чүге шуут ынчанмазыл?» ¹⁵Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Күдээ оол олар-биле кады турар шагда, куда доюнга оон эштери оолдар кудараар деп бе? Ынчалза-даа күдээ оолду олардан чарып аппаар хүннер чедип кээр, чогуум-на ынчан олар шээрлени бээрлер. ¹⁶Кым-даа эрги хепке чаа пөстен чамашкы салбас, ынчаар болза, чамашкы эрги пөстү чыбырылдыр тыртыптар, а ойбак оон-даа улуг аппаар. ¹⁷Кым-даа чаа дүшкен араганы эрги көгээрже кутпас, ынчаар болза, чаа арага көгээрни деже тептер, ынчан арага-даа төктүп каар, көгээр-даа сандан үнер. Чаа араганы чаа көгээрже кудар херек, ынчан арага-даа, көгээр-даа бүдүн артар».

Дарганың уруун диргискени болгаш

аарыг херээженни экирткени

(Мк. 5:21-43; Лк. 8:40-56)

¹⁸Иисус олар-биле чугаалажып турда, Анаа бир дарга кижини чедип келгөш, дис кырынга олуруп, мөгейгөш: «Мээң уруум өлүрүнүң кырында тур, ынчалза-даа Силер чедип келгөш, холунарны анаа дегзип көрүнер — ол дириг артар» — дээн. ¹⁹Иисус өөреникчилери-биле кады ону эдерип чорупкан. ²⁰Хенертен он ийи чыл дургузунда ханы төктүп аараан херээжен Иисустуң артындан чедип келгөш, Оон хевиниң ужунга дээй каапкан. ²¹Ол иштинде: «Оон оода-ла хевинге дээпсимзе, экирий бээр боор мен» — деп бодаан. ²²Иисус эргилгөш, ону көрүп кааш, мынча дээн: «Кызым, дидим бол! Бүзүрелиң сени экиртип-камгалап кагды». Шак ол өйдөн бээр демги херээжен кадык апарган.

^а Ос. 6:6.

²³ Иисус дарганың бажыныңче кирип келгеш, шоор ойнакчыларын база аймап-хөлзээн чонну көрүп каан. ²⁴ Ол: «Үнүп чоруңар! Бо уруг өлбээн, а удуп чыдар кижидир!» — дээн. Ынчаарга улус Ону кочулап эгелээн.

²⁵ Хамык улусту албадап үндүрүптөргө, Иисус уругнун өрээлинче киргеш, ооң холундан тудуп аарга, ол туруп келген. ²⁶ Болган чүүл дугайында дамчыыр чугаа ук черни бир кылдыр тарай берген.

*Иисустуң ийи согур кижини база
үнү чок кижини экирткени*

²⁷ Иисус оортан чоруптарга, ийи согур кижиди Ону эдерип: «Давидтин Оглу, бисти кээргеп, өршээңер!» — деп кыйгырып чораан.

²⁸ Иисус бажыңче кире бээрге, согурлар Аңаа чоокшулап келгеннер. Ол: «Силерге Мээң дузалап шыдаарымга бүзүрөп тур силер бе?» — деп айтырган. Согурлар: «Ийе, Дээрги!» — деп харыылааннар. ²⁹ Иисус ынчан оларның карактарынга деггеш: «Бүзүрелиңер аайы-биле ынчалдыр болгай аан» — дээн. ³⁰ Ол-ла дораан оларның карактары көрө берген. А Иисус оларга: «Кым-даа Мени кымыл дээрзин билбес болзун» — деп аажок шыңгыы чагып каан. ³¹ Ынчалза-даа ол ийи кижиди чоруткаш, Ооң дугайында чугааны чоок-кавыга тарадыпкан.

³² Олар оон чаа-ла чоруп турда, кезек улус Иисуска букшуураан, үнү чок кижини эккелген. ³³ Букту үндүр сывырыптары билек, үнү чок кижиди чугаалап эгелээн. Улус кайгап-харап: «Израильге ындыг чүвени улус кажан-даа көрбээн!» — дижип турган. ³⁴ А фарисейлер: «Иисус буктарны оларның ноянынын күжү-биле үндүр сывырып турар-дыр» — деп турганнар.

Кадарчы чок хойлар

³⁵ Иисус бүгү хоорайларны, суурларны эргий кезип, синагогаларга улусту өөредип, Дээрнин Чагыргазынын дугайында Буянныг Медээни суртаалдап база кандыг-даа аарыг-аржыктан экиртип чораан.

³⁶ Чыылган мөөң чонну көргөш, Иисус улусту кээргей берген, чүгө дээрге олар, кадарчызы чок хойлар дег, канчаар-даа харык чок база могап-турупкан болганнар. ³⁷ Ол өөреникчилеринге мынча дээн: «Ажаар дүжүт хөй, а ажилдаар улус эвээш-тир. ³⁸ Ынчангаш дүжүт ажаалдазынын Ээзинден дилеңер: Ол шөлдерге ажилдаар улустан ам-даа чорутсун».

Иисустуң он ийи элчинни шилип алганы

(Мк. 3:13-19; 6:7-13; Лк. 6:12-16; 9:1-6)

10 ¹ Иисус Бодунун эң чоок он ийи өөреникчизин чыып алгаш, оларга буктарны үндүр сывырар база кандыг-даа аарыг-аржыктан экиртир эрге-күштү берген. ² Он ийи элчинниң аттары бо-дур: оларның баштайгызы боор Пётр деп адаткан Симон биле ооң дуңмазы Андрей, Зеведейниң оглу Иаков биле ооң дуңмазы Иоанн, ³ Филипп биле Варфоломей, Фома биле үндүрүг хавырыкчызы Матфей, Алфейниң оглу Иаков биле Фаддей*, ⁴ Симон Кананит** биле сөөлүндө барып Христосту садыпкан Иуда Искариот.

⁵ Иисус он ийи элчинин чорудуп тура, мындыг айтыышкын берген: «Өске чоннар улузунче-даа, Самарияның хоорайларынче-даа барбанар. ⁶ Хамыктын мурнунда Израильдин чонунун өлүп читкен хойлар дег улузунче барынар. ⁷ Баргаш: „Дээрнин Чагыргазы чоокшулап келген-дир!“ — деп суртаалданар. ⁸ Аарыг улусту экиртиңер, өлүглерни катап диргизинер, экирбес кеш аарыглыгларны арыгланар, буктарны үндүр сывыртанар. Халаска алган силер — халаска беринер. ⁹ Орукче үнерде, бодуңарга алдын, мөңгүн, чес чоостар албанар. ¹⁰ Орукче үнерде, диленир хап-сава-даа, солуттунар хеп-даа, кедер идик-даа, даянгыыш-даа албанар, чүгө дээрге ажилдаан кижиди амыдыраар аыш-чеминге төлептиг боор.

¹¹ Кандыг-бир хоорайга азы суурга чедип келгеш, ында төлептиг кым барын билип алгаш, чоргужеге чедир ооң бажыңыңа туруңар. ¹² Ол бажыңче кирип келгеш, ээлерин: „Амыргын-на бе!“ — деп мендилеңер. ¹³ Бажың силернин мендиңерге төлептиг болза, күзээн амыр-тайбыңыңар орта артып калзын, а төлептиг эвес болза, аңаа күзээн амыр-тайбыңыңар чогул бүтпезин. ¹⁴ А кандыг-бир кижиди силерни хүлээп албас база сөзүңерни дыңналас болза, ол бажыңдан азы хоорайдан чоруп тура, будуңарда довуракты-даа кактап кааптыңар. ¹⁵ Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: ол хоорайга көөрдө, Содом биле Гоморрага безин шүүгү хүнүндө өршээл улуг боор.

* ^{10:3} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Фаддей» эвес, а «Фаддей деп адаткан Леввей» деп бижээн.

** ^{10:4} Кананит — арамей дылдан укталган бо сөс Кана хоорайның адынга дүүшпес, а «Төрөөн чурту дээш, чүткүлдүг демисекчи» дээн уткалыг бооп чадавас (Лк. 6:15 көр).

Истеп сүрүүшкүннөр дугайында сагындырыг

(Мк. 13:9-13; Лк. 12:2-9; 21:12-17)

¹⁶ Дыннанар, Мен силерни өөр бөрү аразынче хураганнарны дег чорудуп тур мен. Ынчангаш чыланнар дег оваарымчалыг, көге-бугалар дег кем чок болунар. ¹⁷ Улустан кичээниңер. Олар силерни шиидери-биле дээди Чөвүлелдерге хүлээдип, синагогаларга эриидей бээр. ¹⁸ Мени дээш, силерни чагырыкчылар болгаш хааннар мурнунга эккеп тургузуптар, ынчан оларга база өске чоннар улузунга Мээң дугайымда херечилээр силер. ¹⁹ Олар силерни эккээрге, чүнү база канчаар чугаалаарыл деп сагыш човаванар. Чүнү чугаалаарынар силерге ол шакта илерей бээр. ²⁰ Чүге дээрге силер эвес, а Адаңарнын Сүлдези силерни дамчыштыр чугаалай бээр.

²¹ Акызы дунмазын, ачазы ажы-төлүн өлүрери-биле бериптер. Ажы-төлү база ада-иезинге удур тура халааш, оларны өлүрери-биле бериптер. ²² Хамык улус Мен дээш, силерни көрбестей бээр. Ынчалза-даа эчизинге чедир шыдашкан кижилер камгалалды алыр. ²³ Силерни бир хоорайга истеп сүре берзе, өскезинче дезиптиңер. Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: Израильдин хамык хоорайларын эргий кезип четтикпээниңерде-ле, Кижилер амытан Оглу чедип кээр.

²⁴ Өөреникчи башкызындан бедивес, а чалча дээргизинден бедивес. ²⁵ Өөреникчи башкызынга деңнешсе, сеткили ханар, а чалча дээргизинге деңнешсе, сеткили ханар. Бажың ээзин Веельзевул* деп адаар болза, ооң өг-бүлезиниң улузун оон-даа дора кылдыр адавас бе?

²⁶ Ынчангаш олардан кортпанар. Көстү бербес хире чажыт чүү-даа чок база илерей бербес хире бүдүү чүү-даа чок. ²⁷ Мээң силерге караңгыда чугаалаан чүвемни хүннүн чырыында чугаалаңар, силерниң кулаңарга сымыранган чүвемни шупту улуска дыңналдыр медегленер. ²⁸ Мага-ботту өлүрзе-даа, сүлдөңерни өлүрүп шыдавас улустан кортпанар. Сүлдөңерни-даа, мага-бодуңарны-даа тамыже кири октааш, узуткап шыдаар Бургандан коргуңар. ²⁹ Ийи бора-хөкпешти бир чес чоос-биле садып албас ийикпе? Ындыг-даа бол Адаңарнын күзел-соору чокта, оларнын чаңгызы-даа черже кээп дүшпес. ³⁰ А силернин бажыңар дүгүн безин санап каан болдур ийин! ³¹ Ынчангаш хей черге кортпанар: силер эндерик хөй бора-хөкпештен үнелиг силер!

* ^{10:25} Веельзевул — буктарның чагырыкчызы, эрликтин бир ады.

³² Мени улус мурнунга ажы-биле хүлээп көөр кижилер бүрүзүн Мен база Дээрде Адамның мурнунга хүлээп көөр мен. ³³ А Менден улус мурнунга ойталаар кижиден Мен база Дээрде Адамның мурнунга ойталаар мен.

Христоска бүрүн шынчы болуңар

(Мк. 9:41; Лк. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Мени бо делегейге амыр-тайбың эккээр дээш келген кылдыр бодаванар. Амыр-тайбың эвес, а аңгылажыг эккээр дээш, келген мен. ³⁵ Мен „Оглун ачазындан, уруун авазындан, кеннин кунчуундан аңгылаар дээш“ келген мен. ³⁶ „Кижиге өг-бүлезиниң улузундан өжөөнниг дайзыннар турбас апаар“^а.

³⁷ Ава-ачазыңга Менден артык ынак кижилер Менээ таарышпас. Оглу-кызыңга Менден артык ынак кижилер Менээ таарышпас. ³⁸ Бодунун белдир-кресин чүктөвөс база Мени эдербес кижилер Менээ таарышпас. ³⁹ Бодунун амы-тынын камгалап алыксаан кижилер амы-тынын ышкынып алыр. Ынчаарга амы-тынын Мен дээш ышкынар кижилер амы-тынын тып алыр. ⁴⁰ Силерни хүлээп аар кижилер Мени хүлээп ап турары ол, а Мени хүлээп аар кижилер Мени айбылап чоруткан Адамны хүлээп ап турары ол. ⁴¹ Медээчини, медээчи-дир сен дээш, хүлээп аар кижилер ооң шаңналын алыр. А Бурганга шынчы кижилер, Бурганга шынчы-дыр сен дээш, хүлээп аар кижилер ооң шаңналын алыр. ⁴² Бо ынай, кошкак улустун бирээзинге, Мээң өөреникчим болганы дээш, аяк ишти-даа соок суг кудуп бээр кижилер бар болза, ол бодунун шаңналын канчап-даа чидирбесин силерге чугаалап тур мен“.

Иоанн Медеглекчиниң өөреникчилери

(Лк. 7:18-35)

11 ¹ Бодунун он ийи өөреникчизинге суртаалдап дооскаш, Иисус Галилеянын хоорайларыңга улусту өөредири-биле база суртаалдаары-биле улаштыр чорупкан.

²⁻³ Кара-бажыңга чыткан Иоанн Христостун кандыг ажыл-үүле кылып турарын дыңнааш, Олче бодунун өөреникчилерин*: «Чедип

* ^{11:2-3} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бодунун өөреникчилерин» эвес, а «Бодунун ийи өөреникчизин» деп бижээн.^а Мих. 7:6.

кээр ужурлуг кижиге Силер силер бе азы өскезин манаар бис бе?» – деп айтырары-биле чорудупкан. ⁴Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Көрүп база дыңнап турар чүвеңерни Иоаннга дамчыдып чедиңер: ⁵согурлар каракталып, аскактар кылаштап, экирбес кеш аарыглыглар арыгланып, дүлейлер дыңнап, өлүглер катап дирлип, ядыыларга Буянның Медээни дыңнадып турарын чугаалаар силер. ⁶Мени чигзиниг чок хүлээп алган кижиге амыр-чыргалдыг боор».

⁷Иоанның өөреникчилери чоруй баарга, Иисус чонга оон дугайында чугаалап эгелээн: «Кургаг куруг ховуже чүнү көөр дээш барып чордунар? Хатка чайгаткан кулузунну бе? ⁸Ындыг эвес болза, чүнү көрүп чордунар? Каас-коя хептиг кижини бе? Ынчалза-даа каас-коя хептиг улус хааннар ордуларынга чурттаар болгай. ⁹Чүнү көөр бис деп бодадыңар? Медээчини бе? Ийе, медээчини. Харын силерге чугаалап тур мен: ол – медээчиден-даа артык кижиге-дир. ¹⁰Бижилгеде ол дугайында Бурганның: „Көр даан, Мээң төлээлекчим Сээң орууну белеткеп берзин дээш, ону Сени мурнай чорудуп тур мен“^a – дээн кижизи ол-дур. ¹¹Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: чер кырынга чурттап чораан бүгү улустуң аразында Иоанн Медеглекчиден арта берген кижиге чок. Ынчалза-даа Дээрниң Чагыргазында эң чөгенчиг кижиге оон улуг боор. ¹²Иоанн Медеглекчинин суртаалдап эгелээн хүннеринден амдыгаа чедир Дээрниң Чагыргазынга удур доктаадыр ужур чок халдаашкын чоруп келген база хөй улус ону күш-биле эжелеп алыксап турар. ¹³Бүгү ыдыктыг хоойлу болгаш хамык медээчилер Иоанның кээр мурнунда ол бүгүнүң дугайында өттүр билип медеглеп турганнар*. ¹⁴А хүлээп аар деп бодаар болзуңарза, Иоанн дээрге оон чедип кээрин баш бурунгаар медеглеп каан Илия ол-дур. ¹⁵Дыңнаар кулаа бар кижиге дыңназын!

¹⁶Бо салгалдың улузун Мен кымның-биле деңнэйн? Олар базаар шөлүңгө олуруп алгаш, бир чамдыызы өскелеринге мынча деп алгырышкан бичии уруглар олчаан-дырлар: ¹⁷„Бис силерге лимбилеп бердивис, а силер самнавадыңар. Бис силерге кажыыдал ыры ырлап бердивис, а силер ыглашпадыңар“. ¹⁸Иоанн чедип келгеш, аыш-чем чивес, арага ишпес боорга, олар ону: „Букшуураан“ – дижир-дир.

* ^{11:13} Бо шүлүктүң өске утказы: «Бүгү ыдыктыг хоойлу болгаш медээчилерниң өттүр билген медеглелдери Иоаннче эккел чораан» – бооп чадавас.

^a Хост. 23:20; Мал. 3:1.

¹⁹Кижиге амытан Оглу чедип келгеш, чемненир, ижер боорга, олар: „Көрүңер, чазый, арагачы хей-дир, үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачытка борашканнарның өңнүү-дүр“ – дижир-дир. А мерген угаан оон ажыл-херээ-биле шынзыттыңар».

Бүзүрөвээн хоорайлар

(Лк. 10:13-15)

²⁰Оларга эң хөй кайгамчык чүүлдерни кылырга-даа, бачыгтарын үүлгедиринден ойталаваан хоорайларның чурттакчыларын Иисус буруудадып эгелээн:

²¹«Хоразин, ат болур сен! Вифсаида, ат болур сен! Силерге көргүскеним дег кайгамчык чүүлдер Тир, Сидон хоорайларга болгулаан болза, олар шагда-ла бачыгтарын миннип, самдар качыгдал хеви кедип, баштарын хүл-биле бызаарлар ийик. ²²Ынчангаш шүүгү хүнү кээрге, силерге көөрдө, Тир биле Сидонга безин өршээл улуг боорун чугаалап тур мен. ²³Капернаум, сен база-ла дээрге чедир көдүрлүрүн кордадың бе? Чок, тамыже дүндерлип дүжер сен! Чүге дээрге сенээ көргүскеним дег кайгамчык чүүлдерни Содомга база кылган болза, ол хоорай бөгүңгө чедир турар ийик. ²⁴Ынчангаш шүүгү хүнү кээрге, сенээ көөрдө, Содомга безин өршээл улуг боорун силерге чугаалап тур мен!»

Адазы болгаш Оглу

(Лк. 10:21-22)

²⁵Иисус ол өйде мынча дээн: «Дээрниң база черниң Дээрги-Чаяакчызы, Адам! Бо чүүлдерни мерген угаанныглар болгаш эртем-билиглиглерден чажыргаш, чаштар дег бөдүүн улуска көргүскеним дээш, Сени алдаржыдып тур мен! ²⁶Ийе, Адам, Сээң буянның күзел-соруун ыңдыг болган.

²⁷Бүгү чүүлү Адам Меңээ бүзүрөп дааскан. Адазындан ангы кым-даа Оглун билбес, Оглу болгаш Оглунуң ону айтып бээрин күзөөн улузундан ангы кым-даа Адазын база билбес.

Могоп турупканнарның тамчык-дыжы

²⁸Могоп турупкан, аар чүк чүктээн улус дөгере Меңээ келиңер! Мен силерге тамчык-дышты хайырлар мен. ²⁹Мээң чагыгларымның дөңгүзүн бодунарга кеткеш, Менден өөренип алыңар, Мен томаанныг болгаш чөпшүл чүректиг мен, ынчангаш чуртталганарны тамчык-дыш бүргей бээр. ³⁰Чүге дээрге Мээң чагыгларым дөңгүзү чиик база Мээң чүдүртүр чүбүм аар эвес».

Амыр-дыш хүнү дугайында айтырыг

(Мк. 2:23-28; Лк. 6:1-5)

12 ¹Ол үеде, амыр-дыш хүнүнде, Иисус тарып каан шөлду таварты бар чыткан. Ооң өөреникчилери аштааш, сыпта тараа баштары үзе соккаш, уштап чий бергеннер. ²Фарисейлер ону көргөш, Аңаа мынча дээннер: «Көрүнер! Силерниң өөреникчилеринер амыр-дыш хүнүнде ыдыктыг хоойлунуң хораан чүвезин кылып турлар».

³Иисус ынчан олардан айтырыг салган: «Боду-даа, кады чораан өөрү-даа аштай бээрге, Давид хаанның чүнү кылганын номчуваан силер бе? ⁴Олар Бурганның өргээзинге киргеш, ооң боду-даа, кады чораан улузу-даа чип болбас, а чүгле Бурганның бараалгакчылары чиир ужурлуг ыдыктаан хлебти чипкеннер болгай. ⁵Амыр-дыш хүнүнде Бурганның бараалгакчылары Бурганның өргээзинге ажилдап, оозубиле ол хүнү сагывайн турарын, ынчалза-даа буруулуг диртпезин Моисейниң хоойлузундан номчуваан силер бе кай? ⁶Мында Бурганның өргээзинден-даа артык улуг чүүл барын чугаалап тур мен. ⁷Бижилгеде: „Өргүлдү эвес, өршээлди күзеп тур мен“^а — дээн сөстөрниң утказын билген болзунарза, буруу чок улусту буруу шаппас ийик силер. ⁸Ийе, Кижиде амытан Оглу — амыр-дыш хүнүнүң база Чагырыкчызы-дыр!»

Када берген холдуг кижини экирткени

(Мк. 3:1-6; Лк. 6:6-11)

⁹Ол черден чорупкаш, Иисус демги фарисейлерниң синагогазынга кирип келген. ¹⁰Аңаа када берген холдуг кижиде турган. Олар Иисустан: «Амыр-дыш хүнүнде улус экиртирин ыдыктыг хоойлу чөпшээрээр бе?» — деп айтырганнар. (Херек кырында олар ону буруудадыр эвин бодап турганнар.) ¹¹Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Силерниң кайы-бирээнер чангыс хойлуг турган, а оозу амыр-дыш хүнүнде оңгарже кире берген дирик. Ол баргаш, хоюн ушта тыртып албас чүве бе? ¹²А кижиде хойдан оранчок үнелиг! Ындыг болганда амыр-дыш хүнүнде буян кылырын чөпшээрээн-дир».

¹³Иисус оон када берген холдуг кижиге: «Холуң бээр сун» — дээн. Ол холун сунуп бээрге, оозу ол дораан, өскези дег, кадык апарган. ¹⁴А фарисейлер үнгөш, Иисусту канчап чок кылырын сүмележи бергеннер.

^а Ос. 6:6.*Бурганның шилип алган Чалчазы*

¹⁵Иисус ону билип кааш, оортан чоруй барган. Эндерик хөй чон ону эдерип чорупкан, а Ол хамык улусту экиртип каан. ¹⁶Ынчалза-даа Ол Ооң дугайында улуска чугаалаарын оларга хоруп каан. ¹⁷Бурганның Исаия медээчини дамчыштыр мынча дээн сөстери боттанзын дээш, ол бүгү болган чүве-дир: ¹⁸«Мээң шилип алган Чалчам бо-дур. Мээң ханы ынак Кижиде, Мээң сеткилимге дыка-ла кирер Кижиде — Ол-дур. Мен Олче Бодунуң Сүлдемни чорудуп бээр мен. Ол өске чоннар улузунга шииткелимни медеглээр!» ¹⁹Ол кырышпас база кышкырбас, улус Ооң үнүн кудумчуларга дыңнабас. ²⁰Бурганга шынчы чорукту тиилелгеже эккелбээн шаанда, Ол шала сынган хыыргышты сыйбас, имистелген колду өзээн өжүрбес. ²¹Хамык чоннар Ооң адынга идегээрлер^а.

Иисус болгаш Веельзевул

(Мк. 3:20-30; Лк. 6:43-45; 11:14-23; 12:10)

²²Ооң соонда Иисуска артында согур, артында үнү чок букшуураан кижиде эккелгеннер. Иисус ону экиртип каарга, ол чугааланып база көрүп эгелээн. ²³Улус аажок кайгап: «Иисус Давидтиң салгакчызы бооп боор бе?» — деп айтырып турган. ²⁴Фарисейлер ону дыңнааш: «Ол буктарны чүгле оларның чагырыкчызы Веельзевулдун күжү-биле үндүр сывырып турар-дыр» — дээннер.

²⁵Иисус оларның бодалдарын билир болгаш, мынча дээн: «Иштинден аңгыланып эгелээн күрүне бүрүзү үр болбайн буураар, аңгыланчып, кырышкан хоорай азы өг-бүлө бүрүзү бүдүн турбас. ²⁶Эрлик боду эрликти үндүр сывырар болза, ол боду бодунга удур месилдешкени ол-дур. Ооң күрүнези бүдүн туруп шыдаар бе? ²⁷Мен Веельзевулдун күжү-биле буктарны үндүр сывырып турар болзумза, силерниң ажы-төлүнерге буктарны үндүр сывырар күштү кым берип турарыл? Ынчангаш ажы-төлүнер силерни шииткей аан. ²⁸Ынчалза-даа Мен буктарны Бурганның Сүлдези-биле үндүр сывырып турар болзумза, Бурганның Чагыргазы силерге ылап-ла келген-дир. ²⁹Мөге-шыырак кижини баштай хүлүп албас болза, кым ооң бажыңынче кирип, эт-хөрөңгизин оорлап шыдаарыл? Чүгле хүлүп алгаш, ол ооң бажыңын үптөп шыдаар.

³⁰Мээң-биле кады эвес кижиде Меңээ удур база ол ышкаш Мээң-биле кады чыгбас кижиде төтөгөлеп турар. ³¹Ынчангаш силерге чугаалап

^а Ис. 42:1-4.

тур мен: улустуң кандыг-даа бачыды база бак сөгленири өршээттинер, ынчалза-даа Ыдыктыг Сүлдени бак сөглээри өршээттинмес. ³²Кижиге амытан Оглунга удур сөс сөглээн кижиге бар болза, ону өршээп болур, ынчалза-даа Ыдыктыг Сүлдени бак сөглээр кижиге амытан, кажан-бир шагда-даа өршээп албас.

³³Бяшты эки деп санаар болзунарза, ооң чимизи база чаагай боор, а ыяшты ирик деп санаар болзунарза, ооң чимизи база багай боор. Чүгө дээрге ыяшты чимизинден танып аар. ³⁴Чылан сыскындылары! Бузуттуг хиренерде, канчап буянныг чүве чугаалаар силер? Кижиниң чүрээнде чүү бар болдур, ол ооң аксындан үнер болгай. ³⁵Буянныг кижиге буян шыгжаан черинден буянын уштуп кээр, а бузуттуг кижиге бузут шыгжаан черинден бузудун уштуп кээр. ³⁶Шүүгү хүнү кээрге, эдипкен хоозун сөзү дээш, шупту улус харыы тударын силерге чугаалап тур мен. ³⁷Сөзүннү барымдаалап, сени агартыр азы шиидер».

Иона медээчинин бадыткал демдээ

(Мк. 8:11-12; Лк. 11:29-32)

³⁸Ынчан чамдык ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарицейлер Аңаа: «Башкы, Силерниң биске кандыг-бир бадыткал демдээ көргүзеринерни күзеп тур бис» — дээннер. ³⁹Иисус мынчаар харыылаан: «Бузуттуг болгаш бачыттыг салгал! Бадыткал демдээн негезиңерзе-даа, Иона медээчини дамчыштыр көргүскенинден өске бадыткал демдээ көрбөс силер. ⁴⁰Ионаның далай амытанының хырынынга үш хүн болгаш үш дүннү эрттиргени дег, Кижиге амытан Оглу база чернин ханы дүвүнге үш хүн болгаш үш дүннү дургузунда турар. ⁴¹Ниневияның чурттакчылары шүүгү хүнүнде бо салгалдын улузу-биле кады турупкаш, оларны буруудады бээрлер, чүгө дээрге ниневийжилер Ионаның суртаалын дыңнааш, бачыдын миннип, Бурганче ээлгеннер-дир. А ам мында Ионадан-даа артык улуг Кижиге бар-дыр! ⁴²Мурнуу чүктүн кадыны* шүүгү хүнүнде бо салгалдын улузу-биле кады турупкаш, оларны буруудады бээр, чүгө дээрге ол кадын Соломон хаанның мерген угаанныг өөредиин дыңнаар дээш, черниң өске кыдыындан кээп чораан-дыр. А ам мында Соломондан-даа артык улуг Кижиге бар-дыр!

* 12:42 Мурнуу чүктүн кадыны — Израильдин эң ат-сураглыг, угаанныг хааны дирткен Соломондан Бурганнын мерген угааннын шингээдип алыр дээш, дыка ырак черден чедип келген Шебаның кадыны (3 Хаан. 10:1-13 көр).

Буктуң эеп кээри

(Лк. 11:24-26)

⁴³Бук кижиден үне бергенде, амыр-дыш дилеп, суг чок ээн черлерге тояап-тояап, дилээн чүвезин тыппайн баар. ⁴⁴Ол ынчан мынча дээр: „Каапканым эрги бажынымче дедир чана берейн“. Оон демги кижиге эеп келгеш, чурттап турган черин аштап-ширбип, эдип-чазап каанын база ээнзиргей турарын эскерер. ⁴⁵Бук ынчан чоруткаш, бодундан-даа каржы өске чеди букту эдертип эккелгеш, ол кижиге кирип, аңаа чурттай бээрлер. Ынчан ол кижиниң сөөлгү байдалы мурнунда турганындан-даа дора апаар. Бо салгалдын бузуттуг улузу-биле база ындыг болур».

Иисустуң ёзулуг өг-бүлөзи

(Мк. 3:31-35; Лк. 8:19-21)

⁴⁶Иисус чон-биле чугаалажып турда, Оон авазы биле дунмалары бажың даштынга чедип келгеннер: олар Оон-биле чугаалажыр бодаан чүве-дир. ⁴⁷Бир кижиге Аңаа: «Аванар биле дунмаларыңар даштын, Силер-биле чугаалажыр бодап келген-дир» — дээн. ⁴⁸А Иисус ол кижиге харыылап: «Мээң авам база ха-дунмам кымнар болур чүвөл?» — дээн. ⁴⁹Оон Бодунуң өөреникчилеринче холу-биле айыткаш, мынча дээн: «Мээң авам база ха-дунмам бо-дур. ⁵⁰Дээрде Ачамның күзел-соруун сагып чоруур кижиге бүрүзү Мээң ха-дунмам база авам боор!»

Тараа чажыкчызы дугайында угаадыглыг чугаа

(Мк. 4:1-9; Лк. 8:4-8)

13 ¹Ол хүн Иисус бажындан үнгеш, хөл эриинге барып олуруп алган. ²Ону эндерик хөй чон үглөп кээрге, Ол хемеже орар ужурга таварышкан, а хамык улус эрикке турган. ³⁻⁴Иисус угаадыглыг чугаалар дузасы-биле оларга хөй чүве чугаалап берген. «Тараа чажыкчызы тараа үрезини чажып үнүп келген — деп, Ол эгелеп алган. — Тараа чажыкчызы үрезинин чажып турда, ооң чамдыгызы орук кыдыынга кээп дүшкен болгаш, куштар ужуп келгеш, ол үрезинни соктап чипкен. ⁵Чамдыгызы сай-даштыг, хөрзүнү чуга черже кээп дүшкен. Ол үрезин удатпайн өзүп үнүп келген, чүгө дээрге хөрзүн кылын эвес болган. ⁶Ынчалза-даа хүн хүннеп келгеш, өзүмнерни өрттендир шоноптарга, ханы дазыл тыртпаанындан, олар кадып калган. ⁷Чамдыгызы тенниг хонакче кээп дүжерге, ол тенниг хонак сырый өскеш,

оларны боой базырыпкан. ⁸А бир чамдыызы үнүш-дүжүткүр хөрзүн-нүг черже кээп дүшкеш, чашканындан чүс, алдан база үжен дакпыр хөй дүжүт берген. ⁹Дыңнаар кулаа бар кижидыңназын!»

Угаадыглыг чугааларның утказы

(Мк. 4:10-12; Лк. 8:9-10)

¹⁰Иисустуң өөреникчилери чоокшулап келгеш, Аңаа айтырыг салганнар: «Силер улусту чүге угаадыглыг чугаалар дузазы-биле өөредир силер?» ¹¹Иисус мынчаар харыылаан: «Силерге Дээрнин Чагыргазынын чажыттарын билип алырын хайырлаан-дыр, а оларга ону хайырлаваан-дыр. ¹²Кымда чүве барыл, эгээртинмес кылдыр, аңаа оон-даа хөйну бээр. А кымда чүве чогул, оон бар чүвезин безин хунаай бээр. ¹³Олар „Көрзе-даа, көрбес, дыңназа-даа, дыңнаваас база билбес“ боорга, оларга угаадыглыг чугаалар чугаалап турар мен. ¹⁴Исаиянын өттүр билген медеглели олар-биле ынчалдыр боттанганы ол-дур: „Кулаанар-биле дыңнааш-даа, билип албас, караанар-биле көргеш-даа, көрбес силер. ¹⁵Бо дээрге чүректери дашталып калган, кулаан кумнап, караан хаптап алган улус-тур. А оон башка караа-биле көрүп, кулаа-биле дыңнап, чүрээ-биле билип каар турганнар. Ынчан Менче ээп кээрлер ийик, а Мен оларны экиртир ийик мен“^а.

¹⁶Караанар көрүп, кулаанар дыңнап турар — амыр-чыргалдыг-дыр силер. ¹⁷Силерге шынын чугаалап тур мен: дыка хөй медээчилер болгаш Бурганга шынчы улус силернин көрүп турар чүвөнерни көрүксээн-даа болза, көрбээннер база ол ышкаш силернин дыңнап турар чүвөнерни дыңнаксаан-даа болза, дыңнавааннар.

Иисустуң тараа чажыкчызы дугайында

угаадыглыг чугааны тайылбырлааны

(Мк. 4:13-20; Лк. 8:11-15)

¹⁸Ынчангаш тараа чажыкчызы дугайында угаадыглыг чугаанын тайылбырын дыңнаанар. ¹⁹Дээрнин Чагыргазынын дугайында медээни дыңнап олура, ону угаай албас кижидыңнап турар болза, эрлик чедип келгеш, оон чүрээнде чашкан медээни оорлап аппаар. Орук кыдыынче чашкан үрезин ол-дур. ²⁰А сай-даштыг черже чашкан үрезин дээрге, медээни дыңнаан дораан-на, ону өөрүшкү-биле хүлээп алыр кижидир. ²¹Ынчалза-даа ол кижидыңнап бодунда дазыл чок болгаш, турум эвес боор. Оон соонда медээ ужун айыыл-халапка азы истеп

^а Ис. 6:9-10.

сүрүүшкүнге таваржы бээр болза, ол-ла дораан күткүттүрүп, өскээр чайгыла бээр. ²²Тенниг хонакка чашкан үрезин дээрге, медээни дыңнап турар, ынчалза-даа амгы амыдыралынын ажаанзырал-човаа база эт-хөренгизинин дуурайы медээни боой базырыптарга, оон үрезини дүжүт бербес кижидир. ²³А үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черге чашкан үрезин дээрге, медээни дыңнааш, угаап шыдаар кижидир. Ындыг кижидыңнап чүс, алдан база үжен дакпыр хөй дүжүт бээр».

Бок үнүш дугайында угаадыглыг чугаа

²⁴Оон Иисус оларга база бир угаадыглыг чугаа чугаалап берген: «Дээрнин Чагыргазы бо болушкунга дөмей болуп турар. Бодунун шөлүнге эки үрезин тарып алган кижидыңнап турган. ²⁵Дүне, хамык улус удуп чыдырда, оон дайзыны келгеш, кызыл-тас аразынга бок үнүш тарып каапкаш, арлы берген. ²⁶Оон кызыл-тас сыптары өзүп үнгеш, кулакталы бээрге, бок үнүштер база үнүп келген. ²⁷Шөлдүн ээзинге чалчалары келгеш, мынча дишкен: „Дээрги! Силер шөлге эки үрезин тарыдынар чоп. Ында бок үнүш кайыын келген чоор?“ ²⁸Ээзи оларга: „Бир дайзынымнын үүлгеткен херээ-дир ол“ — дээн. Чалчалары аңаа: „Бис баргаш, бок үнүштү чулуп кааптаалы бе?“ — дээннер. ²⁹Ол ээ кижидыңнап: „Хей боор, бокту чулуп тура, кызыл-тасты база чулуп кааптар силер, хоржок. ³⁰Кады өскейлер аан. Дүжүт ажаар үе кээрге, тараа кезикчилеринге мынча дээр мен: ‘Баштай бок үнүштү кезип, чыгаш, моожалай баглааш, өрттедиптинер, а кызыл-тасты анмаарымче ажаап каңар’“ — деп харыылаан».

Горчица үрезини болгаш ажыткы дугайында

угаадыглыг чугаалар

(Мк. 4:30-34; Лк. 13:18-21)

³¹Иисус оларга улаштыр өске угаадыглыг чугаа чугаалаан: «Дээрнин Чагыргазы кижинин шөлүнге тарып алганы горчица үрезининге дөмей. ³²Ол хамык үрезиннернин эң бичиизи-даа болза, өзүп үнгеш, бүгү-ле чемниг үнүштернин эң улуу апаар. Ол ыяш дег улгады бээр, дээрнин куштары безин аңаа ужуп кээп, оон будуктарынга уя тудар». ³³Иисус оларга база бир угаадыглыг чугаа чугаалаан: «Дээрнин Чагыргазы херээжен кижинин дыка хөй далганга холааш, бүгү далган хөй бергиге булгап турары ажыткыга дөмей-дир».

³⁴Иисус ол бүгүнү чонга угаадыглыг чугаалар дузазы-биле чугаалаан. Ол чүнү-даа тайылбырларда, угаадыглыг чугаалар чокка

чугаалап көрбээн. ³⁵Медээчинин: «Мен олар-биле угаадыглыг чугаалар дузазы-биле чугаалажыр мен. Өртемчейни чаяганындан бээр чажыт чүвени улуска илередир мен» – дээн сөстери бүдөр ужурлуг турганы ол^а.

Бок үнүштер дугайында угаадыглыг чугааны тайылбырлааны

³⁶Иисус оон чонну тарадыпкаш, бажыңче кире берген. Оон өөреникчилери Аңаа чоокшулап келгеш, мынча дишкен: «Шөлде бок үнүш дугайында угаадыглыг чугааны тайылбырлап берип көрүңерем».

³⁷Ол мынчаар харыылаан: «Эки үрезин тараан кижиде дээр, Кижиде амытан Оглу-дур. ³⁸Шөл – бо делегей-дир, эки үрезин – Дээрнин Чагыргазынга хамааржыр улус-тур, а бок үнүш – эрликтин улузу-дур. ³⁹Оларны тараан дайзын – эрлик-тир. Дүжүт ажаалдазы – бо делегейнин төнчүзү-дүр, тараа кезикчилери – дээрнин төлээлери-дир. ⁴⁰Бок үнүштү бөлгөш, отка өрттедири дег, бо делегейнин төнчүзүндө база ындыг болур. ⁴¹Кижиде амытан Оглу Бодунун төлээлерин чорудуптарга, олар Оон Чагыргазындан улусту бачытче чыгап база бузут үүлгедип турганнарның дөгөрезин аңгылай үскеш, ⁴²оттуг суугуже кирип октаптарлар. Ол улус аңаа ыглап-сыктап, диштерин кыжырадыр. ⁴³А Бурганга шынчы улус Адазынын Чагыргазынга хүн дег чырыр. Дыннаар кулаа бар кижиде дынназын!»

Өске үш угаадыглыг чугаа

⁴⁴Дээрнин Чагыргазы шөлде хөөп каан чыткан эртинеге дөмей. Ону тып алган кижиде база катап чажыра хөөп каан. Оон ол кижиде аажок өөрүп чоруткаш, бодунда бар шупту чүвени садыпкан болгаш эртинеге хөмгөн шөлдү садып алган.

⁴⁵Дээрнин Чагыргазы оон ыңай бо болушкунга дөмей болуп турар. Эң чараш ак шуру эртинеге дилээн садыгжы турган. ⁴⁶Ол үнелиг борбак ак шуру көрүп кагза, ону холга кирип алыр дээш, бодунда бар шупту чүвени барып садыптар.

⁴⁷Дээрнин Чагыргазы оон ыңай бо болушкунга дөмей болуп турар. Хөлчө кирип кааптарга, эңмежок хөй янзы-бүрү балык туттунган четки турган. ⁴⁸Четки дола бээрге, балыкчылар ону эрикче ушта тырткаш, олургулапкаш, эки балыкты аргаан хааржакче чыып алган, а багайын үндүр октапкан. ⁴⁹Бо делегейнин төнчүзү кээрге, база ындыг боор. Дээрнин төлээлери келгеш, бузуттуларны Бурганга

^а Ыд. ыр. 77:2.

шынчы улустан аңгылай үскеш, ⁵⁰оларны оттуг суугуже кирип октаптарлар. Аңаа ыы-сыы, диштер кыжыраажы дынналыр».

⁵¹Иисус өөреникчилеринден айтырган: «Бо бүгүнү билдинер бе?» Олар: «Ийе» – деп харыылааннар.

⁵²А Иисус оларга мынча дээн: «Ынчангаш Дээрнин Чагыргазынын дугайында медээге бүзүрөөн кандыг-даа ном-хоойлу тайылбырлакчызы чүү-хөө шыгжаар өрөөлинден эрги-даа, чаа-даа эт-сеп ужулган бажың ээзинге дөмей-дир».

Иисусту төрөөн хоорайынга хүлээп көрбээни

(Мк. 6:1-6; Лк. 4:16-30)

⁵³Угаадыглыг чугааларын чугаалап дооскаш, Иисус оортан чоруй барган. ⁵⁴Ол Бодунун төрөөн хоорайынга чедип келгеш, улусту синагогага өөредип эгелээн. Дыннааннар шуптузу кайгап-харап: «Оон ындыг мерген угааны база күжү кайыын келгенил? – дишип турганнар. – ⁵⁵Ол дээрге бызанчы кижиде оглу эвес ийикпе? Оон авазын Мария дээр, а дунмаларын Иаков, Иосиф, Симон болгаш Иуда дивес чүве бе? ⁵⁶Оон кыс дунмалары база мында, бистин аравыста эвес чүве бе? Ол бүгү Аңаа кайыын келгенил?» ⁵⁷Ынчангаш Ону хүлээп көрбөөннөр.

Ынчан Иисус оларга: «Медээчи каяа-даа алдар-хүндүлүг боор, ону чүглө бодунун хоорайынга база бажыңыңа үнелеп көрбөс чүве» – дээн. ⁵⁸Улуста бүзүрөл чогуңдан Ол аңаа хөй кайгамчык чүүлдер кылбайн барган.

Иоанн Медеглекчинин өлгөни

(Мк. 6:14-29; Лк. 9:7-9)

14 ¹Галилеянын ынчангы чагырыкчызы Ирод Иисустун дугайында дыннап каан. ²Ол өргээзинин дүжүметтеринге мынча дээн: «Иоанн Медеглекчи ылап ол-дур. Ол өлүглерден катап дирилген-дир! Ынчангаш ындыг кайгамчык чүүлдер кылып шыдаар-дыр!»

³Оон мурнуу чарыында Ирод Иоанны тудуп хоругдааш, бодунун акызы Филипптин кадайы Иродиаданын ужун кара-бажыңче октаптарын дужааган. ⁴Чүгө дээрге Иоанн аңаа: «Ол херэеженни кадайлаңыр эрген чок» – деп чугаалап шаг болган чүве-дир. ⁵Ирод ону өлүрөр бодаан, ынчалза-даа Иоанны медээчи деп хүлээп көөр чондан корткан.

⁶Ирод төрүттүнгөн хүнүн байырлап турда, Иродиаданын уруу аалчылар мурнунга самнааш, Иродтун сеткилинге аажок таарышкан.

⁷ Ынчангаш ол, «Чүнү-даа дилээр болзунза, дөгөрезин бээр мен» деп, уругга даңгыраглаан. ⁸ Авазынга хөөктүрткен уруг мынча деп дүжүргөн: «Меңээ ам дораан Иоанн Медеглекчинин бажын калбак тавакка салгаш, эккелинер». ⁹ Хаан муңгарай берген. Ынчалза-даа аалчылар мурнунга азаан аксы-сөзүн ээлээр дээш, ооң күзелин хандыраын дужааган. ¹⁰ Ирод, Иоанның бажын кезип эккелзин дээш, кара-бажыңче улус чорудупкан. ¹¹ Тавакта салган башты эккелгеш, уругга хүлээдирге, ол ону авазынга аппарып берген. ¹² Иоанның өөреникчилери чедип келгеш, ооң мага-бодун ап алгаш, ажаап кааннар. Оон баргаш, Иисуска ол дугайында дыңнатканнар.

Беш муң кижини тоттурганы

(Мк. 6:30-44; Лк. 9:10-17; Ин. 6:1-14)

¹³ Иисус ону дыннап кааш, чааскаан турары-биле оортан ээн черже хемелиг эжиндирип чорупкан. Ынчалза-даа улус ону билип кааш, хоорай-суурларындан үнгеш, Ону эдерип чорупканнар. ¹⁴ Иисус хемеден дүжүп кээрге, Ону хөй чон манап турар болган. Ол улусту кээргей бергеш, аарааннарны экиртип каан. ¹⁵ Кежээ дүшкенде, өөреникчилери Аңаа чедип келгеш: «Бо чер ээн-дир, шак база орайтаан-дыр. Улусту тарадыптыңар, чоок-кавы суурларже баргаш, аыш-чемден садып алзыннар» — дээннер. ¹⁶ Иисус оларга: «Улусту тараткан херээ чок. Силер оларны чемгеринер» — деп харыылаан. ¹⁷ Өөреникчилери Аңаа: «Бисте мында чүгле беш хлеб биле ийи балыктан өске чүү-даа чок-тур» — дижир болганнар. ¹⁸ Ол: «Ооңарны бээр эккелинер» — дээн. ¹⁹ Иисус оон улуска оът кырынче олурарын айыткаш, беш хлеб биле ийи балыкты алгаш, дээрже көрүңгеш, аыш-чем дээш, Бурганга өөрүп четтирген. Ол ооң соонда хлебти кезектей үзе тырткаш, өөреникчилеринче дамчыткан, а олар чонга үлеп берипкеннер. ²⁰ Шупту улус ону чигеш, тода берген. Өөреникчилер чем артыгы-биле он ийи аргаан хааржакты долдуруп алганнар. ²¹ Херээннер болгаш бичии уругларны санавакса, беш муң эр кижичемненген чүве-дир.

Иисустуң суг кырлап кылаштааны

(Мк. 6:45-56; Ин. 6:15-21)

²² Иисус оон дораан-на Бодунуң өөреникчилеринге: «Хемеге олурупкаш, хөлдүң ол чарыынче эжиндирип кеже беринер» — деп дужааган. А Боду чонну чандыра дээш артып калган. ²³ Чонну тарадыпкаш, Иисус мөргүүрү-биле дагже үне берген. Кежээ дүшкен,

а Ол аңаа чааскаан турган. ²⁴ А өөреникчилеринин хемези ол өйдө эриктен ыракка чораан. Ынчан хат көдүрлүп келген болгаш, чалгылар хемени часкап турган. ²⁵ Даң адып орда, Иисус оларже хөлдүң суун кырлап чорупкан. ²⁶ Ооң суг кырлап чоруурун көргөш, өөреникчилери медээжок кортканындан: «Хей-сүнезин-дир!» — деп алгыржы бергеннер.

²⁷ Иисус ол-ла дораан олар-биле чугаалажы берген: «Орталаныңар, Мен-дир мен, кортпанар!» ²⁸ Харызыңга Пётр мынча дээн: «Дээрги, бо Силер болзунарза, меңээ база Силерже суг кырлап чеде бээрин дужаап көрүңерем». ²⁹ Иисус: «Чедип кел!» — дээн. Пётр хемеден дүшкеш, Иисусче шиглей суг кырлап базыпкан. ³⁰ Ынчалза-даа ол хаттын күштелгенин көргөш, коргуксап, сугже дүжүп эгелээш: «Дээрги, мени камгалаңар!» — деп алгырыпкан. ³¹ Иисус ол дораан холун сунгаш, Пётрну тудуп алгаш: «Бүзүрелиң бичиизин. Чүге чигзинериң ол?» — деп чугаалаан. ³² Олар хемеге олуруптарга, хат соксай берген. ³³ Хемеге орган улус дөгөре Аңаа мөгейгеш: «Силер ылап-ла Бурганның Оглу-дур силер!» — дээн.

³⁴ Олар хөлдү кежир эжиндиргеш, Геннисаретке эрикче үнүп келгеннер. ³⁵ Тус чер улузу ол дораан Иисусту танып кааш, Ону келген деп медээни чоок-кавыны бир кылдыр тарадыпкан. Иисуска хамык аарыг улусту эккелгеш, ³⁶ оода-ла Ооң хевиниң эдээнге дээрин оларга чөпшээрээрин дилеп турганнар. Аңаа дегген кижичи бүрүзү экирий бээр болган.

Ада-өгбениң өөредии

(Мк. 7:1-23)

15 ¹ Иисуска ынчан Иерусалимден фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары чедип келген. ² «Силерниң өөреникчилеринер чүге ада-өгбелерниң ёзу-чаңчылын тоовазыл? — деп, олар айтырганнар. — Чүге чемненер бетинде холун чугбазыл?»

³ Иисус мынчаар харыылаан: «А силер чүге ёзу-чаңчылыңар сагыыр дээш, Бурганның айтышкынын тоовайн тур силер? ⁴ Ол чугаалаан ийик чоп: „Ачан биле аваңны ханы хүндүле“ база „Ачазы биле авазын бак сөглээр кижини өлүмге онаар херек“^а. ⁵ А силерниң чугааңар ёзугаар ава-ачазыңга: „Менден алыр ужурлуг чүвөнерни Бурганга өргүүрүм ол-дур“ — дээр кижичи бар болза, ⁶ ооң ада-иезин хүндүлээр албан эвес бооп турар-дыр. Ынчаар кылгаш, боттарыңарнын

^а Хост. 20:12; 21:17.

ёзу-чаңчылыңар дээш, Бурганның сөзүн хажыдып турар-дыр силер. ⁷Ийи арынныглар! Силерниң дугайыңарда Бурган Исаия медээчинин номунга шын-на бижээн-дир: ⁸„Бо улус Мени аксы-биле хүндүлээр, а херек кырында оларның чүректери Менден ырак. ⁹Оларның мөгейии ажык чок, чүге дээрге оларның өөредии — улус чогааткан сагылга-дүрүмнер-дир“»^а.

¹⁰Чонну Бодунче кыйгырып алгаш, Иисус мынча дээн: «Дыңнааш, билип аарын кызынар. ¹¹Кижини аас дамчып кирип кээр чүве бужартапас, а аксындан үнер чүве бужартадыр». ¹²Өөреникчилери ынчан Анаа чедип келгеш: «Силерниң сөстериңер фарисейлерни хорададыпканын билир силер бе?» — деп айтырганнар. ¹³Иисус оларга: «Кандыг-даа тарымал үнүштү, ону Дээрге Адам тарып олуртпаан-на болза, дазылы-биле тура соп кааптар. ¹⁴Оларже сагыш салбаңар. Олар дээрге согурларны чедип чоруур согурлар ышкажыл. А согурну согур кижичедер болза, олар иелээ онгарже кээп дүжер» — деп харыылаан.

¹⁵Пётр Аңаа харыылап, мынча дээн: «Биске бо угаадыглыг чугааны тайылбырлап берип көрүңерем». ¹⁶«Таанда-ла силер ам-даа билип шыдавааныңар ол бе? — деп, Иисус айтырган. — ¹⁷Силерниң аксыңар дамчып кирер чүве хырныңарга баргаш, оон мага-боттан үне бээр деп билбезиңер ол бе? ¹⁸А аксыңардан үнер чүве чүрөөңерден кээр. Оларын кижини бужартадыр. ¹⁹Чүректен бузуттуг бодалдар, өлүрүкчү чорук, кады чурттаан эжинге шынчы эвес чорук, самыраар чорук, оор чорук, нүгүл, бак сөглеттиңер чорук үнер. ²⁰Кижини бужартадыр чүүлдөр ол-дур. А холун чугбайн, аыш-чем чири кижини бужартапас».

Хананей херээженниң бүзүрээни

(Мк. 7:24-30)

²¹Иисус оортан Тир биле Сидоннун чоок-кавызында черлерже чорупкан. ²²Анаа ол черлерниң чурттакчызы бир хананей херээжен ыткыр мынча дээн: «Дээрги, Давидтиң Оглу! Мени кээргеп, өршөөңер! Уруум букшуурааш, ат болду».

²³А Иисус аңаа харыылап, аксындан сөс үндүрбээн. Оон өөреникчилери Анаа чоокшулап келгеш, дилеп эгелээннер: «Бо херээженни ыңай чорудуп көрүңер. Ол үргүлчү бистен чыда калбайн, кулаавысты коңгалап-ла чор!» ²⁴Иисус оларга: «Мени чүгле израиль чоннун өлүп читкен хойларынче чоруткан чүве» — деп харыылаан.

^а Ис. 29:13.

²⁵Херээжен чоокшулап келгеш, Иисустун мурнунга дис кырынга олура дүшкеш, мынча дээн: «Дээрги, меңээ дузалаңар!» ²⁶Ол: «Уругларның аыш-чемин хунаап алгаш, ыттарга каап бээрге, кайын боор» — деп харыылаан.

²⁷«Ийе, Дээрги, ынчалза-даа ыттар безин эелериниң столундан кээп дүшкен тогланчылар чиир болгай» — деп, херээжен чугаалаан. ²⁸Иисус ынчан аңаа мынча дээн: «Херээжен, сээң бүзүрелиң улуг-ладыр. Күзээн-не чүвең сенээ хайырлаттыңар болзун». Таптыг-ла ол өйде оон уруу экирий берген.

Иисустун аарыг улусту экиртип, аштааннарны тоттурганы

(Мк. 8:1-10)

²⁹Иисус оруун уламчылап, Галилея хөлдүн эриин дургаар чорупкан. Ол дагже үнгеш, орта олуруп алган. ³⁰Аскак-бүскек, согур, бертик-бежел, үнү чок база өске-даа аарыгдан аараан улузун эккеп, мөөн чон Анаа кээп туруп берген. Олар аарыг улузун Иисустун буттарының баарынче эккеп салырга, Ол аарааннарны экиртип каан. ³¹Үнү чоктарның чугаалап, бертиктерниң экирип, аскактарның кылаштап база согурларның каракталып турарын көргөш, хамык чон кайгап-харап, Израильдиң Бурганын алдаржыдып турган.

³²Бодунун өөреникчилерин кый деп алгаш, Иисус оларга мынча дээн: «Бо улусту кээргээр-дир мен: олар Мээң чанымга үш хонук турдулар, а ам чиир аыш-чеми артпаан-дыр. Мен оларны аш хевээрзин моон чорудар хөңнүм чогул, олар орукка харыксырап каарлар». ³³А өөреникчилер мынча дээннер: «Бис моон, ээн черден, ынча хөй чонну тоттуруптар хлебти канчап тывар бис?»

³⁴Иисус: «Силерде чеже хлеб барыл?» — деп айтырган. Олар: «Чеди хлеб болгаш элээн каш бичии балык бар» — деп харыылааннар.

³⁵Иисус хамык улуска черже олуруптарын дужааган. ³⁶Ол чеди хлеб биле балыктарны алгаш, Бурганга өөрүп четтирген соонда, хлебти кезектей үзе тырткылааш, өөреникчилеринге үлеп эгелээн. А олар чонга үлеп турганнар. ³⁷Улус ону шупту тоткуже чиген болгаш арткан кескиндилерни чыггаш, чеди аргаан хааржакты долдуруп алган. ³⁸Херээженнер биле бичии уругларны санаваска, дөрт муң эр кижичемненген чүве-дир. ³⁹Чонну тарадыпкаш, Иисус хемеже олурупкаш, Магдала* деп черже эжиндирип чорупкан.

* 15:39 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Магдала» эвес, а «Магадан» деп бижээн.

Дээрден бадыткал демдээн негээни

(Мк. 8:11-13; Лк. 12:54-56)

16 ¹Ол черге Иисусту фарисейлер болгаш саддукейлер үглөп келгеш, Ону шенээр сагыштыг, дээрден бадыткал демдээн көргүс деп туруп бергеннер. ²Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Хүн ажар шакта: „Кызыл хаяа бар, даарта аяс боор-дур аа“, ³а даң бажында: „Дээр хүрең-кызыл, агаар чүдөрээр-дир“ — дижир силер. Дээрже көргөш, агаарның кандызын билип каар хиренерде, бо үениң бадыткал демдектерин ылгап шыдавас-тыр силер. ⁴Бузуттуг болгаш бачыттыг салгал бадыткал демдээ манап турар де. Ынчалза-даа оларга Иона медээчини дамчыштыр бергенинден өске бадыткал демдээ турбас». Иисус ынча дээш, оларны каггаш, чорупкан.

Фарисейлер болгаш саддукейлерниң ажыткызы

(Мк. 8:14-21)

⁵Ооң өөреникчилери ол чарыкче эжиндирип жеже бергеннер, а аыш-чем алырын уттупкан болганнар. ⁶Иисус оларга мынча дээн: «Дыннаңар, фарисейжи болгаш саддукейжи ажыткыдан кичээниңер».

⁷Олар аразында ону сайгарып: «Бис хлеб албаан боорувуска, ынча дээн эвеспе» — дишкен.

⁸Иисус оларның чүнү чугаалашканын билир болгаш, мынча дээн: «Чегей үзүрелдиглер, хлеб албаан бис дижип чоондуңар? ⁹Амдыгаа дээр билип чадааныңар ол бе? Беш муң кижини беш хлеб тоттуруптарга, чем артыгы-биле чеже аргаан хааржак долдуруп алчык силер? ¹⁰А дөрт муң кижини чеди хлеб тоттуруптарга, чем артыгы-биле чеже аргаан хааржак долдуруп алчык силер? ¹¹Мээң чугаам хлеб дугайында эвес деп канчап билбес улус силер? Фарисейжи болгаш саддукейжи ажыткыдан кичээниңер!»

¹²Ол хлеб хөөдөр ажыткыдан эвес, а фарисейлер болгаш саддукейлерниң өөредиинден оларны кичээндирген-дир деп, өөреникчилери ынчан билип каан.

Пётрнуң Иисусту Христос деп хүлээп көргөни

(Мк. 8:27-30; Лк. 9:18-21)

¹³Филипптин Кесариязының чоок-кавызынга чедип келгеш, Иисус өөреникчилеринден айтырган: «Улус Кижини амытан Оглон кым деп билип турар-дыр?»

¹⁴Олар: «Чамдык улус Силерни Иоанн Медеглекчи, өскелери — Илия, а бир чамдызы — Иеремия азы медээчилерниң бирээзи дээр-дир» — деп харыылааннар. ¹⁵Иисус олардан: «А силер Мени кым деп бодаар силер?» — деп айтырган. ¹⁶Симон Пётр: «Силер — Христос, дириг Бурганның Оглу-дур силер» — деп харыылаан. ¹⁷Иисус аңаа мынча дээн: «Иоанның оглу Симон, амыр-чыргалдыг-дыр сен, чүге дээрге ону сенээ улус эвес, а Дээрде Адам илереткен-дир. ¹⁸Ынчангаш Мен сенээ мынча деп тур мен: сен — Пётр — даш сен. Оон ол даш үндезинге Менээ бүзүрөөн улустун ниитилелин тудуп үндүрер мен, тамының күштери ону базып шыдавас. ¹⁹Мен сенээ Дээрниң Чагыргазындан дүлгүүрнү бээр мен, черге хүлээн чүвөнни дээрге база хүлүп каан боор, а черге хостап салган чүвөнни дээрге база хостап салыпкан турар». ²⁰Иисус оон өөреникчилеринге Ону Христос-тур деп кымга-даа чугаалавазын шыңгыы чагып каан.

*Иисустуң хилинчектенип өлүрүнүң дугайында**баш удур чугаалааны*

(Мк. 8:31-9:1; Лк. 9:22-27)

²¹Иисус ол үеден эгелээш, Бодунуң өөреникчилеринге Ол Иерусалимге баар, баштыңнарның, Бурганның дээди бараалгакчыларының болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларының холундан хөй хилинчекти көрүп эртер уjurлуун база Ол аңаа өлүртүп каар, ынчалза-даа үшкү хүнде катап дирлип кээр дээрзин ажыы-биле чугаалап эгелээн.

²²Пётр Ону кыдыынче кый депкеш, Аңаа чөрүже берген: «Дээрги! Канчап ындыг боорул! Ындыг чүве Силер-биле болбас уjurлуг!» ²³А Ол Пётрже көрнүп келгеш, мынча дээн: «Менден ырап чор, эрлик! Сен Мени оруумдан астыктырып тур сен, чүге дээрге бодалдарың Бурганны эвес, а улустуу-дур».

²⁴Иисус оон Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: «Мени эдерер дээн кижини бар болза, ол бодун бүрүнү-биле өргүзүн, бодунуң белдир-кресин чүктезин база Мени эдерип чорупсун. ²⁵Бодунуң амы-тынын камгалап алыр дээн кижини амы-тынын ышкынып алыр, а амы-тынын Мен дээш ышкынган кижини амы-тынын тып алыр. ²⁶Бүгү делегейни холунга кирип-даа алгаш, амы-тынын оскунар болза, ооң ол кижиге ажыы чүл? Амы-тынын дедир эгидер дээш, ол кижини чүнүң-биле төлээрил? ²⁷Кижини амытан Оглонуң Адазының алдарына бүргеткен, Бурганның төлээлери-биле кады чедип келгеш, кижини бүрүзүн ооң кылган ажил-херээнин

аайы-биле шаңнаар азы шиидер. ²⁸Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: мында турар улустуң аразында, өлбейн чыткаш-ла, Бодунуң Чагыргазынче чедип келген Кижиге амытан Оглун көрүп каар улус бар-дыр».

Иисустуң хевир-шырайының өскерилгени

(Мк. 9:2-13; Лк. 9:28-36)

17 ¹Алды хүн эрткенде, Иисус Пётрну, Иаковту болгаш ооң дунмазы Иоанны эдерткеш, чүгле ол үш кижиге-биле кады бедик дагже үне берген. ²Анаа, олар көрүп турда, Ооң хевир-шырайы өскерли берген: арны хүн дег чырып, а хеви чырыктан өңгүр апарган. ³Хенертен оларга Моисей биле Илия көстүп келгеш, Иисус-биле чугаалажып эгелээн. ⁴Пётр Анаа мынча дээн: «Дээрги, мында тура-рывыс эки-дир! Күзээр болзунарза, үш чадырдан тип берээли: бирээзин – Силерге, өскезин – Моисейге, база бирээзин – Илияга». ⁵Ол мынча деп турар аразында, чырык булут көжүп келгеш, оларны шыва апкан. Булут аразындан мынча дээн үн дыңналган: «Бо дээрге Мээң ханы ынак Оглум-дур! Ол Мээң сеткилимге дыка-ла кирер-дир! Ону дыңнап чорунар!» ⁶Үннү дыңнааш, олар аажок сүртеп, черже донгая кээп дүшкеннер. ⁷Иисус оларже чоокшулай бергеш, холун дегзип: «Кортпанар, тургуланар!» — дээн. ⁸Олар карактарын көдүрүп келгеш, Иисустан өске кымны-даа көрбөй барганнар.

⁹Олар дагдан бадып олурда, Иисус оларга шынгыгы чагып каан: «Кижиге амытан Оглу өлүглерден катап дирилбээн шаанда, маңаа көргөн чүвенер дугайында кымга-даа чугаалаванар!» ¹⁰Өөреникчилери ынчан Оон: «Чүге ном-хоойлу тайылбырлакчылары Илия Христосту мурнай кээр ужурлуг деп турарыл?» — деп айтырып салганнар. ¹¹«Хамык чүвени чурумчудуп, аайлаар дээш, Илияның мурнай кээр ужурлуу чөп болгай — деп, Иисус харыылаан. — ¹²Илияның шагда-ла чедип келгенин силерге чугаалап тур мен. Ынчалза-даа улус ону танывайн баргаш, кара туразында аажылап, бак көргөн. Кижиге амытан Оглу база шак ынчалдыр олардан хилинчек көөр». ¹³Оларга Ооң Иоанн Медеглекчинин дугайында чугаалаанын өөреникчилери ынчан билип кааннар.

Букушуураан оолду экирткени

(Мк. 9:14-29; Лк. 9:37-43)

¹⁴Олар чонче эеп кээрге, бир кижиге Олче чоокшулап келгеш, Ооң мурнунга дис кырынга олура дүжүп: ¹⁵«Дээрги, мээң оглумну кээргеп, өршээнер! — дээн. — Ол тыртып арааш, хинчектени берди:

үргүлчү отче, сугже шураар-дыр. ¹⁶Мен ону Силернин өөреникчилеринерге эккедим, ынчалза-даа олар ону экиртип чадаштылар».

¹⁷Харыызынга Иисус мынча дээн: «О, бо салгалдың бүзүрел чок, будалган улuzu! Силер-биле чеже мынчап чоруур мен?! Силерни чежеге дээр шыдажып кээр мен?! Ол оолду Менче эккелинер!» ¹⁸Иисус букту хоруурга, ол оолдан үне берген, а демгизи ол-ла дораан каң-кадык апарган.

¹⁹Иисус чааскаан турар өйде, өөреникчилери Анаа чедип келгеш: «Бис чүге ол букту үндүр сывырып шыдавадывыс?» — деп айтырганнар. ²⁰⁻²¹Ол мынча харыылаан: «Силерниң бүзүрелинер бичии болган-дыр. Алыс шынны чугаалап тур мен: силерде оода-ла горчица үрезини хире бүзүрел бар болза, бо дагга: „Туржундан көже бер“ — дээр болзунарза, ол көже бээр ийик, силерге кылып болбас хире чүү-даа чок турар ийик»*.

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында ийиги удаа чугаалааны

(Мк. 9:30-32; Лк. 9:43-45)

²²Олар шупту Галилеяга кады турар өйде, Иисус өөреникчилеринге мынча дээн: «Кижиге амытан Оглун удавас улус холунга тудуп бээр-дир. ²³Ол улус Ону өлүрүп каар, ынчалза-даа үшкү хүнде Ол катап дирлип кээр». Өөреникчилери аажок мунгарай бергеннер.

Бурганның өргээзинин үндүрүү

²⁴Олар шупту Капернаумга чедип келгенде, Пётрга Бурганның өргээзинин үндүрүүн хавырап улус чедип келгеш: «Башкынар үндүрүг төлээр бе?» — деп айтырган. ²⁵Пётр: «Төлээр!» — деп харыылааш, бажынче кире берген. Ол чүнү-даа чугаалап четтикпээнде, Иисус баштай айтырып салган: «Сен чүү деп бодаар сен, Симон? Бо делегейнин хааннары кымдан албан-үндүрүг хавырап ийик? Бодунуң ажы-төлүнден бе азы өске улустан бе?» ²⁶Пётр: «Өске улустан» — деп харыылаан. Иисус: «Ынчаарга бодунуң ажы-төлүн үндүрүгден хостааны ол-дур — деп түннеп каан. — ²⁷Ынчалза-даа эрге-чагырга улузун хомудатпаал. Хөлче баргаш, сыырткыкыжың шывадааш, бир дугаар туттунган балыкты ушта шелгеш, аксын ажыдывыт. Оон бодуну-даа, Мени-даа дээш үндүрүг төлээринге четчир чоосту тып алгаш, иелдиривистиң үндүрүүвүстү төлөп каг».

* ^{17:21} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Ол букту чүгле мөргүп база шээрлеп тургаш, үндүр сывырып болур-дур» — деп сөстөр эн бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

Дээрний Чагыргазында кым эң чугулал?

(Мк. 9:33-37, 42-48; Лк. 9:46-48; 17:1-2)

18 ¹Ол өйде Иисуска өөреникчилери чедип келгеш, айтырыг салганнар: «А ынчаарга Дээрний Чагыргазында кым эң чугулал?»
²Иисус чаш уругну кый деп алгаш, ону оларның аразынга тургускаш,
³мынча дээн: «Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: амгы байдалынардан өскерли бербес болзунарза база бичии уруглар дег апарбас болзунарза, Дээрний Чагыргазынче кирбес силер. ⁴Ынчангаш бодун томаарткаш, чаш уруг дег апарган кижии Дээрний Чагыргазынга эң чугула кижии боор. ⁵Мындыг чаш уругну Меңээ хамааржыр болгаш, хүлээп ап турар кижии Мени база хүлээп ап турар.

⁶А мындыг чашты база Меңээ ол дег бүзүрөөн улустуң кайы-бирээзин бачытче чыгапкан кижии турар болза, ооң мойнунга дээрбе дажы баглааш, далай дүвүнче киир октаптары безин ол кижиге эки салым боор ийик. ⁷Улусту бачытче киирер бүгү чүве дээш, бо делегей ат болур! Ол бүгү бачыттын кээри албан, ынчалза-даа ооң кээриниң чылдагааны болган кижии ат болур! ⁸Холуң азы будуң сени бачытче чыгай берзе, ону одура шаап, октавыт! Ийи холдуг азы ийи буттуг чорааш, мөңгө отче киир октадыр орнунга, мөңгө амыдыралче чангыс холдуг азы буттуг киргени дээр. ⁹Карааң сени бачытче чыгай берзе, ону ушта казып, октавыт! Ийи карактыг чорааш, тамының одунче киир октадыр орнунга, мөңгө амыдыралче чангыс карактыг киргени дээр.

Читкен хой дугайында угаадыглыг чугаа

(Лк. 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹Көрдүнер бе, бо бичии улустуң чангызын-даа дора көрбөнер. Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: оларның дээрде төлээлери Мээң Адамның чанында доктаамал турар*. ¹²Чүү деп бодаар силер? Чүс хойлуг кижии оларның бирээзин чидирипсе, арткан тозан тозун дагларга каапкаш, читкен хоюн дилеп чоруппас бе? ¹³А тып алганда, читпээн тозан тозунга бодаарга, демги хою дээш өөрүшкүзү улуг боор деп, силерге алыс шынны чугаалап тур мен. ¹⁴Дээрде Адаңар база шак ындыг: бо бичии улустуң чангызы-даа чиде бээрин Ол күзевейн турар.

* 18:11 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Кижии амытан Оглу читкен чүвени тыпкаш, камгалаар дээш келген болгай» — деп сөстөр эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

Бачыт үүлгеткен эш-өөрнү канчаарыл?

(Лк. 17:3)

¹⁵Эжиң сеңээ удур бачыт үүлгеткен болза, баргаш, өске улус дыннавайн турда, хомудалың сөгле. Ол сени дыннаар болза, ону бодунче ээлдирип алганың ол. ¹⁶А ол сени дыннавас болза, бир азы ийи кижиден эдертип ал, чүге дээрге „Кандыг-даа буруудадышкын ийи азы үш херечи-биле шынзыттынар ужурлуг“^a. ¹⁷Оларны база дыннавас болза, Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге чугаала. Бурганга бүзүрөөннер ниитилелин-даа дыннавас болза, аңаа өске чоннар улузунуң кижизинге азы үндүрүг хавырыкчызынга дег хамаарылгалыг бол.

¹⁸Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: черге чүнү хүлүүр-дүр силер, ону дээрге база хүлүп каар; а черге чүнү хостап салыр-дыр силер, ону дээрге база хостап салыптар. ¹⁹База катап чугаалап тур мен: силерниң ийинер черге кандыг-бир чүвени эп-сеткилдиг дилеп, мөргүүр болза, олар чүнү-даа дилезе, Дээрде Адам шуптузун бээр. ²⁰Чүге дээрге Меңээ хамааржыр ийи азы үш кижии каяа чыгырыл, Мен база аңаа турар мен».

Өршээл билбес чалча дугайында угаадыглыг чугаа

²¹Пётр ынчан Иисуска чедип келгеш, айтырыг салган: «Дээрги, меңээ удур бачыт үүлгедир эжим бар болза, мен ону чеже удаа өршээр ужурлуг мен? Чеди бе?» ²²Иисус аңаа мынча дээн: «Чок, чеди эвес, а чеден катап чеди удаа*». ²³Дээрний Чагыргазы бо болуушкунга дөмей болуп турар. Бодунуң чалчаларындан өре-шире негеп, санажыр дээн хаан турган. ²⁴Хаан санажып эгелээрге, он муң шоодай мөңгүн акша өрелиг бир кижини эккелген. ²⁵Өрелиг кижиниң төлээр харык-шинээ чок боорга, хаан ооң бодун, кадайын, уругдарыын база бар-ла эт-хөрөңгизин өрезин дуглай садыпсын деп дужааган. ²⁶Чалча хаанның буттарыңче донгая кээп дүшкеш: „Хензиг-ле манап көрүнер! Үзе санажып кааптар мен!“ — дээн. ²⁷Хаан чалказын кээргей бергеш, ооң хамык өрезин өршээгеш, салып чорудупкан. ²⁸А ол чалча оон үнгеш, аңаа чүгле чүс мөңгүн чоос өрелиг бодунуң бир чалча эжинге таваржы берген. Ол эжин боой тудуп:

* 18:22 Бо сөстөрниң өске утказы: «Чеден чеди удаа» — бооп чадавас.

^a Ы. х. к. 19:15.

„Өрең төле!“ — деп негеп эгелээн. ²⁹Өрелиг эжи дис кырынга олуруп-каш, аңаа сөгүрүп: „Бичии-ле шыдажып көр! Төндүр төлеп бериптер мен!“ — деп чанньп эгелээн. ³⁰Ынчалза-даа демгизи манаксавайн, өрелиг эжин аппаргаш, өрезин эгиткиже кара-бажынче суктуртуп каан. ³¹Ол бүгүнү көргөн өске чалчалар аажок хөңнү баксырааш, чүү болганын хаанынга дамчыдып четкеннер. ³²Хаан ынчан демги чалчазын кыйгырткаш, мынча дээн: „Өөдежок чалча! Мен хамык өреңни дилээн ёзугаар өршээвечик мен бе?!“ ³³Сени өршээп кааным дег, эжиңни база өршээр ужурлуг эвес сен бе?“ ³⁴Килеңнээн дээрги ол чалчаны аңаа хамык өрезин эгитпээже эриидээри-биле кара-бажынче суктуртуп каан. ³⁵Эш-өөрүңерни сеткилицер ханызындан өршээвес болзунарза, Дээрде Адам силерниң кижжи бүрүзүңге база ындыг хамаарылгалыг боор».

Иисустуң өг-бүлө тудары база чарлыышкын дугайында чугаалааны

(Мк. 10:1-12)

19 ¹Чугаалап дооскаш, Иисус Галилеяны каггаш, Иордан хемниң ол чарыында Иудеяның черлеринче чорупкан. ²Мөөң чон Ону эдерип чораан, а Ол аңаа улусту экиртип турган.

³Чамдык фарисейлер Аңаа чедип келгеш, Ону шенээр сагыштыг, айтырыг салган: «Ыдыктыг хоойлу эр кижиге кандыг-даа чылдагаан-биле кадайындан чарлырын чөпшээрээн бе?» ⁴Харызыннга Ол мынча дээн: «А силер Чаяакчы эң эгезинде „Эр биле херээжен кижини чаяаган“^а дээнин номчувааныңар ол бе? ⁵Оон мынча дээн болгай: „Эр кижжи ада-иезин каапкаш, кадайы-биле катчы бээр, олар ам ийи эвес, а чангыс мага-бот апаар“^б. ⁶Ынчанганда олар ам ийи эвес, а чангыс мага-бот боор-дур. Бурганның каттыштырган чүвезин кижжи чарып болбас ужурлуг».

⁷А олар Оон айтырыг салган: «Ынчаарга Моисей чүге: „Кадайыңга чарлыышкын херечилелин бергеш, ооң-биле чарлы бер“^в — деп чарлык болганыл?»

⁸«Чүректеринер доң дош, чөрүү боорга, Моисей силерге кадайларыңардан чарлырын чөпшээрээн-дир — деп, Иисус харыылаан. — Ынчалза-даа эгезинде ындыг эвес турган. ⁹Кадайының самыраанындан өске кандыг-бир чылдагаан-биле оон чарылган база өске кадай алган кижжи ашак-кадайның шынчы чоруун үрээни ол болур деп тур

^а Э. д. 1:27. ^б Э. д. 2:24. ^в Ы. х. к. 24:1.

мен»*. ¹⁰А өөреникчилери Аңаа мынча дээннер: «Кадайының мурнунга эр кижиниң хүлээлгелери ындыг боор болза, шуут өгленмээни дээре-дир оң!» ¹¹Иисус: «Мээң чугаалаан чүвемни шупту улус эвес, а чүгле Бурганның ындыг арганы берип кааны улус хүлээп ап шыдаар — деп харыылаан. — ¹²Эр улустуң өг-бүлө тудуп шыдавазында элээн каш чылдагаан бар: чамдык улус төрүмелинден эр чаяаны чок боор, чамдыктарын өске улус акталап каан боор, а чамдыызы Дээрниң Чагыргазы дээш, өг-бүлө тударындан ойталаар. Ону хүлээп ап шыдаар кижжи хүлээп алгай аан!»

Иисустуң бичии уругларны алган йөрээгени

(Мк. 10:13-16; Лк. 18:15-17)

¹³Ол үеде Иисус оларга холун дегзип, мөргүзүн дээш, бир улус Аңаа бичии уруглар эккелген. А Ооң өөреникчилери оларны эккелген улусту эрттирбейн хоруп турганнар. ¹⁴Иисус ынчан мынча дээн: «Бичии уруглар Менээ кээп турзун, оларга шаптыктап, эртерин хоруваңар! Чүге дээрге Дээрниң Чагыргазы олар ышкаш улустуу боор». ¹⁵Иисус ооң соонда оларга холун дээскеш, ол черден чоруй барган.

Иисус болгаи бай кижжи

(Мк. 10:17-31; Лк. 18:18-30)

¹⁶Бир кижжи Аңаа чедип келгеш, айтырыг салган: «Башкы!** Мөңге амыдыралды алыр дизимзе, мен кандыг буян кылыын?» ¹⁷«Чүге буян дугайында Менден айтырдың? — деп, Иисус харыылаан. — Чүгле чаңгыс Бурган буянынгы. А мөңге амыдыралды алыр дизинзе, Бурганның айтыышкыннарын сагып чор». ¹⁸«А кандыгларын?» — деп, демгизи айтырган. Иисус мынча дээн: «Өлүрбе, кады чурттаан эжиңге өскерилбе, оорлава, мегелеп херечилеве. ¹⁹Ада-иенни хүндүлө, чанында кижиге бодуңга бодуң дег ынак бол»^а. ²⁰Аныяк эр Аңаа: «Мен ол бүгүнү сагып келдим***. Менээ ам чүү четпейн турары ол?» — дээн.

* ^{19:9}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Ашаандан чарылган херээженни кадайланып алган кижжи база ашак-кадайның шынчы чоруун үрээни ол болур» — деп сөстөрни немээн.

** ^{19:16}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Башкы» эвес, а «Буянынгы Башкы» деп бижээн.

*** ^{19:20}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Сагып келдим» деп сөстөргө: «Бичииңден-не» — деп сөстөрни немээн.

^а Хост. 20:12-16; Лев. 19:18.

²¹ Иисус аңаа мынчаар харыылаан: «Болбаазын кижии болуксазыңза, баргаш, хамык эт-хөрөңгини садыпкаш, акшазын ядыыларга үлөп беривит, ынчан дээрлерге эртине-байлактыг боор сен. А оон соонда чедип келгеш, Мени эдерип чорувут».

²² Ол сөстөрни дыңнааш, аныак эр мунгарап чорупкан, чүге дээрге ол аажок бай кижии турган. ²³ Иисус ынчан Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бай кижиге Дээрниң Чагыргазынче кирери дыка-ла берге! ²⁴ База катап чугаалаайн: бай кижиниң Бурганның Чагыргазынче киреринден тевениң тевене үдүн өттүр өде бээри белен».

²⁵ Өөреникчилери ону дыңнааш, аажок кайгап: «Ынчаарга кым камгалалды ап шыдаарыл?» — деп айтырганнар. ²⁶ Иисус оларже топтап көргөш, мынча дээн: «Кижии ону шыдавас, ынчалза-даа Бурганның шыдавас чүвези чок». ²⁷ Пётр ынчан Аңаа: «Көрүңерден, бис хамык бар чүвевисти каапкаш, Силерни эдерип чоруптувус. Ынчаарга биске ол дээш, чүү боорул?» — дээн.

²⁸ А Иисус оларга мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: ам кээр чаа делегейге Кижии амытан Оглу Бодунуң алдарының дүжүлгезинге саадаптарга, мени эдерген улус — силер база Израильдин он ийи төрөл бөлүүн шиидери-биле он ийи дүжүлгеге олургулаптар силер. ²⁹ Мени дээш, бажыңнарын, ха-дунмазын, ада-иезин*, ажы-төлүн азы черин кааптар кижии бүрүзү оон чүс катап хөйүнү алыр база мөңгө амыдыралды салгап алыр.

³⁰ Ынчалза-даа дыка хөй ам баштайгылар бооп турарлар — сөөлгүлөр апаар, а ам сөөлгүлөр бооп турарлар — баштайгылар апаар.

Виноград шөлүндө ажылчыннар дугайында угаадыглыг чугаа

20 ¹ Дээрниң Чагыргазы бо болуушкунга дөмей болуп турар. Бодунуң шөлүнге ажылдаар улус хөлезилээр дээш, эрген эрте үнүпкен бир кижии турган. ² Шөл ээзи ажылчыннарга хүнде бир мөңгүн чоос төлээр бооп дугуржуп алгаш, оларны виноград шөлүнге чорудупкан. ³ Эргениниң тос шакта ол базаарда шөлге баргаш, чүнү-даа кылбайн турар өске улусту көрүп каан. ⁴ „Силер база мээн виноград шөлүмге барып ажылдаңар. Чогууру-биле төлээр мен“ — деп, ол чугаалаан. ⁵ Демги улус чорупкан. А ол дүштекиниң он ийи болгаш үш шак үезинде база катап чоруткаш, база-ла ынчаар кылган.

* ^{19:29} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Ада-иезин» деп сөстөргө «Кадайын» деп сөстү немээн.

⁶ Кежээкиниң беш шак үезинде ол ынаар база катап чеде бергеш, ында турар улусту көрүп кааш: „Чүге хүннү бадыр чүнү-даа кылбайн тур силер?“ — деп айтырган. ⁷ Олар аңаа: „Бисти кым-даа хөлезилеп албады“ — деп хары бергеннер. Ээ кижии ол улуска: „Силер база виноград шөлүнге барыңар“ — дээн. ⁸ Кежээ дүшкенде, шөл ээзи бодунуң ажыл башкарыкчызынга мынча дээн: „Ажылдааннарны чыгаш, оларның-биле сөөлүнде хөлезилээним улустан эгелээш, баштайгыларынга чедир санаш“. ⁹ Ээ кижиниң кежээкиниң беш шакта хөлезилеп алган улузу келгеш, кижии бүрүзү бир мөңгүн чоосту ап үнген. ¹⁰ Баштай хөлезилеттинген улус ынчан оон-даа хөйүнү алыр бис деп бодаан, ынчалза-даа олар база бир-бир мөңгүн чоос алганнар. ¹¹ Төлевириң алгаш, олар виноград шөлүнүн ээзинге ажынып: ¹² „Бо сөөлгү улус бир шак ажылдады, бис изиг хүн адаанга хүнзедир ажылдап келдивис, а силер оларны биске деңнээр-дир силер“ — деп турганнар. ¹³ Ынчаарга ээ кижии оларның бирээзинге мынчаар харыылаан: „Мен сени хомудатпадым, өннүк. Сен мээн-биле бир мөңгүн чооска дугуржуп алдың чоп. ¹⁴ Төлевириң алгаш, чорувут. А мен бо сөөлгү кижиге сеңээ бергеним хирени бериксеп тур мен. ¹⁵ Акшамны бодум баш билир эргем чок кижии мен бе? Азы мээн экииргээм дээш, адааргаарың ол бе?“

¹⁶ Шак ынчаар сөөлгүлөр — баштайгылар, а баштайгылар — сөөлгүлөр апаар».

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында үшкү удаа чугаалааны

(Мк. 10:32-34; Лк. 18:31-34)

¹⁷ Иерусалимче бар чыткаш, Иисус он ийи элчинин улустан өскээр аппараттар, чүгле оларга мынча дээн: ¹⁸ «Дыңнаңар, Иерусалимче чоокшулап кел чор бис. Аңаа Кижии амытан Оглун Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларынга тудуп бериптер. Олар Ону өлүрер кылдыр шииткеш, ¹⁹ Ону дорамчылазын, эттеп-эриидезин база хере шапсын дээш, өске чоннар улузунга тудуп бериптер. Ынчалза-даа үшкү хүнде Ол катап дирлип кээр».

Иаков биле Иоанның дилээ

(Мк. 10:35-45)

²⁰ Иисуска оон соонда Зеведейниң кадайы оолдары-биле кады келгеш, мөгейип бараалгааш, Оон бир чүве дилээн.

²¹ Иисус оон: «Чүнү күзеп турарың ол?» — деп айтырган. Демги кадай мынча дээн: «Силерниң Чагырғанарга ийи оглум: бирээзи — он талаңарга, а өскези — солагай талаңарга оруп аарын азап көрүңер».

²² Иисус: «Чүнү дилеп турарынарны билбес-тир силер. Мээн ам ижерим дашканы ижип шыдаар силер бе?»* — деп харыылаан. Олар: «Шыдаар бис» — дээннер.

²³ Иисус оларга мынча дээн: «Мээн хилинчээмнин дашказын ижер силер, а кымнын Мээн оң азы солагай таламга олуарын хайырлаары Менден хамаарышпас: аңаа Адамның олурзун деп айтып кааны улус орар».

²⁴ Ону дыңнааш, арткан он элчин демги ийизинге хорадап үнген. ²⁵ Ынчалза-даа Иисус оларны кый деп алгаш, мынча дээн: «Өске чоннарның чагырыкчылары боттарының чоннарын дарлап турарын, а күштүглери чоннарын бастып турарын билер болгай силер. ²⁶ А силерниң араңарга ындыг чүве турбазын! Силерниң араңардан алдар-хүндүлүг болуксаар кижиге бар болза, чалчанар болзун. ²⁷ Силерниң араңарга бир дугаар болуксаан кижиге бар болза, кулунар болзун. ²⁸ Чүгө дээрге Кижиге амытан Оглу база-ла улус Аңаа бараан болзун дээш эвес, харын Боду бараан боору-биле болгаш хөй улус дээш төлевир кылдыр Бодунун амы-тынын өргүүрү-биле келген болгай».

Ийи согур кижини экирткени

(Мк. 10:46-52; Лк. 18:35-43)

²⁹ Иисус өөреникчилери-биле кады Иерихондан чоруп турда, оларны мөөң чон эдерип чораан. ³⁰ Орук кыдыынга орган ийи согур кижиге оларның чаны-биле Иисустун эртип бар чыдарын дыңнааш: «Дээрги! Давидтин Оглу, бисти кээргеп, өршээнер!» — деп алгыржып үнген. ³¹ Улус согурларны кончуп, «Ыгттаваңар!» деп албадаарга, олар оон-даа ыткыр алгыржыр болган: «Дээрги! Давидтин Оглу, бисти кээргеп, өршээнер!»

³² Иисус доктаай дүшкеш, оларны кый депкен. Ол: «Менден чүнү кылып берзин деп күзеп тур силер?» — дээн. ³³ Олар Аңаа: «Дээрги, бистин карактарывыс көстүп келзин» — деп харыылааннар. ³⁴ Иисус оларны кээргей бергеш, оларның карактарынга холун дээскен. Согурлар ол-ла дораан көре берген болгаш Ону эдерип чорупканнар.

* ^{20:22} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Мээн шыдажып эртерим дег, шак ындыг хилинчекке суктурарын силер база шыдажып эртип шыдаар силер бе?» — деп сөстөрни немээн.

Иисустун Иерусалимге киргени

(Мк. 11:1-11; Лк. 19:28-38; Ин. 12:12-19)

21 ¹ Олар Иерусалимге чоокшулап келгеш, Елеон дааның чанында Виффагия суурга чедип келгенде, Иисус ийи өөреникчизин бурунгаар айбылапкаш, ² оларга чагып каан: «Мурнунарда суурже барыңар. Аңаа баргаш, ол дораан кыс элчигенни болгаш ооң чанында аныяк элчигенчигешти баглап каан турарын көрүп каар силер. Оларны чешкеш, Менээ эккелинер. ³ А кандыг-бир кижиге силерден бир чүве айтырза: „Олар Дээргиге херек апарды“ — деп харыыланар. Оларны ээзи ол дораан салыптар». ⁴⁻⁵ (Медээчинин аксы-биле: «Сион тейде хоорайга* мынча денер: „Ам Хааның сенче кел чор. Томаанның Хааның ажылчын кыс элчигеннин оглун мунган кел чор“»^а — дээн сөстөр боттанзын дээш, ол бүгүнүң болганы ол.) ⁶ Өөреникчилер чоруткаш, бүгү чүвени Иисустун чарлык болган айы-биле кылганнар. ⁷ Олар элчигенчигешти иези-биле кады эккелгеш, хевин оларга чоңай салгаш, Иисусту олуртупканнар. ⁸ Эндерик хөй чон хевин Ооң мурнунга орукче дөжей сала берген, а өскелери ыяштарның будуктарын сыккаш, орукка чада салып чораан. ⁹ Ооң мурнунга база соонга бар чыткан эндерик хөй чон ыткыр алгыржып турган: «Осанна! Давидтин Оглунга алдар-мактал! Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Кижиге ачы-буянын болзун! Осанна! Дээрге Бурганга алдар-мактал!»^б

¹⁰ Иисус Иерусалимге кирип кээрге, бүгү хоорай хөлзеп үнген. Улус: «Бо Кымыл?» — деп айтыржып турган. ¹¹ А мөөң чон: «Бо дээрге Галилеянын Назарет чурттуг Иисус медээчи-дир» — деп харыылаар болган.

Иисустун садыгжыларны Бурганның өргээзинден

үндүр ойлатканы

(Мк. 11:15-19; Лк. 19:45-48; Ин. 2:13-22)

¹² Оон Иисус Бурганның өргээзинин иштинче киргеш, ында садыгнаймаа кылып турган хамык улусту үндүр сывыртапкаш, акша солукчуларының столдарын болгаш көге-буга сатканнарның баартактарын андара октагылапкан. ¹³ Иисус оларга мынча дээн: «Бижилгеде

* ^{21:5} Сион тейде хоорай — шажынчы утка ёзугаар Иерусалимни ойзу адааны-дыр.

^а Зах. 9:9. ^б Ыд. ыр. 117:25-26.

Бурган: „Мээн өргээм мөргүл өргээзи болзун“ — дээн болгай, а силер ону дээрбечилер уязы кылып алган-дыр силер!»^а

¹⁴Согур болгаш аскак-бүскек улус Бурганның өргээзинге Анаа чедип кээрге, Ол аарыг улусту экиртип каан. ¹⁵Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары Ооң кылып турган кайгамчык чүүлдерин көргөш база Бурганның өргээзинде бичии уругларнын: «Осанна! Давидтиң Оглунга алдар-мактал!» — деп алгыржып турарын дыңнааш, килеңней берип, ¹⁶Анаа мынча дээн-нер: «Оларның чүү деп турарын дыңнап тур сен бе?!» Иисус оларга: «Ийе — деп харыылаан. — Силер Бижилгеде: „Бичии уруглар болгаш эмиг эмер чаштарның аксындан Бодуңга алдар-макталды үндүрүп аар сен“^б — дээнин кажан-даа номчувааныңар ол бе?»

¹⁷Иисус оон оларны каапкаш, хоорайдан Вифанияже чоруй баргаш, анаа хонуп алган.

Кургап калган смоква ыяжы

(Мк. 11:12-14, 20-24)

¹⁸Эртенинде, хоорайже чанып ора, Иисус аштай бергенин билип каан. ¹⁹Орук кыдыында смоква ыяжын көрүп кааш, Ол анаа чеде берген, ынчалза-даа бүрүден аңгы чүнү-даа тыппаан. Ол ынчан ыяшка мынча дээн: «Моон сонгаар сеңээ кажан-даа чимис үнмес болзун!» Смоква ыяжы дораан-на кургап калган. ²⁰Өөреникчилер ону көргөш, кайгай берип: «Смоква ыяжы канчап ындыг дүрген кадып калды?» — дишкен. ²¹Иисус мынчаар харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бүзүрээр-ле, чигзинмес-ле болзунарза, смоква ыяжы-биле болган чүүлдү кылыр хамаанчок, бо дагга безин: „Турулгаш, далайже дүже бер!“ — дээр болзунарза, шак ынчаар бүде бээр. ²²Бүзүрээр-ле болзунарза, мөргүп тура, дилээн чүвөнерниң дөгөрезин алыр силер».

Иисустуң эрге-чагыргазының дугайында айтырыг

(Мк. 11:27-33; Лк. 20:1-8)

²³Ол Бурганның өргээзинче кирип келгеш, улусту өөреди бээрге, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш баштыңнар Анаа чедип келгеш, айтырыг салганнар: «Сен бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып тур сен? Сеңээ ол эрге-чагырганы кым берди?» ²⁴А Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Мен база силерге бир айтырыг салыйн.

^а Ис. 56:7; Иер. 7:11. ^б Ыд. ыр. 8:3.

Меңээ харыылаптар болзунарза, силерниң айтырыынарга база харыылаар мен. ²⁵Иоанның сугга сугар эргези Бургандан келген бе азы кижилерден бе?» Олар аразында сүмележи бергеннер: «Бис: „Бургандан“ — дививиссе, Ол: „Ынчаарга силер чүге Иоаннга бүзүрөвээниңер ол?“ — дээр болгай. ²⁶А: „Кижилерден“ — дээр дээш, чондан коргар-дыр бис, чүге дээрге хамык улус Иоанны ёзулуг медээчи деп санаар болгай». ²⁷Олар Иисуска: «Билбес-тир бис» — деп харыылааннар. Ол ынчан мынча дээн: «Мен база бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып турарымны силерге чугаалавас мен.

Ийи оолдуг ада дугайында угаадыглыг чугаа

²⁸А ам мындыг чүүл дугайында чүү деп бодаар силер че? Ийи оолдуг бир кижиге турган-дыр. Бирги оглунга баргаш, ол мынча дээн: „Оглум, бөгүн баргаш, виноград шөлүңге ажылдап көр“. ²⁹Оозу баштай: „Барбас мен“ — дээн, а оон соонда өскээр боданыпкаш, чорупкан. ³⁰Ачазы өске оглунга баргаш, база-ла ынча дээн. Демгизи: „Баар мен, дээрги“ — деп харыылаза-даа, барбайн барган. ³¹Оларның кайызы ачазының аайындан эртпээн-дир?» Олар: «Биргизи» — деп харыылааннар.

Иисус оон соонда оларга мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: үндүрүг хавырыкчылары болгаш самыын-садар херээжен-нер Бурганның Чагыргазынче силерни мурнай кирер. ³²Чүге дээрге Иоанн силерге шын орук айтып, баштай чедип кээрге, силер анаа бүзүрөвээн-дир силер. А олар Иоаннга бүзүрөвээннер болгай. Ол бүгүнү көргөш безин, дөмей-ле бачыдыңар миннип, Бурганче ээлбээн база анаа бүзүрөвээн-дир силер.

Виноград шөлүнүң эезиниң дугайында угаадыглыг чугаа

(Мк. 12:1-12; Лк. 20:9-19)

³³Ам өске угаадыглыг чугаадан дыңнаңар. Бир кижиге бодунуң ээлээн черинге виноград тарып алган. Ол ону долгандыр кажаалааш, чимизин сы бастырап уургай каскаш, танныылдаар суурга тудуп каан. Оон соонда ол виноград шөлүн ажаакчыларга ачылалга берипкеш, боду өске чуртче чоруй барган. ³⁴Дүжүт ажаар үе кээрге, ол бодунуң үлүүн алыр дээш, виноград ажаакчыларынче чалчаларын чорудупкан. ³⁵Ынчалза-даа олар оон чалчаларын тудуп алгаш, бирээзин эттеп, өскезин өлүрүп каапканнар, а үшкүзүн даш-биле соп каапканнар. ³⁶Шөл ээзи ынчан оон-даа хөй өске чалчаларын ыткан, ынчалза-даа виноград ажаакчылары оларны база шак ынчаар аажылааннар.

³⁷ Адак соонда ээ кижии оларже бодунуң оглун чорудупкаш: „Мээң оглумну хүндүлөп көөрлер боор“ — деп бодаан. ³⁸ Ынчалза-даа виноград ажаакчылары ооң оглун көргөш: „Бо-даа салгакчызы-дыр! Ону өлүрүп каапкаш, өнчүзүн олчалап аалы“ — дээннер. ³⁹ Олар ону сегирип алгаш, виноград шөлүндөн үндүрө бергеш, өлүрүп кааннар. ⁴⁰ Чүл моң, шөлдүн ээзи чедип келгеш, виноград ажаакчыларын канчап кааптарыл?»

⁴¹ Олар Аңаа: «Ол хортаннарны каржызы-биле узуткааш, дүжүт ажаар өйде оон үлүүн ап бээр өске ажаакчыларга виноград шөлүн ачыладып каар» — деп харыылааннар. ⁴² Иисус оларга мынча дээн: «Силер Бижилгеден номчувааныңар ол бе кай: „Тудугжуларның херекчок дээш, октапкан дажы эн чугула даш апарган. Дээрги-Чаяакчы ынчалдыр кылган, ону көөрү биске кайгамчык-тыр!“^a ⁴³ Ынчангаш Бурганның Чагыргазын силерден хунаап аарын база дүжүдүн бээр чонга бериптерин силерге чугаалап тур мен. ⁴⁴ Кым ол дашче кээп ужарыл, чуурулдур ужуп аар, а кымче ол даш кээп дүжерил, ону чылча басып каар»*.

⁴⁵ Иисустуң угаадыглыг чугааларын дыңнааш, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш фарисейлер Ооң оларның дугайында чугаалап турарын билип кааннар. ⁴⁶ Олар Иисусту тудуп хоругдаар деп барганнар, ынчалза-даа Ону медээчи деп хүлээп турар чондан кортканнар.

Куда доюнуң дугайында угаадыглыг чугаа

(Лк. 14:15-24)

22 ¹ Иисус оларны угаадыглыг чугаалар дузазы-биле өөредирин уламчылап, мынча дээн: ² «Дээрниң Чагыргазы бо болушкун-биле дөмей болуп турар. Бодунуң оглунуң куда доюн кылган бир хаан турган. ³ Ол чалаан аалчыларынче чалчаларын ыткан, ынчалза-даа чалатканнар келиксевейн барганнар. ⁴ Хаан өске чалчаларын ыдып, оларга чагып каан: „Чалаан улузумга чугааланар: ‘Дойга белеткелим доозулду, семиртир азыраан молдургаларым, шарыларым соп алдым, бүгү чүве белен. Куда доюнче моорлаңар’“.

⁵ Ынчалза-даа чалаттырганнар тоовайн барып, боттарының ажыл-херектерин кылып, тарай бергеннер. Бирээзи шөлче үнүпкен, өскези

* ^{21:44} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк таварышпайн турар.

^a Ыд. ыр. 117:22-23.

садыглаар черинче чорупкан, ⁶ а чамдыктары оон чалчаларын сегирип алгаш, өлүр эриидеп каапканнар. ⁷ Хаанның килеңи хайынгаш, шериглерин ыдарга, олар өлүрүкчүлерни шаажылааш, ол улустуң хоорайын өрттедипкеннер.

⁸ А оон соонда хаан чалчаларыңа мынча дээн: „Куда доюнга хамык чүве белен-дир, ынчалза-даа чалаан улузум алдар-хүндүгө төлөп чок болган-дыр. ⁹ Ам орук белдирлеринге баргаш, таварышкан улустуң шуптузун дойже чалаңар“. ¹⁰ Чалчалар ынчан кудумчулар кезип үнгеш, таварышкан-на чонну: эки-даа, бак-даа улусту чыып эккелгеннер. Аалчылар дойлаар черни долдур ээлепкен.

¹¹ Хаан аалчыларын көөрү-биле үнүп келгеш, байырлалда кедер хеви чок кижии көрүп каан. ¹² Ол аңаа мынча дээн: „Өңүк, сен бээр канчап байырлал хеви чок кирип келдиң?“ Оозу ыыттаваан. ¹³ Хаан ынчан чалчаларыңа дужааган: „Ооң хол, будун хүлээш, дашкаар, улус ыглажып, диштерин кыжырадып турар карангыдыва, үндүр октаптыңар“.

¹⁴ Чалаттырганнар хөй, а шилиттингеннер эвээш болдур ийин».

Императорга бээр үндүрүг дугайында

(Мк. 12:13-17; Лк. 20:20-26)

¹⁵ Фарисейлер ынчан үне бергеш, Ону, сөзүңге сылдаглап, канчап тудуп алырын дугуржуп эгелээннер. ¹⁶ Олар Иисусче боттарының өөреникчилерин иродианнар-биле* катай чорудупканнар. «Башкы! — деп, айбылаткан улус чугаалаан. — Силерни шынчы база Бурганның алыс шын оруунга өөредип чоруур кижии деп билир бис. Кижилерни ылгай көрбөс болгаш, оларның эрге-ажыыңа бараан болбас-тыр силер. ¹⁷ Силерниң бодалыңар чүл, биске чугаалап көрүнерем: императорга үндүрүг төлээри ыдыктыг хоойлуруска дүгжүр бе азы чок бе?»

¹⁸ Иисус оларның кара сагыштыын билгеш, мынча дээн: «Ийи арынныглар, Мени чүге шенединер? ¹⁹ Үндүрүг төлээр чоозунарны Менээ көргүзүнер». Аңаа мөңгүн чоос эккеп бээрге, ²⁰ Иисус олардан: «Мында кымның чурук-дүрзүзү база кымның ады бар-дыр?» — деп айтырган.

²¹ Олар: «Императорнуң» — деп харыылааннар. Иисус ынчан: «Ынчаарга императорга — императорнуун, а Бурганга — Бурганның беринер» — дээн.

* ^{22:16} Иродианнар — Галилеяның ол үдеги хааны Ирод Антипаны деткип турган еврей политиктиг бөлүктүн кежигүннери.

²² Ындыг сөстөр дыңнааш, оларның аксы хак дээш, Иисустан ырап чоруй барганнар.

Өлүглерден катап дирлириниң дугайында

(Мк. 12:18-27; Лк. 20:27-40)

²³ Ол-ла хүн «Өлгөн улус катап дирилбес» дижир саддукейлер Иисуска чедип келгеш, айтырыг салган:

²⁴ «Башкы, „Кандыг-бир эр кижиге ажы-төл чок тургаш, өлү бээр болза, оң дунмазы дулгуюк чаавазы-биле өгленгеш, бодунуң өлгөн акызының үре-садызын үспес ужурлуг деп“^а, Моисей биске чугаалаан-дыр. ²⁵ Бистин аравыска чеди алышкы чораан дижик. Улуу кадайлангаш, ажы-төл арттырбайн, өлүп калган. Оң кадайы улуг чуржунга кадай бооп арткан. ²⁶ Ийиги, үшкү дунмазы болгаш шупту чеди алышкы-биле база ындыг болган. ²⁷ Адак соонда ол кадай база мөчөөн. ²⁸ Хамык өлгөн улус катап дирлип кээрге, херээжен кымның кадайы боорул? Алышкылар ону чеделээн кадайланып чорааннар болгай».

²⁹ Харызынга Иисус мынча дээн: «Соора барган-дыр силер, чүге дээрге Бижилгелерни-даа, Бурганның күчү-күжүн-даа билбес-тир силер. ³⁰ Катап дирилген улус кадай-даа албас, ашакка-даа барбас, харын Бурганның дээрде төлээлеринге дөмей болур. ³¹ Кай а өлүглерден катап дирилгеннерге хамаарыштыр Бурганның силерге: ³² „Мен – Авраамның Бурганы, Исаактың Бурганы база Иаковтуң Бурганы мен“^б – дээнин номчуваан силер бе? Ол – өлүглерниң эвес, а дириглерниң Бурганы-дыр»*.

³³ Улус Ону дыңнааш, Оң берген өөредиин магадап ханмааннар.

Эң чугула айтышкын дугайында

(Мк. 12:28-34; Лк. 10:25-28)

³⁴ Ол Бодунуң харызы-биле саддукейлерниң аксын дуй шаапкан деп дыңнааш, фарисейлер чангыс черге чыгып келгеннер. ³⁵ Оларның бирээзи боор ном-хоойлу тайылбырлакчызы, Иисусту шенеп, айтырыг салган: ³⁶ «Башкы, ыдыктыг хоойлуда эң чугула айтышкын кайызыл?»

* ^{22:32} Ол дээрге Авраам, Исаак база Иаков оларны Бурганның чанында ам-даа дириг хевээр деп турары ол-дур.

^а Ы. х. к. 25:5. ^б Хост. 3:6.

³⁷ Ол мынча дээн: «„Дээрги-Бурган-Чаяакчынга бүгү-ле чүлдү-чүрөөн-биле, бүгү-ле сеткил-сагыжын-биле, бүгү-ле угаан-сарыылын-биле ынак бол“^а. ³⁸ Бо дээрге бирги болгаш эң чугула айтышкын-дыр. ³⁹ А ийиги айтышкын аңаа дөмейлешкек: „Чанында кижиге бодунга бодун дег ынак бол“^б. ⁴⁰ Бо ийи айтышкында бүгү ыдыктыг хоойлу болгаш медээчилерниң өөредии туттунуп турар».

Давидтиң Оглуңуң дугайында

(Мк. 12:35-37; Лк. 20:41-44)

⁴¹ Бодун долгандыр чыгып келген фарисейлерден Иисус айтырыг салган: ⁴² «Бурганның шилип алган Христозун чүү деп бодаар силер: Ол кымның Оглул?» Олар Аңаа: «Давидтиң Оглу-дур» – деп харыылааннар. ⁴³ Иисус оларга мынча дээн: «Ынчаарга Давид Бурганның Сүлдезинге башкарткаш, чүге Ону Дээргим деп адааныл: ⁴⁴ „Дээрги-Чаяакчы мээң Дээргимге мынча дээн: ‘Мен Сээң дайзыннарыңны буттарың адаанга эккеп салбаан шаамда, Мээң оң таламга олур’“^в. ⁴⁵ Бир-тээ Давид Ону Дээргим деп турар болганда, Христос канчап Давидтиң Оглу боорул?»

⁴⁶ Кым-даа Аңаа удур чангыс сөс-даа эдип шыдаваан. Ол хүнден эгелээш, кым-даа Аңаа кандыг-бир айтырыг салып дидинмээн.

Фарисейлерден болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан кичээндири

(Мк. 12:38-40; Лк. 11:37-52; 20:45-47)

23 ¹ Иисус ынчан чон-биле база Бодунуң өөреникчилери-биле чугаалажы берген. ² Ол мынча дээн: «Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер Моисейниң хоойлузун тайылбырлаар эргелиг-дирлер. ³ Силер бүгү чүвени оларның айыткан аайы-биле кылынар, ынчалза-даа оларның ажил-херээн өттүнменер, чүге дээрге олар өөредип турар чүвезин боттары сагывас-тырлар. ⁴ Олар угдунмас аар чүьктү улустун эгиннеринге чүктедип турарлар, а боттары чангыс салаазын безин шимчедип, улуска дузалажыр хөңнү чок-турлар. ⁵ А кандыг-бир чүве кылза, чүгле ат чолуп кылырлар, оларның хаваанда болгаш холунда хөмден кылган мөргүл хапчыгаштары калбарып, а шыва тонунуң салбакталчак хаажылары узап бар-ла чыдар. ⁶ Олар найыр-дойларга база синагогаларга хүндүткелдиг дөрге орарынга ынак. ⁷ Олар улус чыгыр шөлдерге амыр-менди дыңнаарынга база улуска: „Башкы!“ – деп адаттырарынга ынак.

^а Ы. х. к. 6:5. ^б Лев. 19:18. ^в Ыд. ыр. 109:1.

⁸А силерни „башкылар“ деп адавазын, чүге дээрге силерде чүгле чангыс Башкы — Дээрги-Чаяакчы бар, силер шупту ха-дунмашкы силер. ⁹Черге кымны-даа „ачай“ деп адаванар, чүге дээрге силерде чүгле чангыс Дээрде саадаан Ада бар. ¹⁰Силерни „башкарыкчы“ деп адавазын, чүге дээрге силерде чангыс Башкарыкчы — Христос бар. ¹¹Силерниң аранарда эң чугулаңар чалчанар болзун. ¹²Бодун өрү көрдүнер кижидора көрдүрер, а бодун боду дора көргөн кижидора өрү көдүртүр.

¹³⁻¹⁴Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Силер улустан Дээрниң Чагыргазын дуглап, боттарыңар-даа ынаар кирбес, ынаар кириксээннерни-даа кирибес-тир силер*.

¹⁵Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Чаңгыс-даа бол кижини ээлдирип аар дээш, далайны кежип, черни эртип турар-дыр силер, а ээлдирип алгаш, ону бодуңардан ийи катап дора бужар амытанче хуулдуруптар-дыр силер.

¹⁶Согур баштакчылар, ат болур силер! Мынча деп турар-дыр силер: „Кандыг-бир кижидора Бурганның өргээзи-биле дангыраглаар болза, ол чүү-даа дивээн-дир, а Бурганның өргээзинде алдын-биле дангыраглаар болза, ол азаашкынын күүседир ужурлуг“. ¹⁷О согур сээденнер! Чүү чугулал: алдын бе азы ол алдынны ыдыктаан Бурганның өргээзи бе?! ¹⁸Оон ыңай мынча деп турар-дыр силер: „Кандыг-бир кижидора өргүл салыр бедигээш-биле дангыраглаар болза, ол чүү-даа дивээн-дир, а аңаа салган өргүл-биле дангыраглаар болза, ол азаашкынын күүседир ужурлуг“. ¹⁹Согурлар! Чүү чугулал: өргүл бе азы ол өргүлдү ыдыктаан ону салыр бедигээш бе?! ²⁰Өргүл салыр бедигээш-биле дангыраглаар кижидора ында салган өргүл-биле база дангыраглап турары ол. ²¹Бурганның өргээзи-биле дангыраглаар кижидора ында чурттаан Бурган-биле база дангыраглап турары ол. ²²Дээр-биле дангыраглаар кижидора Бурганның дүжүлгези болгаш ында саадаан Бурган-биле база дангыраглап турары ол.

²³Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Мята, койнут болгаш тмин деп оыттарның

* ^{23:14} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Силер дулгуяк херэеженнерниң эт-хөренгизин сыбырпакаш, оон хөйге көзүлдүр үр мегелеп мөргүүр-дүр силер, ол дээш, шыңгы кеземчени алыр силер» — деп сөстөр эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

дүжүдүнүн оннун бир кезиин берип-даа турзунарза, ыдыктыг хоойлуда эң чугула чүүлдерни: чөптүг чорукту, өршээлди болгаш Бурганга шынчы чорукту херекке албас-тыр силер. Баштайгызын кылыр ужурлуу шын, а сөөлгүзүн кылырын база утпаза эки. ²⁴Согур баштакчылар! Ымырааны шүүп кааптар, а тевени ажырыптардыр силер!

²⁵Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Аяк-таваанарның даштын аштап-арыглап-даа турзунарза, ишти-хөңнүнерни чазый-харам чорук база бузут долган-дыр. ²⁶Согур фарисей! Баштай аяаңның* иштин аштап-арыглап ал, ынчан ооң дашты база арыг боор.

²⁷Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Агарты чугайлаан чевеглерге дөмей-дир силер: оларның дашты чараш ышкаш, а иштин өлүг сөөктер база янзы-бүрү бужар чүүлдер долган! ²⁸Силер база ындыг силер: даштыңардан көөрге, Бурганга шынчы улус ышкаш көстүр силер, а ишти-хөңнүнерни ийи арынныг база кем-буруулуг чорук долган.

²⁹Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Медээчилерге чевег тураскаалдары тудуп, Бурганга шынчы улустун чевеглеринде тураскаалдар каастап: ³⁰„Ада-өгбевистиң үезинде чурттап чораан болзувусса, медээчилерниң ханын төгеринге олар-биле кады киришпес ийик бис“ — деп турар-дыр силер. ³¹Силер ооң-биле, „Медээчилерни өлүрүп чораан улустун салгакчылары бис“ деп, боттарыңарга удур херечилээнинер ол-дур. ³²Ынчанганда уламчылаңар-ла, ада-өгбөнерниң эгелээн чүвезин эчизинге чедириңер-ле!

³³Чыланнар база чылан сыскындылары! Шүүгү болгаш тамыдан канчап ойлаар силер! ³⁴Мен силерге медээчилерни, мерген угаан-ныгларны, башкыларны чорудуп тур мен, а силер оларның чамдызын өлүрүп база хере шава бээр силер, өскелерин синагогаларыңарга эриидеп база хоорайдан хоорайже сывыртай бээр силер. ³⁵Кем-буруу чок Авельдин ханыңдан эгелээш, өргүл салыр бедигээш биле Бурганның өргээзиниң аразыңга өлүрүп кааныңар Варахияның оглу Захарияның ханыңга чедир чер кырыңга төгүлген шупту-ла Бурганга шынчы улустун ханы дээш, шииткелди чүктээр силер. ³⁶Алыс шынчы чугаалап тур мен: ол бүгү кеземче бо салгалга дүжөр!

* ^{23:26} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Аяаңның» деп сөске «Таваанның» деп сөстү немээн.

Иерусалим дээш кажыыдал

(Лк. 13:34-35)

³⁷ О, Иерусалим, Иерусалим! Медээчилерни өлүрүп турар база олче чорутканнарны даш-биле соккулап каар хоорай! Куштун чаш төлдерин чалгынының адаанга чыып аары дег, Мен чеже катап Иерусалимниң чурттакчыларын чыып аарын күзедим, ынчалза-даа силер ону күзевединер! ³⁸ Ол-дур эвеспе, силерниң өргээңер ээн кагдыган-дыр. ³⁹ „Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Кижичагы-буянныг болзун!“^a — дей бээриңер шаг-үе келбээн шаанда, Мени ам черле көрбөзүңерни деп чугаалап тур мен».

Келир үеде болур хөлээшкиннер

(Мк. 13:1-13; Лк. 21:5-19)

24 ¹ Иисус оон Бурганның өргээзинден үнгөш, бар чыдырда, өөреникчилери Анаа чоокшулап келгөш, «Бурганның өргээзиниң тудугларын көргүзээли» деп барганнар. ² Иисус оларга мынча дээн: «Бо бүгүнү көрүп тур силер бе? Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: маңаа туружундан шимчевээн даш безин артпас, шупту тудуглар үрегдеттинип-буступ каар».

³ Иисус Елеон даанга чааскаан олурда, өөреникчилери Анаа чедип келгөш, айтырыг салганнар: «Ол айыыл-халап кажан боорун биске чугааланаарам. Силерниң катап кээриңерни болгаш бо делегейниң төнчүзүн кандыг демдек бадыткаарыл?»

⁴ Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Кандыг-даа улуска мегеледип аарындан кичээниңер. ⁵ Чүгө дээрге хөй кижичагы Мээң адым тудуп: „Мен — Христос-тур мен“ — деп келгөш, эндерик улусту мегелеп кааптар. ⁶ Чоокта дайын-чааның шимээнин болгаш ыракта дайын-чаалар дугайында чугааларны дыннап каар силер. Ындыг-даа болза кортпанар. Ол бүгү болур ужурлуг, ынчалза-даа бүгү чүвениң чогум төнчүзү ол эвес-тир. ⁷ Ийе, чонче чон, күрүнеже күрүне халдай бээр. Чер болганга аш-чут база чер шимчээшкиннери болур: ⁸ ол бүгү, божаан херэеженниң эьдиниң аары дег, хилинчектин чүгле эгези-дир.

⁹ Силерни ынчан хилинчектээр дээш, улуска тудуп берип, өлүрүп эгелээр. Мээң адым ужун бүгү кижичагы төрөлгөтен силерни көөр хөңнү чок апаар. ¹⁰ Эндерик улус Бурганга бүзүрелинден ойталаар, бот-боттарын сатчып база көрүшпестеп эгелээр. ¹¹ Хөй меге медээчилер

^a Ыд. ыр. 117:26.

ынчан тыптып келгөш, эңмежок улусту мегелеп кааптар. ¹² Бузут ынчалдыр нептерээрге, эндерик улустун ынакшылы соой бээр. ¹³ Ынчалза-даа ол бүгүнү эчизинге чедир шыдашкан кижичагы камгалалды алыр. ¹⁴ Дээрниң Чагыргазының дугайында бо Буянныг Медээни бүгү делегейге, хамык чоннарга медеглээн турар, бүгү чүвениң төнчүзү чүгле ооң соонда кээр.

Ам кээр коргунчуг айыыл-халап

(Мк. 13:14-23; Лк. 21:20-24)

¹⁵ Ол дугайында Даниил медээчинин чугаалааны, ыдыктыг черде турар „Хоозуралдың бужар чудун“^a көрүп кагзыңарза (номчуп орап кижичагы шын угаазын!), ¹⁶ Иудеяда чурттаан улус дагларже дезипсин. ¹⁷ Бажыңының кырынга* турган кижичагы, эт-севин алыр дээш, бажыңынче дүжүп кирбезин. ¹⁸ Шөлге ажилдап чораан кижичагы идик-хевин алыр дээш, бажыңынче эеп келбезин. ¹⁹ Ол хүннерде иштиг-сааттыг болгаш эмер чаш уруг-дарыглыг улус ат болур! ²⁰ Кыжын азы амырдыш хүнүнде деспес дээш, мөргүңер. ²¹ Бо делегейни чаяганындан бээр амдыгаа чедир кажан-даа болбаан база моон сонгаар кажан-даа болбас коргунчуг айыыл-халап ол хүннерде болур. ²² Бурган ол хүннерниң санын кызырбаан болза, амылыг кижичагы бүрүзү камгалал албас ийик. Ынчалза-даа Бодунун шилип алганы улус дээш, Бурган ол хүннерниң санын кызырар. ²³ Силерге ынчан кандыг-бир кижичагы: „Көр, Христос бо-дур!“ азы „Ол бо-дур!“ — дээр болза, аңаа бүзүревенер! ²⁴ Чүгө дээрге боттарын „Христос мен“ дээр азы „Медээчи мен“ дээр улус тыптып келгөш, болдунар-ла болза, Бурганның шилип алган улун безин мегелээр дээш, өндүр улуг бадыткал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдер көргүзөр. ²⁵ Дыңнаңар, Мен силерни баш бурунгаар сагындырдым. ²⁶ Ынчангаш силерге: „Көрүңер, Христос кургаг курут ховуда-дыр!“ — дээр болза, ынаар барбаңар азы: „Көрүңер, Ол мында, дуу бажыңда чаштынып турар-дыр“ — дээр болза, бүзүревенер. ²⁷ Чөөн чүктен кызаш дээш, барыын чүкке чедир кызаннаан чаңнык дег, Кижичагы амытан Оглу ынчалдыр эеп кээр. ²⁸ Кайда өлүг мөчү барыл, аңаа сек чиир куштар чыгып кээр.

* ^{24:17} Бажың кыры — Иудеяга бажыңнар крышалары ийленчек эвес, а калбак болур турган, а чурттакчы чон оларны дыштаныр чер база үстүкү каат кылдыр ажыглап турган.

^a Дан. 9:27.

Кижиг амытан Оглуноң чедип кээри

(Мк. 13:24-27; Лк. 21:25-28)

²⁹ Ол хүннерниң айыыл-халавы болуп эрткен дораан-на „Хүн караа өжер, ай чырытпастай бээр, сылдыстар дээрден кээп дүжер база дээрниң күчү-күштери сириңейнип, божаннай бээр“^а.

³⁰ Кижиг амытан Оглуноң бадыткал демдээ ол үеде дээрге көстүп кээр. Өндүр улуг күчү-күжү база алдары-биле „Дээрниң булуттарын кырлап кел чыдар Кижиг амытан Оглу“^б көрүп кааш, чер кырында хамык аймак-чон кажыыдап база ыглажып эгелээр. ³¹ Ол, бүрээни ыткыр этсип, Бодунуң шилип алган улузун чырык черниң дөрт чүгүндөн, өртемчейниң бир кыдыындан өске кыдыынга чедир чыып эккелзин дээш, Бодунуң төлээлерин чорудуптар.

Смоква ыяжының чижээ-биле кичээндириг

(Мк. 13:28-31; Лк. 21:29-33)

³² Смоква ыяжындан үлегер-чижек алыңар: оон будуктары хөөп, бүрүлери частып кээрге, чай удавас дээрзин эндевес болгай силер. ³³ Шак ынчалдыр, ол бүгүнү көргөш, Кижиг амытан Оглу мыя бо, эжик аксында келген дээрзин билип алыңар. ³⁴ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: ол бүгү чүве боттанмаан шаанда, бо салгалдың улузу өлүп читпес. ³⁵ Дээр биле чер эстип хайлы бээр, а Мээң сөстөрүм эстип хайлы бербес.

Шагы, хуну билдинмес

(Мк. 13:32-37; Лк. 17:26-30, 34-36)

³⁶ А ол хүннүң база шактың кажан кээрин кым-даа: дээрниң төлээлери-даа, Оглу-даа билбес* — чүгле Бурган Ада Боду билир. ³⁷ Өгбе Нойнуң үезинде болуп турганы дег, Кижиг амытан Оглуноң чедип кээр хүнүнде база ындыг боор. ³⁸ Ол хүннерде, суг халавының мурнуу чарыында, Нойнун бажың-хемезинге** олурупканы хүнге чедир,

* ^{24:36} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Оглу-даа» деп сөс тава-рышпайн турар.

** ^{24:38} Бажың-хеме — Бургандан сагындырыг алган улуг өгбе Нойнуң суг халавындан камгаланыры-биле тудуп алганы, улуг корабльга дөмейлешкек эжиндирер бажың-сава (Эге дөс. 6-7 эгени көр).

^а Ис. 13:10; 34:4. ^б Дан. 7:13.

улус-чон ижип-чип, кадай ап база ашакка барып келген болгай. ³⁹ Суг халап келгеш, оларның шуптузун узуткап каггыжеге, олар чүнү-даа угаап бодавааннар. Кижиг амытан Оглу чедип кээрге, база шак ындыг боор. ⁴⁰ Ийи кижиг ынчан шөлге ажылдап турар болза, бирээзин алгаш баар, а өскезин арттырып каар. ⁴¹ Ийи херээжен дээрбеге тараа дээрбелеп турар болза, бирээзин алгаш баар, а өскезин арттырып каар.

⁴² Ынчангаш одуг-сергек болунар, чүге дээрге Дээрги-Чаяакчы-нарның кандыг хүнде чедип кээрин билир эвес силер. ⁴³ Мону база билип алыңар: бажың ээзи дүнекиниң каш шакта оор кээрин билир турган болза, ол удувас ийик база бодунуң бажының оорлаттырбас ийик. ⁴⁴ Ынчангаш силер база белен болунар, чүге дээрге Кижиг амытан Оглу силерниң манаваан шагыңарда чедип кээр.

Шынчы база шынчы эвес ийи чалча

(Лк. 12:41-48)

⁴⁵ Бажың ээзи чалчаларының бирээзин өскелериниң бажынга салгаш, оларга аыш-чемни чогуур үезинде үлээр кылдыр томуйлап каарга, шынчы болгаш сарыылдыг ажыл-херек эргелекчизи кандыг болурул? ⁴⁶ Ээзи чедип келгеш, оон ынчалдыр ажылдап турарын көрүп каар болза, ол эргелекчи амыр-чыргалдыг. ⁴⁷ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: ээзи ону бүгү ээлээн чүвезиниң бажынга олуртуп каар. ⁴⁸ А ол эргелекчи чалча ойлуку чок болуп, бүдүү иштинде: „Мээң дээргим ам дораан келбес-ле болгай“ — дээш, ⁴⁹ өске чалчаларны эттеп-соп, а боду чилбиленип, арагачылар-биле пактай берген дижик. ⁵⁰ Ындыг чалчаның ээзи оон манавааны хүнде база бодавааны шакта чедип келгеш, ⁵¹ ону чула кезеткеш, ийи арынның улус-биле дөмей кылдыр аажылаар. Аңаа ыы-сыы үнер база диштер кыжыраажы дыңналыр».

Он кыс дугайында угаадыглыг чугаа

25 ¹ «Ол хүнде Дээрниң Чагыргазы мындыг болганынга дөмей. Үс куткан деңнерин туткаш, күдээже уткуштур үнүпкен он кыс турган. ² Оларның бежиг угаанныг, а бежиг мелегей чүве-дир. ³ Мелегей кыстар деңнерин ап алза-даа, немей кудар үзү чок болганнар. ⁴ А угаанныг кыстар деңнери-биле катай саваларда үзүн база ап алганнар. ⁵ Күдээ оол саадай бээрге, кыстарның бажы согаш кыннып, удуй бергеннер. ⁶ Дүн ортузунда: „Көрүнер, күдээ кел чор! Ону уткуп үнүнер!“ — деп кыйгы дыңналган. ⁷ Ол дораан хамык кыстар тура

халышкаш, деңнерин кыпсып эгелээннер. ⁸ Мелегей кыстар угаан-ныгларынга: „Үзүнерден бичииден беринерем, деңнеривис өжүп тур“ — дээннер. ⁹ А угаанныг кыстар: „Чок, бербес бис, чүге дээрге үс силерге-даа, биске-даа четпейн баар. Ооң орнунга садыгжыларже баргаш, садып алынар“ — деп харыылааннар. ¹⁰ Олар үс садып ап чоруур аразында, күдээ чедип келген. Белен турган беш кыс оон-биле кады куда доюнче кире бээри билек, оларның соондан эжикти хаапкан.

¹¹ Ооң соонда арткан кыстар чедип келгеш: „Дээрги! Дээрги! Эжиң ажыдып көр!“ — дээннер. ¹² А ол: „Чок, силерни билбесим ылап шын“ — деп харыылаан. ¹³ Ынчангаш серемчилелдиг болунар, чүге дээрге Кижиге амытан Оглунун чедип кээр* хүнүн-даа, шагын-даа билбес болгай силер.

Хөй акша дугайында угаадыглыг чугаа

(Лк. 19:11-27)

¹⁴ Ынчан ырак чуртче чоруп тура, бодунун чалчаларын кый деп алгаш, эт-хөрөңгизин оларга карактадып каан кижиге-биле болганы дег болур. ¹⁵ Ол бир чалчазынга — беш, өскезинге — ийи, а үшкүзүнге — бир шоодай мөңгүн акша берип каан. Кижиге бүрүзүнге оон шыдаар шаг-шинээн барымдаалап бергеш, боду чорупкан. ¹⁶ Беш шоодай мөңгүн акша алган кижиге ол акшаны ол дораан саарылгаже киригеш, немей бешти ажылдап алган. ¹⁷ Ийи шоодай мөңгүн акша алган кижиге база ийини немей ажылдап алган. ¹⁸ А бир шоодай мөңгүн акша алган кижиге баргаш, онгар каскаш, дээргизиниң акшазын ынаар хөөп каан.

¹⁹ Үр үе эрткен соонда, чалчаларның дээргизиге ээп келгеш, оларга карактадып каан акшазы дээш, харыы тударын негээн. ²⁰ Беш шоодай акша алган кижиге келгеш, немей база бешти эккелген. Ол мынча дээн: „Дээрги, силер менээ беш шоодай акша берген силер, а бо мээң немей ажылдап алганым беш шоодай акша-дыр“. ²¹ Дээргизиге аңаа: „Кончуг эки-дир, сен эки болгаш шынчы чалча-дыр сен! Сен бичии херек башкарарыңа шынчың көргүстүн, ам сенээ улуг ажыл-херек дагзыйн. Мээң өөрүшкүм үлежип көр“ — дээн.

²² Ийи шоодай акша алган кижиге база чедип келгеш: „Дээрги, силер менээ ийи шоодай акша бээринерге, немей база ийини ажылдап алдым“ — дээн. ²³ Дээргизиге аңаа: „Кончуг эки-дир, сен эки болгаш

* ^{25:13} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Кижиге амытан Оглунун чедип кээр» деп сөстөр таварышпайн турар.

шынчы чалча-дыр сен! Сен бичии херек башкарарыңа шынчың көргүстүн, ам сенээ улуг ажыл-херек дагзыйн. Мээң өөрүшкүм үлежип көр“ — дээн.

²⁴ Оон соонда бир шоодай акша алган кижиге чедип келгеш, мынча дээн: „Дээрги, мен силерни каржы-хажагай кижиге деп билир мен: тарываан-даа черинерден ажаап аар, тө чашпаан-даа черинерден чыып аар болгай силер. ²⁵ Мен силерден сезиндим, ынчангаш акшанарны черге хөөп кагдым. Акшанар бо-дур, ап ап көрүнер“. ²⁶ Дээргизиге аңаа: „Сөлгүжок бак, чалгаа чалча! Тарываан-даа черимден ажаап аарымны, тө чашпаан-даа черимден чыып аарымны билир ышкажыл сен. ²⁷ Ындыг болганда мээң акшамны саарылгаже кирир турган-дыр сен, мен ынчан ээп келгеш, акшамны орулгазы-биле катай алгай эртик мен. ²⁸ Ооң бир шоодай акшазын хунаап алгаш, он шоодай акшалыг кижиге бериптинер. ²⁹ Чүвези бар кижиге оон-даа немей бээр, ол ынчан артыкшылдыг боор, а чүвези чок кижиниң бичии бар чүвезин-даа хунаап алыр. ³⁰ Бо сөлгүжок бак чалчаны дашкаар, улус ыглап-сыктап, диштерин кыжыраткан караңгыже, үндүр октаптынар“ — дээн.

Чоннарны шиидери

³¹ Бодунун чайынналчак чырыыңа бүргеткен Кижиге амытан Оглу хамык төлээлеринге үдеткен чедип келгеш, Бодунун алдарлыг дүжүлгезинге саадаптар. ³² Ооң мурнунга бүгү чоннар чыгып кээр. Ол улусту, кадарчының хоюн өшкүзүнден үзери дег, ийи кезекке үзүп аар. ³³ Ол хоюн — оң талазынга, а өшкүзүн — солагай талазынга бөлүп аар. ³⁴ Хаан ынчан оң талазында турарларга мынча дээр: „Мээң Адамның ачы-буянын алганнар, бээр келинер! Өртемчейни чаяганындан бээр силерге белеткээн Дээрниң Чагыргазын салгап алынар. ³⁵ Чүге дээрге Мен аштап турумда, силер Мени чемгерип кагдынар; суксап турумда, силер Мээң суксунум хандырдынар; чер кезип чорумда, силер Мени хоргададып алдынар; ³⁶ чанаш турумда, силер Мени хепкерип кагдынар; аарып чыдырымда, силер Мени ажаап-карактап келдиңер; кара-бажыңа чыдырымда, силер Менээ журажып чордунар“. ³⁷ Бурганга шынчы улус ынчан Аңаа мынчаар харыылаар: „Дээрги-Чаяакчы, кажан бис Сен аштап турунда көргөш, Сени чемгерген улус боор бис, суксап турунда көргөш, суксунун хандырган улус боор бис? ³⁸ Чер кезип чорунда көргөш, хоргадал берген улус боор бис; чанаш турунда көргөш, хепкерген улус боор бис? ³⁹ Кажан бис Сен аарып турунда көргөш, Сени ажаап-карактаан улус боор бис;

кара-бажынга чыдырында көргөш, ужурашкан улус боор бис? Кажан ынчалган улус боор бис?“

⁴⁰Хаан оларга мынчаар харыылаар: „Алыс шынны чугаалап тур мен: Мээн бо бичии эш-өөрүмнүң бирээзинге ол бүгүнү кылганыңар дээрге-ле, ону Меңээ база кылганыңар ол-дур“.

⁴¹А ооң соонда Хаан солагай талазында турарларга мынча дээр: „Менден ырап чорунар, каргыштыг хейлер! Эрликке болгаш ооң төлээлеринге белеткээн мөңгө отче барыңар. ⁴²Мен аштап турдум, а силер Мени чемгербединер; Мен суксап турдум, а силер Мээн суксунум хандырбадыңар; ⁴³Мен чер кезип чордум, а силер Мени хоргатпайн бардыңар; чанаш турдум, а силер Мени хепкербединер, аарып турдум база кара-бажынга чыттым, а силер Менче сагыш салбадыңар“. ⁴⁴Олар ынчан мынча дээрлер: „Дээрги-Чаяакчы, кажан бис Сээн аштап, суксап азы чер кезип турганыңны, чанаш чораныңны, аарып азы кара-бажынга чытканыңны көргөш, Сеңээ дузалаван улус боор бис? Кажан ынчалган улус боор бис?“ ⁴⁵Хаан оларга: „Алыс шынны чугаалап тур мен: Мээн бичии улумнун бирээзинге ол бүгүнү кылбааныңар дээрге-ле, ону Меңээ база кылбааныңар ол-дур“ — деп харыылаар. ⁴⁶Олар ынчан мөңгө кеземче чоруптар, а Бурганга шынчы улус мөңгө амыдыралды алыр».

Иисуска удур сүлчээ

(Мк. 14:1-2; Лк. 22:1-2; Ин. 11:45-53)

26 ¹Иисус ол чугаазын төндүргөш, Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: ²«Хосталышкын байырлалыңа чедир ийи хүн артканың база белдир-креске хере шапсын дээш, Кижиге амытан Оглуң садыптарын билип алыңар».

³Ол өйдө Бурганның дээди бараалгакчылары, чоннуң баштыннары Бурганның дээди бараалгакчызы Каиафаның өргээзинге чыгып келгөш, ⁴Иисусту дуокаа тудуп алгаш, өлүрүп каарын дугуржуп алганнар. ⁵Олар: «Чүглө байырлал үезинде ынчап болбас. Оон башка чон хөлзээзин үндүрүп боор» — деп дугурушканнар.

Вифанияга Иисустуң бажын үс-биле чагганы

(Мк. 14:3-9; Лк. 7:36-50; Ин. 12:1-8)

⁶Иисус Вифанияга, экирбес кеш аарыглыг чораан Симоннуң бажыңа турган. ⁷Ол чемненип чыдырда, үнелиг чагай чыттыг үс куткан алебастр доңгалыг херээжен Аңаа чоокшулап келгөш, үзүн Ооң бажынче кудуп берген. ⁸Ооң өөреникчилери ону көргөш,

хорадап үнгеннер: «Ындыг чарыгдалдың ажыгы чүл? ⁹Ол үстү хөй акшага садыпкаш, ядыыларга үлөп берип болур турган болгай!»

¹⁰Иисус ону билгөш, оларга мынча дээн: «Ол херээженни дүвүретпейн көрүңер, Меңээ эки херек кылган кижиге-дир! ¹¹Ядыылар силер-биле үргүлчү кады турар, а Мен силер-биле үргүлчү кады турбас мен. ¹²Мээн мага-бодумче чагай чыттыг үзүн кудуп бергөш, ол Мени орнукушударыңа белеткеп кагды. ¹³Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бүгү делегейге, Буянныг Медээни суртаалдаан чер бүрүзүңге, улус бо херээженниң кылган херээниң дугайында чугаалажып, ону сактып чоруур».

Иуданың саттыныкчы болуксай бергени

(Мк. 14:10-11; Лк. 22:3-6)

¹⁴Он ийи элчинниң бирээзи боор Иуда Искариот ынчан Бурганның дээди бараалгакчыларыңа четкөш, чугаа кылган: ¹⁵«Иисусту силерге садыпсымза, меңээ чүнү бээр силер?» Олар аңаа үжен мөңгүн чоос санап бергеннер. ¹⁶Оон бээр-ле Иуда, Иисусту садыптар дээш, эптиг таварылга дилеп эгелээн.

Хосталышкын байырлалыңа белеткел

(Мк. 14:12-21; Лк. 22:7-14, 21-23; Ин. 13:21-30)

¹⁷Хаарган далганнар байырлалының бирги хүнүндө өөреникчилери Иисуска чоокшулап келгөш, айтырыг салганнар: «Хосталышкын байырлалының кежээки чемин Силерге каяа белеткеп бээр бис?» ¹⁸Ол мынча дээн: «Хоорайда айтып бээрим кижиге баргаш: „Башкы: ‘Мээн үем чоокшулап келди. Мен хосталышкын байырлалын өөреникчилерим-биле кады сээң бажыңа байырлаар мен’ — дээр чүведир“ — деп чугааланар». ¹⁹Өөреникчилери Иисустуң оларга чугаалаан аайы-биле кылгаш, байырлалдың кежээки чемин белеткеп кааннар.

²⁰Кежээ дүшкенде, Ол он ийи элчини-биле кады чемненири-биле олурупкан. ²¹Кежээки чемни чип ора, Иисус мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силерниң бирээнер Мени садыптар-дыр». ²²Аажок мунгараан өөреникчилер удаа-дараа айтырып эгелээннер: «Ол мен эвес-ле боор мен аа, Дээрги?» ²³Харызыңа Ол мынча дээн: «Мээн-биле кады чаңгыс тавактан чем чип турар кижиге Мени садыптар-дыр! ²⁴Бижилгеде ол дугайында бижээни дег, Кижиге амытан Оглу оруун эртер ужурлуг, ынчалза-даа Ону садыптар кижиниң бодунуң шоругу-дур! Ол кижиге шуут төрүттүнмээни боору эки

ийик!»²⁵ Ону садыптар дээн Иуда ынчан: «Мен канчап ол боор мен, Башкы?» — деп айтырган. Иисус аңаа: «Бодуң ынча деп тур сен» — деп харыылаан.

Дээрги-Чаякчының кезжээки чеми

(Мк. 14:22-26; Лк. 22:15-20; 1 Кор. 11:23-25)

²⁶ Олар чемненип олурда, Иисус хлебти алгаш, Бурганга өөрүп четтиргеш, ону үзе тыртып, өөреникчилеринге бербишаан, мынча дээн: «Алгаш, чинер, бо дээрге Мээн мага-бодум-дур». ²⁷ А оон соонда Ол дашканы көдүргеш, Бурганга өөрүп четтиргеш, ону өөреникчилеринге сунгаш, мынча дээн: «Дөгереңер ижинер, ²⁸ бо дээрге хөй улустуң бачыттарын өршээри-биле төгерим Мээн ханым-биле чардынар дугуржулга-чагыг-дыр. ²⁹ Силерге чугаалап тур мен: Адамның Чагыргазынга силер-биле кады чаа арага ижер хүнүм келбээн шаанда, Мен ам моон соңгаар виноград суксуну — араганы ишпес мен». ³⁰ Олар ыдыктыг ырны ырлашкаш, Елеон даанче чорупканнар.

Пётрнуң Иисустан ойталаарын баш бурунгаар медеглээни

(Мк. 14:27-31; Лк. 22:31-34; Ин. 13:36-38)

³¹ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Бижилгеде: „Кадарчызын чыттыр шааптарымга, хойлар тарай маңажы бээр“^a — деп бижээни дег, силер шупту бо дүне Менден ойталаар-дыр силер. ³² Ынчалза-даа Мен катап дирилгеш, Галилеяга мурнай чедип, силерни аңаа маңаар мен».

³³ А Пётр Аңаа мынчаар харыылаан: «Улус Силерден шупту-даа ойталаар болза, мен кажан-даа ынчанмас мен!» ³⁴ Иисус аңаа мынча дээн: «Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: бо дүне-ле, аскыр-дагаа алгырар бетинде, Менден үш катап ойталаар-дыр сен». ³⁵ Пётр: «Силер-биле кады өлүр-даа апаар болзумза, Силерден черле ойталавас мен!» — дээн. Өске өөреникчилер база ынча деп аашкынар болганнар.

Иисустуң Гефсиманияга Бурганга мөргүл кылганы

(Мк. 14:32-42; Лк. 22:39-46)

³⁶ Иисус оон өөреникчилери-биле кады Гефсимания дээр черге чедип келгеш, оларга мынча дээн: «Маңаа олурунар, Мен ол аразында дөө ынаар барып, мөргүп алыын». ³⁷ Ол Пётрну база Зеведейнин ийи оглун эдертип алгаш, качыгдап, ундарап эгелээн. ³⁸ Иисус ынчан

^a Зах. 13:7.

оларга мынча дээн: «Качыгдал мээн сеткилимни өлүмнүү-биле карартыр базып тур. Маңаа турунар, Мээн-биле кады сергеленнеп, удуванар».

³⁹ Иисус олардан элээн ырай бергеш, черге донгайып чыдыпкаш, мөргүп эгелээн: «Ачай! Болдунар-ла болза, хилинчектин бо дашказы Менден чайлай берзин! Ындыг-даа болза бүгү чүве Мээн эвес, а Сээн күзел-сорууң ёзугаар болзун».

⁴⁰ Ол өөреникчилеринче эеп келгеш, оларның удуп чыдарын көргеш, Пётрга чугаалаан: «Силер Мээн-биле кады оода чаңгыс шак иштинде сергек болуп шыдавааныңар ол бе? ⁴¹ Күткүлгеге алыспас дээш, серемчиледиг болуп, мөргүңер. Сүлде — сергек, а мага-бот — суларгай болгай».

⁴² База катап ырадыр кылаштай бергеш, Ол мынчаар мөргүп берген: «Ачай! Хилинчектин бо дашказы Менден чайлаттынмай, Мен ону албан ижер ужурлуг болзумза, Сээн күзел-сорууң чогул бүтсүн!»

⁴³ Иисус эеп кээрге, өөреникчилери ам база удуп чытканнар: оларның карактары шимдинип турган. ⁴⁴ Оларны каапкаш, катап ырадыр кылаштай бергеш, Ол биеэги-ле сөстери-биле үшкү удаа мөргүп берген. ⁴⁵ Иисус оон өөреникчилеринче эеп келгеш, оларга мынча дээн: «Силер ам-даа удуп дыштанмышаан силер бе? Дыннанар, шак-үе келген, Кижиге амытан Оглун бачыттыглар холунга тудуп берип турар-дыр. ⁴⁶ Тургуланар, чоруулуңар! Саттыныкчы мыя бо келди, көрүңер!»

Иисусту тудуп хоругдааны

(Мк. 14:43-50; Лк. 22:47-53; Ин. 18:3-12)

⁴⁷ Иисус ынча дээри билек, он ийи элчинниң бирээзи боор Иуда чедип келген. Иуда Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш чоннун баштыңнарының чорудупканы, хылыштар, моннар-биле чепсегленген хөй улус эдертип эккелген. ⁴⁸ Саттыныкчы оларга: «Ошкап каарым кижиге Иисус ол боор — деп демдек айтып, — Ону тудуп алып силер» — деп дугуржуп алган турган. ⁴⁹ Иуда ол-ла дораан Иисуска чедип бергеш: «Амыргын-на бе, Башкы!» — дээш, Ону ошкап каан. ⁵⁰ А Иисус аңаа мынча дээн: «Өңнүк, чүнү кылыр дээш келген ийик сен, оонну кыл»*. Чепсектиг улус ынчан чедип келгеш, Иисусту тудуп алганнар.

* ^{26:50} Иисустуң сөстөринин өске утказы: «Өңнүк, чүнү кылыр дээш, бээр чедип келдиң?» — бооп чадавас.

⁵¹ Иисустун чанынга турганнарның бирээзи хылыжын ушта тырткаш, Бурганның дээди бараалгакчызының чалказының кулаан одура шаапкан. ⁵² Иисус аңаа мынча дээн: «Хылыжың хыннап ал! Хылыш көдүрген кижиге боду хылыштан өлүр чүвө. ⁵³ Азы сен Мени Адамдан дилег кылып шыдавас деп бодадың бе? Ол Менээ он ийи түмөн азы оон-даа хөй дээрнин төлээлерин чорудуп бээр турган ийик! ⁵⁴ А ындыг таварылгада Бижилгелер канчап боттанырыл? Ол бүгү шак ынчаар боттаныр ужурулуун бижээн-не болгай!»

⁵⁵ Иисус ынчан чыылган чонга мынча дээн: «Силер чүгө Мени тудуп алыр дээш, хылыштарлыг, моңнарлыг чедип келдинер? Кай Мен дээрбечи мен бе? Мен хүннүң-не Бурганның өргээзинге улус өөредип келдим, а силер Менээ хол дегбедиңер чоп. ⁵⁶ Медээчилернин бижилгелери чогул бүтсүн дээш, бо бүгү боттанып турар-дыр».

Өөреникчилери ынчан Ону каапкаш, дезе бергеннер.

Иисус дээди иудей Чөвүлелдин мурнунда

(Мк. 14:53-65; Лк. 22:54-55, 63-71; Ин. 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Иисусту тудуп алган улус Ону Бурганның дээди бараалгакчызы Каиафага эккелген. Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш баштыннар ында шагда-ла чыгылып келген болган. ⁵⁸ (А Пётр Бурганның дээди бараалгакчызының бажыңының хериминге чедир Иисусту бүдүү эдерип чедип келген. Ол ынаар киргеш, хамык херектин төнчүзүн көөрү-биле таңныылдар аразынга олуруп алган.)

⁵⁹ Иисусту өлүрер кылдыр шиидер дээш, Бурганның дээди бараалгакчылары база бүгү дээди иудей Чөвүлел Иисуска удур меге херечилелдер тыварын оралдашкан. ⁶⁰ Меге херечилел кылган улус хөй-даа турган болза, олар Ону буруудадыр чылдак тыппааннар. Адак сөөлүнде ийи меге херечи келгеш: ⁶¹ «„Бурганның өргээзин үрегдеп-бускаш, ону үш хүн дургузунда катап тудуп тургузуп шыдаар мен“ — деп турган кижиге бо-дур» — дишкеннер. ⁶² Бурганның дээди бараалгакчызы ынчан туруп келгеш: «Чүгө харыылавайн тур сен? Бо улустун сеңээ удур чүнү херечилеп турары ол?» — дээн. ⁶³ Ынчалза-даа Иисус ыттаваан. Бурганның дээди бараалгакчызы Оон айтырган: «Дириг Бурганның ады-биле дилеп тур мен: биске чугаалап көр, Сен — Христос, Бурганның Оглу сен бе?»

⁶⁴ Иисус аңаа: «Силер бодуңар ынча дидиңер — дээн. — А Мен силернин шуптунарга чугаалап тур мен: моон соңгаар Кижиге амытан Оглун Күчүлүг Бурганның оң талазында олурар база дээрнин булуттарын кырлап чоруур кылдыр көөр силер».

⁶⁵ Бурганның дээди бараалгакчызы ынчан кеткен хевин ора-чаза соккаш, мынча дээн: «Ол Бурганны дорамчылап тур! Биске ам херечилернин херээ чүл? Силер шупту Оон Бурганны дорамчылааның дыңнадынар! ⁶⁶ Кандыг шииткел үндүрер силер че?» Харызынга олар: «Ол буруулуг-дур, өлүр ужурулуг-дур!» — дээннер. ⁶⁷ Оон соонда олар Оон арнынче дүкпүрүп, эттеп эгелээннер. Өскелери Оон артындан чаактарыңче дажып: ⁶⁸ «Христос, Сени кым дажыпты? Өттүр биллип медегле!» — дижип турганнар.

Пётрнуң Иисустан ойталааны

(Мк. 14:66-72; Лк. 22:56-62; Ин. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ А Пётр бажың даштынга херим иштинге олурган. Бир чалча херээжен аңаа чоокшулап келгеш: «Сен база Галилея чурттуг Иисус-биле кады турдун чоп» — дээн. ⁷⁰ Ынчалза-даа Пётр хамык улус мурнунга оон ойталап: «Чүнү соора эдип турарың ол?» — дээн. ⁷¹ Ол үнер эжикче чоруптарга, ону көрүп каан өске чалча херээжен ында турган улуска мынча дээн: «Бо кижиге база Иисус-биле кады чораан чүвө». ⁷² Пётр база катап ойталап: «Ол Кижини билбес мен» — деп даңгырагалаан. ⁷³ Элээн үе эрткенде, орта турган улус Пётрга чедип келгеш: «Сен ылап-ла оларның бирээзи-дир сен, чугаалаар аянындан-на илден-дир» — дээннер. ⁷⁴ Пётр ынчан база катап аашкынып, чыгаанга кирип эгелээн: «Мен ол Кижини шуут билбес мен!» Ол өйдө аскыр-дагаа алгыра берген. ⁷⁵ Пётр Иисустун: «Аскыр-дагаа алгырап бетинде, Менден үш удаа ойталаар-дыр сен» — дээн сөстөрүн сактып келген. Ол оон соонда үнгеш, чаза ыглай берген.

Иисус рим чагырыкчы Пилаттын мурнунда

(Мк. 15:1; Лк. 23:1-2; Ин. 18:28-32)

27 ¹ Эртен эрте Бурганның дээди бараалгакчылары, чоннун баштыннары дөгере чөвүлөжип чугаалашкаш, Иисусту өлүрер деп шиитпир үндүргеннер. ² Олар Ону хүлээш, чагырыкчы Пилатка аппарып хүлээдип бергеннер.

Иуданың өлүмү

(Аж. -ч. 1:18-19)

³ Иисусту садыпкан Иуда Оон шииттирип алганын көргөш, кем-буруузун миннип, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш баштыннарга үжен мөңгүн чоозун эгидип бергеш: ⁴ «Буруу чок кижини садып, бачыт үлгеттим» — деп турган. А демгилери: «Биске ол кандыг

хамаанныг чүвөл? Ол сээң херээң-дир» — деп харыылааннар. ⁵Иуда чоостарын Бурганның өргээзинге тө чажыпкаш, чоруй баргаш, монну берген. ⁶Бурганның дээди бараалгакчылары чоостарны чыып алгаш: «Бо акша ханның өртөө болган төлөөде, ону Бурганның өргээзиниң акша чыыр аптаразынга суп болбас» — дээннер. ⁷Олар сүмөлешкеш, ол акша-биле, аңаа өске чер чурттуг улусту хөөржүдөр кылдыр, «Пор сава кылыкчызының шөлү» дээр черни садып аарын шиитпирлээннер. ⁸Ынчангаш бөгүнге дээр ол шөлдү «Ханның шөл» деп адап турар.

⁹Иеремия медээчини дамчыштыр баш бурунгар чугаалаан меделел ынчаар боттанган: «Олар израиль чоннун Ол дээш доктааткан өртөө — үжен мөңгүн чоосту ап алгаш, ¹⁰Дээрги-Чаяакчының менээ дужааганы дег, „Пор сава кылыкчызының шөлү“ дээш берипкеннер»^а.

Пилаттың Иисусту байысааганы

(Мк. 15:2-5; Лк. 23:3-5; Ин. 18:33-38)

¹¹Иисусту чагырыкчының мурнунга тургузуп каан. «Сен — иудей хаан сен бе?» — деп, Пилат Оон айтырган. Иисус: «Силер бодунар ынча дидиңер» — деп харыылаан. ¹²А Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш баштыңнар Ону буруудады бээрге, Иисус оларга кандыг-даа харыы бербээн. ¹³Пилат ынчан Аңаа мынча дээн: «Дыңнавайн тур сен бе? Сеңээ удур буруудадышкыннарның хөйүн көрбес бе?!» ¹⁴Ынчалза-даа Иисус чагырыкчыга харыылаваан болгаш ону аажок кайгаткан.

Варавваны хостааны, а Иисусту өлүмгө шиидип кааны

(Мк. 15:6-15; Лк. 23:13-25; Ин. 18:39-19:16)

¹⁵Чагырыкчы хосталышкын байырлалында чоннун шилээни бир херектенни хостап бээр чаңчылдыг турган. ¹⁶Ол үеде Варавва* дээр билдингир херектен кара-бажыңга чыткан чүве-дир. ¹⁷Улус чыгылып кээрге, Пилат олардан айтырган: «Мен силерге кымны хостап берейн? Кайызын хостап алыксап тур силер: Варавваны* бе азы Христос деп адаар Иисусту бе?» ¹⁸(Иисусту адааргаан сагыш-биле аңаа тудуп эккелгенин Пилат билип турган.)

* ^{27:16,17}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Варавва» эвес, а «Иисус Варавва» деп бижээн.

^а Зах. 11:12-13; Иер. 18:3; 32:7-9.

¹⁹Пилат шииткел үндүрер бедик черге олурда, ооң кадайы аңаа сөс дамчыттырыпкан: «Ол кем-буруу чок кижини-биле үрелдешпе! Мен бо дүне дүжүмде Ол дээш аажок човаг-хинчек көрдүм».

²⁰Ынчалза-даа Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш баштыңнар чонну Иисусту өлүрүп шиидерин, а Варавваны хостаарын дилээр кылдыр көгүдүп каапканнар. ²¹Чагырыкчы олардан: «Бо ийи кижиниң кайызын хостап берейн, кымны дээр силер?» — деп айтырган. Улус шупту: «Варавваны!» — деп алгырган. ²²Пилат оларга мынча дээн: «А Христос деп адаар Иисусту канчаайн?» Шуптузу аңаа: «Ону хере шавыңар!» — дээр болган. ²³Чагырыкчы: «Чүгө? Ол кандыг кемниг херек кылганыл?» — деп айтырган. Ынчалза-даа олар улам ытыкыр алгыржып-ла турганнар: «Ону хере шавыңар!» ²⁴Пилат чүнү-даа кылып шыдавазын база үймээн-даа үнер чыгыы апарганын көргөш, суг алдыртып алгаш, чон мурнунга холдарын чуггаш: «Мен бо кижиниң өлүмү дээш буруу чок мен, бодуңар харыылаңар» — дээн. ²⁵Ынчаарга чон: «Ооң өлүмү дээш кеземче бистиң база ажы-төлүвүстүн кырынга дүшсүн» — деп харыылаан.

²⁶Пилат ынчан улуска Варавваны хостап берген, а Иисусту эриидээш, хере шавары-биле аппаарын дужааган.

Шериглерниң Иисусту дорамчылааны

(Мк. 15:16-20; Ин. 19:2-3)

²⁷Пилаттың шериглери ынчан Иисусту чагырыкчының өргээзинче аппарганнар. Ону долгандыр бүдүн батальон хире шериг чыгылып келген. ²⁸Олар Ооң хевин ужулгаш, Аңаа хааннар кедер хүрең-кызыл тон кедирип кааннар. ²⁹Оон тенниг чадан ыяш будуундан оваадай өрээш, Ооң бажыңга кедиргеш, оң холунга даянгыыш тудускаш, Иисусту дорамчылап, Ооң мурнунга дискектенип ора дүшкеш: «Иудей хаан алдаржызын!» — деп кочулап пат болганнар. ³⁰Олар Олче дүкпүрүп, даянгыыш-биле бажыңче соп пат болганнар. ³¹Иисусту дорамчылап мага хангаш, хүрең-кызыл тонну ужулгаш, Ооң Бодунун хевин кедиргеш, хере шавары-биле алгаш чорупканнар.

Иисустуң хере шаптыртканы

(Мк. 15:21-32; Лк. 23:26-43; Ин. 19:17-27)

³²Орук ара оларга Кириянея чурттуг Симон деп кижини таваржы бээрге, олар ону Иисустуң белдир-кресин көдүрүп чоруур кылдыр албадапканнар. ³³Голгофа азы «Баш сөөгү» деп адаар черге чедип келгеш, ³⁴олар Иисуска бир-ле ажыг чүүл холаан арага бергеннер. Ол шенеп

көргөш, ишпейн барган. ³⁵ Иисусту белдир-креске хере шаап кааш, олар кымның чүнү алырын даштар октаар төлге-биле шиитпирлеп, Ооң хевин аразында үлежип алганнар. ³⁶ А ооң соонда олуруп алгаш, олар Ону кадарып эгелээннер.

³⁷ Иисустуң кем-бурузун айтып: «Иисус — иудей хаан» — деп бижээн самбыражыгашты Ооң бажының кырынга кадап каан турган.

³⁸ Ооң-биле кады өске ийи дээрбечини база: бирээзин Ооң оң талазынга, а өскезин солагай талазынга хере шаап каан. ³⁹ Эрткен-дүшкен улус Ооң талазынче баштары-биле дорамчыладдыг айтып, кочулап турган: ⁴⁰ «„Бурганның өргээзин үреп-бускаш, үш хүн дургузунда тудуп тургузуптар мен“ — деп турдун чоп! Бодунну Бодун камгала! Бурганның Оглу шын болзунза, белдир-крестен дүжүп кел!»

⁴¹ Бурганның дээди бараалгакчылары, ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш баштыннар демнежип алгаш, база-ла Ону кочулап турганнар: ⁴² «Өскелерни камгалап турган, а Бодун камгалап шыдава да! Израильдин хааны де! Ол белдир-крестен дүжүп келзин, бис ынчан Аңаа бүзүрөй бээр бис!» ⁴³ Ол Бурганга ынанып турду. Ынчангаш Ол Бурганга эргим болза, Бурган ам Ону камгалап алзын. Ол Бодун Бурганның Оглу мен деп турду чоп!» ⁴⁴ Ооң-биле кады хере шаптырган дээрбечилер база Ону бак сөглөп турганнар.

Иисустуң өлүмү

(Мк. 15:33-41; Лк. 23:44-49; Ин. 19:28-30)

⁴⁵ Дүштекинин он ийи шактан үш шакка чедир бүгү чер кырын дүмбей караңгы шыпкан. ⁴⁶ А үш шак үезинде Иисус: «Эли, Эли, лема савахфани?» («Мээң Бурганым, Мээң Бурганым, чүү дээш, Сен Мени кааптың?»^a — дээни ол.) — деп ыткыр алгырыпкан. ⁴⁷ Чоогунга турган улустуң чамдызы ону дыңнааш, мынча дишкен: «Ол Илияны кый деп тур». ⁴⁸ Оларның бирээзи дораан маңнап чеде бергеш, суг синирер губка алгаш, ону виноград арагазынга өттүрүп, өргөн бажынга кедиргеш, Аңаа ижиртирин кыскан. ⁴⁹ Арткан өөрү эжин хоруп: «Адыр! Ону камгалаары-биле Илияның кээр-келбезин көөр-дүр» — деп турганнар.

⁵⁰ Иисус база катап ыткыр алгырган соонда, Ооң амы-тыны үстү берген.

⁵¹ Ол өйдө Бурганның өргээзинде Эң ыдыктыг чер деп адаар өрээлди аңгылаан көжеге үстүндө адаанга чедир ийи чара орлу берген. Чер

^a Ыд. ыр. 21:2.

сиринейнип, хая-даштар буступ калган. ⁵² Чевеглер ажыттынып, Бурганның хөй-ле улунуң өлүг мага-боттары катап дирли берген. ⁵³ Олар чевеглеринден үнгөш, Иисустуң катап дирилгенинин соонда ыдыктыг хоорайга чедип келгеннер. Оларны хөй улус суглуг караа-биле көргөн.

⁵⁴ Чүс шериг баштынчызы база Иисусту таңныылдап турган шериглер чер шимчээшкинин болгаш өске-даа бүгү болган чүүлдерни көргөш, аажок сестип: «Ол ылап-ла Бурганның Оглу-дур!» — деп турганнар.

⁵⁵ Орта хөй херэеженнер база ол бүгүнү ырактан хайгаарап турганнар. Олар Иисуска бараан бооп, Ону Галилеядан үдеп келген улус чүве-дир. ⁵⁶ Херэеженнерниң аразынга Мария Магдалина, Иаков биле Иосифтин авазы Мария база Зеведейниң оолдарының авазы турган.

Иисусту орнукуштуканы

(Мк. 15:42-47; Лк. 23:50-56; Ин. 19:38-42)

⁵⁷ Кежээ дүшкенде, Аримафея суур чурттуг Иосиф деп бай кижичедип келген. Ол база Иисустуң өөреникчизи турган. ⁵⁸ Ол Пилатка келгеш, Иисустуң мага-бодун дилеп алган. А Пилат мага-ботту аңаа бээрин дужааган. ⁵⁹ Мага-ботту дүжүрүп алгаш, Иосиф ону арыг пөс шывыг-биле ораагаш, ⁶⁰ хаяда оя шаап алганы бодунун чаа чевег-куйунга орнукушудуп каан. Чевег-куйунуң аксын, улуг даш чууп эккеп, дуглап кааш, Иосиф чоруй барган. ⁶¹ А Мария Магдалина болгаш өске Мария чевег-куйунуң дужунга олуруп калганнар.

Чевег чанында таңныылдар

⁶² Пятницаны солуп кээр даартазында хүндүс Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш фарисейлер Пилатка келгеш, ⁶³ мынча дээннер: «Хайырааты! Ол мегечи дириг тургаш: „Үш хүн эртерге, катап дирлир мен“ — деп чугаалаанын сактып келдивис. ⁶⁴ Ынчангаш үшкү хүнге чедир чевегни кадарар айтышкындан бер. Оон башка Ооң өөреникчилери чедип келгеш, мага-ботту оорлап аппаарлар, а оон чонга: „Ол өлүглерден катап дирилди“ — деп чарлай бээрлер. Ол сөөлү меге баштайгызындан-даа дора болур». ⁶⁵ Пилат оларга: «Таңныылдардан берейн. Баргаш, бодунар баш билип кадарынар» — деп харыылаан. ⁶⁶ Олар чоруткаш, таңныылдар тургузуп, дашка танма баскаш, чевег-куйну кадарып эгелээннер.

Иисустуң катап дирилгени

(Мк. 16:1-8; Лк. 24:1-12; Ин. 20:1-10)

28 ¹Амыр-дыш хүнү эрткенде, улуг-хүнүн даң бажында, Мария Магдалина болгаш өске Мария чевег-куйну көөрү-биле чедип келгеннер. ²Хенертен күштүг чер шимчээшкини болган: Дээрги-Чаякчының төлээзи дээрден дүшкеш, чевег-куйга кээп, дашты чууй идипкеш, ооң кырынга олуруп алган. ³Ооң хевир-шырайы чаңныкка дөмей, а хеви хар дег ак болган. ⁴Оон корткаш, танныылдар сириней-нип, диригге-ле өлгүлей бергеннер. ⁵Дээрнин төлээзи херэеженнерге мынча дээн: «Силер кортпанар. Хере шаптырткан Иисусту дилеп чедип келгениңерни билир мен. ⁶Ол мында чок. Силерге Ооң чугаалап турганы дег, Ол катап дирли берген. Бээр келгеш, Ооң чыткан черинче көрүнерден. ⁷А ооң соонда дүрген чоруткаш, Ооң өөреникчилеринге барып: „Ол өлүглерден катап дирилгеш, силерни мурнай Галилеяга чеде бээр. Ону аңаа көрүп каар силер“ — деп дыңнадынар. Силерге Мээң чугаалаар дээн чүвем бо-дур».

⁸Олар чевегден дүрген-не үне халышкаш, коргуп-иргип-даа, аажок өөрүп-даа, ол бүгүнү Ооң өөреникчилеринге чугаалаар дээш чүгүр-жүпкеннер. ⁹Хенертен Иисус Боду оларга уткуй бо келген. Ол: «Амыргын-на бе!» — деп менилээн. Херэеженнер чоокшулай бергеш, донгая кээп дүшкүлээш, Ооң буттарындан кужактап, Аңаа мөгөй-ип турганнар. ¹⁰Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Кортпанар! Баргаш, „Галилеяже чоруптуңар“ деп, Мээң улузумга чугааланар. Олар Мени аңаа көрүп каарлар».

Таңныылдарның дыңнады

¹¹Херэеженнер орукка бар чыдырда, таңныыл шериинден элээн каш кижини бо-ла бүгү болган чүүлдү Бурганның дээди бараалгакчыларынга дыңнадып, хоорайга чедип келген. ¹²А демгилери баштыңнар-биле кады сүмелешкеш, шериглерге хөй акша бергеш, ¹³оларга мынча дээннер: «„Ооң өөреникчилери дүне када келгеш, бис удуп чыдырывыста, мага-ботту оорлап аппаратан-дыр“ — деп, хамык улуска чугааланар. ¹⁴А ол херектин сураа чагырыкчының кулаанга чеде берзе, сагыш човаванар: силерге багай чүү-даа болбас кылдыр бис ооң-биле дугуржуп каар бис».

¹⁵Шериглер акшаны ап алгаш, айыткан аайы-биле кылганнар. Ол чугаа иудейлер аразынга калбаа-биле нептерээш, бөгүнге дээр артып калган.

Иисустуң өөреникчилеринге чагы

(Мк. 16:14-18; Лк. 24:36-49; Ин. 20:19-23)

¹⁶А он бир өөреникчи Галилеяже, Иисустуң чеде беринер дээн даанче чорупканнар. ¹⁷Орта Ону көрүп кааш, олар Аңаа мөгөйгеннер, ындыг-даа болза чамдыктары чигзинигге алзыпканнар.

¹⁸Иисус чоокшулап келгеш, олар-биле чугаалажып, мынча дээн: «Дээрге база черге бүгү эрге-чагырганы Меңээ берген-дир. ¹⁹Ынчангаш барынар, Аданың, Оглунуң болгаш Ыдыктыг Сүлдениң ады-биле бүгү чоннарны сугта суп, оларны Мээң өөреникчилерим боор кылдыр ээлдириңер. ²⁰Силерге Мээң чарлык болган бүгү чүүлүмнү сагыыр кылдыр оларны өөрединер. Мен кажан кезээде, бо делегейиниң төнчүзүнге чедир силер-биле кады мен».

МАРКТЫҢ БИЖЭЭНИ БУЯННЫГ МЕДЭЭ

Иоанн Медеглекчиниң суртаалы

(Мф. 3:1-12; Лк. 3:1-9; Ин. 1:19-28)

1 Бурганның Оглу Иисус Христос дугайында Буянныг Медээниң эгеzi бо-дур. **2** Исаия медээчиниң номунда* Бурган мынча дээн: «Көр даан, Мээң төлээлекчим Сээң орууну белеткеп берзин дээш, ону Сени мурнай чорудуп тур мен». **3** «Ээн кургаг ховуда алгырган кижиниң үнү: „Дээрги-Чаяакчыга оруктан белеткенер, Оон эртер кокпазын дорттап бериңер“»^a. **4** Ынчангаш кургаг куруг ховуга Иоанн Медеглекчи чедип келген. Ол улуска – бачыттары дээш өршээл алып дизе, бачыдын миннип, Бурганче ээлгениниң демдээ кылдыр – сугга суктурар уjurлуун суртаалдап турган. **5** Улус анаа бүгү Иудея черинден база Иерусалим хоорайдан боттарының бачыттарын ажыы-биле миннир дээш, кээп турган, а Иоанн оларны Иордан хемге сугга суп турган. **6** Иоанн тебе дүгүнден кылган хептиг база белинде хөм курлуг чораан, а ооң чиир чеми акрида деп шартылаа болгаш черлик ары чигири болган. **7** Ол улуска мындыг суртаал берген: «Меңээ деңнээр аргажок өндүр улуг Кижиде мээң соомдан чоруп олурар. Донгайгаш, Оон идииниң шидишкенин безин чежеринге төлөп чок кижидир мен. **8** Мен силерни сугга суктум, а Ол силерни Ыдыктыг Сүлдөгө сугар».

Иисустуң сугга суктурганы болгаш күткүткени

(Мф. 3:13-4:11; Лк. 3:21-22; 4:1-13)

9 Ол хүннерде Галилея чериниң Назарет деп хоорайжыгажындан Иисус чедип келген. Иоанн Ону база Иордан хемге суккан чүве-дир. **10** Иисус сугдан үнүп ора, дээрниң ангайып ажыттына бергенин база

* ^{1:2} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Исаия медээчиниң номунда» деп эвес, а «Медээчилерниң номнарында» деп бижээн.

^a Мал. 3:1; Ис. 40:3.

Бодунуң кырынче көгө-буга дег бадып олар Бурганның Сүлдезин көрүп каан. **11** Оон дээрден мынча дээн үн дыңналган: «Сен Мээң ханы ынак Оглум-дур сен, Мээң сеткилимге дыка-ла кирер-дир сен». **12** Ооң соонда ол-ла дораан Ыдыктыг Сүлде Ону ээн кургаг ховуге чорудупкан. **13** Ээн кургаг ховуга Ол дөртөн хүн дургузунда эрликке күткүттүрүп, черлик амытаннар аразынга чурттап келген. Дээрниң төлээлери Анаа бараан болуп турганнар.

Иисустуң баштайгы өөреникчилери

(Мф. 4:18-22; Лк. 5:1-11)

14 Иоанны тудуп хоругдаанының соонда, Иисус Бургандан келген Буянныг Медээни суртаалдап, Галилеяга чедип келген. **15** Ол мынчаар суртаалдаан: «Доктааткан үе келген-дир: бачыдынар миннип, Бурганче эглиңер база Буянныг Медээге бүзүрөңер!»

16 Бир-ле катап Иисус Галилея хөлдүң чаны-биле эртип бар чыткаш, балыкчылар болганындан четкилерин хөлче салып турган Симон болгаш ооң дунмазы Андрейни көрүп каан. **17** Иисус оларга мынча дээн: «Мени эдериңер. Силерни кижилер тывыкчылары кылып каар мен». **18** Алышкылар четкилерин каапкаш, ол-ла дораан Ону эдерип чорупканнар. **19** Оон Ол бичии ырадыр кылаштай бергеш, Зеведейниң оглу Иаков биле ооң дунмазы Иоанны көрүп каан, олар база-ла хемде четкилерин септеп олурганнар. **20** Иисус оларны база кый деп алган. Олар ачазы Зеведейни хөлчиктери-биле катай хемге каапкаш, Ону эдерип чорупканнар.

Иисустуң аарыг кижилерни экиртип эгелээни

(Лк. 4:31-41)

21 Олар шупту Капернаум хоорайга чедип келгеннер. Үр болбаанда, Иисус амыр-дыш хүнүнде синагогага* кирип келгеш, улусту өөреди берген. **22** Ооң берген өөредиин улус кайгап ханмаан, чүге дээрге Ол ном-хоойлу тайылбырлакчылары ышкаш эвес, а эрге-чагырга ээлээн кижиде ышкаш оларны өөредип турган.

23 Ол синагогага букка алыскан бир кижиде алгырып үнген: **24** «Назарет чурттуг Иисус, Силерге бистен чүү херегил? Силер бисти узуткаар дээш келдиңер бе? Силерни кымыл дээрин билер мен, Силер – Бурганның Ыдыктыг Төлээлекчизи-дир силер!» **25** Иисус букка:

* ^{1:21} Синагога – иудейлерниң Бурганга мөгейип, мөргүүр дээш база Бурган хоойлузун өөренир дээш чыгып турган чери.

«Ыыттава, ол кижиден үне бер!» – деп шыңгыы дужааган. ²⁶ Бук ынчан ол кижини курулдурупкаш, ыыткыр алгырбышаан, оон үне берген. ²⁷ Шупту улус кайгап-харааш, аразында мынча дишкен: «Чүү деп чүвөл бо? Ол буктарны безин чагырарга, олар Аңаа чагыртып турар, кандаай ындыг чаа, күштүг өөредиг чүвөл бо?» ²⁸ Удатпаанда Ооң дугайында дамчыыр чугаа бүгү Галилеяга тарай берген.

²⁹ Иисус Иаков болгаш Иоанн-биле кады синагогадан үнгеш, үр болбайн, Симон биле Андрейниң бажыңынга чеде берген. ³⁰ Симонунуң кат-иези халыын аарыгдан аарып чыдар боорга, олар Иисуска ындыг дээрзин чугаалааннар. ³¹ Ол чыткан херээженге чоокшулай бергеш, ооң холундан тудуп алгаш, тургузуп эккелген. Демги херээженниң халыын аарыы аңаа апарган, экирээн кижиде ол дораан оларга бараан болуп эгелээн.

³² Кежээликтей, хүн ажа бергенде, Иисуска бар-ла турган аарыг-аржык болгаш букшуураан улусту эккелгеш туруп бергеннер. ³³ Хоорайнын бүгү чурттакчылары хаалга аксынга чыгып келген. ³⁴ Янзы-бүрү аарыгларга алыскан дыка хөй кижини Ол ынчан экиртип каан. Дыка хөй буктарны кижилерден үндүр сывыртапкаш, оларга Ооң дугайында чугаалаарын хоруп каан, чүге дээрге буктар Ол кым дээрзин билир турган.

Иисустуң Галилеяга суртаалдааны

(Лк. 4:42-44)

³⁵ Иисус даартазында эртен чер чырываанда-ла тургаш, дашкаар үнгеш, ээнзиргей черге барып, Бурганга мөргүп турган. ³⁶ Симон болгаш Ооң-биле кады чораан улус Ону дилеп чорупканнар. ³⁷ Оон Иисусту тып алгаш, Аңаа: «Хамык улус Силерни дилеп тур» – дээрнер. ³⁸ Иисус оларга мынча дээн: «Чоок-кавы суурлар болгаш хоорайларже бараалыңар, Мен аңаа база суртаалдаайн, чүге дээрге кылыр дээш келген херээм-не ол болгай!» ³⁹ Ол бүгү Галилеяны эргий кезип, синагогаларга суртаалдап база буктарны үндүр сывыртап чоруп берген.

Экирбес кеш аарыглыг кижини экирткени

(Мф. 8:1-4; Лк. 5:12-16)

⁴⁰ Бир-ле катап Иисуска экирбес кеш аарыглыг кижиде чедип келгеш, Ооң мурнунга дис кырынга олура дүшкеш, Аңаа: «Күзээр болзуңарза-ла, Силер мени арыглап каар силер» – деп чалынган. ⁴¹ Иисус ону кээргей бергеш, холун сунуп, экирбес кеш аарыглыг

кижиге деггеш, аңаа мынча дээн: «Күзеп тур мен, арыгланы бер!» ⁴² Экирбес кеш аарыы ол-ла дораан демги кижиде адырлы берген. Ооң кежи арыгланы берип, каң-кадык апарган. ⁴³ Иисус оон ол кижини чорудуп тура, аңаа шыңгыы чагып каан: ⁴⁴ «Дыңна, кымга-даа бо дугайында чугаалава. Баргаш, Бурганның бир-ле бараалгакчызынга көстүп каг, оон Моисейниң хоойлузунда айытканын ёзуугаар, арыгланганың дээш, Бурганга өргүлдү кыл. Сен ол өргүлүң-биле экирээнинни улуска херечилеп көргүскен боор сен». ⁴⁵ А ол кижиде чоруткаш, болган таварылганың дугайында шупту улуска чарлап, үзүк-соксаал чок чугаалап эгелээн. Ынчангаш Иисус хоорайже көзүлдүр кээр арга чок апаргаш, хоорай даштында ээнзиргей черлерге туруп алыр ужурга таварышкан. Улус Аңаа дөмей-ле чер болгандан кээп туруп берген.

Иисустуң чартыктаан кижиниң бачыттарын өршээгени

(Мф. 9:1-8; Лк. 5:17-26)

2 ¹ Элээн каш хүн эрткенде, Иисус база катап Капернаумга чедип келген. Ол бир бажында турар-дыр деп медээ дыңналы берген. ² Дыка хөй улус чыгып келген болгаш, бажыңның ишти-даштында эртер-дүжер хос чер чок апарган. Ол улуска суртаалдап эгелээн. ³ Дөрт кижиде Аңаа чартыктаан кижини көдүрүп эккелген. ⁴ Улустуң хөйүнден Иисусче чоокшулаар арга чогун көргөш, олар Ооң турганы бажыңның дээвиерин чазып-адыргаш, аңаа үт ойгаш, чартыктаан кижини чыткан дөжээ-биле катай дүжүрүп келгеннер. ⁵ Иисус оларның бүзүрелин көргөш, чартыктаан кижиге мынча дээн: «Оглум! Бачыттарын өршээттинген-дир». ⁶ Аңаа олурган ном-хоойлу тайылбырлакчыларының чамдыызы иштинде мынча деп бодаан: ⁷ «Бо Кижиде чүге ынча деп турарыл? Ол дээрге Бурганны дорамчылааны ол ышкажыл! Бургандан аңгыда кым бачытты өршээп шыдаар эргелигил?» ⁸ Иисус оларның иштинде чүнү бодап турарын ол дораан билип кааш, мынча дээн: «Чүнү бодап, Мээн сөзүмден кемзинип олураарыңар ол? ⁹ Чүү беленил? Чартыктаан кижиге: „Бачыттарың өршээттинген-дир“ – дээри бе азы: „Туруп келгеш, дөжөөнни алгаш, чоруй бар“ – дээри бе? ¹⁰ Ынчаарга Кижиде амытан Оглу чер кырынга бачыттарны өршээр эргелиг дээрзин билип алыңар...» Иисус чартыктаан кижиге мынча дээн: ¹¹ «Сеңээ чугаалап тур мен: туруп келгеш, дөжөөнни алгаш, бажыңыңче чоруй бар». ¹² Хамык улус көрүп турда, аарыг кижиде туруп келгеш, дөжөөн алгаш, үнүп чоруй барган. Улус шупту кайгап-харай бергеш, Бурганны алдаржыдып: «Мындыг чүвени бис кажан-даа көрбөөн бис!» – деп турганнар.

Иисустуң Матфей Левийни кый дээни

(Мф. 9:9-13; Лк. 5:27-32)

¹³Оон Иисус база катап хөл эриинче үнүп келген. Бүгү чон Ону хүрээлеп келген, а Ол оларны өөредип турган. ¹⁴Иисус хөл кыды-биле эртип бар чыткаш, үндүрүг хавырап черге Алфейниң оглу Левий үндүрүг хавырып олурда, ону көрүп кааш: «Мени эдерип чорувут» — дээн. Левий туруп келгеш, Ону эдерип чорупкан. ¹⁵Иисус өөреникчилери-биле кады Левийниң бажыңыга чемненип чыдырда, хөй үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачыттыг кижилер база Ооң-биле кады чемненгеннер. Иисусту эдерип чоруур ыңдыг янзы улус эн-межок турган чүве-дир. ¹⁶Фарисейлерге* хамааржыр ном-хоойлу тайылбырлакчылары Ооң үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачыттыг кижилер-биле кады чемненип турарын көргөш, Ооң өөреникчилеринге мынча дээннер: «Силерниң Башкынар үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачыттыг кижилер-биле канчап кады чемненир чүвөл?» ¹⁷Ону дыңнап кааш, Иисус оларга мынча дээн: «Эмчи кадык эвес, а аарыг улуска херек болгай. Мен „Актыг, бачыт чок бис“ дээр улусту эвес, а бачыттыг улусту кый дээр дээш келген мен!»

Амыр-дыш хүнү болгаш шээрленириниң дугайында айтырыглар

(Мф. 9:14-17; 12:1-8; Лк. 5:33-6:5)

¹⁸Иоанның өөреникчилери болгаш фарисейлер шээрленир турган. Элээн каш кижилер Анаа чедип келгеш, мынча дээн: «Чүгө Иоанның база фарисейлерниң өөреникчилери шээрленип турарыл, а Силерниң өөреникчилеринер шээрленмезил?» ¹⁹Иисус оларга мынча дээн: «Куда шайлалгазынга келген күдээ оолдуң эштери оолдар, күдээ оол олар-биле кады олурда, шээрленип шыдаар бе? Күдээ оол олар-биле кады турда, оларның кудараан херээ чүл? ²⁰Ынчаарга күдээ оолду олардан чарып аппаар хүннер кээр-ле болгай, шак-ла ынчан олар кударап база шээрлени бээрлер.

²¹Кым-даа эрги хепке чаа пөстен чамашкы салбас. Ынчаар болза, чаа чамашкы эрги хепти чыбырдыр тыртыптар, а ойбак оон-даа улуг апаар. ²²Кым-даа чаа дүшкен араганы эрги көгээрже кутпас.

* ^{2:16}Фарисейлер — Иудеяга ол үеде турган чугула салдарлыг шажынчы бөлүктүн кежигүннери. Олар боттарын ыдыктыг хоойлуну база еврей ёзу-чаңчылдарны шыңгы сагып чоруур бис деп чарлап чо-рааннар.

Ынчаар болза, чаа арага көгээрни деже тептер, ынчан арага-даа төктүп каар, көгээр-даа сандан үнер. Чаа араганы чаа көгээрже кудар херек».

²³Бир-ле катап Иисус амыр-дыш хүнүнде тарып каан шөлдү таварты бар чыткан. Ооң өөреникчилери орук ара сыпта тараа баштарын үзе соккаш, ууштап чий бергеннер. ²⁴Фарисейлер Аңаа мынча дээннер: «Көрүңер! Амыр-дыш хүнүнде кылырын ыдыктыг хоойлу хораан чүвени олар чүгө кылып турарыл?» ²⁵Иисус оларга мынча дээн: «Боду база кады чораан өөрү аажок аштай бээрге, Давид хаанның чүнү кылганын силер таанда-ла Бижилгеден номчувааныңар ол бе? ²⁶Авиафар дээрзи Бурганның дээди бараалгакчызы турган үеде Давид хаан канчанган ийик? Ол Бурганның өргээзинче киргеш, Бурганның бараалгакчыларындан өске кым-даа чивес ужурлуг ыдыктаан хлебти чигеш, боду-биле кады чораан улуска база берген болгай». ²⁷Оон Иисус мынча деп немеп каан: «Бурган кижини амыр-дыш хүнү дээш эвес, а амыр-дыш хүнүн кижилер дээш чаяп каан. ²⁸Ынчангаш Кижилер амытан Оглу — амыр-дыш хүнүнүң база Чагырыкчызы-дыр!»

Када берген холдуг кижини экирткени

(Мф. 12:9-14; Лк. 6:6-11)

3 ¹Иисус ооң соонда база катап синагогага чедип келген. Ол өйде анаа када берген холдуг кижилер турган. ²Чамдык улус, Ону буруудадыр чылдак тып алыр бодааш, Ол амыр-дыш хүнүнде экирти бербес ирги бе деп, Ооң чүнү кылырын хайгаарап турганнар. ³Иисус када берген холдуг кижиге мынча дээн: «Улустуң ортузунче туруп ал!» ⁴А демги улуска Ол мынча дээн: «Амыр-дыш хүнүнде чүнү кылырын чөпшээрээнил: буянны бе азы бузутту бе? Амы-тынны камгалап аар бе азы ону узуткаар бе?» Ынчалза-даа олар ытташпааннар. ⁵Ол улусче килеңнеп, эргий кайгааш, оларның чүректериниң дашталганы дээш, аажок муңгарап, демги кижиге мынча дээн: «Холуң бээр сун». Ол сунуп бээрге, оон холу база катап каң-кадык апарган. ⁶Фарисейлер үне бергеш, ол-ла дораан Иисусту канчап чок кылырын иродианнар-биле* кады сүлчээлежип, чугаа кыла бергеннер.

⁷⁻⁸Иисус оорган Бодунуң өөреникчилери-биле кады хөлче чорупкан. Галилея, Иудея, Идумея черлеринде, Иерусалимде, Иорданның

* ^{3:6}Иродианнар — Галилеяның ол үедеги хааны Ирод Антипаны деткип турган еврей политиктиг бөлүктүн кежигүннери. (Ирод дугайында 6:14 шүлүктө немелде тайылбырны көр.)

ол чарыында база харын-даа Тир биле Сидон хоорайларның чоок-кавызында чурттаан чон Ону эдерип чоруп олурган. Иисустуң кылган кайгамчык чүүлдериниң дугайында дамчыыр чугаа чер болганга нептерээн болгаш, улустуң Аңаа кээп турганы ол. ⁹Чыылган хөй чон Ону кыза бербезин дээш, Ол Бодунга хемеден белеткеп бээрин өөреникчилеринге чугаалап каан. ¹⁰Иисус дыка хөй кижини экиртип каан, ынчангаш аарыг-аржык улус Аңаа дээрин кордап, Олче чүткүплө турганнар. ¹¹Ону көрүп каан санында-ла букшуураан кижилер база Ооң мурнунга донгая кээп дүшкүлээш, алгыржы бээр болган: «Силер – Бурганның Оглу силер!» ¹²Ынчалза-даа Иисус Ону кым дээрин чугаалаарын оларның буктарынга шыңгызы-биле хоруп турган.

Иисустуң он ийи элчинни шилип алганы

(Мф. 10:1-4; Лк. 6:12-16)

¹³Ооң соонда Ол дагже үне бергеш, күзээн улузун Бодунче кый дээрге, олар Аңаа чедип келгеннер. ¹⁴⁻¹⁶Иисус оларның аразындан он ийи кижини шилип алгаш, элчиннер деп адап каан*. Олар үргүлчү-ле Ооң-биле кады чоруур ужурлуг турган. Иисус оларны суртаалдадып чорудар дээш база аарыгларны экиртир, буктарны үндүр сывырар эрге-күштүг болзуннар дээш, белеткеп турган. Ооң шилип алган он ийи кижизи бо-дур: Иисустуң Пётр деп адааны Симон, ¹⁷оларга Воанергес азы «Диңмирээшкин оолдары» дээр ат тывысканы Зеведейниң оолдары Иаков биле Иоанн, ¹⁸Андрей, Филипп, Варфоломей, Матфей, Фома, Алфейниң оглу Иаков, Фаддей, Симон Кананит** ¹⁹база сөөлүндө Ону садыпкан Иуда Искариот.

Иисустуң «Тенек аараан база букшуураан сен» дирткени

(Мф. 12:22-32; Лк. 11:14-23; 12:10)

²⁰Иисус бажыңче дагын ээп кээрге, мөөң чон база катап тырылдыр чыгып келген болгаш, Иисустуң база Ооң өөреникчилериниң чеменир безин чай-хозу чок апарган. ²¹Ындыг дээрин дыңнап кааш,

* ^{3:14-16}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Элчиннер деп адап каан» база «Ооң шилип алган он ийи кижизи бо-дур» деп сөстөр таварышпайн турар.

** ^{3:18}Кананит – арамей дылдан укталган бо сөс Кана хоорайның адынга дүүшпес, а «Төрээн чурту дээш, чүткүлдүг демисекчи» дээн уткалыг бооп чадавас (Лк. 6:15 көр).

Ооң чоок төрөл кижилери Ону ап алыры-биле чеде бергеннер, чүге дээрге улус: «Ооң угааны анаа эвес-тир» – деп турар болган. ²²А Иерусалимден чедип келген ном-хоойлу тайылбырлакчылары мынча дээннер: «Ооң Бодунче буктарның чагырыкчызы Веельзевул кире берген болгаш, оон күжү-биле буктарны үндүр сывырып турар-дыр!»

²³Иисус ынчан оларны кый деп алгаш, угаадыглыг чугаалар чугаалап, тайылбырлаан: «Эрлик канчап бодун боду үндүр сывыртаар чүвөл? ²⁴Иштинден аңгыланып эгелээн күрүне бүдүн туруп шыдавайн, буурап дүжер. ²⁵Азы аңгыланчып, кырышкан өг-бүлө база бүдүн туруп шыдавас. ²⁶Эрлик боду бодунга удур месилдежи, иштинден аңгыланып турар болза, ол быражып шыдавас: оон төнчүзү келгени ол-дур. ²⁷Мөгө-шыырак кижини баштай хүлүп албас чүве болза, кым оон бажыңынче кирип, эт-хөрөңгизин үптөп шыдаарып? Чүгле хүлүп алгаш, ол оон бажыңын үптөп шыдаар. ²⁸Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: улустуң кандыг-даа бачыгтары база канчаар-даа бак сөгленири өршээттинер. ²⁹Ынчалза-даа Ыдыктыг Сүлдени бак сөглээн кижини бар болза, ол кажан-даа өршээл албас, харын бачыг аңаа мөңгези-биле артып каар». ³⁰Иисуска удурланып: «Олче бук кире берген-дир» – дижир улус бар боорга, Ол ынча дээн чүве-дир.

Иисустуң ёзулуг өг-бүлөзи

(Мф. 12:46-50; Лк. 8:19-21)

³¹Ооң соонда Иисустуң авазы база эр, кыс дуңмалары чедип келгеш, бажыңче кирип чадашкаш, Ону кый дээри-биле улус ыдыпкан. ³²Иисусту долгандыр хөй улус олурган. Аңаа ынчан мынча деп дамчыткан: «Эй, Силерниң аватар база дуңмаларыңар даштын Силерни айтырып турлар». ³³Ол оларга мынча деп харыылаан: «Мээң авам база ха-дуңмам кымнар болур чүвөл?» ³⁴Бодунуң чанында олурган улусту эргий кайгааш, Ол мынча дээн: «Мээң авам база ха-дуңмам бо-дур. ³⁵Чүге дээрге Бурганның күзел-соруун сагып чоруур кижини Мээң ха-дуңмам база авам болур болгай».

Тараа чажыкчызы дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 13:1-23; Лк. 8:4-15)

4 ¹Иисус база катап хөл эриинге улусту өөредип эгелээн. Оон чанынга хөй чон чыгып келген, ынчангаш Ол хемеге олурупкаш, эриктен бичии ырадыр эжиндире берген, а бүгү чон хөл кыдыынга артып калган. ²Иисус улуска угаадыглыг чугаалар чугаалап, оларны хөй чүвеге өөредип турган: ³«Дыңнаар! Тараа чажыкчызы үрезин

чажып үнүп келген. ⁴Ол үрезинин чажып турда, чамдыызы орук кыдыынга кээп дүжерже, куштар ужуп келгеш, ол үрезиннерни соктап чипкен. ⁵Чамдыызы сай-даштыг, хөрзүнү чуга черже кээп дүшкен. Ол үрезин удатпайн өзүп үнүп келген, чүге дээрге хөрзүн кылын эвес болган. ⁶А хүн хүнней бергеш, ол өзүмнерни өрттендир шонуптарга, ханы дазыл тыртпаанындан, олар кадып калган. ⁷Чамдыызы тенниг хонак аразынче кээп дүжерже, тенниг хонак сырый өскеш, оларны боой базырыпкан, ынчангаш олар кулакталбайн барып, дүжүт бербээн. ⁸А бир чамдыызы үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черже кээп дүшкен болгаш мандып өскеш, чашканындан үжен, алдан, харын-даа чүс дакпыр хөй дүжүт берген». ⁹Иисус оон оларга мынча дээн: «Дыңнаар кулаа бар кижиди дыңназын!»

Тараа чажыкчызы дугайында угаадыглыг чугааның тайылбыры

¹⁰Чон тарап чоруй барганда, Иисус-биле кады он ийи элчин база өске-даа өөреникчилер артып калган. Олар Оон бо угаадыглыг чугааның чүнү айытканын айтырганнар. ¹¹Иисус мынча дээн: «Силерге Бурганның Чагыргазының чажыттарын билип алырын хайырлаандыр, а Чагырганың даштында турар болгаш, ону билбес улуска бүгү чүвени угаадыглыг чугаалар дамчыштыр ажыдып берген. ¹²Ындыг болганда Бижилгеде бижээни дег: „Олар көрзе-даа, көрбес-тир, дыңназа-даа, дыңнаваз база билбес-тир. А оон башка олар Бурганче эглип кээп, өршээл алырлар ийик“»^а.

¹³Ол оон оларга мынча дээн: «Таанда-ла бо угаадыглыг чугааны билбейн турарыңар ол бе? Ынчаарга өске кандыг-даа угаадыглыг чугааны канчап билип алыр улус боор силер? ¹⁴Тараа чажыкчызы дээрге Бурганның медээзин чажып турар кижидир. ¹⁵Орук кыдыынга кээп дүшкен үрезинге дөмей улус бар боор-дур. Олар Бурганның медээзин дыңнап турарлар, ынчалза-даа ол-ла дораан эрлик чедип келгеш, оларның сеткилинде чашкан медээни оорлап аппаар-дыр. ¹⁶Өске улус сай-даштыг черге чашкан үрезинге дөмей боор-дур. Олар медээни дыңнап кааш, ол-ла дораан өөрүшкү-биле хүлээп алырлар. ¹⁷Ынчалза-даа алыс бодунда дазыл чок болгаш, турум эвес боорлар. Оон соонда медээ ужун айыыл-халапка азы истеп сүрүүшкүнге таваржы бээр болза, олар дораан-на күткүттүрүп, өскээр чайгыла бээрлер. ¹⁸Өске улус тенниг хонакка чашкан үрезинге дөмей боор-дур. Олар база медээни дыңнап турарлар. ¹⁹Ынчалза-даа амгы амыдыралының

^а Ис. 6:9-10.

ажаанзырал-човаа, эт-хөренгизиниң дуурайы база өске-даа күзел-бодалдар оларны чардыктырып, медээни боой базырыптар болгаш, оларның үрезини дүжүт бербес. ²⁰А үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черге чашкан үрезинге дөмей улус база бар. Олар медээни дыңнап база хүлээп ап турар болгаш, чашканындан үжен, алдан, харын-даа чүс дакпыр хөй дүжүттү бээрлер.

Чырыткы дугайында

(Лк. 8:16-18)

²¹Чырыткыны кывысканда, ону сава-биле дуй базырап дээш азы орун адаанга салып каар дээш бажыңче кириер ийик бе? Чок, ону колдуже салып каар болгай. ²²Көстүп келбес кандыг-даа чажыт чүве чок база ажыттынып билдине бербес кандыг-даа ажытталчак бүдүү чүве чок. ²³Дыңнаар кулаа бар кижиди дыңназын!» ²⁴Оон ыңай Ол мынча дээн: «Дыңнаан чүвөнерни угаап-бодап чорунар. Кандыг хемчээл-биле хемчээп бээр-дир силер, силерге база ындыызы-биле хемчээп бээр болгаш харын-даа аңаа немей бээр. ²⁵Кымда чүве барыл, аңаа оон-даа хөйүнү бээр, а кымда чүве чогул, оон бар чүвезин безин хунаай бээр».

Үрезин дугайында

²⁶Иисус улаштыр мынча дээн: «Бурганның Чагыргазы черге үрезин чашкан кижиге дөмей. ²⁷Дүне ол кижиди удуп чыдар, а хүндүс туруп кээр, ол өйдө үрезинни канчаар өзүп, үнүп кел чыдарын боду билбес болур. ²⁸Чүге дээрге чер боду-ла үрезинни чайгаар өстүрүп чыдар: баштай көк өзүмнү, оон соонда тараа бажын, дараазында баш долдур арбын тарааны. ²⁹Тараа быжа бээрге, демги тараажы ол-ла дораан хол кадыырын тудуп алыр, чүге дээрге дүжүт ажаар өй келген-дир».

Горчица үрезининиң дугайында

(Мф. 13:31-35; Лк. 13:18-19)

³⁰Иисус оон соонда мынча дээн: «Бурганның Чагыргазын чүнүң-биле дөмейлей көөрүл азы ону кандыг угаадыглыг чугаа-биле чуруп көргүзерил? ³¹Хөрзүңге тарып турда, чер кырында бар бүгү үрезиннерниң эн бичиизи боор горчица үрезининге ол дөмей-дир. ³²А тарып каарга, горчица үрезини өзүп үнгеш, бүгү чемниг үнүштерниң эн улуу апаар, оон адырарып келген будуктарының чаглаанга дээрниң куштары безин уя тудуп шыдаар болгай».

³³Иисус шак ындыг хөй угаадыглыг чугаалар-биле оларга Бурганның медээзин, оларның дыңнааш, билип шыдаар шаа-биле, суртаалдап

келген. ³⁴ Оларны Ол угаадыглыг чугаалар чокка черле өөредип көрбөөн, а өөреникчилери-биле чааскаан арткаш, оларга бүгү чүвени тайылбырлап берип турган.

Иисустуң шуурганны томаартканы

(Мф. 8:23-27; Лк. 8:22-25)

³⁵ Ол-ла хүннүн кежээзинде Иисус өөреникчилеринге мынча дээн: «Хөлдүн ол чарыынче кеже берээли». ³⁶ Олар чонну каапкаш, Иисустуң чонну өөредип олурганы хемезинге олурупкаш, эжиндирип чорупканнар. Оларга өске хемелер база каттыжа берген. ³⁷ Хөлге күштүг шуурган көдүрлүп келген болгаш, чалгыглар хемени часкаарга, ону суг долуп эгелээн. ³⁸ А Ол хемениң соңгу бажынга, сыртыкка бажын салгаш, удуп чыткан. Өөреникчилери Ону оттурупкаш, мынча дээннер: «Башкы! Бис дүжүп өлдүвүс-ле, Силерниң херекке албазыңар ол бе?!» ³⁹ Иисус туруп келгеш, хатты хоруп кааш, сугга мынча дээн: «Ыгтава, соксап көр!» Хат оожургай берген, шуут-ла ыржым апарган. ⁴⁰ Ол өөреникчилеринге: «Чүге ындыг кортук силер? Бүзүрелинер чогу ол бе?» – дээн. ⁴¹ Олар аажок коргуп-сүртээш, аразында чугаалажып турганнар: «Хат-даа, суг-даа Аңаа чагыртып турар, бо чогу Кымыл аан?»

Иисустуң букшуураан кижини экирткени

(Мф. 8:28-34; Лк. 8:26-39)

С ¹ Олар хөлдүн ол чарыында Герасаның* черинче эжиндирип кезип келгеннер. ² Иисус хемеден дүжүп кээрге, Аңаа уткуй чевеглерлиг куйлардан букшуураан кижини үне халып келген. ³ Ол кижини хөөржүдүлгө куйларынга чурттап турган, ынчаарга ону илчирбе-биле безин кым-даа хүлүп чадап каан. ⁴ Ону чаңгыс эвес удаа илчирбе-биле хүлүп-шарып көргөн, ынчалза-даа ол илчирбени чуура шаапкаш, хүлүгден чештинип чоруй баар турган. Ону кым-даа томаартып чадашкан чүве-дир. ⁵ Ол кижини дүне-хүндүс дивейн, чевеглер, тейлер аразынга алгырып-кышкырып, даштар-биле соктуруп чоруур турган. ⁶ Иисусту ырактан-на көрүп кааш, ол кижини Аңаа маңнап чеде бергеш, Ооң баарынга донгая кээп дүшкеш, ⁷ ыткыр үн-биле алгырган: «Силерге менден чүү херегил, Иисус, Дээди Өрүкү Бурганның Оглу? Бурганның ады-биле Силерден аашкынып дилеп тур мен: мени

* ^{5:1} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Герасаның» эвес, а «Гадараның» азы «Гергесаның» деп бижээн.

хилинчектевейн көрүнер!» ⁸ Чүге дээрге Иисус дем: «Бук, бо кижиден үнүп чоруй бар!» – деп каан чүве-дир. ⁹ Иисус ол кижиден айтырган: «Сээң адын кымыл?» Демгизи мынча деп харыылаан: «Мээң адым дүк-түмен, чүге дээрге бис дыка хөй бис». ¹⁰ Оларны ол чер-чурттан үндүр сывырбазын буктар Иисустан дилеп эгелээн.

¹¹ Ол өйде даг эдээнге кодан хаван оदारлап чораан чүве-дир. ¹² Буктар Иисустан мынча деп ээрешкен: «Бисти бо хаваннарже чорудуп көрөм, оларже кире берээли». ¹³ Иисус чөпшээрээрге, буктар кижиден үнгеш, хаваннарже кире бергеннер. Бүгү кодан – ийи муң чыгы хаван кадыр элден хөлче шурай бергеш, дүжүп өлүп калган. ¹⁴ А хаван кадарчылары дезе маңнашкаш, болган чүүлдүн дугайында чоок-кавы хоорай-суурларга чугаалап турганнар. Чогум чүү болганын көөр-дүр дээш, чурттакчы чон чыгып келген. ¹⁵ Олар Иисустуң чанынга келгеш, дүк-түмен буктарга алыскан турган кижиниң хевин кедип алган, угаан-сегээни орталаны берген олурарын көрүп кааш, коргуп-сүртей бергеннер. ¹⁶ Болган чүүлдү көрүп турган улус букшуураан кижини-биле база хаваннар-биле чогу чүү болганын чугаалап берген. ¹⁷ Ынчан коргуп-сүртээн улус оларның чер-чуртундан ырап чоруур Иисустан дилей бергеннер.

¹⁸ Иисус хемезинге олуруп турда, буктарындан адырылган демги кижини Ооң-биле кады чоруур чөпшээрел айтырган. ¹⁹ Ынчалза-даа Ол аңаа чөпшээревейн, мынча дээн: «Бажыңыңда улузунче чана бергеш, Дээрги-Чаяакчының сеңээ чүнү кылганын база Ооң сеңээ кандыг өршээл хайырлаанын шупту улуска чугаалап бер». ²⁰ Ынчангаш ол кижини чана бергеш, Он-хоорай деп адаар чуртунга Иисустуң аңаа чүнү кылганын улуска чугаалап эгелээн. Бүгү чон кайгап-хаараар болган.

Дарганың уруун диргискени болгаш

аарыг херээженни экирткени

(Мф. 9:18-26; Лк. 8:40-56)

²¹ Иисус ол чарыкче хемелиг дедир кезип кээрге, Ооң чанынга хөй чон чыгы берген. Ол хөл эриинге артып калган. ²² Синагога даргаларының бирээзи боор Иаир деп кижини аңаа чедип келгеш, Иисусту көрүп каан. Ол Иисустуң мурнунче кээп дүшкеш, ²³ Оон аажок дилеп, мынча дээн: «Мээң уруум өлүп чыдыр, ол экирий берип, дириг артсын дээш, аңаа холунар дегзип көрүңерем!» ²⁴ Иисус ооң-биле кады чорупкан. Мөөң чон Ону бүгү талаларындан үглөп, кызавышаан, Ооң соондан чоруп олурган.

²⁵ Ынчан ол черге он ийи чыл дургузунда ханы төктүп аараан херээжен кижиге турган. ²⁶ Ол херээжен хөй-ле эмчилерге чеже-даа эмнеткен, хамык бар кошкулун эмнедир дээш, хей черге чарып каапкан, ынчалза-даа ооң кадды улам-на дорайтап бар чыткан. ²⁷ Иисустун дугайында дыннап кааш, ол херээжен улус аразы-биле иткилежип эрткеш, Ооң артындан чоокшулап келгеш, Ооң кеткен хевинге дээй каапкан. ²⁸ «Мен оода-ла Ооң кеткен хевинге дээпсимзе, экириир боор мен» — деп, ол херээжен бодаан чүве-дир. ²⁹ Ол-ла дораан ооң ханы төгүлбейн барып, аарыындан экирээнин билип каапкан. ³⁰ Иисус Бодундан ачы-буянныг күш үне бергенин ол дораан эскерип кааш, мөөң чонче эргилип кээп, эргий кайгаттынгаш: «Мээң хевимге кым дээпти?» — деп айтырган. ³¹ Өөреникчилери кайгай бергеш, мынча дээннер: «Силерни хүрээлээн чоннун кызып-кыйып турарын көрбейн турар эвес силер: „Меңээ кым дээпти?“ — деп ол чүнер ирги?» ³² Ынчалза-даа Иисус кымның ону кылыпканын көөр дээш, дескиндир кайганып туруп берген. ³³ Бодунун каддык апарганын билип кааш, демги херээжен кортканындан сириңейнип, чеде бергеш, Ооң мурнунга доңгая кээп дүшкеш, чүвенин байгы-ла шынын Аңаа чугаалаан. ³⁴ Иисус аңаа мынча дээн: «Кызым, бүзүрелиң сени экиртип-камгалап кагды, амыр-тайбың чорупкаш, аарыындан адырлып ал».

³⁵ Иисус ону чугаалап турар аразында, синагога даргазы Иаирниң бажынындан медээ чедирген улус келгеш, мынча дээннер: «Сээң уруун өлүп калды. Башкыны ам хей-ле шүүдетпе». ³⁶ Ынчалза-даа Иисус ону дыннааш, синагога даргазынга: «Кортпа, чүгле бүзүре!» — дээн. ³⁷ Ол Пётрдан, Иаковтан база ооң дунмазы Иоанндан өске кымның-даа Ооң-биле кадды чоруурун чөпшээрэвээн. ³⁸ Олар Иаирниң бажынынга чедип кээрге, Ол аажок улуг хөлзээзин-дүвүрелди база ишкирнигип ыглап-сыктаан улусту көрүп каан. ³⁹ Иисус бажыңче кирип келгеш, мынча дээн: «Силер чүге дойлуп-хөлзеп, ыглап-сыктап тур силер? Бо уруг өлбөөн, а анаа удуп чыдар кижиге ышкажыл». ⁴⁰ Олар Ону кочулап, каттыржы бергеннер. Иисус шупту улусту дашкаар үндүрүпкеш, Боду уругнун ада-иези болгаш үш өөреникчизи-биле кадды ооң чыткан өрээлинче кире берген. ⁴¹ Ол кысчыгаштын холундан тудуп алгаш, мынча дээн: «Талифа, куми!» (ол дээрге: «Кызыжак, сенээ чугаалап тур мен, тур!» — дээни ол). ⁴² Уруг ол-ла дораан туруп келгеш, кылаштап эгелээн (ооң хары он ийи чедип турган чүве-дир). Ону көргөн улус аажок кайгап-хараан. ⁴³ Болган чүүл дугайында кымның-даа билбес боорун Иисус оларга шыңгы чагаан, а уругга чемден бээрин айыткан.

Назареттиң чурттакчыларының

Иисусту хүлээп көрбээни

(Мф. 13:53-58; Лк. 4:16-30)

6 ¹ Иисус оортан чоруткаш, Бодунун өөреникчилери-биле кадды төрөөн хоорайынче ээп келген. ² Амыр-дыш хүнү үнүп кээрге, Ол синагогага чонну өөредип эгелээн. Дыннап турган дыка хөй улус кайгап-харап, чугаалажы берген: «Ооң бо хамык чүвези кайыын келгенил? Ындыг мерген угаанны Аңаа кым бергенил? Ол ындыг кайгамчык чүүлдерни чаяп турар-дыр! ³ Ол дээрге Марияның оглу, Иаковтун, Иосийниң, Иуданың база Симоннун акызы, бызаңчы кижиге эвес ийикпе? Оон кыс дунмалары база бистин аравыста эвес чүве бе?» Ынчангаш олар Ону хүлээп көрбөөннер. ⁴ Иисус оларга: «Медээчи каяа-даа алдар-хүндүлүг боор, ону чүгле бодунун хоорайынга, чоок улузунун аразынга база бажыңыңа үнелеп көрбөс чүве» — дээн. ⁵ Ынчангаш Ол кандыг-даа кайгамчык чүүл кылып чадашкан, чүгле элээн каш аарыг кижиге холун дээскеш, экиртип каан. ⁶ Иисус ол улустун бүзүрел чогу аажок элдепсинген. Ол ооң соонда чоок-кавы суурларны эргий кезип, улусту өөредип чорупкан.

Иисустун он ийи элчинни чорутканы

(Мф. 10:1, 5-15; Лк. 9:1-6)

⁷ Иисус он ийи элчинни Бодунче кыйгырып алгаш, оларга буктарны үндүр сывырар эрге-күштү бергеш, ийи-ийилеп, тарадыр чорудуп эгелээн. ⁸ Иисус оларга мындыг чагыг берген: «Орукче үнерде, даянгыштан өске чүнү-даа албаңар: аыш-чем-даа, хап-сава-даа, акша-мөңгүн-даа албаңар. ⁹ Идиктеринер кеткеш, кеткен хевинерден аңгыда, солуп кедер хеп албаңар. ¹⁰ Кандыг бажыңче кирип келгендир силер, ол черден чорбаан шаанарда, аңаа чурттап артып калыңар. ¹¹ А кандыг-бир черге силерни хүлээп албас азы тооп дыңнаваң болза, ол черден чоруурунарда, ол улуска херечилел-сагындырыг кылдыр буттарыңар довураан кактап кааптыңар»*. ¹² Өөреникчилер чорупкаш, бачыдын миннип, Бурганче эглириниң чугулазын улуска суртаалдап эгелөөннер. ¹³ Олар хөй буктарны үндүр сывыртааннар база хөй аарыг кижини елей деп үс-биле чагаш, экиртип кааннар.

* ^{6:11} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: ол хоорайга көөрдө, Содом биле Гоморрага шииткел хүнүнде өршөөл улуг боор» — деп сөстөрни немээн.

Иоанн Медеглекчиниң өлгени

(Мф. 14:1-12; Лк. 9:7-9)

¹⁴ Иисустун ады чер болганга нептереп, билдингир апарган болгаш, Ирод хаан* база Оон дугайында дыннап каан. Чамдык улус мынча дээр болган: «Ол болза Иоанн Медеглекчиниң өлүглерден катап дирилгени ол-дур, ынчангаш ам ындыг кайгамчык чүүлдер кылып турар-дыр». ¹⁵ Өскелери мынча дээр болган: «Ол — Илия-дыр». А чамдыктары: «Ол — эрте-бурунгу медээчилернин бирээзи-дир» — дээннер. ¹⁶ А Ирод ол бүгүнү дыннааш, мынча дээн: «Ол болза мээң бажын кестиртип кааным Иоанның катап дирилгени ол-дур».

¹⁷⁻¹⁸ Ол үеде Ирод бодунун акызы Филипптин кадайы Иродиаданы кадайланып алган турган, а Иоанн Иродка: «Акынның ап чораан кижини кадайланыр эрген чок» — деп чугаалап шаг болган. Ынчангаш Ирод Иоанны кара-бажынга хоругдап каарын дужааган турган. ¹⁹ Иродиада Иоаннга хорадааш, ону өлүртүп каар арга-хорга дилей берген. Ынчалза-даа ол чүнү-даа канчап чадап каан, ²⁰ чүге дээрге Ирод Иоанны ыдык, Бурганга шынчы кижини деп билир болгаш, оон сестир база хүндүлээр, а ындыг болганда, кадагалаар чораан. Иоанның суртаалдары ону хөлзедип-даа турган болза, Ирод ол чугааларны күзелдии-биле дыннаарынга ынак бооп келген. ²¹ Ынчалза-даа эптиг өй тыпты берген. Иродтун төрүттүнген хүнү кээрге, ол оон доюнче бодунун ызыгууртан дүжүметтерин, шериг баштыңчыларын база Галилеяда эң хүндүткелдиг улусту чалап алган. ²² Ол дойга Иродиаданың уруу** самнааш, Иродка база оон аалчыларынга аажок тааржып, магададыпкан. Ирод ол уругга: «Күзээн-не чүвөнни менден диле, сенээ ону бээр мен» — дээн.

²³ Ирод оон аңаа мынча деп дангыраглаан: «Менден чүнү-даа дилээр болзунза, күрүнемниң чартыын-даа болза, сенээ бээр мен!» ²⁴ Ол уруг үнгеш, авазындан сүме айтырган: «Чүнү дилээр мен?» Оозу: «Иоанн Медеглекчиниң бажын диле» — дээн. ²⁵ Уруу далаш-биле хаанга дедир келгеш, мынча деп дилээн: «Менээ ам дораан Иоанн Медеглекчиниң бажын калбак тавакка салгаш, эккеп бээринерни

* ^{6:14} Ирод — Иисус Христостун төрүттүнген үезинде дөрт кезекке чарбаан бүдүн Иудеяга хаан турган Улуг Ирод хаанның оглу, адазының өлүмүнүн соонда Галилея болгаш Переяны чагырып эгелээн Ирод Антипа ол-дур.

** ^{6:22} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Иродиаданың уруу» эвес, а «Оон Иродиада дээр уруу» деп бижээн.

күзээр-дир мен». ²⁶ Хаан аажок мунгараан, ынчалза-даа аалчыларының мурнунга аксы-сөзүн берген болгаш, уругга ойталавас-тыр деп бодап алган. ²⁷ Ынчангаш хаан ол-ла дораан Иоанның бажын эккээрин дужаагаш, бир шерин ыдыпкан. ²⁸ Шериг кижини баргаш, кара-бажынга Иоанның бажын одура шапкаш, тавакка салып эккелгеш, демги уругга берипкен. А ол уруг ону авазынга аппарып берген. ²⁹ Иоанның өөреникчилери ону дыннап кааш, чедип келгеннер болгаш оон мага-бодун ап алгаш, чевег-куйга орнукшудуп кааннар.

Беш муң кижини тоттурганы

(Мф. 14:13-21; Лк. 9:10-17; Ин. 6:1-14)

³⁰ Элчиннер шупту Иисуска ээп келгеш, чүнү кылганын база чонну чүү чүвеге өөреткенин Аңаа дөгезин чугаалап бергеннер. ³¹ Иисус оларга мынча дээн: «Мээң-биле кады ээн черже аңгыланып чоруптунар, аңаа кезек дыштанып алыр силер». Чүге дээрге оларның турган черинде улус дыка хөй болгаш, оларга чемненер безин хос-чай тывылбас болган. ³² Ынчангаш олар ээн, озалааш черже чүгле боттары хемелиг эжиндирип чорупканнар.

³³ Ынчалза-даа оларның эжиндирип чорупканын көргөн база оларны кымнар дээрзин билир улус ол черже бүгү суурлардан, хемени мурнаар дээш, эрик кыды-биле маңнажыпкаш, ынаар мурнап чеде берген. ³⁴ Иисус хемеден үнүп келгеш, манап турган хөй чонну көргеш, оларны кээргей берген, чүге дээрге олар кадарчызы чок хойларга дөмей болганнар. Ынчангаш Ол улусту хөй чүвеге өөредип эгелээн. ³⁵ Кежээликтей, хүн ажып турда, Оон өөреникчилери Аңаа чедип келгеш, мынча дээннер: «Бо чер ээн-дир, шак-үе база орайтаан-дыр. ³⁶ Улусту тарадыптынар, чоок-кавы суурларже баргаш, боттарынга чиир чемден садып алзыннар». ³⁷ Ынчалза-даа Ол мынча деп харылаан: «Силер оларны чемгеринер». Өөреникчилери мынча дээннер: «Кай барык ийи чүс мөңгүн чоос-биле чем саткаш, бо хамык улусту чемгерер ужурлуг бис бе?» ³⁸ Ол оларга мынча дээн: «Силерде чогум чеже хлеб бар-дыр? Баргаш, көрүп көрүнерем». Олар баргаш, санап эккелгеш, мынча дээннер: «Беш хлеб болгаш ийи балык бар-дыр». ³⁹ Иисус ынчан улусту ногаан оът-сигенниг черге бөлүктөй олуртуптары дужааган. ⁴⁰ Ынчангаш шупту улус чүс-чүс база бежен-бежен кижини кылдыр бөлүктөй олуруп алган. ⁴¹ А Ол беш хлеб биле ийи балыкты алгаш, дээрже көрүнгеш, аыш-чем дээш, Бурганга өөрүп-четтирген болгаш хлебтерни кезектей үзе тырткылааш, өөреникчилеринге дамчыдып эгелээн. А олар хлебти улуска үлеп турганнар. Оон ийи балыкты

база шупту улуска чедиштир үледипкен. ⁴²Шупту улус ону чигеш, тода берген. ⁴³Харын-даа чем артыын чыгаш, он ийи аргаан хааржакты долдуруп алганнар. ⁴⁴Чемни беш муң эр кижичиген чүве-дир.

Иисустуң суг кырлап кылаштааны

(Мф. 14:22-36; Ин. 6:15-21)

⁴⁵Иисус оон дораан Бодунун өөреникчилеринге: «Хемеге олуруп-каш, хөлдүн ол чарыында Вифсаида суурже эжиндирип кеже беринер» — деп дужааган. А Боду чонну чандырап дээш, артып калган. ⁴⁶Улус тарай бээрге, Иисус мөргүп аары-биле дагже чорупкан. ⁴⁷Кежээ дүшкенде, өөреникчилерниң хемези хөл ортузунга чораан, а Ол эрикке чааскаан турган. ⁴⁸Удур хат хадып турар болгаш, оларга эжиндирериниң бергезин Иисус көрүп каан. Даң адып орда, Ол хөлдүн суун кырлап, оларже чорупкаш, хемени хензигден-не эрте база бээр часкан. ⁴⁹Ынчалза-даа олар Ооң суг кырлап чоруурун көргөш, бо-даа хей-сүнезин-дир деп бодааш, кортканындан алгыржы бергеннер. ⁵⁰Чүгө дээрге Ону көргөш, өөреникчилер шупту аажок корткан. Ынчалза-даа Иисус ол-ла дораан олар-биле чугаалажып эгелээн: «Орталанынар, Мен-дир мен, кортпаңар!» ⁵¹Оон Ол хемеге олар-биле кады олуруп алган. Хат ол-ла дораан оожургай берген. Өөреникчилер аажок кайгап-хараан. ⁵²Чүгө дээрге Ооң хлебтер-биле кылганы кайгамчык чүүлдү безин билип шыдаваан улус чүве-дир. Оларның чүрөктериниң чүве билбези ол хире болган.

⁵³Ол чарыкче кечип келгеш, Геннисареттиң черинге кээп, эрикке доктаап турупканнар. ⁵⁴Олар хемеден дүжүп кээри билек, чурттакчы чон Иисусту танып каан. ⁵⁵Улус чоок-кавы черлерни эргий халыш-каш, аарыг улузун орун-дөжектери-биле катай, Ону ында турар деп дыңнааны черже эккелгеш турупканнар. ⁵⁶Ол кандыг-даа хоорайларга, суурларга, турлагларга чедип кээрге, чурттакчылар аарыг кижилерин төп шөлдөргө үндүргөш туруп берген. Ооң хевиниң оода-ла эдээнге-даа дээрин оларга чөпшээрээрин улус Иисустан дилеп турган. Аңаа дегген кижичи бүрүзү экирий бээр болган.

Бурганның хоойлулары улустуң доктаатканы

сагылга-дүрүмнерден чугула

(Мф. 15:1-20)

7 ¹Иерусалимден чедип келген фарисейлер болгаш элээн каш ном-хоойлу тайылбырлакчызы Иисустуң чанынга чыгып келгеннер. ²Олар Ооң чамдык өөреникчилериниң арыг эвес холдарын

чугбайн, чемненип олурарын эскерип кааннар. (³Херектин ужуру чүдөл дээрге, бүгү иудейлер, а фарисейлер кымдан-даа артык, бурунгу чаңчылдарын шыңгы сагыыр, тускай чурумчуткан аайы-биле холун чугбаан шаанда, чемненип олурбас улус чүве-дир. ⁴Базаардан садыглашкаш келгеш, олар холун чугбаан шаанда*, чем чивес турган. Оларның сагыыр кылдыр хүлээп алган оон-даа өске дыка хөй сагылга-дүрүмнери бар, чижеглей алырга, аяктарны, дөмбүннерни, чес сакпыңнарны, дөжектерни чурумчуткан аайы-биле чууру дээн ышкаш.) ⁵Ынчангаш фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларының Иисустан айтырганы ол: «Чүгө Силерниң өөреникчилеринер ада-өгбелерниң ёзу-чаңчылын тоовазыл? Чүгө олар арыг эвес холдарын чугбайн, чем чиирил?» ⁶Иисус мынча деп харыылаан: «Ийи арынныглар, силерниң дугайыңарда Бурган Исаия медээчинин номунга шын-на бижээн-дир: „Бо улус Мени аксы-биле хүндүлээр, а херек кырында оларның чүрөктери Менден ырак. ⁷Оларның мөгөйи ажык чок, чүгө дээрге оларның өөредии — улус чогааткан сагылга-дүрүмнер-дир“^а. ⁸Силер Бурганның айтышкынарын тоовайн каапкаш, улустуң чаңчылдарын эдерип чоруур-дур силер»**. ⁹Оон Ол мынча дээн: «Силер боттарыңарның сагылга-дүрүмнеринер сагыыр дээш, Бурганның айтышкынарын тоовайн каапканыңарны угаанныг чорук деп бодаар-дыр силер. ¹⁰Моисей силерге Бурганның айтышкынын дамчыткан-на болгай: „Ачаң биле аваны ханы хүндүлөө“, ол ышкаш: „Ачазы биле авазын бак сөглээр кижини өлүмгө онаар херек“. ¹¹⁻¹²А силерниң чугаанар ёзугаар кандыг боор-дур? Ава-ачазыңа: „Менден алыр ужурлуг чүвенерни Бурганга өргүүрүм ол-дур“ — дээр кижичи бар болза, силер аңаа ава-ачазыңа чүнү-даа кылырын чөпшээревейн баар-дыр силер. ¹³Силер оон-биле Бурганның сөзүн боттарыңарның-на саналдаан чаңчылдарыңар дээш, үрөп турар-дыр силер. Өске-даа шак ыңдыг чүүлдери эндере кылып чоруур-дур силер».

* ^{7:4} «Олар холун чугбаан шаанда» деп сөстөрниң өске утказы: «Олар садып эккелген хамык чүвезин чугбаан шаанда» — бооп чадавас.

** ^{7:8} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Аяк-сава чурун сагып база өске-даа шак ыңдыг чүүлдери хөйү-биле кылып турар-дыр силер» — деп сөстөрни немээн.

¹⁴ Иисус чонну база катап чыып алгаш, мынча дээн: «Шуптунар Мени дыңнааш, билип аарын кызынар. ¹⁵⁻¹⁶ Кижиге дашкаартан кирип кээр чүү-даа чүве ону бужартадып шыдавас. Кижинин бодундан үнүп кээр чүве харын ону бужартадыр»*. ¹⁷ Ол чонну каапкаш, бажынче кирип кээрге, өөреникчилери демги угаадыгылыг чугааның дугайын Оон айтырганнар. ¹⁸ Ол оларга мынча дээн: «Таанда-ла силер ам-даа билип шыдавааныңар ол бе? Кижиге дашкаартан кирип кээр чүү-даа чүве ону бужартадып шыдавас дээрзин көрбээниңер ол бе? ¹⁹ Чүге дээрге ол кижинин чүрөөнче эвес, а ишти-хырнынче киргеш, оон мага-боттан үне бээр болгай». (Шак ынчалдыр Ол бүгү аьш-чем аймаан арыг деп чарлаан.) ²⁰ Оон ыңай мынча дээн: «Кижинин бодундан үнүп турар чүве харын ону бужартадыр. ²¹ Кижинин иштинден, оон чүрөөндөн үнер чүүлдер бо-дур: бузуттуг бодалдар, самыраар чорук, ооржу база өлүрүкчү чорук, ²² кады чурттаан эжинге шынчы эвес чорук, чазый чорук, кара сагыш, меге, туттунмас самыраашкын, адааргал, хоп-нүгүл, бодун тогдунары база сээдең чорук. ²³ Кижинин иштинден үнер бо бүгү бузут харын ону бужартадып турар».

Өске чер чурттуг херээженниң бүзүрээни

(Мф. 15:21-28)

²⁴ Иисус Галилеядан үнгеш, Тир болгаш Сидон хоорайларнын чоок-кавызынче чорупкан. Ол бир бажыңга туруп алгаш, өске улус Оон келгенин билбес боорун күзээн, ынчалза-даа дөмей-ле ону чажырып шыдаван. ²⁵ Уруу буква алыскан бир херээжен база Иисустун келгенин билип каан. Ол херээжен доп-дораан ынаар чеде бергеш, Оон буттарынын баарыңга доңгая кээп дүшкен. ²⁶ Ол херээжен иудей эвес, а Сириянын Финикиязы дээр чер чурттуг кижиге болган. Херээжен Иисустан оон уруунче кире берген букту үндүр сывырып бээрин ээрежип эгелээн. ²⁷ Иисус мынча дээн: «Уругларнын чемин хунаап алгаш, ыттарга каап бээрге, кайын боор». ²⁸ А ол херээжен мынчаар харыылаан: «Дээрги, а ыттар база-ла уругларнын чемненген столундан кээп дүшкен тогланчы чыып чиир ышкажыгай». ²⁹ Иисус ынчан аңаа мынча дээн: «Ындыг эки харыың дээш, чана бер, бук сээң уруундан үне берди». ³⁰ Ол херээжен бажыңыңа чедип келгеш, көөрге, уруу орун-дөжөөнде чыдар, а бук оон үне берген болган.

* ^{7:16} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Дыңнаар кулаа бар кижиге дыңназын!» — деп сөстөр эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

Иисустун үнү чок, дүлей кижини экирткени

³¹ Иисус Тирнин чоок-кавызындан үнгеш, Сидон хоорайны таварып эрткеш, Он-хоорай девискээрин таварыштыр Галилея хөлүнче чорупкан. ³² Ол черге улус үнү чок, дүлей кижини Иисуска эккелгеш, аңаа холун дегзип, экиртирин Оон дилээннер. ³³ Иисус ону улустан ырадыр аппараткаш, Бодунун салааларын оон кулактарынче суккаш, оон дүкпүрүпкеш, демги кижинин дылыңга дээй каапкан. ³⁴ Ол оон соонда карактарын дээрже шиглей көрүңгеш, хандыр улуг тынгаш, аңаа: «Еффафа!» — дээн. (Ол дээрге «Ажыттын!» дээни ол.) ³⁵ Демги кижиге ол-ла дораан дыңнап турар аппараткаш, оон дылы чештине берип, иле-тода чугаалап эгелээн. ³⁶ Иисус бо дугайында кымга-даа чугаалаванар деп дужааган. Ынчалза-даа Ол шынгыгы хораан тудум, шупту улустун ол дугайында медээни тарадыры дам баар болган. ³⁷ Олар аажок кайгап-харааш, мынча деп турганнар: «Оон кылып турар хамык чүвези — эки-дир. Ол дүлей улусту — дыңнап турар, үнү чок улусту — чугаалап турар кылып каар-дыр!»

Иисустун дөрт муң кижини тоттурганы

(Мф. 15:32-39)

8 ¹ Ол-ла хүннерде Иисустун чаныңга база катап хөй мөөң чон чыгылып келген, а оларнын чиир чеми чок болган. Иисус өөреникчилерин кый деп алгаш, оларга мынча дээн: ² «Бо улусту кээргээр-дир мен: олар Мээң чанымыңа үш хонук турдулар, а ам чиир чеми артпаандыр. ³ Улусту бажыңнарынче аш хевээр чорудуптар болзумза, орукка харыксырап каарлар, а оларнын чамдыызы кайы ырактан келген болгай». ⁴ Оон өөреникчилери кайгай бергеннер: «Мындыг ээн черге бо улустун шуптузун чемгериптер хире хлебти кайыын тып алыр бис?» ⁵ Иисус олардан мынча деп айтырган: «Силерде чеже хлеб барыл?» Олар: «Чеди» — деп харыылаан. ⁶ Иисус хамык улуска черже олурутарын дужааган. Оон чеди хлебти алгаш, аьш-чем дээш, Бурганга өөрүп-четтиргеш, оларны кезектей үзе тырткылааш, өөреникчилеринге дамчыдып берген. Олар хлебти чонга үлеп бергеннер. ⁷ Өөреникчилеринде аңаа немей каш бичежек балык база бар болган. Иисус олар дээш, Бурганга өөрүп-четтиргеш, чонга база үлеп бээрин өөреникчилеринге дужааган. ⁸ Улус тоткуже чиген, а арткан кескиндилер-биле чеди аргаан хааржакты долдуруп алганнар. ⁹ Аңаа дөрт муң чыгыгы кижиге турган. Иисус оларны чандырыпкан, ¹⁰ а Боду ол-ла дораан өөреникчилери-биле кады хемеге олурупкаш, Далмануфа девискээринге эжиндирип келген.

Иисустан бадыткал демдээн негээни

(Мф. 16:1-4)

¹¹ Ол черге Иисуска фарисейлер чедип келгеш, Ооң-биле маргыжып эгелээннер. Иисусту шенээр дээш, Ооң күчү-күжү дээрден дээрзин көргүзүп турар бадыткал демдээн Оон негей бергеннер. ¹² Иисус хандыр улуг тынгаш, мынча дээн: «Бо үениң улузу чүге-ле Менден бадыткал демдээ негээрил? Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бо салгалдың улузунга бадыткал демдээ турбас». ¹³ Ол оон оларны каапкаш, хемеге олуруп алгаш, ол чарыкче эжиндирип кеже берген.

Фарисейлер биле Иродтуң ак-сеткилдиг эвези

(Мф. 16:5-12)

¹⁴ Ооң өөреникчилери хлеб хүнезиннеп алырын утгуп алган болгаш, хемеде чүгле чангыс хлеб бар болган. ¹⁵ Орук ара Иисус оларны кичээндирип чораан: «Көрдүнер бе, фарисейлерниң база Иродтуң ажыткызындан кичээнип чорунар». ¹⁶ Ооң чүнү чугаалаанын билип чадашкаш, өөреникчилери аразында чугаалажы бергеннер: «Бисте хлеб чок боорга, Ол ынча дээн эвеспе?» ¹⁷ Оларның чүнү чугаалажып турарын билир болгаш, Иисус мынча дээн: «Хлеб албааныңар дугайында чугаалашкаш чоор силер. Таанда-ла силер ам-даа көрбес база угаап билбес хевээр силер бе? Силерниң чүректеринер чүве билбес хевээр бе? ¹⁸ Карактыг хиреңерде, көрбезинер ол бе? Кулактыг хиреңерде, дыңнавазыңар ол бе? Таанда-ла сагынмас-тыр силер бе? ¹⁹ Мен беш хлебти беш муң кижиге чедиштир үлөптеримге, чеже аргаан хааржак ишти чем артынчылары чыып алчык силер?» Олар: «Он ийи» — деп харыылааннар. ²⁰ «А Мен чеди хлеб-биле дөрт муң кижини тоттур чемгериптеримге, чеже аргаан хааржак ишти чем артынчылары чыып алчык силер?» Олар: «Чеди» — деп харыылааннар. ²¹ Ол ынчан олардан база катап айтырган: «Таанда-ла ам-даа билип шыдавайн тур силер бе?»

Иисустуң согур кижини Вифсаидага экирткени

²² Олар Вифсаидага чедип кээрге, Иисуска согур кижини эккелгеш, аңаа холун дегзип, экиртип каарын дилээннер. ²³ Ол согур кижини холундан чедип алгаш, суурдан үндүре берген. Оон ооң карактарынче дүкпүрүпкеш, Бодунуң холдарын олче салгаш, айтырган: «Кандыг-бир чүве көре-дир сен бе?» ²⁴ Оозу көрүп туруп-туруп, мынча дээн: «Эрткен-дүшкен кижилерни көрүп тур мен. Олар ыяштарга

дөмей-дирлер». ²⁵ Иисус ынчан холдарын база катап ооң карактарынга дээскен. Ооң соонда демги кижиге каракталы бергеш, хамык чүвени тода көрүп турар апарган. ²⁶ Иисус ол кижиге: «Улуска чугаалавазы-биле суурже барба» — деп чагып кааш, бажынынче чорудупкан.

Пётрнуң Иисусту Христос деп хүлээп көргени

(Мф. 16:13-20; Лк. 9:18-21)

²⁷ Иисус Бодунуң өөреникчилери-биле кады Галилеядан Филипптин Кесариязы хоорайны хүрээлээн суурларже чорупкан. Орук ара Ол олардан айтырган: «Мени улус кым деп билип турарыл?» ²⁸ Өөреникчилер мынча деп харыылаан: «Чамдыктары Силерни Иоанн Медеглекчи дээр-дир, өскелери — Илия, а үшкүлери — эрте-бурунгу медээчилерниң бирээзи дээр-дир». ²⁹ Иисус ынчан айтырган: «А силер Мени кым деп бодаар силер?» Пётр мынча деп харыылаан: «Силер — Христос, Бурганның шилип алганы Кижиге-дир силер». ³⁰ Иисус оларга Ону кым дээрзин кымга-даа чугаалавазын дужаап каан.

Иисустуң хилинчектенип өлүрүнүң дугайында баш удур чугаалааны

(Мф. 16:21-28; Лк. 9:22-27)

³¹ Иисус ынчан оларны мынчаар өөредип эгелээн: «Кижиге амытан Оглу хөй хилинчекти көрүп эртер, Ол баштыннарга, Бурганның дээди бараалгакчыларынга база ном-хоойлу тайылбырлакчыларынга тооп көрдүрбес, а оон өлүртүп каар, ынчалза-даа үшкү хүнде катап дирлип кээр». ³² Ол дугайында Иисус ажык-биле чугаалап берген. А Пётр Ону кыдыынче кый депкеш, Ооң-биле чөрүже берген. ³³ А Иисус Бодунуң өөреникчилеринче көрнүп келгеш, Пётрга шынгыгы чугаалаан: «Менден чайлап чор, эрлик! Бодалдарың Бурганныы эвес, а улустуу-дур».

³⁴ Иисус ооң соонда чонну болгаш өөреникчилерин кый деп алгаш, оларга мынча дээн: «Мени эдерер дээн кижиге бар болза, ол бодун бүрүнү-биле өргүзүн, бодунуң белдир-крезин чүктезин база Мени эдерип чорупсун. ³⁵ Бодунуң амы-тынын камгалап алыр дээн кижиге амы-тынын ышкынып алыр, а амы-тынын Мен дээш база Буянның Медээ дээш ышкынган кижиге амы-тынын камгалап алыр. ³⁶ Бүгү делегейни холга кирип-даа алза, амы-тынын чок кылып аар болза, ооң ол кижиге ажык чүл? ³⁷ Амы-тынын дедир эгидер дээш, ол кижиге чүнүң-биле төлээрил? ³⁸ Бо самыыраан база бачыттыг салгалдың аразында чурттап чорааш, Менден болгаш Мээң сөстөрүмден

ыядып-човаар кижиге бар болза, Кижиге амытан Оглу база дээрнин ыдыктыг төлөөлери-биле кады, Ооң Адазынын күчү-күжүнге бүргеткен чедип келгеш, ол кижиден ыядып-човаар болгай».

9 Оларга немей мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: мында турар улустун чамдыызы, өлбейн чыткаш-ла, Бурганның Чагыргазы Ооң бүгү күчүзү-биле келген турарын көрүп каар».

Иисустун хевир-шырайының өскерилгени

(Мф. 17:1-13; Лк. 9:28-36)

2 Алды хүн эрткенде, Иисус Пётрну, Иаковту база Иоанны эдерткеш, чүгле ол үш кижиге-биле кады бедик дагже үне берген. Аңаа, олар көрүп турда, Ооң хевир-шырайы өскерли берген. 3 Ооң хеви чайынналчак ак боорда, кымнын-даа ынчалдыр будуп шыдавазы дег, аккыр апарган. 4 Хенертен Илия биле Моисей ийи көстүп келгеш, Иисус биле чугаалажы берген. 5 А Пётр Иисуска мынча дээн: «Башкы, мында турарывыс эки-дир! Үш чадырдан тип берээли: бирээзин – Силерге, өскезин – Моисейге, база бирээзин – Илияга». 6 Пётр чүнү чугаалаар аайын тыппайн, дөмей эдипкен, чүге дээрге өөреникчилер аажок корга берген чүве-дир. 7 Ол өйде булут көжүп келгеш, оларны шыва апкан, а булут аразындан үн дыңналган: «Бо дээрге Мээң ханы ынак Оглум-дур, Ону дыңнап чоруңар!» 8 Ол-ла дораан долгандыр кайгаттынгаш, өөреникчилер Иисустан башка олар-биле кады турар кижиге көрбөөннөр.

9 Дагдан бадып олура, Иисус оларны шыңгы сагындырып каан: «Кижиге амытан Оглу өлүглерден катап дирилбээн шаанда, бо көргөн чүүлүңер дугайында кымга-даа чугаалавас силер». 10 Олар ук болушкуннун чажыдын кадагалап арттырза-даа: «„Өлүглерден катап дирлир“ – дээрге, ол чүү дээни ол?» – деп, аразында бо-ла чугаалажы бээр турганнар. 11 Өөреникчилер Иисустан мынча деп айтырган: «Чүге ном-хоойлу тайылбырлакчылары Илия Христосту мурнай кээр ужурлуг деп турарыл?» 12 Ол мынчаар харыылаан: «Хамык чүвени чурумчудуп, аайлаар дээш, Илияның мурнай кээр ужурлуу чөп болгай. А Бижилгеде Кижиге амытан Оглунун дугайында мынчаар база биживээн чүве бе: „Ол хөй хилинчекти көрүп эртер база улуска дора көрдүрер“. 13 Силерге чугаалап тур мен: Илия чедип келген, а улус ону Бижилгеде ооң дугайында бижээни дег, шак ынчаар кара туразында аажылап, бак көргөн».

Букишуураан оолду экирткени

(Мф. 17:14-20; Лк. 9:37-43)

14 Иисус ол үш өөреникчиге-биле артып калган өөреникчилеринге чедип келгеш, оларны хөй чон хүрээлеп алганын база олар биле ном-хоойлу тайылбырлакчыларының маргыжып турарын көрүп каан. 15 Хамык улус Иисусту көргөн дораан-на кайгай берип, Аңаа уткуй маңнажып келгеш, мендилешкен. 16 А Ол олардан мынча деп айтырган: «Бо улус-биле араңарда чүнүн дугайында маргыжып тур силер?» 17 Чон аразындан бир кижиге Аңаа мынча дээн: «Башкы! Мен Силерге оглумну эккелдим. Олче бук кире бергеш, үн-чугаа чок кижиге кылып кагды. 18 Бук ону аажок хилинчектээр-дир: кырынче шурай бергеш, черже ужур октаптарга, оолдун аксындан көвүк шуурап, диштерин кыйыраткаш, көжүп каар-дыр. Мен Силернин өөреникчилеринерден букту оглумдан үндүр сывырып бээрин диледим, ынчалза-даа олар чадап кагдылар». 19 Иисус оларга: «О, бо салгалдың бүзүрел чок улузу! Силер-биле Мен чеже мынчап чоруур мен? Силерни чежеге дээр шыдажып кээр мен? Ол оолду Менче эккелинер» – деп харыылаан. 20 Оолду Иисуска эккелгеннер. Ооң бугу Иисусту көрүп кааш-ла, оолду курулдуруп эгелээн. Ол оол кээп дүшкеш, черге сиринейнип база чулуп, аксындан көвүк төктү берген. 21 Иисус ынчан оон ачазындан: «Кажандан бээр мынчап барган кижил бо?» – деп айтырган. Демгизи мынча деп харыылаан: «Чажындан-на. 22 Бук оглумну чок кылыр дээш, ону от болгаш сугже киир октап шаг болду. Силер шыдаар болзуңарза, бисти кээрге, дузалап көрүңер!» 23 Иисус аңаа мынча дээн: «„Шыдаар болзуңарза“ – деп, ол чүү дээриң ол? Бүзүрээр-ле болзуңза, бүзүрөөн кижиге чүнү-даа кылып боор чүве». 24 Оолдун ачазы ол-ла дораан: «Бүзүрөп тур мен! Бүзүрелимниң ам-даа өзөринге дузалап көрүңер!» – деп алгырган. 25 Оларже хөй чон кел чоруурун көрүп кааш, Иисус букка дужааган: «Үнү чок болгаш дүлей боорунун бугу, сеңээ дужаап тур мен: бо кижиден үне бер; моон сонгаар олче кажан-даа дедир кирбе!» 26 Бук кыпсынчыг кышкырыпкаш, оолду курулду сириледипкеш, оон үне берген. Оол өлүг кижиге ышкаш чыдар боорга, улустун хөй кезии: «Бо-даа өлгөн-дир» – деп турган. 27 Ынчалза-даа Иисус оолдун холундан туткаш, өндөйтиптерге, оозу туруп келген. 28 Иисус бажынче кирип кээрге, Ооң өөреникчилери өске улус чок черге мынча деп айтырганнар: «Бис чүге ол букту үндүр

сывырып шыдаваанывыс ол?»²⁹ Иисус оларга мынча дээн: «Ындыг букту чүгле Бурганга тейлеп тургаш*, үндүр сывырып боор турган-дыр».

Иисустун Бодунун өлүмүнүн дугайында ийиги удаа чугаалааны

(Мф. 17:22-23; Лк. 9:43-45)

³⁰ Ол черден үнгөш, Иисус биле Ооң өөреникчилери Галилея таварты чорупканнар. Өске кым-даа ол дугайында билген турарын Иисус күзевээн. ³¹ Чүгө дээрге Ол Бодунун өөреникчилери-биле кады аңгыланып алгаш, оларны өөредирин күзээн. Иисус оларга мынча деп чораан: «Кижиге амытан Оглун улус холунга тудуп бериптер, оон Ол өлүртүп каар, ынчалза-даа үшкү хүнде катап дирлип кээр». ³² Ынчалза-даа олар Ооң чүнү чугаалаанын билип чадашканнар, а айтыра-рындан дидинмээннер.

Кым эң чугулаал?

(Мф. 18:1-9; Лк. 9:46-50; 17:1-2)

³³ Иисус өөреникчилери-биле кады Капернаумга чедип келген. Олар бажынга турда, Иисус мынча деп айтырган: «Орук ара чүнүн дугайында чугаалажып чордунар?»³⁴ Ынчалза-даа олар ыгыташпааннар, чүгө дээрге орук ара оларның кайызы эң чугула боорун маргыжып чораан улус чүве-дир. ³⁵ Иисус ынчан он ийи элчинин кый деп эккелгеш, мынча дээн: «Кым-бирээнер эң улунар болуксаар болза, ол силер бүгүдениң эң бичиизи апарзын база шуптунарга чалча болзун». ³⁶ Ол чаш уругну көдүргөш, оларның аразынга ону куспактап алгаш тура, өөреникчилеринге мынча дээн: ³⁷ «Кым мындыг чаш уругларның бирээзин Мен дээш хүлээп ап турарыл, ол кижиге Мени база хүлээп ап турар. А Мени хүлээп ап турар кижиге Мени айбылап чоруткан Бурганны база хүлээп ап турары ол-дур».

³⁸ Иоанн Иисуска мынча дээн: «Башкы! Силернин адыңар-биле буктарны үндүр сывырып турар кижиге көргөш, ону кылырын хоруп кагдывыс, чүгө дээрге ол кижиге бистиң-биле кады эвес-ле болгай». ³⁹ Иисус мынчаар харыылаан: «Онун хорубаңар, чүгө дээрге Мээң өмүнээмден кайгамчык чүүл кылып чоруур кижиге ол-ла дораан Мени бак сөглөй берип шыдавас. ⁴⁰ Биске удурланмас кижиге бис-биле бир аай боор. ⁴¹ Христостун өөреникчилери болганынар дээш, силерге

* 9:29 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «База шээрленип тургаш» — деп сөстөрнү немээн.

бир аяк суг ижирткен кижиге бар болза, ол бодунун шанналын канчап-даа чидирбесин силерге чугаалап тур мен. ⁴² Мындыг чашты база Меңээ ол дег бүзүрөөн улустун кайы-бирээзин бачытче чыгапкан кижиге турар болза, оон мойнунга дээрбе дажы баглааш, далайже киир октаптары безин аңаа дээре салым боор ийик. ⁴³⁻⁴⁴ Бир эвес холун сени бачытче чыгай бээр болза, ону одура шаавыт. Ийи холдуг чорааш, тамының өшпес одунга өрттениринин орнунга, мөңгө амыдыралче чангыс холдуг киргени дээр*. ⁴⁵⁻⁴⁶ Бир эвес будун сени бачытче чыгай бээр болза, ону одура шаавыт. Ийи буттук чорааш, тамыже киир октаттыраарының орнунга, мөңгө амыдыралче аскак-бүскөк киргени дээр*. ⁴⁷⁻⁴⁸ Бир эвес караан сени бачытче чыгай бээр болза, ону казып каавыт. Ийи карактыг чорааш, шыйлашкыннары үзүк-соксаал чок хемирер база оду кажан-даа өшпес тамыже киир октаттыраарының орнунга, Бурганның Чагыргазынче чангыс карактыг киргени дээр. ⁴⁹ Кижиге бүрүзүн от-биле дузаар**. ⁵⁰ Дус — эки бүдүмөл, ынчалза-даа ол ажыг эвес апаар болза, оон амданын чүнүн-биле дедир эгидерил? Бодунарның дузунар бар болзун. Араңарда эп-найыралдыг амыдыранар».

Ашак-кадай улустун чарлырының дугайында

(Мф. 19:1-12)

10 ¹ Ол черлерден чорупкаш, Иисус Иордан хемнин ол чарыгы биле Иудеяга чедип келген. Оон чанынга база катап хөй чон чыгып эгелээн, а Ол чаңчылчаан аайы-биле оларны өөреди берген. ² Иисуска элээн каш фарисей база чедип келген. Олар, Ону шенеп, айтырып салганнар: «Ыдыктыг хоойлу эр кижиге кадайындан чарлырын чөпшээрээн бе?» ³ Ол олардан удур айтырган: «А Моисей силерге чүү деп чарлык болган ийик?» ⁴ Олар мынча дээннер: «Моисей кадайынга чарлыышкын дыңнады бижирин ашаанга чөпшээрээн болгай, ындыг болганда, чарлырын база чөпшээрээн-дир»^a. ⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Чүректеринер дон дош, чөрүү боорга, Моисей ол

* 9:44,46 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Шыйлашкыннары үзүк-соксаал чок хемирер база оду кажан-даа өшпес» — деп сөстөр эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

** 9:49 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Ол ышкаш өргүл бүрүзүн дус-биле дузаар» — деп сөстөрнү немээн.

^a Ы. х. к. 24:1, 3.

айтышкынны силерге арттырган-дыр. ⁶ Ынчалза-даа Бижилгеде бижээни дег, делегейни чаяап тура, Бурган „Эр биле херээжен кижини чаяган. ⁷⁻⁸ Ынчангаш эр кижиде ада-иезин каапкаш, кадайы-биле катчы бээр, олар ам ийи эвес, а чаңгыс мага-бот апаар“^а. Ынчанганда олар ам ийи эвес, а чаңгыс мага-бот боор-дур. ⁹ Бурганның каттыштырып каан чүезин кижиде чарып болбас ужурлуг».

¹⁰ Ооң соонда олар бажыңга олурда, өөреникчилери база катап Иисустан ол дугайында айтырарга, ¹¹ Ол мынча деп харыылаан: «Бодунуң кадайындан чарылгаш, өске кадай алган кижиде ашак-кадайның шынчы чоруун үрөөн-дир. ¹² А ол ышкаш бодунуң ашаандан чарылгаш, өске ашакка барып алган херээжен кижиде база ашак-кадайның шынчы чоруун үрөөн-дир».

Иисустуң бичии уругларны алгап йөрээгени

(Мф. 19:13-15; Лк. 18:15-17)

¹³ Иисус оларга холун дегзип кагзын дээш, бир-ле улус Анаа бичии уруглар эккээрге, Ооң өөреникчилери оларны эрттирбейн хоруп турганнар. ¹⁴ Иисус ону көрүп кааш, ажына бергеш, өөреникчилеринге мынча дээн: «Чаш уруглар Меңээ кээп турзуннар, оларга шаптыктап, эртерин хоруванар! Чүге дээрге Бурганның Чагырказы олар ышкаш улустуу боор. ¹⁵ Алыс шынны чугаалап тур мен: Бурганның Чагырказын чаш уруг ышкаш хүлээп албас кижиде Олче кажан-даа кирбес». ¹⁶ Иисус бичии уругларны кужактап алгаш, оларга холун дээскеш, алгап йөрээп каан.

Иисус болгаш бай кижиде

(Мф. 19:16-30; Лк. 18:18-30)

¹⁷ Иисус оруун улап, чоруп турда, бир кижиде маңнап келгеш, Ооң мурнунга дис кырынга олура дүшкеш: «Буянныг Башкы! Мөңгө амыдыралды алыр дизимзе, мен чүнү кылың?» — деп айтырган. ¹⁸ Иисус мынча деп харыылаан: «Мени чүге буянныг деп адап тур сен? Чүгле чаңгыс Бургандан өске кым-даа буянныг эвес. ¹⁹ Ооң айтышкыннарын билир болгай сен: „Өлүрбе, кады чурттаан эжинге өскерилбе, оорлава, мегелеп херечилеве, оп-меге үүлгетпе, ада-иенни ханы хүндүле“»^б. ²⁰ Демги кижиде Анаа мынча дээн: «Башкы, мен ол бүгүнү бичиимден-не сагып келдим». ²¹ Иисус олче топтап көргеш, аңаа ынак апарып, мынча дээн: «Сенде ам-даа бир чүве

четпейн турар-дыр. Баргаш, сенде бар бүгү чүвени садыпкаш, акшазын ядыыларга үлеп беривит, сен ынчан дээрге эртине-байлактыг боор сен. Ооң соонда чедип келгеш, Мени эдерип чорувут». ²² А ол кижиде ыяды бергеш, мунгаргай өскээр кылаштапкан, чүге дээрге аажок бай кижиде турган.

²³ Иисус долгандыр эргий кайгааш, өөреникчилеринге мынча дээн: «Бай-шыдалдыг улуска Бурганның Чагырказынче кирери дыка-ла берге!» ²⁴ Өөреникчилерни ол сөстөр кайгадыпкан, ынчалза-даа Иисус база катап мынча дээн: «Ажы-төлүм, Бурганның Чагырказынче кирери дыка-ла берге!» ²⁵ Бай кижиниң Бурганның Чагырказынче киреринден тевениң темене үдүн өттүр өде бээри белен». ²⁶ Олар оон-даа артык кайгай бергеш, бот-боттарынга мынча деп турганнар: «Ынчаарга камгалалды кым ап шыдаарыл?» ²⁷ Иисус оларже топтап көргеш, мынча дээн: «Улуска ол болдунмас, ынчалза-даа Бурганга эвес. Бурганның шыдакас чүезиде чок». ²⁸ Пётр ынчан Анаа мынча дээн: «Көрүнерден, бис хамык бар чүевести каапкаш, Силерни эдерип чоруптувус». ²⁹ Иисус мынчаар харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мен болгаш Буянныг Медээ дээш, бажыңын, ха-дунмазын, ава-ачазын, ажы-төлүн база черлерин каапкаш барган кижиде бүрүзү, ³⁰ истедип сүрдүрер-даа болза, амгы бо амыдыралыңга-ла оон чүс катап хөй бажыңны, ха-дунманы, аваларны, ажы-төлдү база черлерни алыр, а келир үеде — мөңгө амыдыралды алыр. ³¹ Ындыг-даа болза дыка хөй ам баштайгылар бооп турарлар — сөөлгүлөр апаар, а ам сөөлгүлөр бооп турарлар — баштайгылар апаар».

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында үшкү удаа чугаалааны

(Мф. 20:17-19; Лк. 18:31-34)

³² Олар дөъш өрү Иерусалимче улаштыр бар чорда, Иисус мурнап чоруп олурган. Өөреникчилери элдепсинип бар чыткан, а Ону эдерген чон коргуп-сүртеп бар чыткан. Ол он ийи элчинин кый деп алгаш, Ооң-биле чүү болур ужурлуун оларга база катап чугаалап эгелээн: ³³ «Дыңнаар, Иерусалимче чоокшулап бар чыдыр бис. Аңаа Кижиде амытан Оглун Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларыңга тудуп бериптер. Олар Ону өлүрер кылдыр шииткеш, өске чоннар улузунга тудуп бериптер. ³⁴ Шак ол улус Ону дорамчылаар, Олче дүкпүрүп-каккылар, эттеп-эриидээр база өлүрүп каар. Ынчалза-даа үшкү хүнде Ол катап дирлип кээр».

^а Э. д. 1:27; 2:24. ^б Хост. 20:12-16.

Иаков биле Иоанның дилээ

(Мф. 20:20-28)

³⁵ Зеведейниң оолдары Иаков биле Иоанн Иисуска чедип келгеш, мынча дээннер: «Башкы! Бистиң дилээвисти күүседип бээринерни күзеп тур бис». ³⁶ Иисус: «Силерге чүнү кылып бээримни күзеп тур силер?» — деп айтырган. ³⁷ Олар: «Силерниң алдарлыг Чагырганарга Силерниң чанынарга: бирээвис — оң талаңарга, өскевис — солагай талаңарга олурарывысты хайырлап көрүнер» — деп харыылааннар. ³⁸ Иисус оларга мынча дээн: «Чүнү дилеп турарыңарны билбес-тир силер. Мээң ам ижерим дашканы ижип шыдаар силер бе? Мээң шыдажып эртерим дег, шак ындыг хилинчекке суктурарын силер база шыдажып эртип шыдаар силер бе?» ³⁹ Олар: «Шыдаар бис» — деп харыылааннар. Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Мээң ам ижерим хилинчектиң дашказын силер база ижер силер, Мээң хилинчекке суктурарым дег, силер база хилинчекке суктурар силер. ⁴⁰ Ынчалза-даа Мээң оң азы солагай таламга олурарын хайырлаары Менден хамаарышпас. Аңаа Бурганның олурзун деп айтып кааны улус олар». ⁴¹ Өске он элчин ол чугаа дугайын дыңнап кааш, Иаков биле Иоаннга хорадай бергеннер. ⁴² Иисус ынчан оларны чыып алгаш, мынча дээн: «Өске чоннарның чагырыкчылары боттарының чоннарын дарлап турарын, а күштүглери ол чоннарын бастып турарын билер болгай силер. ⁴³ А силерниң араңарга ындыг чүве турбазын! Силерниң араңардан алдар-хүндүлүг болуксаар кижиге бар болза, чалчанар болзун. ⁴⁴ Силерниң араңарга бир дугаар болуксаан кижиге бар болза, кулуңар болзун. ⁴⁵ Чүгө дээрге Кижиге амытан Оглу база улус Аңаа бараан болзун дээш эвес, харын Боду бараан боору-биле база хөй улус дээш төлевир кылдыр Бодунуң амы-тынын өргүүрү-биле келген болгай».

Согур яды кижини экирткени

(Мф. 20:29-34; Лк.18:35-43)

⁴⁶ Ооң соонда олар Иерихон хоорайга чедип келгеннер. Иисус Бодунуң өөреникчилери болгаш хөй чон-биле кады Иерихонну кагаш, үнүп чоруп турда, Вартимей дээр (Тимейниң оглу дээни ол) согур диленчи кижиге орук кыдыыңга олурган чүве-дир. ⁴⁷ Ооң чаны-биле Назарет чурттуг Иисустуң эртип бар чыдарын дыңнап кааш, ол алгырып үнген: «Давидтиң Оглу, Иисус! Мени кээргеп, өршээнер!» ⁴⁸ Дыка хөй кижиге согурну соксадып: «Ыгтава!» — деп, кончуп эгелээн.

Ынчалза-даа ол улам дыңзыдыр алгыра берген: «Давидтиң Оглу! Мени кээргеп, өршээнер!» ⁴⁹ Иисус доктаай бергеш: «Ону кый деп эккелинер» — дээн. Олар согур кижиге чеде бергеш, аңаа мынча дээннер: «Кортпа! Туруп кел, Ол сени кый деп тур!» ⁵⁰ Вартимей даштыкы хевин эктинден дүжүр октапкаш, шалыпкын тура халааш, Иисуска чеде берген. ⁵¹ Иисус: «Менден чүнү күзеп тур сен? Чүнү кылып берейн?» — деп айтырган. Согур кижиге Аңаа мынча дээн: «Башкы! Мээң карактарым көре берген болза!» ⁵² Иисус аңаа мынча дээн: «Чорувут, бүзүрелиң сени камгалап-экиртип кагды». Демги кижиниң карактары ол-ла дораан көре берген, а ол Иисусту эдерип чорупкан.

Иисустуң Иерусалимче киргени

(Мф. 21:1-11; Лк. 19:28-40; Ин. 12:12-19)

11 ¹ Иисус өөреникчилери-биле кады Иерусалимден ырак эвесте Елеон дааның чанында турар Виффагия биле Вифания дээр суурларга чедип келгеш, ийи өөреникчизин бурунгаар айбылап чорудупкан. ² Оларга Ол мынча деп чагаан: «Мурнуңарда чыдар суурже барыңар. Ынаар кире берген дораан-на кымның-даа мынчага дээр мунуп көрбээни аныяк элчигенни баглап каан турарын көрүп каар силер. Ону чешкеш, бээр эккелинер. ³ А кандыг-бир кижиге силерден: „Чүгө ынчап тур силер?“ — деп айтырар болза, аңаа: „Элчиген Дээргиге херек апарды, оон Ол ону дедир эгидип бээр*“ — деп харыылаар силер». ⁴ Өөреникчилер чоруткаш, кудумчуда хаалга чанында баглап каан аныяк элчигенни тып алгаш, чеже бергеннер. ⁵ Аңаа көрүп турган улустуң чамдыызы олардан айтырган: «Чүгө ынчап тур силер? Чүгө ону чеже бердиңер?» ⁶ Өөреникчилери Иисустуң айытканын ёзугаар харыылаарга, ол улус элчигенчигешти ап алырын оларга чөпшээрээн. ⁷ Аныяк элчигенни эккелгеш, өөреникчилер боттарының хевин аңаа чонактай салгылапкан, а Иисус ону мунуп алган. ⁸ Иисус Иерусалимче бар чорда, дыка хөй улус Ооң оруунга боттарының хевин, а өскелери — ыяштардан кескен ногаан бүрүлери будуктарны чада салып берип чорааннар. ⁹ Иисустуң мурнунга база соонга чораан улус алгыржып турган: «Осанна! Силерге алдар-мактал! Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Кижиге ачы-буянныг болзун!» ¹⁰ Бистиң адавыс Давидтиң кел чыдар Чагыргазы ачы-буянныг болзун!

* ^{11:3} «Оон Ол ону дедир эгидип бээр» деп сөстөрниң өске утказы: «Ол кижиге ону ол-ла дораан бээр чорудуптар» — бооп чадавас.

Осанна! Дээрде Бурганга алдар-мактал!»^a ¹¹Иерусалимге келгеш, Иисус Бурганның өргээзинче кире бергеш, хамык чүвени эргий кайгап көргөн. Орайтай берген боорга, Ол он ийи элчини-биле кады Вифания суурже чорупкан.

Чимис чок смоква ыяжы

(Мф. 21:18-19)

¹²Даартазында хүндүс олар суурдан үнүп чоруп турда, Иисус аштай берген. ¹³Ол смоква ыяжын ырактан-на эскерип кааш, ооң чимис-тери бар-чогун көөрү-биле чоокшулай берген. Ынчалза-даа Ол бүрүлдерден өске чүнү-даа тыппаан, чүге дээрге ыяштың чимис бээр үези ам-даа келбээн болган. ¹⁴Иисус ынчан ыяшка мынча дээн: «Моон соңгаар сеңээ кажан-даа чимис үнмес болзун!» Өөреникчилери Ооң ол сөстөрүн дыңнап турган.

Иисустуң садыгжылары Бурганның өргээзинден

үндүр ойлатканы

(Мф. 21:12-17; Лк. 19:45-48; Ин. 2:13-22)

¹⁵Олар Иерусалимге чедип келгенде, Иисус Бурганның өргээзинин иштинче киргеш, ында садыг-наймаа кылып турган кижилерни үндүр сывыртап эгелээн. Ол акша солукчуларының столдарын база көгө-буга сатканнарның баартактарын андара октап, ¹⁶Бурганның өргээзинин хериминин иштин таварыштыр улустуң бараан-сараан көдүрүп эрттирерин чөпшээрэвээн. ¹⁷Ол оларны мынча деп өөредип эгелээн: «„Мээң өргээм шупту чоннарга мөргүл өргээзи болзун“^b – деп, Бурган Бижилгеде биживээн чүве бе? А силер ону дээрбечилер уязы кылып алган-дыр силер!» ¹⁸Ону дыңнааш, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары Иисусту узуткаар арга дилеп эгелээннер. Олар Оон коргуп турганнар, чүге дээрге бүгү чон Ооң өөредиин магадап хүлээп алып болган. ¹⁹Орай кежээ Иисус өөреникчилери-биле кады хоорайдан чоруй барган.

Кургап калган смоква ыяжы

(Мф. 21:20-22)

²⁰А эртенинде, смоква ыяжының чаны-биле эртип бар чыткаш, ооң дазылынга киир кургап калганын көрүп кааннар. ²¹Дүүн чүү болганын сактып келгеш, Пётр Аңаа мынча дээн: «Башкы! Көрүңерден,

^a Ыд. ыр. 117:25-26. ^b Ис. 56:7; Иер. 7:11.

Силерниң каргапканыңар смоква ыяжы кургап калган-дыр!» ²²Иисус мынча деп харыылаан: «Бурганга бүзүрөңер! ²³Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бир эвес кым-бирээңер бо дагга: „Турулгаш, далай-же дүже бер“ – дээш, ооң чугаазы бүде бээринге чүрээнде бичии-даа чигзиниг чок бүзүрээр болза, шак ынчаар бүде бээр. ²⁴Ынчангаш силерге чугаалап тур мен: мөргүп тургаш, дилээн чүвөңерни дөгөрезин алганыңарга бүзүрөңер – ынчан ону алып силер! ²⁵⁻²⁶Мөргүп тура, бир кижиге удур сагыштыг болзуңарза, ону өршээңер. Ынчан Дээрде Адаңар база силерниң бачыттарыңарны өршээр»*.

Иисустуң эрге-чагыргазының дугайында айтырыг

(Мф. 21:23-27; Лк. 20:1-8)

²⁷Олар Иерусалимче ээп келгеннер. Иисус Бурганның өргээзинин хериминин иштинге кылаштап турда, Аңаа Бурганның дээди бараалгакчылары, ном-хоойлу тайылбырлакчылары база баштыңнар чедип келгеннер. ²⁸Олар мынча деп айтырганнар: «Сен бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып турарын ол? Сеңээ ол эрге-чагырганы кым берди?» ²⁹Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Мен база силерге бир айтырыг салыйн. Меңээ харыылаптар болзуңарза, силерниң айтырыгыңарга база харыылаар мен. ³⁰Иоанның сугга сугар эргези Бургандан келген бе азы кижилерден бе?» ³¹Олар аразында сүмележи бергеннер: «Бир эвес бис: „Бургандан“ – дээр болзувусса, Ол: „Ынчаарга силер чүге Иоаннга бүзүрөвээңинер ол?“ – дээр болгай». ³²А: «Кижилерден» – дептер дээш, чондан кортканнар, чүге дээрге шупту улус Иоанны ёзулуг медээчи деп санап турган. ³³Ынчангаш, олар: «Билбес-тир бис» – деп харыылааннар. Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Мен база бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып турарымны силерге чугаалавас мен».

Виноград шөлүнүң ээзинин дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 21:33-46; Лк. 20:9-19)

12 ¹Иисус оларны база катап угаадыглыг чугаалар-биле өөредип эгелээн: «Бир кижин виноград шөлү тарып алган. Ол ону долган-дыр кажаалааш, чимизин сы бастырап уургай каскаш, таңныылдаар суурга тудуп каан. Ооң соонда ол виноград шөлүн ажаакчыларга

* ^{11:26} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «А өршээвес болзуңарза, Дээрде Адаңар база силерниң бачыттарыңарны өршээвес» – деп сөстөр эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

ачылалга берипкеш, боду өске чуртче чоруй барган. ²Дүжүт ажаар үе кээрге, ол виноград ажаакчыларынче, дүжүттүң аңаа хамааржыр кезиин берзиннер дээш, бодунуң бир чалчазын чорудупкан. ³Ынчалза-даа олар чалчаны эттеп-эттеп, хол куруг дедир ойладыпканнар. ⁴Демги кижилер оларже база бир чалчазын ыдыпкан, ынчалза-даа виноград ажаакчылары ооң бажын ханзырадыр чара шапкаш, дорамчылалдыг сывыртапканнар. ⁵Шөл ээзи ынчан оларже үшкү чалчазын чорудуптарга, олар ону өлүрүп кааннар. Ээ кижилер өске-даа хөй чалчаларын чоруткан, а демгилери чамдызын эттеп-согар, а чамдызын өлүрүп каар болган. ⁶Адак соонда, бодунуң ынак оглундан өске, шөл ээзиниң чорудуптар кижизи артпаан. Оглун чорудуп тура, ол мынча дээн: „Оода-ла мээң оглумну хүндүлөп көөрлөр боор“. ⁷А виноград ажаакчылары аразында чугаалашкан: „Бо-даа салгакчызы-дыр! Ону өлүрүп каапсывысса, ооң өнчүзү бистии апаар“. ⁸Ынчангаш олар ону сегирип алгаш, өлүргөш, мага-бодун виноград шөлүндөн үндүр октапканнар. ⁹Виноград шөлүнүң ээзи ол бүгүнүң соонда чүнү канчаарыл? Ол чедип келгөш, виноград ажаакчыларын өлүрүп кааптар, а виноград шөлүн өске улуска бериптер. ¹⁰Кай ону Бижилгеден номчуваан силер бе: „Тудугжуларның херекчок дээш, октапкан дажы эн чугула даш апарган. ¹¹Дээрги-Чаяакчы ынчалдыр кылган, ону көөрү биске кайгамчык-тыр!“^a. ¹²Иудейлерниң баштыннары ол угаадыглыг чугаа оларның дугайында дээрзин билгөш, Иисусту тудуп хоругдаар арга дилей бергеннер, ынчалза-даа чондан кортканнар. Ынчангаш олар Ону каапкаш, чоруй барганнар.

Императорга бээр үндүрүг дугайында

(Мф. 22:15-22; Лк. 20:20-26)

¹³Ооң соонда иудейлерниң баштыннары Ону, сөзүңгө сылдаглап, тудуп алыр дээш, Иисусче чамдык фарисейлер болгаш иродианнарны ыдыпканнар. ¹⁴Олар Иисуска чедип келгөш, мынча дээннер: «Башкы! Силерни шынчы база кижилерниң эрге-ажыыңга бараан болбас кижилер деп билир бис. Чүге дээрге кижилерни ылгап көрбөс силер, харын Бурганның алыс шын оруунга өөрөдир-дир силер. Императорга үндүрүг төлээри ыдыктыг хоойлууска дүгжүр бе азы чок бе? Ону бис төлээр уjurлуг бис бе азы чок бе?» ¹⁵Иисус оларның ийи арынның билгөш, мынча дээн: «Мени чүге шенедиңер? Менээ мөңгүн чоостан эккеп көргүзүңерем». ¹⁶Аңаа чоосту эккээрге, Ол: «Мында

^a Ыд. ыр. 117:22-23.

кымның чурук-дүрзүзү база кымның ады бар-дыр?» — деп айтырган. Олар: «Императорнуң» — деп харыылааннар. ¹⁷Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Ынчаарга императорга — императорнуун, а Бурганга — Бурганнын беринер». Олар Ооң харыызын кайгааш, аксы хак дээннер.

Өлүглерден катап дирлириниң дугайында

(Мф. 22:23-33; Лк. 20:27-40)

¹⁸Ооң соонда «Өлген улус катап дирилбес» дижир саддукейлер Иисуска чедип келгөш, айтырыг салган: ¹⁹«Башкы! Моисей биске мынча деп бижээн болгай: „Бир эвес эр кижилер ажы-төл чок тургаш, өлү бээр болза, ооң дунмазы дулгуяк чаавазыңга өгленип алыр база ооң-биле бодунуң өлген акызының үре-садызын үспес уjurлуг“^a. ²⁰Чеди алышкы бар өг-бүлө турган дижик. Оларның улуу кадайланып алгаш, ажы-төл арттырбайн, өлүп калган. ²¹Ол херээженге оон бичии дунмазы өгленип алгаш, база-ла ажы-төл арттырбайн, өлүп калган. Дараазында дунмазы-биле база-ла ындыг болган. ²²Ол херээженни кадайланып чораан чеди алышкының чаңгызы-даа ажы-төл арттырбаан. Адак сөөлүндө херээжен база өлүп калган. ²³Хамык өлген улус катап дирлип кээрге, канчаарыл? Ол кымның кадайы боорул? Алышкылар ону чеделээн кадайланып чорааннар болгай».

²⁴Иисус мынча деп харыылаан: «Силер Бижилгелерни-даа, Бурганның күчү-күжүн-даа билбес болгаш, соора барган эвес силер бе? ²⁵Өлүг улус катап дирилгөш, кадай-даа албас, ашакка-даа барбас, харын Бурганның дээрде төлээлеринге дөмей болур. ²⁶А өлүглерден катап дирлиринге хамаарыштыр силер Моисейниң номундан: „Мен — Авраамның Бурганы, Исаактың Бурганы база Иаковтуң Бурганы мен“^{* — деп, Бурганның Моисейге хып турар чадандан чугаалаанын номчувааныңар ол бе? ²⁷Бурган — өлүглерниң эвес, а дириглерниң Бурганы-дыр! Силер соора билип турар-дыр силер, саддукейлер!»}

Эң чугула айтышкын дугайында

(Мф. 22:34-40; Лк. 10:25-28)

²⁸Ном-хоойлу тайылбырлакчыларының бирээзи ол маргылдааны дыңнап тура, Иисустуң кайы хире эки харыылап турганын эскерип

^{*} 12:26 Ол дээрге Авраам, Исаак база Иаков оларны Бурганның чанында ам-даа дириг хевээр деп турары ол-дур.

^a Ы. х. к. 25:5. ^б Хост. 3:6.

кааш, Аңаа чедип келгеш, айтырыг салган: «Шупту айтышкыннарнын кайызы эн чугула боорул?»²⁹ Иисус мынчаар харыылаан: «Эң чугула айтышкын бо-дур: „Дынна, Израиль! Бистиң Дээрги-Бурган-Чаяакчывыс чангыс Дээрги-Чаяакчы ол-дур. ³⁰ Дээрги-Бурган-Чаяакчынга бүгү-ле чүлдү-чүрөөн-биле, бүгү-ле сеткил-сагыжын-биле, бүгү-ле сорук-күжүн-биле, бүгү-ле угаан-сарыылын-биле ынак бол“^а. ³¹ Ийи дугаар айтышкын бо: „Сээң чанында кижиге бодунга бодун дег ынак бол“^б. Бо ийи айтышкындан чугула кандыг-даа айтышкын чок». ³² Ном-хоойлу тайылбырлакчызы мынча дээн: «Эки-ле чугааладынар, Башкы. „Бурган чангыс база Оон аңгы Бурган чок“ – деп, Силер шын чугааладынар. ³³ Аңаа бодунуң бүгү-ле сорук-күжү-биле, бүгү-ле угаан-сарыылы-биле, бүгү-ле сеткил-сагыжы-биле ынак боору база чанында кижиге бодунга боду дег ынак боору – өргүлдерниң бүгү хевирлеринден аажок чугула-дыр». ³⁴ Иисус ном-хоойлу тайылбырлакчызының ол хире угаан-сарыылдыг харыылап турарын көргөш, аңаа мынча дээн: «Сен Бурганның Чагыргазындан ырак эвес-тир сен». Оон бээр-ле кым-даа Аңаа айтырыг салырын дидинмээн.

Давидтин Оглуң дугайында

(Мф. 22:41-46; Лк. 20:41-44)

³⁵ Сөөлүндө, чонну Бурганның өргээзинге өөредип тура, Иисус мынча дээн: «Чүгө ном-хоойлу тайылбырлакчылары Бурганның шилип алган Христозун Давидтин оглу-дур дижирил? ³⁶ Давид боду, Ыдыктыг Сүлдеге сорук киирткеш, мынча дээн болгай: „Дээрги-Чаяакчы мээң Дээргимге мынча дээн: ‘Мен Сээң дайзыннарыңны бутгарын адаанче эккеп салбаан шаамда, Мээң оң таламга олур’“^в. ³⁷ Давид боду Ону Дээргим деп адаан-дыр. Ындыг болганда, Христос канчап Давидтин оглу боорул?» Дыка хөй чон Иисусту магадап дыңнап турган.

Ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан кичээндириг

(Мф. 23:1-36; Лк. 20:45-47)

³⁸ Иисус чонну улаштыр өөредип, мынча дээн: «Ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан кичээнип чорунар. Олар каас-коя тоннар кедеринге база улус чыылган шөлдерге хүндүледириңге ынак болгай. ³⁹ Олар синагогалар болгаш найыр-дойларга эн хүндүткелдиг черлерге

^а Ы. х. к. 6:5. ^б Лев. 19:18. ^в Ыд. ыр. 109:1.

саадаарыңга ынак улус. ⁴⁰ Олар дулгуяк кадайның эт-хөрөңгизин сыырыпкаш, оон соонда карак чаап үр мөргүүр улус. Ындыгларны эң-не шыңгыы кеземче манап турар».

Дулгуяк кадайның өргүлү

(Лк. 21:1-4)

⁴¹ Иисус өргүлге берген акша-мөңгүн чыыр аптара мурнунга олуруп алгаш, Бурганның өргээзинге улустуң акша өргүп турарын хайгаарап эгелээн. Бай улус хөй түңнүг акша салгылаар болган. ⁴² А оон бир-ле яды дулгуяк кадай чедип келгеш, бир рим көпеек хире үнелиг ийи эң үүрмек чоосту салган. ⁴³ Иисус өөреникчилерин чыып алгаш, оларга мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бо яды дулгуяк кадай өргүл салган улустуң шуптузундан хөйүнү салды. ⁴⁴ Олар боттарының артыкшылдыг байындан салып турду, а ол кадай, ындыг яды турбуже, бодунуң амыдыраарыңга херек бар-ла бүгү кошкулун салып кагды».

Келир үеде болур хөлээшкиннер

(Мф. 24:1-14; Лк. 21:5-19)

13 ¹ Иисус Бурганның өргээзинден үнүп орда, Оон өөреникчилеринин бирээзи Аңаа мынча дээн: «Башкы! Көрүнерем, онза-ла чараш даштар-дыр база онза-ла тудуглар-дыр!» ² Иисус аңаа мынча деп харыылаан: «Сен бо улуг, чараш орду-сүмелерни кайгап тур сен бе? Оларның шуптузун үрегеп-бузуп кааптар, маңаа туружундан шимчевээн даш безин артпас».

³ Оон соонда, Ол Елеон даанга, Бурганның өргээзинин чиге дужунга олурда, Пётр, Иаков, Иоанн база Андрей олар өске өөреникчилерден аңгы чедип келгеш, айтырыг салганнар: ⁴ «Ол бүгү кажан болу бээрил, ук болушкуннар чоокшулап келгенин кандыг бадыткал демдектеринден билип алыр бис, чугаалап бериңерем?» ⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Кандыг-даа улуска мегеледип аарындан кичээнинер. ⁶ Хөй кижиге: „Христос – мен-дир мен“ – деп, Мээң адым тудуп чедип келгеш, эндерик улусту мегелеп кааптар. ⁷ Чоокта дайын-чааның шимээнин болгаш ыракта дайын-чаалар дугайында чугаалар дыңназынарза, кортпаңар. Ол бүгү болган турар ужурлуг, ынчалза-даа бүгү чүвениң чогуң төнчүзү ол эвес-тир. ⁸ Чүгө дээрге чонче чон база күрүнеже күрүне халдай бээр. Чер болганга чер шимчээшкиннери болгаш аш-чут болур. Ынчалза-даа ол бүгү, божаан херэеженниң эьдинин аары дег, хилинчектин чүгле эгези-дир. ⁹ Серемчилелдиг

болунар! Силерни шиидери-биле дээди Чөвүлелдерге хүлээдир база синагогаларга эттеп-согар. Мени дээш, оларга Мээң дугайымда хере-чилеп, чагырыкчылар болгаш хааннарнын мурнунга турар силер. ¹⁰ Ынчалза-даа чүнүн-даа мурнунда Буяннын Медээни бүгү чоннарга суртаалдаан турар ужурлуг силер. ¹¹ Силерни кажан-даа бол тудуп алгаш, шиидери-биле шүүгүже аппарат, чүнү чугаалаар чоор деп, баш бурунгаар сагыш човаванар. Чүнү чугаалаарыңар силерге ол шакта илерей бээр, чүге дээрге боттарыңар эвес, а Ыдыктыг Сүлде Боду чугаалай бээр. ¹² Акызы дуңмазын, ачазы ажы-төлүн өлүрери-биле бериптер. Ажы-төлү база ада-иезинге удур тура халааш, оларны өлүрери-биле бериптер. ¹³ Мээң адым ужун бүгү улус силерни көөр хөңнү чок апаар. Ынчалза-даа ол бүгүнү эчизинге чедир шыдашкан кижин камгалалды алыр.

Ам кээр коргунчуг айыыл-халап

(Мф. 24:15-28; Лк. 21:20-24)

¹⁴ Бодунун турбас ужурлуг черинде турар хоозуралдың бужар чудун* көрүп кагзыңарза (номчуп олар кижин шын угазын!), ынчан Иудеяда чурттаан улус дагларже дезипсин. ¹⁵ Бажыңының кырынга** турган кижин, эт-севин алыр дээш, бажыңынче дүжүп кирбезин. ¹⁶ Шөлге ажылдап чораан кижин, идик-хевин алыр дээш, бажыңынче ээп келбезин. ¹⁷ Ол хүннерде иштиг-сааттыглар болгаш эмер чаш уруг-дарыглыг улус ат болур! ¹⁸ Ол бүгү кыжын болу бербезин дээш, мөргүнер. ¹⁹ Чүге дээрге Бурганның делегейни чаяган үезинден бо хүнге чедир болуп көрбөөн база моон сонгаар кажан-даа болбас ындыг коргунчуг айыыл-халап ол хүннерде болур. ²⁰ Бир эвес Бурган ол хүннернин санын кызырбаан болза, амылыг кижин бүрүзү камгалал албас ийик. Ынчалза-даа Бодунун шилип алган улузу дээш, Бурган ол хүннернин санын кызырып берген. ²¹ Силерге ынчан кандыг-бир кижин: „Көр, Христос мында!“ азы: „Христос дуу ында!“ – дээр болза, аңаа бүзүревенер. ²² Ол үеде боттарын „Христос мен“ база „Медээчи мен“ дижип чоруур улус тыптып кээр. Болдунар-ла болза, Бурганның шилип алган улузун безин мегелээр дээш, олар силерге янзы-бүрү

* ^{13:14} Хоозуралдың бужар чуду – бо сөстөргө хамаарыштыр Даниил медээчи өтгүр билип медеглеп турган (Дан. 9:27; 11:31; 12:11 көр).

** ^{13:15} Бажың кыры – Иудеяга бажыңнар крышалары ийленчек эвес, а калбак болур турган, а чурттакчы чон оларны дыштаныр чер база үстүкү каат кылдыр ажыглап турган.

бадыткал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдер көргүзөр. ²³ Ындыг болганда, кичээнинер. Мен силерни манап турар бүгү чүвени баш бурунгаар сагындырып турарым бо.

Кижин амытан Оглуңун чедип кээри

(Мф. 24:29-31; Лк. 21:25-28)

²⁴ Ынчаарга ол хүннернин бүгү айыыл-халавы болуп каапкан соонда: „Хүн караа өжер, ай чырытпастай бээр, ²⁵ сылдыстар дээрден кээп дүжер база дээрниң күчү-күштери сириңейнип, божаңнай бээр“^а. ²⁶ Улус ынчан өндүр улуг күчү-күжү болгаш алдары-биле „Булуттар кырлап кел чоруур Кижин амытан Оглуң“^б көрүп каарлар. ²⁷ Чырык чернин дөрт чүгүнден, өртемчейнин бир кыдыындан өске кыдыынга чедир Бодунун шилип алган улузун чыып эккелзиннер дээш, Ол Бодунун төлээлерин чорудуптар.

Смоква ыяжының чижээ-биле кичээндирик

(Мф. 24:32-35; Лк. 21:29-33)

²⁸ Смоква ыяжындан үлегер-чижек алыңар: оон будуктары хөөп, бүрүлери частып кээрге, чай удавас дээрзин эндевес болгай силер. ²⁹ Шак-ла ынчалдыр, ол бүгүнү боттанып эгелээнин көрүп кагзыңарза, Кижин амытан Оглу мыа бо, эжик аксында келген дээрзин биллип алыңар. ³⁰ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: ол бүгү чүве боттанмаан шаанда, бо салгалдың улузу өлүп читпес. ³¹ Дээр биле чер эстип хайлы бээр, а Мээң сөстерим эстип хайлы бербес.

Шагы, хүнү билдинмес

(Мф. 24:36-44; Лк. 17:26-30, 34-36)

³² А ол хүннүн база шактын кажан кээрин кым-даа: дээрниң төлээлери-даа, Оглу-даа билбес – чүгле Бурган Ада билер. ³³ Серемчилелдиг болунар база кезээде белен болунар, чүге дээрге ол үениң кажан кээрин билер эвес силер. ³⁴ Ырак орукче аъттаныр дээн кижинин бажыңын чалчаларыңа арттырып кааш, кижин бүрүзүңге кылыр ажыл-херекти айтып кааныңа база хаалгачызыңа „Одуг-сергек таңныылдап олур“ деп айтыышкын бергениңге ол манаашкынны дөмейлеп боор. ³⁵ Ынчангаш силер база-ла одуг-сергек болунар! Чүге дээрге бажың Эезинин кажан ээп келирин билбес-ле болгай силер: та кежээ, та дүн ортузунда, та аскыр-дагаа алгыраар өйде азы хүн үнүп олурда...

^а Ис. 13:10; 34:4. ^б Дан. 7:13.

³⁶ Силер манавайн турунарда, Ол хенертен ээп келгеш, удуп чыдары-нарны көрүп кагазын! ³⁷ Ынчангаш силерге чугаалаан чүвемни бүгү улуска база чугаалап тур мен: „Одуг-сергек болунар!“»

Иисуска удур сүлчээ

(Мф. 26:1-5; Лк. 22:1-2; Ин. 11:45-53)

14 ¹ Хосталышкын болгаш хаарган далганнар байырлалынга чедир ийи хүн арткан турган. Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары Иисусту кажарлап тудуп алгаш, өлүрүп каар эптиг арга дилей бергеннер. ² Олар мынча деп турганнар: «Чүгле байырлал үезинде ынчап болбас. Оон башка чон хөлзээзин үндүрүп боор».

Вифанияга Иисустуң бажын үс-биле чагганы

(Мф. 26:6-13; Лк. 7:36-50; Ин. 12:1-8)

³ Иисус ол өйде Вифанияга турган. Ол экирбес кеш аарыглыг чораан Симоннуң бажыңыга чемненип чыдырда, бажыңче бир херээжен кирип келген. Ол херээжен арыг нард үнүштен кылган улуг үнелиг чаагай чыттыг үс куткан алебастр донгалыг болган. Ол савазын буза шапкаш, чаагай чыттыг үзүн Иисустуң бажынче кудуп, чаап берген. ⁴⁻⁵ Чамдык улус аңаа хорадаксап, аразында чугаалажы берген: «Чаагай чыттыг үстү чарыгдаан ажыы чүл? Ону үш чүс ажыг мөңгүн чоос* өртекке садыпкаш, акшазын ядыыларга үлеп берип болур турган-на болгай». ⁶ Ынчалза-даа Иисус мынча дээн: «Соксанар, ону дүвүретпейн көрүнер. Ол Меңээ эки херек кылган ышкажыл. ⁷ Ядыылар силер-биле үргүлчү кады турар, күзээр болзунарза, оларга кажандаа ачы-дуза көргүзүп шыдаар силер, а Мен силер-биле үргүлчү кады турбас мен. ⁸ Ол херээжен бодунуң шыдаар шаа-биле кылды: Мээн мага-бодумну орнукушударынга баш удур белеткеп, үс-биле чаап берди. ⁹ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бүгү делегейге, Буянныг Медээни суртаалдаан чер бүрүзүңге, бо херээженниң кылган херээниң дугайында чугаалажып, ону сактып чоруур».

¹⁰ Иисустуң он ийи элчининиң бирээзи боор Иуда Искариот Ону садыптар дээш, Бурганның дээди бараалгакчыларынче чорупкан. ¹¹ Олар ону дыңнааш, амырай берип, аңаа акша төлээрин аазааннар. Иуда оон бээр-ле Иисусту оларга садыптар дээш, эптиг таварылга манап эгелээн.

* ^{14:5} Үш чүс мөңгүн чоос — барык бүдүн чылдың ажыл төлевири.

Хосталышкын байырлалынга белеткел

(Мф. 26:17-30; Лк. 22:7-23; Ин. 13:21-30)

¹² Хаарган далганнар байырлалынның бирги хүнүндө, кажан хосталышкын байырлалында чиир өргүл хураганын дөгөрөр үе кээрге, өөреникчилери Иисуска мынча дээн: «Силерниң байырлал чеми чиир черинерни бисти каяа белеткезин деп күзээр силер?» ¹³ Иисус ынчан оларның ийизин мурнадыр чоруткаш, мынча деп чагаан: «Хоорайже барынар. Ынаар кире бээринерге, суглуг донга туткан кижиге уткужуп кээр эвеспе. Ону эдерип чоруптунар. ¹⁴ Ол кижиниң кире бээри бажыңче киргеш, бажың ээзинге мынча дээр силер: „Өөреникчилерим-биле кады хосталышкын байырлалынның кежээки чемин четтирерим өрээл кайдал?“ деп, Башкы айтырып тур». ¹⁵ Бажың ээзи силерге аайлап-белеткеп каан үстүкү делгем өрээлди айтып бээр. Биске шупту чүвени аңаа белеткеп каар силер». ¹⁶ Ийи өөреникчи чорупкан. Олар хоорайже киргеш, шупту чүвени Иисустуң оларга чугаалаан аайы-биле тып алгаш, байырлалдың кежээки чемин белеткеп кааннар.

¹⁷ А кежээ дүшкенде, Иисус ынаар Бодунуң он ийи элчини-биле кады чедип келген. ¹⁸ Олар олурупкаш, чемненип эгелээрге, Ол мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силерниң бирээнер — ам Мээн-биле кады чемненип олуруп кижиге — Мени садыптар-дыр». ¹⁹ Өөреникчилер аажок мунгарай бергеш, кижиге бүрүзү Аңаа соннуг-мурнуг чугаалап эгелээн: «Мен эвес-ле боор мен аа?» ²⁰ Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Ол дээрге он ийи элчинниң бирээзи, ам Мээн-биле кады чангыс тавактан чем чип турар кижиге-дир. ²¹ Бижилгеде ол дугайында бижээни дег, Кижиге амытан Оглу оруун эртер ужурлуг, ынчалза-даа Ону садыптар кижиниң бодунуң шорузугу! Ол кижиге шуут төрүттүнмээн боору дээр ийик!»

Дээрги-Чаяакчының кежээки чеми

(Мф. 26:26-30; Лк. 22:15-20; 1 Кор. 11:23-25)

²² Олар чемненип олурда, Иисус хлебти алгаш, Бурганга өөрүп четтиргеш, ону үзе тыртып, өөреникчилеринге берип тура, мынча дээн: «Тудунар, бо дээрге Мээн мага-бодум-дур». ²³ А оон соонда Ол дашканы көдүргеш, Бурганга өөрүп четтиргеш, өөреникчилеринге сунуп бээрге, олар шупту ол дашкадан ишкеннер. ²⁴ Иисус оларга мынча дээн: «Бо дээрге хөй улус дээш төгерим Мээн ханым-биле чардынар дугуржулга-чагыг-дыр. ²⁵ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен:

Бурганның Чагыргазынга чаа арага ижер хүнүм келбээн шаанда, Мен ам моон сонгаар виноград суксуну — араганы ишпес мен». ²⁶ Олар ыдык ырны ырлашкаш, Елеон даанче чорупканнар.

Пётрнуң Иисустан ойталаарын баш бурунгаар медеглээни

(Мф. 26:31-35; Лк. 22:31-34; Ин. 13:36-38)

²⁷ Иисус оларга мынча дээн: «Бижилгеде: „Кадарчызын чыттыр шааптарымга, хойлар тарай маңнажы бээр“^a — деп бижээни дег, силер шупту Менден ойталаар-дыр силер. ²⁸ Ынчалза-даа катап дирилгеним соонда, Мен Галилеяга мурнай чедип, силерни анаа манаар мен». ²⁹ А Пётр Анаа: «Улус Силерден шупту-даа ойталаар болза, мен кажан-даа ынчанмас мен» — дээн. ³⁰ Иисус анаа мынча деп харыылаан: «Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: бо дүне-ле, аскыр-дагаа ийи катап алгырар бетинде, сен Менден үш катап ойталаар-дыр сен». ³¹ Ынчалза-даа Пётр улам-на маргып: «Силер-биле кады өлүр-даа апаар болзумза, Силерден черле ойталавас мен!» — деп шынзыткан. Өске-даа өөреникчилер база ынча дижир болганнар.

Иисустуң Гефсиманияга Бурганга мөргүл кылганы

(Мф. 26:36-46; Лк. 22:39-46)

³² Ооң соонда олар Гефсимания дээр черге чедип кээрге, Иисус Бодунуң өөреникчилеринге: «Мен мөргүп алың, силер маңаа олуруңар» — дээн. ³³ Иисус Пётрну, Иаковту база Иоанны эдертип алган. Ол ундаралга база хөлзээзин-дүвүрелге алзыпкан. ³⁴ «Мээң сеткилимни качыгдал өлүмнүү-биле карартыр базып тур — деп, Ол оларга чугаалаан. — Манаа туруңар база сергелеңнеп, удуваңар!» ³⁵ Элээн ырай бергеш, Иисус черже донгая кээп дүшкеш, болдунар чүве болза, хилинчектин ол үе-шагы Оон чайлазын дээш, мөргүп эгелээн. ³⁶ Ол мынча дээн: «Авва*, Ачай! Сээң шыдавас чүвөң чок болгай. Хилинчектин бо дашказын Менден чайлады берем! Ынчалза-даа бүгү чүве Мээң эвес, а Сээн күзел-сорууң ёзугаар болзун». ³⁷ Ол өөреникчилеринче эеп келгеш, оларның удуп чыдарын көргөш, Пётрга чугаалаан: «Симон, удуй бердин бе? Сен таанда-ла чангыс шак иштинде удувайң барып шыдавааның ол бе? ³⁸ Күткүлгеге алыспас дээш, серемчилелдиг болуп, мөргүңер-ле. Сүлде — сергек, а мага-бот — суларгай

* ^{14:36} Авва (арамей дылда) — ажы-төл ачазын ынчаар адаар турган.

^a Зах. 13:7.

болгай». ³⁹ Иисус база катап ырай бергеш, демги-ле сөстери-биле мөргүп турган. ⁴⁰ Ооң соонда Ол катап эеп кээрге, өөреникчилери ам база удуп чытканнар. Оларның карактары шимдинип турган, а ол ышкаш Анаа чүнү-даа харыылаар аайын тыппааннар. ⁴¹ Үшкү удаа оларже дедир чедип келгеш, Иисус мынча дээн: «Силер ам-даа удуп дыштанмышаан силер бе? Болзун че. Шак-үе келген, Кижиге амытан Оглун бачыттыглар холунга тудуп берип турар-дыр. ⁴² Тургуланар, чоруулуңар. Саттыныкчы мыя бо келди, көрүңер!»

Иисусту тудуп хоругдааны

(Мф. 26:47-56; Лк. 22:47-53; Ин. 18:3-12)

⁴³ Иисус ынча деп турда-ла, он ийи элчинниң бирээзи боор Иуда чедип келген. Ооң-биле кады Бурганның дээди бараалгакчыларының, ном-хоойлу тайылбырлакчыларының болгаш баштыңнарның чорутканы, хылыштар, моңнар-биле чепсегленген хөй улус кел чыткан. ⁴⁴ Саттыныкчы оларга демдек айтып, дугуржуп алган турган: «Ошкап каарым кижиге Иисус ол боор. Ону тудуп алгаш, шыңгы кадарып, аппаар силер». ⁴⁵ Иуда ол дораан Иисуска чоокшулай бергеш: «Башкы!» — дээш, Ону ошкап каан. ⁴⁶ Иисуска холдарын дегзип, Ону тудуп алганнар. ⁴⁷ Ооң чанынга турган өөреникчилерниң бирээзи хылыжын ушта тырткаш, Бурганның дээди бараалгакчызының чалчазының кулаан одура шаапкан. ⁴⁸ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Силер чүге Мени тудуп алыр дээш, хылыштарлыг, моңнарлыг чедип келдинер? Кай Мен дээрбечи мен бе? ⁴⁹ Мен хүннүң-не силер-биле кады Бурганның өргээзинге улус өөредип келдим, а силер Менээ хол дегбээн болгай силер. Ынчалза-даа Бижилгелерде баш бурунгаар чугаалаан чүве боттанзынам». ⁵⁰ Хамык өөреникчилер ынчан Иисусту каапкаш, дезе бергеннер. ⁵¹⁻⁵² Ооң өөреникчилериниң аразынга чораан, чанагаш эът-бодун чүгле пөс шывыг-биле шып алган аныяк оол харын Иисусту эдерип чорупкан. Олар ону база сегирип аарга, ол оол шывыын оларның холунга каапкаш, чанагаш боду дезип чоруй барган.

Иисус дээди иудей Чөвүлелдин мурнунда

(Мф. 26:57-68; Лк. 22:54-55, 63-71; Ин. 18:13-14, 19-24)

⁵³ Иисусту Бурганның дээди бараалгакчызының бажыңыга эккелгеннер. Ында Бурганның кол-кол бараалгакчылары, баштыңнар болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары чыгып келген болган. ⁵⁴ (А Пётр Бурганның дээди бараалгакчызының бажыңының хериминге чедир

Иисусту бүдүү эдерип келгеш, танныылдар аразынга отка чыннып олуруп алган.)⁵⁵ Бурганның дээди бараалгакчылары база бүгү дээди иудей Чөвүлел Иисусту өлүрүп шиидер чылдагаан бар болзун дээш, Аңаа удур буруудаткан херечилел тыварын оралдашса-даа, чүнү-даа тыппааннар.⁵⁶ Аңаа удур меге херечилел кылган улус хөй-даа болза, оларның ол херечилелдери аразында дүүшпес болган.⁵⁷ Ооң соонда элээн каш меге херечи туруп келгеш, Аңаа удур меге херечилел кылып, мынча дээннер: ⁵⁸«Бис Ооң: „Кижини холу-биле туткан Бурганның бо өргээзин үрегдеп-бускаш, үш хүн дургузунда өске, кижини холу-биле тутпаан Бурганның өргээзин тудуп тургузуптар мен“ — деп турганын дыңнаан бис». ⁵⁹ Ынчалза-даа оларның херечилелдери безин дүүшпес болган.

⁶⁰ Бурганның дээди бараалгакчызы ынчан Иисустун мурнунга туруп алгаш, айтырган: «Чүгө харыылавайн тур сен? Бо улустун сенээ удур чүнү херечилеп турары ол?» ⁶¹ Ынчалза-даа Ол ыттаваан болгаш чүнү-даа харыылаваан. Бурганның дээди бараалгакчызы Оон база катап айтырыг салган: «Сен ылап-ла Христос, Ачы-буянныг Бурганның Оглу сен бе?» ⁶² Иисус мынча деп харыылаан: «Ийе, Мен мен. Моон соңгаар силер шупту Кижини амытан Оглуң Күчүлүг Бурганның оң талазында олурун база дээрнин булуттарын кырлап кел чыдарын көөр силер».

⁶³ Бурганның дээди бараалгакчызы ынчан кеткен хевин ора-чаза соккаш, мынча дээн: «Биске ам херечилернин херээ чүл?» ⁶⁴ Силер Ооң Бурганны дорамчылаанын дыңнадынар. Кандыг шииткел үндүрер силер?» Олар шупту: «Ол буруулуг база өлүр ужурлуг» — деп чугаалааннар. ⁶⁵ Чамдык улус Олче дүкпүрүп-каккырып эгелээн. Иисустун карактарын шарып алгаш, Ооң бажынче шанчып: «Өттүр билип медегле!» — деп турганнар. Ооң соонда танныылдар база Ону алгаш баргаш, эттеп-соп эгелээннер.

Пётрнуң Иисустан ойталааны

(Мф. 26:69-75; Лк. 22:56-62; Ин. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Пётр ам-даа херим иштинден үнмээн турда, Бурганның дээди бараалгакчызының чалча херээженнеринин бирээзи ынаар чеде берген. ⁶⁷ Ол херээжен отка чыннып олурган Пётрну көрүп кааш, олче топтап көргөш: «Сен база Назарет чурттуг Иисус-биле кады турган сен» — дээн. ⁶⁸ Ынчалза-даа Пётр ойталап каапкан. Ол: «Билбезим херек-тир, чүнү чугаалап турарыңның ужур-утказын билбейн тур мен» — дээш, мурнуу талакы коданче үне берген. Ынчан аскыр-дагаа алгыра берген.

⁶⁹ А чалча херээжен ону аңаа көрүп кааш, улуска база катап: «Бо кижини база оларнын бирээзи-дир» — дээн. ⁷⁰ Ынчалза-даа Пётр база-ла ойталап каапкан, а элээн болганда аңаа турган улус Пётрга: «Оларнын бирээзи болбайн канчаар сен, Галилея чурттуг кижини-ле-дир сен» — дээн*. ⁷¹ Ол даңгыраглап, аашкынып эгелээн: «Силернин чугаалап турарыңар Ол кижини мен шуут билбес мен». ⁷² Ол дораан аскыр-дагаа ийиги удаа алгырыпкан, а Пётр Иисустун аңаа чугаалаан сөстөрүн сактып келген: «Аскыр-дагаа ийи катап алгырар бетинде, сен Менден үш удаа ойталаар-дыр сен». Ол чаза ыглай берген.

Иисус рим чагырыкчы Пилаттын мурнунда

(Мф. 27:1-2, 11-14; Лк. 23:1-5; Ин. 18:28-38)

15 ¹ Эртен эрте Бурганның дээди бараалгакчылары, баштыннар болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары база бүгү дээди иудей Чөвүлел чөвүлөжип хуралдаан. Олар Иисусту хүлээш, аппаратка, Пилатка хүлээдип бергеннер. ² Пилат Иисустан айтырган: «Сен — иудей хаан сен бе?» Иисус: «Силер бодуңар ынча дидинер» — деп харыылаан. ³ Бурганның дээди бараалгакчылары Аңаа хөй буруу онааганнар. ⁴ Ынчангаш Пилат Иисустан база катап айтырган: «Чүгө чүнү-даа харыылава сен? Сенээ удур буруудадышкыннарның хөйүн көрбөс сен бе!» ⁵ Ынчалза-даа Иисус Пилатка чүнү-даа харыылавайн баргаш, ону аажок кайгаткан.

Вараваны хостааны, а Иисусту өлүмгө шиидип кааны

(Мф. 27:15-26; Лк. 23:13-25; Ин. 18:39-19:16)

⁶ Хосталышкын байырлалында Пилат чоннун шилээни бир херектенни хостап бээр чанчылдыг турган. ⁷ Ол өйдө үймээн үезинде өлүрүүшкүн кылган деп буруудаттырган Варавва дээр кижини хоругдалга чыткан. ⁸ Чон чедип келгеш, Пилаттын оларга үргүлчү кылып келген келдередиин кылып бээрин оон негей берген. ⁹ Пилат олардан: «Силерге иудей хаанны хостап берейн, күзээр силер бе?» — деп айтырган. ¹⁰ (Бурганның дээди бараалгакчылары Иисуска адааргааш, Ону аңаа тудуп эккелгенин Пилат билип турган.) ¹¹ А Бурганның дээди бараалгакчылары чонну Пилаттан Варавваны хостаарын дилээр кылдыр көгүдүп-хөөктүрүп алганнар. ¹² Пилат олардан: «Силернин иудей хаан деп турарыңар демги Кижини мээң канчаарымны күзеп тур силер?» — деп база катап айтырган. ¹³ Олар харызынга алгыржы

* ^{14:70} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Чугаалаар аянындан-на илдең-дир» — деп сөстөрни немээн.

бергеннер: «Ону хере шавынар!»¹⁴ А Пилат олардан: «Чогум чүү дээш? Ол кандыг кемниг херек үүлгеткенил?» – деп айтырган. Ынчалза-даа чыылган чон улам ыткыр алгыржы берген: «Ону хере шавынар!»¹⁵ Пилат чыылган чоннун күзелин хандырап бодааш, оларга Вараваны хостап берген, а Иисусту эриидээш, хере шавары-биле аппаарын дужааган.

Шериглерниң Иисусту дорамчылааны

(Мф. 27:27-31; Ин. 19:2-3)

¹⁶Шериглер Иисусту Пилаттын өргээзинин коданынче кирире бергеш, бүдүн батальон шеригни чыып алганнар.¹⁷ Олар Аңаа хүрең-кызыл каас-коя тон кедиргеш, тенниг чадаң ыяш будуундан оваадай өрээш, Ооң бажынга салып кааннар.¹⁸ «Иудей хаан алдаржызын!» – деп, олар алгыржып турганнар.¹⁹ Олар Ооң бажынче мерге-биле улдап, Олче дүкпүрүп-каккырып, Ооң мурнунга дис кырынга олуруп алгаш, Аңаа сөгүрөөн улус өттүнүп, дорамчылап турганнар.²⁰ Иисусту дорамчылап мага хангаш, олар хүрең-кызыл каас-коя тонну ужулгаш, Ооң Бодунун хевин кедиргеш, хере шавары-биле алгаш чорупканнар.

Иисустун хере шаптыртканы

(Мф. 27:32-44; Лк. 23:26-43; Ин. 19:17-27)

²¹Кириная чурттуг Симон деп кижини шөлден ээп чанып олургаш, оларга орук ара ужуражы берген. (Ол Александр биле Руфустун ачазы турган.) Олар ону Иисусту хере шавар дээн белдир-крести көдүрүп чоруур кылдыр албадапканнар.²² Иисусту Голгофа азы «Баш сөөгү» дээр черге эккелгеннер.²³ Шериглер Аңаа мирр* холаан арага ижиртирге, Ол ынаваан.²⁴ Иисусту белдир-креске хере шаап кааш, олар кымнын чүнү алырын даштар октаар төлге-биле шиитпирлеп, Ооң хевин аразында улежип алганнар.²⁵ Ону хере шаап каанда, эртенгинин тос шак турган.

²⁶Иисустун кем-буруузун айыткан самбыражыгашта: «Иудей хаан» – деп бижээн болган.

²⁷⁻²⁸Ооң-биле кады ийи дээрбечини база: бирээзин – Ооң оң талазынга, өскезин – солагай талазынга хере шаап каан**.²⁹ Эрткен-дүшкен улус Иисусту бак сөглөп, Ооң талазынче бажы-биле дорамчылалдыг

* ^{15:23} Мирр – аарбастадыр наркотик ады.

** ^{15:28} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Бижилгенин: „Ону бачыттыг кижилерге денней көргөн“ – дээн сөзү боттанган» – деп сөстөр эн бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

айтып, кочулап турган: «Че чүл моң? „Бурганның өргээзин үрегдеп-бускаш, үш хүн дургузунда тудуп тургузуптар мен“ деп турдун чоп!»³⁰ Белдир-крестен дүжүп кээп, Бодунну Бодун камгала!»³¹ Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары база Иисусту кочулап, аразында чугаалажып турганнар: «Өскелерни камгалап турган, а Бодун камгалап шыдавас де!»³² Ам бо Христос, Израильдин хааны, белдир-крестен дүжүп келзин, бис ону көөр болзувусса, Аңаа бүзүрей бээр бис!» Иисус-биле кады хере шаптырган ийи дээрбечи безин Ону бак сөглөп турганнар.

Иисустун өлүмү

(Мф. 27:45-56; Лк. 23:44-49; Ин. 19:28-30)

³³Дүштекинин он ийи шактан үш шакка чедир бүгү чер кырын дүмбей караңгы шыпкан.³⁴ А үш шакта Иисус ыткыр алгырыпкан: «Элои, Элои, лема савахфани?» («Мээң Бурганым, Мээң Бурганым, чүү дээш, Сен Мени кааптын?» – дээни ол.)^a³⁵ Чоогунга турган улустун чамдыызы ону дыңнааш: «Дыңнаңарам, Ол Илияны кый деп тур» – дишкен.³⁶ Оларның бирээзи маңнап чеде бергеш, ажыг виноград арагазынга суг сиңирер губканы өттүргеш, өргөн бажынга кедиргеш, ижиртири-биле Иисуска сунган. Ол кижини мынча дээн: «Адыр! Ону дүжүрүп алыр дээш, Илияның кээр-келбезин көрөөли». ³⁷ Ыткыр алгырыпкан соонда, Иисустун амы-тыны үстү берген.³⁸ Ол өйдө Бурганның өргээзинде Эң ыдыктыг чер деп адаар өрээлди ангылаан көжеге үстүндө адаанга чедир ийи чара орлуп калган.³⁹ Иисустун чиге мурнунга турган чүс шериг баштынчызы Ооң тынындан канчаар чарылганын көргеш, мынча дээн: «Бо кижини ылап-ла Бурганның Оглу турган-дыр!»⁴⁰ Чамдык херээженнер база болган чүүлду ырактан хайгаарап турган. Оларның аразынга Мария Магдалина, бичии Иаков биле Иосийнин авазы Мария база Саломия олар бар болган.⁴¹ Иисус Галилеяга чоруп турда, бо херээженнер Ону эдерип, Аңаа дузалажып турган чүве-дир. Иерусалимче Ооң-биле кады чедип келген өске-даа хөй херээженнер база ол черге турганнар.

Иисусту орнукуштканы

(Мф. 27:57-61; Лк. 23:50-56; Ин. 19:38-42)

⁴²Ол хүн байырлалга белеткелдин хүнү азы амыр-дыш хүнүнүн бүдүүзү болган. Жежээ дүжүп кел чыткан.⁴³ Дээди иудей Чөвүлелдин

^a Бд. ыр. 21:2.

алдар-хүндүлүг кезигүүнү боор, Бурганның Чагыргазының кээрин база манап чоруур Аримафея суур чурттуг Иосиф дээр кижичедип келгеш, Пилатче дидим базып кире берген. Ол Пилаттан Иисустуң мага-бодун аңаа бээрин дилээн. ⁴⁴Иисусту ындыг дүрген өлү берген деп дыңнааш, Пилат пат кайгап калган. Ол демги чүс шериг баштыңчызын кыйгырткаш, Иисустуң кажан өлгенин айтырган. ⁴⁵Чүс шериг баштыңчызындан ылап-ла ындыг дээрзин билип алгаш, Пилат мага-ботту Иосифке бээрин чөпшээрээн. ⁴⁶Иосиф чуга пөс садып алгаш, Иисустуң мага-бодун дүжүрүп, ол пөзү-биле ораап алгаш, хаяда оя каккан чевег-куйга орнукшудуп каан. Чевег-куйнун аксын, улуг даш чууп эккеп, дуглап каан. ⁴⁷А Мария Магдалина биле Иосийниң авазы Мария Иисусту кайнаар салганын көрүп алганнар.

Иисустуң катап дирилгени

(Мф. 28:1-8; Лк. 24:1-12; Ин. 20:1-10)

16 ¹Амыр-дыш хүнү эрткенде, Мария Магдалина, Иаковтун авазы Мария болгаш Саломия олар, Иисустуң мага-бодун барып чаап каар-дыр дээш, чаагай чыттыг үстер садып алганнар. ²Улуг-хүнде, эртен эрте, хүн чаа-ла үнүп олурда, херээженнер чевег-куйже чорупканнар. ³Орук ара олар: «Чевег-куйнун аксын дуглаан дашты кым биске чайладыр чууп бээрил?» — деп, аразында чугаалажып чорааннар. ⁴А чедип келгеш, ол аажок улуг дашты кыдыынче чууктап каанын көрүп кааннар. ⁵Олар чевег-куйнун иштинче кире бергеш, ооң оң талазында ак хеп кеткен аныяк оолдун олурарын көрүп кааш, эл-депсинип корга бергеннер. ⁶Ол оол мынча дээн: «Кортпанар. Силер хере шаптырып алган Назарет чурттуг Иисусту дилеп чедип келгендир силер. Ол катап дирли берген, Ол ам мында чок. Ооң мага-боду чыткан чер бо-дур. ⁷А ам баргаш, Ооң өөреникчилеринге, ылаңгыя Пётрга мынча деп чугааланаар: „Ол силерни мурнай Галилеяга чеде бээр. Ооң силерге чугаалааны дег, Ону аңаа көрүп каар силер“». ⁸Херээженнер дашкаар үнгеш, коргуушкунга алзып, чевег-куйдан халчып ыңай-ла болганнар. Олар кымга-даа, чүнү-даа чугаалавааннар, чүге дээрге кортканы ол хире болган.

Катап дирилген Иисус-биле ужуражылгалар

(Мф. 28:9-10, 16-20; Лк. 24:13-49; Ин. 20:11-23)

[⁹Улуг-хүнде, эртен эрте, Иисус, катап дирилгениниң соонда эң баштай, чеди букту биеэде бир оон үндүр сывыртап бергени Мария Магдалинага кээп көзүлгөн. ¹⁰Ол херээжен чоруткаш, Ооң ажыын

ажып ыглажып турган өөреникчилерге чүү болганын чугаалап четкен. ¹¹Иисус дириг деп, а Мария Ону көргөн деп дыңнааш, олар аңаа бүзүрөвээннер.

¹²Иисус ооң соонда ийи өөреникчизинге база, олар суурже бар чорда, өске хевир-шырайлыг бооп көзүлгөн. ¹³Ол ийи өөреникчи ээп келгеш, арткан өөрүнге чугаалаан, ынчалза-даа оларга база-ла бүзүрөвээннер.

¹⁴Адак сөөлүнде Иисус он бир элчинге, олар чемненип чыдырда, кээп көзүлгөн. Иисус өөреникчилерин оларның бүзүрели четпес болганы дээш, катап дирилген Ону көргөн улуска бүзүрээр хөңнү чок болган чөрүүзү дээш, чемелеп турган. ¹⁵Иисус оларга мынча дээн: «Бүгү делегейни эргий кезинер база бүгү кижиче төрөлгөтөнгө Буянның Медээни суртаалданаар. ¹⁶Бүзүрээр база сугга суктурар кижиче — камгалал алып, а бүзүрөвөс кижиче — шииттирип алып. ¹⁷Бурган бүзүрөөн улусту дамчыштыр дараазында бадыткал демдектерин илередир: олар Мээң адым-биле буктарны үндүр сывыртаар болгаш чаа дылдарга чугаалажыр; ¹⁸чыланнарны холга тудуп аарга база өлүмнүг хоран ижерге, оларга хора халдавас. Олар холдарын аарыг улуска дегзирге, демгилери экирий бээр».

¹⁹Дээрги-Чаяакчы Иисус оларга бо бүгүнү чугаалаан соонда, дээрже көдүрлүп үнө бергеш, Бурганның оң талазынга барып саадапкан. ²⁰Ооң өөреникчилери тарап чорупкаш, чер болганга Буянның Медээни суртаалдай бергеннер. Дээрги-Чаяакчы оларны деткип, оларның сөстөрүн бадыткал демдектери-биле бадыткап турган. Аминь.]*

* 16:9-20 Ол шүлүктөр Марктын бижээни Буянның Медээниң эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдеринде таварышпайн турар база оларны өске кижиче немей бижээн бооп чадавас. Марктын бижээни Буянның Медээни өске кыскажак хевирлиг база бооп турар. Ол дээш база 8-ки шүлүктүн «Чүге дээрге корга бергеннер» деп хенертен төнгөни дээш, Марктын боду бижээни төнчү бижиттинген дораан-на чиде берген деп даап бодап болур.

ЛУКАНЫН БИЖЭЭНИ БУЯННЫГ МЕДЭЭ

Кирилде сөстөр

1 ¹ Бистин аравыска болган болушкуннар дугайында тоожушкуннарны элээн хөй кижиге бижиш шенээн болгай. ² Болган чүүлдү эгезинден тура көрүп келген, Медээни нептередип турган улус ол бүгүнү биске база дамчыдып чугаалаан чүве. ³ Бо бүгүнү мен база эгезинден тура хынамчалыг өөренип көргөш, болган чүүлдүң дес-дараалашкак бижимелин силерге кылып бээрин шиитпирледим, онза хүндүткелдиг Феофил. ⁴ Силерге чагып-сургаан өөредиг ылап быжыг үндезиниг дээрзинге силерни ыяк шынзыксын деп бодааным ол.

*Иоанн Медеглекчинин төрүттүнүренин дугайында
өттүр билген медеглел*

⁵ Иудеяга Иродтун хааннап турган үезинде Захария деп аттыг Бурганнын бараалгакчызы кижиге чурттап чораан. Ол Авиянын ээлчээнден Бурганнын өргээзинин бараалгакчызы турган. Ооң Елисавета деп аттыг кадайы Аарон дээр Бурганнын бараалгакчызынын ук-ызыгуурундан үнген кижиге чүве-дир. ⁶ Олар иелээ Бурганга шынчы бооп, Дээрги-Чаяакчынын бүгү-ле чагыгларын болгаш айтышкыннарын хажык чок сагып чорааннар. ⁷ Елисавета ачы-үре чок болганындан оларга ажы-төл турбаан база иелдирзининг назы-хары дөгүй берген улус чүве-дир.

⁸ Бир-ле катап, ооң хамааржыр ээлчээнин Бурганнын бараалгакчыларынын бараан болур үези кээрге, Захария Бурганнын мурнунга бараан болуп эгелээн. ⁹ Бурганнын өргээзинче киргеш, артыш кыпсыр үлүг Бурганнын бараалгакчыларнын чанчылын эзугаар ынчан аңаа онаажып-тыр. ¹⁰ Ол эзулалды кылыр ужурлуг өйдө эндерик хөй чон даштыгаа туруп алгаш, мөргүп турган. ¹¹ Ынчан Захарияга Дээрги-Чаяакчынын төлээзи көстүп келгеш, артыш кыпсыр бедик дагылдың оң талазынга туруп алган. ¹² Захария ону көрүп кааш,

аймап-хөлзөп, корга берген. ¹³ Дээрниң төлээзи аңаа мынча дээн: «Захария, кортпайн көр, чүге дээрге мөргүлүңнү Бурган дыңнап каан-дыр, кадайың Елисавета ам сеңээ оол божуп бээр-дир, ону Иоанн деп адап аар сен. ¹⁴ Сен өөрүп-хөглээр-дир сен, хөй улус база ооң төрүттүнгени дээш өөрүп-байырлаар-дыр. ¹⁵ Чүге дээрге ол Бурганнын мурнунга өндүр улуг болур-дур; виноград арагазы болгаш өске-даа эзиртир суксун ишпес-тир, авазынын хырнынга чорааш-ла, Ыдыктыг Сүлдеге бүргеттирер-дир. ¹⁶ Ол Израильдин хөй ажы-төлүн оларнын Дээрги-Бурган-Чаяакчынынче ээлдирер-дир. ¹⁷ Илиянын дег сорук-күштү бодунга сиңиргеш, ол Дээрги-Чаяакчынын мурнай чедип кээр-дир. Ол адаларнын чүректерин ажы-төлдөрүнче, хайчагырга чоктарнын бодал-сагыжын Бурганга шынчы улустун бодал-сагыжынче ээлдирер-дир база Дээрги-Чаяакчынын кээринге чонну белеткээр-дир».

¹⁸ Захария дээрниң төлээзинге мынча дээн: «А ону ылап шын деп канчап билип аар мен? Бодум-даа чөнээн, кадайым-даа база кыраан болгай». ¹⁹ Дээрниң төлээзи аңаа мынча деп харыылаан: «Мен Бурганнын баарында турар Гавриил-дир мен. Ол мени сээн-биле чугаалашсын дээш база бо буянныг медеэни дамчытсын дээш, чорутту. ²⁰ Сеңээ бадыткал демдээ бо-дур: үези кээрге бүдө бээр мээң сөстөрүмге бүзүрөвейн барганын дээш, сээн ам үнүн чок апаар, бо бүгүнүн чогуп-бүдөр хүнүнге чедир чүве чугаалаар харыың чок болур».

²¹ Ол аразында чыылган чон Захарияны манап, ооң Бурганнын өргээзинде саадай бергенин кайгап турган. ²² А ол үнүп келгеш, оларга чүве чугаалап чадап каан. Улус ону Бурганнын өргээзинге Бургандан ажыдышкын көргөн-дир бо деп билген. Захария оон олар-биле имнежип чугаалашкан болгаш олчаан үнү чок бооп арткан. ²³ Ооң бараан боор хүннери эрте бээрге, ол бажынынче чанып келген.

²⁴ Элээн үе эрткен соонда, ооң кадайы Елисавета иштели бергеш, оозун беш ай дургузунда өске улустан чажырып келген. Ол мынча деп турган: ²⁵ «Улустун меңээ онааганы бак адымны көрүп кааш, ону ап каары-биле Дээрги-Чаяакчынын меңээ ам ынчаар кылганы ол-дур!»

Иустун төрүттүнүренин дугайында өттүр билген медеглел

²⁶⁻²⁷ Елисаветанын иштелгенинин алдыгы айында Бурган Бодунун төлээзи Гавриилди Галилеянын Назарет дээр хоорайжыгажында Мария дээр кысче чорудупкан. Мария Давид хааннын салгалы болур Иосиф дээр кижиге-биле дүгдешкен турган. ²⁸ Дээрниң төлээзи аңаа

чедип келгеш, мынча дээн: «Амыргын-на бе, ачы-буян алган кыс! Дээрги-Чаяакчы сээң-биле-дир!»*

²⁹ Кыс ону көрүп кааш, оон ол сөстөрүндөн эгени бергеш, «Бо чүү уткалыг амыр-менди болду» деп, аайын тыппайн барган. ³⁰ Оон дээрнин төлээзи аңаа мынча дээн: «Мария, кортпа, чүге дээрге Бурган сенээ ачы-буянын хайырлаан-дыр. ³¹ Ам иштелип-сааттангаш, Оол божуп алгаш, Аңаа Иисус деп атты тыпсыр сен. ³² Ол өндүр улуг болур болгаш Дээди Өрүкүнүн Оглу деп адаттырар. Дээрги-Бурган-Чаяакчы Аңаа Оон ада-өгбези Давидтин дүжүлгезин хайырлаар-дыр. ³³ Ол Иаковтуң аал-оранынга мөңгези-биле хааннаар, Оон хааннаашкыны төнчү чок болур».

³⁴ Мария дээрнин төлээзинден мынча деп айтырган: «Мен ашакка барбаан болганымда, канчап ындыг болурул?» ³⁵ Дээрнин төлээзи аңаа мынчаар харыылаан: «Ыдыктыг Сүлде сенче бадып кээр болгаш Дээди Өрүкүнүн күжү сени бүргей аптар. Ынчангаш божуп аарың Ыдыктыг Чаш төл Бурганның Оглу деп адаттырар. ³⁶ Сээң төрелиң Елисавета база ачы-үре чок диртсе-даа, кыраан назынында иштелип, оолдуг болур-дур, оозу ам мырыңай алды айлыг-дыр. ³⁷ Чүге дээрге Бурганның кылып шыдавазы чүве чок».

³⁸ Мария ынчан мынча дээн: «Дээрги-Чаяакчының чалчазы-дыр мен. Мээң-биле бүгү чүве силернин сөглээниңер ёзугаар болзунам». Оон дээрнин төлээзи чоруй барган.

Марияның Елисаветага барып чорааны

³⁹ Каш хонганда Мария дөгертингеш, Иудеяның даглыг черинде турар хоорайжыгашче далаштыг чорупкан. ⁴⁰ Захарияның бажыңынга кирип келгеш, ол Елисаветаны мендилээн. ⁴¹ Елисавета Марияның мендилээнин дыннап каары билек, оон иштинде чаш төл шимчеп эгелээш, Елисавета Ыдыктыг Сүлдеге бүргедипкен. ⁴² Ол мынча деп йөрээл салган: «Херээженнернин аразындан ачы-буянын-дыр сен! Сээң иштинде боттанган Чаш төл ачы-буянын-дыр! ⁴³ Дээрги-Чаяакчымынның иези бажыңымга кирип кээр деп аас-кежи меңээ канчап онаашканы ол? ⁴⁴ Чүге дээрге мени мендилээн сөзүң кулаамга дынналыр билек, иштимде чаш төлүм өөрээштиң, шимчеп эгеледи. ⁴⁵ Ынчангаш Дээрги-Чаяакчының аңаа азаан чүвези бүдеринге бүзүрөөн херээжен амыр-чыргалдыг-дыр!»

* 1:28 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Херээженнернин аразындан ачы-буянын-дыр сен!» — деп сөстөрү немээн.

⁴⁶ Мария мынча дээн:

«Дээрги-Чаяакчыны мээң сеткилим алдаржыдып тур.

⁴⁷ Камгалакчым болур Бурганым дээш, мээң сүлдем өөрүп-байырлады,

⁴⁸ чүге дээрге Бодунуң томаанныг, эскет чок чалчазынче Ол ээ көрдү.

Ынчангаш моон сонгаар бүгү салгалдар мени ачы-буянын деп хүлээп көөр-дүр.

⁴⁹ Күчүлүг Бурган меңээ өндүр улуг херекти кылып кагды, Оон ады ыдыктыг-дыр!

⁵⁰ Ону хүндүлөп чоруурларны Оон өршээли салгалдан салгал дамчый бүргей алыр.

⁵¹ Ол Бодунуң холунуң күчүзүн көргүстү: улуургактарны оларның бодал-сагыжы-биле катай тарадыр сывырыпты.

⁵² Чагырыкчыларны дүжүлгезинден дүжүргеш, базындырганнарны өрү көдүрүп тур.

⁵³ Аштааннарны кежик-биле магазын хандыргаш, байыргааннарга чүнү-даа бербейн, сывырып тур.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ада-өгбевиске Оон чугаалааны дег, Авраамга болгаш оон салгалынга кезээ мөңгедө өршээлдиг болур дээн азаашкынын утпайн, Бодунга бараан болган Израильдин чонунга Ол дузалады».

⁵⁶ Мария Елисавета-биле кады үш ай хире тургаш, бажыңынче чанып келген.

Иоанн Медеглекчиниң төрүттүнгени

⁵⁷ Елисаветаның божуур үези кээрге, ол оол уруг божуп алган. ⁵⁸ Дээрги-Чаяакчы Бодунуң өндүр улуг өршээлин аңаа ынчаар көргүскен деп дыннаан кожолары база төрелдери оон-биле кады өөрүп-байырлап турганнар.

⁵⁹ Сески хүнде олар чаш төлдү кыртыжап демдектээри-биле чедип келгеш, оолду ачазының ады-биле Захария деп адаар дей бергеннер. ⁶⁰ Ынчаарга оолдуң авазы: «Чок, оон ады Иоанн болур чүве» — деп удурланган. ⁶¹ Олар аңаа мынча деп харыылааннар: «Сээң төрелдеринде ындыг аттыг кым-даа чок-тур». ⁶² Оон адазындан «Оглуну кым деп адаар сен?» деп имнеп айтырганнар.

⁶³ Захария самбыражыгаш алдыртып алгаш: «Оон ады — Иоанн» — деп бижип каан. Хамык улус кайгай берген. ⁶⁴ Дораан-на Захариянын

чугаа-сөзү үнүп келген, ол чугааланып, Бурганны алдаржыдып эгелээн. ⁶⁵ Ынчан кожа-кавы чурттаан улус шупту коргуп-сүртей берген, а ол болушкун дугайында чугаа-соот Иудеянын дагылы чуртун бир кылдыр нептерей берген. ⁶⁶ Ону дыңнаан кижиге бүрүзү мынча деп айтырып турган: «Бо чаш төл кым болур ирги?» Чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчынын күжү Иоаннда ылап-ла бар болган.

Захарияның Бурганны йөрээгени

⁶⁷ Иоанның ачазы Захария база Ыдыктыг Сүлдеге бүргедипкеш, өттүр билип медеглеп эгелээн:

⁶⁸ «Бодунуң чонунга дузалап чедип келгеш, аңаа хосталганы хайырлаан Дээрги-Чаяакчы – Израильдин Бурганы алдаржызын!

⁶⁹⁻⁷⁰ Бодунуң ыдыктыг медээчилерин дамчыштыр үе-дүпте-ле азап кааны дег, Бодунуң чалчазы Давидтин салгалындан күчүлүг Камгалакчыны Ол биске берди.

⁷¹ Бистиң дайзыннарывыстан база бисти көөр хөөн чок бүгү улустуң холундан Ол бисти камгалаар.

⁷² Бистиң ада-өгбевиске өршээлдиг боорун база Бодунуң ыдыктыг дугуржулга-чагыын утпайн сактып чоруурун Ол азаан.

⁷³⁻⁷⁵ Ол дайзыннарывыстың холундан бисти хостаар кылдыр Авраам өгбевиске берген даңгыраанга шынчы бооп артты. Ынчангаш бис ам бүгү чуртталгавыста Оң мурнунга арыг арын-нүүрлүг база шынчы бооп, Аңаа коргуш чогу-биле бараан боор бис.

⁷⁶ А сен, чаш оглум, Дээди Өрүкүнүң медээчизи деп адаттырар сен, чүгө дээрге Оң оруун белеткеп бээр дээш, Дээрги-Чаяакчынын мурнунга чоруур-дур сен.

⁷⁷ Камгалал оларның бачыдын өршээрин дамчыштыр кээрин сен Оң чонунга билиндирер-дир сен.

⁷⁸ Бурганывыстың өршээл болгаш ынакшылының ачызында дээрден чаа хүн биске хаяаландыр чырып кээр.

⁷⁹ Ол үнүп келгеш, бодунуң чырыгы-биле дүмбей караңгыда база өлүмнүң хөлегезинде чурттап олурар бүгү улусту херелдендир чырыдыптар болгаш амыр-тайбыңче баар орукту биске айтып бээр».

⁸⁰ А чаш төл өзүп-мандып, угаан-сарыыл кирип олурган. Израильдин чонунуң мурнунга чедип кээр үе-шагы келгичеге, ол кургаг курут ховуга чурттап турган.

Иисустуң төрүттүнгени

(Мф. 1:18-25)

2 ¹ Ол үеде Август император Рим күрүнезиниң бүгү девискээринге чонунуң чизезин кылыр дугайында чарлык үндүргөн. ² Сирияны Квиринийниң чагырып турган үезинде кылган баштайгы чизе ол болган. ³ Кижиге бүрүзү бодунуң төрүттүнгөн хоорай-суурунга барып даңзыладыры-биле чоруур ужурга таварышкан.

⁴⁻⁵ Давидтин ук-ызыгуурундан үнгөн болгаш, Иосиф база-ла Галилеяның Назарет дээр хоорайжыгажындан Давидтин хоорайжыгажы болур Вифлеемге чизеледир дээш чорупкан. Иосифтин дүгдешкен душтуу болур, ынчан иштиг турган Мария база оң-биле кады чорупкан чүве-дир. ⁶ Вифлеемге кээрге, Марияның божуур ай-хүнү үнүп келген. ⁷ Ол бодунуң дун Оглун божааш, Ону чөргөп-шарааш, мал чемгерер шагжага салып алган, чүгө дээрге хоначалар бажыңындан оларга чыдар чер тывылбаан.

Кадарчылар болгаш дээрниң төлээлери

⁸ Ол чер чурттуг кадарчылар ырак эвес шөлге, кодан хойларын харагалзап, хонуп чытканнар. ⁹ Хенертен оларның мурнунга Дээрги-Чаяакчынын төлээзи көстүп кээрге база ону бүргээн Дээрги-Чаяакчынын чыры оларны хөме чырыдыптарга, кадарчылар медээжок корга бергеннер. ¹⁰ Ынчалза-даа дээрниң төлээзи оларга мынча дээн: «Кортпанар. Мен бүгү улуска хамааржыр улуг өөрүшкү дугайында Буянның Медээни силерге дыңнадып тур мен. ¹¹ Силерниң Камгалакчынар, Дээрги-Чаяакчы Христос бөгүн Давидтин хоорайжыгажында төрүттүнгөн-дир! ¹² Силерге бадыткал демдээ бо-дур: чөргөп-шарааш, мал чемгерер шагжада салып каан чыдар Чаш төлдү тып алыр силер».

¹³ Хенертен дээрниң ол төлээзинге эндерик хөй дээрниң аг-шерии катчып келгеш, Бурганны алдаржыдып эгелээн: ¹⁴ «Дээрде саадаан Бурганга алдар! Чер-делегейде Оң сеткилинге кирер кижилерге амыр-тайбың догунназын!»

¹⁵ Дээрниң төлээлери оларны каггаш, дээрже көдүрлүп үне бээрге, кадарчылар аразында мынчаар сүмелешкен: «Дээрги-Чаяакчы биске чүнүң дугайында чугаалаан ирги, Вифлеемге ам дораан баргаш, ында чүү болганын көрүп көрөөлөм». ¹⁶ Олар ынаар дүвү-далаш чедө

бергеш, Марияны, Иосифти база мал чемгерер шагжада чыткан Чаш төлдү тып алганнар. ¹⁷Олар Ону көргөш, Чаш төлдүн дугайында оларга дээрнин төлээзи чүү дээнин тө каап бергеннер. ¹⁸Дыннаан улус шуптузу кадарчыларнын чугаазын кайгап ханмаан. ¹⁹А Мария ол бүгүнү бодунун чүрээнге кадагалап алгаш, ол дугайында бодап турган. ²⁰Оларга чугаалааны олчаан кылдыр бүгү чүвени көрүп база дыннап алганы дээш, Бурганны алдаржытпышаан база мактавышаан, кадарчылар ээп чана бергеннер.

Иисусту Бурганның өргээзинге эккелгени

²¹Сес хүн эрткенде, Чаш төлдү кыртыжап демдектээр өй кээрге, Ол иезиниң иштинге боттаныр мурнунда-ла дээрнин төлээзиниң адааны Иисус деп атты Аңаа тывыскан.

²²Моисейниң хоойлузунда айыткан арыгланыр ёзулалды кылыр үе кээрге, Мария биле Иосиф Чаш төлдү Дээрги-Чаяакчыга бараалгадыр дээш, Иерусалимге эккелгеннер. ²³Дээрги-Чаяакчынын хоойлузунда мынча деп бижээн чүве-дир: «Эр хиндиктиг дун чаш төл бүрүзүн Дээрги-Чаяакчыга бараалгадыр ужурлуг»^а. ²⁴Ол ышкаш Дээрги-Чаяакчынын хоойлузунда айытканы дег, олар «Ийи көге-буганы азы ийи көгээзинни»^б өргүүр ужурлуг турганнар.

²⁵Ол өйде Иерусалимге Симеон деп аттыг кижичораан. Ол Бурганга шынчы, Аңаа бүрүнү-биле бердинген база Израильге камгалалдын кээрин манап чоруур кижичораан турган. Ыдыктыг Сүлде ооң-биле кады болган. ²⁶Ыдыктыг Сүлде Симеонга: «Дээрги-Чаяакчынын шилээн Христозун көрбөөн шаанда өлбөс сен» – деп баш бурунгар чугаалаан чүве-дир. ²⁷Ол Ыдыктыг Сүлдениң салдары-биле Бурганның өргээзинге кирип келген. Чаш төл Иисустун ада-иези Бурганның хоойлузунда айыткан ёзулалды кылдыртыр дээш, Ону аңаа эккээрге, ²⁸Симеон Иисусту холунга көдүрүп алгаш, Бурганга өөрүп четтирип, мынча дээн:

²⁹«Бүгүдениң Чагырыкчызы! Бодуннун аазаан аксың-биле Сен ам чалчаң мени, амыр-тайбың мөчүзүн дээш, салып турарың бо-дур. ³⁰⁻³²Чүге дээрге бүгү чоннарга Сээң белеткеп кааның Камгалакчыны суглуг караам-биле көрдүм. Ол – өске чоннар улусунга медеглээн сөзүннүн чыры-дыр база Сээң израиль чонуңнун ат-алдары-дыр».

³³Иисустун ада-иези оларнын Оглунун дугайында Симеоннун чугаалаан чүвезин дыннааш, элдепсине бергеннер. ³⁴Симеон оларны

^а Хост. 13:2. ^б Лев. 12:8.

алгап йөрээгеш, Ооң иези Марияга мынча дээн: «Бо Чаш төл дээш, Израильге хөй улус дүндерлип дүжер-дир база өрү көдүрлүр-дүр. Ол – Бурганның бадыткал демдээ-дир, ынчалза-даа хөй улус Аңаа удурланыр-дыр. ³⁵Сээң сеткилинни база селеме өттүр балыглаардыр. Хөй улустун чажыт бодалдары Ооң ачызында ажыттынар-дыр».

³⁶Орта Асирниң төрөл бөлүүндөн үнген Фануилдин уруу, Анна медеэчи база турган. Ол чөнүк кадай чүве-дир. Анна ашаа-биле өглөгеш, чеди-ле чыл кады чурттаан. ³⁷А ооң соонда бүгү чуртталгазында дулгуяк болуп арткан. Ам ооң хары сезен дөрт четкен чүве-дир. Ол кажан-даа Бурганның өргээзин каап көрбөөн, харын аңаа дүн-хүн дивейн, Бурганга мөргүүр болгаш шээрленир турган. ³⁸Ол өйде Анна база оларга чоокшулап келгеш, Бурганга өөрүп четтиргенин илереткеш, Иерусалимниң хосталырын манаан кижичораан бүрүзүнге Чаш төлдүн дугайында чугаалай берген.

³⁹Дээрги-Чаяакчынын хоойлузунда айыткан бүгү чүүлү кылган соонда, олар Галилеяге, боттарынын чурттап турган хоорайжыгазы Назаретче чанып келгеннер. ⁴⁰Чаш төл өзүп-мандып, эът-хан кирип, угаан-сарылы четчип орган, а Бурганның ээ көрүүшкүнү Ооң Бодунда бар болган.

Он ийи харлыг Иисус Бурганның өргээзинде

⁴¹Чылдын-на хосталышкын байырлалынын үезинде Ооң ада-иези Иерусалимге кээр турганнар. ⁴²Ол он ийи харлапканда, олар базала чаңылчаан аайы-биле байырлалга чедип келгеннер. ⁴³Байырлал хүннери эрте бээрге, ада-иези ээп чаныпкан, а элээди Иисус Иерусалимге артып калган. Ооң ада-иези ону эскербейн, ⁴⁴Ол өске таныыр улусу-биле кады чанып олурар деп бодааннар. Ынчалдыр хүнзедир чоруп келгеш, Ону төрелдери болгаш таныш өөрүнүн аразындан дилеп эгелээннер. ⁴⁵Тып чадап кааш, Иисусту дилеп, Иерусалимге дедир ээп келгеннер. ⁴⁶Олар Ону чүгле үш хүн эрткенде, Бурганның өргээзинден, башкылар аразында турупкан, оларны дыннап база олардан айтырылгар салып олурган черинге тып алганнар. ⁴⁷Ону дыннап олурган улус шуптузу Ооң билиин болгаш угаанныг харыларын магадаар болган. ⁴⁸Ону көрүп кааш, ада-иези кайгай берген, а Ооң иези Оглундан: «Күжүр оглум! Сен бисти ынчап канчаарың ол? Ачаң биле мен аажок мунгарап-хөлзеп, Сени дилеп шаг болдуvus» – деп айтырган.

⁴⁹Ол ада-иезинге: «Силер Мени чүге дилей бердинер? Азы Ачамнын өргээзинге барган турар ужурлуумну билбээниңер ол бе?» – дээн.

⁵⁰ Ынчалза-даа ада-иези Ол чүнүң дугайында чугаалаанын билбээн-нер. ⁵¹ Оон Ол ада-иези-биле кады Назаретке чанып келгеш, оларның аайындан эртип көрбээн. А Ооң иези ол бүгү болган чүүлдү утпайн, бодунуң чүрөөңге кадагалап алган. ⁵² Иисус улам-на угаан-сарыыл кирип, өзүп-мандып орган, а Бурганның болгаш улустуң Аңаа ээ көрүүшкүнү күштелип орган.

Иоанн Медеглекчиниң суртаалы

(Мф. 3:1-12; Мк. 1:1-8; Ин. 1:19-28)

3 ¹ Тиверийниң Римге император болганындан бээр он бешки чылында, Понтий Пилат – Иудеяның чагырыкчызы, Ирод – Галилеяның башкарыкчызы, ооң дуңмазы Филипп – Траконит болгаш Итурея мжуларның башкарыкчызы, а Лисаний – Авиленеяның башкарыкчызы турда, ² Анна биле Каиафа ийи Бурганның дээди бараалгакчылары турган чүве-дир. Ол чылын кургаг куруг ховуга Захарияның оглу Иоаннга Бурган онзагай медээ чедирген. ³ Ооң соонда Иоанн Иордан хемниң ол-бо талаларында черлерни кезип, бачыттары дээш өршээл алыры-биле Бурганче эглирин база оон бадыткалы кылдыр сугга суктурарын улуска суртаалдап чораан. ⁴ Ол дугайында Исаия медээчиниң номунда шагда-ла мынчаар бижээн турган: «Кургаг куруг ховуда алгырып турар кижиниң үнү дыңналган: „Дээрги-Чаякчыга оруктан белеткенер! Ону дорттап бериңер! ⁵ Ыйгылааш чер бүрүзү оргуланы берзин, даг база тей бүрүзү чавызай берзин. Ээр-дагыр оруктар дортталзын, а оңгул-чиңгил оруктар дескилежи берзин. ⁶ Бүгү кижии амытан ынчан Бурганның камгалалын көрүп каар!“^a.

⁷ Аңаа сугга суктурар дээш келген хөй чонга Иоанн мынча деп турган: «Силер, чылан сыскындылары! „Бурганның кел чыдар киленинден чайлай бээр бис“ – деп, силерни кым сагыш алындырды? ⁸ Бурганче ээлгениңерниң херек кырында үре-түннелдиин көргүзүңер база: „Бистин адавыс Авраам“ – деп сөстөр-биле боттарыңарны хей черге аргалаарын семевеңер! Бурган бо чыдар даштардан-даа Авраамга ажы-төлдү чаяп шыдаар дээрзин силерге чугаалап тур мен. ⁹ Балды ыяштарның дөзүн кезеринге шагда-ла белен-дир. Эки чимис бербестээн ыяш бүрүзүн одура кескеш, отче киир октаар». ¹⁰ Чон Иоанндан: «Ынчаарга бис чүнү кылыылы?» – деп айтырган. ¹¹ Ол мынчаар харыылаан: «Ийи хөйлеңниң кижии хөйлени чок кижии-биле үлешсин; а аыш-чемниң кижии база шак ынчаар

^a Ис. 40:3-5.

кылзын». ¹² Үндүрүг хавырыкчылары база сугга суктурары-биле чедип келгеш: «Башкы, бис чүнү кылыылы?» – деп айтырганнар. ¹³ Ол мынчаар харыылаан: «Силерге өйлей айытканындан артыр чүнү-даа алымнап негевенер». ¹⁴ Чамдык хөлезиленикчи шериглер база оон айтырыг салганнар: «А бис канчаар бис?» Ынчаарга Иоанн: «Кымны-даа базымчалаванар, күш-биле акшазын хунааванар, нүгүл кылбанар база шалыңыңар хирези-биле амыдыранар» – деп харыылаан.

¹⁵ Бүгү чон идегелдиг манап келген болгаш, Иоанның дугайында бүдүү бодап турган: «Бо кижии Христос эвес ирги бе?» ¹⁶ А Иоанн шуптузунга мынча дээн: «Мен силерни сугга суп тур мен, ынчалза-даа менден Күчүлүг Кижии кел чыдар, мен Оон идииниң шидишкенин безин чежеринге төлеп чок мен. Ол силерни Ыдыктыг Сүлде болгаш отка сугар-дыр. ¹⁷ Тараа үрезинин савандан арыглаар хүүрек Ооң холундадыр, Ол тараа үрезинин үүжелей урар уургайынга чыып алыр, а саванны өшпес отка өрттедиптер». ¹⁸ Иоанн улусту өөредип, Буянның Медээни ындыг болгаш өске-даа сөстөр-биле оларга суртаалдап турган.

¹⁹ А Иоанн Ирод чагырыкчыны бодунун акызының кадайы Иродиаданы кадайланып алганы дээш база оон үүлгеткени өске-даа бүгү кемниг херектери дээш сойгалаарга, ²⁰ ол бүгү каржы үүлгедиглеринге немелде кылдыр Ирод Иоанны кара-бажыңнаттырып каан.

Иисустуң сугга суктурганы

(Мф. 3:13-17; Мк. 1:9-11)

²¹ Бүгү чон сугга суктуруп турда, Иисус база ону эртип алган. Ол сугга суктуруп алгаш, мөргүп турда, дээр аңгайып ажыттына берген соонда, ²² Ыдыктыг Сүлде, көге-буга хевирлиг болуп алгаш, Олче бадып кээрге, дээрден мынча дээн үн дыңналган: «Сен Мээң ханы ынак Оглум-дур сен, Мээң сеткилимге дыка-ла кирер-дир сен!»

Иисустуң ада-өгбезиниң даңзызы

(Мф. 1:1-17)

²³ Бодунуң бараан болуушкунун эгелээрде, Иисус үжен хире харлыг турган. Бүгү улус Ону Иосифтин оглу-дур деп бодап турган. А Ооң өске өгбелери бо-дур: Илий, ²⁴ Матфат, Левий, Мелхий, Ианнай, Иосиф, ²⁵ Маттафий, Амос, Наум, Еслим, Наггей, ²⁶ Мааф, Маттафий, Семей, Иосиф, Иуда, ²⁷ Иоаннан, Рисай, Зоровавель, Салафиил, Нирий, ²⁸ Мелхий, Аддий, Косам, Елмодам, Ир, ²⁹ Иосий, Елиезер, Иорим, Матфат, Левий, ³⁰ Симеон, Иуда, Иосиф, Ионан, Елиаким, ³¹ Мелеай, Маинан, Маттафай, Нафан, Давид, ³² Иессей,

Овид, Вооз, Сала, Наассон, ³³Аминадав, Админ*, Арам, Есром, Фарес, Иуда, ³⁴Иаков, Исаак, Авраам, Фара, Нахор, ³⁵Серух, Рагав, Фалек, Евер, Сала, ³⁶Каинан, Арфаксад, Сим, Ной, Ламех, ³⁷Мафусал, Енох, Иаред, Малелеил, Каинан, ³⁸Енос, Сиф, Адам – Бурган.

Иисустуң күткүттүрүп турганы

(Мф. 4:1-11; Мк. 1:12-13)

4 ¹Иисус Иордан хемден Бодунда Ыдыктыг Сүлде сиңген ээп кээрге, Сүлде Ону ээн кургаг ховуже аппаратан. ²Аңаа Иисус дөртөн хүн дургузунда эрликке күткүттүрүп келгеш, ол үеде чүнү-даа чивөөн, а ол хүннер эрткенде, аажок аштай берген.

³Ынчан эрлик Аңаа мынча дээн: «Силер шынап-ла Бурганның Оглу болзунарза, бо дашка хлеб болу бээрин дужааптынар». ⁴Иисус мынча деп харыылаан: «„Кижичүгле хлеб-биле амыдыравас“** – деп Бижилгеде бижээн болгай»^а. ⁵Эрлик Иисусту бедик черже үндүрө бергеш, карак чивеш аразында делегейниң хамык күрүнелерин Аңаа көргүскен. ⁶Оон эрлик Аңаа мынча дээн: «Силерге бо бүгү күрүнелерни оларның эрге-чагыргазы болгаш алдар-ады-биле катай-хаара бериптер мен, чүге дээрге ол бүгү мээн эргемде; ону күзээн кижимге берип боор мен. ⁷Менээ мөгеер-ле болзунарза, бо бүгү Силерни болур». ⁸Иисус мынчаар харыылаан: «„Бодуннун Дээрги-Бурган-Чаяакчыңга мөгейип чор, чүгле Аңаа бараан бол“^б – деп бижээн болгай». ⁹Оон соонда эрлик Ону Иерусалимге эдертип эккелгеш, Бурганның өргээзиниң кырының эриинге тургускаш, мынча дээн: «Бурганның Оглу шын болзунарза, моон черже шурай беринер, ¹⁰⁻¹¹чүге дээрге Бижилгеде: „Бурган Бодунун төлээлеринге Сени камгалап-кадагалаарын чагып каар“ деп база „Сээң тавангайың дашка илдикпезин дээш, олар Сени холдарыңга көдүрүп аарлар“^в – деп бижээн ийик чоп». ¹²Иисус мынча деп харыылаан: «„Дээрги-Бурган-Чаяакчыңны шене“^г – деп чугаалаан болгай».

¹³Эрлик ынчан Иисусту күткүдөрин соксаткаш, эптиг өйгө чедир Ону каапкаш, чоруй барган.

* ^{3:33}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Админ» деп ат таварышпайн турар.

** ^{4:4}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «А ол ышкаш Бурганның сөс бүрүзү-биле база» – деп сөстөрни немээн.

^а Ы. х. к. 8:3. ^б Ы. х. к. 6:13. ^в Ыд. ыр. 90:11-12. ^г Ы. х. к. 6:16.

Иисус Назареттиң синагогазында

(Мф. 13:53-58; Мк. 6:1-6)

¹⁴Иисус Галилеяже Сүлдениң күжү Бодунда сиңген чедип келген, а Оон дугайында дамчыыр чугаалар ол кезек черлерге тарай берген. ¹⁵Ол синагогаларга улусту өөреди берген, а шупту улус Ону алдаржыдып турган.

¹⁶Иисус Бодунун өзүп-доруккан хоорайы Назаретке чедип келген. Бир-ле катап Ол Бодунун чаңчыккан аайы-биле амыр-дыш хүнүнде синагогага кирип келгеш, Бижилгени номчууру-биле улус мурнунга туруп алган. ¹⁷Аңаа Исаия медээчиниң дүрүг номун ап бергеннер. Ол номну чада туткаш, мынча деп бижээн черни тып алган: ¹⁸⁻¹⁹«Дээрги-Чаяакчының Сүлдези Менде-дир – Ол Мени ядыыларга Буянның Медээни дыңнатсын дээш* шилип алган. Ол Мени хоругдаттырганнарга хосталганы, согурларга каракталырын, дарлаттырганнарга адырлып-хосталырын чарлаары-биле база Дээрги-Чаяакчының өршээлиниң үе-шагы келгенин медеглээри-биле чоруткан»^а. ²⁰Иисус номну дүргеш, бараан болукчуга берипкеш, олуруп алган. Синагогада бүгү улустун карактары Олче угланып келген. ²¹Оон Ол улуска чугаалап эгелээн: «Бөгүн Бижилгениң ол сөстери ону дыңнап турар силерниң мурнунга боттанып турары бо-дур».

²²Шупту улус Оон дугайында эки херечилел кылып, Оон чугаалаан сөзүнүн чеченин аажок магадап: «А Ол Иосифтиң оглу эвес ийикпе?» – дижит турган. ²³Иисус оларга мынча дээн: «Чугаажок-ла, силер Менээ: „Эмчи, бодунну бодун экиртип ал“ – деп үлегер домактын чугаалааны ышкаш, „Капернаум хоорайга чүнү кылып турганыңны дыңнаан бис, маңаа, төрөөн чериңге база ону кылып көрөм“ дижит боор силер». ²⁴Улаштыр мынча дээн: «Ынчалза-даа силерге алыс шынны чугаалап тур мен: кандыг-даа медээчини оон төрөөн черинге хүлээп көрбөс болур. ²⁵Ылап шынын силерге чугаалап тур мен: Илия медээчиниң чурттап турган үезинде, кажан үш чыл алды ай дургузунда дээр кааннап, бүгү чуртка кончуг улуг аш болу бергенде, Израильге дыка хөй дулгуяк кадай турган. ²⁶Ындыг-даа болза Бурган Илияны өске кымче-даа эвес, а Сидон хоорай чоогунда Сарепта деп черде

* ^{4:18}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Чүректери хоозураан улусту экиртир дээш» – деп сөстөрни немээн.

^а Ис. 61:1-2.

чурттаан дулгуяк кадайже чоруткан чүве-дир. ²⁷Елисей медээчинин чурттап турган үезинде Израильге хөй экирбес кеш аарыглыг улус турган, ындыг-даа болза Сирия чурттуг Неемандан ангыда, оларнын чаңгызын-даа Бурган арыглаваан чүве-дир».

²⁸Ону дыннааш, синагогада шупту улус киленней берген. ²⁹Олар тура халышкаш, Иисусту хоорайдан үндүр сывырыпканнар болгаш Ону кадыр элден дүжүр октаптар дээш, хоорайнын турары дагжыгаш кырынче аппарганнар. ³⁰Ынчалза-даа Ол улус аразы-биле өде кылаштап чоруй барган.

Иисус Капернаумнун синагогазында

(Мк. 1:21-28)

³¹Оон Иисус Галилеянын Капернаум хоорайынче бадып келгеш, амыр-дыш хүнүнде чонну өөредип эгелээн. ³²Оон канчаар өөредип турарын шупту улус кайгап ханмаан, чүге дээрге Оон сөзү чагырыптар күштүг болган.

³³Синагогага букшуураан бир кижиге турган, ол ыткыр алгыра берген: ³⁴«Эй! Силерге бистен чүү херегил, Назарет чурттуг Иисус? Силер бисти узуткаар дээш келдинер бе? Силерни кым дээрзин билер мен, Силер — Бурганның Ыдыктыг Төлээлекчизи-дир силер!» ³⁵Иисус буква: «Ыттава, ол кижиден үне бер!» — деп шынгыгы дужааган. Оон соонда бук демги кижини улус мурнунга ойтур октааш, аңаа кандыг-даа хора чедирбейн, оон үнүп чоруй барган.

³⁶Ону көргөн улус кайгап-харап шаг болгаш, аразында мынча дижип турган: «Бо чүү мындыг чүвөл? Буктарны безин дужаарга, олар үнгүлей бээр, ындыг чагырга база күш Ол кижиде бар деп аан?» ³⁷Оон дугайында дамчыыр чугаа ол кезек черлерни бир кылдыр тарай берген.

Иисустун аарыг кижилерни экирткени

(Мф. 8:14-17; Мк. 1:29-34)

³⁸Синагогадан үнгеш, Ол Симоннун бажынынче чорупкан; а Симоннун кат-иези халыын аарыгдан аарааш, аажок эди изип чыдар боорга, аңаа дузалап көөрүн Иисустан дилээннер. ³⁹Ол оон кырынче ээкекеш, халыын аарыгны соксадырга, оозу херэеженни каапкаш барган. Херэежен дораан-на туруп келгеш, оларга бараан болуп кирипкен.

⁴⁰Хүн ажып турда, шупту улус боттарынын янзы-бүрү аарыглардан аараан кижилерин Аңаа эккелгеш туруп берген. Ол кижиге бүрүзүнге холу-биле деггеш, экиртип турган. ⁴¹Хөй кижилерден

буктар: «Силер — Бурганның Оглу-дур силер!» — деп кышкырбышаан, үне халчып турганнар. Ынчалза-даа Ол Ону Христос деп билир дээрзин чугаалаарын оларга хоруп каан.

Иисустун Иудеяга суртаалдааны

(Мк. 1:35-39)

⁴²Даң адып кээрге, Иисус озалааш черже чорупкан. А чон Ону дилеп эгелээш, тып чеде бергеш, салбайн арттырып аарын бодап, чорбайн көөрүн ээрежип шаг болган. ⁴³Ынчалза-даа Ол оларга мынча дээн: «Мен Бурганның Чагыргазынын дугайында Буянын Медээни өске хоорай-суурларга база суртаалдаар ужурлуг мен; ол дээш, Мени чоруткан болгай». ⁴⁴Ынчангаш Иисус Иудеянын* синагогаларына суртаалдап чоруп берген.

Иисустун баштайгы өөреникчилерин кый деп алганы

(Мф. 4:18-22; Мк. 1:16-20)

С¹Бир-ле катап, Иисус Геннисарет хөлдүн чанынга турда, чон Бурганның сөзүн дыннаар дээш, Ону ол-бо чүктен кызып, бөлдүнчүп келген. ²Иисус хөлдүн кыдыынче үндүр тыртып каан ийи хемени көрүп каан. Балыкчылар хемелеринден дүшкеш, четкилерин чуп турар болган. ³Симоннуу болур хемеге кээп турупкаш, Ол эриктен элээн ырадыр эжиндире бээрин оон дилээн. Оон соонда олуруп алгаш, чонну хемеден өөредип эгелээн.

⁴Өөредирин төндүрүпкеш, Ол Симонга: «Терең черже эжиндире бер. Четкилерни балык tudары-биле салыптыңар» — дээн. ⁵Симон Аңаа мынча деп харыылаан: «Башкы, бис дүннү өттүр балыктааш, чүнү-даа тудуп албадымыс. Ынчалза-даа Силерниң айтышкыныңар айы-биле кылып, четкилерни салыптайн». ⁶Ынчаар кылгаштын, олар эндерик хөй балык тудуп алганнар, харын-даа оларнын четкилери тывыштын аарындан үстүп турган. ⁷Балыкчылар ынчан өске хемеден олурган эштерин дузалажып кээр кылдыр медээлээрге, олар эжиндирип келгеш, ийи хемени балык-биле сугже дүжер чыгыгы кылдыр чык долдур чүдүрүп алганнар.

⁸Ону көргөш, Симон Пётр Иисустун мурнунга дисектенип ора дүшкеш: «Мени каапкаш барыңар, Дээргим! Чүге дээрге бачыттыг кижиге-дир мен!» — дээн. ⁹Ынча хөй балык туттунганын көргөш, Пётр

* ⁴⁴Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Иудеянын» эвес, а «Галилеянын» деп бижээн.

болгаш ооң кады чораан эштери аажок кайгааннар. ¹⁰ Оларның аразына Симоннун кады ажилдап турган улузу – Зеведейниң оолдары Иаков биле Иоанн база турган.

Иисус оон Симонга мынча дээн: «Кортпа, моон соңгаар кижилер тывыкчызы болур сен». ¹¹ Олар хемелерин эрикче үндүр тырткаш, хамык чүвени каапкаш, Ону эдерип чорупканнар.

Экирбес кеш аарыглыг кижини экирткени

(Мф. 8:1-4; Мк. 1:40-45)

¹² Бир-ле катап Иисус бир хоорайга турда, экирбес кеш аарыглыг кижиче келген. Ол Иисусту көрүп кааш, Ооң мурнунга донгая кээп дүшкеш, мынча деп дилеп эгелээн: «Дээрги! Күзээр-ле болзунар-за, мени арыглап каап шыдаар силер». ¹³ Иисус холун сунгаш, аарыг кижиге дээскеш: «Күзеп тур мен, арыгланы бер!» – дээн. Ол дораан кеш аарыы ол кижиден сойлуп калган. ¹⁴ Иисус аңаа мындыг айттышкын берген: «Бо дугайын кымга-даа чугаалава, харын моон чоруткаш, Бурганның бараалгакчызынга көстүп каг, оон Моисейниң хоойлузунда айытканын ёзугаар, арыгланганын дээш, Бурганга өргүлдү кыл. Сен ол өргүлүң-биле экирээнинни улуска херечилеп көргүскен боор сен».

¹⁵ Ынчалза-даа Ооң дугайында дамчыыр чугаа улам нептереп, Ону дыңнаар дээн база аарыг-аржыын экиртир дээн улус Олче мөөңү-биле чыгып кээп-ле турган. ¹⁶ А Иисус озалааш, ээн черлерже удаа-дараа чоруп, мөргүп ап турган.

Иисустуң чартыктаан кижиниң бачыттарын өршээгени

(Мф. 9:1-8; Мк. 2:1-12)

¹⁷ Бир-ле катап, Иисус чонну өөредип орда, Галилеяның база Иудеяның бүгү суурлары болгаш Иерусалимден чыгып келген фарисейлер биле ном-хоойлу тайылбырлакчылары база Ооң дыңнакчыларының аразына олурганнар. Дээрги-Чаяакчының аарыг кижилерни экиртир күчү-күжү Иисуста бар болган. ¹⁸ Элээн каш кижиче чартыктаан кижини дөжээ-биле катай шыргалай көдүрүп эккелгеш, ону Иисустуң мурнунга салып каар дээш, бажынче киирерин оралдажы берген. ¹⁹ Кижиниң хөйүндөн эрттире бээр арга тып чадааш, олар бажын кырынче үнгеш, дээвиирни үттеп-часкаш, ол кижини дөжээ-биле катай улус ортузунче, мырыңай Иисустуң мурнунче дүжүрүп келгеннер. ²⁰ Оларның ындыг бүзүрелин көргөш, Ол демги кижиге мынча дээн: «Өнүк, бачыттарын өршээттинген-дир».

²¹ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер ажынып, иштинде мынчаар бодааннар: «Кым Мен деп бодап, Бурганны дора көрүп турары ол? Бургандан аңгы кым бачытты өршээп шыдаар эргелигил?» ²² Иисус оларның бодалдарын билир болгаш, мынча деп харыылаан: «Силер чүректериңерде чүге ынчаар бодап ораыңар ол? ²³ Чүнү чугаалаары беленил: „Бачыттарын өршээттинген-дир“ – дээри бе азы: „Туруп келгеш, чорувут“ – дээри бе? ²⁴ Ынчаарга Кижиче амытан Оглу чер кырынга бачыттарны өршээр эргелиг дээрзин биллип алынар...» – Иисус чартыктаан кижиге мынча дээн: «Туруп келгеш, дөжээни алгаш, бажыңыңче чорувут!»

²⁵ Демгизи ол дораан оларның мурнунга туруп келгеш, бодунун дөжөөн алгаш, Бурганны алдаржытпышаан, бажыңыңче чорупкан. ²⁶ Шупту улус кайгай берип, Бурганны алдаржыдып турган. Аңаа чыылганнар коргуп-сүртеп: «Бис бөгүн кайгамчык херектерни көрдүвүс!» – деп турганнар.

Иисустуң Матфей Левийни кый дээни

(Мф. 9:9-17; Мк. 2:13-22)

²⁷ Ооң соонда Иисус дашкаар үнүп келген. Ол үндүрүг хавырап черинге үндүрүг чыып олурган Левий дээр кижини көрүп кааш, аңаа мынча дээн: «Мени эдерип чорувут». ²⁸ Левий туруп келгеш, хамык чүвезин каапкаш, Иисусту эдерип чорупкан.

²⁹ Оон ол бодунун бажыңыңа Ону хүндүлөп, улуг дой кылган. Дойга дыка хөй үндүрүг хавырыкчылары база өске-даа улус чыгып кээп, олар-биле кады чемненгеннер. ³⁰ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер Иисустуң өөреникчилеринге мынча деп хыйланып турганнар: «Силер чүге үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачыттыг кижилер-биле кады ижип-чип турарыңар ол?» ³¹ Иисус ону дыңнааш, мындыг харыы берген: «Эмчи кадык эвес, а аарыг улуска херек болгай. ³² Мен „Актыг, бачыт чок бис“ дээр улусту эвес, а бачыттыг улусту бачыттарын миннип, Бурганче эглиринче кыйгырап дээш келген мен!»

Шээрленириниң дугайында

(Мф. 9:14-17; Мк. 2:18-22)

³³ База-ла олар Аңаа мынча дээннер: «Иоанның өөреникчилери үргүлчү шээрленир база мөргүүр-дүр, фарисейлерниң-даа өөреникчилери база ындыг-дыр, а Силерни күзээнде-ле ижип-чип турардыр». ³⁴ Ол мынчаар харыылаан: «Куда доюнга күдээ оол-биле кады

келген ооң эштери оолдарны, күдээ оол олар-биле кады орда, шээр-лениринче албадап болур бе? ³⁵ Ынчалза-даа күдээ оолду олардан чарып аппаар үе кээрге, олар ынчан шээрлени бээрлер».

³⁶ Оон Иисус оларга угаадыглыг чугаа чугаалап берген: «Эрги хепке кым-даа чаа хептен ора тырткан чамашкы салбас. Ынчаар болза, чаа хеп сандан үнер, а эрги хепке чаа хептен алган чамашкы салырга, таарышпайн баар. ³⁷ Кым-даа чаа араганы эрги көгөөрже кутпас. Ынчаар болза, чаа арага эрги көгөөрни деже тептер, ынчан арага-даа төктүп каар, көгөөр-даа сандан үнер. ³⁸ Чаа араганы чаа көгөөрже кудар херек*. ³⁹ Ол ышкаш эрги арага ишкен кижиге чаа арага күзевес, чүге дээрге: „Эргизи эки-дир“ – дээр».

Амыр-дыш хүнү дугайында айтырыг

(Мф. 12:1-14; Мк. 2:23-3:6)

6 ¹ Бир-ле катап амыр-дыш хүнүндө** Иисус тарып каан шөлдү таварты бар чыдырда, Ооң өөреникчилери сыпта тараа баштарын үзе соккаш, холу-биле ууштап чий бергеннер. ² Фарисейлерниң чамдызы мынча деп айтырган: «Амыр-дыш хүнүндө кылырын ыдыктыг хоойлу хораан чүвени силер чүге кыла бердиңер?» ³ Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Боду-даа, кады чораан өөрү-даа аштай бээрге, Давид хаанның чүнү кылганын номчувааныңар ол бе? ⁴ Ол Бурганның өргээзинче киргеш, чүгле Бурганның бараалгакчылары чип болур ужурлуг ыдыктаан хлебти алгаш, боду чий бергенин база кады чораан өөрүнгө чирткенин билбес силер бе?» ⁵ Оон мынча деп немеп каан: «Кижиге амытан Оглу – амыр-дыш хүнүнүң безин Чагырыкчызы-дыр!»

⁶ Өске амыр-дыш хүнүндө Ол чонну өөредери-биле база-ла синагогага кирип келген. Аңаа оң холу када берген кижиге турган. ⁷ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер Иисусту буруудадыр чылдагаан тып алып сорулга-биле, Ол амыр-дыш хүнүндө экирти бербес ирги бе деп, кичээнгейлиг хайгаарап турганнар. ⁸ Иисус оларның бодалдарын билир болгаш, када берген холдуг кижиге мынча дээн: «Бээр тургаш, улустун ортузунче үнүп кел». Демгизи тургаш, улустун ортузунче үнүп келген. ⁹ Иисус ынчан оларга мынча дээн:

* ^{5:38} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Ынчан олар иелээ бүдүн-бүрүн артар» – деп сөстөрни немээн.

** ^{6:1} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Амыр-дыш хүнүндө» деп сөстөргө «Ийиги-бирги» деп утказын билип аары берге сөстөрни немээн.

«Силерге Мен айтырыг салыйн: амыр-дыш хүнүндө чүнү кылырын чөпшээрээнил: буянны бе азы бузутту бе? Амы-тынны камгалап аарын бе азы узуткаарын бе?» ¹⁰ Иисус оларнын шуптузун эргий кайгааш, демги кижиге мынча дээн: «Холун бээр сун». Ол сунуп бээрге, ооң холу кадык апарган. ¹¹ Фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары хорадаанындан өдү чарлы бер чазып, Иисусту канчапса эки дээрзин аразында чугаалажы бергеннер.

Иисустун он ийи элчинни шилип алганы

(Мф. 10:1-4; Мк. 3:13-19)

¹² Иисус ол хүннерде дагже мөргүүрү-биле үне бергеш, дүннү өттүр Бурганга мөргүп келген. ¹³ Хүн үнүп кээрге, Ол Бодунун хөй өөреникчилерин кый деп алгаш, оларнын аразындан он ийизин шилээш, элчиннер деп адап каан. ¹⁴ Оларнын аттары бо-дур: Иисустун Пётр деп адааны Симон, ооң дунмазы Андрей, Иаков, Иоанн, Филипп, Варфоломей, ¹⁵ Матфей, Фома, Алфейнин оглу Иаков, Зилот* деп адаткан Симон, ¹⁶ Иаковтун оглу Иуда болгаш сөөлүндө барып саттыныкчы апарган Иуда Искариот.

Алгыш-йөрөөлдер болгаш каргыштар

(Мф. 4:23-5:12)

¹⁷ Олар-биле кады дагдан бадып келгеш, Иисус орду шынаага доктаап туруп алган. Аңаа Ооң дыка хөй өске өөреникчилери болгаш бүгү Иудеядан, Иерусалимден, а ол ышкаш далай эриинде турар Тир, Сидон хоорайлардан келген эндерик чон чыгып келген. ¹⁸ Олар Ону дыннаар дээш база аарыг-аржыындан экириир дээш кээп турганнар, а букшуураан улус база экирип турган. ¹⁹ Кижиге бүрүзү Аңаа холу-биле дээй кааптарын оралдажып, чүткүп турган, чүге дээрге бүгү улусту экиртиптер күчү-күш Оон үнүп турар болган.

²⁰ Бодунун өөреникчилерин эргий кайгааш, Иисус мынча дээн: «Ядыылар** амыр-чыргалдыг силер, чүге дээрге Бурганның Чагыргазы силерни болур. ²¹ Ам аштап-суксааннар амыр-чыргалдыг силер, чүге дээрге тода бээр силер. Ам муңгарап ыглааннар амыр-чыргалдыг силер, чүге дээрге каттыржып-хөглөй бээр силер. ²² Кижиге амытан

* ^{6:15} Зилот – грек дылда бо сөс «Төрөөн чурту дээш, чүткүлдүг деми-секчи» дээн уткалыг (Мк. 3:18 көр).

** ^{6:20} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Ядыылар» эвес, а «Сагыш-хөңнү ядарааннар» бижээн.

Оглу дээш, улус силерге көөр хөөн чок болуп, силерни дорамчылаар база үндүр-киир сывыртаар, ат-алдарыңарны бужартадыр болза, ынчан амыр-чыргалдыг силер. ²³Ол хүн кээрге, медээжок өөрүп-байыр-лаңар, чүге дизе силерни аажок улуг шаңнал дээрде манап турар. Силерни көөр хөңнү чок улустун өгбелери медээчилерни база-ла шак ынчалдыр аажылап чорааннар.

²⁴Ынчаарга, байлар, ат болур силер, чүге дээрге боттарыңарнын аргалалыңарны шагда-ла алган силер. ²⁵Ам эмин эрттир тотканнар, ат болур силер, чүге дээрге аштап-суксай бээр силер. Ам каттыржып турарлар, ат болур силер, чүге дээрге ыглап-сыктап, ондап-остай бээр силер. ²⁶Хамык улус силерниң дугайыңарда экини чугаалаар болза, ат болур силер, оларның өгбелери меге медээчилерни база-ла шак ынчалдыр хүлээп ап чораан.

Дайзыннарыңарга ынак болуңар

(Мф. 5:38-48; 7:12)

²⁷Ынчалза-даа силерге, Мени дыңнап турар улуска, чугаалап тур мен: дайзыннарыңарга ынак болуңар, силерни көөр хөңнү чок улуска буянны кылып чоруңар, ²⁸силерни каргап турарларны алгап йөрөөңер база силерни дорамчылап турарлар дээш, мөргүңер. ²⁹Сээң бир чаагыңче дажыпкан кижиге өске чаагың база дөгөп бер. Сээң тонун хунаап ап турар кижиге хөйлеңиң база уштуп бер. ³⁰Сенден кым-даа диленип кээр болза, беривит; сээң чүвөң алган кижиден орнун дедир негеве. ³¹Силерге улус кандыг хамаарылгалыг боорун күзей-дир силер, улуска база шак ындыг хамаарылгалыг болуңар. ³²Чүгле силерге ынак улуска ынак болзуңарза, чүнүң-биле өскелерден дээредээр силер? Бачыттыглар база оларга ынак улуска ынак болгай. ³³Чүгле силерге буян кылып чоруур улуска буян кылып болзуңарза, чүү дээш, силерге өөрүп-четтирерил? Бачыттыглар база ынчаар кылып чоруур болгай. ³⁴Дедир эгидип бээр боор деп идегээриңер улуска чээлиге бээр болзуңарза, өскелерден чүнүң-биле дээредээр силер? Бачыттыглар база, дедир ынча хирени алып дээш, бачыттыгларга чээлиге берип турар болгай. ³⁵А силер дайзыннарыңарга ынак болуңар база оларга буянны кылыңар, орнун дедир эгидип алып дивейн, чээлиге бериңер. Ынчан силерниң шаңналыңар улуг болур база Дээди Өрүкүнүн ажы-төлү болур силер, а Ол өөрүп-четтирерин билбес-даа, бузуттуг-даа улуска безин буянныг болгай. ³⁶Аданарның өршээлдии дег, силер база өршээлди болуңар.

Өскелерни шиитпеңер

(Мф. 7:1-5)

³⁷Кымны-даа шиитпеңер, Бурган ынчан силерни база шиитпес; буруудатпанар, Ол ынчан боттарыңарны база буруудатпас; өршөөңер, Ол ынчан боттарыңарны база өршөөр. ³⁸Бериңер, Бурган силерге база бээр. Элбек-долу, дыгып-тыраан, харын-даа эриин ажып турар хемчээл-биле силерге узуп бээр, чүге дээрге кандыг хемчээл-биле хемчээп бээр-дир силер, Бурган силерге база ынчалдыр хемчээп бээр».

³⁹Иисус оларга мындыг угаадыглыг чугаа база чугаалап берген: «Согур кижиге согур кижини холундан чедип алгаш, баштап шыдаар бе? Олар иелээ оңгарже кээп дүшпес чүвө бе? ⁴⁰Өөреникчи башкызындан бедивес, ынчалза-даа эчизин кири өөрөңген кижиге башкызы дег апарып болур. ⁴¹Бодуннун караанда чудукту эскербейн чыткаш, чанында эжиниң караанда чартыны чүге эскерип каар сен? ⁴²Азы бодуннун караанда чудукту эскербейн тура, эжинге канчап мынча дээр сен: „Эжим, сээң караанда чартыны ап кааптайн“. Ийи арынның ол-дур! Баштай бодуннун караанда чудукту уштуп каавыт, эжиниң караанда чартыны канчаар уштурун ынчан көрүп каар сен.

Ыяш болгаш ооң чимизи

(Мф. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³Багай чимис бээр эки ыяш чок, чаагай чимис бээр багай ыяш база чок. ⁴⁴Кандыг-даа ыяшты ооң чимизинден билип алыр. Тенниг чадандан смоква чимизин чыгбазын база ыт-кадындан виноград чимизин чыгбазын кым-даа билир. ⁴⁵Буянныг кижиге бодунун чүрөөңе шыгжап чорааны буянны уштуп бээр, а бузуттуг кижиге бодунун чүрөөңе чыып чорааны бузутту уштуп бээр, чүге дээрге кижиниң чүрөөң долган чүвө ооң аксындан үнер.

Ийи аңгы бажың таваа

(Мф. 7:24-27)

⁴⁶Мени чүге „Дээрги, Дээрги“ деп адаар силер, а Мөөң чугаалааным ёзугаар чүге кылбас силер? ⁴⁷Меңээ келгеш, Мөөң сөстөримиң дыңнап алгаш, чугаалаан аайым-биле кылып чоруур кижиге кымга дөмей боорун Мен ам силерге көргүзүп берейн. ⁴⁸Ындыг кижиге бажың тударда, черни ханыладыр каскаш, таваан хая кырынга салып алган тудугжуга дөмей-дир. Үерлөөн суг келгеш, ооң бажыңын хөмө

алза-даа, ону шимчедип шыдавас, чүге дээрге ыяк быжыг кылдыр тудуп каан-дыр. ⁴⁹ А Мээң сөзүмнү дыңназа-даа, ооң айы-биле кылбас кижиге таваан салбайн, бажың туткан кижиге дөмей-дир. Үер суу хөмө алырга, ооң бажыңы дораан буступ кээп дүжер. Ол бажыңдан чүгле бузундулар артар».

Рим чүс шериг баштыңчызының чалчазын экирткени

(Мф. 8:5-13)

7 ¹ Чугаалаар дээн чүвезин чонга чугаалап төндүргөш, Иисус Капернаумга чедип келген. ² Аңаа бир чүс шериг баштыңчызының аажок үнелээр чалчазы аарааш, өлүрүнүн кырында чыткан. ³ Ол чүс шериг баштыңчызы Иисустун дугайында дыңнап кааш, Ол чедип кээп, ооң чалчазын экиртип берзин деп дилээр кылдыр, иудей баштыңнарны Олче чорудупкан. ⁴ Олар Иисуска чедип келгөш, мынча деп дилеп-тирлер: «Силернин ачы-дузанаар алырынга чүс шериг баштыңчызы төлептиг кижиге. ⁵ Чүге дээрге ол бистиң чонга ынак, харын-даа биске синагога безин туттуруп берди».

⁶ Иисус олар-биле кады чорупкан. Ол ооң бажыңыга чоокшулап кээрге, чүс шериг баштыңчызы Аңаа мынча деп дамчытсын дээш, эштерин чорудупкан: «Дээрги, бодунарны хей-ле човатпанар, Силерни бажыңымче кирип, хүлээринге төлеп чок кижиге-дир мен. ⁷ Ынчангаш бодумну төлептиг эвес деп санааш, Силерге бодум барбааным ол. Силер чүгле дужаап көрүңерем, ынчан мээң чалчам экирий бээр. ⁸ Мен бодум чагырга адаанда кижиге-дир мен, ол ышкаш мээң чагырганым шериглер база бар. Оларның бирээзинге „Бар“ дээримге, бар чыдар; өскезинге „Бээр кел“ дээримге, чедип кээр; чалчамга „Мону кыл“ дээримге, кылып каар болгай».

⁹ Ындыг сөстөр дыңнааш, Иисус кайгай берген болгаш Бодун эдерип чораан чонче эргилип келгөш, мынча дээн: «Израильчилер аразыңа безин мындыг улуг бүзүрелге таварышпаанымны силерге чугаалап тур мен». ¹⁰ Сөс чедирип чораан улус чүс шериг баштыңчызының бажыңынче ээп келгөш, аарыг чалчаның экирий бергенин көрүп кааннар.

Наин хоорайжыгашка дулгуяк кадайның оглун диргискени

¹¹ Ооң соонда үр болбаанда, Иисус Наин дээр хоорайжыгашче чорупкан. Ооң өөреникчилери болгаш өске хөй чон Ону эдерип чораан. ¹² Иисус ол хоорайжыгаштың хаалгазынга чоокшулап кээрге, оон дулгуяк иениң эр чангыс оглу болур өлгөн кижини үндүрүп бар

чыткан, а иени хөй чон эдерип чораан. ¹³ Аваны көрүп кааш, Дээрги-Чаяакчы ону кээргей бергөш: «Ыглавайн көр» — деп дилээн. ¹⁴ Иисус кылаштап баргаш, өлүг мага-бот салган хааржакка дээптерге, ону көдүрүп чораан улус тура дүшкен. Ол ынчан мынча дээн: «Аныяк оол! Сеңээ чугаалап тур мен: туруп кел!» ¹⁵ Өлүг чыткаш, дирлип келген кижиге ковайгаш, чугааланып эгелээрге, Иисус ону иезинге хүлээдип берген.

¹⁶ Улус шупту коргуп-сүртээш, Бурганны алдаржыдып, мынча деп турган: «Өндүр улуг медээчи бистиң аравыска чедип келди. Бурган Бодунун чонун камгалаар дээш келген-дир». ¹⁷ Иисустун дугайында ындыг медээ бүгү Иудеяга база ооң чоок-кавызы черлерге тарай берген.

Иоанн Медеглекчиниң айбычылары

(Мф. 11:2-19)

¹⁸ Иоанның өөреникчилери ол бүгүнүн дугайында аңаа чугаалап чеде бергеннер. ¹⁹ Иоанн оларның ийизин кый деп алгаш, Дээрги-Чаяакчыдан мынча деп айтырары-биле айбылапкан: «Чедип кээр ужурлуг Кижиге Силер бе азы өскезин манаар бис бе?» ²⁰ Олар Иисуска келгөш, мынча дээннер: «Бисти Иоанн Медеглекчи Силерден: „Чедип кээр ужурлуг Кижиге Силер бе азы өскезин манаар бис бе?“ — деп айтырары-биле чорудупту». ²¹ Иисус ынчан хөй улусту аарыг-аржындан, аза-бугундан экиртип, арыглап каан, хөй согур кижилерни каракталдырып каан турган. ²² Ол айбычыларга мынчаар харыылаан: «Силер баргаш, көргөн, дыңнаан чүвөнерни Иоаннга чугаалап чедирер: согурлар каракталып, аскактарның буду бастынып, экирбес кеш аарыглыглар арыгланып, дүлейлернин кулаа дыңнай берип, өлгөннер катап дирлип база ядыыларга Буянын Медээни дыңнадып турар-дыр деңер. ²³ Меңээ бүзүрелин чидирбес кижиге амыр-чыргалдыг болур».

²⁴ Иоанның айбычылары чоруй баарга, Иисус чонга ооң дугайында чугаалап эгелээн: «Кургаг куруг ховуже чүнү көөр дээш барып чордуңар? Хатка чайгаткан кулузунну бе? ²⁵ Ындыг эвес болза, чүнү көрүп чордуңар? Каас-коя хептиг кижини бе? Ынчалза-даа каас-коя хеп кедер база бай-шыырак чурттап чоруур улус хааннар ордуларынга турар болгай. ²⁶ Чүнү көөр бис деп бодадыңар? Медээчини бе? Ийе, медээчини. Харын силерге чугаалап тур мен: ол — медээчиден-даа артык кижиге-дир. ²⁷ „Көр даан, Мээң төлээлекчим Сээң оруунну белеткеп берзин дээш, ону Сени мурнай чорудуп тур мен“^a — деп, Бижилгеде

^a Мал. 3:1; Хост. 23:20.

ооң дугайында Бурганның чугаалаан кижизи — Иоанн ол-дур. ²⁸Чер кырынга чурттап чораан бүгү улустун аразында Иоанндан арта берген кижичогун Мен силерге чугаалап тур мен, ынчалза-даа Бурганның Чагырказында эң чөгенчиг кижичоон улуг болур. ²⁹Бүгү чон, оон туржук, үндүрүг хавырыкчылары безин Иоанның суртаалын дыннааш, Бурганның бодалын шын деп хүлээп көргөш, анаа барып, сугга суктуруп алганнар. ³⁰А фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбыр-лакчылары Бурганның күзел-соруун хүлээп албайн барып, сугга суктурарындан ойталааннар. ³¹Ынчангаш бо салгалдың улузун Мен кымның-биле дөмейлей көрейин? Кандыг улузун ол? ³²Олар кудумчуга олуруп алгаш, бот-боттарынга: „Бис силерге лимбилеп бердивис, а силер самнавадынар; бис силерге кажыыдал ыры ырлап бердивис, а силер ыглашпадынар“ — деп алгырышкан бичии уруглар олчаандырлар.

³³Иоанн Медеглекчи чедип келгеш, хлеб-даа чивес, арага-даа ишпес боорга, силер ону: „Букшуураан-дыр“ — деп баар-дыр силер. ³⁴Кижичоо амытан Оглу чедип келгеш, чемненир, ижер боорга, силер Ону: „Көрүнер даан, чазый, арагачы хей-дир, үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачытка борашканнарның өңнүү-дүр“ — деп баар-дыр силер. ³⁵А мерген угаан бүгү ажил-херектери-биле шынзыттынар».

Иисустун буттарын чаап берген херээжен

(Мф. 26:6-13; Мк. 14:3-9; Ин. 12:1-8)

³⁶Фарисейлерниң бирээзи Ону кады чемнениринче чалаан. Иисус фарисейниң бажыңыга келгеш, хөлестеп чыдыпкан. ³⁷Ол өйде ук хоорай чурттуг бир-ле бачыттыг херээжен Иисустун фарисейнин бажыңында чемненип олурарын билип алгаш, чаагай чыттыг үс куткан алебастр саваны ынаар эккелген. ³⁸Ол Иисустун артынга, Ооң буттарының чанынга туруп алгаш, ыглап-сыктай берген. Ооң карааның чажы Иисустун буттарыңче дамдылаарга, ол бажының дүгү-биле оозун чодуп, Ооң буттарын ошкап база чаагай чыттыг үс-биле чаап берип турган. ³⁹Иисусту чалаан фарисей ону көргөш, иштинде бүдүү чугааланган: «Бо кижичоо ылап-ла Бурганның медээчизи турган болза, Анаа дээп турар херээжен — бачыттыг кижичоо дээрзин Ол билгей эртик».

⁴⁰Иисус анаа мынча дээн: «Симон! Мен сеңээ бир чүве чугаалаайн дээш». Демгизи: «Чугаалап көрүнер, Башкы» — деп харыылаан. ⁴¹Иисус мынча дээн: «Чээли бээр бир кижиге өрелиг ийи кижичоо турган: бирээзи беш чүс, өскези бежен мөңгүн чоос өрелиг чүве-дир. ⁴²Кайызының-даа өре төлээр хары чок боорга, ол иелдирзиниң

өрезин өршээген. Чугаалап көрөм, оларның кайызы анаа артык ынак болурулу?» ⁴³Симон мынча деп харыылаан: «Ооң хөй өрезин өршээгени кижичоо деп бодаар мен». Иисус анаа: «Сен шын шиитпирледин» — дээн. ⁴⁴Оон Ол херээженче эргилип келгеш, Симонга мынча дээн: «Бо херээженни көрүп тур сен бе? Мен сээң бажыңыга кирип келдим, ынчаарга сен Меңээ бут чуур суг безин бербедин, а ол Мээң буттарымың карааның чажы-биле чуггаш, бажының дүгү-биле чодуп берди. ⁴⁵Сен Мени мендилеп тургаш, безин ошкавадың, а ол бо бажыңга келгенимден бээр Мээң буттарымың соксаал чок ошкап келди. ⁴⁶Сен Мээң бажымың үс-биле чагдадың, а ол улуг үнелиг чаагай чыттыг үс-биле Мээң буттарымың чаап берди. ⁴⁷Сеңээ чугаалап тур мен: ооң хөй бачыттары өршээттинген болгаш, ынакшылы ындыг улуг болган-дыр. А эвээш-биче бачыттары өршээттинген кижиниң ынакшылы база бичии боор».

⁴⁸Ооң соонда Иисус демги херээженге мынча дээн: «Бачыттарың өршээттинген-дир». ⁴⁹Өске аалчылар дөгерези аразында мынча дишкен: «Бачыттарың безин өршээп турар бо чүү ындыг Кижил?» ⁵⁰А Иисус ол херээженге мынча дээн: «Бүзүрелиң сени камгалап кагды, амыр-тайбың чоруй бар».

Иисусту эдерип чораан херээженнер

8 ¹Ооң соонда Иисус Бурганның Чагырказының дугайында Буяның Медээни суртаалдап, хоорай, суурларны эргий кезип чорупкан. Ооң-биле кады он ийи элчин болгаш ²Ооң буктардан адырып база аарыг-аржыктан экиртип кааны элээн каш херээжен чораан: бодундан чеди букту Анаа үндүр сывырткан Магдалина деп аттыг Мария, ³Иродтун бажың эргелекчизи Хузаның кадайы Иоанна, Сусанна база өске-даа хөй херээженнер ол чүве-дир. Олар хууда эт-хөрөңгизи-биле Иисуска болгаш Ооң өөреникчилеринге дузалажып турганнар.

Тараа чажыкчызы дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 13:1-9; Мк. 4:1-9)

⁴Өске хоорайлардан Иисуска кээп турган хөй чон чыглы бээр, Ол оларга мындыг угаадыглыг чугаа чугаалаан: ⁵«Тараа чажыкчызы үрезин чажып үнүп келген. Үрезинин чажып турда, чамдыктары орук кыдыыңга кээп дүжерге, оларны таптай басып каапкан база дээрнин куштары соктап чипкен. ⁶Чамдыктары сай-даштыг черже кээп дүшкеш, шымырарып үнүп келгеш-ле, кадып калган, чүге дээрге оларга

өл-шык чедишпээн. ⁷Өскелери тенниг хонак үнер черже кээп дүжерже, тенниг хонак өзүп келгеш, оларны боой базырыпкан. ⁸Артканнары үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черже кээп дүшкеш, мандып өскеш, чашканындан чүс катап хөй дүжүт берген». Ону чугаалап дооскаш: «Дыңнаар кулаа бар кижидыңназын!» – деп кыйгырган.

Угаадыглыг чугааның утказы

(Мф. 13:10-23; Мк. 4:10-25)

⁹Иисустун өөреникчилери бо угаадыглыг чугааның утказын Оон айтырганнар. ¹⁰Ол мынча дээн: «Силерге Бурганның Чагырказының чажыттарын билип алырын хайырлаан-дыр, а өске улуска чүгле угаадыглыг чугааларны хайырлаан, чүге дээрге олар: „Көрзе-даа, көрбезин, дыңназа-даа, билбезин“^а – дээн-дир. ¹¹Бо угаадыглыг чугааның утказы мындыг: үрезин дээрге Бурганның медээзи ол-дур. ¹²Орук кыдыынга кээп дүшкеннери дээрге, медээни дыңнап турар кижилер-дир. Ынчалза-даа оон соонда оларга эрлик чедип келгеш, дыңнаан чүвезинге бүзүрей бербезиннер база камгалал албазыннар дээш, оларның чүректеринден медээни алгаш баар. ¹³Сай-даштыг черже кээп дүшкеннери дээрге медээни дыңнааш, өөрүшкү-биле хүлээп алып, ынчалза-даа дазылы чок кижилер-дир. Олар элээн үе дургузунда бүзүрөп-даа турза, шенелделер үези кээрге, Бургандан хая көрнү бээрлер. ¹⁴Тенниг хонак үнер черже кээп дүшкеннери дээрге өске улус ышкаш, медээни дыңнап турар кижилер-дир. Ынчалза-даа олар ажаанзырал-човаанга, эт-хөрөңгизинге база амгы амыдыралының чыргал-таалалынга элзеттиргеш, оон оспаксырай бээр, оларның үрезини дүжүт бербес. ¹⁵Үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черже кээп дүшкеннери дээрге медээни дыңнааш, ону боттарының буянныг болгаш арыг чүректеринге кадагалап шыгжааш, туруштуг чоруунун ачызында дүжүдүн бээр кижилер-дир.

¹⁶Кым-даа болза, чырыткыны кывыскаш, ону сава-биле дуй базырбас азы орун адаанга салбас, харын кирген улус чырыкты көрзүн дээш, колдуга салып каар. ¹⁷Көстүп келбес кандыг-даа чажыт чүве чок база ажыттынып билдине бербес кандыг-даа ажытталчак бүдүү чүве чок. ¹⁸Ынчангаш канчаар дыңнап турарыңарже кичээнге салыңар: чүге дээрге кымда чүве барыл, аңаа оон-даа хөйүнү бээр, а кымда чүве чогул, оон „бодумнуу-дур“ деп бодаар чүвезин безин хунаай бээр».

^а Ис. 6:9.

Иисустун ёзулуг өг-бүлезиде

(Мф. 12:46-50; Мк. 3:31-35)

¹⁹Иисуска бир-ле катап иези болгаш дунмалары чедип келгеш, Ону үглээн чон дыка хөй болганындан Олче эртер дээш чадап кааннар. ²⁰Иисуска улус мынча дээн: «Аванар база дунмаларыңар даштын, Силерни көрүксеп турлар». ²¹Ол мынча деп харыылаан: «Мээң авам база ха-дунмам дээрге Бурганның айтышкыны дыңнап болгаш сагып чоруур улус ол-дур».

Иисустун чалгыларны томаартканы

(Мф. 8:23-27; Мк. 4:35-41)

²²Бир-ле хүндүс Иисус Бодунун өөреникчилери-биле кады хемеге олурупкаш, оларга мынча дээн: «Хөлдүн ол чарыынче кеже берээли». Ынчангаш эжиндирип чорупканнар. ²³Олар эжиндирип чоруп орда, Иисус удуп калган. А хөлге күштүг шуурган көдүрлү берген, чалгылар ынчан хемени ажыр шаап эгелээрге, оларның байдалы озалдыг апарган.

²⁴Өөреникчилери Иисусту оттурупкаш, мынча дээннер: «Башкы, Башкы! Дүжүп өлдүвүс-ле!» Ол оттуп келгеш, шуурган биле калчаараан сугну: «Соксанар!» – деп хоруурга, олар оожургай бергеннер. ²⁵Ол ынчан өөреникчилеринге мынча дээн: «Силерниң бүзүрелиңер кайы чүвөл?» Олар кайгап-магадааш база коргуп-сүртээш, бот-боттарындан: «Суг биле шуурганы безин дужаарга, олар Аңаа чагыртып турар бо чогул Кымыл?» – деп айтыржырынга өй болганнар.

Герасага букшуураан кижини экирткени

(Мф. 8:28-34; Мк. 5:1-20)

²⁶Галилея можуга дужааш эрикте чыдар Герасаның* черинге эжиндирип келгеннер. ²⁷Иисус эрикче дүжүп кээрге, хоорайдан Аңаа уткуштур букшуураан кижиде үнүп келген. Ол кижиде шагдан бээр кандыг-даа хеп кетпес, бажыңыңа эвес, а хөөржүдүлге куйларыңа чурттаар турган. ²⁸Иисусту көрүп кааш, ол Оон баарынче доңгая кээп дүшкеш, ыткыр үн-биле: «Силерге менден чүү херегил, Иисус, Дээди Өрүкү Бурганның Оглу? Силерден дилеп тур мен: мени хилинчектевейин көрүңер» – деп алгырыпкан. ²⁹Чүге дээрге Иисус букка ол

* 8:26,37 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Герасаның» эвес, а «Гадараның» азы «Гергесаның» деп бижээн.

кижиден үне бээрин дужааган чүве-дир. Ооң мурнунда ол бук ону үргүлчү аайынга кирип ап келген, ынчангаш тудуп хоругдадып, илчирбе-биле холдарын, буттарын хүлүттүрүп шаг болган кижичүве-дир. Ынчалза-даа ол илчирбени үзе соп кааптарга, демги бук ону ээнзиргей черлерже дезерин албадаар турган.

³⁰ Иисус оон: «Сээң адың кымыл?» — деп айтырган. Ол: «Дүк-түмен» — деп харыылаан, чүге дээрге ол кижиче дыка хөй буктар кире берген болган. ³¹ Буктар Иисустан оларны тамыже чорутпазын дилеп эгелээннер. ³² Ол черден ырак эвес дагга кодан хаван одарлап чораан. Буктар Иисустан: «Хаваннарже кире бээрин чөпшээрер көрүнер» — деп дилээннер. Ол ынчаарын чөпшээреркен. ³³ Буктар кижиден үнгеш, хаваннарже кире бээрге, бүгү кодан кадыр элден хөлче шурай бергеш, дүжүп өлүп калган.

³⁴ Хаван кадарчылары чүү болганын көрүп кааш, маңнажып чоруткаш, хоорайжыгаш биле суурларга ол бүгүнүң дугайында чугаалап четкеннер. ³⁵ Улус чүү болганын көөрү-биле чыгып келген. Иисуска чоокшулап келгеш, буктарын үндүр сывыртаттырып алган кижини көрүп кааннар. Ол кижиче Иисустуң буттарының чанында идик-хептиг база угааны орталаны берген олулар боорга, олар коргуп-сүртей бергеннер. ³⁶ Болган чүүлдү көргөннер букшуураан кижиниң канчап экирээнин өске улуска чугаалап турганнар. ³⁷ Герасаның* чериниң бүгү чону Иисусту оларның аал-оранындан ырап чоруурун дилээн, чүге дээрге оларның кортканы ындыг күштүг болган. Ол ынчан хемезинге олурупкаш, дедир эжиндире берген. ³⁸ Буктары үнүп чоруй барган кижиче: «Мени эдертип алыңар» — деп, Иисустан дилеп шаг болган. Ынчалза-даа Ол ону салып чорудупкаш: ³⁹ «Бажыңынче чана бергеш, Бурганның сеңээ чүнү кылганын бирден бирээ чокка чугаалап бер» — дээн. Ол кижиче чоруй баргаш, Иисустуң аңаа кандыг буян кылганын чугаалап, хоорайжыгашты бир кылдыр кезип чоруп берген.

Дарганың уруун диргискени болгаш

аарыг херээженни экирткени

(Мф. 9:18-26; Мк. 5:21-43)

⁴⁰ Иисус өске эрикче кежип кээрге, мөөң чон Ону мендилеп уткаан, чүге дээрге олар шупту Ону манап турган бооп-тур. ⁴¹ Синагога даргазы Иаир дээр кижиче чедип келгеш, Иисустуң мурнунче донгая

* 8:26,37 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Герасаның» эвес, а «Гадараның» азы «Гергасаның» деп бижээн.

кээп дүшкеш, бодунуң бажыңынче кирерин Оон дилеп эгелээн. ⁴² Чүге дээрге оон он ийи хире харлыг дың чангыс уруу өлүрүнүң кырында чыткан.

Иисус ынаар бар чыдырда, мөөң чон Ону үглөп, сынмарланчып келген. ⁴³ Он ийи чыл дургузунда ханы төктүп аараан херээжен база анаа турган. Ол эмчилерге бүгү эт-хөрөңгизин төлевирге берипкен-даа болза, чангызынга-даа экиртир эмнедип чадашкан. ⁴⁴ Ол Иисустуң артынга чедип келгеш, Ооң хевиниң ужунга дээй кааптарга, ол-ла дораан оон ханы төгүлбестей берген. ⁴⁵ Иисус: «Менээ кым дээпти?» — деп айтырган. Кым-даа «Мен-дир мен» дивес боорга, Пётр: «Башкы, эндерик чон Силерни үглөп алган, кызып-кыйып, ызыртыр сүрүп чоруур-дур» — дээн*.

⁴⁶ Ынчалза-даа Иисус мынча дээн: «Чок, бир-ле кижиче Менээ дээпти, чүге дээрге күжүмнүң Менден үне бергенин эскерип кагдым». ⁴⁷ Демги херээжен оон кылган чүвези канчап-даа эскертинмейн барбазын билгеш, сири-кавы чоокшулап кээп, Ооң мурнунга кээп дүшкеш, чүге Анаа деггенин база канчап ол дораан экирий бергенин хөй улус мурнунга чугаалап берген. ⁴⁸ Ол аңаа мынча дээн: «Кызым, бүзүрелиң сени экиртип-камгалап кагды, амыр-тайбың чорувут».

⁴⁹ Иисус ону чугаалап турар аразында, синагога даргазының бажыңындан бир кижиче үнүп келгеш, аңаа мынча дээн: «Сээң урууң өлү берди, Башкыны ам хей-ле шүүдетпе». ⁵⁰ Ынчалза-даа Иисус ону дыңнап кааш, Иаирге мынча дээн: «Кортпа, чүгле бүзүрелиң ышкынма, ынчан урууң экирип, камгалал алыр». ⁵¹ Бажыңга чедип келгеш, Ол Пётр, Иоанн, Иаковтан база уругнун ада-иезинден аңгы улустуң Ооң-биле кады ынаар кирерин чөпшээрерээн. ⁵² Бажыңда улус шупту ол уругнун ажыын ажып ыглашкан турган, ынчалза-даа Иисус: «Ыглаваңар, бо уруг өлбөөн, а удуп чыдар кижиче-дир» — дээн. ⁵³ Уругну өлгөн деп билер болгаш, олар Ону кочулап, каттыржы бергеннер. ⁵⁴ А Ол уругнун холундан тудуп алгаш, кый дээн: «Туруп кел, кызы-жак!» ⁵⁵ Уругнун амы-тыны мага-бодунче эеп кээп, ол доп-дораан тура халаан. Иисус аңаа аыш-чемден бээрин дужааган. ⁵⁶ Уругнун ада-иези аймай берген, а Иисус болган чүүлдүң дугайында кымга-даа чугаалавазын оларга чагып каан.

* 8:45 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде: «Пётр болгаш оон-биле кады чораан улус: „Башкы, эндерик чон Силерни үглөп алган, кызып-кыйып, ызыртыр сүрүп чоруур-дур. А Силер: ‘Менээ кым дээпти?’ — деп чоорунар ол?“ — дээн» — кылдыр бижээн.

Он ийи элчинни суртаал кылыры-биле чорутканы

(Мф. 10:5-15; Мк. 6:7-13)

9 ¹Иисус Бодунуң он ийи элчинин чыып алгаш, оларга аарыг-аржыкты эмнээр күчү-күштү болгаш бүгү буктарны үндүр сывырар эргени берген. ²Оон Иисус оларны Бурганның Чагыргазын суртаалдазын дээш база аарыг кижилерни экиртсин дээш чорудупкан. ³Ол элчиннерге мынча дээн: «Орукка бодуңарга чүнү-даа албанар: даянгыыш-даа, хап-сава-даа, хлеб-даа, акша-мөңгүн-даа албанар; солуп кедер хеп-даа албанар. ⁴Силерни хүлээп алыр кандыг-бир бажыңга кирип келзинерзе, ол черден чоруур үе келгиче чедир аңаа туруңар. ⁵А бир эвес силерни кандыг-бир черге хүлээп албас болза, ол хоорайдан үнүп бар чыда, оң чурттакчыларыңа херечилел-сагындырыг кылдыр буттарыңарның довураан кактап кааптыңар». ⁶Олар суурларны дургаар кезип чорупкаш, каяа-даа баргаш, Буянның Медээни медеглеп база улусту экиртип чорааннар.

Иродтуң хөлзеп-дүвүрээни

(Мф. 14:1-12; Мк. 6:14-29)

⁷Галилеяның чагырыкчызы Ирод болуп турар бүгү чүүлдер дугайында дыңнап кааш, аайын тыппайн турган, чүге дээрге чамдык улус: «Бо дээрге Иоанның өлүглерден катап дирилгени ол-дур» — дээр болган. ⁸Өскелери: «Илия медээчинин келгени ол-дур», а чамдыктары: «Эрте-буруңгу медээчилерниң бирээзинин катап дирилгени ол-дур» — деп турганнар. ⁹Ирод мынча дээн: «Иоанның бажын мен кестиртип кагдым чоп. Оң дугайында ындыг чүүлдер дыңнап турарым ам бо Кым тыптып келди?» Ынчангаш ол Иисусту көөр арга дилей берген.

Беш муң кижини тоттурганы

(Мф. 14:13-21; Мк. 6:30-44; Ин. 6:1-14)

¹⁰Элчиннер эеп келгеш, оларның кылганы бүгү чүве дугайында Иисуска чугаалап бергеннер. Оон Ол элчиннерни эдертип алгаш, чүгле олар-биле кады Вифсаида дээр хоорайжыгашка* чедер берген. ¹¹Ындыг-даа болза улус ону билип каапкаш, Оон соондан чедер берген.

* ^{9:10}Чамдык буруңгу грек сөзүглелдерде «Вифсаида дээр хоорайжыгашка» эвес, а «Вифсаида хоорайжыгаштан ырак эвесе озалааш черге» деп бижээн.

Иисус оларны хүлээп алгаш, Бурганның Чагыргазының дугайында чугаалап берип, эмнээр уjurлуг кижилерни экиртип турган.

¹²Кежээликтей, хүн ажып турда, он ийи элчин Аңаа чедип келгеш, мынча дээн: «Бо улусту чорудуптуңар, чоок-кавыда чурттакчылыг черлерге, суурларга баргаш, хонуп-дүжүп база аыш-чем тып алзыңар, чүге дээрге бис мында ээн черде-дир бис». ¹³Ынчалза-даа Ол өөреникчилеринге мынча дээн: «Силер оларны чемгеринер». Олар: «Бисте чүгле беш хлеб биле ийи балык бар-дыр, кай бо хамык улуска четчир аыш-чемден садып эkkээр бис бе?» — деп харыылааннар. ¹⁴Олаага чүгле эр улус безин беш муң чыгыы кижилер турган чүве-дир. Ынчалза-даа Ол өөреникчилеринге мынча дээн: «Бо улусту бежен-бежен кижилер кылдыр бөлүктөй олуртуптуңар». ¹⁵Олар ынчаар кылгаш, улусту черге олуртупканнар. ¹⁶Ол ынчан беш хлеб биле ийи балыкты алгаш, дээрже көрүңгеш, аыш-чем дээш, Бурганга өөрүп четтирген болгаш хлеб биле балыкты кезектей үзе тырткылааш, чонга үлээри-биле өөреникчилеринге дамчыдып берген. ¹⁷Шупту улус ону чигеш, тода берген, а артып калган кескиндилерни чыырга, он ийи аргаан хааржак долуп турар болган.

Пётрнуң Иисусту Христос деп хүлээп көргөни

(Мф. 16:13-19; Мк. 8:27-29)

¹⁸Бир-ле катап, Ол улус чок черге мөргүп олурда, өөреникчилери база Оон-биле кады турганнар. Иисус олардан: «Мени улус Кым деп билип турарыл?» — деп айтырган. ¹⁹Оларның харыызы мындыг болган: «Чамдык улус Силерни Иоанн Медеглекчи-дир деп, өскелери — Илия-дыр деп, а чамдыктары — катап дирилип келген эрте-буруңгу медээчилерниң бирээзи-дир деп бодап турар-дыр». ²⁰Ол немей айтырган: «А силер Мени Кым деп бодаар силер?» Пётр: «Силер Бурганның шилээн Христозу-дур силер» — деп харыылаан.

*Иисустуң хилинчектенип өлүрүнүң дугайында**баш удур чугаалааны*

(Мф. 16:20-28; Мк. 8:30-9:1)

²¹Ынчалза-даа Ол бо дугайында кымга-даа чугаалавазын дужаап кааш, ²²мынча деп немей чугаалаан: «Кижилер амытан Оглу хөй хилинчекти көрүп эртер уjurлуг-дур, баштыңарга, Бурганның дээди бараалгакчыларыңа болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларыңа тооп көрдүрбес-тир база өлүртүп каар-дыр, ынчалза-даа оон үшкү хүнде катап дирилип кээр-дир».

²³ Иисус шупту улуска мынча дээн: «Мени эдерер дээн кижиде бар болза, ол бодун бүрүнү-биле өргүзүн, бодунун белдир-крезин хүн бүрүдө чүктезин база Мени эдерип чорупсун. ²⁴ Бодунун амы-тынын камгалап алыр дээн кижиде амы-тынын ышкынып алыр, а амы-тынын Мени дээш ышкынган кижиде амы-тынын камгалап алыр. ²⁵ Бүгү делегейни холга киирип-даа алгаш, бодунун амы-тынын ышкынып алыр азы көнгүс херекчок чүве кылып алыр болза, ол кижиге ооң ажыы чүл? ²⁶ Чүгө дээрге Менден база Мээң сөстөрүмден ыядып-човаар кижиде бар болза, Кижиде амытан Оглу база Бодунун, Адазынын болгаш дээрнин ыдыктыг төлээлеринин алдарына бүргеткен чедип келгеш, ол кижиден ыядып-човаар болгай. ²⁷ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: мында турар улустун чамдызы, өлбейн чыткаш-ла, Бурганның Чагыргазын көрүп каарлар».

Иисустун хевир-шырайының өскерилгени

(Мф. 17:1-8; Мк. 9:2-8)

²⁸ Ол сөстөрү чугаалаан соонда сес хире хонганда, Иисус Пётру, Иоанны болгаш Иаковту эдерткеш, мөргүүрү-биле дагже үне берген. ²⁹ Мөргүп тура, Оон хевир-шырайы өскерли берген, а хеви чайынналчак аккыр апарган. ³⁰ Ийи эр кижиде чедип келгеш, Оон-биле чугаалажы берген, ол дээрге Моисей биле Илия болган. ³¹ Олар база-ла чайынналчак чырыкка бүргеткен чедип келгеш, Иисустун Иерусалимге болур деп барган өлүмүнүн дугайында чугаалап турганнар. ³² Пётр база оон кады чораан өөрү уйгуга алзыпкан болганнар, ынчалза-даа оттуп келгеш, Оон алдарының чырыын база Оон-биле кады турган ийи эр кижини көрүп кааннар. ³³ Демги ийи эр Оон ырап бар чыдырда, Пётр Иисуска мынча дээн: «Башкы, мында турарывыс эки-дир! Үш чадырдан тип берээли: бирээзин – Силерге, бирээзин – Моисейге база бирээзин – Илияга». Чүнү чугаалап турарын Пётр боду-даа эки билбээн.

³⁴ Пётр ынча деп турар аразында, булут көжүп келгеш, оларны шыва апкан. Булутче шымны бергеш, өөреникчилер аажок кортканнар. ³⁵ А булут аразындан үн дынналып: «Бо дээрге Мээң шилип алган* Оглум-дур, Ону дыннап чоруңар» – дээн. ³⁶ Ол үн дынналган соонда, Иисус чааскаан арткан болган. Өөреникчилери аксынче суг пактаан дег апарып, көргөн чүвезинин дугайында ол хүннерде кымга-даа чугаалаваннар.

* ^{9:35} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Шилип алган» эвес, а «Ханы ынак» деп бижээн.

Букишуураан оолду экирткени

(Мф. 17:14-18; Мк. 9:14-27)

³⁷ Дараазында хүндүс Иисус үш өөреникчизи-биле дагдан бадып кээрге, оларны хөй чон уткуп алган. ³⁸ Хенертен чон аразындан бир-ле кижиде алгыра берген: «Башкы! Дилеп тур мен, эр чаңгыс оглумну көрүп көрүнерем! ³⁹ Бук ону бо-ла аайынга киирип алгаш, хенертен алгырты бээр-дир, аксындан көвүк төгүлгүжеге курулдулар-дыр. Бук анаа черле амыр-дыш бербейн хилинчектеп, ат кыла берди. ⁴⁰ Мен Силернин өөреникчилеринерден букту үндүр сывырып бээрин дилээримге, олар чадап кагдылар».

⁴¹ Иисус мынчаар харыылаан: «О, бо салгалдың бүзүрел чок, будалган улузу! Силер-биле чеже мынчап чоруур мен база силерни чеже шыдажып кээр мен? Оглунну бээр эккел». ⁴² Оол кылаштап кел чыдырда, бук ону черже ойтур октааш, курулдуруп эгелээн, ынчалза-даа Иисус букту соксаткаш, элээди оолду экирткеш, адазынга хүлээдип берген. ⁴³ Шупту улус Бурганның өндүр улуг күжүн кайгап турган.

Иисустун Бодунун өлүмүнүн дугайында ийиги удаа чугаалааны

(Мф. 17:22-23; Мк. 9:30-32)

Улус Иисустун кылган хамык чүүлүн кайгап турда, Ол Бодунун өөреникчилеринге мынча дээн: ⁴⁴ «Мээң силерге ам чугаалаар чүвемни кичээнгейлиг дыннаңар: Кижиде амытан Оглун удавас улус холунга тудуп бээр-дир». ⁴⁵ Ынчалза-даа олар Оон чүнү чугаалаанын билип чадашканнар, чүгө дээрге чугаанын утказын билип шыдавас кылдыр олардан чажырып каан турган, а Иисустан ол дугайында айтырарындан дидинмээннер.

Кым эң чугулал?

(Мф. 18:1-5; Мк. 9:33-40)

⁴⁶ Иисустун өөреникчилери оларның кайызы эң чугула болурун аразында маргыжа бергеннер. ⁴⁷ Иисус оларның ындыг бодалын билгеш, чаш уругну ап алгаш, Бодунун чанынга тургускаш, ⁴⁸ оларга мынча дээн: «Бо чаш уругну Мен дээш, хүлээп алыр кижиде Мени база хүлээп ап турар. А Мени хүлээп алган кижиде Мени айбылап чоруткан Бурганны база хүлээп ап турар. Силернин аранарда эң бичиинер эң улуунар ол болур».

⁴⁹ Иоанн мынча деп харыылаан: «Башкы! Силернин адыңар-биле буктарны үндүр сывырып турар кижиде көргөш, ону кылырын хоруп

кагдывыс, чүге дээрге ол кижини бистиң-биле кады чоруп турар эвес». ⁵⁰ Иисус аңаа мынча дээн: «Ону хоруванар, чүге дээрге силерге удурланмас кижини силер-биле бир аай болур».

Самарияда суурнуң Иисусту хүлээп албааны

⁵¹ Иисусту бо делегейден дээрже үндүрүп алгаш баар үе чоокшулап орда, Ол Иерусалимче чоруурун быжыы-биле шиитпирлеп алган. ⁵² Бодун мурнай айбычыларын чорудупкан. Олар чоруткаш, бүгү чүвени Аңаа белеткеп бээри-биле Самарияның бир суурунга чедип келгеннер. ⁵³ Ынчалза-даа аңаа „Ону хүлээп албас бис“ дээннер, чүге дээрге Оон Иерусалимче бар чыдары илдең болган. ⁵⁴ Ындызын көргөш, Оон өөреникчилери Иаков биле Иоанн мынча дээннер: «Дээрги! Күзээр силер бе? Дээрден дүшкөш, оларны узуткап каарын отка чугаалаалы бе?»* ⁵⁵⁻⁵⁶ Ынчалза-даа Ол хая көрүнгөш, оларны соксадып каан. Оон олар өске суурже чорупканнар**.

Иисусту эдерери берге

(Мф. 8:19-22)

⁵⁷ Олар орукка чорда, бир кижини Аңаа: «Кайнаар-даа баар болзуңар-за, мен Силерни эдерер мен» — дээн. ⁵⁸ Иисус аңаа: «Дилгилер үнгүрлүг болур, дээрнин куштары уялыг болур, а Кижини амытан Оглонга кум кыннып аар чер безин тывылбас-тыр» — деп харыылаан. ⁵⁹ А өске бир кижиге Ол: «Мени эдерип чорувут» — дээн. Ынчалза-даа ол кижини мынча дээн: «Дээрги! Баштай чоруткаш, ачамны хөөржүдүп каарын чөпшээрер». ⁶⁰ Ынчалза-даа Иисус аңаа: «Өлүглер боттарының өлүг кижилерин хөөржүдүп тургай аан, а сен чоруткаш, Бурганның Чагыргазының дугайында медегле» — деп харыылаан. ⁶¹ База бир кижини мынча дээн: «Дээрги, мен силерни эдерип чоруптайн! Ынчалза-даа баштай өг-бүлө-биле байырлажып алырын чөпшээрер көрүңер». ⁶² Ынчалза-даа Иисус аңаа: «Андазын сывын тудуп алгаш, хая көрнүп турар кижини Бурганның Чагыргазына таарышпас болур» — деп харыылаан.

* ^{9:54} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Илия медээчи ынчаар кылган болгай» — деп сөстөрнү немээн.

** ^{9:55-56} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Ол мынча дээн: „Кандыг сүдделинерни билбес-тир силер. Кижини амытан Оглу чок кылыр дээш эвес, а камгалаар дээш келген болгай“» — деп сөстөрнү немээн.

Иисустуң чеден ийи кижини чорутканы

(Мф. 10:7-16)

10 ¹ Оон соонда Дээрги-Чаяакчы баштайгыларына немей чеден ийи* өөреникчини шилип алган. Оларны ийи-ийилеп үскөш, Бодунуң чедер дээни бүгү хоорайлар болгаш чурттакчылыг черлерже Бодун мурнай чорудупкан. ² Оларга мынча дээн: «Ажаар дүжүт хөй, а ажилдаар улус эвээш-тир. Ынчангаш дүжүт ажаалдазының Ээзинден диленер: Ол шөлдерже ажилдаар улустан ам-даа чорутсун. ³ Барыңар! Мен силерни кокайлар аразынче хураганнарны дег чорудуп тур мен. ⁴ Шоодай, хап-сава, идик-даа албанар база орукка кымнын-биле-даа менди солчуп, чугаалашпанар. ⁵ Кандыг-бир бажыңга кирип келгөш, баштай: „Бо бажыңга амыр-тайбың бактаазың!“ — деп чугааланар. ⁶ Бир эвес ында амыр-тайбыңга төлептиг кижини бар болза, күзөөн амыр-тайбыңыңар аңаа боттанып артар, а бир эвес чок болза, аңаа күзөөшкенинер чогул бүтпес. ⁷ Ол бажыңга туруп алыңар, ынчангаш ээлеринде кандыг аыш-чем бар болдур, ону ижип-чинер, чүге дээрге ажилчын кижини төлевир алырыңа төлептиг болур. Бажыңнар кезип чоруп бербенер.

⁸ Кандыг-бир хоорайже кирип кээриңерге, силерни аңаа хүлээп алыр болза, силерге чүнү салып бээр-дир, ону чинер. ⁹ Ол хоорайда аарыг кижилерни экирткөш, оларга мынча деп чоруңар: „Бурганның Чагыргазы силерже чоокшулап келген-дир!“ ¹⁰ Кандыг-бир хоорайже кирип кээриңерге, силерни хүлээп албас болза, ол хоорайның кудумчуларына мынча деп кылаштажыр силер: ¹¹ „Силерниң хоорайыңарга бистиң будувуска чыпшыңган довракты безин силерге удурланып, кактап берип тур бис. Ындыг-даа болза Бурганның Чагыргазы чоокшулап келгенин билип алыңар!“ ¹² Шүүгү хүнүнде ол хоорайга көөрдө, Содом хоорайга безин өршээл улуг боорун силерге чугаалап тур мен.

Галилеяның бачыдын билимээн хоорайларына кеземче

(Мф. 11:20-24)

¹³ Хоразин, ат болур сен! Вифсаида, ат болур сен! Силерге көргүскеним дег кайгамчык чүүлдер Тир, Сидон хоорайларга болгулаан болза, олар шагда-ла бачыттарын миннип, самдар качыгдал хевир

* ^{10:1,17} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Чеден ийи» эвес, а «Чеден» деп бижээн.

кедип, баштарын хүл-биле бызаарлар ийик. ¹⁴ Ынчангаш шүүгү хүнүнде силерге көөрдө, Тир биле Сидонга безин өршээл улуг болур. ¹⁵ Капернаум, сен база-ла дээрге чедир көдүрлүрүн кордадың бе? Чок, тамыже дүндерлип дүжер сен!

¹⁶ Силерни дыңнап турар кижини Мени база дыңнап турары ол, силерни хүлээп көрбөй турар кижини Мени база хүлээп көрбөй турары ол, а Мени хүлээп көрбөй турар кижини Мени айбылап чоруткан Бурганны база хүлээп көрбөй турары ол».

Чеден ийи өөреникчинин ээп келгени

¹⁷ Чеден ийи* өөреникчи Иисуска өөрүшкүлүг ээп келгеш: «Дээр-ги! Силерниң өмүнээндерден дујаарывыска, буктар безин биске чагыртып тур» — дээннер. ¹⁸ Иисус оларга мынча дээн: «Мен дээрден чанчык ышкаш кээп дүшкен эрликти көрдүм. ¹⁹ Мен силерге чыланнарны, хоралыг скорпион курттарны таптай базар эргени база дайзынынарның бүгү күжүн чагырар эргени бердим, ол бүгү силерге хора чедирбес. ²⁰ Ындыг-даа болза буктарның силерге чагыртып турары дээш эвес, а силерниң аттарынарның дээрде бижиттингени дээш, амыраңар».

Иисустун өөрүшкүзү

(Мф. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ол шакта Ыдыктыг Сүлде Иисусту өөрүшкү-биле бүргептерге, Ол мынча дээн: «Дээр болгаш черниң Чагырыкчызы, Адам! Бо чүүлдерни мерген угаанныглар болгаш эртем-билиглиглерден чажыргаш, чаштар дег бөдүүн улуска көргүскениң дээш, Сени алдаржыдып тур мен! Ийе, Адам, Сээң буянның күзел-сорууң ындыг болган. ²² Бүгү чүүлдү Адам Меңээ бүзүрөп дааскан**. Оглу Кым дээрзин Адазындан өске кым-даа билбес, а Адазы кым дээрзин Оглундан база Оглунуң ону айтып бээрин күзөөн улузундан өске кым-даа билбес». ²³ Оон өөреникчилеринче эргилип келгеш, чүгле олар дыңнаар кылдыр чугаалаан: «Силерниң көрүп турар чүвөнөрни көргөн карактар амырчыргалдыг-дыр! ²⁴ Силерге чугаалап тур мен: дыка хөй медээчилер

* ^{10:1,17} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Чеден ийи» эвес, а «Чеден» деп бижээн.

** ^{10:22} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде: «Бүгү чүүлдү Адам Меңээ бүзүрөп дааскан» — деп сөстөрниң мурнунда: «Өөреникчилеринче хая көрнүп келгеш, Ол мынча дээн» — деп сөстөрни кириген.

болгаш хааннар силерниң көрүп турар чүвөнөрни көрүксээн-даа болза, көрбөөннер база силерниң дыңнап турар чүвөнөрни дыңнак-саан-даа болза, дыңнавааннар».

Самария чурттуг буянның кижини дугайында угаадыгыг чугаа

²⁵ Ном-хоойлу тайылбырлакчыларының бирээзи туруп келгеш, Ону шенээр сагыштыг: «Башкы! Мөңгө амыдыралды салгап алыр дизимзе, чүнү кылзымза экил?» — дээн. ²⁶ Иисус оон мынча деп айтырган: «Ыдыктыг хоойлуда чүнү бижээнил? Канчаар номчуур-дур сен?» ²⁷ Демгизи мынчаар харыылаан: «Дээр-ги-Бурган-Чаяакчыңа бүгү-ле чүлдү-чүрөөн-биле, бүгү-ле сеткил-сагыжың-биле, бүгү-ле сорук-күжүң-биле, бүгү-ле угаан-сарыылың-биле ынак бол», а оон ыңай: «Чаныңда кижиге бодунга бодун дег ынак бол»^a. ²⁸ Иисус анаа мынча дээн: «Сен шын харыылап турдун, ынчалдыр кылып чоруур болзунза, амыдыраар сен». ²⁹ Ынчалза-даа демгизи, бодун агартынар дээш, Иисустан айтырган: «А мээң ынак болур ужурлуум чанымда кижим деп кымыл?»

³⁰ Харызыңга Иисус мынча дээн: «Бир кижини Иерусалимден Иерихонче бар чыткаш, орук ара дээрбечилер холунга кире берген. Олар оон идик-хевин уштуп алгаш, эттеп-эттеп, ишти тынныг чытырзын каапкаш барганнар. ³¹ Таварылга бооп, ол орук-биле Бурганның бир бараалгакчызы кел чыткаш, демги кижини көрүп кааш, оруктуң өске кыдыы-биле оюп эрте берген. ³² Бир левит кижини база-ла ол черге чедип келгеш, ону көрүп кааш, оруктуң өске кыдыы-биле оюп эрте берген. ³³ А Самария чурттуг бир кижини* чорук кылып чорааш, чыткан кижиге база таваржы берген. Ол ону көрүп кааш, кээргей берип, ³⁴ анаа чеде бергеш, балыгларын үс болгаш арага-биле чугаш, шарып берген. Оон бодунуң элчигенинге олурткаш, аалчылар бажыңыңга эккеп, ону анаа ажаап-карактап турган. ³⁵ А даартазында чоруп тура, аалчылар бажыңының эргелекчизинге ийи мөңгүн чоос бергеш, мынча дээн: „Бо кижини ажаап-карактап туруп көрөм, бир эвес чарыгдалың моон көвүдей берзе, дедир кел чыткаш, сенээ төлөп бээр мен“. ³⁶ Чүү деп бодаар сен, бо үш кижиниң кайызы дээрбечилер холунга кирген кижиниң эң ынак, чанында кижизи

* ^{10:33} Самария чурттуг кижини — Самария чурттуг улус иудейлерге өжөөннөшкөк, олар-биле харылзашпас турган.

^a Ы. х. к. 6:5; Лев. 19:18.

болганыл?»³⁷ Ном-хоойлу тайылбырлакчызы: «Анаа өршээлин көргүскен кижиге» — деп харыылаан. Иисус ынчан анаа: «Сен база ынчаар кылып чор» — дээн.

Мария биле Марфаның бажыңында

³⁸Өөреникчилери-биле кады оруун уламчылап чорупкаш, Ол бир-ле суурга чедип келген. Анаа Марфа деп аттыг херээжен Ону бажыңынче чалап алган. ³⁹Марфа Мария деп дунмалыг турган. Ол Дээрги-Чаяакчының буттарының чанынга олуруп алгаш, Оон чугаазын дыннап эгелээн. ⁴⁰А Марфа аыш-чегин салып, дүвүрөп турган болгаш, Анаа чоокшулай бергеш, мынча дээн: «Дээрги! Дунмамның хамык ажылды менче чууй каапкаш олураары Силерге сагыш чованчыг эвес-тир бе? Меңээ дузалажырын анаа чугаалап көрүнерем». ⁴¹Дээрги-Чаяакчы мынча деп харыылаан: «Марфа, Марфа! Сен хөй-ле чүве дээш сагыш човап, дүвүрээр-дир сен. ⁴²А херектиг чүве чүгле чангыс. Мария эки чүүлдү шын шилип алган-дыр, ону ам оон хунаап аары болдунмас».

Мөргүүрүнүң дугайында өөредиг

(Мф. 6:9-15; 7:7-11)

11 ¹Бир-ле катап Иисус бир черге мөргүп олурган. Оон Ол мөргүлүн төндүрерге, өөреникчилериниң бирээзи Анаа мынча дээн: «Дээрги! Иоанның бодунуң өөреникчилерин мөргүл кылырынга өөреткени дег, бисти база мөргүп билир кылдыр өөредип канарам». ²Ол өөреникчилеринге чугаалаан: «Мынча деп мөргүүр силер:

Адавыс!*

Сээн адың алдаржызын, Сээн Чагырган чедип келзин.

³ Амыдыраар хлеб-тараавысты хүн бүрү биске хайырла.

⁴ Биске буруулуг кижиге бүрүзүн өршээривис дег, бачыттарывысты база биске өршээ!

Ол ышкаш күткүлгеге алыспас кылып көр»*.

⁵Оон Иисус оларга мынча дээн: «Силерниң кым-бирээнер өннүктүг дижик. Ол өннүүнге дүн ортузунда чеде бергеш, анаа мынча дээн дижик: „Өннүк! Меңээ үш хлебтен чегдирип көр, ⁶чүге дээрге оруксуурга чораан эжим кирип келди, а менде ону чеггерери-биле салып

* ^{11:2,4}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде 2-ги шүлүкте: «Адавыс» эвес, а «Дээрге Адавыс» деп бижээн база «Дээрге дег, черге база Сээн күзел-соруун чогул бүтсүн» деп сөстөрни немээн. 4-кү шүлүкке: «Бузуттудан бисти адырып көр» — деп сөстөрни немээн.

бээр чүү-даа чок-тур». ⁷А демгизи бажыңындан мынча деп харыылаан-дыр: „Мени хөлзетпейн көр, эжик-хаалгам дүкчүп алдым, ажы-төлүм-биле кады удуп чыдыптывыс. Мен туруп кээп, сеңээ хлеб ап берип шыдавас мен“. ⁸Силерге чугаалап тур мен: бир эвес ол чүгле өңнүү-биле найыралы дээш, туруп кээп, хлевин бербес-даа болза, өңнүү оон салдынмайн, дилеп туруп берзе*, чегени дилээн болдур, ынчаны анаа бээр апаар.

⁹Ынчангаш Мен силерге чугаалап тур мен: дилениңер, силерге бээр; дилениңер, тып аар силер; эжикти соктаңар, силерге ажыдып бээр. ¹⁰Диленген кижиге бүрүзү алыр, дилээн кижиге бүрүзү тывар, эжикти соктаан кижиге бүрүзүнге ажыдып бээр. ¹¹Силерниң араңарда балык айтырган оглунче балык орнунга чылан сунар ада бар бе? ** ¹²Азы чуурга айтырган оглунче скорпион сунар ада бар бе? ¹³Бир-тээ, каржы-бак-даа тургаш, ажы-төлүңерге буянның белек берип шыдаар болзунарза, силерниң дээрге Адаңар Оон диленгеннерге Ыдыктыг Сүлдени чүге бербес деп?»

Иисус азы Веельзевул бе?

(Мф. 12:22-30, 43-45; Мк. 3:20-27)

¹⁴Бир-ле катап Иисус үнү чок болурунун бугун бир кижиден үндүр сывырыпкан. Ол бук үне бээрге, үнү чок кижиге чугаалап эгелээн, а анаа турган чон кайгап-харай берген. ¹⁵Чамдык улус мынча дээн: «Ол буктарның чагырыкчызы Веельзевулдун күжү-биле оларны үндүр сывырып турар-дыр». ¹⁶А өскелери, Иисусту күткүдөр сагыштыг, дээрден бадыткал демдээн көргүзерин Оон дилээннер. ¹⁷Ынчалза-даа Иисус ол улустун сагыжын өттүр билгеш, оларга мынча дээн: «Иштинден аңгыланчыл, кырышкан өг-бүле бүдүн турбас. ¹⁸Бир эвес эрлик база бодунга удур боду демисежир болза, оон күрүнези бүдүн туруп шыдаар бе? А силер Мени Веельзевулдун күжү-биле буктарны үндүр сывырып турар дээр-дир силер. ¹⁹Мен Веельзевулдун күжү-биле буктарны үндүр сывырып турар болзумза, силерниң өөреникчилеринерге буктарны үндүр сывырар күштү кым берип турарыл? Ынчангаш

* ^{11:8} «Өңнүү оон салдынмайн, дилеп туруп берзе» деп сөстөрниң өске утказы: «Оода-ла бодунга ыядынчыг апаар орта, өңнүү» — бооп чадавас.

** ^{11:11} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Хлеб айтырган оглунче даш сунар ада бар бе?» — деп сөстөрни немээн.

өөреникчилеринер силерни шииткей аан. ²⁰ Бир эвес Мен Бурганның күжү-биле буктарны үндүр сывырып турар болзумза, Бурганның Чагыргазы силерге ылап-ла келген-дир.

²¹ Мөге-шыырак кижичепсегленгеш, бодунун бажынын камгалаар болза, ооң эт-хөрөңгизи бүдүн-бүрүн артар. ²² А оон артык күштүг кижиче олче халдап келгеш, ону тиилеп үнзе, ооң идегеп органы чепсээн хунаагаш, эт-хөрөңгизин олчалап аппаар.

²³ Мээң-биле кады эвес кижиче Менээ удур болур база Мээң-биле кады чыгбас кижиче төтчеглеп турар.

²⁴ Бук кижиден үне бергенде, амыр-дыш дилеп, суг чок ээн черлерге тояап-тояап, дилээн чүвезин тыппайн баар. Ол ынчан мынча дээр: „Каапканым эрги бажыңымче дедир чана берейн“. ²⁵ Оон демги кижиче дедир ээп келгеш, чурттап турган черин аштап-ширби, эдип-чазап каанын эскерер. ²⁶ Бук ынчан чоруткаш, бодундан артык каржы чеди букту эдертип эккээр, оон олар демги кижиче кирип, аңаа чурттай бээрлер. Ынчан ол кижиниң сөөлгү байдалы мурнунда турганындан-даа дора апаар».

²⁷ Ол ону чугаалап турда, бир-ле херээжен чон аразындан үнүн бедидип, Аңаа мынча дээн: «Силерни божааш, эмзирип өстүрген ава амыр-чыргалды!» ²⁸ Иисус: «Бурганның медээзин дыннап турар база ону сагып чоруур улус оон-даа амыр-чыргалды!» — деп харыылаан.

Бадыткал демдээн негээни

(Мф. 12:38-42; Мк. 8:12)

²⁹ Чон эндере чыглып кээрге, Ол чугаалап эгелээн: «Ам чурттаан салгалдын будалганы кончуг-дур. Олар бадыткал демдээн негеп-даа турза, оларга Иона медээчиниң бергенинден өске бадыткал демдээ турбас. ³⁰ Ниневия чурттуларга Иона боду бадыткал демдээ апарганы дег, бо салгалдын улузунга Кижиче амытан Оглу база ындыг болур. ³¹ Мурнуу чүктүн кадыны* шүүгү хүнүнде бо салгалдын улузу-биле кады турупкаш, оларны буруудады бээр, чүге дээрге ол кадын Соломон хаанның мерген угаанныг өөрөдиин дыннаар дээш черниң өске кыдыындан кээп чораан-дыр. А ам мында Соломондан-даа артык улуг Кижиче бар-дыр. ³² Ниневияның чурттакчылары бо салгалдын

* 11:31 Мурнуу чүктүн кадыны — Израильдин эң ат-сураглыг, угаанныг хааны дирткен Соломондан Бурганның мерген угаанын шингээди алыр дээш, дыка ырак черден чедип келген Шебаның кадыны (3 Хаан. 10:1-13 көр).

улузу-биле шүүгү хүнүнде чаргылдажып туруп келгеш, оларны шиидип каарлар, чүге дээрге олар Ионаның суртаалын дыннааш, бачыдын билингеннер-дир, а ам мында Ионадан-даа артык улуг Кижиче бар-дыр.

Мага-боттун чырыткызы

(Мф. 5:15; 6:22-23; Лк. 8:16)

³³ Чырыткыны кывыскаш, кым-даа ону улус көрбес черже чажыра салбас азы сава-биле дуй базырбас, харын бажыңче кирген улус чырыкты көрзүн дээш, колдуга салып каар. ³⁴ Мага-бодуннун чырыткызы — карактарың ол-дур. Карактарың кадык болза, бүгү мага-бодунну база чырык долган болур; а карактарың четпестээн болза, мага-бодунну база караңгы бүргээр. ³⁵ Ынчангаш бодунда бар чырык караңгыже шилчий бербезин дээш, таптыг көр. ³⁶ Бүгү мага-бодунну чырык долган база ында чаңгыс-даа караңгы кезек чок болза, чырыткының сени херелдендир чырытканы дег, бүгү бодун херелдендир чырык бээр».

Фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларын буруу шапканы

(Мф. 23:1-36; Мк. 12:38-40; Лк. 20:45-47)

³⁷ Иисус ону чугаалап доозупканда, бир фарисей Ону бодунче дүштеки чем чири-биле чалаан. Ол чедип келгеш, хөлестеп чыдыпкан. ³⁸ Иисустун чемненир бетинде холдарын чуп албаанын көргөш, фарисей кайгай берген. ³⁹ Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы аңаа мынча дээн: «Ийе, силер, фарисейлер, аяк-таваанарның даштын аштап-арыглап-даа турзунарза, ишти-хөңнүнерни чазый-харам чорук болгаш бузут долган-дыр. ⁴⁰ Сарыыл чоктар! Даштын чаяган Бурган иштин база чаяган болбас чүве бе? ⁴¹ Аяк-саваңарда бар хамык чүвени ядыларга үлөп бериптинер, ынчан бүгү бодунар арыгланы бээр.

⁴² Фарисейлер, ат болур силер, чүге дээрге рута, мята болгаш өске-даа силерде бар үнүштер дүжүдүнүн оннун бир кезиин Бурганга берип-даа турзунарза, Бурганга ынакшылды болгаш чөптүг чорукту тооп көрбес-тир силер. Баштайгызын кылыр ужурлуу шын, ынчалза-даа сөөлгүзүн кылыры эң чугула. ⁴³ Фарисейлер, ат болур силер, чүге дээрге синагогалар дөрүндө хүндүткелдиг черлерге олурарыңа болгаш улус чыглыр шөлдөргө мактал-хүндү алырыңа ынак-тыр силер. ⁴⁴ Ат болур силер, чүге дээрге демдектеп кагбаанындан улустун бил-бейн таптай басып, бужартадып турары чевеглерге дөмей-дир силер».

⁴⁵ Ол ынча дээрге, ном-хоойлу тайылбырлакчыларының бирээзи: «Башкы! Ону чугаалааш, Силер бисти база хомудадыптыңар» — деп чугаалаан. ⁴⁶ Ынчалза-даа Иисус мынча дээн: «Ном-хоойлу тайылбырлакчылары, силер база ат болур силер, чүге дээрге кижилерге угдунмас аар чүктү чүктедип кааш, оларга дузалаары-биле чангыс салаанар безин шимчетпес-тир силер. ⁴⁷ Ат болур силер: медээчилернин чевеглеринге тураскаалдар тургузуп турар-дыр силер, а оларны силернин ада-өгбелеринер өлүрүп кааннар болгай. ⁴⁸ Силер ооң-биле ада-өгбелериниң үүлгеткен херектерин чүүлзүнгенинерни херечилээниңер ол-дур: олар медээчилерни өлүрүп кааннар, а силер медээчилернин чевеглеринге тураскаалдар тургузуп турар-дыр силер. ⁴⁹ Ынчангаш Бурганның мерген угааны чугаалаан болгай: „Оларже медээчилерим болгаш элчиннеримни чорудуп берейн; ынчан олар чамдыызын өлүрүп каарлар, а өскелерин истеп сүре бээрлер“.

⁵⁰⁻⁵¹ Бо салгалдың улузун бүгү медээчилернин делегейни чаяганындан бээр төгүлген ханы дээш: Авельдин өлүмүнден эгелээш, өргүл салыр бедигээш биле Бурганның өргээзинин аразынга өлүрткен Захарияның өлүмүнге чедир — кеземчеге онааштырар. Ийе, бо салгалдың улузу, ол бүгү дээш, кеземчеге онаажырыңарны чугаалап тур мен. ⁵² Ном-хоойлу тайылбырлакчылары, ат болур силер, чүге дээрге билиглерден дүлгүүрнү холгаарлап, хунаап алгаш, боттарыңар-даа билиг чедип албаан, өскелерниң-даа ону чедип алырыңа шаптыктаан-дыр силер».

⁵³ Иисус доозупкаш, чоруп турда, ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер Аңаа аажок ажынып-хорадап, хөй-ле айтырыглар салып, ⁵⁴ Ооң аксындан үнген сөстөр дозуп шаг болганнар.

Ийи арынның чорукка удур сагындырыг

12 ¹ Ол аразында хөй муң чон чыгып келгеш, үнмерлежип, бот-боттарын иткележип турган. Иисус баштай Бодунун өөреникчилеринге чугаалап эгелээн: «Фарисей ажыткыдан азы ийи арынның чоруктан кичээнип чорунар. ² Көстү бербес хире чажыт чүү-даа чок база илерей бербес хире бүдүү чүү-даа чок. ³ Ындыг болганда, силернин карангыда чугаалаан чүвөңөр хүн чырында дыңналы бээр, а чажыт өрээлге сымыранган чүвөңөр дээвиир кырындан чарлаттына бээр.

Улустан кортпаңар

(Мф. 10:19-20, 28-33; 12:32)

⁴ Мээң өңнүктерим, силерге чугаалап тур мен: мага-ботту өлүрүп каардан башка, оон ынай чүнү-даа кылып шыдавас улустан кортпаңар.

⁵ Кымдан коргар ужурлуунарны силерге чугаалаайн: мага-бодуңарны өлүргеш, оон тамыже киир октаптар эрге-чагыргалыг Бургандан коргуп чорунар. Ийе, Оон коргар ужурлуунарны силерге чугаалап тур мен. ⁶ Беш бора-хөкпешти ийи чөс чоос-биле садып албас ийикпе? Ынчалза-даа оларның чангызын-даа Бурган утпаан болдур ийин. ⁷ А Бурган силернин бажыңарда дүктерни безин санап каан деп билиңер. Хей черге кортпаңар, силер эндерик хөй бора-хөкпештерден үнелиг силер.

⁸ Силерге чугаалап тур мен: Мени улус мурнунга ажыы-биле хүлээп көөр кижини Кижини амытан Оглу Бурганның төлээлеринин мурнунга база ажыы-биле хүлээп көөр. ⁹ А Менден улус мурнунга ойталаар кижиден Мен база Бурганның төлээлеринин мурнунга ойталаар мен. ¹⁰ Кижини амытан Оглунга удур сөс сөглээн кижини бүрүзү өршээлди алып, а Ыдыктыг Сүлдени бак сөглээр кижиге өршээл турбас. ¹¹ Силерни синагогаларже, чагырыкчылар болгаш эрге-чагырга ээлээн кижилер мурнунче эккелзе, чүнү чугаалаарыл база канчаар камгаланырыл деп сагыш човаванар. ¹² Ыдыктыг Сүлде ол өйде чүнү чугаалаарын силерге өөредип каар».

Эт-хөрөңги дугайында сагыш човаашкын

(Мф. 6:19-21, 25-34)

¹³ Чон аразындан бир кижини Иисуска мынча дээн: «Башкы! Салгап алган өңчүвүстү мээң-биле үлежир кылдыр акымга чугаалап көрүңерем». ¹⁴ А Ол демги кижиге мынча дээн: «Өңнүк, силерни шиидер азы өңчүңөр үлээр эргени Менээ кым берген чүвөл?» ¹⁵ Ооң соонда улуска мынча дээн: «Көрдүңөр бе, алыксак-чиксек чоруктан кичээнип чоруңар, кижиниң эки чурттаары ооң эт-хөрөңгизиниң элбээнден хамаарышпас болгай».

¹⁶ Оон Ол оларга угаадыглыг чугаа чугаалап берген: «Бир бай кижиниң шөлүңге чаагай дүжүт үңген. ¹⁷ Ол ынчан иштинде бүдүү боданган: „Канчаар кижини боор мен? Дүжүдүм шыгжаар черим чок болгай“. ¹⁸ Оон шийтпирлеп ап-тыр: „Мынчаар кылыптайн адырам: бодумнуң бар-ла аңмаарларымны бускаш, чаа, алгыг аңмаарлардан тудуп алгаш, олче бүгү тараамны база эт-хөрөңгимни чыып алың. ¹⁹ Ынчангаш бодумга мынча дээн: ‘Сенде хөй чылдарда үзүп-төтпес эндерик эртине-байлак шыгжаттыңан-дыр — чыргап-таала, ижип-чи база хөглө’“. ²⁰ Ынчалза-даа Бурган аңаа мынча дээн: „Сээдеңмей! Бо дүңе-ле амы-тынынны сенден алгаш баар-дыр; чыып-шыгжап алган ол чүвөң кымга дуза чедирерил?“

²¹Эртине-байлакты чүгле бодунга чыып ап чоруур кижиге ындыг салымга таваржыр, оон Бурганнын мурнунга байыргаар чүвези чок болур».

²²А өөреникчилеринге Иисус мынча дээн: «Ынчангаш Мен силерге чугаалап тур мен: амыдыраар дизе — чүнү чиирил деп; мага-бодунарга-даа — чүнү кедерил деп сагыш човаванар. ²³Амыдырал чүгле аыш-чемден хамаарышпас, а мага-боттуң чаагай чоруу чүгле хептен хамаарышпас. ²⁴Каарганнарже көрүп көрүңерден: олар тараа-даа тарывас, дүжүдүн-даа ажаавас-тыр, оларда аңмаарлар-даа, тараа урар черлер-даа чок-тур, ындыг-даа болза Бурган оларны ашкарып-чемгерип турар-дыр. А силер куштардан оранчок үнелиг болгай силер. ²⁵Силерниң араңардан кайыңар ол бүгү дээш сагыш човааш, назынын оода-ла бир шак хире узадып шыдааныл?» ²⁶Бир-тээ, ыя ол-даа хирени кылып шыдавас болзуңарза, арткан хамык чүве дугайында сагыш човаан херээнер чүл?

²⁷Лилия чечектерниң канчаар өзери бодап көрүңерден: ажилдавас, аргыттынмас ышкакжыктар, ынчалза-даа Соломон хаан безин бодунуң бүгү өндүр чаагайы-биле ол чечектерниң оода кайы-бирээзи дег кеттинип көрбээнин силерге чугаалап тур мен. ²⁸Шөлде бөгүн бар, а даарта суугуже киир октаттына бээр оът-сигенни безин Бурган ынчаар хепкерип турар болганда, а силерни кайы хире хепкерер деп бодаар силер, чегей бүзүрелдиглер! ²⁹Ынчангаш силер: „Чүнү чиир азы чүнү ижер улус боор бис?“ — деп сагыш човаванар, ол дээш ажаанзыраванар. ³⁰Бо делегейниң улузу ол бүгү дээш хөлзеп чоруур. А Дээрде Адаңар ол бүгү силерге херек дээрзин билер. ³¹Ынчангаш силер Оон Чагыр-газынга башкартырын кызыңар, а Ол силерге бо бүгүнү бээр. ³²Кортпайн көр, бичежек кодан сүрүүм! Чүге дээрге силерниң Адаңар Чагырганы силерге бээрин күзеп турар болгай. ³³Эт-хөренгинерни саткылапкаш, ядыыларга үлеп бериптиңер. Боттарыңарга эргижиреп-элевет барба-савалардан кылыңар, эвээжеп төнмес эртине-байлакты дээрлерге чыып алыңар, аңаа олче оордаа чоокшулавас, үзүт-ховаган-даа ону үгдередип чивес. ³⁴Чүге дээрге силерниң эртине-байлаанар кайда болдур, чүректеринер база ында болур.

* ^{12:25} Бо шүлүктүң өске утказы: «Силерниң араңардан кайыңар, сагыш човааш, дурт-сынын оода-ла бир кыры дурту хире узадып шыдааныл?» — бооп чадавас.

Кезээде белен удувас чалча

(Мф. 24:45-51)

³⁵Кезээде белен болуңар: кеткен хевинер куржанып алгаш олуруңар база колдуда чырыткыңар хып турар болзун. ³⁶Бодунуң дээргизи куда доюндан келгеш, эжик соктаарга, дораан ажыдып бээр дээш, оон чанып кээрин манап оран чалчаларга дөмей болуңар. ³⁷Дээргизи чедип кээрге, бут кырында одуг манап турар чалчалар амыр-чыргалдыг. Силерге алыс шынын чугаалап тур мен: ол дээрги чалчаның хевин кеткеш, оларны столга олуртуп алгаш, боду оларга бараан болур. ³⁸Дээргизи дүн ортузунда азы оон-даа орай өйде чедип келгеш, оларның одуг-сергек олураарын көрүп каар чалчалар амыр-чыргалдыг. ³⁹Мону база билип алыңар: бажың ээзи каш шакта оор кээрин билер турган болза, бодунуң бажыңын оорлаттырбас ийик. ⁴⁰Силер база белен болуңар, чүге дээрге Кижиге амытан Оглу манаваан шагыңарда чедип кээр».

⁴¹Пётр ынчан мынча деп айтырган: «Дээрги! Бо угаадыглыг чугааны чүгле биске чугаалап тур силер бе азы шупту улуска бе?»

⁴²Дээрги-Чаякчы мынча дээн: «Бажың ээзи чалчаларының бирээзин өскелериниң бажыңга салгаш, оларга аыш-чемни чогуур үезинде үлээр кылдыр томуйлап каарга, шынчы болгаш сарыылдыг ажил-херек эргелекчизи кандыг болурул? ⁴³Ээзи чедип келгеш, оон ынчалдыр кылып турарын көрүп каар болза, ол эргелекчи амыр-чыргалдыг. ⁴⁴Алыс шынын силерге чугаалап тур мен: ээзи ону бүгү ээлээн чүвезиниң бажыңга олуртуп каар. ⁴⁵А бир эвес ол эргелекчи чалча бодунга: „Мээң дээргим ам дораан келбес-ле болгай“ — деп чугаалааш, өске эр, херээн чалчаларны эттеп-соп, ижип-чип, эзиртир арагалап эгелээн дирик. ⁴⁶Ындыг чалчаның ээзи оон манавааны хүнде база бодавааны шакта чедип келгеш, ону чула кезеткеш, бүзүрел чок өске улус-биле дөмей аажылаар. ⁴⁷Дээргизиниң күзел-соруун билер хирезинде-ле белен эвес болган азы дээргизиниң аңаа чугаалап каанын ёзугаар кылбайн барган чалча сылба шаптырар. ⁴⁸А ээзиниң күзел-соруун билбейн, кеземчеге чүүлдежир үүлгедиг кылган чалча эвээш кеземче алыр. Кымга хөйүнү берген болдур, оон хөйүнү айтырар база кымга хөйүнү бүзүрөп дааскан болдур, оон харысалгазы улуг болур.

Христос — аңгылажыышкынның чылдагааны

(Мф. 10:34-36)

⁴⁹Мен черге отту кыпсыр дээш чедип келдим, ол оттуң шагда-ла өөскүй бээрин күзээрим атты! ⁵⁰Сугга суктурган кижиге дег, хилинчээмге

суктурар ужурлуг мен, оон боттанырын манааш, Мээң халаазырап турарымны кандыг дээр! ⁵¹Силер Мени черге амыр-тайбыңны бээр дээш келген деп бодадыңар бе? Чок! Харын аңгылажышкынны бээр дээш чедип келдим. ⁵²Моон сонгаар беш кижилиг өг-бүле аңгыланчы бээр: жүжү ийизинге удур база ийизи үжүнге удур апаар. ⁵³Адазы оглунга удур болгаш оглу адазынга удур; иези уруунга удур болгаш уруу иезинге удур; кунчуу кеннинге удур болгаш кенни кунчуунга удур апаар».

Үениң бадыткал демдээ

(Мф. 5:25-26; 16:2-3)

⁵⁴Иисус чонга мынча деп турган: «Барыын чүктен кара булуттуң көдүрлүп кел чыдарын көргөш, силер ол дораан „Чаъс чаар-дыр“ дээринерге, удавайн чаъс чаай бээр ийик чоп. ⁵⁵Мурнуу чүктен хат хадып келгенин эскергеш, силер „Изиир-дир“ дээринерге, ылап ындыг болур ийик чоп. ⁵⁶Ийи арынныглар! Чер биле дээрже көргөш, агаарның кандызын билип каар хиреңерде, бо үениң кандызын канчап билип шыдавас силер? ⁵⁷Шын кайдазын чүге боттарынар шиитпирлей албас силер? ⁵⁸Сээң-биле чаргылдажып, сени буруудаткан кижиле биле шүүгү черинче бар чыткаш, орук ара ооң-биле эптежип аарын оралдаш, оон башка ол сени шииткекчиге эккээр, а шииткекчи херектеннер таңнылынга хүлээдип бээр, а ол карабачыңга олуртуп каар. ⁵⁹Сеңээ чугаалап тур мен: сөөлгү үүрмек чоозунну кактап тургаш, өрөнни төлөп бербээн шаанда, оон үнүп шыдавас сен».

Өлбес дээш, бачыдыңар минниңер

13 ¹Ол өйде аңаа турган чамдык улус Иисуска чедип келгеш, Пилат чагырыкчыга, Бурганга өргүл кылып тура, өлүртүп каан Галилея чурттуглар дугайында Аңаа чугаалаан чүве-дир. ²Иисус мынча деп харыылаан: «Ынчаар когараанын бодаарга, ол Галилея чурттуглар арткан бүгү Галилея чурттуглардан бачыттыг турган деп бодадыңар бе? ³Силерге чугаалап тур мен: чок! Ынчалза-даа бачыдынар миннип, Бурганче ээлбес болзуңарза, шуптунар база ынчалдыр өлүр силер. ⁴Азы Силоамның суургазы оларның кырынче кээп ужарга, өлүр бастыртып каан он сес кижиле база Иерусалимнің арткан бүгү чурттакчыларындан улуг буруулуг болган деп бодадыңар бе? ⁵Силерге чугаалап тур мен: чок! Ынчалза-даа бачыдыңар миннип, Бурганче ээлбес болзуңарза, шуптунар база ынчалдыр өлүр силер».

Чимизи чок смоква ыяжының дугайында угаадыглыг чугаа

⁶Оон Иисус мындыг угаадыглыг чугаа чугаалаан: «Бир кижиниң шөлүнге смоква ыяжы олурткан турган. Оон ол ыяжының чимизин чыып аары-биле чеде бээрге, чүү-даа үнмээн болган. ⁷Ол ынчан чимистиг үнүштер ажаакчызынга мынча дээн: „Көрөм, мен бо смоква ыяжының чимизин чыып аары-биле үш чыл улай келгеш, куруг болдум; ам ону кезип каавыт! Хей-ле чер ээлеп турган херээ чүл ооң?“ ⁸Ынчалза-даа демгизи аңаа мынча дээн: „Дээрги! Ону ам-даа бир чылда арттырып каап көр. Мен ооң черин үлдүрөрткеш, чемишчидер мен. ⁹Келир чылын чимизин бере бээри чадавас, а бербес болза, ынчан ону кезип каавыт“».

Херээженни амыр-дыш хүнүнде экирткени

¹⁰Иисус амыр-дыш хүнүнде синагогаларның бирээзинге суртаал кылып турган. ¹¹Аңаа аарыыңга алыскаш, бүшкүгүр апарган херээжен кижиле турган. Ол херээженге аарыының бугу он сес чыл дургузунда хөндүрлүр арга бербээн чүве-дир. ¹²Иисус ону көрүп кааш, кый депкеш: «Херээжен, бодунун аарыыңдан адырлып тур сен» — дээн. ¹³Оон Ол холдарын аңаа дегзирге, херээжен доп-дораан хөндүрлү бергеш, Бурганны алдаржыдып эгелээн.

¹⁴Синагога даргазы ынчан Иисустуң амыр-дыш хүнүнде экирткенинге хорадап, чонга: «Ажылдазын дээн алды хүн бар-дыр, эмненири-биле амыр-дыш хүнүнде эвес, а ол хүннерде кээп туруңар» — дээн.

¹⁵Дээрги-Чаяакчы аңаа мынча деп харыылаан: «Ийи арынныглар! Силерниң кайыңар-даа бодунуң шарызын азы элчигенин амыр-дыш хүнүнде кажаада турар черинден чежип алгаш, суггарары-биле чедип аппаратас ийик бе? ¹⁶Ынчаарга эрликтин мырыңай он сес чыл дургузунда хүлүп келгени Авраам өгбенин бо уруун амыр-дыш хүнүнде ол хүлүг-бегинден хостап турган бе?» ¹⁷Иисус ону чугаалаан соонда, Аңаа удурланып турган улус шуптузу ыядып-човай берген, а бүгү чон Иисустуң кылып турганы кайгамчык ажыл-херектери дээш өөрүп турган.

Бурганның Чагыргазының дугайында

(Мф. 13:31-33; Мк. 4:30-32)

¹⁸Оон Иисус мынча дээн: «Бурганның Чагыргазы чүге дөмейил база Ону чүү-биле дөмейлей көөр мен? ¹⁹Ол бир кижиниң сесерлиинге тарып алганы хензиг горчица үрезининге дөмей-дир, ол үрезин өзүп

келгеш, улуг ыяш дег апаарга, дээрниң куштары безин ооң будуктарынга уя тудуп алганнар».

²⁰ Оон улаштыр мынча дээн: «Бурганның Чагыргазын чүү-биле дөмейлей көрейин? ²¹ Херээжен кижиниң дыка хөй далганга холааш, бүгү далган хөөй бергиге булгап турары ажыткыга Ол дөмей-дир».

Тар эжик-хаалга

(Мф. 7:13-14, 21-23)

²² Иисус хоорайлар, суурлар таварты, орук ара чонну өөретпишаан, Иерусалимче шиглей чоруп олурган. ²³ Бир-ле кижини Оон мынча деп айтырган: «Дээрги, чүгле каш санныг кижини камгалал алыр дээри шын бе кай?»

²⁴ Иисус мынча деп харыылаан: «Тар эжик дамчыштыр Бурганның Чагыргазынче эрте бээрин кызыдынар, чүге дээрге дыка хөй кижини ынаар кирерин оралдажыр, ынчалза-даа шыдавас дээрин силерге чугаалап тур мен. ²⁵ Бажың Ээзи бир-ле туруп келгеш, эжиин хаап аарга, силер даштыгаа туруп калгаш, эжик соктап: „Дээрги, биске ажыдып көрүңер!“ — деп чанныр силер. А Ол мынча деп харыылаар: „Мен боттарыңарны-даа, кайыын келгениңерни-даа билбес мен“. ²⁶ Ынчан: „Бис Силер-биле кады ижип-чип турдувус чоп, Силер кудумчуларывыска бисти өөредип турдунар чоп“ — дээр силер. ²⁷ А Ол мынча деп харыылаар: „Мен боттарыңарны-даа, кайыын келгениңерни-даа билбес мен, бузуттуг херектер үүлгедикчилери, дөгөренер Менден ырап чорунар!“ ²⁸ Авраамның, Исаактың болгаш Иаковтуң база бүгү медээчилерниң Бурганның Чагыргазында турарын, а силерни Оон үндүр ойдадып турарын көрүп каар силер. Ынчан ыглап-сыктаар болгаш диштеринер кыжырадыр силер. ²⁹ Чөөн болгаш барыын чүктен, сонгу болгаш мурнуу чүктен улус чедип келгеш, Бурганның Чагыргазынга дойга олурар олуттарын ээлеп алыр. ³⁰ Ынчаарга амгы амыдыралда сөөлгүлери аңа баштайгылары апаар, а ам баштайгылары сөөлгүлери апаар».

Иисустуң Иерусалим дээш кажыыдалы

(Мф. 23:37-39)

³¹ Ол өйде Иисуска элээн каш фарисей чедип келгеш: «Бо черге артып калбайн, өске-бир черже чоруй барынар, чүге дээрге Ирод Силерни өлүрер деп тур!» — дээннер. ³² Ол мынча деп харыылаан: «Баргаш, ол хоралыг дилгиге Менден мындыг сөс чедиринер: „Мен бөгүн болгаш даарта буктарны үндүр сывырар база улусту экиртир

мен, а үшкү хүнде ажыл-херээмни төндүрер мен“. ³³ Ындыг-даа болза Мен бөгүн, даарта болгаш сонгузуу хүн оруум уламчылаар ужурлуг мен, чүге дээрге медээчи Иерусалимниң даштынга өлүр деп чүве турбас ужурлуг!

³⁴ О, Иерусалим, Иерусалим! Медээчилерни өлүрүп турар база олче чорутканнарны даш-биле соккулап каар хоорай! Куштун чаш төлдерин чалгынынын адаанга чыып аары дег, Мен чеже катап Иерусалимниң чурттакчыларын чыып аарын күзедим, ынчалза-даа силер ону күзеведиңер! ³⁵ Көрдүңер бе, силерниң өргөөңер ээн кагдынгандыр. „Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Кижини ачы-буянныг болзун!“^a — деп чугаалай бээринер үе-шаг келбээн шаанда, Мени ам көрбөңерни силерге чугаалап тур мен».

Иисус фарисейниң бажыңында

14 ¹ Бир-ле катап амыр-дыш хүнүнде Иисус бир-ле эң ат-сурагылыг дээн фарисейниң бажыңыга чемненер дээш чедип келген. Фарисейлер Иисустуң чүнү кылырын кичээнгейлиг хайгаарат турганнар. ² Оон мурнунга суг ыжыындан хаваңнап аараан кижини олурган. ³ Иисус ынчан фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбыр-лакчыларындын мынча деп айтырган: «Амыр-дыш хүнүнде экиртирин ыдыктыг хоойлувус чөпшээрээр бе?» ⁴ Олар ытташпааннар. Ол ынчан демги кижиге холун дээскеш, экиртип кааш, бажыңынче чорудупкан. ⁵ Оон Иисус оларга мынча дээн: «Силерниң бирээңерниң оглу азы шарызы-даа амыр-дыш хүнүнде кудукче кире берген болза, таанда-ла ол-ла дораан баргаш, ушта тыртып албас силер бе?» ⁶ Олар анаа удур чугаалаптар чүве тыппааннар.

Аалчыларга болгаш бажың ээзинге угаады

⁷ Чалаткан аалчыларның чамдыызы стол артынга эң хүндүлүг олуттарны шилип ап турарын эскерип кааш, Иисус оларга угаадыгыг чугаа чугаалаан: ⁸ «Куда доюнче сени чалаар болза, эң хүндүлүг олут ээleve, сенден-даа алдар-хүндүлүг кым-бир кижини база чалаткан туруп болур болгай. ⁹ Ынчан сени болгаш ол кижини чалаан ээ кижини сеңээ чедип келгеш: „Бо кижиге олудуң чайлап бер“ — дээр болгай. Сен кочу-шоотка кирип, бажың ээзинден эң ырак олут ээлээр апаар сен. ¹⁰ Сени дойже чалаар болза, аңаа чеде бергеш, дөрдөн эң ырак олутту ээлеп ал, ынчан сени чалаан ээ кижини сеңээ келгеш:

^a Ыд. ыр. 117:26.

„Өннүк, оон чоок черже олуруп ал“ – дээрге, бүгү чалаткан аалчылар мурнунга алдар-хүндүн улгады бээр. ¹¹ Бодун өрү көрдүнер кижиги бүрүзү дора көрдүрер, а бодун дора көргөн кижиги бүрүзү өрү көдүртүр».

¹² Оон Иисус Ону чалаан бажың ээзинге мынча дээн: «Дүштеки азы кежээки дойлаашкынче улус чалап тура, харыы чалаашкын кылып, сеңээ орнун тургузуп берип шыдаар эш-өөрүннү, акы-дунманны, төрелдеринни азы бай кожаларыңны чалаары-биле кызыгаарланма. ¹³ Ынчалза-даа аалчылар чалап тура, ядыылар, бертик-бежелдер, аскак-бүскектер болгаш согурларны чала. ¹⁴ Ынчан амыр-чыргалдыг болур сен: оларның сеңээ харыы тудуп, өөрүп-четтиргенин илередир харыы чок, ынчангаш Бурганга шынчы кижилер катап дирлир өйде Бурган сени шаңнаар».

Улуг дой дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 22:1-10)

¹⁵ Ону дыннап кааш, Иисус-биле кады хөлестеп чытканнарның бирээзи Аңа мынча дээн: «Бурганның Чагыргазыңга аштанып-чеменир кижиги амыр-чыргалдыг-дыр!»

¹⁶ Иисус аңа мынчаар харыылаан: «Бир кижиги улуг дой кылгаш, дыка хөй аалчы чалаан. ¹⁷ Дойлаар үе кээрге, ол чалатканнарже бодунун чалчазын: „Чедип келиңер, хамык чүве шагдала белен“ – деп сөгледири-биле чорудупкан. ¹⁸ Ынчалза-даа шупту чалаткан улус бир аай буруузун миннип эгелээн. Биргизи мынча дээн: „Мен шөлде чер садып алдым, барып, ону көөрү меңээ чугула апарды, буруудатпайн көрөм“. ¹⁹ Өскези мынча дээн: „Мен беш эжеш шары садып алгаш, оларны шенеп көөрү-биле чоруптум, буруудатпайн көрөм“. ²⁰ Үшкүзү мынча дээн: „Мен мырынай чаа өгленип алдым, ынчангаш кээп шыдавас-тыр мен“. ²¹ Чалча ээп келгеш, ээзинге шупту чүвени чугаалаан. Бажың ээзи ынчан ажына бергеш, чалчазыңга мынчаар дужааган: „Хоорайның хамык улуг-биче кудумчуларын шалыпкын эргий кезээш, бүгү-ле ядыы, бертик-бежел, согур болгаш аскак-бүскек улусту бээр эдертип эккел“. ²² Чалчазы оон: „Силерниң дужаалынарны күүсеттим, ынчалза-даа хос олуттар ам-даа бар-дыр“ – деп чугаалаан. ²³ Дээрги чалчазыңга мынча дээн: „Орук-кокпаларны эргий кезээш, мээң бажыңымны аалчылар дола бээр кылдыр, бүгү-ле душкан улузуңну албадал-биле бээр эккел. ²⁴ Сеңээ чугаалап тур мен: баштай чалааным улустуң кайызы-даа ам мээң доюмга келбес“».

Иисустуң өөреникчизи болуру

(Мф. 5:13; 10:37-38)

²⁵ Иисус-биле кады дыка хөй чон чоруп олурган. Ол чонче эргилип келгеш, мынча дээн: ²⁶ «Мени эдерип чоруур дээн, ынчалза-даа ада-иезинге, кадайыңга, ажы-төлүңге, ха-дунмазыңга болгаш харын-даа бодунун амы-тыныңга ынаа Меңээ ынаандан артык кижиги турар болза, ол Мээң өөреникчим болуп шыдавас. ²⁷ Бодунуң белдир-крезин чүктеп чорбас база Мени эдерип чорбас кижиги Мээң өөреникчим болуп шыдавас.

²⁸ Силерниң араңардан бир-ле кижиги суурга тудуп аар дээн дижик. Ол баштай олурупкаш, тудугну төндүреринге акша-хөрөңгизи четчирин билип алыр дээш, бүгү чарыгдалдарын санапас чүве бе? ²⁹ Оон башка, ол кижиги суурганың таваан салып алгаш, төндүр тудуп шыдавайн барза, ындызын көргөн бүгү улус: ³⁰ „Бо кижиги тудугну эгелеп кааш, төндүрер харыы чок болду“ – дижип, ону шоодар болгай.

³¹ Азы бир хаан өске хаанга удур дайылдажып үнер дээн дижик. Ол баштай олурупкаш, олче чээрби муң шериглиг кел чыдар удурланыкчызыңга удур он муң шериглиг чаалажып шыдаар-шыдавазын боданмас чүве бе? ³² Бир эвес ооң чаалажыр харыы чок болза, удурланыкчызы ам-даа ырак чорда, тайбың керээзиниң негелделерин билип аары-биле элчилерин олче чорудар болгай. ³³ Силер база боттарыңарда бар бүгү чүведен шак ынчалдыр ойталаваан болзуңарза, Мээң өөреникчилерим болуп шыдавас силер.

³⁴ Дус – эки бүдүмел, ынчалза-даа ол ажыг эвес апарза, ооң дуссуун чүнүн-биле дедир эгидерил? ³⁵ Ол дус черге чемишчидилге кылдыр безин ажыглаттынмас болгай, ону чүгле үндүр октаары артар. Дыңнаар кулаа бар кижиги дыңназын!»

Читкен хой дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 18:12-14)

15 ¹ Бир-ле катап бүгү үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачыттыг кижилер Иисусту дыннаар дээш чыгып келгеннер. ² А фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары: «Ол бачыттыг кижилер-биле харылзажып, оларның-биле кады чеменип олурардыр» – деп химиричип турганнар. ³ Ынчаарга Иисус оларга дараазында угаадыглыг чугааны чугаалап берген: ⁴ «Силерниң араңарга чүс хойлуг кижиги тургаш, оларның бирээзин чидирипкен дижик. Ол тозан тозун ээн одарга арттырып кааш, чиде бергенин тып алгыжеге чедир

ону дилеп чоруппас бе? ⁵А тып алгаш, ону эктинче өөрүшкү-маңнайлыг салып алыр. ⁶Оон бажыңынче аппаратгаш, эш-өөрү болгаш кожоларын кый деп алгаш, оларга: „Өөрүшкүмнү үлежинер, мен читкен хожомну тып алдым!“ — дээр. ⁷Силерге чугаалап тур мен: дээрлерге шак-ла ынчаар, амыдыралын өскертири албан эвес „Бачыт чок мен“ дээр тозан тос кижиге бодаарга, бачыдын миннип, Бурганче ээлген чаңгыс-ла бачыттыг кижиге дээш, өөрүшкү улуг болур.

Читкен чоос дугайында угаадыглыг чугаа

⁸Азы кандыг-бир херээжен он мөңгүн чоостуг тургаш, оларның бирээзин чидирипкен дирик. Ол чырыткызын кыпсып албас бе база ол чоозун тып алгыжеге чедир бажың иштин бир кылдыр ширби, хынамчалыг дилей бербес бе? ⁹А тып алгаш, эш-өөрү болгаш кожоларын кый деп алгаш, оларга: „Өөрүшкүмнү үлежинер, мен чидирипкен чоозумну тып алдым“ — дээр. ¹⁰Силерге чугаалап тур мен: дээрлерге шак-ла ынчаар, бачыдын миннип, Бурганче ээлген чаңгыс-ла бачыттыг кижиге дээш, Бурганның төлээлери өөрүүр».

Будалып-читкен оол дугайында угаадыглыг чугаа

¹¹Оон Иисус мынча дээн: «Ийи оолдуг бир кижиге чораан чүве-дир. ¹²Биче оглу ачазыңа мынча дээн: „Ачай! Эт-хөрөңгивистин меңээ онаажыр кезээн үзүп берип көр“. Ынчаарга ачазы эт-хөрөңгизин оолдарының аразыңа үлөп берген. ¹³Үр болбаанда, биче оглу үлүүн дөгөрезин садыпкаш, акшазын ап алгаш, ырак чуртче чорупкан. Ол аңаа будагалдыг чурттааш, бодунуң бүгү акша-хөрөңгизин төтчөгөп каапкан. ¹⁴Оон хамык өңчүзүндөн чүү-даа артпаанда, ол чуртка улуг аш эгелээн болгаш, оол аштап-түрөй берген. ¹⁵Оол барып, демги чернин чурттакчыларының бирээзинге хөлезиленип туруп алган, а ол кижиге аңаа бодунуң шөлүндө хаваннарын кадартып каан. ¹⁶Демги оол аштаанындан хаван чеми-биле-даа хырнын долдурарыңа белен турган, ынчалза-даа ону безин кым-даа аңаа бербес бооп-тур. ¹⁷Угаан кире бергеш, ол мынча дээн: „Мээң ачам чеже хире хөлезилеттинген чалчалыг ийик, олар шупту хырын быжыгы-биле чемненип турар болгай, а мен мында аштап өлүр четтим-не! ¹⁸Ачамга чеде бергеш, аңаа мынча дэйн: ‘Ачай! Мен Бурганга болгаш сеңээ удур бачыт үлгеттим. ¹⁹Мен ам сээң оглуң деп ададырыңа төлөп чок болу бердим, оода-ла чалчаларың бирээзи кылдыр мени хүлээп ап көр’“.

²⁰Оон ачазыңа чорупкан. Оглу чоокшулап келбээнде-ле, ачазы ону көрүп кааш, кээргей берип-тир. Ачазы оглуңа маңнап чеде

бергеш, ону кужактааш, ошкап эгелээн. ²¹Оглу аңаа мынча дээн: „Ачай! Мен Бурганга болгаш сеңээ удур бачыт үлгеттим. Мен ам сээң оглуң деп ададырыңа төлөп чок болу бердим“. ²²А ачазы бодунуң чалчаларыңа мынча дээн: „Эки дээн хепти саадал чокка эккелгеш, ону хепкерип канар, оон холунга билзектен, а будунга идиктен кедиринер. ²³Семиртир азырап каан молдургадан эккелгеш, соп беринер: ам дой кылып, хөглээр бис. ²⁴Чүге дээрге мээң бо оглум өлүг тургаш, ам дирлип келген-дир, чидип чорааш, ам тыптып келген-дир“. Ынчангаш олар байырлап-дойлап эгелээннер.

²⁵Улуг оглу ол өйде шөлгө турган, оон чанып кел чыда, бажыңыңа чоокшулап келгеш, ыр-шоор биле танцы-самның шимээнин дыңнап каан. ²⁶Ол чалчаларның бирээзин кый деп алгаш: „Бо чүү болуп турар чүвөл?“ — деп айтырган. ²⁷Оозу аңаа мынча деп харыылаан: „Сээң дунман чанып кээрге, ачаң семиртир азырап каан молдурга соп берди, чүге дээрге оглу каң-кадык база дирик-менди ээп келген-дир“. ²⁸Акызы хорадай бергеш, бажыңа кирбес-тир деп бодап алган. Ачазы үнүп келгеш: „Кирип көрөм“ — деп дилей берген. ²⁹Ынчалза-даа ол ачазыңа мынча деп харыылаан: „Көр даан, ачай, мен сеңээ мынча чыл дургузунда чалчан дег бараан болуп, чугаалаан сөзүңнүң аайындан эртпейн келдим, ынчалза-даа сен меңээ, эш-өөрү-биле кады хөглөп-байырлазын дээш, кажанда-даа өскүс аңай безин берип көргөн эвес сен. ³⁰А сээң бо оглуң самын-садар херээженнер-биле будалып, эт-хөрөңгини төтчөгөп каапкаш чедип кээрге, сен аңаа семиртир азырап каан молдурга соп берди!“ ³¹Ачазы ынчан аңаа мынча дээн: „Күжүр оглум! Сен үргүлчү-ле мээң-биле кады сен, менде бар бүгү чүве сээни болгай. ³²Сээң бо дунманың өлүг тургаш, ам дирлип келгени дээш база чидип чорааш, ам тыптып келгени дээш өөрүп-хөглөвейн, чүү дээш өөрүп-хөглээр бис?!“»

Тывыңгыр эргелекчи дугайында угаадыглыг чугаа

16 ¹А Бодунуң өөреникчилеринге Иисус мынча дээн: «Бир бай кижиниң ажил-агый эргелекчизи ээзиниң эт-хөрөңгизин самчыгдап турар деп сойгалаткан чүве-дир. ²Ээзи эргелекчини кыйгырткаш, аңаа мынча дээн: „Сээң дугайыңда чүү дыңнап турарым ол? Бодунуң башкарылган дугайында меңээ харыдан тут, моон соңгаар бо албан-дужаалга артып каап шыдавас-тыр сен“. ³Эргелекчи ынчан мынча деп боданган: „Мен ам чүнү канчаайн? Ээм мени ажилымдан халаар деп барды. Чер казыптар хире күш-шыдалым бар эвес, улустан хайырлал дилээр дээрге, ыядынчыг-дыр. ⁴А, ындыг эвес,

мени бо ажылдан үндүрүптерге, улус мени бажыңнарынга хүлээп алыр кылдыр чүнү кылыр ужурлуумну ам-на билип кааптым!“⁵ Ол бодунуң дээргизинге өрелиг бүгү улусту кыйгыртып алгаш, биргизинден айтырган: „Мээн ээмге өрөң чежел?“⁶ Демгизи: „Чүс доскаар үс“ — деп харыылаан. Эргелекчи анаа: „Хол үжүүң алгаш, олургаш, бежен кылдыр дүрген эде бижи“ — дээн.⁷ Оон өскезинден айтырган: „А сээң өрөң чежел?“ Оозу: „Чүс шоодай кызыл-тас“ — деп харыылаан. Эргелекчи анаа: „Хол үжүүң алгаш, сезен деп бижи“ — дээн.⁸ Бузурукчу эргелекчини, оон тывынгыр чоруу дээш, ээзи безин мактап каан. Ийет, бо делегейниң улузу ажыл-херээн чоғудуп, харылзаа тударда, чырыктын төлдеринден артык тывынгыр болдур ийин.

⁹ Силерге чугаалап тур мен: бо делегейге чыып алган эртине-байлаанар ажыглап, боттарыңарга эш-өөрден тып алыңар, ынчан бо делегейниң бүгү чүвези төне бээрге, олар силерни мөңгө турар өргээлеринге хүлээп алыр. ¹⁰ Хензиг чүвеге шынчы кижиге улуунга база шынчы болур, а хензиг чүвеге шынчы эвес кижиге улуунга база шынчы эвес болур. ¹¹ Ынчангаш силерге бо делегейниң эртине-байлаан бүзүрөп болбас чүве болза, алыс шын эртине-байлакты кым силерге бүзүрээрил? ¹² Ол ышкаш силерге өскениң эт-хөрөңгизин бүзүрөп болбас чүве болза, бодуңарны кым силерге бүзүрээрил?

¹³ Кандыг-даа чалча ийи дээргиге хары угда бараан бооп шыдавас: чок-ла болза бирээзин көөр хөңнү чок, а өскезинге ынак боор азы бирээзинге кызып бараан болгаш, өскезин тоовас боор. Силер база Бурганга болгаш акша-мөңгүңгө хары угда бараан болуп шыдавас силер».

Бурганның хоойлузу болгаш Дээрниң Чагыргазы

(Мф. 11:12-13)

¹⁴ Ол бүгүңү акша-мөңгүңгө ынак фарисейлер база дыңнаан болгаш, Иисусту кочулап, каттыржып турганнар.

¹⁵ Ол фарисейлерге мынча дээн: «Силер боттарыңарны өске улус мурнунга Бурганга шынчы кылдыр көргүзерин оралдажыр-дыр силер, ынчалза-даа Бурган чүректериңерни билер. Кижилерниң үнелиг деп санаар чүвези Бурганның мурнунга чүдек-бужар болур. ¹⁶ Ыдыктыг хоойлу болгаш медээчилерниң Бижилгелери Иоанның мурнунда-ла бар турган. Ынчаарга Иоанның чедип келген үезинден бээр Бурганның Чагыргазының дугайында Буянның Медээни суртаалдап эгелээн, а кижиге бүрүзү Олче кирер дээш, чүткүдүп турар-дыр. ¹⁷ Ындыг-даа болза ыдыктыг хоойлунуң оода чангыс шыйы күжүн

чидирериниң орнунга, дээр биле чер мурнай эстип хайлы бээр!¹⁸ Бодунуң кадайыңдан чарылгаш, өске кадай алган кижиге бүрүзү ашак-кадайның шынчы чоруун үрээни ол. А ол ышкаш бодунуң ашаандан чарылган херээженни кадайланып алган кижиге база ашак-кадайның шынчы чоруун үрээни ол».

Бай кижиге болгаш Лазарь

¹⁹ Иисус улаштыр мынча дээн: «Бир бай кижиге турган, ол эң кааскоча, улуг өртектиг хеп кедип, хүннүн-не байырлап-дойлап келген. ²⁰ А оон хаалгазының баарыңга Лазарь деп аттыг, бүгү боду оюлганнап кодурлаан яды кижиге чыдар турган. ²¹ Ол байның столундан кээп дүшкен аш-чем артынчызы-биле хырнын дүптээр дээш манап чыдар күжүр чүве-дир. Ыттар безин келгеш, оон оюлганнаан балыгларын чылгап берип турганнар. ²² Яды кижиге өлүп каарга, дээрниң төлээлери ону дээрже — Авраамның чанында хүндүлүг черже алгаш барганнар. Бай кижиге база өлүп каарга, ону орнукушудуп кааннар.

²³ Тамыга баргаш, хилинчектенип чыда, ол бай кижиге карактарын өрү хере көрүпкеш, ынаар ыракта Авраамны болгаш оон чанында олурар Лазарьны көрүп каан. ²⁴ Бай кижиге ынчан кыйгы салган: „Авраам, адам, мени кээргей берип, Лазарьны бээр чорудуп көр. Ол салаазының бажын сугга өтүргөш, мээң дылымны шыгытсын. Чүгө дээрге мен бо чалбыыш-отка хилинчектенип, ат болдум“. ²⁵ Ынчаарга Авраам мынча деп харыылаан: „Оглукум, сен чуртталганда чүгле эки чүүлү-ле четтирип чорааныңны сактып келем, а Лазарь чүгле багың четтирип келди чоп. Ам кээп, ол мында аргалалын алды, а сен хилинчек көрө бердин. ²⁶ Оон ангыда, сээң-биле бистин аравыста канчаар-даа аажок ханы оңгар чыдып турар-дыр, ынчангаш кандыг-бир кижиге моон сенче эртер-даа дээш, эртип шыдавас-тыр, ол ышкаш оон база кым-даа бээр эртип шыдавас-тыр“.

²⁷ Бай кижиге мынча дээн: „Ынчаарга Лазарьны мээң ачамның бажыңынче чорударын сенден дилеп тур мен, адам. ²⁸ Мен беш дунмалыг кижиге болгай мен, оларның кайызы-даа маңаа кээп, мен ышкаш хилинчектенмезин дээш, Лазарь оларны баш бурунгар сагындырып кагзын“. ²⁹ Авраам анаа мынча деп харыылаан: „Оларда Моисей база өске-даа медээчилер бар болгай, оларны дыңнап чорзуннар“. ³⁰ А бай кижиге мынча дээн: „Чок, Авраам ада, өлгөш, катап дирилген кижилерниң кайы-бирээзи оларга чеде бээр болза, олар ынчан бачыдын минни бээрлер ийик“. ³¹ Ынча дээрге, Авраам мынчаар харыылаан:

„Бир эвес олар Моисейни база өске-даа медээчилерни дыңнаваз чүве болза, өлгөн кижилернин кайы-бирээзи-даа катап дирлип келгеш, оларны бүзүретпес-тир ийин“».

*Күткүлгелер, өршээл бээри, бүзүрээри база
албан-хүлээлге дугайында
(Мф. 18:6-7, 21-22; Мк. 9:42)*

17 ¹А Бодунуң өөреникчилеринге Иисус мынча дээн: «Күткүлгелернин кээри чайлаш чок, ынчалза-даа оларның кээринин чылдагааны болган кижинин бодунуң шорузу-дур!² Бо бичии улустуң кайы-бирээзин бачытче чыгапкан кижии турар болза, оон мойнунга дээрбе дажы баглааш, далайже кири октаптары безин ол кижиге оон дээр салым болур ийик. ³Ынчангаш кичээнгейлиг болунар! Бир эвес эжин бачыт үүлгедипсе, ону чемелеп чугаала, а бир эвес бачыдын миннир болза, ону өршээ. ⁴А бир эвес ол сеңээ удур хүнде чеди катап буруулуг херек үүлгеткеш, чеди катап дедир келгеш: „Буруулуг-дур мен“ — дээр болза, ону өршээ».

⁵Дээрги-Чаяакчының элчиннери бир-ле катап Аңаа мынча дээннер: «Бүзүреливисти өстүрүп көрүнер». ⁶Дээрги-Чаяакчы мынча деп харыылаан: «Бир эвес силерде оода-ла горчица үрезини хире бүзүрел бар болза, силер ынчан бо смолва ыяжынга: „Дазылындан тура тырттылгаш, бодуну далайга солуй олуртувут“ — дээр болзунарза, ол силерге чагыртыр ийик.

⁷Силернин бирээнер чер чарып азы хой кадарып хүнзээр чалчалыг дирик. Ол шөлден чанып кээрге, аңаа: „Дүрген кир, олургаш, чеченен“ — деп чугаалавас болгай сен. ⁸Оон байтыгай, мынча дээр болгай сен: „Меңээ чеченден белетке, оон эде кеттингеш, ижип-чип олурумда, меңээ бараан бол, а оон соонда бодуң ижип-чип боор сен“. ⁹Айыткан аайыңар-биле бараалгааны дээш, чалчаңарга оон соонда өөрүп-четтиргениң илеретпес-ле болгай сен. ¹⁰Силер база шак ындыг болунар, „кылыңар“ деп айыткан бүгү чүүлдү кылып каапкаш: „Бис дээрге төлөп чок чалчалар-дыр бис, чүгле хүлээлгевис күүсеткенивис ол-дур“ — деп чугааланаңар».

Экирий берген кеш аарыглыг кижилер

¹¹Иисус Иерусалимче бар чыткаш, Самария биле Галилеяның аразында кызыгаарны дургаар чоруп олурган. ¹²Ол бир-ле суурже кирип кел чыдырда, Ону экирбес кеш аарыглыг он кижии уткуп алган. Олар

элээн ырадыр туруп алгаш, ¹³ыткыр үн-биле кый дей бергеннер: «Иисус, Башкы, бисти кээрге, өршээнер!»

¹⁴Оларны көрүп кааш, Ол мынча дээн: «Баргаш, Бурганның бараалгакчыларыңа көстүп каңар». Олар чорупкаш, орук ара арыгланап, экирий бергеннер. ¹⁵Оларның бирээзи экирий бергенин көргөн дораан-на, Иисуска дедир ээп келгеш, ыткыр үн-биле Бурганны алдаржыдып эгелээн. ¹⁶Ол Иисустуң мурнунче кээп дүшкеш, Аңаа өөрүп-четтиргениң илереткен. Ол болза Самария чурттуг кижии бооптур. ¹⁷Иисус мынча деп айтырган: «Он кижии арыгланган эвес ийик бе? А арткан тозу кайыл? ¹⁸Бо өске чер чурттуг көңгүс хары кижиден аңгыда, оларның чангызы-даа Бурганны алдаржыдып, ээп келбээни ол бе?» ¹⁹Оон демги кижиге мынча дээн: «Тургаш, чорувут, бүзүрелиң сени экиртип-камгалап каан-дыр».

*Бурганның Чагырказының чедип кээри
(Мф. 24:23-28, 37-41)*

²⁰Бир-ле катап фарисейлер Иисустан Бурганның Чагырказы кажан кээрин айтырарга, Ол мынчаар харыылаан: «Бурганның Чагырказы көскү кылдыр чедип келбес. ²¹Кым-даа: „Ол мында-дыр“ азы: „Ол дуу ында-дыр“ — деп шыдавас, чүге дээрге Бурганның Чагырказы силернин аранарда-дыр».

²²Оон Ол Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: «Кижии амытан Оглунуң оода чангыс хүнүн-даа болза аажок көрүксей бээринер үе чедип кээр, ынчалза-даа көрүп шыдавас силер. ²³Улус силерге: „Ол мында-дыр“ азы „Дуу ында-дыр“ — дирик, ынчалза-даа ынаар барбаңар база сүрүп маңаванар. ²⁴Чүге дээрге Кижии амытан Оглу Бодунуң чедип кээр хүнүнде, кызаш кыңгаш, дээрни бир кыдыындан өске кыдыыңга чедир чайынналдыр чырыдыпкан чаңныкка дөмей болур. ²⁵Ынчалза-даа ол үеге чедир Ол хөй хилинчекти көрүп эртер база бо салгалдың улунунга тооп көрдүрбес ужурлуг. ²⁶Улуг өгбө Нойнуң үезинде болуп турганы дег, Кижии амытан Оглунуң чедип кээр хүннеринде база-ла ындыг болур. ²⁷Бажың-хемезинче* Нойнуң кире бергени хүнге чедир улус-чон ижип-чип, кадай ап база ашакка барып келген болгай. Оон суг халавы хөме алгаш, оларның шуптузун чок кылып каан ийик чоп. ²⁸Улуг өгбө Лоттуң үезинде база-ла шак ындыг

* ^{17:27} Бажың-хеме — Бургандан сагындырыг алган улуг өгбө Нойнуң суг халавындан камгаланыры-биле тудуп алганы, улуг корабльга дөмейлешкек эжиндирер бажың-сава (Эге дөс. 6-7 эгени көр).

болган. Кижилер ижип-чип, садыглап-даа, боттары-даа садыг кылып, тарып-олуртуп база тудуг кылып турганнар. ²⁹ Ынчалза-даа Лоттун Содом хоорайны каггаш үнүпкен хүнүнде дээрден от болгаш күгүрдөн бүткен чаъс чаггаш, оларның шуптузун чок кылып каан ийик чоп.

³⁰ Киж амытан Оглу чедип кээрге, база шак ындыг болур. ³¹ Ол хүн боду бажыңының кырынга турар, а эт-севи бажың иштинде чыдар киж и оозун алыры-биле дүшпезин; а шөлге чораан киж и база дедир ээп чанмазын. ³² Лоттун кадайын сактып келинер!^{*} ³³ Амы-тынын арттырып алыр дээш чүткээн киж и – амы-тынындан чарлыр, а амы-тынындан чарылган киж и – амы-тынын кадагалап алыр. ³⁴ Силерге чугаалап тур мен: ол дүне ийи киж и кады удуп чыдырда, оларның бирээзин алгаш баар, а өскезин арттырып каар. ³⁵⁻³⁶ Ийи херээжен кады тараа бастырып турган болза, бирээзин алгаш баар, а өскезин арттырып каар^{**}. ³⁷ Өреникчилери Иисустан: «Ол каяа болурул, Дээрги?» – деп айтырганнар. Иисус мынча деп харыылаан: «Кайда өлүг сек барыл, аңаа сек чиир куштар чыгып кээр».

Дулгуяк кадай болгаш шииткекчи дугайында угаадыглыг чугаа

18 ¹ Оларның үргүлчү мөргүүр болгаш идегелин чидирбес ужурлуун көргүзөр дээш, Иисус өреникчилеринге угаадыглыг чугаа чугаалап берген. ² Ол мынча дээн: «Бир-ле хоорайга Бургандан-даа кортпас, улустан-даа ыятпас шииткекчи турган. ³ Ол-ла хоорайга бир дулгуяк кадай чурттап чораан. Ол шииткекчиге үргүлчү кээп: „Чөптүг шииткел үндүрүп, мени хомудаткан кижиден камгалап көрүнер“ – дилеп шаг болган чүве-дир. ⁴ Ынчаарга шииткекчи элээн үр ынаваан. Ынчалза-даа адак соонда ол бодунга мынча дээн: „Мен Бургандан-даа кортпас, улустан-даа ыятпас болзумзажок, ⁵ бо дулгуяк кадай меңээ амыр-дыш бербестеди. Моон сонгаар мээн

* ^{17:32} Лоттун кадайы – Бодунун кезедир дээни хоорайдан үнүп чоруй баарын Бурган Лотка болгаш ооң өг-бүлезинге чугаалааш, ол өйде хая көрнүрүн хоруп каан. Хоорайдан үнүп бар чыткаш, Лоттун кадайы ында чүү болуп турарын көөр дээш хая көрнүрге, Бурган ону дустан бүткен адагаш кылдыр хуулдурупкан (Эге дөс. 19 эгени көр).

** ^{17:36} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Ийи киж и шөлге кады чораан болза, оларның бирээзин алгаш баар, а өскезин арттырып каар» – деп сөстөр эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

кулаам конгалап, кээп-ле турбазын дээш, ооң чаргызын үзүп берейн адырам“».

⁶ Оон Дээрги-Чаяакчы мынча дээн: «Арын-нүүр чок шииткекчинин чүнү чугаалаанын дыннап тур силер бе? ⁷ А Бурган Олче дүн-хүн дивейн кыйгы салган Бодунун шилип алган улузун канчап камгалавас чүвел? Ол харыызын саададыр деп бе? ⁸ Бурган оларны доп-дораан камгалаарын Мен силерге чугаалап тур мен. Ындыг-даа болза Киж и амытан Оглу ээп келгеш, чер кырындан ындыг бүзүрелди тывар ирги бе?»

Фарисейлер болгаш үндүрүг хавырыкчыларының дугайында угаадыглыг чугаа

⁹ Боттары Бурганга шынчы дээринге бүзүрээр, а өскелерни куду көрүп чоруур чамдык улуска Иисус дараазында угаадыглыг чугааны чугаалап берген: ¹⁰ «Бирээзи фарисей, а өскези үндүрүг хавырыкчызы болур ийи киж и мөргүүрү-биле Бурганның өргээзинче кирип келген. ¹¹ Фарисей ангы туруп алгаш, тейлеп эгелээн: „Бурганым, мээң өске улус дег: дээрбечилер, арын-нүүр чоктар дег, самыырааннар азы оода-ла бо үндүрүг хавырыкчызы дег болбааным дээш, Сеңээ өөрүп четтирдим. ¹² Мен чеди хонук дургузунда ийи катап шээрленип, ап турар бүгү олча-ажыымның оннун бир кезиин берип турар-дыр мен“. ¹³ А үндүрүг хавырыкчызы ырадыр туруп алгаш, дээрже карактарын көдүрерин безин диттип чадаан, а чүгле бодунга чөгөнгөн хевирлиг хөрөөн шанчып, мынча дээн: „Бурганым, бачыттыг меңээ өршээлин көргүс“. ¹⁴ Бо киж и фарисейге көөрдө, Бурганның мурнунга актыг апарып, бажыңынче чанганын силерге чугаалап тур мен. Бодун өрү көрдүнер киж и бүрүзү дора көрдүрер, а бодун дора көргөн киж и бүрүзү өрү көдүртүр».

Иисус болгаш бичии уруглар

(Мф. 19:13-15; Мк. 10:13-16)

¹⁵ Иисус оларга холу-биле дегзин дээш, улус Аңаа бичии уругларны эккеп турган. А өреникчилери, ону көргөш, оларны эрттирбейн, хоруп турганнар. ¹⁶ Ынчалза-даа Иисус бичии уругларны Бодунче кый деп алгаш, мынча дээн: «Чаш уруглар Меңээ кээп турзуннар, оларга шаптыктап, эртерин хоруванар! Чүге дээрге Бурганның Чагыргазы олар ышкаш улустуу боор. ¹⁷ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Бурганның Чагыргазын чаш төл дег кылдыр хүлээп албас киж и кажан-даа ынаар кирбес».

Иисус болгаш бай кижии

(Мф. 19:16-30; Мк. 10:17-31)

¹⁸ Иудейлерниң бир даргазы Оон мынча деп айтырган: «Буянныг Башкы! Мөңгө амыдыралды алыр дизимзе, мен чүнү кылайын?»
¹⁹ Иисус аңаа мынча дээн: «Мени чүгө буянныг деп адап тур сен? Чүгө-ле чаңгыс Бургандан өске кым-даа буянныг эвес. ²⁰ Ооң айтышкынарарын билир болгай сен: кады чурттаан эжинге өскерилбе, өлүрбе, оорлава, мегелеп херечилеве, ада-иенни ханы хүндүле»^а. ²¹ Демгизи: «Мен ол бүгүнү бичиимден-не сагып келдим» — дээн. ²² Ону дыңнааш, Иисус аңаа мынча дээн: «Сенде ам-даа бир чүве четпейн турар-дыр: сенде бар бүгү чүвени садыпкаш, акшазын ядыыларга үлеп беривит, ынчан дээрлерге эртине-байлактыг боор сен. Оон чедип келгеш, Мени эдерип чорувут».

²³ Дарга ону дыңнааш, аажок муңгарай берген, чүгө дээрге ол кедергей бай кижии чүве-дир. ²⁴ Иисус ооң муңгарай бергенин көргөш, мынча дээн: «Бай-шыдалдыг улустуң Бурганның Чагыргазынче кирери дыка-ла берге! ²⁵ Чүгө дээрге бай кижиниң Бурганның Чагыргазынче киреринден тевениң тевене үдүн өттүр эрте бээри белен».

²⁶ Ону дыңнаан улус: «Ынчаарга камгалалды кым ап шыдаарыл?» — деп айтырган. ²⁷ Иисус: «Улуска болдунмас чүвени Бурган кылып шыдаар» — деп харыылаан. ²⁸ Пётр ынчан мынча дээн: «Көрүнерден, бис хамык бар чүвевисти каапкаш, Силерни эдерип чоруптувус». ²⁹⁻³⁰ Иисус оларга: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Бурганның Чагыргазы дээш, бодунуң өг-бүлезин: ада-иезин, акы-дунмазын, алган кадайын азы ажы-төлүн каапкаш барган кижии бо үдеги амыдыралында оон оранчок хөйүнү, а келир үеде — мөңгө амыдыралды алыр» — деп харыылаан.

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында үшкү удаа чугаалааны

(Мф. 20:17-19; Мк. 10:32-34)

³¹ Бодунуң он ийи элчинин кый деп алгаш, Иисус оларга мынча дээн: «Дыңнаңар, Иерусалимче чоокшулап бар чыдыр бис, Кижии амытан Оглуңуң дугайында медээчилер дамчыштыр бижээн бүгү чүве аңаа боттанар-дыр. ³² Ону өске чоннар улзуңга тудуп бериптер, олар Ону дорамчылап-бастыр, бак сөглээр база Олче дүкпүрүп-каккыар. ³³ Ону эттеп-согар болгаш өлүрүп каар. Ынчалза-даа үшкү хүнде Ол

^а Хост. 20:12-16.

катап дирлип кээр». ³⁴ Ындыг-даа болза өөреникчилери бо бүгүден чүнү-даа билбээннер, чүгө дээрге Иисустуң чугаазының утказын олардан чажырып каан болган.

Согур яды кижини экирткени

(Мф. 20:29-34; Мк. 10:46-52)

³⁵ Иисус Иерихон хоорайжыгашче чоокшулап кээрге, орук кыдыыңга бир согур кижии хайырлал диленип олурган чүве-дир. ³⁶ Ооң чаны-биле мөөң чон шуужуп эртип турарын дыңнап кааш, ол чүү болуп турарын айтырган. ³⁷ Олар аңаа: «Назарет чурттуг Иисус эртип бар чор» — деп харыылааннар. ³⁸ Согур кижии ынчан алгырып үнген: «Давидтин Оглу, Иисус! Мени кээргеп, өршээнер!»

³⁹ Мурнунга чоруп олурган улус аңаа: «Ыттава!» — дижип турганнар, ынчалза-даа согур кижии улам ыткыр кышкырган: «Давидтин Оглу! Мени кээргеп, өршээнер!»

⁴⁰ Иисус тура дүшкеш, ол кижини Бодунче эккээрин дужаган. Демгизи чедип кээрге, Ол оон: ⁴¹ «Менден чүнү күзеп тур сен? Чүнү кылып берейн?» — деп айтырган. Ол кижии: «Дээрги, карактарым көре берген болза!» — деп харыылаан. ⁴² Иисус аңаа мынча дээн: «Карактарың көре берзин! Бүзүрелиң сени экиртип-камгалап кагды!» ⁴³ Согур кижиниң карактары ол-ла дораан көре берген. Ол Бурганны алдаржытпышаан, Иисусту эдерип чорупкан. А бүгү чон, ону көргөш, Бурганны алгап мактап турган.

Үндүрүг хавырыкчызы Закхей

19 ¹ Иисус Иерихон хоорайжыгашче кирип келгеш, ону таварты эртип бар чыткан. ² Аңаа Закхей деп аттыг, үндүрүг хавырыкчыларының даргазы болур бай-шыдалдыг кижии турган. ³ Закхей оларның кайызы Иисус боорун билип алыксаан, ынчалза-даа улус артындан Ону көрүп чадап каан, чүгө дээрге дурт-сыны чолдак кижии чүве-дир. ⁴ Закхей ынчан мурнунче эрте чүгүргөш, Иисусту көөрү-биле смоква ыяжынче үне берген, чүгө дээрге Ол ооң баарында орук-биле эртер ужурлуг болган. ⁵ Иисус ол черге чедип келгеш, өрү көргөш, Закхейге мынча дээн: «Закхей, дүрген бээр дүш, Мен бөгүн сээң бажыңыңга доктаар ужурлуг мен».

⁶ Закхей далаш-биле дүжүп келгеш, Ону бодунуң бажыңыңга өөрүшкү-маңнайлыг уткуп-хүлээп алган. ⁷ Ону көрүп турган шупту улус таарзынмай, химиренчип эгелээн: «Ол бачыттыг кижиниң бажыңыңга аалчы болду!»

⁸ А Закхей туруп келгеш, Дээрги-Чаяакчыга мынча дээн: «Дээрги! Азап тур мен: эт-хөрөңгимниң чартыын ам ядыыларга үлөп бериптейн, а бир эвес кандыг-бир кижиден артыкка мегелеп алган болзумза, оон дөрт катап хөйүнү дедир эгидип берейн!» ⁹ Иисус мынча дээн: «Камгалал бөгүн бо бажында келген-дир, чүге дээрге бо кижиде база Авраамның оглу-дур!» ¹⁰ А Кижиде амытан Оглу читкен чүвени тып алып база камгалаар дээш келген болгай».

Он алдын чоос дугайында угаадыгыг чугаа

(Мф. 25:14-30)

¹¹ Ону дыңнап турган улуска Иисус анаа улаштыр база бир угаадыгыг чугаа чугаалап берген. Чүге дээрге Ол Иерусалимге чоокшулап келген турган боорга, улус Бурганның Чагыргазының удавас чедип кээрин манап турган чүве-дир.

¹² Иисус мынча дээн: «Бир ызыгууртан кижиде ырак чурт четкеш кээр деп барган. Ол анаа бодунга хаан дүжүлгезин ап алгаш, оон дедир чанып кээр сорулгалыг турган. ¹³ Чоруур бетинде, ол бодунун он чалчазын келдирткеш, оларга он алдын чоос үлөп бергеш: „Бо акшаны мен келгижемге саарылгага кириштирип, ажыгланаар“ — дээн. ¹⁴ А албаты чон ону көөр хөңнү чок болгаш, демгиде ырак чуртка баргаш: „Ол кижиниң биске хаан болурун күзевейн тур бис“ — деп сөс чедирзиннер дээш, оон соондан элчилер чорудупканнар.

¹⁵ Ынчалза-даа ол кижини чуртунун хааны кылып каан болгаш, ол ээп чанып келген. Оларның кандыг ажык-орулга алганын билип алыры-биле демгиде акша берген чалчаларын ол келдиртип-тир. ¹⁶ Бирги чалча чедип келгеш: „Дээрги, бир чоозунарны он чедир өстүрүп алдым“ — дээн. ¹⁷ Ээзи ону мактап каан: „Эр хей! Эки чалчадыр сен. Бичии чүвеге безин шынчы болганың дээш, ам он хоорайны эргелеп-башкаар сен“. ¹⁸ Ийиги чалча чедип келгеш: „Дээрги, бир чоозунарны беш чедир өстүрүп алдым“ — дээн. ¹⁹ Ээзи анаа мынча дээн: „Сен база беш хоорайны эргелеп-башкаар сен“. ²⁰ Өске бир чалча чедип келгеш: „Дээрги, бир чоозунар бо-дур, мен ону аржыылга ораап алгаш, шыгжап чыттым. ²¹ Чүге дээрге силерден корттум: каржы-хажагай кижиде-ле болгай силер: салып кагбаан-даа чүвенерни ап алып, тарып кагбаан-даа чүвенерни ажаап алып“ — дээн. ²² Ээзи ынчан мынча дээн: „Бодуннун аксы-сөзүн аайы-биле сени шиидер мен, сөлгүжок бак чалча! Сен мени каржы-хажагай, салып кагбаан-даа чүвезин ап алып, тарып кагбаан-даа чүвезин ажаап алып кижиде дээрзин билер турдуң бе?! ²³ Ынчаарга акшамны саарылгаже чүге

киирбээниң ол? Мен чедип келгеш, орулгазын алгай эртик мен!“ ²⁴ Оон чанынга турган улуска мынча дээн: „Оон бир чоозун алгаш, он чоос ажылдап алган кижиге бериптинер“. ²⁵ Ынчалза-даа олар анаа: „Дээрги, демгиде кижиде ол чокка-ла он чоос бар-дыр“ — дээннер. ²⁶ Хаан мынча деп харыылаан: „Силерге чугаалап тур мен: чүвези бар кижиге оон-даа немей бээр, а чүвези чок кижиниң бичии бар чүвезин безин хунаап алып. ²⁷ А мээң оларга хаан болурумну күзевейн турган дайзыннарымны бээр эккелгеш, көрүп турумда узуткап канар“».

Иисустун Иерусалимге киргени

(Мф. 21:1-11; Мк. 11:1-11; Ин. 12:12-19)

²⁸ Ону чугаалап дооскаш, Иисус Иерусалимге оруун уламчылап, чорупкан. ²⁹ Елеон дааның чанында турар Виффагия биле Вифания суурларга чоокшулап келгеш, Ол Бодунун ийи өөреникчизин бурунгаар айбылапкаш, мынча дээн: ³⁰ «Мурнунарда чыдар суурже барыңар. Ынаар кире бергеш, кымның-даа мынчага дээр мунуп көрбээни аныяк элчигенни баглап каан турарын көрүп каар силер. Ону чешкеш, бээр эккелинер. ³¹ Бир эвес кандыг-бир кижиде силерден: „Элчигенни чүге чеже бердинер?“ — деп айтырар болза, анаа: „Ол Дээргиге херек апарды“ — дээр силер».

³² Айбыга барганнар чорупкаш, бүгү чүвени Оон чугаалааны деп кылдыр тып алганнар. ³³ Олар аныяк элчигенни чежип турда, оон ээлери: «Элчигенни чүге чеже бердинер?» — деп айтырганнар. ³⁴ Олар: «Ол Дээргиге херек апарды» — деп харыылааннар. ³⁵ Олар элчигенни эккелгеш, боттарының хевин чонактай салгылааш, Иисусту олуртупканнар. ³⁶ Оон Ол Иерусалимге бар чыдырда, улус хептерин орук дургаар Оон мурнунга чадып берип чоран.

³⁷ Иисус Елеон даандан бадар кудургайга чедип кээрге, чыылган хөй өөреникчи көргени кайгамчык чүүлдер дээш, Бурганны өөрүшкү-маннайлы-биле ыткыр алдаржыдып эгелээн: ³⁸ «Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Хаан ачы-буянныг болзун! Дээрге амыр-тайбың бактаазын база өрү дээрде Бурганга алдар!» ³⁹ Чон аразынга турган чамдык фарисейлер Иисуска мынча дээннер: «Башкы, өөреникчилериңерни соксадып көрүңер!» ⁴⁰ А Ол мынчаар харыылаан: «Олар ытташпайн баар болза, даштар алгыржып эгелээрин силерге чугаалап тур мен».

⁴¹ Хоорайга чедип келгеш, ону көрүп тура, Иисус оон ажыын ажып ыглааш, ⁴² мынча дээн: «О, сен оода-ла бөгүн чүү чүве сенээ амыр-тайбың эккээрин билген болзунза! Ынчалза-даа ону ам сээң

карактарыңга ажытпаан-дыр. ⁴³Чүгө дээрге дайзыннарыңның сени долгандыр онгуланып-быжыглангаш, сени бүзээлээри база сенче бүгү чүктөрдөн халдай бээри хүннер чедип кээр. ⁴⁴Олар сени таваанга чедир үрөп-бускаш, чурттакчыларыңны ханаларың иштинге кырып каар. Олар сени хүл-далган кылдыр чылча базар, чүгө дээрге Бурганның сенээ камгалал саналдап келген үезин билбейн эрттирипкен-дир сен».

Иисустуң садыгжыларны Бурганның өргээзинден үндүр ойлатканы

(Мф. 21:12-17; Мк. 11:15-19; Ин. 2:13-22)

⁴⁵Иисус оон Бурганның өргээзинге кирип келгеш, ында садыгнаймаа кылган улусту үндүр сывыртап, оларга мынча дээн: ⁴⁶«Бижилгеде Бурган: „Мээң өргээм мөргүл өргээзи болзун“ — дээн болгай, а силер ону дээрбечилер уязы кылып алган-дыр силер!»^a

⁴⁷Бурганның өргээзинге ол хүннүң-не улусту өөрөдип турган. А Бурганның дээди бараалгакчылары, ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш чоннун баштыннары Ону өлүрүп каар эптиг өй манап турганнар. ⁴⁸Ындыг-даа болза олар ону канчаар кылыр аайын тыппааннар, чүгө дээрге бүгү чон Иисустуң чаңгыс-даа сөзүн эрттирбезин кызып, туда дыңнааш турар болган.

Иисустуң эрге-чагыргазының дугайында айтырыг

(Мф. 21:23-27; Мк. 11:27-33)

20 ¹Оон Иисус бир-ле катап Бурганның өргээзинге чонну өөрөдип, Буянын Медээни оларга медеглеп турда, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары баштыннар-биле кады Аңаа чедип келгеш: ²«Биске чугаала! Сен бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып тур сен? Сенээ ол эрге-чагырганы кым берди?» — дээннер.

³Ол мынчаар харыылаан: «Мен база силерден бир чүве айтырайн, харыылаңарам: ⁴Иоанның сугга сугар эргези Бургандан келген бе азы кижилерден бе?» ⁵Олар аразында сүмележи бергеннер: «Бир эвес бис: „Бургандан“ — дээр болзувусса, Ол: „Ынчаарга силер чүгө Иоаннга бүзүрөөниңер ол?“ — дээр болгай. ⁶А бир эвес: „Кижилерден“ — дээр болзувусса, шупту улус бисти даштар-биле соккулап кааптар, чүгө дээрге олар Иоанның езулуг медээчи деп санаар болгай». ⁷Ынчангаш

^a Ис. 56:7; Иер. 7:11.

мынча деп харыылааннар: «Кымдан дээрзин билбес бис». ⁸Иисус оларга мынча дээн: «Мен база бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып турарымны силерге чугаалавас мен».

Виноград шөлүнүң ээзиниң дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 21:33-46; Мк. 12:1-12)

⁹Оон Ол чонга мындыг угаадыглыг чугаа чугаалап эгелээн: «Бир кижин виноград шөлү тарып алгаш, оозун виноград ажаакчыларыңга ачыладып кааш, боду үр үе дургузунда өске чуртче чоруй барган. ¹⁰Виноград ажаап алыр үе-даа келген. Олар дүжүттүң анаа хамааржыр кезин берзиннер дээш, демги ээ кижин чалчазын виноград ажаакчыларыңче чорудупкан. Ынчалза-даа виноград ажаакчылары ону эттеп-эттеп, хол куруг дедир ойладыпканнар. ¹¹Ол ынчан база бир чалчазын ыткан. Ынчалза-даа олар ону база эттеп-эттеп, чүнү-даа бербейн, дорамчыладдыг сывыртапканнар. ¹²Оон ол кижин үшкү чалчазын база ыткан. Ынчалза-даа олар ону кемдедир эттээш, виноград тараан шөлден үндүр октапканнар. ¹³Шөлдүң ээзи ынчан мынча дээн: „Чүнү канчаар кижин боор мен? Ынак оглумну чорудуп көрейин, канчап билир, оода-ла ону хүндүлөп көөрлери чадавас“. ¹⁴Ынчалза-даа виноград ажаакчылары ооң оглун көргөш, аразында мынча деп шиитпирлээннер: „Бо-даа салгакчызы-дыр! Ону өлүрүп каапсывысса, ооң өңчүзү бисти апаар“. ¹⁵Олар ону виноград шөлүндөн үндүр бергеш, өлүрүп каапканнар. Ол бүгүнү соонда виноград шөлүнүң ээзи оларны канчап кааптарыл? ¹⁶Ол чедип келгеш, виноград ажаакчыларың өлүрүп кааптар, а виноград шөлүн өске улуска бериптер». Иисусту дыннап турган улус мынча дишкен: «Ындыг чүве болбас болзун!» ¹⁷Ынчалза-даа Ол оларже көрнүп келгеш, мынча дээн: «Ынчаарга Бижилгеде: „Тудугжуларның херекчок дээш, октапкан дажы эң чугула даш апарган“^a — дээн сөстөр чүнү көргүскен деп? ¹⁸Кым ол дашче кээп ужарыл, чуурулдур ужуп аар, а кымче ол даш кээп дүжерил, ону чылча басып каар».

Императорга бээр үндүрүг дугайында

(Мф. 22:15-22; Мк. 12:13-17)

¹⁹Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары ол угаадыглыг чугаа оларның дугайында дээрзин билгеш, Иисусту ол-ла дораан тудуп хоругдаар арга дилей бергеннер,

^a Ыд. ыр. 117:22.

ынчалза-даа чондан кортканнар. ²⁰ Ынчангаш олар Иисусту кичээн-гейлиг хайгааравышаан, Ооң бир-ле сөзүнгө сылдаглап тудуп алгаш, Римден олурткан чагырыкчының эргезинге хүлээдип бээр сорулга-биле ак сеткилдиг улус болуп баажыланган авыяс кижилерни Олче ыдып турганнар. ²¹ Олар Оон мынча деп айтырганнар: «Башкы, мынчаар билер бис: Силер чөптүг шынны чугаалап база аңаа өөредип турар болгай силер. Кижилерни ылгай көрбейн, харын Бурганның алыс шын оруунга өөредир-дир силер. ²² Императорга үндүрүг төлээри ыдыктыг хоойлууска дүгжүр бе азы чок бе?» ²³ Иисус оларның кара сагыштыын билгеш: ²⁴ «Менээ мөнгүн чоосту көргүзүнерем: мында кымның чурук-дүрзүзү база кымның ады бар-дыр?» – деп айтырган. Олар: «Императорнун» – деп харыылааннар.

²⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Ынчаарга императорга – императорнуун, а Бурганга – Бурганнын беринер». ²⁶ Олар чон мурнунга Ооң чугаалаан чүвезинге сылдаглап, Ону холга киирип чадап кааннар. Ооң харыызын кайгааш, оларның аксы хак дээн.

Өлүглерден катап дирлириниң дугайында

(Мф. 22:23-33; Мк. 12:18-27)

²⁷ Ооң соонда «Өлгөн улус катап дирилбес» дижир саддукейлерниң чамдыызы Иисуска чедип келгеш, айтырыг салган: ²⁸ «Башкы! Моисей биске мынча деп бижээн болгай: „Бир эвес кадайлыг кижиге ажы-төл чок тургаш, өлү бээр болза, ооң дунмазы дулгуяк чаавазы-биле өгленип алыр база ооң-биле бодунуң өлгөн акызының үре-садызын үспес ужурлуг“^a. ²⁹ Ындыг болза, чеди алышкы чораан дижик. Биргизи кадайланып алгаш, ажы-төл чок өлүп калган. ³⁰⁻³¹ Ооң ол кадайын ийигизи, ооң соонда үшкүзү дээш-ле, улаштыр шуптузу ап келгеш, чеделээн ажы-төл арттырбайн, өлү бергеннер. ³² Адак соонда кадай база өлүп калган. ³³ Хамык өлгөн улус катап дирлип кээрге, ол ам кымның кадайы боорул? Алышкылар ону чедээлээн кадайланып чорааннар болгай».

³⁴ Иисус мынчаар харыылаан: «Бо делегейде ам чурттаан улус кадай ап база ашакка барып турар-дыр. ³⁵ А келир үеде өлүглерден катап дирлиринге база чаа амыдыралдыг болурунга төлептиг улус кадай-даа албас база ашакка-даа барбас. ³⁶ Ол амыдыралынга олар дээрниң төлээлеринге дөмей апарып, өлүр тын чок болурлар. Олар Бурганның ажы-төлдери апаарлар, чүге дээрге өлгөш, катап дирилген-дирлер.

^a Ы. х. к. 25:5.

³⁷ Моисей хып турар чадаң ыяшка Дээрги-Чаяакчыга таваржы бергеш, Ону: „Авраамның Бурганы, Исаактың Бурганы база Иаковтуң Бурганы“^a – деп адааш, өлгөн улустуң катап дирлири ылаптыг дээрзин ооң-биле көргүскен болгай*. ³⁸ Бурган – өлүглерниң эвес, а дириглерниң Бурганы-дыр! Бурганга хамааржыр бүгү улус дириг-дир!»

³⁹ Ном-хоойлу тайылбырлакчыларының чамдыызы мынча деп харыылаан: «Башкы, Силер эки харыы бердинер!» ⁴⁰ Ооң соонда кым-даа Оон кандыг-бир чүве айтырарындан чалданыр апарган.

Давидтиң Оглуң дугайында

(Мф. 22:41-46; Мк. 12:35-37)

⁴¹ Оон Иисус оларга мынча дээн: «Улус чүге Бурганның шилип алган Христозун „Давидтиң оглу-дур“ дижирил? ⁴²⁻⁴³ Давид боду Ыдыктыг ырлар номунда мынча деп турар болгай: „Дээрги-Чаяакчы мээң Дээргимге мынча дээн: ‘Мен Сээң дайзыннарыңны буттарың адаанга эккеп салбаан шаамда, Мээң оң таламга олур’“^b. ⁴⁴ Бир-тээ Давид Ону Дээргим деп адаан болганда, Христос канчап Давидтиң оглу болурул?»

⁴⁵ Бүгү чон дыңнап турда, Ол Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: ⁴⁶ «Ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан кичээнип чорунар. Олар каас-коя тоннар кедеринге база улус чыылган шөлдерге хүндүледиринге ынак, синагогаларга база найыр-дойларга эң хүндүткелдиг черлерге саадаарынга ынак болгайлар. ⁴⁷ Олар дулгуяк херээженнерниң эт-хөрөңгизин сыырыпкаш, ооң соонда арын чаап үр мөргүүр улус. Ындыгларны эң-не шынгы кеземче манап турар».

Дулгуяк кадайның өргүлү

(Мк. 12:41-44)

21 ¹ Иисус ынай-бээр көрүнгөш, Бурганның өргээзиниң өргүл чыыр аптаразынче өргүлдерин салып турган бай улусту көрүп каан. ² Ийи эң үүрмек чоос салып чыткан яды дулгуяк кадайны база көрүп каан. ³ Ол мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур

* ^{20:37} Ол дээрге Авраам, Исаак база Иаков оларны Бурганның чанында ам-даа дириг хевээр деп турары ол-дур.

^a Хост. 3:6. ^b Ыд. ыр. 109:1.

мен, бо ядыы дулгуяк херэежен шупту улустан хөйну салды. ⁴Чүге дээрге шупту улус боттарының артыкшылдыг байындан Бурганга өргүл салып турду, а ол, ындыг ядыы хирезинде, бодунун амыдыраарына херек бар-ла бүгү кошкулун салып кагды».

Бадыткал демдектери болгаш истеп сүрүүшкүннер

(Мф. 24:1-14; Мк. 13:1-13)

⁵Ооң чамдык өөреникчилери Бурганның өргээзиниң дугайында, ооң кайы хире чараш даштар болгаш Бурганга өргүп салган белектер-биле каастаттынганын чугаалажы берген. Ынчалза-даа Иисус мынча дээн: ⁶«Силерниң мында магадап көрүп турарыңар бүгү чүвени шуптузун үрегедеп-бузуп кааптар. Маңаа туружундан шимчевээн даш безин артпас — ындыг үе чедип кээр».

⁷Иисустан мынча деп айтырганнар: «Башкы, а ол бүгү кажан болу бээрил? Ук болуушкуннар чоокшулап келгениниң кандыг бадыткал демдектери турарыл?» ⁸Ол мынчаар харыылаан: «Силерни мегелептеринден кичээнинер, Мээң адым тудуп: „Христос — мен-дир мен“ — деп база „Ол үе келген-дир“ — дижип, хөй кижилер кээр эвеспе. Оларны эдере бербенер. ⁹А дайын-чаалар болгаш үймээн-хөлзээзиннер дугайында дыннааш, кортпаңар, баштай ол бүгү болур ужурлуг, ынчалза-даа бүгү чүвениң чогуу төнчүзү ындыг дораан келбес».

¹⁰Оон Ол улаштыр мынча дээн: «Чонче чон база күрүнеже күрүне халдай бээр. ¹¹Күштүг чер шимчээшкиннери, чер болганга аш-чут, аарыг-аржык, коргунчуг болуушкуннар болгаш дээрдэн өндүр улуг бадыткал демдектери болгулаар. ¹²Ынчалза-даа ол бүгү болур бетинде, силерни тудуп хоругдап, истеп сүрүп эгелээр. Мээң адым дээш, силерни хааннар болгаш чагырыкчыларның холунга тудуп берип, синагогаларга шиидип, кара-бажыңнарже киир октап эгелээр. ¹³Ынчан силерге Мээң дугайымда херечилээр арга тыптып кээр. ¹⁴Ынчангаш боттарыңарны камгалаары-биле чүнү чугаалаарыл деп, баш бурунгаар ажаанзыраваңар. ¹⁵Чүге дээрге Мен силерге удурланыкчыларыңарның кайызы-даа удур туржуп база чаргылдажып шыдавазы чечен дылды болгаш мерген угаанны бээр мен. ¹⁶Ада-иенер-даа, акы-дунмаңар-даа, дөргүл-төрелиңер-даа, эш-өөрүңер-даа силерге өскерли бээр, харын-даа силерниң чамдыңарны өлүрүп каар. ¹⁷Мээң адым ужун бүгү улус силерни көөр хөңнү чок апаар. ¹⁸Ынчалза-даа бажыңардан чаңгыс дүк безин кээп дүшпес. ¹⁹Ол бүгүнү шыдажып эртер болзуңарза, боттарыңарны камгалап алыр силер.

Иерусалимниң буурап дүжериңиң дугайында

(Мф. 24:15-21; Мк. 13:14-19)

²⁰Иерусалимни аг-шериг бүзөөлөп алган турарын көрүп кагзыңарза, ооң буурап дүжери удавас дээрзин билип алыңар. ²¹Ынчан Иудеяда чурттаан улус дагларже дезипсин; а хоорайның бодунда турар улус оон үнүп чорупсун; а чоок-кавы суурларга турган улус хоорайже дедир барбазын. ²²Чүге дээрге Бижилгеде бижиттинген бүгү чүвениң ынчан боттаныр ужурлуу кеземче үезиниң келгени ол-дур. ²³Ол үеде иштиг-сааттыг болгаш эмер чаш уруг-дарыгыг улус ат болур! Бүгү чуртту улуг айыыл-халап бүргээр, бо чонну Бурганның килени тава-рыыр. ²⁴Улустун чамдыызы хылыштың чидиг бажыңдан калыр, а чамдыызын өске чоннарже тудуп алгаш баар. Өске чоннар улузунун үези төнгүжеге, олар Иерусалимни таптай басып кээрлер.

Кижилер амытан Оглунун чедип кээри

(Мф. 24:29-31; Мк. 13:24-27)

²⁵Хүнге, айга болгаш сылдыстарга бадыткал демдектери көстүр, а далайның шимээрге, хөлзээринден аймаараан чоннар чер кырынга сүрээдеп, мөгүдей бээрлер. ²⁶Чер бөмбүрзөөнчө кел чыдар айыыл-халапты манааш, корткан улустун тыны үстүп эгелээр, чүге дээрге дээр-ниң күчү-күштери сириңейнип, божаннай бээрлер. ²⁷Олар ынчан күчү-күжү-биле база өндүр улуг алдары-биле „Булут кырлап кел чыдар Кижилер амытан Оглонун“^а көрүп каарлар. ²⁸А ол бүгү боттанып эгелээр, саң дорт туруп алгаш, баштарыңар өрү көдүрүңер, чүге дээрге хосталганар чоокшулап келген-дир».

Смоква ыяжының чижээ-биле кичээндириг

(Мф. 24:32-35; Мк. 13:28-31)

²⁹Оон Иисус оларга угаадыгыг чугаа чугаалаан: «Смоква ыяжынче база шупту-ла өске ыяштарже топтап көрүңерден: ³⁰оларның бүрүлери частып эгелээр, чай удавас дээрзин эндевес болгай силер. ³¹Шак ынчалдыр, ол бүгүнүн боттанып эгелээнин көрүп кагзыңарза, Бурганның Чагыргазы чоокшулап келгенин билип алыңар. ³²Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: ол бүгү чүве боттанмаан шаанда, бо салгалдын улузу өлүп читпес. ³³Дээр биле чер эстип хайлы бээр, а Мээң сөстөрүм эстип хайлы бербес.

^а Дан. 7:13.

Удуvain, белен болуңар

³⁴⁻³⁵ Силерниң чүректеринер үен-балай хөглээшкинге, арагалааш-кынга болгаш амыдыралдың сагышсыралдарыңа алзыптып, даш-талбазын дээш база ол хүн хенертен, какпа дег, кырыңарга келбезин дээш, оваарымчалыг болуңар. Чүге дээрге ол хүн чер кырын эелей чурттаан бүгү улуска чедип кээр. ³⁶ Ынчангаш бо бүгү кел чыдар айыыл-халаптардан чайлай бээр харыктыг болур дээш база Кижид амытан Оглуңун мурнунга бараалгаар дээш, үргүлчү белен болуңар, а ол ышкаш мөргүнер».

³⁷ Иисус хүннүн-не Бурганның өргээзинге өөредип турган, а кезе дүжерже, Елеон даанче чоруткаш, аңаа хонуп ап турган. ³⁸ А бүгү чон Ону дыңнаары-биле даң бажында-ла Бурганның өргээзинге чыгып кээр болган.

Иисуска удур сүлчээ

(Мф. 26:1-5,14-16; Мк.14:1-2,10-11; Ин. 11:45-53)

22 ¹ Хосталышкын байырлалы деп адаар хаарган далганнар байырлалы чоокшулап олурган. ² Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары чондан коргуп турганнар, ынчангаш Иисусту чажыды-биле өлүрүп каар эптиг арга дилей бергеннер.

³ Эрлик ынчан он ийи элчинниң бирээзи болур Искарот деп адаткан Иудаже кире берген. ⁴ Оон Иуда Иисусту оларга канчаар сатыптарын дугуржуп алыр дээш, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш Бурганның өргээзиниң таңнылдар даргаларыңа чеде берген. ⁵ Олар амырай берип, Иудага акша төлээрин азааннар. ⁶ А Иуда аксы-сөзүн бергеш, Иисустун чанынга чон чок турда, Ону сатыптар эптиг арга дилеп эгелээн.

Хосталышкын байырлалыңа белеткел

(Мф. 26:17-25; Мк. 14:12-21; Ин. 13:21-30)

⁷ Хосталышкын байырлалыңа чиир хураганны дөгөрер хүн болур хаарган далганнар хүнү үнүп келген. ⁸ Иисус Пётр биле Иоанны айбылап чоруткаш: «Баргаш, байырлалда дойлаарывыс чемден белеткеп канар» — дээн. ⁹ Олар Оон мынча деп айтырганнар: «Силер ону бисти каяа белеткеп кагзын деп күзеп тур силер?»

¹⁰ Ол мынча деп харыылаан: «Силер хоорайже кирип кээринерге, суглуг донга туткан кижид уткужуп кээр эвеспе. Ол кижиниң кире

бээри бажыңче ону эдерип чеде бергеш, ¹¹ бажың ээзинге мынча дээр силер: „Өөреникчилерим-биле кады хосталышкын байырлалының кезеэки чемин четтирерим өрээл кайдал?“ — деп, Башкы сенден айтырып тур“. ¹² Оон ол силерге аайлап-белеткеп каан үстүкү делгем өрээлди айтып бээр. Шупту чүвени аңаа белеткээр силер». ¹³ Олар чоруткаш, бүгү чүвени Иисустун чугаалаан аайы-биле тып алгаш, байырлалдың чемин белеткеп кааннар.

Дээрги-Чаяакчының кезеэки чеми

(Мф. 26:26-30; Мк. 14:22-26; 1 Кор. 11:23-25)

¹⁴ Үе-шак кээрге, Иисус элчиннери-биле кады стол артынга олурупкан. ¹⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Хосталышкын байырлалының бо чемин хилинчээмниң мурнуу чарында силер-биле кады четтирерин дыка-ла күзөөн мен. ¹⁶ Силерге чугаалап тур мен: байырлал дойу Бурганның Чагырказыңа болбаан шаанда, Мен ам ону четтирбес мен». ¹⁷ Оон Ол дашканы тудуп алгаш, Бурганга өөрүп четтиргеш, мынча дээн: «Мону хүлээп алгаш, араңарда үлүглей үлежип алыңар. ¹⁸ Силерге чугаалап тур мен: Бурганның Чагырказы келбөөн шаанда, виноград чимизиниң арагазын Мен ам ишпес мен».

¹⁹ Оон Ол хлебти алгаш, Бурганга өөрүп четтиргеш, ону үзе тырткаш, оларже сунмушаан, мынча дээн: «Бо дээрге силер дээш берип турарым Мээң мага-бодум-дур. Мээң дугайымда сактышкын кылдыр мынчаар кылып, ону чип чоруңар». ²⁰ Кезеэки чем соонда, Иисус база катап дашканы алгаш, мынча дээн: «Бо дашка дээрге силер дээш төгерим Мээң ханым-биле чардынар чаа дугуржулга-чагыг-дыр. ²¹ Ынчаарга көрүнер! Мени сатыптар кижиниң холу Мээң холум-биле кады стол кырында салдынган-дыр. ²² Кижид амытан Оглу Бодунун салымыңа уткуштур баш удур айытканын ёзуугаар чоруур ужурлуг, ынчалза-даа Ону сатыптар кижиниң бодунун шорузу-дур!» ²³ Өөреникчилер бот-боттарыңдан айтыржып эгелээннер: «Бистин аравыста ындыг чүве кылыптар кижид кымыл?»

Кым эң чугулап?

²⁴ Оон өөреникчилер аразыңа оларның кайызы эң чугула боорул деп маргылдаа база үнүп келген. ²⁵ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Өске чоннар улузун хааннары чагырар боор чүве, а чагырыкчылар боттарың „ачы-буянныглар“ деп адазын дээр болгай. ²⁶ А силер оларга дөмей болбаңар. Харың-даа силерниң араңарда эң улууңар эң биченер дег болзун, а башкарып турарыңар бараан болган чалчанар дег

болзун. ²⁷ Кым чугулал? Стол артында чемненип олулар кижиге азы бараан болуп турар кижиге? Чемненип олулары деп бодадынар бе? А Мен силерниң аранарда бараан болган чалчанаар дег-дир мен.

²⁸ Бүгү шенелделеримни Мээң-биле кады ажып эрткен болгай силер. ²⁹ Ынчангаш, Адамның Меңээ бергени дег, Мен база Чагырганы силерге берип тур мен. ³⁰ Ындыг болганда Мээң Чагыргам кээрге, Мээң столум артынга ижип-чиир силер; дүжүлгелерге саадапкаш, Израильдин он ийи төрөл бөлүүн шиидер силер».

Пётрнуң Иисустан ойталаарын баш бурунгаар медеглээни

(Мф. 26:31-35; Мк. 14:27-31; Ин. 13:36-38)

³¹ Дээрги-Чаяакчы мынча дээн: «Симон, Симон, көрдүң бе! Кызыл-тасты богундан арыглаары дег, силерни ынчаар шишкиир эргени эрлик негеп алыксап турду. ³² Ынчалза-даа Мен сен дээш, бүзүрелиң читпези дээш, мөргүп турдум. А сен ооң соонда, Менче катап эглип келгеш, ха-дунмаларың быжыктырып көр».

³³ Пётр мынча деп харыылаан: «Дээрги, мен Силер-биле кады кара-бажыңче-даа, өлүмче-даа баарыңга белен мен». ³⁴ Ынчаарга Иисус мынча дээн: «Сеңээ чугаалап тур мен, Пётр, бөгүн аскыр-дагаа алгыргалакта, Мени билбес болуп, сен Менден үш катап ойталаардыр сен».

³⁵ Оон Иисус оларга мынча дээн: «Мен силерни шоодай, хап болгаш идик чокка чорудуп турумда, кандыг-бир чүвөгө чединмес турдунар бе?» Олар: «Чединмес чүвөгө чок турган» — деп харыылааннар. ³⁶ Ол өөреникчилеринге мынча дээн: «А ам кымда шоодай барыл, оозун ап алзын, хавыңарны база бодунарга ап чорунар. А кымда хылыш чогул, хевин садыпкаш, хылыштан садып алзын. ³⁷ Бижилгеде Мээң дугайымда: „Ону бачыттыг кижилерге денней көргөн“^а — деп бижээн чүвө боттаныр ужурлуун силерге чугаалап тур мен. Мээң дугайымда бижиттинген бүгү чүвө удавас чогул бүдөр ужурлуг». ³⁸ Олар мынча дээннер: «Дээрги, көрүнерем, бисте ийи хылыш бар-дыр». Иисус оларга: «Ол четчир» — деп каан.

Иисустуң Елеон даанга Бурганга мөргүл кылганы

(Мф. 26:36-46; Мк. 14:32-42)

³⁹ Иисус хоорайдан үнгеш, чаңчыккан аайы-биле Елеон даанче чоруп каан. Өөреникчилери база Ону эдерип чорупканнар. ⁴⁰ Чедер черинге

^а Ис. 53:12.

келгеш, Иисус оларга: «Күткүлгеге алыспазы-биле мөргүнер» — дээн. ⁴¹ А Боду олардан даш октам хире черге ырай бергеш, дискетенип олурупкаш, мынчаар мөргүп берген: ⁴² «Ачай, Сээң күзел-соруун ындыг болза, хилинчектин бо дашказын Менден чайлады берем. Ындыг-даа болза бүгү чүвө Мээң эвес, а Сээң күзел-соруун ёзугаар болзун!» ⁴³⁻⁴⁴ [Анаа дээрниң төлээзи чедип келгеш, Ону быжыктыра берген. Хилинчээн төдө бергеш, Иисус улам күштүг мөргүп берген, Ооң дери, ханның дамдылары дег, черге төктүп бадып турган.]^{*} ⁴⁵ Ол мөргүп алган соонда, туруп келгеш, өөреникчилерин барып көөрге, олар хилегдеп-мунгарааш, удуп калган болганнар. ⁴⁶ Иисус оларга мынча дээн: «Чүгө удуп чыдыр силер? Күткүлгеге алыспас дээш, турунар, мөргүнер!»

Саттыныкчы чорук болгаш Иисусту тудуп хоругдааны

(Мф. 26:47-56; Мк. 14:43-50; Ин. 18:3-11)

⁴⁷ Ол ону чугаалап турда, мөөң чон бо келген, а он ийи элчинниң бирээзи болур Иуда дээр кижиге оларны баштап чораан. Оон ол Иисусту ошкап каар дээш, Анаа чеде берген**. ⁴⁸ Иисус анаа: «Иуда, сен Кижиге амытан Оглон таанда-ла ошкаашкын-биле садарың ол бе?» — дээн. ⁴⁹ Херек кандыг шиглиг апарганын көргеш, Иисустуң чанынга турган өөреникчилери мынча дээннер: «Дээрги, хылыштарывыс сегирип алылы бе?» ⁵⁰ Оларның бирээзи Бурганның дээди бараалгакчызының чалчазының оң талакы кулаан хылыш-биле одура шаапкан. ⁵¹ Иисус ынчан: «Соксанар, ам болзун!» — дээн. Оон чалчаның кулаанга холу-биле деггеш, ону экиртип каан.

⁵² Ону тудуп хоругдаары-биле келген Бурганның дээди бараалгакчыларыңга, Бурганның өргээзиниң танныылдар даргаларыңга база баштыңнарга Иисус мынча дээн: «Силер чүгө мени тудуп алыр дээш, хылыштарлыг, моннарлыг келгениңер ол? Кай Мен дээрбечи мен бе? ⁵³ Мен хүннүң-не силер-биле кады Бурганның өргээзинге турдум, ынчан силер Меңээ хол дегбээн болгай силер, ынчалза-даа ам — дүмбейге чагырткан силерниң үеңер келген-дир».

^{*} 22:43-44 Ол ийи шүлүк эн бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

^{**} 22:47 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Чүгө дээрге ол оларга мындыг демдек айтып берген турган: „Ошкап каарым кижиге Ол болур эвеспе“» — деп сөстөрни немээн.

Пётрнуң Иисустан ойталааны

(Мф. 26:57-58, 69-75; Мк. 14:53-54, 66-72; Ин. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Олар Ону тудуп алгаш, аппараттар болгаш Бурганның дээди бараалгакчызынын бажынынга эккелгеннер. А Пётр ырактан эдерип чоруп орган. ⁵⁵ Чыылган улус херим иштинге от салгаш, дөгере чыннып олуруп алырга, Пётр база оларның аразынга олуруп алган.

⁵⁶ Бир чалча херээжен от чырынга Пётрну көрүп кааш, олче топтап кайгааш: «Бо кижини база Ооң-биле кады чораан чүве» — дээн. ⁵⁷ Ынчалза-даа Пётр аңаа: «Дунмам, мен Ону танывас мен» — деп чугаалааш, Иисустан ойталап каапкан. ⁵⁸ Элээн болганда, өске бир кижини ону көрүп кааш: «Сен база оларның бирээзи сен» — дээн. Ынчалза-даа Пётр: «Чок-чок, өңнүк!» — деп харыылаан.

⁵⁹ Бир шак хире үе эрткенде, база бир кижини бүзүрелдиг чугаалаан: «Бо кижини ылап-ла Ооң-биле кады чораан-дыр, чүге дээрге Галилея чурттуг кижини ышказыл». ⁶⁰ Ынчалза-даа Пётр аңаа: «Өңнүк, чүү деп турарыңны билбейн-дир мен» — дээн. Пётр чугаазын төндүргелектеле, аскыр-дагаа алгыра берген. ⁶¹ Ол өйдө Дээржи-Чаяакчы эргилип келгеш, Пётрже чиге көрө каапкан. Пётр ынчан Дээржи-Чаяакчының: «Бөгүн, аскыр-дагаа алгыра бетинде, сен Менден үш катап ойталаар-дыр сен» — дээнин сактып келген. ⁶² Ол ооң соонда үнгеш, чаза ыглай берген.

Иисустуң улуска дорамчылаттырганы

(Мф. 26:67-68; Мк. 14:65)

⁶³ Иисусту кадарган таңныылдар Ону бак сөглөп, эттеп эгелээннер. ⁶⁴ Олар Ооң карактарын дуй шарааш: «Сени кым шанчыпты? Өтгүр билип медегле!» — деп айтырып турганнар. ⁶⁵ Олар оон-даа өске хөй дорамчыладды Аңаа сөглөп турганнар.

Дээди иудей Чөвүлелге болган байысаалга

(Мф. 26:59-66; Мк. 14:55-64; Ин. 18:19-24)

⁶⁶ Хүн үнүп кээрге, чоннуң баштыннары, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары чыгып келгеш, Иисусту дээди иудей Чөвүлелче кири бергеннер. ⁶⁷ Оон мынча дээннер: «Сен — Христос сен бе? Биске чугаала!» Ол мынчаар харыылаан: «Мен силерге чугаалаарымга-даа, бүзүрээр эвес силер. ⁶⁸ А Бодум-даа

силерден айтырыг салымза, харыылаар эвес силер*. ⁶⁹ Ынчалза-даа амдыгааштан эгелээш, „Кижини амытан Оглу күчү-күштүг Бурганның оң талазынга саадаптар-дыр“»^а.

⁷⁰ Олар дөгере: «Ынчаарга Сен — Бурганның Оглу сен бе?» — деп айтырганнар. Ол мынчаар харыылаан: «Мени Ол дээрзин боттарыңар чугаалап тур силер». ⁷¹ Олар ынчан: «Биске ам кандыг херечилел херегил? Боттарывыс-ла бүгү чүвени Ооң аксындан дыңнадывыс ышказыл!» — дишкеннер.

Иисус рим чагырыкчы Пилаттың мурнунда

(Мф. 27:1-2, 11-14; Мк. 15:1-5; Ин. 18:28-30)

23 ¹ Оон олар шупту туруп келгеш, Иисусту Пилатка хүлээдип бергеш, ² Ону мынчаар буруудадып эгелээннер: «Бо кижини бистин чонувусту үймээнче күткүп турарын тодараттывыс. Ол Бодун Христос азы Хаан мен деп чарлап, императорга үндүрүг төлээн херээ чок дээр-дир». ³ Пилат ынчан Оон айтырган: «Сен — иудей хаан сен бе?» Ол аңаа мынча деп харыылаан: «Силер бодуңар ынча дидиңер». ⁴ Пилат ынчан Бурганның дээди бараалгакчыларынга база чонга мынча дээн: «Бо кижини буруудадыр кандыг-даа чылдагаан тыппастыр мен». ⁵ Ынчалза-даа олар негеп-ле турганнар: «Ол бүгү Иудеяга Бодунуң өөредиин тарадып, чонну үймээнче ыдалап тур, баштай Галилеяга эгелеп алгаш, ам мында келгени бо-дур».

Иисус Иродтуң мурнунда

⁶ Пилат ону дыңнап кааш: «Ол Галилея чурттуг кижини бе?» — деп айтырган. ⁷ Оон Пилат Иисустуң Иродка чагырткан девискээрден келгенин билип алгаш, ол үеде база-ла Иерусалимге келген турган Иродче Ону чорудупкан. ⁸ Ирод Иисусту көрүп кааш, аажок өөрөөн, чүге дээрге шагдан бээр Ону көрүксеп келген чүве-дир. Ол Иисустуң дугайында хөйүнү дыңнаан база Ооң кандыг-бир кайгамчык чүүл кылырын көөр деп идегеп турган. ⁹ Ирод Аңаа хөй-ле айтырыглар салган, ынчалза-даа Иисус чүнү-даа харыылаваан. ¹⁰ Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары аңаа турарын уламчылап, Ону бар шаа-биле буруудадып-ла турганнар.

* ^{22:68} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Мени хостап салыр эвес силер» — деп сөстөрни немээн.

^а Бд. ыр. 109:1.

¹¹ А Ирод бодунуң шериглери-биле кады Иисусту мага хандыр дорамчылап база кочулап алгаш, Аңаа каас-коя хеп кедиргеш, Пилатче дедир чорудупкан. ¹² Пилат биле Ирод ол хүнден эгелээш, аразында өннүк-тала апарганнар, а ооң мурнунда көрүшпес дайзыннар турган чүве-дир.

Иисустуң өлүмгө шииттиргени

(Мф. 27:15-26; Мк. 15:6-15; Ин. 18:39-19:16)

¹³ Пилат Бурганның дээди бараалгакчыларын, даргаларны база чонну чыгдыргаш, ¹⁴ оларга мынча дээн: «Силер меңээ бо кижини чонну үймээнче күткүп турары дээш, эккелдинер. Ынчаарга мен силер бүгүдениң мурнунга Ону байысаагаш, Ону буруудадып турар херектеринерни бадыткапкы дег кандыг-даа барымдаа тыппадым. ¹⁵ Ирод база-ла Ону буруулуг деп санавайн, дедир чорудупкан болду. Ону өлүрүп шаажылаар хире кандыг-даа чүвени Ол кылбаан дээрзин көрүп тур силер. ¹⁶⁻¹⁷ Ынчангаш Ону кезеткеш, салыптарым ол-дур»*.

¹⁸ Ынчан бүгү улус, чаңгыс кижидег, алгыржы берген: «Аңаа өлүм! Биске Варавваны хостаңар!» ¹⁹ Варавва дээрге хоорайга үймээн үндүрген дээш база өлүрүкчү чорук дээш кара-бажынга суктурган кижиде чүве-дир. ²⁰ А Пилат Иисусту салып чорудуптарын күзээш, база катап үнүн бедидип, чугаа кылган. ²¹ Ындыг-даа болза олар алгыржып-ла турганнар: «Ону хере шавыңар! Ону хере шавыңар!»

²² Пилат үшкү удаа оларга мынча дээн: «Бо кижиде кандыг кемниг херек үлгеткенил? Ону өлүрүп шиитки дег кандыг-даа буруу тыппадым. Мен Ону кезеткеш, салыптарым ол-дур!» ²³ Ынчалза-даа олар бар шаа-биле алгыржып, Иисусту хере шаварын негеп туруп бергенер. Чыылган улустуң** алгы-кышкызы чая база бээрге, ²⁴ Пилат оларның негелдезин күүседип бээрин шиитпирлээн. ²⁵ Ол чыылган улустуң дилээн ёзугаар үймээн үндүрген дээш база өлүрүкчү чорук дээш кара-бажыңнаткан Варавваны хостап салгаш, а Иисусту оларның күзелин ёзугаар шаажылаар кылдыр чөпшээрээн.

* ^{23:17} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «А Пилат хосталышыңкын байырлалын таварыштыр бир херектенни чоннун күзели-биле хостап бээр журлуг турган» — деп сөстөр эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

** ^{23:23} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөске: «База Бурганның дээди бараалгакчыларының» — деп сөстөрни немээн.

Иисустуң хере шаптырганы

(Мф. 27:32-44; Мк. 15:21-32; Ин. 19:17-27)

²⁶ Шериглер Иисусту шаажылаары-биле аппарат чорааш, суурдан чанып орган Кириная чурттуг Симон дээр кижиге таварышкаш, ону тудуп алганнар. Олар аңаа белдир-крести чүктеткеш, ону Иисустун соондан көдүрүп чедиреринче албадапканнар. ²⁷ Мөөң чон Иисусту эдерип чоруп орган. Чон аразында Ол дээш кажыыдап, ыглап-сыктаан дыка хөй херэежен бар болган. ²⁸ Иисус оларже эргилип келгеш, мынча дээн: «Иерусалимниң херэеженнери, Мээң ажыым ажып ыглашпаңар! Ооң орнунга боттарыңар дээш база ажы-төлдериңер дээш, ыглажыңар. ²⁹ Чүгө дээрге улустун: „Үре-төл чок, кажан-даа божуваан болгаш эмер чаш ажы-төлү чок херэеженнер амыр-чыргалдыг“ — деп чугаалай бээри үе кел чыдар-дыр. ³⁰ Улус ынчан дагларга: „Бисче дүндерлип кээп дүжүнер“ база тейлерге: „Бисти ажыттанар“ — дижи бээр^a. ³¹ От кыппаанда безин ынчаар аажылап турар болганда, ол өөскүй бээр болза, канчап кааптар деп?»

³² Ооң-биле кады шаажылаар дээш, ийи дерзии херектенни аппарат чорааннар. ³³ Баш сөөгү деп адаар улус шаажылаар черге чедип келгеш, орта Иисусту болгаш херектеннерни: бирээзин Ооң оң талазынга, өскезин — солагай талазынга хере шаап кааннар. ³⁴ [Иисус мынча дээн: «Адам! Оларны өршээ, чүнү кылып турарын билбес улус-тур».]* А шериглер Ооң идик-хевин, кымның чүнү алырын даштар октаар төлге-биле шиитпирлээш, үлежип алганнар. ³⁵ Чыылган чон көрүп турган. А оларның даргалары Иисусту: «Өскелерни камгалап турган де! Бир эвес Ол Бурганның шилип алган Христу болза, Бодун Боду камгалазын!» — деп кочулап турганнар.

³⁶ Шериглер база чедип келгеш, Аңаа ажыг виноград арагазы берип, Ону дора көрүп: ³⁷ «Сен — иудей хаан болзунза, Бодунну Бодун камгалап ал!» — деп турганнар. ³⁸ Ооң кырынга: «Бо — иудей хандыр» — деп бижиктиг самбыражыгаш** азып каан чүве-дир.

³⁹ Хере шаптырган херектеннерниң бирээзи Ону бак сөглөп турган: «Сен Христос болдуң чоп, Бодунну база бисти камгала!» ⁴⁰ А өскези

* ^{23:34} Эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде бо сөстөр таварышпайн турар.

** ^{23:38} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Грек, латин болгаш еврей дылдарга бижээн» — деп сөстөрни немээн.

^a Ос. 10:8.

эжин соксадып, мынча дээн: «Бургандан кортпазың ол бе? Бодун база ындыг шииткел алганыңны бода! ⁴¹Бистиң шииттиргенивис чөптүг болгай, үүлгеткен херээвистиң кем-буруузу ол хире-дир, а Ол багай чүнү-даа кылбаан-дыр». ⁴²Оон ол Аңаа мынча дээн: «Иисус, Хаан болуп, чагырып келгеш, мени база сактып көрүңерем». ⁴³Иисус аңаа мынчаар харыбылаан: «Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: бөгүн-не Мээң-биле кады дываажанга турар сен».

Иисустуң өлүмү

(Мф. 27:45-56; Мк. 15:33-41; Ин. 19:28-30)

⁴⁴Дүштекинин он ийи шактан үш шакка чедир чер кырын дүмбей караңгы шыва апкан. ⁴⁵Хүн караа көзүлбестей берген, Бурганның өргээинде Эң ыдыктыг чер деп адаар өрээлди аңгылаан көжеге ийи чара орлуп калган. ⁴⁶Иисус дыңзыг үн-биле алгырыпкан: «Адам! Сээң холдарыңга амы-тынымны хүлээдип тур мен». Ону чугаалааш, амы-тыны үстү берген. ⁴⁷Чүс шериг баштыңчызы бүгү болган чүүлдү көргөш, Бурганны алдаржыткаш, мынча дээн: «Бо кижичи ылап-ла актыг, буянның турган-дыр!»

⁴⁸Аңаа чыгылып келген бүгү улус база болган чүүлдү көргөш, «Чөгөнчии-висти» дээнзиг, хөрөктерин шанчып, тарап чанып эгелээн. ⁴⁹А Иисусту билир чораан шупту улус болгаш Галилеядан бээр Ону эдерип келген херээженнер ырадыр туруп алгаш, ол бүгүнү хайгаарап турганнар.

Иисусту орнукуштуканы

(Мф. 27:57-61; Мк. 15:42-47; Ин. 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Ол черге Иосиф деп аттыг, Иудеяның Аримафея суурундан келген бир кижичи бар турган. Ол дээди иудей Чөвүлелдин кежигүнү, ак сагыштыг база Бурганга шынчы, Ооң Чагыргазының кээрин манап чоруур кижичи чүве-дир. Иосиф дээди иудей Чөвүлелдин Иисусту өлүрер деп шиитпир хүлээп аарыңа-даа, ооң херектеринге-даа киришпейн барган. ⁵²Ол Пилатка келгеш, Иисустуң мага-бодун дилеп алган. ⁵³Иосиф Ооң мага-бодун дүжүргөш, чуга пөс-биле ораагаш, мынчага дээр кымны-даа орнукуштупаан, хаяда оя каккан чевег-куйга орнукушудуп каан.

⁵⁴Ол хүн пятница турган, а амыр-дыш хүнү үнүп орган*. ⁵⁵Галилеядан Иисус-биле кады келген херээженнер база Иосифти эдерип чеде

* ^{23:54} Еврейлернин чыл санаашкынын ёзуугаар чаа хүннүн эгезин хүн ашкан соонда санап эгелээр турган.

бергеш, чевег-куйну база Ооң мага-бодун канчаар салганын көрүп алганнар. ⁵⁶Оон ээп чанып келгеш, чаагай чыттыг үстер биле чаар чүүлдерни белеткеп алганнар. Ыдыктыг хоойлунуң айытканын ёзуугаар амыр-дыш хүнүн олар дыштанып эрттиргеннер.

Иисустуң катап дирилгени

(Мф. 28:1-10; Мк. 16:1-8; Ин. 20:1-10)

24 ¹А улуг-хүнде, эртен эрте, херээженнер белеткеп алганы чаагай чыттыг чүүлдерин алгаш, чевег-куйга чедип келгеннер*. ²Чевег-куйнуң аксында дашты чайладыр идипкенин олар көрүп кааннар! ³Оон иштинче кирип келгеш, Дээрги-Чаяакчы Иисустуң мага-бодун тыппааннар. ⁴Олар айын тыппайн турда, хенертен оларның мурунга карак чылчырыктаар кылаңнааш хептерлиг ийи эр кижичи көстүп келген. ⁵Херээженнер корга бергеш, доңгая кээп дүжерге, демгилери оларга мынча дээннер: «Дириг Кижини өлүглер аразындан чүге дилеп тур силер? ⁶Ол мында чок: Ол катап дирли берген. Галилеяга тургаш-ла, Ооң силерге мынча дээнин сактып келиңерем: ⁷„Кижичи амытан Оглун бачыттыг улус холунга хүлээдип бээр база хере шаап каар, а үшкү хүнде Ол катап дирлип кээр“». ⁸Олар ынчан Иисустуң ол сөстөрүн сактып келгеннер.

⁹Чевег-куйдан ээп чедип келгеш, олар ол бүгүнү он бир элчинге база арткан бүгү улуска чугаалап бергеннер. ¹⁰Ол херээженнер болза, Мария Магдалина, Иоанна болгаш Иаковтуң авазы Мария база олар-биле кады турган өске-даа херээженнер чүве-дир. Олар бо бүгүнүң дугайын элчиннерге чугаалаарга, ¹¹демгилерге херээженнерниң чугаазы тоолзуг кылдыр сагындырган, ынчангаш оларга бүзүревейн барганнар. ¹²Ынчалза-даа Пётр тура халааш, чевег-куйга маңнап четкеш, ээкештин, иштинче бакылап көөрге, чүгле пөс шывыглар чыдар болган. Оон ол болган чүүлдү кайгап-харап, чанып келген.

Еммаусче баар орукка

(Мк. 16:12-13)

¹³Ол-ла хүн Иисустуң ийи өөреникчизи Иерусалимден он ийи километр хире черде турар Еммаус деп суурже базып үнүпкеннер. ¹⁴Олар бүгү болган чүүлдер дугайында аразында чугаалажып чорааннар. ¹⁵Өөреникчилер ол бүгүнүң дугайында чугаалажып бар чыдырда,

* ^{24:1} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Олар-биле кады чамдык өске улус база чораан» — деп сөстөрни немээн.

Иисус Боду чедип келгеш, олар-биле кады чорупкан. ¹⁶ Ынчалза-даа оларның карактарын хаптап каан дег бооп, Ону танывайн барганнар.

¹⁷ Иисус оларга мынча дээн: «Силер чүү дугайында чугаалажып чоруурунар ол?» Демгилери муңгаргай арын-шырайлыг доктаай бергеннер. ¹⁸ Оларның Клеопа деп аттыг бирээзи Аңаа мынча дээн: «Бо хүннерде Иерусалимге чүү болуп турганын билбес кижичаңгыс Силер боор силер аа?» ¹⁹ Иисус мынча деп айтырган: «Чүнү ынча дээринер ол?»

Олар Аңаа мынча дээннер: «Назарет чурттуг Иисус-биле болган бүгү чүүл дугайында аан. Ол Бурганның болгаш бүгү чоннун мурнунга ажыл-херээ болгаш сөзү-биле күштүг медээчи чораан. ²⁰ Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш даргаларывыс Ону өлүрүр кылдыр тудуп берипкеш, хере шаап кааннар. ²¹ А бис Израильди хостаар кижича Ол боор деп идегеп турдуvus. А оон ыңай мындыг база болган де: бо бүгүнүң болганындан бээр үш хүн эрткенде, ²² аравыста турар херэеженнерниң чамдыызы бисти кайгаткан болгай. Олар бөгүн эрген эрте чевег-куйга барып чорааш, ²³ Оң мага-бодун тыппааннар-дыр. Дедир ээп келгеш, оларга дээрниң төлээлери көзүлгеш, Ону дириг бар кылдыр чугаалаан дижир болдулар. ²⁴ Оон бистиң чамдыывыс чевег-куйга чеде бээрге, шупту чүве херэеженнерниң чугаалааны олчаан болган, ынчалза-даа Иисустуң Бодун көрбээннер».

²⁵ Ол ынчан оларга мынча дээн: «Медээчилерниң чугаазынга бүзүрээр хире эвес, чүге ындыг мугулай база даамчыргай чүректерлиг улус боор силер! ²⁶ Христос бо бүгү хилинчекти шыдажып эрткеш, Бодунун алдарын чедип алыр уjurлуг эвес чүве бе?» ²⁷ Оон Ол Моисейниң хоойлузундан эгелеп алгаш, шупту медээчилерниң номнарын эргий шүүштүрүп, Бижилгеде Бодунун дугайында бижээн чүүлдерни оларга тайылбырлап берген.

²⁸ Олар чедер дээн сурунга чоокшулап келгенде, Ол оруун уламчылаар аян-шинчилиин көргүскен. ²⁹ Ынчалза-даа олар Оон салдыкпайн, ээрежип эгелээннер: «Бистиң-биле кады артып калыңар, хүн ажып, кежээ дүжүп орар болгай». Ол бажыңга кирип келгеш, олар-биле кады артып калган.

³⁰ Иисус олар-биле кады чемненип олурупкаш, хлебти алгаш, ол дээш, Бурганга өөрүп четтиргеш, үзе тырткылааш, оларже сунган. ³¹ Оларның карактары ынчан ажыттынып келген болгаш, олар ам-на Иисусту танып кааннар, ынчалза-даа Ол каракка көзүлбес апарган. ³² Олар бот-боттарынга мынча дээннер: «Ол орук ара бистиң-биле

чугаалажып чорда база Бижилгениң утказын биске тайылбырлап чорда, чүректеривис хып чорбажык бе?»

³³ Оон доп-дораан тура халышкаш, Иерусалимче дедир ээп келгеннер. Аңаа он бир элчинни база олар-биле кады чораан улусту каттай-хаара тып чеде бээрге, ³⁴ олар база мынча дижип турар болган: «Дээрги-Чаяакчы ылап-ла катап дирилген-дир, оон Симонга кээп көзүлген-дир».

³⁵ Оон демги ийи өөреникчи олар-биле орукка болган бүгү чүүлдүн дугайын база Ол хлебти үзе тыртып турда, Ону танып кааннарын чугаалап бергеннер.

Катап дирилген Иисустуң өөреникчилеринге көзүлгени

(Мф. 28:16-20; Мк. 16:14-18; Ин. 20:19-23; Аж.-ч. 1:6-8)

³⁶ Олар ол дугайын чугаалап турда, Иисус Боду оларның аразынга туруп алгаш, мынча дээн: «Амыргын-на бе!» ³⁷ Өөреникчилер аймап-сүртей бергеш, хей-сүнезин көрүп каан эвес бис бе деп бодааннар. ³⁸ Ынчалза-даа Иисус оларга мынча дээн: «Чүге аймаарай бердинер? Чүректеринерни чүге чигзиниг долганыл?» ³⁹ Холдарым болгаш буттарымче көрүнерден, бо – Мен-дир мен. Мени тудуп суйбап, топтап көрүнер: Менде бар деп көрүп турарыңар эът-бот болгаш сөөк-даяк хей-сүнезинде бар эвес». ⁴⁰ Ону чугаалааш, Ол холдарын база буттарын оларга көргүскен. ⁴¹ Өөреникчилер өөрээн түлүү-биле ам-даа бүзүрөп чадап, кайгап-харап турганнар. Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Силерниң мында кандыг-бир чем бар бе?» ⁴² Олар аңаа быжырган балыының кезиин* ап бергеннер. ⁴³ Ол ону ап алгаш, оларның мурнунга чип алган.

⁴⁴ Оон Иисус оларга мынча дээн: «Моисейниң хоойлузунда, медээчилерниң номнары болгаш Ыдыктыг ырларда Мээң дугайымда бижээн бүгү чүве боттаныр уjurлуун силер-биле кады чоруур шаамда-ла чугаалап турдум чоп, ол чүве ам бо ышкажыл». ⁴⁵ Ынчан Ол өөреникчилериниң угаанын Бижилгени угаап билиптер кылдыр ажыдып берген. ⁴⁶ Иисус оларга мынча дээн: «Христос хилинчекти көрүп эртер база үшкү хүнде өлүглерден катап дирлир уjurлуг – деп, Ында бижээн-дир. ⁴⁷ Иерусалимден эгелеп алгаш, бүгү делегейниң чоннарынга бачыттары дээш, өршээл алыры-биле бачыттарын миннип, Бурганче эглирин Мээң адымдан суртаалдаан турар уjurлуг.

* ^{24:42} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «База ары өөнгө турган ары-чигирин» – деп сөстөрни немээн.

⁴⁸Силер ол бүгүнүң херечилери-ле болгай силер. ⁴⁹Мен Адамның аазаан чүвезин силерге ам чорудуп бээр мен. А силер өрүтен күштү албаан шаанарда, Иерусалим хоорайга артып калынар».

Иисус Христостуң дээрже көдүрлүп үнгени

(Мф. 16:19-20; Аж. -ч. 1:9-11)

⁵⁰Иисус оларны Иерусалимден Вифанияга чедир үндүр үдепкеш, холдарын өрү көдүргөш, оларны алгап йөрээп каан. ⁵¹Оларны алгап йөрээп тура-ла, Ол олардан ырап, дээрже көдүрлүп үнүп эгелээн. ⁵²Өреникчилери Анаа мөгөйип, донгая кээп дүшкүлээш, Иерусалимче аажок өөрүшкү-маннайлыг ээп келгеннер. ⁵³Оон Бурганны алдаржытпышаан, Бурганның өргээзинге доктаамал турганнар.

ИОАННЫҢ БИЖЭЭНИ БУЯННЫГ МЕДЭЭ

Сөстүң кижиге болу бергени

1 ¹Хамыктын мурнунда Сөс турган. Сөс Бурган-биле кады турган болгаш Сөс Бурган болуп турган. ²Ол хамыктын мурнунда-ла Бурган-биле кады турган. ³Бүгү-ле бар чүве ол Сөстү дамчып чаяаттынган база бүгү-ле бар чүведен чүү-даа Ол чокка чаяаттынмаан. ⁴Чаяаттынган бүгү чүвеге Ол амыдыралдың үнер дөзү турган, а ол амыдырал кижиге төрөлгөтөнгө чырык апарган. ⁵Чырык караңгыда чырыдып турар, а караңгы чырыкты хөмө ап шыдаваан.

⁶Бурганның айбылап чорутканы Иоанн деп аттыг кижиге турган. ⁷Ол кижиге чырыктын херечизиге болур дээш база шупту улус ону дамчыштыр бүзүрөзиге дээш чедип келген. ⁸Иоанн — чырык эвес турган, а чырыктын херечизиге болур дээш келген кижиге турган.

⁹Ол Сөс — бо делегейге чедип келген ёзулуг чырык болган. Ол кижиге бүрүзүн чырыдып турар*. ¹⁰Ол чырык Ооң Бодун дамчыштыр чаяаттынган делегейге бар турда-ла, делегей Ону танываан. ¹¹Ол Бодунун албаты чонунга чедип келген, а олар Ону хүлээп албаан. ¹²Ону хүлээп алган база Ооң ады дээш бүзүрөөн бүгү улуска Бурганның ажы-төлү болур эргени Ол хайырлаан. ¹³Ол ажы-төл бойдустун чаяап каанындан-даа, кижилерниң хандыкшылындан-даа, эр кижиниң күзээшкининден-даа төрүттүнмээн, а Бурганның ажы-төлү болур. Бурган Боду — оларның Адазы-дыр. ¹⁴Демги Сөс Кижиге апаргаш, бистин аравыска чурттап турган. Бис Ооң өндүр улуг күжүн — алыс шын болгаш авырал-биле долдунган Адазының эр чаңгыс Оглуноң өндүр улуг күжүн көргөн бис. ¹⁵Иоанн Ооң дугайында херечи болуп, улуска мынчаар медеглээн: «Мээң соомдан чедип кээр ужурулуг Кижиге мени ажа бээр, чүгө дээрге Ол мээң төрүттүнерим мурнумда-ла бар

* ¹⁹Бо шүлүктүң өске уткасы: «Ол Сөс — бо делегейге келген кижиге бүрүзүн чырыдып турар чырык-тыр» — бооп чадавас.

турган-дыр. Мээң чугаалап турганым Кижиге ол-дур». ¹⁶Биске херек бүгү чүве Ында бар, шуптувус Ооң авыралын бажывыс ажыр четтирип келдивис. ¹⁷Бурган Бодунуң хоойлузун биске Моисейни дамчыштыр берген, а авырал биле алыс шын Иисус Христосту дамчыштыр келген болгай. ¹⁸Бурганны кым-даа, кажан-даа көрбөөн. Чүгле Адазы-биле үргүлчү кады турар эр чангыс Оглу — Бурган биске Адазын илереткен болгай.

Иоанн Медеглекчиниң херечилели

(Мф. 3:1-12; Мк. 1:2-8; Лк. 3:15-17)

¹⁹Иоанның херечилээни бо-дур.

Иерусалим чурттуг иудейлер Иоанндан: «Кым сен?» — деп айтыр-зын дээш, олче Бурганның бараалгачыларын база левиттерни чорудупканнар. ²⁰Иоанн дорт харыы бээринден ойталавайн, ажы-биле мынча дээн: «Мен Бурганның шилээн Христозу эвес мен». ²¹Олар оон: «Ынчаарга чогуу кым сен? Илия сен бе?» — деп айтырганнар. Ол: «Чок» — деп харыылаан. «Азы Бурганның аазааны медээчи* сен бе?» — деп айтырганнар. Иоанн: «Чок» — деп харыылаан. ²²Олар ынчан: «Кым сен? — деп түнелинде айтырганнар. — Бисти айбылап чорудупкан улуска чүү дээривисти чугаала. Бодуну кым мен дээр сен?» ²³Ол мынча деп харыылаан: «Мен — Исаия медээчинин чугаалааны дег: „Кургаг куруг ховуда алгырып турар кижинин: ‘Дээрги-Чаяакчының оруун дескилеп беринер!’“ — дээн кышкызы-дыр мен»^a. ²⁴⁻²⁵А фарисейлерниң айбычылары оон мынча деп айтырганнар: «Сен Бурганның шилээн Христозу-даа, Илия-даа, Бурганның аазааны медээчи-даа эвес болзунза, улусту чүге сугга суп турарың ол?» ²⁶Иоанн оларга: «Мен улусту сугга сугар мен, ынчалза-даа силерниң аранарда билбезинер бир Кижиге бар-дыр. ²⁷Ол мээң соомдан чедип кээр ужурлуг-даа болза, мен Ооң идиинин шидишкенин безин чежеринге төлөп чок амытан-дыр мен» — деп харыылаан.

²⁸Бо чугаа Иоанның улусту сугга сугар чери болур Иордан хемниң эриинде Вифания суурга болган. ²⁹Даартазында хүндүс Иоанн олче кел чыдар Иисусту көрүп кааш, мынча дээн: «Бо делегейниң улузунуң бачыдын чайладып аппаар Бурганның Хураганы бо-дур. ³⁰Оон

* ^{1:21} «Ыдыктыг хоойлунуң катаптаашкыны» деп номунга (18:18-19) Моисейниң бодунуң аазаан медээчизи дээни ол.

^a Ис. 40:3.

дугайында: „Мээң соомдан чедип кээр ужурлуг Кижиге мени ажа бээр, чүге дээрге Ол мээң төрүттүнерим мурнунда-ла бар турган-дыр“ — дээним демги Кижиге ол-дур. ³¹Мен Ол кымыл дээрзин билбес турдум, ынчалза-даа Израильге улус Христосту танып алзын дээш, улус-чонну сугга суп келген мен».

³²Оон Иоанн мынча деп херечилээн: «Дээрден көгө-буга дег бадып келгеш, Иисустуң кырынга артып калган Ыдыктыг Сүлдени көрдүм. ³³Мен Ол кымыл дээрзин билбес турдум, ынчалза-даа улус-чонну сугга суксун дээш, мени айбылаан Бурган мынча дээн: „Сүлде Олче бадып келгеш, Ооң кырынга артып каар кижиге көрзүңзе, улусту Ыдыктыг Сүлдеге сугар Кижиге ол болур эвеспе“. ³⁴Мен ону көргөн болгаш, „Ол — Бурганның Оглу-дур“ деп херечилеп тур мен».

Иисус Христостуң баштайгы өөреникчилери

³⁵Даартазында хүндүс Иоанн база катап бодунуң ийи өөреникчизи-биле кады аңаа туруп-тур. ³⁶Эртип бар чыдар Иисусту көрүп кааш, Иоанн: «Бурганның Хураганы бо-дур!» — дээн. ³⁷Иоанның ол сөстөрүн дыңнааш, ооң ийи өөреникчизи Иисусту эдерип чоруп каан. ³⁸Иисус хая көрнүп келгеш, оларның Бодунуң соомдан чоруп олура-рын көрүп кааш: «Чүнү дилеп тур силер?» — деп айтырган. А олар: «Равви (ол дээрге „Башкы“ дээни ол), Силер кайда турар силер?» — деп айтырганнар. ³⁹«Бараалы че, көрүп аар силер» — деп, Ол харыылаан. А ынчан хүндүскүнүң дөрт шак үези турган чүве-дир. Олар эдерип баргаш, Иисустуң кайда турарын көрүп алгаш, хүннү бадыр Ооң чанынга турганнар.

⁴⁰Иисустуң дугайында Иоанның сөстөрүн дыңнааш, Ону эдерип чорупкан ийи кижинин бирээзи Симон Пётрнуң дунмазы Андрей болган. ⁴¹Андрей ол дораан бодунуң акызы Симонну тып алгаш, аңаа мынча дээн: «Бис Мессияны (Бурганның шилээн Христозун дээни ол) тып алдывыс». ⁴²Оон акызын Иисуска эккелген. Иисус олче көрүнгөш: «Иоанның оглу Симон-на-дыр сен. Ам Кифа деп адаттырар сен» — дээн. (Ол дээрге «Даш» азы грек дылда «Пётр» дээни ол.)

Иисустуң Филипп биле Нафанаилди кый дээни

⁴³Даартазында хүндүс Иисус Галилеяже чоруурун шиитпирлээн. Ол Филиппти тып алгаш, аңаа мынча дээн: «Мени эдерип чорувут». ⁴⁴Филипп база-ла Вифсаидадан келген, Андрей биле Пётрнуң чаңгыс чер чурттуу кижиге чүве-дир. ⁴⁵Филипп, бодунуң ээлчээнде, Нафанаилди тып алгаш, аңаа мынча дээн: «Моисейниң хоойлузу болгаш

медээчилерниң номнарында бижээн Кижини тып алдывыс. Ол болза Назарет чурттуг Иосифтин оглу Иисус болду».

⁴⁶ Ынчаарга Нафанаил мынча дээр болган: «Назареттен өөделиг чүве тыптыр деп бе ынчаш?» «Баргаш, бодуң көрүп көр даан» — деп, Филипп аңаа харыылаан. ⁴⁷ Олче кел чыдар Нафанаилди көрүп кааш, Иисус ооң дугайында мынча дээн: «Ынай-даа оп-меге чок, ылап-ла Израиль чонга хамааржыр кижини бо-дур». ⁴⁸ Нафанаил Аңаа: «Сен мени канчап билир сен?» — дээн. «Филипп сени кый дээр бетинде-ле, Мен сээн смоква деп чадаң ыяш адаанга турганыңны көрдүм» — деп, Иисус харыылаан. ⁴⁹ Нафанаил Аңаа мынчаар харыылаан: «Башкы! Силер — Бурганның Оглу болгаш Израильдин хааны-дыр силер!» ⁵⁰ «„Мен сээн смоква деп чадаң ыяш адаанга турганыңны көрдүм“ дээримге, Менээ бүзүрөп турарың ол бе? — деп, Иисус аңаа чугаалаан. — Оон-даа өндүр улуг херектерни көрө бээр сен». ⁵¹ Ол улаштыр мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: дээрниң аңгайып ажыттына бээрин база Бурганның төлээлериниң Кижини амытан Оглунче дүжүп баткаш, дедир өрү үнүп турарын көрүп каар силер».

Канага болган куда дою

2 ¹ Ийи хүн эрткенде*, Галилеяның Кана хоорайжыгажынга куда дою болган, а Иисустуң авазы аңаа киржип келген. ² Иисус биле Ооң өөреникчилери база ынаар чалаткан чүве-дир.

³ Арага төнө бээрге, авазы Иисуска: «Бо улустуң арагазы чок-тур» — дээн. ⁴ «Менээ база силерге ол кандыг хамаан чүвөл, авай? — деп, Иисус аңаа харыылаан. — Мээң үе-шагым ам-даа келбээн болгай». ⁵ Авазы арага кудукчуларыңга: «Ооң айыткан аайы-биле кылыңар» — дээн.

⁶ Иудейлерниң арыгланып чунар ёзулалын сагырыңга херек, бирээзи-ле сезенден чүс чээрби литр ишкир алды улуг даш доскаар аңаа турган чүве-дир. ⁷ Иисус арага кудукчуларыңга: «Доскаарларга сугдан долдур кудунар» — деп дужааган. Олар доскаарларның эриин ажыр долдурупканнар. ⁸ Оон Иисус оларга: «Ам ускулааш, куда доюнуң башкарыкчызыңга аппарып беринер» — дээн. Олар Ооң дужааган аайы-биле күүсеткеннер. ⁹ Арагаже хуулган сугну башкарыкчы амзап көргөн. А ол бо араганы кайыын эккелгенин билбес, ону чүгле суг ускан чалчалар билир турган. Ынчан ол башкарыкчы күдээни кый деп алгаш, ¹⁰ аңаа мынча дээн: «Шупту улус баштай эки арагазын

* ^{2:1} Бо сөстөрниң өске утказы: «Неделяның үшкү хүнүндө» — бооп чадавас.

кудар, а оон улус эзирий бээрге, багайын кудар болгай. А сен эки араганы мынчага дээр шыгжап турган-дыр сен».

¹¹ Иисус ынчалдыр Галилеяның Каназыңга кайгамчык бадыткалдарының баштайгызын кылгаш, оон-биле Бодунуң өндүр күчү-күжүн көргүскөн. Ынчангаш Ооң өөреникчилери Аңаа бүзүрөй бергеннер. ¹² Иисус ооң соонда авазы, дунмалары болгаш өөреникчилери-биле кады Капернаум хоорайже бадып келгеш, аңаа элээн каш хонганнар.

Бурганның өргээзин арыглааны

(Мф. 21:12-13; Мк. 11:15-17; Лк. 19:45-46)

¹³ Иудей хосталышкын байырлалының хүнү чоокшулап олурап боорга, Иисус Иерусалимче чорупкан. ¹⁴ Бурганның өргээзиниң хериминиң иштинде бода мал, хойлар болгаш көге-бугалар саткан улустуң база боттарының ажил-херээн кылган акша солукчуларының олураарын Ол көрүп каан. ¹⁵ Иисус ынчан хендирден кымчы өрүп алгаш, Бурганның өргээзинден садыг кылган хамык улусту база хойлар биле бода малды үндүр ойдадыпкаш, акша солукчуларының столдарын аңдара октап, акшазын тө чашканнапкан. ¹⁶ Көге-буга сатканнарга Иисус: «Оонарны моон ырадыңар! Мээң Адамның Бажының садыг-саарылга чери кылбанар!» — деп дужааган.

¹⁷ Ынчан Ооң өөреникчилери Бижилгеде мынча дээнин сактып келгеннер: «Сээң Бажыңыңга ынакшыл Мени от дег оя чирти берди»^а. ¹⁸ Ол өйдө иудейлер киржи берип, Иисуска мынчаар харыылааннар: «Ынчаар кылыр эргең барын Сен кандыг бадыткал демдээ-биле биске шынзыдар сен?» ¹⁹ «Бурганның бо өргээзин үрегдеп-бузуп канар, Мен ону үш хүн дургузунда тудуп-тургузуптар мен» — деп, Иисус оларга харыылаан. ²⁰ Ынчаарга иудейлер мынча дээннер: «Бурганның бо өргээзин дөртөн алды чыл дургузунда тудуп келди, а Сен ону үш-ле хүн дургузунда тудуп тургузуптар сен бе?!»

²¹ А Ол Бурганның өргээзи деп тура, Бодунуң мага-бодунуң дугайында чугаалаан чүве-дир. ²² Иисус өлүглерден катап дирлип келгенде, өөреникчилери Ооң бо сөстөрүн сактып келгеш, Ооң чугаалаан чүвезинге база Бижилгеде бүзүрөй бергеннер.

Иисус бүгү улусту өттүр билир

²³ Иисустуң Иерусалимге хосталышкын байырлалыңга тургаш, кылып турары кайгамчык чүүлдерин көргөш, дыка хөй улус Аңаа

^а Ыд. ыр. 68:10.

бүзүрей берген. ²⁴ Ынчалза-даа Иисус Боду улуска бүзүревейн барган, чүге дээрге оларның кандызын билир турган. ²⁵ Ол ышкаш кандыг-бир кижидугайында өске кижиниң Аңаа чугаалап бээрин Ол херег-левес болган. Кижиниң сеткилинде чүү барын Ол Боду билир турган.

3 ¹ Иудейлерниң даргаларының бирээзи болур, Никодим деп атыг, фарисейлер бөлүүнге хамааржыр кижидугайында турган. ² Ол кижидугайында бир-ле дүне Иисуска келгеш, Аңаа мынча дээн: «Башкы! Силерни Бурганның бисче чорутканы башкы деп билир бис. Чүге дээрге Бурганның дузазы чокта, кым-даа Силерниң кылып турарыңар дег кайгамчык чүүлдер кылып шыдавас».

³ Иисус аңаа: «Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: чүгле катап төрүттүнген* кижидугайында Бурганның Чагыргазын билип шыдаар» — деп харыылаан. ⁴ «Кырый берген кижидугайында канчап катап төрүттүнерил? — деп, Никодим Аңаа чугаалаан. — Таанда-ла ол иезиниң иштинче дедир киргеш, катап төрүттүнүп кээр бе?» ⁵ Иисус мынча деп харыылаан: «Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: чүгле суг болгаш Сүлдеден төрүттүнген кижидугайында Бурганның Чагыргазынче кирип шыдаар!» ⁶ Кижидугайында бойдустун чаяганы мага-боттун амыдыралын ада-иезинден алыр, а Сүлдеге башкарткан амыдыралды чүгле Бурганның Сүлдезинден алыр.

⁷ Мээң сеңээ: „Силер катап* төрүттүнер ужурлуг силер“ — дээнимни элдепсинип кайгава. ⁸ Хат** бодунуң туралаан черинге хадыыр. Сен ооң шимээнин дыңнап турар сен, ынчалза-даа ооң кайыын келгенин база кайнаар барганын билбес сен. Сүлдеге башкарткан амыдыралдыг кижидугайында бүрүзү-биле база шак ындыг болур».

⁹ Никодим Оон: «Ол канчап ындыг болур чүвөл?» — деп айтырган.

¹⁰ «Сен, Израильдин башкызы эртип, ону канчап билбезиң ол? — деп, Иисус аңаа харыылаан. — ¹¹ Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: бис чүгле билир чүвевис дугайында чугаалап, көргөн чүвевис дугайында херечилеп турар бис, а силер бистиң херечилеливисти хүлээп алыр хөңнүңер чок-тур. ¹² Мен бо делегейнииниң дугайында силерге чугаалаарымга, Меңээ бүзүревейн тургаш, дээрнииниң дугайында силерге чугаалаарымга, канчап Меңээ бүзүрээр силер? ¹³ Дээрден дүжүп

* ^{3:3,7} Грек дылда «Катап төрүттүнген» болгаш «Өрүтен төрүттүнген» деп уткаларны чаңгыс ол сөс илередир.

** ^{3:8} Хат — грек дылда хат биле сүлде деп сөстөрни бижири дөмей болгаш, чаңгыс ол сөс ийи уткалыг болур.

келген* Кижидугайында амытан Оглундан өске кым-даа дээрже көдүрлүп үнмээн-не болгай. ¹⁴⁻¹⁵ Аңаа бүзүрөөн кижидугайында бүрүзү** мөңгө амыдыралдыг болзун дээш, кургаг куруг ховуга Моисейниң чыланни өрү көдүргени дег, Кижидугайында амытан Оглу база шак ынчаар бедидир көдүртүр ужурлуг».

¹⁶ Оглунга бүзүрөөн кижидугайында бүрүзү өлбезин, харын мөңгө амыдыралдыг болзун дээш, Бурган Бодунуң эр чаңгыс Оглун берипкен. Ооң бо делегейниң улузунга ынакшылы ол хире болган-дыр. ¹⁷ Бурган Бодунуң Оглун бо делегейге айбылап чорударда, бо делегейни шиидер дээш эвес, харын Ону дамчыштыр бо делегейни камгалаар дээш, чоруткан болгай. ¹⁸ Бурганның Оглунга бүзүрээр кижидугайында шииттирбес, а бүзүревес кижидугайында — эрте дээр-ле шииттирип алган болур, чүге дээр-ге Бурганның эр чаңгыс Оглунуң адынга бүзүревейн барган-дыр. ¹⁹ Оларның шииттирер ужуру чүдел: бо делегейге чырык чедип кээр-ге, кижилер ол чырыкка көөрдө, карангыга артык ынак болганнар-дыр, чүге дээр-ге оларның үүлгеткен херектери бузуттуг-дур. ²⁰ Бузут үүлгедип турар кижидугайында бүрүзү чырыкты көөр хөңнү чок болур база ооң үүлгеткени бузуттуг херектер илерей бээрден корткаш, чырыктан десе бээр. ²¹ А алыс шынны аайы-биле чурттап чоруур кижидугайында ындыг эвес. Ооң ажил-херээ Бурганга чүлдежип турарын чырык көргүссүн дээш, ол чырыкче бар чыдар.

Иисус болгаш Иоанн Медеглекчи

²² Иисус ооң соонда өөреникчилери-биле кады Иудеяге чедип келген болгаш олар-биле кады аңаа элээн өйдө артып калгаш, улусту сугга суп турган. ²³ А Иоанн база-ла ол өйдө Салимнин чоогунда суу элбек Енон деп черге улусту сугга сугарын уламчылаан. Улус аңаа сөктүп кээп, а ол оларны сугга суп турган. ²⁴ (Иоанн ам-даа кара-базыңга суктурбаанда, ол бүгү болуп турган чүве-дир.)

²⁵ Бир-ле катап Иоанның өөреникчилери-биле бир иудейниң*** аразыңга бүзүрөөн кижини арыглаар ёзулал дугайында маргылдаа үнүп келген. ²⁶ Олар Иоаннга чедип келгеш, мынча дээннер: «Башкы, Иорданниң ол чарыыңга кады турганыңар база Ооң дугайында херечилеп

* ^{3:13} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Дээрден дүжүп келген» деп сөстөргө «Дээрде амыдыраан» деп сөстөрни немээн.

** ^{3:14} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Кижидугайында бүрүзү» деп сөстөргө «Өлбезин» деп сөстөрни немээн.

*** ^{3:25} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бир иудей» эвес, а «Чамдык иудейлер» деп бижээн.

чугаалааныңар Кижини сактыр-дыр силер бе? Ынчаарга Ол база улусту сугга суп тур, а хамык улус Олче сөктүп кээп туруп берди».

²⁷Иоанн мынча деп харыылаан: «Кижини чүглө дээрнин аңа даан-дырып берген чүвезин кылып шыдаар. ²⁸„Мен Христос эвес-тир мен, ынчалза-даа Бурган мени Ону мурнай чоруткан“ — дээнимни боттарыңар бадыткап болур силер. ²⁹Душтук кыс — күдээ оолга хамаар-жыр. А күдээниң эжи оол ооң чанынга турар, ынчангаш күдээниң чугаазын дыңнааш, өөрүүр боор чүве. Меңээ база шак ындыг өөрүшкү ам-на келгени бо-дур. ³⁰Ол ам өзер ужурлуг, а мээң үүлөм — бичиилеп чидери-дир».

³¹Кым өрүтөн келгенил, Ол өске бүгү улустан өндүр улуг болур. А черден тыбылган кижини — боду чернин болур база черде дег кылдыр чугаалаар. Ынчалза-даа Кым дээрден кээрил, Ол өске бүгү улустан өндүр улуг. ³²Ол Бодунуң көргөн болгаш дыңнаан чүвезин херечилеп чугаалап турар, чүглө кым-даа Ооң херечилелин хүлээп албас-тыр. ³³А Ооң херечилээн сөстөрүн хүлээп алган кижини Бурганның алыс шынныын бадыткап турары ол. ³⁴Бурганның айбылап чоруткан Кижини Бурганның сөстөрүн чугаалаар, чүгө дээрге Бурган Аңаа Сүлдени хемчээл чогу-биле берип турар. ³⁵Бурган Ада Оглунга ханы ынак база бүгү чүвени Ооң холунга тыпсып берген-дир. ³⁶Оглунга бүзүрөөн кижини мөңгө амыдыралдыг болур. А Оглун тооп дыңнаваан кижини мөңгө амыдыралды көрбөс, харын Бурганның килени аңаа чедер.

Иисус болгаш Самария чурттуг херээжен

4 ¹Иисустуң, Иоаннга бодаарга, хөй өөреникчилер хаара тудуп база хөй улусту сугга суп турарын фарисейлер дыңнап каан. ²(Чогум Иисус Боду эвес, а Ооң өөреникчилери улусту сугга суп турган чүве-дир.) ³Ынча деп турарын дыңнааш, Иисус Иудеяны каггаш, дедир Галилеяже чорупкан. ⁴Ооң оруу Самарияның черин таварып эртер турган.

⁵Ынчангаш Иисус Самарияның Сихарь деп бичии хоорайынче чедер берген. Ол хоорайжыгаш шаг-шаанда Иаковтуң бодунуң оглу Иосифке берген ээлел черинден ырак эвесте турар чүве-дир. ⁶Ында Иаковтуң кудуу бар болган. Орукка могап-шылай берген Иисус кудук чанынга дыштанып олуруп алган. Хүн дүш чедип турган.

⁷Самария чурттуг бир херээжен суг узуп алыр дээш чедип кээп-тир. Иисус аңаа: «Суундан Меңээ берем» — дээн. ⁸Ооң өөреникчилери чем садып алыр дээш, хоорайжыгашче чорупкан турган. ⁹Самарий херээжен Аңаа: «Сен иудей хиренде, канчап самарий херээжен менден

ижер суг дилээриң ол?» — деп айтырган. (Чүгө дээрге иудейлер Самария чурттугларның ажыглаар савазын ажыглавас* турган.) ¹⁰Иисус мынчаар харыылаан: «Сен Бурганның бээр хайыразын база Кым сенээ „Суундан Меңээ берем“ деп турарын билген болзунза, бодуң-на Оон дилей бээр ийик сен, а Ол сенээ дириг сугну бээр ийик».

¹¹Херээжен Аңаа мынча дээн: «Дээрги! Силерде суг узупку дег чүү-даа чок, а кудук ханы-дыр. Силерге ол дириг суг кайыын кээр деп? ¹²Бо кудуктуң суун боду, ажы-төлү болгаш мал-маганы ижип чораан база ону биске арттырып каан кижини — бистиң өгбевис Иаков болгай. Таанда-ла Силер канчап оон арта берген болдуңар?» ¹³Иисус мынчаар харыылаан: «Бо сугну ижер кижини дагын суксай бээр. ¹⁴А Мээң аңаа бээрим сугну ижер кижини кажан-даа суксавас. Мээң аңаа бээр суум ооң иштинге мөңгө амыдыралче агып баткан суг бажы болу бээр». ¹⁵«Дээрги, — деп, херээжен Аңаа чугаалаан. — Моон сонгаар кажан-даа суксавас база бээр суглап келбес апаар кылдыр, меңээ ол суунардан берип көрүнерем».

¹⁶Иисус аңаа: «Баргаш, ашаанны кый деп алгаш, боже чедип кел» — дээн. ¹⁷Херээжен Аңаа: «Ашак чок мен» — деп харыылаан. Иисус аңаа: «Ашаам чок деп, сен шынын чугааладың. ¹⁸Беш катап ашакка барган-дыр сен. А ам олуртуп алган кижини сээң ашаан эвес-тир. Сээң ол чугаан ылап шын болду» — дээн.

¹⁹Херээжен Аңаа мынча дээн: «Дээрги! Силерни медээчи дээрзин көрүп тур мен. ²⁰Бистиң ада-өгбевис бо дагга Бурганга тейлеп чораан, а иудейлер силер болза, тейлээр чер чүглө Иерусалимде дээрдир силер». ²¹Иисус аңаа мынча дээн: «Угбакым, Меңээ бүзүрөп көр, Бурган Адага бо дагга-даа, Иерусалимге-даа мөгейип тейлевейн баарыңар үе кел чыдар-дыр. ²²Силер, самарийжилер, чүү чүвеге тейлеп чоруурунарны билбес-тир силер, а иудейлер бис чүү чүвеге тейлеп чоруурувусту билир бис, чүгө дээрге камгалал иудейлерден кээр болгай. ²³Ынчалза-даа ёзулуг мөгейикчилерниң Бурган Адага сүлдө болгаш алыс шындан мөгейип тейлей бээри ындыг үе кел чыдар, мырынай-ла келгени бо-дур. Ылап-ла ындыг мөгейикчилерни Ада Бодунга дилеп чоруур. ²⁴Бурган дээрге Сүлдө-дир. Ынчангаш Аңаа мөгейип тейлээннер сүлдө болгаш алыс шындан мөгейип тейлээр ужурлуг».

²⁵Херээжен Аңаа мынча дээн: «Мессия (Ону Христос деп база адаар) бо делегейге кээр ужурлуг деп билир-ле мен. Ол чедип келгеш,

* ^{4,9} «Ажыглаар савазын ажыглавас» деп сөстөрниң өске утказы: «Харылзашпас» — бооп чадавас.

биске шупту чүвени тайылбырлап бээр». ²⁶ «Ол – Мен-дир мен, сээң-биле чугаалажып турар аан» – деп, Иисус харыылаан.

²⁷ Ол үеде Иисустун өөреникчилери Ону каапкан черинче ээп келгеш, Оон демги херээжен-биле чугаалажып турарын көргөш, кайгап калганнар. Ынчалза-даа кым-даа Иисустан Аңаа чүү херегин база Оон чүге ол херээжен-биле чугаалажып турарын айтырбаан. ²⁸ Ынчан самарий херээжен суглаар савазын каапкаш, хоорайжыгашче ээп келгеш, улуска мынча дээн: ²⁹ «Кудукче баргаш, кылган бүгү чүүлүмнү менээ чугаалап берген кижиче көрүп көрүнерем: Ол Христос эвес ирги бе?» ³⁰ Ынчангаш улус хоорайжыгаштан үнгөш, Иисусче чорупканнар.

³¹ Ол өйде өөреникчилери Иисустан: «Башкы, чемнениңер!» – деп дилеп турганнар. ³² А Ол: «Мээң аыш-чемим бар, силер оон дугайында билбес-тир силер» – деп харыылаан. ³³ Ынчаарга өөреникчилери аразында: «Өске-бир кижиче Аңаа чем эккеп берген эвес ирги бе?» – дишкен.

³⁴ Иисус оларга мынча дээн: «Мээң аыш-чемим болза, Мени айбылап чоруткан Адамны тооп дыннаары болгаш Оон Меңээ дааскан ажыл-херээн эчизинге чедир кылыры болур. ³⁵ „Ам дөрт ай эртсе – дүжүт ажаар өй кээр“ – деп чугаалашпас ийик силер бе? А мен силерге чугаалап тур мен: карактарынарны хере көргөш, тараа шөлдөрүнче көрүнерден, олар кайы хире алдын-сарыг апарып, тараазы бышкандыр! ³⁶ Тараа ажаакчызы бодунуң шаңналын алып боорда, мөңгө амыдыралга херек дүжүттү база ап турар, ындыг болганда тараа чажыкчызы-даа, дүжүт ажаакчызы-даа денге өөрүүр апаар. ³⁷ Чүгө дээр-ге ол таварылгада: „Бирээзи тарыыр, өскези ажаар“ – деп үлегер сөс бадыткаттына бээр. ³⁸ Мен силерни боттарыңарның киржип ажилдаваан шөлүңерни ажаап алзын дээш чорудуп турарым бо – аңаа өске улус ажилдап каан, а силер оларның ажылының үре-түннелин кады үлежип турарыңар бо».

³⁹ «Кылган бүгү чүүлүмнү Ол менээ чугаалап берди» – деп бадыткаан самарий херээженниң чугаазының аайы-биле ол хоорайжыгаштан элээн хөй самарийжилер Иисуска бүзүрөй бергеннер. ⁴⁰ Самарийжилер Аңаа келгеш, олар-биле артып каарын Оон аажок дилээннер, ынчангаш Ол орта ийи хонган. ⁴¹ Иисустун чугаазының аайы-биле оон-даа хөй улус Аңаа бүзүрөй берген.

⁴² А демги херээженге олар мынча дээннер: «Бистиң бүзүрөй берген-нивис ам чүгле сээң чугааларыңдан келбээн. Бис ам Ону боттарывыс дыңнаан болгаш, Ол ылап-ла бо делегейниң улузунуң Камгалакчызы-дыр деп билдивис».

Хаанның дүжүмедиңиң оглун экирткени

⁴³ Ийи хонганда, Иисус Галилеяже чорупкан. ⁴⁴ Медээчи бодунун төрөөн чуртунга* алдар-хүндүлүг болбас дээрзин Ол Боду-ла чугаалап турган чүве-дир. ⁴⁵ Иисус Галилеяга чедип кээрге, ол чер чурттуглар Ону эвилең-ээлдек уткуп-хүлээп алганнар: олар Иерусалимге болган байырлалга барып чораан болгаш, Оон аңаа кылган кайгамчык чүүлдерин шуптузун көргөн чүве-дир.

⁴⁶ Иисус оон оон мурнунда сугну арагаже хуулдурупкан чери болур Галилеянын Каназынче дедир ээп келген. Капернаумга хаанның бир дүжүмеди турган, а оон оглу аарый берген болган. ⁴⁷ Иисустун Иудеядан Галилеяже ээп чанып келгенин дыңнааш, ол кижиче Аңаа чедип келгеш, «Өлүп чыдар оглумну экиртип бээри-биле Капернаумче бадып кээп көрүңер» деп Оон дилеп эгелээн. ⁴⁸ Иисус аңаа мынча дээн: «Бадыттал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдерни көрбөөн шаанарда, силерниң кайыңар-даа бүзүрээр ийик бе!»

⁴⁹ Хаанның дүжүмеди: «Дээрги! Оглум өлбөй чыдырда, барып көрөөли!» – дээн. ⁵⁰ Иисус: «Чана бер че, оглуң дириг артар-дыр» – деп харыылаан. Ол кижиче Иисустун сөстөрүнө бүзүрээш, чоруй барган. ⁵¹ Орук ара ону чалчалары уткуп алгаш: «Оглуңар экирий берди» – дээннер. ⁵² «Каш шак үезинде оглум чүгээртеп эгеледи?» – деп, ол чалчаларыңдан айтырган. Олар аңаа: «Дүүн, дүштекинин бир шак үезинде оон эъдиниң изии намдай берди» – деп харыылаан. ⁵³ Иисустун аңаа: «Оглуң дириг артар-дыр» – дээн шагында оглу экирий берген дээрзин адазы билип каан. Ынчан ол боду база өг-бүлөзү бүрүнү-биле бүзүрөй бергеннер. ⁵⁴ Иудеядан Галилеяже ээп чанып келгеш, Иисустун кылган ийиги кайгамчык чүүлү ол болган.

Вифезде дээр эштир черге экирткени

5 ¹ Оон соонда иудей байырлал болган, Иисус ынчан Иерусалимче чорупкан. ² Иерусалимде Хой хаалгазының чанында еврей дылда Вифезда дээр эштир чер, а ында серилеп каан беш өдүг бар турган. ³⁻⁴ Оларда эндерик хөй аарыг: согур, аскак-бүскек, чартыктаан улус чыдар чүве-дир**. ⁵ Аңаа үжен сес чыл дургузунда чартыктап аарып

* ^{4:44} Төрөөн чурт – Иоанн мында Иудеяны ынча деп турары ол чадавас.

** ^{5:3-4} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Олар сугнуң дойлурун манап чыдар турган. Чамдыкта Дээрги-Чаяакчының төлээзи бадып келгеш, сугну доюлдуруптарга, эштир черге мурнай кирген кижиче кандыг-даа аарыыңдан экирий бээр турган чүве-дир» – деп сөстөр эң бүзүрөлдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

келген бир кижиге турган. ⁶ Иисус ол кижиниң чыдарын көргөш база ооң ынча үр үеде аарып келгенин билер болгаш: «Экиририн күзеп тур сен бе?» — деп айтырган.

⁷ Аарыг кижиге Аңаа мынчаар харыылаан: «Дээргим, суг чалгып дойлу бээрге, мени эштир черниң суунче суптар кижим чок күжүр-дүр мен. Сугга чедип чадап турумда-ла, өске кандыг-бир кижиге мени мурнай кире берген боор-дур». ⁸ Иисус аңаа: «Тургаш, дөжөөнни алгаш, кылаштап чорувут!» — дээн. ⁹ Оон аарыг кижиге ол дораан экирий берген болгаш дөжөөн алгаш, кылаштап чорупкан.

А ол амыр-дыш хүнүнде болган чүве-дир. ¹⁰ Ынчангаш иудейлер экирөөн кижиге мынча дээннер: «Бөгүн — амыр-дыш хүнү-дүр. Бистин ыдыктыг хоойлуvus ёзугаар сен дөжөөн көдүрбес ужуруг сен!» ¹¹ Ол оларга: «Мени экиртип каан Кижиге менээ: „Дөжөөнни алгаш, кылаштап чорувут“ — дээн-не болгай» — деп харыылаан. ¹² Ол кижиден: «Сеңээ „Дөжөөн алгаш, кылаштап чорувут“ дээн кижиге чогуум Кым чүвөл?» — деп айтырганнар. ¹³ Экирий берген кижиге Ол чогуум Кымыл дээрзин билбес болган, чүге дээрге Иисус ол дораан орта турган чон аразынче ажытталы берген чүве-дир.

¹⁴ Иисус оон соонда Бурганның өргээзинден демги кижини тып алгаш, аңаа мынча дээн: «Көрөм, сен ам кадык апардың. Сээң-биле оон-даа дора чүве болу бербезин дээш, моон соңгаар бачыт кылба». ¹⁵ Оон ол кижиге иудей чагырыкчыларга баргаш, ону экиртип каан кижиге Иисус-тур деп чугаалаан. ¹⁶ Ынчангаш иудейлер амыр-дыш хүнүнде ажыл кылганы дээш, Иисусту истеп сүрүп эгелзөөннер.

¹⁷ Ынчаарга Иисус оларга: «Мээң Адам үргүлчү ажылдаар-дыр, Мен база ынчаар кылыр ужуруг мен» — дээн чүве-дир. ¹⁸ Иудейлер ынчан Ону өлүрер органы улам кызымак дилей бергеннер. Чүге дээрге Ол чүгге амыр-дыш хүнүнүң хоойлузун хажыткан эвес, харын Бодун Бурганга денней көрүп, Бурганны «Мээң Адам» деп адаан болган.

Оглунуң эрге-чагыргазы

¹⁹ Ынчаар орта Иисус оларга мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Адазы ажыл-херөөн канчаар кылганын көрбөөн шаанда, Оглу Бодунун өмүнээзинден чүнү-даа кылып шыдавас. Адазы чүнү кылырыл, Оглу база-ла ону кылыр. ²⁰ Чүге дээрге Адазы Оглунга ынак база Бодунун кылып турар бүгү чүвезин Аңаа көргүзөр. Оон-даа артык ажыл-херектерни Ол Оглунга көргүзүп бээр, силер ынчан улам-на кайгап магадаар силер. ²¹ Адазының өлүглерни канчаар диргизип, оларга амы-тынны хайырлап турары дег, Оглу база-ла

күзөөн улузунга амы-тынны хайырлаар. ²² Оон туржук, Адазы кымны-даа шиитпейн турар, Ол шиидер бүгү эргени Оглунга дамчыдып берген. ²³ Бүгү улустун Адазын хүндүлөп көөрү дег, олар Оглун база хүндүлөп көрзүннер дээш, Оон ынчанганы ол-дур. Оглун хүндүлөп көрбөс кижиге Ону айбылап чоруткан Адазын база хүндүлөп көрбөйн турар-дыр.

²⁴ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мээң сөзүмнү дыңнап турар болгаш Мени айбылап чоруткан Адамга бүзүрээр кижиге бүрүзү мөңгө амыдыралды алыр база шииткелге онаашпас, харын өлүмден амыдыралче шилчий бергени ол болур. ²⁵ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: өлүглер Бурганның Оглунун үнүн дыңнап каар үе-шак кел чыдар, харын-даа ол хүн мырыңай-ла чедип келген-дир. Кымнар ол үннү дыңнаарыл, амыдыралче эглип кээр. ²⁶ Адазы Боду канчап амыдыралдын үнер дөзү болганыл, Оглун база Ол ынчалдыр амыдыралдын үнер дөзү кылып каан. ²⁷ Адазы ол ышкаш шиидер эргени база Оглунга хайырлаан, чүге дээрге Оон Оглу — Кижиге амытан Оглу-дур.

²⁸ Ындыг боорга, элдепсинменер: чевеглерде чыдар бүгү улус Оон үнүн дыңнааш, чевеглерден туруп кээри үе-шактын келгени бо-дур. ²⁹ Ынчан буян кылып чорааннар амыдыралче эеп кээрлер, а бузутбак кылып чорааннар шииттирер дээш туруп кээрлер. ³⁰ Мен чүнү-даа Бодумнун эрге-чагыргам-биле кылып шыдавас мен. Мен канчаар дыңнап турар-дыр мен, ынчаар шиидер мен. Мээң шииткелим чөптүг шииткел болур, чүге дээрге Мен Бодумнун күзел-соруумнун аайы-биле эвес, а Мени айбылап чоруткан Адамның күзел-соруунун аайы-биле кылыр мен.

Иисустуң дугайында херечилел

³¹ Мен Бодумнун дугайымда Бодум херечилээр болзумза, Мээң сөстөрүм шынныг эвес. ³² Ынчалза-даа Мээң таламче херечилеп турар кижиге бар. Мээң дугайымда оон херечилеп турар чугаазы алыс шынныг дээрзин Мен билер мен. ³³ Силер Иоаннче улус чорударыңарга, ол алыс шынны херечиледи чоп. ³⁴ Ынчаарга кижилерниң херечилели Меңээ херекчок-даа болза, камгалалды алзыннар дээш, силерге ол дугайында чугаалап турарым бо. ³⁵ Иоанн чырыдыр кыпкан чырыткы дег болган. Оон ол чугаалаан чүвези чырык дег болуп, хензиг-даа өйдө болза, силерге өөрүшкүнү хайырлаан.

³⁶ Ынчалза-даа Менде Иоанның бергенинден-даа артык күштүг херечилел бар. Мээң кылып чоруурум, Адамның кылзын дээш Меңээ берген ажыл-херээ — Мени Оон айбылап чорутканының херечилели

ол-дур! ³⁷ Мени айбылап чоруткан Адам Боду Мээн дугайымда шак ынчаар херечилээн-дир. Силер Ооң үнүн кажан-даа дыннаваан, Ооң хевир-шырайын кажан-даа көрбээн силер. ³⁸ Силер Ооң сөзүн чүрөөндө шыгжавайн чоруур силер, чүгө дээрге Ооң айбылап чорутканы Меңээ бүзүревес-тир силер. ³⁹ Бижилгелер дузазы-биле мөңгө амыдыралды алырын бодааш, оларны хынамчалыг шинчилеп чоруур силер. А олар база-ла Мээн дугайымда херечилеп турар болгай. ⁴⁰ Ынчалза-даа Мээн дузам-биле амыдыралды алыр дээш, Меңээ чедип кээрин дөмей-ле күзевес-тир силер.

⁴¹ Кижилерден алдар-хүндү алыксаваас мен. ⁴² Ынчалза-даа силерни өттүр билер мен: силерде Бурганга ынакшыл чок! ⁴³ Мен силерге Адамның адындан чедип келдим, а силер Мени хүлээп албайн тур силер. А өске-бир кижиде бодунун-на адын тудуп чедип кээрге, силер ону хүлээп алыр-дыр силер! ⁴⁴ Бот-боттарыңардан алдар-хүндү дилээр, а кара чаңгыс Бургандан алдар-хүндү алыр дээш кыспас болганыңарда, канчап черле бүзүрей бээр силер?! ⁴⁵ Чок, Мени Адамның мурнунга силерни буруудадыр дээш келген деп бодаванар. Силерни Моисей буруудады бээр, а аңаа аажок идегеп чордуңар чоп. ⁴⁶ Моисейге ылап-ла бүзүрөп чораан болзуңарза, Меңээ база бүзүрей бээр ийик силер, чүгө дээрге ол Мээн дугайымда бижээн-не болгай. ⁴⁷ Силер, ооң бижээн чүвезинге бүзүревес улус, Мээн силерге чугаалаан чүвемге канчап бүзүрээр силер?»

Беш муң кижини тоттурганы

(Мф. 14:13-21; Мк. 6:30-44; Лк. 9:10-17)

6 ¹ Оон соонда Иисус Галилея азы өскээр адаары-биле Тивериада хөлдүн ол чарыынче чорупкан. ² Оон соондан эндерик хөй чон чоруп олурган, чүгө дээрге аарыг кижилерни экиртип тура, Ооң кылганы кайгамчык чүүлдерни улус көргөн чүве-дир. ³ Иисус даг кырынче үне бергеш, аңаа Бодунун өөреникчилери-биле кады олуруп алган. ⁴ Иудей хосталышкын байырлалы чоокшулап олурган. ⁵ Иисус эргий кайгаттыңаш, Бодунче эжен-эндерик чоннун кел чыдарын көрүп кааш, Филиппке мынча дээн: «Оларны чемгерипки дег хлебти кайыын садып алыр бис?» ⁶ Чүнү кылыр деп турарын Ол билер турган, ынчалза-даа Филиппти шенээр дээш, ынча дээн чүве-дир. ⁷ Филипп Аңаа: «Оларның кижиде бүрүзүңгө хензигни-даа бол бээр дизе, ийи чүс мөңгүн чоос-биле* безин хлеб сатса, четпейн баар-дыр» — деп

* ^{6:7} Ийи чүс мөңгүн чоос — сес айда ажылдап алыр ортумак шалыңга дең түн-дүр.

харыылаан. ⁸ Иисустун өөреникчилеринин бирээзи — Симон Пётрунун дунмазы Андрей Аңаа мынча дээн: ⁹ «Мында турар бир оолда беш арбай далганының хлеви болгаш ийи балыкчыгаш бар-дыр. Ынчалза-даа мынча хөй чонга ыя ол чүү боор деп?»

¹⁰ Иисус: «Улусту черге олуртуптуңар» — дээн. Ол кезек чер терең оът-сигенниг болган. А олургулапкан улус беш муң хире эр кижиде чүве-дир. ¹¹ Иисус хлебтерни алгаш, аыш-чем дээш, Бурганга өөрүп четтиргеш: «Олурган улуска үленер» — дээш, өөреникчилеринге берипкен. Балыкты база-ла ынчанган. Кым чечени күзээнил, аңаа ол хирени берип турган. ¹² Улус тода бээрге, Иисус Бодунун өөреникчилеринге: «Чүү-даа черге калбазы-биле арткан кескиндилерни чыып алыңар» — дээн. ¹³ Өөреникчилер улус чемненген соонда беш арбай хлевинин арткан кескиндилерин чыгаш, он ийи аргаан хааржакты долдуруп алганнар.

¹⁴ Улус Иисустун кайы хире кайгамчык чүүл кылганын көргеш: «Бо делегейге кээр ужурлуг демги Медээчи ылап-ла бо-дур!» — дишкен. ¹⁵ А Иисус улустун чедип келгеш, Ону хенертен тудуп алгаш, күш-биле хаан кылып аар деп турарын билип кааш, база катап даг кырынче чааскаан чоруй барган.

Иисустун суг кырлап кылаштааны

(Мф. 14:22-27; Мк. 6:45-52)

¹⁶ Кежээ дүжүп кээрге, Ооң өөреникчилери хөл кыдыынче бадып келгеннер. ¹⁷ Оон хемеге олурупкаш, хөл кежилдир Капернаумче эжиндирип чорупканнар. Карангылай берген, а Иисус ам-даа келбээн, сураг барган. ¹⁸ Күштүг хат хадыырга, хөл хөлзеп чыткан. ¹⁹ Олар беш азы алды километр хире ырадыр эжиндире бергеш, хемеже хөлдү кырлап чоокшулап кел чыдар Иисусту көрүп кааннар. Өөреникчилер корга бергеннер. ²⁰ Иисус: «Мен-дир мен, кортпанар!» — дээн. ²¹ Олар Ону хемеге күзелдии-биле олуртуп алганнар, хемези ынчан оларнын эжиндирип бар чытканы эрикке ол дораан чеде берген.

Иисус — амыдыралды бээр хлеб

²² Даартазында хүн хөлдүн ындыы чарыынга артып калган чон аңаа чүгле чаңгыс хеме турганын сактып келген. Иисустун хемеже өөреникчилери-биле кады олурбаанын база оларнын чүгле боттары эжиндирип чорупканын улус база билер турган. ²³ Ынчан Тивериададан элээн каш өске хеме Дээрги-Чаяакчының аыш-чем дээш, Бурганга өөрүп четтирип мөргүл кылганынын соонда, улустун хлеб чип олурган

черинче эжиндирип чеде берген. ²⁴Улус чүү боор ийик, Иисустуң-даа, Оон өөреникчилериниң-даа ында чогуун көрүп кааш, хемелеринге дедир олургулапкаш, Ону дилеп, Капернаумче эжиндирип чорупкан.

²⁵Иисусту хөлдүң ол чарыындан тып алгаш, Оон: «Башкы, Силер кажан бээр чедип келдинер?» — деп айтырганнар. ²⁶Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силер Мени бадыткал демдектерин көрүп, билгеш эвес, а тоттур хлеб чиген болгаш, дилеп турарыңар ол-дур! ²⁷Эстип-хайлы бээр аыш-чем дээш сагышсыравайн, мөңгө амыдыралды берип шыдаар аыш-чем алыр дээш, кызып-кылайыңар. Ол чемни силерге Кижиге амытан Оглу бээр, чүгө дээрге Ону Бурган Ада Боду демдектээн-дир». ²⁸Олар Оон: «Бистиң ажил-херээвис Бурганга таарымчалыг болзун дизивиссе, чүнү кылыр ужурлуг бис?» — деп айтырганнар. ²⁹Иисус: «Силерниң Бурган дээш кылыр ажил-херээнер дээрге-ле, Ооң айбылап чорутканы Кижиге бүзүрээри ол-дур» — деп харыылаан.

³⁰Ынча дээрге, олар: «Ону көргөш, Силерге бүзүрөй бээревис хире кандыг бадыткал демдээн биске көргүзөр силер? Чүнү кылыр силер? — деп айтырганнар. — ³¹Бистиң ада-өгбевис ээн кургаг ховуга манна деп чемни чип турган болгай. Бижилгеде ол дугайында: „Оларга чем кылдыр дээрден хлебти Ол берген“^a — деп бижээн-дир». ³²Иисус мынчаар харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силерге дээрден хлебти Моисей эвес, а Мээң Адам берип турган, алыс шын хлебти дээрден Ол ам-даа берип турар. ³³Чүгө дээрге, Кым дээрден дүжүп келгеш, бо делегейге амыдыралды хайырлаарыл, Бурганның хлеви Ол болур».

³⁴Ынчан Аңаа мынча дээннер: «Дээргивис, биске ыңдыг хлебти үргүлчү берип турунарам». ³⁵Иисус оларга мынча дээн: «Мен дээрге амыдыралды бээр хлеб-тир мен. Мени сурап кээр кижиге кажан-даа аштавас база Меңээ бүзүрөөн кижиге кажан-даа суксавас. ³⁶Ынчалза-даа Мээң силерге чугаалап турганым дег, силер көргөн-даа болзунарза, бүзүревес-тир силер! ³⁷Адамның Меңээ берген бүгү чүвези Меңээ чедип кээр база Меңээ чедип келген кижини черле үндүр сывырбас мен. ³⁸Чүгө дээрге Мен, дээрден дүжүп кээрге, Бодунуң күзел-соруунуң аайы-биле кылыр дээш эвес, а Мени айбылап чоруткан Адамның күзел-соруун күүседир дээш келген мен. ³⁹Мени айбылап чоруткан Адамның күзел-соруу мындыг: Ооң Меңээ берген чүвезинден чүнү-даа өлүрүп-чидирбези, харын оларны сөөлгү хүнде амыдыралче катап

^a Ыд. ыр. 77:24.

диргизери. ⁴⁰Мээң Адамның күзел-соруу — Оглун көрүп турар база Оглунга бүзүрөөн кижиге бүзүңгө мөңгө амыдыралды бээри. Мен оон ол кижини сөөлгү хүнде катап диргизиптер мен».

⁴¹Иисустуң: «Мен дээрге дээрден дүжүп келген хлеб-тир мен» — деп чугаалааны дээш, иудейлер Аңаа хорадап, хыйланы бергеннер. ⁴²Олар мынча дээннер: «Ол дээрге Иосифтиң оглу Иисус эвес чүвө бе? Бис Ооң адазын-даа, авазын-даа билир-дир бис. Канчап черле Ол: „Мен дээрден дүжүп келдим“ — дээрил?» ⁴³Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Хорадап, хыйланырын соксадыңар. ⁴⁴Мени айбылап чоруткан Адам ол кижини хаара тутпас чүвө болза, кым-даа Менче чедип кээп шыдавас, Мен оон ону сөөлгү хүнде катап диргизер мен. ⁴⁵Медээчилерниң номнарында мынчаар бижээн: „Оларның шуптузун Бурган өөредип каар“^a. Адамны дыңнааш, Оон өөренип алган бүгү улус Меңээ чедип кээр. ⁴⁶Ынчалза-даа олар Аданы көргөн дээни ол эвес-тир. Чүгле Бургандан келген Кижиге, чүгле Ол чааскаан, Аданы көргөн. ⁴⁷Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бүзүрөй берген кижиге* мөңгө амыдыралдыг болганы ол. ⁴⁸Мен дээрге амыдыралды бээр хлеб-тир мен. ⁴⁹Силерниң ада-өгбөнер ээн кургаг ховуга манна дээр чем чип турдулар, ынчалза-даа өлгүлей бердилер. ⁵⁰А дээрден дүжүп кээр хлеб ыңдыг эвес: ону чиген кижиге кажан-даа өлбөс. ⁵¹Мен дээрге дээрден дүжүп келген, дириг хлеб-тир мен. Ол хлебти чиген кижиге мөңгө амыдыралды алыр. Мээң аңаа бээрим хлеб дээрге-ле Мээң мага-бодум ол-дур. Мен ону бо делегейниң улузу амыдыразын дээш, берип турар мен».

⁵²Ынчан иудейлер аразында изигленип маргыжа берген: «Ол кижиге канчап бисти чизин дээш, бодунуң мага-бодун берип шыдаар чүвөл?» ⁵³Иисус мынчаар харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бир эвес Кижиге амытан Оглунуң мага-бодун чивес база Ооң ханын ишпес болзунарза, бодунарда амыдырал чок болур. ⁵⁴Мээң мага-бодумну чиир база Мээң ханымны ижер кижиге мөңгө амыдыралдыг болур, оон Мен ону сөөлгү хүнде катап диргизиптер мен. ⁵⁵Мээң мага-бодум — ёзулуг чем, а Мээң ханым — ёзулуг суксун болур. ⁵⁶Мээң мага-бодумну чиир болгаш Мээң ханымны ижер кижиге Менде бар болуп, амыдыраар, Мен база ооң бодунда бар болур мен. ⁵⁷Мени

* ^{6:47} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бүзүрөй берген кижиге» деп сөстөргө «Меңээ» деп сөстү немээн.

^a Ис. 54:13.

айбылап чоруткан дириг Адамның ачызында Мээң амыдырап чоруур дег, Мени чиир кижги база-ла Мээң ачымда амыдыраар. ⁵⁸Дээрден дүжүп келген хлеб ындыг боор-дур. Ол силерниң ада-өгбөнерниң чип турган манназы дег эвес болур — олар өлүп калгылаан ийик чоп. А бо хлебти чиир кижги мөңгө амыдыралдыг болур».

⁵⁹Иисус ону Капернаумнун синагогазынга өөредиг берип тургаш, чугаалаан чүве-дир.

Өөреникчилериниң Иисусту кагганы

⁶⁰Ооң өөреникчилериниң элээн хөйү ону дыңнааш, химиренчи берген: «Кандыг кончуг берге өөредиг боор! Кым ону дыңнап шыдаарыл?» ⁶¹Иисус Бодунун өөреникчилериниң Ооң сөстөринге таарзынмайн турарын билир болгаш: «Силерни ол чайгылдырып тур бе? — деп айтырган. — ⁶²А бир эвес Кижги амытан Оглунун оон мурнунда турган черинче көдүрлүп үнүп бар чыдарын көрүп кагзынарза, чүү болурул че? ⁶³Амыдыралды чүгле Сүлде бээр, а кижиниң күжү ынай-даа ажыглаттынмайн турар. Мээң силерге чугаалаан сөстөрим — амыдыралды бээр Сүлде ол-дур. ⁶⁴Ынчалза-даа араңарда бүзүревес улус база бар-дыр». Иисус эгезинден тура-ла кымның Анаа бүзүревезин база кымның Ону садыптарын билир турган. ⁶⁵Оон мынча дээн: «Мээң Адам анаа ындыг арга бербес чүве болза, Менче кым-даа чедип кээп шыдавазын чогуум-на ынчангаш силерге чугаалааным ол-дур».

⁶⁶Ол үеден эгелээш, Ооң өөреникчилериниң дыка хөйү Ону каапканнар болгаш Ооң-биле кады чорбастай бергеннер. ⁶⁷А Иисус он ийи элчининден айтырган: «Силер база ойлап чоруурун күзевейн-дир силер бе?» ⁶⁸Симон Пётр Анаа мынча деп харыылаан: «Дээрги, кымга баар улус бис? Мөңгө амыдыралды бээр сөстөр Силерде-дир. ⁶⁹Бис ам Силерге бүзүрей бердивис база Силерни Бурганның Ыдыктыг Төлээлекчизи* деп билип алдывыс». ⁷⁰Иисус: «Мен силерни он ийи элчин кылдыр шилип албажык мен бе? — деп харыылаан. — А силерниң бирээнер эрлик-тир оң!» ⁷¹Ол Симон Искариоттун оглу Иуданың дугайында чугаалап турган. Иуда, он ийи элчинниң бирээзи тургаш, алызында барып Ону седыпкан чүве-дир.

* ^{6:69}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бурганның Ыдыктыг Төлээлекчизи» эвес, а «Христос, дириг Бурганның Оглу» деп бижээн.

Иисустун чадырлар байырлалынче чорупканы

7 ¹Иисус оон соонда Галилеяны эргип чорупкан. Иудейлер Ону өлүрер деп турар боорга, Ол Иудеяга барбазын шиитпирлеп алган. ²Иудейлерниң чадырлар байырлалы чоокшулап олурган.

³Иисустун дунмалары ынчан Анаа мынча дээннер: «Бо черни каггаш, Иудеяже чоруп көрем! Сээң кылып турар ажыл-херээңни өөреникчилерин база көрзүн. ⁴Чүгө дээрге кым-даа бодун билдингир болуйн деп күзээр болза, ажыл-херээн бүдүү кылбас. А Сен мындыг ажыл-херекти чаяап чоруур-дур сен, ынчангаш Бодуну бо улус мурнунга көргүс!» ⁵Оон дунмалары безин Анаа бүзүревейн турган чүве-дир. ⁶Иисус оларга мынча дээн: «Мээң үем ам-даа келбээн-дир. А силерге кандыг-даа үе тааржыр-дыр. ⁷Бо делегейниң улузу силерге көөр хөңнү чок болу берип шыдавас, а Мени көөр хөңнү чок-тур, чүгө дээрге Мен оон ажыл-херектери бузуттуг дээрзин херечилеп турар-дыр мен. ⁸А силер байырлалче барынар. Мен амдызында* ол байырлалче барбаайн, чүгө дээрге Мээң үем ам-даа келбээн-дир».

⁹Ону чугаалааш, Иисус Галилеяга артып калган. ¹⁰Ынчалза-даа дунмалары байырлалче чорупкан соонда, Иисус база ынаар чорупкан, чүгле ажыы-биле эвес, а бүдүү. ¹¹Иудей чагырыкчылар байырлал үезинде Ону дилеп турганнар. Олар: «Ол кижинер кайдал?» — деп айтырар болганнар. ¹²Чон аразынга база-ла Оон дугайында маргыштыг хөй чугаа-соот үнген. Чамдызы Ону: «Буянын кижги-дир» — дээннер. А өскелери: «Чок, Ол чонну мегелеп турар-дыр» — деп удурланыр болган. ¹³Ындыг-даа бол, иудей эрге-чагыргадан корткаш, кым-даа Оон дугайында ажыы-биле чугаалаван.

¹⁴Харын байырлал орту кирип чорда, Иисус Бурганның өргээзинге кирип келгеш, өөредип эгелээн. ¹⁵Иудей чагырыкчылар: «Каяа-даа өөренимээн хирезинде, Ол ынча хөй чүвени кайыын билип алган чоор?» — дижип, элдепсинип турган. ¹⁶Иисус мынчаар харыылаан: «Мээң өөредиим — Мээңи эвес, а Мени айбылап чоруткан Адамны чүве. ¹⁷Оон күзел-соруун чогулар дээн кижги, ол өөредиг Бургандан-даа келген болза азы Мен Бодунун өмүнээмден-даа чугаалаан болзумза, оон дугайында билип аар.

¹⁸Бодунун өмүнээзинден чугаалап чоруур кижги бодунга алдархүндү чедип алыксаар, Ону айбылап чоруткан Адазынга алдархүндү

* ^{7:8}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Амдызында» деп сөс тавагырышпайн турар.

чедип алыксаар Кижиди алыс шынны чугаалаар болгаш, Ооң чүрээнде меге чок болур. ¹⁹ Моисей силерге ыдыктыг хоойлуну берди чоп? Ынчалза-даа силерниң чангызынар-даа ыдыктыг хоойлуну сагывайн чоруур-дур! Чүү дээш, мени өлүрер деп бардынар?» ²⁰ Чыылган чон: «Сен букшуурай бердиң бе? Кым Сени өлүрер дээн чүвөл?» — деп харыылаан.

²¹ Иисус улаштыр мынча дээн: «Мен чангыс кайгамчык чүүл кылдым, а силер шупту кайгап калдынар. ²² Моисей силерге кыртыжап демдектээрин айтып берген (херек кырында ол Моисейни эвес, а бурунгу өгбелерни дамчып келген-даа болза), ынчангаш силер оолдарынарны амыр-дыш хүнүнде-даа кыртыжап демдектээр-дир силер. ²³ Моисейниң хоойлузун хажытпас дээш, кижини амыр-дыш хүнүнде кыртыжап демдектеп болур турда, Мен кижини амыр-дыш хүнүнде бүдүн-бүрүнү-биле сегидип каарымга, чүге ол дээш, Менче хорадап турарынар ол? ²⁴ Эреңгейлеп шиитпеңер, а чөптүг шииткел-биле шиидинер».

Иисустуң дугайында аңгы-аңгы бодалдар

²⁵ Ынчан Иерусалимниң чамдык чурттакчылары мынча дээннер: «Даргаларывыстың өлүрер деп турар кижизи Ол эвес чүве бе? ²⁶ Ынчаарга көрүңерден, Ол ажыы-биле өөредип тур, а кым-даа Аңаа удур чүве дивес-тир. Христос ылап-ла Бо-дур деп, бистиң даргаларывыс билип кагбаан бе? ²⁷ Ынчалза-даа бис Ону таныыр, Ооң кайыын келгенин билир-дир бис. А Христос чедип кээрге, Ооң кайыын кээрин кым-даа билбес болур дээн чүве болгай». ²⁸ Иисус ынчан Бурганның өргээзинге өөредип берип тура, ыткыр мынча дээн: «Мени таныыр база Мээң кайыын келгенимни билир-дир силер бе? Дөмей-ле Мен Бодумнуң өмүнээмден келбээн мен. Мени айбылап чоруткан Адамга ылаптыгы-биле бүзүрөп боор, ынчалза-даа силер Ону билбес-тир силер. ²⁹ А Мен Ону билир мен, чүге дээрге Мен Ооң адындан келген мен. Ол Мени айбылап чоруткан чүве».

³⁰ Ынчан олар Иисусту тудуп хоругдап алыр бодааннар, ынчалза-даа кым-даа Олче хол көдүрбээн, чүге дээрге Ооң үе-шагы ам-даа келбээн болган. ³¹ Чон аразындан хөй кижиди Аңаа бүзүрөй берген. Олар: «Христос чедип кээр болза, бо кижиниң кылганындан хөй бадыйткел демдектерин көргүзүп шыдаар бе кай?» — дижип турганнар.

³² Чонда Ооң дугайында ындыг чугаалар чоруп турарын фарисейлер дыннап кааннар. Ынчан фарисейлер болгаш Бурганның дээди бараалгакчылары Ону тудуп хоругдаары-биле Бурганның өргээзиниң

танныыл шерин чорудупканнар. ³³ Иисус ол өйдө мынча деп турган: «Мен ам силер-биле ындыг-ла үр эвес кады турар мен, оон Мени айбылап чоруткан Адамче чоруптарым ол. ³⁴ Мени дилей бээр силер, ынчалза-даа тыппас силер. Мен каяа турар-дыр мен, силер ынаар чедип кээп шыдавас силер». ³⁵ Ынчан иудейлер боттарының аразында: «Биске тывылбайн баар кылдыр, Ооң кайнаар баар деп турары ол? Гректер аразында тоо быдаргай чурттаан бистиң чонче чоруткаш, гректерни өөредир дивээн бе? ³⁶ Ооң: „Мени дилей бээр силер, ынчалза-даа тыппас силер“ база „Мен каяа турар-дыр мен, силер ынаар чедип кээп шыдавас силер“ — деп чугаазының ужур-утказы чүл?» — дижи бергеннер.

³⁷ Байырлалдың адак сөөлгү, эң өндүр улуг хүнүнде Иисус туруп келгеш, ыткыр үн-биле: «Кым суксай-дыр, Менээ чедип келзин база суксунун хандырып алзын! ³⁸ Бижилгеде айтып каанын ёзугаар, кым Менээ бүзүрээрил, ооң чүрээнден дириг сугнун хемнери агып бадар» — деп чугаалаан^а. ³⁹ Иисуска бүзүрөй берген улустуң алыр ужурлуу Ыдыктыг Сүлдениң дугайында Ооң ынчаар чугаалааны ол. Ол өйдө Бурган Бодунуң Сүлдезин оларга ам-даа бербээн турган, а ооң ужуро болза, Бурганның алдарын Иисустуң ам-даа албаанында болган.

⁴⁰ Иисустуң ол сөстөрүн дыннааш, чамдык улус: «Ол Медээчи дээрзи ылап-тыр!» — дишкен. ⁴¹ Өскелери мынча дээннер: «Ол Христос-тур!» А бир чамдыгы: «Христос канчап Галилеядан чедип кээр чүвөл? — дижип, удурланыр болган. — ⁴² Христос Давид хаанның үресадызы болур болгаш Давидтин чурттап чораан хоорайы Вифлеемге төрүттүнер деп Бижилгеде чугаалаан-на болгай»^б. ⁴³ Чон аразында Иисус дээш алгыш-кырыштыг маргылдаа үнген. ⁴⁴ Чамдык улус Ону тудуп хоругдаар дей берген, ынчалза-даа кым-даа Олче хол көдүрбейн барган.

Иудей даргаларның бүзүрөвээни

⁴⁵ А Бурганның өргээзиниң танныыл шерии Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш фарисейлерже ээп чедип кээрге, демгилери оларга: «Чүге силер Ону тудуп эккелбедиңер?» — дээр болган. ⁴⁶ Бурганның өргээзиниң танныыл шерии: «Ол кижиди дег кылдыр кым-даа, кажан-даа чугаалап көрбээн» — деп харыылаан. ⁴⁷ Фарисейлер оларга мынча дээн: «Таанда-ла, Ол силерни база мегелеп каапты бе? ⁴⁸ А эрге-чагырга тутканнарның азы фарисейлерниң аразындан Аңаа

^а Ис. 44:3; Зах. 14:8. ^б Мих. 5:2.

бүзүрей берген чангыс-даа кижиге бар-дыр бе? ⁴⁹ Чүглө бо, Моисейниң хоойлузун билбес, бүдүүлүк улус ынчалды, Бурганның каргыжы оларга четкен-дир!»

⁵⁰ Фарисейлерниң бирээзи болур, Иисуска дүне када кээп турган Никодим дээрзи олардан: ⁵¹ «Баштай ооң өчүүн дыннап албайн база ооң чүнү үүлгедип каанын билип албайн чыда, ол кижиге шииткел онаарын бистиң ыдыктыг хоойлувус чөпшээрээр чүве бе?» — деп айтырган. ⁵² Олар аңаа хары кылдыр: «Бо чүү болду? Сен база Галилеядан эвес сен бе? Бижилгени өөрөн, ынчан медээчи Галилеядан келбес дээрзин билип каар сен» — дишкеннер. [⁵³ Оон олар шупту бажыңнарынче тарап чангылай бергеннер.

Самыыраан деп буруудаттырган херээжен

8 ¹ А Иисус Елеон даанче чорупкан. ² Эрген эрте Ол база катап Бурганның өргээзиниң девискээринге көстүп келген. Бүгү чон Ону үглей чыгып кээрге, Иисус, олуруп алгаш, оларны өөредип эгелээн. ³ Ол өйде ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер самыыраан херээженни туткаш, Аңаа эккелгеннер. Олар ол херээженни чон ортузунга тургускаш, ⁴ Иисуска мынча дээннер: «Башкы! Бо херээжен самыырааш, туттурган-дыр. ⁵ Моисей бодунуң хоойлузунга ындыгларны даш-биле өлүр согарын биске дужаап чораан болгай. А Силер чүү дээр силер?» ⁶ Иисусту буруудадыр кандыг-бир чылдак тып алыр дээш ынча деп турганнары ол чүве-дир.

Ынчалза-даа Иисус, донгайып алгаш, салаазы-биле довуракка бирле чүве бижий берген. ⁷ Олар Оон салдыкпайн, айтыргаш туруп бээрге, Ол ковайып келгеш, оларга мынча дээн: «Силерниң араңарда кажан-даа бачыт кылбаан кижиге ол херээженче дашты баштай октапсын!» ⁸ Оон катап-ла донгайып алгаш, довуракка чүве бижиирин уламчылай берген.

⁹ Ону дыннааш, улус чангыстап тарап эгелээн, эң баштай эң улуглары чоруй барып-тыр. Иисус-биле чон ортузунга турган херээженден өске кым-даа артпаан. ¹⁰ Иисус бажын көдүрүп келгеш, ол херээженден: «Дуңмам! Сээң буруудадыкчыларың кайыл? Сени кым-даа шиитпээни ол бе?» — деп айтырган. ¹¹ Оозу: «Кым-даа эвес, Дээргим» — деп харыылаан. Иисус аңаа мынча дээн: «Мен база сени буруу шаппайн тур мен. Чорупкаш, моон сонгаар бачыт үүлгетпе.»*]

* 7:53-8:11 Эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде ол шүлүктөр таварышпайн турар.

Иисус — делегейге чырык

¹² Иисус база катап фарисейлер-биле чугаалажы берген: «Мен — бо делегейниң улузунга чырык-тыр мен. Мени эдерген кижиге карангыга азып чорбас, харын амыдыралды бээр чырыкты алган болур». ¹³ Фарисейлер мынча дээннер: «Бодуң-на Бодуң дугайында херечилээрдир сен. Ынчангаш Сээң херечилээниң күш чок болур». ¹⁴ Иисус мынчаар харыылаан: «Бодум-на Бодумнуң дугайымда безин херечилеп турзумза, Мээң сөстөримге бүзүрөп болур. Чүге дээрге Мен кайыын келгенимни болгаш кайнаар чоруй баарымны билир-дир мен, а силер Мээң кайыын келгенимни болгаш кайнаар чоруй баарымны билбес-тир силер. ¹⁵ Силер кижилерниң хемчээ-биле шиидер-дир силер, а Мен кымны-даа шиитпес-тир мен. ¹⁶ А бир эвес Мен шиидип-даа турган болзумза, Мээң шииткелим алыс шынныг болур, чүге дээрге Мен чааскаан эвес мен: Мени айбылап чоруткан Адам Мээң-биле кады-дыр. ¹⁷ А силерниң ыдыктыг хоойлунарда ийи кижиниң херечилээнинге бүзүрөп болур дээн болгай. ¹⁸ Бодум-на Бодумнуң дугайымда херечилээнимден аңгыда, Мени айбылап чоруткан Адам база Мени дээш херечилээн-дир».

¹⁹ «А Сээң Адаң кайдал?» — деп, олар айтырганнар. Иисус: «Силер Мени-даа, Мээң Адамны-даа билбес силер — деп харыылаан. — Мени билир турган болзуңарза, Мээң Адамны база билгей эртик силер». ²⁰ Иисус ол сөстөрни Бурганның өргээзинге өөредиг берип тургаш, өргүл шыгжаар өрээл чанынга чугаалаан. Ынчаарга кым-даа Ону тудуп хоругдаваан, чүге дээрге Оон үе-шагы ам-даа келбээн болган.

²¹ Иисус оларга: «Мен-даа чоруур дей бердим. А силер Мени дилей бээр силер, ынчалза-даа хай-бачыдыңар-биле өлүр силер. Мен кайнаар чоруй баар-дыр мен, силер ынаар чедип шыдавас силер» — деп немеп чугаалаан. ²² Иудейлер ынчан мынча дижи бергеннер: «„Мен кайнаар чоруй баар-дыр мен, силер ынаар чедип шыдавас силер“ — деп чүзүл ооң, ынча деп турарын бодаарга, Ол амы-тынынга четтинер дээн эвес бе?» ²³ Иисус мынчаар харыылаан: «Силер адаккы чер-делегейден силер, а Мен — өрүтөн келген мен. Силер бо делегейден силер, а Мен бо делегейден эвес мен. ²⁴ Ынчангаш Мен силерге: „Хай-бачыдыңар-биле өлүр силер“ — дидим. Бир эвес Мени Ол-дур деп бүзүрөвес болзуңарза, силер хай-бачыдыңар-биле өлүр силер».

²⁵ Олар Иисустан: «Сен чогуң кым сен?» — деп айтырганнар. Иисус мынчаар харыылаан: «Кым Мен дээрзин силерге үргүлчү чугаалап келдим. ²⁶ Силерниң дугайыңарда чугаалааш, силерни шиидип болгу

дег чүвем-не хөй. Ынчалза-даа Мени бо делегейже айбылап чоруткан Адамдан дыннаан чүвемни-ле маңаа чугаалап чоруур-дур мен, а Мени айбылап чоруткан Адам алыс шынны чугаалаар болгай». ²⁷ Ол иудейлерге Бодунуң дээрде Адазының дугайында чугаалап турарын олар билбээннер. ²⁸ Иисус улаштыр мынча дээн: «Кижиге амытан Оглун өрү үндүрүпкеш, Мени Ол-дур деп база Бодунуң өмүнээзинден чүнү-даа кылбайн чоруур деп биле бээр силер: Ада Мени чүү чүвөгө өөрөткенил, ону-ла чугаалап чоруур-дур мен. ²⁹ А Мени айбылап чоруткан Адам Мээң-биле кады – Ол мени чааскаандырымны кагбаан, чүгө дээрге Мен кезээде-ле Аңаа таарымчалыг чүүлдү кылып чоруур мен». ³⁰ Ооң ол сөстери дээш, дыка хөй кижиге Аңаа бүзүрөй берген.

Алыс шын силерни хостуг кылып каар

³¹ Ынчан Иисус Аңаа бүзүрөөн иудейлерге мынча дээн: «Силер Мээң өөредиим ёзугаар чурттаар болзунарза, Мээң ёзулуг өөреникчилерим болур силер. ³² Ынчан алыс шынны билип алыр силер – оон ол силерни хостуг кылып каар». ³³ Олар Аңаа: «Бис – Авраамның үре-садызы бис, кажан-даа, кымның-даа кулдары болуп чорбаан бис! „Хостуг апаар силер“ деп сээң ол чүү дээринч ол чүвөл?» – деп харыылааннар. ³⁴ Иисус оларга мынчаар харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бачыт кылган кижиге бүрүзү бачыттың кулу болур чүвө. ³⁵ Кул өг-бүлөгө үргүлчү туруп шыдавас, а Оглу аңаа үргүлчү турар. ³⁶ Ынчангаш Оглу силерге хосталганы бээр болза, ынчан ёзулуг-ла хостуг болур силер. ³⁷ Мен силерни Авраамның үре-садызы деп билер мен. Ынчалзажок Мени өлүрөр деп тур силер – чүгө дээрге Мээң сөзүм силерге кирип, сиңмээн-дир. ³⁸ Адамның чанынга тургаш, Мен чүнү көржүк мен, ол дугайында силерге чугаалап тур мен, а силер бодунарның аданардан дыннаан чүвөнөрни кылып турар-дыр силер».

Силерниң адаңар – эрлик-тир

³⁹ Олар: «Бистиң адавыс – Авраам!» – деп харыылааннар. Иисус оларга мынча дээн: «Силер ылап-ла Авраамның ажы-төлү болзунарза, ооң ажыл-херээн кылып чораай силер. ⁴⁰ А силер дээрге ындыг эвес, Мени – Бодунуң Бургандан дыннааны алыс шынны силерге чугаалап берген кижини – өлүрөр деп турар-дыр силер! Авраам ынчап турган эвес. ⁴¹ Чок ыңар, силер бодунарның аданарның ажыл-херээн кылып чоруур-дур силер». «Бис сурас болуп төрүттүмээн бис – деп,

олар удурланып үнген. – Бистиң чаңгыс Адавыс – Бурган ол-дур». ⁴² Иисус оларга: «Силерниң Аданар Бурган турган болза, Меңээ ынак болгай эртик силер, чүгө дээрге Мен Бургандан чедип келген болгаш, ам мында турар-дыр мен. Бодум-на Бодумнуң өмүнээмден чедип келбээн мен – Мени Бурган айбылап чоруткан! – деп харыылаан. – ⁴³ Чүгө Мээң сөзүмнү билип албайн турар силер? Чүгө дээрге Мээң медээмни дыңнап шыдавас-тыр силер. ⁴⁴ Силерниң аданар – эрлик-тир, ынчангаш силер бодунарның аданарның күзөөн-не чүвезин күүседирин бодаар-дыр силер. А ол кезээде-ле кижиге өлүрүкчүзү чораан болгаш алыс шынны хүлээп көрбөй келген, чүгө дээрге ооң бодунда алыс шын чок. Ол мегелей бергеш, бодунуң төрөөн дылынга чугаалап турары ол, чүгө дээрге ол – боду мегечи-дир база нүгүл-мегениң адазы-дыр. ⁴⁵ А Мен алыс шынны чугаалап турумда-ла, Меңээ бүзүрөвөс-тир силер! ⁴⁶ Силерниң аранардан кым Мени бачыттыг деп сойгалаар харыктыгыл? Мен силерге алыс шынны чугаалап турар болзумза, чүгө меңээ бүзүрөвөс силер? ⁴⁷ Кым Бурганныыл, ол кижиге Бурганның сөстөрүн тооп дыннаар. Силер Бурганга хамаарышпас эвес болгаш, Мээң сөстөрүмни тооп дыңнавазынар ол-дур».

Мен Авраамның мурнунда-ла турган мен

⁴⁸ Оон иудейлер Аңаа: «Сени „Самария чурттуг хей-дир“ деп база „Букшуураан-дыр бо“ деп, бис шынын чугаалап келген-дир бис» – дээннер. ⁴⁹ Иисус мынчаар харыылаан: «Мен букшууравадым, харын Мээң Адамны хүндүлээр-дир мен, а силер Мени бак сөгөп, дора көөр-дүр силер. ⁵⁰ Мен Бодумга алдар дилевейн тур мен. Дилеп тып база Мээң таламче шиидип турар өске Кижиге бар болгай. ⁵¹ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мээң сөзүмнү бодунга кадагалап алыр кижиге өлүмнү кажан-даа көрбөс». ⁵² Иудейлер Аңаа мынча дээннер: «Сени букшуураан дээрзин бис ам-на ылап билдивис. Авраам болгаш медээчилер өлү бергилээн болгай. А Сен: „Мээң сөзүмнү бодунга кадагалап алыр кижиге кажан-даа өлбөс“ – дээр-дир сен. ⁵³ Таанда-ла Сен бистиң мөчөөн адавыс Авраамдан улуг сен бе? Ол ышкаш өлү бергилээн медээчилерден база улуг сен бе? Бодуну Кым мен деп көргүзөр бодап тур сен?» ⁵⁴ Иисус мынчаар харыылаан: «Бодум-на Бодумну алдаржыдар болзумза, Мээң ол алдарым хей хоозун боор. Ынчалза-даа Мени Мээң Адам алдаржыдып турар – а силер Ону бистиң Бурганывыс джир болгай силер! ⁵⁵ Силер Ону черле билбес турган силер, а Мен Ону билер мен. „Ону билбес мен“ дээн болзумза, силер ышкаш мегечи болур ийик мен. Ынчалза-даа Мен Ону билер

база Ооң сөзүн сагып чоруур мен. ⁵⁶Силерниң аданар Авраам Мээң хүнүмнү көөрүн бодап келгеш, өөрүп-байырлап турган. Ол ону көргөн-даа, аас-кежиктиг болган-даа!»

⁵⁷ Ынчан иудейлер Аңаа мынча дээннер: «Сээң харын бежен безин четпээн-дир, а Авраам Сени көргени ол бе?» ⁵⁸ Иисус оларга мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Авраамның төрүттүнериниң мурнунда-ла Мен бар турдум*». ⁵⁹ Ынчан олар Ону согар дээш, даштар сегирип алганнар. Ынчалза-даа Иисус ажытталы бергеш, Бурганның өргээзинден үнүп чоруй барган**.

Төрүмелинден согур кижини экирткени

9 ¹ Иисус оон, эртип бар чыткаш, төрүмелинден согур кижини көрүп каан. ² Ооң өөреникчилери: «Башкы! Ооң согур төрүттүнген ужуру чүдел, кым бачыт үүлгеткенил: ол боду бе азы ооң ада-иези бе?» — деп айтырганнар. ³ Иисус мынча деп харыылаан: «Ол боду-даа, ооң ада-иези-даа бачыт үүлгетпээн-дир, а Бурганның күчү-күжү аңаа бодарап көзүлзүн дээш, согур болганы ол-дур. ⁴ Хүн дурту төнмээнде, Мени айбылап чоруткан Адамның ажыл-херээн улаштыр кылыр ужурлуг бис. Дүн дүжүп кел чыдыр, ынчан кым-даа чүнү-даа кылып шыдавас болгай. ⁵ Бо делегейге турар шаамда, Мен — бо делегейге чырык-тыр мен».

⁶ Ону чугаалааш, Иисус черже дүкпүрүпкеш, чараазы-биле довракты хоюткаш, оозу-биле согур кижиниң карактарын чаап берген. ⁷ Оон аңаа мынча дээн: «Баргаш, Силоамның (ол дээрге „Айбылаткан“ дээни ол) эштир хөөлбээнге арның чуп каавыт». Ол кижини баргаш, чунуп каапкаш, оон караа көстүр апарган дедир ап четкен.

⁸ Ынчан ооң кожолары болгаш ону согур деп мурнунда көргөн улус мынча дээннер: «Орта чоор бе? Хайырлал дилеп олуру кижини бо бе кай?» ⁹ Чамдык улус: «Ийе, ол-дур» — дишкен. Өскелери: «Чок, ооң-биле дөмей кижини-дир» — деп удурланганнар. А демги кижини: «Мен-дир мен» — дээн.

¹⁰ Олар оон айтырганнар: «А сээң караан канчап көре берди?»

¹¹ Ол мынча деп харыылаан: «Иисус деп аттыг бир кижини хоюткаш

* ^{8:58} Иисустун чугаалаан: «Мен бар турдум» — деп сөстери Бурганның ыдык адының грек дылче очулгазынга дөмей бооп турар.

** ^{8:59} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бурганның өргээзинден үнүп чоруй барган» эвес, а: «Оларның аразы-биле өде кылаштааш, Бурганның өргээзинден үнгеш, улаштыр базып чорупкан» — деп бижээн.

малгаш-биле карактарымны чаап бергеш: „Баргаш, Силоамга чунуп каавыт“ — диди. Мен баргаш, чунуп кааптым, оон караа көстү берди». ¹² Олар: «Ол кижини кайдал?» — деп айтырганнар. Демгизи: «Билбес мен» — дээн.

¹³ Мурнунда согур чораан ол кижини фарисейлерге эккелгеннер. ¹⁴ А Иисустун хоюткаш малгаш кылгаш, оон караан ажыдып каан хүнү амыр-дыш хүнү турган чүве-дир. ¹⁵ Фарисейлер база-ла оон караа канчап көстү бергенин ол кижиден айтырып эгелээннер. Ол мынча дээн: «Иисус мээң карактарымны хоюткаш малгаш-биле чаап берди. Оон мен чунуп каапкаш, көре бердим». ¹⁶ Ынчан чамдык фарисейлер: «Ол эмнекчи кижини Бургандан эвес-тир, чүге дээрге амыр-дыш хүнүнүн хоюлузун сагывас-тыр» — дээннер. Өскелери: «Ынчаарга бачыттыг кижини канчап ындыг кайгамчык чүүлдерни кылып шыдаарыл?» — дишип, удурланыр болган. Ынчангаш оларның аразынга маргылдаа үнген. ¹⁷ Согур кижиден база катап: «Ол сээң караанны көөр кылып каан дээр-дир сен. Ооң дугайында бодун чүнү чугаалап болур сен?» — деп айтырганнар. Демгизи: «Ол — Бурганның медээчизи-дир» — деп харыылаан.

¹⁸ Иудейлер ол кижини баштай согур чорааш, оон караа көстү берген деп бүзүрээрин дөмей-ле күзевээннер. Олар караа көстү берген кижиниң ада-иезин келдиртип эккелгеш, ¹⁹ олардан: «Бо силерниң оглуңар бе? Ону согур төрүттүнүп келген деп тур силер бе? Ам көре бергени ол бе?» — деп айтырганнар. ²⁰ Ооң ада-иези мынча деп харыылаан: «Бо дээрге бистин оглуңар деп база ол согур төрүттүнүп келген деп билир бис. ²¹ А оон ам канчап көре бергенин база кым оон карактарын көрүптер кылып бергенин билбес бис. Ооң бодундан айтырыптыңар, улуг апарган кижини-дир, боду чугаалап берзин». (²² Иудей эрге-чагыргадан корткаш, ооң ада-иези ынчаар харыылаан. Ужуру чүдел дизе, Иисусту Бурганның шилээн Христозу деп хүлээп көргөн кижини синагогадан аңгылаар дугайында шиитпирни иудей эрге-чагырга хүлээп апкан болуп-тур. ²³ Ындыг болурга, ооң ада-иези: «Улуг апарган кижини-дир, ооң бодундан айтырыптыңар» — дээн чүве-дир.)

²⁴ Ынчангаш согур чораан кижини ийиги удаа келдирткеш, аңаа: «Шынын чугаалап, Бурганны алдаржыт! Ол кижини бачыттыг дээрзи биске билдине берди» — дээннер. ²⁵ Согур чораан кижини мынчаар харыылаан: «Ооң бачыттыг билбес мен, чангыс-ла билир чүвем: мен согур чордум, а ам көре бердим». ²⁶ Олар оон катап-ла айтырганнар: «Ол сени канчапты? Сээң караанны канчап көре бээр кылыпты?» ²⁷ Согур чораан кижини оларга: «Мен силерге дем-не чугааладым, а силер

дыңналас чордунар. Ам чүү болдунар, база катап дыңнаксап тур силер бе? Азы боттарыңар база Ооң өөреникчилери болуксап тур силер бе?» — деп харыылаан. ²⁸ Олар ону дора көрүп: «Сен-не харын Ооң өөреникчи-зи боор сен! А бис Моисейниң өөреникчилери-дир бис!» ²⁹ Бурганның Моисей-биле чугаалашканын билир бис, а Ол кижиниң дугайында, Ооң кайыын келгенин-даа билбес бис» — деп алгыржы бергеннер.

³⁰ Караа көстү берген кижини оларга мынча деп харыылаан: «Кара эл-деп! Ол караамның көөрүн эгидип берди, а силер Ооң кайыын келгенин ам-даа билбес-тир силер. ³¹ Ынчалза-даа Бурган бачыттыгларны дыңналас, харын кымнар Аңаа мөгеерил база Оон тура-соруун күүседирил, чүгле ол улусту дыңнаар дээрзин билир бис. ³² Кандыг-бир кижини төрүмелинден согур кижиге карааның көстүрүн эгидип берген деп чүве бо делегейниң тывылганындан бээр дыңналбаан херек-тир. ³³ Ол Бургандан келбээн турган болза, чүнү-даа кылып шыдавас ийик!» ³⁴ Фарисейлер анаа харыылап: «Бүрүнү-биле бачытка алыскан бооп төрүттүнген бодун, бисти өөредирин канчап семээр сен?!» — деп алгыржы, ону үндүр сывыртапканнар.

³⁵ Иисус ол кижиниң үндүр сывыртадып алганын дыңнааш, ону тып алгаш: «Сен Кижини амытан Оглонга* бүзүрээр сен бе?» — деп айтырган. ³⁶ Ол кижини: «Дээрги, Ол кымыл дээрзин чугаалап көрүңерем, мен база Аңаа бүзүрээйн дээш» — деп харыылаан. ³⁷ Иисус анаа: «Сен Ону көргөн сен. Сээң-биле чугаалажып турар кижини Ол-дур» — дээн. ³⁸ «Бүзүрөп тур мен, Дээрги!» — деп, ол харыылааш, Ооң мурнунга дис кырынга мөгейип-тир. ³⁹ Ынчан Иисус: «Мен бо делегейге караа көрбөстөр көрзүн дээш, а караа көөрлөр согурара берзин дээш, шииткел кылып келген мен» — дээн. ⁴⁰ Ону дыңнааш, Ооң чанынга турган фарисейлер Анаа: «Чүүже? Таанда-ла бис база согур бис бе?» — дишкеннер. ⁴¹ Иисус мынчаар харыылаан: «Силер ылап-ла согур турган болзуңар-за, бачыт дээш, буруудаас ийик силер. Ынчалза-даа силер көрүп тур бис дижир-дир силер, ынчангаш бачыдыңар силерге артып каар.

Кадарчы болгаш хойлар

10 ¹ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: хой кажаазынче эжиинден эвес, а кандыг-бир өске арга-биле кирер кижини — оор болгаш дээрбечи-дир. ² А эжиинден кирген кижини — хойларның кадарчызы ол-дур. ³ Таңныыл аңаа эжикти ажыдып бээр. Хойлар оон

* ^{9:35} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Кижини амытан Оглу» эвес, а «Бурганның Оглу» деп бижээн.

үнүн дыңнаар, ынчангаш ол бодунуң хойларының адын адап кыйгыржы, сүрүп үндүр бээр. ⁴ Ол бодунуң хойларын шуптузун үндүр сүрүп алгаш, оларның мурнунга чоруур, а хойлары оон үнүн таныыр болгаш, ону эдерип чоруптарлар. ⁵ Хойлар өске кижини эдербес, харын хоюп маңнажы бээр, чүге дээрге өске кижиниң үнүн билир эвестер». ⁶ Иисус бо угаадыглыг чугааны иудейлерге чугаалап берген, ынчалза-даа Ооң чүнүң дугайында чугаалаанын олар билбейн барганнар.

⁷ Иисус улаштыр мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мен — хойларга эжик-тир мен. ⁸ Мээн мурнумда кээп турганнарның дөгерези — оорлар болгаш дээрбечилер-дир. Ынчалза-даа хойлар оларны дыңнавайн барган. ⁹ Мен — хойларга эжик-тир мен. Мени дамчыштыр кирер кижини камгалалды алыр. Ол эжиктеп кире бээр болгаш үне бээр база бодунга одар-белчиирни тып алыр. ¹⁰ Оор чүгле оорлаар, өлүрөр болгаш үрегдеп-бузар дээш кээр. А Мен оларга амыдыралды, артыкшылдыг элбек амыдыралды эккээр дээш келген мен.

¹¹ Мен — ачылыг кадарчы-дыр мен: ачылыг кадарчы бодунуң хойлары дээш, амы-тынын бээр болгай. ¹² А хөлезиленикчи кижини эзулуг кадарчы эвес-тир, хойлар оону эвес-ле болгай, ол бөрү келгенин көрүп кааш, кодан хоюн каапкаш, десе бээр. А бөрү хойларже шурай бергеш, тарадыр ойдадыптар. ¹³ А хөлезиленикчи десе бээр, чүге дээрге хөлезиленген болгаш, хойларже сагыш салбас.

¹⁴ Мен — ачылыг кадарчы-дыр мен, Мээни боор хойларны билир мен, Мээн хойларым база Мени билир. ¹⁵ Адамның Мени канчалдыр билири ышкаш, Адамны Мен база ынчалдыр билир мен. Мен амы-тынымны хойларым дээш бээр мен. ¹⁶ Менде бо кодандан эвес, өске хойлар база бар — Мен оларны база бөлүп эккээр ужурлуг мен. Олар база-ла Мээн үнүмнү дыңнаарлар, ынчангаш чаңгыс кадарчылыг чаңгыс кодан турар! ¹⁷ Ону катап хүлээп аар дээш, амыдыралымны берип турар боорумга, Адам Меңээ ынак. ¹⁸ Амыдыралымны Менден кым-даа хунаап албайн турар, Мен ону Бодум берип тур мен. Менде ону бээр эрге бар, ону катап хүлээп алыр эрге база бар. Адам Меңээ ынчалдыр айыткан».

¹⁹ Бо сөстөр дээш, иудейлер аразынга база катап аңгыланыйшкын, маргылдаа үнген. ²⁰ Оларның дыка хөйү: «Ол-даа букшуураан-дыр, угааны база сээденнээн-дир. Чүге Ону дыңнаар силер?» — дээннер. ²¹ А өскелери: «Букшуураан кижиниң чугаазы эвес-тир бо. Кай бук согурарган улустун караан көөр кылып шыдаар бе?!» — деп турганнар.

Иисустуң Бодунуң Бурган уктуун шынзытканы

²² Кыш дүжүп келген. Иерусалимге Бурганның өргээзин чаартырынын байырлалы* болган. ²³ Иисус ынчан Бурганның өргээзинге, Соломоннун серизи дээр черни дургаар кылаштап турган. ²⁴ Иудейлер Ону үглөп келгеш: «Сен бисти чежеге дээр алаң кайгадып, шенеп кээр сен? Ылап-ла Христос болзунза, биске ажыы-биле чугаала» — дээннер.

²⁵ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Мен силерге чугаалап турдум чоп, ынчалза-даа бүзүрээрин күзевединер. Адамның өмүнээзинден кылып турарым ажыл-херектер — Мени бадыткаар херечилел ол-дур. ²⁶ Ынчалза-даа силер бүзүревес-тир силер, чүге дээрге Мээн хойларымның санынче кирбээн-дир силер**». ²⁷ Мээн хойларым Мээн үнүмнү дыңнап турар. Мен база оларны билир мен, олар Мени эдерип чоруур. ²⁸ Мени эдерип чоруур улуска мөңгө амыдыралды бээр мен, ынчангаш олар кажан-даа өлбестер база кым-даа оларны кажан-даа Мээн холумдан ушта соп шыдавас. ²⁹ Оларны Меңээ берген Мээн Адам хамык улустан өндүр улуг база кым-даа оларны Мээн Адамның холдарындан хунаап ап шыдавас. ³⁰ А Адам биле Мен — тудуш чаңгыс бис».

³¹ Ону согар дээш, иудейлер ынчан база катап даштар сегирип алганнар. ³² Ынчаарга Иисус оларга: «Мен дыка хөй буянныг ажыл-херекти Адамның өмүнээзинден силерге көргүстүм. Оларның кайызы дээш, силер Мени даштар-биле согар деп турарынар ол?» — дээн. ³³ Иудейлер Аңаа мынчаар харыылааннар: «Буянныг ажыл-херээн дээш, Сени согар диведивис. Харын Бурганның ат-алдарын дорамчылап, бак сөглээниң дээш база Сээн, анаа кижиге хиренде, Бодунну Бурган мен деп турарың дээш, Сени даштар-биле согар дей бердивис». ³⁴ Иисус оларга мынча дээн: «Силерниң ыдыктыг хоойлунарда: „Мен чугааладым — силер бурганнар-дыр силер“^a — деп биживээн

* ^{10:22} Бурганның өргээзин чаартырынын байырлалы — еврей дылда Ханука деп адаар, Бурганның өргээзин Антиох Епифан дээр сирий хаан бужартаткан соонда, бистин эрага чедир 165 чылда ону катап арыглаанынга тураскааткан, декабрь айда эгелээр, сес хүн уламчылаар байырлал.

** ^{10:26} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Мээн чугаалап турганым дег» — деп сөстөрни немээн.

^a Ыд. ыр. 81:6.

чүве бе? ³⁵ Бурганның сөзү четкен улусту Ол бурганнар деп адап турар-дыр. А Бижилгени хажыдып болбас херек. ³⁶ Силер канчап черле Адазының ыдыктааш, бо делегейге айбылап чорудупканы Мени: „Мен — Бурганның Оглу мен“ — депкен сөстөрүм дээш, „Бурганның ат-алдарын дорамчылап, бак сөглээн“ деп семээр силер че? ³⁷ Адамның Мени кылзын дээн ажыл-херээн кылбайн турар болзумза, Меңээ бүзүревенер! ³⁸ А Мен ону кылып турар болзумза, Меңээ бүзүревейн-даа турзунарза, Мээн ажыл-херээмге бүзүренер! Адамны — Менде, а Мени — Адамда дээрзин ынчан медегер билип алып силер». ³⁹ Олар ынчан Ону база катап тудуп хоругдаар бодааннар. Ынчалза-даа Иисус оларның холундан адырлып чоруй барган.

⁴⁰ Иисус оон база катап Иорданның ол чарыынче, оон мурнунда Иоанның улусту сугга суп турган черинче чоруй баргаш, орта артып калган. ⁴¹ Эндерик хөй улус Аңаа кээп турган. Олар: «Иоанн кандыгдаа кайгамчык чүүл кылбаан-даа болза, Иисустуң дугайында чугаалап турган чүвези шын болган-дыр» — деп чугаалажыр болган. ⁴² Ынчангаш ол черге хөй улус Иисуска бүзүрөй берген.

Лазарьның өлүмү

11 ¹ Лазарь дээр кижиге аарый берген чүве-дир. Ол Мария болгаш оон угбазы Марфаның чурттап олурганы Вифания суур чурттуг кижиге турган. ² А Мария дээрге Дээрги-Чаяакчыны чагай чыттыг үс-биле чаггаш, Оон буттарын бажының дүгү-биле чодуп берген херээжен ол чүве-дир. Ол аарый берген Лазарьның дунмазы турган. ³ Угбашкылар Иисуска мынча деп сөглөдипкеннер: «Дээрги! Силерниң ынак кижиге аарый берди».

⁴ Иисус ону дыңнааш, мынча дээн: «Бо аарыг эчизинде барып, өлүмге чедирбес, а Бурганны алдаржыдарынга база ону дамчыштыр Бурганның Оглонун Бодунун алдарын көргүзеринге чедирер аарыгдыр». ⁵ Иисус Марфага, оон дунмазынга база Лазарьга ынак турган. ⁶ Ындыг-даа болза Лазарьның аарый бергенин дыңнааш, ынчан турган черинге ам-даа ийи хүн дургузунда артып калган. ⁷ Оон соонда Ол өөреникчилеринге мынча дээн: «Ам Иудеяге дедир чоруулунар».

⁸ Өөреникчилери Аңаа: «Башкы! Иудейлер Силерни даштар-биле согар деп турганындан бээр үр болчук бе, а Силер база катап ынаар баарынар ол бе?» — дээннер. ⁹ Иисус мынча деп харыылаан: «Хүнде он ийи шак бар эвес чүве бе? Хүндүс кылаштап чоруур кижиге илдигип кээп дүшпес, чүге дээрге ол бо делегейниң чырыын көрүп чоруур. ¹⁰ А дүне кылаштап чоруур кижиге илдигип кээп дүжер, чүге дээрге ол

кижиниң чырыы чок-тур». ¹¹ Иисус оларга ынча дээш, оон немеп каан: «Бистин өңнүүвүс Лазарь удуй берген-дир. Мен ону оттурар дээш чоруурум ол». ¹² Ооң өөреникчилери: «Дээрги! Ол удуп чыдар болза, экирий бээр дээн-дир» — дээннер. ¹³ Иисус ол чугаазы-биле Лазарьны өлген-дир деп турган, а өөреникчилери Ол анаа уйгу дугайында чугаалаан боор деп бодааннар. ¹⁴ Иисус ынчан оларга дорту-биле чугаалаан: «Лазарь өлген-дир. ¹⁵ Силерни бодааш, бүзүрей бээринер дээш, ооң-биле кады турбаанымга өөрүп тур мен. Че, ам олче бараалынар».

¹⁶ Ийис дээр шола ады база бар Фома ынчан арткан өөреникчилерге: «Баргаш, бис база Ооң-биле кады өлү берээли» — дээн.

Иисуста катап диргизер эрге бар

¹⁷ Иисус ынаар чеде бергеш, Лазарьның мага-бодун чевег-куйга суп, орнукшутканындан бээр дөрт хонганын билип алган. ¹⁸ Вифания Иерусалимниң чоогунга, үш километр хире ырак черге турган. ¹⁹ Ынчангаш иудейлернин аразындан хөй кижилер оларның калган акызының кажыыдалын үлежир дээш, Марфа биле Марияга чедип келген чүве-дир.

²⁰ Марфа Иисустун кел чыдарын дыңнай сал-ла, Анаа уткуштур үнүпкөн, а Мария бажыңыга артып калган. ²¹ Марфа Иисуска: «Дээрги! Силер маңаа турган болзунарза, мээң акым өлбес ийик. ²² Ынчалза-даа Бургандан Силер чүнү-даа дилээр болзунарза, Бурган Силерге ам-даа болза бээрин билир мен» — дээн. ²³ Иисус анаа: «Акың катап дирлип кээр-дир» — дээн. ²⁴ Марфа Анаа: «Сөөлгү хүнде, катап дирлишкин үезинде, ооң катап дирлип кээрин билир мен» — дээн. ²⁵ Иисус анаа: «Мен улусту өлүглерден катап диргизип, оларга амыдыралды бээр мен. Меңээ бүзүрээр кижилер, өлү-даа бээр болза, амыдыралче эглип кээр. ²⁶ Чурттап чорааш, Меңээ бүзүрээр кижилер база кажан-даа өлбес. Ындыг деп бүзүрээр сен бе?» — дээн. ²⁷ Марфа Анаа: «Ийе, Дээрги! Делегейже чедип кээр ужурлуг Бурганның Оглу, Христос — Ол силер-дир дээрзинге бүзүрээр мен» — дээн.

²⁸ Ону чугаалааш, Марфа чорупкан, оон бодунун дунмазы Марияны бүдүү кый деп алгаш: «Башкы чедип келди. Ол сени кыйгырып тур» — дээн. ²⁹ Мария дыңнай сал-ла, далаш-биле тура халааш, Анаа уткуй чорупкан. ³⁰ Иисус ам-даа суурже кирбээн, Марфаның Ону уткуп алган черинге хевээр турган чүве-дир. ³¹ Мария-биле кады бажыңга ону оожуктуруп турган иудейлер ооң далаш-биле тургаш, үне бергенни көргөш, ол чевегге баргаш, анаа ыглап аар дээн-дир деп бодааш,

ону эдерип чорупканнар. ³² А Мария Иисустун турган черинге чеде бергеш, Ону көрүп кааш, Оон мурнунче кээп дүшкеш, Анаа: «Дээрги! Силер маңаа турган болзунарза, акым өлбес ийик!» — дээн. ³³ Иисус ооң ыглап турарын база ооң-биле кады келген ыглап-сыктаан иудейлерни көргөш, Боду база сеткилинден кажыыдап, хөлзөй берген.

³⁴ Оон Ол: «Силер ону кайда орнукшудуп кагдынар?» — деп айтырган. Иудейлер Анаа: «Дээрги, бараалынар, Бодунар көрүптер силер» — деп харыылааннар. ³⁵ Иисус ыглап берген. ³⁶ Иудейлер ынчан: «Оон анаа кайы хире ынак турганын көрүңерден!» — деп турганнар. ³⁷ А оларның чамдыктары: «Ол согур кижиниң караан көөр кылып каан болгай. Лазарьны база өлбес кылдыр кылып каап шыдавас турган ирги бе?» — дижип турганнар.

Иисус Лазарьның чевээнде

³⁸ Иисус, ишти-хөңнүнүн көдүрлүрү дам барып, чевегге чедип келген. Ол дээрге аксын даш-биле дуглап каан куй болган. ³⁹ Иисус: «Дашты ап кааптынар» — деп дужааган. Өлгөн кижиниң дунмазы Марфа Анаа: «Дээрги! Чыдый берип-тир. Ону хааржакка салгандан бээр дөрт хүнзээн болгай» — дээн. ⁴⁰ Иисус Марфага мынча дээн: «„Бүзүрээр-ле болзунза, Бурганның күчү-күжүн көөр сен“ — деп, Мен сенээ чугаалаважык мен бе?»

⁴¹ Дашты ап каапканнар. Иисус карактарын дээрже шиглей көргөш, мынча дээн: «Адам! Мени дыңнап турарың дээш, Сенээ өөрүп четтирдим. ⁴² Мени үргүлчү дыңнап турарыңны билир мен. Ынчалза-даа Мени Сээң айбылап чорутканыңга бүзүрезиннер дээш, мында турар улуска өнезин ынча дидим». ⁴³ Ону чугаалааш, Ол ыткыр үнбиле: «Лазарь, куй иштинден үнүп кел!» — деп кый дээн. ⁴⁴ Холдарын болгаш буттарын орнукшудулга шывыглары-биле ораап каан өлгөн кижилер үнүп келген. Оон арнын аржыыл-биле дуй шарып каан болган. Иисус улуска: «Ооң шывыгларын ап кааптынар, хостуг кылаштазын!» — дээн.

Иисуска удур сүлчээ

(Мф. 26:1-5; Мк. 14:1-22; Лк. 22:1-2)

⁴⁵ Марияның бажыңыга келген база Иисустун чүнү кылганын көргөн хөй иудейлер ынчан Анаа бүзүрей бергеннер. ⁴⁶ Ынчалза-даа оларның чамдыызы эеп келгеш, Иисустун чүнү кылганын фарисейлерге чугаалап бергеннер. ⁴⁷ Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ол фарисейлер ынчан дээди Чөвүлелин чыгганнар. Олар

мынча дээннер: «Канчапса экил? Ол кижиге хөй-ле кайгамчык чүүлдер кылгаш туруп берди. ⁴⁸ Ону ол хевээр арттырып каар болзувусса, шупту улус Анаа бүзүрөй бээр. Рим эрге-чагырга улузу ынчан Бурганывыс өргээзин болгаш чонувусту чок кылып каар».

⁴⁹ Оларның бирээзи, ол чылын Бурганның дээди бараалгакчызы турган Каиафа дээрзи өөрүнге: «Чүү болуп турарын билбес-тир силер! ⁵⁰ Бүгү иудей чон кырлырының орнунга, чон дээш, чаңгыс кижиниң өлүрү силерге дээр дээрзин угааптар шаанар чок-тур» — дээн. ⁵¹ Каиафа ону бодунуң мерген угаанныындан чугаалаваан, ынчалза-даа ол Бурганның ол чылгы дээди бараалгакчызы турган боорга, Иисустуң чон дээш өлүрүн Бурган ооң аксы-биле медеглээн. ⁵² Чүгле иудей чон эвес, а Бурганның тоо быдараан бүгү төлдери чер болгандан чыгып келзин дээш, ынчаар болур ужурлуг турган.

⁵³ Ол хүнден эгелээш, олар Иисусту канчап чок кылырын боданы бергеннер. ⁵⁴ Ооң уржуундан Иисус иудейлерниң аразынга ажыы-биле көстүп, харылзашпас апарган. Ол оортан кургаг куруг хову чанында Ефраим дээр хоорайжыгашче чоруй баргаш, анаа Бодунуң өөреникчилери-биле кады артып калган.

⁵⁵ Иудейлерниң хосталышкын байырлалы чоокшулап орган болгаш, бүгү чурттан хөй улус бачыттарындан арыгланыр ёзулалдарны сагыыр дээш, байырлал мурнуу чарыында Иерусалимче чорупкан чүве-дир. ⁵⁶ Олар Иисусту дилеп турганнар база Бурганның өргээзинге чыылгаш, бот-боттарынга: «Силер чүү деп бодаар силер? Ол байырлалга келбес боор аа?» — деп турганнар. ⁵⁷ Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш фарисейлер Иисустуң кайда турарын билир кижиге бүрүзү Ону тудуп хоругдаары-биле оларга дыңнадыр ужурлуг деп дужаал таратканнар.

Вифанияга кезжээки чем

(Мф. 26:6-13; Мк. 14:3-9; Лк. 7:36-50)

12 ¹ Ооң өлүглерден катап диргискени Лазарьның чурттап турганы Вифанияже Иисус хосталышкын байырлалынга чедир алды хүн артканда чедип келген. ² Анаа Иисустуң алдар-хүндүзү дээш, кезжээки чем белеткээн. Марфа бараан болуп, чем салган, а Лазарь Ооң-биле база өске аалчылар-биле кады хөлестеп чыткан. ³ Мария ынчан арыг нардтан кылган улуг үнелиг, бир килдин үштүн бири хире хем-чээлдиг чаагай чыттыг үстү алгаш, Иисустуң буттарын чагаш, бажының дүгү-биле Ооң буттарын чодуп берген. Бажың ишти чаагай чыттыг үстен айдызалы берген.

⁴ Ооң өөреникчилериниң бирээзи болур, сөөлүндө барып Ону сандыпкан Иуда Искариот* ынчан: ⁵ «Чүге бо чаагай чыттыг үстү үш чүс мөңгүн чооска** садыпкаш, акшазын ядылырга үлеп берип болбас турганыл?» — дээн. ⁶ Ону ол ядылыр дээш сагыш салгаш эвес, а ооржу болган ужурунда чугаалаан чүве-дир: ол акша шыгжаар ниити хааржакты бодунга ап чораан болгаш, оон акшаны бодунуң херегле-лингте уштуп алыр чаңныг турган. ⁷ Иисус мынча дээн: «Анаа дегбегер! Ол херээжен Мени орнукушудар хүнге чедир үстү шыгжап чоруур ужурлуг турган-дыр. ⁸ Ядылыр силер-биле кады кезээде турар болгай, а Мен силер-биле кады үргүлчү турбас мен».

Лазарьга удур сүлчээ

⁹ Ооң ында турарын эндерик хөй иудейлер билип алгаш, чүгле Иисус дээш эвес, харын Ооң өлүглерден катап диргискени Лазарьны көөр дээш, ынаар чедип келгеннер. ¹⁰ Бурганның дээди бараалгакчылары ынчан Лазарьны база өлүрер деп шийтпирлээн. ¹¹ Чүге дээрге оон уржуундан хөй иудейлер Иисуска чедип кээп, Анаа бүзүрөп турганнар.

Иисустуң Иерусалимче байырлалдыг моорлап киргени

¹² Даартазында хүндүс байырлалга келген мөөң чон Иисусту Иерусалимче кел чыдар деп дыңнап каан. ¹³ Олар пальма ыяштын бүрүлүг будуктарын тудуп алгаш, Анаа уткуштур үнүп келгеш: «Осанна! Силерге алдар-мактал! Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Израильдин Хааны ачы-буянныг болзун!» — деп кыйгырып турганнар^а. ¹⁴ Иисус аныяк элчиген тыпкаш, ону мунуп алгаш чорупкан. Ол болза Бижилгеде: ¹⁵ «Сион тейде хоорай***, кортпа! Көр даан, Хаанның элчиген оглу мунган кел чор» — деп бижээни дег болган^б. ¹⁶ Ооң өөреникчилери эгезинде ону билип чадааннар. Ынчалза-даа Иисус алдаржый берген соонда, Бижилгеде Ооң дугайында ынчалдыр бижип каанын база Ооң-биле ол бүгүнүң ынчалдыр болганын сактып келгеннер.

* ^{12:4} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Иуда Искариот» эвес, а «Иуда Искариот, Симоннуң оглу» деп бижээн.

** ^{12:5} Үш чүс мөңгүн чоос — барык бүдүн чылдың ажыл төлевири.

*** ^{12:15} Сион тейде хоорай — шажынчы утка ёзугаар Иерусалимни ойзу адааны-дыр.

¹⁷ Иисус Лазарьны чевегден үндүр кыйгыргаш, ону өлүглерден каптап диргизип турган өйде Ооң-биле кады чораан улус ол дугайында чугаалажы берген. ¹⁸ Чон ол кайгамчык чүүлдү Иисустуң кылганын дыңнаан болгаш, Ону уткуп үнүп келген чүве-дир. ¹⁹ А фарисейлер боттарының аразында: «Чүнү-даа кылып шыдавазывысты көрүп тур силер бе? Эндерик улус Ону эдерип чорупту» — деп чугаалашканнар.

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында чугаалааны

²⁰ Иерусалимге байырлалче Бурганга мөгейип келгеннерниң аразында чамдык гректер база турган. ²¹ Олар Галилеяның Вифсаида чурттуг Филиппке чеде бергеш, оон дилег кылып: «Дээрги! Бис Иисусту көрүксеп тур бис» — дээннер. ²² Филипп чоруткаш, ол дугайын Андрейге чугаалаан, а ооң соонда Андрей биле Филипп иелээ баргаш, Иисуска сөглээннер.

²³ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Кижиге амытан Огунуң алдаржыыр үези ам келген-дир. ²⁴ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: кызыл-тас үрезини хөргүчкө кээп дүшкөш, өлбөс болза, ходугур чаңгыс үрезин бооп артар, а өлү берзе, элбек дүжүттү бээр. ²⁵ Бодунуң амыдыралыга ынак кижиге амыдыралын чидирип аар, а бо делегейге бодунуң амыдыралын көөр хөнгү чок кижиге ону мөңгө амыдырал дээш, кадагалап аар.

²⁶ Меңээ бараан болган кижиге Мени эдерзин! Мен кайда турар болдур мен, Мээң чалчам база ында болур. Меңээ бараан болган кижиге Мээң Адам алдаржыдар.

²⁷ Мээң сеткилим аажок хөлзеп-дойлуп тур! Чүү деп чугаалаар кижиге боор мен? „Адам! Мени ол шактан камгалап көр!“ дээр бе? Ынчалза-даа Мен ол шак дээш келген-не болгай мен! ²⁸ Адам! Бодунуң адыңны алдаржыт-ла!» Ынчан дээрден: «Алдаржыткан мен, ам-даа алдаржыдар мен!» — дээн үн дыңналган.

²⁹ Аңаа турган, ону дыңнаан чон: «Ол динмирээшкин-дир» — дээн. А өскелери: «Ооң-биле дээрниң медээчизи чугаалашкан боор» — дээннер. ³⁰ Иисус оларга мынча дээн: «Ол үн Мени дээш эвес, а силерни дээш болган-дыр. ³¹ Бо делегейни шиидер үе келген-дир. Бо делегейниң чагырыкчызы ам үндүр сывыртадыр-дыр. ³² Мени черден өрү көдүрүп үндүрө бээрге, шупту улусту Бодумга хаара тудар мен». ³³ Ооң кандыг өлүм-биле өлүрүн угаазынар дээш, Иисус оларга ынча деп чугаалаан чүве-дир. ³⁴ Ынчангаш чон Аңаа мынчаар харыылаан: «Христос мөңгези-биле амыдыраар дээрзин ыдыктыг хоойлудан билер бис. „Кижиге амытан Оглу өрү көдүрлүп үне бээр“ деп, Силер

канчап ынча дээр силер? Кижиге амытан Оглу деп Ол кым чүвөл?» ³⁵ Оон Иисус оларга мынча дээн: «Чырык силер-биле кады ам-даа хензиг өйде турар-дыр. Силерни караңгы дүмбей бүргевезин дээш, ам дээрезинде — чырык барда, оруунарны уламчыланар. Чүгө дээрге дүмбей караңгыда кылаштап чоруур кижиге кайнаар бар чыдарын билбес болгай. ³⁶ Ам дээрезинде, чырык силер-биле кады турда, чырыкка бүзүренер, ынчан чырыктың ажы-төлү болур силер». Ону чугаалаан соонда, Иисус чоруй баргаш, олардан чашты берген.

Иудейлерниң бүзүрөөни

³⁷ Иудейлер көрүп турда, Ол чеже-даа кайгамчык чүүлдер кылырга, олар Аңаа бүзүрөөннер. ³⁸ Медээчи Исаияның: «Дээрги-Чаякчы, бистен дыңнаан чүвезинге кым бүзүрөөнил? Дээрги-Чаякчының күчүзү кымга ажыгтынганыл?»^a — дээн сөзүнүң боттанганы ол болган. ³⁹ Оларның чүгө бүзүрөөниниң дугайында Дээрги-Чаякчы демги-ле Исаияны дамчыштыр мынча дээн турган: ⁴⁰ «Мен оларның карактары согурартып, чүректерин дашталдырып кагдым, ынчангаш олар карактары-биле көрбөс, чүрээ-биле угаавас-тыр. Оон башка Менден дилеп чедип келгейлер, Мен ынчан оларны экирткей мен»^b. ⁴¹ Иисустуң алдарын көргөн болгаш, Исаия ынча дээн база Ооң дугайында чугаалаан чүве-дир.

⁴² Ынчалза-даа баштыңнар аразындан безин Аңаа бүзүрөй берген улус хөй болган. Олар чүгле фарисейлер ужун, оларны демгилери синагогалардан чара бербезин дээш, Аңаа бүзүрөөнин ажыы-биле чугаалавааннар. ⁴³ Чүгө дээрге олар Бургандан кээр алдарга көөрдө, улус мурнунга ат-алдарга артык ынак болганнар.

Бүзүрөөри болгаш бүзүрөөви

⁴⁴ Иисус: «Меңээ бүзүрөөн кижиге чүгле Меңээ эвес, харын Мени айбылап чоруткан Адамга бүзүрөөн-дир. ⁴⁵ Мени көргөн кижиге Мени айбылап чоруткан Адамны база көрүп турар. ⁴⁶ Меңээ бүзүрөөн кижиге бүрүзү дүмбей караңгыга артпазын дээш, Мен бо делегейге чырык болуп келген мен. ⁴⁷ Кандыг-бир кижиге Мээң сөстөримни дыңнааш, сагывас болза, Мен ону шиитпес мен: чүгө дээрге Мен бо делегейни шиидер дээш эвес, а камгалаар дээш келген мен. ⁴⁸ Менден ойталаар база Мээң сөзүмнү хүлээп алыксавас кижиге турар болза, ооң шииткекчизи бар: Мээң аңаа чугаалаан сөзүм шииткекчи болуп, ону сөөлгү

^a Ис. 53:1. ^b Ис. 6:10.

хүнде шииде бээр. ⁴⁹Чүге дээрге Мен Бодунуң өмүнээмден чугаалаваан мен, харын Мени айбылап чоруткан Адам чүнү база канчаар чугаалаарын Меңээ айтып-чагаан. ⁵⁰Ооң айтыышкыны мөңгө амыдыралды бээр дээрзин билир мен. Ынчангаш чүгле Адамның чугаала деп айыткан чүезин Мээң чугаалап турарым ол» — деп бүгү улуска дыңналдыр чугаалаан.

Иисустуң өөреникчилериниң буттарын чуп бергени

13 ¹Хосталыышкын байырлалының бүдүүзү турган. Иисус Бодунун бо делегейни каггаш, Адазынче ээп чоруур үе-шагынын чедип келгенин билир турган. Ол бо делегейде Бодунуу боор улуска ынак турган болгаш оларга ынакшылын эчизинге чедир көргүскен. ²Эрлик ынчан Симон Искарриоттуң оглу Иуданың сагыжынга Иисусту садыптар деп бодалды кирипкен турган. А Иисус өөреникчилери-биле кады чемненип олурган. ³Адазы бүгү чүвени Ооң холунга тыпсып бергенин, Бодунуң Бургандан келгенин болгаш ам Бурганче ээп чоруурун Иисус билип олурган. ⁴Ол туруп келгеш, Бодунуң даштыкы хевин ужулгаш, аржыыл алгаш, ооң-биле куржанып алган. ⁵Ооң соонда чунар саваже суг куткаш, өөреникчилериниң буттарын чуп, куржанып алган аржыылы-биле чодуп эгелээн.

⁶Ол Симон Пётрга чедип кээрге, демгизи Аңаа: «Дээрги! Силер канчап мээң буттарым чуур дей бердиңер?» — дээн. ⁷Иисус аңаа: «Мээң чүнү кылып турарымны сен ам дээрзинде билбес-тир сен, ынчалза-даа сөөлүнде биле бээр сен» — деп харыылаан. ⁸Пётр: «Хоржок! Мээң буттарым кажан-даа чугбас силер!» — дээн. Иисус аңаа: «Буттарың чугбас болзумза, сенде Мээң-биле тудуш, дөмей чүү-даа чок болур» — деп харыылаан. ⁹Симон Пётр Аңаа: «Дээрги! Ынчаарга мээң чүгле буттарымны эвес, а холдарым биле бажымны база чуп беринер!» — дээн. ¹⁰Иисус: «Арыгланып чунган кижиниң чүгле буттарын чуур херек, чүге дээрге ооң бүгү боду арыг-дыр. Силер база арыг силер, ынчалза-даа шуптунар эвес» — деп харыылаан. ¹¹Ол Бодун кым садыптарын билир турган, ынчангаш: «Шуптунар эвес» — дээни ол.

¹²Оларның буттарын чуп бергеш, Бодунуң хевин кедип алган соонда, Иисус база катап хөлестеп чыдыпкаш, оларга мынча дээн: «Силерге Мээң чүнү кылганымны билеп тур силер бе? ¹³Силер Мени Башкы болгаш Дээрги деп адаар-дыр силер, ол чугаанар шын болдур ийин — Мен ылап-ла ындыг мен. ¹⁴Ынчангаш Дээргинер болгаш Башкынар болур Мен буттарыңар чуп бергенимде, силер база

бот-бодунарның буттарыңарны чуп бээр уjurлуг силер. ¹⁵Мээң силерге кылган чүвемни база шак ынчаар кылзыннар дээш, Мен силерге үлегер көргүстүм. ¹⁶Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: чалча бодунуң дээргизинден арта бербес, ону айбылап чоруткан кижиден айбылаткан төлээ база арта бербес. ¹⁷Силер ам ону билир болганыңарда, ынчалдыр күүседип чоруур болзунарза, амыр-чыргалдыг болур силер.

Иисустуң кым Ону садыптарын чугаалааны

¹⁸Силерниң шуптунарның дугайында чугаалавадым: шилип алган улузумну Мен билир мен. Ынчалза-даа Бижилгенин: „Мээң-биле кады хлеб чип орган кижини Менче тавангайын карарты“^a — дээн сестери чогуп бүтсүн. ¹⁹Ол бүгү боттаныр бетинде-ле силерге ол дугайын чугаалап турарым бо. Оон ол бүгү боттаны бергенде, Мени Ол-дур деп бүзүрезиннер дээш, ынчаар кылдым. ²⁰Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мээң айбылап чоруткан кижимни хүлээп аар кижини Мени хүлээп ап турары ол, а Мени хүлээп алган кижини Мени айбылап чоруткан Адамны хүлээп ап турары ол».

²¹Ону чугаалаан соонда, Иисустуң сагыш-сеткили аажок хөлзеп, мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силерниң бирээнер Мени садыптар-дыр». ²²Өөреникчилери Ол кымны ынча дээнин аайын тыппайн, удур-дедир кайгажып каап турганнар. ²³Иисустуң онза ынак турганы бир өөреникчи Ооң чанынга хөлестеп чыткан чүве-дир. ²⁴Ооң ынчап турар кижизини кымды дээрзин айтырзын дээш, Симон Пётр демги өөреникчиже имней каапкан. ²⁵Оозу Иисусче ээкекеш: «Дээрги! Ол кым ирги?» — деп айтырган. ²⁶Иисус: «Хлеб кескиндизин тавакче суп, шыгыткаш, Мээң тутсуп бээрим кижини ол болур» — деп харыылаан. Оон Ол кескиндизини шыгыткаш, Симон Искарриоттуң оглу Иудаже сунган. ²⁷Иуда хлеб кескиндизин тудуп аарга, эрлик олче дораан-на кире берген. Ынчан Иисус аңаа: «Кылыр уjurлуг херээни дүрген кыл» — дээн. ²⁸Ынчалза-даа хөлестеп чытканнарның аразындан кым-даа Ооң ынча дээн уjurун билбейн барган. ²⁹Иудада акша сугар ниити хааржак бар болганда, Иисус аңаа: «Биске байырлалга херек чүведен садып каг» — дээн-дир азы ядыыларга кандыг-бир чүведен бээрин айыткан-дыр аа деп, чамдыктары даап бодап каан. ³⁰Иуда кескинди хлебти ап алгаш, дораан үне берген. Дүн дүшкен турган.

^a Ыд. ыр. 40:10.

Чаа чагыг

³¹ Ол үне бээрге, Иисус мынча дээн: «Ам Кижиге амытан Оглу алдаржый берди. Ооң алдары — Бурганның алдары-дыр. ³² Бурганның алдары Ону дамчыштыр илереп кээр болганда, Кижиге амытан Оглонун кайы хире өндүр улуун Бурган Боду улуска көргүзүптер, Ол ону ол дораан кылыптар. ³³ Ажы-төлүм! Мен ам силер-биле кады үр турбас мен. Мени дилей бээр силер, ынчаарга Мээң иудейлерге чугаалааным ышкаш, силерге база ынчаар чугаалап тур мен: Мен кайнаар чоруй баар-дыр мен, силер ынаар чедип шыдавас силер.

³⁴ Чаа чагыгны силерге берип тур мен: бот-боттарыңарга ынак болунар. Силерге Мээң ынаам ышкаш, силер база бот-боттарыңарга ынчаар ынак болунар. ³⁵ Силерниң аранарга ынакшыл-ла турар болза, силерни Мээң өөреникчилерим дээрзин делегейде хамык улус танып алыр».

Пётрнуң ойталаарын Иисустуң өттүр билип чугаалааны

(Мф. 26:31-35; Мк. 14:27-31; Лк. 22:31-34)

³⁶ Симон Пётр Оон: «Дээрги! Силер кайнаар баарыңар ол?» — деп айтырган. Иисус анаа мынчаар харыылаан: «Мээң чоруй баарым черже сен ам Мээң соомдан чоруп шыдавас сен. Ынчалза-даа сөөлүнде чеде бээр сен». ³⁷ Пётр Анаа: «Дээрги! Чүге мен ам Силерни эдерип шыдавазым ол? Мен Силер дээш, амы-тыным-даа бээринге белен мен!» — дээн. ³⁸ Иисус мынча деп харыылаан: «Мени дээш, амы-тыныңны бээр деп че? Алыс шынны сенээ чугаалап тур мен: аскыр-дагаа алгыргалакта, сен Мени танывас болуп, үш катап ойталаар-дыр сен!

Адаже баар орук

14 ¹ Силерниң чүректинер муңгарап хөлзевезин! Бурганга бүзүрээринер дег, Меңээ база бүзүрөңер! ² Адамның бажыңында чурттаар чер эмгежок. Ол ындыг эвес турган болза, Мен силерге чүге ону чугаалаар деп мен. Мен силерге турар чер белеткээр дээш, чоруурум бо-дур*. ³ Ам чорупкаш, силерге турар чер белеткеп кагзым-за, дедир чедип келгеш, Мээң турар черимге турзуннар дээш, силерни база Бодумче ап алыр мен. ⁴ А Мээң кайнаар чоруптарымны билир болгай силер».

* ^{14:2} Бо сөстөрниң өске утказы: «„Силерге турар чер белеткээр дээш, чоруптум“ деп, Мен силерге чугаалаважык мен бе?» — бооп чадавас.

⁵ Фома Анаа: «Дээрги! Кайнаар чоруптарыңарны билбес-тир бис. Ынчаарга орукту канчап билип алыр бис?» — дээн. ⁶ Иисус: «Мен дээрге орук, алыс шын база амыдырал-дыр мен. Чүгле Мени таварты дээрден башка, кым-даа Адамга кээп шыдавас — деп харыылаан. — ⁷ Силер Мени билир турган болзуңарза, Адамны база билген турар ийик силер. Амдан эгелеп, силер Ону билир силер, харын-даа Ону көргөн силер». ⁸ Филипп Анаа: «Дээрги! Адаңарны биске көргүзүңерем, биске ол-ла четчир» — дээн.

⁹ Иисус анаа: «Мен силерниң аранарга мынча үр болдум, а сен Мени билбезиң ол чүве бе, Филипп? Мени көргөн кижиге Адамны көргөн болур. Сен канчап-ла: „Адаңарны биске көргүзүңерем“ — дээр сен?» — деп харыылаан. ¹⁰ «Мени — Адамда, а Адамны — Менде бар дээрзинге бүзүрөвейн тур сен бе? Силерге чугаалап турар сөстөрүмни Бодумнун өмүнээмден чугаалавайн тур мен: ол дээрге Менде бар Адамның Бодунун ажыл-херээн чаяп турары ол-дур. ¹¹ Мени — Адамда, а Адамны — Менде бар деп, Меңээ бүзүрөңер. Мээң сөстөрүмге бүзүрөвезиңерзе, ол ажыл-херектер дээш, Меңээ бүзүрөңер. ¹² Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Меңээ бүзүрээр кижиге Мээң кылып турарым ажыл-херектерни база кылып шыдаар, харын-даа оон артыкты кылып, чүге дээрге Мен ам Адамче чоруптар-дыр мен. ¹³ Силер Мээң адым адап, чүнү-даа дилээр болзуңарза, Оглон дамчыштыр Адам алдаржызын дээш, ону шуптузун күүседир мен. ¹⁴ Мээң адым адап, чүнү-даа дилээр болзуңарза, Мен силерге ону күүседир мен.

Ыдыктыг Сүлдени аазааны

¹⁵ Меңээ ынак болзуңарза, айтышкыннарым сагыр силер. ¹⁶ Адамдан ынчан дилээримге, Ол силерге кезээ мөңгөде силер-биле кады чоруур өске Өмээржикчини бээр. ¹⁷ Алыс шынны көргүзүп турар Сүлде — Өмээржикчи ол-дур. Ону көрбөс база билбес болганда, бо делегейниң улузу Ону хүлээп ап шыдавас. А силер Ону билир силер, чүге дээрге Ол силер-биле кады чоруур болгаш силер-биле тудуш бар.

¹⁸ Силерни өскүссүреди каапкаш барбас мен, а силерге дагын ээп кээр мен. ¹⁹ Ам бичии болгаш, бо делегейниң улузу Мени оон ыңай көрбөй баар, ынчалза-даа силер Мени көөр силер. Мен амыдыраар мен, ынчангаш силер база амыдыраар силер. ²⁰ Ол хүн кээрге, Мени — Адамда, силерни — Менде, а Мени — силерде бар дээрзин билип каар силер. ²¹ Кым Мээң айтышкыннарымны шыгжап алганыл база оларны сагып чоруурул, ол кижиге Меңээ ынак болур. Кым Меңээ

ынагыл, ол кижиге Мээң Адам база ынак. Мен база ол кижиге ынак болуп, анаа Бодумну көргүзөр мен».

²²Искарриот эвес, өске Иуда Аңаа: «Дээрги! Силер Бодунарны бо делегейниң улузунга эвес, а чүгле биске көргүзөр деп тур силер бе? Ол чүгө ындагыл?» — дээн. ²³Иисус аңаа мынчаар харыбылаан: «Кым Меңээ ынагыл, ол Мээң сөзүмнү сагып чоруур. Адам ынчан аңаа ынак апаар, оон Адам-биле кады ол кижиге чеде бергеш, оон-биле кады чурттай бээр бис. ²⁴Меңээ ынак эвес кижиге Мээң сөстөрүмни сагы-вас. А силерниң дыннап турар өөредиңер болза, Мээни эвес, а Мени айбылап чоруткан Адамны-дыр. ²⁵Силер-биле кады турар болгаш, Мен ону силерге чугааладым. ²⁶Адамның силерге Мени дээш чорудуп бээри Өмээржикчи — Ыдыктыг Сүлде силерни хамык чүвөгө өөредип каар болгаш Мээң силерге чугаалааным бүгү чүвени силерге сагындырар.

²⁷Мен амыр-тайбыңны силерге арттырдым, силерге бээрим амыр-тайбыңым ол-дур. Бо делегейниң бээри дег эвес амыр-тайбыңны Мен силерге берип тур мен. Силерниң чүректөрүңер хөлзевезин, ол ышкаш кортпаңар. ²⁸Мээң силерге: „Силерден чоруптум, оон силерге катап ээп кээр мен“ — дээнимни дыннадыңар чоп. Силер Меңээ ынак турган болзуңарза, Мээң ам Адамче чоруптарым дээш, өөрүүр ийик силер. Чүгө дээрге Адам Менден өндүр чаагай болгай. ²⁹Ынчангаш ол бүгү боттаны бээрге, Мээң чугаалаан чүвөм шын дээрзинге бүзүрезиннер дээш, ол бүгү дугайында, боттанырының бетинде-ле, силерге чугаалап бердим. ³⁰Мен ам моон сонгаар силер-биле чугаалашпас мен, чүгө дээрге бо делегейниң чагырыкчызы чоокшулап кел чор. Оон Мени баш билир эргези чок, ³¹ынчалза-даа Адамга ынаамны бо делегейниң улузу билип алзын дээш, Мен ам Оон айыткан чүвезин кылыр мен. Тургулаңар, моон чоруулар!

Виноград сывы-биле деңнелге

15 ¹Мен дээрге ёзулуг виноград сывы мен, а Мээң Адам — виноград ажаакчызы-дыр. ²Мээң чимис үнмес адырым бүрүзүн Ол одура кезип кааптар, а чимис үнер адырларымны, оон-даа хөй дүжүттү берзиннер дээш, арыглап кааптар. ³Мээң силерге медеглээн сөзүмнүн ачызында ам арыгланы берген силер. ⁴Силер — Менде, а Мен — силерде бар болуулу. Адыр боду чайгаар чимистелип, дүжүт бербес, ол сыптың тудуш кезээ болур ужурлуг. Менде бар болбас болзуңарза, силер база боттарыңар дүжүт эккеп шыдавас силер.

⁵Мен дээрге сып мен, а силер — адырлар силер. Кым Менде бар боорул, Мен база ол кижиге бар мен, ол ынчан элбек дүжүттү бээр. Мен чогулда силер чүнү-даа кылып шыдавас силер. ⁶А Менде бар болуп, харылзаа тутпаан кижиге — үндүр октаттына берген, кадып калган адыр дег. Ындыг адырларны чыгаш, отче киир октап, өрттедиптер.

⁷Силер Менде бар болзуңарза база Мээң сөстөрүм силерде бар болза, күзээн-не чүвөнерни ынчан диленер, шуптузу бүдө бээр. ⁸Силер хөй дүжүттү бээр болзуңарза база Мээң өөреникчилерим болуп турар болзуңарза, Адам улам-на алдаржыыр. ⁹Адамның Меңээ ханы ынаа дег, Мен база силерге ынак мен. Мээң ынакшылым иштинде болуп амыдырар! ¹⁰Мен база-ла Адамның чагыларын сагааш, Оон ынакшылының иштинде болуп амыдырап чоруурум бо. Силер база айтышкыннарым сагып болзуңарза, Мээң ынакшылым иштинде болуп амыдыраар силер. ¹¹Мээң өөрүшкүм силерни болзун дээш база өөрүшкүңер эгээртинмес долу болзун дээш, Мен ону силерге чугааладым. ¹²Мээң силерге ынаам ышкаш, бот-боттарыңарга ынак болунар. Мээң силерге чагыым ол-дур. ¹³Бодунун эш-өөрү дээш амы-тынын бээр кижиниң ынакшылыңдан артык ынакшыл чок. ¹⁴Мээң силерге айтышкын кылдыр берген чүүлүмнү сагып чоруур болзуңарза, Мээң эш-өөрүм боор силер.

Иисус болгаш бүзүрөөн кижиге

¹⁵Мен ам силерни чалчалар деп адавастай бердим, чүгө дээрге чалча кижиге оон дээргизи чүнү кылып турарын билер эвес. Харын Мен силерни эш-өөрүм деп ададым, чүгө дээрге Адамдан дыннааным бүгү чүүлдү силерге чугаалап бердим. ¹⁶Силер Мени шилип албаан силер, харын бо делегейге чоруур кылдыр база кажан кезээде артар дүжүдүн бээр кылдыр хүлээндирип, силерни Мен Бодум шилип алдым. Ынчан Мээң адым адап, чүнү-даа дилээринерге, Адам силерге дөгөрезин бээр. ¹⁷Мээң силерге чагыым бо-дур: бот-боттарыңарга ынак болунар!

Бүзүрөөн кижиге болгаш бо делегей

¹⁸Бо делегейниң улузу силерни көөр хөңнү чок болур болза, оларның баштай Мени көөр хөңнү чок апарганын сактып чорунар. ¹⁹Силер бо делегейге хамааржыр турган болзуңарза, ол силерге бодунун улузунга дег ынак болур ийик. Ынчалза-даа силер бо делегейге хамаарышпас силер, чүгө дээрге Мен силерни шилип алгаш, бо делегейден аңгыладым, ол дээш, бо делегей силерни көөр хөңнү чок-тур. ²⁰„Чалча бодунун дээргизинден арта бербес“ — деп силерге чугаалаан сөзүмнү

сактып чорунар. Мени истеп сүрүп турганда, силерни база истеп сүре бээр. Мээң сөстөрүмни сагып чорааннар болза, силерниин база сагырлар. ²¹Мээң улузум боорунарга, бо делегейниң улузу силерге ол бүгүнү кылып, чүге дээрге олар Кым Мени айбылап чорутканын билбес-тирлер. ²²Мен бо делегейже келбээн азы олар-биле чугаалашпаан болзумза, олар бачыды дээш буруудавастар ийик. А ам оларда бачыды дээш агартыныг чок-тур. ²³Мени көөр хөңнү чок кижиге Адамны база көөр хөңнү чок. ²⁴Өске кымның-даа кылып шыдавазы ажил-херектерни Мен оларның аразынга кылбаан болзумза, олар бачыды дээш буруудавастар ийик. А ам олар ажил-херектерини көргөш-даа, дөмей-ле Мени база Адамны көөр хөңнү чок-турлар. ²⁵Ынчангаш оларның ыдыктыг хоойлузунда: „Мени хей-ле көөр хөңнү чок апарганнар“^a — деп бижээн чүүл чогул бүткени ол.

Бүзүрээн кижиге болгаш Сүлдэ

²⁶Мээң силерге Адамдан чорудуптарым, Адамдан үнүп турар алыс шынның Сүлдэзи болур Өмээржикчи чедип кээр. Ол Мээң дугайым-да херечилээр. ²⁷Силер база Мээң херечилерим силер, чүге дээрге эң эгезинден-не Мээң-биле кады турган силер.

Истеп сүрүүшкүннер дугайында өөреникчилерге сагындырыг

16 ¹Мен силерниң бүзүрелиңер чайгыла бербезин дээш, бо бүгүнү чугааладым. ²Силерни синагогалардан үндүр сывыртаптар. Силерни өлүргөн улус ооң-биле Бурганга бараан болуп турарывыс ол деп бодай бээр ындыг безин үе чедип кээр. ³Олар силерни ынчалдыр аажылай бээр, чүге дээрге Адамны-даа, Мени-даа билбес-тирлер. ⁴Ындыг үе чедип кээрге, Мээң силерге ол дугайын чугаалап турганымны сагынзыннар дээш, ол бүгүнү Мен силерге чугааладым. Силер-биле кады турган болгаш, силерге ону эң эгезинде чугаалаваан мен.

Ыдыктыг Сүлдениң ажил-херээ

⁵А ам Мени айбылап чоруткан Адамче чоруурум ол-дур. Ынчалза-даа силерниң кайыңар-даа Менден: „Кайнаар баарыңар ол?“ — деп айтырбас-тыр. ⁶Чүге дээрге Мээң сөстөрүмни дыңнааныңар соонда, чүректиниңерни мунгарал дола берген-дир. ⁷Ынчалза-даа Мен силерге алыс шынны чугаалап тур мен: Мен чоруй барзымза, силерге эки болур. Чүге дээрге Мен чорбазымза, Өмээржикчи силерге келбес, а

^a Ыд. ыр. 34:19.

чорупсумза, Ону силерге ыдыптар мен. ⁸Оон Ол чедип келгеш, бачыт, чөптүг чорук база Бурганның шүүгүзү деп чүл ол дээрзин бо делегейниң улузунга көргүзүп, ол бүгүнү шын эвес билип турары дээш, оларны сойгалаар. ⁹Бачыт дугайында бо делегейниң улузу билбестир — чүге дээрге олар Менээ бүзүрөвес-тир. ¹⁰Чөптүг чорук дугайында олар билбес-тир — чүге дээрге Мен ам Адамче чоруурум бо-дур, моон соңгаар Мени көрбес силер. ¹¹Шүүгү дугайында олар билбестир — чүге дээрге бо делегейниң чагырыкчызы шииттирип алгандыр. ¹²Оон-даа хөй чүвени силерге чугаалаар дээн мен, ынчалза-даа ам ону угаап шыдаар хире эвес-тир силер. ¹³Алыс шынның Сүлдэзи чедип келгеш, силерни алыс шынче баар орук-биле эдерти бээр. Чүге дээрге Ол бодунун өмүнээзинден чугаалавас, а чүгле дыннаан чүвезин силерге дамчыдар болгаш чүү болурун чугаалап бээр. ¹⁴Ол Мени алдаржыдар, чүге дээрге чугаалаар бүгү чүвезин Менден алгаш, силерге дамчыдып бээр-дир. ¹⁵Адамда бар бүгү чүве Мээңи-дир. Ынчангаш ол Сүлдениң Менден алгаш, силерге дамчыдып бээрин чугааладым. ¹⁶Удатпайн, силер Мени көрбейн баар силер, оон көңгүс үр болбайн, катап көре бээр силер»*.

Өөреникчилерниң ажыг-шүжүү өөрүшкүже шилчий бээр

¹⁷Оон өөреникчилериниң чамдызы ынчан аразында: «„Удатпайн, силер Мени көрбейн баар силер, оон көңгүс үр болбайн, катап көре бээр силер“ база „Мен Адамче чоруурум бо-дур“ — дээш, биске оон чүнү элдээртип турары ол? ¹⁸А: „Удатпайн“ — деп, ол чүү дээри ол? Бис Оон чүнү чугаалаанын билбес-тир бис» — деп чугаалажып турганнар.

¹⁹Оларның чүнү айтырар деп бодаанын Иисус билир турган. Ынчангаш оларга мынча дээн: «Мээң „Удатпайн, силер Мени көрбейн баар силер, оон көңгүс үр болбайн, катап көре бээр силер“ — дээш, чүнү элдээрткеним ол боор деп, бот-боттарыңардан айтыржып тур силер бе? ²⁰Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силер ыглап-сыктап база кажыыдай бээр силер, а бо делегейниң улузу ол өйде өөрүп-хөглөй бээр. Силер муңгараар силер, ынчалза-даа силерниң мунгаралыңар өөрүшкүже шилчий бээр. ²¹Херээжен кижиге божуур деп баргаш, муңгарай бээр, чүге дээрге оон хилинчек көөр үези келген-дир. Ынчалза-даа чаш төлүн божуп алганда, өртемчейге

* ^{16:16} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Чүге дээрге Мен Адамче чоруптарым ол-дур» — деп сөстөрни немээн.

кижиниң төрүттүнгени дээш өөрээнинден, хилинчээн утгуптар. ²²Силер ам шак-ла ындыг мунгаралга алыскан-дыр силер, ынчалза-даа Мен силерни база катап көрүп каар мен. Силерниң чүрээнер ынчан өөрүй бээр, а ол өөрүшкүнерни кым-даа силерден хунаап ап шыдавас. ²³Ол хүн кээрге, Менден чүнүң-даа дугайында айтыраы болдунмас. Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мээң адым адап, Адамдан чүнү-даа дилээр болзунарза, Ол силерге дөгerezин бээр. ²⁴Мынчага дээр силер Мээң адым адап, чүнү-даа дилевээн силер. Диленер, оон алыр силер, силерниң өөрүшкүнер эгээртинмес долу болур.

Мен бо делегейни тишлээн мен

²⁵Амдыгаа дээр Мен силерге угаадыглыг чугаалар дузазы-биле чугаалап келдим. Ынчалза-даа силерге Адамның дугайында, угаадыглыг чугаалар чокка, ажыы-биле чугаалай бээрим үе-шаг кел чор. ²⁶Ол хүн кээрге, Мээң адым адап, Оон диленер. А Мен Адамдан силер дээш ээрежип дилээримни чугаалавайн тур мен. ²⁷Адам Боду-ла силерге ынак. Силер Меңээ ынак апаргаш, Мээң Бургандан келгенимге бүзүрөөн боорунарга, Ол силерге ынак. ²⁸Мен Адамдан чоруткаш, бо делегейге чедип келдим, а ам бо делегейни каапкаш, база катап Адамче чоруурум бо-дур».

²⁹Оон өөреникчилери Анаа мынча дээннер: «Силер ам кандыг-даа угаадыглыг чугаа чокка, ажыы-биле чугаалап тур силер. ³⁰Силерниң хамык чүвени билириңерни база Силерден кымның-даа айтырыг салырын хереглевизинерни ам билип тур бис. Ынчангаш Бургандан келгениңерге бүзүрөй бердивис».

³¹Иисус оларга мынча дээн: «Ам-на бүзүрединер бе?! ³²Силер шуптунар Мени чааскаандырзымны каапкаш, чүк санай тарай маңнажы бээринер үе мыя бо келди, харын мырыңай дүжүп келди. Ынчалза-даа Мен херек кырында чааскаан эвес мен, чүге дээрге Адам Мээң-биле кады болгай. ³³Мээң-биле харылзаанар силерге амыр-тайбыңны берзин дээш, Мен силерге бо бүгүнү чугааладым. Силерни бо делегейде качыгдал манап турар, ынчалза-даа туттунунар: Мен бо делегейни тишлээн мен!»

Өөреникчилери дээш, Иисустуң мөргүлү

17 ¹Ону чугаалааш, Иисус карактарын дээрже углай көрүңгеш, мынча дээн: «Адам! Шаг-үем чедип келди. Оглуң Сени алдаржыдып шыдазын дээш, Оглуңнун алдарын улуска көргүс. ²Ол Сээң Анаа бүзүрөп хүлээткен улузуннун шуптузунга мөңгө амыдыралды

берзин дээш, Сен Анаа бүгү кижиге төрөлгөтөнни чагырар эргени бердин. ³А мөңгө амыдырал дээрге-ле, дың чангыс алыс шын Бурган болур Сени база Сээң айбылап чорутканың Иисус Христосту билип алыры болгай. ⁴Сээң Меңээ кылзын дээш дааскан ажил-херээни күүсеткеш, Мен Сени чер кырынга алдаржыттым. ⁵О, Адам, бо өртемчей бодарап тывылбаанда-ла, Мен Сээң-биле кады турумда эдилеп чорааным, Бодунда бар алдарың-биле Мени ам алдаржыдып көр.

⁶Сээң бо делегейден алгаш, Меңээ хүлээдип берген улузунга Сээң адынны ажыдып бердим. Олар Сээң улузун болуп чораан, оон Сен оларны Меңээ хүлээдип бердин. Олар Сээң сөзүннү дыннаар-дырлар. ⁷Сээң Меңээ бергениң хамык чүүл Сенден үнген дээрзин олар ам-на билип алдылар. ⁸Чүге дээрге Сээң Меңээ берген сөстериңни оларга дамчыттым. Улус оларны хүлээп алгаш, Мээң Сенден келгенимни ылап деп билип кааннар база Мени Сээң айбылап чорутканыңга бүзүрөй бергеннер. ⁹Мен олар дээш, мөргүп тур мен. Бо делегейде шупту улус дээш эвес, а чүгле Сээң Меңээ берген улузун дээш, мөргүп тур мен, чүге дээрге олар Сээң улузун болгай. ¹⁰Менде бар бүгү улус – Сээни, а Сенде бары – Мээни болгай. Мен оларны дамчыштыр алдаржый берген мен. ¹¹Мен ам бо делегейде эвес мен, Мен Сенче чоруптум, а олар бо делегейге артып каарлар. Ыдыктыг Адам! Бистин чангыс эптивис ышкаш, олар база чангыс эптиг болзун дээш, Меңээ бергениң Бодуннун адынның күжү-биле оларны кадагалап көр. ¹²Мен олар-биле кады бо делегейге тургаш, Меңээ бергениң Бодуннун адынның күжү-биле оларны кадагалап чордум. Ол улусту кадагалап шыдадым-даа: Бижилгениң сөзү чогузун дээш, өлүр чолга онаашкан чүгле чангыс кижиден ангыда, оларның кайызы-даа өлбеди.

¹³А ам Сенче дедир чоруурум бо-дур. Мээң өөрүшкүм оларның чүректериңге эгээртинмес долу бар болзун дээш, амдызында бо делегейге тургаш, ол бүгүнү чугааладым. ¹⁴Мен оларга Сээң сөзүннү дамчыттым, ынчангаш бо делегейниң улузу оларны көөр хөңнү чок апарган, чүге дээрге Мээң бо делегейден эвезим ышкаш, олар база бо делегейден эвес болгайлар. ¹⁵Сээң оларны бо делегейден алгаш баарыңны дилевейн тур мен, харын оларны бузуттан камгалаарыңны дилеп тур мен. ¹⁶Мээң бо делегейден эвезим ышкаш, олар база бо делегейден эвес-тирлер. ¹⁷Оларны Бодуннун алыс шының-биле ыдыктап көр: Сээң сөзүң дээрге-ле алыс шын ол-дур. ¹⁸Мени бо делегейге айбылап чорутканың ышкаш, Мен база оларны шак ынчаар бо делегейге айбылап чоруттум. ¹⁹Олар база Сээң ылап шын улузун

болзун дээш, Мен Бодумну Сенээ бүрүнү-биле бараан болурунга хүлээдип тур мен. ²⁰Чүгле олар дээш эвес, харын оларның өөредиин дамчыштыр Меңээ бүзүрей бээр бүгү улус дээш база дилеп тур мен. ²¹Олар шупту чангыс эптиг болзуннар: Адам сээң — Менде, а Мээң — Сенде барым дег, олар база шак ынчаар Бисте бар болзуннар. Бо делегейниң улузу Мени Сээң айбылап чорутканынга бүзүрезин. ²²Бистиң чангыс эптивис дег, олар база ындыг чангыс эптиг болзуннар дээш, Меңээ бергениң алдарны Мен оларга база берип каан мен. ²³Мен — оларда бар мен, а Сен — Менде бар сен. Мени Сээң айбылап чорутканынны база Меңээ ышкаш, оларга ынаанны бо делегейниң улузу билип алзын дээш, олар база бүрүнү-биле чангыс эптиг болзуннар!

²⁴Адам! Сээң Меңээ берген улузун Мээң турар черимге Мээң-биле кады турарын күзеп тур мен. Бо өртемчей чаяаттынар мурнунда-ла Сен Меңээ ынак турдун, ынчангаш Сээң Меңээ бергениң алдарымны олар көрзүннер. ²⁵Бачыт чок Адам! Бо делегейниң улузу Сени билбейн барган. Ынчаарга Мен Сени билир мен, а Меңээ бүзүрэннер Мени Сээң айбылап чорутканынны билирлер. ²⁶Сээң Меңээ ынакшылың дег, шак ындыг ынакшыл оларга турзун дээш база Мээң оларга бар болурум дээш, Мен Сээң адынны оларга ажыдып берген мен база ам-даа ажыдар мен».

Иуданың Иисусту садыпканы

(Мф. 26:47-56; Мк. 14:43-50; Лк. 22:47-53)

18 ¹Адазынга ынчаар мөргүп алгаш, Иисус Бодунун өөреникчилери-биле кады Кедрон суунуң аккан шынаазының ындынче, сесерликтиг черже чорупкан. Ол сесерликче Бодунун өөреникчилери-биле кады кире берген. ²Саттыныкчы Иуда ол черни билир турган, чүге дээрге Иисус Бодунун өөреникчилери-биле кады болганчок-ла аңаа чыглыр турган чүве-дир. ³Ынчангаш Иуда рим шериглерни база Бурганның дээди бараалгакчыларынын болгаш фарисейлерниң чорутканы таңныылдарны эдертип алгаш, ынаар чеде берген. Олар шупту деңнерлиг, чырыткыларлыг болгаш ок-чепсектиг болган.

⁴Иисус Боду-биле чүү болурун дөгезин билир болгаш, оларже уткуй үнгеш: «Кымны дилеп чор силер?» — деп айтырган. ⁵Олар: «Назарет чурттуг Иисусту» — деп харыылааннар. Иисус оларга: «Мен-дир мен» — дээн. Саттыныкчы Иуда база олар-биле кады турган. ⁶Иисус оларга: «Мен-дир мен» — деп чугаалаптарга, олар аткаар

баскаш, черже доңгая кээп дүшкеннер*. ⁷Ол: «Кымны дилеп чор силер?» — деп база катап айтырган. Олар: «Назарет чурттуг Иисусту» — дээннер. ⁸Иисус мынча деп харыылаан: «„Мен-дир мен“ деп силерге чугааладым чоп. Мени дилеп чоруур болзунарза, бо улуска дегбейн, салып чорудуптунар». ⁹(Иисустун: «Адам, Меңээ берген улузуннун аразындан Мен кымны-даа чидирбедим» — дээн сөзү ынчаар чогул бүткен.)

¹⁰Симон Пётр хылыштыг чораан болгаш, оозун ушта тырткаш, Бурганның дээди бараалгакчызының чалчазының оң талакы кулаан одура шаапкан. Чалчанын адын Малх дээр чүве-дир. ¹¹Ынчалза-даа Иисус Пётрга мынча дээн: «Хылыжың хыннап ал! Бо үлүг-дашканы Меңээ Адам берди. Таанда-ла Мен ону ишпес мен бе?»

Иисусту тудуп хоругдааны

(Мф. 26:57-58; Мк. 14:53-54; Лк. 22:54)

¹²Рим шериглер болгаш оларның баштыңчызы база иудей таңныылдар ынчан Иисусту туткаш, Ооң холдарын хүлүп алганнар. ¹³Оон Ону баштай Аннага чедире бергеннер. Анна болза, ол чылын Бурганның дээди бараалгакчызы турган Каиафаның каты чүведир. ¹⁴«Бүгү чон дээш, чангыс кижиниң өлү бергени дээре» деп, иудейлерге сүме каткан Каиафа ол турган. ¹⁵Иисусту Симон Пётр болгаш өске бир өөреникчи эдерип чораан. Ол өөреникчини Бурганның дээди бараалгакчызы таныыр турган, ынчангаш ол Иисус-биле кады Бурганның дээди бараалгакчызының коданынче кире берген.

Пётрнуң Иисустан ойталааны

(Мф. 26:9-70; Мк. 14:66-68; Лк. 22:55-57)

¹⁶А Пётр даштыгаа, хаалга чанынга туруп калган. Бурганның дээди бараалгакчызының таныыры демги өөреникчи оон үнүп келгеш, хаалгачы уруг-биле чугаалашкаш, Пётрну иштинче кирире берген. ¹⁷Хаалгачы чалча уруг ынчан Пётрга: «Сен база ол Кижиниң өөреникчилеринин бирээзи эвес сен бе?» — дээн. Пётр: «Чок» — деп харыылаан. ¹⁸Соок боорга, чалчалар болгаш таңныылдар от ужудуп алгаш, чыннып турганнар. Пётр база-ла олар-биле кады чыннып туруп алган.

* ^{18:6}Иисустун чугаалаан: «Мен-дир мен» — деп сөстери Бурганның ыдык адының грек дылче очулгазынга дөмей бооп турар.

Иисусту байысааганы

(Мф. 26:59-66; Мк. 14:55-64; Лк. 22:66-71)

¹⁹ Бурганның дээди бараалгакчызы Иисусту Ооң өөреникчилеринин болгаш өөредиинин дугайында байысаай берген. ²⁰ Иисус аңаа: «Мен бүгү улуска ажы-биле чугаалап турдум. Мен кезээде хамык иудейлернин үргүлчү чыгыр черлери – синагога болгаш Бурганның өргээзинге өөредип турдум. Мен ажыт-чажыт чокка суртаалдап турдум. ²¹ Чүге Мени байысаап тур силер? Дыңнаан улустан Мээң чүнү чугаалап турганымны айтырыңар. Мээң чугаалап турган чүвемни олар билер-ле болгай» – деп харыылаан.

²² Иисус ону чугаалаптарга, чанынга турган бир таңныыл Ооң чаагынче дажыпкаш: «Бурганның дээди бараалгакчызы-биле Сээң канчаар чугаалажып турарың ол?» – дээн. ²³ Иисус аңаа: «Мен соора барган болзумза, кижини бүрүзүңге соора барганымны көргүс, а шынын чугаалаан болзумза, Мени чүге дажыгырың ол?» – дээн. ²⁴ Анна Иисусту хүлүг-лүг хевээрзин Бурганның дээди бараалгакчызы Каиафаже чорудупкан.

²⁵ Симон Пётр чылынмышаан хевээр турган. Ынчан улус оон: «Сен база Ооң өөреникчилеринин бирээзи эвес сен бе?» – деп айтырганнар. Ол ойталап: «Чок» – дээн. ²⁶ Пётрга кулаан одура шаптырткан кижинин төрели болур, Бурганның дээди бараалгакчызының база бир чалчазы ынчан: «Мен сени сесерликке, Ооң-биле кады турунда көргөн эвес ийик мен бе?» – дээн. ²⁷ Пётр база катап ойталап каапкан. Оон дораан-на аскыр-дагаа алгыра берген.

Иисус рим чагырыкчы Пилаттың мурнунда

(Мф. 27:1-2, 11-14; Мк. 15:1-5; Лк. 23:1-5)

²⁸ Эрген эрте Иисусту Каиафадан рим чагырыкчының ордузунга чедире бергеннер. Хирге борашпас дээш, ёзулал сагып, иудей эрге-чагырга улузу ордуже кирбээннер, а олар ынаар кире берген болза, хосталышкын байырлалының кежээки чемин чип шыдавас апаар турган. ²⁹ Ынчангаш Пилат оларга уткуй үнүп келген. Ол: «Силер Бо кижини чүү дээш буруудадып тур силер?» – деп айтырган. ³⁰ Олар аңаа: «Ол чүнү-даа үлгетпээн болза, бис Ону силерге эккелбес ийик бис» – деп харыылааннар. ³¹ Пилат оларга: «Силер Ону боттарыңар алгаш, ыдыктыг хоойлуңар ёзугаар шиидинер» – дээн. Иудейлер аңаа: «Кымны-даа өлүрүп шаажылаар эргевис чок» – деп удурланганнар. ³² Иисустуң Бодунуң кандыг өлүм-биле өлүрүн баш удур чугаалаан сөстери боттанзын дээш, ынчаар болганы ол.

³³ Пилат ынчан ордузунче дедир кире бергеш, Иисусту кый деп алгаш: «Сен иудей хаан сен бе?» – деп айтырган. ³⁴ Иисус: «Ону силер бодунар ынча дидинер бе азы силерге Мээң дугайымда өске улус чугаалады бе?» – деп удур айтырган. ³⁵ Пилат мынча деп харыылаан: «Мен иудей-дир мен бе? Сээң-не чуртташтарың база Бурганның дээди бараалгакчылары Сени меңээ тудуп эккелдилер чоп. Чүнү үлгеткен кижини сен?» ³⁶ Иисус: «Мээң Чагыргам бо делегейден эвес чүве. Мээң Чагыргам бо делегейден турган болза, албатыларым иудейлерге Мени тудуп бериптезин дээш, болчуп сокчурлар ийик. Чок, Мээң Чагыргам моон эвес» – деп харыылаан. ³⁷ Пилат Аңаа: «Ынчаарга Сен черле хаан ышкажың чүл?» – дээн. Иисус мынча деп харыылаан: «Мени хаан деп, силер чугаалап тур силер. Мен алыс шынны херечилээр дээш төрүттүндүм база ол дээш, бо делегейге чедип келдим. Алыс шынга хамааржыр кым-даа болза, Мээң үнүмнү дыңнап турар». ³⁸ Пилат Иисустан: «Алыс шын деп ол чүнүл?» – деп айтырган.

Ону чугаалааш, Пилат база катап иудейлерге үнүп келгеш, оларга мынча дээн: «Мен бо кижинин кандыг-даа кем-буруузун тыппас-тыр мен. ³⁹ Силернин ёзу-чаңчылыңар ёзугаар, хосталышкын байырлалы кээрге, силерге бир херектенни хостап бээр ужурлуг мен. „Иудей хаанны“ силерге хостап берейн, күзеп тур силер бе?» ⁴⁰ Олар харызынга база катап: «Ону эвес! Варавваны!» – деп алгыржып үнгеннер. Варавва дээрге дээрбечи кижини чүве-дир.

Иисусту өлүрүп деп шииткени

(Мф. 27:15-31; Мк. 15:6-20; Лк. 23:13-25)

19 ¹ Пилат ынчан: «Иисусту аппарат, кымчылаңар!» – деп дужаанган. ² Шериглер тенниг чадаң ыяш будуундан оваадай өрээш, Ооң бажынга салгаш, хааннар кедер хүрең-кызыл хепти Аңаа кедирип кааннар. ³ Олар Иисустуң чанынга кээп: «Иудей хаан алдаржызын!» – дээш, Ооң чаагынче дажып турганнар.

⁴ Пилат база катап үнүп келгеш, иудейлерге: «Бо кижинин кандыг-даа кем-буруузун тыппаанымны билзиннер дээш, мен Ону силернин мурнуңарже үндүрүп келдим» – дээн. ⁵ Ынчан Иисус тенниг чадаң ыяш будуундан өрөөн оваадайлыг база хааннар кедер хүрең-кызыл хептиг үнүп келген. Пилат оон оларга: «Ол бо-дур!» – дээн.

⁶ Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш таңныылдар Ону көрүп кааш-ла: «Ону хере шавыңар! Хере шавыңар!» – деп алгыржы бергеннер. Пилат оларга: «Ону боттарыңар алгаш, хере шаап каңар, чүге дээрге мен Ооң кем-буруузун тыппадым» – дээн. ⁷ Иудейлер аңаа:

«Бисте ыдыктыг хоойлу бар, а ону барымдаалаар болза, Ол өлүр ужурлуг, чүгө дээрге Ол Бодун Бурганның Оглу мен дээн-дир» — деп удурланганнар. ⁸Пилат ону дыңнааш, дам-на корга берген. ⁹Оон өргээзинче катап кире бергеш, Иисустан: «Кайыын келген сен?» — деп айтырган. Ынчалза-даа Иисус анаа харыы бербээн. ¹⁰Пилат Аңаа: «Мээң-биле чугаалажыр хөңнүң чогул бе? Сени хере шаап каар-даа эргениң база Сени салып чорудуптар-даа эргениң Менде барын бил-безиң ол бе?» — дээн. ¹¹Иисус: «Өрүтен силерге бербээн болза, силерге Мээң бажым билер кандыг-даа эрге турбас ийик. Ынчангаш кым Мени силерге садыпкан ийик, ол кижиниң бачыды улуг болур» — деп харыылаан. ¹²Ону дыңнаан ояар, Пилат Иисусту хостап салыптар дээш кызыдып эгелээн. Ынчалза-даа иудейлер алгыржып-ла турганнар: «Ону хостап салыптар болзуңарза, силер императорнун өңнүү эвес-тир силер. Бодун „Хаан мен“ деп турар кижиги бүрүзү — императорга удур тура халаан кижиги-дир!» ¹³Пилат ол сөстөрни дыңнап кааш, Иисусту дашкаар үндүртү бергеш, «Даш бедигээш» азы еврей дылда «Гаввафа» дээр черде шииткел олудунга олуруп алган. ¹⁴Ынчан хосталыышкын байырлалының бүдүүзү, дүш үези турган. Пилат иудейлерге: «Силерниң хааныңар бо-дур!» — дээн. ¹⁵Олар: «Ооңарны ырадыңар! Ырадыңар! Ону хере шавыңар!» — деп алгыржы бергеннер. Пилат оларга: «Силерниң хааныңарны хере шавар кижиги мен бе?» — дээн. Бурганның дээди бараалгакчылары: «Императордан өске хаан бисте чок» — деп харыылааннар. ¹⁶Пилат ынчан Ону хере шавары-биле ам-на оларга хүлээдип берген. Шериглер Иисусту алгаш барганнар.

Иисусту хере шаап шаажылааны

(Мф. 27:32-44; Мк. 15:21-32; Лк. 23:26-43)

¹⁷Иисус хоорайдан Бодунун белдир-кресин чүктеп үнгеш, «Баш сөөгү» азы еврей дылда «Голгофа» дээр черге чедип келген. ¹⁸Шериглер Ону анаа белдир-креске хере шаап кааннар. Иисус-биле кады өске ийи кижини база — Ону ортузунга, а оларны Ооң ол-бо талазынга хере шаап каан турган. ¹⁹Пилат самбырага бижик бижиткеш, белдир-креске быжыглазын деп дужааган. Ында: «Назареттен Иисус — иудей хаан» — деп бижээн болган. ²⁰Ол бижикти дыка хөй иудейлер номчаан, чүгө дээрге Иисусту хере шапкан чер хоорайдан ырак эвес турган кадында, үш аңгы: еврей, латин, грек дылдарда бижээн болган. ²¹Иудеяның Бурганның дээди бараалгакчылары Пилатка: «„Иудей хаан“ — деп эвес, а „Ол иудей хаан мен деп адаттыңан“ — деп

бижиңер» — дишкеннер. ²²Пилат: «Мен бижиир дээн чүүлүмнү бижим» — деп харыылаан.

²³Иисусту хере шапкан соонда, шериглер Ооң даштыкы хевин ап алгаш, шериглерниң саны-биле дөрт кезекке үлежип алганнар. Ол ышкаш иштики хевин база ап алганнар. А иштики хевин даарашкы чокка, бүдүнү-биле аргаан болган. ²⁴Ынчангаш бот-боттарынга: «Ону ора сокпаалы, ооң орнунга кымныы болур эвес деп, даштар октап, төлгелээли» — дишкеннер. («Мээң даштыкы хевимни аразында үлежип алганнар, Мээң хевим ужун даштар октап, төлгелээннер»^a — дээн Бижилгениң сөстери боттаныр ужурлуг турган.) Шериглер ону ол олчаан күүсеткеннер.

²⁵Иисустун белдир-кресиниң чанынга Ооң авазы, авазының дунмазы, Клеопаның кадайы болур Мария болгаш Мария Магдалина олар турган. ²⁶Иисус авазын база ооң чанынга турган Бодунун ынак өөреникчизин көрүп кааш, авазынга: «Силерниң оглуңар бо-дур, авай!» — дээн. ²⁷А өөреникчизинге: «Сээң аваң бо-дур!» — дээн. Оон бээр-ле демги өөреникчи Марияны бажыңыга тургузуп алган.

Иисустун өлүмү

(Мф. 27:45-56; Мк. 15:33-41; Лк. 23:44-49)

²⁸Бүгү чүве ам боттанганын билер болгаш, Иисус Бижилге бүрүнү-биле чогуп бүтсүн дээш: «Суксаарымны!» — дээн. ²⁹Ол черге ажыг араганы долдур куткан сава турган. Шериглер суг синирер губканы арага-биле өттүргеш, шиш өргөн бажыңга кедиргеш, Ооң эрнинге чедире бергеннер^b. ³⁰Иисус араганы ижипкеш: «Боттаны берди!» — дээн. Оон Ооң амы-тыны үстү бээрге, бажы халаш дээн.

³¹Ол хүн амыр-дыш хүнүңгө белеткел хүнү болган. Өлүг мага-боттар амыр-дыш хүнүңдө белдир-крестерге астынып артарын иудейлер күзевээннер, артында-ла ол амыр-дыш хүнүңдө эн улуг байырлал эртер турган. Ынчангаш олар шаажылаттырганнарның чодаларын сый шапкылааш, мага-боттарын белдир-крестерден дүжүрүп алырын Пилаттан дилээннер. ³²Шериглер чеде бергеш, баштай Ооң-биле кады хере шаптырткан бир кижиниң, оон өскезиниң чодаларын сый шаапканнар. ³³А Иисуска чеде бээрге, Ол дем-не өлүп калган болган, ынчангаш олар Ооң чодаларын сый шаппайн барганнар. ³⁴Ынчалза-даа шериглерниң бирээзи чыда-биле Ооң быктын өттүр шанчыптарга, балыгдан хан биле суг төктү берген. (³⁵Ол бүгүнү суглуг караа-биле

^a Ыд. ыр. 21:19. ^b Ыд. ыр. 68:22.

көрген кижиге, силерни бүзүрөзүңүздү дээш, чугаалап турары бо. Ооң херечилели алыс шынныгы, шынын чугаалаанын ол билер. ³⁶ Бижилгениң: «Ооң чангыс-даа сөөгү сый шаптырбас болур»^а — дээн сөстери ынчаар чогуу бүткени ол. ³⁷ А Бижилгениң өске черинде мынча деп турар: «Олар өттүр шанчып алганы ол Кижиге көөрлөр».)^б

Иисусту орнукуштуканы

(Мф. 27:57-61; Мк. 15:42-47; Лк. 23:50-56)

³⁸ Иисустуң өөреникчизи болур, ынчалза-даа иудей эрге-чагыргадан корткаш, оозун чажырап чораан Аримафея чурттуг Иосиф дээрзи ооң соонда Пилаттан Иисустуң мага-бодун дүжүрүп алыр чөпшээрел дилээн. Пилат чөпшээрээрге, Иосиф баргаш, Ооң мага-бодун алгаш барган. ³⁹ Иисуска бир-ле катап дүне кээп чораан Никодим база чедип келгеш, үжөн кил хире деңзилиг смирна биле алоэ холуксаазы чаагай чыттыгы үс эккелген. ⁴⁰ Олар оон Иисустуң мага-бодун алгаш, иудейлерниң өлгөн кижиге орнукушудар чаңчылы ёзуугаар, Ону чаагай чыттыгы үс сиңирген чуга пөс шывыглар-биле ораап кааннар. ⁴¹ Ооң хере шаптырган черинге сесерлик турган, а ол сесерликке ам дээррезинде кымны-даа ажааваан чаа чевег-куй турган. ⁴² Амыр-дыш хүнүнүң бүдүүзү боорга, куй база чоок боорга, Иисусту аңаа ажаап кааннар.

Иисустуң катап дирилгени

(Мф. 28:1-10; Мк. 16:1-8; Лк. 24:1-12)

20 ¹ Улуг-хүн эртенинде, ам-даа карангы турда, Мария Магдалина чевег-куйга чедип келгеш, көөрге, куй аксы дуглаан дашты чайладыр чууп каан болган. ² Ол маңнап чоруткаш, Симон Пётрға база Иисустуң ынак турганы өске өөреникчиге баргаш, оларга: «Дээргини чевег-куйдан алгаш барып-тырлар! Ону ам кайда салганын билбес-тир бис» — дээн.

³ Пётр биле өске өөреникчи доп-дораан чевег-куйге чорупканнар. ⁴ Олар иелээн маңнажыпканнар, ынчалза-даа өске өөреникчи Пётрдан дүрген чүгүрген болгаш, чевег-куйга баштай четкен. ⁵ Ол доңгайып бакылааш, чыткан шывыгларны көрүп каан, ынчалза-даа чевег-куйге кирбээн. ⁶ Ооң соон дарый Симон Пётр маңнап келген. Ол дораан-на чевег-куйге киргеш, чүгле чыткан шывыгларны ⁷ база Ооң бажынга чораан орнукушудулга аржыылын көрүп каан. Аржыылды

^а Хост. 12:46. ^б Зах. 12:10.

шывыглар-биле кады эвес, а дүргеш, ангы черде салып каан чыткан. ⁸ Баштай маңнап келген өске өөреникчи база ынчан чевег-куйге кирип келген. Ол бүгү чүвени көргеш, бүзүрей берген. ⁹ (Ынчалза-даа Христостуң өлүглерден катап дирлир ужурлуун чугаалаан Бижилгени олар ам-даа билбейн турганнар.) ¹⁰ Өөреникчилер оон чана бергеннер.

Иисустуң Мария Магдалинага көзүлгени

(Мф. 16:9-11)

¹¹ А Мария чевег-куй даштынга ыглап турган. Ыглавышаан, ол чевег-куйге доңгайып бакылапкаш, ¹² Иисустуң мага-боду чыткан черде — бирээзи Ооң бажынын, а өскези буттарынын орнунда олурар — дээрниң ак хептиг ийи төлээзин көрүп каан. ¹³ Олар оон: «Дуңмай, чүге ыглап тур сен?» — деп айтырганнар. Мария оларга: «Мээң Дээргимни алгаш барып-тырлар. Ону ам кайда салганын билбес-тир мен» — деп харыылаан.

¹⁴ Ол ынча дээш, хая көрүнгеш, бодунуң мурнунда Иисустуң турарын көрүп каан. Ынчалза-даа ол Ону танываан. ¹⁵ А Иисус аңаа: «Дуңмакым! Чүге ыгладың? Кымны дилеп чор сен?» — дээн. Айтырыг салган кижиге сесерлик ажаакчызы-дыр деп бодааш, Мария аңаа: «Хайырааты! Ону аппарат болзунарза, кайда салганынарны чугааланар, мен баргаш, Ону ап алыын» — дээн. ¹⁶ Иисус аңаа: «Мария!» — дээн. Оозу хая көрүнгеш, Иисуска еврейлеп: «Раввун!» — дээн. («Башкы» дээни ол.) ¹⁷ Иисус аңаа чугаалап-тыр: «Мени тутпайн көр! Мен ам-даа Адамче өрү көдүрлүп үнмээн-дир мен. Харын Мээң улузумга баргаш, мынча деп көр: „Мээң база силерниң Адавысче, Мээң база силерниң Бурганывысче өрү көдүрлүп үнерим бо-дур“». ¹⁸ Мария Магдалина өөреникчилерге чеде бергеш, оларга: «Дээргини көрдүм!» — дээн. Оон Иисустуң чүнү чугаалаанын оларга дамчыткан.

Иисустуң өөреникчилеринге кээп көзүлгени

(Мф. 28:16-20; Мк. 16:14-18; Лк. 24:36-49)

¹⁹ Улуг-хүннүң кежээзинде Иисустуң өөреникчилери чыылгаш, иудейлерден сестип, эжиктерин хаап алгылаан олурда, Ол кирип келген. Иисус оларның мурнунга туруп алгаш: «Амыргын-на бе!» — дээн. ²⁰ Ынча дээш, Ол Бодунуң холдарын болгаш быктын оларга көргүскен. Дээрги-Чаяакчыны көрүп кааш, өөреникчилери аажок өөрээннер. ²¹ Иисус оларга: «Амыргын-на бе! — деп катаптаан. — Адамның Мени айбылап чорутканы дег, Мен силерни база ынчалдыр айбылап

чорудуп тур мен». ²² Иисус ол сөстөрни чугаалааш, оларже тыныпкаш: «Ыдыктыг Сүлдени хүлээп алыңар! ²³ Кымның бачыттарын өршээр силер, ооң бачыттары өршээттинген болур, а кымныын өршээвес силер, ооң бачыттары хевээр арткан болур» — дээн.

Иисус болгаш Фома

²⁴ Ынчалза-даа, Иисус кээп турда, он ийи элчинниң бирээзи, Ийис деп шола ады база бар Фома олар-биле кады турбаан чүве-дир. ²⁵ Өске өөреникчилер анаа: «Бис Дээрги-Чаяакчыны көрдүвүс!» — дээн. Ынчан ол: «Ооң холдарында кадаглардан балыгларны көрбөөн шаамда, ол балыгларга салаамны дээспээн шаамда, а Ооң быктында балыынга холумну дээспээн шаамда, бүзүревес мен!» — деп харыылаан.

²⁶ Чеди хонган соонда, Ооң өөреникчилери, а Фома база олар-биле кады, бажыңга чыгып келгеннер. Эжикти дээктеп каан турда, Иисус кирип келгеш, оларның мурнунга туруп алгаш: «Амыргын-на бе!» — дээн. ²⁷ Оон Фомага: «Салаанны бээр сун. Мээн холдарым бо-дур, көр даан. Холунну бээр сунгаш, быктымда балыгга дегзип көр. Чигзинериң соксат! Харын бүзүре» — дээн. ²⁸ Фома Аңаа чүгле: «Мээн Дээрги-Чаяакчым болгаш Бурганым!» — дээринге өй болган. ²⁹ Иисус анаа: «Сен Мени көргеш, ам-на бүзүрей бердин. А Мени көрбөезе-даа, Меңээ бүзүрөөннер — амыр-чыргалдыг» — дээн.

³⁰ Иисус Бодунуң өөреникчилериниң мурнунга бо номда биживээн оон-даа өске дыка хөй кайгамчык чүүлдерни кылган. ³¹ Иисус — Бурганның Оглу, Христос дээрзинге силерни бүзүрезин дээш база Анаа бүзүрөөниң ачызында амыдыралды алырыңар дээш, бо номда кириген бүгү чүүлдү бижээн.

Тивериада хөлдүң эриинге

21 ¹ Иисус оон соонда Бодунуң өөреникчилеринге Тивериада хөлдүң эриинге база катап кээп көзүлгеш барган. Ол мынчаар болган. ² Симон Пётр, Ийис деп шола аттыг Фома, Галилеяның Кана чурттуг Нафанаил, Зеведейниң оолдары болгаш Ооң өске ийи өөреникчизи шупту кады чыгып келген турган. ³ Симон Пётр оларга: «Балыктапкаш кээйн» — дээн. Артканнары анаа: «Бис база сээң-биле баар бис» — дээннер. Олар чорупкаш, хемеге олурупканнар, ынчалза-даа ол дүне чүнү-даа тутпааннар. ⁴ А даң адып келгенде, эрик кыдыында Иисус бо турган. Ынчалза-даа өөреникчилери Иисус ол-дур деп танывааннар. ⁵ Иисус олардан: «Балыкчылар! Че чүл, чиптер балыыңар бар бе?» — деп айтырган. Олар Анаа: «Куруг бис» — деп

харыылааннар. ⁶ Ол ынчан: «Четкинерни хемениң оң талазынче киир октаптыңар, оон тудуп алыр силер» — дээн. Олар киир октапкаш, туттунган балыктың хөйүнден четкизин ушта тыртып чадааннар. ⁷ Иисустуң ынак өөреникчизи ынчан Пётрга: «Дээрги-Чаяакчы ол-дур!» — дээн. Дээрги-Чаяакчы ол-дур деп дыңнап кааш, Симон Пётр даштыкы хевин куржандыр шарып алгаш (чүге дээрге ол ырыктааштыг турган), хөлче шурай берген. ⁸ А өске өөреникчилер балыктыг четкизин сөөртпүшаан, эрикче хемелиг эжиндирип чорупканнар. Олар эриктен шоолуг ырак эвес, чүс метр хире черге чорааннар.

⁹ Эрикче үнүп келгеш, кыпсып каан отту болгаш ынаар салып каан балыкты база ооң чанында хлебти көрүп кааннар. ¹⁰ Иисус оларга: «Ам чаа туткан балыыңардан каштан эккелиңер» — дээн. ¹¹ Симон Пётр баргаш, чүс бежен үш санныг улуг балыктар-биле долдунган четкизин эрикче үндүр сөөртүп келген. Балык ынча хөй-даа болза, четки орулбаан! ¹² Иисус оларга: «Бээр кээп, чемнениңер» — дээн. Өөреникчилериниң аразындан кым-даа Оон: «Сен кым сен?» — деп айтырырындан дидинмээн. Ол — Дээрги-Чаяакчы-дыр деп, олар шупту билип кааннар. ¹³ Иисус чоокшулап келгеш, хлебти, оон балыкты алгаш, оларга үлеп берген. ¹⁴ Бодунуң өлүглерден катап дилгениниң соонда, Иисустуң өөреникчилеринге үшкү удаа кээп көзүлгени ол болган.

Иисус болгаш Пётр

¹⁵ Олар чемненип каапканда, Иисус Симон Пётрга мынча дээн: «Иоанның оглу, Симон! Сен Меңээ өскелерден артык ынак сен бе?» Пётр Анаа: «Ындыг ийин, Дээрги-Чаяакчы. Сеңээ ынаамны билир-ле болгай сен» — деп харыылаан. Иисус анаа: «Мээн хураганнарымны карактап чор» — дээн. ¹⁶ Оон өске удаада Ол Пётрдан: «Иоанның оглу, Симон! Сен Меңээ ынак сен бе?» — деп база катап айтырган. Пётр Анаа: «Ындыг ийин, Дээрги-Чаяакчы. Сеңээ ынаамны билир-ле болгай сен» — деп харыылаан. Иисус анаа: «Мээн хойларымче сагыш салып көр» — дээн. ¹⁷ Оон Иисус үшкү удаа анаа: «Иоанның оглу, Симон! Сен Меңээ ынак сен бе?» — дээн. «Меңээ ынак сен бе?» — деп, оон үшкү удаа айтырган дээш, Пётр мунгарай бергеш: «Дээрги-Чаяакчы! Сен бүгү чүвени билир сен. Сеңээ ынаамны-даа билир сен» — деп харыылаан. Иисус анаа мынча дээн: «Мээн хойларымны кадарып чор. ¹⁸ Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: сен аныак шаанда куруңу бодун куржаттыңаш, туралаан-на чериңче чоруптар турдуң. А кырый бээр болзунза, холдарыңны чада сунуптарыңга, өске кижиге куруңу

куржап бээр болгаш сээң чоруксаваан чериңче аппаар». ¹⁹(Пётрнуң кандыг өлүм-биле Бурганны алдаржыдарын угаадыр дээш, Иисус ону чугаалаан чүве-дир.) Ону чугаалааш, Ол Пётрга: «Мени эдерип чорувут!» – дээн. ²⁰Пётр хая көрүнгөш, Иисустуң ынак өөреникчизиниң ооң соондан бар чыдарын көрүп каан. Кежээки чем үезинде Иисусче ээккеш: «Дээрги, Силерни кым садыптар-дыр?» – дээн өөреникчи ол болган. ²¹Ону көрүп кааш, Пётр Иисустан: «Дээрги-Чаяакчы! Ооң-биле чүү болурул?» – деп айтырган. ²²Иисус аңаа мынча дээн: «Мээң ээп кээримге чедир-даа ооң дириг чоруурун күзээр болзумза, сеңээ ол кандыг хамаарылгалыг чүвөл? Сен Мени эдерип чорувут!» ²³Ынчангаш ол өөреникчи өлбес-тир дээн чугаа-соот бүзүрөөннерниң аразыңга тарай берген. Ынчалза-даа Иисус аңаа: «Өлбес сен» – дивээн, а чүгле мынча дээн: «Ээп кээримге чедир-даа ооң дириг чоруурун күзээр болзумза, сеңээ ол кандыг хамаарылгалыг чүвөл?»

²⁴Ол дугайында херечилээн болгаш ол бүгүнү бижээн өөреникчи ол болган. Ооң херечилели алыс шынныг дээрзин билир бис. ²⁵Иисус өске-даа хөй ажыл-херектерни кылган. Ол бүгүнүң дугайында тодаралдып бижиир дээр болза, бижиттинген номнарны бүгү делегейге-даа сыңыраы болдунмас деп бодаар мен.

ЭЛЧИННЕРНИҢ АЖЫЛ-ЧОРУДУЛGAЗЫ

Кирилде сөстөр

1 ¹⁻²Феофил, баштайгы номумга Иисустун эң эгезинден эгелээш, Бодунуң шилип алган элчиннеринге Ыдыктыг Сүлде дамчыштыр айтыышкыннарын бергеш, дээрже көдүрлүп үнгени хүнге чедир чүнү кылып база чүү чүвеге өөредип турганын силерге дөгөрезин бижип берген мен. ³Хилинчек көрүп, өлгөн соонда, Иисус ол улуска чедип кээп, хөй-ле бүзүрэнчиг барымдаалар-биле Бодун дириг кылдыр көргүскен. Ол оларга дөртөн хонук дургузунда чедип кээп, Бурганның Чагыргазының дугайында чугаалап турган. ⁴Оон бир-ле катап, олар-биле кады чемненип оргаш*, Иисус мындыг айтыышкын берген: «Иерусалимни кагбаңар, а Ол дугайында Мээң чугаалааным, Адамның силерге азааны Ыдыктыг Сүлдениң кээрин мананар. ⁵Иоанн силерни сугга суп турган, а Ол, каш хүн эртерге, силерни Ыдыктыг Сүлдеге сугар-дыр».

Христостун дээрже көдүрүлгени

⁶Өөреникчилер база катап Иисус-биле ужуражып келгеш: «Дээрги-Чаяакчы, Израиль күрүнени катап тургузарың үе-шаг ам келбээн бе?» — деп айтырганнар. ⁷Ол оларга мынча дээн: «Аданың Бодунуң эрге-чагыргазы-биле доктаатканы үелер болгаш хуусааларны билири — силерниң херээнер эвес-тир! ⁸Ынчаарга Ыдыктыг Сүлде силерге бадып кээрге, күчү-күштү хүлээп алгаш, Иерусалимге, бүгү Иудеяга, Самарияга база бүгү чер-делегейге Мээң херечилерим боор силер». ⁹Ынча дээш, Иисус оларның караанга көзүлдүр дээрже көдүрлүп үнгеш, булутче ажытталы берген. ¹⁰Олар дээрже топтап көрүп турда, хенертен ак хептиг ийи эр кижии оларга чедип келгеш, ¹¹мынча дээннер:

* ^{1:4} «Олар-биле кады чемненип оргаш» деп сөстөрниң өске утказы: «Оларны чаңгыс черге чыып алгаш» — бооп чадавас.

«Галилейжилер, чүгө мында дээрже кайгап түр силер? Силерниң мурнуңарга дээрже көдүрлү берген Иисус, Ооң ам канчаар чоруй барганын көргөнинер дег, шак-ла ынчаар дедир ээп кээр».

Иуданың орнунга элчинни шилип алганы

¹² Ооң соонда олар Елеон даандан баткаш, Иерусалимче ээп келгеннер. Ол даг Иерусалимден бир километр хире ырак черге турган. ¹³ Олар хоорайже киргеш, делгем өрээлге чыгып келгеннер. Анаа Пётр, Иоанн, Иаков биле Андрей, Филипп биле Фома, Варфоломей биле Матфей, Алфейниң оглу Иаков биле Симон Зилот база Иаковтуң оглу Иуда олар турган чүве-дир. ¹⁴ Олар шупту үргүлчү чыгып, мөргүүр чанчылдыг турганнар. Элээн каш херээжен болгаш Иисустуң авазы Мария база Ооң дунмалары олар-биле кады орта кээп турганнар.

¹⁵ Каш хүн эрткенде, база бир шак ындыг чыышка чүс чээрби хире кижичыылган турда, Пётр туруп келгеш, мынча дээн: ¹⁶ «Ха-дунма, Иисусту садыпкаш, оон Ону тудуп хоругдаар улусту баштап кээр Иуда дугайында Ыдыктыг Сүлдениң Давидтиң аксы-биле Бижилгеде өттүр билип медеглээн чүвези боттаныр ужурлуг турган-дыр. ¹⁷ Иуда бистиң бирээвис турган, ол кылып келген ажыл-чорудулгавыска база киржип чораан». (¹⁸ Ол бузуттуг үүлгедии дээш алган акшазы-биле чер садып алган, ынчалза-даа черже ок кадалдыр кээп ушкаш, хырны чарлып, ижин-шөйүндүзү уштуна берген. ¹⁹ Иерусалимде шупту улус ол дугайында билир турган болгаш, Иуданың черин боттарының дылынга Акелдама азы „Ханныг шөл“ деп адааннар.) ²⁰ «А Ыдыктыг ырлар номунда: „Ооң чери ээн калзын, анаа кым-даа чурттавазын“ база „Өске кижичи оон бараан болуушкунун хүлээп алзын“ — деп бижээн болгай^а.

²¹ Ынчангаш Дээрги-Чаяакчы Иисус бистиң-биле кады турар үеде, үргүлчү аравыска чораан өске бир кижиден шилип алыр ужурлуг бис. ²² Ол кижичи Иоанның сугга суп турган үезинден эгелеп, Иисустуң бистиң мурнувуска дээрже көдүрүлгенинге чедир аравыска чоруп турган, Иисустуң катап дирилгенин бистиң-биле кады көргөн херечи болзун».

²³ Олар ийи кижини: Варсава деп аттыг, Иуст деп шолалыг Иосифти болгаш Матфийни саналдааннар. ²⁴ Элчиннер: «Дээрги-Чаяакчы, кижичи бүрүзүнүң сагыжын билир болгай сен. Бо ийи кижиниң кайызын шилип алганынны база ²⁵ бодунуң турар ужурлуг черинче чорупкан

^а Ыд. ыр. 68:26; 108:8.

Иуданың орнунга кымның элчин бооп, бараан болур ужурлуун көргүс» — деп мөргүп турганнар. ²⁶ Оон олар үлүг шилип, төлге дажы октаарга, үлүг Матфийге онаашкан. Ол арткан он бир элчинге немей он ийигизи деп санаттыра берген.

Ыдыктыг Сүлдениң бадып келгени

2 ¹ Беженги хүннүң байырлалында* шупту бүзүрөөн улус чангыс бажынга чыгып келген. ² Хенертен дээрден кедергей күштүг шуурганның шимээнинге дөмей үн дыңналгаш, оларның турган бажынын дола берген. ³ Оларга оттуг дылдарга дөмей бир-ле чүве көзүлген соонда, ол дылдар аңгыланза-ла, кижичи бүрүзүнүң кырынга чангыстап турупкан. ⁴ Олар шупту Ыдыктыг Сүлдеге бүргедипкеш, өске дылдарга чугаалап эгелээннер. Оларга ындыг арга-шинекти Ыдыктыг Сүлде бергени ол.

⁵ Иерусалимге ол өйде делегейниң чер-булуң бүрүзүндөн чыгып келгилээн Бурганга мөгеер иудейлер база турган. ⁶ Шимээн дыңнааш, хөй чон чыгып келген. Улус аймап-хөлзей берген, чүгө дээрже кижичи бүрүзү дыңнаарга, элчиннер оон төрөөн дылында чугаалап турар болган. ⁷ Кайгаанындан аайын тыппайн, олар аразында чугаалажы бергеннер: «Бо чугаалап турар улус дөгереши Галилеядан эвес чүве бе? ⁸ Бистиң кижичи бүрүзү-биле олар оон төрөөн дылынга чугаалашкан кылдыр канчап дыңнап турар апардывыс? ⁹ Бистиң аравыста парфянар, мидийжилер, эламиттер, Месопотамияның, Иудея биле Каппадокияның, Понт биле Асияның, ¹⁰ Фригия биле Памфилияның база Египеттиң чурттакчылары, Ливияның Киринае хоорай чоогунда девискээриниң улузу, Римден келгеннер база ¹¹ иудейлер биле иудей чүдүлгө хүлээп алган өске чоннар улузу, Криттиң чурттакчылары болгаш арабтар бар-дыр. Бис шуптувус олардан Бурганның өндүр улуг ажыл-херектериниң дугайында төрөөн дылдарывыска дыңнап турар-дыр бис!»

¹² Олар элдепсингениннен болгаш аймаараанындан: «Бо чүү болду?» — деп удур-дедир айтыржып турганнар. ¹³ А чамдык улус: «Олар арага ижип алгаш, эзирип калганнар-дыр» — деп кочулаан.

* ^{2:1} Беженги хүн байырлалы — еврей хосталыышкын байырлалы эрткенден бээр беженги хүнде демдеглээр дүжүт ажаалдазының байырлалы (еврей дылда шавуот дээр). Дүжүт ажаалдазы эгелээндөн бээр чеди неделя эрткенде демдеглеп турган болгаш, «Чединиң байырлалы» деп ады база бар.

Пётрнуң чонга чугаазы

¹⁴ Пётр өске он бир элчин-биле кады туруп келгеш, чонга чугаа кылып, ыткыр мынча дээн: «Иудейлер база Иерусалимниң бүгү чурт-такчылары! Бо бүгү чүү чүвөл дээрзин тайылбырлап берейн. Мени кичээнгейлиг дыңнап көрүңер. ¹⁵ Бо улус, силерниң бодап турарыңар дег, эзирик эвес улус-тур, ам чаа-ла эртенгиниң тос шак* ышкажыл. ¹⁶ Бо дээрге харын Иоиль медээчиниң мынча дээн чүвези ол боор: ¹⁷ „Бурган чугаалаан: ‘Сөөлгү хүннерде Бодумнуң Сүлдемни бүгү улусче сиңниктир төгөр мен. Силерниң оолдар-кыстарыңар өтгүр билип медегледей бээрлер, аныяктар Бургандан ажыдышкыннар алырлар, а кырганнар өтгүр билген дүштер көөрлер. ¹⁸ Мен ол хүннерде эр-даа, кыс-даа чалчаларымче Бодумнуң Сүлдемни сиңниктир төгөр мен, оон олар өтгүр билип медегледей бээрлер. ¹⁹ Өрү дээрге база адаанда черге кайгамчык бадыткал демдектерин – ханны, отту болгаш дүргектелген ышты көргүзөр мен. ²⁰ Дээрги-Чаяакчының өндүр улуг болгаш алдарлыг хүнү кээр бетинде, хүн караа өже бээр, ай хан дег кыза бээр. ²¹ Дээрги-Чаяакчыдан дуза дилеп, кыйгырган кижилер бүрүзү ынчан камгалал алыр“^а.

²² Израиль чон, мээң чугаам дыңна: Назарет чурттуг Иисус дээрге Ону дамчыштыр кылган күчү-күштүг херектери-биле, кайгамчык чүүлдери-биле база бадыткал демдектери-биле „Мээң шилип алган Кижим-дир“ деп, Бурганның шынзытканы Кижилер ол турган. Ол бүгү силерниң араңарга болган болгаш, ону боттарыңар билир силер. ²³ Иисусту силерниң холуңарга Бурганның бодап алганы-биле база баш удур көрүп кааны-биле хүлээдип бээрге, Ону бачыттыг улустуң холу-биле белдир-креске хере шаап өлүрдүңер. ²⁴ Ынчалза-даа Бурган Ону катап диргискеш, өлүмнүң туттуруундан хостап кагды, чүге дээрге өлүм Аңаа күш четпес болган-дыр. ²⁵ Давид Иисустуң дугайында мынча дээн: „Мен Дээрги-Чаяакчыны үргүлчү мурнумга көрүп чордум. Мени чүү-даа чүве дүвүретпезин дээш, Ол үргүлчү мээң оң таламга кады чорду. ²⁶ Ынчангаш мээң чүрээм өөрүшкү-маннай-биле долган, мээң дылым Сени кезээде мактап, өөрөөн база мээң мага-бодум үргүлчү идегел-биле амыдыраар. ²⁷ Чүге дээрге Сен мени алды

* ^{2:15} Тос шак – иудейлер чүглө эртенги мөргүл соонда чем чиир турган болгаш, ындыг эрте эзирик болбас ужурлуг турган.

^а Иоил. 2:28-32.

оранга-даа кагбас сен! Сеңээ бердинген чалчаңның ирип каарын болдурбас-ла болгай сен! ²⁸ Сен меңээ амыдыралче орукту айтып бердин, Сен мээң-биле кады турар болганыңда, өөрүшкүге бүрүнү-биле бүргедир мен!“^а

²⁹ Ха-дунма! Улуг өгбевис Давидке хамаарыштыр ол өлгөн база ону хөөржүткен дээрзин бүзүрелдиги-биле чугаалап болур мен. Ооң чевээ бөгүнге чедир бисте бар-дыр. ³⁰ Давид боду өтгүр билип медеглээр турган болгаш, „дүжүлгөңге үре-салгалыңның бирээзин олуртур мен“^б деп Бурганның аңаа дангыраглап аазаанын билир турган. ³¹ Ол Христостуң катап дирлирин база баш бурунгар чугаалап турган: „Христос алды оранга артаан, Ооң мага-боду чевегге иривээн“^в.

³² Бурган Иисусту катап диргискен, а бис шупту ооң херечилери болдуvus! ³³ Бурган Ону Бодунуң оң талазынче өрү көдүрүп алган, Иисус Аңаа аазаан Ыдыктыг Сүлдени Адазындан алгаш, ам көрүп база дыңнап турарыңар чүвени силерге сиңниктир төккени ол-дур. ³⁴⁻³⁵ Давид, Иисус дег, өрү көдүртпээн, ынчалза-даа ол: „Дээрги-Чаяакчы мээң Дээргимге: ‘Мен Сээң дайзыннарыңны Сээң буттарың адаанга эккеп салбаан шаамда, Мээң оң таламга олур’ – дээн“ – деп чугаалаан. ³⁶ Ынчангаш Бурган Иисусту Дээрги-Чаяакчы база Христос кылдыр шилээнин билип ал, израиль чон! А силер Ону хере шаап турган-дыр силер».

³⁷ Улус ону дыңнааш, сагыжы ыстап аарып, Пётрдан болгаш өске элчиннерден айтырганнар: «Ха-дунма, бис ам чүнү кылыылы?» ³⁸ Пётр мынчаар харыылаан: «Бачыттарыңар миннип, Бурганче эглиңер. Силерниң кижилер бүрүзү Иисус Христостуң ады-биле сугга суктуруп, бачыттары дээш, өршээлден алзын, оон Ыдыктыг Сүлдени ачы-буян хайырлалы кылдыр алыр силер. ³⁹ Ол бүгүнү силерге, үре-салгалыңарга, силерден ырак турар бүгү өске чоннарга, бистин Дээрги-Бурган-Чаяакчывыстың кый дээри бүгү улуска аазаан турган болгай». ⁴⁰ Пётр өске-даа хөй сөстөр-биле оларны сагындырып, ээре-жип дилээн: «Бо самыыраан салгалдың бузудундан бодуңарны камгалап көрүңер!»

⁴¹ Ооң суртаалын хүлээп алган бүгү улус сугга суктурган. Ол хүн бүзүрөөннерниң санынга үш муң хире кижилер немешкен. ⁴² Бүгү бүзүрөөннер элчиннерден өөрениринге, аралажып чыгырынга, эпсеткилдин чемин үлежип чииринге болгаш мөргүүрүңге идепкейлиг киржип келгеннер.

^а Ыд. ыр. 15:8-11. ^б Ыд. ыр. 131:11. ^в Ыд. ыр. 15:10. ^г Ыд. ыр. 109:1.

Бүзүрөөн улустуң чуртталгазы

⁴³ Кижиге бүрүзү Бурганны хүндүлөөн коргуушкунга алзыпкан, а элчиннер хөй кайгамчык чүүлдер болгаш бадыткал демдектери* кылып турганнар. ⁴⁴ Бүзүрөөннер дөгере кады турган, а оларның бүгү чүвези ниити турган. ⁴⁵ Олар боттарының ээлел черлерин болгаш эт-хөреңгизин саткаш, бүгү чединмес улуска үлөп бергеннер. ⁴⁶ Хүн бүрүдө олар Бурганның өргээзинге кады чыгып кээп, а оон бажыңнарынга өөрүшкү болгаш ак сагыш-биле эп-сеткилдин чемин үлөжип чип, ⁴⁷ Бурганны алдаржыдып турганнар. Шупту улус оларга ынак турган, а Дээрги-Чаяакчы камгалал алганнарны хүннүң-не Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге немеп турган.

Пётр биле Иоанның бертик-межел диленини экирткени

3 ¹ Бир-ле катап Пётр биле Иоанн дүштекиниң үш шакта Бурганның өргээзинче мөргүүр дээш бар чытканнар. ² Төрүмелинден бертик-межел бир кижиге турган чүве-дир. Ону улус хүннүң-не көдүрүп эккелгеш, Бурганның өргээзиниң Кайгамчык каас деп адаар хаалгазының чанынга олуртуп каарга, ол Бурганның өргээзинге кирген улустан хайырлал диленир турган.

³ Кирер эжик аксынга Пётр биле Иоанны көрүп кааш, демги кижиге олардан база дилени берген. ⁴ Пётр биле Иоанн олче топтап көргөш: «Бисче көр!» — дээннер. ⁵ Бертик-межел кижиге олардан кандыг-бир чүве алырын кордап, топтап көргөн. ⁶ Пётр ынчан: «Менде мөңгүндаа, алдын-даа чок-тур, ынчалза-даа менде бар чүвени сенээ берейн: Назарет чурттуг Иисус Христостуң ады-биле туруп, кылашта!» — дээн. ⁷ Пётр ооң оң холундан туткаш, тургузуп кээри билек, бертик кижиниң тавангайлары, дискектери быжыга берген! ⁸ Ол бут кырынга тура халааш, кылаштап эгелээн. Оон шурагылай аарак кылаштап база Бурганны алдаржыдып, олар-биле кады Бурганның өргээзинге кирип келген. ⁹ Хамык улус оон Бурганны алдаржыдып, кылаштап турарын көрүп каан. ¹⁰ Бурганның өргээзиниң Кайгамчык каас хаалгазының чанынга хайырлал диленип олурган кижини олар танып кааннар. Ооң-биле болган чүүл улусту элдепсиндирип болгаш кайгадыпкан.

* ^{2:43} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Иерусалимге» — деп сөстү немээн.

Пётрнуң Бурганның өргээзинге чугаазы

¹¹ Экирөөн кижиге Пётр биле Иоанндан салдынар ужур чок болган, а кайгап-хараан хамык улус Соломоннуң серизи дээр черге оларны үглөп келген. ¹² Ону көргөш, Пётр мынча дээн: «Израиль чон! Чүге ол чүүл дээш, кайгап тур силер? Бис бо кижиге кылаштай бээр кылдыр бодувустуң күжүвүс-биле база Бурганга бердингенивис-биле кылыпкан чүве дег, чүге бисче ынчаар кайгап тур силер? ¹³ Бистин ада-өгбелеривистин: Авраамның, Исаактың база Иаковтуң Бурганы Бодунуң Чалчазы Иисусту ынчалдыр алдаржыткан-дыр. А силер Иисусту рим эрге-чагыргага хүлээдипкеш, Ону хостаар деп турган Пилаттың мурнунга Оон ойталаан силер. ¹⁴ Бурганга шынчы болгаш Ыдыктыг Кижиден ойталааш, өлүрүкчүнү силерге хостап бээрин дилээн силер. ¹⁵ Амыдыралдын Үнер дөзүн өлүргөн силер! Ынчалза-даа Бурган Ону өлүглерден катап диргизип каан, а бис оон херчилери бис. ¹⁶ Иисустуң ады бо кижини быжыктырган-дыр, чүге дээрге Ооң адының күжүңгө бүзүрөөн-дир бис. Көрүп турарыңар база билиринер бо кижини Иисустуң аңаа хайырлаан бүзүрели шуптунарның мурнунга бүрүнү-биле экиртип кагды.

¹⁷ Ынчаарга, ха-дунма, силер-даа, силерниң баштынчыларыңар-даа чүве билбезинден ынчаар кылганын билир мен. ¹⁸ Бурган Бодунуң медээчилериниң аксы-биле Христостуң хилинчек көөрүн баш бурунгаар медеглээш, бүгү чүвени ынчалдыр боттандырды-даа. ¹⁹ Силерниң бачыттарыңар өршээттинзин дээш, бачыттарыңар миннип, Бурганче эглиңер! ²⁰ Дээрги-Чаяакчы ынчан силерге чаартынышыкынның үезин хайырлаар база Христос кылдыр шилип бергени Иисусту чорудуп бээр. ²¹ Бодунуң ыдыктыг медээчилерин дамчыштыр Бурганның үе-дүпте-ле баш бурунгаар медеглээни дег, бүгү чүвени катап тургузар үе келгиге, Иисус дээрлерге артар ужурлуг.

²² Моисей мынча дээн болгай*: „Мени чорудуп бергени дег, Дээрги-Бурган-Чаяакчыңар бодунарның-на ха-дунманар аразыңдан үнгөн Медээчини силерге чорудуп бээр. Ол силерге чүнү-даа чугаалаар болза, тооп дыңнаар ужурлуг силер. ²³ Ол Медээчини тооп дыңнаваас бүгү улусту Бурганның улусундан аңгылап, чок кылып каар“^а.

* ^{3:22} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Ада-өгбөнерге» — деп сөстөрни немээн.

^а Ы. х. к. 18:18,19; Лев. 23:29.

²⁴ Самуилден эгелээш, бүгү медээчилер ол хүннерни баш бурунгар медеглеп турганнар. ²⁵ А силер – Бурганның ада-өгбөнер-биле чарган дугуржулга-чагынының база медээчилерниң салгакчылары силер. Бурган ынчан Авраамга мынча дээн болгай: „Сээң үре-салгалың дамчыштыр бүгү кижиге төрөлгөтен ачы-буян алыр“^а. ²⁶ Бурган Бодунун ынак Чалчазын катап диргискеш, Ол силерге ачы-буянын хайырлап, шуптуңарны бачыттыг оруктарыңдан чайлатсын дээш, Ону хамыктың мурнунда силерге чоруткан-дыр».

Пётр биле Иоанн дээди иудей Чөвүлел мурнунда

4 ¹ Пётр биле Иоанн чонга суртаалдап турда, оларга Бурганның бараалгакчылары, Бурганның өргээзиниң таңныылдар даргазы болгаш саддукейлер чедип келген. ² Олар Пётр биле Иоанның чонну өөрөткени дээш база Иисустуң ачызында өлүглерден катап дирлип болурун суртаалдааны дээш хорадап турганнар. ³ Олар элчиннерни тудуп хоругдааш, кежээ дүжүп, орайтаан боорга, эртенге дээр карабачыңнап кааннар. ⁴ Ынчалза-даа суртаал дыннааннарның дыка хөйү Христоска бүзүрөй берген, а бүзүрөөн улустуң саны беш муң чоокшулап турган.

⁵ Даартазында хүндүс иудейлер даргалары, баштыңнар болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары Иерусалимге чыгып келгеннер. ⁶ Бурганның дээди бараалгакчызы Анна, а ол ышкаш Каиафа, Иоанн, Александр база Бурганның дээди бараалгакчызының өг-бүлезиниң өске-даа кежигүннери анаа турганнар. ⁷ Олар Пётр биле Иоанны боттарының мурнунга тургускаш, байысаап эгелээннер: «Кандыг күшбиле база кымның өмүнээзинден бо бүгүнү кылган силер?» ⁸ Пётр ынчан, Ыдыктыг Сүлдеге бүргеткеш, харыылаан: «Улус-чоннун даргалары болгаш баштыңнар! ⁹ Бертик кижиге көргүскен буянывыс дээш, бөгүн бистен харыы негеп, ону канчаар экирткенивисти айтырып турар болзунарза, ¹⁰ силер бүгүде база бүгү израиль чон билип алзын: Бурганның өлүглерден катап диргискени, силерниң хере шаап кааныңар Назарет чурттуг Иисус Христостуң ады-биле ол кижиге мурнуңарда каң-кадык турар-дыр! ¹¹ Бижилгеде чугаалааны дег, Иисус – „Тудугжулар силерниң херекчок дээш, октапканыңар, ынчалза-даа эң чугула апарган даш-тыр“^б. ¹² Камгалал чүгле Оон кээр, чүге дээрге, бисти ооң ачызында камгалал алзын дээш, кижиге амытанга берип каан өске ат бүгү чер-делегейде чок».

^а Э. д. 22:18. ^б Ыд. ыр. 117:22.

¹³ Пётр биле Иоанның дидимин көргөш, дээди иудей Чөвүлелдин кежигүннери кайгай бергеннер, чүге дээрге ол ийи кижиге эртем-билиг чок, бөдүүн улус дээрзин эскергеннер чүве-дир. А оон Пётр биле Иоанның Иисус-биле кады турганын билип алганнар. ¹⁴ Экирөөн кижиге элчиннер чанында турар боорга, олар удур чугаалаптар чүве тыппааннар. ¹⁵ Эрге-чагырга төлээлери ынчан Пётр биле Иоаннга Чөвүлел чыылган черден үнерин дужаагаш, аразында мынча деп сүмөлөшкөннер: ¹⁶ «Бо улусту канчаар бис? Оларның кайгамчык чүүл кылганын Иерусалимниң бүгү чурттакчылары билир болгай, а бис ону меге деп шыдавас-тыр бис. ¹⁷ Ынчаарга ол дугайында медээ чонга улам нептеревезин дээш, оларга Иисустуң дугайында кымны-даа болза өөрөдирин хоруп каалы».

¹⁸ Олар элчиннерни катап кыйгырткаш, кандыг-даа таварылгада Иисустуң ады-биле өөрөтпезин база Ооң өмүнээзинден чугаалавазын дужааганнар. ¹⁹ Ынчалза-даа Пётр биле Иоанн: «Бо дап көрүңерден, Бурганга эвес, силерге чагыртырын Ол чүүлзүнер бе? ²⁰ Бис көргөн болгаш дыңнаан чүвевис дугайында ыттавайн барып шыдавас бис» – деп харыылааннар. ²¹ Иудей даргалар оларны база катап котпактааш, хостап салыпканнар, а кеземче онаар аайын тыппааннар, чүге дээрге болган чүүл дээш, бүгү чон Бурганны алдаржыдып турган. ²² Кайгамчыкты-биле экирөөн кижиниң хары дөртөн ажа берген чүве-дир.

Дидим болур дээш, бүзүрөөннерниң мөргүлү

²³ Пётр биле Иоанн салыптарга, олар боттарының эш-өөрүнге баргаш, Бурганның дээди бараалгакчыларының болгаш баштыңнарның оларга чугаалаан бүгү чүвезин дамчыдып бергеннер. ²⁴ Бүзүрөөннер ону дыңнааш, шупту бир үн-биле Бурганга ыткыр мөргүп, мынча дээннер: «Бүгүдениң Чагырыкчызы Бурган! Сен дээрни, черни, далайны болгаш өртемчейде бар бүгү чүвени чаяган сен! ²⁵ Сен шагда-ла Бодунун Ыдыктыг Сүлдең-биле бистиң өгбевис, Сээң чалчаң Давидтиң аксы-биле мынча дээн сен: „Өске чоннар чүге киленин төп турарыл база бүтүнмес чүве үүлгедир сагыштыгыл? ²⁶ Бо делегейниң хааннары тура халчып турар-дыр, а чагырыкчылар демнежип алгаш, Дээрги-Чаяакчыга база Ооң шилип алганы Христоска удур тулчуп үнер деп турар-дыр“^а.

²⁷ Сээң шилип алганың Ыдыктыг Чалчаң Иисуска удур Иерусалимге Ирод биле Понтий Пилат өске чоннар улузу болгаш иудейлер-биле

^а Ыд. ыр. 2:1-2.

кады чогуум-на ынчалдыр сүлчээ кылып, бөлүглежип турган болгай. ²⁸Олар Сээң күзел-соруун болгаш эрге-чагыргаңның баш бурунгаар айыткан чүвези боттанзын дээш чыылганнар-дыр. ²⁹Дээрги-Чаяакчы, а ам оларның биске кыжанып турарын көрүп көр. Сээң медээни коргуш чок суртаалдаар күштү чалчаларың биске хайырла. ³⁰Аарыг кижилерни экиртип, Бодуннуң күжүннү көргүс, Сээң ыдыктыг Чалчаң Иисустуң ады-биле кайгамчык чүүлдер болгаш бадыткал демдектерин кылып көр!»

³¹Бүзүрөөн улус мөргүп доозуптары билек, оларның чыылган чери сириңейни берген, а олар шупту Ыдыктыг Сүлдеге бүргеттиргеш, Бурганның медээзин дидими-биле медеглеи бергеннер.

Бүзүрөөннерниң бүгү чүвези ниити

³²Бүзүрөөн улустуң сагыш-сеткил болгаш угаан-бодалы чангыс аай апарган. Оларның кайызы-даа бодунуң эт-хөрөңгизин «Чүгле бодунуу-дур» дивээн, харын оларда бар бүгү чүве ниити болуп турган. ³³Элчиннер Дээрги-Чаяакчы Иисустуң катап дирилгенин аажок күштүг херечилеп-ле турганнар, а Бурганның ачы-буяны оларның шуптузунда элбээ-биле бар болган. ³⁴Оларның аразынга чединмес кижилер турбаан, чүге дээрге ээлел черлиг азы бажыңныг улус өйлөп-өйлөп оозун садыпкаш, акшазын ³⁵элчиннерниң бүрүн эргезинге хүлээди берип турган. Ол акшаны кижилер бүрүзүңге ооң хереглелин өзугаар үлөп бээр турган.

³⁶Чижек кылдыр элчиннерниң Варнава (ол ат «Деткикчи» дээн уткалыг) деп адаары, Кипр чурттуг Иосиф дээр левит кижилер ³⁷бодунуң эдилээн шөлүн садыпкаш, акшазын элчиннерге эккеп берген.

Анания болгаш Сапфира

С¹Сапфира деп кадайлыг Анания дээр кижилер база бодунуң эдилээн черин садыпкан. ²Ынчалза-даа акшазының кезиин бодунга арттырып алган, а кадайы ону билир турган. Анания арткан акшазын эккелгеш, элчиннерге берипкен. ³А Пётр аңаа мынча дээн: «Анания, чер саткаш, алган акшаң чамдыызын чажырыптар база Ыдыктыг Сүлдени мегелептер кылдыр эрлик чүге чүрээни ынчаар чагырып алганы ол? ⁴Ээлел черин, ону садар бетинде, сээңи турбаан чүве бе? Садыпкаш, алган акшаң база сээңи эвес чүве бе? Ынчаар кылырын чүге бодап алдың? Сен улусту эвес, а Бурганны мегелээн-дир сен». ⁵Ону дыңнааш, Анания, амы-тыны үстүп, кээп дүшкен. Ол дугайында дыңнаан бүгү улус аажок корткан. ⁶Аныяк

эрлер туруп келгеш, ооң мага-бодун ажаарыңга белеткээш, үндүрүп, орнукшудуп кааннар.

⁷Үш шак эрткенде, болган чүүл дугайында чүнү-даа билбес Ананияның кадайы бо чедип келген. ⁸Пётр оон айтырган: «Чугаалап көрөм, черинерни ынча түңге садыпкан ийик силер бе?» Оозу: «Ийе, ынчага» — деп харыылаан. ⁹Пётр ынчан аңаа мынча дээн: «Чүге силер Дээрги-Чаяакчының Сүлдезин шенээр деп дугуржуп алганыңар ол? Дыңна даан, ашааны ажаап чораан улус эжик аксында келдилер, олар ам сени көдүрүп үндүрө бээрлер». ¹⁰Ол-ла дораан демги херээжен Пётрнуң мурнунга кээп дүжүп, амы-тыны үстү берген. Аныяк эрлер кирип келгеш, ооң өлүг чыдарын көргөш, мага-бодун үндүрө бергеш, ашааның чанынга орнукшудуп кааннар. ¹¹Бүзүрөөннерниң дөгөргезин база ону дыңнаан шупту улусту улуг коргуушкун хөмө апкан.

Бадыткал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдер

¹²Элчиннер чон аразынга хөй-ле бадыткал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдерни кылганнар. Бүзүрөөннер шупту Соломоннуң серизиниң адаанга чыгып турганнар. ¹³Өске улустан кым-даа оларга каттыжарын дидинмээн, а чон оларны мактаар болган. ¹⁴Харын оондаа хөй, улам хөй улус, эр-херээжени катай-хаара, Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөп, ындыгларның саны көвүдөп-ле олурган. ¹⁵Ооң түннелинде улус аарыг кижилерин, чаны-биле эртип бар чыткан Пётрнуң оода-ла хөлегези оларның кайы-бирээзинге дээптеринге идегээш, кудум-чүже үндүрүп, аңаа чадыг-дөжектерге чыттырып туруп берген. ¹⁶Ол чоок-кавыда хоорайлардан мөөң чон Иерусалимче сөктүп кээп, араан-даа, буктарга алыскан-даа кижилерин элчиннерге эккээрге, олар шупту экирий бээр болган.

Элчиннерни тудуп хоругдааны

¹⁷А Бурганның дээди бараалгакчызының, ооң чоок кижилеринин (а олар саддукейлернин шажынчы бөлүүнүң улузу чүве-дир) адааргалы иштин ириде берген. ¹⁸Олар элчиннерни тудуп хоругдааш, карачал чоннуң кара-бажыңыңга суп кааннар. ¹⁹Ынчалза-даа дүне када Дээрги-Чаяакчының төлээзи кара-бажың эжиин ажыткаш, оларны үндүрө берген. ²⁰Ол мынча дээн: «Бурганның өргээзиниң иштинге туруп алгаш, чаа амыдырал дугайында улуска, чүве арттырбайн, чугаалап бериңер!» ²¹Олар ону дыңнааш, эртен эрте Бурганның өргээзинче кирип, чонну өөредип эгелээннер. А Бурганның дээди бараалгакчызы болгаш ооң чоок кижилери чедип

келгеш, дээди иудей Чөвүлелди база Израильдин баштыңнарын дөгөрезин чыггаш, элчиннерни эккелзин дээш, кара-бажыңче улус чорудупканнар.

Дээди иудей Чөвүлелдин хуралы

²² Ынчалза-даа айбычылар кара-бажыңга кээрге, элчиннер тывылбайн барган. Олар оон эеп келгеш, чүү болганын дыңнадып: ²³ «Кара-бажыңга кээп, көөрүвүске, хаалгазын ыяк быжыы-биле дуглап каан, таңныылдар эжик аксында турар болду. Ынчалзажок ажыдыпкаш, оон кымны-даа тыппадывыс» — деп харыылааннар. ²⁴ Ындыг сөстөр дыңнааш, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш таңныылдар даргазы болган чүүлдүн аайын тып чадааннар. ²⁵ Оон бир кижиге келгеш, оларга: «Кара-бажыңнап каан улузуңар Бурганның өргээзинде чонну өөредип турлар!» — деп дыңнаткан. ²⁶ Таңныылдар даргазы ынчан улузу-биле кады чоруткаш, элчиннерни эп-чөп-биле эккелген. Улуска даш-биле соктуруп кааптарындан корткаш, олар күш дөгөвээннер.

²⁷ Таңныылдар элчиннерни эккелгеш, дээди иудей Чөвүлел мурнунга тургузупканнар. Бурганның дээди бараалгакчызы оларга: ²⁸ «Ол кижиниң ады-биле улус өөредирин бис шыңгы хорудувус чоп. Ындыг-даа болза өөредиинерни бүдүн Иерусалимни бир кылдыр нептереткеш, Ооң өлүмү дээш бурууну база бисче чууй каар-дыр силер» — дээн. ²⁹ Пётр болгаш өске элчиннер мынчаар харыылааннар: «Кижилерге эвес, а Бурганга колдадыр чагыртыр ужурлуг бис. ³⁰ Иисусту белдир-креске хере шаап өлүрдүнер, а ада-өгбевистиң Бурганы Ону катап диргизип кагды. ³¹ Израиль чон бачыттары миннип, Бурганче эглир база бачыттары дээш, өршээл алыр кылдыр Бурган Иисусту, бистиң Баштыңчывыс болгаш Камгалакчывыс болзун дээш, Бодунуң оң талазынче өрү көдүрдү. ³² Ол бүгүнүн херечилери — бис-тир бис база Анаа чагыртыр улуска Бурганның бергени Ыдыктыг Сүлдө ол-дур». ³³ Ону дыңнааш, анаа турган Чөвүлел кижигүннери хорадаанындан өдү чарлы бер чазып, элчиннерни өлүрөр дей бергеннер.

Гамалиилдин элчиннерни камгалааны

³⁴ Оларның аразыңга бүгү улуска хүндүткелдиг ном-хоойлу таыйылбырлакчызы Гамалиил дээр фарисей турган. Ол дээди иудей Чөвүлелдин мурнунга туруп келгеш, элчиннерни бичии када үндүрүптерин дужааган. ³⁵ Оон ол Чөвүлелге мынча дээн: «Израиль чон! Бо улусту канчаар деп турарыңарны хынамчалыг боданып көрүнер.

³⁶ Элээн каш чыл бурунгаар маңа бодун өндүр улуг кижиге кылдыр мегеленген Февда дээрзи турду чоп. Анаа дөрт чүс хире кижиге каттыжа берген болгай. Ынчалза-даа Февданы өлүрүп каарга, ону эдерген улус дөгөре тарай халчы бергеш, сураг бардылар. ³⁷ Ооң соонда чизе үезинде Галилея чурттуг Иуда келгеш, элээн хөй улус чыып алгаш, үймээн үндүргөн ийик чоп. Ол база өлүртүп каан, а ону эдергеннер тарай халчы берген. ³⁸ Ынчангаш ам силерге сүмем бо-дур: ол улуска дегбейн, сула салыптыңар. Бо херек кижилерден үнгөн болза, ол буурап дүжер. ³⁹ А бир эвес ол Бургандан келген болза, оларны доктаадып шыдавас силер, харын Бурганга удур апаарыңар чадапчок».

⁴⁰ Олар Гамалиилдин сүмезин хүлээп алгаш, элчиннерни кыйгырткаш, эттеп-эттеп, Иисустун адын суртаалдаарын хорааш, салып чорудупканнар. ⁴¹ Элчиннер Иисус дээш дорамчылап алырыңга төлептиг болганыңга өөрүп, дээди иудей Чөвүлелден чоруй барганнар. ⁴² Олар хүн бүрүдө Бурганның өргээзинге-даа, бажыңнар кезип-даа, «Иисус дээрге Христос-тур» дээн Буянның Медээни улуска чедирип, суртаалдаарын уламчылап турганнар.

Чеди дузалакчыны шилип алганы

6 ¹ Бүзүрөөн улустун саны улам көвүдөп турда, оларның аразында грек дылдыг иудейлер тус черниң иудейлеринге чарбыттынып эгелээннер. Хүн бүрүнүн чемин үлөп турда, оларның дулгауак херээженнерин демгилери тоовайн баарын грек дылдыглар чугаалаар болганнар. ² Он ийи элчин ынчан арткан бүгү бүзүрөөннерни чыылдыргаш, мынча дээннер: «Бурганның медээзин суртаалдаар ажыл-херээвисти каапкаш, аыш-чем үлелгезинче сагыш салыр харыывыс чок-тур. ³ Ынчангаш силерниң аранардан Ыдыктыг Сүлдө болгаш мерген угаанга бүргеткен, эки мөзүлүү билдингир чеди кижиден шилип ап көрүнер, ха-дунма. Бо албан-хүлээлгени оларга даандырап бис. ⁴ А боттарывыс үргүлчү мөргүп, Бурганның медээзин суртаалдап тураалы».

⁵ Ол саналды шупту чыылган улус чүүлзүңгеш, Иисуска бүзүрөлгө бүргеткен, Ыдыктыг Сүлдеге башкарткан кижиге болур Стефанны, ол ышкаш Филиппти, Прохорну, Никанорну, Тимонну, Парменни болгаш Антиохия чурттуг прозелит* Николайны шилип алганнар.

* ^{6:5} Прозелит — дүрзү-бурганнарга чүдүп чорааш, ооң соонда иудей чүдүлгени бүрүнү-биле хүлээп алгаш, кыртыжап демдектеттирип алган кижиге.

⁶Ол улусту элчиннер мурнунга тургузуптарга, элчиннер оларга холдарын дегзип, мөргүп турганнар. ⁷Бурганнын медээзи тарап-ла турган, Иерусалимде бүзүрөөннер саны улам көвүдөп-ле орган. Бурганнын бараалгакчыларынын аразында безин хөй улус бүзүрөлгө чагырты берген.

Стефанны тудуп хоругдааны

⁸Бурганнын ачы-буяны болгаш күжү бүргээн демги Стефан дээр кижичон аразынга өндүр улуг кайгамчык чүүлдер болгаш бадыткал демдектерин кылып турган. ⁹«Кулданыгдан хосталганнар синагогазы» дээр синагоганын чамдык кижигүннери: Киринеядан, Александриядан, Киликиядан болгаш Асиядан келген чамдык иудейлер Стефанга удурланып, оон-биле маргыжа бергеннер. ¹⁰Ынчалза-даа Стефан чугаалай бээрге, мерген угаанга болгаш оон аксы-сөзү-биле чугаалап турган Сүлдеге удурланыр харык чок болганнар. ¹¹Олар ынчан чамдык улусту Стефанга удур нүгүл кылып: «Бис оон Моисейни база Бурганнын бак сөглөп турганын дыннадывыс» – дээр кылдыр бүдүү көгүдүп алганнар. ¹²Олар ынчалдыр чонну, баштыңнарны болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларын хөлзедиптерге, демгилери келгеш, Стефанны тудуп хоругдааш, дээди иудей Чөвүлелче аппараттар. ¹³Меге херечилерни эккеп тургузуптарга, олар мынча дээннер: «Бо кижичон Бурганнын өргээзин база ыдыктыг хоойлуну доктаамал бак сөглөп келди. ¹⁴Бис оон: „Назарет чурттуг Иисус Бурганнын бо өргээзин бузуп кааптар база Моисейнин биске арттырып каан чаңчылдарын өскертиптер“ – деп турганын дыңнаан бис». ¹⁵Дээди иудей Чөвүлелде бүгү улус Стефандан карак салбайн кайгап олурган болгаш, оон арны, дээрнин төлээзинин арны дег, чырып келгенин көрүп каан.

Стефаннын дээди иудей Чөвүлелге чугаазы

7 ¹Бурганнын дээди бараалгакчызы ынчан оон: «Ол буруудыдышкыннар шынныг бе?» – деп айтырган. ²Стефан мынчаар харыылаан: «Ха-дунма болгаш адалар! Мени дыңнаңарам. Алдарлыг Бурган бистиң өгбевис Авраамга ол Месопотамияга чурттап турган өйде база оон Харранче көже бээринин мурнуу чарыында кээп көзүлген. ³Бурган аңаа мынча дээн: „Бодуннун черинни база төрөөннеринни каапкаш, Мээн айтып бээрим чуртче чорувут“^а. ⁴Оон Авраам халдейлернин чуртундан чорупкаш, Харранга чурттай берген. Оон

^а Э. д. 12:1.

ачазы мөчөөн соонда, Бурган Авраамны силернин ам чурттап турарыңар бо черге көжүрүпкен. ⁵Ол Авраамга хуу өнчү кылдыр улдун хире-даа черни маңаа бербөөн. Ынчалза-даа ол өйде Авраамга ажы-төл турбаан-даа болза, Бурган бо чуртту аңаа болгаш оон үре-салгалынга ээлээр чер кылдыр бээрин аазаан. ⁶Бурган аңаа мынча дээн: „Сээң үре-салгалың өске чуртка көжүртүп келген улус болур-дур. Олар аңаа дөрт чүс чыл иштинде өске чонга чагыртып, кулданышкын болгаш дарлал адаанга чурттап кээр-дир“. ⁷Бурган улаштыр мынча дээн: „Ынчалза-даа Мен оларны чагырып алган чонну шиидер мен. Оон олар ол чурттан чоруй баарлар база бо черге Меңээ мөгөөрлер“^а. ⁸Оон соонда Ол Авраам-биле кыртыжап демдектээр эзулал-биле шынзыткан дугуржулга-чагы чарган. Ынчангаш Авраам Исаактын адазы апаргаш, оглун төрүттүнгенинден сески хүнүнде кыртыжап демдектээн. Оон соонда Исаак – Иаковтун адазы, а Иаков – он ийи улуг өгбенин адазы апарган.

⁹Демги улуг өгбелер бичии дунмазы Иосифке адааргааш, ону Египетче кул кылдыр садыпканнар. Ынчалза-даа Бурган оон-биле кады болган. ¹⁰Ол бүгү айыыл-халапты Иосифтен чайлаткаш, аңаа мерген угааннын база Египеттин хааны фараоннун эки хамаарылгазын берген. Фараон Иосифти бүгү Египеттин база бодунун өргээзинин чагырыкчызы кылып каан. ¹¹Оон бүгү Египетке болгаш Ханааннын черинге аш-чут эгелеп, аажок улуг айыылды халдаткан. Бистиң өгбелеривис чиир чем тыппайн турганнар. ¹²Египетте тараа барын дыңнааш, Иаков бистиң өгбелеривис болур оолдарын ынаар чорудупкан. Оларнын Египетке бир дугаар барганы ол чүве-дир. ¹³А олар ийиги удаа кээрге, Иосиф ам-на акыларынга бодунун адын адап, ажыттыңан, оон фараон база Иосифтин төрелдерин билип алган. ¹⁴Оон соонда Иосиф бодунун ачазы Иаковту болгаш чеден беш кижичон санныг бүгү төрелдерин эккелдирип, улус чорудупкан. ¹⁵Иаков Египетке чедип келген. Аңаа ол-даа, бистиң өгбелеривис-даа өлгүжеге чурттааннар. ¹⁶Оларнын мага-боттарын Сихемче дедир аппараттар, Авраамнын Еммор деп кижинин оолдарындан ол черге садып алганы чевегге орнукушдуп кааннар. ¹⁷Бурганнын Авраамга берген аазаашкыны күүсеттинер үе чоокшулаан тудум, Египетте бистиң чоннун саны оранчок көвүдөп олурган. ¹⁸Адак соонда Египетти өске-бир, Иосифти билбес хаан чагыра берген. ¹⁹Ол хаан бистиң чонну кара сагышты-биле ажыглап, ада-өгбевисти каржызы-биле дарлап келген. Ол чаа төрүттүнген чаштарны

^а Э. д. 15:13,14; Хост. 3:12.

безин үндүр октаарынче албадап, оларны өлүмгө чыгап турган. ²⁰ Ындыг өйде Моисей – Бурганга тааржыр чаш төл – төрүттүнген. Баштайгы үш айда ону ачазынын бажыңынга ажаап өстүргөн. ²¹ А фараоннун айтышкыны-биле чаш төлдү черге кааптарга, ону фараоннун уруу тып алгаш, бодунун оглу дег азырап доруктурган. ²² Моисей Египеттиң бүгү-ле мерген угаанын шингээдип алгаш, ажыл-херекке, аас-дылга аажок салым-чаяанныг кижиге болган.

²³ Ол дөртөн хар харлапкаш, ха-дунмашкы израиль чонга душкаш кээрин шийтпирлээн. ²⁴ Оларның бирээзин бастып турарын көргөш, Моисей дора көрдүргөн кижиге болчуп, ооң өжээнин негеп, египет кижини өлүрүп каан. ²⁵ Моисей Бурганның ону еврейлерге камгалал бээри-биле ажыглап турарын бодунун чону билип каар боор деп бо-даан, ынчалза-даа олар билбээннер. ²⁶ Даартазында, ийи еврей аразында чокшуп турда, ол чедип келгеш, оларны эптештирерин кызып: „Ха-дунмашкы улус эртип, чүгө бот-бодунарны хомудадып турарыңар ол?“ – дээн. ²⁷ Ынчалза-даа чанында эжин хомудаткан кижиге Моисейни ынай идипкеш: „Кым сени бисти даргалазын азы шийтсин дээш, томуйлап кааныл? ²⁸ Азы дүүн египет кижини өлүргениң дег, мени база өлүрерин ол бе?“ – дээн^а. ²⁹ Ону дыңнааш, Моисей Мадиама дээр черге дезипкен. Ол аңаа өске черден келген кижиге болуп чурттап бергеш, ийи оолдуг апарган.

³⁰ Дөртөн чыл эрткен соонда, Синай дээр дагдан ырак эвесте ээн куруг ховуга, Моисейнин мурнунга, хып турар тенниг чадаң ыяш чалбыжыңга Дээрги-Чаяакчының төлээзи көстүп келген. ³¹ Ону көрүп кааш, Моисей аажок кайгап, топтап көөрү-биле чоокшулап келгеш, Дээрги-Чаяакчының үнүн дыңнап каан: ³² „Мен – сээң өгбелериң Бурганы, Авраамның, Исаактың база Иаковтуң Бурганы-дыр мен“. Моисей кортканындан сириңейнип, чадаң ыяшче караан көдүрерин дидинмээн. ³³ Дээрги-Чаяакчы аңаа мынча дээн: „Будунда кеткен идиң ужул, базып турар чериң – ыдык чер-дир. ³⁴ Египетте Мээң чонумну дарлап турарын көрдүм, ооң уё-човуурун дыңнадым. Ону хостаар дээш, бадып келдим. А ам, Моисей, сени Египетче дедир чорудуп тур мен, бар че“^б. ³⁵ Ол Моисей дээрге еврейлернин: „Кым сени бисти даргалазын азы шийтсин дээш, томуйлап кааныл?“^в – деп чугаалааш, хүлээп көрбээни база аңаа тенниг чадаң ыяшка көзүлгөн төлээзин дамчыштыр оларга дарга база хостакчы кылдыр Бурганның чорудуп бергени кижиге ол болган.

^а Хост. 2:13,14. ^б Хост. 3:5-10. ^в Хост. 2:14.

³⁶ Египеттиң черинге, Кызыл далайга база дөртөн чыл дургузунда ээн кургаг ховуга кайгамчык чүүлдер болгаш бадыткал демдектери кылып тургаш, еврейлерни Египеттен үндүрө берген Моисей ол болган. ³⁷ Израильдин чонунга: „Мени чорудуп бергени дег, Бурган бодунарның-на ха-дунманар аразындан үнгөн Медээчини силерге чорудуп бээр*“ – дээн демги-ле Моисей ол болган^а. ³⁸ Ээн кургаг ховуга чыылган чонга Бурганның төлээзиниң Синай даанга аңаа ажыдып берген чүвезин чугаалаан кижиге ол болган. Дээрги-Чаяакчының дириг сөстөрүн биске дамчыдып бээри-биле хүлээп ап тура, өгбелеривис-биле кады турган кижиге ол болган. ³⁹ Ынчалза-даа өгбелеривис аңаа чагыртырындан ойталап, хүлээп көрбээннер база сеткилинде Египетче эгли бергеннер. ⁴⁰ Олар Ааронга мынча дээннер: „Бисти эдертип аппаар бурганнарды кылып берем, чүгө дээрге бисти Египеттен үндүрүп эккелген демги Моисейнин канчап барганын билбес-тир бис“^б. ⁴¹ Олар ынчан бугажык хевирлиг дүрзү-бурган кылып алгаш, аңаа өргүл салгаш, боттарының холу-биле кылган чүвезинин мурнунга өөрүп-байырлап турганнар. ⁴² А Бурган өгбелеривистен хая көрнү бергеш, оларның дээрнин чырымалдарын бурганчыдып, мөгөөр чоруун соксатпайн, каапкаш барган. Медээчилернин номунда ону мынчаар бижээни дег боттанган: „Израиль чон! Ээн кургаг ховуга дөртөн чыл дургузунда Меңээ янзы-бүрү өргүлдөр кылган ийик сен бе? ⁴³ Силер Молохтуң чадырын, бурганыңар болур Ремфанның сылдызын – мөгөөр дээш, кылып алганыңар дүрзү-бурганнарны ап алгаш чордуңар чоп. Ынчангаш Мен силерни Вавилон ындынче шөлүптөр мен“^в.

⁴⁴ Ээн кургаг ховуга өгбелеривиске Бурганны херечилээн чадыр турган. Ону Бурганның Моисейге берген айтышкынын ёзугаар база аңаа көргүскен үлегери-биле кылган чүве-дир. ⁴⁵ Өгбелеривис ону Моисейден хүлээп алгаш, Иисус Навинниң башталгазы-биле өске чоннарның черинге эккелгеш, ол черни эжелеп алганнар. Бурган ол черге чурттаан чоннарны аңаа өгбелеривис чоокшулап чеде бээргеле, оон үндүр сывырып турган. Демги чадыр ол чуртка Давидтин хааннаан үезинге чедир арткан. ⁴⁶ Бурган Давидче ээ көрүнгөн, а ол Израиль чоннун Бурганынга өргээ тудар чөпшээрел бээрин Оон

* ^{7:37} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Ону дыңнап чоруңар» – деп сөстөрни немээн.

^а Ы. х. к. 18:15. ^б Хост. 32:1. ^в Ам. 5:25-27.

дилээн. ⁴⁷А Ооң ол өргээзин Соломон туткан. ⁴⁸Ындыг-даа болза Дээди Өрүкү кижиге холу-биле туткан өргөөлөргө чурттава, ол дугайында Бурган медээчини дамчыштыр мынча дээн: ⁴⁹„Дээр – Мээн дүжүлгем, а чер – Мээн буттарым адаа-дыр. Силер Меңээ кандыг өргөө туруп шыдаар силер? – деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалаан, – азы мээн амыр-дыш көөр черим каяа туруп боорул? ⁵⁰Ол бүгүнү Мээн холум чаяаган эвес чүве бе?“^а

⁵¹Чөрүү хейлер! Бурганның мурнунга чүрээ болгаш кулаа-биле арыг эвестер! Үргүлчү-ле Ыдыктыг Сүлдөгө удурланып чоруур-дур силер, өгбелеринер кандыг чораан ийик, силер база ындыг силер. ⁵²Өгбелеринерге истедип сүрдүрбээн чангыс-даа медээчи турган ийикпе? Бурганга шынчы Кижинин чедип кээрин баш бурунгаар медеглээн улусту олар өлүрүп турдулар, а ам силер Ону садыпкаш, өлүрүп кагдынар. ⁵³Бурганның төлөөлөрүндөн Ооң ыдыктыг хоойлузун алдынар, ынчалза-даа анаа чагыртпайн бардынар».

Стефанны даш-биле соп өлүргени

⁵⁴Иудей баштыңчылар ону дыңнааш, хорадаанындан диштерин кыжырадып турганнар. ⁵⁵А Стефан Ыдыктыг Сүлдөгө бүргедипкеш, дээрже топтап көргөш, Бурганның алдарын болгаш Бурганның оң талазында турар Иисусту көрүп каан. ⁵⁶Ынчан ол: «Дыңнанар, мен аңгайып ажыгтына берген дээрни болгаш Бурганның оң талазында турар Кижиге амытан Оглун көрүп тур мен» – дээн. ⁵⁷Олар ынчан кулактарын дуй туруп, алгыржып-кышкыржып үнгеннер, оон Стефанче хөмө шурай бергеннер. ⁵⁸Олар ону хоорай даштынче үндүр сөөрткеш, даш-биле соп эгелээннер. Ону буруудаткан херечилер каыттангыларын Савл дээр аныак эрнин буттарының баарына каап, кадартып кааннар. ⁵⁹Олар Стефанны даш-биле соп турда, Стефан: «Дээрги-Чаяакчы Иисус! Мээн амы-тыным хүлээп ал!» – деп мөргүп турган. ⁶⁰Оон дисектенип олуруп алгаш, ыткыр үн-биле: «Дээрги-Чаяакчы, бо бачыды дээш, оларны буруудатпайн көр!» – деп чугаалаан соонда, Стефанның амы-тыны үстү берген.

Бүзүрөөн улусту истеп сүргени

8 ¹Савл Стефанны өлүргенин чөпсүнгөн чүве-дир. Ол хүнде Иерусалимниң Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге удур аажок улуг истеп сүрүүшкүн эгелээн болгаш, элчиннерден өске бүзүрөөн улустун

^а Ис. 66:1-2.

шуптузу Иудея биле Самарияже тарап чоруй барган. ²Бурганга бердинген улус Стефанны ажаап кааш, оон ажыын ажып, ыы-сызын төп пат болганнар. ³А Савл бүзүрөөннерни чок кылыр дээш, кызыдып эгелээн: ол бажыннар эргий кезип, эр, херээжен улусту туруп хоругдааш, кара-бажынче кирип октап турган.

Филипптиң Самарияга суртаалдааны

⁴А тарап чоруткан улус чедип барган черлеринге Буянныг Медээни суртаалдап турган. ⁵Биеэги бир Филипп дузалакчы Самарияның кол хоорайына келгеш, Христос дугайында суртаалдап эгелээн. ⁶Чон Филипптиң чугаазын дыңнааш база ооң кылып турары кайгамчык чүүлдерин көргөш, олче кичээнгей салып эгелээн. ⁷Чүгө дээрге хөй-ле букшуураан улустун буктары алгы-кышкы-биле үнүп, хөй-ле чартыктаан болгаш бертик-бежел улус экирип турар болган. ⁸Ол хоорайның чурттакчылары аажок өөрөөннер.

⁹А ол хоорайга бодун өндүр улуг кижиге кылдыр санаар, оон мурнунда-ла караң көрнүр чоруу-биле Самария чурттугларны кайгаткан Симон дээр кижиге турган. ¹⁰Бүгү улуг-биче улус ону магадап дыңнап: «Бо кижиде Өндүр улуг күш дээр Бурганның күжү бар-дыр» – деп турганнар. ¹¹Ол бодунун илби-шидизи-биле хамыкты кайгадып шаг болган болгаш, улус ону тооп дыңнаар турган. ¹²Ынчалза-даа хоорайның чурттакчылары Бурганның Чагыргазы болгаш Иисус Христостун дугайында суртаалдаан Филиппке бүзүрөй берген соонда, хөй эр, херээжен улус сугга суктуруп алганнар. ¹³Симон база бүзүрөй бергеш, сугга суктуруп алган. Ол үргүлчү-ле Филипптен чыда калбайн, эдерип, оон кылып турганы өндүр улуг бадыткал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдерни көргөш, магадаар болган.

¹⁴Самарияның чурттакчылары Бурганның медээзин хүлээп алганын дыңнааш, Иерусалимге турган элчиннер оларже Пётр биле Иоанны чорудупканнар. ¹⁵Олар баргаш, ам чаа бүзүрөөн улус Ыдыктыг Сүлдени алыр кылдыр, олар дээш, мөргүй бергеннер. ¹⁶Чүгө дээрге бүзүрөөннер Дээрги-Чаяакчы Иисустун ады-биле сугга суктуруп-даа алган болза, Ыдыктыг Сүлде оларның кайызынче-даа бадып келбээн турган. ¹⁷Ынчан Пётр биле Иоанн оларга холдарын дээскеннер, оон олар Ыдыктыг Сүлдени хүлээп алганнар. ¹⁸Элчиннер улуска холдарын дегзирге-ле, Ыдыктыг Сүлдениң бадып кээп турарын көрүп кааш, Симон элчиннерге акша саналдап: ¹⁹«Холдарым дээскеним кижиге Ыдыктыг Сүлде бадып кээр кылдыр, меңээ база ындыг күштен беринерем» – деп дилег кылган. ²⁰А Пётр анаа мынча дээн:

«„Бурганның ачы-буян хайырлалын акша-биле садып ап шыдаар мен“ — деп бодапкан болзунза, акшаң сээң-биле кады хайлып чиде берзин! ²¹ Бистиң бараан болушкунувуска киржир үлүг-хууң чоктур, чүге дээрге сээн чүрөөн Бурганның мурнунга шынчы эвес-тир. ²² Ол бузудуң дээш, бурууң билин база Дээрги-Чаяакчыга тейле, канчап билир, Ол ындыг бодалдарыңны өршээр чадавас. ²³ Ажыг адааргал иштиң долганын база кара сагышка туттурганыңны көрүп тур мен». ²⁴ Симон ынчан: «Силерниң чугаалаанынар ышкаш, хайлып чиде бербес кылдыр, мен дээш, Дээрги-Чаяакчыга мөргүп көрүңер» — деп харыылаан.

²⁵ А элчиннер ол черге боттарының херечи болган бүгү чүвезин улуска чугаалап, Дээрги-Чаяакчының медээзин суртаалдааш, Иерусалимче эеп келгеннер. Орук ара олар Самарияның хөй-ле суурларынга Буянның Медээни медеглеп чорааннар.

Филипп болгаш эфиоп дүжүмет

²⁶ А Филиппке Дээрги-Чаяакчының төлээзи мынча дээн: «Дөгерингеш, мурнуу чүкче, Иерусалимден Газа хоорай баар кагдынган ээн орукче чорувут». ²⁷ Ол дөгертингеш, чорупкан. Ынчан бир-ле эфиоп кижиге — Эфиопияның кандакиязы дээр кадынның ызыгууртан дүжүмеди болгаш ооң эртинге-байлааның кадагалакчызы — Бурганга мөгейип, Иерусалимге четкеш келген соонда, ²⁸ ол-ла орук-биле чанып олурган. Эфиоп бодунуң чууказынга саадапкаш, Исаия медээчинин номун номчуп чораан. ²⁹ Ыдыктыг Сүлдө Филиппке мынча дээн: «Чуузага чеде бергеш, ооң чаны-биле базып олур». ³⁰ Филипп чуузага чеде бергеш, бир-ле кижинин Исаия медээчини номчуп турарын дыңнап каан. «Номчаан чүүлүнерниң утказын билип турар-дыр силер бе?» — деп, Филипп айтырган. ³¹ «Кандыг-бир кижиге тайылбырлап бээр болза дээрден башка, канчап билип алыр кижиге мен?» — деп, демгизи харыылааш, чуузага кады олурарынче Филиппти чалаан. ³² Дүжүметтин Бижилгеден номчуп олурган черинде мынча дээн болган: «Ол дөгери-биле аппарат чыдар дөтпө-хураган дег болган база дүгүн кыргыыр дээн хойнуң чөпшүлү дег, чангыс-даа сөс этпээн. ³³ Ону дора көрүп, чөптүг шүүгү кылырындан ойталааннар. Ооң салгалының дугайында кым тайылбыр кылып шыдаарыл? Ам Ооң амыдыралын черден алгаш баар болгай»^а. ³⁴ Дүжүмет Филипптен: «Айтып берип көрөм, медээчи мында кымның дугайында чугаалаан чоор:

^а Ис. 53:7-8.

бодунуң дугайында бе азы өске кандыг-бир кижиге дугайында бе?» — деп айтырган. ³⁵ Филипп ынчан чугаалап эгелээш, Бижилгенин ол черинден эгелээш, Иисус дугайында Буянның Медээни аңаа медеглеп берген.

³⁶⁻³⁷ Чоруп-ла оргаш, олар сугга чедип келгеннер. Дүжүмет мынча дээн: «Көрөм, суг бо-дур. Мээн сугга суктуруп аарымга чүү шаптыктап турарыл?»* ³⁸ Ол чууказын доктаадырын дужааган. Оон Филипп биле дүжүмет сугну сүзүп кире бээрге, Филипп ону сугга суккан. ³⁹ Олар сугдан үнүп кээрге, Дээрги-Чаяакчының Сүлдөзи Филиппти алгаш, чиде берген**. Дүжүмет бодунуң оруун өөрүшкү-маннайлыг уламчылап чорупкан, а Филиппти оон соонда черле көрүп көрбөөн. ⁴⁰ А Филипп Азот хоорайга чеде хона бергеш, оон Кесарияга чеде бергиге, таварып эрткени бүгү хоорайларга Буянның Медээни суртаалдап чораан.

Савлды Бурганче ээлдиргени

9 ¹ Ол аразында Савл Дээрги-Чаяакчының өөреникчилеринге кыжанып, оларның амы-тынынга чедерин бар шаа-биле кызып турган. Ол Бурганның дээди бараалгакчызынга чеде бергеш, ² Дамаскының синагогаларында көргүзери-биле бижээн чагааларны дилеп алган. Иисустуң өөредиин эдерген улусту Савл Дамаскыдан тып алыр болза, оларны эр-херэежен деп ылгавайн, хүлүп-бектээш, Иерусалимче эккеп болур деп чөпшээрелди чагааларда берген болган. ³ Савл Дамаск хоорайже чокшулап бар чыдырда, хенертен ону дээрден чырык хөмө чырыдыпкан. ⁴ Ол черге кээп ушкаш: «Савл! Савл! Мени чүге истеп сүрүп тур сен?» — дээн үн дыңнап каан. ⁵ Ол: «Силер кым силер, Дээрги?» — дээн. Үн: «Мен — сээң истеп сүрүп турарың Иисустур мен — деп харыылаан***. — ⁶ А ам туруп келгеш, хоорайже чорувут.

* ^{8:37} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Филипп: „Сеткилиңер ханызындан бүзүрээр болзунарза, болдуна бээр“ — деп харыылаан. А дүжүмет мынча дээн: „Иисус Христос — Бурганның Оглу ылап дээрзинге бүзүрөп тур мен“» — деп сөстөр эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

** ^{8:39} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Дээрги-Чаяакчының Сүлдөзи Филиппти алгаш, чиде берген» эвес, а: «Ыдыктыг Сүлдө дүжүметче бадып келген, а Филиппти Дээрги-Чаяакчының төлээзи алгаш барган» — деп бижээн.

*** ^{9:5-6} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «„Сени сүрген кымчыже бажың чайгаш, хөй-ле бодунга хора чедирер сен“. Ол коргуп-сүртеп, мынча дээн: „Дээрги, чүнү кылырын дужаар силер?“ Дээрги-Чаяакчы аңаа мынчаар харыылаан...» — деп сөстөрни немээн.

Анаа баарыңга, сээң ам чүнү кылыр ужурууну улус чугаалап бээр». ⁷Савл-биле кады чораан улус дылдары көжүп калган турган: олар үнү дыңнаарын дыңнааннар, ынчалза-даа кымны-даа көрбөөннер. ⁸Савл черден туруп келген, ынчалза-даа карактарын ажыдыптарга, ол чүнү-даа көрбөс апарган бооп-тур. Ынчангаш ооң-биле кады чораан улус ону холундан четкеш, Дамаскыже апарганнар. ⁹Ооң карактары үш хүн дургузунда согур хевээр турган, ынчан ол чүнү-даа ижип-чивээн.

¹⁰Дамаскыга Иисуска бүзүрөөн Анания дээр кижиге турган. Дээрги-Чаяакчы анаа ажыдышкын кылып: «Анания!» – дээн. Оозу: «Дээрги-Чаяакчы, мында мен!» – деп харыылаан. ¹¹Дээрги-Чаяакчы анаа мынчаар айыткан: «Бо дораан Дорт дээр кудумчуга бар, оон Иуданын бажыңындан Тарс хоорай чурттуг Савл дээр кижини айтыр, ол ам ында мөргүп турар-дыр. ¹²Савл Менден ажыдышкын алган: чедип келгеш, холдарын анаа дээскеш, ооң карактарын экиртип бээр Анания дээр кижини көргөн». ¹³Анания мынчаар харыылаан: «Дээрги-Чаяакчы, мен ол кижиге дугайында база Иерусалимде Сээң улузунга удур ооң кылганы эндерик бузуттуг үүлгедиглер дугайында хөй улустан дыңнаан мен. ¹⁴А бээр кээрде, ол Сээң адынга бүзүрөөр бүгү улусту тудуп хоругдаар эргени Бурганнын дээди бараалгакчызындан дилеп алгаш, чедип келген-дир». ¹⁵Ынчаарга Дээрги-Чаяакчы анаа: «Ынаар бар, чүгө дээрге ол кижиге – Мээң шилип алган чепсээм-дир. Ол Мээң адымны өске чоннарның, хааннарның болгаш израиль чонунун мурнунга медеглээр. ¹⁶Мээң адым ужун ооң ам кайы хире хилинчек көөрүн Бодум анаа айтыр мен» – дээн.

¹⁷Анания чорупкаш, ол бажыңче кире бергеш, Савлга холдарын дээскеш: «Дунмам Савл! Бээр кел чорунда, сеңээ уткушкан Дээрги-Чаяакчы Иисус сээң карактарың катап көрө берзин дээш база Ыдыктыг Сүлде сени бүргезин дээш, мени сенче чорудупту» – дээн. ¹⁸Ол дораан Савлдың карактарындан балык казыры дег чүгө адырлып кээп дүшкөн соонда, ооң согуру эттине берген. Ол туруп келгеш, сугга суктуруп алган. ¹⁹А ооң соонда Савл чөмөннип аарга, күжү катап эглип келген.

Савлдың Дамаскыга суртаалдааны

Савл Иисустун өөреникчилери-биле кады Дамаскыга каш хонган. ²⁰Ол синагогаларга Иисус дээрге Бурганнын Оглу дээрзин дораан суртаалдап эгелээн. ²¹Ону дыңнаан улус шупту кайгап: «Иерусалимге Иисуска бүзүрөөн улусту чок кылырын кызып турган кижиге ол эвес

чүгө бе? Оларны тудуп хоругдааш, Бурганнын дээди бараалгакчыларыңче аппаар дээш, ол бээр кел чораан эвес чүгө бе?» – деп турганнар. ²²А Савлдың чугаазы улам күштүг, улам барымдаалыг болу берип, Иисус дээрге Христос дээрзин ол шынзыдарга, Дамаскыда чурттаан иудейлер удурланыр аайын тыппайн турганнар.

²³Элээн үр үе эрткенде, иудейлер ону өлүрер дээш, сүлчээ кылганнар. ²⁴Ынчалза-даа Савл оларның ол сагыжын билип каан. Олар ону өлүрер дээш, дүн-хүн дивейн, хоорай хаалгазын кадаргаш турупканнар. ²⁵А Савлдың өөреникчилери дүне када келгеш, ону аргаан хааржакка олурткаш, хоорай ханазынын кырыңче көдүргөш, ооң артыңче бадырыпканнар.

Савл Иерусалимде

²⁶Савл Иерусалимге келгеш, Иисустун өөреникчилеринге каттыжып аарын оралдашкан. Ынчалза-даа олар шупту ооң өөреникчи апарганынга бүзүрөвейн, коргар болганнар. ²⁷Варнава ынчан ону эдертип алгаш, элчиннерге келгеш, Савлдың орукка чорааш, Дээрги-Чаяакчыны көргенин, Дээрги-Чаяакчының ооң-биле канчаар чугаалашканын база Иисустун ады-биле ооң Дамаскыга кайы хире дидим суртаалдаанын оларга чугаалап берген. ²⁸Савл олар-биле кады артып калгаш, Иерусалимни хостуг эргий кезип, Дээрги-Чаяакчының ады-биле дидим суртаалдап турган. ²⁹Ол грек дылдыг иудейлер-биле чугаалажып тургаш, олар-биле маргыжыпкан, а олар ону өлүрер деп барганнар. ³⁰Бүзүрөөр эш-өөрү ону билип кааш, Савлды Кесарияже апаргаш, оон Тарсче чорудупканнар.

³¹Бүгү Иудеяга, Галилеяга база Самарияга Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге амыр-тайбың дүжүп, ол быжыгып олурган. Бүзүрөөн улус Дээрги-Чаяакчыны хүндүлөп, Оон коргуп чурттаар боорга база Ыдыктыг Сүлде оларны сорук кирирге, өөреникчилернин саны көвүдөп кел-ле чыткан.

Пётрунун Енейни экирткени

³²Аян-чоруун уламчылап, хоорайларны эргий кезип чорааш, Пётр Лиддада чурттаан бүзүрөөн улуска душчуп чеде берген. ³³Ол анаа мунчурап аарааш, сес чыл дургузунда дөжөөндөн турбайн чыткан Еней дээр кижини тып алган. ³⁴Пётр ол кижиге: «Еней! Иисус Христос сени экиртир деп тур. Тургаш, дөжөөң дүрүп ал» – дээн. Еней ола дораан туруп келген. ³⁵Лидда биле Сароннун бүгү чурттакчылары ооң экирээнин көргөш, Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөй бергеннер.

Пётрнуң Тавифаны диргискени

³⁶Иоппия хоорайга Иисустуң бир кыс өөреникчизи турган. Оон адын Тавифа азы «Элик» дээр турган. Ол буянныг херектер кылып, ядыыларга хөй хайырлал берип чораан кижичүве-дир. ³⁷Ол хуннерде Тавифа аарааш, өлген болган. Оон мага-бодун чугаш, бажыңының кырыкы өрээлинче салып кааннар. ³⁸А Лидда Иоппияның чоогунга турган, ынчангаш бүзүрөөннер Пётрнуң Лиддада келгенин дыңнааш, олче ийи кижичүве-дир: «Дораан биске кээп көрүнер!» – деп ээрежи дилөөннер.

³⁹Пётр дөгертингеш, олар-биле кады чорупкан. Ол чедип кээрге, ону кырында өрээлче кири бергеннер, а бүгү дулгук кадайлар ону үглөп келгеш, олар-биле кады турган үезинде Эликтин даарап берген хөйлеңнерин болгаш өске-даа хевин ыы-сыылыг көргүзүп турганнар. ⁴⁰Пётр оларның дөгөрезин өрээлден үндүрүпкеш, дис кырынга олура дүшкеш, мөргүп эгелөөн. Оон өлгөн кижиче эргилгеш: «Тавифа, тур!» – дээн. Ол херээжен карактарын ажыдып келгеш, Пётрну көрүп кааш, ковайып келген. ⁴¹Пётр олче холун сунгаш, тургузуп алган. Оон ол бүзүрөөннер болгаш дулгук кадайларны кый депкеш, Тавифа дириг дээрзин оларга көргүскен. ⁴²Ол болушкун бүгү Иоппияга билдингир апарган болгаш, хөй улус Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөй берген. ⁴³А Пётр Иоппияга элөөн хөй хүн чурттаан. Ол алгы-кеш эттээр Симоннуң бажыңыга турган.

Корнилийге Бургандан келген ажыдыышкын

10 ¹Кесарияга Корнилий деп аттыг, рим шеригниң Италий дээр полкузунуң чүс шериг баштыңчызы кижичүве турган. ²Оон боду-даа, өг-бүлөзи-даа Бурганны аажок хүндүлээр, Аңаа бердинген улус турган. Ол ядыыларга хөй хайырлал бээр, Бурганга үргүлчү мөргүүр кижичүве-дир. ³Бир-ле катап хүндүскүнүн үш шак чедип турда, аңаа Бургандан ажыдыышкын болган. Аңаа чедип келгеш: «Корнилий!» – дээн Бурганның төлээзин ол тода көрүп каан. ⁴Корнилий корга берип, олче көрүнгеш: «Дээрги-Чаяакчы, чүү ирги?» – дээн. Бурганның төлээзи: «Мөргүлдөр болгаш ядыыларга хайырлалдарыңны Бурган сактып алган-дыр. ⁵Ам Пётр деп адаткан Симонну эккээр кылдыр Иоппияже улустан айбылавыт. ⁶Ол кижиче далай эриинде бажыңныг алгы-кеш эттекчизи Симон сугда турар-дыр»* – деп харыылаан.

* ^{10:6}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Сени база бүгү өг-бүлөңни камгалаар сөстөрү ол сенээ чугалап бээр» – деп сөстөрүни немээн.

⁷Корнилий-биле чугаалашкан Бурганның төлээзи чоруй баарга, ол бодунуң ийи чалчазын болгаш бодунуң чанынга турар хүлээлгелиг, Бурганга бердинген бир шеригни кый деп алган. ⁸Ол чүү болганын, чүве арттырбайн, чугаалааш, оларны Иоппияже чорудупкан.

Пётрга Бургандан келген ажыдыышкын

⁹Даартагы хүннүн дүш үезинде, ол улус хоорайга чоокшулап кел чыдырда, Пётр бажың кырынче мөргүп үне берген. ¹⁰Ол аштааш, чемнениксей берген. Чем хайнып турар аразында, аңаа Бургандан ажыдыышкын келген. ¹¹Пётр аңгайып ажыттына берген дээрни база дөрт ужундан агаарга тудуп алгаш, черже бадырып олурар улуг пөске дөмей бир-ле чүвени көрүп каан. ¹²Ол пөсте янзы-бүрү дөрт даванныг-даа, соястаар-даа дириг амытаннар база азырал эвес куштар бар болган. ¹³Оон бир-ле үн дыңналып, аңаа: «Пётр, туруп келгеш, оларны дөгөргеш, чи» – дээн. ¹⁴Ынчалза-даа Пётр: «Черле хоржок, Дээрги-Чаяакчы! – деп харыылаан. – Мен кажан-даа бужар, арыг эвес чүве чип көрбөөн мен». ¹⁵Үн ынчан база катап чугаалааш, аңаа мынча дээн: «Бурганның арыглап каан чүвезин арыг эвес дивейн чор». ¹⁶Үш удаа ынчанган соонда, пөс катап дээрже көдүрлүп үне берген.

¹⁷Пётр Бургандан ол чүү уткалыг ажыдыышкын болганын аайын тыппайн турда, Корнилийниң айбылаан улузу Симоннуң бажыңы кайдаазын айтырып четкеш, хаалга чанынга доктаай бергеннер. ¹⁸Олар: «Пётр деп аттыг Симон мында бар бе?» – деп ыткыр айтырганнар. ¹⁹Пётр Бургандан ажыдыышкын дугайында боданып турар аразында, Ыдыктыг Сүлде аңаа мынча дээн: «Симон, сени үш кижиче дилеп тур. ²⁰Доп-дораан адаанче дүже бер. Бичии-даа чигзинмейн, ол улус-биле кады чорувут, чүге дээрге оларны Мен чоруттум». ²¹Пётр адаанче дүжүп келгеш, ол улуска: «Дилеп турар кижинер мен-дир мен. Кандыг херектиг келдинер?» – дээн. ²²Олар мынчаар харыылааннар: «Бисти Бурганга бердинген база Оон коргар, бүгү иудейлерниң хүндүлөөри Корнилий дээр чүс шериг баштыңчызы кижиче чорутту. Аңаа Бурганның ыдыктыг төлээзи силерни бодунуң бажыңынче чалап алгаш, чугаа-сөзүңерни дыңнаарын дужааган-дыр». ²³Пётр ынчан оларны бажыңче чалааш, аалчыларын ашкарып-чемгерген.

Пётр Корнилийниң бажыңында

Даартазында хүндүс Пётр дөгертингеш, олар-биле кады чорупкан, Иоппиядан чамдык бүзүрөөннер база ону эдерип чорупканнар. ²⁴Оон бир хүн эрткенде, олар Кесарияга чедип келгеннер. Корнилий

төрелдерин болгаш чоок эш-өөрүн чыып алгаш, оларны манап турган. ²⁵ Пётр бажынче кирип олурда, Корнилий ону уткааш, ооң мурнунче кээп дүжүп, мөгөйгөн. ²⁶ Ынчалза-даа Пётр ону көдүргөш: «Турунар! Мен бөдүүн кижидир мен» — дээн. ²⁷ Оон ол Корнилий-биле чугаалашпышаан, бажынче кирип келгеш, ында хөй улус чыылганын көрүп каан.

²⁸ Пётр оларга мынча дээн: «Иудей кижинин өске аймак-чон улузу-биле харылзажыры база оларның бажыңыга кирери хоруглуг дээрзин билир силер. Ынчалза-даа Бурган меңээ „Кымны-даа бужар, арыг эвес деп болбас ужурлуг сен“ деп айыткан. ²⁹ Ынчангаш мени чалап, улус кээрге, удур чүве чугаалавайн, чедип келдим. Мени чүге келдирткениңерни ам айтырып көрейин». ³⁰ Корнилий мынча дээн: «Мен дөрт хүн бурунгаар, бо өйдө*, бажыңымга мөргүп олурган мен, дүштекинин үш шак үези турган чүве. Хенертен мээң мурнумга чайынналчак чырык хептиг кижиде көстүп келген. ³¹ Ол мынча дээн: „Корнилий, Бурган мөргүлүң дыңнаан-дыр база ядыыларга хайыр-лалдарың сактып алган-дыр. ³² Ынчангаш Пётр деп аттыг Симонну сүрдүрүп, Иоппияже улустан чорудувут. Ол далай эриинде бажыңныг алгы-кеш эттекчизи Симон сугда аалдап турар-дыр“. ³³ Мен ол до-раан силерни сүрдүрүп, улус чорудуптум, чедип келгениңер кончуг эки-дир. Дээрги-Чаяакчының силерге „Чугаала“ деп дужааган бүгү чүвезин дыңнаар дээш, бис ам шупту мында, Бурганның мурнунда турарывыс бо-дур».

Пётрнуң Буянның Медээни суртаалдааны

³⁴ Пётр ынчан чыылган улуска чугаалап эгелээн: «Бурган улусту аңгылай көрбөс дээрзин ам-на билдим. ³⁵ Кандыг-даа чоннуң иштинден ону хүндүлээр база чөптүг чорукту сагыыр улус Ооң сеткилинге кирер-дир. ³⁶ Бурганның израиль чонга чорудуп бергени медээ дугайында билир силер. Амыр-тайбың дугайында Буянның Медээзин Ол бүгүдениң Дээрги-Чаяакчызы Иисус Христостун аксы-биле медегле-ди. ³⁷ Иоанның суртаалдааны сугга суктуруушкун соонда, Галилеядан эгелээш, бүгү Иудеяга чүү болуп турганын билир силер. ³⁸ Бурган Назарет чурттуг Иисусту шилип алгаш, Ыдыктыг Сүлде биле күштү Аңаа хайырлаан. Бурган Иисус-биле кады болган, ынчангаш Иисус буянның херектер кылып, эрликтин салдарыңга алыскан улустун

* ^{10:30} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бо өйдө» эвес, а «Бо өйгө чедир шээрленгеш» деп бижээн.

дөгөрезин экиртип, чер болганга чоруп турган. ³⁹ Бис Иисустун иудейлер чуртунга база Иерусалимге кылып турган бүгү чүүлдеринин херечилери бис. Иудейлер Ону ыяшка кадай шаап өлүргөннер. ⁴⁰ Ынчалза-даа Бурган Иисусту үшкү хүнде катап диргискеш, Ону улуска көстү бээр кылыпкан. ⁴¹ Бүгү чон эвес, а Бурганның баш удур шилип алган херечилери, бис Ону көрдүвүс. Ол катап дирлирге, Ооң-биле кады аштанып-чемненип турдувус. ⁴² Ол биске улуска суртаалдаарын база дириглерни-даа, өлүглерни-даа шиитсин дээш, Бурганның салып кааны шииткекчи — Ол Боду дээрзин херечилээрин дужааган. ⁴³ Бүгү медээчилер Ооң дугайында херечилеп, Аңаа бүзүрөөн кижиде бүрүзүнүн бачыгтарын Ооң ады-биле өршээрин бадыткап турганнар».

⁴⁴ Пётр ону чугаалап турда-ла, ооң суртаалын дыңнап турган шупту улусче Ыдыктыг Сүлде бадып келген. ⁴⁵ Пётр-биле кады келген кыртыжап демдектеткен иудейлерге хамааржыр бүзүрөөннер Ыдыктыг Сүлдениң ачы-буян хайырлалын өске чоннар улузунче база сиңниктир төккенин көргөш, кайгап калганнар. ⁴⁶ Чүге дээрге олар дыңнаарга, демги улус билдинмес дылдарда чугаалажып, Бурганны алдаржыда берген чүве-дир. Пётр ынчан мынча дээн: ⁴⁷ «Бо улус Ыдыктыг Сүлдени бис ышкаш алды чоп! Ындыг болганда оларның сугга суктуруарын хоруп болур бе?» ⁴⁸ Пётр оларга Иисус Христостун ады-биле сугга суктуруарын дужааган. Оон демги улус Пётрдан ам-даа каш хүн иштинде олар-биле артарын дилеп турганнар.

Пётрнуң Иерусалимниң Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге чугаазы

11 ¹Өске чоннар улузу база Бурганның медээзин хүлээп алганын элчиннер болгаш бүгү Иудеяда бүзүрөөн улус дыңнап каан. ² Ынчангаш, Пётр Иерусалимге чедип кээрге, чамдык кыртыжап демдектеткен бүзүрөөннер ону буруудады берген. ³ Олар: «Сен кыртыжап демдектетпөөн улус бажыңнары кирип, олар-биле кады чемнендин» — деп турганнар. ⁴ Пётр ынчан болган чүүлдү бирден бирээ чокка чугаалап эгелээн: ⁵ «Мен бир-ле катап Иоппия хоорайга мөргүп олургаш, Бургандан ажыдыышкын алдым. Дөрт ужундан туткаш, дээрден бадырып олурар улуг пөске дөмей бир-ле чүве көрдүм. Ол чүве меңээ чоокшулап кээрге, ⁶ ынаар бакылапкаш, азырал болгаш черлик дөрт давангы-даа, соястаар-даа дириг амытаннарны, азырал эвес куштарны көрүп кагдым. ⁷ Оон меңээ: „Пётр, туруп келгеш, оларны дөгөргөш, чи“ — дээн үн дыңнап кагдым. ⁸ Мен: „Черле хоржок, Дээрги-Чаяакчы! Мен кажан-даа бужар азы арыг эвес чүве чип

көрбээн мен“ — деп харыыладым. ⁹Дээрден үн база катап чугаалады: „Бурганның арыглап каан чүвезин арыг эвес дивейн чор“. ¹⁰Болган чүүл үш катап катаптады. Оон ол бүгү дээрже катап көдүрлүп үнө берди. ¹¹Таптыг-ла ол өйде бистин аалдап турганыныс бажың чанынга Кесариядан менче чоруткан үш кижичедип келген. ¹²Ыдыктыг Сүлдө менээ бичии-даа чигзинмейн, ол улус-биле кады чоруурун айыткан. Бурганга бүзүрөөн ол алды кижиче мени эдерип чорупкан, оон бис Корнилийниң бажыңынга чеде бердивис. ¹³Ол биске бодунуң бажыңынга келген Бурганның төлээзин көргөнгө чугаалады. Бурганның төлээзи аңаа: „Пётр деп аттыг Симонну сүрдүрүп, Иоппияже улустан чорудувут. ¹⁴Сени болгаш бүгү өг-бүлөңни камгалаар сөстөрүңү ол сенээ чугаалап бээр“ — дээн болду.

¹⁵Мен чугаалап эгелээримге, Ыдыктыг Сүлдө, эгезинде бисче ышкаш, оларже база бадып келди. ¹⁶Мен ынчан Дээрги-Чаяакчыны: „Иоанн сугга суп турган, а силерни Ыдыктыг Сүлдөгө сугар-дыр“ — дээнин сактып келдим. ¹⁷Ынчангаш Дээрги-Чаяакчы Иисус Христоска бүзүрөй бээривиске, биске бергени ачы-буян хайырлалын Бурган өске чоннар улунга база берген болганда, Аңаа удурланыр хире чүү ындыг кижиче мен?» ¹⁸Ону дыңнааш, олар оожургай берип, Бурганны алдаржыдып: «Өске чоннар улузу база мөңгө амыдыралды алзын дээш, Бурган оларга база бачыттарын миннип, Бодунче эглип кээр органы хайырлаан-дыр» — дижип турганнар.

Антиохияның Бурганга бүзүрөөннер ниитилели

¹⁹Стефан өлгөн соонда эгелөөн истеп сүрүүшкүннерден дескеш, тарай берген бүзүрөөннер Финикияга, Кипрге болгаш Антиохияга чеде бергеннер. Олар Буянныг Медээни чүглө иудейлерге медеглеп чорааннар. ²⁰Ындыг-даа болза оларның Кипрде болгаш Кириняда чурттаан чамдыызы Антиохияга келгеш, Дээрги-Чаяакчы Иисус дугайында Буянныг Медээни өске чоннар улунга база медеглеп турганнар. ²¹Дээрги-Чаяакчының күжү олар-биле кады болуп, дыка хөй улус бүзүрөөш, Дээрги-Чаяакчыже эгли берген.

²²Ол дугайында чугаа-соот Иерусалимниң Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге дыңналырга, олар Антиохияже Варнаваны чорудупканнар. ²³Варнава ынаар четкеш, Бурганның ол улуска көргүскөн авыралын көргөш, аажок өөрүп, Дээрги-Чаяакчыга сеткилдин ханызындан бердинер база шынчы боор кылдыр оларны сорук кирип турган. ²⁴Чүгө дээрге ол Ыдыктыг Сүлдөгө база бүзүрөлгө бүргөткөн, буянныг кижиче чүве-дир. Дыка хөй улус Дээрги-Чаяакчыны эдерип,

Аңаа бүзүрөй берген. ²⁵Варнава оон Тарсче Савлды дилеп чорупкаш, ²⁶ону тып алгаш, Антиохияга эккелген. Олар аңаа Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге бүдүн чыл дургузунда артып калгаш, дыка хөй улусту өөредип турганнар. Иисуска бүзүрөөн улусту эң баштай Антиохияга христианнар деп адай берген.

²⁷Ол өйде Антиохияже Иерусалимден Бурганның медээчилери чеде бергеннер. ²⁸Оларның бирээзи, Агав дээр кижиче, туруп келгеш, Сүлдениң сорук киригени-биле бүгү делегейге улуг аш болурун медеглөөн (ол аш-чут Клавдий императорнуң үезинде болган чүве-дир). ²⁹Бүзүрөөн кижиче бүрүзү ынчан бодунуң шыдаар шаа-биле Иудеяда ха-дунмаларынче дузаламчы чорударын шиитпирлөөн. ³⁰Олар ынчалдыр кылгаш, чыып алган акшазын Варнава биле Савлды дамчыштыр Иудеяда Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң удуртукчуларынче чорудупканнар.

Иаковту өлүргөни, Пётрну тудуп хоругдааны

12 ¹Барык ол өйде Ирод хаан* Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге хамааржыр чамдык улусту истеп сүрүп эгелөөн. ²Ол Иоанның акызы Иаковту хылыш-биле шанчып өлүрерин дужааган. ³Иудейлерге ол чорук тааржырын көргөш, Пётрну база тудуп хоругдап алган (ынчан хаарган далганнар байырлалының хүннери турган чүве-дир). ⁴Ирод Пётрну тудуп хоругдааш, ону кара-бажыңче кирип октааш, ээлчег бүрүзү дөрт кижилиг болур дөрт бөлүк шеригге ону ээлчежип кадарарын дужааган. Чүгө дээрге Ирод хосталышкын байырлалының соонда ону шиидери-биле чон мурнунга үндүрүп кээр бодаан. ⁵Пётрну кара-бажыңга суккаш, кадартып каан, а бүзүрөөннер ол дээш, Бурганга карак кызыл мөргүп турганнар.

Пётрну хостааны

⁶Иродтуң ону чон мурнунче үндүрүп кээр деп турганы хүннүң бүдүүзүндө дүне Пётр ийи илчирбе-биле демирледип алгаш, ийи шериг аразынга удуп чыткан, а кара-бажыңның эжиин таңныылдар кадарып турган. ⁷Хенертен Дээрги-Чаяакчының төлээзи чедип келгеш, кара-бажың иштин чайынналдыр чырыдыпкан. Дээрниң төлээзи Пётрнуң быктынче идип, ону оттурупкаш: «Дүрген тур» — дээрге, илчирбелер Пётрнуң холдарындан кээп дүшкөн. ⁸Дээрниң төлээзи

* ^{12:1} Ирод Агриппа бирги — Улуг Ирод хаанның оглунуң оглу, бистин эраның 41–44 чылдарында Иудея биле Самарияның хааны.

Пётрга: «Идик-хевиң кедип ал» — дээрге, ол кеттинип алган. Оон дээрний төлээзи: «Шыва тондан дуй эштипкеш, мээн соомдан чорувут» — дээн. ⁹Дээрний төлээзиниң кылып турар хамык чүүлү херек кырында болуп турарын билбейн, Пётр ону эдерип үнүп келген. «Дүш көргөн боор мен» деп, ол бодап чораан.

¹⁰Бирги болгаш ийиги ээлчегниң таңныылдарының чаны-биле эрткеш, олар хоорайже үнер демир хаалгага чедип келгеннер. Хаалга боду-ла ажыттына берген, а олар үнүп келгеш, бир кудумчу дургаар кылаштап чорупканда, дээрний төлээзи хенертен чоруй барган. ¹¹Пётр миннип келгеш, мынча дээн: «Ам ылап шын билдим: Дээрги-Чаяакчы Бодунуң төлээзин чоруткаш, мени Иродтуң холундан база менээ онаарын иудей чоннуң манап турганы шаажылаалдан камгалаан-дыр».

¹²Пётр ону медереп билгеш, Марк деп ады база бар Иоанның авазы Марияның бажыңынче чорупкан. Аңаа хөй чон чыылгаш, мөргүп турган чүве-дир. ¹³Пётр хаалганы соктаптарга, Рода дээр чалча кыс дыңнаалап үне халаан. ¹⁴Ол Пётрнуң үнүн танып кааш, өөрээнинден хаалганы ажыдарын-даа уттупкаш, дедир хире халааш: «Пётр хаалга аксында тур!» — дээн. ¹⁵Улус: «Сээң угааның анаа эвес-тир» — дээннер. А ол: «Мээний шын» — дээш турар болган. Улус аңаа: «Ол дээрге ону кадагалаан сүнезин боор» — дээннер. ¹⁶Ол аразында Пётр хаалганы соктап-ла турган. Хаалганы ажыдыпкан улус ону көрүп кааш, аажок кайгаан.

¹⁷Оларже „Ыыттаванар“ деп холу-биле айыткаш, Пётр Дээрги-Чаяакчының кара-бажыңдан ону канчаар үндүргенин чугаалааш: «Ол дугайында Иаковка база өске-даа бүзүрөөн улуска дыңнадынар» — дээн. Оон ол өске черже чоруй барган. ¹⁸Хүн үнүп кээрге, шериглер аразынга улуг хөлээзин үнген: кым-даа Пётр-биле чүү болганын билбес болган. ¹⁹Ирод ону дилеп эгелээш, тып чадаан болгаш таңныылдарны байысаагаш, оларны шаажылаарын дужааган. Оон соонда Ирод Иудеядан Кесарияже чорупкаш, аңаа артып калган.

Иродтуң өлгени

²⁰Ирод Тир биле Сидоннуң чурттакчыларынга аажок килеңнээн турган. А олар хаанның кол чалчазы болур Власт дээр кижини бодунуң талазынче элзедип алгаш, чаңгыс эп-сеткил-биле хаанга чеде бергеш, эптежип алырын дилээннер, чүге дээрге оларның чуртун аыш-чем-биле Иродтуң чурту хандырып турган чүве-дир. ²¹Ужуражыр кылдыр доктааткан хүнде Ирод хаан хевин кеткеш, дүжүлгезинге

саадапкаш, чыылган чонга чугаа чугаалаан. ²²А чон: «Ол дээрге кижиниң эвес, а Бурганның үнү-дүр!» — деп алгыржып эгелээн. ²³Ирод Бурганны алдаржытпайн барган, ынчангаш Дээрги-Чаяакчының төлээзи ол дораан ону чылча берипкен. Ол курттарга диригге-ле чиртип, өлүп калган.

²⁴А Бурганның медээзи улам күш кирип, нептереп турган. ²⁵Варнава биле Савл оларга онааган даалганы күүсеткеш, Марк деп ады база бар Иоанны эдертип алгаш, Иерусалимче ээп келгеннер*.

Варнава биле Савлдың бараан болушкуну

13 ¹Антиохияның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге медээчилер болгаш башкылар: Варнава, Нигер деп ады база бар Симеон, Киринаея чурттуг Луций, Ирод чагырыкчы-биле кады кижизиттирип өскен Манаил болгаш Савл олар турганнар. ²Олар Дээрги-Чаяакчыга бараан болуп база шээрленип турда, Ыдыктыг Сүлде мынча дээн: «Варнава биле Савлды менээ аңгылап беринер, Мээн оларны кылзын деп айытканым ажыл-херээнче барзыннар». ³Медээчилер болгаш башкылар ынчан шээрленип, мөргүп алгаш, Варнава биле Савлга холдарын дээскеш, оларны чорудупканнар.

Кипрге суртаал

⁴Ыдыктыг Сүлдениң айбылап чорутканы ийи элчин Селевкияже бада бергеш, оортан Кипр ортулукче эжиндирип чорупканнар. ⁵Олар Саламин хоорайга келгеш, аңаа иудей синагогаларга Бурганның медээзин суртаалдааннар. Иоанн Марк база олар-биле кады чоруп, дузалап турган.

⁶Олар ортулукту өттүр эрткеш, Паф хоорайга келгеннер. Аңаа оларга караң көрнүр еврей, меге медээчи Вариисус таваржы берген. ⁷Ол Римден томуйлаан ортулук чагырыкчызы Сергей Павелдин чоок кижизи турган. Чагырыкчы угаанныг кижини болган. Ол Бурганның медээзин дыңнаксааш, Варнава биле Павелди келдиртип алган. ⁸Ынчалза-даа Елима** (ол атты очулдуарга, «Караң көрнүр кижини» дээн уткалыг) дээрзи чагырыкчыны бүзүрөөлден астыктырар дээш, кызып турган. ⁹Савл (оң Павел деп ады база бар турган) ынчан Ыдыктыг

* ^{12:25} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Иерусалимче ээп келгеннер» эвес, а «Иерусалимден Антиохияже ээп келгеннер» деп бижээн.

** ^{13:8} Елима — 6-гы шүлүктө Вариисус (арамей дылда «Иисустуң оглу» дээни ол) деп адап турар ол-ла кижини.

Сүлдеге бүргедипкеш, ол Елимаже топтап көргөш, мынча дээн: ¹⁰ «Эй, кара сагыжы, бузуду бажын ашкан хей, эрликтин оглу, бүгү-ле буянныг чоруктун дайзыны! Дээрги-Чаяакчынын шын оруктарындан улусту астыктырарын черле соксавас сен бе? ¹¹ Дыңнап көр, Дээрги-Чаяакчынын холу сенче көдүрүлген-дир, ам согурара бергеш, элээн үеде хүн чырыы көрбөс сен». Ол дораан дүмбей караңгы Елиманы хөме аптарга, ол оруун баштап бээр кижидилеп, ыңай-бээр кылаштап эгелээн. ¹² Болган чүүлдү көргөш, Дээрги-Чаяакчынын өөредийн кайгап-хараан чагырыкчы бүзүрөй берген.

Павел биле Варнава Асияда

¹³ Павел болгаш ону эдерген улус Пафтан эжиндирип чоруткаш, Памфилиянын черинге эрикке дүшкөш, Пергия хоорайга келгеннер. Аңаа Иоанн олар-биле чарылгаш, Иерусалимче чана берген. ¹⁴ А олар Пергиядан оруун уламчылап үнгөш, Писидиянын Антиохия хоорайга чедип келгөш, амыр-дыш хүнүндө синагогаже кирип, аңаа олуруп алганнар. ¹⁵ Моисейнин хоойлузу болгаш медээчилернин номнарындан номчулгалар кылган соонда, синагога даргалары оларга мындыг сөс дамчытканнар: «Ха-дунма, силерде чонну быжыктырар медээ бар болза, чугаалап көрүңер».

¹⁶ Павел ынчан туруп келгөш, чүвө чугаалаар дээнин холу-биле айыткаш, мынча дээн: «Израиль чон база Бурганга мөгөөр өске улус, мени дыннанар! ¹⁷ Бо израиль чоннун Бурганы бистин өгбелеривисти шилип алган. Бистин чонувус Египетке чурттап турар өйдө, Бурган оларны өстүрүп көвүдеткөш, Бодунун холунун күжү-биле ол чурттан үндүрө берген. ¹⁸ Дөртөн хире чыл дургузунда Ол ээн кургаг ховуга олар дээш, шыдажып келген*. ¹⁹⁻²⁰ Бурган Ханаанга чеди аңгы өске чонну хыдып каапкаш, оларнын черин израиль чонга өңчү кылдыр дөрт чүс бежен чылда берип каан. Оң соонда Самуил медээчинин үезинге чедир Бурган оларга баштыңчылар берип келген**. ²¹ Оң соонда чон бодунга хаандан бээрин дилээрге, Бурган оларга Вениаминнин төрөл бөлүүндөн үнгөн Киштиң оглу Саулду берген. Саул дөртөн чыл чагырган. ²² Оон Бурган ону дүжүлгеден дүжүргөш, Давидти оларга хаан

* ^{13:18} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Шыдажып келген» эвес, а «Сагыш човап келген» деп бижээн.

** ^{13:20} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде: «Оң соонда Самуил медээчинин үезинге чедир Бурган оларга дөрт чүс бежен чыл дургузунда баштыңчылар берип келген» — деп бижээн.

кылдыр берген. Ол дугайында Бурган: „Мээң сеткилимге кирер кижини — Иессейнин оглу Давидти тып алдым. Ол Мээң бүгү күзел-бодалымны боттандыра“ — деп херечилээн^а. ²³ Бурган, Бодунун аазааны дег, Израильге Давидтин салгалындан Камгалакчы Иисусту хайырлаан.

²⁴ Иисустун чедип кээринин бетинде, бачыттарын миннип, Бурганче ээлгенинин бадыткалы кылдыр оларнын сугга суктурар ужурлуун Иоанн бүгү израиль чонга суртаалдап турган. ²⁵ Бодунга даандырган ажыл-херекти төндүрүп тура, Иоанн мынча дээн: „Силер мени кым деп бодап тур силер? Чок, манап турар Кижинер эвес-тир мен. Ол мээң соомда кээр, а мен Оон идиинин шидишкенин безин чежеринге төлөп чок мен“.

²⁶ Ха-дунма, Авраамнын соон салгаан ажы-төлү база силернин араңарда Бурганга мөгөөр өске улус! Бисче камгалалдың бо медээзин чоруткан-дыр! ²⁷ Иерусалимнин чурттакчылары болгаш оларнын даргалары Иисусту танывайн барганнар. Олар Ону шииткөш, амыр-дыш хүнүндө-ле номчуп турар медээчилернин номнарында сөстөрнин ындыг янзылыг боттандырганы ол. ²⁸ Ону өлүмгө шиитки дег, кандыг-даа буруу Оон тыппаан-даа болза, олар Пилаттан Ону өлүрерин дилеп турганнар. ²⁹ Оон дугайында Бижилгеде баш бурунгаар чугаалаан бүгү чүвени боттандырган соонда, олар Иисусту белдир-крестен дүжүргөш, чевег-куйга салып кааннар. ³⁰ Ынчалза-даа Бурган Ону өлүглерден катап диргизиптерге, ³¹ ол бүгүнүн мурнунда Оон-биле кады Галилеядан Иерусалимге келген улуска Ол хөй хүннер дургузунда чедип кээп турган. Ам олар — израиль чоннун мурнунга Оон херечилери-дир.

³²⁻³³ Бурган бистин өгбелеривиске берген аазаашкынын оларнын ажы-төлү болур биске, Иисусту катап диргискөш, күүсеткен деп Буянын Медээни силерге медеглеп турарывыс бо. Ол дугайында ийиги Ыдыктыг ырда мынчаар бижээн: „Сен — Мээң Оглум сен, Мен бөгүн Сээң Адаң апардым!“^б ³⁴ Оон мага-боду кажан-даа иривезин дээш, Иисусту өлүглерден катап диргискенинин дугайында Бурган мынчаар чугаалаан: „Мен силерге Давидке аазааным ыдыктыг база ынаныштыг ачы-буяным бээр мен“^в. ³⁵ Өске Ыдыктыг ырда Ол мынча дээн: „Сенээ бердинген Чалчаннын ирий бээрин болдурбас сен“^г. ³⁶ Давид бодунун үезинде Бурганнын күзел-соруун чогуруп, бараан болуп турган, оон мөчөөн. Ону оон өгбелери-биле кады хөөржүдүп

^а 1 Хаан. 13:14; Ыд. ыр. 88:21. ^б Ыд. ыр. 2:7. ^в Ис. 55:3. ^г Ыд. ыр. 15:10.

каан, ооң мага-боду ирий берген. ³⁷А Бурганнын өлүглерден катап диргискен Кижизи ириешкинден чайлаан! ³⁸Ынчангаш, ха-дунма, бачыгтарыңарны өршээрин Иисус Христосту дамчыштыр медеглээнин билип ап көрүнер. ³⁹Бүзүрөөн кижини бүрүзү Моисейнин хоойлузун ёзугаар агартынып шыдавазыңар бүгү чүвө дээш, Иисус Христостун ачызында агартышкын алыр. ⁴⁰⁻⁴¹Медээчилернин: „Бурган шоодукчулары, кичээнинер! Кайгап-харанар база өлгүлөнөр. Кандыг-бир кижини ол дугайында чугаалаар-даа болза, анаа черле бүзүрөвезинер чүүлдү Мен силернин чурттаан үенерде силерге кылып бээр мен“ – деп чугаазын ёзугаар болур бүгү чүвө силер-биле болу бээринден кичээнинер!»^а

⁴²Павел биле Варнава синагогадан чоруп турда, дараазында амырдыш хүнүндө база-ла ол дугайында чугаалап бээрин улус* олардан дилээн. ⁴³Чыыш тараан соонда, хөй иудейлер база Бурганга мөгөөр, иудей чүдүлгени хүлээп алган өске чоннар улузу Павел биле Варнаваны эдерип чорупканнар. А олар улус-биле чугаалажып, Бурганнын авыралыга артып каарын оларга бүзүредип турганнар.

⁴⁴Дараазында амырдыш хүнүндө Дээрги-Чаяакчынын медээзин дыңнаар дээш, барык бүдүн хоорай чыгып келген. ⁴⁵Ынча хөй чон көргөш, иудейлернин ишти ирип, Павелдин чугаалап турар чүвезинге удурланып, ону бак сөглөй бергеннер. ⁴⁶Павел биле Варнава ынчан дидими-биле мынча дээннер: «Бурганнын медээзин бир дугаар ээлчегде силерге суртаалдаар ужурлуг бис. Ынчалза-даа силер ону хүлээп көрбөй баргаш, боттарыңарны мөңгө амыдыралга төлөп чок кылып турар болганыңарда, ам ол медээни өске чоннар улузунга медеглээр бис. ⁴⁷Чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчынын биске берген айтышкыны ыңдыг-дыр: „Бүгү делегейге камгалалды эккелзин дээш, Мен Сени өске чоннар улузунга чырык кылып кагдым“»^б.

⁴⁸Ону дыңнааш, өске чоннар улузу өөрүп-байырлап, Дээрги-Чаяакчынын медээзин алдаржыдып турганнар. Мөңгө амыдыралга баш бурунгаар шилиттинген бүгү улус бүзүрөй берген. ⁴⁹Дээрги-Чаяакчынын медээзи ол черни бир кылдыр нептерөөн. ⁵⁰Ындыг-даа болза иудей чүдүлгө хүлээп алган алдар-хүндүлүг херэеженнер болгаш хоорай даргалары иудейлерге күткүттүргөш, Павел биле Варнаваны

* ^{13:42}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Улус» эвес, а «Өске чоннар улузу» деп бижээн.

^а Авв. 1:5. ^б Ис. 49:6.

истеп сүрүп эгелээш, оларны ол черден үндүр ойладыпканнар. ⁵¹Элчиннер ынчан ол улуска удур херечилел кылдыр буттарының довраан кактапкаш, Икония хоорайже чоруй барганнар. ⁵²А бүзүрөөннөр өөрүшкү болгаш Ыдыктыг Сүлдөгө бүргөткөн турганнар.

Павел биле Варнава Иконияда

14 ¹Иконияга Павел биле Варнава өске черлерге кылып турганы дег, иудей синагогаже киргеш, барымдаалы кончуг кылдыр суртаалдаарга, дыка хөй иудейлер база өске чоннар улузу бүзүрөй бергеннер. ²Ындыг-даа болза бүзүрөвейн барган иудейлер өске чоннар улузунга христианнарны бактап, нүгүлдээш, оларга удур ыдалапканнар. ³Павел биле Варнава анаа элээн үр үеде артып калгаш, Бодунун авыралын херечилеп, элчиннернин холу-биле бадыткал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдер кылып турган Дээрги-Чаяакчынын дугайында дидими-биле медеглөп келгеннер. ⁴Хоорайнын чурттакчылары ийи үстү берген: чамдыгызы иудейлерни, а өскелери элчиннерни деткээн. ⁵Өске чоннар улузу болгаш иудейлер боттарынын даргалары-биле кады элчиннерге удур сүлчээлежип, оларга хора чедирер база оларны даш-биле соккулап каар дей бергеннер. ⁶А элчиннер ону билип кааш, Ликаониянын Листра биле Дервия деп хоорайларынче база оларнын чоок-кавызынче дезип чоруй барганнар. ⁷Олар анаа Буянныг Медээни нептередирин уламчылааннар.

Павел биле Варнава Листрада

⁸Листра хоорайга төрүмелинден бертик, кажан-даа кылаштап көрбөөн, буттары бастынмас кижини турган. ⁹Павел улусту өөредип турда, ол кижини база дыңнап олурган. Павел топтап көргөш, ол кижиде экирип болгу дег бүзүрөл барын көрүп каан. ¹⁰Павел ыткыр үн-биле: «Саң дорт туруп кел!»* – дээн. Бертик кижини тура халааш, кылаштап эгелээн! ¹¹Улус Павелдин чүнү кылганын көрүп кааш, ликаон дылга: «Кижини хевирлиг апарган бурганнар бисче бадып келди!» – деп алгыржып эгелээн. ¹²Олар Варнаваны Зевс деп, а хөй нуруузунда чугааланып турган Павелди Гермес** деп адап алганнар. ¹³Хоорай даштында

* ^{14:10}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостун ады-биле сеңээ чугаалап тур мен» – деп сөстөрни немээн.

** ^{14:12}Зевс – бурунгу грек шажын-чүдүлгөдө кол бурган. Гермес – айбычы бурган.

Зевс дүрзү-бурганның өргээзи бар чүве-дир. Оон бараалгакчызы хоорай хаалгазынга бугалар биле өрөөн дүрүг чечектер эккелгеш, чон-биле кады элчиннерге өргүл кылыр деп барган. ¹⁴ Варнава биле Павел ону дыннап кааш, мунгараанындан идик-хевин ора соп каапкаш, чон аразынче кире халааш: ¹⁵ «Улус-чон! Бо канчап бардыңар? Силер-биле дөмей кижилер-дир бис! Силерге Буянның Медээ медеглеп келдивис. Бо хоозун дүрзү-бурганнарны каапкаш, дээрнин, чернин, далайның база оларда бар бүгү чүвениң чаякчызы, дириг Бурганче эглиринерни күзеп тур бис. ¹⁶ Эрткен үе-шагда Ол чон бүрүзүнге бодунуң оруу-биле чоруур арга берген. ¹⁷ Ынчалза-даа буянның үүлезин кылып, Бодунуң дугайында үргүлчү херечилеп келген. Ол силерге дээрден чаысты болгаш дүжүткүр өйде дүжүттү берип, а ол ышкаш аыш-чемни силерге хайырлап база чүректинерни өөрүшкү-биле долдуруп келген» — деп алгыржы бергеннер. ¹⁸ Олар ындыг сөстөр-биле безин оларга өргүл кылырындан чонну арай боорда доктаатканнар*.

¹⁹ Ынчалза-даа Антиохия болгаш Икониядан иудейлер келгеш, чонну элчиннерге удур кылдыр чайгылдырыпканнар**. Түннелинде олар Павелче халдай бергеш, ону даш-биле соп эгелээннер. Оон ону өлгөн деп бодааш, хоорайдан үндүр сөөртүп каапканнар. ²⁰ А кажан Антиохияда бүзүрөөннер оон чанынга чыгып кээрге, ол туруп келгеш, дедир хоорайже чоруй барган. А даартазында хүндүс ол Варнава-биле кады Дервияже чорупкан.

Элчиннерниң Сирияның Антиохиязынче эеп келгени

²¹ Олар Буянның Медээни Дервияга суртаалдааш, хөй өөреникчилерлиг апарганнар. А оон Листра, Икония база Антиохияже эеп келгеннер. ²² Аңаа олар өөреникчилерин быжыктырып, бүзүрели чайгылыш чок болур кылдыр сорул киирип: «Бис Бурганның Чагыр-газынче кирерде, хөй хилинчекти көрүп эртер ужурлуг бис» — деп турганнар. ²³ Павел биле Варнава Бурганга бүзүрөөннерниң чаа ниитилел бүрүзүнге удуртукчулар томуйлааш, мөргүп, шээрленген соонда,

* ^{14:18} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Болгаш ба-жыңнарынче чана бээр кылдыр бүзүредип алганнар» — деп сөстөрни немээн.

** ^{14:19} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Элчиннер дидими-биле суртаалдап турда, „Оларның чугаазында шын чүве чок, шуптузу меге-дир“ деп тургаш, чонну оларны каапкаш баар кылдыр бүзүредип алганнар» — деп сөстөрни немээн.

Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөөн улусту Оон авыралынга хүлээдип бергеннер. ²⁴ Элчиннер оон чоруткаш, Писидияны таварып эрткеш, Памфилияга келгеннер. ²⁵ Оон Пергияга суртаалдап дооскаш, Атталия хоорайже бада бергеннер. ²⁶ А оон боттарының ам эчизинге чедирип кааны ажыл-чорудулгазын кылыр дээш, Бурганның авыралы-биле оортан айбылаттырганы хоорай — Антиохияже эжиндирип чорупканнар. ²⁷ Олар дедир эеп келгеш, Бурганга бүзүрөөннер ниитилелин чыггаш, Бурганның оларны дамчыштыр кылган бүгү ажыл-херээниң дугайында база Оон өске чоннар улузунга бүзүрелдин оруун канчаар изээнин чугаалап бергеннер. ²⁸ Оон олар Иисуска бүзүрөөр улус-биле кады аңаа элээн үе дургузунда турганнар.

Иерусалимге чыыш

15 ¹ Антиохияга Иудеядан бир-ле улус келгеш, бүзүрөөннерни өөрө-дип эгелээн: «Моисейниң ёзу-чаңчылын ёзугаар кыртыжап дем-дектеттирбес болзунарза, камгалал ап шыдавас силер». ² Павел биле Варнава ол улус-биле чөпшээрешпөөннер, ынчангаш кончуг изиг мар-гылдаа үнген. Бүзүрөөн улус ынчан ол айтырыгны элчиннер-биле база Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң удуртукчулары-биле чугаалаш-сыннар дээш, Павел биле Варнаваны база бүзүрөөннерниң чамдызын Иерусалимче чорудупкан. ³ Олар Бурганга бүзүрөөннер ниитилели-ниң даалгазы-биле Финикия болгаш Самарияны таварты эртип бар чыткаш, өске чоннар улузу Бурганче эглип турарын чугаалаарга, ол черлерде чурттаан бүгү ха-дунманың өөрүүрү аттыг болган. ⁴ Иеруса-лимге кээрге, оларны Бурганга бүзүрөөннер ниитилели, элчиннер база удуртукчулар эвилең-ээлдек хүлээп алган. Павел биле Варнава Бурган-ның оларны дамчыштыр кылган бүгү чүвезин* чугаалап бергеннер. ⁵ Фа-рисейлер бөлүүнге хамааржыр чамдык бүзүрөөн улус туруп келгеш, мынча дөөннер: «Өске чоннар улузу ам кыртыжап демдектеттирер ужур-луг, ол ышкаш Моисейниң хоойлузун сагыырын олардан негээр херек».

⁶ Элчиннер болгаш удуртукчулар ол айтырыгны чугаалажыр дээш чыгып келгеннер. ⁷ Үр чугаалажышкыннар соонда, Пётр туруп келгеш, мынча дөөн: «Ха-дунма, өске чоннар улузу Буянның Медээ-ни мээң суртаалымдан дыннааш, бүзүрей берзиннер дээш, Бурган бистин аравыстан эң эгезинде-ле мени шилип алганын билир силер.

* ^{15:4} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бүгү чүвезин» деп сөстөргө: «База Оон бүзүрелдин эжиин өске чоннар улузунга канчаар ажыдып бергенин» — деп сөстөрни немээн.

⁸ Бурган кижилерниң чүректерин билир болгай, оларга база Ыдыктыг Сүлдени, биске хайырлааны дег, хайырлааш, өске чоннар улузун хүлээп көргенин Ол көргүстү. ⁹ Бурган олар-биле бистин аравыста кандыг-даа ылгал кылбайн турар, харын оларның чүректерин арыглап алган-дыр, чүге дээрге олар бүзүрей берген-дир. ¹⁰ Ынчаарга бистин-даа, өгбелеривистин-даа уур харык чок болганы үүрге-чүьктү бүзүрөөннерниң оорга-мойнунче чүдүргөш, Бурганны чүге шенеп турар силер? ¹¹ Ынчалза-даа бис база олар ышкаш, Дээрги-Чаяакчы Иисустун авыралын дамчыштыр камгалал алырывыска бүзүрээр бис».

¹² Бүгү чыыш ыт-шимээн чок барып, өске чоннар улузунун аразына Павел биле Варнаваны дамчыштыр Бурганның кылганы бадыткал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдер дугайында ол ийинин чугаазын дыннай бергеннер.

Иаковтуң чугаазы

¹³ Олар чугаазын доозуптарга, Иаков чугаалап эгелээн: «Ха-дунма, мени дыннаңар! ¹⁴ Бурган эн баштай өске чоннар улузунче ээ көрүп, оларның аразындан Бодунуң чонун шилип алганын Симон биске чугаалады. ¹⁵ Ол дугайында медээчилерниң бижээн сөстери база ооң-биле дүгжүп турар-дыр: ¹⁶ „Оон Мен ээп келгеш, Давидтин буступ дүшкен аал-оранын катап тургузар мен. Мен ону бузундулардан чыып тургускаш, эде тудуп, чаартыр мен. ¹⁷⁻¹⁸ Бүгү кижилер төрөлгөтен база Мээң адымны биллип алыры-биле кый деп алганым бүгү өске чоннар улузу Дээрги-Чаяакчыны дилеп тыпсын дээш, ону кылыр мен. Ол бүгүнү шаг-шаандан бээр билдингир кылып каан Дээрги-Чаяакчы ынча деп турар-дыр“^а.

¹⁹ Ынчангаш Бурганче эглирин күзээн өске чоннар улузунга шаптык катпас ужурлуг бис деп санап тур мен. ²⁰ Харын-даа оларга дүрзү-бурганга өргээн аыш-чем чииринден, самыраарындан, бооп өлүрген дириг амытаннар эдинден база хандан ойталаар дугайында чагаа бижиир ужурлуг бис*. ²¹ Моисейниң хоойлузун хоорай бүрүзүнге суртаалдаар база амыр-дыш хүнүнде-ле синагогаларга номчуур улус шагдан бээр бар болгай».

* ^{15:20,29} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүктөрде бар: «Ол ышкаш боттарынарга кылырын күзевээн чүвенерни өске улуска база кылбанар» — деп сөстөр эн бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

^а Ам. 9:11-12.

Элчиннер болгаш удуртукчуларның чагаазы

²² Элчиннер болгаш Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң удуртукчулары бүгү ниитилел-биле кады боттарының аразындан каш кижилер шилээш, оларны Павел биле Варнавага кошкаш, Антиохияже чорударын шийтпирлөөннер. Олар бүзүрөөн улус аразында удуртукчулар болур Варсава деп ады база бар Иуда биле Силаны шилип алганнар. ²³ Олар-биле кады мындыг уткалыг чагаа чорутканнар: «Антиохияда, Сирияда база Киликияда турар Иисуска бүзүрөөн өске чоннар улузу силерге элчиннерден болгаш Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң удуртукчуларындан изиг байыр! ²⁴ Бистен адырлып чоруй барган чамдык улус бистен кандыг-даа даалга албайн, боттарының чугаазы-биле* силерни дүвүредип, угаан-бодалыңарны хөлзедип турарын дыннадывыс. ²⁵ Ынчангаш бис шупту чыгып, чаңгыс эп-сеткилдиг дугурушканывыстың түннелинде, аравыстан каш кижилер шилээш, биске эргим Варнаваны Павел-биле кады силерге чорударын шийтпирледивис. ²⁶ Ол ийи кижилер дээрге Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христоска бараан болурун амы-тынныг артарындан-даа чугула деп көргөн улус-тур. ²⁷ Ол ышкаш Иуда биле Силаны чоруттувус, олар силерге бижээн чүвевисти аас-биле база дамчыдарлар. ²⁸ Ыдыктыг Сүлде болгаш бис дараазында айытканывыс эргежок чугула чүүлдерден өске чүнү-даа сагыырын силерден негевес деп шийтпирледивис: ²⁹ хандан, бооп өлүрген дириг амытаннар эдинден, дүрзү-бурганнарга өргээн аыш-чем чииринден база самыраарындан ойталаңар**. Бо бүгүнү сагыыр болзунарза, шын кылып турар-дыр силер. Байырлыг, мени-чаагай!»

Айбычылар Антиохияда

³⁰ Айбылатканнар Антиохияга келгеш, ында бүзүрөөн улусту чыгаш, чагааны хүлээди бергеннер. ³¹ А демгилери ону номчааш, деткимчелиг медээге аажок өөрөөннер. ³² Иуда биле Сила ийи боттары

* ^{15:24} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Кыртыжап демдектеттирер база Моисейниң хоойлузун сагыыр ужурлуун чугаалааш» — деп сөстөрни немээн.

** ^{15:20,29} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүктөрде бар: «Ол ышкаш боттарынарга кылырын күзевээн чүвенерни өске улуска база кылбанар» — деп сөстөр эн бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

Бурганнын медээчилери турган болгаш, ха-дунмазынга хөй суртаал кылып, оларны деткип база бүзүрелин быжыктырып турганнар. ³³⁻³⁴Иуда биле Сила аңаа элээн болган соонда, бүзүрөөннер оларга амыр-тайбынны, ак орукту күзээш, оларны айбылаан улусче дедир чорудупканнар*. ³⁵А Павел биле Варнава Антиохияга артып калган. Олар өске хөй улус-биле кады өөредиг берип база Дээрги-Чаяакчының Буянның Медээзин суртаалдап турганнар.

Павел биле Варнаваның аразында чөрүлдээ

³⁶Элээн үе эрткенде, Павел Варнавага: «Дедир чоруткаш, Дээрги-Чаяакчының медээзин суртаалдап турганывыс бүгү хоорайларда ха-дунмавыска барып чедип, оларның канчаар чурттап олурарын көрөөлөм» – деп санал киирген. ³⁷Варнава Марк деп ады база бар Иоанны эдертип алыр бодаан. ³⁸Ынчалза-даа Памфилияга оларны каапкаш, бо ажыл-херекти олар-биле кады уламчылаваан боорга, Павел Маркты алган херээ чок деп санаан. ³⁹Ол дээш, оларның аразынга шынгыы чөрүлдээ үнүп кээрге, Павел биле Варнава чарлырын шиитпирлөөннер. Варнава Маркты эдерткеш, Кипрже эжиндирип чорупкан. ⁴⁰А Павел Силаны шилип алгаш, бүзүрөөннер ону Дээрги-Чаяакчының авыралынга хүлээдип бээрге, орукче үнүпкен. ⁴¹Ол Сирия болгаш Киликияны эргий кезип, Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдерин быжыктырып чораан.

Павел биле Силага Тимофейниң каттышканы

16 ¹Павел оруун уламчылап, баштай Дервияга, оон Листрага чеде берген. Аңаа Христоска бүзүрөөн Тимофей деп аттыг кижиге турган. Оон авазы – бүзүрөөн еврей херээжен, а ачазы – грек кижиге чүве-дир. ²Листра болгаш Иконияда бүзүрөөннер ону эки кижиге деп үнелөөннер. ³Павел Тимофейни эдертип алыр бодаан, ынчангаш аңаа кыртыжап демдектээр ёзулалды кылдыртып берген. Чүге дээрге ол чер чурттуг иудейлер шупту Тимофейниң адазы грек сөөктүг дээрзин билир турган. ⁴Павел болгаш ооң-биле кады чораан улус хоорайларны эргий кезивишаан, элчиннер болгаш удуртукчуларның Иерусалимге доктаадып тургусканы – өске чоннардан үнген

* ^{15:34}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Ынчалза-даа Сила ол черге артып каарын шиитпирлөөн, а Иуда Иерусалимче чана берген» – деп сөстөр эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

бүзүрөөн улус чүнү сагыыр ужурлугул деп шиитпирни бүзүрөөннерге дамчыдып чораан. ⁵Ынчангаш Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдериниң бүзүрели быжыгып, улузу хүн санай немежип турганнар.

Павелди Македонияже кыйгыртканы

⁶Павел болгаш ону эдерген улус Фригия биле Галатия таварты чорупканнар, ынчалза-даа Ыдыктыг Сүлде Асияга Бурганнын медээзин суртаалдаарын оларга чөпшээревөөн. ⁷Мисияның кызыгаарынга чеде бергеш, олар Вифинияже чоруптар бодааннар, ынчалза-даа Исустун Сүлдези* хоруп каан. ⁸Ынчангаш олар Мисияны таварып эрткеш, Трояда хоорайга келгеннер. ⁹Павел дүне када мындыг дүш көргөн: Македония чурттуг бир-ле кижиге кээп турупкаш, оон: «Македонияга келгеш, биске дузалап көр!» – деп дилеп-тир. ¹⁰Ол ону көргөн соонда, Бурган бисти Буянның Медээни Македонияга медеглезин дээндир деп түннөөш, доп-дораан ынаар чоруптарын шиитпирлөөн бис.

Павелдиң Филиппыга келгени

¹¹Троядадан Самофракия ортулукче, а даартазында хүндүс Неаполь хоорайже эжиндире бердивис. ¹²А Неапольдан Македонияның Римге чагырткан кезээнин кол хоорайы Филиппыга эжиндирип келдивис. Ол хоорайга элээн каш хүн турдуvus. ¹³Амыр-дыш хүнүнде хоорай даштынче үнгеш, иудейлер мөргүүрде, үргүлчү аңаа чыгылыр боор деп бодаанывыс хем кыдыы черге келдивис. Аңаа олуруп алгаш, ында чыылган херээженнер-биле чугаалажы берген бис. ¹⁴Аңаа Фиатра хоорайдан келген, улуг үнелиг пөстер садыгжызы Лидия деп аттыг Бурганга мөгеер херээжен турган. Дээрги-Чаяакчы ооң чүрөөн Павелдиң чугаазынга бүзүрөөн кылдыр ажыдып берген. ¹⁵Лидия болгаш ооң өг-бүлезиниң улузу сугга суктурган соонда, ол бистен: «Мени Дээрги-Чаяакчыга ылап-ла бүзүрөөн деп бодаар болзунарза, бажыңымга келгеш, аңаа туруп ап көрүнер» – деп дилөөн. Ол бодунуң күзелин чедип алган.

Павел биле Силаны тудуп хоругдааны

¹⁶Бир-ле катап улустун мөргүп чаңчыккан черинче бар чорувуста, орук ара биске өттүр билириниң бугунга алыскан чалча кыс уткужуп келген. Ол өттүр билип чугаалааш, ээлериңге хөй олча-ажык эккеп

* ^{16:7}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Исустун» деп сөс таварышпайн турар.

турган чүве-дир. ¹⁷Чалча кыс Павелдин база бистин соовустан кылаштап: «Бо улус – Дээди-Бурган-Өрүкүнүн чалчалары-дыр! Олар силерге камгалалче баар орукту медеглеп турар!» – деп алгырып чоруп берген. ¹⁸Ол хөй хүннер улаштыр ынчаар алгырып келген. Павел анчыгызынып, хая көрүнгөш, ооң бугунга мынча дээн: «Иисус Христостун ады-биле сенээ дужаап тур мен – бо кыстан үне бер!» Бук ол дораан кыстан үне берген.

¹⁹Ооң ээлери ынчан олча-ажык алыр идегели читкенин көрүп кааш, Павел биле Силаны сегирип алгаш, төп шөлде хоорай даргаларынче күш-биле аппаратаннар. ²⁰Оларны рим шииткекчилерге эккелгеш, мынча дээннер: «Бо улус иудейлер-дир, олар бистин хоорайывыска хөлээзин үндүрүп, ²¹бистин, рим хамаатыларнын, хүлээп көрбевис азы күүсетпезивис ужурлуг чанчылдар суртаалдап турлар». ²²Чыылган чон база Павел биле Силага удур болган. А шииткекчилер оларнын хевин ужулдургаш, шывык-биле эриидээрин дужааганнар. ²³Оларны эриидеп-эриидеп, кара-бажыңче кирип октапканнар, а таңныылдар даргазынга серемчилелдиг кадарар айтыышкын бергеннер. ²⁴Ындыг айтыышкын алгаш, ол оларнын буттарын аар доорбаш ыяшка чыпшыр демирлээш, кара-бажыңнын иштики өрээлинге шоочалап каан.

Павел биле Силаның кайгамчык хосталыышкыны

²⁵Дүн ортузу чедип турда, Павел биле Сила мөргүп база Бурганга йөрээлдер ырлап турганнар, а өске хоругдаттырганнар оларны дыннап олурганнар. ²⁶Хенертен анаа эвес күштүг чер шимчээшкени эгелээн болгаш, кара-бажыңнын таваа безин сириңейни берген, ол дораан ооң шупту эжиктери ажыттынып, хамык хоругдаттырганнарнын илчирбелери кошкап, адырлы бергилээн. ²⁷Таңныылдар даргазы оттуп келгеш, көөрге, кара-бажың эжиктери ажык турар боорга, хоругдаттырганнар дезе берген-дир деп бодааш, бичии-ле болза хылыш-биле шаштына бер часкан. ²⁸Ынчалза-даа Павел ыткыр үн-биле: «Бодунга хора чедирбе! Бис шупту мында бис!» – деп алгыра берген.

²⁹Таңныылдар даргазы чырыткы эккелдиргеш, кара-бажыңче кире халаан. Кортканындан сирилевишаан, ол Павел биле Силаның мурнунче кээп дүшкен. ³⁰Оон ол оларны үндүре бергеш: «Дээргилер, камгалал алыр дизе, мен чүнү кылың?» – дээн. ³¹«Дээрги-Чаяакчы Иисуска бүзүрө. Бодун болгаш өг-бүлөң ынчан камгалал алыр силер» – деп, олар харыылаан. ³²Павел биле Сила ол кижиге база ооң өг-бүлезиниң улузунга Дээрги-Чаяакчынын медээзин суртаалдап

бергеннер. ³³Кара-бажың даргазы оларны ол-ла дүнеки шакта аппарат гаш, балыгларын чуп бергеш, ол дораан боду база бүгү өг-бүлөзи сугга суктуруп алган. ³⁴Оон оларны бажыңыга эккелгеш, аыш-чем салып хүндүлээн. Бурганга бүзүрээни дээш, ооң боду болгаш өг-бүлезиниң шупту улузу өөрүп турганнар.

³⁵Хүн үнүп кээрге, шииткекчилер боттарынын албанында турар улузун: «Ол ийи кижини хостаңар» – деп сөс чедирери-биле чорудупканнар. ³⁶Кара-бажың даргазы ол айтыышкынны Павелге дамчыткан: «Шииткекчилер силерни хостазын дээш, менче улус чорутту. Ынчангаш ам моон үнгөш, амыр-тайбың чоруптуңар». ³⁷Ынчалза-даа Павел оларга мынча дээн: «Бисти, рим хамаатыларны, шииткел үндүрбейн, чон мурнунга эттеп турдулар, оон кара-бажыңче кирип октаптылар. А ам олар бисти бүдүү салыптар деп турар де? Чок! Ол канчап-даа бүтпес! Олар боттары кээп, бисти моон үндүрзүннер».

³⁸Хоорай албанында турар улус ол сөстөрни шииткекчилерге дамчыдарга, олар Павел биле Сила рим хамаатылар дээрзин дыңнааш, корга бергеннер. ³⁹Шииткекчилер чедип келгеш, оларга бурузун билингеш, кара-бажыңдан үндүре бергеш, хоорайдан чоруй баарын дилээннер. ⁴⁰Павел биле Сила кара-бажыңдан үнгөш, Лидиянын бажыңыга чеде бергеннер. Олар анаа ха-дунмазы-биле ужуражып, оларны сорук кирип кааш, оруун уламчылап чорупканнар.

Павел биле Сила Фессалоникада

17 ¹Элчиннер Амфиполь болгаш Аполлонияны таварып эрткеш, ында иудей синагога турган Фессалоника хоорайга келгеннер. ²Павел чаңчыккан аайы-биле синагогаже кире бергеш, үш амырдыш хүнүн улаштыр Бижилге дугайында иудейлер-биле чугаалажып, ³Христостун хилинчекти көрүп эртер, а оон катап дирлир ужурлуун тайылбырлап база шынзыдып келген. Оон Павел: «Ооң дугайында силерге медеглеп турарым Иисус – Христос ол-дур» – деп чугаалаан. ⁴Иудейлерниң чамдыызы, Бурганга мөгөөр гректер болгаш эвээш эвес ызыгууртан херээженнер бүзүрөй бергеш, Павел биле Силага каттыжа бергеннер. ⁵Ынчалза-даа бүзүрөвээн иудейлер адааргааш, сөлгүжок бак, дүржок кижилер тып, хөй улус чыып алгаш, хоорайга хөлээзин үндүргеннер. Олар Иасоннун бажыңыга келгеш, Павел биле Силаны чыылган улус мурнунче үндүрө бээр дээш, дилеп турганнар. ⁶Ынчалза-даа оларны тып чадааш, Иасонну база элээн каш өске бүзүрөэн кижини хоорайнын чагырыкчыларынче алгаш чорупканнар. Олар: «Делегейни бир кылдыр хөлээзин үндүрген бо улус ам

мында келген-дир! ⁷ А Иасон оларны хүлээп алган-дыр. Олар шупту императорнуң чарлыктарына удурланып, „Иисус дээр өске хаан бар“ деп турарлар-дыр» — деп алгыржып турганнар. ⁸ Ону дыннаан чон база хоорай чагыргазы дүвүрөп үнгөн. ⁹ Олар оон Иасонну болгаш ооң өөрүн торгаал төлээринче албадааш, салып чорудупканнар.

Верияга суртаал

¹⁰ А бүзүрөөн улус Павел болгаш Силаны доп-дораан дүне када Верия дээр хоорайжыгашче чорудупканнар. Аңаа келгеш, олар иудей синагогага барганнар. ¹¹ Верияның улузу Фессалониканың улузундан кижизиг аажылыг болган: олар медээни күзелдии-биле хүлээп алгаш, Павел биле Силаның алыс шынны чугаалап турарына бүзүрөө дээш, хүннүң-не Бижилгени шинчилеп турганнар. ¹² Хөй иудейлер, а ол ышкаш эвээш эвес алдар-хүндүлүг ызыгууртан эр-херээжен гректер бүзүрөй бергеннер.

¹³ Ынчалза-даа Фессалониканың иудейлери Павелдин Верияда база Бурганның медээзин суртаалдап турарын дыңнааш, ынаар чеде бергеш, чонну күткүп база хөлзээзин үндүреринче ыдалап эгелээннер. ¹⁴ Бүзүрөөн улус ынчан Павелди ол дораан далай кыдыынче чорудупкан, а Сила биле Тимофей Верияга артып калган. ¹⁵ Павелди үдээннер ооң-биле кады Афины хоорайга келгеш, «Сила биле Тимофей эң дүргени-биле менче чедип келзиннер» дээн Павелдин айтышкынын дамчыдып, дедир чаныпканнар.

Павел Афиныда

¹⁶ Павел эштерин манап, Афиныга чоруп тургаш, хоорайны дүрзү-бурганнар дола бергенин көргөш, сеткил-сагыжы аажок аараан. ¹⁷ Ол синагогага иудейлер болгаш Бурганга мөгеер гректер-биле маргыжып, хүннүң-не төп шөлге аңаа таварышкан улус-биле чугаалажып турган. ¹⁸ Бир катап чамдык эпикурийжи болгаш стоик философтар ооң-биле маргыжа бергеннер. Чамдыктары: «Бо чалчыраашпай чүну чугаалаар деп турар ирги?» — дээннер. Өскелери: «Ол кижини өске черлер бурганнарын суртаалдап тур ышкаш» — дээр болганнар, чүге дээрге Павел оларга Иисустун дугайында база Ооң катап дирилгениниң дугайында медеглээн чүве-дир. ¹⁹ Олар ону эдертип алгаш, ареопага*

* ^{17:19} Ареопаг — Афинының эң ат-сураглыг хамаатыларындан тургустунган чөвүлелдин хуралдаарда чыгыр тейи биле ол чөвүлелдин ады. Ареопагтын кежигүннери шииткекчилерниң бүрүн эргелерин база эдилеп чорааннар.

эккелгеш, мынча дээннер: «Силер чүү деп ындыг чаа өөредиг суртаалдай бердинер, ону билип шыдаар бис бе? ²⁰ Бир-ле элдеп, дыңнап көрбөөнивис чүүл чугаалаар-дыр силер. Ынчангаш ол чүл дээрзин билип алыксап тур бис». ²¹ (Афинының чурттакчылары база ында чурттаан өскээртен келген улус хөөрежип азы кандыг-бир чаа чүүл дыңнап, үе эрттиреринге туралыы кончуг турганнар.)

Павелдин Афинының чөвүлели — ареопаг мурнунга чугаазы

²² Павел ареопагтын мурнунга турупкаш, мынча дээн: «Афинының чурттакчылары! Силерниң бүгү ажыл-херектеринерге бурганнар хүндүлээринге сундулуунарны көрүп тур мен. ²³ Чүге дээрге мен хоорайны кезий кылаштааш, силерниң ыдык чүлдериңерни топтап көрдүм. „Билдинмес Бурганга“ — деп дашта оя соктаан өргүл салыр чер безин тып алдым. Билбес хиренерде, Аңаа мөгейип турарыңар ол билдинмес Бурган дугайында силерге медеглээр бодап тур мен.

²⁴ Делегейни база ында бар бүгү чүвени чаяган Бурган дээр болгаш черниң Дээрги-Чаяакчызы болганда, Ол кижини холу-биле туткан өргөөлөргө чурттаас. ²⁵ Ол чүү-даа чүве хереглес болгаш, улустун Аңаа бараан боорун-даа бодавас, а Боду шупту улуска амыдыралды, тынышты база арткан бүгү чүлдү берип турар. ²⁶ Улус черни бир кылдыр чурттазын дээш, Ол чангыс кижиден бүгү кижини төрөлгетени тыывылдырган. Ол бүгү улуска чер кырынга чурттаар үелерни, тодаргай девискээрлерни айтып берген. ²⁷ Улус Олче баар оруун дилеп тыпсын, Аңаа канчап-чооп-даа болза чоокшулазын база Ону тып алзын дээш, Бурган бүгү чүвени кылган, а херек кырында Ол бистиң кижини бүрүзүңге чоок болгай. ²⁸ Ооң ачызында чурттап, шимчеп база амыдырап чоруур болгай бис. Ол дугайында силерниң чамдык шүлүкчүлериңер: „Бис — Ооң үре-салгалы бис“ — деп чугаалаан-дырлар.

²⁹ Ынчангаш бис Ооң үре-салгалы болганывыста, Бурганның бодаралын кижиниң уран чаяанын база чогаадыкчы бодалын ёзугаар даштан оя соктаан азы алдын, мөңгүндөн кылган кандыг-бир дүрзү-бурганга дөмейлей бодавас ужурлуг бис. ³⁰ Бурган бүгү улуска алыс шынны билбес, мугулай чораан үезин соонга каапкаш, ам каяа-даа бачыдын миннин дужаап турар-дыр. ³¹ Чүге дээрге Ол Бодунуң шилип алган Кижизин дамчыштыр бо делегейни чөптүг шүүгү-биле шиидер хүнүн доктаадып каан. Бурган Ону өлүглерден катап диргискеш, Ону шилип алганын бүгү улуска көргүскөн».

³² Өлүглерден катап дирлириниң дугайында дыңнап кааш, оларның чамдызы Павелди шоодуп эгелээннер, а өскелери: «Ол дугайында

силерден соонда бир дыннаар бис» – дээннер. ³³ Ынчангаш Павел олардан чоруй барган. ³⁴ Ынчалза-даа чамдык улус бүзүрөй бергеш, ооң талазынче шилчий берген: оларның аразында ареопагтың кижигүнү Дионисий, Дамарь деп аттыг херээжен болгаш өскелер-даа бар болган.

Павел Коринф хоорайда

18 ¹ Павел ооң соонда Афиныны каапкаш, Коринф хоорайже чоруй барган. ² Ол анаа Понт можуга төрүттүнгөн Акила дээр иудей-биле таныжып алгаш, ооң бажыңынга чеде берген. Акила бодунуң кадайы Прискилла-биле кады чоокта чаа Италиядан келген турган, чүге дээрге Клавдий император хамык иудейлерге Римден үнүп чоруурун дужааган чүве-дир. ³ А оларның кылып турар ажылы оонуу-биле дөмей – майгыннар даарап турар боорга, Павел артып калгаш, олар-биле кады ажылдай берген. ⁴ Ол амыр-дыш хүнү келген санай синагогага иудейлер болгаш гректер-биле маргыжып, оларны бүзүрөлчө ээлдирерин кызыдып турган.

⁵ Сила биле Тимофей Македонияга чедип кээрге, Павел бодунуң бүгү үезин суртаал кылырынга бараалгадып*, «Иисус дээрге Христос ол-дур» дээрзин иудейлерге херчилеп турган. ⁶ А олар анаа удурланып, бак сөглээр боорга, ол бодунуң хевинден доозунну тө силгипкеш**, оларга мынча дээн: «Ат болур силер! Мээң ам силер дээш, харыысалгам чок. Амдан эгелээш, өске чоннар улузунга суртаалдап чоруурум ол-дур». ⁷ Павел синагогадан үнгеш, бажыны ооң чанынга турган Бурганга мөгеер бир кижиге чорупкан. Ооң адын Тит Иуст*** дээр чүве-дир. ⁸ А синагога даргазы Крисп бодунуң өг-бүлезиниң улузу-биле кады Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөй берген. Павелди дыннаан Коринфиниң хөй чурттакчылары база бүзүрээш, сугга суктуруп алганнар.

⁹ Бир-ле дүне Павелдин дүжүнге Дээрги-Чаяакчы анаа: «Кортпа! Чугаанны уламчыла база ыгытавайн барба. ¹⁰ Мен сээң-биле кады

* ^{18:5} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Павел бодунуң бүгү үезин суртаал кылырынга бараалгадып» эвес, а «Павел Сүлдөгө албадаткаш» деп бижээн.

** ^{18:6} Павелдин ынчаар кылганы иудейлерниң бүзүрөл чогуң ооң ам черле шыдажыр арга чок апарганын херчилеп турар.

*** ^{18:7} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Тит» деп ат таварышпайн турар.

мен, кым-даа сеңээ хора чедирип шыдавас. Бо хоорайда Мээң улузум хөй деп билип ал» – дээн. ¹¹ Павел ол хоорайга улусту Бурганның медээзинге өөредип, бүдүн чартык чыл дургузунда турган.

Иудейлерниң Павелди шиидери-биле эккелгени

¹² Ахаия можунуң Римден томуйлаан чагырыкчызы Галлион дээрзи турар өйде, иудейлер Павелге удур бөлүгөлип алгаш, ону шүүгү черинге эккелгеннер. ¹³ Олар мынча дээннер: «Бо кижиге хоойлу-дүрүмге дүүшпес кылдыр Бурганга мөгееринче улусту бүзүредип тур». ¹⁴ Павел аксын ажыдып чадап чыдырда-ла, ону буруудаткан иудейлерге Галлион мынча дээн: «Иудейлер, кандыг-бир хоойлу-дүрүм үрээшкини азы кем-херек үүлгедишкени болган болза, силерни дыннаар чылдагаан менээ тургай эртик. ¹⁵ Ынчалза-даа мында өөредиглер, аттар база ыдыктыг хоойлунар дугайында чугаа чоруп турар болганда, боттарыңар сайгаржып алыңар. Мен ол айтырыгга шииткекчи болбас мен». ¹⁶ Оон оларны шүүгү черинден үндүр сывырыпкан. ¹⁷ Олар ынчан шупту синагога даргазы Сосфенни шүүгү чериниң мурнунга эттей бергеннер, ынчалза-даа Галлион ынаар хензиг-даа сагыш салбаан.

Павелдин Антиохияже эеп келгени

¹⁸ Павел Коринфиге элээн каш хонгаш, эш-өөрү-биле байырлажып чарылгаш, Сирияже эжиндирип чорупкан. Прискилла биле Акила база ону эдерип чорупканнар. Павел эжиндирип чоруур бетинде, Бурганга аазаашкын кылганынын демдээ кылдыр, Кенхреяга бажын дөңгүрөртип каапкан. ¹⁹ Ефес хоорайга эжиндирип келгеш, Павел Прискилла биле Акиланы каапкаш, боду синагогаже чорупкаш, иудейлер-биле чугаалажып эгелээн. ²⁰ Олар ону олар-биле кады ам-даа артып каарын дилээннер, ынчалза-даа ол чөпшээрешпээн. ²¹ Чоруп тура, Павел мынча дээн: «Бурганның күзел-соруу ындыг болур болза, мен эеп кээр мен». Оон ол Ефестен эжиндирип чорупкан*.

²² Кесарияга эрикке дүшкеш, ол Иерусалимге келгеш, ында Бурганга бүзүрэннер ниитилелиниң амыр-мендизин айтыргаш, Антиохияже

* ^{18:21} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүкке: «Чоокшулап олулар байырладды Иерусалимге уткуурум эргежок чугула-дыр» база «А Акила биле Прискилла Ефеске артып калганнар» – деп сөстөрүнү немээн.

чоруй барган. ²³ Антиохияга элээн тургаш, Павел аян-чоруун уламчылап, Галатия биле Фригиянын хоорайларын дургаар таварып эрткеш, хамык өөреникчилерниң бүзүрелин быжыктырып чораан.

Аполлостун Ефеске суртаалы

²⁴ Ол өйде Ефеске Аполлос дээр иудей чедип келген. Ол Александрияга төрүттүнгөн, Бижилгени эки билир, аажок чечен кижичүве-дир. ²⁵ Аполлос Дээрги-Чаяакчынын айтып-сургаан оруун эки билип алгаш, хайнып-хөлзээн сеткилинден чугаалап, боду чүгле Иоанның сугга суп турганын билир-даа болза, Иисустун дугайында шынчы сөс-биле өөредип турган. ²⁶ Ол синагогага дидими-биле чугаалап эгелээн. Прискилла биле Акила ону дыңнап кааш, бажыңынче чалап эккелгеш, Бурганның оруун аңаа оон-даа долзу-биле тайылбырлап бергеннер. ²⁷ Аполлос улаштыр Ахаияже чоруур деп баарга, бүзүрөөннер ону сорук киригеш, ында бүзүрөөн улуска «Бо кижини хүлээп алыңар» деп чагаа чорудупканнар. Ол ынаар чеде бергеш, Бурганның авыралынын ачызында бүзүрөй берген улуска улуг дузазын көргүскөн. ²⁸ Чүге дээрге Аполлос Иисус – Христос-тур дээрзин Бижилгелер-биле шынзыдып, хөй чон мурнунга иудейлерниң аксын аажок күштүг барымдаалар-биле дуй шаап келген.

Павел Ефесте

19 ¹ Аполлос Коринфиге турган өйде, Павел янзы-бүрү иштики, бедигээш мжулар таварты эрткеш, Ефеске чедип келген. Ол аңаа элээн каш бүзүрөөннер тып алган. ² Павел олардан айтырган: «Бүзүрөй бээринерге, Ыдыктыг Сүлде силерже бадып келди бе?» Олар: «Бис ындыг Ыдыктыг Сүлде барын оода дыңнаваан бис» – деп харыылааннар. ³ «Ынчаарга сугга суктурганыңар силерге кандыг уткалыг болду?» – деп, Павел айтырган. «Иоанның сугга суп турганы дег, ындыг болду-ла» – деп, олар харыылааннар.

⁴ Павел мынча дээн: «Иоанның сугга сугары – бачыдын миннип, Бурганче эглири-биле сугга суктурары-дыр. Иоанн улусту бодунуң соондан кел чыдар Кижиге – Иисуска бүзүрөөринче кыйгырып турган». ⁵ Ол улус ону дыңнааш, Дээрги-Чаяакчы Иисустун ады-биле сугга суктуруп алганнар. ⁶ Павел улуска холдарын дегзирге, Ыдыктыг Сүлде оларже бадып келген. Олар ынчан билдинмес дылдарга чугаалап, өттүр билип медеглеп эгелөөннер. ⁷ Олар шупту он ийи хире кижичи турган.

⁸ Павел синагогага үш ай иштинде дидими-биле суртаалдап, иудейлер-биле шынчы чугаалажып, Бурганның Чагыргазының дугайында алыс шынны бадыткап келген. ⁹ Ынчалза-даа оларның чамдыызы бүзүрөөринден ойталааш, Дээрги-Чаяакчынын оруун чон мурнунга бактап турган. Павел ынчан оларны каапкаш, өөреникчилери-биле кады чоруткаш, Тиранн дээр кижиниң хуу өөредилге черинге хүнүн-не суртаалдап турган. ¹⁰ Ынчалдыр ийи чыл уламчылап келген, а Асияда чурттаан бүгү иудейлер болгаш гректер Дээрги-Чаяакчынын медээзин дыңнап кааннар.

Скеваның чеди оглу

¹¹ Бурган Павелди дамчыштыр анаа эвес кайгамчык чүүлдер кылып турган. ¹² Ынчангаш оон аржыылдарын болгаш баартыктарын безин аарыг кижилерге дегзирге, оларның аарыы экирип, а буктары олардан үнүп турган. ¹³ Чер кезип, буктар үндүр сывырып чоруур чамдык иудейлер база буква алыскан кижиге Дээрги-Чаяакчы Иисустун адын адап: «Павелдиң суртаалдап турары Иисустун ады-биле бо кижиден үне бер» – деп тарбыдаарын шеней бергеннер. ¹⁴ Бурганның дээди бараалгакчызы иудей Скеваның чеди оглу ынчап турган чүведир. ¹⁵ Ынчалза-даа бук оларга мынча дээн: «Иисусту билир мен, Павелди база, а силер кымнар силер?» ¹⁶ Оон буква алыскан кижичи чеди алышкыже халый бергеш, оларга күш дөгөп, чула эттеп кааптарга, олар бажыңдан шалдаң-чанагаш, балыг-бышкын үне халышканнар. ¹⁷ Ефесте чурттаан бүгү иудейлер болгаш гректер ол дугайында дыңнап кааш, аажок кортканнар, ынчангаш Дээрги-Чаяакчы Иисустун адын хүндүлээри дам барганнар. ¹⁸ Хөй бүзүрөөн кижилер чедип кээп, бачыттыг херектерин ажыы-биле миннип турган. ¹⁹ А хөй караң көрнүр кижилер боттарынын дүрүг номнарын чыггаш, хамык улус көрүп турда, өрттедипкен. А өрттеткен дүрүглерниң ниити өрттөөн санап көөрге, бежен муң мөңгүн чоос хире бар болган! ²⁰ Дээрги-Чаяакчынын медеэзи шак ынчалдыр калбаа-биле нептереп, күш кирип олурган.

Ефеске болган үймээн

²¹ Ол бүгү болуп кааптарга, Павел Ыдыктыг Сүлдеге башкарткаш, Македония биле Ахаияны таварты Иерусалимче чоруурун шийтпирлээн. Ол мынча дээн: «Иерусалимге барганым соонда, Римге четкен турар уjurлуг мен». ²² Павел Македонияже Тимофей биле Ераст дээр ийи дузалакчызын чорудупкан, а боду элээн үе дургузунда Асияга артып калган.

²³ Ол үеде Дээрги-Чаяакчының оруунга удур күштүг үймээн үнгөн. ²⁴ Димитрий дээр ус-дарган кижиг мөнгүндөн Артемиданың өргээзиниң бичиилеткен дүрзүлерин кылып турган. Тус чернин ус-шеверлери ону кылышкаш, хөй орулга ап келгеннер. ²⁵ Димитрий мөңгүн-биле ажылдаар шеверлерни болгаш өске-даа усчуларны чыып алгаш, мынча дээн: «Эш-өөр! Бо ажыл силерге эки олча-ажык берип турарын билир силер. ²⁶ Павел дээр кижиг чүгле Ефеске эвес, а бүгү Асияга дыка хөй улусту бистен хая көрнү бээр кылыпканын көрүп база дыннап тур силер. Ол Павел кижиг холу-биле кылган бурганнар — бурганнар эвес болур дээр-дир. ²⁷ Ол чорук чүгле бистин ус-тывыжывыстың чаагай ат-сураан чидирип турары-биле эвес, а өндүр улуг бурган Артемиданың өргээзи ат-сураан чидиреринге чылдагаан бооп турары-биле озалдыг-дыр. Асияның база бүгү делегейниң чону мөгөйип турар шак ол бурган өндүр чаагай чоруун чидирер-дир».

²⁸ Ону дыннааш, олар аажок хорадап: «Ефесте Артемида өндүр улуг!» — деп алгыржып эгелээннер. ²⁹ Хоорайны хөлзээзин хөмө апкан. Бүгү улус Павелдин Македониядан эдертип эккелген эш-өөрү Гай биле Аристархты тудуп алгаш, хоорайның улуг, ажык театрынга сөктүп келген.

³⁰ Павел база чон мурнунга үнүп кээр дээрге, бүзүрөөннер ону ынатпаан. ³¹ Можунуң чамдык алдар-хүндүлүг дүжүметтери — оон эштери, олче улус ыдыпкаш, театрже барбайн көөрүн дилээннер.

³² Ол аразында театрда чыылган улустуң чамдызы — бир чүве, өскелери — бир өске чүве алгыржып турган, чүге дээрге ында корум-чурум чок болуп, улустуң хөй кезии чүге чыылганын-даа билбес болган. ³³ Иудейлер Александр дээр кижини чон мурнунче албадап үндүрүпкен. Ол чонга тайылбыр кылыр бодааш, холу-биле улус оожургадыр шимчээшкин кылган. ³⁴ Ынчалза-даа ол иудей кижиг дээрзин билип кааш, шупту улус бир үн-биле: «Ефесте Артемида өндүр улуг!» — деп кышкыржы берген. Олар ийи шак хире алгыржып келгеннер. ³⁵ Хоорай бижээчизи чонну арай боорда оожуктургаш, мынча дээн: «Ефестин чону, бистин хоорайывыс — өндүр улуг Артемиданың өргээзиниң база оон дээрдэн кээп дүшкен ыдыктыг дажының кадагалакчызы дээрзин чер кырында билбес кижиг бар бе?! ³⁶ Ол кымга-даа маргыш чок барымдаа-дыр. Ынчангаш силер оожургап, бодамча чок хөделбес болзунарза эки. ³⁷ А силер дээрге Артемиданың өргээзин-даа оорлаваан, бурганывысты-даа бак сөглөвээн бо ийи кижини бээр эккелдинер чоп. ³⁸ Димитрий болгаш өске-даа ус-шеверлер кандыг-бир кижини буруудадып турар болза, бисте ону сайгарар шүүгү-даа,

уштап-баштап турар кижилер-даа бар-дыр. Бот-боттарын аңаа буруудатчып турзуннар. ³⁹ А өске кандыг-бир айтырынар бар болза, ону чоннуң хоойлу ёзугаар чыыжыңга шийтпирлээр херек. ⁴⁰ А ам бөгүнгү болушкуннар дээш, үймээн үндүргенинге буруудаттырар айыыл биске кыжанып келди. Ындыг хөлзээзин дээш, агартынар чылдагаан бисте чок-тур». Ынча дээш, ол чыышты тарадыпкан.

Павел Македония биле Грецияда

20 ¹ Хөлзээзин төнө бээрге, Павел Иисуска бүзүрөөннерни кыйгырткаш, оларны сорук кирип, чүве чугаалааш, байырлажып чарылган соонда, Македонияже чоруй барган. ² Орук ара ол чер болганга бүзүрөөннерни суртаалдары-биле быжыктырып чораан. Оон ол Грецияга чедип келгеш, ³ аңаа үш ай болган. Оон Сирияже эжиндирип чорурунун мурнуу чарыында иудейлер аңаа удур сүлчээ кылган. Ынчангаш ол дедир Македония таварты эртерин шийтпирлээн. ⁴ Павелди Верия чурттуг Пиррнин оглу Сосипатр, Фессалоника чурттуг Аристарх биле Секунд, Дервия чурттуг Гай, Тимофей база Асия чурттуг Тихик биле Трофим олар үдеп чорааннар*. ⁵ Олар баштай үнүпкеш, бисти Троядага манап турганнар. ⁶ А бис хаарган далганнар байырлалының соонда Филиппыдан эжиндирип үнгеш, беш хонук эрткенде, Троядага өөрүвүске катчып алгаш, аңаа чеди хонган бис.

Павелдин Евтихти өлүглерден катап диргискени

⁷ Улуг-хүнде эп-сеткилдин чемин үлежип чиир дээш, чыылган бис. Павел чыылган улуска суртаалдап турган. Ол даарта эжиндирип чоруур деп турган болгаш, дүн ортузу чедир чугаалап келген. ⁸ Бистин чыгып келгенивис үстүкү өрээлге хөй-ле чырыткылар хып турган. ⁹ Павел суртаалын дыка үр уламчылап келген болгаш, соңга караанга олурган Евтих деп аныяк оол бажын согайтып, уйгузунга бастыргаш, үшкү каъттан чайлып кээп дүшкен. Ону көдүрүп кээрге, ол өлүг болган. ¹⁰ Павел дүжүп келгеш, оолдун кырынга чыдыпкаш, куспактап алгаш: «Мунгараванар, ол тынныг-дыр!» — дээн. ¹¹ Ол үстүнче үнө бергеш, хлебти үзе тыртып чигеш, дыка үр, даң аткыже чугаалап келген, а оон чоруй барган. ¹² Аныяк оолду бажыңыңга дириг хевээрзин эккелгеннер, а шупту улустуң сагыжы ажый берген.

* ^{20:4} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Үдеп чорааннар» деп сөстөргө «Асияга чедир» деп сөстөрни немээн.

Троададан Милитче аян-чорук

¹³ Бис корабльга олурупкаш, Ассче эжиндирип чорупкан бис. Аңаа Павелди ап алыр ужурулуг турган бис, чүге дээрге боду ынаар кургаг черлеп чоруй баар дээш, ол ынчаар айыткан. ¹⁴ Павел биске Асска таваржы бээрге, ону корабльче ап алгаш, Митилина хоорайже эжиндирип чоруптувус. ¹⁵ Оортан даартазында хүндүс эжиндирип үнгөш, Хиос ортулуктуң дужунга келгөш, оон бир хүн эрткенде, Самос ортулукка доктаадывыс*. База бир хүнзээш, Милит хоорайга эжиндирип келдивис. ¹⁶ Павел Асияга саадап, үе чидирбес дээш, Ефестиң чаны-биле эрте бээрин шиитпирлээн, чүге дээрге Иерусалимче далажып бар чыткан. Ол ынаар, аргалыг-ла болза, беженги хүннүң байырла-лында чеде бээрин күзээн.

Ефестиң христиан удуртукчулары-биле байырлажыг

¹⁷ Павел Милиттен Ефесче улус чоруткаш, Ефестиң Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң удуртукчуларын кыйгырткан. ¹⁸ Олар чедип кээрге, ол мынча дээн: «Асияга мээң келгеним баштайгы хүнден-не үргүлчү силер-биле кады канчаар чурттап турганымны билир силер. ¹⁹ Мен Дээрги-Чаяакчыга караам чажын эндере төп, иудейлерниң кара сагыштыындан салым-хуумга таварышкан шенелделерни ажып эртпишаан, биче сеткилдиг бараан бооп келдим. ²⁰ Силерге ажыктыг болгу дег бүгү чүүлдү суртаалдап, силерни хөй улус мурнунга база бажыңнар кезип, коргуш чок өөрөдип келдим. ²¹ Бачыдын миннип, Бурганче эглириниң база Дээрги-Чаяакчывыс Иисуска бүзүрөөриниң дугайында иудейлерге-даа, өске чоннар улузунга-даа медеглеп келдим. ²² А ам, Ыдыктыг Сүлдениң айытканы-биле, мени ында чүү манап турарын билбес-даа болзумза, Иерусалимче чоруур ужурулуг мен. ²³ Чүгле Ыдыктыг Сүлдениң хоорай бүрүзүнге меңээ сагындырыг кылып, Иерусалимге мени хилинчек болгаш хоругдал манап турарын чугаалап келгенин-не билир мен. ²⁴ Ынчалза-даа амыдыралым меңээ кандыг-даа үне чок, чүгле бодумнун оруумну төндүр чоруп, Дээрги-Чаяакчы Иисустун меңээ даандырган бараан болушкунун эчизинге чедирген болзумза — Бурганның авыралының дугайында Буянныг Медээни улуска дыңнаткан болзумза!

* ^{20:15} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Самос ортулукка доктаадывыс» деп сөстөргө «Оон Трогиллийге барыпкаш» деп сөстөрни немээн.

²⁵ Араңарга аралажып, Бурганның Чагыргазын суртаалдап турганым улустан чангызыңар-даа мени моон соңгаар көрбөзүн билир мен. ²⁶ Силерниң кандыг-бирээнер өлүмчө бажы-биле баар болза, ол дээш, буруум чогуң бөгүн силерге медеглеп тур мен. ²⁷ Чүге дээрге Бурганның бүгү-ле күзел-соруун силерге коргуш чок суртаалдап келген мен.

²⁸ Бодуңарны база Ыдыктыг Сүлдениң силерге хүлээдип берген кодан хоюн хайгаарап көрүп чоруңар. Бурганның бүзүрөөннер ниитилелиниң кадарчылары бооп көрүнер, ону Ол Бодунун ханын төкөш, бөлүп алган болгай. ²⁹ Мен силерден чоруй баарымга, каржы бөрүлөр чедип келгөш, коданны черле өршөөсөс дээрзин билир мен. ³⁰ Бүзүрөөннер оларны эдерзин дээш, алыс шынны соора өөрөди бээр улус силерниң араңарга безин тыптып кээр. ³¹ Ынчангаш серемчилелдиг болуңар! Мээң үш чыл дургузунда, дүне-хүндүс караам чажын төп, силерге могаг-шылаг чок сагындырып келгенимни сактып чоруңар.

³² Мен ам силерни Бурганга болгаш Оон авыралының дугайында медеэге хүлээдип тур мен. Ол медеэ силерни быжыктырып база Бурганның бүгү улузунга аазаан өнчүнү силерге берип шыдаар. ³³ Мен кайыңардан-даа алдын, мөңгүн, идик-хеп алырын күзевээн мен. ³⁴ Бодумнун база эш-өөрүмнүн хереглээр чүвезин бо ийи холум-биле ажылдап ап келгенимни билир силер. ³⁵ Чүнү-даа кылып турган болзумза, бодумнун үлегерим-биле бис ажылдаар, Дээрги-Чаяакчы Иисустун сөстөрүн сактып, кошкак улуска дузалажыр ужурулуг бис дээрзин силерге көргүзүп келген мен. Ол: „Алырыңга көөрдө, бээри — амыр-чыргалдыг“ — дээн болгай».

³⁶ Павел ынча дээш, шупту улус-биле кады дис кырынга олурупкаш, мөргүп алган. ³⁷ Шупту улус ыглап-сыктап, ону куспактааш, ошкап турган. ³⁸ Ылаңгыя оон: «Моон соңгаар мени көрбөс силер» — дээн сөстөри оларны мунгарадыпкан. Оон Павелди корабльга чедир үдеп кааннар.

Иерусалимче аян-чорук

21 ¹ Бис олар-биле арай деп чарылгаш, баштай дорт-ла Кос ортулукка, даартазында хүндүс Родос ортулукка эжиндирип четтивис, а оортан Патара хоорайже чорупкан бис. ² Финикия баар корабль тып алгаш, аңаа олурупкаш, улаштыр ынаар эжиндирип кагдывыс. ³ Кипр ортулукту мурнуу талазы-биле оюп эрткөш, Сирияже углапкан бис. Оон Тир хоорайга туруп алдывыс, чүге дээрге корабльдин

чүүгүн анаа дүжүрер турган. ⁴Анаа бис Иисуска бүзүрөөн улус тып алгаш, чеди хүн иштинде олар-биле кады турдуvus. Ыдыктыг Сүлде сагыш алындырарга, олар Павелге: «Иерусалимче барба» – деп турдулар. ⁵Анаа турар үевис төне бээрге, улаштыр чоруптуvus. Бүзүрөөн улус шуптузу кадайлары болгаш ажы-төлү-биле кады бисти хоорайдан үндүр үдеп келген. Анаа, далай эриинге, дис кырынга олурупкаш, мөргүп алдывыс. ⁶Удур-дедир байырлажып чарылган соонда, корабльга олурупкан бис, а олар бажыңнарынче чана бергеннер.

⁷Эжиндириишкинни уламчылааш, Тирден Птолемаида хоорайга кээп, корабльдан дүшкеш, ында чурттап турар бүзүрөөн улустун амыр-мендизин айтыргаш, олар-биле кады бир хондуvus. ⁸А даартазында хүндүс оон чорупкаш, Кесарияга келгеш, чеди дузалакчынын бирээзи болур Буянныг Медээ суртаалчызы Филипптин бажыңыга доктаадывыс. ⁹Оон ашакка барбаан дөрт кызы өттүр билип медеглээр улус болду. ¹⁰Бис анаа элөөн хөй хонганывыста, Иудеядан Бурганның медээчизи Агав дээр кижиге келген. ¹¹Ол биске келгеш, Павелдин курун алгаш, оон-биле бодунуң хол-будун хүлүттүнгеш, чүве чугаалаан. Оон сөстери бо-дур: «Ыдыктыг Сүлде: „Бо курнуң ээзин Иерусалимниң иудейлери мынчалдыр хүлээш, өске чоннар улусунга хүлээдир-дир“ – деп тур».

¹²Ону дыңнааш, бис болгаш анаа чурттап турган улус Павелди «Иерусалимче барбайн көр» деп ээрежип дилеп эгелөөн бис. ¹³Ынчалза-даа Павел биске: «Силер чүге ыглап-сыктап, чүрөөм чара соптур силер? Мен чүгле хүлүдүп алырынга эвес, а Дээрги-Чаяакчы Иисустун ады-биле Иерусалимге өлүртүрүнге-даа белен мен» – деп харыылаан. ¹⁴Оон шиитпирин өскерттип шыдавазывысты билгеш, оожургай бергеш: «Дээрги-Чаяакчының күзел-соруу-биле болзун!» – дишкен бис.

Павелдин Иерусалимге келгени

¹⁵Ол хүннер эрте бээрге, бис дөгертингеш, Иерусалимче чоруптуvus. ¹⁶Бистин-биле кады Кесария чурттуг чамдык бүзүрөөн улус база чорупкан. Олар бисти баштайгы өөреникчилерниң бирээзи, Кипр чурттуг Мнасонга эккээрге, оон бажыңыга туруп алган бис.

¹⁷Иерусалимге кээривиске, бүзүрөөннер бисти эвилең-ээлдек уткуп-хүлээп алган. ¹⁸Даартазында хүндүс Павел-биле кады Иаковче чорупкан бис. Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң шупту удуртукчулары ында чыылган болган. ¹⁹Павел оларны мендилээш, оон бааран болушкунун дамчыштыр өске чоннар улусунга Бурганның чүну

кылганын чүве арттырбайн чугаалап берген. ²⁰Олар ону дыңнааш, Бурганны алдаржыткаш, Павелге мынча дээннер: «Өндүк, Иисуска бүзүрөөн муң-муң иудейлер барын билер сен, олар шупту Моисейнин хойлузун шынгы сагып чоруур улус-тур. ²¹Иерусалимниң иудейлеринге бир улус сээң дугайында: „Өске чоннар аразында чурттаан хамык иудейлерни Моисейнин хойлузундан ойталаар кылдыр өөредип, оларга боттарының ажы-төлүн кыртыжап демдектевезин база бистин чаңчылдарывысты сагывазын сүмелеп турар кижиге-дир“ – дээн-дир. ²²Бис ам канчаар бис? Чугаажок-ла, олар сээң келгенини дыңнап каар болгай. ²³Ынчангаш бистин сүмелөөн аайывыс-биле кылып көр. Бистин аравыста Бурганга даңгырак берген дөрт кижиге бар-дыр. ²⁴Оларны алгаш, арыгланыр эзулалды кады эртип ал база олар эзу-чаңчыл эзугаар баштары дөңгүрертсин дээш, оон чарыгдалын төлеп бер. Ынчан сээң дугайында дыңнаан чүвезинде шын сөс чогуң, а сени ыдыктыг хойлувусту сагып чоруур кижиге-дир дээрзин шупту улус билип каар.

²⁵А өске чоннарның бүзүрөөн улусунга хамаарыштыр алыр болза, шиитпиривисти оларга дыңнадып, чагаа бижөөн бис. Оларга дүрзү-бурганнарга өргөөн эът чииринден, хандан, бооп өлүрген дириг амытаннар эдинден болгаш самыраарындан ойталаарын саналдаан бис».

²⁶Павел ынчан ол дөрт кижини ап алгаш, даартазында хүндүс олар-биле кады арыгланыр эзулалды эртип алган. Оон ол Бурганның өргөөзинче киргеш, кажан арыгланыр хуусаа төнерин база оларның кижиге бүрүзү дээш, кажан өргүл салырын чарлап чугаалаан.

Павелди тудуп хоругдааны

²⁷Арыгланыр хуусааның чедиги хүнү эртип турда, Павелди Асия чурттуг иудейлер Бурганның өргөөзинге көрүп кааннар. Олар ону сегирип алгаш, шупту улусту хөлзедип: ²⁸«Израильдин чону! Дузалажынар! Бо дээрге чер болганга улусту бистин ыдыктыг хойлуvusка, Израильдин чонунга база Бурганывыс өргөөзинге удур өөредип чоруур кижиге-дир. А ам ол гректерни Бурганның өргөөзинге эккелгеш, ыдыктыг черни бужартаткан-дыр» – деп алгыржы бергеннер. ²⁹Олар Павелди оон мурнунда Ефес чурттуг Трофим-биле хоорайга кады чорда көргөн болгаш, ол ону Бурганның өргөөзинге эккелген боор деп бодаан чүве-дир.

³⁰Бүгү хоорай хөлзеп-дойлуп эгелөөн болгаш, чүк бүрүзүнден улус маннажып кээп турган. Олар Павелди сегирип алгаш, Бурганның

өргээзинден үндүр сөөрткөш, ол дораан ооң хаалгаларын хаап алганнар. ³¹ Олар ону өлүрер деп барганнар, ынчалза-даа бүгү Иерусалим хөлзеп үнген дугайында медээ рим муң шериг баштыңыга чеде берген. ³² Баштың ол дораан шериглерин болгаш чүс шериг баштыңчыларын алгаш, чыылган чонче чорупкан. Улус муң шериг баштыңын база шериглерни көрүп кааш, Павелди эттеп-сокпайн барган. ³³ Муң шериг баштыңы ынчан олче чоокшулап келгеш, тудуп хоругдааш, ийи илчирбе-биле демирлээрин дужааган. Оон ол чыылган улустан: «Бо кымыл, чүнү үлгеткен кижил?» — деп айтырган. ³⁴ Чыылган чоннуң чамдызы бир чүве, өскелери оон аңгы чүве алгыржыр болган. Ындыг хөлзээзин, шимээнден ол тодаргай чүнү-даа билип чадааш, Павелди шериглер чурттаан бажыңче аппаарын дужааган. ³⁵ Павелди чадага эккээрге, шериглер ону шуут-ла көдүрер ужурга таварышкан — чоннуң хорадап, кызары ол хире болган. ³⁶ Хөй чон ону эдерип: «Анаа өлүм!» — деп алгыржып чораан.

³⁷ Павелди шериглер чурттаан бажыңче кирип бар чыдырда, ол баштыңга: «Силерден бир чүве айтырып болур бе?» — дээн. Оозу мынча дээн: «Сен гректеп билир ышкажың чүл. ³⁸ Ындыг болганда чоокта чаа үймээн үндүргөш, дөрт муң дерзии тура халыкчыны ээн кургаг ховуже аппаратан египет чурттуг кижии эвес ышкажыл сен?» ³⁹ А Павел: «Мен — Киликияда Тарс хоорай чурттуг еврей кижии, билдингир хоорайның хамаатызы мен. Чон-биле чугаа кылырын чөпшээрер көрүңерем» — деп харыылаан.

⁴⁰ Демгизи ынчан чөпшээрээрге, Павел чадага туруп алгаш, холу-биле чонга «Оожурганар!» деп медээ берген. Хамык улустун шимээни чидерге, ол еврей дылга чугаалап эгелээн.

Павелдин Иерусалим иудейлеринге чугаазы

22 ¹ «Ха-дунма болгаш адалар! Ам бодумну камгалап, чүү дээримни дыңнап көрүңер». ² Павелдин еврей дылга чугаалай бергенин дыңнааш, олар улам-на оожургай бергеннер. ³ «Мен — Киликияның Тарс хоорайга төрүттүнген еврей кижии мен, ынчалза-даа Иерусалимге өскөн мен. Мээң башкым Гамалиил чүве, ол мени өгбелеривистин ыдыктыг хоойлузунга ыяк быжыг билиглиг кылдыр өөреткен. Мен, бөгүн силер бүгүде ышкаш, Бурганга чүткүлдүг бараан бооп чор мен. ⁴ Мен Иисустун өөредиинге бүзүрөөн улусту өлүреринге чедир истеп сүрүп, эр-даа, херээжен-даа улусту тудуп хоругдааш, кара-бажыңнарже кирип октап чордум. ⁵ Ону Бурганның дээди бараалгакчызы-даа, дээди иудей Чөвүлел-даа бадыткап боор.

Харын-даа олардан Дамаскыда чурттаан ха-дунма иудейлерге хамааржыр чагаалар алгаш, демги улусту тудуп хоругдааш, Иерусалимге кезедири-биле эккээр дээш ынаар чорупкан мен.

⁶ Ынаар бар чыткаш, Дамаскыга чоокшулап олурумда, дүш үезинде дээрден хенертен чайнап келген чырык карактарым чылчырыктадыпкан. ⁷ Черже кээп дүшкөш, меңээ: „Савл! Савл! Мени чүге истеп сүрүп тур сен?“ — дээн үн дыңнап кагдым. ⁸ Мен: „Силер кым силер, Дээрги?“ — дидим. Ол: „Мен дээрге истеп сүрүп чоруурун Назарет чурттуг Иисус-тур мен“ — деп харыылаан. ⁹ Мээң кады чораан улузум ол чырыкты көргөн, ынчалза-даа мээң-биле чугаалашкан үннү дыңнаваан. ¹⁰ „Дээрги, мен чүнү кылың?“ — деп айтырдым. Дээрги-Чаяакчы меңээ: „Ам туруп келгеш, Дамаскыга бар, кылыр ужурлуг бүгү чүвөнни анаа дөгerezин чугаалап бээр“ — дээн. ¹¹ Чырыктың чайыннаажындан мээң карактарым согурара берген боорга, кады чораан өөрүм мени холумдан четкөш, Дамаскыга эккеп каан.

¹² Бурганны тооп дыңнаар база ыдыктыг хоойлувусту сагып чоруур, ында чурттаан иудейлерниң дөгerezини хүндүлээр Анания дээр кижии ¹³ меңээ чедип келгеш: „Дунмам, Савл, караң көре берзин!“ — дээн. Ол-ла дораан мен ону көрүп кагдым. ¹⁴ Ынчан ол меңээ мынча дээн: „Өгбелеривистин Бурганы сени Ооң күзел-соруун билип алзын дээш, бачыт чок Кижини көрзүн дээш база Ооң сеңээ чугаалаан сөзүн дыңназын дээш шилип алган-дыр. ¹⁵ Чүге дээрге бүгү улус мурнунга Ооң дугайында херечилеп, көргөн база дыңнаан чүвөнни чугаалаар-дыр сен. ¹⁶ Ам чүнү манап ор сен? Тургаш, сугга суктуруп ал, Дээрги-Чаяакчы Иисустун адын кый дээш, бачыттарың арыглап-чуп каавыт“.

¹⁷⁻¹⁸ Мен оон Иерусалимге эеп келгеш, Бурганның өргээзинге мөргүп тура, Иисустан келген ажыдышкын көрүп кагдым. Ол меңээ: „Доп-дораан Иерусалимни кагаш чорувут, чүге дээрге бо улус Мээң дугайымда херечилелинни хүлээп албас-тыр“ — диди. ¹⁹ А мен Анаа: „Дээрги-Чаяакчы, бо улус Сеңээ бүзүрөөннерни тудуп хоругдаар база эттеп-согар дээш, синагогалар кезип чоруп турганымны билир болгай. ²⁰ Сээн херечиң болур Стефанның ханы төктүп турда, мен база анаа тургаш, ону чүүлзүнүп, өлүрүкчүлерниң хевин кадарып турдум“ — деп харыыладым. ²¹ Дээрги-Чаяакчы ынчан меңээ: „Бар че, Мен сени ырадыр, өске чоннар улузунче чорударым олдуру“ — диди».

Павел – рим хамааты

²² Ол сөстөргө чедир иудейлер ону дыңнап турганнар, а ынча дээри билек: «Ону таптай басып кааптар-дыр! Ооң амылыг чораан ажык чоктур!» — деп алгыржып эгелээннер. ²³ Олар алгыржып, хевин ора соп октап, агаарже доврак чажып турганнар*. ²⁴ А муң шериг баштыңы Павелди шериглер чурттаар бажыңче аппаарын база иудейлерниң олче чүге ынчаар алгырышканын билип алыр сорулга-биле ону эриидеп тургаш, байысаарын дужааган. ²⁵ Ынчалза-даа ону эриидээр дээш хүлүй бээрге, Павел чанында турган чүс шериг баштыңчызынга: «Шииттир-бээн рим хамааты кижини эриидээри хоойлуга дүгжүр чүве бе?» — дээн.

²⁶ Чүс шериг баштыңчызы ону дыңнааш, баштыңынга баргаш: «Оваарымчалыг бооп көрүнер. Ол дээрге рим хамааты кижидир» — деп дыңнаткан. ²⁷ Муң шериг баштыңы Павелге чедип келгеш: «Сен ылап-ла рим хамааты сен бе?» — деп айтырган. Ол: «Ийе» — деп харыылаан. ²⁸ Муң шериг баштыңы мынча дээн: «Мен ол хамааты эргени хөй акша-биле садып алган мен». А Павел: «А мен ындыг болуп төрүттүнген мен» — дээн. ²⁹ Ону байысаар деп турган улус ол дораан ойта дүшкен. Рим хамаатыны демирлеп алганын билип кааш, муң шериг баштыңы база корга берген.

³⁰ Даартазында хүндүс муң шериг баштыңы иудейлер Павелди чогуу чүү дээш буруудадып турарын билип алыксааш, Бурганның дээди бараалгакчыларын база бүгү дээди иудей Чөвүлелди чыылдыарын дужааган. Ол Павелдин илчирбелерин адыргаш, оларның мурнунга эккеп тургузупкан.

Павел дээди иудей Чөвүлелдин мурнунда

23 ¹ Павел Чөвүлелди эргий кайгааш: «Ха-дуңма! Мен бо хүнге чедир Бурганның мурнунга хүлээлгемни арыг арын-нүүр-биле күүседип чор мен» — дээн. ² Бурганның дээди бараалгакчызы Анания ынчан Павелдин чанынга турган улуска ооң эриннеринче кагарын дужааган. ³ А Павел аңаа мынча дээн: «Бурган сени кагар эвеспе, агартыр чугайлаан хана**. Сен мында мени ыдыктыг хоойлу ёзугаар

* ^{22:23} Хеп ора согары, агаарже доврак чажары — Бурганны бак сөглээн сөстөр дыңнааш (оларның билиишкени-биле), иудейлерниң хөлзеп-доюлганын көргүскени ол болур.

** ^{23:3} Агартыр чугайлаан хана — дора көрүп, бак сөглээн уткалыг сөстөр болур (Мф. 23:27 көр).

шиидер дээш олулар-дыр сен, ол хиренде-ле ыдыктыг хоойлуга чөрүштүр мени кагарын дужаап турар-дыр сен!» ⁴ Павелдин чанынга турган улус аңаа: «Бурганның дээди бараалгакчызын канчап дора көөр сен?» — дээннер. ⁵ А Павел: «Ха-дуңма, буруулуг болдум, ол — Бурганның дээди бараалгакчызы дээрзин билбедим. Шынап-ла, Бижилге: „Сээң чонуннун удуртукчузун бак сөглөвө“^a — деп турар болгай» — деп харыылаан.

⁶ Оларның чамдыызы саддукейлер, а өскелери фарисейлер дээрзин Павел билип каан, ынчангаш ол дээди иудей Чөвүлелге ыткыр үн-биле мынча дээн: «Ха-дуңма! Мен фарисей кижиди оглу, фарисей мен, өлүглерниң катап дирлиринге идегелим дээш, шииттирип турарым бо».

⁷ Ол ынча дээрге, фарисейлер биле саддукейлер аразынга маргылдаа үнгеш, чыыш ийи чарлы берген. ⁸ Чүге дээрге саддукейлер өлүглерден катап дирлири-даа, дээрниң төлээлери-даа, сүлде-сүнезиннер-даа чок дээр, а фарисейлер ол бүгүгө бүзүрээр турган. ⁹ Оон алгы-кышкы үнген. Фарисейлер бөлүүндөн чамдык ном-хоойлу тайылбырлакчылары туруп келгеш, маргыжа бергеннер: «Бо кижиде багай чүү-даа көрбөй тур бис. А ооң-биле сүлде-сүнезин азы дээрниң төлээзи чугаалашкан болза чүл?»*

¹⁰ Маргылдаа күштүг алгыш-кырышче шилчий бээрге, рим баштың оларның Павелди үзе-чаза соп кааптарындан сезингеш, шериглеринге ынаар баткаш, ону шериглер чурттаар бажыңче алгаш баарын дужааган. ¹¹ Дараазында дүне Дээрги-Чаяакчы Павелге чедип келгеш: «Павел, дидим бол, чүге дээрге Мээң дугайымда Иерусалимге херечилеп турганың дег, Римге база херечилээр сен» — дээн.

Иудейлерниң Павелге удур сүлчээзи

¹² Хүн үнүп кээрге, иудейлер аразында дугурушкаш, Павелди өлүрбээн шаанда, чүнү-даа ижип-чивес бооп дангыраглааннар. ¹³ Сүлчээге дөртөн ажыг кижиди киришкен. ¹⁴ Олар Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш баштыңнарга баргаш: «Павелди өлүрбээн шаавыста, чүнү-даа ижип-чивес бооп дангырагладывыс. ¹⁵ Ынчангаш

* ^{23:9} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Бурганга удурланган болбас бис бе?» — деп сөстөрни немээн.

^a Хост. 22:28.

силер дээди иудей Чөвүлел-биле кады оон херээн катап көөр-дүр деп чылдагааннааш, ону силерге эккээр кылдыр муң шериг баштыңыңга сөстөн чедириңер. А бис ону бээр эккел чыдырда-ла өлүрүп каарыңга белен бис» — дээннер.

¹⁶Сүлчээ дугайында Павелдин чээни дыңнап кааш, шериглер чурттаар бажыңче киргеш, ол дугайында аңаа дамчыдыпкан. ¹⁷А Павел чүс шериг баштыңчыларының бирээзин кый деп алгаш: «Бо оолду баштыңыңче аппарам, ол аңаа бир чүве чугаалаар деп тур» — дээн. ¹⁸Демгизи оолду муң шериг баштыңыңга эдертип эккелгеш, илеткээн: «Хоругдаттырган Павел мени кый деп алгаш, бо оолду силерге аппаарын диледи, чүге дээрге ол силерге бир-ле чүве чугаалаар дээндир». ¹⁹Баштың ол оолдун холундан туткаш, өскээр чедип аппаргаш: «Меңээ чүнү чугаалаар бодадың?» — деп айтырган. ²⁰Демги оол: «Иудейлер оон херээниң тодаргай истелгезин чорудар чылдагаан-биле Павелди даарта дээди иудей Чөвүлелге чедирерин силерден дилээр бооп дугуржуп алдылар. ²¹Ынчалза-даа оларны дыңнаванар, чүге дээрге дөргөн ажыг кижиге кедегде манап турар. Олар ону өлүрбөөн шаанда чүнү-даа ижип-чивес бооп даңгыраглааш, ам силерниң айттышкыныңар манап, белен турарлар-дыр» — деп харыылаан. ²²Баштың ол оолга: «Меңээ чугаалаан чүвөңни кымга-даа чугаалавас сен» — деп дужаагаш, ону чорудупкан.

Павелди Кесарияже чорудупканы

²³Баштың оон чүс шериг баштыңчызы ийи кижини кыйгырткаш, оларга: «Кесария чоруур кылдыр ийи чүс чадаг шеригден, чеден аъттыг шеригден база ийи чүс адыгжыдан белеткенер. Кежээкиниң тос шакта үнеринге белен турунар. ²⁴Павелди Феликс чагырыкчыга бүдүн-бүрүн чедирер кылдыр, аңаа мундурар элчигеннерден белеткенер» — деп дужааган.

²⁵Ол ышкаш мындыг уткалыг чагаа бижип каан: ²⁶«Онза хүндүткелдиг чагырыкчы Феликске Клавдий Лисий байыр чедирип олур. ²⁷Бо кижини иудейлер сегирип алгаш, бичии-ле болза өлүрүп каар частылар, ынчалза-даа мен шериглерим-биле келгеш, ону камгалап кагдым, чүге дээрге ол рим хамааты дээрзин билип алдым. ²⁸Ону буруудадып турар чылдагаанны билип алыр дээш, мен ону дээди иудей Чөвүлелге эккелдим. ²⁹Аңаа удур буруудадышкыннар оларның боттарының ыдыктыг хоойлузунга хамааржыр дээрзин, ынчалза-даа өлүмге онаагы дег азы кара-бажыңга олуртку дег буруу ол кижиде чок дээрзин ылавылап көрдүм. ³⁰Ол кижиге удур сүлчээ

барын дыңнааш, мен ону ол-ла дораан силерге чорутканым бо. А оон буруудадыкчыларыңга аңаа удур херекти силерге киирерин дужаадым»*.

³¹Шериглер дужаалды күүседип, Павелди ап алгаш, ону ол кежээ-ле Антипатридага эккелгеннер. ³²Даартазында хүндүс аъттыг шериглер Павелди Кесарияже алгаш чорупканнар, а артканнары чурттаар бажыңыңче ээп келгеннер. ³³Кесарияга келгеш, Феликс чагырыкчыга чагааны тывыскаш, Павелди хүлээди бергеннер. ³⁴Чагааны номчааш, чагырыкчы Павелдин кайы можудан келгенин айтырган. Ол Киликиядан келген деп билип алгаш, ³⁵Феликс: «Буруудадыкчыларың чедип кээрге, сээң херээни дыңнаар мен» — дээн. Оон Павелди Иродтуң өргээзинге** хоругдалга тударын дужааган.

Павелди буруудатканы

24 ¹Беш хүн эрткенде, Бурганның дээди бараалгакчызы Анания чамдык баштыңнар-биле база Тертулл дээр хоойлучу-биле кады Кесарияга келгеш, иудейлерниң Павелге удур буруудадышкынын чагырыкчының мурнунга илереткеннер. ²Павелди кый дептерге, Тертулл ону буруудадып, мынча дээн: ³«Онза хүндүткелдиг Феликс! Силерниң алызын бодаан башкарылганар ачызында бистиң чуртувус амыр-тайбыңга бүргеткен чурттап турарын база бистиң чонун амыдыралы экижээнин көрүп турар бис. Ол бүгүнү кажан-даа, каяа-даа улуг өөрүп четтиришкин-биле хүлээп көөр бис. ⁴Ынчалза-даа силерни оон ынай шүүдөдип турбазы-биле бистиң кыскажак түн-нээшкининости дыңнаарыңдан чажам дивезиңерни дилеп тур мен. ⁵Бис бо кижиге корум-чурум үрекчизи дээрзин илередип алдывыс, ол — бүгү делегейге иудейлер аразыңга үймээн үндүрүкчүзү-дүр база назаретчилерниң оспак бөлүүнүн удуртукчүзү-дүр***. ⁶⁻⁸Оон ынай ол Бурганывыс өргээзин безин бужартадыр сагыштыг турду, а бис ону

* ^{23:30}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Байырлыг, менди-чаагай!» — деп сөстөрни немээн.

** ^{23:35}Иродтуң өргээзи — Улуг Ирод хаанның туттуруп каан өргээзи. Римден чагырыкчыларның чурттаар чери турган; шериглер база аңаа чурттап турган.

*** ^{24:5}Тертулл бо сөстөр-биле Назарет чурттуг Иисусту база Ону эдерген улусту куду көргөн хөөн-биле адап турары ол.

тудуп алдывыс. Ам Павелди байысаагаш, бистин ону чүү дээш буруудадып турарывысты билип ап боор силер»*.

⁹ Иудейлер ол бүгүнү шын деп бадыткааш, буруудадышкынны деткээннер.

Феликстин мурнунга Павелдин чугаазы

¹⁰ Чагырыкчы аңа чугаалаарын айтырга, Павел мынчаар харылаан: «Хөй чылдар дургунда бо чонга шииткекчи болуп келгенинерни билир болгаш, бодумнун херээмни өөрүшкү-биле камгалаар-дыр мен. ¹¹ Иерусалимге мөгөйиг кылып келгенимден бээр он ийи хүнден үр болбаанымны билип ап боор силер. ¹² Мээң буруудадыкчыларым Бурганның өргээзинге кандыг-бир кижиге-биле маргыжып турганымны азы синагогага болгаш хоорайның өске бир черинге улусту үймээнче ыдалап турганымны көрбээннер. ¹³ Олар мени ам буруудадып турар чүвезин херек кырында бадыткап шыдавас-тыр. ¹⁴ Ындыг-даа болза оларның хажыттынган деп турары өөрөдиг ёзугаар ада-өгбевистин Бурганынга бараан бооп турарымны миннир-дир мен. Ыдыктыг хоойлу болгаш медээчилерниң номнарында бижиттинген бүгү чүвеге бүзүрээр мен. ¹⁵ Бурган Бодунга шынчы-даа, шынчы эвес-даа улусту катап диргизер дээрзинге олар боттары идегээри дег, мен база ындыг идегелдиг мен. ¹⁶ Ынчангаш Бурганның болгаш улустун мурнунга кезээде арыг арын-нүүрлүг болур дээш, шыдаар шаам-биле чүткүп чоруур мен.

¹⁷ Чонумнун ядыы улузунга чыгганым хайырлал үлеп бээр база Бурганга өргүлдер салыр дээш, хөй чыл эрткен соонда, Иерусалимге ээп келгеним ол. ¹⁸ Арыгланыр ёзулалды кылганым соонда, Бурганның өргээзинге кээп, өргүл салып турумда, мени тып чедип келген чүве. Улус-даа үйметпээн, шимээн-дааш-даа үндүрбээн кижиге мен. ¹⁹ А ол ышкаш Асиядан келген элээн каш иудей аңа турган чүве. Мени буруудадыр барымдаалары бар болза, силерниң мурнуарга чугаалаар ужурулу улус ол-дур. ²⁰ Азы мени дээди иудей Чөвүлелге байысаап турда, кандыг буруумну истеп тыпканын мында келген улус

* ^{24:6-8} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Ону ыдыктыг хоойлу-вус ёзугаар шиидер деп турдувус. Ынчалза-даа муң шериг баштыны Лисий келгеш, ону бистин холувустан күш-биле ушта тыртып алгаш, силерге чорудупту. Ооң буруудадыкчыларынга база силерге баарын дужаады» — деп сөстөр эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

чугаалап берзин. ²¹ Байгы-ла буруум — аңа тургаш: „Өлүглерден катап дирлиринге бүзүрелим дээш, бөгүн мени шиидип тур силер“ — деп алгырганымда бооп чадавас».

²² Ону дыннааш, Дээрги-Чаякчының оруун эки билир Феликс херекти дыннаарын сонгаарлаткаш: «Силерниң херээнерни муң шериг баштыны Лисий кээрге, сайгарып көөр мен» — дээн. ²³ Ол чүс шериг баштыңчызынга: «Павелди хоругдалга тудунар, ынчалза-даа аңа элээн хосталгадан беринер база ооң эш-өөрүнге ол дээш сагыш човап кээрин хоруванар» — деп дужааган. ²⁴ Элээн каш хүн эрткенде, Феликс еврей сөөктүг кадайы Друзилла-биле кады чедип келген. Ол Павелди келдирткеш, Иисус Христоска бүзүрел дугайында ооң чугаазын дыңнап эгелээн. ²⁵ Ынчалза-даа Павел чөптүг чорук, бодун өйлээри база ам кээр шүүгү дугайында чугаалап эгелээрге, Феликс корга бергеш: «Амдызында чоруй бар, чайланы берзимзе, келдиртиптер мен» — дээн. ²⁶ Ооң кадында Павел аңа хээли саналдаар ирги бе деп, Феликс идегээн чүве-дир, ынчангаш бо-ла ону кыйгыртып эккээр, ооң-биле чугаалажыр турган. ²⁷ А ийи чыл эрткен соонда, Феликсти Порций Фест солуп келген. Иудейлерниң күзелин хандыраар дээш, Феликс Павелди кара-бажынга арттырып каан.

Павелдин императорнун шүүгүзүн негээни

25 ¹ Чагырыкчы апарганының соонда үш хүн эрткенде, Фест Кесариядан Иерусалимче чорупкан. ² Иерусалимге Бурганның дээди бараалгакчылары, иудейлерниң даргалары Фестке келгеш, Павелге удур буруудадышкыннарын хүлээткеш, оон дилег кылып: ³ «Биске хайыралының демдээ кылдыр Павелди Иерусалимче чорудуп көр» — деп турганнар. А боттары ону орук ара өлүрүп каарын дугуржуп алганнар. ⁴ Ынчаарга Фест: «Павелди Кесарияда хоругдап каан, а бодум база удавас ынаар чеде бээр мен. ⁵ Баштыңчыларының чамдызы мээң-биле кады баргаш, ол кижиге кандыг-бир херек үүлгеткен болза, ону буруудатсыннар» — деп харыылаан.

⁶ Иерусалимге сес-он хүн тургаш, Фест Кесарияге ээп келген. А даартазында хүндүс шииткекчинин олудун ээлепкеш, Павелди эккээрин дужааган. ⁷ Павел чедип кээрге, Иерусалимден келген иудейлер ону долгандыр турупкаш, хөй-ле аар кем-херек үүлгеткен деп буруудадып эгелээннер, ынчалза-даа буруудадышкыннарын шынзыдып шыдавааннар. ⁸ А ол бодун агартынып, мынча дээн: «Мен иудейлерниң ыдыктыг хоойлузунга-даа, Бурганның өргээзинге-даа, императорга-даа удур кем-херек үүлгетпээн мен».

⁹Фест иудейлерге эки кижиге бооп көстүр бодаан, ынчангаш ол Павелден: «Сенээ удур буруудадышкыннар ёзугаар сени анаа шиидейн, Иерусалимче баар сен бе?» – деп айтырган. ¹⁰Павел анаа мынча деп харыылаан: «Мен императорнун шүүгүзүнүн мурнунда тур мен, мени шиидер ужурлуг чер бо-дур. Иудейлерге бак чүнү-даа кылбаан мен, ону эки билер силер. ¹¹Мен кем-буруулуг база өлүмгө төлөптүг чүүл үүлгөткөн болзумза, өлүрүндөн чажам дивес мен. Ынчалза-даа бо улустун мени буруудадып турар чүүлдери меге болза, кымнын-даа мени оларга түдүп бээр эргези чок. Ынчангаш императорнун шүүгүзүн негеп тур мен!» ¹²Бодунун чөвүлели-биле чугаалашкаш, Фест: «Императорнун шүүгүзүн негээн болганында, императорже чоруур сен» – деп харыылаан.

Фестин Павелдин херээн Агриппага тайылбырлааны

¹³Элээн үе эрткенде, Агриппа хаан биле оон дунмазы Вереника Фест чагырыкчыга байыр чедирип, Кесарияга келгеннер. ¹⁴Олар анаа элээн хөй хүн болганда, Фест Павелдин херээн хаанга мынчаар тайылбырлаан: «Мында Феликс турда-ла хоругдаттырган бир кижиге бар. ¹⁵Мен Иерусалимге турумда, Бурганнын дээди бараалгакчылары болгаш иудейлернин даргалары ону буруудаткан чүве. Олар ону шиидерин негеп турдулар. ¹⁶Мен оларга буруудаттырган кижини ону буруудаткан улус мурнунга тургузуп, нүүртештирбейн база анаа камгаланыр арга бербейн, өлүмгө шиидери рим ёзу-дүрүмгө чүүлдешпес дээрзин чугааладым. ¹⁷А ол иудейлер бээр чедип кээрге, мен сонгаарладып турбайн, даартазында-ла шииткекчинин олудунга саадапкаш, демги кижини эккээрин дужаадым. ¹⁸Оон буруудадыкчылары туруп келгеш, мээң олардан дыннаар бодааным чангыс-даа буруудадышкын кылбадылар. ¹⁹Харын олар оон-биле оларнын чүдүлгезинин дугайында база бир-ле өлүп калган Иисус дугайында кандыг-бир маргылдаа үндүрдүлөр, а Павел ол Иисус дириг дээрзин шынзыдып турду. ²⁰Бо херекти шиитпирлээр айын тыппайн: „Иерусалимге баргаш, анаа шииттирерин күзээр сен бе?“ – деп, оон айтырган мен. ²¹А Павел оон херээн император көөр кылдыр маңа арттырарын негээш турар боорга, ону императорже чорудуптар арга тывылгыже, хоругдалга хевээр тударын дужаадым».

²²Агриппа Фест чагырыкчыга: «Мен бодум база ол кижини дыннаксап тур мен» – дээн. Фест: «Эртен дыннаар сен» – деп харыылаан.

²³Даартазында хүндүс Агриппа биле Вереника байырланчы кончуг байдалдыг шүүгү черинче кирип келгеннер. Олар-биле кады

шериг баштыңнары болгаш хоорайнын алдар-хүндүлүг улузу келген. Фест Павелди эккээрин дужааган. ²⁴Оон Фест мынча дээн: «Агриппа хаан болгаш мында моорлап келген бүгү улус! Иерусалимге база маңа – Кесарияга эндерик хөй иудейлернин буруудадып: „Ону өлүрөп болза эки-дир!“ – деп алгыржып турганы кижизин көрүп тур силер. ²⁵Ынчалза-даа мен ол кижини өлүрүп шиитки дег чүнү-даа тыппайн баргаш, ол боду императорнун шүүгүзүн негээн болганда, ону Римче чорударын шиитпирледим. ²⁶Ынчалза-даа менде оон дугайында императорга бижиптер хире тодаргай чүү-даа чок-тур. Ынчангаш бо сайгарылганын соонда бижипки дег чүве билип алыр дээш, ону силер бүгүденин, ылаңгыя Агриппа хаан силернин, мурнунарга үндүрүп эккээрин дужаадым. ²⁷Мен бодаарымга, хоругдаттырган кижинин кем-буруузун айытпайн чорудуптары сарыыл чок болгу дег-дир».

Агриппанын мурнунга Павелдин чугаазы

26 ¹Агриппа Павелге: «Сенээ агартынар арга берип турар-дыр» – дээн. Павел ынчан холун көдүрүп медээлээш, бодун камгалаан чугаазын эгелээн: ²«Агриппа хаан! Иудейлернин хамык буруудадышкыннарынга удур бодумну камгалап, бөгүн силернин мурнунарга турар аргалыг болганымны аас-кежик деп санап тур мен. ³Артында-ла иудейлернин хамык ёзу-чанчылдарын болгаш маргылдаалыг айтырыгларын кончуг эки билер болгай силер. Ынчангаш мени шыдамыккай дыннаарыңарны дилеп тур мен.

⁴Бичиимден бээр чер-чуртумга база Иерусалимге канчаар чурттап келгенимни иудейлер шупту эки билер. ⁵Олар мени шагдан тура таныыр болгаш, чүдүлгевистин эн шыңгы чанчылдарын, дүрүмнерин сагып, фарисей болуп келгенимни, күзээр-ле болза, бадыткап шыдаарлар. ⁶А бөгүн Бурганнын өгбелеривиске берген аазаашкынынга идегелим дээш, шүүгү мурнунда тур мен. ⁷Бистин он ийи төрөл бөлүүвүс ол аазаашкыннын бүдерин манап, дүн-хүн дивейн, Бурганга бараан бооп турар. Шак ол идегелим дээш, иудейлер мени буруудадып турардыр, о, Агриппа хаан! ⁸Иудейлер, Бурганнын кижилерни өлүглерден катап диргизиптер аргалыын чүге бүттүнер аргажок чүве кылдыр бодаар силер? ⁹Мен бодум база Назарет чурттуг Иисуска удур болдунарла бүгү чүүлдү кылыр ужурлуг мен деп бодап чордум. ¹⁰Мен ол бүгүнү Иерусалимге кылып, Бурганнын дээди бараалгакчыларындан эрге алгаш, Иисуска бүзүрөөн хөй кижини кара-бажыңче кирип октап турдум. А оларны өлүрүп каарга, мен ону деткип турган мен. ¹¹Шупту си-нагогаларга оларга кеземче онаап, Иисусту бак сөглээринче албадап

шаг болган мен. Оларга удур аажок киленнээш, Иудеядан дашкаар хоорайларга безин оларны истеп сүрүп турган мен.

¹² Бир катап шак ол сорулга-биле Бурганның дээди бараалгакчыларындан бүрүн эрге болгаш даалга алгаш, Дамаск хоорайже бар чыткан мен. ¹³ Дүш чедип турда, орукка чорааш, хенертен дээрден чайыннаан, хүнден-даа чырыткылыг чырык көрүп каан мен, Агриппа хаан. Ол чырык мээң база мээң-биле кады чораан өөрүмнүн карактары-высты чылчырыктадыпкан. ¹⁴ Бис шупту черже кээп дүшкен бис, оон меңээ еврей дылга: „Савл! Савл! Мени чүге истеп сүрүп тур сен? Сени сүрген кымчыже бажың чайгаш, хей-ле бодунга хора чедирер сен“ — дээн үн дыннап каан мен. ¹⁵ Мен: „Кым силер, Дээрги?“ — деп айтырган мен. Ынчан Дээрги-Чаяакчы меңээ мынча деп харыылаан: „Мен дээрге истеп сүрүп чорууруң Иисус-тур мен. ¹⁶ Бут кырынга туруп кел. Сени бараан болукчум кылдыр шилип алыр дээш база Мени көргенинниң болгаш сеңээ ам-даа көргүзөр чүүлүмнүн херечизи кылып алыр дээш, Мен сеңээ көзүлген мен. ¹⁷ Сени бодуннун чонундан база сени ам оларже чорудуптарым өске чоннар улузундан камгалаар мен. ¹⁸ Оларның бачыттары өршээттинзин дээш, а ол ышкаш Меңээ бүзүрээниниң ачызында Бурганның чонунун аразынче кирзиннер дээш, сен оларның карактарын ажыдар база дүмбей караңгыдан — чырыкче, эрликтин чагыргазындан — Бурганче ээлдирер сен“.

¹⁹ Ынчангаш, Агриппа хаан, дээрден ажыдыышкыңга удурланыр аргам чок болган. ²⁰ Баштай Дамаскыга, а ол ышкаш Иерусалимге, оон бүгү Иудеяга база өске чоннар улузунга суртаалдай берген мен. Олар бачыттарын миннип, Бурганче ээлзиннер дээш база ылап-ла ындызын бадыткаар ажыл-херектерден кылзыннар дээш, суртаалдап турган мен. ²¹ Ооң ужурунда иудейлер мени Бурганның өргээзинге сегирип алгаш, өлүрөр деп турганнары ол-дур. ²² Ынчалза-даа Бурган меңээ бөгүнге чедир дузалап турар болгаш, ам мында бүгү чоннун — улугнуң-даа, бичениң-даа мурнунда туруп алган, херечилеп тур мен. Медээчилер болгаш Моисейниң өттүр билип медеглээнинден өске чүнү-даа чугаалавайн тур мен: ²³ Христос хилинчекти көрүп эртер база өлүглерден эң-не баштай катап дирлип кээр, Ол иудейлерге болгаш өске чоннар улузунга чырыкты эккээр деп чугаалап тур мен».

Павелдиң Агриппаны бүзүредирин оралдашканы

²⁴ Павел ам-даа бодун агартып турда, Фест ону ыткыр үн-биле: «Сээң угааның солуудаан-дыр, Павел! Хөй эртем-билииң сени сээденнедипкен-дир!» — деп үзе кирипкен. ²⁵ Павел: «Мен сээденневээн

мен, хүндүлүг Фест, чугаалап турар чүвем алыс шынныг-даа, сарыылдыг-даа — дээн. — ²⁶ Агриппа хаан ол бүгүнү эки билир, ынчангаш ооң-биле хостуг чугаалажып болур мен. Чүү-даа чүве ооң кичээнгейиниң кыйы-биле эртпээн деп бодаар мен, чүге дээрге бо бүгү хамык улус мурнунга болган болгай. ²⁷ Агриппа хаан! Медээчилерге бүзүрээр силер бе? Мен билир мен — бүзүрээр силер». ²⁸ Агриппа Павелге: «Сен мени база ындыг дораан Христоска бүзүрөөн кижиги кылып алыр бодадың бе?» — дээн. ²⁹ Павел: «Ол хуусаа үр-даа, кыска-даа болган болза, чаңгыс сен эвес, а бөгүн мени дыннап турар бүгү улус, чүгле бо илчирбелер чокка, мен дег болу бээринер дээш, Бурганга тейлеп тур мен» — деп харыылаан.

³⁰ Хаан, а ооң-биле кады чагырыкчы, Вереника база олар-биле кады олурган шупту улус ынчан туруп келген. ³¹ Олар үнгеш, аразында мынча деп чугаалажы бергеннер: «Бо кижиги ону хоругдагы дег азы өлүргү дег чүү-даа чүве кылбаан-дыр». ³² А Агриппа хаан Фестке: «Ол кижиги боду императорнун шүүгүзүн негевээн болза, ону ам хостап болур турган-дыр» — дээн.

Павелдиң Римче чорупканы

27 ¹ Италияже эжиндирип чоруптарын шиитпирлээнивис соонда, Павелди база өске-даа чамдык хоругдаттырган улусту императорнун тускай полкузунун чүс шериг баштыңчызы Юлийге хүлээдип берген. ² Адрамит хоорайдан Асияның эриктеринче эжиндирип үнүпкен корабльга олурупкан бис. Бистиң-биле кады Фессалоника чурттуг македончу Аристарх чораан. ³ Даартазында хүндүс Сидон хоорайга эжиндирип келген бис. Юлийниң Павелге хамаарылгазы кижизиг болган. Ол Павелдиң хереглээн чүвезин тып берип, сагыш човаашкынын көргүзөр дээн эш-өөрүнге баргаш кээр арганы анаа берген. ⁴ Бис оортан далайже үнгеш, дедир хаттар хадаанындан Кипрни хаттардан ыжыктаан талазы-биле эжиндирип эрттивис. ⁵ Киликия биле Памфилияның эриктерин чуй чалгып чыдар далайны кежир эжиндиргеш, Ликияның Мира хоорайга келген бис. ⁶ Анаа шериг баштыңчызы Италияже эжиндирип бар чораан Александриядан келген корабль тып алгаш, бисти анаа олуртупкан.

⁷ Хөй хүннер иштинде удур хат хадаанындан оожум эжиндирзе-эжиндирзе, арай боорда Книд хоорайның чаны-биле эрттивис. Удур хаттар хадаанындан оруувус уламчылап чадааш, Салмон шенектин чоогу-биле Крит ортулуктун хаттардан ыжык талазын дургаар эжиндирип каан бис. ⁸ Улуг күжениг-биле оон кыдыын дургаар

эжиндиргеш, Ласея хоорайдан ырак эвесте Эки Өртгээлдер дээр черге келген бис.

⁹ Хөй хүннерни чидирген болгаш, эжиндирери озалдыг апарган, эң чугула иудей шээр хүнү* база эрткен турган. Ынчангаш Павел мынча деп сагындырган: ¹⁰ «Дыннаарам! Бистиң аян-чоруувус чүгле корабль биле чүькке эвес, а улуска база улуг бергедээшкиннер болгаш айыыл-халап-биле эртерин көрүп тур мен». ¹¹ Ынчалза-даа шериг баштыңчызы Павелди дыңнавайн, корабль ээзи-биле башкарыкчының сүмезин эдерген. ¹² Ук өртгээл аңаа кыштаарыңга таарышпас боорга, улустун хөй кезии оортан далайже үнгеш, болдунар болза, Критте Финик өртгээлге четкеш, кышты аңаа ажарын шийтпирлээн. Финик дээрге мурнуу-барыын база сонгу-барыын чүктерже углай ажык чыдар өртгээл турган.

Шуурган

¹³ Мурнуу чүктен оожум хат хадыырга, «Биске херек чүве чоғум-на ол-дур» дээш, далайжылар якорун көдүргеш, Криттиң эриин дургаар эжиндирип чорупканнар. ¹⁴ Ынчалза-даа удаваанда ортулуктан бисче «сонгу-чөөн чүктүң хады» деп адаар күштүг шуурган хөме хадып келген. ¹⁵ Корабль шуурганга алзыпкаш, хат удур чоруп чадап каан. Бисынчан чалгыгларга чагыртып, олар бисти кайнаар углай-дыр, ынаар октадып чоруп берген бис. ¹⁶ Кавда дээр бичии ортулуктун ыжык талазы-биле эжиндирип эртип бар чыткаш, аңаа камгалал хемезин арай боорда быжыглап алдывыс. ¹⁷ Ону өрү көдүргеш, корабльдиң адаа-биле чоон хендирлер өттүргеш, куржай шарып алган бис. Сирт деп элезинниг сыык черге хептели бээринден сезингеш, корабльдин парустарын дүжүрүп каапкаш, хат айы-биле чоруп берген бис. ¹⁸ Шуурган шыдажыр аргажок киткээрге, даартазында хүндүс корабльдин чүьгүн дүжүр октап эгелээн бис. ¹⁹ А үшкү хүнде дериг-херекселдин кезиин улус боттарының холдары-биле корабльдан дүжүр октапкан. ²⁰ Хөй хүннер дургузунда хүн-даа, сылдыстар-даа көрбедивис, а күштүг шуурган киткеп-ле турган. Адак соонда камгалал алып кандыг-даа идегел ышкындырган.

²¹ Улус дыка үр чүнү-даа чивээн турган. Павел ынчан туруп келгеш, мынча дээн: «Силер мээң сүмем дыңнап, Криттен эжиндирип үнмес турган-дыр силер, эш-өөр. Ынчанган болза, бо хамык айыыл-халапка,

* ^{27:9} Эң чугула иудей шээр хүнү — ол үеде (күс эгезинде) ук черлерниң далай-суунга күштүг шуурганнар хадып эгелээр турган.

чидиригте таварышпас ийик бис. ²² Ынчалза-даа ам сорук киринер: силернин кайыңар-даа өлбес-тир, а чүгле корабль бустур-дур. ²³ Эрткен дүне Аңаа бүрүнү-биле хамааржырым, бараан бооп чоруурум Бургандан келген төлээ менээ келгеш барды. ²⁴ Ол менээ: „Павел, кортпайн көр. Императорнун мурнунга турар ужурулук сен, ол дээш, Бурган Бодунун авыралы-биле кады эжиндирип чорууруң бүгү улуска амы-тынны хайырлаар-дыр“ — диди. ²⁵ Ынчангаш сорук киринер, эш-өөр. Мен Бурганга база бүгү чүвениң Ооң чугаалаан айы-биле болуруңга бүзүрээр мен. ²⁶ Бисти кандыг-бир ортулукче үндүр октаптар ужурулук».

²⁷ Он дөрткү дүн дүшкенде, чалгыглар бисти Адриатика далайынга* чайгап чораан. Дүн ортузунда далайжылар чоогувуста бир-ле чер барын билип кааннар. ²⁸ Олар сугнун тереңин хемчээрге, дөртөн хире метр болган. Элээн болгаш, катап хемчээрге, үжен хире метр болган. ²⁹ Бисти хаяларже үндүр октаптарындан корткаш, далайжылар корабльдин артыгы талазындан дөрт якорь бадыргаш, хүн дүрген-не үнүп келзин дээш, мөргүп турганнар. ³⁰ Олар корабльдан дезерин оралдажып, корабльдин думчуундан якорь бадырган улус болуп, камгалал хемезин сугже дүжүрө бергеннер. ³¹ А Павел шериг баштыңчызы болгаш шериглерге: «Олар корабльга артпас болза, силер дириг артарын кордаваңар» — дээн. ³² Шериглер ынчан хемени тудуп турган чоон хендирлерни үзе шааптарга, ол далайже кээп дүшкен.

³³ Даң адар душта Павел хамык улуска чемненип алыры эки боор деп чугаалап эгелээн: «Бөгүн силернин дириг үнер дээн манаашкыныңарның он дөрткү хүнү-дүр. Ол үе иштинде чүү-даа чивээн болгай силер. ³⁴ Ынчангаш чемненип аарыңарны сүмелеп тур мен. Амытынның артар дизинерзе, ол силерге эргежок чугула, кайыңарныңдаа бажындан чангыс-даа дүк черже кээп дүшпес». ³⁵ Павел ынча дээш, хлебти алгаш, бүгү улустун мурнунга Бурганга өөрүп четтиргеш, үзе тыртып, чий берген. ³⁶ Улус шупту сорук кирип, чемненип алган.

³⁷ А корабльга шупту ийи чүс чеден алды кижиги турган бис. ³⁸ Тоттур чемненген соонда, кызыл-тасты далайже дүжүр октап, корабльди чиигедип эгелээн бис.

* ^{27:27} Адриатика далайы — ол үеде ындыг ат-биле амгы Адриатика далайындан оранчок улуг, Италияның мурнуу чүгүнде далайны адап турган.

Корабльдиң озал-ондакка таварышканы

³⁹ Даң адып кээрге, олар элезинниг эриктиг мугулдур көрүп кааннар, ынчалза-даа чүү деп чер дээрзин билбес болганнар. Олар, болдунар чүве болза, корабльди сыык черге кадалдыр олуртуптарын шиитпирлээннер. ⁴⁰ Якорьларны далайже дүлүпкеш, корабльди баш-караар эшкииштер быжыглаан хендирлерни одура кезипкеш, хат корабльди аппаары-биле бичии парус көдүргөш, эрикче эжиндирип чорупкан бис. ⁴¹ Корабль элезинниг шенекке үскөш, сыык черге кадалы берген. Думчуу хандыр кадалгаш, шимчевейн барган, а арты талазын күштүг чалгыглар буза шаап эгелээн. ⁴² Хоругдаттырганнар-дан чангызы-даа эштип чорупкаш, дезе бербезин дээш, шериглер оларның шуптузун өлүрер деп шиитпирлеп алган. ⁴³ Ынчалза-даа шериг баштынчызы Павелдиң амы-тынын камгалаар дээш, оларның ол сагыжын күүседиринге шаптыктап каан. Ол эштип билир улусту сугже баштай шурай бергөш, эрикке чедир эштирин дужаган. ⁴⁴ Арткан улуска калбак ыяштар болгаш корабльдиң бузундуларындан туттунгаш, амы-тынын камгалаарын айыткан. Ынчалдыр хамык улус эрикке чеде берген, кым-даа дүжүп өлбөөн болган.

Мальта ортулукка

28 ¹ Эрикче бүдүн-бүрүн үнүп келгөш, ортулуктуң ады Мальта дээрзин билип алган бис. ² Ооң чурттакчылары бисти экииргээ аажок уткуп-хүлээп алганнар. Чаъс чаап эгелээш, соой бээрге, олар одаг салгаш, бисти чалап алганнар. ³ Павел куспак долдур чээрген чыггаш, отче киир октап турда, чалбыштан дескен чылан союп үнгөш, ооң холунга астына берген. ⁴ Павелдиң холунда халаңнаан чылан көргөш, ол чер чурттуг улус аразында мынча дээннер: «Чигзиниг чок, бо кижини өлүрүкчү турган боор, чүгө дээрге ол далайга дүжүп өлбөзө-даа, бузут дээш, өжөөн негээр бурган ону дириг арттырбады». ⁵ Ынчалза-даа Павел чыланни отче дүжүр силгиптерге, ол анаа кандыг-даа хора чедирбөөн. ⁶ А улус ону ыжып эгелээр боор азы өлүг кээп дүжер боор деп бодаан. Ындыг-даа болза үр манап келгөш, ооң биле кандыг-даа айыыл-халап болбаанын көргөш, сагыш-бодалын өскерттип: «Ол кижини — бурган-дыр» — дижи бергеннер.

⁷ Ол черден ырак эвеске ортулук чагырыкчызы Публийниң ээлел чери турган. Ол бисти бажынынче чалааш, үш хүн дургузунда хүндүлөп келген. ⁸ А ол үде Публийниң ачазы халыын аары болгаш кыжыктан аарааш, дөжөөндөн турбайн чыткан чүве-дир. Павел оон

өрээлинче киргөш, мөргүп алган соонда, анаа холдарын дээскөш, экиртип каан. ⁹ Ол болушкунну көргөш, ортулукта чурттаан өске-даа аарыг кижилер чедип кээп, экирип турганнар. ¹⁰ Олар өөрүп четтиргенин илередип, биске хөй-ле хүндүткел көргүскөннер, а кажан улаштыр эжиндирип чоруур деп турувуста, олар бисти орукка эрге-жок чугула херек бүгү чүве-биле хандырдылар.

Мальтадан Римге

¹¹ Үш ай эрткенде, Александриядан келгөш, ол ортулукка кыштаан «Ийис бурганнар» дээр корабльга эжиндирип чорупкан бис. ¹² Оон Сиракузы хоорайга келгөш, анаа үш хүн турдувус. ¹³ Оон эжиндирип үнгөш, Ригия хоорайга келдивис. Даартазында хүндүс мурнуу чүктен хат хадый бээрге, ийиги хүнде Пугеолы өртөөлгө эжиндирип келдивис. ¹⁴ Бис ол черден Иисуска бүзүрөөн эш-өөр тып аарывыска, олар бисти анаа чеди хүн хире олар-биле кады турарын дилээннер. А оон соонда ам-на Римге келдивис.

¹⁵ Хоорайда бүзүрөөн улус бистин дугайывыста дыңнап кааш, мырыңай Аппийниң шөлүнгө база Үш Шайлааракка уткуп үнүп келгеннер. Оларны көргөш, Павел Бурганга өөрүп четтиргөш, сорук кире берген. ¹⁶ Римге кээриписке*, Павелди бир шериг кижиге кадарткаш, ангы чурттаарын чөпшээрөп каан.

Павелдиң Римге суртаалдааны

¹⁷ Үш хүн эрткенде, Павел иудейлер аразында эн алдар-хүндүлүг улусту чыып алган. Олар чыгып кээрге, ол мынча деп чугаалаан: «Ха-дунма! Бистиң чонга база ада-өгбелеривистиң ёзу-чанчылдарына удур үлгөткөн чүвөм чок-даа болза, мени Иерусалимге тудуп хоругдааш, рим эрге-чагырга улузунга хүлээдип берген. ¹⁸ Олар мени истеп байысаагаш, өлүрүп шиитки дег чүү-даа чүвө үлгөтпөөн боорумга, хостап салыр деп турдулар. ¹⁹ Ынчаарга иудейлер анаа удурланыр боорга, императорнун шүүгүзүн негээр ужурга таварыштым, ындыг-даа болза бодумнуң чонумну кандыг-бир чүвө ужун буруудыр дээш, ынчанмаан мен. ²⁰ Силерге ужуражып, ол дугайында чугаалажыр дээш, бөгүн силерни чыылдырып алдым, чүгө дээрге Израильдиң идегели дээш, мени бо илчирбе-биле демирлээн-дир».

* 28:16 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Шериг баштынчызы хоругдаттырганнарны танныылдар даргазынга хүлээдип берген» — деп сөстөрнү немээн.

²¹ Олар аңаа: «Бис Иудеядан сээң дугайында кандыг-даа чагаалар албаан бис, оон келген эш-өөрүвүстүн чангызы-даа сээң дугайында биске дыңнатпаан, багай чүү-даа чугаалаваан. ²² Ындыг-даа болза үзел-бодалың дугайында сенден боттарывыс дыннаксап тур бис, чүге дээрге улус чер болганга ол өөредигге удурланып турарын дыңнаан бис» — дээннер.

²³ Оларның Павел-биле дугуржуп алган хүнүндө оон-даа хөй иудейлер ооң чурттап турган черинге чедип келгеннер. Павел эртенден кежээге чедир Бурганның Чагырказының дугайында оларга тайылбырлап база херечилеп, Моисейниң хоойлузу болгаш медээчилерниң номнарынга үндөзилээш, Иисустуң дугайында оларга шынзыдып келген. ²⁴ Чамдык улусту ол бодунуң сөстери-биле бүзүредип шыдаан, а өскелери бүзүрөвейн барганнар. ²⁵ Олар аразында маргыжып эгелээш, тарап чоруур деп турда, Павел оларга түңнел сөстөрүн чугаалаан: «Ыдыктыг Сүлдө Исаия медээчиниң аксы-биле ада-өгбелеринерге алыс шынны чугаалап каан-дыр: ²⁶ „Бо чонга баргаш: ‘Кулак-биле дыңнааш-даа, чүнү-даа угаап билбес; карак-биле көргөш-даа, чүнү-даа көрбес-тир силер. ²⁷ Чүге дээрге бо чоннуң угаан-сарыылы сээденнеп калган, кулактары-даа арай деп дыңнаар, карактары-даа шийдинчек апарган. Олар карактары-биле көрүп, кулактары-биле дыңнап, угаан-сарыылы-биле угаап база Менче эглип кээп шыдаптар турган болза, Мен ынчан оларны экиртир ийик мен’ — деп чугаала“^a. ²⁸⁻²⁹ Ынчангаш Бурган Бодунуң камгалалын өске чоннар улузунче чорутканын база олар ону дыңнап каарын иудейлер силерниң билип аарыңарны күзөп тур мен!»*

³⁰ Павел Римге, хөлезинин боду төлөп турганы бажыңга бүдүн ийи чыл иштинде чурттап, аңаа ужуражып келген кижини бүрүзүн хүлээп ап турган. ³¹ Ол Бурганның Чагырказын дидими-биле, доктар чокка суртаалдап, Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостуң дугайында улуска өөредип келген.

* ^{28:29} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Павел ынча дээрге, иудейлер аразында изиг-изиг маргышпышаан, тарай бергеннер» — деп сөстөр эң бүзүрөлдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

^a Ис. 6:9,10.

ИАКОВТУҢ ЧАГААЗЫ

Кирилде сөстөр

1 ¹Бурганның база Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун чалказы Иаковтан байыр. Өске чоннар аразында тоо быдаргай чурттап чоруур Бурганның шупту улузунга амыр-менди чедирдим!

Бүзүрел болгаш мерген угаан

²Ха-дунма, янзы-бүрү шенелделер оруунарны моондактаза, аажок кежиктиг бис деп санаңар! ³Шенелдени ажып эрткен соонда, бүзүрелинер силерни шыдамык болдурарын билир болгай силер. ⁴А шыдамык чорук, бодунуң ээлчээнде, бүрүн салдарын көргүзөр, ол силерни бүгү талазы-биле болбаазын, кандыг-даа четпес-дудуу чүве чок улус кылыптар. ⁵А кайы-бирээнерге мерген угаанны чедир бербээн болза, ол кижини Бургандан мөргүп дилезин. Бурган мерген угаанны хамык улуска чүрээниң ханызындан, чеме-хала чокка хайырлап турар болгаш, аңаа база бээр. ⁶Ынчалза-даа ол кижини бүзүрел-биле, ынай-даа чигзиниг чок дилээр уjurлуг, чүге дээрге чигзинген кижини хатка сывыртадып, доза шаптырткан далай чалгыынга дөмей. ⁷⁻⁸Хары угда ийи сагыштыг кижини бодунуң кылып турар чүүлдеринге турум эвес, шийтпир чок болур. Ындыг кижини Дээрги-Чаяакчыдан кандыг-бир чүүл алырын кордавазын.

Яды болгаш бай христианнарга чагыг-сүме

⁹Түрегделге туттуруп чоруур бүзүрөөн кижини Бурганга өрү көдүртүп турары дээш, өөрүүр уjurлуг. ¹⁰А бай-шыырак чурттап чоруур бүзүрөөн кижини Бурганга куду көрдүргени дээш, өөрүүр уjurлуг, чүге дээрге ол, үези кээрге, шөлде чечек дег оңуп, чиде бээр. ¹¹Хүн өрттендир чип, кааннаарга, оът-сиген кадып каар, ооң чечээ тоглааш, аяанныг хевири үрели бээр. Бай кижини база бодунуң хамык ажил-херөөн бүдүрүп чорааш, шак ынчаар чиде бээр.

Шенелде болгаш күткүлге

¹² Шенелделерни шыдажып эртип турар кижиге амыр-чыргалдыг, чүгө дээрге оларны шыдажып эрткеш, Бурганга ынак улуска Оон аазааны мөңгө амыдыралды — тиилелге дээш шаңналын алыр. ¹³ Шак ындыг шенелделерге күткүткен кым-даа болза: «Бурган мени күткүп турар-дыр» — деп чугаалавазын. Чүгө дээрге Бурган бузутка күткүтпес болгаш Боду база кымны-даа күткүвес. ¹⁴ А кижиге бүрүзүн ооң бодунун-на бачыттыг бүдүжүнүн күзээшкиннери күткүүр. Олар ону халзыптар база дузактап алыр. ¹⁵ Оон ооң бачыттыг бүдүжүнүн күзээшкиннери сааттангаш, бачыг божуп алыр, а үлгеткен бачыг, бодунун ээлчээнде, долузу-биле өзүп-мандааш, өлүмгө чедирер.

¹⁶ Эргим ха-дунма, көрдүнер бе, мегеге алыспаңар. ¹⁷ Кандыг-даа буянның база болбаазын ачы-буян хайырлалдары өрүткен, дээрнин чырымалдарын чаяган Бурган Ададан кээр. Бурган Адада өскерилге-даа, өскерлишкиннерин хөлегези-даа чок. ¹⁸ Ол бисти, Ооң бүгү чаялгазының иштинде баштайгы дүжүт болурувус дээш, Бодунун күзел-соруу-биле алыс шынның сөзүн дамчыштыр амыдыралче тынгарган.

Дыңнап болгаш чагыртып өөрениңер

¹⁹ Эргим ха-дунма, мону дыңнаңар: кижиге бүрүзү чулчуруурун шеглеп, дыңнаарынче сундугуп көрзүн база ол ышкаш белен-селен килең-невезин. ²⁰ Чүгө дээрге килеңге алыскан кижиге Бурганның күзелинге таарыштыр амыдырап шыдавас. ²¹ Ындыг болганда кандыг-даа бужар сагыш болгаш бузуттуг үлгедиглернин артынчызындан адырлыңар. Бурганның чүректинерге тарып турар сөзүн, силерни камгалап шыдаар күчүлүг сөстү, чөпшүл хүлээп алыңар. ²² Бурганның сөзүн чүглө кулак дашты-биле дыңнап эрттирбейн, ону херек кырында боттандырып чоруңар. Оон башка боттарыңарны хей черге сотка олуртканыңар ол. ²³ Бурганның сөзүн дыңнаарыңа өй, а ону херек кырында боттандырбас кижиге көрүнчүкке арнын кайгаан кижиге дөмей-дир. ²⁴ Ол бодун кайгап-кайгап, өскээр чайлай бергеш, көрүнчүкке канчаар көзүлгенин дораан уттуп алыр. ²⁵ А Бурганның хосталганы хайырлаар болбаазын хоойлузун дыңнаан дораан-на уттуп албас, а ону хынамчалыг өөренип көргеш, херек кырында боттандырып, бодун ооң аайы-биле ап чоруур кижиге амыр-чыргалдыг болур. ²⁶ Бодун Бурганны хүндүлөп чоруур мен деп санаар, ынчалза-даа аксын тыртып шыдавас кижиге бодун боду мегелеп чоруур база ооң Бурганны хүндүлөдим дээри хей чүве-дир он. ²⁷ Бурган

Аданың хүлээп аары алыс шынның, арыг болгаш кем чок хүндүткел өскүстөргө, дулгуяк кадайларга дуза чедирер дээш сагыш човаарыңа база бо делегейниң багынга борашпайн амыдыраарыңа илерээр.

Шупту улуска дең-дески хамаарылгалыг болуңар

2 ¹ Ха-дунма! Алдарлыг Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христоска бүзүрээр болганыңарда, өске улусту ылгай көрбөнер. ² Силерниң чыылган черинерге каас-коя хептиг, алдын билзектиг кижиге, а оон соондан элбер-самдар хептиг ядыы кижиге кирип келген дирик. ³ Каас-коя хептиг кижиге онза кичээнгей көргүзүп, аңаа: «Бээр эртип, дөржө олуруңар» — дээш, а ядыы кижиге: «Маңаа тур» азы: «Борта, будум баарыңа олур» — дээн дирик силер. ⁴ Ынчан чүнү канчап турарыңарны билир силер бе? Чамдык улусту өскелеринден дээр деп ылгай көрүп, бак сагыш-биле чөптүг эвес шииткекчилер болу берген эвес силер бе?

⁵ Эргим ха-дунма, дыңнап көрүңер! Бурган бо делегейниң караанга ядыы кылдыр көстүр улусту чүгө шилип алганыңар? Оларны бүзүрел-биле байыткаш, Аңаа ынак улуска аазааны Чагырганың салгакчылары кылып каар дээш, шилип алган эвес деп бе? ⁶ А силер ядыыларны дора көөр-дүр силер! Эрге-шөлээнерни кызагдап, шиидери-биле шүүгүже сөөртүп турар улус кымнарыл — байлар эвес ийик бе? ⁷ Оон адын эдилээниңер Христостун чаагай адын дорамчылаан улус байлар эвес ийик бе?

⁸ Бижилгеде: «Чанында кижиге бодунга бодун дег ынак бол»^а — деп айыткан Хаанывыстың хоойлузун херек кырында сагып чоруур болзуңарза, шын кылып турар-дыр силер. ⁹ Ынчалза-даа улусту ылгай көөр болзуңарза, бачыт үлгеткениңер база ыдыктыг хоойлуну хажыткан дээш буруудааныңар ол-дур. ¹⁰ Ыдыктыг хоойлуну бүрүнү-биле сагып турар, ынчалза-даа ооң чангыс-даа бол айтышкынын хажыткан кижиге ону бүрүнү-биле хажытканы дээш буруулуг боор. ¹¹ Чүгө дээрге: «Кады чурттаан эжинге өскерилбе» — деп чугаалаан Бурган: «Өлүрбе» — деп база чугаалаан^б. Ынчангаш сен кады чурттаан эжинге өскерилбейн-даа тургаш, кижиге өлүрер болзуңа, ыдыктыг хоойлуну дөмей-ле хажытканың ол.

¹² Хосталганың үнер дөзү боор хоойлу эзугаар шииттирер улус дег, ынчалдыр чугаалап база ажыл-херээнер кылып чоруңар. ¹³ Чүгө дээрге өршээл билбес улуска Бурганны кезедир шүүгүзү база өршээл чок. Өршээл кезедир шүүгүден артык өндүр!

^а Лев. 19:18. ^б Хост. 20:13-14.

Бүзүрел болгаш буянныг ажыл-херек

¹⁴Ха-дунма, бүзүредим деп турар бир-ле бүзүрэн кижини буянныг ажыл-херек кылбас болза, ынча дээн ажыы чүл? Ындыг бүзүрел ону камгалап шыдаар бе?! ¹⁵Чединмес ха-дунманар идик-хеп, аьш-чем хереглээн дижик. ¹⁶А силерниң кайы-бирээнер оларга: «Амыр-тайбың чоруптуңар, чылыдыр кетгиниңер, тоттур чемнениңер» – деп чугаалааш, оларның амыдыраарыңа херек чүүлдерни бербес болза, ындыг чугааның ажыы чүл? ¹⁷А бүзүрел база ындыг – ол чүгле боду, ажыл-херектер чокта, өлүг боор.

¹⁸Ынчаарга кандыг-бир кижини мынча дээр чадавас: «Бир кижиде бүзүрел бар болзун, а өске кижиде ажыл-херектер бар болзун». Сен менээ бүзүрелиңни ажыл-херектеринден аңгы кылдыр көргүс. А мен сенээ ажыл-херектеримден илден апаар бүзүрелимни көргүзөр мен. ¹⁹Бурган чаңгыс деп бүзүрэн-дир сен: ол кончуг эки-дир! Буктар безин ындыг деп бүзүрөп, корткаш, сиринеинип турар.

²⁰Хос баштыг сени-даа! Бүзүрел ажыл-херектер чокта ажык чок* дээрзин көрбейн турарың ол бе? ²¹Бодунуң оглу Исаакты өргүл салыр бедигээшче салып, өргүл боор кылдыр саналдааш, Авраам өгбевис Бурганның мурнунга ажыл-херектери-биле агарып үнмежик бе? ²²Ооң ажыл-херектери биле бүзүрелиңниң тудуш харылзаалыын, ажыл-херектеринин ачызында ооң бүзүрели болбаазын апарганын көрүп тур сен. ²³Бижилгеде: «Авраам Бурганга бүзүрей бээрге, Бурган ону актыг деп санаан»^а – дээн сөстөр ынчалдыр чогул бүткен, ынчангаш Авраам Бурганның өңнүү деп адаткан. ²⁴Бурганның мурнунга кижини чүгле бүзүрели дээш эвес, а ажыл-херектери дээш агарарын көрүп тур силер.

²⁵Израильдин хайгыылчыларын хүлээп алгаш база оларны өске оруктап хоорайдан үндүрүпкеш, камгалап каан Раав деп самынсадар херээженни база ажыл-херектери дээш, Бурган агарткан болгай.

²⁶Шак-ла ынчалдыр, мага-боттуң сүлде чокта өлүү дег, бүзүрел база ажыл-херектер чокта өлүг.

* ^{2:20}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Ажык чок» эвес, а «Өлүг» бижээн.

^а Э. д. 15:6.

Аксывыс бар дээш, сула салбаңар

3 ¹Ха-дунма, силерниң араңардан чүгле хөй эвес улус башкылар апарзын. Улусту өөредип турар башкылар бис өскелерден шыңгыы шииттирер бис. ²Чүге дээрге бис шупту хөй бачытты үүлгедип чоруур бис. Аксы-биле бачыт үүлгетпес кижини болбаазын деп санаттырар, чүге дээрге ол бүгү мага-бодун тудуп билир-дир. ³Аьттар биске чагыртсыннар дээш база оларның мага-бодун башкарар дээш, оларның аксынче суглуктар сугар болгай бис. ⁴Азы далайга эжиндирер корабльдарже көрүнерден. Олар аажок улуг база күштүг хаттар дузасы-биле шимчээр-даа болза, оларны хензигийне руль-биле башкарып, башкарыкчының туралаан черинче углап боор. ⁵Дыл база ындыг: мага-бодувустуң хензигийне кезээ-даа болза, улуг ажыл-херекти бүдүрүп шыдаар. Улуг эзимни ынай от чаштанчызы өрттедиптерин бодап көрүнерден! ⁶Дыл биле от көңгүс дөмей. Мага-бодувустуң өске кезектеринин аразында дыл дээрге бузут башкарган делегей-дир. Дыл бүгү мага-ботту бужартадып, бүгү бүдүжүвүстү өрттендир чиптер, а ол өрт тамының одундан өөскүүр. ⁷Кижини хамык аннарны, куштарны, соястаарларны болгаш далай амытаннарын чаажыктырып шыдаар, харын-даа чаажыктырып алган. ⁸Ынчалза-даа дылды кым-даа чаажыктырып шыдавас. Ол дээрге өлүмнүг хорандан бүткен, тырттынмас бузут-тур. ⁹Дылывыс-биле Дээрги-Чаяакчывыс болгаш Адавысты алгап йөрээр бис, база-ла ооң-биле Бурганның омур-хевирин ёзуугаар чаяаган улусту одап-каргаар бис. ¹⁰Чаңгыс олла аас алгап йөрээп-даа, одап-каргап-даа турар. Ха-дунма, ындыг болбас ужурул! ¹¹Чаңгыс суг бажындан дус чок база дустуг суг үндүр агар деп бе? ¹²Ха-дунма, смоква ыяжы оливка чимизин, а виноград сывы смоква чимизин берип шыдаар бе? Шак ынчаар дустуг суг бажы дус чок суг үндүр аксып шыдавас.

Буянныг болгаш бузуттуг мерген угаан

¹³Силерниң араңарда мерген угаанныг болгаш көрбээн чүвези чок кижини бар бе? Бар болза, төлептиг амыдыралы, буянныг ажыл-херектери-биле мерген угаандан кээр чөпшүлүн дамчыштыр «Ындыг мен» деп бадытказын. ¹⁴Ынчалза-даа силерниң чүрээнерни кара адааргал база чүгле ажык сүрүп, бодун өрү көөр сагыш ээлепкен болза, хей черге мактанып, алыс шыңга удур бачыт үүлгетпенер. ¹⁵Ындыг «мерген угааныңар» дээрден келбээн, а бо делегейден келген болгаш бачыттыг бүдүштөн база буктардан дөстелип үнген болган-дыр.

¹⁶Чүгө дээрге кайда адааргал болгаш чүгле ажык сүрүп, бодун өрү көөр сагыш барыл, ында үен-даян чорук база чүүл-бүрү бузуттуг шингээдиг турар.

¹⁷А дээрден кээр мерген угаан, чүнү-даа мурнай, арыг, ол ышкаш тайбынзырак, биче сеткилдиг, дыннап база өршээп билир, энерел болгаш буянның ажыл-херектери-биле бай, кымны-даа ылгай көр-бес, ак сагыштыг боор. ¹⁸Бурганга шынчы, ак сеткилдиг чоруктун дүжүдүн амыр-тайбынны кадагалаан улус тайбың байдалга өстүрүп алыр.

Христианнар үргүлчү Бурганга чагыртыр ужурлуг

4 ¹Аранарга адаан-өжөөн болгаш алгыш-кырыш чүден тыптырыл? Амыдыралыңарга тергийдеп үнер, боттарыңарга таалал чедиксээр күзээшкиннериңерден эвес бе?

²Бир-ле чүвени аажок күзээш, холга киирип чадаар силер, оон-на кижини өлүреринге-даа белен боор силер. Аажок алыксааш, дөмей-ле ону чедип албас силер, ынчангаш алгыжып-кыржып, демисежип үнер силер. Бургандан дилевес болгаш, күзөөн чүвеңерни албас силер. ³А дилээш-даа, дөмей-ле албас силер. Чүгө дээрге алган чүүлүңерниң төдүзүн бак сагыш-биле — чүгле таалалдарыңар хандырып, төтчеглээр дээш, дилеп турар силер. ⁴Бурганга шынчы эвес, өскерлип чоруур хейлер! Бо хоозун делегей-биле найырал тудары Бурган-биле өжөөннежиринге дөмейин билбезиңер ол бе? Бо делегейниң өңнүү болуксаан кижини Бурганның дайзыны апаар. ⁵Азы силерниң бодалыңар-биле Бижилгениң: «Бурганның бистиң-биле кады чурттадып кааны Сүлдениң биске ынакшылы аажок хүннээчел»* — деп турары хоозун сөстөр боор бе? ⁶Ынчалза-даа Бурган оон-биле чергелештир биске улам хөй авыралын берип турар. Ынчангаш Бижилгеде: «Бурган адыыргак улуска удурланыр, а томаарааннарга авыралын көргүзөр»^а — деп чугаалаан. ⁷А ындыг болганда, Бурганга чагыртыңар, эрликке удур туржуңар, ол ынчан силерден дезе бээр. ⁸Бурганче чоокшулаңар, Ол база силерге чоокшулап кээр. Бачыгтыг улус, холуңар чуп алыңар. Ийи сагыштыглар, чүректериңер арыгланар. ⁹Кажыыдаңар, ыглап-сыктанар

* ⁴⁵Бо сөстөрниң өске утказы: «Бурганның бистиң-биле тудуш кылып каан сүлдезин дошкун күзээшкиннер бүргөөн» — бооп чадавас.

база кударанар. Каттыларының орнунга, ыглажыңар, амыраарының орнунга, муңгаранар. ¹⁰Дээрги-Чаяакчының мурнунга томаарыңар, Ол ынчан силерни өрү көдүрер.

Бурганга бүзүрөөн өске улусту шиитпенеңер

¹¹Ха-дунма, удур-дедир бак сөглөшпенер. Бодунун бүзүрөөн эжин бак сөглээр азы буруу шавар кижини ыдыктыг хоойлуну бак сөглөөни азы буруу шапканы ол боор. А ыдыктыг хоойлуну буруу шаап турар болзуңза, оон күүседикчизи эвес, а шииткекчизи сен. ¹²Хоойлу берикчизи болгаш Шииткекчи — чүгле чаңгыс, чүгле Ол камгалап азы чок кылып шыдаар. Чанында кижини шиидер мен дээр хире сен чогу кым сен?

Тураның бичези херек

¹³«Бөгүн азы даарта бир-ле хоорайже чоруптаалы. Аңа бир чыл чурттааш, садыг-саймаа кылып, хөй ажык-кончаалыг болуулу» — деп чугаалаар хамык улус, мени дыннаңарам. ¹⁴Амыдыралыңар соң-даарта канчап баарын безин билбес-тир силер. Чүгө дээрге амыдыралыңар деп чүл ол? Хензиг када көзүлгөш, оон эстип чиде бээр туман-дыр. ¹⁵Оон орнунга: «Дээрги-Чаяакчы күзээр болза, ам-даа амыдыраар бис, ону азы мону кылып четтигиптер бис» — деп чугаалап чоруңар. ¹⁶А силер ам туранар улуундан менээргенир-дир силер: ындыг менээргенишикин бүрүзү — бузут-тур! ¹⁷Ынчангаш канчаар буян кылырын билир, ынчалза-даа кылбас кижини — бачыт үүлгөткөн дээш буруулуң!

Байларга кичээндириг

5 ¹Байлар, ам силер мени дыннаңар! Ажыыңар ажып, ыглап-сыктанар, чүгө дээрге айыыл-халап силерге диргелип кел чыдар-дыр. ²Эртине-байлаанар ирип каар-дыр, идик-хевинерни үзүт-ховаган дыдып чиптер-дир. ³Алдын-мөңгүнүңер дадарып каар-дыр! Оларның дады силерге удур херечилел бооп, мага-бодуңарны от-биле дөмей оя чирти бээр. Эртине-байлаанарны төнчүзүнче чоокшулап бар чыдар бо делегейге чыып алган-дыр силер. ⁴Силерниң шөлдериңерниң дүжүдүн ажаап берген ажылчыннарның акшазы чедир төлеттинмээн. Оларның халактаан ыы-сызын дыннаңар. Оларның халак-тилээ ам Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Чаяакчының кулаанга чеде берген. ⁵Силер чер кырынга чыргап-таалап, мага хандыр чурттап келдинер. Согар дээн малды семирти азыраары дег, боттарыңарны белеткеп алдыңар. ⁶Бурганга шынчы, кем чок улусту шииткеш, өлүрүп турдуңар, а олар силерге удурланмадылар.

Шыдамык чорук болгаш мөргүл

⁷ Ха-дунма, ынчангаш Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостун ээп кээр хүнүнге чедир шыдажып көрүнер. Тараачын кижичернин дүжүт бээр үезин кайы хире манаарын көрүнерден. Ол күскү болгаш часкы чаьстар чаарын шыдамык манап кээр. ⁸ Силер база шыдамыңар көргүзүнер. Идегелинер черле ышкынманар, чүге дээрге Дээрги-Чаяакчының чедип кээр хүнү мыя бо келген-дир. ⁹ Ха-дунма, шииттирип албазы-биле удур-дедир хомудал үндүрбөнер. Бурган шупту улусту удавас шиидер. ¹⁰ Ха-дунма, Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден чугаалап турган ме-дээчилерни шыдамык чоруктун база хилинчек көөрүнүн үлегери кылдыр ап көрүнер. ¹¹ Шыдажып үнген улусту ам амыр-чыргалдыг деп алгап йөрөөп турар бис. Иовтун туруштуунун дугайында дыннаан, түннелинде оон Дээрги-Чаяакчыдан чүнү алганын билир силер. Чүге дээрге Дээрги-Чаяакчы өршээлдиг болгаш кээргээчел болгай.

¹² Ха-дунма, хамыктын мурнунда дээр-биле-даа, чер-биле-даа база өске-даа даңгырактар-биле даңгыраглаванар. Бурганга шииттирбес дээш, «ийе» деп чугаалааныңар «ийе» дээн болзун, «чок» деп чугаалааныңар «чок» дээн болзун.

¹³ Кайы-бирээнер айыыл-халапка таварышкан дижик? Ол кижичер мөргүзүн. Кайы-бирээнер аас-кежиктиг болган дижик? Ол кижичер Дээрги-Чаяакчыга өөрүп четтирген ыдыктыг ырлар ырлазын. ¹⁴ Кайы-бирээнер араан дижик? Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң удуртукчулары ол кадык болзун деп мөргүзүн дээш база Дээрги-Чаяакчының адындан ону оливка үзү-биле чагзын дээш, аарыг кижичер оларны кыйгыртып алзын. ¹⁵ Бүзүрөл сиңген мөргүл аарыг кижичерниң кадыын эгидиптер, чүге дээрге Дээрги-Чаяакчы ону кадык кылыптар. А ол кижичер бачыт үүлгеткен болза, Бурган ону өршээр. ¹⁶ Ынчангаш Бурган силерни экиртсин дээш, үүлгеткен бачыдынарны бот-боттарыңарга миннинер база бот-боттарыңар дээш мөргүнер. Бурганга шынчы кижичерниң мөргүлү кончуг күштүг салдарлыг боор.

¹⁷ Илия медээчи, бистин шуптувус ышкаш, анаа кижичер чораан. Ол, чаьс чагбазын дээш, сеткилиниң ханызындан мөргүүрге, Израильдин черинге үш чыл алды ай дургузунда чаьс чагбаан. ¹⁸ Ол оон база катап мөргүүрге, дээрден чаьс кудуп эгелээн соонда, чер дүжүдүн берип эгелээн.

¹⁹ Ха-дунма, кайы-бирээнер Бурганның шынындан аза-соора барган дижик. А ону Бурганче ээлдирипкен кижичер ²⁰ мону билип алзын: бачыттыг кижичерни шын эвес оруктан Бурганче ээлдирген кижичер ону мөңгө өлүмден камгалаар база оон хөй бачыттарын өршээрин чедип алыр.

ПЁТРНУҢ БИРГИ ЧАГААЗЫ*Кирилде сөстөр*

1 ¹ Иисус Христостун элчини Пётрдан байыр. Понт, Галатия, Каппадокия, Асия болгаш Вифиния можуларда – төрөөн черинден ыракта тарамык чурттап чоруур силерге – Бурганның шилип алган улунга бижидим. ² Силерни Бурган Аданың баш удур көргөн сорулгазын ёзугаар шилип алгаш, Иисус Христоска чагыртсыннар база Оон ханы-биле арыгланзыннар дээш, Ыдыктыг Сүлдени дамчыштыр бараан боору-биле аңгылап үскен болгай.

Авырал болгаш амыр-тайбың силерге эн-не элбээ-биле бактаазын!

Дириг идегел

³ Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун Адазы Бурганны алгап йөрээли! Оон өндүр улуг өршээли-биле, Иисус Христостун өлүглерден катап дирилгениниң ачызында дириг идегелди алыр дээш, катап төрүттүнген бис. ⁴ Бурганның Бодунун чонунга дээрге кадагалап турары иривес, арыг, оңмас өнчүнү алзыннар дээш, Ол чаа амыдыралды биске хайырлады. ⁵ Силер, бүзүрелиңер ачызында Бурганның күжү-биле кадагалаттынган улус, сөөлгү үе кээрге ажыттынар камгалалды алыр силер. ⁶ Ол бүгү дээш, өөрүнер. Элээн үе дургузунда янзы-бүрү шенелделерни көрүп эртер-даа болзунарза, өөрүнер. ⁷ Шенелделер эргежок чугула, чүге дээрге оларны ажып эрткен бүзүрелиңер алдындан үнелиг (а ол алдын мөңгө эвес-даа болза, отка хынаттына бээр бүдүмел болгай), а Иисус Христос ээп кээрге, ол бүзүрелиңер силерни хүндүткел, алдар болгаш мактал-хүндүже чедире бээр. ⁸ Христосту көрбөөн-даа болзунарза, дөмей-ле Анаа ынак апарган силер. Ону ам көрбөй-даа турзунарза, дөмей-ле Анаа бүзүрөй берген силер, ынчангаш сөс-биле чуруп болбас чайынналчак өөрүшкүгө бүргеткен силер. ⁹ Чүге дээрге Анаа бүзүрөөнинер ачызында камгалалыңар чедип ап турар-дыр силер.

¹⁰ Бурганның силерге бээр кылдыр көрүп кааны авыралдын дугайында өттүр билип медеглеп тура, медечилер боттары ук камгалалга хамаарышкан бүгү чүүлдү хынамчалыг шинчилеп турганнар.

¹¹Христостун хилинчээний база оон соонда кээр алдарының дугайында баш бурунгаар чугаалап тура, Христостун Сүлдезинин оларны дамчыштыр медеглеп айытканы үениң кажан база кандыг байдалдарда чедип кээрин билип аар дээш, медээчилерниң айтыртынып турганнары ол. ¹²Бурган медээчилерге оларның боттарынга эвес, а силерге бараан бооп турарын көргүскен. Дээрден айбылап бадырган Ыдыктыг Сүлдеге башкарткаш, Буянныг Медээни медеглээн улустан силер ол бүгүнү ам кээп дыннаан болгай силер. Дээрниң төлээлери-даа ол бүгүнү аажок билип алыксап, дөстүнмейн турарлар.

Бурганга шынчы амыдыралче кыйгырыг

¹³Ынчангаш угааныңарны кезээде бараан боорунга белен кылдыр тудуп, серемчилелдиг бооп көрүңер. Иисус Христос ээп кээрге, Бурганның силерге чорудуп бээри авыралга бүрүнү-биле идегенер. ¹⁴Бурганның мурнунга дыңнангыр ажы-төл дег болунар, бүдүүлүк дүмбей чораан шаанарда силерге бар турган бузуттуг күзээшкиннеринер ам канчаар амыдыраарыңарны аайлап-башкарбазын. ¹⁵Оон орнунга силерни кыйгырган Бурганның ыдыктыгы дег, бодуңарны бүгү-ле чүүлдерге ыдыктыгы-биле ап чоруңар. ¹⁶Бурган Бижилгеде: «Ыдыктыг болуңар, чүге дээрге Мен ыдыктыг мен» — дээн^а.

¹⁷Шупту улусту оларның кылган ажил-херектеринин аайы-биле, кымны-даа ылгай көрбейн, шиидип турар Бурганга мөргүп тура, Ону Адавыс деп адаар-дыр силер. Ынчангаш чер кырынга чорааш, амгы амыдыралыңарда Бурганны хүндүткөп чурттаңар. ¹⁸⁻¹⁹Чүге дээрге ада-өг-бөңөрдөн салгап алганыңар ужур-утка, үре-түңнел чок, хей бачымнаан амыдыралыңардан силерни адырар дээш, алдын азы мөңгүн ышкаш үнезин чидириптер чүүлдер-биле эвес, а арыг болгаш кем чок Хураган — Христостун үнелиг ханы-биле төлээнин билир-дир силер!²⁰ Бурган Ону өртемчейни чаяар бетинде-ле шилип алган, ынчалза-даа Ол чүгле сөөлгү үеде силерни камгалаары-биле көстүп келген. ²¹Христосту өлүглерден катап диргискен база алдаржыткан Бурганга Ону дамчыштыр бүзүрөөн силер. Ынчангаш Бурганга бүзүрөөр-даа, идегээр-даа силер.

²²Алыс шынга* дыңнангырыңар-биле боттарыңарны ам арыглап алган силер. Бүзүрөөн ха-дуңманарга ам шынчы ынакшып боор силер.

* ^{1:22}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Алыс шынга» деп сөстөргө «Сүлде дамчыштыр» деп сөстөр немээн.

^а Лев. 19:2.

Ынчангаш бот-боттарыңарга чүрөөнер ханызыңдан ынак болуңар!²³ Чүге дээрге черниң өлүп төнөр үрезининден эвес, а дириг база мөңгө амыдыраар Бурганның сөзүңден катап төрүттүнген силер.

²⁴«Бүгү кижиге төрөлгөтен оът-сигенге дөмей, а оон алдары шөлде оът-сигенниң чечээ дег. Оът-сиген кадып каарга, чечээ тоглай бээр, ²⁵а Дээрги-Чаяакчының сөзү мөңгези-биле артар»^а — деп Бижилгеде чугаалаан. Силерге суртаалдаан камгалалдың сөзү ол-дур.

Дириг даш болгаш ыдыктыг чон

2 ¹Ындыг болганда кандыг-даа бузуттуг сагыштан: мегеден, ийи арынның чоруктан, адааргалдан болгаш нүгүлден адырлып аар ужурулуг силер. ²Чаа төрүттүнген чаштар дег, ылап шын арыг сүтче чүткүүр база ону эмгеш, камгалалды алыры-биле өзүп-мандыыр ужурулуг силер. ³«Дээрги-Чаяакчының ачы-буянныын амзап шенээн болгай силер»^б.

⁴Улустун херекчок дээш, тоовааны, ынчалза-даа Бурганның шилип алганы үнелиг дириг дашче — Христосче чедип келиңер. ⁵Силер база дириг даштар бооп чедип келиңер, Бурганның Сүлдези туткан өргөөни тударыңа силерни ажыглазын. Силер орта Бурганның Сүлдези сорук киирген, Бурганга таарымчалыг өргүлдерни Иисус Христосту дамчыштыр салыр дээш, Бурганның ыдыктыг бараалгакчылары бооп бараан боор силер.

⁶Чүге дээрге Бижилгеде: «Көр даан, Мен шилиттинген эртине дашты алгаш, Ону бажыңның таваанга салыр даш кылдыр Сион теинде салдым. Аңаа бүзүрөөр кижиге бүрүзү бак атка кирбес» — деп бижээн-дир^в. ⁷Силерге, Аңаа бүзүрөөн улуска, ол даш аажок үнелиг, а бүзүрөөн улуска ол «Тудугжуларның херекчок дээш, октапканы, ынчалза-даа эң чугула апарган даш боор»^г. ⁸Оон ыңай ол «Улустун аңаа тептиккеш, кээп ужары моондак даш» боор^д. Бурганның сөзүн дыңнавак болгаш, улус аңаа тептиге бээр. Бурганның оларга онаап каан үүлөзи ындыг болган-дыр. ⁹А силер болза — шилиттинген чон, Хаанның бараалгакчылары, Бурганга хамааржыр ыдыктыг чон, Оон кайгамчык ажил-херектерин чарлаар дээш кыйгырткан улус силер. Ол силерни дүмбей караңгыдан Бодунун өндүр чаагай чырыныче кыйгырып эккелген. ¹⁰Оон мурнунда Бурганның улузу деп санатпайн чораан силер, а ам Оон улузу апардыңар. Оон мурнунда Бурганның өршээлин билбейн чораан силер, а ам Оон өршээлин алдыңар.

^а Ис. 40:6-8. ^б Ыд. ыр. 33:9. ^в Ис. 28:16. ^г Ыд. ыр. 117:22. ^д Ис. 8:14.

Бурганның чалчалары

¹¹Эргим эш-өөрүм, бо делегейге өскөөртөн келген, түр када турар улустан дег, силерден дилеп тур мен: бодунарның-на амы-тыныңарга удур демисежер кижиге бүдүжүнүң күзээшкиннеринге алыспайн көрүңөр. ¹²Силерни бузут үүлгедикчилери деп буруудадып турар улус, ачылыг ажыл-херээнерни көргөш, Бурганның чедип кээр хүнүндө Ону алдаржыда бээр кылдыр, бүзүрөөн өске улус аразыңа бодунарны ак сеткилдиг ап чорунар.

¹³Дээрги-Чаяакчыны бодааш, бүгү-ле кижиге тургускан эрге-чагыргаларга чагыртыңар. Дээди эрге-чагырга боор императорга база ¹⁴бузут үүлгедикчилерин кезедир, буян чедиргеннерни шаннап-мактаар дээш, ооң томуйлааны чазак-чагырга улузунга чагыртыңар. ¹⁵Чүгө дээрге сээден улустун шуут ужур-утка чок чугааларын, буян тарып тургаш, өжүр шаварыңарны Бурган күзөп турар. ¹⁶Хостуг улус дег амыдыраңар, ынчалза-даа хосталганарның бузутка хоргада болу бээринден кичээниңер, Бурганның чалчалары дег амыдыраңар. ¹⁷Шупту улуска чогуур хүндүткелден көргүзүңөр, бүзүрөөн ха-дунманарга ынак болуңар, Бургандан коргуп, мөгейип чоруңар, императорну хүндүленер.

Христостун хилинчээниң үлегери

¹⁸Чалчалар, дээргилеринерге хүндүткел көргүзүп, чагыртыңар. Чүглө буянның, чымчак ээлерге эвес, а кадыг-дошкун ээлерге база чагыртыңар. ¹⁹Кандыг-бир кижиге Бурганның күзел-соруун медрес билгеш, багай чүү-даа кылбаан хирезинде, хилинчекти шыдажып эртип турар болза, ооң ол чоруу Бурганга таарымчалыг боор. ²⁰Буруулуңар ужун силерни кезедир болза, ону шыдажып эртип турарыңар дээш, силерни мактаан дүжүү чүл? Ынчалза-даа чөптүг херек ужун хилинчек көрүп турар болзуңарза, ол Бурганга таарымчалыг боор. ²¹Бурганның силерни кыйгырган ужуру ол-дур, чүгө дээрге Христос Боду силер дээш хилинчек көргөн база Ооң изин истезиннер дээш, үлегерин силерге арттырып каан. ²²«Ол кандыг-даа бачыт үүлгетпээн база Ооң аксындан меге үнгенин кым-даа дыңнаваан»^а. ²³Христосту дорамчылап турда, Ол дорамчылап-биле харыылаваан. Хилинчек көрүп тургаш, Ол кымга-даа кыжанмаан, а чөптүг шийт-кекчи боор Бурганга бүрүнү-биле ынанган. ²⁴Бистиң бачытка өлүг

^а Ис. 53:9.

бооп, а Бурганга шынчы амыдыраарывыс дээш, Ол бачыттарывысты Бодунун мага-бодунче ап алгаш, белдир-кресче аппаратан. «Силер Ооң балыглары-биле экирөөн силер»^а. ²⁵Силер оруундан азып-тенөөн хойлар дег чордуңар, ынчалза-даа силер ам Кадарчыңар болгаш амы-тыныңарның Кадагалакчызыңче дедир ээп келген-дир силер.

Бурганга бүзүрөөн өг-бүлө улус

3 ¹⁻²Шак ынчаар, ашактыг херээженнер, ашактарыңарны дыңнаңар. Олар Бурганның сөзүңгө бүзүрөөс-даа болза, силерниң Бурганны хүндүлөөр, арыг амыдыралыңар көргөш, артык чугаа-сөзүңөр чокка-ла, Ооң улузу апаар кылдыр бодунарны ап чоруңар. ³Силерниң чаражыңар чаъжыңарны аянчыдыр өрүп, салганыңарда эвес, алдын каасталгаларыңар болгаш каас-коя хевинерде эвес. ⁴Бурган кижиниң томаанныг болгаш оожум аажызының оңмас иштики чаражын аажок үнөлөөр. ⁵Бурганга идегээр ыдыктыг херээженнер эрткен үелерде боттарыңар ынчалдыр каастап, ашактарыңа дыңнангыр болуп келген. ⁶Чижек кылдыр, Авраамны дыңнап, ону «дээргим» деп адап чораан Сарраны сактып келиңер. Коргуп-дүвүрөвейн, буяндан тарып чорзуңарза, Сарраның уруг-дарыы апарган боор силер.

⁷А ашактар силер, база шак ынчаар, кадайларыңар дээш сагыш човап, оларны билип көрүңөр: олар силерден кошкак, уян дээрзин утпаңар. Кадайларыңарны хүндүленер, чүгө дээрге олар амыдыралды Бургандан ачы-буян кылдыр силер-биле денге салгап алган. Ынчалдыр чурттаар болзуңарза, мөргүлдеринерге кандыг-даа шаптык турбас.

Бурганга шынчы болганы дээш хилинчек көөрү

⁸Ынчангаш силер араңарда эп-найыралдыг чурттап, бот-боттарыңар дээш сагыш аарып, бот-боттарыңарга, бүзүрөөн ха-дунманарга дег, ынак, кээргээчел* база биче сеткилдиг бооп көрүңөр. ⁹Бузут дээш бузут-биле, дорамчылап дээш дорамчылап-биле харыылаваңар. Ооң орнунга силерни бак көргөн улуска Бурган ачы-буянын көргүсүн дээш, мөргүңөр. Бурган силерни шак ындыг амыдыралче кыйгырган, ынчаар чурттааш, Ооң ачы-буянын алыр силер. ¹⁰Бижилгеде мынчаар чугаалаан: «Амыдыралыңдан таалал ап, аас-кежиктиг хүннер

* ^{3:8}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «кээргээчел» деп сөскө «чымчак сеткилдиг» деп сөстү немээн.

^а Ис. 53:5.

көрүксээн кижиге бузуттуг, меге сөстөр эдеринден туттунуп, дылын тыртып аар ужурлуг. ¹¹Ол бузуттан ойолаар, буян тарыыр база чүрээниң ханызындан амыр-тайбың күзээр ужурлуг. ¹²Чүгө дээрге Дээрги-Чаякчы Аңаа шынчы улусче көрнүр, оларның мөргүлдериң дыннаар, а бузут үүлгедикчилеринче Ол сүртедир көөр»^а.

¹³Буян тарыырынче чүткүлдүг болзунарза, кым силерже бузут халдадырыл? ¹⁴А чөптүг шын дээш хилинчек көрүп-даа турзунарза, херек кырында амыр-чыргалдыг силер. «Олардан кортпанар база силерни чүү-даа дүвүретпезин»^б. ¹⁵Чүректеринерге Христосту Дээрги-Чаякчывыс деп онза хүндүленер. Силерниң Аңаа идегелинер дугайында айтырыг салган улуска харыы бээринге кезээде белен болунар. ¹⁶Чүглө ол харыыны эвилең-ээлдек, дыннакчыларга хүндүткелдиг беринер. Арын-нүүрүңер арыг болзун: Христоска башкарткан эки амыдыралынарны бак сөглөп турар улус, ол нүгүлү дээш, ыядып, арны кыссын. ¹⁷Бурганның күзел-соруу ындыг болганда, бузуттуг эвес, а буянның херек дээш хилинчек көргени дээре. ¹⁸Чүгө дээрге Христос, бистиң бачыттарывыс дээш, чаңгыс удаа болгаш кажан кезээде хилинчек көргөн болгай. Ол, бачыт чок Боду, бачыттыг улустуң орнунга, силерни Бурганче эккеэр дээш, хилинчек көргөн. Оң мага-бодун өлүрүп кагза-даа, Сүлдези-биле Ол тынгарлып келген.

¹⁹⁻²⁰Христос ол Сүлдези-биле чоруткаш, эрте-бурун шагда — Нойнун үезинде Бурганны дыннавайн баргаш, хоругдаткан сүнезиннерге суртаал кылган. Ной өгбө бажың-хеме тудуп турар өйде, Бурган оларны шыдамыккай кезетпейн келген. А бажың-хемеже каш борбак, чүглө сес санныг кижиге кирген, олар суг-биле камгалал алган. ²¹Ол суг дээрге, ам-даа силерни камгалап турар сугга суктурарын үлегерлей көргүскен демдек-тир. Сугга суктурары — мага-боттун хирин чууру эвес, а арыг арын-нүүрлүг чурттаарын Бурганга аазаары-дыр. Иисус Христостуң өлүглерден катап дирилгенин дамчыштыр ол бүгү силерни камгалаар. ²²Ол дээрже көдүрлүп үнгеш, Бурганның оң талазында саадапкан болгаш, дээрниң төлээлери, эрге-чагырга ээлери, күштери Аңаа чагыртып турарлар.

Бурган дээш амыдыраары

4 ¹Христос мага-боттун хилинчээн көргөн болганда, силер база ындыг бодал-биле сүлдөнерни быжыглап алынар. Мага-боттун хилинчээн көрүп турар кижиге бачыт үүлгетпестей бээр. ²Оң соонда

^а Ыд. ыр. 33:13-17. ^б Ис. 8:12.

ол арткан чуртталгазын кижиге бүдүжүнүң күзээшкinnerинге эвес, а Бурганның күзел-соруунга чагыртып чурттай бээр. ³Чүгө дээрге силер үр үе дургузунда Бурганга бүзүрөвээн улус дег чурттап, самыыраарынга, бужар күзээшкinnerерге, арага-дарыга, эмин эрттир хөглөп-дойлаарынга, дүрзү-бурганга чүдүүр хоруглуг чорукка алзып келдинер. ⁴Биеэги бодал чок, адыгузунзуг амыдыралга олар-биле бир деңге киришпейн турарынарны бүзүрөвээн улус ам кайгап, силерни нүгүлдөп турар-дыр. ⁵Бүзүрөвээн улус боттарың ынчаар ап чорууру дээш, дириг-даа, өлүг-даа улустуң Шииткекчизи боор Христостуң мурнунга харыы тудар. ⁶Чүгө дээрге олар, бүгү улус дег, мага-боду-биле өлүмгө шииттирген-даа болза, Бурганның тура-соруун эзугаар Оң Сүлдезинге башкартып амыдыразыңнар дээш, Буянның Медээни ам өлүг улуска база суртаалдаан-дыр.

⁷Бүгү чүүлдүн төнчүзү келген-дир. Ынчангаш бодамчалыг болунар, мөргүүрүңге белен боору-биле бодунарны тудуп чорунар. ⁸Аңаа немей бот-боттарыңарга быжыг ынакшылыңарны кадагаланар, чүгө дээрге ынакшыл эндерик хөй бачыттың орнун дуглаар. ⁹Аалчыларга чеме-хала чокка экииргек болунар. ¹⁰Өскелерге бараан боорда, кижиге бүрүзү Бургандан алган ачы-буян хайырлалын ажыглаар ужурлуг. Силерге ындыг хөй хевирлии-биле берген Бурганның авыралын, эки башкарыкчылар дег, сарыылдыг ажыгланар. ¹¹Суртаалдап турар кижиге бүрүзү Бурганның медээзин дамчыдып турарын утпазын. Бараан болуп турар кижиге бүрүзү бараан болуушкунунуң күжүн Бургандан ап турарын утпазын. Ол бүгү-биле Иисус Христосту дамчыштыр Бурган алдаржызын. Алдар болгаш күчү-күш кезээ мөңгөде Христоска бактаазын! Аминь.

Христиан шыдамык чорук

¹²Эргим эш-өөр, силерни шенээри-биле чоруткан аар-берге хилинчекти шыдажып эртеринер дээш, элдепсинмейн көрүңер. Ында кижиге кайгаар чүве чок. ¹³Оң орнунга өөрүңер, чүгө дээрге Христостуң өндүр чаагайын улус көрүп каарга, аажок өөрүп-байырлаар дээш, Оң хилинчээн үлежип турар-дыр силер. ¹⁴Христосту эдергениңер дээш, улуска дора көрдүрер болзунарза, амыр-чыргалдыг силер, чүгө дээрге Бурганның алдарлыг Сүлдези силерге сиңнигип, кады чурттай берген-дир*. ¹⁵Силерниң кайыңар-даа өлүрүкчү, ооржу, кем-херек

* ^{4:14}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Демги улус Ону бак сөглээр, а силер Ону алдаржыдар силер» — деп сөстөрни немээн.

үүлгедикчизи болбазын азы киришпеске киржип, хирлиг холун пашче сукпазын — ол дээш хилинчек көрбезин. ¹⁶А христиан болганынар дээш хилинчек көрзүнерзе, оон ыятпанар, харын Христостун адын эдилээнинер дээш, Бурганны алдаржыдынар. ¹⁷Шүүгү үези чедип келген, шииткел Бурганның улузундан эгелээр. Бодап-даа көрүнерден, ол шииткел бистен эгелээр болганда, Бурганның Буянның Медээзин тоовайн барган улусту кандыг хуу-салым манаар деп?! ¹⁸Бижилгеде: «Бурганга шынчы кижии арай деп камгалал ап турда, Анаа шынчы эвес база бачыттыг кижии дугайында чугаалаан дүжүү чүл?» — деп бижээн^а. ¹⁹Ынчангаш Бурганның күзел-соруунун аайы-биле хилинчек көрүп чоруур улус, өскелерге буян кылырын уламчылавышаан, бады-шынчы Чаяакчызынга боттарының амы-тынын бүзүрөп хүлээдир ужурлуг.

Бурганның коданы

5 ¹База-ла удуртукчу, Христостун хилинчээниң херечизи, Ооң ажыгтынып кээр ужурлуг алдарын үлежиксээн кордакчы болур мен ам силерниң араңарда удуртукчу улуска дараазында чүүлдерни чугаалап тур мен. ²Харагалзаары-биле силерге арттырып каан Бурганның коданың кадарынар. Ону хүлээлгенер дээш эвес, а арыг сеткилинер-биле кылынар — бараан болуушкунунар ындыг болурун Бурган күзөп турар. Хуу ажык-кончаа сүрбөнер, а бараан боор дээн изиг күзелинерден ажылданар. ³Силерге бүзүрөп дааскан улусту дарлай бербөнер, харын коданыңарга үлегер болунар. ⁴Дээди Кадарчы Христос чедип кээрге, кажан-даа онмас алдарлыг шаңналды алыр силер.

⁵Башкартып чоруур улус, силер база шак ынчаар удуртукчуларны дыннанар*. Шуптуңар бот-боттарыңар мурнунга томаарыңар, чүге дээрге «Бурган адыыргак улуска удурланыр, а томаарааннарга авыралын көргүзөр»^б. ⁶Ынчангаш Бурганның күчүлүг холунун адаанга боттарыңарны томаартыңар, Ооң доктааткан үези кээрге, Ол силерни өрү көдүрер. ⁷Хамык сагыш човаашкыннарыңарны Олче чая кааптыңар, чүге дээрге Ол силер дээш сагыш салып чоруур.

⁸Серемчилелдиг болгаш хынамчалыг болунар. Силерниң дайзыныңар — эрлик, хөректенген арзылаң дег, «Кымны сыырыптар чоор»

* ^{5:5}Бо сөстөрниң өске утказы: «Аныяк улус, силер база шак ынчаар улуг улусту дыннанар» — бооп чадавас.

^а У. ч. 11:31. ^б У. ч. 3:34.

деп, долгандыр чимзенип чоруп турар. ⁹Бүзүрелинер быжыг болуп, аңаа алыспанар, чүге дээрге бүгү делегейде бүзүрөөн ха-дуңманаар шак-ла ындыг хилинчекти шыдажып эртип турарын бодап чорунар. ¹⁰Элээн үе иштинде хилинчек көөр-даа болзуңарза, мону сактып чорунар: Бурган хамык авыралдың үнер дөзү, Ол силерни Христос Иисусту дамчыштыр мөңгө алдарны Ооң-биле үлежиринче кыйгырган. Ол силерни катап тургузар болгаш күштү база шыдамык чорукту силерге бээр. ¹¹Бүгү эрге-чагырга* кезээ мөңгөде Ооңуу! Аминь.

Түңнел байыр чедиришишкиннери

¹²Бо кыска чагааны Бурганга бүзүрөөн шынчы эживис деп санаарым Силаның дузазы-биле силерге бижидим. Чагаам сагыжыңарны часкарарын база Бурганның авыралы алыс шынныг деп херечилээрин күзөп тур мен. Ол дээш, чаныш-сыныш чок туржуңар! ¹³Бурганга силер ышкаш шилиттирген Вавилоннуң** Бурганга бүзүрөөннер ниитилели, а оон ыңай шынчы оглум дег дузалакчым Марк силерге байыр чедирип тур. ¹⁴Бот-боттарыңарны Христостун ынакшылының ошкаашкыны-биле мендилеңер.

Христоска хамааржыр шуптуңарга амыр-тайбың бактаазын!***

* ^{5:11}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «эрге-чагырга» деп сөске «алдар» деп сөстү немээн.

** ^{5:13}Вавилон — Пётр бо сөс-биле эрте-бурунгу Вавилон хоорайны эвес, а Римни ынчаар ойзу адап турары ылап хире.

*** ^{5:14}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

ПЁТРНУҢ ИЙИГИ ЧАГААЗЫ

Кирилде сөстөр

1 ¹Иисус Христостуң чалчазы болгаш элчини Симон Пётрдан байыр. Бурганывыс болгаш Камгалакчывыс Иисус Христостуң чөптүг чоруунуң ачызында үнелиг бүзүрелди бис ышкаш алган бүгү улуска бижидим.

²Бурганны болгаш Дээрги-Чаяакчывыс Иисусту* билип алганыңар ачызында авырал болгаш амыр-тайбың силерге эң-не элбээ-биле бактаазын!

Бурганның кыйгырыы болгаш шилилгези

³Амыдыраарыңа база Бурганны хүндүлээринге херек бүгү чүүлү биске Бурганның Бодунуң бүдүжүңгө чүүлдежир күжү берген, чүгө дээрге бисти Бодунуң алдары болгаш эки мөзүзү-биле кыйгырган Бурганны билип алган бис. ⁴Бодунуң алдары биле эки мөзүзүн дамчыштыр Ол биске өндүр улуг болгаш үнелиг аазаашкыннарны берген. Силер ол аазаашкыннар дамчыштыр Бурганның бүдүжүңгө хамаарылгалыг бооп, Аңаа дөмейлежи бергеш, самырал биле бачыттың бо делегейниң улузун хаара тыртары буураашкындан чайлаар силер. ⁵Ол чылдагаан-биле силер болдунар-ла бүгү чүүлү кылынар: бүзүрелиңерге эки мөзүдөн немеңер, а эки мөзүңерге билигден немеңер. ⁶Билииңерге немеңер бодунарны кызыгаарлаңар, а орта немеңер шыдамык болунар, а шыдамыңарга немеңер Бурганны хүндүлеңер. ⁷Бурганны хүндүлээринге — ха-дунмашкы хамаарылганы, а аңаа — ынакшылды немеңер алыңар. ⁸Силерде шак ындыг шынарлар четчири-биле бар база өзүп көвүдөп турар болза, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христосту билип аарыңа идепкей кирип, үре-түңнел чок артпас силер. ⁹А кымда ындыг шынарлар чогул, ол караан хаптап алгаш, көрбөстей бергензиг, бодунуң биеэги бачыттарыңдан арыгланы бергенин уттупкан болур.

* ^{1:2}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Дээрги-Чаяакчывыс Иисусту» эвес, а «Камгалакчывыс Иисус Христосту» деп бижээн.

¹⁰Ха-дунма, ынчангаш Бурганның силерни кыйгырганын база шилип алганын бадыткаар дээш, улам чүткүлдүг болунар. Ынчаар кылзыңарза, кажан-даа илдигип кээп дүшпес силер. ¹¹Силерни шак ынчаар Дээрги-Чаяакчывыс болгаш Камгалакчывыс Иисус Христостуң мөңгө Чагыргага күзелдии-биле хүлээп алыр.

¹²Бо чылдагаан-биле мен, ол чүүлдерни билер-даа база силерде бар алыс шынның талазынче быжыы-биле туруп алган-даа болзуңарза, олар дугайында силерге үзүк-соксаал чок сагындырар мен. ¹³Амдызында бо мага-бодумга артып, дириг чоруур шаамда, угааныңарны ол сагындырыңар-биле оттурарыңар хүлээлгем деп санап тур мен. ¹⁴Чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостуң меңээ ажытканы дег, удавай, мага-бодумну кагаш, чоруурумну билер мен. ¹⁵Силерниң араңардан чоруй баарымга, ол бүгүнү үргүлчү сактып чорзуннар дээш, күш четтинер-ле бүгү чүүлү кылыр мен.

Христостуң алдарының херечилери

¹⁶Чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостуң күчү-күшке бүргеткен ээп кээриниң дугайында чугаалап тургаш, нарыыдадыр чогааткан тоол чугааларга даянмадывыс. Бис боттарывыс Ооң өндүр чагайының херечилери болдувус. ¹⁷«Бо дээрге Мээң ханы ынак Оглум-дур, Ол Мээң сеткилимге дыка-ла кирер-дир» — дээн Бурганның өндүр улуг алдарының үнү Христоска чеде бээрге, Ол мактал-хүндү болгаш алдарны Бурган Ададан хүлээп алган. ¹⁸Христос-биле кады ыдыктыг дага тургаш, дээрдөн төрүттүңен ол үнү боттарывыс дыңнаан бис.

¹⁹Ынчангаш медээчилерниң ол бады-шынчы херечилелдери биске улам бүзүрөнчиг бооп турар. Силер база оларже шынчы кичээнгей салыр болзуңарза, кончуг шын. Чүгө дээрге олар хүн үнүп, эртенги шолбан чүректериниң шонуп келгичеге, дүмбей караңгыда херелдендир чыраан чырыкка дөмей-дир. ²⁰Чүнү-даа мурнай мону билип алынар: Бижилгеде бар чангыс-даа өттүр билген медеглелди күзөөн аайыңар-биле тайылбырлап шыдавас силер. ²¹Чүгө дээрге чаңгыс-даа өттүр билген медеглел кажан-даа кижиниң чугаалаар бодаан күзел-соруундан тывылбаан, харын улусту* дамчыштыр Бургандан кээп турган, а ол улус Ыдыктыг Сүлдеге башкарткаш, чугаалап чораан.

* ^{1:21}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «улусту» деп сөскө «ыдыктыг» деп сөстү немээн.

Меге башкылар

(Иуда 4-13)

2 ¹Ындыг-даа болза Бурганның улузунун аразындан меге медээчилер база үнүп кээп турган. Силерниң аранарга база ынчалдыр меге башкылар тыптып кээр. Олар буураашкынга чедирер меге өөредиглерин нептередип, олар дээш, амы-тыны-биле төлээн Дээрги-Чаяакчыны безин хүлээп көрбөстөй бээр база оларның ындыг чоруу боттарының бажынче суг кудуп, манавааны буураашкынга чедирер. ²Хөй-ле улус оларны өттүнүп, самыырап чурттаар база алыс шынның оруу оларның ужун бак атка кирер. ³Алыксак-чиксек болгаш, олар меге өөредиглерин дамчыштыр силерни чүгле ажыглаарын бодаар. Бурган оларны шагда-ла шиидип каан, оларның өлүмү эргин артында чайлаш чок манап турар.

⁴Чүге дээрге Бурган бачыт үлгеткен дээрниң төлээлерин безин хайралавайн, шүүгү хүнүн манап, орта демирледип алган турзуннар дээш, оларны тамының ханы дүвүнче киир октапкан. ⁵Бурган эртебурунгу делегейге-даа хайыра көргүспээн. Бурганга шынчы амыдыралды суртаалдаан Нойдан база өске чеди кижиден аңгыда, Бурганны хүндүлевес бүгү бачыттыг кижини төрөлгөтөнни Ол суг халавы-биле узуткап каапкан. ⁶Ол Содом биле Гоморра хоорайларны чылча базар кылдыр шииткеш, келир үениң бачыттыг улузу-биле чүү болу берип боорун сагындырып чорзун дээш, оларны от-биле хуюктап каапкан. ⁷Ынчалза-даа хоойлу-дүрүм билбес улустун бужар аажызындан башмунгаш хинчектенген Лотту, Бодунга шынчы кижини, Бурган камгалап алган. ⁸Бурганга шынчы ол кижини бачыттыг улустун аразында чурттап чорааш, оларның хоойлу-дүрүм чок үлгедиглерин көрүп база дыңнап, хүн бүрү хинчектенип келген. ⁹Дээрги-Чаяакчы Ону хүндүлээр улусту хилинчектен канчаар адыраарын, а хоойлу-дүрүм сагывастарны кезедири-биле шүүгү хүнүнге чедир канчаар кадарып арттыраарын билер. ¹⁰Ылаңгыя боттарының бачыттыг бүдүжүнүң бужар күзээшкиннериниң аайындан эртпес, дээди эрге-чагырганы дора көөр улуска ол кончуг хамааржыр.

Меге башкыларның бачыттары

Ындыг меге башкылар бардам, улуургак база дээрниң чырыткылыг чурттакчыларын-даа бак сөглээринден чалданмас. ¹¹Ындыг улустан артык күчү-күштүг, эрге-чагыргалыг дээрниң төлээлери безин Дээрги-Чаяакчының мурнунга оларны дорту-биле буруудатпайн турар

болгай. ¹²Меге башкылар боттарының билбес чүүлүн бак сөглөп чоруур. Боттарының согур меделинге чагырткан, оларны чүгле туткаш, соп чиир кылдыр төрүттүнген адыгуузуннарга меге башкылар дөмей-дир. Ындыг адыгуузуннар ышкаш, олар узуткаттырып аарлар.

¹³Үлгеткен хамык хоразы дээш, Бурган олардан харыы негээр. Ындыгларның байгы таалалы – самыралын хандырап дээш дойлап, хүннер эрттирери. Ат болган ыят чок, бужар улус-тур ол! Силерниң-биле кады дойлап тура, олар силерни дуурайлапкаш, таалал алыр. ¹⁴Олар херээженнер көргөш, чүгле бирикшиирин бодаар, канчап-ла оларны дуурайлап аарыл деп шыданмайн чоруур. Ындыг улус быжыг туруш чоктарны бачытче чыгаар, өскениң чүвезин алыр-чиир дээнде амырай бээр, каргыштыг хейлер болбазыкпа! ¹⁵Алыс шынның дорт оруундан соора барган база чөптүг эвес ажыл-херектер дээш, төлевир алырынга ынак чораан Восорнун оглу Валаам медээчиниң изин истеп чорупкан улус – олар-дыр. ¹⁶Ындыг бузуду дээш, Валаамны кезеткен, ону аас-дыл чок мал – кыс элчиген сойгалап, кижигилештир чугаалай бергеш, медээчиниң солуудаанын соксаткан болгай.

Меге башкыларның кеземчези

¹⁷Меге башкылар кадып калган суг баштарынга, хатка сывыртаткан булуттарга дөмей. Бурган оларга турар черни тамының караңгызында белеткеп каан. ¹⁸Олар сынзыг, хоозун сөстөр эдип, бачыттыг бүдүштүң күзээшкиннерин ажыглааш, азып-тенээннер санындан мырынай чаа адырлып эгелээн улусту аайынга кирип ап турарлар. ¹⁹Меге башкылар ол улуска хосталганы азап турза-даа, боттары будалчак чоруктун кулдары-дыр. А кижини дээрге ону холга кирип алган чүүлдүн кулу-ла болгай. ²⁰Дээрги-Чаяакчывыс болгаш Камгалакчывыс Иисус Христосту билип алганының ачызында бо делегейниң бужар багындан адырлып шыдаан улус ам база катап анаа дузактадып, алзып аар болза, оларның сөөлгү байдалы баштайгызындан-даа дора боор. ²¹Алыс шынның оруун билип алган соонда, оларга дамчыдып берген ыдыктыг чагыгдан ойталаарының орнунга, ону шуут билбес боору дээре. ²²Ындыг улус-биле чүү болганын үлегер домактар өттүрлө сөглээн-дир: «Ыт кускузунче ыяап ээп кээр»^a база «Хаванны чеже-даа чуурга, кара малгаштан ыраар эвес».

^a У. ч. 26:11.

Дээрги-Чаяакчының ээп кээри

3 ¹Эргим эш-өөр! Мен ам силерге ийиги чагаамны бижидим. Оларның иелдирзинге арыг-шынчы бодалдарыңарны сагындырыг аргазы-биле оттурарын оралдаштым. ²Бурганның ыдыктыг ме-дээчилериниң эрткен үеде чугаалаан сөстөрүн база Дээрги-Чаяакчы болгаш Камгалакчының элчиннер дамчыштыр берген айтышкынын сактып чорунар.

³Чүнү-даа мурнай мону билип аар ужурлуг силер: боттарының самырбай күзээшкиннериниң кулу болган эвээш эвес туразы улуг кочуургак улус сөөлгү хүннерде көстүп кээр. ⁴Олар: «Христостун ээп кээрин азаан болгай, Оонар ам кайыл? Чаяалганың эгезинден, ада-өгбелеривис өлгүлээнден бээр бо делегейде өскерилген чүү-даа чоктур» – деп, кочуургап чугаалаарлар. ⁵Ынчалза-даа ынча деп бодаар улус дээр биле черни хамыктың мурнунда Бурганның айтышкынын ёзугаар сугдан база сугнун ачызы-биле чаяганын өжегээр уттууча-нап турар-дыр. ⁶А ол ышкаш суг халавы-биле бурунгу делегейни узуткап каапкан болгай. ⁷Бурган ол-ла айтышкынын ёзугаар амгы бар чер биле дээрни от-биле узуткаар дээш, кадагалап турар. Ону хүлээп көрбөс хамык улусту узуткаар шүүгү хүнүнге чедир оларны ка-дагалап кээр.

⁸Чүгле чаңгыс мону херекселейн барбанар, эргим эш-өөр: Дээрги-Чаяакчыга бир хүн муң чыл дег, а муң чыл – бир хүн дег. ⁹Дээрги-Чаяакчы, чамдык улустун саадаашкынны билип турары дег, Бодунун азаашкынын күүседирин сонгаарлатпайн турар. Ол силерге шыдамыын көргүзүп, кымның-даа өлүрүн күзевейн, харын бүгү улустун бачыдын миннип, Бурганче эглирин манап турар.

¹⁰Дээрги-Чаяакчының хүнү чоокшулаан-дыр! Ол, дүне када оор ышкаш, хенертен кедеп кээр. Дээр ынчан дааш-шимээн-биле чиде бээр, дээрниң чырымалдары отка эстип хайлыр, а чер болгаш ында бар бүгү чүве илдең апаар*.

¹¹Ол бүгү ынчалдыр буступ төнер болганда, боттарыңарны канчаар алдынар болзуңарза экил? Бүгү чүүлдерге Бурганны хүндүлөп, ыдыктыг амыдырал-биле амыдыраар ужурлуг силер. ¹²Бурганның шүүгүзүнүн хүнүн манап, ооң кээрин бар шааңар-биле дүргедедип турар-дыр силер. Ол хүн кээрге, дээрни от узуткап каар болгаш

* ^{3:10}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Илдең апаар» эвес, а «Өрт-тенип каар» деп бижээн.

дээрниң чырымалдары чалынныг оттан эстип хайлы бээр. ¹³Ынчалза-даа бис Бурганның азааны чаа дээр биле чаа черни манап турар бис. Аңаа хамык улус Бурганга шынчы амыдырал-биле амыдыраар.

¹⁴Ынчангаш, эргим эш-өөр, Ооң ээп кээрин манаан болзуңарза, Бурганның мурнунга арыг, кем-бурууга борашпаан боору дээш база Ооң-биле эптежип амыдыраары дээш, күш чедеринер бүгү чүүлдерни кылыңар. ¹⁵Бурган аңаа мерген угаанны шаңнаарга, бүзүрөөн ханы ынак эживис Павелдин силерге бижип турганы дег, Дээрги-Чаяакчының шыдамык чоруу камгалалды хүлээп алыр арганы биске бээрин сактып чоруңар. ¹⁶Павел ол чүүлдер дугайында бодунун шупту чагааларында бижип турар. Оларда билип аары ындыг амыр эвес чүүлдер бар, ооң кадында бүдүүлүк болгаш туруш чок улус, өске-даа Бижилгелерни ышкаш, ооң бижээн чагааларын хажыдып, оозу-биле бодунун өлүмүн тыва бээр-дир.

¹⁷Ынчангаш, эргим эш-өөр, ону баш удур билир болганыңарда, сагындырып каайн: хоойлу-дүрүм чоктарның частырыглары силерни орууңардан астыра бербезин дээш база камгалалдыг туружуңардан кээп ушпас дээш, серемчилелдиг болуңар. ¹⁸Авыралга база Дээрги-Чаяакчывыс болгаш Камгалакчывыс Иисус Христосту билип аарыңга улам өзүп-мандыңар. Ам база кезээ мөңгедө Аңаа алдар бактаазын! Аминь.

ИОАННЫҢ БИРГИ ЧАГААЗЫ

Иисус Христос – амыдыралдың Сөзү

1 ¹Хамыктың мурнунда бар турган, ооң дугайында дыңнаанывыс, боттарывыстың караавыс-биле көргенивис, хайгаарап шинчилээнивис база холдарывыс-биле тудуп билгенивис амыдыралдың Сөзүнүн дугайында силерге бижип олур бис. ²Амыдырал биске көстүп келген, бис ону көргөн бис, ооң херечилери болган бис. Ынчагаш Адазы-биле тудуш тургаш, оон биске база көстүп келген ол мөңгө амыдыралдың дугайында силерге медеглеп турарывыс бо. ³Силерни база биске каттыжып, тудуш харылзаалыг болзуннар дээш, боттарывыстың көргөн база дыңнаан чүүлүвүстү медеглеп тур бис. А бис Бурган Ада болгаш Ооң Оглу Иисус Христос-биле каттыжып, харылзаалыг апарган болгай бис. ⁴Бистин өөрүшкүвүс элбек, бүрүн болзун дээш, силерге бо бүгүнү бижээнивис бо.

Бурган дээрге чырык-тыр

⁵Иисустан дыңнаанывыс база ам силерге медеглээривис Буянның Медээ бо-дур: «Бурган дээрге чырык болур, Ында кандыг-даа кара чок». ⁶«Ооң-биле тудуш харылзаалыг болдувус» деп тургаш-ла, боттарывыс карангыда азып чоруур болзувусса, мегелеп турарывыс ол-дур база алыс шынның аайы-биле кылбайн турарывыс ол-дур. ⁷Ынчаарга, Ооң чырыкта чорууру дег, бис база чырыкка чоруур болзувусса, аравыста тудуш харылзаалыг апаар бис, Ооң Оглу Иисустун төккөн ханы бисти кандыг-даа бачыттан арыглаар. ⁸«Бачыт чок бис» дээр болзувусса, боттарывысты мегелеп турарывыс ол-дур база Бурганның шынының бисте чогу ол-дур. ⁹А бачыттарывысты ажыы-биле миннир болзувусса, Бурган Боду сөзүңгө шынчы база чөптүг болгаш, бачыттарывысты өршээр база кандыг-даа чөптүг эвес херектерден бисти арыглаар. ¹⁰А «Бачыт үлгетпедивис» дээр болзувусса, Бурганны «Мегечи сен» деп турарывыс ол, ындыг болганда, Ооң сөзү бисте чок-тур.

Бурганның чаа чагы – ынакшыл

2 ¹Ажы-төлүм! Бачыт кылбазыннар дээш, мен силерге бо дугайында бижип олур мен. А кайы-бирөөңер бачытка боражыр-даа болза, Аданың мурнунга Өмээржикчивис, Бурганга шынчы Иисус Христос бар болгай. ²Христос дээрге чүглө бистин-даа эвес, а бүгү делегейнин бачыттарын арылдырар дээш өргөөн өргүл-дүр.

³Ооң чагыгларын сагып эгелей бергенивис Ону угаап билгенивисти айтып турар. ⁴«Мен Ону билир мен» дээр хирезинде, Ооң чагыгларын сагывас кижичи – мегечи болгаш Бурганның алыс шынын сагывас кижичи-дир. ⁵А Ооң сөзүнүн аайындан эртпес кижиде Бурганның ынакшылы бүрүнү-биле боттанган-дыр; Бурган-биле харылзаалыг бис дээрзин оон билип алыр бис. ⁶«Бурган-биле харылзаалыг амыдырап чор мен» дээр кижичи Иисустун амыдырап чорааны дег амыдыраар ужурулуг.

⁷Эргим эш-өөрүм, мен силерге чаа эвес, а эң эгезинден-не силерге билдингир турган биеэги-ле чагыг дугайында бижип олур мен. Ол эрги чагыг дээрге силернин эң эгезинде-ле дыңнааныңар сөс-түр. ⁸Ындыг-даа болза ооң-биле чергелештир ол чаа чагыг болур. Ооң алыс шынныңын Христостун база силернин амыдыралыңар бадыткаан, чүгө дээрге карангы тарап чидип турар база алыс шынның чырыы чырыда берген.

⁹Чырыкка хамааржыр мен деп турар кижичи Бурганга бүзүрөөн эжин көөр хөңнү чок болза, ол карангыда турар хевээр-дир. ¹⁰Бодунун эжинге ынак кижичи чырыкта артып калган база ону* бачытче киир күткүпкү дег кандыг-даа чүвө оон амыдыралында ам чок. ¹¹А бодунун эжин көөр хөңнү чок кижичи карангыда чурттап турар база кайнаар бар чыдарын боду безин билбес, чүгө дээрге карангы ону согурартып каан-дыр.

¹²Ажы-төл, силерге ол дугайында бижидим, чүгө дээрге Христостун ачызында бачыттарыңар өршээттинген-дир. ¹³Ада-иелер, силерге бижидим, чүгө дээрге хамыктың мурнунда-ла бар турган Кижини билип алган-дыр силер. Аныяк оолдар, силерге бижидим, чүгө дээрге эрликти тиилээн-дир силер. Уруг-дарыг, силерге бижээн мен, чүгө дээрге Аданы билип алган-дыр силер. ¹⁴Ада-иелер, силерге бижээн мен, чүгө дээрге хамыктың мурнунда бар турган Кижини билип алган-дыр силер. Аныяк оолдар, силерге бижээн мен, чүгө дээрге

* 2:10 «Ону» деп сөстүн өске утказы: «Ооң эжин» – бооп чадавас.

күштүг-дүр силер, Бурганның сөзү силерде артып калган-дыр база эрликти тиилээн-дир силер.

¹⁵ Бо делегейниң бүгү чүвезинге-даа, ооң бодунга-даа ынак эвес болунар: бо делегейге ынак кижиниң сеткилинде Адага ынакшыл чок. ¹⁶ Чүгө дээрге бо делегейде бар бүгү чүве, бачыттыг бүдүжүвүстүн күзээни бүгү чүве, бистиң көрүжүвүстүн олчалап алыксааны бүгү чүве, улустуң бо амыдыралынга адыыргаары хамык чүве — ол бүгү Ададан эвес, а бо хей бачымнаан делегейден келген-дир. ¹⁷ Бо делегей ооң тывылдырганы хамык күзээшкиннери-биле катай-хаара эстип хайлы бээр. А Бурганның күзел-соруун күүседип чоруур кижини мөңгө амыдыраар.

Христостуң дайзыннарынга дөмейлешиптер

¹⁸ Ажы-төлүм! Сөөлгү шаг-үе келген-дир. Христостуң удурланыкчызының кээриниң дугайында канчаар дыннааныңар дег, Ооң хөй удурланыкчылары амдыгааштан ынчалдыр көстүп келгеннер. Сөөлгү шаг-үе келген дээрзин оортан билип алыр бис. ¹⁹ Христостун ол удурланыкчылары бистиң аравыстан үнген, ынчалза-даа херек кырында биске хамаарышпас чорааннар. Бир эвес олар херек кырында биске хамааржыр турганнар болза, аравыска артып калгайлар эртик. Ынчалза-даа олар дөгере чоруй барганнар база оларның кайызы-даа биске хамаарышпас чораан деп чүве ынчалдыр билдине берген.

²⁰ А Христостуң хайырлааны Ыдыктыг Сүлде ам силерде бар-дыр, ынчангаш дөгереңер алыс шынны билип алган-дыр силер. ²¹ Мен силерге алыс шынны билбес силер дээш эвес, а ону билир бооруңарга база алыс шын мегени төрүвес боорга, бижип олур мен. ²² Иисусту Христос эвес-тир дээр кижиден артык мегечи бар бе? Ындыг кижини — Христостуң удурланыкчызы-дыр. Ол Аданы-даа, Оглун-даа хүлээп көрбөс. ²³ Оглун хүлээп көрбөс кижиде Ада база чок, Оглун хүлээп көөр кижиде Ада база бар.

²⁴ Силерге хамаарыштыр алыр болза, ооң дугайында эң эгезинде-ле дыннааныңар медээ сеткилинерге артар ужурулуг. Ооң дугайында эң эгезинде-ле дыннааныңар медээ сеткилинерге артар болза, Оглу болгаш Адазы-биле харылзаалыг артар силер. ²⁵ Оглунуң биске аазаан чүүлү дээрге-ле мөңгө амыдырал-дыр.

²⁶ Силерни мегелээр дээш кызып турар улустуң дугайында мен ол бүгүнү силерге бижээним бо. ²⁷ Ынчаарга Христостан алганыңар Ыдыктыг Сүлде силерниң-биле кады артар, ынчангаш улустуң силерни сургаан херээ чок; харын ол Сүлде силерни бүгү чүвеге өөредип

турар. (Ол Сүлдениң өөредии меге эвес, а шынныг деп билиңер.) Ооң силерни өөреткени дег, Христос-биле харылзаалыг артар ужурулуг силер.

Бурганның ажы-төлү

²⁸ Ынчангаш ажы-төлүм, Христос чедип кээрге, Ооң мурнунга боттарывыска бүзүрелдиг болурувус дээш база арнывыс кыспазын дээш, Ооң-биле харылзаалыг артып каап көрүңер. ²⁹ Христостун Бурганга шынчызын билир болзуңарза, Бурганга таарымчалыг чүүл кылып амыдыраан кижини бүрүзү Бурганның төлү болур дээрзин база билип алыңар.

3 ¹ Адавыстың биске кайы хире ханы ынакшаанын бодап көрүңерден. Ол биске Ооң ажы-төлү кылдыр аданырын чөпшээрээн-дир! Шынап-даа болза, бис Ооң ажы-төлү-дүр бис! Ону хүлээп көрбөй турар болгаш, бо делегей бистиң база хүлээп көрбөс-тир. ² Эргим эш-өөрүм! Бис ам дээрэзинде Бурганның ажы-төлү-дүр бис, келир өйде кандыг улус болу бээривис амдыызында билдинмес-тир. Ындыг-даа болза Христос катап бээр кээрге, шупту Аңаа дөмей апарывысты билир бис, чүгө дээрге Ол херек кырында кандыг-дыр, Ону ындыг кылдыр көрүп каар бис. ³ Бодунуң идегелин Христос-биле холбаштырган кижини бүрүзү, Ооң арыы ышкаш, бодун ынчалдыр арыглап алыр.

⁴ Бачыт кылып турар кижини бүрүзү ыдыктыг хоойлуну хажыдар-дыр, чүгө дээрге ону хажыдары дээрге-ле бачыт-тыр. ⁵ Христос улустуң бачыдын алгаш баар дээш келгенин, Ооң Бодунда бачыт чогуң билир силер. ⁶ Ооң-биле харылзаалыг апарган кижини бүрүзү бачыт кылбастай бээр. Бачыт кылырын уламчылап чоруур улустуң аразындан кым-даа Ону көрбөөн база билип албаан.

⁷ Ажы-төлүм, силер кымга-даа дуурайлатпаңар. Бурганга таарымчалыг чүүл кылып чоруур кижини, Христостуң Бурганга шынчызы дег, шынчы болур. ⁸ Бачыт кылырын уламчылап чоруур кижини эрликке хамааржыр, чүгө дээрге эрлик эң эгезинден-не бачыт үүлгедип келген. Эрликтин ажыл-херээн дазылындан тура тыртар дээш, Бурганның Оглу чедип келген. ⁹ Бурганның ажы-төлү болу берген улустуң кайызы-даа бачыт кылырын уламчылавыс, чүгө дээрге Бурганның Үрези* ол кижиге артып каар база Бурган ооң Адазы апарган ужурунда, ол

* ^{3:9} Бурганның Үрези — Бурганның Сүлдези, Медээзи азы бүдүжү дээн уткалыг бооп чадавас.

оон ыңай бачыт кылып шыдавастай бээр. ¹⁰Кым – Бурганның ажы-төлү, а кым – эрликтин ажы-төлү боорун мынчаар билип ап болур: буян тарывас болгаш бодунуң эжинге ынак эвес кижиге Бурганга хамаарышпас.

Бот-боттарыңарга ынак болуңар

¹¹Бот-боттарывыска ынак болур уjurлуг бис деп медээни эң эгезинден-не дыңнап келдинер. ¹²Эрликке алзыпкаш, бодунуң дунмазын өлүрүп каан Каинге дөмейлешпес уjurлуг бис. Ол чүгө дунмазын соп алганылы? Чүгө дээрге ооң ажыл-үүлези бузуттуг, а ооң дунмазынын ажыл-үүлези Бурганга таарымчалыг болган-дыр. ¹³Бо делегей силерни көөр хөңнү чок болза, элдепсинмейн көрүңер, эш-өөр. ¹⁴Өлүмден амыдыралче шилчээнивести билир бис, чүгө дээрге эш-өөрүвүске ынак-тыр бис. Кым ынак эвезил, ол өлүг бооп артар. ¹⁵Бодунуң эжин көөр хөңнү чок кижиге бүрүзү – өлүрүкчү-дүр, а кандыг-даа өлүрүкчү мөңгө амыдыралдыг болбас дээрзин билир-ле болгай силер.

¹⁶Христос Бодунуң амы-тынын бис дээш берген, ооң соонда, ынакшыл деп чогуу чүл ол дээрзин билир апарган бис. Ынчангаш бис база боттарывыстың амы-тынывысты эш-өөрүвүс дээш бээр уjurлуг бис. ¹⁷Бир эвес бо делегейге бай-шыдалдыг чурттап-даа чорааш, эжи түрегдеп чоруурун көргөш, аңаа энерел көргүспес кижиге бар болза, ыңдыг кижиде Бурганның ынакшылы бар деп канчап чугаалап шыдаар бис?! ¹⁸Ажы-төлүм! Бистиң ынакшылывыс чүгле сөс, чугаа кырында эвес, а херек кырында бар база ёзулуг ынакшыл болур уjurлуг.

Бурганның мурнунга бүзүрелдиг боору

¹⁹⁻²⁰Ооң тайлымы-биле алыс шындан төрүттүнгенивис билдине бээр база арын-нүүрүвүс бисти буруудадып-даа турар болза, Бурганның мурнунга амыр-тайбынны дөмей-ле тып ап шыдаар бис, чүгө дээрге Бурган бистиң арын-нүүрүвүстен артык улуг база Ол бүгү чүүлдү билир. ²¹Эргим эш-өөрүм, сеткиливис бисти буруудатпайн турар болза, Бурганче боттарывыска бүзүрелдиг чоокшулап шыдаарывыстың демдээ ол-дур. ²²Бургандан дилээн чүевести дөгезин ап турар-дыр бис, чүгө дээрге Ооң чагыгларын сагып, Аңаа таарымчалыг херектерни кылып чоруур-дур бис. ²³Бурганның биске чагыгы бо-дур: Ооң Оглу Иисус Христоска бүзүрээр база Иисустуң биске чагааны дег, бот-боттарывыска ынак болур уjurлуг бис. ²⁴Бурганның чагыгларын

сагып чоруур кижиге Ооң-биле харылзаалыг амыдыраар база Бурган ол кижиде бар болур. Бурган-биле харылзаалыг болганывысты Ооң биске хайырлааны Сүлдениң ачызында билип ап шыдаар бис.

Меге медээчилер дугайында сагындырыг

4 ¹Эргим эш-өөр, «Өттүр билип медеглээр сүлделиг мен» дээр кижиге бүрүзүңге-ле бүзүревенер, харын оларнын сүлделери Бургандан келген бе дээрзин үргүлчү хынап көрүңер. Чүгө дээрге бо делегейге хөй санныг меге медээчи келгеш, тарай берген-дир. ²Бурганның Сүлдезин мынчаар билип ап болур силер. Иисус Христостуң чер кырынга ёзулуг мага-боттуг чедип келгенин хүлээп көөр сүлде бүрүзү Бургандан келген сүлде-дир. ³Иисусту хүлээп көрбөс өттүр билип медеглээн кижиге бүрүзүңүң сүлдези Бургандан келбээн-дир. Ол дээрге Христостуң удурланыкчызынын сүлдези-дир. Силер ооң чедип кээриниң дугайында дыңнаан силер база ол амдыгааштан-на бо делегейде бар-дыр.

⁴Ажы-төлүм! Силер Бурганга хамааржыр силер, ол меге медээчилерни баскан силер, чүгө дээрге силерде бар Бурганның Сүлдези бо делегейге хамааржыр улуста бар сүлдеден арта бээр-дир. ⁵Меге медээчилер бо делегейге хамааржыр. Ынчангаш оларнын чугаалап турар чүүлү бо делегейден үнер база бо делегейниң улузу оларны дыңнап турар. ⁶А бис Бурганга хамааржыр бис. Бурган кымга билдингир апарганылы, ол кижиге биске кулак салып, дыңнаар. Кым Бурганга хамаарышпазыл, ол кижиге бисти дыңнапас. Улуска алыс шынны эккээр Сүлдени база улусту мегелээр сүлдени бис ынчалдыр ылгап шыдаар-дыр бис.

Бурган дээрге ынакшыл-дыр

⁷Эргим эш-өөр! Бот-боттарывыска ынак болуп көрээли, чүгө дээрге ынакшыл Бургандан кээр-дир, а ол ышкаш ынакшаан кижиге дээрге Бурганның төлү апарган база Бурганны билип алган кижиге-дир. ⁸Кымда ынакшыл чогуу, ол кижиге Бурганны угаап билбээн-дир, чүгө дээрге Бурган – ынакшыл-дыр. ⁹Улус Ону дамчыштыр амыдыралды алзын дээш, Бодунуң эр чаңгыс Оглу бо делегейге чорудупкаш, ооң-биле Бурган биске Бодунуң ынакшылын көргүскен-дир.

¹⁰Ёзулуг ынакшыл бистиң Бурганга ынакшыл бергенивисте эвес, а Ооң биске ынакшылын көргүзүп, бачыттарывысты арылдырар өргүлдү – Бодунуң Оглу биске чорутканында болдур ийин. ¹¹Эргим эш-өөр, Бурган биске ынчалдыр ынакшаан болганда, бис база

бот-боттарывыска ынак болур ужурлуг бис. ¹² Бурганны кым-даа, кажан-даа көрүп көрбөөн, ынчалза-даа бот-боттарывыска ынак болзувусса, Бурган бис-биле харылзаалыг амыдырай бээр база Ооң бисте бар ынакшылы эн дээди деннелге чеде бээр.

¹³ Бурган-биле харылзаалыг амыдырай бергенивисти база Ооң бистиң-биле кады амыдырай бергенин Бодунуң Сүлдези-биле харылзааны Ооң биске хайырлаанындан билип ап болур бис. ¹⁴ Бис ону көргөн бис, Ол бо делегейниң улузун камгалазын дээш, Адазы Бодунуң Оглонун чорутканының херечилери бис. ¹⁵ Иисусту Бурганның Оглу-дур деп хүлээп көөр кижиле-биле Бурган харылзаалыг амыдырап турар болгаш, ол кижиле база Бурган-биле харылзаалыг арткан-дыр. ¹⁶ Бурганның биске ынакшылын билип алгаш, ону бүзүрээнивис-биле хүлээп алдывыс. Бурган дээрге ынакшыл-дыр, ынчангаш ынакшыл-биле харылзаалыг амыдырап чоруур кижиле Бурган-биле харылзаалыг артар болгаш, Бурган база ооң-биле кады амыдыраар. ¹⁷ Ооң ачызында шүүгү хүнүн бүзүрелдиг уткуп алзыннар дээш, бистиң ынакшылывыс эн дээди деннелге чеде бээр, чүге дээрге бо делегейге Христоска дөмейлешкен-дир бис.

¹⁸ Ынакшылда коргуушкун шуут турбас. Харын-даа эн дээди деннелге четкен ынакшыл коргуушкунну үндүр сывырыптар. Коргуушкун кеземче-биле харылзаалыг, а коргуп чоруур кижиле ынакшылдын эн дээди деннелинге четпээн кижиле болур.

¹⁹ Бурган баштай биске ынакшаан боорга, бис ынак-тыр бис. ²⁰ «Бурганга ынак мен» – дээр, а бодунуң эжин көөр хөңнү чок кижиле – мегечи-дир, чүге дээрге көрүп чорууру эжинге ынак эвес кижиле көрүп көрбөөни Бурганга канчап ынак боорул? ²¹ Христостуң биске арттырып каан чагы бо-дур: «Бурганга ынак кижиле бодунуң эжинге база ынак болур ужурлуг».

Бо амыдыралдың күткүлгелерин тиилээри

5 ¹ Иисусту Христос-тур деп бүзүрээр кижиле бүрүзү Бурганның төлү болур. Адазынга ынак кижиле бүрүзү Ооң төлүнге база ынак болур. ² Бурганга ынак база Ооң чагыгларын сагып чоруур болзувусса, Бурганның ажы-төлүнге ынаавысты оон билип алыр бис. ³ Бурганга ынаавысты Ооң чагыгларын күүсеткенивис-биле көргүзөр бис. Ооң чагыгларын күүседирин ындыг-ла берге эвес. ⁴ Чүге дээрге Бурганның төлү болур кижиле бүрүзү бо делегейни тиилээр, а ол тиилелге бистиң бүзүрээнивис ачызында чедип алдынар. ⁵ Ынчангаш Иисус – Бурганның Оглу деп бүзүрөөн кижиден өске, кым бо делегейни чаалап алыр?

Бурганның Оглуңуң дугайында херечилел

⁶ Кым бисче суглуг база ханныг* келген ийик? Иисус Христос-ла болгай. Ол бисче чүгле суглуг эвес, а суглуг база ханныг келген. Ооң херечизи – Сүлде-дир, чүге дээрге Сүлде Бурганга шынчы болур. ⁷ Ындыг-дыр деп херечилээн үш херечи бар**:⁸ Сүлде, суг база хан ол-дур. Олар шупту чаңгыс-ла ол чүүлдү херечилеп турарлар. ⁹ Бир-тээ бис улустуң херечилээнин хүлээп алыр болганывыста, Бурганның херечилелин оон оранчок чугула кылдыр хүлээп көөр ужурлуг бис. А Бурганның херечилээни мындыг: Ол Бодунуң Оглуңуң дугайында херечилээн-дир. ¹⁰ Бурганның Оглонга бүзүрээр кижиле ол херечилелди бодунуң сеткилинге шыгжап чоруур. А Бурганның чугаалаан чүезинге бүзүрөөс кижиле Ону мегечи кылдыр көргүзөр, чүге дээрге ол Бурганның Бодунуң Оглуңуң дугайында херечилелинге бүзүрөөс-тир. ¹¹ А ол херечилел мындыг: Бурган биске мөңгө амыдыралды хайырлаан, ол амыдырал Ооң Оглуңда бар. ¹² Кым Оглу-биле харылзаалыгыл, ол кижиде амыдырал бар, а кымда Бурганның Оглу-биле харылзаа чогул, ол кижиде амыдырал чок.

Биске мөңгө амыдыралды хайырлаан

¹³ Бурганның Оглонга бүзүрөөш, шуптуңар мөңгө амыдыралдыг боорун билип алзыннар дээш, мен бо бүгүнүң дугайында силерге бижидим. ¹⁴ Ооң күзел-соруунга чүүлдештир кандыг-бир чүүлдү Оон мөргүп дилээр болзувусса, Ол бисти дыннаар деп, Бурганга ынак бүзүрээр бис. ¹⁵ Оон чүнү-даа дилээр болзувусса, Ол бисти дыннаар деп билир болганывыста, Оон чүнү-даа дилезивиссе, ол чүүлдү алырвысты база билир-дир бис.

¹⁶ Кандыг-бир кижиле өлүмгө чогул чедирбес бачыт үүлгедип турар эжин көрүп кагза, ол эжи дээш мөргүүр ужурлуг, Бурган ынчан демги эжинге амыдыралды хайырлаар. Мен өлүмгө чогул чедирбес бачыт-биле холбашкан улус дугайында чугаалап тур мен. Өлүмгө чедире бээр бачыт база бар болгай. Ындыг бачытка борашканнар дээш мөргүнер дивейн тур мен. ¹⁷ Бурганга шынчы эвес үүлгедиг бүрүзү-ле

* ^{5:6} Суглуг база ханныг – Бо сөстөр-биле Иисустуң сугга суктурганын база хере шаптыртканын көргүскен бооп чадавас.

** ^{5:7} Эң сөөлзүредир бижээн каш санныг сөзүглелдерде бар: «Ада, Сөс болгаш Ыдыктыг Сүлде олар-дыр. Оларның алыс утказы чаңгыс» – деп сөстөр эн бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

бачыт болур, ынчалза-даа дорт-ла өлүмге чедирбес бачыт база бар. ¹⁸Бурганның төлү апарган кижиге бачыт үүлгедиринче чүткүвес дээрзин билир бис. Чүгө дээрге Бурганның Оглу ону кадагалаар* база эрлик аңаа хора чедирип шыдавас. ¹⁹Бүгү делегей эрликтин чагырганын адаанда-даа турар болза, Бурганның ажы-төлү болурувусту билир бис. ²⁰Ол ышкаш Бурганның Оглунун келгенин база алыс шын Бурганны биллип алзыннар дээш, биске угаап билиишкинни эккелгенин билир бис. Ынчангаш бис алыс шын Бурган-биле харылзаалыг амыдыраар бис, чүгө дээрге Ооң Оглу Иисус Христос-биле харылзаалыг-дыр бис. Ол дээрге алыс шын Бурган-дыр, Ол дээрге мөңгө амыдырал-дыр. ²¹Ажы-төлүм, дүрзү-бурганнарга мөгейбейн, оюп чорунар.

ИОАННЫҢ ИЙИГИ ЧАГААЗЫ

Байыр чедиришкини

1 ¹Бурганның шилип алганы агайга база ооң ажы-төлүнгө* эң улуунардан байыр: шуптунарга байгы-ла бар сеткилимден ынакшыдым. Чүгө мен эвес, а алыс шынны биллип алган бүгү улус база силерге ынакшыды. ²Алыс шынның — бисте бар болуп амыдыраан алыс шынның ачызында силерге ынак-тыр бис. Ол алыс шын бистиң-биле кезээ мөңгөдө харылзаалыг. ³Алыс шын болгаш ынакшылдың айы-биле Бурган Ададан, Ооң Оглу Иисус Христостан** келген авырал, өршээл болгаш амыр-тайбың биске бактаазынам!

Ынакшылче база алыс шын өөредигже чүткүңер

⁴Адавыстың биске чагааны дег, алыс шынның изин истээн чамдык ажы-төлүң дугайында дыңнап кааш, мен аажок өөрдүм. ⁵Ынчангаш мен ам дилеп тур мен, хүндүлүг агай (ол чаа чагыг эвес, а биске эң эгезинде-ле берип каан чагыг хевээр-даа болза): бот-боттарывыска ынак бооп көрээли! ⁶А ол ынакшыл дээрге-ле Бурганның чагыгларын ёзугаар амыдыраар уjurлуvуус деп билзе чогуур. Эң эгезинде-ле дыңнааныңар дег, ол чагыгның утказы мындыг: араңарда ынакшылдыг амыдыраар уjurлуг силер.

⁷Иисус Христос чер кырынче кижиге мага-боттук дүжүп келген деп хүлээп көрбөс хөй санныг мегечилер бо делегейде чоруп турар. Ындыг кижиге бүрүзү мегечи-дир база Христостун удурланыкчызыдыр. ⁸Ол дээш, кызып ажылдап келгенивис чүүлдү чидирбейн, харын бүрүн шаңналды алырыңар дээш, кичээнип көрүңер. ⁹Христостун дугайында алыс шын өөредигден тайзы базып, өскээр баргаш, аңаа

* ^{5:18} «Бурганның Оглу ону кадагалаар» деп сөстөрнүн өске утказы: «Бургандан төрүттүнген кижиге бодун кадагалаар» — бооп чадавас.

* ^{1:1} «Агайга база ооң ажы-төлүнгө» — Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге база ооң кижигүннеринге хамаарыштыр ойзу адаан ат бооп чадавас.

** ^{1:3} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Иисус Христостан» деп атка «Дээрги-Чаякчы» деп сөстү немээн.

шынчы бооп артпас кижиде Бурган чок. А ол өөредигге шынчы болуп арткан кижиде Ада-даа, Оглу-даа бар. ¹⁰Силерге чедип келген кандыг-бир кижиде ол өөредигни суртаалдаары-биле ап чорбас болза, силер ону бажыңарга хүлээп албаңар база амыр-мендизин айтырбаңар. ¹¹Чүгө дээрге ындыг кижиниң амыр-мендизин айтырар болзунарза, ооң бузуттуг үүлгедиглериниң киржикчизи апаар силер.

Түңнел байыр чедиришишкини

¹²Силерге бижип, чугаалаар бодаан чүвем оон-даа хөй, ынчалза-даа ону демир-үжүк-биле саазыңга бижир хөңнүм чок болду. Ооң орнунга, бистин өөрүшкүвүс эриин ашсын дээш, удавайн силерге дужуп, арын көржүп чугаалажыр сагыштыг мен. ¹³Бурган шилээн угбаңның ажы-төлү сеңээ байыр чедирип турлар.

ИОАННЫҢ ҮШКҮ ЧАГААЗЫ

Байыр чедиришишкини

1 ¹Байгы-ла бар сеткилимден ынакшааным эргим эжим Гаийге эн улуунардан байыр.

²Ханы ынак эжим! Угаан-чүрээниң кадыы дег, мага-бодуннун кадык болуру дээш база бүгү-ле чүүлдерге чедишишкинниг болурун дээш, мөргүп тур мен. ³Чамдык бүзүрөөн эш-өөрүвүс биске келгеш, алыс шынга бердингенини база алыс шынның оруу-биле чайгылыш чок бар чыдарынны херечилээрге, аажок өөрдүм. ⁴Ажы-төлүм алыс шынның оруун эдерген деп билип аарыңдан артык өөрүшкү менээ турбас!

⁵Ханы ынак эжим! Олар-биле танышпас-даа болзунза, бүзүрөөн эш-өөрүвүстүң чаагай чоруу дээш, ак сеткилдиг ажылдап чоруур-дур сен. ⁶Олар Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң мурнунга сээ ынакшылыңны херечилеп чугааладылар. Оларның чорук-херээн уламчылаарыңга дузалажып көрөм база ону Бурганга таарымчалыг кылдыр кылып көрөм. ⁷Чүгө дээрге олар Христоска бараан болур дээш, чер кезип чорупкаш, Христоска бүзүрөөстерден чүнү-даа албайн чоруур улус-тур. ⁸Ынчангаш олар алыс шынга бараан болурунун херээнге бистин-биле кады ажылдазын дээш, ындыг улусту деткиир ужурлуг бис.

Бакты эвес, а экини өттүнери

⁹Мен Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинче чагаа бижидим, ынчалза-даа оларның удуртукчузу болуксап турар Диотреф деп кижиде бистин чугаалаан чүвевисти хүлээп албас-тыр. ¹⁰Чогум-на ынчангаш, мен ынаар чеде берзимзе, ооң чүнү кылып турарының дугайында сагындырар мен. Ол бисти бак сөстөр-биле нүгүлдеп тур, ынчалза-даа ол безин аңаа эвээш болган де. Диотреф чүгле боду эш-өөрүвүстү хүндүткелдиг хүлээп албайн турар эвес, а өске улустун ону кылырыңга шаптык кадып, харын-даа оларны Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинден үндүр сывыртап турар-дыр!

¹¹Ханы ынак эжим! Кандыг-даа бузутту эвес, а чүгле буянны өт-түнүп көр. Буянныг херектер кылып турар кижиге Бурганга хамааржыр. Бузут үүлгедип турар кижиге Бурганны көрбөөн боор.

¹²Димитрийни шупту улус эки кижиге деп үнелээр болду, алыс шын боду-ла ол дугайында херечилеп турар-дыр; бис база ол дээш дагдындывыс, а херечилеливис шынныг дээрзин билир ийик сен чоп.

Түңнел байыр чедиришишкини

¹³Оон-даа хөй чүве дугайында сеңээ бижип, чугаалап болур турдум, ынчалза-даа ону демир-үжүк-биле саазынга бижир хөңнүм чогул. ¹⁴Удавас сээң-биле арын көржүп ужуражырымга база аравыста хөөрежи бээревиске идегеп тур мен. ¹⁵Амыр-тайбыңны күзедим. Сээң өңнүктеринг байыр чедирип турлар. Шупту эш-өөрүвүске, кижиге бүрүзүңгө тускай, байырдан чедирип көр.

ИУДАНЫҢ ЧАГААЗЫ

Кирилде сөстөр

1 ¹Иисус Христостун чалчазы база Иаковтун дуңмазы Иудадан байыр. Бурган Аданың кыйгырып алганы, Ооң ынак болганы* база Иисус Христоска кадагалаткан улуска бижидим.

²Бурганның авыралы, амыр-тайбыңы болгаш ынакшылы силерге өзүп көвүдезин дээш, мөргүп тур мен.

Меге башкылар

³Эргим эш-өөр, шуптувуска хамааржыр камгалалывыс дугайында бижирин аажок күзеп турдум, ынчалза-даа Бурганның Бодунун улузунга бир удаа болгаш кезээ мөңгедө хайырлааны бүзүрел дээш, чүткүлдүг туржурун силерден күштүү-биле дилеп, чагаа бижир эргежок чугула деп көрдүм. ⁴Чүгө дээрге шаг-шаанда-ла Бижилгеге оларның шииттирерининг дугайында баш удур чугаалаан улус силернинг араңарже бүдүү кире берген-дир. Олар дээрге Бурганны хүндүлевес, боттарының самыыраан оруктарын агартыр дээш, Бурганывыстың авыралының дугайында медээни хажыдып турар бадың чангыс Чагырыкчы болгаш Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христосту хүлээп көрбөөн улус-тур.

⁵Ол бүгүнү ам билир-даа болзуңарза, Дээрги-Чаяакчы Бодунун чонун Египеттен үндүрүп эккелгеш, камгалаанын, ынчалза-даа Аңаа бүзүрөвөөн улусту сөөлүндө барып узуткап каанын силерге сагындырар боадым. ⁶Боттарының бедик байдалынга артып калбайн барган, чурттаар ужурулг черин каапкаш барган дээрнинг төлөөлерин база сактып келиңер. Бурган ам оларны өндүр улуг шүүгү хүнүндө шиидер дээш, мөңгө кинчи-биле демирлеп алгаш, алды оранның дүмбейинде тудуп турар.

* ^{1:1}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Ооң ынак болганы» эвес, а «Ооң ыдыктааны» деп бижээн.

*Бурганга удурланган улус
дугайында Бижилгеден чижсектер*

⁷ Сodom биле Гоморраны болгаш оларны хүрээлээн хоорайларны база сактып келинер. Ук хоорайларның чурттакчылары, дээрний ол төлээлери кара олчаан, самыраашкыга алзып, бирикшижиниң бужар хевири-биле бирикшижип турганнар. Шупту улусту кичээн-дирер дээш, оларны мөңгө оттуң кеземчези-биле шаажылаан. ⁸ Силерге каттышкан улус база шак ынчаар мага-бодун бужартадып, дээди эрге-чагырганы хүлээп көрбестеп, дээрний чырыткылыг чурттакчыларын бак сөглөп турар. ⁹ Дээрний кол төлээзи Михаил безин, Моисейниң мага-бодун кым ээлеп алыр дугайында эрлик-биле маргыжып тура, ону шиидип, бак сөглээрин дидинмээн, а чүгле: «Дээрги-Чаяакчы ону сенээ Боду хорозун» – дээн. ¹⁰ А ол улус боттарының билип-даа шыдавазы, чүгле адыгуузуннар ышкаш, согур меделиниң аайы-биле билири, алызы барып оларны узуткаар-даа чүүлдерни бак сөглээр-дир.

¹¹ Ол улус ат болур! Олар Каинниң шилип алган оруун эдерип чорупканнар. Валаам ышкаш, ажык-кончаа сүргеш, олар ооң частырыын катаптап турарлар база Корейниң тура халышкынынга киришкен улус дег, узуткаттырып каарлар. ¹² Ындыг улус силерниң ынакшыл дойу-чыыштарыңарга хөө кара былчактар дег боор. Олар ыят чокка силер-биле кады дойлаарлар, ынчалза-даа чүгле боттарын бодаарлар. Ындыглар – хатка сывыртаткан чаъс чок булуттар-дыр; күзүн безин дүжүт бербес, дазылы-биле тура соктуруп кааптар, ынчангаш ийи дакпыр өлген ыяштар-дыр. ¹³ Олар чүдек-бужар херектери көвүктелген далайның калчаа чалгылары; дүмбей караңгыга кезээ мөңгедэ артар кылдыр албадаткан азып чүгүрген сылдыстар дег-дир.

¹⁴ Өгбевис Адамның чедиги салгалының бирээзи боор Енох база оларның дугайында өттүр билип чугаалаан болгай: «Дыңнанар даан, Бодунуң түмөн-түмөн ыдыктыг төлээлерин эдерткен Дээрги-Чаяакчы чедип кээр. ¹⁵ Ол Бурганны хүндүлевес бачыттыг улустуң Аңаа удур сөглээн сөстери дээш база Аңаа таарымча чок ажыл-херектери дээш, оларның шуптузун шиидери-биле база сойгалаары-биле кел чыдар». ¹⁶ Ол улус үргүлчү химиренип, өскелерни буруудаткан чоруур. Олар дээрге бачыттыг күзээшкиннериниң аайындан эртпес, ал бодун мактап, адыыргаар улус-тур. Олар амы-хууда ажык-кончаа алыксааш, өске улуска чашпаалап чоруурлар.

Иисус Христостуң чедип кээриниң манаашкыны

¹⁷ А силер, эргим эш-өөр, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун элчиннериниң ооң мурнунда-ла чугаалап турган чүүлүн сактып чорунар. ¹⁸ Олар силерге: «Сөөлгү үе кээрге, Бурганны хүндүлевес күзээшкиннериниң аайындан эртпес кочуургактар тыптып кээр» – деп чугаалааннар. ¹⁹ Ындыг улус аңгылажыг эккээр, олар бо делегейден укталган согур меделиниң аайы-биле чоруур, оларда Ыдыктыг Сүлдө чок.

²⁰ А силер, эргим эш-өөр, эң-не ыдыктыг бүзүрелиңерге амыдыралыңарны быжыглап тургузунар-ла, мөргүлдеп турунарда, Ыдыктыг Сүлдениң күжү силерни башкарзынам. ²¹ Бурганның ынакшылының ачызында бодунарны шынчы кадагалап, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христос Бодунуң өршээлин – мөңгө амыдыралды силерге хайырлаарын мананар. ²² Чигзинип чоруур чамдык улуска өршээлден көргүзүнер*. ²³ Өске улусту оттан ушта соп, камгаланар, а бир чамдыктарга өршээл көргүзүп тура, кичээнинер**, оларның бачыттыг бүдүжү бужартадып каан хевинге безин дээр хөңнүнер чок болзун.

Түңнел байыр чедиришишкиннери

²⁴⁻²⁵ Дың чаңгыс Бурганга***, Камгалакчывыска – силерни буураашкындан кадагалап шыдаар база Бодунуң чырыткылыг турар черинче кем-буруу чок, өөрүшкүлүг улус кылдыр чедире берип шыдаар Аңаа – Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христосту дамчыштыр алдар, өндүр чаагай чорук, күчү-күш база эрге-чагырга эрткен бүгү үелерден бээр, ам болгаш кезээ мөңгедэ бактаазын! Аминь.

* 1:22 Бо сөстөрний өске утказы: «Чамдык улуска, ылгай көрүп тура, өршээлдиг болунар» – бооп чадавас.

** 1:23 Бо сөстөрний өске утказы: «Өске улусту оттан ушта соп, коргуп-иргип, камгаланар, оларны, коргуп-иргип, сойгаланар» – бооп чадавас.

*** 1:24-25 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бурганга» деп сөске «мерген угаанныг» деп сөстөрни немээн.

РИМЧИЛЕРГЕ ЧАГАА

Кирилде сөстөр

1 ¹Бурганга кый дирткен элчинден база Ооң Буянның Медээзин суртаалдаары-биле шилип алдынган кижиден – Христос Иисуска бараан болган Павелден байыр. ²Бурган ол Буянның Медээни оон мурнунда-ла Ыдыктыг Бижилгелерге Бодунуң медээчилерин дамчыштыр аазаан турган. ³Буянның Медээде кижини бооп төрүттүнген ызыгууру-биле Давид хаанның салгалы боор Бурганның Оглуңуң дугайында чугаалап турар. ⁴Ол дээрге Бурганның өлүглерден катап диргискеш, Бодунуң Сүлдезиниң ыдыктыгының ачызында Бурганның өндүр күчүлүг Оглу деп чарлааны Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христос-тур. ⁵Ооң ады алдаржызын дээш база бүгү өске чоннар улузу Аңаа бүзүрөй берзин, Ону дынназын дээш, элчин боор ачы-буяны Ооң ачызында алган мен. ⁶Силер база ол чоннарның санынче кирип турар болгаш, Иисус Христостуң улузу боору-биле кый дирткен силер.

⁷Римде чурттаан силер бүгүдөгө – Бурганның ынак апарганы, Ооң чону боору-биле кый деп алганы бүзүрөөн улуска – бижип олур мен. Бурган Адавыс болгаш Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостан келген авыр-тайбың силерге бактаазын.

Павелдиң римчилерге дужуксаан күзели

⁸Бүзүрелиңер дугайында бүгү делегейде улус чугаалажы бергендир. Ынчангаш чүнү-даа мурнай силер бүгүдө дээш, Иисус Христосту дамчыштыр мээң Бурганымга өөрүп четтирдим. ⁹Ооң Оглуңуң дугайында Буянның Медээни медеглеп, Аңаа бүгү бодумдан бараан бооп чоруурум Бурган херечим болзун: мөргүп турар санымда-ла силерни сактыр-дыр мен. ¹⁰Бурганның күзел-соруунуң аайы-биле ам-на силерге чеде бээр аргалыг боорумну мөргүлдөргө үргүлчү дилээр-дир мен. ¹¹Чүгө дээрге Сүлдеден келген кандыг-бир ачы-буяны силерге сөнөп чедирер дээш база силерни ооң-биле быжыглаар дээш, шагдан бээр силерни көрүксеп келдим. ¹²Биригээр чугаалаарга, ниити

бүзүреливис-биле: бодумну – силерни-биле, а силерни – бодумнуу-биле удур-дедир деткижеривис дээш, силерге ужуражыксадым. ¹³Хадунма, силерге хөй удаа барыксаанымны ыяк билип аарыңарны күзеп тур мен (ынчалза-даа мынчага дээр бир-ле байдалдар шаптыктап келди). Бүгү өске чоннар улунуң аразыңа дег, суртаалымның үре-түннелин силерниң араңарга көрүксээш, чадап кагдым. ¹⁴Мен гректер-даа, варварлар-даа* база мерген угаанныңлар-даа, мугулайлар-даа дээш, харысалгалыг мен. ¹⁵Ынчангаш Буянның Медээни Римде чурттаан силерге база суртаалдаарың күзеп тур мен.

¹⁶Буянның Медээден ыятпас мен, чүгө дээрге ол – Бурганга бүзүрөөн бүгү улусту: хамыкты мурнай иудейлерни, а оон соонда өске бүгү улусту камгалаар дээн Бурганның күчү-күжү-дүр. ¹⁷Буянның Медээде Бурганның бээр агартышкыны ажиттыңган. Ол эгезинден төнчүзүңгө чедир чүглө бүзүрөл дамчыштыр ажиттыңар. Ол дугайында Бижилгеде мынча деп бижээн: «Бүзүрелин дамчыштыр актыг болган кижини амыдыралды алыр»^a.

Кижиниң бачыттыы болгаш Бурганның килеңи

¹⁸Алыс шынны кем-буруузу-биле басып турар улус бачыттыг база бузуттуг чоруктарың үлгедирге, Бурганның килеңи дээрден ажиттынып бадып турар. ¹⁹Чүгө дээрге Бурган дугайында билип улуска чедингир апарды, Бурган Боду ону оларга хайырлады. ²⁰Бурганның көзүлбес шынарлары – Ооң мөңгө күчү-күжү база бурганчы бүдүжү бүгү чаяалганы хайгаарап көөрүн дамчыштыр кижиниң угааныңа билдингир, көскү апарды. Ынчангаш ындыг улус Бурганның мурнунга хары тудуп шыдавас! ²¹Бурганны билип алгаш-даа, олар Ону Бурганны дег алдаржитпааннар, Аңаа өөрүп четтирбээннер. А оон орнунга хоозун угаашкыңарга алзып алганнар, оларның сарыыл чок чүректери карангыга бүргедипкен. ²²Боттарың мерген угаанның бис деп санап турзажок, олар сээдеңнеп калганнар. ²³Өлүм чок Бурганның алдарыңа мөгеерин олар өлүр тынныг кижиге, куштарга, дөрт даванныг адыгуузуңарга болгаш соястаарларга азы дүрзү-бурганнарга мөгееринге орнапканнар.

* ^{1:14}Гректер азы эллиннер – еврейлер өске чоннар улунуң, сөөк-язы ылгавайн, гректер азы эллиннер деп адап турар. Варварлар – гректерниң боттарыңдан өске бүгү чоннарны адап турган ады.

^a Авв. 2:4.

²⁴ Ол улус ындыг боорга, олар чүректериниң самыралын эдерип, мага-боттарын бужартатсыннар дээш, Бурган оларны бужарталдын эргезинге хүлээди берипкен. ²⁵ Олар Бурганның алыс шынын мегеге орнапкаш, Чаяакчыга эвес, а Ооң чаяалгазынга мөгейип, бараан болуп турганнар. А Чаяакчывыс мөңгө алгыш-йөрөөлгө төлептиг болзун, аминь! ²⁶ Ооң уржуундан Бурган оларны ыянчыг күзээшкиннерниң эргезинге хүлээди берипкен: оларның херээженнери безин бойдустан бердинген бирикшилди орта эвес, үй-балай бирикшилге орнапканнар. ²⁷ Оларның эр улузу база херээженнер-биле бойдус берген бирикшилден ойталааш, бот-бодунче туралаашкындан хайнып-хөлзеп турарлар. Эр улус эр улус-биле бужар харылзаа тудуп, будалгаш, чогуур кеземчени боттарынга онааштырып келгеннер. ²⁸ Олар Бурганны билип аарын херектиг деп көрбес боорга, Бурган оларны боттарының-на будалган угаанының эргезинге, кылып болбас үен-даян чүүлдерин кылзыннар дээш, хүлээди берген. ²⁹ Ол улусту янзы-бүрү бачыттар бүргей апкан: бузут, алыккак-чиксек, ыят чок чорук, адааргал, өлүрүкчү чорук, алгыш-кырыш, меге, хоп чугаа. ³⁰ Олар нүгүлчү, Бурганны көөр хөңнү чок, турамык, адыргак, мактанькчы, бузут үлгедирде тывынгыр, ада-иезин хүндүлевес улустур. ³¹ Олар угаан чок, эткен сөзүңгө ээ болбас, кымга-даа ынакшыл биле өршээл көргүспес улус-тур. ³² Ындыг чүүлдер үлгедикчилерин өлүмгө төлептиг деп көөр Бурганның хоойлузу барын олар билир. Ынчалза-даа чүглө боттары бачыт үлгедип турар эвес, а ындыг үлгедиглер кылып чоруур өске улусту база деткип турарлар.

Бурганның чөптүг шүүгүзү

2 ¹ Ындыг болганда, өске улусту буруудадып турар болзунза, сен база Бурганның мурнунга харыы тудуп шыдавас сен, тала. Өске кижини буруудаткаш, бодунну база буруудатканың ол-дур, чүгө дээрге бодун база оларга дөмей чүүлдерни үлгедип турар-дыр сен. ² Ындыг чүүлдер үлгедикчилерин Бурганның шүүгүзү чөптүү-биле шиидерин билир бис. ³ Бодуннуң база үлгедип турарың чүүлдер дээш, өске улусту буруудаткаш, ооң-биле Бурганның шүүгүзүндөн чайлай бээр мен деп бодадың бе, тала? ⁴ Азы сен Ооң өндүр улуг ачы-буянын, кеземче онаавас өршээлдин, шыдамын тооп көрбезиң ол бе? Бурганның ачы-буяны сени бачыдың миннип, Олче эглиринче эккел чыдарын билбезиң ол бе? ⁵ Чөрүү база бачыдың миннир хөңнүң чок болгаш, Бурганның чөптүг шүүгүзү көстүп кээр Ооң килениниң хүнүнде кырыңче чүдүрлүр килени бодун-на эндере чыып аар-дыр

сен. ⁶ Бурган ол хүнде «Кижини бүрүзүн ажил-херектерин барымдаалап, шаңнаар азы шиидер»^а. ⁷ Буянын ажил-херектерни доктаамал кылып, алдар, мактал-хүндү болгаш өлүм чок чорук дилээн улуска Ол мөңгө амыдыралды хайырлаар. ⁸ А бодунун ажыын бодаар, алыс шынын дыннавайн, бузутту дыннаар улусту Бурганның килени болгаш күштүг хордалы манап турар. ⁹ Бузут үлгеткен бүгү улусту — баштай иудейлерни, а ооң соонда өске бүгү улусту — айыыл-халап биле хилинчек манап турар. ¹⁰ А буян кылып чоруур бүгү улуска — баштай иудейлерге, а ооң соонда өске бүгү улуска — алдар, мактал-хүндү болгаш амыр-тайбыңны Бурган хайырлаар. ¹¹ Чүгө дээрге Ол кымны-даа дээр кылдыр санап, ылгай көрбес.

¹² Ыдыктыг хоойлуну хүлээп албайн, бачыт үлгеткен улус ыдыктыг хоойлудан дашкаар өлү бээрлер. Ыдыктыг хоойлуну бээрге, бачыт үлгеткен улус ооң аайы-биле шииттирер. ¹³ Чүгө дээрге ыдыктыг хоойлуну чүглө дыннап эвес, а сагып турар улус Бурганның мурнунга актыг болур. ¹⁴ Бижимел ыдыктыг хоойлузу чок өске чоннар улусту ооң негелделерин боттары ала-чайгаар күүседип турар болганда, оларның ыдыктыг хоойлузу чок-даа болза, боттары боттарынга хоойлу-дүрүм бооп чоруур-дурлар. ¹⁵⁻¹⁶ Ыдыктыг хоойлу оларның чүректеринде бижиттингенин олар ооң-биле бадыткап турарлар. Оларның арын-нүүрү база ону херечилээн-дир. Улустун чажыт бодалдарын мээң Буянын Медээм ёзугаар, Иисус Христосту дамчыштыр Бурганның шиидери шүүгү хүнүнде ол бодалдарның бир чамдыызы оларны буруудадыр, а өскелери — өршээр.

Иудейлер болгаш ыдыктыг хоойлу

¹⁷ А сен иудей мен деп адаттынар, ыдыктыг хоойлуга ынаныр болгаш Бурганым бар деп мактаныр-дыр сен. ¹⁸ Ооң күзел-соруун билир, ыдыктыг хоойлуга өөрөнгөн болгаш, алыс эки чүүлдү шилип ап шыдаар-дыр сен. ¹⁹⁻²⁰ Согурларның үдекчизи, дүмбей караңгыда турарларга чырык, сээденнерниң кижизидикчизи, бүдүүлүктерниң башкызы мен деп бүзүрээр-дир сен. Билиг биле алыс шынын бодунда сиңирген ыдыктыг хоойлу сенде бар боорга, ындыг деп бүзүрээриң ол-дур. ²¹ Өске улусту өөрөдип турар-дыр сен, а бодунну чүгө өөрөтпес сен? «Оорлава» деп суртаалдап тура, чүгө оорланыр сен? ²² «Кады чурттаан эжинге өскерилбе» деп чугаалааш, чүгө өскерлир сен? Дүрзү-бурганнарны көөр хөңнүң чок бодун, чүгө чүдүлгө өргээлери үптээр

^а У. ч. 24:12.

сен?^{*} ²³ Ыдыктыг хоойлум бар деп мактаныр бодун, чүге ону хажыдып, Бурганны бак атка кирир сен? ²⁴ Бижилгеде бижээни дег, «Силер дээш, өске чоннар улузунда Бурганның адын бак сөглөп турар-дыр»^а.

Иудейлер болгаш кыртыжап демдектээшкин

²⁵ Ыдыктыг хоойлуну сагып чоруур болзунза, чүгле ынчан кыртыжап демдектедири ажыктыг. А ыдыктыг хоойлуну хажыдып турар болзунза, кыртыжап демдектеткениң ужур-утка чок. ²⁶ Кыртыжап демдектетпээн кижини ыдыктыг хоойлунун негелделерин сагып турар болза, Бурган ону кыртыжап демдектеткен кижини деп санаваас бе? ²⁷ Ындыг болганда, кыртыжап демдектетпээн-даа болза, ыдыктыг хоойлуну сагып чоруур кижини сени буруудады бээр. Бижимел ыдыктыг хоойлулуг болгаш кыртыжап демдектеткен-даа болзунза, ыдыктыг хоойлуну сагывайн чоруур боорунга, ол кижини сени буруудады бээр-дир. ²⁸ Даштыкы ылгавыр демдектери-биле иудей бооп турар кижини ёзулуг иудей болбас, мага-ботта даштыкы кыртыжап демдектээшкин база ёзулуг кыртыжап демдектээшкин болбас. ²⁹ Чок! Ёзулуг иудей дээрге, сеткил-хөңнү ындыг кижини-дир, а ёзулуг кыртыжап демдектээшкин дээрге, бижиттинген дүрүмден эвес, а Сүлдеден кээр чүректин кыртыжап демдектээшкини-дир. Ындыг иудейни улустун эвес, а Бурганның аксы мактаар.

3 – ¹ Ынчаарга иудей боорга азы кыртыжап демдектедирге, чүзү экил, ажыктыг чүүл бар бе?

– ² Ийе, бүгү талазындан ап көөрге, ажыктыг. Хамыктын мурнунда, оларга Бурганның сөстерин бүзүрөп дааскан-дыр.

– ³ А иудейлерниң чамдыызы Аңаа шынчы эвес боор болза, чүү боорул? Оларның шынчы эвези Бурганның аазаан аксы-сөзүңге шынчызын күш чок болдулар бе?

– ⁴ Канчап-даа чок! Бижилгеде Бурганның дугайында: «Шупту сөстерин дээш, актыг сен, шүүгүге чаргылдашыңза, тиилеп алыр сен»^б – деп бижээни дег, кижини бүрүзү-даа мегелээр болза, Бурган аазаан аксы-сөзүңге дөмей-ле шынчы.

^{*} ^{2:22} «Чүге чүдүлгө өргээлери үптээр сен?» деп сөстерниң өске утказы: «Чүге Бурганның өргээзин чүдередиң, бак атка киририң турар сен?» – бооп чадавас.

^а Ис. 52:5; Иез. 36:20. ^б Ыд. ыр. 50:6.

– ⁵ А бистиң шын эвес чоруувус Бурганның чөптүүн улам тода көргүзүп турар болза, чүү дээр бис? Бисче Бодунуң килениң дүжүргөш, Бурган шын эвес кылып турар чадавас дивээн бе? (Кижиниң угаап шыдаар харыы-биле чугаалап тур мен.)

– ⁶ Ындыг эвес болбайн канчаар! Оон башка Ол бо делегейни канчап шиидип шыдаарыл?

– ⁷ А мээң мегем дамчыштыр Бурганның алыс шыны харын тода көстүп, Ооң алдары улам көвүдээр болза чүл? Ынчаарга мени, бачыттыг кижини дег, чүге шиидип турарыл? ⁸ «Буян болзун дээш, бузут үүлгедирин өөредип турар силер» – деп, чамдык нүгүлчүлерниң бисти буруудадып турары шын эвес. Ындыг нүгүлчү улустун шииттирери чөптүг!

Бурганның мурнунга актыг чаңгыс-даа кижини чок

– ⁹ Ынчаарга чүл? Бистиң, иудейлерниң, өскелерден арта берген чүвүс барыл?

– Чүвүс-даа чок. Иудейлер-даа, өске чоннар улузу-даа – шуптузу бачытка туттурган деп ооң мурнунда-ла буруудаткан болгай мен. ¹⁰ Бижилгеде мынчаар бижээн: «Бурганның мурнунга актыг чаңгыс-даа кижини чок. ¹¹ Бурганны угаап билер, Ону дилеп турар кым-даа чок. ¹² Бүгү улус Бургандан соора барган, кымның-даа ажык-дүжүү чок; кым-даа, оода чаңгыс-даа кижини, буян кылбайн турар»^а. ¹³ «Оларның өгү – өлгөн кижиниң ажык кавайы дег; олар дылы-биле меге тарадырлар»^б; «Оларның эриннеринде чылан хораны бар»^в. ¹⁴ «Оларның аастарын каргыш биле оо-хоран сөстер долган»^г. ¹⁵ «Олар өлүрүүшкүннү анаа чүве кылдыр көөрлер. ¹⁶ Оларның эрткен оруунга сандарал биле өлүм-чидим артып каар; ¹⁷ а амыртайбыңның оруун олар билбес»^д. ¹⁸ «Оларда Бурганны хүндүлээн коргуушкун чок»^е.

¹⁹ Кым-даа бодун агартырын семезин дээш, харын бүгү кижини төрөлгөтен Бурганның мурнунга харыы тутсун дээш, ыдыктыг хоойлуда чугаалап турар бүгү чүүл ооң чагыргазының адаанда турар улуска хамааржыр дээрзин билер бис. ²⁰ Ынчангаш ыдыктыг хоойлуну сагааны-биле «Кым-даа Ооң мурнунга актыг бооп шыдавас»^ж. Чүге дээрге ыдыктыг хоойлу дамчыштыр кижини бачытты медресеп билип боор.

^а Ыд. ыр. 13:1-3. ^б Ыд. ыр. 5:10. ^в Ыд. ыр. 139:4. ^г Ыд. ыр. 9:28. ^д Ис. 59:7-8. ^е Ыд. ыр. 35:2. ^ж Ыд. ыр. 142:2.

Актыг боору бүзүрел дамчып кээр

²¹А ам, ыдыктыг хоойлудан хамаарылга чокка, Бурганның улусту кем-буруудан агартыр оруу ажыттынган-дыр, ол дугайын ыдыктыг хоойлу биле медээчилер база херечилеп турар. ²²Ол дээрге, Иисус Христоска бүзүрөөн дээш, Бурганның хайырлаар агартышкыны-дыр, ону бүзүрөөн улустуң шуптузунга хайырлаар. Бурганның мурнунга улуста кандыг-даа ылгал чок: ²³олар шупту бачыт үүлгеткеш, Бурганның алдарының чырыындан ырадыр шөлүттүрүпкеннер болгай. ²⁴Улус шупту Бурганның авыралы-биле, оларны хостаар дээн Христос Иисусту дамчыштыр, агартышкынны халаска ап шыдаар. ²⁵⁻²⁶Христоска бүзүрөөн бүгү улус Ооң ханы-биле Бурганның киленин чайладып шыдазын дээш, Бурган Христосту өргүл чижик кылдыр көргүскен. Улустуң биеде – Ооң оларны шыдажып турган үезинде – үүлгеткен бачыттарын тоовайн эртирипкен Бурган Бодунун чөптүүн көргүзөр бодааш, ынчаар кылган. Ол ышкаш Бурган амгы үеде база чөптүүн көргүзөр бодаан. Ынчангаш Бурган чөптүг-даа-дыр, Иисуска бүзүрөөн улусту агартып турар-даа-дыр.

– ²⁷Ынчаарга ам чүнүң-биле мактаныр бис?

– Чүнүң-биле-даа эвес.

– А чүгө? Ажыл-херектер негээр ыдыктыг хоойлуну сагаанывыс дээш, мактанып болбас бис бе?

– Чок! Чүгле бүзүрелдин дүрүмү дээш. ²⁸Чүгө дээрге кижик чүгле бүзүрели дээш, ыдыктыг хоойлуну сагаанындан хамаарылга чокка, актыг боор деп бадыткап турар бис.

– ²⁹А Бурган? Таанда Ол чүгле иудейлерниң Бурганы бе? Өске чоннар улузунга база Бурган болбас бе?

– Ийе, Ол – өске чоннар улузунга база Бурган боор. ³⁰Бурган чаңгыс. Ол кыртыжап демдектеткен-даа, кыртыжап демдектетпээн-даа улусту бүзүрели дээш, бир дөмей агартыр.

– ³¹Ынчаарга бүзүреливис дээш, ыдыктыг хоойлуну узуткап тура-рывыс ол бе?

– Канчап-даа чок! Харын ону быжыглап турар-дыр бис.

Авраамның үлегер-чижээ

4 – ¹Бистин өгбевис Авраам чүнү билип алганыл, ол дугайында чүү дээр бис?

– ²Авраамны Бурган ооң ажыл-херектери дээш агарткан болза, аңаа мактаныр чылдак турбайн канчаар. Чүгле ооң мактаныр чылдаа

чок болган. ³Чүгө дээрге Бижилге чүнү чугаалап турарыл? «Авраам Бурганга бүзүрей бээрге, Бурган ону актыг деп санаан»^а.

– ⁴Ажылчыннарның ажыл төлевири – хайырлал эвес, а оларның ажылдап алган шалыны деп санаттырар. ⁵Ынчаарга кижик ажыл-херектерге эвес, а бүзүрелге идегээш, бачыттыг улуска агартышкын бээр Бурганга бүзүрээр болза, Ол ооң бүзүрөөнин агартышкын кылдыр санаар. ⁶Ажыл-херектеринден хамаарылга чокка Бурганның мурнунга актыг деп санаткан кижиниң амыр-чыргалының дугайында чугаалап тура, Давид база ону бадыткаан:

⁷«Кем-буруузу өршээттинген, бачыттары дуй хагдынган улус амыр-чыргалдыг.

⁸Дээрги-Чаяакчы ооң бачыдын кем-буруу кылдыр санаваан кижик амыр-чыргалдыг»^б.

– ⁹А ол амыр-чыргал чүгле кыртыжап демдектеткеннерге хамааржыр бе азы кыртыжап демдектетпээн улуска база бе?

– Авраамның бүзүрелин ооң агартышкыны кылдыр санаан деп чугаалаар-дыр бис. ¹⁰А кажан ынчаар санааныл? Ооң кыртыжап демдектеткениниң бетинде бе азы соонда бе?

– Кыртыжап демдектеткениниң соонда эвес, а бетинде! ¹¹Кыртыжап демдектедир бетинде-ле, Авраам бүзүрелин дамчыштыр агартыргаш, бадыткал кылдыр кыртыжап демдектээшкинниң демдээн ооң соонда кылдыртып алган. Ынчангаш ол шупту кыртыжап демдектеттирбээн бүзүрөөн улустуң адазы апарган. Ол дээш, Бурган оларны база актыг деп санаан. ¹²Авраам өгбевис кыртыжап демдектеттирген улустуң база адазы апарган. Олар, кыртыжап демдектедиринден ангыда, Авраам кыртыжап демдектеттирбээнде-ле, ол өгбевиске бар турган бүзүрелдин соон истеп чоруп орап улус-тур.

Бурганның аазаашкыны бүзүрел дамчыштыр боттаныр

¹³Авраам база ооң үре-салгалы Бурганның оларга бо делегейни өнчү кылдыр бээр деп аазаашкынын алганнар. Авраам аазаашкынны ыдыктыг хоойлунун негелделерин сагааны дээш эвес, а ону агартып турар бүзүрели дээш алган. ¹⁴Ол аазаашкын чүгле ыдыктыг хоойлуну сагып чоруур улуска хамааржыр турган болза, бүзүрел ажык чок, а аазаашкын – жур-утка чок апаар турган. ¹⁵Чүгө дээрге ыдыктыг хоойлу Бурганның киленин, кеземчезин эккээр; а кайда ыдыктыг хоойлу

^а Э. д. 15:5. ^б Ыд. ыр. 31:1-2.

чогул, ында оон хажыдышкыны база чок. ¹⁶Улус Бурганның азаан чүүлүн бүзүрел дамчыштыр алыр ужурлуг. Ол азаашкын ынчан Бурганның авыралы боор база Авраамның бүгү салгалынга: чүгле ыдыктыг хоойлунун аайы-биле эвес, а Авраамның бүзүрелиниң аайы-биле амыдырап чоруур улуска база күштүг боор. Авраам — шуптувустун адавыс-тыр. ¹⁷Бижилгеде Бурган анаа мынча дээн болгай: «Мен сени хөй чоннарның адазы кылып кагдым»^а. Ынчангаш өлүглерни тынгарыптар, чок чүвени Бодунун күзел-соруу-биле бар кылыптар Бурганга Авраам бүзүрей берген. ¹⁸Кандыг-даа идегел артпаанда безин, Авраам дөмей-ле идегеп, бүзүрей бергеш, Бижилгеде Бурганның аңаа: «Сээң салгалың ол хире эмге-тикчок хөй боор»^б — деп чугаалааны дег, эндерик хөй чоннун адазы апарган. ¹⁹Назы-харының чүс чоокшулап, мага-бодунун барык өлүглени бергенин, а Сарраның база ачы-үрелиг боор харык чок апарганын Авраам билип турза-даа, оон бүзүрели кошкаван. ²⁰Авраам чигзинмээн, Бурганның азаашкынынга бүзүрээрин соксатпаан, харын-даа бүзүрээнинге улам быжыгып, Бурганны алгап йөрээген. ²¹Азаашкынын күүседип шыдаар күчү Бурганда бар деп, ол ыяк бүзүрөп турган. ²²Шак ол дээш, Бурган «Ону актыг деп санаан»^в. ²³Бижилгеде «Ону актыг деп санаан» деп сөстөр чүгле Авраамга эвес, ²⁴а биске база хамааржыр. Дээрги-Чаяакчывыс Иисусту өлүглерден катап диргискен Бурганга бүзүрээнивести база бистиң актыывыс кылдыр хүлээп көөр. ²⁵Бистиң бачыттарывыс дээш, Иисусту өлүмге хүлээткен база Бурганга агартырывыс дээш, Ону катап диргискен.

Бурганга агартырының үре-түңнели

5 ¹Бүзүреливистин ачызында агартырган болгаш, Дээрги-Чаяакчывыс Иисусту дамчыштыр Бурган-биле эп-найыралдыг бис. ²Бисте ам бар апарган Бурганның авыралынче Христос бисти бүзүрелдин оруу-биле чедире берген. Ынчангаш Бурганның алдарын үлежир бис деп идегеливис дээш, өөрүп-байырлап тур бис. ³Чүгле ол дээш эвес, а хилинчек көрүп турарывыс дээш база өөрүп-байырлап тур бис, чүге дээрге хилинчээвистен шыдамык чорук төрүттүнерин билир бис. ⁴А шыдамык чоруктан — шылгаттынган аажы-чан, а шылгаттынган аажы-чандан — идегел төрүттүнер. ⁵А идегел бисти хөөн калдырбас, чүге дээрге Бурган биске хайырлааны Ыдыктыг Сүлдени дамчыштыр Бодунун ынакшылын чүректеривисче синниктир кудупкан.

^а Э. д. 17:5. ^б Э. д. 15:5. ^в Э. д. 15:6.

⁶Ам-даа күш кирбээн чорувуста, Бурганны хүлээп көрбес бисти дээш, Христос доктааткан үеде өлгөн. ⁷Актыг кижиниң өлүрү чөгенчиг-ле боор (ындыг-даа болза, аажок эки кижиниң өлүрү чөгенчиг-ле боор (ындыг-даа болза, аажок эки кижиниң өлүрү чөгенчиг-ле боор (ындыг-даа болза, аажок эки кижиниң өлүрү чөгенчиг-ле боор). ⁸А Христос, ам-даа бачыттыг хевээр турувуста, бис дээш өлгөн. Бурган Бодунун биске ынакшылының бүгү күжүн шак ынчаар көргүскен.

⁹Ынчангаш Оон өргүл болган өлүмүнүн ачызында агартырган болганывыста, ам Ону дамчыштыр Бурганның киленинден камгалал алырывыс ылап болбайн. ¹⁰Дайзыннар бооп турган үевисте безин Оон Оглуунун өлүмүн дамчыштыр Бурган-биле эптежип алган болганывыста, ам, эптешкен соовуста, Оон Оглуунун амыдыралын дамчыштыр камгалалды ылап алыр бис. ¹¹Чүгле ол эвес! Ону дамчыштыр ол эптежилгени алганывыс Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун ачызында Бурган дээш, өөрүп-байырлап тур бис.

Адам болгаш Христос

¹²Ынчангаш бачыт бо делегейге чаңгыс кижини дамчып кирип келген, а бачыт-биле кады — өлүм база; а өлүм бүгү улустун салым-хуузу апарган, чүге дээрге шупту улус бачыт үүлгеткен. ¹³Ыдыктыг хоойлуну бээр мурнуу чарыында-ла, бачыт бо делегейге бар турган. Ындыг-даа бол хоойлу чок турда, бачыт кем-буруу деп санатпас. ¹⁴Ынчалза-даа Адамның үезинден Моисейниң үезинге чедир, Адамга дөмей кемниг херек үүлгетпээн улусту безин, өлүм чагырып келген. Оон чедип кээр ужурлуг өске Кижиниң эге үлегери — Адам ол болган.

¹⁵Ынчалза-даа Адамның кемниг херээн Бурганның ачы-буян хайырлалы-биле деннеп болбас: чаңгыс кижиниң кемниг херээ дээш, хөй улус өлгөн. А чаңгыс Кижиниң — Иисус Христостун авыралын дамчыштыр Бурганның хөй улуска ачы-буян хайырлааны эгээртинмес элбек болган. ¹⁶Бурганның ачы-буян хайырлалын чаңгыс кижиниң бачыдының уржуктары-биле деннеп болбас: чаңгыс кижиниң кемниг херээ — буруу онааган шииткелге чедирген, а авырал хайырлалы — хөй кемниг херек үүлгеткен улусту Бурганның мурнунга агарткан. ¹⁷Бир-тээ, чаңгыс кижиниң үүлгеткен кемниг херээниң ужун өлүм чагыра берген болганда, чаңгыс Кижиниң — Иисус Христостун ачызында Бурганның авыралының агартышкын бээр элбек хайырлалын алган улус Оон-биле кады амыдырап, ылап чагырбайн канчаар! ¹⁸Ындыг болганда, чаңгыс кижиниң кемниг херээ шупту улуска буруудаткан шииткелди онааганы дег, чаңгыс Кижиниң агартышкын дээш кылган ажил-херээ шупту улусту Бурганның

мурнунга агартып, амыдыралды хайырлаар. ¹⁹Шак ынчаар чангыс кижиниң Бурганның сөзүн дыңнавааны хөй улусту бачыттыг кылып каанда, чангыс Кижиниң дыңнангырын дамчыштыр дыка хөй улус агартыраар.

²⁰Ыдыктыг хоойлуну сөөлзүредир, кемниг херектерни медепер билири өзүп-көвүдезин дээш, улуска берген. Ынчалза-даа кайда бачыт көвүдээнил, ында Бурганның авыралы база улам-на элбекшип, көвүдээн. ²¹Бачыттың өлүмнү дамчыштыр чагырып турганы дег, Бурганның авыралы база бисти кем-буруувустан агартып, Дээрги-Чаякчывыс Иисус Христосту дамчыштыр мөңгө амыдыралды хайырлаар дээш, чагыра бээр.

*Бачытка хамаарыштыр — өлүг, а Христоска
хамаарыштыр — дириг*

6 — ¹Ам чүү дээр бис? Бурганның авыралы өзүп-көвүдезин дээш, бачыттан адырылбайн амыдыраар бис бе?

— ²Канчап-даа чок! Бачытка хамаарыштыр өлгөн болгай бис, канчап моон соңгаар ооң-биле харылзаалыг амыдыраар бис? ³Азы Христос Иисус-биле харылзаавыс барын көргүзөр дээш, сугга суктуруп тура, Ооң өлүмүн база үлешкенивисти уттуп алдыңар бе? ⁴Сугга суктуруп — өлүмүн үлежип тура, Ооң-биле кады хөөржүттүрген бис. А ам, Адазының алдарлыг күжү-биле өлүглерден катап дирлиген Христоска дөмей, бис база чаа амыдырал-биле амыдырап боор бис.

⁵Дөмей өлүм-биле өлгөш, Ооң-биле тудуш харылзаалыг апарганывыста, Аңаа дөмейлештир катап дирлип кээр бис! ⁶Бачыттыг бүдүжүвүс моон соңгаар бисти башкарбазын дээш, моон соңгаар бачыттың кулдары болбазывыс дээш, биеэги амыдыралывыска турган амы-хуувус Ооң-биле кады белдир-креске хере шаптыртып өлгенин билир бис. ⁷А өлгөн кижини бачыттың чагыргазындан хосталыр.

⁸Христос-биле кады өлгөн болганывыста, Ооң-биле кады амыдыраарывыска бүзүрээр бис. ⁹Христос өлүглерден катап дирлигеш, ооң соонда өлбөс деп билир бис: өлүм ам Ону чагыраар эрге чок. ¹⁰Ол чангыс катап өлүрде, бачытка хамаарыштыр кажан кезээде өлгөн. Ол ам амыдыраарда, Бурган дээш амыдырап чоруур. ¹¹А силер база, Христос Иисус-биле харылзаалыг апаргаш, боттарыңарны бачытка хамаарыштыр — өлүг, а Бурганга хамаарыштыр — дириг бис деп бодап алыңар.

¹²Ынчангаш өлүмнүг мага-бодуңарга бачыт хааннавазын, ооң тудураашкыннарыңа силерни чагырты бербезин. ¹³Мага-бодуңарның

кандыг-бир кезектери, бузуттун чепсектери бооп, бачытка ажыглаттырып аарын соксадыңар. Ооң орнунга, өлүмден амыдыралче ээлген улусту дег, бүгү бодуңарны Бурганның бүрүн ажыглаар эргезинге бериптинер. Мага-бодуңарның кезектери база буянның чепсектери бооп, Ооң ажыглалынче кирзинер. ¹⁴Бачыт силерни оон ыңай башкарбас апаар, чүгө дээрге ыдыктыг хоойлуга эвес, а Бурганның авыралыңга чагырты берген силер.

Бачыттан хосталган улус

— ¹⁵Ынчаарга чүл? Ыдыктыг хоойлуга эвес, а Бурганның авыралыңга чагырткан болганывыста, бачыт үлгедип боор бис бе?

— Канчап-даа чок! ¹⁶Боттарыңарны кандыг-бир кижиниң эргезинче кулдар кылдыр берипкен болзуңарза, чагыртып турар кижиниң кулдары апарганыңарны билбес силер бе? Чок-ла болза өлүмче аппаар бачыттың кулдары, чок-ла болза агартышкынче аппаар Бурганга дыңнангыр чоруктун кулдары боор силер. ¹⁷Бир шагда бачыттың кулдары чордуңар, ынчалза-даа силерге дамчыткан өөрөдигге чүрөөңер ханызындан чагырты бердинер. Ол дээш, Бурганга алдар! ¹⁸Силерни бачыттың кулданыындан хостап каарга, буянның кулдары апардыңар. ¹⁹(Билбейн баарлар ирги бе дээш, улуска билдингир чижек ажыглап, силерге чугааладым.) Бир шагда мага-боттарыңарның кезектерин бужар болгаш хай-чагырга чок чорукка кулданыгга берипкениңер дег, ам оларны чүглө Бурган дээш амыдыраары-биле буянның кулданыынче бериптинер.

²⁰Бачыттың кулдары чораан үеңерде, буяндан хостуг чордуңар. ²¹Ам кээп ыядып эгелээниңер ажил-херектеринерден кандыг үре-түннел чедип алдыңар? Оларның эчис түннели өлүм болду чоп. ²²А ам, бачыттан хосталган соонда, Бурганның кулдары апаргаш, ооң үре-түннели кылдыр — чүглө Бурганга бараалгаткан амыдыралды; а эчис түннел кылдыр — мөңгө амыдыралды ап тур силер. ²³Чүгө дээрге бачыттың телевири — өлүм, а Бурганның ачы-буян хайырлалы — Дээрги-Чаякчывыс Христос Иисуска башкарткан мөңгө амыдырал болгай.

Ыдыктыг хоойлудан хосталган улус

7 ¹Ха-дунма, билир болбайн канчаар силер (ыдыктыг хоойлу деп чүл ол дээрзин билир улуска чугаалап тур мен), кижини чүглө дириг чорда, ыдыктыг хоойлу ону башкарар. ²Чижээ, хоойлу ашактыг херээженни, ашаа дириг чорда, ооң-биле тудуш кылдыр көөр. Ынчалза-даа ол херээжен, ашаа өлүп калза, өг-бүлө хоойлузунун

хүлээлгелеринден хосталы бээр. ³ Ынчангаш ол херээжен, ашаа дириг турда, өске кижиге барып алза, ашаанга өскерилген боор. А ашаа чок апаар болза, ол херээжен хоойлудан хосталы бээр болгаш, өске кижиге барып алза, ашаанга өскерилген деп санатпас.

⁴ Силер-биле база ындыг боор, ха-дунма. Өлүглерден катап диргизип каан өске Кижиге хамааржыр дээш база Бурганга шынчынарнын үре-түннелин көргүзөр дээш, Христостун мага-бодунуң кезик-чамдызы апарып, ыдыктыг хоойлуга хамаарыштыр өлгөн силер. ⁵ Кижиге бүдүжүвүстүң аайы-биле амыдырап чорувуста, ыдыктыг хоойлунун хөөктүргени бачыттыг күзээшкиннер мага-боттарывыска салдарын халдадып турганнар, а оларнын үре-түннели – өлүм боор турган. ⁶ А ам ыдыктыг хоойлудан хосталган бис, чүге дээрге бисти салбайн, тудуп турган бүгү чүүлдерге хамаарыштыр өлгөн бис; бис ам Бурганга биеэги бижимел ыдыктыг хоойлуну эдерери-биле эвес, а Сүлдеге башкарткан чаартыган амыдыралывыс-биле бараан бооп турар бис.

Ыдыктыг хоойлу болгаш бачыт

– ⁷ Ынчаарга ам чүү дээр бис? Бачыт ыдыктыг хоойлудан тывылган бооп турар бе?

– Канчап-даа чок! Ынчалза-даа ыдыктыг хоойлу эвес болза, бачыт деп чүл ол дээрзин билбес боор мен. Ыдыктыг хоойлу «Өскениң чүвезин алыксава» деп чугаалаваан болза, алыксаары деп чүл ол дээрзин билбес боор мен.

⁸ Бачыт Бурганның айтышкынын ажыглаптар чылдак тып алгаш, меңээ янзы-бүрү күзээшкиннер тывылдырган, а ыдыктыг хоойлудан дашкаар бачыт өлүг болгай. ⁹ Бир кезек өйде ыдыктыг хоойлу чок амыдырап чордум. Ооң соонда айтышкын кээрге, бачыт дирлип келген, ¹⁰ а мен өлү бердим. Амыдырал эккээр ужурлуг турган айтышкын меңээ өлүм эккелген. ¹¹ Бачыт айтышкынны ажыглаптар чылдак тып алгаш, мени дуурайлапкаш, ол айтышкынның дузасы-биле мени өлүрүп каан. ¹² А Бургандан кээр хоойлу ыдыктыг-дыр, ооң айтышкыннары ыдыктыг, чөптүг болгаш буянын-дыр.

– ¹³ Ынчаарга ол буянын чүүл меңээ өлүм эккелген мындыг бе?

– Канчап-даа чок! Өлүм – бачыттын үүлгедии-дир, бачыт оон-биле бодунуң ёзулуг арнын көргүскен: ол буянын чүүлү ажыглааш, меңээ өлүм эккелген. Ынчангаш бачыттын кайы хире бачытты айтышкынның ачызында оон-даа көскү апаар.

¹⁴ Ыдыктыг хоойлу сүлдewisке хамааржырын билир бис, а мен дээрге бачытка кул кылдыр саттырыпкан база бачыттыг мага-бодум бар кижиге болгай мен. ¹⁵ Чүнү кылып турарымны бодум безин билбес-тир мен. Күзээн чүүлүмнү боттандырбас, а хөңнүм чок чүүлдү боттандырап-дыр мен. ¹⁶ Күзевээн чүүлүмнү кылып турар болзумза, ыдыктыг хоойлу чөптүг деп чөпшээрешкеним ол-дур. ¹⁷ Ынчалза-даа ол дээрге мээң эвес, а менде амыдырай берген бачыттын үүлгедии-дир. ¹⁸ Менде (азы мээң кижиге бүдүжүмде) буян чогуң билир мен. Буян тарыыр күзелим бар, ынчалза-даа оон чүү-даа үнмес-тир. ¹⁹ Чүге дээрге, күзээним дег, буян тарывайн, оон орнунга хөңнүм чок бузутту боттандырып чоруур-дур мен. ²⁰ А бир-тээ, кылыр хөңнүм чок чүвени боттандырып турар болзумза, херек кырында мен бодум эвес, а менде амыдырай берген бачыт салдарын көргүзүп турар-дыр.

²¹ Ынчаарга бодумга хамаарыштыр мындыг дүрүм-хоойлу барын эскердим: буян кылыр дээримге-ле, бузут мурнунче кире халаан боор-дур. ²² Угаан-сагыжымга Бурганның хоойлузун өөрүшкү-маңнайлыг хүлээп алыр-дыр мен. ²³ Ынчалза-даа кижиге бүдүжүмде өске дүрүм-хоойлу барын эскердим. Ол дүрүм-хоойлу угааным хоойлузунга удур демисежип, мени мага-бодумда ажыл-херээн боттандырган бачыттын дүрүм-хоойлузунун туттурукчузу кылып турар. ²⁴ Аас-кежик чок күжүр-дүр мен! Өлүмче чыгаан бо мага-бодумдан кым мени хостаарыл?! ²⁵ Бурганга өөрүп четтирип тур мен, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христосту дамчыштыр Ол мени хостап каар.

Ынчангаш мен чүгле угааным-биле Бурганның хоойлузунга бараан бооп турар мен, а кижиге бүдүжүм-биле бачыттын дүрүм-хоойлузунуң кулу-дур мен.

Сүлдеге башкарткан амыдырал

8 ¹ Ындыг болганда Христос Иисуска башкарткан* улуска ам кандыг-даа буруудадыр шииткел чок. ² Чүге дээрге Христос Иисусту дамчыштыр амыдыралды берип турар Сүлдениң дүрүм-хоойлузу мени бачыттын база өлүмнүң хоойлузундан хостаан болгай. ³ Бачыттыг бүдүжүвүске күш чедип чадап каан ыдыктыг хоойлунуң кылып шыдаваан чүвезин Бурган боттандырган. Бурган Бодунуң Оглон бачыттыг кижиге дөмей мага-боттуг кылдыр, бачыт дээш өргүл боору-биле

* ^{8:1} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Боттарының кижиге бүдүжүнүң аайы-биле эвес, а Сүлдениң аайы-биле амыдыраан» – деп сөстөрни немээн.

чорудупкан. Ол ооң-биле кижиге бүдүжүнүн бачыдын шииткен. ⁴Бачыттыг бүдүжүнүн эвес, а Сүлдениң аайы-биле амыдырап чоруур бистиң ыдыктыг хоойлунун чөптүг негелделерин күүседип шыдаары-выс дээш, Бурган ынчаар кылган.

⁵Кижиге бүдүжүнүн аайынче кирген улус ооң күзээшкиннери дээш сагыш човап, оларны бодап чоруур; а Сүлдениң аайынче кирген улус Ооң күзээн чүүлдерин бодап чоруур. ⁶Кижиге бүдүжүнүн күзээшкиннерин бодаары – өлүм-дүр, а Сүлдениң күзээн чүүлдерин бодаары – амыдырал биле амыр-тайбың-дыр. ⁷Бодунун бачыттыг бүдүжүнүн күзээшкиннерин бодаар кижиге Бурганга удур боор. Ындыг кижиге Бурганның хоойлузунга чагыртпас, оон туржук чагыртыр харыы-даа чок. ⁸Бачыттыг бүдүжүнүн аайынче кирген улус Бурганның сеткилинге кирип шыдавас.

⁹А бир эвес Бурганның Сүлдези ылап-ла силер-биле кады амыдырай берген болза, кижиге бүдүжүнүн эвес, а Сүлдениң аайынче кире берген-дир силер. А кандыг-бир кижиге Христостун Сүлдези чок болза, ол кижиге Анаа хамаарышпас. ¹⁰А бир эвес Христоска башкарткан болзунарза, мага-бодунар бачыдының ужун өлүг-даа болза, Бурганның мурнунга агарганыңар ужун Сүлде силерге амыдыралды хайырлаар. ¹¹Иисусту өлүглерден катап диргискен Бурганның Сүлдези силер-биле кады амыдырай берген болза, Христосту өлүглерден катап диргискен Бурган силер-биле кады амыдырай берген Бодунун Сүлдезин дамчыштыр өлүмнүг мага-бодунарны тынгарыштар.

¹²Ындыг болганда, ха-дунма, биеэги бачыттыг бүдүжүвүске өревис чок-тур, ооң күзээшкиннерин хандылары-биле амыдыравас ужурлуг бис. ¹³Чүгө дээрге бачыттыг бүдүжүнүн кара аайы-биле амыдыраар болзунарза, өлүрүнүн кырында силер, а бир эвес кижиге бүдүжүнүн ажил-херектерин Сүлдениң дузасы-биле өлүглендирер болзунарза, амыдыралды алыр силер. ¹⁴Бурганның Сүлдези башкарган бүгү улус Бурганның ажы-төлү боор. ¹⁵Чүгө дээрге силерни ам база коргуп-сүртеп амыдыраарынче албадап, кулдар болдуруп турар сүлдени эвес, а Бурганның азыраан ажы-төлү болдуруп турар Сүлдени хүлээп алган силер. Ол Сүлдениң ачызында Бурганче: «Авва!* Ачай!» – деп кыйгырап-дыр бис. ¹⁶Бурганның ажы-төлү болганывыс дугайында Сүлде Боду бистиң сүлдевис-биле кады херечилеп турар.

* ^{8:15}Авва (арамей дылда) – ажы-төл ачазын ынчаар адаар турган, ынчангаш Иисус Христос база Бурганны ынчаар адап, кый деп турган.

¹⁷А ажы-төлү болганывыста, салгакчылар бис. Бурганның салгакчылары боорда, Христос-биле деңге салгакчылар боор бис, чүгө дээрге Ооң хилинчээн үлежип турар болзувусса, Ооң алдарын база үлежир бис.

Алдарның Сүлдези

¹⁸Амгы түр када хилинчээвис бисти манап турар алдарга көөрдө, чүү-даа эвес деп бодаар мен. ¹⁹Чүгө дээрге бүгү өлүг, дириг бойдус, Бурган кажан-на Бодунун ажы-төлүн илередип кээр ирги деп, күштүг идегел-биле четтикпейн манап турар. ²⁰Бүгү бойдус эки туразы-биле эвес, а ону чагырган Бурганның күзел-соруу-биле бустушкуннун ужур-утка, үре-түннел чок хоойлуларыңа чагырткан болгай. Ынчалза-даа бойдушта идегел бар. ²¹Ооң боду бустушкуннун кулданыындан хосталгаш, Бурганның ажы-төлүнүн хосталгазын болгаш алдарын үлежир боор деп идегел ол-дур. ²²Бүгү өлүг, дириг бойдус, божаан херээжен дег, бөгүнге чедир човууртап, хилинчек көрүп турарын билер бис. ²³Чүгө бойдус эвес, а Бурганның ачы-буянының эге дүжүдү кылдыр Сүлдени алган бис база, Бурган бисти, ажы-төлүн дег, кажан-на азырап алырын; мага-бодувусту бустушкундан кажан-на хостаарын четтикпейн манап, ишти-хөңнүвүсте човууртап чор бис. ²⁴Шак ол идегел-биле камгалалды алган бис. Ынчаарга идегеливис бүдө берген болза, ол идегел эвес-тир. Бар деп көрүп турар чүвезинге кым идегээрил? ²⁵А ам-даа көрбейн турар чүвевиске идегээн болзувусса, ону шыдамык манап алыр бис.

²⁶А ол ышкаш Сүлде биске, кошкак улуска, дузалаар. Чүнү дилээрин, канчаар болур-чогууру-биле мөргүүрүн билбес-тир бис, а Сүлде Боду сөс-биле дамчыттынмас чалбарыг-човуур-биле бисти дээш, дилеп, өмээржир. ²⁷Ынчалза-даа эң-не чажыт бодал-сагыжывысты өттүр билер Бурган Сүлдениң чүү дээш мөргүл кылганын билер, чүгө дээрге Сүлде Бурганның күзел-соруунун аайы-биле Ооң чону дээш дилеп, өмээржип турар.

²⁸А бис билер бис: Бурганга ынак, Ооң бодалын ёзугаар кыйгырткан улуска шупту чүве оларның чаагай чоруунче угланган боор. ²⁹Ооң Оглу хөй ха-дунма улус аразыңа эң улуу болзун дээш, өртемчейни чаяар бетинде-ле ынак апаргаш, шилип алган улузу Бодунун Оглонун омур-хевиринге дөмей боорун Бурган баш удур шилип каан. ³⁰Бурган кымнарны ындыг боору-биле баш удур шилээнил, оларны кыйгырып алган. А кыйгырып алган улузун актыг кылгаш, а ооң соонда алдаржыдып каан.

Бурганның ынакшылы Иисус Христоста боттанган

– ³¹Бо бүгүге немептер чүвүс барыл? Бурган бистин талавыста болза, кым биске удурланып шыдаарыл?

– ³²Кым-даа эвес! Бодунун Оглун кээргевээн, Ону бистин шуптувус дээш, өлүмге берипкен Бурган арткан бүгү чүүлдү Оглу-биле каттай биске хайырлал кылдыр бербес деп бе?

– ³³Бурганның шилип алган улузун кым буруудадып шыдаарыл?

– Кым-даа эвес! Оларны Бурган актыг деп турар болганда, ³⁴кым буруу шаварыл?

– Кым-даа эвес! Чүге дээрге өлүп калган, оон туржук катап дирлип келген, Бурганның оң талазында барып саадапкан Христос – Ол бис дээш дилеп, өмээржип турар болгай.

³⁵Кым бисти Христостун ынакшылындан чара кирип шыдаарыл? Айыыл-халаптар, кызып-кыйышкыннар, истеп сүрүүшкүннер, аш, чанаш боору, озал-ондактыг байдалдар, шаажылал бе?

– ³⁶Канчап-даа чок! Бижилгеде мынчаар бижээн: «Сени дээш, хүннүн-не өлүм-биле арын көржүп тур бис, улус бисче, дөгөрер дээн хойларже дег, көөр-дүр»^а. ³⁷Ындыг-даа бол бо бүгүнү биске ханы ынак Бурганның ачызында бүрүнү-биле басып каан тиилекчилер бис. ³⁸Бяк бүзүрээр мен: өлүм-даа, амыдырал-даа, дээрнин төлээлери-даа, делегейнин ээлери-даа, күштер-даа, амгы болгаш келир үелер-даа, ³⁹үстүү, алды ораннар-даа – бүгү чаяалгадан чүү-даа чүве Дээрги-Чаяакчывыс Христос Иисуста боттанган Бурганның ынакшылындан бисти чара кирип шыдавас.

Бурганның азаашкыны болгаш Израиль

9 ¹Христиан кижиге болгаш, мегелевейн, алыс шынны чугаалап тур мен, Ыдыктыг Сүлдеге башкарткан арын-нүүрүм база мээң херечим боор: ²мунгаралым мунчок улуг, чүрээмде аарышкыны үзүп төтпес! ³Чангыс аймак төрөл ха-дунмамның камгалал алыры дээш, мен бодум Христостан хоора тыртып каапкан кижиге болурум кай. ⁴Олар – израильчилер-дир: Бурган оларны азыраан ажы-төлү кылдыр шилип алган; Бодунун алдарын оларга онааштырган; дугуржулга-чагыларын олар-биле чарган; Бодунун хоойлузун, Бодунга мөгөйип, бараан болушкун боттандыраар арганы, азаашкыннарын оларга хайырлаан. ⁵Оларда улуг өгбелер-даа бар. Оларның аразынга бүгүдөндөн өндүр

^а Ыд. ыр. 43:23.

бедик, кезээ мөңгедө ачы-буянныг Бурган – Христос кижиге бүдүштүг бооп төрүттүнген*. Амины!

⁶Ынчалза-даа ол дээрге Бурган Бодунун аксы-сөзүн ээлеээн дээни ол эвес-тир. Чүге дээрге Израильден укталган улустун шуптузу ёзулуг израильчилер болбас. ⁷Ол ышкаш Авраамның ажы-төлү болган улус шупту оон салгалы болбас. Бижилгеде мынча дээн болгай: «Сээң салгалың Исаактан эгелеп санаттынар»^а. ⁸Өскээр чугаалаарга, Авраамның хан төрөөн ажы-төлү Бурганның ажы-төлү болбас, а Бурганның азаанын ёзугаар төрүттүнген ажы-төлү оон салгакчылары деп санаттырар. ⁹Бурган азаашкынын мынчаар берген: «Бир чыл эртерге, бо-ла үеде катап чедип кээр мен, Сарра ынчан оолдуг турар»^б.

¹⁰Чүглө ол эвес. Улуг өгбевис Исаактан ийис оолдар божуп аарга, Ревекка-биле база ындыг болган. ¹¹⁻¹²Ийистер ам-даа төрүттүмээнде, олар эки, багай чүнү-даа кылып четтикпээнде, Бурган аңаа чугаалап каан: «Улуг огуң бичиизиниң кулу боор»^в. Оон шилилгези хостуг, кижиниң ажил-херектеринден шуут хамаарышпас, а чүглө кыйгырып турар Бурганның шиитпиринден хамааржырын көргүзөр дээш, Ол ынча дээн. ¹³Бижилгеде ол дугайын мынчаар бижээн: «Иаковка ынак апардым, а Исавтан хөңнүм калды»^г.

¹⁴Ам чүү дээр бис? Бурган чөптүг эвес болган бе? Канчап-даа чок! ¹⁵Чүге дээрге Ол Моисейге мынча дээн: «Өршээр бодаан кижимни өршээр мен. Кээргээр бодаан кижимни кээргээр мен»^д. ¹⁶Ынчангаш бүгү чүве кижиниң күзелдеринден база күженишкыннеринден эвес, а Бурганның өршээлинден хамааржыр-дыр. ¹⁷Бижилгеде Бурган Египеттин хааны – фараонга чугаалап турар: «Мээң күчү-күжүмнү сени дамчыштыр көргүзөр дээш база Мээң адым бүгү чер кырынга билдингир апарзын дээш, сени хаан кылып каан мен»^е. ¹⁸Ынчангаш Бурган кымны өршээрин күзээрил – өршээр, а кымны дошкуурадырын күзээрил – дошкуурадыр.

Бурганның өршээли болгаш килеңи

¹⁹Менден айтырып боор сен: «Ындыг таварылгада Бурган чүге бисти буруудадырыл? Оон тура-соруунга кым удурланып шыдаарыл?»

* ^{9:5} «Өндүр бедик, кезээ мөңгедө ачы-буянныг Бурган – Христос» деп сөстөрнин өске утказы: «Христос бүгү улустан өндүр бедик. Бурган кезээ мөңгедө ачы-буянныг болзун» – бооп чадавас.

^а Э. д. 21:12. ^б Э. д. 18:10. ^в Э. д. 25:23. ^г Мал. 1:2-3. ^д Хост. 33:19. ^е Хост. 9:16.

²⁰ А сен, тала, Бурган-биле маргыжар хире кым сен? Кижинин кылып каан чүүлү: «Мени чүге ынчалдыр кылдың?»^а — деп чугаалаар бе?

²¹ Азы дой сава кылыкчызы чаңгыс-ла ол дойдан хүндүлүг ажыглалдын база хүн бүрүнүн савазын кылып, дойну чагырбас бе?

²² А бир эвес Бурган, Бодунун киленин илередир база күчү-күжүн көргүзөр дээш, узуткаары-биле белеткеп каан, «Килең дээш кылган саваларны» дыка үр шыдажып келген болза чүл? ²³ Алдарны алзыннар дээш, баш удур белеткеп кааны, «Өршээл дээш кылганы саваларыңга» Бодунун алдарының өй-хемчээл чок өндүр чаагайын көргүзери-биле Ол шыдажып келбээн бе? ²⁴ А ол «Өршээл дээш кылган савалар» — бис-тир бис. Бурган бисти чүгле иудейлерден эвес, а өске чоннар улундан база кыйгырып алган. ²⁵ Осия медээчинин номунда ол дугайында мынчаар бижээн: «Мээң чонумга хамаарышпас улусту Мээң чонум деп адаар мен; ынак эвес чонумну ынак чонум деп адаар мен»^б. ²⁶ Оон ынай: «Бурганның оларга: „Мээң чонум эвес-тир сен“ — деп чугаалаан черинге оларны дириг Бурганның ажы-төлү деп адаар»^в.

²⁷ А Исаия медээчи Израиль дугайында мынча деп хөлзеп чугаалаан: «Израильчилерниң саны далай элезини дег хөй-даа боор болза, оларның чүгле эвээш кезии камгалал алыр. ²⁸ Дээрги-Чаяакчы Бодунун шүүгүзүн бүгү чер кырынга шиитпирлиг болгаш дүрген күүседир»^г. ²⁹ Исаия баш удур чугаалап каан: «Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Чаяакчы биске салгал арттырбаан болза, бис Содом дег апаар база Гоморрага дөмейлежи бээр турган бис»^д.

Израильдин бүзүрел чогу

³⁰ Ам чүү дээр бис? Агартышкын дилевейн-даа чораан өске чоннар улузу бүзүрел дамчыштыр актыг болганнар-дыр. ³¹ А ол өйде ыдыктыг хоойлу дамчыштыр агартышкын дилеп чораан Израиль ону чедип албаан-дыр. ³² Чүге ындыгыл? Чүге дээрге Израиль бүзүрелге эвес, а ажыл-херектерге ынанган-дыр. Ол моондак дажынга тептиге берген. ³³ Бурган ол дугайында Бижилгеде мынча дээн: «Көрүнерден, Сион тейинде моондак дажын салып тур мен — улус аңаа тептигип кээп дүжер. Ынчалза-даа Аңаа бүзүрээр кижжи бүрүзү бак атка кирбес»^е.

10 ¹ Ха-дунма, иудейлер камгалалды алзыннар деп, сеткилим ханызындан күзеп, ол дээш, Бурганга мөргүп чор мен. ² Бурганның күзел-соруун күүседир дээш, аажок кызып чоруур, ынчалза-даа

^а Ис. 29:16. ^б Ос. 2:23. ^в Ос. 1:10. ^г Ис. 10:22-23. ^д Ис. 1:9. ^е Ис. 28:16.

ханы билиг чок улус чүве деп, оларга херечи боор мен. ³ Ынчангаш олар, улусту агартыры-биле Бурган кандыг орук шилип алганын билбезинин хараазында, боттарының оруун изеп аарынче чүткүткеш, Бурганның агартышкын хайырлаан саналыңга чагыртпайн барганнар. ⁴ Чүге дээрге Христос — ыдыктыг хоойлунун эчис сорулгазы боор, Аңаа бүзүрээн кижжи бүрүзү Бурганның мурнунга актыг боор.

Камгалалды кижжи бүрүзү ап боор

⁵ Ыдыктыг хоойлу дамчыштыр кээр агартышкын дугайында Моисей мынча деп бижээн: «Ыдыктыг хоойлунун дүрүмнерин сагып турар кижжи амыдыралды алыр»^а. ⁶ А бүзүрелден кээр агартышкын дугайында Бижилге мынча деп турар: «„Дээрже кым өрү көдүрлүрүл?“ — деп бодундан айтыртынма» (мында Христосту черже бадырып кээри-биле дээн утка бар). ⁷ «„Алды оранче кым дүжүп бадарыл?“ — деп база айтыртынма» (мында Христосту өлүглер оранындан өрү үндүрүп кээри-биле дээн утка бар). ⁸ А Бижилге мынча деп турар: «Медээ сээн чаныңда — аксың болгаш чүрээңде»^б (бистиң суртаалдап турарывыс бүзүрел дугайында медээ ол-дур). ⁹ Ол медээ бо-дур: Иисус — Дээрги-Чаяакчы дээрзин аксың-биле хүлээп көрүп, чугаалаар болзунза база Бурган Ону өлүглерден катап диргискен деп чүрээңге бүзүрээр болзунза, камгалалды алыр сен. ¹⁰ Чүге дээрге чүрээ-биле бүзүрээр кижжи — агартышкынны алыр, бүзүрэнин ажыы-биле чугаалаар кижжи — камгалалды алыр. ¹¹ Бижилге чугаалап турар: «Аңаа бүзүрээн кижжи бүрүзү бак атка шуут-ла кирбес»^в. ¹² Иудей биле өске чоннар кижизинин аразында ылгал чок. Ону кыйгырган улустун шуптузунга экииргек чаңгыс-ла Дээрги-Чаяакчы бүгү улустун Дээрги-Чаяакчызы боор. ¹³ Чүге дээрге «Дээрги-Чаяакчының адын адап, кыйгырган кижжи бүрүзү камгалалды алыр»^г.

Бүзүрел чогу дээш, Израиль бүрүн харысалгалыг

¹⁴ Ынчаарга Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөвээн улус Ону канчап кыйгырарыл? Ооң дугайында дыңнаваан болза, Аңаа канчап бүзүрээрил? Суртаалдап турар кижжи чок болза, канчап дыңнап каарыл? ¹⁵ Суртаалдаары-биле айбылатпаан болза, канчап суртаалдаарыл? Бижилгеде мынчаар бижээн: «Буянныг Медээни тарадып турар улустун базымнарының даажы кайгамчык-тыр!»^д

^а Лев. 18:5. ^б Ы. х. к. 30:12-14. ^в Ис. 28:16. ^г Иоил. 2:32. ^д Ис. 52:7.

¹⁶ Ынчалза-даа Буянның Медээни улус шупту хүлээп албаан. Исаия мынча деп турар: «Дээрги-Чаяакчы, бистен дыңнаан суртаалыңга бүзүрөөн кым барыл?»^а ¹⁷ Ынчангаш бүзүрөл Буянның Медээни дыңнап турар улуска чедип кээр-дир. А Буянның Медээ Христос дугайында суртаал дамчыштыр чедип кээр. ¹⁸ А мен айтырып тур мен: кай, олар дыңнаваан бе? Дыңнаан болбайн канчаар! Чүгө дээрге Бижилгеде мынча дээн болгай: «Бүгү чер кырыңга оларның* үнү дыңналы берип, оларның сөстери оран-делегей кыдыыңга чеде берген»^б.

¹⁹ База катап айтырып тур мен: таанда Израиль ону билбээн бе? Эң баштай Бурган Моисейни дамчыштыр Израильге харыылаан-дыр: «Чон деп санатпаан чон дамчыштыр силерге хүннээчел сагышты оттуруп тур мен; угаан-бодал чок чон дамчыштыр силерге киленни оттуруп тур мен»^в.

²⁰ А Исаияның дидим сөстөрүн дамчыштыр Бурган чугаалаан: «Мени дилевээн улус Мени тып алган; Мээн дугайымда айтырбаан улуска Бодумну илереткен мен». ²¹ А Израиль дугайында Ол мынча дээн: «Мен сөс дыңнаваас, кара туразында чонче холдарымны хүннү бадыр хей-ле сунуп келдим»^г.

Бурган Бодунуң чонундан ойталаваан

11 ¹ Ынчангаш айтырып тур мен: таанда-ла Бурган Бодунуң чонундан ойталаан бе? Канчап-даа чок! Чүгө дээрге мен бодум – израильчи, Вениаминниң төрөл бөлүүндөн үнген Авраамның салгалы мен. ² Өртемчейни чаяар бетинде-ле ынакшылын көргүзүп, шилип алганы Бодунуң чонундан Бурган ойталаваан. Азы Илияның израильчилерни Бурганның мурнунга буруудатканын бижээн черде Бижилгениң чүнү чугаалап турарын билбес силер бе: ³ «Дээрги-Чаяакчы, олар Сээң медээчилеринни өлүрүп кааптылар, өргүл салыр бедигээштеринни бузуп кааптылар, мен чааскаан артып калдым, амы-тынымны база алыксап турлар?» ⁴ А Бурган аңаа кандыг харыы берген деп? «Меге бурган Ваалдың мурнунга сөгедектей

* ^{10:18} Бо сөстөрни оон алган ыдыктыг ырда «олар» – дээрниң сылдыстары болуп турар. Павел мында оларның Бурган дугайында херечилелин элчиннерниң суртаалдап турары Христос дугайында херечилел биле деннеп турар.

^а Ис. 53:1. ^б Ыд. ыр. 18:5. ^в Ы. х. к. 32:21. ^г Ис. 65:1-2.

оруп, мөгейбээн чеди муң кижини Мен Бодумга кадагалап алдым»^а. ⁵ Амгы үеде база ындыг: Бурганның авыралы-биле шилиттинген кезек арткан улус кадагалаттынган. ⁶ А бир эвес авырал-биле болза, ажил-херектер дээш эвес-тир. Оон башка авырал авыралзывас боор*.

⁷ Ынчаарга ам чүл? Чедип алыр дээш, чүткүткен чүүлүн Израиль чедип албаан-дыр. Шилиттирген улус чедип алган, а арткан-нарының чүректери дашталып калган. ⁸ Бижилгеде ол дугайын мынчаар бижээн: «Бурган оларны билинместедипкен, бо хүнге чедир оларның карактары көрбестеп, кулактары дыңнавастап калган»^б.

⁹ А Давид мынча деп турар: «Оларның байыр-дойлары оларга салган какпа-дузак, тептигер моондак дажы база кеземче болу берзин. ¹⁰ Оларның карактары шийдинип, согурарзыннар, ооргалары кажан кезээде ыргайзыннар»^в.

Өске чоннар улузунуң камгалалы

¹¹ Ынчангаш айтырып тур мен: иудейлер шуут калыр дээш, тайып ушканнар бе? Канчап-даа чок! Оларның тайып ушканы өске чоннар улузунга камгалалды эккелген. А ындыг чорук иудейлерниң боттарыңга хүннээчел сагышты оттуруптар. ¹² А оларның тайып ушканы кижини төрөлгөтөнгө ачылыг болза; оларның чидириглери өске чоннар улузунга ачылыг болза, бүгү Израиль Бурганче эглип кээрге, оон ачылыгы кайы хире өндүр улуг апарбазыл?

¹³ Өске чоннар улузу, ам силерге чугаалап тур мен: өске чоннар улузунга элчин болгаш, ол бараан болушкунумну бедии-биле үнелээр мен. ¹⁴ Мээн чангыс аймак улузумнуң оода чамдызын-даа камгалаар дээш, оларның силерге хүнней аарак көөрүн канчап-чооп чедип аптарымга идегеп тур мен. ¹⁵ Чангыс аймак улузумдан Бурганның ойталааны Ону кижини төрөлгөтөн-биле эптештириккен болза, оларны Бурган хүлээп алыр болза, чүү боорул?! Өлгөн улус амыдыралды албас деп бе?! ¹⁶ Баштайгы дүжүттүн бирги хлевин Бурганга бараалгаткан болза, бүгү далган-тарааны база Бурганга бараалгаткан

* ^{11:6} Чамдык сөзүглелдерде бо сөстөргө: «А бир эвес ажил-херектер дээш болза, ол ам авырал эвес-тир, оон башка ажил-херек ам ажил-херек эвес боор» – деп сөстөрни немээн.

^а 3 Хаан. 19:14,18. ^б Ис. 29:10; Ы. х. к. 29:4. ^в Ыд. ыр. 28:23-24.

боор. Ыяштың дазылын Бурганга бараалгаткан болза, будуктарны база бараалгаткан боор*.

¹⁷ А чамдык олива будуктары сыйлып калган болза, сени — черлик будукту, оларның орнунга тудуштур шарып каарга, тарымал оливаның дазылынга тутчуп, ооң чулуун соруп турар болзунза, ¹⁸ өске будуктар мурнунга мактанма. Ынчалдыр өрү көрдүнер болзунза, дазылды сен эвес, а дазыл сени чемгерип турарын утпа. ¹⁹ Мынча дээрнч чадавас: «Мени тудуштур тарыыр дээш, будуктарны сыйып каапкан». ²⁰ Ындыг болган дирик. Бүзүрел чогу дээш, оларны сыйып каапкан, а сен, бүзүрелиң дээш, оларның орнун ээлеп арттың. Ынчангаш өрү көрдүнме, а коргуп-сүрте! ²¹ Чүге дээрге Бурган чайгаар бүткен будуктарны кээргевээн болганда, сени база кээргевес. ²² Ынчаарга Бурган өршээлдиг болгаш шынгыгы дээрзин утпа. Ол ойталап, хоорулган улуска шынгыгы, а сенээ — Ооң өршээлинге идегеп чоруур шаанда — өршээлдиг. Оон башка сени база кезип октаптар ийик. ²³ А иудейлер бүзүрел чок чоруундан кызып халбактанмайн баар болза, оларны катап тарып каар, чүге дээрге Бурган ол будуктарны катап тудуштур тарып каар эргелиг. ²⁴ Сени, черлик олива сывындан одура кескен будукту, төрүмелинден бүдүжүнге чөрүштүр тарымал оливага тудуштур тарып каан болза, ол чайгаар бүткен сыйдынган будуктарны оларның төрөөн ыяжынга тудуштуруп каары Бурганга оон-даа белен херек-тир.

Израильге сөөлгү камгалал

²⁵ Ха-дунма, «Бис кончуг бис» деп улуургай бербезиннер дээш, силерге бир чажытты ажыдарын күзеп тур мен: Израильдин чамдык кезинин дошкуралы чүгле өске чоннар улундан четчир санныг улус Бурганче ээлбээже, үргүлчүлөп кээр. ²⁶ Бүгү Израиль ынчан камгалал алыр. Ол дугайында Бижилгеде мынчаар бижээн: «Камгалакчы Сиондан чедип келгеш, Иаковтуң салгалының кем-буруузун адырып кааптар. ²⁷ Оларның бачыттарын өршээгеш, Мен база олар-биле бо дугуржулга-чагыгны чарып алыр мен»^а.

²⁸ Иудейлер Буянның Медээни хүлээп албаан болгаш, өске чоннар улусу силерге ачы-дузалыг боору-биле Бурганның дайзыннары

* ^{11:16} «Баштайгы дүжүттүң бирги хлеви» база «Ыяштың дазылы» деп көжүргөн уткалыг билиишкннер еврейлерниң улуг өгбелеринге хамааржыр чадапчок.

^а Ис. 27:9; 59:20-21.

апарганнар. Ынчалза-даа олар дөмей-ле Бурганның шилип алган чону боор, оларның улуг өгбелери дээш, Бурган оларга ынак боор. ²⁹ Чүге дээрге Ооң ачы-буян хайырлалы болгаш кыйгыры өскерлиш чок! ³⁰ Бир шагда силер база Бурганга чагыртпайн чораан силер, а ам иудейлер чагыртпастай бээрге, Ол силерни өршээди. ³¹ Иудейлер база өршээл алыр дээш, ам Аңаа чагыртпастай бергеннер-дир, оон уламындан Бурган силерге өршээлин көргүскен-дир. ³² Бүгү улусту өршээр дээш, Бурган оларның шуптузун чагыртпас чоруктуң хоругдалынче хүлээдип берипкен.

³³ О, Бурганның экииргээ, мерген угааны болгаш билииниң өндүр бедиин аар! Ооң шиитпирлерин тайылбырлаары болдунмас! Ооң оруктарын билип аары болдунмас! ³⁴ «Дээрги-Чаяакчының угаанын кым билгенил, кым Аңаа арга-сүме берип шыдаарыл? ³⁵ Ооң дедир эгидер ужурлуу оода бир чүүлү Аңаа ачылалга берген кижиге бар бе?»^а ³⁶ Бүгү чүве Бургандан келген; Ону дамчаан; Ол дээш, бар бооп турар. Аңаа кезээ мөнгөде алдар бактаазын! Аминь.

Христоска башкарткан чаа амыдырал

12 ¹ Ха-дунма, ынчангаш силерден аажок дилеп тур мен: Бурганның биске өршээлдинин ачызында, дирик, ыдыктыг база Аңаа таарымчалыг өргүл кылдыр, мага-боттарынарны Бурганга өргүп көрүнер. Ол силерниң угаан-сарыылдыг бараан болушкунуңар боор. ² Бо делегейниң амыдыралының аян-шинчизинге чаңчыгып, аңаа дөмей болбанар, а Бурганның силерден чүнү күзээнин, кандыг чүүлдер Аңаа эки, таарымчалыг база болбаазын боорун билип аар дээш, угааныңар чаартып, бодуңар бүрүнү-биле эде тургустунуп алыңар.

³ Меңээ хайырлаан элчин боор авыралды ажыглап, силерниң кижиге бүрүзүңге чугаалап тур мен: боттарынарны чогуур деннеден өрү көрбөнер. Силерниң кижиге бүрүзүңге Бурганның хайырлааны бүзүрелди барымдаалап, боттарыңар дугайында сарыылдыг бодап көрүнер база биче сеткилдиг болуңар. ⁴ Чижек кылдыр мага-бодувусту алыылы: ол чаңгыс болгай, ынчалза-даа хөй кезектерден бүткен (а ол кезектерниң хүлээлгелери база аңгы-аңгы). ⁵ Бис база ындыг бис: хөй-даа болзувусса, Христоска башкарты бергеш, чаңгыс мага-ботту тургускан бис, а ол мага-боттуң кезектери боор боттарывыс аравыста харылзаалыг бис. ⁶ Бурган авыралында янзы-бүрү ачы-буян хайырлалдарын

^а Ис. 40:13; Иов. 41:3.

Оон алган бис: Бурганның күзел-соруун медеглээр болган кижиги бүзүрелиниң аайы-биле ону кылып чорзун; ⁷ улуска бараан боор болган кижиги – бараан бооп чорзун; өөредиг берип, башкылаар болган кижиги – өөредиг берип чорзун; ⁸ аргалал бээр болган кижиги – аргалал берип чорзун; улуска дузалап, бодунун эт-хөренгизин үлөп бээр болган кижиги – элбээ-биле дузалап чорзун; сагыш човап, удуртур болган кижиги – кызымак удуртуп чорзун; буян чедирер болган кижиги – ону чазык-чаагай кылып чорзун.

⁹ Ынакшылыңар ажыт-чажыт чок, шынчы болзун. Бузутту көөр хөөн чок, буянга бердинген болуңар. ¹⁰ Бот-боттарыңарга, ха-дун-машкы улус дег, эрге-чассыг ынак болуңар; бирээнер өскенерни бодундан артык хүндүткей көрзүн. ¹¹ Дээрги-Чаяакчыга кошкаш дивес чүткүл-сорук-биле, Ыдыктыг Сүлдеден кыптыгып, бараан болуңар. ¹² Идегелиңер силерге өөрүшкүнү эккелзин, айыыл-халапка таварышкаш, туруштуг болуңар; мөргүлден черле салдынманар; ¹³ Бурганның улузу түрегдел көрүп турар болза, дузадан кадыңар. Хүндүлээчел ээлер болуңар. ¹⁴ Силерни истеп сүрген улусту алгап йөрөөнер, каргыш салбайн, алгап йөрөөнер. ¹⁵ Өөрүп турарларның өөрүшкүзүн, качыгдап ыглааннарның качыгдалын үлежинер. ¹⁶ Араңарда чаңгыс эп-сеткилдиг амыдыранар. Улуургак болбанар, бөдүүн улус аразынче киринер, бодуңарны өрү көрбөнер.

¹⁷ Кымдан-даа бузут дээш, бузут-биле орнун негевенер. Бүгү улустун эки деп санаар чүвезин кылыр дээш, сагыш чованар. ¹⁸ Силернин таланардан, болдуңар-ла болза, бүгү улус-биле эп-найыралдыг амыдыранар. ¹⁹ Эргим эш-өөр, өжөөн негевенер, оон орнунга Бурганның киленинге орук чайлаңар. Бижилгеде мынча деп бижээн болгай: «Өжөөн негээри – Мээң эргемде. Мен шиидер мен»^a – деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалаан. ²⁰ Харын «Дайзының аштаан болза, чемгерип каг; суксаан болза, суксундан бер. Ынчаар кылгаш, оттуг көстерни оон бажынга чыып бээр сен»*. ²¹ Бузутка бодуну бастыртпа, а ону буян-биле бас.

* ^{12:20} «Оттуг көстерни оон бажынга чыып бээр сен» деп Угаадыглыг чугаалар 25:21-22-дан алган цитата чок-ла болза, «Дайзыныңны ыятканындан кыва бээринче албадаар сен» дээн азы «Бурганның кеземчезин оон бажынга салыр сен» дээн ийи уткалыг бооп боор.

^a Ы. х. к. 32:35.

Христианнар эрге-чагырга ээлээн улусту дыңнаар ужурулуг

13 ¹ Кижиги бүрүзү үстүнден башкарган эрге-чагыргага чагыртып чорзун, чүге дээрге Бурганның доктаатпааны кандыг-даа эрге-чагырга чок. Бүгү-ле бар эрге-чагыргаларны Бурган доктааткан. ² Ынчангаш эрге-чагыргага удурланыр кым-даа бар болза, Бурганның доктаадып каан чүүлүңге удурланган кижиги-дир ол. А ынчап турар кижиги Ооң шүүгүзүн бодунче халдадып алыр. ³ Эрге-чагырга ээлээннер буянның эвес, а бузуттуг херектер үүлгедип турар улуска коргунчуг. Эрге-чагыргадан кортпас деп бодазыңза, буян тарып амыдыра, ынчан оларның макталын дыңнаар сен. ⁴ Эрге-чагырга ээлээн кижиги база Бурганның чалчазы боор, ол сээң чаагай чоруун дээш ажылдап чоруур. А бузут үүлгедип турар болзунза, кичээн, чүге дээрге ол сенээ кеземче онаар эргелиг. Ол – Бурганның чалчазы-дыр база бузут үүлгеткен улуска хамаарыштыр Ооң шүүгүзүн күүседир кижиги-дир. ⁵ Ындыг болганда чүгле кеземчеден корткаш эвес, а арыг арын-нүүр ёзугаар база эрге-чагыргага чагыртыр херек.

⁶ Үндүрүгнү-даа төлөп турар ужуруңар ында, чүге дээрге эрге-чагырга ээлээннер Бурганга бараан бооп, чагырга ажылыңа бүгү үезин үндүрүп турарлар. ⁷ Ынчангаш оларның шуптузунга чогуур чүвени беринер: кымга – үндүрүгнү, кымга – албан-үндүттү, кымга – хүндүткелди, кымга – алдар-хүндүнү.

Ха-дуңмашкы ынакшыл дугайында

⁸ Бот-боттарыңарга ынакшылдың өрезинден ангыда, кымга-даа, чүү-даа дээш, өрелиг бооп артпаңар; өске кижиге ынак кижиги ыдыктыг хоойлуну сагып турар. ⁹ Чүге дээрге шупту айтышкыннарның: «Кады чурттаан эжинге өскерилбе», «Өлүрбе», «Оорлава», «Өскениң чүвезин алыксава» база өскелериниң-даа алыс утказы «Чанында кижиге бодунга бодун дег ынак бол» дээн чаңгыс айтышкында сиңген^a. ¹⁰ Ынакшыл чанында кижиге бузут халдатпас. Ынчангаш ынакшыл – бүгү ыдыктыг хоойлуну сагааны ол боор.

Сөөлгү хүн чоокшулаан

¹¹ Ам кандыг үеде амыдырап турарывысты билир болгаш, ол бүгүнү күүсединер. Уйгудан оттур үе-шагыңар келген, чаа-ла бүзүрөөн турганывыска көөрдө, камгалалывыс ам биске дыка чоок апарган. ¹² Дүн

^a Хост. 20:13-17; Лев. 19:18.

барык төнүп, хүн үнер деп барган. Ынчаарга дүмбейниң ажил-херектерин ап октапкаш, чырыктың чепсээ-биле чепсеглениил. ¹³ Хүннүн чырынга дег, төлептиг амыдырап көрээли: эмин эрттир хөглөп-дойлап база арагалавайн, самыырап база бирикшилдин бужар хевир-биле бирикшишпейн, алгыжып-кырышпайн база адааргашпайн амыдыраалы. ¹⁴ Ооң орнунга Дээрги-Чаяакчы Иисус Христосту «кедип алынар» база бачыгтыг кижиге бүдүжүңерниң, ооң туралаашкын-нарының аайынче кирбөнер.

Бот-боттарыңарны буруу шаппаңар

14 ¹ Бүзүрели кошкак кижини хүлээп алыңар, чүгле ооң үзел-бодалдары дээш, маргылдаа үндүрбөнер. ² Бир кижиге кандыг-даа чемни чип боор деп санаар, а оон өске бүзүрели кошкак кижиге чүгле ногаа аймаа чиир. ³ Кандыг-даа чемни чип турар кижиге чем бүрүзүн чивес кижини куду көрбөзүн. Чем бүрүзүн чивес кижиге база кандыг-даа чемни чип турар кижини буруу шаппазын. Чүгө дээрге Бурган иелдиринерни хүлээп алган-дыр. ⁴ Өскениң чалчазын буруу шавар кандыг ындыг эргелиг сен? Ол бут кырында турар бе азы кээп ушкан бе дээрзин ооң Ээзи боду шиитпирлезин. Ол дөмей-ле бут кырынга туруп кээр, чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчы ону тургузуптар эргелиг.

⁵ Кандыг-бир хүннү өске хүнден чугула деп санаар кижиге туруп боор. Өске кижиге ол хүннерде ылгал чок. Кижиге бүрүзү бодунуң угаап билген аайы-биле кылгай аан. ⁶ Кандыг-бир хүннү онзалай көөр кижиге ону Дээрги-Чаяакчыга алдар-хүндү болдуруп, ынчап турар, а шупту чемни чиир кижиге, ону Дээрги-Чаяакчыга алдар-хүндү болдуруп, чиир, чүгө дээрге аыш-чем дээш, Бурганга өөрүп четтирер болгай. Чем бүрүзүн чивес кижиге Дээрги-Чаяакчыга алдар-хүндү болдуруп, чивезин, чүгө дээрге ол база Бурганга өөрүп четтирер-дир. ⁷ Бистин кайывыс-даа чүгле боду дээш амыдыравас база чүгле боду дээш өлбөс болгай. ⁸ Амыдыраар болзувусса, Дээрги-Чаяакчы дээш амыдыраар бис, өлүр болзувусса, база-ла Дээрги-Чаяакчы дээш өлүр бис. Амыдыраар-даа, өлүр-даа болзувусса, Дээрги-Чаяакчының улузу боор бис. ⁹ Христос база ол сорулга-биле өлгөш, ооң соонда катап дирилген болгай. Ол өлүг-даа, дириг-даа улустуң Дээргизи болуксаан. ¹⁰ А сен чүгө бүзүрөөн эжинни буруу шаап турар сен? Азы сен? Чүгө бүзүрөөн эжинни куду көөр сен? Бис шупту Бурганның шүүгүзүнүн мурнунга турар болгай бис. ¹¹ Бижилгеде мынча дээн болгай: «Мээн амыдыралым-биле дангыраглап тур мен – деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалаан. – Дискөк бүрүзү Мээн мурнумга сөгөдектей олурар, дыл

бүрүзү Мени Бурган деп хүлээп көөр»^а. ¹² Ынчангаш бистин аравыс-тан кижиге бүрүзү Бурганның мурнунга боду дээш, боду харыы тудар.

Бот-боттарыңарны бачыт үүлгедиринче чыгаваңар

¹³ Ынчаарга бот-боттарывысты буруу шаварын соксадылы. Харын бүзүрөөн эживисти тептигип кээп ужарынче азы күткүдүгге алзып аарынче чыгаар чүү-даа кылбазын кичээнзивиссе эки. ¹⁴ Мен билир база Дээрги-Чаяакчы Иисуска башкартканым ачызында, ыяк бүзүрөөр мен: алыс боду арыг эвес чүү-даа чүве чок. Харын кижиниң арыг эвес деп санаар чүвези аңаа арыг эвес апаар. ¹⁵ Ынчалза-даа кандыг-бир чем чигеш, бүзүрөөн эжиниң сеткилин хомудадып турар болзунза, ынакшылдың аайы-биле амыдыравайн турар-дыр сен. Ындыг болганда Христостуң ол дээш өлгөни бүзүрөөн эжинни чемиң ужун өлүмчө чыгава. ¹⁶ Бодуңарны эки деп бодаар чүвөңөр бак атка кирбес кылдыр ап чорунар. ¹⁷ Чүгө дээрге Бурганның Чагыргазы – чиир чемге, ижер суксунга хамааржыр чүүлде эвес, а Ыдыктыг Сүлдениң хайырлаары ак сеткилдиг амыдырал, амыр-тайбың болгаш өөрүшкүдө. ¹⁸ Христоска ол бүгү-биле бараан болган кижиге Бурганның сеткилинге кирер болгаш улустуң хүндүткелин чаалап алыр.

¹⁹ Ынчангаш биске амыр-тайбыңны база удур-дедир деткимчени эккеэр чүүлдерже чүткүүр ужуруг бис. ²⁰ Чем дээш, Бурганның ажил-херөөн бойлатпаңар. Кандыг-даа чем арыг, ынчалза-даа чип турар чемиң бүзүрөөн эжинни бачыгче кирир болза, багай-дыр. ²¹ Бүзүрөөн эжинни ооң-биле бачыгче чыгап турар болзунза, эът чивээни база эзиртир суксун ишпээни дээр*.

²² Ол дугайында үзел-бодалдарыңны чүгле иштинде бодап чор, оларны чүгле Бурган билир болзун. Үзел-бодалдарыңны аайы-биле бодун буруу шаппас кижиге амыр-чыргалдыг боор. ²³ А чип боор ирги мен бе деп чигзинзе-даа, чип турар кижиге буруу шаптырар, чүгө дээрге бүзүрелиниң аайы-биле кылбаан-дыр. А бүзүрелиниң аайы-биле кылбайн турар бүгү чүүл – бачыт боор**.

* ^{14:21} Чамдык бүзүрөөн улустуң эът чивес база арага ишпес чылдагааны – ол чем биле суксунну ооң мурнуу чарыында меге бурганнарга өргөөн турган чадавас деп, оларның сезии боор.

** ^{14:23} Бо шүлүктүн соонда чамдык бурунгу сөзүглелдер 16-гы эгениң 25-27 шүлүктөрүн кирирп турар.

15 ¹Бис, бүзүрели күштүг улус, хууда ажывыс дугайын бодавайн, кошкак улуска үүрге-чүгүн ап чоруурунга дузалажыр ужурлуг бис. ²Чанывыста кижиге ачылыг болзун, ооң бүзүрели быжыксын деп бодал-биле аңаа таарымчалыг чүүлдерни бистин аравыста кижиге бүрүзү кылыр ужурлуг. ³Христос база Бодунун ажыын бодавайн чораан болгай, харын Бижилгеде мынчаар бижээн-дир: «Сени бак сөглөөн улустун дорамчылалы Мээң кырымга дүштү»^а.

⁴А Бижилгеде ооң мурнунда бижээн бүгү чүвени, шыдамык чорувустун база Бижилгелер дамчып кээр сорук киришкннин ачызында идегеливисти чидирбезивис дээш, биске өөредиг кылдыр бижээндир. ⁵Шыдамык чорук биле сорук киришкннин үнер дөзү боор Бурган силерге Христос Иисусту эдергеш, чаңгыс үзел-бодалдыг боорунарны хайырлазын. ⁶Ооң ачызында силер шупту чаңгыс эп-сеткил-биле, чаңгыс аас-биле Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун Адазы Бурганны алдаржыдар силер.

Иудейлерде база өске чоннар улузунда чаңгыс Буянныг Медээ бар

⁷Ынчангаш Христостун силерни хүлээп алганы дег, бот-боттарынарны база ынчалдыр, Бурганның алдары дээш, хүлээп алынар. ⁸Бурганның улуг өгбелерге берген азаашкыннарын бадыткаар дээш база Ооң алыс шынныын көргүзөр дээш, Христостун кыртыжап демдектеткен улуска чалча апарганын утпаңар. ⁹А ол ышкаш өске чоннар улузу база Бурганның оларга көргүскен өршээлин бодап, Бурганны алдаржытсын дээш, Ол чалча апарган. Бижилгеде ол дугайында мынчаар бижээн: «Ынчангаш өске чоннар улузунун аразынга Сени алдаржыдып, Сени алгап йөрөөн ырлар ырлаар мен»^б. ¹⁰А оон ыңай мынчаар бижээн: «Өске чоннар улузу, Ооң чону-биле кады өөрүнер!»^в ¹¹А оон ыңай: «Өске чоннар улузу, дөгереңер Дээрги-Чаяакчыны алгап мактаңар! Бүгү өске чоннар улузу Ону алдаржыдып мактазын!»^г ¹²А оон ыңай Исаия мынча дээн: «Иессейниң үре-садызы өзүп үнгеш, өске чоннар улузун чагыраы-биле көдүрлүп кээр, оларның идегели Ында боор»^д.

¹³Идегелдин үнер дөзү боор Бурган силерни бүзүрелиңер дамчыштыр өөрүшкү болгаш амыр-тайбың-биле бүргезин, ооң уламында Ыдыктыг Сүлдениң күжү-биле идегелиңер соксаал чок өзүп көвүдезин.

^а Ыд. ыр. 68:10. ^б Ыд. ыр. 17:50. ^в Ы. х. к. 32:43. ^г Ыд. ыр. 116:1. ^д Ис. 11:10.

Павелдин чагаазы база ажыл-херектери

¹⁴Ха-дунма, силерни буянга бүргеткен, бүгү чүвени билип алган, бот-боттарынарны өөредип шыдаар апарган деп, бодум ыяк бүзүрээр мен. ¹⁵Ындыг-даа бол чагаамның чамдык черлеринде силерге дидими-биле сагындырып бижидим. Чүге дээрге Бурганның авыралы-биле меңээ ¹⁶өске чоннар улузу дээш, Христос Иисуска бараан боорун хайырлаан. Мен ол бараан болушкунум-биле өске чоннар улузун Ыдыктыг Сүлдеге ыдыктаткан, Бурганга күзенчиг өргүл кылдыр эккээр дээш, Ооң Буянныг Медээзин суртаалдаар ыдыктыг ажылды кылып келген мен.

¹⁷Христос Иисуска башкарткаш, Бурган дээш кылган ажыл-херээм ужун чоргаарап боор мен. ¹⁸Өске чоннар улузун Бурганга чагыртырынче ээлдирер дээш, Христостун мени дамчыштыр кылган чүүлүнден аңгыда, өске кандыг-бир чүүл дугайында чугаалап дидинмес-тир мен. Ол ону мээң аксы-сөзүм болгаш ажыл-херээм дамчыштыр, ¹⁹бадыткал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдернин күжү-биле, Бурганның Сүлдениң күжү-биле кылган. Шак ынчаар Иерусалимден мырыңай Иллирик дээр черге кээп, ол девискээрлерге Христос дугайында Буянныг Медээни суртаалдаар ажылымны төндүрдүм. ²⁰Мээң мурнумда-ла өске улустун салган үндезининге тудуп үндүрбес дээш, улус ам-даа Христостун адын дыңнаваан черге суртаалдаарынче үргүлчү чүткүдүп келген мен. ²¹Бижилгениң дараазында сөстөрүн күүседирин кызыткан мен: «Ооң дугайында оларга медеглел кылбаан улус – көрүп каарлар, а дыңнаваан улус – билип каарлар»^а.

Павелдин Римге келиксээни

²²Хөй катап келиксээш-даа, шак ол чылдагаан ужун силерге кээп шыдаваан мен. ²³⁻²⁴А ам ол черлерге ажыл-херектерим төндүргөш, хөй чылдарда күзеп чораан күзелимни боттандырып, Испанияже бар чыткаш, силерге дужар бодап тур мен. Ийе, орук ара силерге ужурашкаш, үр эвес-даа болза, аравыста харылзаадан сеткилим ханар боор. А оон соонда Испанияже аян-чоруумга дуза кадып, үдеп каарыңарга идегеп тур мен. ²⁵А ам дээрезинде Бурганның Иерусалим чурттуг улузунга бараан боор дээш, ынаар чоруур деп бардым. ²⁶Чүге дээрге Македония болгаш Ахация можуларда Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдери Иерусалимде Бурганның улузунун яды-түрөңгилеринге

^а Ис. 52:15.

ачы-дуза көргүзөрин шиитпирлээннер. ²⁷ Олар эки шиитпир хүлээп алганнар, ооң кадында Иерусалимде бүзүрөөн эш-өөрүнүн мурнунга хүлээлгези база бар улус. Чүгө дээрге Иерусалимде бүзүрөөн улус боттарының Сүлдеден келген ачы-буян хайырлалдарын олар-биле үлөшкөн болганда, өске чоннар улузу иудейлерниң чер кырында хергелелдерин хандыраарыңга дузалаар ужурлуг.

²⁸ Ол даалганы күүсеткеним база Иерусалимде бүзүрөөн улус олар-же чоруткан хайырлалды алдылар эвеспе деп бүзүрөөним соонда, Испания-же чорупкаш, орук ара силерге дужар күзелдиг мен. ²⁹ Силерге кээримде, Христостун ачы-буян хайырлалдарын элбээ-биле эккеп бээримни билир мен.

³⁰ Ха-дунма, күштүү-биле дилеп тур мен: Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христос дээш база Сүлдениң хайырлаары ынакшыл дээш, мени деткири-биле Бурганга чүткүлдүг мөргүп, мээң-биле чаңгыс аай бооп көрүнөр. ³¹ Иудеяда Христоска бүзүрөөс улус менээ хора чедирбезин дээш, Иерусалимче аппарат чоруурум ачы-дузаны ол чер чурттуг Бурганның улузу чөпсүнүп хүлээп алзын дээш, мөргүнөр. ³² Мен ынчан Бурганның күзел-соруу ындыг болза, силерге өөрүшкүлүг чеде бергеш, сеткил-сагыжымдан силер-биле кады дыштаныр мен. ³³ Амыр-тайбынның үнер дөзү боор Бурган силер бүгүдө-биле кады болзун. Аминь.

Павелдин байыр чедиришишкиннери

16 ¹ Бүзүрөөн кыс эживис, Кенхрея хоорайжыгашта бүзүрөөннер ниитилелиниң дузалакчызы Фива дээш дагдынып, ону силерге таныштырдым. ² Дээрги-Чаяакчының ачызында, Бурганның улузунга чогууру дег, ону уткуп хүлээп алынар, ол силерге баргаш, чүнү хергелээр болдур, аңаа бүгү талалыг дуза кадынар. Фива боду хөй улуска, оларның аразында менээ, дуза кадып келген кижини.

³ Христос Иисуска башкарткаш, Аңаа бараан бооп келген өөрүм – Прискилла биле ооң ашаа Акилага байырым чедиринер. ⁴ Олар мен дээш, бөрттүг бажын-даа бөргү-биле бээринге белен турдулар. Оларга чүгле мен эвес, а өске чоннар улузундан тургустунган шупту Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдери база өөрүп четтирип турар. ⁵ Оларның бажынында чыгып турар бүзүрөөн улуска база байырым чедиринер.

Асиядан* Христоска эң баштай бүзүрөөн ханы ынак эжим Епенетке байыр. ⁶ Бис дээш, ол хире карак кызыл ажылдап келген Марияга

* ^{16:5} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Асиядан» эвес, а «Ахаиядан» деп бижээн.

байыр. ⁷ Мээң-биле кады хоругдал адаанга турган чаңгыс аймак төрелдерим Андроник биле Юнияга байыр. Олар элчиннер аразында ат-сураглыг апарган база Христоска мени мурнай бүзүрөөн улус чүве. ⁸ Дээрги-Чаяакчының ачызында ханы ынак эжим Амплийге байыр. ⁹ Христоска башкарткаш, Аңаа бистин-биле кады бараан бооп турар Урбанга болгаш ханы ынак эжим Стахийге байыр. ¹⁰ Христоска шынчызы шылгаттыңан Апеллеске байыр. Аристовулдун өг-бүлезинде улуска байыр. ¹¹ Мээң чаңгыс аймак төрелим Иродионга байыр. Наркисстин өг-бүлезинден Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөөн улуска байыр. ¹² Дээрги-Чаяакчы дээш ажылдап келген Трифена биле Трифосага байыр. Дээрги-Чаяакчы дээш база хөй ажылдап келген эргим дунмам Персидага байыр. ¹³ Дээрги-Чаяакчының онзалап шилип алганы Руфуска болгаш мээң база авам апарган ооң авазыңга байыр. ¹⁴ Асинкритке, Флегонтуга, Ермге, Патровка, Ермийге база оларның-биле кады турар бүгү ха-дунмага байыр. ¹⁵ Филологка, Юлияга, Нирей биле ооң кыс дунмазыңга, Олимпанга база олар-биле катай Бурганның бүгү улузунга байырым чедиринер. ¹⁶ Бот-боттарыңарга ыдыктыг ошкаашкын-биле байыр чедиринер. Христостун бүгү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдери база силерге байыр чедирип турлар.

Сөөлгү кичээндириг

¹⁷ Ха-дунма, силерден аажок дилеп тур мен: хүлээп алган өөредии-нерге удур бооп: ангылажыг үндүрүп, бүзүрелдин оруунга моондак салып турар улустан кичээнинер. Ындыг улус-биле харылзашпаңар. ¹⁸ Чүгө дээрге олар Дээрги-Чаяакчывыс Христоска эвес, а боттарының күзээшкиннеринге бараан бооп турарлар. Олар авыяс-чашпаа болгаш каас-коя сөстери-биле бүзүрөөчел кенен улусту дуурайлап кааптарлар. ¹⁹ Силерниң Буянның Медээге дыңнангыр чоруунар бүгү улуска билдине берген, ынчангаш силер дээш, аажок өөрүп тур мен. Ындыг-даа бол буянга хамаарыштыр мерген угаанныг, а бузутка хамаарыштыр чүве билбес бооруңарны күзеп тур мен. ²⁰ Амыр-тайбынның үнер дөзү боор Бурган удавас эрликти буттарыңар адаанга узуткап каар. Дээрги-Чаяакчывыс Иисустун авыралы силер-биле кады болзун.

Байыр чедиришишкиннериниң уланчызы

²¹ Мээң кады ажылдап турар эжим Тимофей болгаш чаңгыс аймак төрелдерим Луций, Иасон болгаш Сосипатр олар силерге байыр чедирип турлар.

²² Павелдин бижээчизи Тертий мен база, Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, силерге байыр чедирдим.

²³⁻²⁴ Мени болгаш бүгү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелин бажынында хүлээп ап турар хүндүлээчел ээ Гай база силерге байыр чедирип тур. Хоорайның акша-хөренги кадагалакчызы Ераст биле бүзүрөөн эживис Кварт олар база силерге байыр чедирдилер*.

²⁵ Мээң Буянның Медээмни база Иисус Христос дугайында суртаалымны дамчыштыр силерни бүзүрөлге быжыктырып шыдаар Бурганга алдар. Христостун ол Буянның Медээзи дээрге – хамык үелерниң мурнундан бээр чажырып келген, ²⁶ а ам медээчилерниң бижилгелерин дамчыштыр, мөңгө амыдыраар Бурганның айтышкыны-биле биске илереткен чажыт ол-дур. Бүгү чоннар бүзүрезин база Бурганга чагыртсын дээш, ук чажыт оларга билдингир апарган. ²⁷ Дың чаңгыс мерген угаанныг Бурганга Иисус Христосту дамчыштыр кезээ мөңгө-де алдар бактаазын! Аминь.

* ^{16:24} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бар: «Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостун авыралы силер бүгүде-биле кады болзун. Аминь» – деп сөстөр эң баштайгы сөзүглелдерде таварышпайн турар. Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде 25-27 шүлүктөр таварышпайн турар болгаш 14-кү эгениң төнчүзүнче кирген бооп турар.

КОРИНФИЧИЛЕРГЕ БИРГИ ЧАГАА

Кирилде сөстөр

1 ¹Христос Иисустуң Бурганның күзел-соруу-биле кый дирткен эл-чини Павелден база бүзүрөөн эживис Сосфенден байыр. ²Коринф хоорайда Бурганга хамааржыр бүзүрөөннер ниитилелинге, Христос Иисусту дамчыштыр ыдыктаткаш, Бурганның чону боору-биле кый дирткен бүгү улуска, а ол ышкаш янзы-бүрү черлерде чурттап турар, оларның база бистин ниити Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун адын адап, кыйгырган бүгү улуска бижидим. ³Бурган Адавыс болгаш Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тай-бың силерге бактаазын!

Павелдин Бурганга өөрүп четтиргени

⁴Христос Иисуска башкарты бээринерге, силерге хайырлаан Бурганның авыралы дээш, Бурганымга үргүлчү өөрүп четтирер-дир мен. ⁵Ону дамчыштыр бүгү чүүл-биле: сөс-биле-даа, билиг-биле-даа баяан болгай силер. ⁶Ол ышкаш Христос дугайында бистин херечилели-вис силернин араңарга бадыткаттынган болгай. ⁷Ынчангаш бистин Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостуң чедип кээрин манап турар үенерде, кандыг-даа ачы-буян хайырлалы силерде четчири-биле бар. ⁸Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостуң чедип кээр хүнүнде шуут кем-буруу чок улус болзун дээш, Ол силерни эчизинге чедир деткип, быжыктырар. ⁹Дээрги-Чаяакчывыс, Бурганның Оглу Иисус Христос-биле харылзаалыг бооруңар-биле силерни кый деп алган Бурган аазаан аксы-сөзүңге шынчы.

Коринфиде христиан ниитилелде аңгылажыр чорук

¹⁰Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостуң ады-биле силерден аажок дилеп тур мен, ха-дунма: чангыс эп-сеткилдиг амыдыранар, араңарда аңгылажып, алгышпаңар, угаап билиишкиниңерге база бодалдарыңарга чангыс аай бооп көрүңер. ¹¹Ха-дунма, араңарда

чөрүлдээлер барын Хлояның өг-бүлезиниң улузундан билип алдым. ¹² Мен мону чугаалаар бодадым: силерниң кижги бүрүзү тус-тузунда «Павелдин талалакчызы мен», «Аполлостун талалакчызы мен», «Пётрнуң талалакчызы мен», «Христостуу мен» деп туруп бээр-дир. ¹³ Таанда-ла Христос кезектерге чарлы берген бе? Таанда-ла Павел силер дээш, хере шаптырткан бе? Азы силер Павелдин ады-биле сугга суктурганыңар ол бе? ¹⁴ Крисп биле Гайден аңгы, силерниң кайыңарны-даа сугга сукпааным дээш, Бурганга өөрүп четтирдим. ¹⁵ Ындыг болганда «Павелдин ады-биле сугга суктуруп алдым» деп, кайыңар-даа чугаалап шыдавас. ¹⁶ (Ийет, Стефанның өг-бүлезиниң улузун сугга сукканым шын. А өске кандыг-бир кижини сугга суп турганымны сагынмас-тыр мен.) ¹⁷ Христос мени улусту сугга суксун дээш эвес, а Буянның Медээни суртаалдазын дээш, чоруткан болгай. Ам артында чечен, мерген сөстөр-биле суртаалдап болбас, оон башка Христостун белдир-креске өлүмү ужур-утказын чидириптер.

Христос — Бурганның күчү-күжү болгаш мерген угааны

¹⁸ А белдир-крес дугайында медээ өлүмнүң оруу-биле бар чыдар улуска мелегей чүүл боор, а камгалалдың оруу-биле бар чыдар биске — Бурганның күчү-күжү боор. ¹⁹ Бурган Бижилгеде чугаалаан-на болгай: «Мерген угаанныгларның мерген угаанын чок кылыр мен, сарыылдыгларның сарыылын хүлээп көрбөс мен»^а. ²⁰ Ынчаарга ам мерген угаанныг кижиниң дээредээн чүези чүл? Эртемденниң дээредээн чүези чүл? Бо үениң бодалчыларының дээредээн чүези чүл? Бурган бо делегейниң мерген угаанын бүдүүлүк кылдыр көргүспээн ийикпе? ²¹ Бурганның мерген угаанының бодап каанын ёзугаар бо делегей бодунуң мерген угаанын дамчыштыр Бурганны билип шыдавас боорга, Ол бүзүрөөн улусту Буянның Медээниң «мелегейи-биле» камгалаарын чүүлдүг деп көргөн. ²² Иудейлер кайгамчык чүүлдер негеп турарлар, а гректер мерген угаан дилеп турарлар. ²³ А бис Христостун хере шаптыртканын суртаалдап турар бис. Ол медээ иудейлерге — ажып эрттинмес моондак боор, а өске чоннар улузунга — мелегей чүүл боор. ²⁴ А Бурганның кый деп алган улузунга (иудейлерге-даа, гректерге-даа) суртаалдап турарывыс Христос — Бурганның күчү-күжү болгаш мерген угааны боор. ²⁵ Чүге дээрге Бурганның «мелегейи» кижиниң мерген угаанындан оранчок мерген, а Бурганның «кошкаа» кижиниң күжүндөн оранчок күштүг.

^а Ис. 29:14.

²⁶ Ха-дунма, Бурганга кый дирткен үенерде кандыг туржук силер, сактып келинерем. Улустун көрүжү-биле үнелээр болза, эвээш кезиинер мерген угаанныг турду; эвээш кезиинер күштүг турду; эвээш кезиинер ызыгуурлуг өг-бүлелерге хамааржыр турду. ²⁷ Ындыг-даа болза, мерген угаанныгларны ыяттырар дээш, Бурган бо делегейге сарыыл чок дирткен чүүлдү шилип алган, а күштүг чүүлдү ыяттырар дээш, бо делегейге кошкак дирткен чүүлдү шилип алган. ²⁸ «Үнелиг» деп санаттырар улусту чылча базар дээш, Ол бо делегейге дорамчылаткан, бак көрдүргөн база «үнези чок» дирткен улусту шилип алган. ²⁹ Ооң түннелинде Бурганның мурнунга кым-даа бодун мактап шыдавас. ³⁰ Бурганның ачызында силер ам Христос Иисуска башкарты берген силер. Бурганның мерген угааны биске Ону дамчыштыр боттанган. А ол мерген угаан бисти актыг болгаш ыдыктыг кылып кааш, бачыгтардан хостаан. ³¹ Бижилгеде: «Мактаныр бодаан кижги чүгле Дээрги-Чаяакчының ажыл-херектери-биле мактанзын!» — деп бижээни дег кылдыр боттанганы ол-дур^а.

Павелдин Коринфиге ооң мурнунда суртаалдааны

2 ¹ Ха-дунма, мен силерге кээримде, Бурганның чажыдын* кааскоя, чечен чугаа-биле, онзагай мерген угаан-биле суртаалдаар бодап келбээн мен. ² Силер-биле кады тургаш, Иисус Христостан аңгыда, Ооң белдир-креске өлүмүндөн аңгыда, чүнү-даа билбес болурун шиитпирлээн мен. ³ Мен силерге сулараан, аажок коргуп-сирилээн чедип келдим. ⁴ А мээң медеглээн сөзүм биле суртаалым мерген угаан болгаш бүзүрөнчиг сөстөр-биле эвес, а Сүлдениң күчүзүн бадыйткааны-биле салдарлыг бооп турган. ⁵ Силерниң бүзүрелиңер кижиниң мерген угаанынга эвес, а Бурганның күчү-күжүңге үндезилеттинзин дээш, ынчаар болганы ол-дур.

Бурганның мерген угааны Ооң Сүлдезин дамчыштыр илереттинген

⁶ Ындыг болза-даа бис мерген угаанны өзүп чедишкен бүзүрөөн улус аразынга суртаалдап турар бис. А ол мерген угаан — бо делегейниң эрге-чагыргазын ышкынар четкен чагырыкчыларының мерген

* ^{2:1} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бурганның чажыды» эвес, а «Бурган дугайында херечилел» деп бижээн.

^а Иер. 9:24.

угааны эвес-ле болгай. ⁷Ооң орнунга Бурганның амдыгаа чедир чажыт турган мерген угаанын суртаалдап турар бис. Ол мерген угаанны Бурган бисти алдаржыдар дээш, өртемчейни чаяарының бетинде-ле баш удур шилип алган. ⁸Бо делегейниң чагырыкчыларындан кым-даа ону билип шыдаваан, оон башка олар алдарлыг Дээрги-Чаяакчыны хере шаппастар ийик. ⁹Харын Бижилгеде ол дугайында мынчаар бижээн: «Бурганга ынак улуска Ооң белеткеп каан чүүлүн карак-даа көрбөөн, кулак-даа дыңнаваан база кижиниң угааны-даа билип шыдаваан»^а.

¹⁰А Бурган биске ол чүүлдү Сүлдени дамчыштыр илередип берген, чүге дээрге Сүлдениң шинчилеп билбес чүвези чок, Ол Бурганның бодалдарының ханы дүвүн бүрүнү-биле билир. ¹¹Кижиниң иштинде сүлдезинден аңгыда, ооң бодалдарын кым билирил? Шак-ла ынчаар Бурганның Сүлдезинден аңгыда, Ооң бодалдарын кым-даа билбес. ¹²А бис бо делегейге хамааржыр сүлдени хүлээп албаан бис. Харын Бурганның биске хайырлаан бүгү чүүлүн билип ап шыдаптар дээш, Ооң Сүлдезин хүлээп алган бис. ¹³Ол дугайында кижиниң мерген угааны өөрөткөн сөстөр-биле эвес, а Сүлденин биске шингээттиргени сөстөр-биле суртаалдап турар бис. Сүлдеге хамааржыр алыс шынны Сүлдениң өөрөткени сөстөр-биле чугаалап турарывыс ол*. ¹⁴Чүгле кижиде бүдүжүнүн аайы-биле чурттап чоруур кижиде Бурганның Сүлдезиниң илереткен чүүлүн хүлээп албас. Ол ону мелегей чүүл деп санаар база угаап шыдавас, чүге дээрге ол чүүлдү чүгле Сүлдениң дузасы-биле угаап боор. ¹⁵А Сүлдеге башкарткан кижиде бүгү чүүлдү шиидип шыдаар, ынчаарга ооң бодун кым-даа шиидип шыдавас. ¹⁶«Бурганның угаанын кым билип алганыл? Кым Ону өөрөдип шыдаар харыктыгыл?»^б А биске Христостуң угаанын берип каан.

Улус-биле эвес, а чүгле Бурган-биле мактаныңар

3 ¹Ынчаарга, ха-дунма, мен силерге, Сүлдеге башкарткан улуска дег, чугаалап шыдавас турдум, а биеэги кижиде бүдүжүнүн күзөөш-киннеринге алыскан улуска дег, Христос-биле харылзаалыг чаш төлдерге дег, чугаалап турдум. ²Мен силерни кадыг чем-биле эвес, а сүт-биле чемгерип турдум, чүге дээрге кадыг чем чиир харыынар

* ^{2:13}Бо сөстөрниң өске утказы: «Сүлдеге хамааржыр алыс шынны Сүлдеге башкарткан улуска тайылбырлап турарывыс ол» — бооп чадавас.

^а Ис. 52:15; 64:4. ^б Ис. 40:13.

чок турду, ам безин ындыг хевээр-дир силер. ³Бо делегейге хамааржыр хевээр-дир силер. Араңарга адааргал, алгыш-кырыш ам-даа бар турда, биеэги кижиде бүдүжүнүн күзөөш-киннеринге алыскан улус боор эвес силер бе, бодунарны бүгү бо делегейниң улузу дег ап чоруур эвес силер бе? ⁴Бирээнер: «Павелдин талалакчызы мен», а өскөнер: «Аполлостуң талалакчызы мен» — деп турар болза, бо делегейге хамааржыр өске бүгү улус дег болбаан силер бе? ⁵Ынчаарга Аполлос деп кымыл? А Павел деп кымыл? Олар чүгле бараан болган улус-тур. Оларның ачызында Христоска бүзүрөөн силер, Дээрги-Чаяакчы оларның кайызынга-даа тускай ажыл-херекти дааскан. ⁶Мен үрезин тарыдым, Аполлос ону суггарып турган, а Бурган өстүрүп каан. ⁷Тараан болгаш суггарган кижиде онза чүү-даа чок, а өстүрүп каан Бурганда чугула ужур-утка бар-дыр. ⁸Тарып турар кижиде биле суггарып турар кижиде чангыс сорулгалыг, оларның кайызы-даа кылган ажыл-херөөн дүүштүр шаннал алыр. ⁹Бис Бурган-биле кады чангыс ажыл-херек кылып турар бис, а силер — Ооң шөлү, Ооң тудуу силер.

¹⁰Мен, мерген угаанныг тудугжу дег, Бурганның менээ хайырлаан авыралы-биле үндезинни салып кагдым, а ооң кырынга аңгы кижиде тудуп үндүрер. Ындыг-даа болза кижиде бүрүзү канчаар тудуп үндүреринче кичээнге салзын. ¹¹Кым-даа салып каан үндезинден аңгы чаа үндезин салып шыдавас, а ол үндезинивис — Иисус Христос-тур. ¹²Кандыг-бир кижиде шак ол үндезинге тудуп үндүрүп тура, алдын, мөңгүн, үнелиг эртинге даштар азы ыяш, сиден, саваң ажыглап боор. ¹³Кымның-даа ажыл-херээ илдең апаар, Христостуң эеп кээр хүнү бүгү чүүлдү көскү кылыптар, чүге дээрге Бурганның оду-биле шылгай бээр. Кижиде бүрүзүнүн кандыг ажыл-херек бүдүргенин ол от шылгаар. ¹⁴Кандыг-бир кижиниң бүдүргөн ажыл-херээ — туткан тудуу шылгалданы эрте берзе, ол кижиде шаннал алыр. ¹⁵А бүдүргөн ажыл-херээ өрттөнүп калза, ол когарап үнер. Ындыг болза-даа, ол кижиде камгалал алыр, чүгле оозу, оттан ушта тырткан дег, арга чадаарда камгалал болур.

¹⁶Бурганның өргээзи бооп турарыңарны база Бурганның Сүлдези силер-биле кады амыдырай бергенин билбезинер ол бе? ¹⁷Бурганның өргээзин узуткап турар кижиде бар болза, Бурган ол кижини узуткаар, чүге дээрге Бурганның өргээзи ыдыктыг, а силер дээрге ол өргээ-дир силер.

¹⁸Бодунарга бодунар дуурайлатпаңар. Кайы-бирээнер бо делегейниң билиишкини-биле мерген угаанныг мен деп бодаар болза, херек кырында мерген угаанныг боор дээш, ол кижиде «мелегей» апарзын. ¹⁹Бо делегейниң мерген угааны — Бурганның караанга мелегей чүүл-ле болгай. Бижилгеде мынчаар бижээн-дир: «Ол мерген угаанныгларны,

оларның-на кажарын ажыглап, сойгалаар»^а. ²⁰А оон ыңай: «Мерген угаанныгларның бодалдары хоозун бачымнал дээрзин Дээрги-Чаяакчы билир»^б. ²¹Ынчангаш кым-даа улус-биле мактанмазын, чүге дээрге бүгү чүве силерни-дир: ²²Павел, Аполлос, Пётр азы бо делегей-даа, амыдырал азы өлүм-даа, амгы азы келир үе-даа — ол бүгү силерни-дир, ²³а боттарыңар Христоска хамааржыр силер, а Христос — Бурганга.

*Боттарын өрү көрдүнгени дээш, Павелдиң
коринфичилерни чемелээни*

4 ¹Ынчаарга бисти Христостун бараан болукчуларын дег, Бурганның чажыттарын бүзүрөп дааскан улусту дег, хүлээп ап көрүнер. ²Бир-ле чүүлдү бүзүрөп дааскан улустан шынчы чорук негеттинер болдур ийин. ³Силерниң азы кандыг-бир өске кижиниң мени шиидип, чүве чугаалаары мени барык-ла хөлзетпейн турар. Бодум безин бодумну шиитпес кижини мен. ⁴Арын-нүүрүм арыг, ынчалза-даа мээң агартыныым ында эвес: мээң шииткекчим — Дээрги-Чаяакчы олдур. ⁵Ынчангаш чогуур үе үнмээнде, Дээрги-Чаяакчы эеп келбээнде, чүнү-даа шиитпенер. Ол караңгыда чажыртынган чүүлдү чырыдып-каш, чүректениң бодал-хөөннерин ажыдыптар, кижини бүрүзү ынчан Бурганның макталын алыр.

⁶Ха-дуңма, мен ол бүгүнү, силерге ачы-дуза болзун дээш, бодумга база Аполлоска хамаарыштыр чугаалап тур мен. «Бижээн чүүлдүң кызыгаарын ажыр баспаңар»^{*} — дээн үлегер домактын утказын бистиң үлегер-чижээвиске билип алзыннар дээш база бир кижини өскезинден өрү көрбөзүңе бистен өөренип алзыннар дээш, силерге ону чугааладым. ⁷Кым сени онзагай кижини кылып турарың? Өске кымдан-даа албааның, бодунуу боор чүн барың? Сен бүгү чүүлдү алган болзунза, ону ачы-буян хайырлалы кылдыр албаан дег, чүге мактаныр сен? ⁸Пөгө берген-дир силер аа! Бажыңар ажыр баян-дыр силер! Бис чогувуста-ла хааннар апарган-дыр силер аа?! Силерниң ам бодап турарыңар ёзугаар ындыг-ла болгай. Херек кырында хааннар апарган бооруңар кай, бис база ынчан силер-биле кады хааннап тургай бис де! ⁹Бирде бодап кээримге, Бурган элчиннер бисти адактын адаа, өлүмге

^{*} ^{4:6}Бо сөстөрнүн өске утказы: «Бижилгеде бижээнинден артыр нарыдап турбазыңга» — бооп чадавас.

^а Иов. 5:13. ^б Ыд. ыр. 93:11.

шииттирген улус кылгаш, көргүзүг кылдыр салып каан-дыр. Бүгү өртемчей, дээрниң төлээлери база улус-чон бисче көрүп турар-дыр. ¹⁰Христос дээш, бис мелегей апарган бис, а силер Аңаа башкарты бергеш, мерген угаанныг апардынар! Бис кошкак бис, а силер күчүлүг силер! Улус силерни алдаржыдып турар, а бистиң ат-алдарывыс баксыраан. ¹¹Амдыгаа чедир аштап, суксап чор бис, эът-бот шывар хевивис-даа чок; эттедип-соктуртуп чор бис, аал-оранывыс-даа чок. ¹²Холдарывыс-биле ажылдап ап, хонуувус үспейн чор бис. Бисти бак сөглээрге, харызыңга алгап йөрээр-дир бис; истеп сүрерге, шыдажып эртер-дир бис. ¹³Биске бак аас эдерге, эп-чөп-биле харылаар-дыр бис. Бо делегейге хамаарыштыр алырга, бок-чам, амдыгаа дээр таптай базып келген доозун-довурак дег-дир бис.

¹⁴Мен силерни ыятсын дээш, мону биживедим, чок! Харын ынак ажы-төлүмнү дег, силерни угаан кири сургап тур мен. ¹⁵Муң-муң христиан кижизидикчилерлиг-даа болзуңарза, эжен-эндерик адаларыңар бар эвес. А мен, силерниң Христос Иисуска башкарты бээринер дээш, Оон Буянныг Медээзин суртаалдааным дамчыштыр аданар апарган мен. ¹⁶Ынчангаш дилеп тур мен: мээң үлегерим эдерип көрүнер*. ¹⁷Чогум-на ол дээш, Дээрги-Чаяакчыга шынчы, ханы ынак оглум Тимофейни силерге чоруттум. Чер болганга, Бурганга бүзүрөөннер ниитилели бүрүзүңе мээң канчаар өөредип турарым дег, ол силерге мээң Христос Иисуска башкарткан амыдыралым дугайында сагындырып чугаалаар.

¹⁸Мени силерге чеде бербес боор дээнзиг, араңарда чамдык улус өрү көрдүне берген-дир. ¹⁹Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы-ла күзээр болза, мен силерге удавайн чеде бээр мен. Ынчан демги өрү көрдүнген улустун аксы-сөзүнүн чеченин эвес, а херек кырында күжүнүн бар, чогуң шенеп көөр мен. ²⁰Чүге дээрге Бурганның Чагыргазы чечен сөс эвес, а күчү-күш дамчыштыр Бодун көргүзөр. ²¹Силерге кижизидер шывыктыг чеде берейн бе азы ынакшыл долган чөпшүл сеткилдиг чеде берейн бе? Чүнү күзээр силер?

Самыыраан кижини Павелдиң буруу шапканы

5 ¹Силерниң араңарда самыыраар чорук тывылган деп чугаа-соот чер-черде дыңналып тур. Дүрзү-бурганга чүдүүр улустун безин билбези хай-калчаа самыыраар чорук силерде бар дээр-дир: бирээнер

^{*} ^{4:16}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Мээң Христостун үлегерин эдергеним дег» — деп сөстөрнүн немээн.

сонгу иези-биле холбажы берген дээр-дир. ²А силер менээргенир-дир силер! Ооң орнунга ындыг херек үүлгеткен кижини хүрээлени-нерден үндүрер дээш, мунгарап-човаар ужурлуг эвес силер бе? ³⁻⁴Ма-га-бодум-биле аранарга турбазымза-даа, сүлдем-биле — кады мен. Ынчангаш силерниң чаныңарга турган-даа дег, ындыг херек үүлгеткен кижини канчаптарын Дээрги-Чаяакчывыс Иисустун өмүнээзинден шиитпирлептим. Чаңгыс черге чыгып келгениңерде база сүлдем-биле аранарга турумда, Дээрги-Чаяакчывыс Иисустун күчү-күжү-биле ⁵ындыг кижини эрликке хүлээдип берээл — ооң бачыттыг күзээш-киннерлиг мага-боду узуткаттынзын база Дээрги-Чаяакчының эеп кээр хүнүнде ооң сүлдези камгалал алзын.

⁶Силерде мактаныпкы дег чүү-даа чок. «Хөй далган хөөй берзин диге, ынай ажыткы херегин» билбес силер бе? ⁷Чаа хөөткен далган боор дээш, эрги ажыткыны аштап кааптыңар, силер дээрге ажыткы холуваан далган-на болгай силер. Чүге дээрге хосталышкын байыр-лалывыстың Хураганы боор Христосту бис дээш өргөөн болгай*. ⁸Ындыг болганда хосталышкын байырлалын эрги ажыткы боор бузуттуг болгаш будалчак чоруктуң ажыткызы-биле эвес, а ак сеткил болгаш алыс шынның ажыткы чокка быжырган далганы-биле байырлап чоруулу.

⁹Самыыраан улус-биле харылзашпаңар деп, моон мурнундагы ча-гаамга бижээн мен. ¹⁰Ындыг-даа болза черле бо делегейде турар бүгү самыыраан улус-биле, чазый-чилби база акша бузурукчузу улус-биле азы дүрзү-бурганнарга чүдүүлөр-биле харылзашпаңар дивээн мен. Оон башка бо делегейни шуут каапкаш, чоруур ужурга таварышкай силер. ¹¹Бүзүрөөн ха-дунманың бирээзи мен дээр, а херек кырында самыыраан, чазый-чилби азы дүрзү-бурганга чүдүүр, нүгүлчү азы ара-гачы, акша бузурукчузу кижини-биле харылзашпаңар деп, мен ам си-лерге тайылбырлап, бижип ор мен. Ындыг кижини-биле кады аыш-чем безин чивеңер! ¹²⁻¹³Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинден дашкаар турар улусту шиидери мээң кандыг херээм чүвөл? Дашкаар турар улусту Бурган шиидер, а силерниң херээнер — Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң иштинде турар улусту шиидери-дир. Ынчангаш си-лер: «Бузуттуг кижини хүрээлениңерден үндүрүптүңер»^а.

* ^{5:7} Хосталышкын байырлалының үезинде иудейлер ажыткы холаан далгандан быжырган хлеб чивес турган.

^а Ы. х. к. 17:7.

Бүзүрөөн шииткекчилерге шүүгү херектери сайгартпаңар

6 ¹Ха-дунмазы-биле чөрүлдээ үнүп кээрге, силерниң кайы-бирээ-нер Бурганның улунун эвес, а бүзүрели чок улустун шүүгүзүнге чаргызын үзе шииттирерин канчап диттирил? ²Кай, Бурганның улuzu бо делегейни шиидер дээрзин билбес силер бе? А алызында бо деле-гейни шиидер ужурлуг улус, таанда-ла ындыг чугула эвес херектерни боттарыңар шиитпирлеп шыдавазыңар ол бе? ³Дээрниң төлээлерин шиидеривисти билбес улус силер бе? Таанда-ла амыдыралчы айты-рыгларывысты боттарывыс шиитпирлеп шыдавас бис бе? ⁴Хүн бүрү-нүн маргылдаалыг херектерин шиитпирлээрде, Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге кандыг-даа хамаарылга чок улусту канчап шииткек-чилер кылдыр томуйлап аар силер? ⁵Бяткаш, арныңар кыссын! Таанда-ла Бурганга бүзүрөөн ха-дунма улунуңарда чаргы чарып шы-даар чаңгыс-даа угаанныг кижини чок болганы ол бе? ⁶А дөмей-ле, ха-дунмашкы улус эртип, удур-дедир шүүгүге билдиржир, ам артын-да бүзүрөөн улус мурнунга чаргылдажыр-дыр силер.

⁷Шынап-даа болза, араңарда чаргылдажып турарыңар-ла силерни бакка суга бээр-дир. Хомудап артарыңар оон дээре турбаан бе? Кога-рап артарыңар оон дээре эвес бе? ⁸А силер боттарыңар артында-ла ха-дунманар боор улусту безин хомудадыр, оларга когарал чеди-рер-дир силер.

⁹Бурганга шынчы эвес улус Ооң Чагыргазын салгап албазын бил-безинер ол бе? Бодунарны мегелевенер. Самыыраар, дүрзү-бурганга мөгеер, ашак-кадайыңа өскерлир улус, а ол ышкыш самыын-садар эрлер, эр улус-биле холбажыр эрлер; ¹⁰ооржу, чазый-чилби, арагачы, нүгүлчү азы акша бузурур улус — олар шупту Бурганның Чагыргазын салгап албас. ¹¹Силерниң чамдыңар шак-ла ынчаар амыдырап чораан болгай. Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христос-тун ады-биле бистин Бурганывыстың Сүлдезинге арыдыр чугдурган, ыдыктаттырган база агартырган силер.

Христианнар самыын-садар херээженер-биле холбашпазыңар

¹²«Меңээ бүгү чүвени чөпшээрөөн» — деп болур силер, ынчалзажок ооң шуптузу меңээ ажыктыг болбас. «Меңээ бүгү чүвени чөпшээр-өөн», ынчалзажок чүү-даа чүве мени чагырып албас ужурлуг. ¹³«Чем — хырынга, а хырын — чемге херек», ынчалза-даа Бурган оозун-даа, өскезин-даа бир дөмей узуткап каар. Мага-ботту са-мыыраарыңа эвес, а Дээрги-Чаяакчыга бараалгаткан болзун; а

Дээрги-Чаяакчы мага-ботту чагырзын. ¹⁴Бурган Дээрги-Чаяакчыны өлүглерден катап диргизип каан; Ол бисти база Бодунуң күчү-күжү-биле катап диргизиптер. ¹⁵Кай, силерниң мага-бодунар Христостун мага-бодунуң кезектери боорун билбезинер ол бе? Ындыг болганда канчап-ла мен, Христоска хамааржыр кезектерни хунаап алгаш, самыын-садар херэеженге хамааржыр кезектер кылып каар мен? Ындыг боор ужур чок! ¹⁶Кай, самыын-садар херэежен-биле холбажып турар кижии ооң-биле кады чангыс мага-боттуг апаарын билбезинер ол бе? Бижилгеде мынчаар бижээн-не болгай: «Ийи кижии чангыс мага-ботка катчыр»^а. ¹⁷А Дээрги-Чаяакчы-биле харылзаалыг апарган кижии Ооң-биле кады чангыс сүлдөгө каттышкан. ¹⁸Самыыраар чоруктан чайлап чорунар. Кижиниң үүлгеткени кандыг-даа өске бачыт ооң мага-бодунга хамаарылга чок, а самыырап турар кижии бодунун мага-бодунга удур бачыт үүлгедир. ¹⁹Кай, силерниң мага-бодунар Бургандан хүлээп алганынар, силер-биле кады амыдырай берген Ыдыктыг Сүлдениң өргээзи боорун билбезинер ол бе? Силер ам бодунарны баш билбес силер!²⁰ Чүгө дээрге силерни улуг өртек-биле садып хостаан. Ынчангаш мага-бодунар-биле* Бурганны алдаржыдынар!

Өг-бүлө айтыры

7 ¹«Эр кижии херэежен кижиге дегбес болза эки» — деп, чагаада бижээн чүүлүнерге хамаарыштыр. ²Ындыг-даа болза силерниң араңарда самыыраар чорук бо-ла таваржыр болганда, эр кижии бүрүзү бодунун кадайы-биле, а херэежен кижии бүрүзү бодунун ашаа-биле чоок харылзаалыг боорундан ойталавазын. ³Ашаа кадайынга хамаарыштыр эр-херэежен хүлээлгени болур-чогууру-биле күүсетсин, а кадайы ашаанга хамаарыштыр хүлээлгезин күүсетсин. ⁴Чүгө дээрге кадай кижиниң мага-бодун ол боду баш билбес, а ашаа баш билир. Ашааның мага-бодун база боду эвес, а кадайы баш билир. ⁵Араңарга чоок харылзаалыг боорундан ойталаванар, чүглө иелээ дугуржуп алгаш, мөргүүрү-биле кезек өйдө эр-херэежен харылзааларны соксадып болур силер. А ооң соонда база катап чоок харылзаалыг болунар, оон башка бодунарны туттунуп шыдавазыңарны ажыглап, эрлик

* ^{6:20}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Мага-бодунар-биле» деп сөстөргө «База Бурганга хамааржыр сеткил-сагыжыңар-биле» деп сөстөрни немээн.

^а Э. д. 2:24.

силерни күткүдө берип боор. ⁶Ындыг-даа болза мен ону дужаал эвес, а чөпшээрел хевирлиг кылдыр чугаалап тур мен. ⁷Бүгү улустун меңээ дөмей боорун күзээр ийик мен, ынчалза-даа кижии бүрүзү өскелерни дег эвес ачы-буян хайырлалын Бургандан алыр: бирээзиниң — ындыг, а өскезиниң — бир аңгы боор.

⁸Кадайланмаан улус болгаш дулгуяктарга хамаарыштыр чугаалаарым болза: оларга, мен ышкаш, чааскаан чорууру эки. ⁹Ынчалза-даа боттарын туттунуп шыдавастар болза, күзээшкиден хөлзеп-хайныр орнунга, оларның өгленип алганы дээре.

¹⁰А өгленчип алган улуска Дээрги-Чаяакчының айтыышкынын дамчыдып тур мен: кадайы ашаандан чарылбас ужурлуг. ¹¹А ол ашаандан чарлы-даа берзе, чааскаан чорзун азы ашаа-биле эптежип, катап олуржуп алзын. Ашаа, бодунун ээлчээнде, кадайындан чарылбас ужурлуг.

¹²Арткан улуска хамаарыштыр Дээрги-Чаяакчының эвес, а мээң бодалымны чугаалап көрейин: Бурганга бүзүрөөн ха-дунманың бирээзиниң кадайы бүзүрөөн херэежен бооп, ашаа-биле чурттаарындан ойталавас болза, ол эр кижии кадайындан чарылбас ужурлуг. ¹³А ол ышкаш бүзүрөөн херэеженниң бүзүрөөн ашаа ооң-биле чурттаарындан ойталавас болза, ол херэежен ашаандан чарылбас ужурлуг. ¹⁴Чүгө дээрге бүзүрөөн кадайының салдары-биле бүзүрөөн эр Бурганга чоок апарган-дыр, а бүзүрөөн ашааның салдары-биле бүзүрөөн херэежен Бурганга чоок апарган-дыр. Оон башка ажы-төлүнер арыг эвес тургай эртик, а ам олар Бурганга улам чоок апарганнар-дыр. ¹⁵А бүзүрөөн ашаанар азы кадайыңар чарлырын күзей берзе, оларны-биле болгай аан. Ындыг таварылгада бүзүрөөн эр-херэежен ха-дунманың хосталгазы боогдал чок. Ынчалза-даа Бурган силерни* эп-найыралдыг амыдыралче кыйгырган. ¹⁶Шынап-ла, канчап билир сен, өг-бүлениң херэежен ээзи? Ашаанны камгалаптарың чадавас. Азы канчап билир сен, өг-бүлениң эр ээзи? Кадайыңны камгалаптарың чадавас.

¹⁷Ынчаарга чүл? Кижии бүрүзү Дээрги-Чаяакчының аңаа доктаадып бергени база Бурганның ол дээш кыйгырганы чүүлдүн аайы-биле амыдыразын. Бүгү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге «ынчалыңар» деп дужаап тур мен. ¹⁸Кыртыжап демдектеттирип алган тургаш, Дээрги-Чаяакчыга кый дирткен кижии оозун чажыр-базын. А кыртыжап демдектеттирбөөн тургаш, кый дирткен кижии ол ёзулалды кылдыртпазын. ¹⁹Кыртыжап демдектээринде-даа,

* ^{7:15}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бурган силерни» деп эвес, а «Дээрги-Чаяакчы бисти» деп бижээн.

кыртыжап демдектетпезинде-даа көнгүс ужур-утка чок. Бурганнын айтышкыннарын сагыры – кижиге эң чугула чүүл ол-дур!²⁰ Кижиде бүрүзү Бурган ону кый дээн үеде турган байдалынга хевээр артып калзын. ²¹Сени кый дээн үеде кул турган болзунза, хөлзеп-дүвүреве. (Ынчалза-даа хосталы бээр аргаң бар болза, ону ажыглааны дээр.) ²²Дээрги-Чаяакчы кый дээн үеде кул турган кижиде Ооң мурнунга хостуг боор. А хостуг хамааты тургаш, кый дирткен кижиде ам Христостун кулу боор. ²³Силерни улуг өргөк-биле садып хостап алган, ындыг болганда кижилерге кулдар болбаар. ²⁴Ха-дунма, кайынар-даа кый дирткен үезинде турган байдалынга Бурганнын мурнунга хевээр артып калзын.

²⁵Кажан-даа өг-бүлө тутпаан улуска хамаарыштыр Дээрги-Чаяакчыдан келген айтышкын менде чок. Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчынын өршээли-биле бүзүрелге төлөптүг деп санаткан кижиде бооп, бодунун чагыг-сүмемни кадайн. ²⁶Амгы түрөчүг үелерде кижиде амыдырал байдалын өскөртпес болза эки деп бодаар мен. ²⁷Кадайың-биле чурттап турар болзунза, канчаарыл? Чарылган херээн чок. А бир эвес кадай чок болзунза, кадай дилеве. ²⁸Ынчалза-даа кадайланп алзынза, бачыг үүлгеткен болбас сен. А ол ышкаш эр кижиде дегбээн арыг кыс ашакка барып алза, ооң база бачыды чок. Ындыг болза-даа өгленип алган улус амыдыралынга түрөгдел көөрүн утпаанар, а мен силерни кээргээр-дир мен.

²⁹Биригээр чугаалаарга, ха-дунма, үе барык артпаан-дыр. Моон сонгаар кадайлыг улус кадай албаан улус дег болзун. ³⁰Качыгдаан улус качыгдаваан улус дег боттарын алдынзын. Өөрүп-байырлаан улус өөрүп-байырлаваан улус дег болзун. Садып ап турар улус чүзү-даа чок улус дег болзун. ³¹Бо делегейнин ажил-херектеринче дүлнү берген улус оларны кылбайн турар улус дег болзун. Чүгө дээрге бо делегей амгы үеде бар хевирин-биле эстип хайлы бээр.

³²Кандыг-даа сагыш човаашкыннар силерни шүүдетпес боорун күзеп тур мен. Кадайланмаан кижиде Дээрги-Чаяакчынын ажил-херектери дээш база Ооң күзелин хандыраар дээш сагыш човаар. ³³А кадайлыг кижиде хүн бүрүнүн амыдыралы дээш, кадайынын күзелин хандыраар дээш, сагыш човаар. ³⁴Ооң сонуургал-чүткүлдери чөрүшкек боор*.

* ^{7:34}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Чөрүшкек боор» деп сөстөр кадайлыг кижинин сонуургал-чүткүлдеринге эвес, а ашаа чок херээн азы ашакка барып көрбээн кыс-биле ашактыг херээннин аразында чөрүшкек чүүлдерге хамаарышкан бооп турар. Ооң уламындан бо кезек чернин утказы бир аңгы апаар.

Ашаа чок херээн азы эр кижиде дегбээн арыг кыс, бодунун мага-боду болгаш сүлдези-биле Бурганга бүрүнү-биле бердинер дээш, Дээрги-Чаяакчынын ажил-херектерин бодаар, а ашактыг херээн хүн бүрүнүн амыдыралы дээш база ашаанын күзелин хандыраар дээш сагыш човаар. ³⁵Силерни кандыг-бир чүүлдерге кызгадар дээш эвес, а бодунарга ашактыг болзун дээш; өскээр чардыкпайн, Дээрги-Чаяакчыга бүрүнү-биле бердинип, доктар чокка бараан болзуннар дээш, мен мону чугаалап тур мен.

³⁶Силернин кайы-бирээнер бодунун назы четкен уруунун чааскаан чурттап чорууру дээш, буруулуг мен деп саназа база ону өглөп каары херек болза, бодунун күзелин ёзугаар кылзын. Ол кижиде уруун өглөп кагзын, ынчан ол бачыг үүлгетпээн боор. ³⁷А бодунун чүрээнде чайгылыш чок шиитпир хүлээп алган, түрөгделге туттурбаан, бодун туттунуп шыдаар харыктыг база бодунун уруун арыг хевээр кадагалап аар деп чүрээнде шиитпирлээн кижиде бар болза, ооң кылып турары эки. ³⁸Ынчангаш уруун ашакка берип турар аданын кылып турары шын, а бербейн турар аданын кылып турары оон-даа эки*.

³⁹Ашаа дириг чорда, херээн кижиде ооң-биле тудуш харылзаалыг боор, ынчалза-даа ашаа чок апаар болза, күзээн кижизинге барып ап боор. Чүглө ол кижиде Дээрги-Чаяакчыга бүзүрээр болзун. ⁴⁰Ындыг болза-даа, мен бодаарымга (Бурганнын Сүлдези база мээң-биле кады деп бодаар мен), дулгуяк хевээр арттары анаа улам амыр-чыргалдыг боор.

* ^{7:36-38}Бо шүлүктөрдө «Силернин кайы-бирээнер» деп сөстөр-биле Павелдин назы четкен кыстың ачазын азы эр душтуун көргүскени тода билдинмес бооп турар. Бир эвес кыстың эр душтуун көргүскен болза, ол үш шүлүктү мынчаар очулдуруп болур: «³⁶Силернин кайы-бирээнер „Дүгдешкен душтуум кыска хамаарыштыр бодуну алдынып турарым буруулуг-дур, ооң өгленир назы-хары эртип бар чор, олуржуп аарывыс чугула-дыр“ деп бодаар болза, бодунун күзелин ёзугаар кылзын. Олар душтуу кыс-биле өгленчип ап боорлар база ынчан бачыг үүлгетпестер. ³⁷А бодунун чүрээнде чайгылыш чок шиитпир хүлээп алган, түрөгделге туттурбаан, бодун туттунуп шыдаар харыктыг база бодунун душтуун арыг хевээр кадагалап аар деп чүрээнде шиитпирлээн кижиде бар болза, ооң кылып турары эки. ³⁸Ынчангаш душтуу-биле өгленчип турар эрнин кылып турары шын, а өгленишпейн турар эрнин кылып турары оон-даа эки».

Дүрзү-бурганнарга өргүп салган чем дугайында

8 ¹Дүрзү-бурганнарга өргүп салган чем дугайында бижээниңерге хамаарыштыр. «Бистин шуптувуста билиг барын билир бис». Ол шын болбайн канчаар, ынчалза-даа билиг улусту адыыргаарынче албадаар, а ынакшыл быжыктырып турар. ²Бир-ле чүүлдү билир мен деп бодаар кижиге херек кырында чүнү-даа болур-чогууру-биле билбес. ³Ынчалза-даа Бурганга ынак кижиге Анаа билдингир апарган-дыр.

⁴Ынчангаш дүрзү-бурганнарга өргүп салган чемге хамаарыштыр: «Билир чүүлүвүс бо-дур: бо делегейде дүрзү-бурган — көнгүс чүү-даа эвес база чаңгыс Бургандан өске кандыг-даа бурган чок. ⁵Дээрде азы черде бурган деп адаткан чүүлдер бар-ла харын (шынап-ла, эндерик хөй „бурганнар“ болгаш „дээргилер“ бар болбазыкпа). ⁶А бисте чүглө бүгү чаяалганың эге-дөзү, амыдыралывыстың эчис сорулгазы боор чаңгыс Бурган Ада болгаш бүгү чаяалганың Ону дамчыштыр бар апарганы, Ону дамчыштыр амыдырап чоруурувус чаңгыс Дээрги-Чаяакчы Иисус Христос олар бар»*.

⁷Ынчалза-даа улустун шуптузунда шак ындыг билиг чок. Чамдык улус чоокка чедир-ле дүрзү-бурганнарны бар деп санап келген болгаш, олар өргүлгө салган чем чигеш, дүрзү-бурганнарга мөгейиг дугайында бодаарынга өйлежир. Ындыг улустун арын-нүүрү ам-даа быжыкпаан болгаш, өргүлгө салган аьш-чем оларны бужартадыптар. ⁸«А аьш-чем бисти Бурганче чоокшуладып шыдавас. Кандыг-бир чемни чивес-даа болзувусса, биске багай болбас, ону чиир-даа болзувусса, дөмей-ле биске эки апарбас*».

⁹Чүглө оваарнып көрүнер: силерниң чемненирде хостуунар бүзүрели быжыкпаан улусту бачыгче күткүдө бербезин. ¹⁰Ам-даа чегей билиглиг, быжыкпаан кижиге шыырак билиглиг сээң дүрзү-бурганга мөгеер черде өргүлгө салган аьш-чем чип ораарынны көрүп кагза, ол кижиге дүрзү-бурганга өргөөн эьтти чий бээр кылдыр ооң арын-нүүрүн «быжыктырып» шыдааның ол боор бе? ¹¹Силерден кошкак база Христостун ол дээш өлгени кижини силерниң билиинер өлүмгө чедире бээр. ¹²Ооң быжыкпаан арын-нүүрүн балыглаанынар-биле бүзүрөөн ха-дунманарга удур бачыг үлгеткеш, Христоска

* ^{8:6,8}Бо шүлүктерде кавычка иштинче кириген черлер коринфичилерниң Павелге чагаазындан алдынган бооп чадавас, ынчалза-даа ол цитаталарның каяа төнүп турары ылап билдинмес.

удур бачыг үлгедип турарынар ол-дур. ¹³Ынчангаш аьш-чем мээң бүзүрөөн эжимни бачыгче күткүдүп турар болза, ону бачыгче кирибес дээш, моон соңгаар кажан-даа эьт чивес мен.

Элчиннерниң эргелери

9 ¹Мени көрүнерден. Хостуг эвес-тир мен бе? Элчин эвес-тир мен бе? Дээрги-Чаяакчывыс Иисусту көргөн эвес ийик мен бе? Дээрги-Чаяакчы-биле эвилелдиг амыдыралынар — мээң ажыл-херектеримниң үре-түннели эвес ийикпе? ²Өске улуска элчин эвес-даа болзумза, чүү-кандыг-даа болза, силерге элчин мен. Силер боттарынар-ла, Дээрги-Чаяакчы-биле эвилелдиг амыдыралынар-ла — элчин боорумнун бадыткалы-дыр.

³Мени шиидип турар улуска удур камгаланыр чүүлүм бо-дур. ⁴Аьш-чем чиир, суксун ижер эргевис чок бе? ⁵Азы өске элчиннер ышкаш, чижээ, Дээрги-Чаяакчының дунмалары база Пётр ышкаш, Бурганга бүзүрөөн кадайлыг бооп, ону эдерттип алгаш чоруур эргевис чок бе? ⁶Азы чүглө Варнава биле мен хүн бүрүнүң амыдыралынга херектиг чүүлдерни боттарывыс ажылдап алыр ужурлуг бис бе? ⁷Боду бодун азыравышаан, албан-хүлээлге эрттирер шериг кижиге кажан турганыл? Шөлге виноград тарааш, ооң чимизин чиир эрге чок кижиге кымыл? Азы кодан хойну кадарып тургаш, ооң сүдүн ишпес кым барыл? ⁸Мен мону чүглө хамык чүүлдерге кижиниң көөр аайы-биле көргөш, чугаалап турар-дыр мен бе? Ыдыктыг хоойлу база ындыг уткалыг чугаалап турар эвес чүве бе? ⁹Моисейниң хоойлузунда мынча деп бижөөн ийик чоп: «Тараа бастырган шарыга хээрик кедирбе»^а. Кай, Бурган бо таварылгада чүглө шарылар дээш сагыш човап турар бе? ¹⁰Ол бистин дугайывыста чугаалап турар эвес чүве бе? Ийе, бисти бодааш, ынчаар бижөөн-дир! Тарааны тарып-даа турар кижиге дүжүт ажаап алыр идегел-биле тарыыр ужурлуг, а бастыргып-даа турар кижиге база «Үлүм алыр мен» деп идегел турар ужурлуг. ¹¹Бис Сүлдеге хамааржыр үрезинни араарга тарып каан-дыр бис, ынчангаш чер кырынга хереглээр кежиктерни база араардан чыып алзывысса, силерден ындыг хөйүнү негеп турарывыс ол бе? ¹²Силерден деткимче алыр эрге өске улуста бар болза, бисте оон артык эрге бар эвес чүве бе? (Ындыг болза-даа бис ол эргевисти ажыглавадывыс. Харын Христос дугайында Буянның Медээниң тараарынга кандыг-даа шаптык катпас дээш, бүгү аар-бергелерни шыдажып эртип тур бис.)

^а Ы. х. к. 25:4.

¹³ Бурганның өргээзинде бараан бооп турар улус аьш-чем-биле Бурганның өргээзинден хандыртынып турарын таанда-ла билбес силер бе? Өргүл салыр бедигээш чанынга бараан бооп турар улус база өргүлге салган чемден үлүг алыр эргелиин таанда-ла билбес силер бе? ¹⁴ База-ла шак ынчаар, Буянның Медээни суртаалдап турар улус амыдыралынга херектиг чүүлдерни ол суртаалдары дээш алыр кылдыр Дээрги-Чаяакчы доктаадып каан.

¹⁵ Ынчалза-даа мен ол эргелерниң кайызын-даа ажыглавадым, мону бижиирде, меңээ шак ындыг деткимче көргүссүн деп-даа бодавадым. Мээң чоргаараар чөптүг чылдаамны узуткаар органы кандыг-бир кижиге бээр орнунга, меңээ өлү бээри дээре. ¹⁶ Буянның Медээни суртаалдап турар болзумза, менде чоргаараар чылдак чок, чүге дээрге ол — мээң дорт хүлээлгем-дир. Бир эвес Буянның Медээни суртаалдавайн барзымза, бодум шорум-дур! ¹⁷ Буянның Медээни эки турам-биле суртаалдап эгелээн болзумза, шаңналга төлептиг боор ийик мен. А эки турам-биле суртаалдавайн турар болзумза, анаа-ла Бурганның даалгазын күүседип турарым ол-дур. ¹⁸ Ынчаарга чүү дээш, шаңналым алыр мен? Буянның Медээни суртаалдап тура, суртаалчының артык эргелерин ажыглавайн, ону улустан төлевир чокка кылып турарым дээш, алыр мен.

*Павел хосталгазын бүгү улуска ажык-дуза
чедирери-биле ажыглаар*

¹⁹ Мен бүгү улустан хостуг, олардан хамаарышпас-даа болзумза, оларның хөй кезиин Христосче ээлдирер дээш, бодумну бүгү улуска кулданыгже хүлээдипкен мен. ²⁰ Иудейлерни ээлдирип алыр дээш, мен оларга хамаарыштыр иудей ышкаш апардым. Ыдыктыг хоойлуну хүлээп көөр улусту ээлдирип алыр дээш, мен оларга хамаарыштыр ыдыктыг хоойлуга башкарткан кижиге ышкаш апардым. Ынчалза-даа бодумну ыдыктыг хоойлунуң кулу деп санаваас мен. ²¹ А ыдыктыг хоойлуну сагывас улусту Христосче ээлдирип алыр дээш, мен оларга хамаарыштыр ыдыктыг хоойлуну сагывас кижиге ышкаш апардым. (Христостуң хоойлузунга башкартып чоруур болгаш, мен бодум Бурганның хоойлузундан хостуг эвес-даа болзумза.) ²² Кошкак улусту база ээлдирип алыр дээш, мен оларга хамаарыштыр кошкак кижиге ышкаш апардым. Оода-ла чамдык улусту камгалап алыр дээш, кандыг-даа улуска хамаарыштыр дыка чоок кижиге апардым. ²³ Буянның Медээниң ачы-буянындан бодумнун үлүүм алырын бодап, ындыг сорулга-биле ол бүгүнү кылып чор мен.

²⁴ Маргылдаа шөлүнге чаржып маңнашкан хөй кижиниң чүгле чаңгызы тиилекчинин шаңналын алырын билбес эвес-ле болгай силер? Ындыг болганда тиилелге дээш маңнаңар. ²⁵ Маргылдааларга киржир кижиге бүрүзү шыңгыы белеткел эртер. Тиилээни дээш, олар дораан она бээр шаңнал алырлар, а бис — мөңгеде оңмас шаңналче чүткүүр бис! ²⁶ Ынчангаш мен база эчис сорулгазы чок кижиге дег, анаа-ла хөй чүгүрбейн чор мен; агаар шашкылаар дээн кижиге дег, анаа-ла хөй чогушпайн чор мен. ²⁷ Харын өске улуска суртаалдап тура, бодум шаңналга төлеп чок болбас дээш, мага-бодумну «чула шаап», ону бодумга чагыртып чор мен.

Дүрзү-бурганга мөггегинге удур кичээндириг

10 ¹ Ха-дунма, ада-өгбелеривистин шуптузунун булут адаанга турганын, оларның далай өттүр кеже бергенин эки билип ап көрүнер. ² Олар шупту Моисейге башкартыр дээш, булутка база далайга суктурган дег болганнар. ³ Олар шупту чаңгыс-ла ол, Сүлдеден бадырган чемни чип, ⁴ чаңгыс-ла ол, Сүлдеден бадырган суксунну ижип турганнар. Ол улус Сүлдеден келген Хаядан аккан суксун ишкен, а оларны үдеп чораан ол Хая* — Христос болган. ⁵ Ынчалза-даа оларның хөй кезиин Бурганның сеткилинге кирбейн баргаш, ээн ховуга узуткаттырып кааннар.

⁶ А бо бүгү, ада-өгбелеривистин күзей бергени дег, бачыттыг чүүлдерни күзевезивис дээш, биске үлегер-чижек болган. ⁷ Чамдык ада-өгбелеривис ышкаш, дүрзү-бурганнарга мөггейбечер. Бижилгеде мынчаар бижээн-не болгай: «Улус-чон ижип-чири-биле олурупкан, а ооң соонда самнап-самыраары-биле туруп келген»^a. ⁸ Оларның чамдыгызы ышкаш, самыралга алыспаалы. Ынчап тургаш, олардан чээрби үш муң кижиге чаңгыс хүн дургузунда кырлып калды чоп. ⁹ Оларның чамдыгызы ышкаш, Христостуң шыдамын шеневээли. Ынчаар кылгаш, олар чыланнарга шактырып өлдүлөр чоп. ¹⁰ Оларның чамдыгызы ышкаш, хомудап турбаңар. Ынчанган дээш, дээрнин хыдыкчы төлээзи оларны узуткап кагды чоп.

* ^{10:4} Үдеп чораан ол Хая — иудейлерниң төөгүлүг чугаазын ёзугаар оларның өгбелери ээн кургаг ховуга 40 чыл дургузунда көжүп чорда, Бурган оларга онзагай кудук-хая берген. Ол кудук-хая оларның соондан көжүп, сугну берип чораан (Хост. 17:6; Сан. 20:7-11 көр).

^a Хост. 32:6.

¹¹ Биске үлегер-чижек болзун дээш, ол бүгү чүүлдер ада-өгбелери-вис-биле болган, биске сагындырыг болзун дээш, ол бүгүнү бижип каан. Үелернин төнчүзүндө чурттап турар болгай бис. ¹² Ынчангаш ийи бут кырында быжыг турар мен деп бодаар кижиге, тайып ушпас дээш, кичээнзин. ¹³ Силерни тавараан күткүлге — өске чүү-даа эвес, а кижиге шаа-биле күткүлге-дир. Бурган аазаан сөзүңгө шынчы. Ол кажан-даа силерге күш чедер шаанардан ажа бээр күткүлге эртерин чөпшээрэвес, а күткүлге таварышса-даа, ону шыдажып эртсиннер дээш, канчап адырлырын база силерге айтып бээр.

¹⁴ Ынчангаш, эргим эш-өөрүм, дүрзү-бурганнарга мөгееринден ойлап-дизинер! ¹⁵ Угаан-сарыылдыг улус боор дээш, чугаалап тур мен. Чугаалаан чүвемни угаап көрүңер. ¹⁶ Алгап йөрээп турарывыс ачы-буянның дашказы Христостун ханы-биле бистиң тудуш харылзаавысты көргүспейн турар бе? А үзе тыртып турар хлевивис Христостун мага-боду-биле бистиң тудуш харылзаавысты көргүспейн турар бе? ¹⁷ Хлеб чүглө чангыс, а бис, чеже-даа хөй болзувусса, чангыс мага-ботту тургузуп турар бис, чүгө дээрге шуптувус чангыс-ла ол хлебти үлежип турар бис. ¹⁸ Израиль чонче көрүңерден: өргүлгө салган аыш-чем чип турар бүгү улус өргүл салыр бедигээштиң хамааржыры Бурган-биле тудуш харылзаалыг эвес чүвө бе? ¹⁹ Кандыг уткалыг чугаалап турарым ол? Дүрзү-бурган боду азы дүрзү-бурганга салган өргүл аыш-чеми кандыг-бир ужур-уткалыг деп турарым ол бе? ²⁰ Чок! Өске чоннар улузу өргүл салганда, Бурганга эвес, а буктарга салырын чугаалап тур мен. А силерниң буктар-биле харылзаалыг боорунарны күзевестир мен. ²¹ Дээрги-Чаяакчының дашказындан ижип тургаш, буктарның дашказындан база ижип шыдавас силер; Дээрги-Чаяакчының столунуң артынга оруп тургаш, буктарның столунуң артынга база оруп шыдавас силер. ²² Азы чүл? Дээрги-Чаяакчының хүннээчел сагыжын оттурар дээн бис бе? Таанда-ла Оон күштүг бис бе?

Бүгү чүүлдү Бурганның алдары дээш кылыңар

²³ «Бүгү чүвени чөпшээрээн» — деп болур силер, ынчалза-даа бүгү чүвө ажыктыг болбас. «Бүгү чүвени чөпшээрээн», ынчалза-даа бүгү чүвө быжыглал болбас. ²⁴ Кым-даа бодунуң ажык-дүжүүн сүрбезин, а өске улустун ажык-дүжүү дээш сагыш човазын. ²⁵ Базаарда садып турар кандыг-даа эътти, кайыын келгенин истевейн, чип алыңар. Арын-нүүрүңер чүден-даа ойталавазын. ²⁶ «Чер болгаш ында бар бүгү чүвө Дээрги-Чаяакчыга хамааржыр» болгай^a. ²⁷ Силерни

^a Ыд. ыр. 23:1.

Бурганга бүзүрөвээн кижиге бажыңынче чалаарга, «баар-дыр» деп шиитпирлезинерзе, мурнунарга салган аыш-чемни, кайыын келгенин айтырбайн, чип алыңар. Арын-нүүрүңер чүден-даа ойталавазын. ²⁸ А бир эвес кандыг-бир кижиге силерге: «Ол өргүлгө салган эът-тир» — дээр болза, силерге ону чугаалаан кижиге дээш, арын-нүүр дээш, чивенер. ²⁹ Силерниң эвес, а ол кижиниң арын-нүүрүң бодааш, «арын-нүүр» деп турарым ол. Чүгө дээрге мээң хосталгам өске кижиниң арын-нүүрүңүң шииткели-биле канчап кызагаттырарыл? ³⁰ Бир эвес мен аыш-чемни Бурганга өөрүп четтиришикин-биле хүлээп ап турар болзумза, ол аыш-чем дээш, мени чүгө буруу шаварыл?

³¹ Ындыг болганда ижип-даа, чип-даа азы өске кандыг-даа херек кылып турзунарза, ол бүгүнү Бурганның алдары дээш кылып чоруңар. ³² Иудейлерге-даа, өске чоннар улузунга-даа, Бурганның бүзүрөөннер ниитилелинге-даа моондак тургуспаңар. ³³ Менээ — кандыг-даа улуска дыка чоок кижиге бооп, оларның аайыңга кирерин кызып чоруур кижиге — дөмей болуңар. Ам-даа хөй улус камгалалды алзын дээш, бодумга ажык-дүжүк харавайн, оларның ажык-дүжүүн бодап чоруур болгай мен.

11 ¹ Христостун үлегер-чижээн эдерип чоруурум дег, мени өттүнүп көрүңер.

Бурганны алдаржыдып тура, кижиниң бажын шывар-шыппазы

² Мени сактып артканыңар дээш база силерге дамчытканым өөредигни олчаан эдерип чорууруңар дээш, силерни мактап каайн. ³ Ынчалза-даа мону билип аарыңарны күзеп тур мен: Христос эр кижиге бүрүзүңгө «баш» боор, эр кижиге — херээжен кижиге «баш» боор, а Бурган — Христоска «Баш» боор. ⁴ Ынчангаш бажын шып алгаш, мөргүүр азы өттүр билип медеглээр эр кижиге бүрүзү «Бажын» бак атка кириер. ⁵ А бажын шып албайн, мөргүүр азы өттүр билип медеглээр херээжен кижиге бүрүзү бодунуң «бажын» бак атка кириер. Ол бажын тазарты чүлүп алган херээженге дөмей. ⁶ Херээжен кижиге бажын шывар хөңнү чок болза, шуут дөңгүр баштыг-даа боору аңаа хамаанчок. А херээжен кижиге бажын таартыры азы дөңгүрертирери бужар чорук боор төлээде, ол бажын шып алзын.

⁷ Эр кижиге бажын шыппас ужурлуг, чүгө дээрге ол — Бурганның омур-хевири азы алдары-дыр. А херээжен кижиге — эр кижиниң алдары-дыр. ⁸ Херээжен кижиден эр кижиге эвес, а эр кижиден херээжен кижиге тывылган. ⁹ Херээжен кижиге дээш, эр кижини эвес, а эр кижиге дээш, херээжен кижини чаяап каан. ¹⁰ Ындыг болганы дээш база дээрнин төлээлери дээш, херээжен кижиге бажын шып алган чоруур

ужурлуг*. ¹¹ Ындыг болза-даа Дээрги-Чаяакчыга башкарты бергенде, эр кижиге хамаарышпас херэежен-даа, херэежен кижиге хамаарышпас эр-даа турбас. ¹² Харын херэежен кижиниң эр кижиден тывылганы дег, эр кижиге база херэежен кижиден төрүттүнер, а бүгү чүве Бургандан чаяаттыңган.

¹³ Боттарыңар бодап-даа көрүңерден, бажын шып албаан херэежен кижиге Бурганга мөргүүр болза, ужурга тааржыр бе? ¹⁴ Эр кижиге узун баш дүгү өстүрер болза, ооң ат-алдары баксыраарын ёзу-чурум силерге өөрөтпейн турар бе? ¹⁵ А херэежен кижиге бажының дүгү узун боору – ат-алдар-дыр, чүгө дээрге узун баш дүгүн чайгаар бүткен шывыг кылдыр аңа берген-дир. ¹⁶ Чамдык улус бо айтырыг талазы-биле маргыжыксай бээри чадапчок, ындыг-даа болза бисте-даа, Бурганның бүзүрөөннер ниитилелдеринде-даа ындыг чаңчылдан өске чаңчыл чок.

Дээрги-Чаяакчының кежээки чемин шын эвес ажыглаары

¹⁷ Оон ыңай чугаалаар бодаан чүүлүмге силерни мактапкы дег чүм-даа чогул, чүгө дээрге силерниң чыыштарыңарга ажыктыг эвес, а хоралыг тала чая база бээр-дир. ¹⁸ Хамыктың мурнунда, Бурганга бүзүрөөннер ниитилели бооп, чыгып кээриңерге, араңарга аңгылажыышкын турар дээр-дир, ол чугааларның кезик-чамдызыңга бүзүрээр-дир мен. ¹⁹ Чугаажок, силерниң араңарга аңгыланчыр чорук турбайн канчаар. Бурганга шылгаттырган улус ынчан силерниң араңарга илдең апаар. ²⁰ Ынчаарга шупту кады чыгып-даа турзунарза, ол чыыжыңарны Дээрги-Чаяакчының кежээки чеми деп черле болбас-тыр. ²¹ Чүгө дээрге кижиге бүрүзү бодунуң эккелген кежээки чемин чип кириптер, түннелинде чамдыңар аштап артар, а өскелеринер эзиртир ижип алган боор-дур. ²² Ижип-чиир дээр болзунарза, бажыңарыңар чок чүве бе? Азы Бурганның бүзүрөөннер ниитилелин херекке албайн, яды-түрөңги улусту куду көрүп тур силер бе? Ол дээш, силерге чүү дэйн? Мактаар мен бе? Чок, мактавас мен!

²³ Силерге дамчыдып бергеним өөрөдигни мен бодум Дээрги-Чаяакчыдан алган болгай мен: Дээрги-Чаяакчы Иисус Ону садыпкан дүне хлебти тудуп алгаш, ²⁴ Бурганга өөрүп четтирген соонда, ону үзе тырткаш, мынча дээн болгай: «Бо дээрге силер дээш берип турарым

* ^{11:10} Бо шүлүктүң утказы эки билдинмес. Ооң сөс сүрүп очулдурган утказы мындыг: «Ол дээш база дээрниң төлээлери дээш, херэежен кижиге бодунуң бажының кырыңга эрге-чагыргалыг турар ужурулуг».

Мээң мага-бодум-дур. Ону Меңээ тураскаал кылдыр ынчаар кылып чорунар». ²⁵ А кежээки чем соонда дашканы база көдүргөш, мынча дээн болгай: «Бо дашка дээрге Мээң ханым-биле чардынар чаа дугуржулга-чагыг-дыр. Ону ижип турар саныңарда-ла, Меңээ тураскаал кылдыр ынчаар кылып чорунар». ²⁶ Бо хлебти чип база бо дашканы чооглап турар саныңарда-ла, Дээрги-Чаяакчы чедип келбээн шаанда, Ооң өлүмүн медеглөп турарыңар ол-дур.

²⁷ Ынчангаш чогуур үнелел бербейн, ол хлебти чип турар азы Дээрги-Чаяакчының дашказыңдан чооглап турар кижиге Дээрги-Чаяакчының мага-боду болгаш ханыңга удур бачыг үүлгөткөн дээш, буруулуг боор. ²⁸ Кижиге бүрүзү бодун баштай шүгдүнүп алзын, ол ынчан хлебти чип, дашканы чооглап боор. ²⁹ Бир эвес силерниң кайы-бирээнер Дээрги-Чаяакчының мага-бодун тургузуп турар өске бүзүрөөн улуска шын эвес хамаарылгалыг болза, ол ижип база чип тура, бодун шииткелге онаар. ³⁰ Ол чылдагаан-биле силерниң араңарда шыдал-шинек чок, аарыг улус хөй бооп турар база эвээш эвес улус өлү бергилээн. ³¹ А бир эвес боттарыңар шыгып шүгдүңгөш, шииткей көрүп турган болзувусса, ол шииткелге онаашпас ийик бис. ³² А Дээрги-Чаяакчы бисти ам шиидип, кезедип тура, бүгү бо делегей-биле кады бисти кезээ мөңгөдө шиитпес дээш, кижизидип турары ол.

³³ Ынчангаш, ха-дунма, кады чемненири-биле чыылганыңарда, бот-боттарыңарга хүндүткелдиг болуңар. ³⁴ Кайы-бирээнер аш болза, Дээрги-Чаяакчыга шииттирери-биле чыылбазыңар дээш, ол кижиге бажыңыңга чемненип алзын. Арткан херектерни силерге чеде бергеш, сайгарып, чурумчудар мен.

Ыдыктыг Сүлдеден янзы-бүрү ачы-буян хайырлалдары кээр

12 ¹ Ха-дунма, а ам Сүлдеден кээр ачы-буян хайырлалдарыңга хамаарыштыр. Олар дугайты чүве билбес бооруңарны күзевейн тур мен. ² Бүзүревейн туруңарда, силерни четкен чүве дег, өскээр чайгылып, үнү чок дүрзү-бурганнарга бараан болуп чорааныңарны билир силер. ³ Ынчангаш силерге тайылбырлап тур мен: Бурганның Сүлдезин дамчыштыр чугаалап турар кандыг-даа кижиге «Иисуска каргыш четсин» деп шыдавас база Ыдыктыг Сүлдениң сорук киригенин дамчыштыр дээрден башка, кым-даа «Иисус – Дээрги-Чаяакчы-дыр» деп чугаалап шыдавас.

⁴ Ачы-буян хайырлалдары янзы-бүрү боор, а оларны хайырлап турар Сүлде чаңгыс. ⁵ Бараан болуушкуннары янзы-бүрү боор, а оларның Олче угланганы Дээрги-Чаяакчы чаңгыс. ⁶ Бурганның улуска

салдарының дээжи янзы-бүрү-даа болза, бүгү чүүлдү бүгү улуска болдуруп турар Бурган — чангыс. ⁷ Сүлдениң кижги бүрүзүнге илерээшкини бүгү ниитилелге ажык-дузалыг боор. ⁸ Сүлде бир кижиге мерген угаанның сөзүн хайырлаар, а өске кижиге ол-ла Сүлде билигнин сөзүн хайырлаар. ⁹ Ол-ла Сүлде база бир кижиге — онзагай бүзүрелди, а өске кижиге — аарыг улус экиртирин хайырлаар. ¹⁰ Ол-ла Сүлде бир кижиге — кайгамчык чүүлдер кылыр күштү, а өскезинге — өттүр билип медеглээр күштү хайырлаар. База бир кижиге — Сүлдеден келген чүүлдү Сүлдеден келбээнинден ылгап билир арганы хайырлаар. Бир кижиге — янзы-бүрү билдинмес дылдарга чугаалаарын, а өскезинге — ол дылдарны билип, тайылбырлаарын хайырлаар. ¹¹ А бо бүгүнү чангыс-ла ол Сүлде болдуруп, Бодунуң херек деп көргенин ёзугаар кижги бүрүзүнге тус-тузунда берип турар.

Янзы-бүрү кезектерниң чаңгыс тудуш харылзаалы

¹² Кижиниң мага-боду чангыс-даа болза, хөй кезектерден бүткен боор. Олар чеже-даа хөй болза, каттышкаш, чангыс мага-ботту тургузары дег, Христос-биле харылзаавыс база шак ындыг боор. ¹³ Иудейлер азы өске чоннар улузу-даа, кулдар азы хостуг улус-даа, чангыс мага-бот болур дээш, чангыс Сүлдеге суктурган бис. Шуптувус чангыс-ла ол Сүлдеден «Ижип алган бис».

¹⁴ Кижиниң мага-боду чангыс эвес, а хөй кезектерден бүткен боор. ¹⁵ Бут хенертен: «Хол эвес болганымда, мага-ботка хамаарышпас мен» — дээр-даа болза, ол мага-ботка хамаарышпас апарбас-ла болгай, ындыг аа? ¹⁶ Ол ышкаш кулак хенертен: «Карак эвес болганымда, мага-ботка хамаарышпас мен» — дээр-даа болза, ол мага-ботка хамаарышпас апарбас-ла болгай, ындыг аа? ¹⁷ Бүгү мага-бот чүгле карактан бүткен турган болза, чүнүң-биле дыңнаарыл? Бүгү мага-бот чүгле кулактан бүткен турган болза, чүнүң-биле чыт чыттаарыл? ¹⁸ Херек кырында Бурган мага-боттуң кезек бүрүзүнге оон хүлээлгезин Бодунуң күзээн аайы-биле айтып каан. ¹⁹ А бүгү кезектер чангыс аай дөмей турган болза, мага-бот канчап бар боорул? ²⁰ Херек кырында кезектер хөй, а олар шупту чангыс мага-бот боор.

²¹ Карак холга: «Меңээ херээң чок!» — деп шыдавас. Азы ол ышкаш баш буттарга: «Меңээ херээңер чок!» — деп шыдавас. ²² Харын мага-боттуң кошкак деп бодаарывыс кезектери херек кырында эргежок чугула боор. ²³ Мага-боттуң ындыг-ла хүндүлүг эвес деп санаарывыс кезектерин эң улуг сагыш човаашкын-биле эдилээр болгай бис. ²⁴ Мага-боттуң көрүштүг эвес деп санаттырар кезектерин кызып шып

алыр бис, а көрүштүг кезектерни шыпкан херээ чок. Ынчалза-даа Бурган мага-ботту тургузуп тура, оон эң кошкак кезектеринге сагыш човаашкын улуг боор кылдыр тургузуп каан. ²⁵ Мага-ботка аңгыла-ныышкын турбазын дээш, а оон хамык кезектери бот-боттарынга бир дөмей сагыш човаашкын көргүссүн дээш, Ол ынчалдыр кылган. ²⁶ Мага-боттуң бир кезээ хинчектенир болза, өске кезектери база оон-биле деңге хинчектенир; бир кезээ алдар-хүндү көөр болза, өске кезектери база оон-биле деңге өөрүп-байырлаар.

²⁷ Ынчангаш силер — Христостуң мага-боду силер, а кижги бүрүзү тус-тузунда Оон мага-бодунуң кезээ боор. ²⁸ А Бурган Анаа бүзүрөөн-нер ниитилелинге чамдык улусту: биргилерин — элчиннер, ийигилерин — медеэчилер, үшкүлерин — башкылар кылдыр салып каан. Оон аңгыда Ол бир чамдык улуска кайгамчык чүүлдер кылыр күштү, өскелерге — аарыг улус экиртир, ачы-дуза чедирер, удуртуп-башкарап база янзы-бүрү билдинмес дылдарга чугаалаар ачы-буян хайырлалдарын берген. ²⁹ Шупту улус элчиннер боор бе? Шупту улус медеэчилер боор бе? Шупту улус башкылар боор бе? Шупту улус кайгамчык чүүлдер кылыр бе? ³⁰ Шупту улус аарыг улус экиртир ачы-буян хайырлалын алыр бе? Шупту улус билдинмес дылдарга чугаалап шыдаар бе? Шупту улус ол дылдарны билип, тайылбырлап шыдаар бе? ³¹ Ындыгдаа болза эң чугула ачы-буян хайырлалдарынче чүткүнер. А ам силерге тергиин эки орукту айтып берейн.

Ынакшыл

13 ¹ Бир эвес мен улустарның, харын дээрниң төлээлериниң-даа дылдарынга чугаалап билир тургаш, өске улуска ынак эвес болзумза, ажыы чок өткүт дааш-шимээн үндүреринге өйлешкеним ол-дур. ² Өттүр билип медеглээр ачы-буян хайырлалы менде бар-даа болза, бүгү чажыттарны билир-даа болзумза; бүгү билиглерни меңээ берген-даа болза, ол ышкаш дагларны шимчедиптер бүзүрел менде бар-даа болза, а ынакшылым чок болза, мен чүү-даа эвес-тир мен. ³ Менде бар хамык эт-хөренгини ядыыларга үлеп бээр база мага-бодумну, алдаржыыр дээш*, бериптер-даа болзумза, а ынакшылым чок боор болза, ол бүгү меңээ кандыг-даа ажык-дуза эккелбес.

⁴ Ынакшыл шыдамык-даа, буянның-даа. Ол адааргаачал, мактаныычал, адыыргак эвес. ⁵ Ол дүктүг арынның болбас, бодунга ажык

* ^{13:3} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Алдаржыыр дээш» эвес, а «Өрттетсин дээш» деп бижээн.

сүрбес, хорадаачал эвес база хомудал шыгжап чорбас. ⁶ Ынакшыл бузут дээш өөрбес, а алыс шын-биле денге өөрүүр. ⁷ Ол чүү-даа чүвени шыдажып эртер. Оон бүзүрели, идегели, шыдамык чоруу кажан кезээде хевээр артар.

⁸ Өттүр билген медеглелдер чиде бээр, дылдар билир ачы-буян хайырлалы төне бээр, билигнин херээ чок апаар, а ынакшыл кажан-даа төнүп читпес. ⁹ Чүге дээрге бистин билиивис долу эвес, өттүр билип медеглээривис база долу эвес. ¹⁰ Болбаазын үе чедип кээрге, долу эвес чүүлдер чиде бээр. ¹¹ Чаш уруг турар шаамда, чаш уруг дег чугаалап, чаш уруг дег угаап-бодап турган мен. А чедишкен улуг кижиге апаргаш, чаш уругларзыг бүгү чүүлдү соомда каапкан мен. ¹² Ам бис бүгү чүвени бүлүргей көрүнчүкте дүрзүнү дег көрүп турар бис, а ынчан чиге көөр апаар бис. Ам мээң билиим долу эвес-тир, а ынчан, Бурганның мени билири дег, мээң билиим база сайзыраңгай апаар. ¹³ Ынчаарга ам кезээ шагда артып каар үш чүүл: бүзүрел, идегел, ынакшыл бар. Ынчалза-даа оларның эн чугулазы – ынакшыл.

Сүлдеден кээр ачы-буян хайырлалдарын шын ажыглаары

14 ¹ Ынакшылдың соон истенер, Сүлдеден кээр ачы-буян хайырлалдарынче, ылангыя өттүр билип медеглээринче чүткүнер. ² Билдинмес дылга чугаалап турар кижиге улуска эвес, а Бурганга чугаалаар болгай. Чүге дээрге ол кижиге Сүлденин күжү-биле чажыт чүүлдер чугаалаарга, ону билип шыдаар кижиге тывылбас-тыр. ³ А өттүр билип медеглеп турар кижиге улус-биле оларны быжыктырып, сорук кирип болгаш аргалап чугаалажыр. ⁴ Билдинмес дылга чугаалап турар кижиге чүгле бодун быжыктырар. А өттүр билип медеглеп турар кижиге Бурганга бүзүрэннер ниитилелин быжыктырар. ⁵ Билдинмес дылдарга шуптунар чугаалап турган болза, эки-ле ийик, ынчалза-даа өттүр билип медеглеп турган болзунарза, оон-даа эки! Билдинмес дылдарга чугаалаар кижинин чугаазы тайылбырлаттына бергеш, бүгү Бурганга бүзүрэннер ниитилелинин быжыгарына ажыктыг боор таварылгалардан ангыда, өттүр билип медеглээр кижиге оон өрү деннелге турар.

⁶ Ха-дунма, мен силерге чедип келгеш, билдинмес дылдарга чугаалап эгелээн дижик мен. Силерге ажыдышкын дамчытпас, кандыг-даа билиг бербес, чүнү-даа өттүр билип медеглевес база чүү-даа чүвеге сургавас боор-дур мен. Ындыг болза, менден алыр ажык-дузанар кайыл? ⁷ Чижек кылдыр амылыг эвес хөгжүм херекселдерин: лимби азы чадаганны ап көрээли. Бир эвес бедик азы чавыс үннерни хөгжүм херексели ылгавас болза, лимби азы чадаган кандыг хөөннүг аялга

ойнап турарын канчап билип аарыл? ⁸ Ол ышкаш бүрээ тодаргай эвес үн этсир болза, чаа-дайынче үнер дээш, кым белеткенирил? ⁹ Силер-биле база шак ындыг боор: дылыңар утказы билдинмес сөстөр эдер болза, чүнү чугаалааныңарны улус канчап билип аарыл? Салгын-хатче сөстөр чашканнаан дег боор-дур силер. ¹⁰ Делегей кырында чеже хөй дыл бар деп! Олар шуптузу тодаргай уткалыг үннер ажыглаар. ¹¹ Ынчалза-даа ол үннернин утказын билбес болзумза, өске дылга чугаалап турар кижиге даштыкы кижиге дег боор мен, а чугаалап турар кижиге менээ база даштыкы кижиге дег боор. ¹² Силер-биле база шак ындыг боор: Сүлдеден кээр ачы-буян хайырлалдарынче чүткүп турар болзунарза, Бурганга бүзүрэннер ниитилелин быжыктырар дээш, оларны элбээ-биле эдилээрин кызыдыңар.

¹³ Ынчангаш билдинмес дылга чугаалап турар кижиге ону тайылбырлап, очулдурар ачы-буян хайырлалын алыр дээш, мөргүзүн. ¹⁴ Бир эвес мен шак ындыг, билдинмес дылга мөргүп турар болзумза, мээң сүлдемнин мөргүп турары ол-дур, а угаан-сарылымга оон ажык-дузаны чок болгай. ¹⁵ Ынчаарга канчалзымза экил? Сүлдем-биле мөргүүн, а ол ышкаш угаан-сарылым-биле база мөргүүн! Бурганны сүлдем-биле алгап ырлаайн, а ол ышкаш угаан-сарылым-биле база алгап ырлаайн! ¹⁶ Бир эвес Бурганны сүлдем-биле алгап йөрээр болзунза, чугаан утказын билбөөн дыңнакчы сээң өөрүп четтиришкенинге хары кылдыр канчап «Аминь – ылап-ла ындыг» дээрил? Ол сээң чүү деп турарыңны билир эвес! ¹⁷ Сен кончуг эки-даа өөрүп четтирген болзунза, өске кижини быжыктырыптар ажык-дузаң чок ышкажыл. ¹⁸ Билдинмес дылдарга силернин шуптунардан хөй чугаалаар болганым дээш, Бурганга өөрүп четтирдим. ¹⁹ Ындыг болганда Бурганга бүзүрэннернин чыыжыңга билдинмес дылга муң-муң сөстөр чугаалаар орнунга, өске улусту база сургаар дээш, утказы билдингир беш сөстү чугаалаары дээре деп көөр мен.

Билдинмес дылдар бүзүрөвээн улусту бүзүрелче эккелбес

²⁰ Ха-дунма, угааныңар чаш уругларны дег болбазын. Бузутка хамаарыштыр чүве билбес чаштар дег, а угааныңар аайы-биле чедишкен улуг улус дег болуңар. ²¹ Ыдыктыг хоойлуда бижээн-не болгай: «„Мен бо чон-биле өске дылдарга чугаалаар улус дамчыштыр, даштыкы улустуң аас-сөзү-биле чугаалажыр мен. Ынчалза-даа ынчан безин Мени тооп дыңнавастар“ – деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалап турар»^а.

^а Ис. 28:11-12.

²² Ынчангаш көрүп тур силер: билдинмес дылдарга чугаалаары – бүзүрөөн эвес, а бүзүрөөн улуска кайгамчык демдек боор-дур. А өтүр билип медеглээри – бүзүрөөн эвес, а бүзүрөөн улуска кайгамчык демдек-тир. ²³ Бурганга бүзүрөөннер ниитилели долузу-биле чыылган черге хамык улус билдинмес дылдарга чугаалап турган дижик. А ол дылдарны билбес азы бүзүрөөн улус ынаар кирип келген болза, олар ынчан чүү дээрил? Олар силерни: «Бо-даа угааны чанган улус-тур» – дивес бе?! ²⁴ А шуптунар өттүр билип медеглеп турда, бүзүрөөн азы өске кижки кирип келген болза, ол шуптунарга бачыттарын сойгалаттырар, шуптунарга шииттирер. ²⁵ Шак ынчалдыр ооң чүрээниң чажыттары билдингир апаар, ол ынчан донгая кээп дүжер, Бурганга мөгөөр база: «Бурган ылап-ла силерниң аранарда-дыр!» – деп чугаалаар.

Бурганга бараан боорунуң чуруму

²⁶ Ынчаарга ам канчалза экил, ха-дунма? Чыгып кээринерге, силерниң бирээнерде – ыдыктыг ыры, өскенерде – сургаал сөзү азы Бургандан ажыдышкын бар болзун; база бирээнер билдинмес дылга чугаалазын, а өскенер ол дылды тайылбырлазын. Ол бүгүнүң сорулгазы – Бурганга бүзүрөөннер ниитилелин быжыктырары боор ужурлуг. ²⁷ Билдинмес дылдарга чугаалаар улус бар болза, ийи, улуг дизе үш кижки, ам артында ээлчег ёзугаар чугаалазын, бирээнер ол чугааларны тайылбырлазын. ²⁸ А бир эвес тайылбырлап шыдаар кижки чок болза, билдинмес дылдарга чугаалаар кижки Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге ыттавазын, ол чүгле бодунга азы Бурганга чугаалазын.

²⁹ Медээчилер-даа ийилеп азы үштеп чугаалазыннар, а дыннакчылар оларның чугаалаан чүвезин хынап орзуннар. ³⁰ А дыннап олурган өске-бир кижкиге Бургандан ажыдышкын кээр болза, баштай чугаалап эгелээн медээчи ыттавайн барзын. ³¹ Чүге дээрге бүгү улус өөрөнзин дээш база бүгү улуска аргалал бээр дээш, шуптунар ээлчег айы-биле өттүр билип медеглеп боор силер. ³² Медээчилерни өттүр билип медеглээринче сорук киирген Сүлдеден кээр ачы-буян хайырлалдары оларга чагыртыр болгай. ³³ Чүге дээрге Бурган – корумчурум чок чоруктуң эвес, а амыр-тайбыңның Бурганы-дыр. Ооң улузунуң тургусканы бүгү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге шак ындыг боор. (³⁴ А херээженнер чыыштар үезинде ыттавазыннар. Оларга чугаалаарын хоруп каан, чүге дээрге хоойлунуң айытканы дег, олар чагыртып чоруур ужурлуг. ³⁵ А бир эвес олар кандыг-бир чүүлдү өөренип алыксаар болза, бажыңнарынга баргаш, ашактарындан айтырып алзыннар. Херээжен кижиниң бүзүрөөннер чыыжынга чүве

чугаалаары бужар чорук-тур оң.)* ³⁶ Азы Бурганның сөзү чүгле силерни дамчыштыр кээп турар деп бодаар силер бе? Азы ол чүгле силерге келген деп бодаар силер бе?

³⁷ Бодун медээчи мен азы Сүлде-биле сырый харылзаалыг мен деп бодаар кым-даа болза, мээң силерге бижип турар чүүлүм Дээрги-Чаяакчының айтышкыны дээрзин хүлээп көөр ужурлуг. ³⁸ А хүлээп көрбес болза, ол кижини база хүлээп көрбес болзун. ³⁹ Ынчангаш, ха-дунма, өттүр билип медеглээр ачы-буян хайырлалынче чүткүнер, ынчалза-даа билдинмес дылдарга чугаалаар улусту хоруванар. ⁴⁰ Чүгле бүгү чүвени ужур-чурумга тааржыр база чурумнуг кылдыр кылыр херек.

Христостуң катап дирилгени

15 ¹ Ха-дунма, мээң силерге медеглээним Буянның Медээни сактып келинер. Ону хүлээп алгаш, үндезин кылып алган силер. ² Силерге медеглээн чүүлүмден быжыг туттунар болзунарза, Буянның Медээнин ачызында камгалалды ап турар силер, а оон башка силерниң бүзүрелинер хей черге баар. ³ Бодунуң база хүлээп алганым эң чугула өөрөдигни силерге дамчытканым бо: Бижилгениң баш удур чугаалаанын ёзугаар бистин бачыттарывыс дээш, Христос өлгөн. ⁴ Бижилгениң баш удур чугаалаанын ёзугаар, Ону ажаап каарга, Ол үшкү хүнде катап дирлип келген. ⁵ Ол Пётрга, а ооң соонда он ийи элчинге көзүлгөн; ⁶ дараазында беш чүс ажыг ха-дунмага чаңгыс угда көзүлгөн (оларның хөй кезии ам-даа дириг хевээр, а чамдыызы мөчүй бергилээн); ⁷ ооң соонда Иаковка, а ол ышкаш бүгү элчиннерге; ⁸ адак соонда меңээ – хырын иштинден элекке төрүттүнгөн барасканга дег – көзүлгөн. ⁹ Мен хамык элчиннерниң эң бичиизи болгай мен, Бурганның бүзүрөөннер ниитилелин истеп сүрүп турган болгаш, безин чадаарда элчин деп адаттырарыңга төлөп чок мен. ¹⁰ Ынчалза-даа Бурганның авыралы-биле мен, ам кандыг-дыр мен, ындыг кижки болганым ол-дур. Оон меңээ көргүскен авыралы хей черге барбаан: мен өске элчиннерге көөрдө, кызымак ажылдап келдим, ылавылаарга, мен-даа эвес, а менде бар апарган Бурганның авыралы болбайн канчаар. ¹¹ Ынчангаш силерге суртаалдаары-биле мээң-даа келгеним азы өске элчиннерниң-даа келгени хамаанчок. Бис шупту Христостуң катап дирилгенин суртаалдап турган бис, а силер анаа бүзүрөй берген силер.

* 14:34-35 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо ийи шүлүктү 40-ги шүлүктүң соонда кириген.

Өлүглерниң катап дирлири

¹² Бир-тээ, бистиң суртаалдап турарывыс дег, Христосту өлүглерден катап диргискен болганда, өлүглерден катап дирлири болдунмас дээрзин силерниң чамдыыңар канчап шынзыдарыл? ¹³ Бир эвес өлүглерден катап дирлири болдунмас болза, Христос база катап дирилбээн ышкажыл. ¹⁴ А Христос катап дирилбээн болза, бистиң суртаалывыс-даа, силерниң бүзүрелиңер-даа хей черге барган-дыр. ¹⁵ Ынчан артында-ла Бурганга удур меге херечилер боор бис. Чүге дээрге Бурганның Христосту өлүглерден катап диргискенин суртаалдап турар-дыр бис, ынчалза-даа өлүглерниң катап дирилбезин шынзыдар болза, Ол Ону катап диргиспээн боор ышкажыл. ¹⁶ Өлүглерниң катап дирлири болдунмас болганда, Христос база катап дирилбээн боор-дур. ¹⁷ А бир эвес Христос катап дирилбээн болза, силерниң бүзүрелиңер үре-түннел чок-тур, бачыттарыңар база силерден чайлаваан хевээр-дир. ¹⁸ Ынчаарга Христоска бүзүрөп чорааш, өлгөн улус кажан кезээде калган боор-дур. ¹⁹ Христоска идегеливис чүгле бо амыдыралывыска херек турган болза, чырык чер кырында бистен кээргенчиг кымның-даа чогу ол-дур.

²⁰ Ынчалза-даа Христос херек кырында өлүглерден катап дирилген. Эң баштай ынчаар кылган Кижин ол болган! ²¹ Чүге дээрге өлүмнүн чангыс кижин дамчыштыр келгени дег, өлүглерниң катап дирлири база чангыс Кижин дамчыштыр кээр. ²² Өгбевис Адамның хайында шупту улустуң өлүрү дег, Христостун ачызында шупту улус амыдыралче эглип кээр. ²³ Ынчалза-даа катап дирилгеннер ээлчег ёзугаар катап дирлири: баштай — Христос, ооң соонда — Ол ээп келгенде — Аңаа бүзүрөөн улус. ²⁴ А ооң соонда төнчү кээр, Христос бүгү чагырыкчыларны, эрге-чагырганы азы кара күштерни базып, чок кылгаш, Бодунун Чагыргазын Бурган Адага хүлээдип бээр. ²⁵ Чүге дээрге Бурган Христостун хамык дайзыннарын Ооң буттарының адаанга чагыртпаан шаанда, Ол чагырар ужурлуг. ²⁶ Узуткаттырып каар эң сөөлгү дайзын — өлүм боор. ²⁷ Чүге дээрге Бурган «Бүгү чүүлдү Ооң буттарының адаанга чагырткан»^а. «Бүгү чүүлдү» чагырткан деп чугаалаза-даа, ол «Бүгү чүүлдү» Христоска чагыртып каан Бурганның оон аңгы турары билдингир. ²⁸ Ол бүгү чүүлдү Аңаа чагырткан соонда, Оглу Боду база бүгү чүүлдү Ооң чагыргазының адаанга берген Бурганга чагыртыр. Бурган бүгү өртемчейге бүрүн күчүлүг болзун дээш, ынчалдыр болур.

^а Ыд. ыр. 8:7.

²⁹ А оон башка өлүглер дээш, сугга суктуруп турар улус чүге ынчап турарыл? Өлүглер шуут катап дирилбес чүве болза, олар дээш, сугга суктурган херээ чүл? ³⁰ Бис база чүү дээш, боттарывысты базым санында-ла айыылга таварыштырып турар бис? ³¹ А мен, ха-дунма, хүннүн-не өлүмчө уткуй чиге көөр-дүр мен, бистиң Дээрги-Чаяакчывыс Христос Иисустун мурнунга силер дээш чоргааралым-биле ону бадьткап болур мен. ³² Ефес хоорайга «араатан аңнар-биле» демисежип турган-дыр мен. Кижиниң угаап шыдаар харыы-биле бодаарга, оон кандыг ажык чедип алганым ол? Өлүглер катап дирилбес турган болза: «Ижип-чип аалы, эртен өлгүлээр болгай бис!»^а — дээр бе?

³³ Мегеледип албаңар! «Бак эш-өөр эң эки аажы-чанны үрээр». ³⁴ Угаан-сарыылдыг, ак сеткилдиг амыдыралче эглип келиңер, бачыт үүлгедирин соксадыңар! Араңарда Бурган дугайында билиг чок улус бар-дыр, силерни ыяттырар дээш, ону чугаалап турарым бо.

Катап дирлип келген чаа мага-бот

³⁵ А бир-ле кижин айтырар боор: «Өлүг улус канчап катап дирлирил? Олар ээп кээрге, мага-боду кандыг боорул?» ³⁶ Сээдениңни! Сээң тарып турар үрезиниң, өлбөөн шаанда, тыңгарлып, өзүп үнмес. ³⁷ Тарыыра, бүдүн үнүштү эвес, а тас үрезинни — кызыл-тасты азы өске-бир үрезинни — черге хөмер болгай сен. ³⁸ А Бурган ооң мага-бодун күзөөн аайы-биле хевирлеп, үрезин бүрүзүңге хууда мага-ботту хайырлаар. ³⁹ Амылыгларның мага-боттары дөгере дөмей болбас: кижиниң мага-боду дириг амытанныңдан, дириг амытанның — куштуундан, а куштуу — балыктыңдан ылгалдыг. ⁴⁰ А ол ышкаш дээрниң чырымалдарының мага-боттары болгаш черниң мага-боттары бар. Ынчаарга дээрниң мага-боттарының өндүр чагаайы бир янзы, а черниң мага-боттарының — өске янзы. ⁴¹ Хүннүн өндүр чайынналчаа бир янзы, айның болгаш сылдыстарның чайынналчаа өске янзы. Сылдыстар база чайынналчаа-биле аңгыланьп турар.

⁴² Өлүглер катап дирлирге, база шак ындыг боор: черге ирип-чыдыр мага-ботту ажаап каар, а оортан ирип-чыдывас мага-бот көдүрлүр. ⁴³ Черге дүрзүзү бак мага-ботту ажаап каар, а оортан каас-чараш мага-бот көдүрлүр. Черге кошкак мага-ботту ажаап каар, а оортан күштүг мага-бот көдүрлүр. ⁴⁴ Черге чер кырынга амыдыраарыңа таарыштырган мага-ботту ажаап каар, а оортан дээрге амыдыраарыңа таарыштырган мага-бот көдүрлүр.

^а Ис. 22:13.

Черниң мага-боду бар болганда, дээрге хамааржыр мага-бот база бар-дыр. ⁴⁵ Бижилгеде: «Баштайгы кижиге боор Адам амылыг амытан апарган» — деп бижээн-даа болгай^а. А сөөлгү Адам* мөңгө амыдыралдын үнөр дөзү апарган. ⁴⁶ Амыдырал баштай дээрге эвес, а черге боттаныр, а ооң соонда — дээрге боттаныр. ⁴⁷ Баштайгы кижиге черден келген, дой-довурактан чаяаттыңан, а ийиги Кижиге* дээрден келген. ⁴⁸ Черниң кижизиге кандыгыл, чер кырында өске улус база шак ындыг. Дээрниң Кижизиге кандыгыл, дээрниң улузу база шак ындыг. ⁴⁹ Черниң кижизиге омур-хевирин дөзөп алганывыс дег, дээрниң Кижизиге омур-хевирин база дөзөп аар бис.

⁵⁰ Ынчангаш силерге чугаалап тур мен, ха-дунма: эът-бот болгаш хандан бүткен улус Бурганның Чагыргазын салгап ап шыдавас. Ол ышкаш ирип-чыдый бээр чүүл ирип-чыдывас чүүлдү салгап ап шыдавас. ⁵¹ Дыннанар, мен силерге чажыт илередиң: шуптувус өлү бербес бис, ындыг болза-даа Бурган шуптувусту өскерттиптер. ⁵² Сөөлгү бүрээ эдиптери билек, карак чивеш аразында, көнгүс хензиг өйде өскерлир бис. Ол эдиптерге-ле, өлүг улус ирип-чыдывас апарган туруп кээр, бис база өскерлир бис. ⁵³ Ирип-чыдыр чүүл ирип-чыдывас чүүлдү кедип аар, а өлүп-чидер чүүл өлүм чок чүүлдү кедип аар. ⁵⁴ А ирип-чыдыр чүүл ирип-чыдывас чүүлдү кедип аарга база өлүп-чидер чүүл өлүм чок чүүлдү кедип аарга, Бижилгеде: «Өлүм тиелелгеге бастырган-дыр! ⁵⁵ О өлүм, сээң тиелелген кайыл? О өлүм, сээң шагар дылың кайыл?»^б** — деп бижээн сөстөр боттаны бээр.

⁵⁶ А өлүмнүң шагар дылы — бачыт-тыр, бачыттын күжү — ыдыктыг хоойлуда-дыр. ⁵⁷ Ынчалза-даа Бурганга өөрүп четтирээли, Ол Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христосту дамчыштыр тиелелгени биске хайырлады! ⁵⁸ Ынчангаш, эргим ха-дунмам, туруштуг болгаш чайгылыш чок бооп көрүңер. Дээрги-Чаяакчының даандырган ажил-херээнге бүгү бодунарны бараалгадыңар. Дээрги-Чаяакчы дээш кылган ажил-херээнер хилис барбазын билер-ле болгай силер.

* ^{15:45,47} Сөөлгү Адам/ийиги Кижиге — Дээрги-Чаяакчы Иисус Христосту ынча деп турары ол.

** ^{15:55} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөр эвес, а: «О өлүм, сээң шагар дылың кайыл? О тамы, сээң тиелелген кайыл?» — деп сөстөр бижээн.

^а Э. д. 2:7. ^б Ис. 25:8; Ос. 13:14.

Иерусалимде бүзүрөөннерге хайырлал чыыры

16 ¹ А ам Бурганның чонунга акша-хөрөңгиге чыырынга хамаарыштыр: Галатияның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге айтып берген чүүлүмнү силер база кылыңар. ² Улуг-хүн санында силерниң кижиге бүрүзү, арга-шинээн барымдаалап, берип шыдаар хире акшазын бажыңыңа шыгжап алзың. Мен чедип кээримге, акша чыгган херээ чок болзун дээш, ынчалдыр кылыңар. ³ А мен силерге чеде бергеш, бодунарның шилип алган улузуңарга эки үнелел берген чагаалар бижээш, чыып алганыңар хайырлалды Иерусалимге чедирзиннер дээш чорудуптар мен. ⁴ Мээң база ынаар чедерим херек апарза, олар мээң-биле кады чоруптарлар.

Аян-чоруктар төлөвилели

⁵ А мен силерге Македонияны таварып эрткеш, чеде бээр мен (ам Македонияны кежир чоруптарым ол). ⁶ Мен силер-биле кады элээн үе дургузунда, харын мырыңай кышты өттүр, артып каарым чадавас. Ооң соонда кайнаар-даа баар апарзымза, орукче үдеп, дузалажыр силер. ⁷ Мен ам силер-биле чүгле орук ара, чай кадында ужуражыр хөннүм чогул, харын Дээрги-Чаяакчының чөпшээрели-биле силерниңге элээн үр боорумга идегеп тур мен. ⁸ А ам Ефес хоорайга Беженги хөннүн байырлалыңа чедир турар мен*. ⁹ Мээң удурланыкчыларым хөй-даа болза, аңаа улуг ажил-херек чогудар арганы берип турар делгем орук ажыттыңан-дыр.

¹⁰ Тимофей силерге чеде бээрге, аранарга тургаш, ооң сестир чүвези чок болзун дээш, сагыш салыңар. Мен ышкаш, ол база Дээрги-Чаяакчының ажил-херээн бүдүрүп турар болгай. ¹¹ Ынчангаш кым-даа ону куду көрбезин. Ол меңээ чедип келзин дээш, ону орукче эп-найыралдыг дөгериңдирип, үдептиңер. Мен Тимофейни бүзүрөөн эш-өөр-биле кады манап турар болгай мен.

¹² Бүзүрөөн эживис Аполлос дугайында: мен ооң бүзүрөөн эш-өөрү-биле кады силерге чеде бээрин аажок дилээн кижиге мен. Ынчалза-даа ооң силерге ам чеде бээр хөннү шуут чок-тур. Арга бар апаарга-ла, ол силерге чеде бээр.

* ^{16:8} Беженги хөннүн байырлалы — иудейлерниң (а ол ышкаш христианнарның) кол байырлалдарының бирээзи. Частың ортаа үезинде Израильге дүжүт ажаалдазын байырлаар байырлал.

Түннел дилеглер, байыр чедиришикиннери

¹³Серемчилелдиг болунар, бүзүрелден быжыг туттунунар, туруштуг болунар, күштүг болунар! ¹⁴Кылып турар бүгү чүүлүнерни ынакшыл-биле кылынар!

¹⁵Ха-дунма, Стефанның өг-бүлезин билир силер, олар Ахаия де-вискээринге Христоска эн баштай бүзүрөй бергеш, боттарын Бурган-ның чонунга бараан болдурган улус болгай. Ынчангаш силерден дилээрим болза: ¹⁶шак ындыг улусту, а ол ышкаш олар-биле кады ажылдап, дуза кадып турар бүгү улусту тооп дыннап, хүндүлөп чорунар. ¹⁷Стефан, Фортунат болгаш Ахаик олар бээр чедип кээрге, аажок өөрүп тур мен. Чанымда чок силерни олар меңээ солуп турлар. ¹⁸Олар мээң база силерниң сеткил-сагыжыңарны сорук кириптилер. Ындыг улусту үнелеп чорунар!

¹⁹Асияның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдери силерге байыр чедирип турлар. Акила биле Прискилла, а ол ышкаш оларның бажы-нында чыгып турар бүзүрөөннер база силерге Дээрги-Чаяакчының ынакшылы-биле байыр чедирдилер. ²⁰Бо черде бүгү ха-дунма силерге байыр чедирип тур. Ыдыктыг ошкаашкын-биле бот-боттарыңарга байыр чедиринер.

²¹Дараазында сөстөрни бодум холум-биле бижидим: Павелден байыр. ²²Дээрги-Чаяакчыга ынак эвес кижини Оон бүрүнү-биле аңгылаттырзын! Маранафа – О Дээрги-Чаяакчы, чедип кел! ²³Дээрги-Чаяакчы Иисустуң авыралы силерге бактаазын! ²⁴Мээң ынакшылым Христос Иисустуң ачызында силер бүгүде-биле кады болзун!*

* ^{16:24}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

КОРИНФИЧИЛЕРГЕ ИЙИГИ ЧАГАА

Кириилде сөстөр

1 ¹Бурганның күзел-соруу-биле Христос Иисустуң элчини болган Павелден база бүзүрөөн эживис Тимофейден байыр. Коринф хоорайда Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге, а ол ышкаш бүгү Ахаияда чурттаан Бурганның шупту улузунга бижидим.

²Бурган Адавыс болгаш Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбын силерге бактаазын!

Павелдин, аргалал дээш, Бурганга өөрүп четтиргени

³Бурганга, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостуң Адазынга алдар! Өршээлдиг Адага база бисти аргалап, деткип чоруур Бурганга алдар! ⁴Бурганның бисти аргалаанының ачызында айыыл-халапка таварышкан улусту аргалап шыдаар кылдыр, кандыг-даа айыыл-халаптарга таварышканывыста, Ол бисти аргалап чоруур. Оларны Бурганның биске көргүскен аргалалы-биле аргалап турар бис. ⁵Дөгере үлежип турарывыс Христостуң хилинчээ кайы хире көвүдээрил, Христосту дамчып, биске кээр аргалал база ол хире көвүдээр болгай. ⁶Айыыл-халаптарны шыдажып эртип турар болзувусса, силерниң аргалалыңар база камгалалыңар дээш, оларны шыдажып эртип турарывыс ол-дур. Бурган бисти аргалап турар болза, силерни аргалап шыдаар боорувус дээш; бистин шыдажып эртип турар хилинчээвис дег хилинчекти шыдажып эртеринерге дузалаарывыс дээш, аргалап турардыр. ⁷Силер дугайты идегеливис быжыг: чүгле хилинчээвисти эвес, а аргалалывысты база үлежип турарыңарны билир болгай бис.

⁸Ынчангаш, ха-дунма, Асияга көрүп эрткенивис шенелделер силерге база билдингир боорун күзедивис. Ол дээрге хөлүн эрттир, кижини шыдажыр аргажок айыыл-халаптар болган, амы-тынныг артар идегеливис-даа чок турган. ⁹Ишти-хөңнүвүс өлүмге шииттирип алган улусту дег турган. Боттарыңа идегээрин соксаткаш, өлүглерни-даа

катап диргизиптер Бурганга идегей берзиннер дээш, биске ол бүгү ынчаар болганы ол. ¹⁰ Бурган бисти халаптыг өлүмден адырып каан болгаш моон сонгаар-даа адырар. Ол бисти өлүмден ам-даа адырар дээрзинге идегээр бис. ¹¹ Силер база бис дээш мөргүп, биске дузалаар болзунарза, шак ындыг болур. Ынчан хөй улустун мөргүлүн дыннап, Бодунун өршээлин биске хайырлааны дээш, шак ол хөй улус Бурганга өөрүп четтирер.

Павелдин коринфичилерге кээр болгаш, саадааны

¹² Бо делегейге амыдыралывыска (ылангыя силерге хамаарылгавыска) бодувусту ажит-чажыт чокка, Бургандан кээр ак сеткил-биле ап келген бис – арын-нүүрүвүс-даа ону бадыткап шыдаар; ол дээш, чоргаарланыр бис. Кижинин мерген угаанынга эвес, а Бурганнын авыралынга ынанып, бодувусту ап чоруур бис. ¹³⁻¹⁴ Силерге-даа болза, номчуп база угаап шыдаар чүвенерден ангыда, чүнү-даа биживейн турар мен. Бисти ам элээн билип алганыңар дег, эчизинге чедир билип аарыңарга идегээр бис: бистин Дээрги-Чаяакчывыс Иисустун ээп кээр хүнүнде, силер дээш, чоргаарай бээр бис, силер база бис дээш чоргаарап бооруңарны билип каар силер.

¹⁵ Ындыг боорунга бүзүрелдиг болгаш, мени дамчыштыр ийи дакпыр ачы-буян алзыннар дээш, ынчан-на силерге чеде бээрин күзеп турдум. ¹⁶ Македонияже орук ара силерге чеде бээрин, а ооң соонда Македониядан дедир чоруп ора, оон силернин дузаңар-биле Иудеяже чоруур дээш, база катап силерге кире дүжерин бодап алган мен. ¹⁷ Ынчаар күзеп тура, таанда-ла бодал чок болганым ол бе? Таанда-ла мен бо делегейнин эрге-ажыыңа чагыртып, «чок» деп бодап тура-ла, «ийе» деп, а «ийе» деп бодап тура-ла, «чок» деп турарым ол бе? ¹⁸ Бурган мээң шынчы херечим боор: силерге берген аазаашкыным бирде «ийе», бирде «чок» бооп, чайгылып турбаан. ¹⁹ Бистин: мээң, Силаның база Тимофейнин силерге сургаалдаанывыс Бурганның Оглу Иисус Христоска кажан-даа шак ол ийи арынның, «ийе», «чок» деп денге чугаалаар чорук турбаан. Харын Ында чүгле «ийе» бар-дыр. ²⁰ Чүге дээрге Бурган чеже-даа аазаашкын берген болза, олар шупту Христосту дамчыштыр «ийе» бооп бадыткаттынар. Ынчангаш бис Ону дамчыштыр Бурганны алдаржыдары-биле «Аминь – ылап-ла ындыг» деп чугаалап тур бис. ²¹ Бурган бисти Бодунга бараан боору-биле шилип алгаш, Христоска хамааржыр кылдыр силер-биле кады быжыктырып турар. ²² Ол бисти Бодунун таңмазы-биле демдектеп, Бодунун Сүлдезин магадылал кылдыр бистин чүректеривиске синирип берген.

²³ Бурганны мээң херечим кылдыр кыйгырып, амы-тыным-биле дангыраглап тур мен: мынчага чедир Коринфиге ээп келбээн чылдагааным – силерни хайыраалаанымда. ²⁴ Бодувусту силернин бүзүрелиңерни башкарар дээргилер кылдыр санавайн, харын чүгле силернин-не өөрүшкүңер дээш, силер-биле кады ажылдап турарывыс ол-дур, а силер бүзүрел ачызында чайгылыш чок-тур силер.

2 ¹ Силернин хөңнүңер баксыратпас дээш, силерге база катап бар-базын быжыкы-биле шийтпирлеп алдым. ² Силернин хөңнүңер баксырадып турар болзумза, бодумнун-на мунгарадып кааным силерден өске, мени өөртүп, хөңнүм чазап турар кым-даа чок. ³ Мени өөртүр ужурлуг улус, силерге чеде бээримге, хөңнүм баксыратпазын дээш, дем бир чагааны бижээн ужурум ол. А мээң өөрүшкүм шуптуңарның өөрүшкүңер боор деп, силер бүгүдеге бүзүрээр мен. ⁴ Мен ол чагааны аажок мунгарап-деңгереп, караамның суун төп, хөрөкчүрээм дакпыжап оргаш, бижээн мен, ынчалза-даа силернин хөңнүңер баксырадыр дээш эвес, а силерге ынакшылымның кайы хире күштүүн билип алзыннар дээш.

Улустун хөңнүн баксыраткан кижини өршээри

⁵ Араңарда хөңнүм карарткан бир кижини бар деп бодаар болзунарза, ол мээң эвес, а бети дize (хөөретпес дээш, ынчаар чугааладым) шуптуңарның хөңнүн карартып каан болгай. ⁶ Силернин хөй кезиңернин кеземчези-ле ол кижиге четчир боор. ⁷ А ам ону өршээп, деткээнинер дээре, оон башка ооң сеткил-хөңнү мунгарап, ийлей бээр. ⁸ Ынчангаш силерден дилеп тур мен: аңаа ынаанарны шынзыдып көрүңер! ⁹ Шенелделерни шыдажып эрткениңерни, бүгү чүүлдерге дыңнангыр бооп турарыңарны билип аар дээш, ол чагааны бижээн болгай мен. ¹⁰ А кымны өршээр-дир силер, мен база ол кижини өршээр мен. А мээң өршээлим дээрге (ол кижини өршээп боор чүүл менде ылап-ла бар болза), ону Христостун мурнунга силер дээш, ¹¹ эрлик бисти кажарлап кааптазын дээш, өршээгеним ол-дур. Бис эрликтин кара сагыштыг бодалдарын эки билир болгай бис.

Буянын Медээни ак сеткилдии-биле нептередири

¹² Ынчаарга Христос дугайында Буянын Медээни медеглээр дээш, Троида хоорайга чедип кээримге, Дээрги-Чаяакчы ажык орукту меңээ белеткеп каан болду. ¹³ Ындыг болза-даа сеткил-сагыжым оожургап шыдавады, чүге дээрге бүзүрөөн эжим Титти оон тыппайн бардым.

Ынчангаш ында Бурганга бүзүрөөннер ниитилели-биле байырлаш-каш, Македонияже чорупкан мен.

¹⁴ Бурганга өөрүп четтирдим — Ол бистиң Христоска башкарты бергенивис дамчыштыр Бурганның тиелелгезин көргүзүп турар база Христос дугайында билигни, чаагай чыт дег, чер болганга тарадып чоруур. ¹⁵ Чүгө дээрге бис камгалалдың оруу-биле-даа бар чыдар база өлүмнүң оруу-биле-даа бар чыдар улустуң аразында Христостуң Бурганга кывыскан чаагай чыттыг өргүлү бис. ¹⁶ Чамдык улуска бис — чүгле өлүмнүң бак чыды бис, а өске улуска — амыдыралдың тынгарыкчы чаагай чыды бис. Кым ол үүлени эдилеп шыдаарыл? ¹⁷ Хөй-ле улус дег, олча-ажык харааш, Бурганның Медээзин хажытпайн турардыр бис. Харын ак сеткилдиивис-биле, Бурганның чоруткан улузу дег, Христос-биле сырый харылзаалыг бооп, Бурганның мурнунга суртаалдап турар бис.

Чаа Дугуржулга-чагыгга бараан боору

3 ¹ Ам база катап бодувуска эки үнелел бээрин оралдажып турбаан бис бе? Таанда-ла биске база, өске улуска ышкаш, силерге бижээн азы силерниң бижээниңер эки үнелелдиг чагаалар херек бе? ² Чок ыңар! Силер боттарыңар — бистиң чагаавыс силер! Бистиң чүректеривиске бижиттинген, бүгү улустуң билири, кижилер бүрүзүнүн номчуп турары чагаа силер. ³ Бистиң бараан болушкунувус ачызында Христостуң бижээн чагаазы — силер-дир силер. Ындызын бүгү улус көрүп турар. Будук-биле эвес, а дириг Бурганның Сүлдези-биле бижээн; калбак даштарга эвес, а кижилерниң чүректеринге бижээн чагаа силер.

⁴ Бурганның мурнунга силер дээш шак ындыг бүзүреливис Христостуң ачызында бар. ⁵ Бараан боор арга-шинээвис бистен үнүп турар деп шыдавас бис, ынчаар бодапкы дег чүү-даа чүве бистиң боттарывыста чок. Ындыг арга-шинээвис чүгле Бургандан келген. ⁶ Ол биске Чаа Дугуржулга-чагыгга бараан боор арга-шинекти хайырлаан. Чаа Дугуржулга-чагыгда үжүк азы бижимел ыдыктыг хоойлу эвес, а Сүлде кол черни ээлеп турар. Чүгө дээрге үжүк өлүмге чедирер, а Сүлде амыдыралды хайырлаар.

⁷ Калбак даштарга оюп каан үжүктерге үндезилээн эрги Дугуржулга-чагыгга — өлүмчө аппаар ыдыктыг хоойлуга бараан боору кайы хире алдарлыг ийик, сактып келиңерем. Алызы барып, ындыг алдар арлып чиде-даа бээр болза, Моисейниң ол алдарга шондуруп, чайыннаан арнынче чиге көргөш, израиль чоннуң караа чылчырыктап

турган болгай. ⁸ А Сүлдеге хамааржыр Чаа Дугуржулга-чагыгга бараан боору оон кайы хире алдарлыг боор уjurлуг деп?! ⁹ Шииткелге чедирер ыдыктыг хоойлуга бараан боору ындыг чайынналчак алдарга бүргеткен болза, агартышкынга чедирер Чаа Дугуржулга-чагыгга бараан боору оон кайы хире өндүр улуг алдарлыгыл! ¹⁰ А Эрги Дугуржулга-чагыгнын алдарынын чайынналчаа оон артык улуг алдарнын чайынналчааның мурнунга бүлүрере берген. ¹¹ Арлып чиде бээр чүүл безин чайынналчак алдарлыг болза, арлып читпес чүүл оон кайы хире өндүр улуг алдарлыгыл!

¹² Бир-тээ, бисте шак ындыг идегел бар болганда, ажык-хостуг суртаалдап тур бис. ¹³ Израиль чон шак ол арлып чиде бээр алдарнын төнчүзүн көрбезин дээш, арнын шывыг-биле шып турган Моисейге дөмей болбас бис. ¹⁴ Ынчалза-даа оларнын угаан-бодалы чүве эскербес хевээр-дир. Бөгүнге чедир, Эрги Дугуржулга-чагыгнын сөстөрүн номчуп турда, ол шывыг оларнын угаан-бодалындан ап кагдынмаандыр, чүгө дээрге ону чүгле Христостуң ачызында ап кааптып боордур. ¹⁵ Бөгүнге чедир, Моисейнин хоойлузун номчуп турда, ол шывыг оларнын чүректерин шып арткан хевээр-дир. ¹⁶ Ынчалза-даа кижилер Дээрги-Чаяакчыже эглирге, ол шывыгны ап кааптар. ¹⁷ А ол Дээрги-Чаяакчы дээрге Сүлде-дир, ынчаарга Дээрги-Чаяакчынын Сүлдези кайда барыл, ында хосталга бар. ¹⁸ А бис шупту, шывыг-биле дуглаваан арыннарлыг бооп, Дээрги-Чаяакчынын алдарынын чайыннаажын, көрүнчүкте дег, көрүп турар бис. Ынчан Ооң овор-хевиринге улам-на дөмейлежип, улам-на чайынналчак алдар-биле чырып, өскерлир бис. Ол өскерилгевисти Дээрги-Чаяакчы боттандырар, а Ол дээрге Сүлде-дир.

Бараан бооп турар кошкак улуста бар Бурганның эртине-байлаа

4 ¹ Ынчангаш бис — Бурганның шак ындыг бараан болушкунну Бодунуң өршээлдиг-биле хүлээндирип каан улузу, сорук-күжүвүс кошкаш дивес бис. ² Ынчанмайн канчаар, ыянчыг боорга, чажырар ажыл-херектерден ойталаан болгай бис; кажарлавайн база Бурганның Медээзин хажытпайн турар болгай бис. Харын алыс шынны ажык-биле медеглеп, Бурганның мурнунга, боттарывысты бүгү улустуң арын-нүүрүнге хүлээдиң турар бис. ³ Бистиң медеглеп турарывыс Буянныг Медээ кандыг-бир кижиге дуглалдыр шыптына берген-даа болза, ол чүгле өлүмнүң оруу-биле чоруп олар улуска дуглаглыг боор. ⁴ Амгы бо делегейниң «бурганы» — эрлик шак ол бүзүрөөн улустуң угаан-бодалын чүве эскербес кылып каарга, олар Христостуң

алдарының дугайында Буянның Медээниң чырыын көрбес-тирлер, а Христос — Бурганның* овор-хевири болгай. ⁵Боттарывысты алдаржы-дар дээш, суртаалдавайн турар болгай бис, харын Иисус Христос — Дээрги-Чаяакчы дээрзин, а бис — Иисус дээш, силерниң чалчаларынар бис дээрзин суртаалдап турар болгай бис. ⁶«Дүмбейден чырык чырып келзин» — деп чугаалаан Бурган, Иисус Христостун арнында чыраан Бодунун алдарын бисти билип алзын дээш, чүрекеривиске чайынналдыр чырый берген.

⁷Ол эртине-байлакты шыгжаан улус чүгле бөдүүн дой савалар дег бис. Ындыг болганывыста, шак ол дээди күштүн бистен эвес, а Бургандан кээп турары илдең-дир. ⁸Бисти чүк бүрүзүндөн кызып-кыйып турар, ынчалза-даа бастырып албаан бис. Аай-бажын тыппастай бээр бис, ынчалза-даа идегеливис ышкындырбаан. ⁹Бисти истеп сүрүп турар, ынчалза-даа Бурган бисти кагбаан. Доңгайтыр шаптырып аар бис, ынчалза-даа узуткаттырбаан бис. ¹⁰Иисустун амыдыралы база бистиң мага-бодувуска илереп келзин дээш, Иисустун өлүмүн мага-боттарывыска үргүлчү ап чоруур бис. ¹¹Иисустун амыдыралы база өлүмнүг мага-бодувуска бодун илеретсин дээш, бисти — дириг улусту, Иисус дээш, үргүлчү өлүмге онаап турар. ¹²Ындыг болганда өлүм бодунун салдарын биске көргүзөргө, амыдырал бодунун салдарын силерге көргүзүп турар-дыр.

¹³«Мен бүзүрей берген мен, ынчангаш чугаалап турдум»^а — деп Бижилгеде бижээн бүзүрелди берип турар Сүлде бисте бар болганда, бис база бүзүрей бергеш, чугаалап турарывыс бо. ¹⁴Билир бис: Дээрги-Чаяакчы Иисусту катап диргискен Бурган бисти база Ооң-биле катай катап диргизиптер болгаш силер-биле кады Бодунун мурнунга тургузуптар. ¹⁵Силерге ачылыг болзун дээш, хилинчек көрүп турар болгай бис. Ооң түннелинде Бурганның авыралы улам-на хөй улусту бүргей ап турар; Бурганны алдаржыдары-биле оларның өөрүп четтиришкени улам-на хөй куттулуп турар.

¹⁶Ынчангаш сорук-күжүвүс кошкаш дивес. Харын бистиң даштыкы мага-бодувус элеп, харыксыраза-даа, иштики ужур-уткавыс хүн бүрүзүндө чаартынып орар. ¹⁷Түр када көөр, ажып эртери белен хилинчээвис биске эгээртинмес улуг мөңгө алдар эккээр, ол алдар

* ^{4:4}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бурганның» деп сөске «көзүлбес» деп сөстү немээн.

^а Ыд. ыр. 115:1.

хилинчээвисти хөй катап чая базар. ¹⁸Көрүжүвүс көстүр чүүлче эвес, а көзүлбес чүүлче угланган. Чүгө дээрге көстүр чүүл — түр када, а көзүлбес чүүл — мөңгө.

Мөңгө амыдыралды манаары

5 ¹Билир бис: чер кырында түр када чадырывыс — бистиң мага-бодувус буступ кээп дүжер болза, дээрде турар мөңгө, кижжи холу тутпаан бажынывыс бар. Ону биске Бурган хайырлаар. ²Дээрниң ол шывыын каытанып аарын четтикпейн манап, амдызында маңаа тура, уё-човуурувус төп турар-дыр бис. ³Шак ынчаар кеттинип алгаш*, бис моон сонгаар чанаш болбас бис. ⁴Ынчалза-даа ам дээрзинде бис шупту мага-бодувустун чадырында хевээр бооп, бергедеп човууртап турар бис. Черде мага-бодувустан адырлып аар дивээн бис, ындыг болза-даа өлүмнүг чүүлдү амыдырал бодунга синирип алзын дээш, дээрниң мөңгө хевин каытанып алыксап турар бис. ⁵Шак ол сорулга ужун Бурган бисти белеткээн болгаш азаашкынын күүседириниң магадылалы кылдыр Бодунун Сүлдезин биске берген.

⁶Ынчангаш бис үргүлчү сорук-күштүг бис база ол ышкаш мону билир бис: черде мага-бодувуска чурттап турар үевисте Дээрги-Чаяакчыдан ыракта, хары черде турар дег бис. ⁷(Бис каракка көстүр чүүл-биле эвес, а бүзүрел-биле амыдырап турар болгай бис.) ⁸Сорук-күштүг бооп, мага-бодувустан үндүр көшкеш, Дээрги-Чаяакчының чанынга туруп аарын дээрде деп көөр бис. ⁹Ынчангаш черде мага-бодувуска чурттап-даа тургаш азы хары черге-даа тургаш, бистиң эң-не улуг чүткүлүвүс — Ооң сеткилинге кирери болзун. ¹⁰Чүгө дээрге черде мага-бодувуска амыдырап тура, кылган бүгү буянның-даа, бузуттут-даа херектеривис дээш, шаңналды азы кеземчени ап, бис шупту Шииткекчи Христостун мурнунга турар ужурлуг бис.

Эптежилгени суртаалдаар даалга

¹¹Ынчангаш бис, Дээрги-Чаяакчыдан коргары деп чүл дээрзин билир болгаш, улусту бүзүредип турар бис, а бистиң кымнар боорувус Бурганга билдингир; силерниң арын-нүүрүнер база ону билир дээрзинге идегээр мен. ¹²Бис боттарывысты база катап силерниң мурнарга мактаар бодавадывыс. Бис дээш, чоргаараар органы силерге берип тур бис. Ынчан силер чүректе шыгжаттынган чүүл-биле эвес,

* ^{5:3}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Кеттинип алгаш» эвес, а «Хеп кетпээн-даа болза» деп бижээн.

а даштыкы байдалдар-биле мактанган улуска удур харыы берип шыдаар силер. ¹³Угаанывыс анаа эвес-даа бооп турза, Бурган дээш, ындыывыс ол-дур. А чарт угаанныг бооп турзувусса, силер дээш, ындыывыс ол-дур. ¹⁴Христостун ынакшылынга башкарты бергенивис бисти мындыг түннелге эккелген: бүгү улус дээш, бир Кижиге өлү берген болза, бүгү улус база өлү бергени ол-дур. ¹⁵Ооң бүгү улус дээш өлүмүнүн сорулгазы мындыг турган: амылыг арткан улус ам бодун бодап эвес, а олар дээш өлгөн база өлүглерден катап дирилген Ону бодап амыдыраар ужурлуг.

¹⁶Ындыг болганда бис ам моон сонгаар кымны-даа кижиге хамаарышкан хемчээл-биле хемчээвейн турар бис. Христосту кажан-бир шагда база ынчаар хемчээп чораан болзувусса, ам ынчаар хемчээвес апарган бис. ¹⁷Ынчангаш Христос-биле сырый харылзаалыг апарган кижиге ам Бурганның чаа чаялгазы боор. Эрги чүве эрте берген — чаа ёзу-чурум догуннай берген. ¹⁸А ол бүгү Бургандан келген. Ол Христосту дамчыштыр бисти Боду-биле эптештиргеш, улусту Боду-биле эптеширер даалганы биске берип каан. ¹⁹Бурган кижиге төрелгетенниң кем-буруузун ооң кырынга дүжүрбейн, Христосту дамчыштыр Бодун бо делегей-биле эптештиргеш, эптежилге дугайында медээни тарадырын биске дааскан.

²⁰Ындыг болган төлээде бис — Христостун бүрүн эргелиг элчиннери бис, Бурган Боду бисти дамчыштыр улусту кыйгырып турар. Христостун өмүнээзинден силерге аажок улуг дилеглиг бис: Бурган-биле эптежип алыңар! ²¹Бурган кажан-даа бачыт үлгетпээн Кижиге бистин бачыдывыс дээш, кеземче онааган. Христос-биле сырый харылзаалыг апаргаш, Бурганның мурнунга актыг боорувус дээш, ынчалдыр бүткени ол.

6 ¹Бис, Бурган-биле кады ажылдап турар улус, силерден аажок дилеп тур бис: Ооң хайырлаан авыралын хүлээп алган болганыңарда, ол ажык чок калбазын! ²Бурган мынча деп турар болгай: «Таарымчалыг үеде Мен сени дыннап каан мен; камгалал хүнүнде Мен сеңээ дузалаан мен»^а. Ам дыннаңар: ол таарымчалыг үе, ол камгалал хүнү келген ышкажыл!

³Бистин бараан болушкунувусту кым-даа чемелезезин дээш, кымга-даа моондак тургузар хөннүвүс чок. ⁴⁻⁵Харын бодувусту бүгү чүүлдерге Бурганга бараан болган улус кылдыр көргүзүп, бүгү шенелделерни: айыыл-халаптарны, түрегделди, аар-бергелерни, эттедип-соктуарын,

^а Ис. 49:8.

кара-бажыга хоругдаттырарын, биске удур үймээн-хөлээзин үндүрерин, чилчик үстүр ажыл-ишти, уйгу чок дүннерни, аштап-суксаарын шыдамык ажып эрттип турар бис. ⁶Бисте арыг амыдырал, билиг, шыдамык чорук, буянныг чорук, Ыдыктыг Сүлдениң ачы-буян хайырлалдары, чүректин ханызындан ынакшыл, ⁷алыс шынның Медээзи, Бурганның күчү-күжү база бар. Бис буянныг чоруктуң чепсектери-биле камгаланырынга-даа, халдаарынга-даа белен бис. ⁸Алдар-хүндүге-даа, ат-алдарывыстың баксыраарынга-даа, нүгүлдедиринге-даа база мактадырынга-даа белен бис. Бисти мегечилер деп турза-даа, ак сеткилдиг бис. ⁹Ат-сурагжываан деп турза-даа, улуска билдингир бис. Өлгөн деп турза-даа, көрүнерден — дириг-дир бис! Бисти кезетсе-даа, өлбөөн-дир бис. ¹⁰Бисти мунгаратсаза-даа, үргүлчү өөрүп турар бис. Ядыы-даа болзувусса, хөй улусту байыдып турар бис. Чүвүс-даа чок, куруг-даа болзувусса, бүгү чүүлду эдилеп турар бис.

¹¹Коринфичилер, силер-биле ажык, хостуг чугаалаштывыс. Чүректеривисте чүү барын силерге тө каап бердивис. ¹²Силерге аажок хандыкшаан бис, а силер база биске ындыг хамаарылгалыг боорундан тыртылар-дыр силер. ¹³Бодумнуң ажы-төлүмге дег, силерге чугаалап тур мен: биске база шак ындыг хамаарылгалыг болуңар, чүректериңер биске ажыдып беринер!

Бурганга бердинген амыдыралче кыйгырыг

¹⁴Бурганга бүзүрөвээн улус-биле чаңгыс дөңгү кетпенер. Бурганга шынчы чорук-биле бачыттын аразыңа кандыг харылзаа турарыл? Чырык биле дүмбейнин аразында дөмей чүү барыл? ¹⁵Христос биле Велиарның* аразыңа эп-сеткил турар бе? Азы бүзүрөвээн кижиге биле бүзүрөвээн кижиде дөмей чүү барыл? ¹⁶Бурганның өргээзи биле дүрзү-бурганнарда дөмей чүү барыл? А бис** — дириг Бурганның өргээзи-дир бис. Бурган мынча дээн-не болгай: «Мен оларның аразыңче көжүп келгеш, олар-биле кады чурттап бээр мен. Мен оларның Бурганы апаар мен, а олар Мээң чонум апаар»^а. ¹⁷«Ынчангаш оларның

* ^{6:15} Велиар — Чамдыкта эрликтин бир ады кылдыр ажыглаттынып турган. Велиал деп аттын бир адаар хевири, еврей дылда «Көнгүс үне чок» дээн сөстен укталган ат.

** ^{6:16} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «бис» эвес, а «силер» деп бижээн.

^а Лев. 26:11-12; Иез. 37:27.

аразындан үнө беринер, аңгыланып алынар — деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалап турар, — арыг эвес чүүлге дегбенер, Мен ынчан силерни хүлээп аар мен»^а. ¹⁸«Мен силерниң Адаңар апаар мен, а силер мээң оглу-кызым апаар силер» — деп, Бүрүн күчүлүг Бурган чугаалаан^б.

7 ¹Эргим эш-өөрүм, ындыг аазаашкыннарны биске берген-дир. Ынчангаш мага-ботту болгаш сүлдени бужартадыптар бүгү чүүлдөн арыгланып аалы, Бурганны хүндүлээн коргуушкун-биле бодувусту Бурганга бүрүнү-биле бараалгадып, амыдыраалы!

Бачыдын билинген коринфичилер дээш, Павелдиң өөрүшкүзү

²Чүректеринерге турар черден биске хостап беринер! Бис кымны-даа хомудатпаан, кымга-даа хора чедирбээн, кымдан-даа олча-ажык хараваан болгай бис. ³Силерни буруудадыр дээш, чугаалавайн тур мен. Моон мурнунда база чугаалап турдум чоп: өлүр-даа болза, силер-биле кады өлүрүнге чедир, амыдыраар-даа болза, силер-биле кады амыдыраарыңа чедир, чүректеривисте ынчалдыр синниккен силер. ⁴Силерге бүрүнү-биле бүзүрээр мен, силер дээш, аажок чоргаараар мен! Бүгү айыыл-халаптарывыс үезинде сагыжым аргалалга база эгээртинмес өөрүшкүгө бүргедип чор.

⁵Македонияга чедип келген соовуста безин, биске амыр-дыш турбаан болгай. Бисти бүгү чүктерден хай-халап кызагдаан: долгандыр чөңгээлиг аас-дыл, а сеткил-сагышта — коргуушкуннар. ⁶Ынчалза-даа сеткил-сагыжы ундараан бүгү улусту аргалап, деткиир Бурган Титтиң чедип келгени-биле бисти база аргалап, деткээн. ⁷Чүгле ооң чедип келгени-биле эвес, а силерниң ону аргалап, деткээниңер-биле база. Бисти кайы хире көрүксээниңерни, кайы хире хараадап мунгарааныңарны, мени дээш, кайы хире сагыш човап турарыңарны ол биске чугаалады. Ынчангаш мен оон-даа артык өөрүп-байырладым!

⁸А мээң чагаам хөңнүңер баксыраткан-даа болза, ол дээш, ам хараадавайн тур мен. Ол чагаам, үр эвес үеде-даа болза, хөңнүңер баксыратканын эскердим. Ынчангаш хараадаан-даа болзумза, ⁹мен ам өөрүп тур мен: хөңнүңер баксырааны дээш эвес, а кемзинген сеткилиңер ачызында бачыдынар билингениңер дээш. Хөңнүңер баксырааны Бурганның күзел-соруу-биле болган-на болгай, бис силерге кандыг-даа хора чедирбээн бис! ¹⁰Бургандан келген мунгарал бачытты минниринге чедирер, ындыг болганда камгалалга чедирер,

^а Ис. 52:11; Иез. 20:34. ^б 2 Хаан. 7:14.

ол дугайында хомудаан херээ чок. А бо делегейниң мунгаралы чүгле өлүмге чедирер. ¹¹Бодал көрүңерден: Бурганның күзел-соруу-биле хөңнүңер баксыраарга, чүү болган-дыр? Кем-буруунар чогуң көргүзөр дээш, кайы хире чүткүлдүг-дүр силер! Кайы хире хорадап база хөлзеп-дүвүрөп, кайы хире бисти көрүксеп, кайы хире чүткүлдүг бооп, кем-буруулуг кижини кайы хире кезедиксеп турар-дыр силер! Бо херекке арыңарны бүрүнү-биле шынзыткан силер. ¹²Ынчанганда мен силерге ол чагааны бижээн-даа болзумза, кем-буруу үүлгеткен кижини сойгалаар дээш-даа эвес, качыгдаан кижидээш-даа эвес, а Бурганның мурнунга биске кайы хире бердингениңер бодуңарга илден апарзын дээш, бижээн мен. ¹³Ооң түңнели бисти аргалап, деткиди!

А ол аргалалдан аңгыда, Тит өөрүп турар боорга, оон-даа артык өөрээн бис. Силер шупту ооң ишти-хөңнүңде кара дашты ап октапкан болгай силер. ¹⁴Мен ооң мурнунга силерни аажок мактап турган болгай мен, ам кээп, силер дээш, арным кыспады! Харын силерге чугаалап турар бүгү чүүлүвүс-даа, а ол ышкаш Титтиң мурнунга силерни мактаан чугаавыс-даа шынныг болду. ¹⁵А ам, ону канчаар тооп дыңнап турганыңарны, кайы хире хүндүткөп база коргуп хүлээп алганыңарны сактып келгеш, Титтиң силерге сеткилиниң ханызындан хандыкшыыры дам баар-дыр. ¹⁶Ынчангаш бүгү чүүлдөргө силерге идегеп боорум дээш, өөрүп тур мен!

Иерусалимде чурттаан христианнарга хайырлал чыылдазы

8 ¹Ха-дунма, Македонияның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге хайырлаан Бурганның авыралының дугайында билип ап көрүңер. ²Олар кадыг-дошкун шенелделерге таварышса-даа, кызыгаар чок өөрүшкүгө бүргеткен база кедергей яды боттары экииргээ-биле өй-хемчээл чок бай улус-тур! ³Оларның шыдаар шаа-биле, харын-даа шыдаар шаандан артыр, эки туразы-биле хайырлал берип турганын херечилээр мен. ⁴Бурганның улузунга дуза кадарыңа киржир өршээлди оларга көргүзөрин бистен дилеп, олар ээрежип турдулар. ⁵Шак ындыг боор деп, бис шуут манаваан бис! Олар хамыктың мурнунда боттарын Дээрги-Чаяакчыга бараалгатканнар, а ооң соонда Бурганның күзел-сорууң ёзугаар биске база бердинипкеннер. ⁶Ынчангаш бис Титтен ачы-буяның ол ажил-херээн, эгелеп алганы дег, силерниң аранарга эчизинге чедирерин дилээн бис. ⁷Силерде бүгү чүве четчир болгаш артар-дыр: бүзүрел-даа, чечен сөс-даа, билиглер-даа, чүткүлүңер-даа, бистин

ынакшылывыс-даа*. А ындыг болганда бо буянныг ажил-херекке база экииргээнерни көргүзүнер.

⁸ Мен силерге айтышкын берген дег чугаалавадым. А өске улустун чүткүлдүүн силерге чугаалап тура, ынакшылынарнын шыннын шенеп турарым ол. ⁹ Бистин Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун авыралдын билир-ле болгай силер. Ол Бодунун ядызын дамчыштыр силерни байыдары-биле, бай турган боду, яды апарган.

¹⁰⁻¹¹ Ол дугайты мээң, силерге ажыктыг болгу дег чүүлге хамаарыштыр, сүмем бо-дур: эрткен чылын-на эгезин салып алган, аажок күзеп-чүткээн ажил-херээнерни ам эчизинге чедириңер. Эгезинде бодап алганыңар дег, чүткүлдүг болуңар, хайырлал бээрде, арга-шинээнер барымдаалаңар. ¹² Чүгө дээрге силерде күзел-чүткүл-ле бар болза, чүңөр чогуң эвес, а чүңөр барын барымдаалап, Бурган силерниң хайырлалыңарны хүлээп алыр.

¹³ Силерге аар-берге болзун, а өске улуска чиик болзун деп бодавайн тур бис. Чугаа бир дең боор дугайында чоруп турар. ¹⁴ Амгы үеде силерниң артыкшылыңар оларнын чединмесин долдуруп шыдаар, а ооң соонда оларнын артыкшылы силерниң чединмезиңерни долдуруп. Шак ынчалдыр деңнежилге тургустуңар. ¹⁵ Бижилгеде мынчаар бижээн болгай: «Хөйүнү чыып алган кижиде артыкшыл чок болган; эвээшти чыып алган кижиде чединмес чорукту билбес болган»^а.

Тит биле ону эдерген ийи кижиде

¹⁶ Бурган силер дээш, база-ла ындыг чүткүл долган сагыш човаашкынны Титтин чүрээнге сиңирген боорга, Аңаа өөрүп четтирдим. ¹⁷ Ол чүгө бистин дилээвисти хүлээп аарыңдан аңгыда, боду четтикпейн чүткүп, эки туразы-биле силерге чоруп турар кижиде. ¹⁸ Титке эштей бир бүзүрелдиг эживисти чоруттувус, Буянныг Медээни суртаалдааны-биле ол бүгү-ле Бурганга бүзүрээндерниң ниитилелдеринде бедик үнелелди ап турар кижиде. ¹⁹ Бараан болушкуннун бо хайырлалын боттандыраарыңа биске идиг болзун дээш, Бурганга бүзүрээндерниң ниитилелдери ону шилип алган. Ооң ол дузазы Дээрги-Чаяакчыны алдаржыдарыңа чедирер база бистин чүткүл-соруувуска дүгжүп турар. ²⁰ Биске хүлээткен хөй акша-хөреңгини канчаар аайлап-башкарып

* ^{8:7} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бистин ынакшылывыс» эвес, а «Биске ынакшылыңар-даа» деп бижээн.

^а Хост. 16:18.

турарывыс ужун бисти чемелепки дег чылдакты кымга-даа бербес дээш, кызып турар болгай бис. ²¹ Чүгө Бурганнын мурнунга эвес, а улустун мурнунга база эки чүлдү кылыр дээш, сагыш салып турар бис.

²² А олар-биле кады база бир бүзүрээндер эживисти чорудуп тур бис: ооң чүткүлдүүн хөй янзы байдалдарга шенеп көргөн улус бис. Ол а улам-на чүткүлдүг апарган, чүгө дээрге силерге аажок ынанып турар. ²³ А Титти алыр болза, ол мээң силерге хамаарылгалыг бүгү ажил-херектеримге мени эдерип, кады ажылдап чораан кижиде; а демги бүзүрээндер ийи эживиске хамаарыштыр чугаалаар болза, олар – Бурганга бүзүрээндерниң ниитилелдериниң элчиннери-дир, Христоска алдарны эккеп турар улус-тур. ²⁴ Ынчангаш Бурганга бүзүрээндерниң ниитилелдериниң мурнунга ол улуска ынааңарны бадыткаңар база силер дээш анаа эвес чоргаарап турарывысты көргүзүнер.

Өске улуска экииргек кижиге Бурган ынак

¹ Бурганнын улунга дуза дугайында силерге бижири эргежок чугула эвес боор. ² Силерниң ол ажил-херекке чүткүлдүүндерни билир мен, македончулар мурнунга силерни мактап шаг болдум: Ахияда Бурганга бүзүрээндерниң ниитилели эрткен чылда-ла ону кылырыңа белен турган деп турдум. Силерниң чүткүлүңер хөй улусту ажил-херекке сорук кирипкен. ³ Ол дугайты силерни хей черге мактаан диртпес дээш, Бурганга бүзүрээр эш-өөрнү дөмей-ле силерге чорудуп тур мен. Ачы-дуза хайырлаарыңа белен бооруңарны чугаалап турдум чоп. ⁴ А оон башка мээң-биле кады македончулар чедип кээрге, белен эвес болзуңарза, канчаарыл? Ындыг бүзүрелдиг мактаһып тургаш, ыянчыг байдалга киргей-ле бис, а силерге кайы хире ыянчыын чугаалааш-даа канчаар! ⁵ Ооң мурнунда-ла аазааныңар хайырлалды баш бурунгаар белеткеп кагзыннар дээш, бүзүрээндер эш-өөрнүн силерге бисти мурнай чеде бээрин дилээри эргежок чугула-дыр деп шийтпирледим. Ол хайырлал ынчан ылап-ла эки тура-биле чыгдынган хайырлал боор база албадал-биле чыгган үндүрүг дег эвес боор.

⁶ Сактып алыңар: үрезин харамнанган кижиниң дүжүдү база чегей боор, а элбээ-биле тараан кижиниң дүжүдү база элбек боор. ⁷ Кижиде бүрүзү, мунгаравайн база «Албадалга кирдим» деп бодавайн, чүрээ чежени бээр дээр болдур, ынчаны берзин. Чүгө дээрге Бурган өөрүшкүлүг берип турар кижиге ынак. ⁸ Бурган силерни кандыг-даа ачы-буян хайырлалдары-биле байыдып шыдаар. Ынчан херектиг хамык

чүве силерге кезээде бар бооп, кандыг-даа буянныг ажил-херек кылырынга чедер болгаш артар. ⁹Бижилгеде бижээн-не болгай: «Ол кижиге ачы-дуза хайырлалын ядыларга үлөп берген, ооң буянныг ажил-херээ кезээ мөнгөдө артар»^а.

¹⁰Чажыкчыга үрезинни база улуска чем боор хлеб-тарааны берип турар Бурган силерни база үрезин-биле хандырат. Ол үрезиниңерни көвүдеткеш, буянныг ажил-херээңерниң дүжүдүн элбекшидип бээр. ¹¹Кандыг-даа байдалдарда үргүлчү экииргек бооп шыдаар дээш, бүгү талазы-биле байый бээр силер, а силерниң экииргээнер бисти дамчыштыр улустун Бурганга өөрүп четтирениң чылдагааны апаар. ¹²Чүгө дээрге силерниң ол бараан болушкунуңар чүглө Бурганның улусунун чединмесин хандырып турар эвес, а хөй улустун Бурганга өй-хемчээл чок өөрүп четтиргени апаар. ¹³Силерниң бадыткалдыг бараан болушкунуңар дамчыштыр Бурганның улусу дыннангыр чоруунарны база Христос дугайында Буянныг Медээни ажы-биле хүлээп көргөңерни көрүп каар. А ол ышкаш силерниң оларга болгаш бүгү бүзүрөөн улуска хайырлалыңарны элбөөн көрүп кааш, олар ооң түннелинде Бурганны алдаржыда бээрлер. ¹⁴Олар боттарының мөргүлдеринге сеткилиниң ханызындан силерге чүткүүрлер, чүгө дээрге Бурган силерге Бодунун эгээртинмес ачы-буянын хайырлаандыр. ¹⁵Сөс-биле чугаалап четпес ачы-буян хайырлалы дээш, Бурганга өөрүп четтирээли!

Павелдиң бодунуң бараан болушкунун камгалааны

10 ¹Павел мен, «Аранарга тургаш, ындыг чөгенчиг, а силерден ырай бергеш, ындыг дидим, шынгы» диртип турар кижиге, Христостун томаарышкыны-биле база эвилең-ээлдээ-биле силерни кыйгырып тур мен. ²Дилеп тур мен: силерге чеде бергеш, бодумну ындыг дидим, шынгы алдынарынче албадавайн көрүңер. Бисти ажил-херээң бо делегейниң улусу дег кылып чоруур кылдыр бодаар чамдык улус-биле ындыг дидим, шынгы бооп шыдаптарымынга бүзүрөвейн канчаар мен. ³Бо делегейде амыдырап турар-даа болзувусса, демиселге ооң бак аргаларын ажыглавайн турар бис. ⁴⁻⁵Бистиң демисежир чепсээвис — бо делегейни эвес, а Бурганның күчүзүн дамчыштыр кээр. Бис ооң-биле шивээлерни буза шаап, Бурганни угаап билиринге удурланган бүгү барымдааларны, өрү көрдүңген бодалдарны чылча шаап, кандыг-даа бодалдарны Христоска

^а Ыд. ыр. 111:9.

чагыртыры-биле тудуп ап турар бис. ⁶Силерниң Христосту тооп дыңнаарыңар бүрүн апаарга, сөс дыңнаваң чорук бүрүзүн ялалаарыңа белен бис.

⁷Силер чүглө чүвениң даштыкы хевирин барымдаалап, көөр-дүр силер*. Кандыг-бир кижиге Христоска хамааржырыңа бүзүрөлдиг болза, ол эргий бодангаш, бистиң база, оон дудак чокка, Христоска хамааржырывысты медереп билзин. ⁸Бир эвес мен эрге-чагыргавыс-биле улам хөй мактаныр-даа болзумза, меңээ хензиг-даа ыянчыг эвес, чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчы ол эрге-чагырганы силерни буза шапсын дээш эвес, а быжыктырзын дээш, меңээ берген. ⁹Чагааларым-биле силерни коргудуп турар кылдыр силерге сагындырбаайн. ¹⁰Чамдык улус мынча деп турар-дыр: «Ооң чагаалары ыйышкын болгаш күш сиңген салдарлыг-дыр, а боду чедип келгенде, чөгенчи кончуг көстүр база чугаа-сөзү чер албас-тыр». ¹¹Ынча деп турар кижиге сактып алзын: ырактан бижээн чагааларымга кандыым дег, силерниң аранарга келгеш, ажил-херээмге база шак ындыг боор мен.

¹²Боттарын көзүлдүр делгеттинип, мактаныр улус-биле чаңгыс одуругга туруп, бодувусту оларга дөмейлей көөрүн дидинмес-тир бис. Олар мелегейиниң уржуунда боттарын боттарының-на хемчээли-биле хемчээп, боттарын боттары-биле дөмейлей көөр-дүрлер. ¹³А бис өйүн эрттир мактанмайн, чүглө Бурганның доктааткан хемчээлдериниң иштинге мактаныр бис. Силерниң аранарга ажил-херээвис база ол хемчээлдерге кирип турар. ¹⁴Силер ол хемчээлдерниң иштинде турар бооруңарга, силерге Христостун Буянныг Медээзин эккээри-биле чедип келгеш, оларны ажыр баспайн тур бис. ¹⁵Өске улустун ажил-херектери-биле өйүн эрттир мактанмайн турар бис. Харын силерниң бүзүрелиңер улгаткан тудум, Дээрги-Чаяакчының биске доктаадып берген хемчээлдериниң иштинге ажил-херээвис оранчок калбарар дээрзинге идегээр-дир бис. ¹⁶Бис ынчан өске улустун боттарының хемчээлдериниң иштинге кылган ажил-херээ-биле мактанмайн, Буянныг Медээни оон-даа ырак черлерге суртаалдаар дээш, чоруптар бис. ¹⁷Ынчалза-даа мактаныр бодаан кижиге чүглө Дээрги-Чаяакчының ажил-херээ-биле мактанзын! ¹⁸Бодун мактаар кижиге эвес, а Дээрги-Чаяакчының мактап турары кижиге Аңаа хүлээдип көрдүрер.

* ^{10:7} Бо сөстөрнүн өске утказы: «Карааңар уунда турар чүүлче кичээңгейден салып көрүңер!» — бооп чадавас.

Павел база меге элчиннер

11 ¹Угаан чок чоруум дээш, мени шыдажып көргөн болзунарза! Дилеп тур мен: ам-даа шыдажып көрүнер! ²Силерни хүнней көргөн сеткилим Бургандан келген болгай. Мен силерни чангыс Эр кижиге — Христос-биле дүгдөп каан болгаш, силерни Анаа, кым-даа дегбээн арыг кысты дег, хүлээдип бээр ужурлуг мен. ³Ынчалза-даа, Еваның авыяас чыланга мегеледип алганы дег, силерниң угаанынар база дуурайладыкш, Христоска ак сеткилдиг болгаш арыг бердинишскинден чайлай бербес ирги бе деп, сестир-дир мен. ⁴Силерге кандыг-бир кижиге чедип келгеш, бистин суртаалдаанывыстан өске Иисусту суртаалдай бээрге азы бистен хүлээп алганынар Сүлдеден болгаш Медээден өске сүлдени болгаш медээни эккээрге, оон-биле белени кончуг эптежир-дир силер! ⁵Мээң санап турарым-биле, шак ол эн баштайгы чок дээн элчиннерден* чүм-биле-даа дорайтаваан мен! ⁶«Чеченим кончуг» деп шыдавас боорум чадавас, ынчалза-даа билиг дугайты херек бир өске болдур ийин. Ону силерге бүгү байдалдарга бүгү талалыг шынзыдып келген бис!

⁷Азы бачыдым чүдөл? Бурганның Медээзин төлевир албайн, суртаалдап тургаш, силерни өрү көдүрери-биле бодумну куду көрүп турганымда бе? ⁸Силерге бараан боор дээш, өске бүзүрөөннер ниитилелдеринден төлевир ап, оларны үптөп-тонап турган дег-дир мен. ⁹Силерниң араңарга чединмес чурттап тургаш, кымны-даа шүүдетпээн мен. Эржежок чугула хереглелимни Македониядан ха-дуңма хандырып турган. Чүү-даа чүвеге силерге аартык болбас дээш, кызып келген мен, моон-даа соңгаар аартык болбас мен. ¹⁰Мени башкарган Христостун шынны-биле бадыткап тур мен: ол дээш** чоргааралымны бүгү Ахайяга кым-даа менден хунаап ап шыдавас! ¹¹А чүге ындыым ол? Силерге ынак эвес болгаш бе? Ынчалза-даа силерге кайы хире ынаамны Бурган билер!

¹²Мен ынчалдыр кылырын уламчылаар мен, чүге дээрге ол улуска «Павел-биле шуут чангыс аай ажылдап турар бис» деп чоргаараар

* ^{11:5}Эң баштайгы чок дээн элчиннер — бо сөстөр шооткан аянын бооп, Павелдин Коринфиде удурланыкчыларынга хамааржып турары чадавас.

** ^{11:10}Ол дээш — Павел коринфичилерден, ол үениң улус өөрөдиринге мергежээн башкыларының чаңчыкканы дег, оларны өөрөткени дээш, төлевир алырындан ойталаан.

чылдак бербезин бодап турар мен. ¹³Шак ындыг меге элчиннер, кара сагыштыг ажыл-херек кылып чоруур улус, Христостун элчиннериниң хевирин чүгле мегелеп хүлээп ап турар болгай. ¹⁴Ында кижиге кайгаар чүү-даа чок: эрлик боду безин чырыткылыг дээрнин төлээзиниң хевирин ап, мегелеп көстүп турар. ¹⁵А ындыг болганда эрликтин чалчалары буянга бараан болган улустун хевирин-биле мегелеп көстүп турарында онза чүү барыл? Ынчалза-даа олар төнчүзүндө боттарының ажыл-херөөнго төлөптиг кеземче алырлар!

Элчинниң бараан болуушкунунга Павелдин бергедээшкиннери

¹⁶База катап чугаалап тур мен: мени мелегей кижиге деп бодаванар! А ынча деп бодаар болзунарза, оода бичии мактаныптар кылдыр, ам-даа мелегей кижиге дег артып каарымны чөпшээрөп көрүнер. (¹⁷Мээң ам чугаалаар чүүлүм Дээрги-Чаяакчының үлегер-чижээн өттүмээн: мелегей кижиге дег, бүзүрөлдиг мактанып турарым ол-дур. ¹⁸Бо делегейнин улузунун кылып турары дег, хөй-ле улус мактанырын чүүлдүг деп көөр болганда, мен база мактанып көрейин.) ¹⁹Силер, ындыг угаанныг хирөөндө, мелегей улус-биле белени кончуг эптежир-дир силер! ²⁰Силерни бүрүнү-биле чагырып ап, үптөп-тонап, кара туразында ажыглап, мурнунарга өрү көрдүнүп, чаагынарже дажып турар улус-биле эптежир-дир силер. ²¹Бодумга ыянчыг-даа болза, чугаалап тур мен: бо таварылгада силерге кошкак салдар чедирген-дир бис!

Ынчалза-даа өске улус чоргаарап диттигип турар болза (мелегей кижиге дег чугаалап турарым ол), мен база чоргаарап диттир мен. ²²Олар еврейлер бе? Мен база! Израильчилер бе? Мен база! Авраамның үре-салгалы бе? Мен база! ²³Христоска бараан болганнар бе? Угааны анаа эвес кижиге дег чугаалап тур мен, ынчалза-даа Христоска олардан артык бараан бооп чор мен! Ажыл-херектеримге бодумну черле хайыралавайн келдим, кара-бажыңга олардан хөй хоругдатырып келдим, каржы-дошкуну-биле эттедип-соктуртуп чордум, өлүрүнүн кырынга хөй катап турдум. ²⁴Иудейлер мени беш катап үжен тос улай* кымчылап турду. ²⁵Римчилер мени үш катап шыкпыштаан; бир катап даштар-биле соктурткан мен; үш катап далайга корабльга озал-ондакка таварыштым база бир катап бүдүн дүн

* ^{11:24}Үжен тос улай — Моисейниң хоойлузунда кижини кезедип эриидээрде, эң үстү-ле дөртенден хөй эвес соп болурун чөпшээрээн. Ынчалза-даа иудейлер ол сандан душ бооп ажыр эриидевес дээш, үжен тос согуг-биле кызыгаарланып каар турганнар.

биле хүннү ажык далайга эрттирдим. ²⁶Хөй-ле аян-чорук кылгаш, айбыл-халапка үргүлчү таваржып чордум: үерлээн хемнерден-даа, дээрбечилерден-даа, чангыс чер чурттугларымдан-даа, өске чоннар улзундан-даа. А хоорай-суурларга, ээн черлерге, далайга айбыл-халаптар; а ха-дунма бооп баажыланган улустан кээр айбыл-халап? ²⁷Чилчиим үзүлдүр ажылдап, болганчок-ла уйгу чок дүннер эрттирип, аштап-суксап, аыш-чемим бо-ла үстүп, соокка доңуп, идик-хепке чединместеп чордум. ²⁸А ол бүгүден ангыда, бүгү-ле Бурганга бүзүрөөннөр ниитилелдери дээш, хүн бүрүде сагыш човаашкынның аар чүгү! ²⁹Кайы-бир кижичи кошкай бээрге, мен ооң-биле кады кошкап турбаан мен бе? Кайы-бир кижичи күткүттүрүп алган болза, мен изип-хөлзеп турбаан мен бе?

³⁰Чоргаараар ужурлуг-даа болзумза, кошкаамны көргүзөр чүүл-биле чоргаараар мен. ³¹Дээрги-Чаяакчы Иисустун Адазы Бурган мегелевейн турарымны билер, Ол кезээ мөңгедө ачы-буянның болзун! ³²Дамаск хоорайга турумда, Арета хаанның бир чагырыкчызы мени туруп алыр дээш, бүгү Дамаскыны кадарып турган. ³³Ынчалза-даа мени, аргаан хааржакка олурткаш, хоорайның ханазында үттен дашкаар бадырыптарга, ооң холунга кирбейн барган мен!

Павелдиң өрү көдүрткени болгаш куду бадыртканы

12 ¹Ооң меңээ ажык-дузазы чок-даа болза, мактанырын уламчылаар бооп-тур мен. Дээрги-Чаяакчының меңээ берген көрүүшкүннеринче база ажыдышкыннарынче шилчип көрейн. ²Бир христиан кижичи барын билер мен: ол он дөрт чыл бурунгаар үшкү дээрже* өрү көдүртүрө берген (мага-боду-биле катай бе азы чүгле сүлдөзи-биле бе, ону мен эвес, Бурган-на билер). ³Ийе, ындыг кижичи билер мен. Мага-боду-биле катай бе азы чүгле сүлдөзи-биле бе (ону мен эвес, Бурган-на билер), ⁴ол дываажанче көдүртүрө бергеш, адаары хоруглуг, кижичи дамчыдып шыдавас сөстөрнү аңаа дыңнаан. ⁵Шак ындыг кижичи дээш, чоргаараар мен, а бодум дээш, чүгле кошкак талаларым-биле дээрден башка, чоргааравас мен. ⁶Чоргаараарын-даа күзээр болзумза, мелегей кижичи дег болбас мен, чүге дээрге мээң чугаалаар чүвем шынның-дыр. Ынчалза-даа бодумну туттунуп алыр мен, оон башка кандыг-бир кижичи мээң дугайымда, ооң мени

* ^{12:2}Үшкү дээр — Павел мында бодунга хамаарылгалыг кылдыр, эн бедик дээрге — Бурганның дүжүлгезинин турар черинге четкеш келгенин чугаалааны чадавас.

хайгаарап көргенинден азы ажык-херектерим дугайында дыңнаарга, сагындырып кээримден, эки кылдыр бодай бээр.

⁷Ол ышкаш кайгамчык онза ажыдышкыннар алган мен! Ынчангаш Бурган мээң мага-бодумче, өрү көрдүнмезин бо дээш, тен кадаан* — эрликтин төлөзүн мени эттеп-согары-биле чорудупкан. Катап база чугаалап тур мен: өрү көрдүнмезин бо дээш, чорудупкан. ⁸Ол тенни ап каапсын дээш, Дээрги-Чаяакчыга үш катап чаннып тейлээн мен. ⁹А Ол меңээ мынчаар харыылаан: «Сеңээ Мээң авыралым-на четчир. Сен кошкак болзунза, Мээң күжүм илерээр». Христостун күжү менде бар болзун дээш, бодумнун кошкаамга чоргаараары — меңээ эң өөрүнчүг-дүр! ¹⁰А Христос дээш, кошкак болганымга, дорамчылатканымга, түрегдээнимге, истедип сүрдүргенимге, аар-бергелерге таварышканымга сеткилим ханар. Чүгле кошкак тургаш, күштүг мен!

*Коринфиде христиан ниитилел дээш,
Павелдиң сагыш човаашкыны*

¹¹Шуут-ла угааным чана берген-дир! Мени силер ындыг байдалга чедиргениңер ол-дур. Силер харын мени мактаар ужурлуг силер. Чөгөнчиг бараскан-даа болзумза, эң баштайгы чок дээн элчиннерден** чүм-биле-даа дорайтаваан мен! ¹²Ылап-ла элчин боорумнун бадыттал демдээ боор бүгү чүүлдү силерге шыдамыккай көргүзүп келген мен. Кайгамчык чүүлдерни, бадыттал демдектерин, күчүлүг ажык-херектерни көргөн силер. ¹³Ындыг болганда силерниинден аңгы Бурганга бүзүрөөннөр ниитилелдеринге көөрде, чедир албаан чүнер барыл? Чүгле силерни шүүдетпээним ылгалдыг болган бе? Ол буруум дээш, мени өршээнер!

¹⁴Мен ам силерге үшкү удаа чеде бээринге белеткенип тур мен. Силерге аартык болбас мен. Эт-хөрөңгичер эвес, а боттарынар меңээ херек силер! Ажы-төл ада-иезинин хереглелин хандырбас, а ада-ие ажы-төлүнүн хереглелин хандыраар болгай. ¹⁵А мээң таламдан силер дээш, бүгү чүүлдү чарыгдаары, бодумну безин бүрүнү-биле бериптери өөрүнчүг-дүр! Силерге ынаам ол хире күштүг турда, меңээ ынааңар чүге ындыг кошкагыл?

* ^{12:7}Мага-ботта тен — Павел элчинни хилинчектээн хоочураан аарыгны ынчаар ойзу адаан болгу дег.

** ^{12:11}Эң баштайгы чок дээн элчиннер — 11:5 шүлүкке немелде тайылбырны көр.

¹⁶Силерни шүүдетпээн-даа болгай-ла мен. Ынчалза-даа чамдык улустун буруудадып турары дег, авыяастап тургаш, силерни кажар арга-биле холга киирип албаан мен бе? ¹⁷Силерже чорудуп турган улузунун кайы-бирээзин дамчыштыр акшанар олчалап албаан мен бе? ¹⁸Мен силерже чоруур кылдыр Титти дилеп алгаш, оон-биле кады база бир бүзүрөөн эживисти чоруткан мен. Тит силерниң бир чүвөнөр олчалап албаан бе? Ынчалза-даа бис шупту чаңгыс-ла ол Сүлдеге башкарткаш, ажил-херээвис кылып турбаан бис бе, чаңгыс-ла ол оруктар изеп чорбаан бис бе?!

¹⁹Силер ам бисти үргүлчү-ле силерниң мурнунарга агартынып турар улус-тур деп бодаан боор силер. Ындыг эвес! Херек кырында Христос-биле сырый харылзаалыг апаргаш, Бурганның мурнунга чугалап тур бис: эргим эш-өөрүм, бо бүгү силерни быжыктырып турар! ²⁰Менде мындыг сезик бар: силерге чеде бээримге, силер-даа, мен-даа, бот-боттарывысты ындыг улус кылдыр көрүксээнивистен көңгүс ангы-дыр бис деп, удур-дедир эскерип кагзывысса, канчаарыл? Араңарда алгыш-кырыш, адааргал, килең, ангылажыр чорук, хоп-нүгүл, бодун өрү көрдүнери болгаш корум-чурум чок чорук бар боор ирги бе дээш, сестир-дир мен. ²¹Мен силерге база катап чеде бээримге, силер дээш, Бурганымның мени куду көөрүндөн сестир-дир мен. Ынчан силерниң араңарда оон мурнунда үүлгедип чораан бачыттары: чүдек-бужар чоруу, самыраар чоруу болгаш туттунмас туралаашкыны дээш, бачыдын олчаан билинмээн хөй улустун ажыын ажып, ыглаар апаар мен.

Павелдиң түңнел сагындырыглары база байыр чедиришикиннери

13 ¹Силерге ам үшкү удаа чеде бээр мен. Бижилгеде мынчаар бижээн болгай: «Кандыг-даа херекти ийи азы үш херечи херечилеп турар болза, сайгарып көөр»^а. ²Ийиги удаа силерге баргаш, сагындырып турган мен. А ам, силерден ыракка тургаш, оон мурнунда бачыт үүлгедип чораан-даа, арткан бүгү-даа улусту база катап сагындырып тур мен: бо удаада силерге өршээл турбас! ³«Христос Павелди дамчыштыр чугалап турар болза, оон бадыткалы кайыл?» — дээр-дир силер. А Христос силерге хамаарыштыр кошкак болбас, Ол Бурганның күжүн араңарга көргүзүптер! ⁴Христос кошкак турда, улус Ону хере шаап каан, ынчалза-даа Ол Бурганның күжү-биле амыдырап турар. Бис база Оон-биле харылзаавыска кошкак бис, ынчалза-даа

^а Ы. х. к. 19:15.

силерниң араңарга Оон амыдыралындан үнүп кээп турар Бурганның күжүн илередир бис.

⁵Бодунарны шылгаттынып көрүнер: бүзүрелинер бар-дыр бе? Бодунарны шинчилеп көрүнер! Азы Иисус Христостун силерде амыдырап турарын билбезинер ол бе? Шылгалданы ажып эрткен болзунарза, билир уjurлуг силер. ⁶А бистиң ол шылгалданы ажып эрткенивишти билип каарыңарга идегеп тур мен. ⁷Багай чүнү-даа кылбазыңар дээш, Бурганга мөргүп тур бис. Боттарывысты шылгалданы чедишикинниг ажып эрткен улус кылдыр көргүзөр дээш, мөргүвейн тур бис. Шылгалданы ажып эртпээн улус кылдыр сагындыргай бис аан, чүгле силер-ле буяндан тарып чораан болзунарза!

⁸Чүге дээрге алыс шынга удур эвес, а алыс шын дээш туржур күштүг бис. ⁹Бис кошкак, а силер күштүг болзунарза, өөрүп-байырлаар бис, а ол ышкаш силерниң эттинип аарыңар дээш, мөргүп турар бис. ¹⁰Ынчангаш силерден ыракка турар-даа бол, мону бижидим. Силерге чеде бергеш, Дээрги-Чаяакчының меңээ үрегдеп-бузары-биле эвес, а быжыктылары-биле берген эрге-чагыргазын ажыглап, шынгы хөделишикиннер кылбазымны күзээр-дир мен.

¹¹Түңнелинде чугалаар бодаан чүүлүм бо-дур, ха-дуңма: өөрүп чорунар, эттинип алыңар, силерден дилээн чүвемни кылыңар, чаңгыс аай үзел-бодалдыг болуңар, эп-найыралдыг амыдыраңар. Ынчан Бурган, ынакшыл болгаш амыр-тайбынның үнер дөзү, силер-биле кады боор!

¹²Бот-бодунарны ыдыктыг ошкаашкын-биле мендилеңер. Бурганның бүгү улузу силерге байыр чедирди.

¹³Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостун авыралы, Бурганның ынакшылы болгаш Ыдыктыг Сүлдени дамчыштыр харылзаа силер бүгүде-де бар болзун!*

* ^{13:13}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

ГАЛАТЧЫЛАРГА ЧАГАА

Кирилде сөстөр

1 ¹Улустун шиитпири-биле болгаш кандыг-бир кижиниң дузазы-биле эвес, а Иисус Христосту база Ону өлүглерден катап дир-гискен Бурган Аданы дамчыштыр элчин апарган Павел менден, ²ол ышкаш мээң-биле кады турар бүзүрөөн ха-дунманың шуптузундан байыр! Галатия можуда Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге бижидим.

³Бурган Адавыс болгаш Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге бактаазын. ⁴Чурттап тура-рывыс бузуттуг бо делегейниң эрге-чагыргазындан бисти хостаар дээш, Ол бачыттарывыс ужун Бодун өргүлге салган. Бурган Адавыс-тын күзел-соруу ындыг болган. ⁵Аңаа кезээ мөңгедө алдар бактаазын. Аминь.

Өске Буянныг Медээ чок

⁶Силерни Христостун авыралы-биле кый деп алган Бургандан ындыг дүрген ойталап турарыңарны, Буянныг Медээзивес-даа өске-бир өөредигни эдерер деп барганыңарны кайгап ханмас-тыр мен. ⁷Өске кандыг-даа Буянныг Медээ чок! Христостун дугайында Буянныг Медээни өскертирин кызып, чүглө ол дээш, араңарга хөлзээзин өөскүдүп турар улус бар. ⁸Ынчалза-даа өске кым-даа, бис азы дээрниң төлээзи-даа дижик, ооң мурнунда медеглээнинден өске Буянныг Медээни силерге медеглей берзе, ону Бургандан бүрүнү-биле аңгылап каапсын! ⁹Мооң мурнунда-даа чугаалап тур-дувус, ам база катаптап тур мен: хүлээп алганыңардан өске өөредиг-ни силерге медеглей бээр кижини Бургандан бүрүнү-биле аңгылап каапсын!

¹⁰Чүнү чедип алыксап турар мен: улустун мени эки көөрүн бе азы Бурганның бе? Азы улус айынче кирер деп бардым бе? Ынчалза-даа амдыгаа дээр улус айы-биле чоруп келген болзумза, Христостун чал-казы турбас ийик мен.

Павелдиң канчап элчин апарганы

¹¹Ха-дунма, мону билип аарыңарны күзөп тур мен: силерге медег-лээним Буянныг Медээ – кижиниң чогаады эвес-тир. ¹²Мен ону улустан албадым, меңээ ону улус-даа өөрөтпеди, харын ону Иисус Христостун ажыдышкынын дамчыштыр алдым!

¹³Иудей сагылгалыг чоруур шаамда канчаар чурттап чораанымны дыңнаан боор силер. Мен Бурганга бүзүрөөннер ниитилелин каржы-зы-биле истеп сүрүп, ону узуткаарын кызып турдум. ¹⁴Иудей шажын-ны өөрениринге мээң чонумнун иштинде үе-черге өөрүмнү мурнап чоруп турган мен, ылаңгыя ада-өгбениң чаңчылдарын эң чүткүлдүү-биле сагып чордум. ¹⁵⁻¹⁶Ынчалза-даа Бурган Бодунун авыралы-биле хырын иштинге турумда-ла мени шилээш, кый деп алган. Ол, Бодунун Оглун меңээ ажыдып бергеш, «Өске чоннарның улузунга Ооң дугайында медеглээр сен» деп айыткан. Мен ынчан улус аразындан кымдан-даа арга-сүмө айтырбадым. ¹⁷Иерусалимге турган, мээң мур-нунда-ла элчиннер апарган улусче-даа барбадым, а Аравияже чоруп-тум, ооң соонда Дамаскыже эеп келдим.

¹⁸Ооң соонда, үш чыл эрткенде, Пётрга ужуражыр сорулгалыг Иерусалимге чедип келгеш, ийи чеди хонук дургузунда ооң-биле кады турдум. ¹⁹А өске элчиннерден кымга-даа ужурашпадым, чүглө Дээрги-Чаяакчының дунмазы Иаковту көрдүм. ²⁰Силерге бижип олар бүгү чүүлүм актыг шын деп, Бурганның мурнунга аашкынып тур мен!

²¹Мен ооң соонда Сирия болгаш Киликия можуларже чорупкан мен. ²²Ынчалза-даа Иудеяның Христоска бүзүрөөннер ниитилелде-ринге мээң арным көргөн, таныыр кижичок турган. ²³Олар чүглө: «Мурнунда бисти истеп сүрүп чораан кижичок бир шагда узуткаар дээш, ыйыдып шаг болганы бүзүрөөлди ам суртаалдап турар-дыр» – деп чугаалар дыңнааннар. ²⁴Олар мени дээш, Бурганны алдаржыдып турганнар.

Павелдиң өске элчиннер-биле ужурашканы

2 ¹Ооң соонда, он дөрт чыл эрткенде, Варнава-биле кады Иеруса-лимге база катап чедип келдим. Титти база эдертип чордум. ²Бур-гандан ажыдышкын алгаш, ынаар чорупкан мен. Эң алдар-хүндүлүг деп санадыр улус-биле аңгы ужурашкаш, өске чоннарның улузунга суртаалдап чоруурум Буянныг Медээни чугаалап бердим. Мээң амгы болгаш мооң мурнундагы ажил-херээм хилис барбазын дээш, ону

медегледим. ³Оон чүү болган деп? Мени эдерип чораан Титти, ол грек кижиде болза, кыртыжап демдектээшкин кылырынче кымдаа албадавады. ⁴Бүзүрөөн ха-дуңмавыс бооп баажыланган улус бистин аравысче, шивишкиннер дег, шургуп кирип кээрге, ол айтырыг көдүрлүп үндү. Олар Христос Иисустун ачызында бисте бар хосталгавыс дугайында хайгыылдап билип алгаш, бисти катап-ла кулданып алыр бодадылар. ⁵Буянның Медээниң алыс шынның утказын силерге кадагалап арттырар дээш, оларның аайынче ынай-даа кирбедивис.

⁶Алдар-хүндүлүг дирткен баштың улус безин (оларның кымнар бооп чорааны менээ кандыг-даа хамаарылга чок, чүгө дээрге Бурган улусту ылгай көөр эвес) мээң суртаалдаан Буянның Медээмге чүнү-даа немеведилер, эдип-чазавадылар. ⁷Харын Буянның Медээни иудейлерге суртаалдаарын Пётрга бүзүрөп хүлээткени дег, өске чоннарның улунга суртаалдаарын менээ бүзүрөп хүлээткен деп, олар хүлээп көрдүлөр. ⁸(Кым Пётрну иудейлер аразынга элчинниң бараан болушкунунче деткип киригенил, Ол мени база өске чоннарның улунун аразынга бараан боору-биле деткип кириген болгай.) ⁹Бүзүрөөннер ниитилелиниң баганалары деп санадып турар Иаков, Пётр болгаш Иоанн олар, Бурган менээ авыралын хайырлаан деп хүлээп көргөш, ажил-херээвис дөмейиниң демдээ кылдыр, мен болгаш Варнава-биле найыралдажып, хол тудуштулар. А оон өске чоннарның улунунче — бистин, а иудейлерге — оларның суртаалдап чоруурунга чөпшээрештилер. ¹⁰Олар чүглө чаңгыс дилег кылдылар: «Ядыыларга* дуза кадарын утпаңар». А мен ону бодум-на кылып чораан мен.

Павелдин Пётрну чемелээни

¹¹Пётр Антиохия хоорайга чедип кээрге, оон бодун ап турары канчаар аажок буруулуг боорга, мен аңаа ажыы-биле удурланган мен. ¹²Оон буруузу чүдөл? Чүгө дээрге Пётр Иаковтун айбылап чоруткан улусу ынаар чедө бергиге, өске чоннарның улусу-биле кады чеменип турган. А айбычылар чедип кээрге, ол кыртыжап демдектээриниң талалакчыларындан сезингеш, өске чоннарның улундан аңгылап, дедирлени берген. ¹³Өске иудейлер база, Пётрга дөмей, ийи арынның чоруун көргүскеннер. Варнава безин оларның салдарынга алзупкан. ¹⁴Буянның Медээде айыткан алыс шынның чоон оруундан оларның соора барганын көргөш, хамык улус мурнунга Пётрга мынча

* ^{2:10}Ядыылар — Иерусалимде Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң ядыыларынга хамаарыштыр чугаалаан чадавас.

деп чугаалаан мен: «Сен, иудей бодун, өске чоннарның улусу дег амыдырап чоруур болзунза, чүгө өске чоннарның улусун иудей сагылгаларны эдеринер деп албадаар сен? ¹⁵Бис — өске чоннарның бачыттыг улусу эвес, а төрүмеливистен иудейлер бис. ¹⁶Ындыг-даа бол кымның-даа ыдыктыг хоойлуну сагып турары дээш эвес, а чүглө Иисус Христоска бүзүрөөни дээш, Бурганның мурнунга актыг боорун билир бис. Ынчангаш бис база ыдыктыг хоойлуну сагаанывыс дээш эвес, а Христоска бүзүрөөнивис ачызында актыг боор дээш, Христос Иисуска бүзүрөй берген бис. Чүгө дээрге ыдыктыг хоойлуну сагааны дээш „Актыг боор чаңгыс-даа кижиде турбас“^а. ¹⁷Ынчалза-даа Христостун ачызында актыг боорунче чүткээш, бачыттыглар диртир болзувуса, Христос база бачыт тараарын деткээн бооп турар бе? Канчап ындыг боор!»

¹⁸Моон мурнунда үрөп-бускан чүүлүмнү катап тургузар болзумза, бодумну ыдыктыг хоойлунун хажыдыкчызы кылдыр көргүскеним ол. ¹⁹Ыдыктыг хоойлу мени «өлүрүп каан», Бурган дээш амыдыраары-биле ыдыктыг хоойлуга хамаарыштыр «өлген мен». Христос-биле кады «хере шаптырттым». ²⁰Ынчангаш ам мен бодум эвес, а Христос, менде бар бооп, амыдырай берген. Бо мага-бодумга амгы амыдыралым — менээ ынакшый бергени дээш, Бодун өргүлгө салган Бурганның Оглунга бүзүрөөним ачызында амыдырап чоруурум-дур. ²¹Бурганның авыралындан ойталавайн тур мен, чок! Бурганның мурнунга актыг боорун ыдыктыг хоойлу берип шыдаар турган болза, Христос хей черге өлген-дир!

Ыдыктыг хоойлу болгаш бүзүрөл

3 ¹О, сээден галатчылар! Силерни кым, караң көрүнгөш, чагырып алды?! Мээң медээмни дыңнап тура, Иисус Христосту, аранарга хере шаптырткан-даа дег, тода көрүп турган ышкаш болдунар чоп!

²Силерден чаңгыс-ла чүүл билип алыксадым. Ыдыктыг Сүлдени чүнү ачызында алдынар: ыдыктыг хоойлуну сагааныңар ачызында бе азы Буянның Медээни дыңнап кааш, бүзүрөөниңер ачызында бе? ³Амыдыралыңарны Сүлдеден эгелеп алгаш, ам кээп, улустун сагылга-дүрүмнери-биле төндүрөр бодап тур силер бе? Таанда-ла ындыг сээден силер бе?! ⁴Азы силерниң шыдажып эрткен бүгү чүүлүңер хоозун болганы ол бе? Черле ындыг болбас! ⁵Бурган силерге чүү дээш Сүлдени хайырлап, кайгамчык чүүлдерни аранарга чаяп турарыл:

^а Ыд. ыр. 142:2.

Ооң медээзин дыннап кааш, бүзүрээниңер ачызында бе азы ыдыктыг хоойлуну сагып турарыңар ачызында бе?

⁶ Авраамны сактып кээли. Бижилгеде ооң дугайында: «Авраам Бурганга бүзүрөй бээрге, Бурган ону актыг кылдыр санаан» — деп бижээн болгай^а. ⁷ Бүзүрөөн улус — Авраамның ылап шын ажы-төлү ол дээрзин билип ап көрүнер. ⁸ Бурган өске чоннарның улузун бүзүрели дээш агартыр деп, Бижилге өттүр көргөн, ынчангаш Авраамга: «Хамык чоннар сени дамчыштыр Бурганның ачы-буянын алыр»^б — деп чугаалаптарга-ла, Буянын Медээ эң баштай медеглеттинген. ⁹ Ындыг болганда Бурганга бүзүрөй берген Авраам-биле кады шупту бүзүрөөн улус ачы-буянын алыр.

¹⁰ Ыдыктыг хоойлуну сагырыңа идегээр хамык улуска каргыш кыжанып турар, чүге дээрге Бижилгеде: «Ыдыктыг хоойлунуң номунче кири бижээн бүгү чүүлдү күүсетпейн чоруур кижиге бүрүзү каргаттырар» — деп бижээн-дир^в. ¹¹ А кым-даа ыдыктыг хоойлуну дамчыштыр Бурганның мурнунга актыг болбазы Бижилгениң дараазында сөстөринден-не илден: «Бүзүрөл дамчыштыр актыг болган кижиге амыдыралды алыр»^г. ¹² А ыдыктыг хоойлу бүзүрөлгө кандыг-даа хамаарылга чок, харын ында мынча деп бижээн-не болгай: «Ыдыктыг хоойлунуң дүрүмнерин сагып чоруур кижиге амыдыралды алыр»^д. ¹³ Христос бисти ыдыктыг хоойлунуң каргыжындан хостаар дээш, төлөди. Ол биске дүжөр ужурлуг каргышты Бодунга хүлээп алган, чүге дээрге Бижилгеде: «Ыяшка чыпшыр кадап каан кижиге бүрүзү — каргаттырган» — деп бижээн болгай^е. ¹⁴ Авраамга азаан ачы-буянын Христос Иисусту дамчыштыр бүгү өске чоннарга база хайырлазын дээш, Христос бисти хостады. Ол ачы-буян дээрге бүзүреливис ачызында азап каан Сүлдени алырывыс-тыр.

Бурганның азаашкыннары ыдыктыг хоойлудан чугула

¹⁵ Ха-дунма, хүн бүрүнүн амыдыралындан бир чижек: кижиниң безин күштүг болдуруп бадылаан чагыын кым-даа күш чок болдуруп азы аңа кандыг-бир чүүл немеп шыдавас. ¹⁶ Бурган Авраам биле ооң салгакчызынга азаашкыннар берген. Бижилгеде, хөй улуска дег, «Ооң салгакчыларыңа» эвес, а чаңгыс кижээ дег, «Ооң салгакчызыңа»^ж дээнин эскерип көрүнерден, ооң дугайында чугаа чоруп турар салгакчы — Христос ол-дур. ¹⁷ Чугаалаксаан чүвем бо-дур:

^а Э. д. 15:6. ^б Э. д. 12:3. ^в Ы. х. к. 27:26. ^г Авв. 2:4. ^д Лев. 18:5. ^е Ы. х. к. 21:23.

^ж Э. д. 12:7.

Бурганның ооң мурнунда күштүг болдуруп бадылаан дугуржулга-чагыын* дөрт чүс үжен чыл эрткенде көстүп келген ыдыктыг хоойлу күш чок болдуруп база ында бар азаашкынны чок кылып шыдавас. ¹⁸ Өнчү салгаар эргени ыдыктыг хоойлу бээр турган болза, ону азаашкын ёзугаар ап болбазы ол-дур. А Бурган ону Авраамга чогумена ынчаар — Бодунуң азаашкынын ёзугаар хайырлаан.

Ыдыктыг хоойлунуң сорулгазы

¹⁹ А ыдыктыг хоойлунуң сорулгазы чүдөл? Ону азаашкында айыткан Салгакчы чедип келгиге, улустуң кем-буруулуун көргүзери-биле немей кириген. Ыдыктыг хоойлуну дээрнин төлээлерин дамчыштыр база дугуруштурукчунуң** дузазы-биле берген. ²⁰ Ынчалза-даа дугуруштурукчу чүгле чаңгыстан хөй дугуржуп турар тала барда херек. А Бурган чаңгыс!

²¹ Ындыг болганда ыдыктыг хоойлу Бурганның азаашкыннарынга удур бе? Канчап ындыг боор! Улуска берген ыдыктыг хоойлу амыдыралды хайырлап шыдаар турган болза, оларның Бурганның мурнунга актыг боору ыдыктыг хоойлуну сагырыңдан долзу-биле хамааржыр ийик. ²² Ынчалза-даа бо делегей бүрүнү-биле бачытка туттурган деп, Бижилге чугаалап турар, а ынчангаш азаашкында айыткан чүүлдү чүгле Иисус Христоска бүзүрөөрин дамчыштыр, чүгле бүзүрөөн улуска хайырлап боор.

²³ Бүзүрелдин үези чедип келгиге, ол бүзүрелдин бодун көргүзерин манап, ыдыктыг хоойлунуң хайгааралының адаанга турган бис. ²⁴ Ындыг болганда ыдыктыг хоойлуну, кижизидикчини дег, Христос чедип келбөөн шаанда, биске быжыглап каан турган. А бис Аңа бүзүреливистиң ачызында актыг апаар бис. ²⁵ Ынчангаш бүзүрелдин үези чедип кээрге, кижизидикчиниң хайгааралының адаандан үне берген бис.

²⁶ Христос Иисуска бүзүрөөниңерниң ачызында силер шупту Бурганның оолдары апарган силер. ²⁷ Христос дээш, сугга суктургаш, силер шуптунар Христосту «кедип алдынар». ²⁸ Моон сонгаар иудей биле өске чоннар кижизиниң, кул биле хостуг кижиниң, эр биле херэежен кижиниң аразында ылгал чок — силер шупту Христос Иисуска башкарткан чаңгыс чаа кижиге силер. ²⁹ А бир-тээ, Христоска хамааржыр болганыңарда, силер ынчан Авраамның салгалы, Бурганның азаашкынының салгакчылары боор силер.

* ^{3:17} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «дугуржулга-чагыг» деп сөстөргө «Христос дугайында» деп сөстөрнү немээн.

** ^{3:19} Дугуруштурукчу — мында Моисейниң дугайында чугаалап турар.

Кул эвес, а бүрүн эргелиг салгакчы

4 ¹Силерге база бир чижекти көргүзөйүн: салгакчы назы четпээн шаанда, ол бүгү өнчүнүн ээзи-даа болза, кулдан ылгалыр чүзү-даа чок. ²Ол ачазының доктаадып каан хуусаазына чедир харагалзакчылар болгаш өг-бүлө кижизидикчилеринин хайгааралының адаанга турар. ³Бис база ындыг бис: назы четпээн шаавыста, делегейнин башкарыкчы хоойлу-дүрүмнеринин кулдары бооп чордувус. ⁴Ынчалза-даа доктааткан үе чедип кээрге, херээжен кижиден төрүттүнген, ыдыктыг хоойлуга чагырткан Бодунун Оглун Бурган чорудуп берген. ⁵Ыдыктыг хоойлуга чагыртып чораан бисти хостаары-биле төлезин дээш база Бурганнын азыраан оолдары кылып кагзын дээш, Бурган бисче Бодунун Оглун чоруткан-дыр. ⁶Силер шупту Бурганнын оолдары силер! Ооң бадыткалы кылдыр Ол Бодунун Оглунун Сүлдезин, «Авва!* Ачай!» деп кыйгырган Сүлдени, чүректеривисче сиңниктир чорудуп берген. ⁷Ынчангаш сен ам кул эвес, а оглу сен. А ындыг болганда, Бурганнын ачызында салгакчы база сен**.

Дедир орук чок

⁸Кажан-бир шагда, Бурганны билбес чорааш, херек кырында бурганнар-даа эвес «бурганнарнын» кулдары чораан силер. ⁹Ынчалза-даа ам, Бурганны билип алгаш (азы, шынын сөглээрге, Бурган силерни билип алганда), таанда-ла ол чөгенчиг, ажык-дүжүү чок башкарыкчы хоойлу-дүрүмнерже дедир эгликсеп, биеэде дег, оларнын кулдары болуксап тур силер бе? ¹⁰Тускай хүннер, айлар, чылдын үелери болгаш чылдар безин сагыыр-дыр силер***. ¹¹Силерни дээш кылган ажыл-херээм хилис барбаан бе деп бодап кээримге, коргунчуг-дур!

¹²Ха-дунма, ээрежип дилеп тур мен: мен ышкаш бооп көрүңер. Мен база силерге дөмей болу бердим чоп. Силер меңээ кончуг эки хамаарылгалыг турдунар. ¹³Билир-ле болгай силер: эң баштай силерге

* ^{4:6} Авва (арамей дылда) — ажы-төл ачазын ынчаар адаар турган, Иисус Христос база Бурганны ынчаар адап, кый деп турган.

** ^{4:7} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөрни эвес, а: «А ындыг болганда, Иисус Христостун ачызында Бурганнын салгакчызы база сен» — деп бижээн.

*** ^{4:10} Бо шүлүкте иудей шажын-чүдүлгеден укталган сагылга-чанчылдарны айтып турар.

келгенимде, чүгле аарый берген ужурумдан Буянныг Медээни силерге суртаалдаар аргалыг болган мен. ¹⁴Мээң кадыкшыл байдалым силерге шенелде болган-даа болза, мени тоовайн барбаан, дора көрбээн силер. Харын Бурганнын төлээзин дег, Христос Иисустун бодун дег хүлээп алдынар. ¹⁵Ынчангы өөрүшкүнер ам кайда-чүде барды? Болдунар-ла болза, караанарны-даа меңээ казып бээринден чалданмас турганыңарга ынчан шуут бүзүрээр турдум. ¹⁶Ам чүү болду? Шынын чугаалапкаш, өштүүнер апардым бе?

¹⁷Силерни бодунун талазынче ээлдирип алыр дээш, аажок кызып турар бир-ле улус барын билир мен, ынчалза-даа оларнын сагыжы кара-дыр. Олар силерни бодунун талалакчылары кылып алыр дээш, бисти чара кирер деп турарлар. ¹⁸А мен силерни ак сагыштыым-биле, чүгле аранарга турар өйүмде эвес, а кезээде бодунун таламче ээлдирип алырын күзээр-дир мен. ¹⁹Ажы-төлүм! Төлүн божуур иениң эди аарааны дег, силер дээш база катап хилинчээм көре бердим. Христоска дөмей апарбаан шаанарда, ол хилинчээм төнмес. ²⁰Мен ам силер-биле кады болган болзумза! Силер-биле бир янзы чугаалашкан болза, чүге дээрге силерни та канчапса эки чүве, аай-бажын тыппастадым.

Агарь биле Сарра дугайында элдээртиг

²¹Ыдыктыг хоойлуга чагыртыр бодаан улус, чугаалап көрүңерем: ында чүү деп турарын билбесинер ол бе? ²²Ында Авраам ийи оолдуг чораан деп бижээн болгай: бирээзи — кул херээженден, а өскези — хостуг херээженден төрүттүнген. ²³Чүгле кул херээженниң оглу — кижиниң күженишкиннеринден, а хостуг херээженниң оглу — Бурганнын азаанындан төрүттүнген. ²⁴Бо чугаа элдээрткен уткалыг: ийи херээжен ийи дугуржулга-чагыгны көргүзүп турар. Бирээзин Синай даанга чарган, ол дээрге Агарь болгаш ооң кул бооп төрүттүнер ажы-төлү-дүр. ²⁵Агарь Аравияда Синай даан болгаш амгы Иерусалимни көргүзүп турар, чүге дээрге ол бодунун ажы-төлү-биле катый кулданышкын адаанда-дыр. ²⁶А өскези дээрге турар Иерусалимге хамааржыр, ол — хостуг, ол — бистин иевис! ²⁷Бижилгеде ооң дугайында мынча дээн болгай: «Үре-төл чок, божуп көрбээн херээжен, өөрү! Кажан-даа эди аарып хилинчектенмээн херээжен, өөрүп-байырла! Чүге дээрге кагдырган иениң ажы-төлү ашактыг херээженниң ажы-төлүндөн хөй боор!»^a

^a Ис. 54:1.

²⁸ А силер болза, ха-дунма, Исаак ышкаш, Бурганның аазашкынындан төрүттүнгөн ажы-төл-дүр силер*. ²⁹ Ынчалза-даа ол шагда кижинин күжениншикининден төрүттүнгөн оолдуң Сүлдеден төрүттүнгөн оолду истеп сүрүп турганы дег, ам база ындыг бооп турар-дыр. ³⁰ Бижилгеде ол дугайында чүү деп турар ийик? «Кул херээженни болгаш ооң оглун ойладывыт, чүгө дээрге кул херээженниң оглу хостуг херээженниң оглу алыр өнчүнү кажан-даа салгап албас»^а. ³¹ Ындыг болганда, ха-дунма, кул эвес, а хостуг херээженниң ажы-төлү-дүр бис!

Христиан хосталга

5 ¹ Христос бисти шак ол хосталга дээш хостап каан. Ынчангаш туруштуг болунар, кымның-даа силерни катап кулданып аарын болдурбанар.

² Дыңнаңар, Павел мен силерге чугаалап тур мен: кыртыжап демдектедирин дамчыштыр ыдыктыг хоойлуже эглир болзунарза, Христостуң силерге кандыг-даа ажыы чок. ³ Силерге база катап чугаалап тур мен: бодунга кыртыжап демдектээшкин кылырынга чөпшээрешкен кижини бүрүзү ыдыктыг хоойлуну бүрүнү-биле сагыыр ужурлуг. ⁴ Ыдыктыг хоойлуну сагыырын дамчыштыр агартышкын алырын шенээр болзунарза, моон сонгаар силерде Христос-биле дөмей чүү-даа чок боор. Бурганның авыралындан ам хоорулган-дыр силер. ⁵ А бис бүзүрелдин ачызында Бурганның мурнунга актыг боорувуска идегээр болгай бис. Ол идегелди четтикпейн манаарын Сүлде биске сагыш алындырып турар. ⁶ Христос Иисуска башкартып амыдыраар болзувусса, кыртыжап демдектедири-даа, кыртыжап демдектетпези-даа чугула эвес. Ынакшыл дамчыштыр бодун көргүзөр бүзүрел – чүгле ол чугула.

⁷ Бүзүрелдин оруу-биле дүрген чоруп олурдунар. Ынчаарга кым силерни астыктырып, алыс шынны дыңнавап улусче хуулдурупту? ⁸ Силерни кыйгырган Бурганның ынчаар өөрөтпээни ылап боор! ⁹ «Хөй далган хөй берзин дизе, ынай ажыткы херек». ¹⁰ Дээрги-Чаяакчының мурнунга силерге бүзүрээр мен: бистин аравыска аңгы үзел-бодалдар турбас. А силерни хөлзедип турар кижини, ол кым-даа болза, кеземчени чүктээр. ¹¹ Ха-дунма, мени кыртыжап демдектээринин

* ^{4:28} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «силер» эвес, а «бис» деп бижээн.

талалакчызы деп турары шын болза, олар ам мени чүү дээш истеп сүрерлерил? Христостуң белдир-креске өлүмү-даа ынчан үскүлечииншиктер чылдагааны болбас ийик. ¹² А силерни хөлзеткен ол хейлер боттарын чүгле кыртыжап демдектевейн, харын акталап-даа каапсыннар!*

¹³ Ха-дунма, Бурган силерни хосталгаже кыйгырган-дыр. Чүгле ол хосталганарны кижини бүдүжүнүн кара туразында аажылаар чанынче хуулдурбанар. Харын бот-боттарыңарга ынакшылдыг бараан болунар. ¹⁴ Чүгө дээрге бүгү ыдыктыг хоойлу чангыс борбак домакта туттунуп турар: «Чанында кижиге бодунга бодун дег ынак бол»^а. ¹⁵ А бот-боттарыңарны үзе-чаза тыртарын уламчылаар болзунарза, шуут-ла узуткажып кааптарыңардан кичээниңер.

Сүлдеге башкартып амыдыраары

¹⁶ Ынчангаш силерге чугаалап тур мен: Сүлдениң айыткан айы-биле амыдыранар, кижини бүдүжүнүн күзээшкиннеринге черле алыспанар. ¹⁷ Чүгө дээрге кижини бүдүжүнүн күзээр чүүлү Сүлдеге удурланышкак, а Сүлдениң күзээр чүүлү кижини бүдүжүнге удурланышкак болур. Олар үргүлчү адааннажып чоруур, ооң түннелинде кылыр бо-даан чүвөнөрнү кылып шыдавайн баар силер. ¹⁸ Ынчалза-даа Сүлдеге башкартыр болзунарза, ыдыктыг хоойлу силерни баш билип шыдавап.

¹⁹ Кижиниң бачыттыг бүдүжүнүн ажил-херектери илдең көскү. Ол дээрге самырал, бужар күзээшкиннер, туттунмас туралаашкын, ²⁰ дүрзү-бурганга чүдүүрү, караң көрнүрү, адаан-өжөөн, килең-кылык, алгыш-кырыш, аңгылажыг, бактажыры, ²¹ мурнун былаажыры**, арагалаары, эмин эрттир хөглөп-дойлаары болгаш өске-даа ындыг янзылыг чүүлдер-дир. Мен силерни ооң мурнунда-даа сагындырып турдум, ам база катап сагындырып каайн: ындыг чүүлдер үүлгедикчилеринден кым-даа Бурганның Чагыргазын салгап албас.

²² А Сүлдениң үре-түннели бо-дур: ынакшыл, өөрүшкү, амыр-тайбың, шыдамык болгаш буянныг чорук, энерел, шынчы чорук, ²³ томаарыыры болгаш бодун туттунуп билири. Ол бүгүнү буруу шавар

* ^{5:12} Бо шүлүктүн өске утказы: «А силерни хөлзеткен ол хейлерни силерден ырадыр хөөгөпкөн болза аар!» – бооп чадавап.

** ^{5:21} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Өлүрүкчү чорук» – деп сөстөрнү немээн.

кандыг-даа хоойлу чок! ²⁴Христос Иисуска хамааржыр улус боттарынын бачыттыг бүдүжүн оон хамык күзээшкиннери болгаш хандыкшылдары-биле катый-хаара белдир-креске хере шаап каапкан. ²⁵Бистин амыдыралывыстың үнер дөзү – Сүлде болганда, Оон аайы-биле чоруп көрээли! ²⁶Ынчангаш адыыргак болбаалы, бот-боттары-выска хорадаваалы база адааргаваалы.

Бот-бодуңарга буяндан кылып чоруңар

6 ¹Ха-дунма, кандыг-бир кижини бачыт үүлгеткен деп сойгалаар болза, силер, Сүлдеге башкарткан улус, ону эдип-чазап көрүнер. Чүгле эпиг, чымчаа-биле эдип-чазанар, боттарыңар база күткүлгеге алзып албас дээш, кичээниңер. ²Аар-бергелерни ажып эртеринге бот-бодуңарга дузалажыңар, оон-биле Христостун айыткан чүүлүн сагаан боор силер. ³Алыс боду чөгенчиг кижини «Мен кончуг мен» деп ёзуургаар болза, ол бодун боду мегелеп алыр. ⁴Кижини бүрүзү бодунун ажыл-херектерин шүгдүнзүн, ол ынчан бодун өске улус-биле денне-вейн, чедиинкиннеринге чоргаарланып шыдаар. ⁵Чүге дээрге кижини бүрүзү бодунун үүрге-чүүгүн чүктей бээр*.

⁶Бурганның сөзүн өөренип турар кижини бодунда бар бүгү эки-чаагай чүүлүн башкызы-биле үлешсин.

⁷Мегеге туттурбаңар: Бурганны карак ажыттаары болдунмас. Кижини чүнү тарып аарыл, оозун ажаап алыр. ⁸Бодунун бачыттыг бүдүжүнүн хөрзүнүңе тарып турар кижини оортан өлүмнү ажаап алыр. А Сүлде дээш тарып турар кижини ол Сүлдеден мөңгө амыдыралды ажаап алыр. ⁹Буян кылып тура, кажан-даа могап-турбаалы. Ынчан, туруптуп, буруй бербес-ле болзувусса, чогуур үе кээрге, дүжүдүвүс ажааттына бээр. ¹⁰Ынчангаш амдыызында арга барда, бүгү улуска, ылаңгыя бүзүрели чангыс ха-дунмавыска, буяндан көргүзүп чоруулу.

Түңнээшкин болгаш байырлажыг

¹¹Бо сөстөрнү мен силерге бодунун холум-биле бижип ор мен, кайы хире улуг үжүктөр ажыглаанымны көрүп тур силер бе? ¹²Силерни кыртыжап демдектедиринче албаданнар – кижиниң күженинниннери-биле эки бооп көстүксээн улус-тур. Олар ону чүгле Христостун белдир-креске өлүмүнүн ужун истедип сүрдүрбези-биле кылып турарлар. ¹³Олар кыртыжап демдектедип-даа алган болза,

* ^{6:5} Бо шүлүктүн өске утказы: «Кижини бүрүзү бодунун херектери дээш Бурганның мурнунга харысалгалыг боор» – бооп чадавас.

боттары-ла ыдыктыг хоойлуну сагывайн турарлар. А силерни, оозу-биле мактаныр чылдак тывар дээш, кыртыжап демдектедир деп турар улус-тур. ¹⁴А мен бодум хуумда Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун белдир-креске өлүмүндөн ангыда, чүнүн-биле-даа мактаныр хөңнүм чогул. Ол белдир-креске меңээ хамаарыштыр – бо делегейни, а бо делегейге хамаарыштыр – мени хере шаап каан. ¹⁵Кыртыжап демдектээри-даа, кыртыжап демдектетпези-даа чугула эвес. Чангыс-ла чугула чүүл – Бурганның чаа чаяалгазы боору! ¹⁶Бо дүрүмнү сагып чоруур бүгү улуска, а ол ышкаш Бурганның Израиль деп ылап шын ададыр чонунга амыр-тайбың болгаш өршээл бактаазын!

¹⁷Черле ынчаш, кым-даа моон сонгаар мени сагыш човатпазын, чүге дээрге Иисустун им-демдээн мага-бодумда бастырып алган чоруур-дур мен.

¹⁸Ха-дунма, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун авыралы сүлденерге бактаазын! Аминь.

ЕФЕСЧИЛЕРГЕ ЧАГАА

Кирилде сөстөр

1 ¹Бурганның күзел-соруун ёзугаар Христос Иисустун элчини болган Павелден байыр. Ефесте* Христос Иисуска бүзүрөөн Бурганның улузунга бижидим.

²Бурган Адавыс болгаш Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге бактаазын!

Христос — бисче чорудупкан ачы-буян

³Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун Адазы Бурганны алгап йөрөөли! Ол Сүлдеден кээр бүгү-ле ачы-буянны дээрлер оранынга Христосту дамчыштыр биске хайырлады. ⁴Аңаа шынчы, кем чок улус бооп чурттазын дээш, Бурган бисти өртемчейни чаяар бетинде-ле Христосту дамчыштыр шилип алган. Бодунуң биске ынакшылы-биле ⁵Бурган бисти ажы-төлү кылдыр азырап алырын Иисус Христосту дамчыштыр баш удур шилээн-дир. Ооң сорулгазы-даа, күзел ханышкыны-даа ол-дур! ⁶Ындыг болганда Бурганның өндүр улуг авыралы — Бодунуң ынак Оглун дамчыштыр биске шаннаан хайырлалы дээш, Ону алгап йөрөөли!

⁷Бис Оон Оглунун өргүл болган өлүмүн дамчыштыр хосталып, бачыттарывыс дээш өршөөл алдывыс. Бурганның авыралы өй-хемчөөл чок өндүр чагай-дыр! ⁸Бурган Бодунуң авыралын бисче бүгү мерген угааны болгаш угаап билиишкени-биле харам чокка сиңниктир төктү. ⁹Ооң күзел-соруу-биле Христосту дамчыштыр боттанзын деп шиитпирлээни чажыт сорулгазын Ол биске илеретти: ¹⁰чогуур үе кээрге, Ол сорулгазынга чүүлдештир бүгү чаяалганы — дээрде база черде бар бүгү чүвени Баштың болур Христосту долгандыр каттыштырыптар.

¹¹Бүгү чүвени Бодунуң тура-соруу болгаш бодалы ёзугаар боттандырып турар Бурганның сорулгазы баш удур шилип каарга, Христосту

* ^{1:1}«Ефесте» деп сөс эн бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

дамчыштыр Ооң чону апаар чолдуг болдуvus. ¹²Ынчангаш бис — Христоска эн баштай идегөөн улус — Бурганны алгап йөрөөр салымныг бис.

¹³Алыс шынның сөзүн — камгалалыңар дугайында Буянның Медээни Христосту дамчыштыр дыннап каан болгаш, Аңаа бүзүрөөн силер. Азааны Ыдыктыг Сүлдезин силерге бергеш, Бурган силерни Бодунуң улузу кылдыр демдектей таңмалап алган. ¹⁴Ыдыктыг Сүлде — Бурганның азаан өнчүзүн алырывыстың магадылалы боор. Ол ынчан Бодунуң улузунга бүрүн хосталганы бээр, Ооң алдарын алгап йөрөөр бис деп бүзүрөөр ужуруvus ында.

Бурганның күчү-күжү камгалал дамчыштыр илерээр

¹⁵Ынчангаш мен база Дээрги-Чаяакчы Иисуска бүзүрөөнинер, Бурганның бүгү улузунга ынаанар дугайында дыннап кааш, ¹⁶мөргүлдеримге силерни сактып, силер дээш, Бурганга үзүк-соксаал чок өөрүп четтирип келдим. ¹⁷Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун Бурганы, өндүр чагай Ада, Ону эки билип алзыннар дээш, мерген угаан болгаш ажыдышкынның Сүлдезин силерге хайырлазын деп мөргүп тур мен. ¹⁸Ооң силерни чүү ындыг идегелче кыйгырганын билзиннер дээш, Ооң чону-биле үлежиринер өнчүнүн кайы хире өндүр байлаан көрзүннер дээш, Бурган силернин угаан-сарылыңарны чырыдып берзин деп мөргүп тур мен. ¹⁹Аңаа бүзүрөөн биске салдар чедирген Ооң күчү-күжүнүн чүнүн-биле-даа деннээр аргажок өндүр улуун база көрзүннер деп мөргүп тур мен. ²⁰⁻²¹Бурган Бодунуң өндүр улуг күчү-күжүн мынчаар илереткен: Христосту өлүглерден катап диргискеш, Ону дээрге, Бодунуң оң талазынга, олуртуп алган. Ындыг арга-биле Бурган Ооң адын чүгле амгы үеде эвес, харын келир үеде база бүгү чагырыкчылардан, эрге-чагырга ээлеринден, күштерден болгаш дээргилерден бедик кылып каан. ²²Бурган ол бүгүнү Христостун будунуң адаанга чагырткаш, Ону бүгү-ле Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң Баштыны кылдыр салып каан. ²³А Бурганга бүзүрөөннер ниитилели — Ооң мага-боду-дур. Ол Боду бүгү чаяалганы бүрүнү-биле бүргей ап турар.

Христоска башкарткан дириг улус

2 ¹Боттарыңарның кемниг херектеринер ужун база бачыттарыңар ужун өлүг чораан силер. ²Оларның ужун силер ол шагда бо делегейниң бузуттуг оруктары-биле чоруп, дээр адааның күштериниң бузуттуг чагырыкчызынга (ол амгы үеде Бурганны дыннавастарны

удуртуп турар) чагыртып чораан силер. ³Бис шуптувус база херек кырында оларның санынче кирип, бачыттыг бүдүжүвүс аайы-биле чурттап, мага-бодувустун, угаан-бодалывыстың бүгү күзээшкиннерин хандырып келген бис. Бүдүжүвүс ындыг боорга, өске бүгү улус-биле денге, Бурганның килеңи бисти кезедир дээш, манап турду.

⁴Ынчалза-даа Бурганның өршээли эгээртинемес байлак, Ооң биске ынакшылы өндүр улуг. ⁵Ынчангаш Ол бачыттыг херектеривис ужун өлгүлээн бисти Христос-биле кады тынгарып кагды. Камгалалды Ооң авыралы-биле алган силер! ⁶Бурган бисти Христос Иисус-биле кады катап диргискеш, дээрже өрү көдүргеш, Ооң чанынга олуртуп кагды. ⁷Ол ынчаар кылгаш, Христос Иисусту дамчыштыр биске хайырлааны буянның сагыжынын, Бодунуң авыралынын эгээртинемес байлаан бүгү келир үелерге көргүзөр бодаан. ⁸Чүгө дээрге силер Бурганның авыралы-биле бүзүрелиңер дамчыштыр камгалал алган силер. Ол дээрге силерниң ачы-хавыяанар эвес, а Бурганның ачы-буян хайырлалы-дыр! ⁹Камгалалды кым-даа ажил-херектери-биле чедип албас, ындыг болганда кым-даа ынчалдым деп мактанып шыдавас. ¹⁰Бис ам кандыг-дыр бис, Бурган бисти ынчалдыр чаяап каан. Ооң биске баш удур белеткеп кааны буянның херектерни боттандыраары-выс дээш, Ол бисти Христос Иисусту дамчыштыр чаяаган.

Христоска бүзүрэннер – чаңгыс чон

¹¹Ынчангаш силер, төрүмелинден өске чоннар улузу – мага-ботту кыртыжап демдектээр ёзулалды эртип алгаш, «кыртыжап демдектеткеннер» деп адаткан иудейлерниң «кыртыжап демдектетпээннер» деп адаан улузу – мону утпанар: ¹²ол шагда Христос чок амыдырап чораан болгаш, Израильде Бурганның чонунуң санынче кирбейн, аңгы чораан силер. Бурганның аазашкыннары кирген дугуржулга-чагыглар силерге хамаарышпас турган. Бо делегейге идегел болгаш Бурган чок амыдырап чордунар!

¹³Ынчалза-даа ам, Христос Иисус-биле харылзаалыг апаргаш, бир шагда ырак-коңчак чораан боттарынар, Христостуң өргүл болган өлүмүнүң ачызында, Бурганга чоок апардынар. ¹⁴Чүгө дээрге Христос – амыр-тайбыңывыстың үнер дөзү. Ол бисти чаңгыс чон кылдыр каттыштыргаш, Бодунуң мага-бодун өргүлге салгаш, иудейлер биле өске чоннар улузун аңгылай турупкан өжээргелдин ханазын бузуп каапты. ¹⁵Ол ыдыктыг хоойлуну ооң хамык дүрүмнери, сагылгалары-биле катай-хаара күш чок болдурган. Ооң сорулгазы мындыг: амыр-тайбыңны догуннадып, Боду-биле эвилелдиг кылдыр ийи кижиден

чаңгыс чаа кижини чаяары. ¹⁶Ол белдир-креске Бодунуң өлүмүн дамчыштыр ийи аңгы чораан бисти чаңгыс мага-ботка Бурган-биле эптештиргеш, өжээргелди узуткаар күзелдиг. ¹⁷Ынчангаш Христос чедип келгеш, Бургандан ыракка-даа, Ооң чанынга-даа чурттап чораан силер бүгүдеге амыр-тайбың дугайында Буянның Медээни суртаалдаан. ¹⁸Чүгө дээрге бис – иудейлер-даа, өске чоннар улузу-даа чаңгыс Сүлдеге башкарткаш, Адага Ону дамчыштыр чеде бээр аргалыг болган бис. ¹⁹Ындыг болганда ам силер, өске чоннар улузу, өскээртен көжүп келген хары улус эвес, а Бурганның чонунуң дең эргелиг албатылары болгаш Ооң өг-бүлезиниң кежигүннери силер.

²⁰Силерни база элчиннер биле медээчилерниң салып кааны үндезинге тудуп үндүрген, а Христос Иисус – ол бажыңның таваанга салып эң үнелиг даш-тыр. ²¹Ооң Боду бүгү бажыңның чөлөнгижи болур, а ол бажың, Дээрги-Чаяакчының ыдыктыг өргээзинче шилчиир дээш, улам-на бедип орат. ²²Ыдыктыг Сүлде дамчыштыр Бурганның чурттаар бажыны болу бээр дээш, силер база өске бүзүрэннер-биле катай Христостуң ачызында боттарыңарны тудуп үндүрүп турар-дыр силер.

Өске чоннар улузунуң аразынга Павелдин ажыл-херээ

3 ¹Христос Иисустуң бараан болукчузу болгаш, өске чоннар улузу силер дээш, хоругдал адаанда турар Павел мен шак ол чылдагаан-биле мөргүп тур мен. ²Бурганның авыралын силерге дамчыдарын меңээ дааскан дээрзин дыңнааныңар чугаажок боор. ³Мээң үстүнде каксы бижээним дег, Ооң ол чажыдын ажыдышкын дамчыштыр билип алган мен. ⁴Ынчангаш ону номчуптар болзунарза, Христостуң чажыдын канчаар билип турарымны угаап шыдаптар силер. ⁵Кижини төрөлгетенниң ооң мурнундагы салгалдарыңа ол чажытты чугаалаваан турган, ынчалза-даа Сүлде ам ону Бурганның ыдыктыг элчиннери болгаш медээчилеринге ажыдып берген. ⁶Ук чажыт мындыг – Буянның Медээниң ачызында өске чоннар улузу, иудейлер-биле денге, ол-ла өнчүнүң салгакчылары, чаңгыс ол-ла мага-боттуң тургузукчу кезектери апаар, а Христос Иисусту дамчыштыр берген Бурганның аазашкыннары оларга база хамааржыр. ⁷Ооң күчү-күжүнүң салдарын дамчыштыр меңээ элбээ-биле хайырлаан Бурганның авыралынын ачызында, ол Буянның Медээниң бараан болукчузу апарган мен.

⁸Христостуң эгээртинемес эртине-байлааның дугайында Буянның Медээни өске чоннар улузунга суртаалдаар алдар-хүндүнү Бурганның хамык улузунуң аразында эң чөгенчи боор меңээ хайырлаан.

⁹ Бүгүдениң Чаяакчызы Бурганның өртемчейни чаяганындан бээр чажырып келгени чажытта камгалалдын кандыг бодалы барын көргүскөш, бүгү улусту чырыдарын база меңээ бүзүрөп дааскан. ¹⁰ Ол бодал ёзугаар Бурганның хөй талалыг мерген угааны дээрде күштер болгаш эрге-чагырга ээлеринге Бурганга бүзүрөөннер ниитилелин дамчыштыр чүглө ам чаа билдине берген. ¹¹ Бурган Бодунуң кезээде туруп келген ол бодалын Дээрги-Чаяакчывыс Христос Иисусту дамчыштыр боттандырган. ¹² Христоска башкартканывыстың база Анаа бүзүрөөнивестин ачызында, Бурганга дидим болгаш бүзүрелдиг чеде берип боор бис. ¹³ Ынчангаш силер дээш көрүп турар хилинчээм ужун ундаравазынарны дилеп тур мен, чүге дээрге ол хилинчээм алдарынар бооп хуула бээр.

Христостуң ынакшылы

¹⁴ Ол чылдагаан-биле мен Аданың* мурнунга дис кырынга мөгөйип тур мен. ¹⁵ Дээрде база черде бар өг-бүлө бүрүзү ат-сывын Ададан алган болгай. ¹⁶ Бурган Бодунуң алдарының эртине-байлаандан силерге күштү хайырлазын дээш, Бодунуң Сүлдезин дамчыштыр угаан-сагыжынарның байдалын быжыктырзын дээш, мөргүп тур мен. ¹⁷ Бүзүрелдин ачызында, Христос чүректинерге амыдырай берзин дээш, а ынакшыл — дазылынар болгаш үндезининер болзун дээш, мөргүп тур мен. ¹⁸ Силер ынчан Бурганның хамык улузу-биле кады Христостуң ынакшылы кайы хире өй-хемчээл, кызыгаар чогуу угааптар шаг-шинектиг апаар силер. ¹⁹ Кижиниң угаап шыдаар деннелин оранчок ажып-даа турар болза, ол ынакшылды билип шыдаптар силер. Бурганның бүдүжү ынчан амыдыралынарны бүрүнү-биле бүргей бээр.

²⁰ А ам биске салдарын чедирип турар күчү-күжүнүң ачызында, дилеп аар азы күзөп чоруур бүгү чүүлүвүстен оранчок хөйүнү кылып шыдаар Бурганга — алдар! ²¹ Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге база Иисус Христосту дамчыштыр солуп кээр бүгү салгалдарга кезээ мөңгөде Бурганга алдар бактаазын! Аминь.

Мага-боттуң чаңгыс эви

4 ¹ Ынчангаш мен, Дээрги-Чаяакчыга хамааржырым дээш хоругдаттырган кижини, силерден дилеп тур мен: Бурганның ол дээш кый деп алганы хүлээлгенерге төлептиг амыдыранар. ² Үргүлчү

* ^{3:14} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Аданың» эвес, а «Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостуң Адазының» деп бижээн.

томаанныг, биче сеткилдиг бооп көрүнер. Бот-боттарыңарга шыдамык болгаш ынакшылдыг хамаарылгадан көргүзүнер. ³ Силерни тудуштурган амыр-тайбың ачызында алырынар Сүлдеге башкарткан чаңгыс эпти кадагалаар дээш, чүткүнер. ⁴ Бурганның силерни үлөшсин дээш кыйгырганы идегелдин чаңгызы дег, чүглө чаңгыс мага-бот, чаңгыс Сүлде бар. ⁵ Чүглө чаңгыс Дээрги-Чаяакчы, чаңгыс бүзүрел база чаңгыс сугга суктурары бар. ⁶ Чүглө чаңгыс Бурган, шуптувустуң Адавыс бар. Чүглө Ол — шуптувустуң бажывыста, шуптувусту дамчып Бодун көргүзөр база шуптувуста амыдырап турар.

⁷ Бистиң шуптувуска, Христостуң кижини бүрүзүңге тускайлап айыткан хемчээлин ёзугаар, авыралды үлөп берген. ⁸ Ынчангаш Бижилге: «Эң бедидир өрү көдүрүлгөш, Ол эндерик хөй улусту тудуп алгаш барган; Ол кижини төрөлгөтөнгө ачы-буян хайырлалын үлөп берген»^а — деп чугаалап турар. ⁹ А «өрү көдүрүлгөш» дээн ужуру чүл? Ооң мурнунда Ол алды оранче бадып турган дээни ол эвес бе? ¹⁰ Куду бадып турган ол-ла Кижини, бүгү өртемчейге Боду бар болур дээш, хамык дээрлерниң үстүнчө көдүрүлүп үнө берген эвес бе? ¹¹ Христос Боду кымга — элчиннер, кымга — медээчилер, кымга — Буянныг Медээнин суртаалчылары, а кымга — удуртукчулар болгаш башкылар боорун айтып, ачы-буян хайырлалдарын үлээн. ¹² Бурганның улузун бараан болушкунга, Христостуң мага-бодун тургузар, быжыглаар ажыл-херекке белеткээр дээш, Ол ынчанган. ¹³ Бис шуптувус бүзүрелге, Бурганның Оглун билип аарынга чаңгыс эпке келбээн шаавыста; база болбаазын бышкан чоруктуң үлегери Христостуң деннелинге чеде бербээн шаавыста, бараан болушкунувус үргүлчүлээр.

¹⁴ Бис ынчан янзы-бүрү өөрөдиглерниң чалгыглары болгаш хаттарыңга, кажарлап амдажаан улустуң оптуг мегезинге ужур шаптырткан бичии уруглар эвес боор бис. ¹⁵ Харын алыс шынны ынакшылдыг чугаалаар болзувусса, бүгү тала-биле Христосче чоокшулап, өзүп-мандыыр бис. А Ол дээрге — Баштын-дыр. ¹⁶ Ол бүгү мага-ботту хамык кезектери аразында ажыглап-ла болгу дег быжыг харылзаалар-биле тудушкан бүдүн-бүрүн чаңгыс эп кылдыр каттыштырыпкан. Мага-боттуң кезек бүрүзү бодунуң хүлээлгелерин күүседип турда, ооң бүгү боду өзүп-мандып, ынакшылдың ачызында быжыгып орап.

^а Ыд. ыр. 67:19.

Эрги эвес, чаа амыдырал

¹⁷ Ынчангаш мен ол бүгүнү чугаалап, Дээрги-Чаяакчының адын-дан ыяк чагып тур мен: хоозун бодал-сагыштыг бүзүрели чок улус дег амыдыраванар. ¹⁸ Олар угааны карангылаан, Бурганны билбес, бүдүүлүк болгаш, Ооң бээри амыдыралдан оспаксыраан база чүректери дошкуураан улус-тур. ¹⁹ Олар арын-нүүрүн артынга каггаш, самыыраан күзээшкиннеринге чагыртып, кандыг-даа хевирлиг бужар чүүлдерни өй-хемчээл чок үүлгедип турарлар.

²⁰ Ол дээрге Христостун дугайында билип алганыңарга көңгүс чүүлдешпес чүүлдер-дир. ²¹ А силер Ооң дугайында дыңнаан база Ооң өөреникчилери апарган болгаш, Иисуста бар алыс шынга суртаалды алган-дыр силер. ²² Биеэде канчаар амыдырап чораныңардан — биеэги «мен»-ден ойталааш, дуурайлаан күзээшкиннер ириткен биеэги бачыттыг бүдүжүнерден ойталаңар. ²³ Угааныңар болгаш сүлденерни чаартып алыңар. ²⁴ Алыс шындан укталган Бурганга шынчызы база ыдыктыг амыдыралы-биле онзаланыр, Бурганның овор-хевиринге үлегерлей чаяаган чаа кижиниң «хевин кединер!»

²⁵ Ынчангаш мегеден ойталаңар, «Кижини бүрүзү чанында кижиге шынын чугаалазын»^а, чүге дээрге бис шупту Христостун мага-бодунун кезектери-дир бис. ²⁶ «Ажынып-даа тургаш, бачыт үүлгетпенер»^б. Киленинерни хүн ашпаанда-ла чавырып алыңар; ²⁷ силерни күткүп, амыдыралыңарже сынныр чай-хосту эрликке бербенер! ²⁸ Ооржу кижини оорланырын соксатсын, а ооң орнунга бодунун кызыл күжү-биле амыдыралыңа ажылдап ап, тыпкан олча-кежиин ядыылар-биле үлежир шаг-шинектиг болзун. ²⁹ Аксыңардан кандыг-даа бак сөс үнмезин, а чүгле кандыг-даа байдалдарда улустун хереглелдерин хандыраарыңа* ажыктыг, дыңнакчыларга ачылыг сөстөр үнзүн. ³⁰ Бурганның Ыдыктыг Сүлдезиниң хөңнүн баксыратпаңар. Бүрүн хосталыр хүнүнер дээш, силер Ооң танмазы-биле демдектедип алган болгай силер. ³¹ Дошкууралдан, киленден, алгы-кышкыдан, каргыштан база өске кандыг-даа хевирлиг бузуттан адырып алыңар. ³² Бот-боттарыңарга буянның, энерелдиг болуңар, Бурганның силерни Христосту дамчыштыр өршээгени дег, бот-боттарыңарны өршээңер.

* ^{4:29} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Улустун хереглелдерин хандыраарыңа» эвес, а «Бүзүрелди быжыктыраарыңа» деп бижээн.

^а Зах. 8:16. ^б Ыд. ыр. 4:5.

Чырыктын ажы-төлү дег амыдыраңар

5 ¹ Ындыг болганда Бурганның ынак ажы-төлү дег, Анаа дөмей боорун оралдажыңар. ² Христос биске ынакшааш, Бодунун амытынын Бурганга салган чаагай чыттыг, күзел ханар өргүл дег, бис дээш берипкен. Ооң ынчаар ынакшааны ышкаш, ынчалдыр ынакшылга бүргедип амыдыраңар.

³ Үй-балай самыыраар чорук азы кандыг-даа бужартаан самыыраар чорук болгаш алыксак-чиксек чорук ышкаш чүүлдер дугайында аранарга чугаа безин көдүрүлбезин. Ындыг үүлгедиглер Бурганның улунга көңгүс чүүлдешпес. ⁴ Ааска эптешпес сөстөр, хоозун куруг чугаалар болгаш үй-балай баштактар чугаанарже кирбезин, ол бүгү чүүл чок! Бурганга өөрүп четтирери оон канчап-даа дээре! ⁵ Харын бүзүрөп боор силер: чаңгыс-даа үй-балай самыыраан, бужартадыр самыыраан база чазый кижини (а ол дүрзү-бурганга чүдүүрлерден ынай-даа ылгалбас) Христостун база Бурганның Чагыргазынга өңчү албас.

⁶ Силерни кым-даа хоозун сөстөр-биле дуурайлавазын! Чүге дээрге чогу-на ол чүүлдер дээш, Бурганның килени Ону дыңнавастарже халдаар. ⁷ Ынчангаш олар-биле силерниң аранарга дөмей чүү-даа турбазын! ⁸ Боттарыңар кажан-бир шагда карангыга бүргеткен улус чораан силер, а ам, Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, чырыкка бүргедиптинер. Чырыктын ажы-төлү дег амыдыраңар! ⁹ А чырыктын* үрөтүннели — кандыг-даа янзылыг буян, Бурганга шынчы чорук болгаш алыс шын боор. ¹⁰ Дээрги-Чаяакчыга таарымчалыг чүүлдү тодарадып аарын оралдажыңар. ¹¹ Карангыга хамааржыр үрө-түннел чок үүлехеректерге киришпенер, харын оларны сойгалаңар. ¹² Чүге дээрге ындыг ёражоктарның бүдүү чүнү үүлгедип турарын чугаалаары безин ыянчыг-дыр. ¹³ Ынчалза-даа чырыктын сойгалааны бүгү чүүл көскү апаар. ¹⁴ А чырыктын көскү кылыпканы бүгү чүүл боду база чырык апаар. Ынчангаш мынча деп чугаалаар бис:

«Удаан кижини, отгуп кел! Өлүг кижини, туруп кел, сени ынчан Христос херелдендир чырыдыптар!»

¹⁵ Таптыг көрүңер, оваарымчалыг болуңар: боттарыңарны мелегей эвес, а угаанныг улус ышкаш ап чоруңар. ¹⁶ Кандыг-даа арганы чөп ажыглаарын оралдажыңар, чүге дээрге бузуттуглар көвүдээн үе-дир бо. ¹⁷ Ынчангаш мелегей болбаңар, а Дээрги-Чаяакчының күзел-соруун

* ^{5:9} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «чырыктын» эвес, а «Сүлденин» деп бижээн.

билип аарын оралдажынар. ¹⁸Араганы эзиртир ишпенер, оон чүглө үрелир силер. Ооң орнунга Сүлдеге бүргеттириңер. ¹⁹Ыдыктыг ырлар, йөрөөлдер болгаш Сүлдеден кээр ырлар күүседип, аранарда ынчалдыр харылзажынар. Ырлажынар, чүректеринер ханызындан Дээрги-Чаяакчыны алгап йөрөөңер. ²⁰Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун ады-биле Бурган Адага бүгү чүве ужун үргүлчү өөрүп четтиринер.

Өг-бүлө улустун христиан амыдыралы

²¹Христосту* хүндүлээринерниң демдээ кылдыр бот-боттарыңарга чагыртыңар.

²²Кадайлар, Дээрги-Чаяакчыга дег, ашактарыңарга чагыртыңар. ²³Чүге дээрге Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң — Бодунун мага-бодунун Баштыңы болгаш Камгалакчызы — Христос болган дег, ашаа кадайыңга баштың боор. ²⁴Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң Христоска чагыртканы дег, кадайлар база ашактарыңга бүрүнү-биле чагыртыр уjurлуг.

²⁵А силер, ашактар, Христостун Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге ынаа ышкаш, кадайларыңарга ынак болуңар. Ол Бодунун амытынын ол дээш өргөөн болгай. ²⁶Бурганга бүзүрөөннер ниитилелин сугга чуп, бачыттардан арыглааш, Бодунун сөзү-биле ыдыктап, ангылап алыр дээш, ²⁷ону Бодунун мурнунга бүрүн каазы-биле: четпес-дудуу чүве чок, бокка борашпаан — бачыт база кем чок бооп көзүлзүн дээш, Ол ынчаар кылган. ²⁸Ашактар база ынчалдыр, бодунун мага-бодунга дег, кадайларыңга ынак боор уjurлуг. Кадайыңга ынак кижиге бодунга база ынак. ²⁹Бодунун мага-бодун көөр хөңнү чок чангыс-даа эр кижиге каян-даа туруп көрбөөн, харын ол оозун чемгерер, ажаап-тежээр болгай. Христос Бурганга бүзүрөөннер ниитилели дээш база ынчалдыр сагыш човаар. ³⁰А бис Ооң мага-бодунун кезектери-дир бис**. ³¹«Ынчангаш эр кижиге ачазы биле авазын каапкаш, кадайы-биле катчы бээр, ынчан ийи кижиге чангыс мага-бот апаар»^а — деп Бижилгеде бижөөн болгай. ³²Мында аажок ханы чажыт бар, ол чажыт

* ^{5:21} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Христосту» эвес, а «Бурганны» деп бижөөн.

** ^{5:30} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Ооң мага-бодундан база Ооң сөөк-даяандан» — деп сөстөр немөөн.

Христоска болгаш Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге хамааржырын чугаалап тур мен. ³³Силерниң эр кижиге бүрүзү база, бодунга боду дег, кадайыңга ынак боор уjurлуг, а кадайы ашаан хүндүлезин.

Ажы-төл болгаш ада-ие

6 ¹Ажы-төл, Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, ада-иенерни дыннаңар, ынчаар кылыры эки болур. ²«Ада-иенни хүндүлөп чор» — дээн Бурганның айтышкыны дараазында эдеринчи азаашкын бар бирги айтышкын болган: ³«Сеңээ ынчан буян-кежик доктаап, чер кырыңга үр амыдыраар сен»^а.

⁴Ада-иелер, ажы-төлүңерни бужургандырбаңар! Оларны Дээрги-Чаяакчының чурумун болгаш өөредиин ёзугаар өстүрүп-кижизидиңер база сурганар.

Кулдар болгаш оларның ээлери

⁵Кулдар, чер кырында ээлериңерни, Христоска чагыртып турганда дег, хүндүткөп база коргуп-сүрээдеп, чүрөөн ханызындан дыннаңар. ⁶Улустун эки хамаарылгазын чаалап аар дээн чашпаачылар дег, карак чаап эвес, а Бурганның күзел-соруун сеткилиниң ханызындан күүседип турар Христостун кулдары дег ажылданар. ⁷Улуска эвес, а Дээрги-Чаяакчыга бараан бооп турган дег, чүткүлдүү-биле бараан болуңар. ⁸Кымның-даа: кул-даа, хостуг-даа кижиниң кылган буянның ажыл-херээ дээш, Дээрги-Чаяакчы шаңнал бээрин билип алыңар.

⁹А эелер силер, кулдарыңарга база шак ындыг хамаарылгалыг болуңар, кыжаныңдан туттунуңар. Оларда-даа, силерде-даа дээрде чангыс Дээрги-Чаяакчы бар, а Ол кымны-даа өскелерден ылгай көрбөс дээрзин утпаңар.

Бурганның бүрүн чепсек-херексели

¹⁰Адак сөөлүндө чугаалап каайн: Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, Ооң өндүр улуг күчү-күжү-биле бодуңарны быжыгланар. ¹¹Бурганның бүрүн чепсек-херекселин кедип алыңар, эрликтин хамык кара сагыжыңга удур ынчан туржуп шыдаар силер. ¹²Чүге дээрге бис эът-бот биле хандан бүткен улуска удур эвес, а чагырыкчылар болгаш эрге-чагырга ээлериңге, бистин амыдыраан дүмбей үевисте тергиидээн каптагайның чагырыкчыларыңга база дээрлерде бузуттун кара күштеринге удур демисежип турар-дыр бис.

¹³ Ынчангаш бузуг хүнү кээрге, оларга удур туржур шаг-шинектиг бооп, шупту халдаашкынарны ойтур шаап, тура тутчур дээш, Бурганның чепсек-херекселин кедип алынар. ¹⁴ Чаныш-сыныш чок туржунар! Алыс шынны чыыра куржангаш, Бурганга шынчы чоруктун куяк хевин кедип алынар. ¹⁵ Амыр-тайбың дугайында Буянныг Медээни суртаалдаарыңа белениңер — бутка кедер идиинер болзун. ¹⁶ А ол бүгүден ангыда, бүзүрелдин дозуг-щидин тудуп алынар — ооңбиле эрликтин хамык оттуг согуннарын дозуп шыдаар силер. ¹⁷ Камгалалды — куяк бөрттү дег, а Бурганның сөзүн — Сүлдениң силерге бээр хылыжын дег хүлээп алынар. ¹⁸ Мөргүлдүң бүгү хевирлери-биле мөргүңер. Кандыг-даа үеде Бургандан дилег кылып, Сүлдеге башкарткаш, мөргүңер. А ындыг болганда, серемчилелдиг бооп, Бурганның бүгү улузу дээш, чүткүлдүү-биле мөргүңер.

¹⁹ Мен дээш — чугаалай бээримге-ле, Бурган менээ херектиг сөстөрни айтып берзин дээш база Буянныг Медээниң чажыдын дидими-биле суртаалдаарым дээш — мөргүңер-ле. ²⁰ Демирледип-даа алган болзумза, ол Буянныг Медээ ужун Иисус Христостун төлээлекчизидир мен. Хүлээлгемни чогууру-биле күүсетпишаан, ону дидими-биле база ажыы-биле медеглеп шыдаарым дээш, мөргүңер.

Түңнел байыр чедиришишкиннери

²¹ Мээң канчаар амыдырап, чүнү кылып турарымны билип алыксап тур силер бе? Адырам, ол бүгүнү силерге Тихик, бүзүрөөн ханы ынак эживис, Дээрги-Чаяакчының шынчы бараан болукчузу, чугаалап чеде бээр. ²² Бистин дугайывыста дыңнааш, чүректеринер сорук кирзин дээш, мен ону силерге ылап-ла ол сорулга-биле чорудуп тур мен.

²³ Ха-дунма, силер бүгүдеге Бурган Адавыстан, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостан келген амыр-тайбың, ынакшыл болгаш бүзүрел бактаазын! ²⁴ Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христоска өлүм билбес ынакшыл-биле ынакшаан бүгү улуска Бурганның авыралы бактаазын!*

* ^{6:24} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

ФИЛИППИЙЖИЛЕРГЕ ЧАГАА

Кирилде сөстөр

1 ¹Христос Иисустуң чалчалары Павел биле Тимофейден байыр. Бурганга бүзүрөөннөр ниитилелиниң удуртукчуларын болгаш ду-залакчыларын кириштир, Филиппы хоорайда чурттаан, Христос Иисуска башкарткан Бурганның шупту улузунга бижидим. ²Бурган Адавыс болгаш Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостан келген авы-рал биле амыр-тайбын силерге бактаазын!

*Ачы-дуза дээш, Павелдиң Бурганга
өөрүп четтиргени*

³Силерни бодаан санымда-ла, сактыышкын дээш, Бурганымга өөрүп четтирив чор мен. ⁴Силер дээш мөргүл кылган санымда-ла, үргүлчү өөрүшкүлүг мөргүүр-дүр мен. ⁵Чүгө дээрге бүзүрөй бергени-нер эң баштайгы хүнден эгелээш, бөгүнге чедир Буянныг Медээни тарадырынга киржип келдинер. ⁶Силерниң араңарга ыңдыг буянныг ажыл-херекти Бурган эгелээн болгай, Ол ону Христос Иисустуң ка-тап кээр хүнүнге чедир уламчылааш, ынчан төндүрер дээрзинге бүзүрээр мен. ⁷Силер бүгүдениң дугайында ынчаар бодап турарым кончуг шын, чүгө дээрге мээң сеткилимде силер. Чүглө хоругдал адаанга турумда эвес, а Буянныг Медээни чаныш-сыныш чок бадыт-кап база кадагалап турумда-даа Бурганның меңээ берген авыралын силер шупту мээң-биле үлежип турар силер. ⁸Шуптуңарга Христос Иисустуң ынакшылы-биле кайы хире сарынныг хандыкшаанымны чүглө Бурган бадыткап боор!

⁹Ынчангаш силерниң ынакшылыңар угаап билиишкин-биле ба-йып, сайзыраңгай бодалдарлыг апарып, эгээртинмес долу болзун дээш, мөргүп тур мен. ¹⁰Боттарыңарга эң эки чүүлдү билип ап, Хрис-тостуң кээр хүнүнде бүрүн арыг, кем-буруу чок болу бээр база ¹¹Иисус Христостуң берип турары Бурганга шынчы чоруктуң үре-түннелин эндере эккээр силер. Ынчан Бурганга алдар биле мактал-хүндү бактаар.

Христос – меңээ амыдырал ол-дур

¹² Мээң-биле болган бүгү чүүл Буянның Медээнин неперээринге дузалаан дээрзин билип аарынарны күзеп тур мен, ха-дунма. ¹³ Императорнун өргээзинин бүгү таңныыл шериинге болгаш мында турар өске-даа шупту улуска Христосту эдергеним дээш хоругдатканым ам билдингир апарган. ¹⁴ Оон кадында Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөөн эш-өөрүмнүн хөй кезиин база мээң хоругдатканым улам сорук киирип, быжыктырарга, олар Бурганнын медээзин оон-даа ажык болгаш дидим суртаалдап эгелээннер.

¹⁵ Оларның чамдыызы удур-дедир адааннашкаш база адааргаш-каш, Христосту суртаалдап турары шын-на харын. Ынчалза-даа өскелери ону эки туразы-биле кылып турар. ¹⁶ Ындыг улус Христоска ынакшылының ужун суртаалдап турары ол, чүге дээрге олар Бурган мени Буянның Медээнин доскуулчuzu кылдыр салып каанын билир. ¹⁷ Баштайгы улус Христосту бодун бодаар сагыжындан, шын туразы-биле эвес суртаалдап турар, чүге дээрге маңаа хоругдал адаанга турар өйүмде, меңээ хөй бергедээшкиннер таварыштырарын күзөөн-дир.

¹⁸ Чүү-кандыг-даа болза, оларның баажыланып ийикпе, азы шын туразындан Христосту янзы-бүрү болдунар аргалар-биле суртаалдап турары чугула. Мен ынчангаш өөрүп тур мен, моон-даа сонгаар өөрүүр мен. ¹⁹ Чүге дээрге мөргүлүнер ачызында база Иисус Христостун Сүлдезинин деткимчези-биле ол бүгү мээң камгалалым апаарын билир мен. ²⁰ Чүү-даа дээш, ыядып-човавазым – эң-не улуг күзелим болгаш идегелим ол-дур. Ылаңгыя ам, моон мурнунда дег, ажык, дидим боор мен, ынчангаш амыдыралым азы өлүмүм дамчыштыр, бүгү мага-бодум-биле Христосту алдаржыдар мен. ²¹ Чүге дээрге амыдыралымның эчис сорулгазы – Христос-тур, өлүм ынчан меңээ бир-ле олча-ажыкты эккээр. ²² А чер кырынга амыдырап артарым дээрге, улам үре-түннелдиг ажылдаарым ол боор. Ынчангаш чүнү шилип алза экизин билбес-тир мен. ²³ Мен болгу дег ийи чүүл аразында турарым бо: менде бо амыдыралдан адырлып, Христос-биле кады турар изиг күзел бар, чүге дээрге меңээ эң-не экизи ол-дур. ²⁴ Ынчалза-даа чер кырынга ам-даа амыдырап артарым силерге оон-даа ажыктыг боор. ²⁵ Ындызыннга быжыг бүзүрээр болгаш, ам-даа амыдырап артарымны, силернин шуптунарның бүзүрелинер бурунгаар шимчезин дээш база оон түннелинде алыр өөрүшкүнер көвүдезин дээш, ам-даа силерге дузалап артарымны билир мен. ²⁶ Ынчангаш, силернин

аранарга катап чедип кээримге, мээң журумда Христос Иисусту алдаржыдар барымдаанар күштүг болзун дээш, артар мен.

²⁷ Чүү-даа болур болза, Христостун Буянның Медээзинге төлептиг бооп амыдыранар. Силерни хайгаарап чеде-даа бээр азы силернин дугайынарда дыңнааш-даа билип алыр болзумза, сагыш-сеткилинер эви чайгылыш чогуу база Буянның Медээде медеглээн бүзүрел дээш эгин кожа турарынарны билип ап чорууйн. ²⁸ Ол ышкаш удурланыкчыларындан чүү-даа дээш коргуп сирилевээниңерни база. Ындыг дидиминер оларның өлүрүнүн, а силернин камгалал алырынарның бадыткалы боор – ол дээрге Бурганнын ачы-үүлези-дир. ²⁹ Чүге дээрге Христоска чүгле бүзүрөп эвес, а Ол дээш хилинчек көрүп, бараан болур онза эргени силерге хайырлаан. ³⁰ Моон мурнунда чорудуп келгенимни билиринер база ам-даа уламчылап турарымны дыңнаанынар ол-ла демиселге киржип турар-дыр силер.

Христостун үлегери-биле биче сеткилдиг болуңар

2 ¹ Ынчангаш Христоска башкарткан амыдырал силерни сорук киирер болза, Оон ынакшылы силерге аргалалды хайырлаар болза, Сүлде-биле кандыг-даа харылзаалыг болзуңарза, энерел болгаш кээргээр сеткил силерде бар болза, ² мени бүрүн аас-кежиктиг кылып каар силер. Чангыс бодалдыг, чангыс ынакшылдыг болуңар, сеткил-сагыжыңар эвин кадып, чангыс эчис сорулгадыг болуңар. ³ Чүгле бот тогдунгаш база адыргааш, кандыг-даа чүве кылбайн көрүнер. Томаарып, куду көрдүңгеш, өскелерни боттарындан өрү көрүнер. ⁴ Силернин кижини бүрүзү чүгле бодунун эвес, а өскелернин эргезының дугайында сагыш човаар уjurлуг.

⁵ Бот-боттарыңар дугайында Христос Иисустун бодаары дег бодап чоруңар. ⁶ Ол Бодунун алыс бүдүжүндөн Бурган-даа чораан болза, Бодунун Бурган-биле дең байдалындан салдынмайн туттунарын кыспаан. ⁷ Оон орнунга Ол эки туразы-биле Бодунда бар турган бүгү туруш-байдалдан ойталааш, чалчанын бүдүжүн хүлээп ап, кижини болу бергеш, кижини дег хевир-шырайлыг көстүп келген. ⁸ Ол өлүмнү, белдир-креске өлүмнү, хүлээп алырынга чедир дыңнангыр болуп, Бодун ынчалдыр куду көргөн! ⁹ Оон ужурунда Бурган Ону эң бедик туруш-байдалче көдүргеш, өске кандыг-даа ат-дужаалдардан артык ат-дужаалды тывыскан. ¹⁰ Ынчангаш Иисустун ат-дужаалыңга алдар кылдыр дээрде, черде болгаш алды оранда бүгү амытан сөгүрүүр, ¹¹ Бурган Аданы алдаржыдары-биле Иисус Христос – Дээрги-Чаяакчы деп, аас-сөстүг кижини бүрүзү ажы-биле медеглээр.

Камгалалыңар дээш сагыш салыңар

¹² Ынчангаш, эргим эш-өөрүм, чүгле араңарга турган үемде эвес, харын оон-даа чугула — мээң чок үемде, меңээ дыннангыр болуп келгениңер дег, боттарыңарның камгалалыңарны коргуп-иргип база Бурганга бүрүн хүндүткел-биле боттандыраңар уламчылаңар-ла. ¹³ Чүгө дээрге Бурган Боду Ооң соругдаан сорулгазын күзелдиңер-биле күүседир арганы силерниң араңарга боттандырып турар. ¹⁴ Шупту чүвени хыйланмайн база кырышпайн кылыңар. ¹⁵ Бо үениң бачыттыг, самыраан улузунуң аразында чурттаан, Бурганның бузутка борашпаан ажы-төлдери дег, кем-буруу чок, арыг боор дээш, ынчап көрүңер. Оларның аразыңа, октаргайда сылдыстар дег, чайынналдыр чырыңар. ¹⁶ Амыдырал дугайында медээни оларга чедиринер. Силерниң ынчаар кылганыңар ачызында, мээң бо чарышка киришкеним база үндүргөн күженим хилис барбаан-дыр деп, Христостуң катап кээр хүнүндө амыраар ийик мен. ¹⁷ Силерниң бүзүрелиңерниң Бурганга салган өргүлүңгө немей, амы-тынымны өргүл кылдыр салыр-даа турган болзумза, ынчан безин өөрүп, ол өөрүшкүмнү силер-биле үлежир ийик мен. ¹⁸ Ооң ужурунда силер база өөрүп-байырлаңар, мээң-биле өөрүшкүңер үлежиңер!

Павелдин айбычылары Тимофей биле Епафродит

¹⁹ Дээрги-Чаяакчы Иисустуң күзел-соруу ындыг болза, удавас Тимофейни силерге чорудуптарымга идегеп тур мен. Силерниң дугайыңарда ооң эккээр медээлери сеткилимни өөртүптөр боор. ²⁰ Силер дээш, ынчалдыр ёзулуг сагыш човаар, сеткил-хөңнүмнү үлежип чоруур өске ол дег кижини менде чок. ²¹ Чүгө дээрге өске арткан улус Иисус Христоска күзенчиг чүүл дээш эвес, а чүгле боттарының эрге-ажыктары дээш сагыш човаар-дыр. ²² А Тимофейниң ажил-херекке шылгаттыңанын, мээң-биле кады, адазы биле оглу ышкаш, Буяныг Медээге бараан болуп келгенин билир силер. ²³ Ынчангаш, мээң херектерим кандыг байдалдыын билген дораан-на, ону силерге чорудуптарымга идегеп тур мен. ²⁴ Дээрги-Чаяакчы-ла ону күзээр болза, силерге бодум база удавас чеде бээримге ыяк бүзүрээр мен.

²⁵ Ол ышкаш мээң хереглелдеримче сагыш салзын дээш чорутканыңар эргелиг эживис, мээң ажил-үүлемни эгин кожа кылчып, кады дайылдажып чоруур кижим — Епафродитти силерге дедир чорударын эргежок чугула кылдыр көрдүм. ²⁶ Чүгө дээрге ол силерни дыка көрүксеп турар база ооң араанының дугайында медээ силерге чеде

берген дээрге, мунгарап турар. ²⁷ Ол, шынап-ла, аажок арааш, өлүр чазып турду, ынчалза-даа мээң мунгаралымга оон-даа улуг мунгарал немешпезин дээш, Бурган ону өршээди (чүгле ону эвес, а мени база). ²⁸ Ону көргөш, аажок өөрүүрүңерни билир мен, мээң мунгаралымны ол-ла харын чавырып тур. Ынчангаш ону силерге чорудар дээн күзел-лим күштелип кел чор. ²⁹ Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, ону улуг өөрүшкү-биле уткунар база ындыг улусту кедергей хүндүлөп чоруңар. ³⁰ Чүгө дээрге ол Христостуң ажил-херээ дээш өлүр чазып, силерниң меңээ чедирип шыдаваан дузаныңарны көргүзүп, меңээ бараан болур дээш, амы-тының артыңа каап чорду.

Бурганның мурнунга ылаптыг актыг боору

3 ¹ Ха-дунма, түннелинде чугаалаарым болза, Дээрги-Чаяакчыга башкарты бергениңер ужун өөрүп-байырлаңар! Силерге чангысла ол чүүлдү катап-катап бижири меңээ берге эвес, а ону дыңнаары силерге кадагалалды хайырлаар. ² Бузут үүлгедикчилеринден кичээниңер! Мага-ботту берттиндирерин суртаалдап чоруурлардан кичээниңер! Ол ыттардан кичээниңер! ³ Чүгө дээрге ёзулуг кыртыжап демдектеткен улус — олар эвес, а бис — Сүлдени дамчыштыр Бурганга бараан болган, Христос Иисуска башкарткан амыдыралывыс дээш аас-кежиктиг база даштыкы ёзулалдарга бүзүрөвес улус-тур бис. ⁴ Шынап, даштыкы ёзулалдарга бодум ынанып боор турдум. Менден аңгы кандыг-бир кижини оларга ынаныр барымдааларын хөй деп бо-даар болза, мээни оон-даа хөй. ⁵ Төрүттүңөш, сес хонганымда, кыртыжап демдектеттим, израиль чондан, Вениаминниң аймаандан үнген ук-ызыгуурлуг мен. Еврей ада-иенден төрүттүңен еврей боор-да, ыдыктыг хоойлуга хамаарылгамны ап көөр болза, фарисей мен. ⁶ Христоска бүзүрөөннөриңиң ниитилелин эң чүткүлдүүм-биле истеп сүрүп келдим, ыдыктыг хоойлуну бүгү чүүлдерге хамаарыштыр бүрүнү-биле сагып келдим.

⁷ Ынчалза-даа ынчан чедиишкиним деп санап чораан чүүлүмнү ам — Христостуң ачызында — хей хоозун деп санап тур мен. ⁸⁻⁹ Ол туржук, мээң Дээрги-Чаяакчым Христос Иисусту билип алырының өндүр чаагайыңа деңнээрге, өске бүгү чүүл шуут херек чок деп санап тур мен. Ол дээш, делегейде арткан бүгү чүүлдү үндүр октапкан мен. Христосту угаап билирим база Ооң-биле бүрүн катчып алырым дээш, ыдыктыг хоойлуну дамчып кээр агартышкынны эвес, а Христоска бүзүрөөринден дөстелир, бүзүрел дамчыштыр Бургандан кээр агартышкынны тып алырым дээш, өске бүгү чүүлдү бок деп санап тур

мен. ¹⁰Мээң байгы-ла билип алыксаан чүүлүм – Христосту билип алыры, тодаргайлаар болза, Ону өлүглерден катап диргизипкен күштү билип алыры, өлүрде безин Ооң өлгени ышкаш өлүрү база Ооң хилинчээн үлежири болур. ¹¹Ооң өлүглерден катап дирилгени дег, канчап-чооп-даа болза катап дирлиримге идегеп тур мен.

Сорулгаңар чедип алыры-биле чүткүдүңер

¹²Ол сорулгамны чедип ап, сайзырангай апардым дивейн-дир мен, ынчалза-даа Христос Иисустун мени Бодунче хаара туткан сорулганын чедип алыр дээш, бар шаам-биле чүткүп чор мен. ¹³Ха-дунма, бодунду ол бүгүге четкен мен деп бодавадым, а чүгле соомда калган бүгү чүүлду уттупкаш, мурнумда турар чүүлге чедери-биле чүткүп чор мен.

¹⁴Христос Иисусту дамчыштыр алзын дээш, Бурганнын мени кыйгырганы шанналче – мөңгө амыдыралче бурунгаар чүткүп чор мен. ¹⁵Бис, угаан-сарылы четчип, бышкан улус, дөгере ындыг бодалдыг болзувусса эки. А кандыг-бир айтырыгже көрүжүнер бистиинден аңгы болза, Бурган ону база силерге тодарадып бээр. ¹⁶Ындыг-даа болза, чүңү билип алган болдур бис, оон аайы-биле улаштыр амыдырап көрээли.

¹⁷Ха-дунма, мээң үлегеримни эдерерин уламчыланаар. Ол ышкаш силерге тодарадып бергенивис шын үлегериниң аайы-биле амыдырай берген өске улусче кичээнгей салып көрүнер. ¹⁸Мооң мурнунда силерге чугаалап турган чүвемни, караам чажын төп, катаптап тур мен: хөй-ле өске улус Христостун белдир-креске өлүмүнүн дайзыннары дег амыдырап чорлар. ¹⁹Оларның салым-чолу – тамыга кеземче көөрү, оларның бурганы – хырын база оларның алдар-макталы – боттарын бужартадып турар чүүл. Оларның байгы бодалдары бо делегейниң ажил-херектеринче угланган. ²⁰А бистиң төрөөн чуртувус – дээрлерде. Камгалакчывыс, Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостун оортан кээрин манап турар бис. ²¹Өске бүгү чүүлду ону дамчыштыр чагырып шыдааны Бодунун күчү-күжүнүн ачызында, Ол чөгенчиг мага-боттарывысты өскерттүпкеш, оларны Бодунун алдаржып чыраан мага-бодунга дөмей кылыптар.

Бодун канчаар алдынарының дугайында

4 ¹Ынчангаш, эргим, сактып ийлээн ха-дунмам, аас-кежиим болгаш шаңналым силер: Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, быжыг турунар.

²Дээрги-Чаяакчыга бүзүрээнинер ачызында эп-сеткилдиг болу берип көөрүн Еводия биле Синтихиядан база ээрежип дилеп тур мен.

³Мээң шынчы эжим*, сени база дилеп тур мен: бо херэеженнерге дузадан кат. Олар мээң-биле, Климент-биле база амыдыралдын номунче аттарын киир бижээн өске-даа кады ажилдап турар эштерим-биле кады Буянныг Медээ дээш, эгин кожа туржуп келгеннер болгай.

⁴Дээрги-Чаяакчыга башкартып амыдырааш, үргүлчү өөрүп-байырланар. Катап-катап чугаалаайн: өөрүп-байырланар! ⁵Улуска чөпшүл, дыңнангыр хамаарылганар бүгүдеге билдине берзин. Дээрги-Чаяакчы мырынай чоокта турар. ⁶Чүү-даа дээш, сагыш човаванар, харын боттарынарын дилег-човаанарны Бурганга ажыдып берип, мөргүнер, Аңаа үргүлчү өөрүп четтириңер. ⁷Ынчан улустун угаап-билиптер шаандан ажа бээр Бурганнын амыр-тайбыны чүректеринер болгаш угаан-сарылынарын Христос Иисуска башкартканынар дамчыштыр кадагалаар.

⁸Ха-дунма, түннелинде силерге чугаалап каайн, бодалдарынарын чүгле буянныг болгаш макталга төлептиг чүүлдер-биле иштеп көрүнер: алыс шынныг, чаагай сеткилдиг, чөптүг, арыг база ынакшылга болгаш ат-алдарга төлептиг чүүлдер ол-дур. ⁹Силерниң менден өөренип азы хүлээп алганынар, көрүп азы дыңнап алганынар бүгү чүүлду херек кырында ажыгланаар-ла. Амыр-тайбынның үнер дөзү – Бурган ынчан силер-биле кады боор.

Хайырлал белектер дээш өөрүп четтиришишин

¹⁰Мен дээш, ам база сагыш човап эгелээринерге, Дээрги-Чаяакчыга башкарткан амыдыралымга шын сеткилимден өөрүп тур мен. Ийет, үргүлчү сагыш човап келген болбайн канчаар силер, чүгле оонарын көргүзүптер арганар чок турган-дыр. ¹¹Кандыг-бир чүве хереглээш, ону чугаалаан деп бодаванар, чүге дээрге кандыг-даа байдалдарда менде бар чүве-биле сеткил ханып өөрөнгөн мен. ¹²Түрегделди-даа, элбекшилди-даа көрүп эрттим, кажан-даа, кандыг-даа байдалдарга чорааш, тодуг азы аш-даа, эндерик хөй азы эвээш-биче кошкулдуг-даа болзумза, аңаа сеткил ханарының чажыдын ажыдып алган мен. ¹³Меңээ күштү хайырлап турар Христостун ачызында чүңү-даа шыдажып эртер мен. ¹⁴Ындыг-даа болза, мээң човаланым үлешкеш, эки херекти кылган-дыр силер.

* ^{4:3} «Мээң шынчы эжим» – грек дылда «сизиг» деп сөс бо утканы илерединден аңгыда, Павелдиң Сизиг деп эжиниң ады бооп турар чадавас.

¹⁵ Буянныг Медээни силерниң аранарга суртаалдаарым эгезинде, Македониядан чоруй барган турумда, силерниинден өске, чангыс-даа Бурганга бүзүрэннер ниитилели мээң чидириглерим болгаш ты-выштарымны үлешпейн келгенин эки билир силер, филиппийжилер. ¹⁶ Фессалоника хоорайга турумда безин, чединмес апарган үемде, чангыс эвес удаа дузалаан болгай силер. ¹⁷ Хайырлал белээ дилээш, ынча дивейн-дир мен. Харын кылып турар чүүлүнер силерге ажыктыг үре-түннелди көвүдөдир бээрин күзеп тур мен. ¹⁸ Епафродитти дамчыштыр чоруткан хайырлал белектеринерни алдым. Мээң хереглелимден-даа хөйүнү берген болдунар, ынчангаш ам хереглээн бүгү чүүлүм бар. Белектеринер – Бурганга таарымчалыг чаагай өргүлдерниң айдызааны дег болду. ¹⁹ Мээң Бурганым база силерниң бүгү хереглелдеринерни Христос Иисусту дамчыштыр Бодунуң алдарлыг эртине-байлактарындан хандырып бээр! ²⁰ Бурганывыс болгаш Адавыска кезээ мөңгөдө алдар бактаазын. Аминь.

Түңнел байыр чедиришишкиннери

²¹ Христос Иисустуң улузу апарган бүгү улуска байыр чедирдим. Мээң-биле кады турар ха-дуңма база силерге байыр чедирип тур. ²² Бурганның бүгү улузу, ылаңгыя императорнуң өргээзинде бараан болуп турарлар, силерге байыр чедирип турлар. ²³ Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостуң авыралы силерниң сүлдөнерге бактаазын!*

* ^{4:23} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

КОЛОССЧУЛАРГА ЧАГАА

Кирилде сөстөр

1 ¹ Бурганның күзел-соруун ёзугаар Христос Иисустуң элчини болган Павелден база бүзүрэн эживис Тимофейден байыр. ² Колосста Бурганның улузунга, Христоска башкарткан Бурганга шынчы ха-дуңмавыска бижидим.

³ Бурган Адавыстан* келген авырал болгаш амыр-тайбың силерге бактаазын!

Колоссчуларның бүзүрели болгаш ынакшылы

Силер дээш, мөргүп тура, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун Адазы боор Бурганга үргүлчү өөрүп четтирер-дир бис. ⁴ Чүгө дээрге бис Христос Иисуска бүзүрээниңер дугайында база Бурганның бүгү улузунга ынакшылыңар дугайында дыңнап кагдывыс. ⁵ А бүзүрелиңер болгаш ынакшылыңар силерни дээрде манаан, идегеп турар чүвөңерден төрүттүнгөн. Ол бүгүнүң дугайында эң баштай Буянныг Медээниң алыс шын суртаалын дамчыштыр дыңнаан силер. ⁶ Ук Буянныг Медээ силерде база чеде берген болгай. Бурганның авыралының дугайында эң баштай дыңнап кааныңар база ооң алыс шынныын билип кааныңар хүнден бээр силерниң аранарга кандыг болчук, Буянныг Медээ бүгү делегейге база шак ынчаар өзүп көвүдөп, үре-түннелин көргүзүп турар. ⁷ Силер ол авырал дугайында бис-биле дөмей ажыл кылып чоруур ханы ынак эживис, силерге ажыктыг боору-биле Христоска шынчы бараан бооп турар Епафростан дыңнаан силер. ⁸ Оон ангыда, Ыдыктыг Сүлдениң силерге хайырлааны ынакшыл дугайында база ол биске чугаалаан.

Христос болгаш Ооң ажыл-херээ

⁹ Ынчангаш ол бүгүнүң дугайында дыңнап каан хүнүвүстен бээр силер дээш, үзүк-соксаал чок мөргүп тур бис. Бурган силерге Сүлдөге

* ^{1:3} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бурган Адавыстан» деп сөстөргө «База Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостан» деп сөстөрни немээн.

башкарткан мерген угаан болгаш тодаргай угаашкын-биле Ооң күзел-соруун эң долу билип аар аргадан бээрин дилеп тур бис. ¹⁰Дээрги-Чаяакчыга төлептиг амыдырал-биле амыдыраарыңар дээш; Ооң сеткили ханар бүгү чүүлдерни кезээде кылырыңар дээш; кандыг-даа буянның ажыл-херээнерниң үре-түннелдиг боору дээш база Бурган дугайында билиинерниң өзери дээш, мөргүп келдивис. ¹¹Ындыг боор кылдыр, Ол силерни Бодунуң өндүр улуг күчүзүңге чүүлдештир кандыг-даа күш-биле быжыктырзын база бүгү чүвени туруштуу-биле шыдажып эртер арганы силерге хайырлазын. ¹²Бодунуң улузунуң чырыткылыг өңчүзүңден үлүг алыр арганы силерге бергени дээш, Адага өөрүшкү-маннайлыг өөрүп четтириңер. ¹³Бурган бисти караңгының чагыргазындан хостааш, Бодунуң ханы ынак Оглуңуң Чагыргазыңче көжүрүп эккелген. ¹⁴Бис Ооң ачызында* хосталганы – бачыттары-высты өршээрин чедип алган бис.

¹⁵Христос дээрге көзүлбес Бурганның каракка көстүр овор-хевири-дир. Ол – эң улуг Оглу-дур, бүгү чаялганың Баштыңы-дыр. ¹⁶Чүге дээрге Бурган дээрде-даа, черде-даа турар база көстүр-даа, көзүлбес-даа бүгү чүвени: дүжүлгелерде орарларны, күштерни, чагырыкчыларны болгаш эрге-чагырга ээлериң Христосту дамчыштыр чаяган. Бүгү чүве Ону дамчыштыр база Ооң-биле харылзаалыг бооп чаяаттыңан. ¹⁷Ол хамыктың мурнунда бар турган, бүгү чүве Ону дамчыштыр харылзажып, аразында чогумчалыг тудушкан. ¹⁸Ол мага-боттуң азы Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң база Баштыңы. Ол – эң улуг Оглу, өлүглерден эң баштай катап дирлип келген бүгүдениң эге дөзү. ¹⁹Чүге дээрге Бодунуң бүдүн-бүрүн бүдүжү Христоска база бар турзун деп, Бурган күзөөн-дир. ²⁰Бурган Христосту дамчыштыр бүгү чүүлдерни Боду-биле эптештирип алырын күзөөн. Ооң белдир-креске төккөн ханың дамчыштыр Бурган дээрде-даа, черде-даа бар бүгү чүүлдер-биле эл-хол бооп, эптежип алган.

²¹Бир шагда бузуттуг херектеринер болгаш сагыш-бодалдарыңар ужун Бурганның дайзыннары, Оон аңгылаткан улус чордунар. ²²Бурган ам Христостуң эът-мага-бодун база Ооң өлүмүн дамчыштыр силерни Боду-биле эптештирип алган. Ол силерни Бодунга шынчы, кем-буруу чок улус кылдыр хүлээп аар дээш ынчанган. ²³Чүгле бүзүрелинер быжыг болгаш чаныш-сыныш чок улус бооп көрүнер, Буянның Медээни дыңнап каарыңарга, силерге хайырлаан

* ^{1:14}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Ооң ачызында» деп сөстөргө «База Ооң ханың дамчыштыр» деп сөстөрни немээн.

идегелден кажан-даа өскээр барбанар. Ол Буянның Медээни дээр адаанда амыдыраан бүгү амылыг амытанга медеглээн, силер база дыңнадыңар чоп. А мен, Павел, ол Буянның Медээниң бараан болукчузу апардым.

Павелдиң Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге бараан болганы

²⁴Мен ам силер дээш көргөн хилинчээм ужун өөрүп тур мен. Чер кырынга амыдыралымга хилинчек көрүп тура, Ооң мага-боду боор Бурганга бүзүрөөннер ниитилели дээш, Христоска хамааржыр хилинчектин четпейн барган хемчээлин эчизинге чедирип турарым бо. ²⁵Бурганның меңээ дааскан даалгазын ёзугаар Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң бараан болукчузу апардым. Бурган меңээ Ооң медээзин эң долузу-биле силерге медеглээр айтышкын берген. ²⁶А ол медедэ – бүгү салгалдардан бүгү үелерде чажырып келген чажыт-тыр. Бурган ам ол чажытты Бодунуң улузунга ажыдып берген. ²⁷Өске бүгү чоннарның аразыңга кайы хире эртинге-байлак болгаш алдар ол чажытта барын Бурган Бодунуң улузунга ажыдар бодаан. А ук чажыт – Христостуң силер-биле кады амыдырай бергенинде. Христос дээрге Бурганның алдарыңдан үлүг алыр идегелинер-дир. ²⁸Кижин бүрүзүн Христоска башкарткан бышкан амы-хуу кылдыр Бурганның мурнунга эккеп көргүзөр дээш, улусту бисте бар-ла мерген угаан-биле айттып-сургап, өөредип, Христосту оларга суртаалдап турар бис. ²⁹Ол сорулганы боттандыраар дээш ажылдап, Христостуң меңээ бергени, меңээ күчүлүг салдарын көргүзүп турар бүгү чүткүл-күжүм-биле демисежип чоруурум бо-дур.

2 ¹Силер дээш, Лаодикияда чурттаан Бурганга бүзүрөөннер дээш база арын көржүп душпааным өске бүгү улус дээш, кайы хире чаныш-сыныш чок демисежип келгенимни билип аарыңарны күзеп тур мен. ²Олар Бурганның чажыды азы Христосту билип алырының хайырлап бээри бүзүрел-биле бажын ажыр байызыннар дээш, оларның чүректерин ынакшылдың чештинмес доңу-биле доннап, соруку кириер дээш, ол бүгүнү кылып келдим. ³А Христоста мерген угаан болгаш билигнин хамык эртинге-байлаан шыгжаан. ⁴Кым-даа силерни ааска чагай оптуг сөстөр-биле дуурайлап шыдавазын дээш, силерге ону чугаалап тур мен. ⁵Мага-бодум араңарга турбаза-даа, сүлдем силер-биле кады. Ол ышкаш силерниң сырый катгышканыңарны, Христоска бүзүрөөниң кайы хире быжыын көргөш, өөрүп тур мен.

Кижиниң шажын-чүдүлгезиниң эвес, а Христостуң чалчалары болуңар

⁶ Бир-тээ, Христос Иисусту Дээрги-Чаяакчывыс деп хүлээп көргөн болганыңарда, Ооң-биле харылзаалыг амыдыраңар. ⁷ Христостан ханы дазыл тыртып, амыдыралыңарны Ооң үндезининге тудуп үндүрүнер, силерге суртаалдааны дег, бүзүрелиңерден күш кириңер. Дээрги-Чаяакчыга өөрүп четтиргениңер илерээшкини эриин ашсын! ⁸ Кичээниңер: силерни кандыг-бир кижиге Христостан эвес, а улустуң чаңчылдарыңардан, бо делегейниң башкарыкчы хоойлу-дүрүмнеринден укталган меге хоозун угаашкыңар-биле дуурайлап кааптазын. ⁹ Чүге дээрге Бурганның бүдүн-бүрүн бүдүжү Христоста боттангаш, эът-мага-боттуг бооп, амыдырай берген. ¹⁰ Бүгү күштерниң болгаш эрге-чагырга ээлериниң Баштыңы боор Аңаа башкарткаш, силер база бүрүн үнелиг амыдыралды алган силер. ¹¹ Аңаа башкаргы бергеш, кыртыжап демдектээшкинни база алган силер. Ынчалза-даа кижиге холу-биле кылган кыртыжап демдектээшкин эвес-тир ол — бачыттыг бүдүжүнерни адыра сивирип каапкан — Христостуң кылган кыртыжап демдектээшкини ыңдыг болган-дыр! ¹² Силер сугга суктуруп тура, Христос-биле кады ажааттыргаш, а оон Ону өлүглерден ковайтыпкан Бурганның күчүзүңге бүзүрэниңер дамчыштыр Ооң-биле кады катап дирилген силер.

¹³ Бир шагда бачыттарыңар ужун база кыртыжап демдектеттирбээн бачыттыг бүдүжүнер ужун өлүг чордуңар. Ынчалза-даа Бурган ам силерни Христос-биле кады амыдыралче тынгарыпкан. Ол бистин бүгү бачыттарывысты өршээген. ¹⁴ Ол ыдыктыг хоойлунуң биске удур бижээн айтышкыңарының даңзызын — өрелеривистин даңзызын балап каапкаш, ону белдир-креске чыпшыр кадап, күш чок болдурду. ¹⁵ Христос* күштерни болгаш эрге-чагырга ээлерин демисежир харык чок кылып, ажы-биле сойгалап, кочу-шоотка кииргеш, тиелекчинин байырлыг чыскаалында туттурукчуларны дег, белдир-крестин күжү-биле Бодунуң соондан эрттире берген.

¹⁶ Ынчангаш чүнү ижип-чип турарыңарга база шажынчы байырлал хүннеринге, ай чаазыңа азы амыр-дыш хүнүңге сылдаглап, кымның-даа силерни буруу шаварын болдурбаңар. ¹⁷ Ол бүгү дээрге чедип кээр журулуг чүүлдүн чүгле хөлегези-дир, а алыс утка-дөс,

* ^{2:15} Бо шүлүкте Бодун көргүзүп турар амы-хуу Христос-даа, Бурган Ада-даа бооп боор.

үндезин — Христоста! ¹⁸ Томаараан бооп баажыланганыңдан мага ханып, дээрнин төлээлеринге мөгейип, көргөн* ажыдышкыңарыңа ооргаланып, өрү көрдүнүп чоруур улустуң силерни буруу шава бээрин болдурбаңар. Олар кижиге бүдүжүнүң тывылдыраы угаанга чагырткаш, хей-ле улургаарлар. ¹⁹ Ындыгларда мага-боттуң Баштыңы боор Христос-биле харылзаа чок. А ол Баштың бүгү кезектери сиирлер болгаш чүстер дузазы-биле каттыжып тудушкан бүдүн мага-ботту башкараңарга, мага-бот бүрүнү-биле Бурганның күзеп-бодааның эзугаар өзүп-мандыыр.

Христос-биле кады өлүрү болгаш амыдыраары

²⁰ Христос-биле кады өлү бергеш, бо делегейниң башкарыкчы хоойлу-дүрүмнеринден хостуг апарган силер. Чүге-ле ам, бо делегейге хамааржыр хевээр дег, мындыг айтышкыңарга чагыртып чоруур силер: ²¹ «Ону тутпа!», «Ону амзава!», «Аңаа хол дегбе!» ²² Ол бүгү хоруглуг чүүлдер дээрге, ажыглаан соонда күш чок апаар чүүлдер-дир, оларның ажыглалы-даа ол-дур. Ындыг сагылгалар дээрге, чүгле улус чогааткан дүрүмнер болгаш өөредиглер-дир! ²³ Ол бүгү дүрүмнер, чүгле даштыңдан көөрге, мерген угаанныг бооп сагындырар. Оларда чүгле кижиниң чогаатканы чүдүлге, меге томаарышкын болгаш мага-боттуң чилчин үзер чорук бар, а бачыттыг бүдүжүңге удур туржур кандыг-даа күш чок!

3 ¹ Бир-тээ, Бурган силерни Христос-биле кады катап диргизип каан болганда, Христостуң Бурганның он талазында саадаан черинче, дээрге турар чүүлдерге чүткүнер. ² Бодалдарыңарны бо черде эвес, а дээрге турар чүүлдерге шигленер. ³ Бо делегейге хамаарыштыр өлгөн болгай силер, а чаа амыдыралыңар Христос-биле кады Бурганда хоргадай берген. ⁴ Амгы амыдыралыңарның үнер дөзү — Христос ээп кээрге, силер база Ооң алдарыңа бүргеткен көстүп кээр силер.

⁵ Ынчангаш силерге бар турган кижиге бүдүжүңден кээр бүгү чүүлдү: самыраар чорукту, чүдек-бужар чорукту, туттунмас туралаашкыны, ыят чок күзээшкиннерни болгаш алык-сак-чиксек чорукту (а ол дүрзү-бурганга чүдүүрүндөн ынай-даа ылгал чок) доп-дораан узуткаңар! ⁶ Ол бүгү чүүл Бурганны дыннаваас улусче Ооң килениң халдадыр.

* ^{2:18} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «көргөн» эвес, а «көрбээн» деп бижээн.

⁷ Бир шагда силер база ындыг күзээшкиннер аайы-биле амыдырап, бодунарны база ынчалдыр алдынып чораан силер.

⁸ А ам ол бүгүнү: дошкууралды, киленни, өш-өжээни, нүгүл-хопту болгаш үй-балай сөстөр эдерин ыңай ап октаптынар. ⁹ Бот-боттарынарны мегелевенер, чүге дээрге биеэги бүдүжүнерни оон бүгү үүлгедиглери-биле ыңай ап октапкан, ¹⁰ чаа кижиниң бүдүжүн — чаа «мен»-ни кедип алган болгай силер. Ол чаа «мен» Чаяакчының омур-хевиринге улам дөмейлежип, Бурганны алыс шын билип аарынче чоокшулап, үргүлчү чаартынып орат. ¹¹ Түңнелинде чаа кижидүжүндө: грек, иудей; кыртыжап демдектеткен азы кыртыжап демдектетпээн кижиде; варвар, скиф*; кул, хостуг хамааты деп ылгаашкын чок. Чүглө Христос бар, Ол — бүгүдө болур база Ол — бүгүдеде бар!

¹² Бир-тээ, Бурганның шилип алганы ынак, ыдыктыг улус болганынарда, ээ көрүүшкүннү, буянны, биче сеткилди, томаарышкынны, шыдамык чорукту «кедип алынар». ¹³ Бот-боттарынарга шыдамык хамаарылгалыг бооп, кайы-бирээнер өске-бир эжинге хомудап-даа турза, бот-боттарынарны өршээнер. Дээрги-Чаяакчының силерни өршээгени дег, силер база ынчалдыр өршээнер! ¹⁴ А чүнүң-даа кырынга бүгүдени болбаазын чаңгыс-эп кылдыр тудуштуруп ынакшыл турар болзун. ¹⁵ Христостун ээкээри амыр-тайбың чүректинерни углап-баштазын, чүге дээрге Бурган силерни амыр-тайбыңче кый деп, чаңгыс мага-ботче тудуштурган-дыр. Ол дээш, өөрүп четтиринер! ¹⁶ Христостун сөзү оон бүгү байлакшылы-биле силерниң аранарга амыдыразын. Силер ынчан бот-боттарынарны чедишкен мерген угаан-биле өөредип база сургап, а ол ышкаш сеткилинер ханызындан өөрүп четтирип чоруурунар Бурганга ыдыктыг ырлар, йөрөөлдер болгаш Сүлдеге сорук кирипкен ырлар ырлап шыдаар силер. ¹⁷ Кылып турар бүгү чүүлдеринер — сөстөр-даа, ажил-херектер-даа Дээрги-Чаяакчы Иисустун ады-биле болуп турзун, Бурган Адага Ону дамчыштыр өөрүп четтирип турар болгай силер.

Христиан өг-бүлө

¹⁸ Кадайлар, ашактарынарга чагыртынар, чүге дээрге Дээрги-Чаяакчыга башкарткан улус боттарын ынчаар алдынар ужурлуг. ¹⁹ Ашактар, кадайларынарга ынак болунар, оларны кадыг-дошкун аажылаванар.

* ^{3:11} Варвар, скиф — гректерниң көрүжү-биле грек культурага хары, черлик аймак-чоннарны олар ынча деп адап турганнар.

²⁰ Ажы-төл, бүгү талазы-биле ада-иенерни дыңнанар, чүге дээрге ындыг аажы-чаңынар Дээрги-Чаяакчыга таарымчалыг. ²¹ Ада-ие, ажы-төлүнерни бужургандырбанар, оон башка оларның хөңнү калып каар.

²² Кулдар, бо делегейде ээлеринерни бүгү талазы-биле дыңнанар. Чашпаа улус ышкаш, карак чаап эвес, а ак сеткилдиг, Дээрги-Чаяакчыны хүндүлөп, дыңнанар. ²³ Чүнү-даа кылып турзунарза, ону улус дээш эвес, а Дээрги-Чаяакчы дээш кылганынар дег, ак сеткилдиг ажилданар. ²⁴ Дээрги-Чаяакчы силерге шаннал кылдыр өңчү бээрин утпанар. Дээрги-Чаяакчы Христоска бараан бооп турар болгай силер. ²⁵ Бак чүүл үүлгедип турар кижиде харыы бак чүүлдү ол-ла хемчээл-биле алып, чүге дээрге Бурган улусту ылгай көрбөс.

4 ¹ Элер, силер база кулдарынарны ак сеткилдиг болгаш чөптүг аажыланар. Силерниң база дээрде Ээнер барын утпанар.

Өске чагыг-сүмелер

² Чүткүлдүг мөргүнер, мөргүп тура кичээниңер база өөрүп четтиринер! ³ Бис дээш база Бурган медээвиске орукту ажыдып берип, Христостун чажыдын суртаалдаар арганы биске берзин дээш, мөргүнер. Ол суртаал ужун мен ам хоругдал адаанда тур мен. ⁴ Улуска ол чажыгты болур-чогууру-биле, мээ-медерелче синдиктир медеглээрим дээш, мөргүнер. ⁵ Бурганга бүзүрөвээн улус-биле боттарынарны сарыылдыг ап, кандыг-даа арганы ажыпланар. ⁶ Кижиде бүрүзүңге херектиг харыы туруп шыдаар кылдыр, чугаанар үргүлчү чедингир болгаш чечен-мерген болзун.

Түңнел байыр чедиришишкиннери

⁷ Силерге мээң дугайымда бүгү чүвени Тихик чугаалап чедер. Ол Бурганга бүзүрөөн ханы ынак эжим-дир база Дээрги-Чаяакчыга шынчы бараан болуп, кады ажилдап турарым кижидир. ⁸ Ону силерже чорудуп турар сорулгам мындыг: ол бистиң канчаар амыдырап-ажылдап турарывысты силерге дыңнаткаш*, сеткил-сагыжынарны сорук киризин. ⁹ Тихикти мен бүзүрөөн база ханы ынак эживис

* ^{4:8} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Ол бистиң канчаар амыдырап-ажылдап турарывысты силерге дыңнаткаш» деп сөстөрни эвес, а «Ол силерниң канчаар амыдырап-ажылдап турарынарны билип алзын база» деп сөстөрни бижээн.

Онисим-биле кады силерге чоруттум. Ол силерниң чангыс чер чурттугларынарның бирээзи боор кижиге. Мында чүү болуп турарын олар силерге бирден-бирээ чок чугаалап чедерлер.

¹⁰ Мээң хоругдал адаанда кады турар эжим Аристарх биле Варнаваның төрөл дунмазы Марк олар силерге байыр чедирдилер. (Маркка хамаарыштыр айтышкын алган силер: ол силерге чеде бээрге, ону хүндүткел ёзузу-биле уткуңар.) ¹¹ Иуст деп адаткан Иисус база силерге байыр чедирип тур. Бурганның Чагыргазы дээш, мээң-биле кады ажылдап турар улустуң аразында чүгле олар иудейлер чүве. Олар меңээ улуг деткимче бооп келдилер.

¹² Епафрас база силерге байыр чедирип тур. Ол силерниң бирээр-дир база Христос Иисустуң чалчазы боор кижиге-дир. Силер дээш, ол үргүлчү аажок чүткүлдүг мөргүп, Бурганның күзел-соруунга бүрүнү-биле чагырткан, четчип-бышкан болуруңар дээш, Бургандан дилеп турар-дыр. ¹³ Ооң силер дээш база Лаодикияда, Иерапольда чурттаан бүзүрөөн улус дээш, кайы хире карак кызыл ажылдап турарын бодум херечилеп тур мен. ¹⁴ Бистин ханы ынак эмчивис Лука биле Димас олар база силерге байыр чедирип турлар. ¹⁵ Лаодикияда бүзүрөөн ха-дунмага, а ол ышкаш Нимфага* база ооң бажыңында чыгылып турар Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге мээң байырым чедиринер. ¹⁶ Бо чагааны араңарга номчуп дооскаш, ону лаодикияжыларның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге база номчуур кылдыр дамчыдып беринер. А силер Лаодикиядан чедип кээр чагааны база номчуңар. ¹⁷ Архиппке мынча деп чугааланар: «Дээрги-Чаяакчыга бараан боор дээш хүлээнген ажыл-херээнни албан күүседиринге бүзүрелдиг бол».

¹⁸ Бодумнуң холум-биле бижип олур мен: Павелден байыр. Хоругдал адаанда турарымны утпаңар. Бурганның авыралы шуптуңарга бактаазын!**

* ^{4:15} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде Нимфа (Нимфия) деп кыс атты эвес, а Нимфан деп эр атты бижээн.

** ^{4:18} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

ФЕССАЛОНИКАЖЫЛАРГА БИРГИ ЧАГАА

Кириилде сөстөр

1 ¹ Павел, Сила болгаш Тимофейден байыр! Фессалоникада Бурган Ада болгаш Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христоска бүзүрөөннер ниитилелинге бижидим. Силерге авырал* биле амыр-тайбың бактаазын!

Фессалоникажыларның бүзүрели болгаш амыдыралы

² Мөргүл кылган санывыста-ла силерни сактып, дөгереңер дээш, Бурганга үргүлчү өөрүп четтирер-дир бис. ³ Силерниң бүзүрелиңер дээш ажыл-херээннерни, ынакшылыңардан сорук кирген ажылыңарны, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христоска идегелиңерниң чайгылыш чогуң Бурган Адавыстың мурнунга доктаамал сактып чор бис. ⁴ Ха-дунма, Бурганның силерге ынаан, Ооң силерни шилип алганын билир бис. ⁵ Чүге дээрге бистин эккелгенивис Буянның Медээ силерге чүгле сөс кырында эвес, а күчүлүү-биле, Ыдыктыг Сүлдени дамчыштыр, алыс шынга бүрүн бүзүрел-биле чедип турар. Аранарга тургаш, силерге буянның болзун дээш, канчаар амыдырап келгенивисти көргөн болгай силер. ⁶ Бисти база Дээрги-Чаяакчыны боттарыңарга өтүнер үлегер кылып алган силер. Буянның Медээни улуг хилинчек көрүп, ынчалза-даа Ыдыктыг Сүлдениң бээри өөрүшкү-биле хүлээп алган силер. ⁷ Ынчангаш Македония болгаш Ахайя можуларда бүгү бүзүрөөн улуска үлегер апардыңар. ⁸ Дээрги-Чаяакчының медээзи ам силерни дамчып, чүгле Македония болгаш Ахайяга эвес, а чер болганга нептерей берген. Бурганга бүзүрөөннер кайда-даа билдингир апарган, бис ам ол дугайында чүнү-даа чугаалавайн барып

* ^{1:1} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «авырал» деп сөске: «Бурган Адавыс болгаш Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостан келген» — деп сөстөрни немээн.

боор бис. ⁹Бисти канчаар хүлээп алганынар дугайында, дүрзү-бурганнардан ойталааш, алыс шын дириг Бурганга бараан боору-биле Олче канчаар ээлгениңер дугайында бүгү өске улус боттары биске чугаалап турар апарды. ¹⁰Улус силерни Бурганның Оглу Иисустун дээрден чедип кээрин манап турарлар дээр-дир. Бурган Иисусту өлүглерден катап диргискен, а Ол бисти Бурганның кел чыдар киленинден камгалаар.

Павелдиң Фессалоникага ажыл-чорудулгазы

2 ¹Бистиң силерге кээп чораанывыс түңнел чок болбаанын боттарынар билер силер, ха-дунма. ²А ооң мурнунда Филиппыга кайы хире хилинчек көрүп, дорамчыладып келгенивис база силерге билдингир. Ынчалза-даа күштүг удур хөделиишкин турда-ла, Бурганывыс биске Ооң Буянның Медээзин силерге дидими-биле суртаалдаар арганы берген. ³Силерни кыйгырган өөрөдивиисте кандыг-даа будулгаазынныг, чүдек-бужар сагыш чок, бис кымны-даа мегелевейн турар бис. ⁴А Буянның Медээни суртаалдаарын дагзыры-биле Бурганның шылгааны улус дег чугаалап тур бис. Ынчангаш бис чугаалап тура, улустун эвес, а чүректеривисти билер Бурганның сеткили ханзын дээш, кызыткан бис. ⁵Шынап-ла, силер билер силер, кажан-даа авыяастап чорбаан бис, чажырап хире хуу ажык-кончаа сүрген сагыжывыс-даа чок турган; херечивис – Бурган ол-дур! ⁶Силерден-даа, өске улустан-даа алдар-мактал дилевээн бис. ⁷Христостун элчиннери болгаш, силерден бараан болушкун манап, негээр эргелиг турган бис, ынчалза-даа чаш төлдери дээш, иениң сагыш човаары дег, силерге аажок уян-чымчак хамаарылга* көргүстүвүс. ⁸Силерге ыңдыг күштүг ынак болгаш, чүгле Буянның Медээни эвес, а амы-тынывысты силерге хүлээдип бээринге белен турдувус. Биске ол хире эргим болдунар! ⁹⁻¹⁰Ха-дунма, кайы хире чилчик үзүлдүр ажылдап, бергелерни эртип келгенивисти билер силер. Бурганның Буянның Медээзин силерге суртаалдап тура, кайынарны-даа шүүдетпес дээш, дүне-хүндүс дивейн ажылдап, бүзүрөөн силерге хамаарыштыр боттарывысты Бурганның мурнунга арыг-шынчы, төлептиг ап келгенивисти билер силер, Бурган база ону херечилээр. ¹¹Ада кижиниң ажы-төлүн эки көөрү дег, силерниң кижы бүрүзүн ынчаар эки көрүп келгенивисти билер силер: ¹²«Ооң Чагыргазы

* ^{2:7}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Аажок уян-чымчак хамаарылга» эвес, а «Чаш уруглар ышкаш» деп бижээн.

болгаш алдарын үлежири-биле силерни кыйгырган Бурганның мурнунга төлептиг чурттанар» деп, бис силерни сорук кирип, аргалап база үттеп-сургап келген бис.

Иудеяда христианның үлегери

¹³Бистен дыңнааныңар Бурганның медээзин хүлээп аарда, ону кижы сөзү дег эвес, а ооң херек кырында кандызы дег: бүзүрей бээриңерге, силерге күчүлүг салдар чедирип турар Бурганның сөзү дег кылдыр хүлээп алган силер. Үзүк-соксаал чокка Бурганга өөрүп четтиривистиң база бир чылдагааны ол-дур. ¹⁴Иудеяда турар Христос Иисуска башкарткан Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинин үлегерин эдерген болгай силер, ха-дунма. Чүге дээрге оларның иудейлерден когарааны дег, силер база боттарыңарның-на чаңгыс чер чурттугларыңардан когарап турар-дыр силер. ¹⁵Иудейлер, ооң мурнунда медээчилерин өлүрүп турганнары дег, Дээрги-Чаяакчы Иисусту өлүрүп кааннар, а бисти истеп сүрүп турганнар. Оларның ажыл-херээ Бурганга таарымча чок база бүгү кижы төрөлгөтенге удур бооп турар. ¹⁶Олар биске камгалал дугайында Буянның Медээни өске чоннарга чедиреринге шаптык кадып, ооң-биле бачыгтарының аян долдуруп турарлар. Ынчалза-даа Бурганның килени ам-на оларның кырынче чылча дүжер!

Павелдиң Фессалоникаже аажок катап келиксээни

¹⁷Ха-дунма, кезек өйде бисти силерден чарыптарга, сеткиливис тулуш харылзаалыг хевээр-даа болза, өскүссүрөөн дег бооп, силер-биле арын көржүп ужуражырын аажок күштүг күзеп келдивис. ¹⁸Ийе, бис силерге катап медээжок келикседивис, Павел мен база чаңгыс эвес удаа чеде бээрин шенедим, ынчалза-даа эрлик бистиң оруувусту дуй туруп турду. ¹⁹Чүге дээрге силер эвес болза, өске кымнар идегеливистиң, өөрүшкүвүстүн база Дээрги-Чаяакчывыс Иисус катап чедип кээрге, тиилелгевис дээш чоргааралывыстың үнер дөзү боорул?! ²⁰Ийет, ылап-ла силер – чоргааралывыс болгаш өөрүшкүвүс силер!

3 ¹Ынчангаш бис, силер-биле чарлышкынны оон ыңай ууп шыдавайн баргаш, Афиныга ийи бодувус артып каар деп шиитпир үндүрдүвүс. ²А силерге Тимофейни, Христостун дугайында Буянның Медээни суртаалдаар кижини, Бурганның ажыл-херээнге бистиң-биле денге ажылдаан бүзүрөөн эживисти, чоруттувус. Ол силерни сорук кирип база бүзүрелиңер быжыктырзын. ³Ол хире

кончуг истеп сүрүүшкүннер ужун кым-даа чайгыла бербезин дээш, ынчалдывыс. Шак ол шенелделер биске албан таваржырын билир-ле болгай силер. ⁴Бисти истеп сүре бээри чайлаш чогуу силер-биле кады турар үевисте-ле чугаалап шаг болган бис. Ол ынчалдыр болган-даа деп, силер ам билир силер. ⁵Ынчангаш мен, оон ыңай ма-наар харык чок апаргаш, силерниң бүзүрелиңер дугайында билип эккелзин дээш, Тимофейни чоруттум. Күткүкчү эрлик силерни оруунардан астыктыра бербээн бе дээш, ажил-херээвис хей черге болбаан бе дээш, коргуп турдум.

Эки медээлер

⁶Ындыг-даа болза Тимофей силерден мырыңай чаа эеп келгеш, бүзүрелиңер болгаш ынакшылыңар дугайында эки медээлер эккелди. «Бистиң дугайывыста чаагай сактыышкын фессалоникажыларга артып калган, ынчангаш оларны көрүксээнивистен дудак чок, бисти көрүксээш, четтикпейн турар улус-тур» деп, ол чугаалап келди. ⁷Байдалывыс чеже-даа берге бооп, истеп сүрүүшкүннер турза-даа, бүзүрелиңер бисти сорук кирип, улуг деткимче болду, ха-дунма. ⁸Чүге дээрге силерниң Дээрги-Чаяакчы-биле эвилелиңер ыяк быжыг боорга, бис ам база катап тынгарлы бердивис. ⁹Силер дээш база Бурганывыстың мурнунга бисти өөрткениңер дээш, Бурганга өөрүп четтиргенивисти канчаар долузу-биле ажыдарыл?! ¹⁰Силер-биле база катап арын көржүп ужуражыр дээш, бүзүрелиңерниң ам-даа четпейн турар чүүлүн немеп бээр дээш, бис дүне-хүндүс дивейн, бар шаавыс-биле мөргүп тур бис.

¹¹Ынчанганда Бурган Адавыс Боду база Дээрги-Чаяакчывыс Иисус силерге баар орукту биске айтып берзин. ¹²Силерниң бот-боттарыңарга база арткан хамык улуска ынакшылыңарны Дээрги-Чаяакчы улам өстүргеш, бистиң силерге ынакшылывыс дег кылдыр, кызыгаар чокка өстүрүп берзин. ¹³Дээрги-Чаяакчывыс Иисустуң Аңаа хамааржыр хамык улузу-биле кады эеп кээр хүнүнге чедир Бурган Адавыстың мурнунга чүректеринер кем-буруу чок болгаш ыдыктыг бооп артсын дээш, Ол силерни быжыктырзын. Аминь.

Бурганга таарымчалыг амыдырал

4 ¹Түннелинде, ха-дунма, Дээрги-Чаяакчы Иисустуң ады-биле силерден ээрежип база кыйгырып тур бис: Бурганга таарымчалыг кылдыр канчаар амыдыраар уjurлуун силерге өөредип каанывыс дег, улаштыр ынчалдыр амыдыраңар. Ам безин ынчалдыр

амыдырап турар силер*, ындыг-даа болза ынчаар амыдыраарын оон-даа чүткүлдүг уламчыланаар. ²Дээрги-Чаяакчы Иисустуң эрге-чагыргазы-биле силерге кандыг чагыглар бергенивисти билир силер. ³Бурган силерден боттарыңарны Аңаа бараалгадып амыдыраарыңарны болгаш кандыг-даа самыыраар чоруктан ойталаарыңарны күзеп турар. ⁴Эр кижиги бүрүзү бодунуң мага-бодун база оон күзээшкиннерин тудуп**, Бурганга шынчы, мактал-хүндүге төлептиг амыдыразын. ⁵Бурганны билбес өске чоннар улузу дег, туралаан хандыкшылының аайыңга кирбесин. ⁶Ындыг таварылгада эр кижиги бүзүрөөн эжин карак ажыттап, оон бүзүрелиңер ажыглай бербезин халак. Чүге дээрге моон мурнунда-ла силерге чугаалап база кичээндирип турганывыс дег, шак ындыг бачыгтар дээш, Бурган кеземче онаар. ⁷Ол бисти чүдек-бужар боорунче эвес, а Аңаа шынчы амыдыралче кыйгырган болгай. ⁸Ындыг болганда, кым ол чагыгларны хүлээп албааныл, оозу-биле кижини эвес, а силерге Бодунуң Ыдыктыг Сүлдезин берип турар Бурганны хүлээп албаан-дыр.

⁹Бүзүрөөн ха-дунмавыска ынакшыл дугайында силерге оон ыңай бижээн херээвис чок боор, чүге дээрге Бурган силерни бот-бодуңарга ынак боорунга өөредип каан болгай. ¹⁰Бүгү Македонияда чурттаан ха-дунманарга чогуу-на ынчалдыр ынак силер. Ындыг-даа болза, ха-дунма, бот-бодуңарга оон-даа күштүг ынак бооруңарны дилеп тур бис. ¹¹Тайбың-шөлөөн амыдыралче чүткүнер, оон мурнунда силерге чагып турганывыс дег, кижиги бүрүзү бодунуң ажил-херээви чогу-дуп, амыдыраар кошкулуун бодунуң холу-биле ажылдап аар уjurлуг. ¹²Ынчалдыр кылыр болзуңарза, өске улус силерниң канчаар амыдырап чорууруңарны хүндүлээр база хереглелдеринерге кымдан-даа хамаарылга чок боор силер.

Дээрги-Чаяакчының эеп кээри

¹³Ха-дунма, өлгөн улус-биле чүү боорун билип аарыңарны күзеп тур бис. Силер, идегээр чүвези чок өске улус дег, өлгөннер дээш муңгараваңар. ¹⁴Бир-тээ, Иисус өлгөш, оон катап дирилген деп бүзүрээр болганывыста, Иисуска бүзүрөвишаан өлгөн улусту Бурган Оон-биле кады дедир эккээр деп база бүзүрээр бис. ¹⁵Дээрги-Чаяакчының

* ^{4:1} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Ам безин ынчалдыр амыдырап турар силер» деп сөстөр таварышпайн турар.

** ^{4:4} «Мага-бодун база оон күзээшкиннерин тудуп» — деп сөстөрниң өске утказы: «Бодунуң кадайы-биле кады чурттазын» — бооп чадавас.

чугаалаан сөстөрүн барымдаалап, силерге чугаалап тур бис: Ооң чедип кээринге чедир бистин аравыстан дириг артар улус — мөчөөннер мурнунче кирбес бис. ¹⁶Улус дээрнин дээди төлээзинин үнүн болгаш Бурганнын бүрээзинин эткенин дыннап каар. Дээрги-Чаяакчы Боду дээрден дүжүп келгеш, дужаалын медеглептер. Христоска бүзүрөвишаан өлгөннер ынчан кымны-даа мурнай катап дирлип кээр. ¹⁷А оон соонда бис, дириг улус, Дээрги-Чаяакчыны агаарга уткуур дээш, олар-биле кады булуттар кырынче көдүртүп үндүртү бээр база оон сонгаар кезээ мөнгөдө Дээрги-Чаяакчы-биле кады артар бис. ¹⁸Ынчангаш ол сөстөр-биле бот-бодунарны аргалап чорунар.

Дээрги-Чаяакчының эеп кээринге белен болуңар

5 ¹Ха-дунма, силерге үелер болгаш хуусаалар дугайында бижээн херээ чок боор. ²Дүне када оор дег, Дээрги-Чаяакчының хүнү хенертен чедип кээрин боттарыңар кончуг эки билир силер. ³Улус: «Кайда-даа амыр-тайбың-дыр, айыыл чок-тур» — деп чугаалажы бээрге, ынчан хенертен, сааттыг херээженнин эди аарый бээри дег, оларны айыыл-халап хөме таварыыр база кым-даа өлүмден дезип шыдавас!

⁴Ха-дунма, ынчалза-даа силер дүмбей карангыда эвес силер, ол хүн, оор дег, силернин кырыңарга хеп-хенертен келбес. ⁵Чүгө дээрге силер — чырыктын болгаш хүннүн ажы-төлү силер. Бис дүнгө база дүмбей карангыга хамаарышпас бис. ⁶Ындыг болганда, өске улус ышкаш, уйгуга бастырбаалы. Серемчилелдиг болгаш хынамчалыг болунар. ⁷Уйгужу улус дүне удуур, арагачылар база дүне эзиртир ижер болгай. ⁸А бис, хүнге хамааржыр болганывыста, хынамчалыг болуулу, бүзүрел болгаш ынакшылды — куяк хеп дег, а камгалалга идегелди — куяк бөрт дег кедип аалы. ⁹Чүгө дээрге Бурган бисти, Оон киленинин хүнүндө шиидер дээш эвес, а Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христосту дамчыштыр камгалаар дээш шилип алган. ¹⁰Христос бис дээш, Оон эеп кээр хүнүндө дириг-даа, өлүг-даа турар болзувусса, Оон-биле тудуш апарып, амыдыраарывыс дээш өлгөн. ¹¹Ынчангаш ам ынчалдыр кылып турарыңар дег, бот-боттарыңарны моон-даа сонгаар аргалаңар база быжыгланар.

Түнел чагыг-сүмелер болгаш байыр чедиришикиннери

¹²Ха-дунма, улуу-биле дилеп тур бис: араңарда кызымак ажылдап турар, Дээрги-Чаяакчы-биле харылзаалыг амыдыралга силерни углап-баштап, чагып-сургап турар удуртукчуларны хүндүлөп көрүңер.

¹³Кылып турар ажыл-херээ дээш, оларны ханы хүндүлөңер, оларга ынак болуңар. Араңарда эп-найыралдыг амыдыраңар. ¹⁴Ха-дунма, күштүү-биле дилеп тур бис: ажыл кылбас чалгааларны билиндириңер, кортуктарны сорук кириңер, кошкактарга чөлөнгиш болуңар, хамык улус-биле чымчак, чазык болуңар. ¹⁵Кайыңар-даа бузуг дээш бузуг-биле харыылай бербезиңер хайгаараңар, харын бот-боттарыңарга база өске бүгү улуска буяндан үргүлчү кылып чоруңар. ¹⁶Үргүлчү өөрүп чоруңар! ¹⁷Соксаал чок мөргүлдөңер. ¹⁸Кандыг-даа байдалга тургаш, Бурганга өөрүп четтирип чоруңар — Христос Иисуска бүзүрөөн бүгү улустуң ынчалдыр чурттаарын Бурган күзеп турар.

¹⁹Ыдыктыг Сүлдениң одун өжүрбөңер: ²⁰өттүр билген медеглелдерни куду көрбөңер, ²¹ынчалза-даа шуптузун хынап чаңчыгыңар; буяндан туттунуңар, ²²кандыг-даа бузуттан чайлап чоруңар.

²³Амыр-тайбыңның үнер дөзү боор Бурган Боду силерни бүрүнү-биле ыдыктазын. Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостуң эеп кээр хүнүңгө чедир силернин сүлдөңер, сагыш-сеткилиңер база мага-бодуңар кем чок арыг кадагалаттынып артсын. ²⁴Силерни кыйгырган Бурган Бодунуң сөзүңгө шынчы, Ол аазаашкынын күүседир!

²⁵Ха-дунма, бис дээш база мөргүлдөп көрүңер! ²⁶Бурганнын бүгү улузун ыдыктыг ошкаашкын-биле мендилөңер. ²⁷Дээрги-Чаяакчының эрге-чагыргазы-биле силерге дужаап тур мен: бо чагааны бүгү бүзүрөөн ха-дунмага номчуп беринер. ²⁸Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостуң авыралы силерге бактаазын!*

* ^{5:28}Чамдык буруңгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

ФЕССАЛОНИКАЖЫЛАРГА ИЙИГИ ЧАГАА

Кирилде сөстөр

1 ¹Павел, Сила база Тимофейден байыр. Фессалоникада Бурган Адавыс болгаш Дээрги-Чаяакчы Иисус Христоска бүзүрөөннер ниитилелинге бижидим.

²Бурган Адавыс болгаш Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге бактаазын!

Бурганның шүүгүзүнүң дугайында

³Ха-дунма, силер дээш, Бурганга үргүлчү өөрүп четтирер ужурлуг бис. Ындыг боору чөп, чүгө дээрге силерниң бүзүрелиңер өй-кызыгаар чок өзүп, бот-боттарыңарга ынакшылыңар улам улгадып орар.

⁴Ынчангаш бис боттарывыс-ла силерниң шыдажып эртип турарыңар бүгү истеп сүрүүшкүннер, хилинчектер ортузунга туруштуунар база бүзүрелиңер дугайында Бурганның өске бүзүрөөннер ниитилелдеринге чоргаарал-биле чугаалап турар бис.

⁵Бурганның шүүгүзү чөптүг дээрзиниң бадыткалы бо-дур: ол дээш, хинчектенип турарыңар Бурганның Чагыргазынче алызы барып киреринге төлептиг кылдыр санаттырар силер. ⁶Бурган чөптүг: хилинчөөнөр дээш буруулуг улуска Ол хилинчек-биле орнун эгидер, ⁷а ам хилинчек көрүп чоруур силерге бис-биле катай Дээрги-Чаяакчы Иисустун ээп кээр хүнүндө амыр-дышты хайырлаар. Христос дээрдөн Бодунун күчүлүг төлөөлери-биле кады ⁸оттун чалбыыжыңга бүргеткен чедип келгеш, Бурганны билип албаан база Дээрги-Чаяакчывыс Иисустун дугайында Буянның Медээге чагыртпаан улуска кеземчени эккээр. ⁹Олар мөңгө өлүмнүн кеземчези-биле санажыр: оларны Дээрги-Чаяакчының чанынга турарыңдан база Ооң күчү-күжүнүн чырыыңдан чарып, ойладып чорудуптар. ¹⁰Бодунун чонунун аразыңга алдаржыыры-биле база Аңаа бүзүрөөн бүгү улустун аразыңга өндүр чаагай боору-биле Христостун чедип кээри хүнде

ол бүгү чогуу бүдөр. Ол улустун аразыңга силер база турар силер, чүгө дээрге бистиң херечилеливиске бүзүрөөн-дир силер.

¹¹Ынчангаш силер дээш, үргүлчү мөргүп, Бурган силерни Бодунун олче кыйгырган амыдыралыңга төлептиг кылдыр көрзүн дээш база силерниң хамык буянның сагыжыңарны, бүзүрөөниңерден укталган ажил-херөөннерни Бодунун күжү-биле эчизинге чедирзин дээш, дилеп тур бис. ¹²Ынчан силерниң ачыңарда Дээрги-Чаяакчывыс Иисустун ады алдаржыыр, а силер база Бурганывыстың болгаш Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостун авыралы-биле Ооң ачызында алдаржыыр силер.

Бузуттуг язы болгаш Иисус Христостун ээп кээри

2 ¹Ха-дунма, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун ийиги удаа чедип кээринге база бистиң Ону уткуур дээш, канчаар чыгылы-рывыска хамаарыштыр силерден дилээривис болза: ²угааныңар ышкынмаңар база Дээрги-Чаяакчының чедип кээр ужурлуг хүнү келген-дир деп турар кандыг-даа өттүр билген медеглелдер, ажы-дышкынның сөстөр азы бисти бижээн деп турар меге чагаалар-даа силерни дүүретпезин. ³Силер кымга-даа, канчаар-даа болза дуурайлатпаңар. Чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчының хүнү кээр мурнуу чарыында баштай Бурганга удур улуг тура халышкын үнер база мөңгө өлүмгө чыгаттырган, бузуттан бүткен язы чедип кээр ужурлуг. ⁴Улустун «Бурган» дээри азы ыдыктыг деп мөгеери бүгү чүүлден ол удурланыкчы бодун өрү көрдүнер, оон туржук, Бурганның өргээзинге дүжүлгеже саадаптар база бодун «Бурган мен» деп чарлаттыңар.

⁵Силер-биле кады тургаш, ол дугайың чугаалап турдум чоп, сагынмас-тыр силер бе? ⁶Ол кижичогуур үе-шагы кээр бетинде бодун көргүзөр дээрге, ону чүү дуй туруп турарың ам билер силер. ⁷Бузуттун чажыт күштери амдыгааштан салдарың көргүзүп кирипкен, ынчалза-даа амдыызыңда оларны доктаадып турар кижичогуур, Бурган ооң бодун оруктан чайлатпааже, бузуттун оруун дуй турарың уламчылаар. ⁸Ынчан ол бузуттуг язы бодун ажыы-биле көргүзөр, ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы Иисус ону Бодунун тыныжы-биле өлүрүп каар база Бодунун катап чедип кээр хүнүндө чайынналчак чырыы-биле узуткап каар. ⁹Бузуттуг язының көстүп кээри – эрликтин ажыл-херээ боор – ол аажок улуг күчү-күш-биле меге бадыткал демдектери, меге кайгамчык чүүлдер болгаш ¹⁰янзы-бүрү хевирниң бузуттуг дуурайлаашкыны бооп, бодун көргүзөр. Алыс шыңга ынакшыырыңдан база ооң ачызында камгалал алырыңдан ойталааш, өлүмчө бар чыдар улус аңаа

алзып алыр. ¹¹ Ынчангаш Бурган оларны будулар чорукка чагыртып-тарга, олар мегеге бүзүрей бээрлер. ¹² Алыс шынга бүзүревейн, бузутка алыскан хамык улус шииттирзиннер дээш, Ол ынчаар кылган.

Камгалал алзыннар дээш, силерни шилип алган

¹³ Дээрги-Чаяакчының ынакшааны ха-дунма, силер дээш, Бурганга үргүлчү өөрүп четтирер ужурлуг бис! Чүгө дээрге Ыдыктыг Сүлдениң силерни Бурганга аңгылаанын дамчыштыр база алыс шынга бүзүрээниңер дамчыштыр камгалалды алзыннар дээш, Бурган силерни баштайгы дүжүт кылдыр шилип алган. ¹⁴ Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун алдарын үлешсиннер дээш, силерге суртаалдаанывыс Буянның Медээ дамчыштыр Ол силерни ук камгалалче кыйгырган болгай. ¹⁵ Ха-дунма, ынчангаш чаныш-сыныш чок туржуңар! Силерге аас-биле-даа, чагаага бижип-даа дамчытканывыс өөредигден быжыкы-биле туттунуңар.

¹⁶ Ам Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христос болгаш биске ынак база Бодунун авыралы-биле мөңгө аргалалды, ачылыг идегелди биске хайырлаан Бурган Адавыс ¹⁷ чүректериңерни сорук киризин, а ол ышкаш кандыг-даа буянның ажил-херээңер, чугаа-сөзүңер дээш, быжыктырзын.

Бис дээш, мөргүңер

3 ¹ Ха-дунма, түннелинде бис дээш, мөргүүрүңерни дилеп тур бис. Дээрги-Чаяакчының медээзи оккуру-биле нептереп, силерниң аранарга дег, улустун хүндүткелин чаалап алзын. ² Оон аңгыда, будалган болгаш бузуттуг улустан Бурган бисти камгалазын дээш мөргүңер: чүгө дээрге кижиги бүрүзү-ле Буянның Медээге бүзүревес болгай.

³ Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы сөзүңгө шынчы. Ол силерни быжыктырар база эрликтен кадагалаар. ⁴ А бис силерниң айыткан чүүлүвүстү күүседип келгениңерге база ам-даа күүсединерге Дээрги-Чаяакчының мурнунга ыяк бүзүрелдиг бис. ⁵ Дээрги-Чаяакчы чүректериңерге Бурганның бээри ынакшылче база Христостун бээри шыдамык чорукче орукту айтып берзин.

Ажыл чок орбаңар

⁶ Ха-дунма, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун ады-биле силерге айыткап тур бис: кылыр ажил чок амыдырап чоруур база бистен шингээдип алганы өөредигни эдербес ха-дунманарның чанынче чаг-даванар. ⁷ Бисти канчаар өттүңер ужурлууңарны боттарыңар билдир-ле

болгай силер. Чүгө дээрге силерниң аранарга чалгаа улус диртпээн бис. ⁸ Кымның-даа кескинди хлевин халаска чип, азыратпадывыс, харын кайы-бирээңерге аартык болбас дээш, дүне-хүндүс дивейн, ажилдап келдивис. ⁹ Силерден дуза дилээр эргевис чогуңдан-даа эвес, а бистен үлегер аарыңарны күзээш, ынчаар кылдывыс. ¹⁰ Кады турар үевисте, силерге мындыг дүрүм арттырган бис: «Кым ажилдаар хөңнү чогул, ол чем чивезин!»

¹¹ А ам аранарда чамдык улустун кылыр ажил чок чурттап турары биске дыңналып тур. Олар боттары каяа-даа ажилдавайн, өскелерниң ажил-херектеринче холгаарлаарыңга өйлежип турар дээр-дир. ¹² Ындыг улусту амыр-шөлөөн ажилдап, амыдыраар кошкулун боттары тыпсын деп, Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостун адыңдан дужаап база кыйгырып тур бис. ¹³ А силер, ха-дунма, буян тарып тура, могапшылаарын уттуптуңар.

¹⁴ Бо чагаада айтышкыннарывысты дыңналас кандыг-бир кижиги бар болза, ону демдектей көрүп алыңар. Аңаа ыянчыг болзун дээш, оон-биле харылзашпаңар. ¹⁵ Ындыг-даа болза аңаа дайзыныңарга дег хамаарылга көргүспөңер, а ха-дунманарны дег, билиндир сургаңар!

Түннел байыр чедиришикиннери

¹⁶ Амыр-тайбыңның үнер дөзү боор Дээрги-Чаяакчы Боду амыр-тайбыңны силерге кажан-даа, кандыг-даа арга-биле хайырлазын. Дээрги-Чаяакчы шуптуңар-биле кады болзун! ¹⁷ Бодунун холум-биле бижип олур мен: Павелден байыр. Ол чагаа мээни-дир деп көргүзөр дээш, чагааларымның шуптузун ынчаар демдектеп тур мен. ¹⁸ Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун авыралы силер бүгүдеге бактаазын!*

* ^{3:18} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

ТИМОФЕЙГЕ БИРГИ ЧАГАА

Кирилде сөстөр

1 Камгалакчывыс Бурганның база идегеливис Христос Иисустуң айтышкыны-биле Христос Иисустуң элчини болган Павелден байыр. ²Христоска кайывыс-даа бүзүрэн болгаш, алыс шынныг оглум дег болган Тимофей сенээ бижидим.

Бурган Адавыстан база Дээрги-Чаяакчывыс Христос Иисустан келген авырал биле амыр-тайбың сенээ бактаазын!

Меге өөредиглер дугайында кичээндириг

³Македонияже чоруп тура, сенден дилээним дег, Ефеске артып каарыңны күзеп тур мен. Ында чамдык улус меге өөредиглер нептередип турар-дыр. Олардан соксаарын неге. ⁴Оларга тоолчургу чугаалардан база төнмес-батпас ада-өгбе даңзылары тургузарындан ойталаарын чугаала. Ол бүгү чүгле аас-дыл үндүрер база бүзүрел дамчыштыр билдинер Бурганның бодалындан улустуң кичээнгеийин чардыктырар. ⁵А ол негелдениң сорулгазы — арыг чүректен, арыг арын-нүүрден, ажык сеткилдиг бүзүрелден үнер ынакшылды өөскүдери боор. ⁶Чамдык улус ол бүгүден хая көрүнгөш, ужур-утка чок чулчуругже дүлнү берген. ⁷Олар ыдыктыг хоойлу башкылары болуксаарлар, ынчалза-даа чүнү чугаалап турарын-даа, оон туржук, чүнү дугайында ындыг шиитпирлии-биле улусту бүзүредип турарын-даа угаап билбестер.

⁸Чөп ажыглаар болза, ыдыктыг хоойлу эки дээрзин билир бис. ⁹Бурганның мурнунга актыг улуска ыдыктыг хоойлунуң херээ чогуң билир бис. Ол дараазында улуска херек: хоойлу-дүрүм үрекчилеринге, корумчурумга чагыртпастарга; Бурганны хүндүлевес база бачыгтыг улуска; Бурганны дорамчылап, Аңаа удурланыр улуска; ада-иезинче холун көдүрерлерге, өлүрүкчүлерге; ¹⁰анаа база үй-балай самыырааннарга; кижилер оорлап, садарларга, мегечилерге база мегелеп херечилээрлерге; алыс шынныг өөредигге удур кандыг-бир чүве үүлгеткеннерге. ¹¹Ол өөредиг ачы-буянныг Бурганның алдарлыг Буянныг Медээзинде сиңниккен, а ук Буянныг Медээни менээ бүзүрөп дааскан.

Бурганның өршээли дээш өөрүп четтиришишкин

¹²Ажыл-херээмни кылыр күштү меңээ берген Дээрги-Чаяакчывыс Христос Иисуска өөрүп четтирдим. Чүге дээрге Ол мени шынчы кижидеп көргөш, Бодунга бараан боор кылдыр томуйлаан. ¹³Ооң мурнунда Бурганны бак сөглөп, бүзүрэн улусту истеп сүрүп, дора көрүп-даа чорзумза, Бурган менээ өршээлин көргүскен, чүге дээрге мен ол бүгүнү үүлгедип тура, чүве билбес база бүзүрөвөөн турдум. ¹⁴Дээрги-Чаяакчывыс Бодунун эгээртинмес өршээлин Христос Иисустан келген бүзүрел-биле база ынакшыл-биле кады менче сиңниктир төктү.

¹⁵Чигзиниг чок хүлээп ап база бүзүрөп боор шынныг сөстөр бо-дур: Христос Иисус бо делегейже бачыгтыг улусту камгалап аар дээш келген, а мен оларның эң багы-дыр мен. ¹⁶Ооң соонда Христос Иисус Бодунун кызыгаар чок шыдамын бачыгтыгларның эң багы боор менээ көргүссүн дээш, Бурган менээ өршээлин хайырлаан. Христоска бүзүрөөш, мөңгө амыдыралды алыр хамык улуска мээң үүле-чолум үлегер болган. ¹⁷Мөңгө Хаанга, өлүм чок, көзүлбес дың чаңгыс Бурганга кезээ мөңгөде мактал-хүндү база алдар бактаазын! Аминь.

Павелдиң Тимофейни сорук кииргени

¹⁸Оглум, Тимофей, кажан-бир шагда сенээ хамаарыштыр чугаалаан өттүр билген медеглелдерге сылдап, сенээ мындыг чагыг берип ор мен. Сен ол сөстөр-биле чепсегленгөш, эки чаалажып көр. ¹⁹Бүзүрелиңни база арыг арын-нүүрүнү кадагала, чүге дээрге ону тооваан чамдык улустуң бүзүрели буураан болгай. ²⁰Ындыгларга Именей биле Александр хамааржыр. Бурганны бак сөглээр чоруун кагдырар дээш, мен оларны эрликтин эргезинге хүлээдип берипкен мен.

Мөргүл дугайында

2 ¹Сенден чүден артык дилээм бо-дур: Бурганга дилеглерлиг, чалбарыглыг, өөрүп четтиришишкинниг, өскелерге болушкан мөргүлдөр — бүгү улус дээш мөргүлдөр болзун. ²Чагырыкчылар биле эрге-чагырга ээлээннер база ол санче кирзиннер. Бистиң оожум база амыр-шөлөөн, Бурганны хүндүлөп, Аңаа төлөптиг амыдырап шыдаарывыс дээш, ол ындыг болзун. ³Ындыг боорга, эки-даа, Камгалакчывыс боор Бурганга таарымчалыг-даа. ⁴Бурган бүгү улустуң камгалалды алырын база алыс шынны билип аарын күзеп турар. ⁵Чүге дээрге Бурган-даа чаңгыс, Бурган биле кижиде төрөлгетенниң эптештирикчизи — Боду база кижиде — Христос Иисус-даа чаңгыс!

⁶Ол Бодун шупту улусту хостаар дээш өргээн. Бурганның улусту камгалаар деп турарын Ол чогуур үеде ынчалдыр бадыткаан. ⁷Ооң ужурунда Бурган мени бүзүрел биле алыс шынны өске чоннар улузунга медегледин дээш, элчин база башкы кылдыр шилип алган. Силерге чугаалаан чүвем шынны*, мен мегелевейн тур мен!

⁸Ынчангаш эр улус каяа-даа болза мөргүп чоруурун күзеп тур мен. Олар килеңневейн, алгыжып-кырышпайн, актыг холдарын өрү сунуп, мөргүзүннер. ⁹Шак ынчаар херэеженнер база ужур-чурумга таарыштыр кеттинип, эгениичел база бодамчалыг чоруу-биле боттарынын каастаар ужурлуг. Бажын аянынг таартканы, алдыны, ак шуру эртинези база үнелиг хеви-биле каастанмазыннар. ¹⁰А ооң орнунга Бурганны хүндүлээр дээн херэеженнер буяннынг херектери-биле боттарынын каастаар ужурлуг. ¹¹Өөредиг ап турар херэеженнер оожум, бүрүнү-биле дыңнангыр болзуннар. ¹²Херэежен кижиниң өөредирин азы эр кижини чагыраарын чөпшээревейн тур мен. Ол бодун оожум ап чорзун. ¹³Баштай Адамны, а ооң соонда Еваны чаяаган-на болгай. ¹⁴Адам-даа эвес, а Ева дуурайлаткаш, Бурганның хоойлузун үреди чоп! ¹⁵Ындыг-даа болза херэежен кижини бүзүрелдиг, ынакшылдыг, Бурганга шынчы база эки мөзүлүг амыдырап чоруур болза, ажы-төл божуур үезинде Бурган ону кадагалаар**.

Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң удуртукчулары

3 ¹Кандыг-бир кижини Бурганга бүзүрөөннер ниитилелиниң удуртукчузу боор дээш чүткүүр болза, ол эки ажил-херек кылыксаан-дыр деп чугаа шыннынг болдур ийин. ²Ынчаарга удуртукчу кижини аажы-чаньында четпестер чок, кадайынга өскерилбес***, бодун туттунуп билер, бодамчалыг, төлептиг алдынып чоруур, хүндүлээчел ээ, улусту өөредип шыдаар кижини боор ужурлуг. ³Ол арагаже сундукпас, содаачы эвес, оожум-топтуг, эп-найыралдыг, акша-мөңгүгө чазыйлава; ⁴бодунуң өг-бүлезин эки башкарып шыдаар, дыңнангыр база ону бүгү

* ^{2,7}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо сөстөргө: «Мен Христоска башкарткаш» – деп сөстөрнү немээн.

** ^{2,15}«Ажы-төл божуур үезинде Бурган ону кадагалаар» деп сөстөрнүң өске утказы: «Ол ажы-төл божуурун дамчыштыр камгалалды алыр» – бооп чадава.

*** ^{3,2,12}«Кадайынга өскерилбес» деп сөстөрнүң өске уткалары: «Чүглө чангыс катап кадай алган» азы «Чүглө чангыс херэеженге өгленген» – бооп чадава.

талазы-биле хүндүлээр ажы-төлдүг кижини боор ужурлуг. ⁵(Бодунуң өг-бүлезин башкарып шыдава кижини Бурганның бүзүрөөннер ниитилели дээш канчап сагыш човаарыл?) ⁶Ол кижини Христоска чоокта чаа бүзүрөөн улус санынче кирбес ужурлуг, оон башка бодун өрү көрдүнө бээр база эрликке дөмейлештир шииттирип аар. ⁷Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинден дашкаар ооң ат-сураа база чүглө эки боор ужурлуг, оон башка ол бак атка кирип, эрликтин дузаанга туттуруп аар.

Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинде дузалакчылар

⁸Дузалакчылар база хүндүткелге төлептиг, ак сеткилдиг, арагага сунду чок, алыксак-чиксек эвес улус боор ужурлуг. ⁹Олар арыг арын-нүүр-биле бүзүрелдин ханы алыс шынын эдерер ужурлуг. ¹⁰Дузалакчыны база баштай шенээр херек. Оларга удур кандыг-даа буруудадышкын тывылбаза, дузалакчылар бооп бараан болгалар аан.

¹¹Оларнын кадайлары база хүндүткелге төлептиг, хоп-чип дажы-ва, бодун туттунуп билер, бүгү тала-биле бүзүрөөн боор улус болзун. ¹²Дузалакчылар кадайларынга өскерилбес*, ажы-төлүн база өг-бүлезин эки башкарып шыдаар эрлер боор ужурлуг. ¹³Эки бараан бооп келген улус хүндүткелдиг байдалды чедип алыр база Христос Иисуска бүзүрөөнни дээш, боттарынга аажок бүзүрелдиг боор.

Өндүр улуг чажыт

¹⁴Бо бүгүнү сенээ бижидим, оон кадында удава сенээ чедө бээримге идегеп олур мен. ¹⁵Саадай берзимзе, алыс шыннын чөлөнгиижи база үндезини боор дириг Бурганның бүзүрөөннер ниитилелинге – Бурганның өг-бүлезинге бодунну канчаар алыр ужурлуунну билер алзын дээш, бижээним ол.

¹⁶Ийет, маргыш чок, бүзүреливистин чажыды өндүр улуг: «Христос кижини мага-боттуг бооп чедип келген, Ооң Бодун ап келгениниң актыын Сүлдө көргүскен, дээрнин төлээлери Ону көргөн, Ооң дугайында Буяннын Медээни чоннарга суртаалдаан, бо делегейнин улузу Аңаа бүзүрөй берген база Ол Бодунуң алдары-биле дээрже көдүрлүп үнө берген».

* ^{3,2,12}«Кадайынга өскерилбес» деп сөстөрнүң өске уткалары: «Чүглө чангыс катап кадай алган» азы «Чүглө чангыс херэеженге өгленген» – бооп чадава.

Меге башкылар дугайында

4 ¹Сөөлгү үелерде чамдык улустун бүзүрелден ойталай бээрин Ыдыктыг Сүлде тодаргай чугаалап турар. Олар мегениң сүлделерин дыннап, буктардан укталган өөредиглерни эдере бээрлер. ²Шак ындыг өөредиглер арын-нүүрүн кызыткан демир-биле оя чиртип алганзыг, ийи арынныг мегечилерден кээр. ³Олар улустун өгленирин азы кандыг-бир чем чиирин хоруп турарлар. А ол чемни, бүзүрөөн азы алыс шынны билер улус өөрүп четтирип хүлээп алзын дээш, Бурган чаяаган болгай. ⁴Бурганның бүгү чаяалгазы эки болганда, өөрүп четтирип хүлээп ап турар кандыг-даа чүүлдерден ойталап болбас. ⁵Чүге дээрге ону Бурганның сөзү-биле база мөргүл-биле ыдыктап турар.

⁶Бүзүрөөн эш-өөрүңге шак ындыг суртаалдан бер. Сен ынчан Христос Иисустун шынчы чалчазы: бүзүрелдин сөстери-биле база эдергениң алыс шын өөредиг-биле доруктур азыраткан кижини боор сен. ⁷А Бурганны дорамчылаан, мелегейзиг чугаалардан чайлап чор, бодунну Бурганны хүндүлээр амыдыралга дадыктыр. ⁸Мага-бот дадыктырары чангыс талалыг, чер албас боор, а Бурганны хүндүлээри бүгү талазы-биле ажыктыг, чүге дээрге ында амгы-даа, келир-даа амыдыралдын азаашкыны бар. ⁹Бүрүн хүлээп алырынга төлептиг шынныг сөстөр ол-дур. ¹⁰Бүгү улустун, ылаңгыя бүзүрөөннерин, Камгалакчызы боор дириг Бурганга идегээш, карак кызыл ажылдап, ол идегел дээш, демисежип* чоруур-дур бис.

¹¹Улустан ону негеп, ынчаар өөрөт. ¹²Сен аныяк боорунга, кым-даа сени базынчактай аарак көрбезин. Бүгү чүүлдер талазы-биле: чугаа-сөзүн, бодунну ап чоруурун, ынакшылын, бүзүрелиң база арыг-чаагайың-биле бүзүрөөннерге үлегер бол. ¹³Мен келгичемге чедир Бижилгени улуска номчуурунга, суртаалдаарынга база өөредиринге бодунну бараалгадып көр. ¹⁴Удуртукчулар холдарын сенээ дээскеш, мөргүп турда, өттүр билген медеглелдер дузаны-биле сенээ берген Ыдыктыг Сүлдениң ачы-буян хайырлалын херексөвейн барба. ¹⁵Бо бүгүнү карак кызыл кылып көр, бүгү бодунну оларга бараалгат, ынчан сээң өзүлденни хамык улус көрүп каар. ¹⁶Бодунну болгаш өөредип турар чүүлүнү кичээнгейлиг хайгаара. Ол бүгүден быжыг туттун. Ынчаар кылып чоруур болзунза, бодунну-даа, дыннакчыларыңны-даа кадагалап алыр сен.

* ^{4:10}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Демисежип» эвес, а «Бак атка кирерин шыдажып» деп бижээн.

Бүзүрөөннерге хамаарыштыр хүлээлге

5 ¹Назыны дөгөөн ашактарны донгун чемелеве, а бодуннуң ачаң-биле чугаалашканың дег, эвилең чугаалаш. Аныяк эрлерге дунмаларыңга дег хамаарылгалыг бол. ²Кырган кадайларга — аванга дег, аныяк херэеженнерге — кыс дунмаларыңга дег, арыг-чаагай топтуг хамаарылгалыг бол.

³Ылап чааскаан арткан дулгуяк кадайлар дээш, сагыш чова. ⁴Дулгуяк херэеженниң ажы-төлү азы уругларының уруг-дарыы бар болза, олар ада-иезиниң, кырган ада-иезиниң азыралын чандырып, чүнү-даа мурнай боттарының өг-бүлезиниң улузу дээш сагыш човап, бүзүрөөнин херек кырында көргүзүп өөрөңзинер. Чүге дээрге Бурганның күзел-соруу ындыг-дыр. ⁵Чааскаан арткан, сагыш човап чедип кээр кижини чок ылап дулгуяк кадай Бурганга идегээр база дүн-хүн дивейн, мөргүп, Оон дуза дилээр. ⁶Бодунуң таалалын сүрүп чурттаан дулгуяк херэежен диригге-ле өлүп калган боор. ⁷Кым-даа оларны чемелээр чылдак тыппазын дээш, ол бүгүнү улустан неге! ⁸А кандыг-бир кижини бодунуң төрөлдери, ылаңгыя өг-бүлөзи дээш, сагыш човавас болза, ол кижини бүзүрелден ойталаан боор база бүзүрели чок кижиден дора боор. ⁹Дулгуяк кадайлар даңзызынче чүгле алдан хардан эвээш эвес назылыг, ашаанга өскерилбейн чораан улусту кири бижини. ¹⁰Олар дээрге буянныг херектер кылып чораны-биле билдингир, ажы-төлүн өстүр азырап каан, аалчыларга хүндүлээчел, Бурганның улузунга бараан болуп келген, хай-халапка таварышканнарга дузалап чораан база янзы-бүрү буянныг херектерге боттарын бараалгаткан херэеженнер болзун.

¹¹Ынчалза-даа аныяк дулгуяктарны даңзыже кирибе. Оларның таалал сүрген күзөөшкенин Христоска бердингенинден күштүг апаарга, олар ашакка барыксай бээрлер. ¹²Христоска берген азаашкынын ээлеээн дээш, олар буруу шавышкыныга таваржырлар. ¹³Оон аңгыда, олар кылыр чүве чок боорга, бажыңнар кезип маңажыр чанчыл тып аарлар. Чүгле амыр-шөлөөн — ажыл кылбас боорундан аңгыда, хоп-чип база дажып, киришпеске киржип, чугаалавас ужурлуг чүвезин чугаалап чоруп бээрлер-дир. ¹⁴Ынчангаш аныяк дулгуяк кадайларның ашакка барып аарын күзеп тур мен. Олар ажы-төл төрүп, бажың-балгадын ажаазыңнар база дайзыңнарывыска бисти бак сөглээр чылдак бербезинер. ¹⁵Оон башка дулгуяк кадайлар аразында бүзүрелинден ойталааш, эрликти эдерип чорупканнар бар

апарган болгай. ¹⁶Кандыг-бир бүзүрөөн херээжен* дулгаж арткан херээжен төрөлдерлиг болза, олар дээш сагыш човаашкынны Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинче чая кагбайн, бодунга хүлээнип аар ужурлуг. А Бурганга бүзүрөөннер ниитилели ылап чааскаан арткан дулгажтарга дузалашсын.

¹⁷Башкарар ажылын эки кылып турар удуртукчулар, ылаңгыя суртаалдаар база өөредир ажилга кызымактар, мактал-хүндү биле төлевир** алзыннар. ¹⁸Чүгө дээрге Бижилгеде мынчаар чугаалаан: «Тараа бастырткан шарыга хээрик кедирбе», а ол ышкаш: «Ажылдаан кижиге төлевирге төлептиг боор»^а.

¹⁹Ийи азы үш херечи бадыткаваанда, удуртукчуга удур буруудадыышкынны хүлээве. ²⁰Өске улус база сезинзин дээш, бачыт үүлгедикчилерин хөйүнү мурнунга сойгала.

²¹Бурганнын, Христос Иисустун база дээрнин шилиттинген төлөөлеринин мурнунга сенээ айыткап тур мен: бо айтышкыннарны эдерде, кымны-даа ылгай көрбө, чүнү-даа чаңгыс талалап кылба.

²²Дээрги-Чаяакчыга бараан боору-биле ыдыктап, кымга-даа далаш-биле холуң дээспе, өскелернин бачыдынга киришпе, бодунну арыг хевээр кадагала.

²³Моон сонгаар чүглө суг ижип турба, сээң ижин-баарыңга дузалаар кылдыр бичии виноград арагазындан база иш, чүгө дээрге болганчок-ла аарыыр-дыр сен.

²⁴Чамдык улустун бачыгтары амдыгааштан көңгүс илдең база шүүгүже оларны дорт аппарат чоруур, а өскелернин бачыгтары сөөлзүредир илереп кээр. ²⁵Буянын херектер база ындыг: чамдызы амдыгааштан илден, а ындыг көскү эвестери дөмей-ле алызы барып илерей бээрлер.

6 ¹Бурганнын ады база христиан өөредиг бак атка кирбезин дээш, дарлаткан кулдар ээлерин кандыг-даа алдар-хүндүгө төлептиг улус кылдыр көрзүннер. ²Бурганга бүзүрөөн ээлерлиг кулдар, христиан эштеривис дээш-ле, оларны хостуг чаңнавазыннар. Харын-даа

* ^{5:16}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Бүзүрөөн херээжен» деп сөстөргө «Азы бүзүрөөн эр» деп сөстөрни немээн.

** ^{5:17}«Мактал-хүндү биле төлевир» деп сөстөрнин өске уткалары: «Ийи дакпыр мактал-хүндү» азы «Ийи дакпыр төлевир» – бооп чадавас.

^а Ы. х. к. 25:4; Лк. 10:7.

улам чүткүлдүг бараан болзуннар, чүгө дээрге кулдар ханы ынак, бүзүрөөн ха-дунмазынга бараан болуп, оларга ачызын көргүзүп турарлар-дыр. Бо бүгүгө өөредир база синниктир сургаар ужурлуг сен.

Меге өөредиг база ылап шын эртине-байлак

³Оон өске чүүлдерге өөредир, Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун шынныг сөстөринден база Бурганнын хүндүлээри-биле дүгжүр өөредигден ойталаар кандыг-бир кижиге турар болза, ⁴ол дээрге мөнээргенгеш, сыңый дег үрдүне берген, а боду чүнү-даа билбес, аасдыл кылып, хоозун маргылдаа үндүреринге хандыкшылдан аараан күжүр-дүр. Оон оозундан чүглө адааргал, алгыш-кырыш, бак сөглөжири, кара сагыштыг каразыглар; ⁵угааны чайылган, алыс шындан астыккан улустун аразыңга төнмөс-батпас аас былаажыр чорук үнер. Олар Бурганга бараан боорун чүглө байып аарынче орук кылдыр көрүп турарлар.

⁶Ийет, Бурганнын хүндүлээри бодунун байдалыңга сагыжы ханар кижиге кончуг улуг олча-кежик болбайн канчаар. ⁷Бо делегейге чүнү-даа эккелбээн бис, моон чоруурда база чүнү-даа ап ап шыдавас бис. ⁸Чемивис биле идик-хевивис-ле бар болза, ол биске четчир ужурлуг. ⁹А кымнар бай болуксаарыл, олар күткүлгеже кире бээрлер. Олар улусту буураашкын болгаш өлүмчө кири идип турар эндерик хөй мелегей база хоралыг күзээшкыннерге алзып, дузакка туттурарлар. ¹⁰Бузуттун бүгү хевирлеринин үнер дөзү – акша-хөренгиге хандыкшыл. Ону чедип алыксааш, бүзүрелдин оруундан чайлай берген, боттарыңга хөй айыыл-халапты онааштырган улус чок эвес болдур ийин.

Бүзүрөл дээш, төлептиг демисеш

¹¹А сен, Бурганнын кижизи, ол бүгүден ойлап-дес! Чүглө Бурганга шынчы боорунче, Ону хүндүлөп чурттаарынче, бүзүрөлчө, ынакшылчө, шыдамык чорукчө, чөпшүл боорунче чүткү. ¹²Бүзүрөл дээш, төлептии-биле демисеш, мөңгө амыдыралды чаалап ал. Хөй херечилер мурнунга бүзүрелинни ажыы-биле тулган эки медеглеп турунда, ол амыдырал дээш, Бурган сени кыйгырган болгай. ¹³Бүгү чүүлдерни тынгарган Бурганнын база ол-ла бүзүрелди Понтий Пилаттын мурнунга ажыы-биле тулган эки херечилээн Христос Иисустун мурнунга сенээ чагып тур мен: ¹⁴Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун ээп кээр хүнүңгө чедир сенээ дужааган бүгү чүүлдү арыг-шынчы болгаш бичии-даа кем чок сагып көр. ¹⁵Оон ээп кээрин чогуур үеде Бурган

биске ажыдып бээр. Ол дээрге ачы-буянныг база чаңгыс Чагырыкчы, хааннарнын Хааны болгаш тергийдээннерниң Дээргизи, ¹⁶дың чаңгыс өлүм чок Бурган-дыр. Ол кымның-даа чоокшулап шыдавазы чырыкта чурттаан — кым-даа, кажан-даа Ону көрбээн база көрүп-даа шыдавас. Алдар-хүндү база мөнгө күчү Аңаа бактаазын! Аминь.

Бай христианнарга чагыс

¹⁷Амгы амыдыралыңга бай улусту таптыг сурга: адыргавазын-нар, идегел чок эртинэ-байлакка ынанмазыннар, харын бистиң сеткил ханар бүгү чүүлүвүстү элбээ-биле хандырып бээр Бурганга ынанзыннар. ¹⁸Буян тарыырын, буянныг ажыл-херээ-биле байыырын, экииргек база өске улус-биле эртинэ-байлаан үлежиринге белен боорун оларга айыт. ¹⁹Алыс шын* амыдыралды чедип аар дээш, келир үеде быжыг үндезинни олар боттарыңга ынчалдыр салып алзыннар.

Тимофейге түңнел чагыглар

²⁰Тимофей, сеңээ бүзүрөп каан бүгү чүүлдү кадагала. Бурганга таарымча чок шуугаазыңдан база улустуң «билиг» деп адап турары алыс шынга удур өөредигден чайлап чор. ²¹Чамдык улус ону шингээттивис деп чарлаттыңгаш, бүзүрелдиң оруундан аза берген-дир.

Бурганның авыралы силерге бактаазын!**

* ^{6:19}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «алыс шын» эвес, а «мөнгө» деп бижээн.

** ^{6:21}Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Силерге бактаазын» эвес, а «Сеңээ бактаазын! Аминь» деп бижээн.

ТИМОФЕЙГЕ ИЙИГИ ЧАГАА

Кирилде сөстөр

1 ¹Христос Иисус-биле сырый харылзаалыг апаргаш, Бурганның аазааны амыдыралды медеглээри-биле Ооң күзел-соруун ёзугаар айбылаткан кижиден, Христос Иисустуң элчини Павелден байыр. ²Ханы ынак оглум Тимофей сеңээ бижидим. Бурган Адавыстан база Дээрги-Чаяакчывыс Христос Иисустан келген авырал, өршээл база амыр-тайбың сеңээ бактаазын!

Буянныг Медээни суртаалдаарыңга шынчы чорук

³Сени сактып, дүне, хүндүс үргүлчү мөргүл кылган санымда-ла, ада-өгбелерим дег, арыг арын-нүүр-биле бараан бооп чоруурум Бурганга өөрүп четтирер-дир мен. ⁴Карааң чажын сактып чор мен, ол ышкаш сени аажок көрүксеп тур мен: ужурал мени өөрүшкү-биле бүргептер боор! ⁵Сеткилиң ханызыңдан бүзүрээниңни сактыр-дыр мен: кырган-аваң Лоида биле аваң Евника база ынчалдыр бүзүрөп чорааннар болгай. Оларны дег бүзүрел сенде база бар дээрзинге ыяк бүзүрээр мен.

⁶Аңаа сылдап алгаш, сагындырып ор мен: холдарымны сеңээ дег-зиримге, Бургандан алганың ачы-буян хайырлалының одун өжүрбейн көр. ⁷Бурган биске коргуушкуннуң сүлдезин эвес, а күчү-күштүң, ынакшылдың, бодамчалыг боорунуң сүлдезин берген болгай. ⁸Ынчангаш Дээрги-Чаяакчывысты херечилээринден ыятпа, Ол дээш хоругдаттырган менден база ыятпа. Харын Бурганның сеңээ бээри күшке даянгаш, Буянныг Медээни суртаалдааным ужун хилинчээмни үлежип көр. ⁹Бурган бисти камгалааш, Ооң улузу боору-биле кыйгырып алган. Ол ону бистиң кылган ажыл-херээвис дээш эвес, а Ооң Бодунуң сорулгазы база авыралы дээш, кылган. Ол ук авыралын үе-шагның мурнунда, Христос Иисусту дамчыштыр биске хайырлаан. ¹⁰А ам Бурган оозун Камгалакчывыс Христос Иисустуң биске чедип келгенин дамчыштыр көргүскен. Христос өлүмнү узуткаан база Буянныг Медээни дамчыштыр амыдырал биле өлүм чок чорукту бо делегейге эккелген.

¹¹ Бурган мени ол Буянныг Медээнин медээчизи, элчини база башкызы* кылдыр шилип алган! ¹² Мен ам ол бүгү чүүлдер дээш, хилинчек көрүп тур мен. Ынчалза-даа ол дээш ыятпас мен, чүгө дээрге Кымга бүзүрээнимни билир болгаш, мырыңай ол сөөлгү Хүнге чедир меңээ идегээн чүүлүн** Ооң кадагалап шыдаарыңа бүзүрээр мен. ¹³ Менден дыңнааның сөстөрдөн туттун, олар сеңээ шынныг өөредигниң үлегери болзун, Христос Иисус-биле сырый харылзаалыг апаргаш, бүзүрелдиг база ынакшылдыг бооп амыдыра. ¹⁴ Сеңээ идегээн бүгү буянны бисче сиңнигип кире берген Ыдыктыг Сүлдениң күжү-биле кадагала.

¹⁵ Асия можуда хамык улус, ооң иштинде Фигелл биле Ермоген, мени каапкаш барганын билир сен. ¹⁶ Онисифорнуң өг-бүлезинге Дээрги-Чаяакчы Бодунуң өршээлин көргүссүн, чүгө дээрге ол мени чеже-даа катап часкарып келген база мээң кинчилерим дээш, менден ыятпаан болгай. ¹⁷ Ол Римге кээп чорааш, кызымак дилеп тургаш, мени тып алган. ¹⁸ Ол сөөлгү хүн кээрге, Дээрги-Чаяакчы аңаа Бодунуң өршээлин хайырлазын. Ооң Ефеске меңээ кайы хире дузалаанын бодун кончуг эки билир сен.

Христос Иисуска бердинген дайынчы

2 ¹ Оглум, Тимофей, Христос Иисустан келген авыралдан күш кирип көр. ² Хөй санныг херечилер мурнунга менден дыңнаан өөредиглеринни өскелерни өөредип шыдаар шынчы улуска идегеп берип каг. ³ Христос Иисустун бердинген дайынчызы дег, хилинчекти кады шыдажып эртеринге белен бол. ⁴ Кандыг-даа дайынчы тайбың амыдыралдың ажыл-херээ-биле бодун чардыктырбас, ол чүглө ону албан-хүлээлгеже кыйгырган командириниң аайындан эртпезин бо-даар. ⁵ Дүрүмнер ёзугаар маргылдашпас болза, спортчу маргылдаага киришкен кым-даа тиилекчиниң шаңналын албас. ⁶ Кара дерин төп ажылдаан тараачын дүжүттөн бодунун үлүүн баштайгы ээлчегде алыр ужурлуг. ⁷ Мээң чүнү чугаалаанымны бодап көр. Бо бүгүнү угааптар арганы Дээрги-Чаяакчы сеңээ бээр.

⁸ Мээң суртаалдап турарым Буянныг Медээде чугаалааны дег, өлүг-лерден катап дирлип келген Иисус Христосту – Давидтиң үре-садызын

* ^{1:11} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Башкызы» деп сөске «Өске чоннар улусунун» деп сөстөрни немээн.

** ^{1:12} «Меңээ идегээн чүүлүн» деп сөстөрниң өске утказы: «Мээң Бурганга идегээн чүүлүмнү» – бооп чадавас.

сактып чор. ⁹ Буянныг Медээни суртаалдааным дээш, хилинчек көрүп, херектен дег, бектиг-дир мен. Ынчалза-даа Бурганның медээзин бектээри болдунмас! ¹⁰ Бурганның шилээн улузу база Христос Иисусту дамчыштыр кээр камгалалды мөңгө алдар-биле катай алзыннар дээш, оларны бодаанымдан, чүнү-даа шыдажып чор мен. ¹¹ Шынныг сөстөр бо-дур:

«Ооң-биле кады өлгөн болзувусса, Ооң-биле кады амыдыраар бис. ¹² Ам шыдажып турар болзувусса, Ооң-биле кады чагыраар бис. Оон ойталаар болзувусса, Ол база бистен ойталаар. ¹³ Аңаа шынчы эвес-даа болзувусса, Ол шынчы бооп артар, чүгө дээрге Ол Бодунга Боду өскерлир эвес».

Бурганның чүүлзүнгени бараан болукчу

¹⁴ Хамык улуска бо дугайында сагындыр. Сөстөр дугайында маргышка киришпезиннер дээш, оларны Бурганның мурнунга шынгы кичээндир. Дыңнакчыларга ооң ажыы чок, а чүглө хора чедирер. ¹⁵ Бурганның мурнунга алыс шынның медээзин улуска эң дорту-биле дамчыдып турар шылгаттыңан ажылчын, ыядыр чүвези чок кижикылдыр көстүп, Ол сени чүүлзүнзүн дээш, бар шааң-биле оралдаш. ¹⁶ А Бурганны дорамчылаан чугаалардан база хоозун чугаалардан чайлап чор. Оларга алзыпкан кижик Бургандан улам-на ырап бар чыдар. ¹⁷ Ындыг улустун өөредии, рак аарыы дег, үгдереп, тарап-ла орап. Оларның аразында Именей биле Филит ийи бар. ¹⁸ Олар алыс шынның оруундан өскээр баргаш, катап дирлиешкин болуп каапкан джип, чамдык улустун бүзүрелин бойладып турарлар. ¹⁹ Ынчалза-даа Бурганның салып кааны быжыг үндезин мындыг сөстөр-биле таңмалаттыңаш, тендиш дивейн тур: «Дээрги-Чаяакчы Бодунуң улузун билир», а ол ышкаш: «Дээрги-Чаяакчыга хамааржыр мен дээн кижик бүрүзү бузуттан ойталазын»^а. ²⁰ Улуг бажында чүглө алдын, мөңгүн эвес, а ыяш, дой сава-саңга база бар: оларның чамдызы хүндүлүг ажыглалда, а өскелерин хүн бүрүде ажыглаар. ²¹ Бодун хамык бузуттуг чүүлдерден арыглап алган кижик хүндүлүг ажыглалдың савазы боор: ону ыдыктап каан, ол Эге ажыктыг база кандыг-даа буянныг херек кылырыңа белен турар.

²² Чалыы үениң күзээшкннеринден чайла, Дээрги-Чаяакчыдан дуза дилеп, арыг чүрээнден кыйгырган улус-биле кады Бурганга шынчы амыдыралче, бүзүрелче, ынакшылче болгаш амыр-тайбыңче

^а Сан. 16:5, 26.

чүткү. ²³Мелегей болгаш ужур-утка чок маргылдааларга киришпе, оларның алгыш-кырыш-биле доостурун билир-ле болгай сен. ²⁴Дээрги-Чаяакчының чалказы боор кижиге алгыш-кырыш кылбаза эки. Харын ол хамык улуска эвилең-ээлдек, өөрөдиг берип билир, шыдамыккай боор ужурулуг. ²⁵Ол аңаа удур улусту безин эп-чөп-биле эдип-чазазын. Чүгө дээрге Бурган оларга бачыдын миннип, алыс шынны билип аар арганы бээр чадавас. ²⁶Олар ооң соонда онгарлып кээр база оларны аспаптап алгаш, бодунуң күзел-соруунга чагыртырынче албадапкан эрликтин туттуруундан ушта халый бээр чадавас.

Сөөлгү хүннерниң бүзүрел чогу

3 ¹Сөөлгү хүннерде аар-берге үе чедип кээрин билип ал. ²Улус чүгле боттарын бодаар, алыксак-чиксек, мактаныычал, туразы улуг, өгү-дылын караннадырынга өй болу бээр. Олар ада-иезин дыңнава, өөрүп четтирерин билбес, ыдыктыг чүүлдерден ойталаар, ³ынакшыыр, кээргээр сеткили чок, нүгүлчү, бодун туттунуп билбес база каржы, буянны көөр хөңнү чок улус болу бээр. ⁴Олар өскерликчи, хай-чагырга чок, адыыргак, боттарының күзээшкиннерин хандыраырга Бургандан артык ынак улус болу бээр. ⁵Ындыг улус Бурганны хүндүлээринин чүгле даштыкы хевиринден туттунар, а Ооң ылаптыг күжүндөн ойталаар. Олар-биле черле чоокшулашпа.

⁶Оларның чамдызы улустуң бажыңнарынче оп-биле аагайлап киргеш, кошкак херэеженнерни дуурайлап кааптар. Ол херэеженнер дээрге бачыдынын аяа долган, янзы-бүрү күзээшкиннеринин аайындан эртпес улус-тур. ⁷Ындыглар кезээде-ле өөреникээрлер, ынчалза-даа алыс шынны кажан-даа долзуу-биле билип ап шыдавастар. ⁸Моисейге удурланган Ианний биле Иамврий* кара олчаан, ол улус база алыс шынга удур туржуп турар. Олар дээрге угааны бойлаан, бүзүрели меге, алыс шынга удур улус-тур. ⁹Ынчалза-даа оларның оруу муңгаш: Моисейге удурланганнарның солуудааны бодун көргүзүпкени дег, оларның солуудааны база бүгү улуска көскү апаар.

Павелдин Тимофейге чагы

¹⁰А сен мээң өөрөдигимге, канчаар чурттап келгенимге, амыдыралчы сорулгаларымга, бүзүрелимге, шыдамыымга, ынакшаанымга,

* ^{3:8}Ианний биле Иамврий – бо аттар еврей чаңчыл ёзуугаар «Хосталышкынның» номунда Моисейге удурланган караң көрнүрлерниң аттары болур, ынчалза-даа ол номда оларның аттарын кирибээн.

туруштуумга, ¹¹истедип сүрдүрүүшкүннерим болгаш хилинчээмге мени эдерип келдин. Антиохия, Икония болгаш Листрага мээң-биле болган бүгү чүүлдү, өске-даа хамык качыгдалдарымны билир-дир сен. Коргунчуг истеп сүрүүшкүннерни шыдажып эрттим. Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы мени оларның шуптузундан камгалап каан. ¹²Бурганны хүндүлөп, Христос Иисус-биле сырый харылзаалыг амыдыраар дээн улустуң шуптузу истедип сүрдүрө бээр. ¹³А бузуттуглар болгаш хуурмак хейлер багынга улам өнөмчип, өскелерни будулдулар, оон боттары база будуларлар.

¹⁴⁻¹⁵А сен өөрөдигим алганың, бүзүрээниң чүүлден салдынма. Сээң башкыларың кымнар боорун билир сен, Ыдыктыг Бижилгелерни база чажындан-на билир сен. А ол Христос Иисуска бүзүрээниң дамчыштыр кээр камгалалче аппаар мерген угаанны сеңээ берип шыдаар. ¹⁶Бурган Бижилгени бүрүнү-биле хей-аът кириген болгаш, ол алыс шынны өөрөдигимге, чазыгларны айтып, эдеримге, Бурганга шынчы амыдыралды суртаалдарыңга ажыктыг. ¹⁷Ындыг болганда Бурганга бараан болган кижиге бүрүнү-биле мергежээн база кандыгдаа буянныг херек кылыры-биле чепсегленген боор.

4 ¹Бурганның болгаш Боду ээп келгеш база Хааннай бергеш, дигриг-даа, өлүг-даа улусту шииде бээр Христос Иисустуң мурнунга сеңээ айыткап тур мен: ²Бурганның медээзин суртаалда, таарымчалыг-даа, таарымчалыг эвес-даа үеде даалган күүседиримге белен бол, улусту эдип чаза, чазыгларын сойгала, сеткилин сергет база шыдамыккай өөрөт. ³Улустуң шынныг өөрөдигимни дыңнаар безин хөңнү чок апаар үези чедип кээр. Олар боттарының күзээшкиннеринин аайы-биле, чүгле оларның дыңнаксаан чүүлүн чугаалаар янзы-бүрү башкыларны шилип эгелээрлер. ⁴Олар алыс шындан кулаан бөөшкүннеп, хоозун меге тоолчургу чугаалар дыңнаарлар. ⁵А сен бүгү чүүлге сарыылдыг боор, бергелерни шыдажып эртер, Буянныг Медээни суртаалдаар ажил-херээни шуудадыр, бараан болушкунуну эчизимге чедир күүседир ужурулуг сен.

⁶А меңээ хамаарыштыр – амыдыралымны өргүл дег салып каандыр, кызыл-дустаар үем чоокшулаан-дыр. ⁷Мен төлөптий-биле демисештим, чарышты төндүр маңнадым, бүзүрелди кадагаладым. ⁸Мени ам Бурганга шынчы чорук дээш, тиелекчининиң шанналы манап турар, чөптүг Шииткекчи боор Дээрги-Чаяакчы, ол сөөлгү хүн кээрге, ону меңээ тыпсыр. Ол шанналды чүгле меңээ эвес, а Ооң ээп кээрин ынакшыл-биле манаан бүгү улуска база тыпсыр.

Амы-хуунуң сүмелери болгаш дилеглери

⁹ Менче дүрген чедип кээрин кызыт! ¹⁰ Чүге дээрге Димас мени каапкаш барды. Ол амгы бо делегейге хандыкшааш, Фессалоникаже чорупту. Крискент – Галатияда, а Тит – Далматияда барган. Мээн чанымда чүгле Лука бар. ¹¹ Кээринде, Маркты эдертип эккел, чүге дээрге ол мээн бараан болушкунумга дузалап шыдаар кижини. ¹² Мен Тихикти Ефесче чорудуптум.

¹³ Бээр кээринде, Троадада Карп сугда каапкан тонумну, а ол ыш-каш номнарымны, ылангыя эттээн хөмде бижээннерин, эккеп көр.

¹⁴ Александр дарган меңээ эндерик хөй хора халдаткан кижини, ооң ажил-херээ дээш, Дээрги-Чаяакчы ону кезедир! ¹⁵ Сен база оон кичээн, чүге дээрге ол бистиң суртаалывыска аажок удурланып турар-дыр.

¹⁶ Мээн херээмни шүүгүге бир дугаар дыннап турда, кым-даа ме-нээ болчуп келбеди, хамык улус мени каапкаш барды. Ону оларның буруузу кылдыр көрбезинем! ¹⁷ Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы мээн-биле кады бооп, Буянын Медээни аксым-биле суртаалдаар күштү меңээ берген. Хамык өске чоннар улузу ону дыннады. Ол мени ар-зылаң аксындан камгалады. ¹⁸ Дээрги-Чаяакчы мени кандыг-даа бу-зуттан камгалаар база Бодунуң Дээрде Чагыргазынче бүдүн-бүрүн чедире бээр. Анаа кезээ мөңгеде алдар! Аминь.

Түңнел байыр чедиришишкиннери

¹⁹ Прискилла биле Акилага, а ол ышкаш Онисифорнун өг-бүлезин-ге байырым чедир. ²⁰ Ераст Коринфте артып калган, а Трофимни мен аарыынын ужун Милитте каапкан мен. ²¹ Кыш бетинде бээр чедип кээрин оралдаш. Еввул, Пуд, Лин, Клавдия база хамык бүзүрөөн ха-дунмавыс сенээ байыр чедирип турлар.

²² Дээрги-Чаяакчы сүлдең-биле кады болзун! Бурганның авыралы силерге бактаазын!*

ТИТКЕ ЧАГАА*Кирилде сөстөр*

1 ¹ Бурганның шилээн улузунун бүзүрелин шуудадыр дээш база Бурганны хүндүлээринче чедире бээр алыс шынны билип аарын-че оларны эккээр дээш, айбылаткан кижиден, Бурганның бараан бо-лукчузундан, Иисус Христостун элчининден – Павелден байыр. ² Мен ол ышкаш Бурганның шилээн улузу мөңгө амыдыраар идегел-ди алзын дээш, шилиттирген мен. Бурган мөңгө амыдыралды биске бээрин өртемчейиниң тыптыр мурнунда-ла аазаан, а Ол кажан-даа мегелеп көрбөөн. ³ Көрдүнгөн үе кээрге, Ол Бодунуң сөзүн медег-лээн, а ону суртаалдаарын бистиң Камгалакчывыс Бурганның ай-тыышкыны-биле меңээ бүзүрөп дааскан.

⁴ Бүзүреливис дөмей болган алыс шынныг оглум Титке бижидим. Бурган Адавыстан база Камгалакчывыс Христос Иисустан келген авырал* биле амыр-тайбың сенээ бактаазын!

Титтин Крит ортулукка ажил-херээ

⁵ Мен сени чедир кылбаан ажил-херекти эчизинге чедир кылып, аайлазын дээш база сенээ айытканым дег, хоорай бүрүзүнге Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдериниң удуртукчуларын томуйлазын дээш, Критке арттырып каан ийик мен. ⁶ Удуртукчу улус аажы-чаңында четпестер чок, кадайынга өскерилбес** боор ужурлуг, а оларның ажы-төлү Бурганга шынчы, самыыраан деп чектетпээн болгаш дың-нангыр боор ужурлуг. ⁷ Удуртукчуга Бурганның ажылын бүзүрөөн болганда, оон аажы-чаңында четпестер турбазын. Ол бодун турамык ап чорбас, шугул, арагага сундулуг, содаачы, алыксак-чиксек кижини болбас ужурлуг. ⁸ Харын ол хүндүлээчел ээ база буян кылырынга

* ^{1:4} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «авырал» деп сөске «өршээл» деп сөстү немээн.

** ^{1:6} «Кадайынга өскерилбес» деп сөстөрниң өске уткалары: «Чүгле чаңгыс катап кадай алган» азы «Чүгле чаңгыс херээженге өгленген» – бооп чадавас.

* ^{4:22} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Дээрги-Чаяакчы» деп сөстөргө «Иисус Христос» деп сөстөрни немээн база бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

ынак, бодамчалыг, ак сеткилдиг, Бурганны хүндүлөп чурттаар, бодун туттунуп билир кижиге боор ужурулуг. ⁹Удуртукчу өске улусту алыс шынныг өөредиге сургаар база ооң удурланкчыларын сойгалаар дээш, анаа өөредип каан бүзүрөп болгу дег шынныг медээден быжыг туттунар ужурулуг.

¹⁰Чүгө дээрге эрге-чагырганы хүндүлөвөс, чалчырааш, өскелерни дуурайлаар улус, ылангыя кыртыжап демдектээн кижилер аразында, кайы хөй-дүр. ¹¹Ындыгларның аастарын дуй шавар херек, чүгө дээрге олар хууда ажык-кончаа сүргөш, боттарының өөрөтпөс ужурулуг чүүлүн суртаалдап, бүдүн өг-бүлелерни үрөп турар-дыр. ¹²Оларның боттарының-на бир медээчизи мынча дээн: «Криттиң чурттакчылары черле мегечи, араатанзыг каржы, чалгаа, чазый хейлер!» ¹³Ол медээчинин бадыткалы ылап шын. Ынчангаш бүзүрели алыс шынныг болзун дээш, оларны эң-не шынгызы-биле сойгалаар ужурулуг сен. ¹⁴Олар иудей хоозун чугаалар болгаш алыс шындан ойталаан улустун айтышкынарнынче кичээнгей салбазыннар. ¹⁵Олар: «Арыг улуска шүптү чүвө арыг, а бүзүрөвөөн, үрөлгөн улуска арыг чүү-даа чок» — деп турарлар, ынчалза-даа оларның боттарының угаан-бодалы болгаш арын-нүүрү үрөлгөн-дир. ¹⁶Олар «Бурганны билир бис» дижирлер, ынчалза-даа ажыл-херээ-биле Ону хүлээп көрбөстөр-дир. Олар чииртим, дыннангыр эвес база кандыг-даа буянныг чүүл кылыр харык чок улус-тур.

Алыс шынныг өөредиг

2 ¹А сен болза, чүглө алыс шынныг өөредиг-биле чүүлдежир чүүлдү медеглеп чор. ²Кырган эр улус бодун сарыылдыг, төлөптиг алдынар, бодамчалыг боор база бүзүрөлгө, ынакшылга, шыдамык чорукка ыяк белеткенген боор ужурулуг. ³Кырган кадайларга Бурганны хүндүлөп амыдыраарын, хоп-чип таратпазын, арага-дарыже сундулавазын база өске улусту буян кылырынга өөредирин сүмелө. ⁴Олар аныяк херээженнерни ашактары болгаш ажы-төлүнгө ынак болурунга өөрөтсиннер. ⁵Аныяк херээженнер бодамчалыг болгаш төлөптиг аажы-чаңныг болзуннар; эки бажың ээлери, буянныг сагыштыг база ашактарын дыңнаар улус болзуннар. Бурганның медээзин кым-даа дора көрбөзүн дээш, ону кылзыннар. ⁶Аныяк эрлерни бодамчалыг болурунга база ынчаар өөрөт. ⁷Бүгү чүүлдерге: ажыл-үүленге, херектеринге бодунну өттүнер үлегер кылдыр көргүс, бодуннуң өөредиглеринге ак сеткилдиг болгаш шынгыгы бооп көр. ⁸Бисти бактаар чүзү-даа чок болгаш, сеңээ удурланган улус ыядып-човаар кылдыр, өөредип тура, шын база чемеге онаашпас сөстөрни ажыгла.

⁹Элеринге бүгү талазы-биле дыңнангыр бооп, оларның күзелин хандыраарын кызыдар база оларга удур чүнү-даа чугаалавас кылдыр кулдарны өөрөт. ¹⁰Кулдар эелеринден оорланмазыннар, харын оларга бүрүнү-биле бердингенин көргүссүннер. Бистиң Камгалакчывыс, Бурганның өөредии кайы хире магалыг чаагайын улус көрүп каар кылдыр, кулдар боттарын ынчалдыр эки ап чорзуннар.

¹¹Чүгө дээрге Бурган Бодунуң авыралын бүгү улусту камгалаар дээш ажыткан-дыр*. ¹²Ол авырал бисти Бурганга бүзүрөвезинден база кижиге бүдүжүнү күзээшкениннен ойталаарынга; боттарывысты холга ап, амгы бо делегейге Бурганны хүндүлөп, Анаа шынчы чурттаарынга өөредип турар. ¹³Өндүр улуг Бурганывыс, Камгалакчывыс Иисус Христос бүрүн алдары-биле катап чедип кээр деп, чыргалдыг хүннү идегел-биле манап, ынчаар чурттаар ужурулуг бис. ¹⁴Бисти хамык бузут-бактан адырар дээш, буянныг чүүлдер кылырынче чүткүлдүг, чүглө Анаа хамааржыр, арыг улус кылып каар дээш, Христос Бодун хосталгавыстың садызы кылдыр берипкен.

¹⁵Сен ол бүгүгө өөредир, бүгү күш-биле улусту сорук кириер, сойгалаар ужурулуг сен. Сени херекке албайн баар кижиге турбазын.

Христианнарның бодун алдынары

3 ¹«Чагырыкчылар болгаш эрге-чагырга ээлээннерниң аайындан эртпейн, оларга чагыртыр база кандыг-даа буянныг херекти кылырынга кезээде белен болур ужурулуг силер» деп, бодунуң улузунга сагындыр. ²Оларны кымны-даа бак сөглөвезинге, эп-найыралдыг, ээлдек-эвилең, өске улус мурнунга биче сеткилдиг боорунга өөрөт.

³Чүгө дээрге бис база кажан-бир шагда сарыыл чок, хай-чагырга билбес, шын оруктан азып-тенээн, бүгү-ле бар күзээшкениннен болгаш таалалдарның кулу бооп чораан бис. Бистиң чуртталгавысты өш биле адааргал бүргей ап, улуска көрдүрбейн-даа, бот-боттарывысты көөр хөңнүвүс чок-даа чордувус. ⁴Ынчалза-даа Камгалакчывыс боор Бурганның улуска буянныгы база ынакшылы ажыттынып келгенде, ⁵боттарывыстың кылган эки ажыл-херээвис дээш эвес, а Бодунуң өршээлдиги-биле Ол бисти камгалады. Ыдыктыг Сүлдө бисти арыглап чуггаш, чаа амыдыралче катап төрүттүнер органы биске хайырлады. ⁶Бистиң Камгалакчывысты, Иисус Христосту дамчыштыр Бурган Ыдыктыг Сүлдени бисче элбээ-биле синниктир төктү. ⁷Ооң

* ^{2:11} Бо шүлүктүн өске утказы: «Бурганның камгалал бээр авыралы бүгү улуска ажыттынгандыр» — бооп чадавас.

авыралының ачызында Бурганның мурнунга актыг болурувус дээш база идегээнивис дег, мөңгө амыдыралды алырывыс дээш, Ол ынчалдыр кылган. Бо дээрге ылап шын сөстөр-дир.

⁸ Бурганга бүзүрей берген улус буянның херектер кылырынга боттарын бүрүнү-биле бараалгатсын дээш, ол бүгүнүң дугайында сагыш алындыр чугаалап чоруурунну күзеп тур мен. Ындыг боору – улуска эки болгаш ажыктыг.

⁹ Ынчалза-даа мугулай барымдаалардан, ук-ызыгуур дугайында чугаалардан, Моисейниң хоойлузунуң дугайында маргылдаалардан, аас былаажырындан чайлап чор, чүгө дээрге оларның ажыы-даа, херээ-даа чок. ¹⁰ Өске улустуң бодалын тооп көрбөс сандарадыкчыны бир, ийи удаа сагындыргаш, олчаан ооң-биле харылзашпа. ¹¹ Ындыг кижиниң шуут-ла үрелгенин база ооң бачыттары ооң буруулуун көргүзүп турарын билип ал.

Түңнел сүмелер болгаш байыр чедиришикиннери

¹² Сенче Артемни азы Тихикти чорудуптарым билек, Никопольче меңээ чедип кээр дээш, бар шааң-биле кызыт, чүгө дээрге мен аңаа кыштаарын шиитпирлеп алдым. ¹³ Ном-хоойлу тайылбырлакчызы Зинас база Аполлос оларның аян-чоруунуң үезинде оларга херек бүгү чүве бар болзун дээш, болдунар-ла хемчеглерни ап, дузалап көр. ¹⁴ Бистиң улузувус оларның амыдыралы үре-түңнел чок болбазын дээш база улустуң эргежок чугула хереглелдерин хандыра дээш, буянның херектер кылырынга чаңчыккан турар ужурлуг. ¹⁵ Мээң-биле кады турар хамык улус сенээ байыр чедирип тур. Биске ынак бүзүрөөннерге байырывыс чедир. Бурганның авыралы силер бүгүдеге бактаазын!*

* ^{3:15} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

ФИЛИМОНГА ЧАГАА

Байыр чедиришикини

1 ¹ Христос Иисуска бүзүрөөни дээш хоругдаттырган Павелден база бүзүрөөн эживис Тимофейден байыр.

Чаңгыс ажыл-херек кылып турарывыс ханы ынак эживис Филимон сенээ, ² Христоска бүзүрөөн кыс эживис Апфияга, туруштуг демисекчивис Архиппке база сээң бажыңында чыгып турар Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге бижидим.

³ Бурган Адавыс болгаш Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге бактаазын!

Филимоннуң бүзүрөөни болгаш ынакшылы

⁴ Мөргүл кылган санымда-ла сени сактып, Бурганымга үргүлчү өөрүп четтирер-дир мен. ⁵ Сээң Дээрги-Чаяакчы Иисуска бүзүрөөниң болгаш Бурганның бүгү улузунга ынакшылың дугайында дамчыыр чугаалар меңээ чедип тур. ⁶ Христостуң биске бергени бүгү ачы-буянны билип алганың ачызында бодуннун бүзүрелини улам идепкейлиг илеририң дээш, мөргүп тур мен. ⁷ Эжим Филимон, сээң ынакшылың меңээ улуг өөрүшкү болгаш аргалалды эккелди, чүгө дээрге сээң ачыңда Бурганның улузунуң чүректери сорук кире бергенин дыннадым.

Павелдиң Онисим дээш дилээ

⁸ Шак ол чылдагаан-биле хүлээлгенни күүсет деп, Христостуң адындан дидими-биле негээр эргем бар-даа болза, ⁹ мен сени дужаай бербейн, ооң орнунга, ынакшылымга ооргалангаш, күштүү-биле дилеп тур мен. Мен, Павел ирей, а ам Иисус Христостуң ады дээш хоругдаттырган кижини, ¹⁰ хоругдал адаанга ооң адазы болганым, Христосту дамчыштыр харылзаалыг оглум Онисимче ээ көрнүрүнү дилеп тур мен. ¹¹ Мооң мурнунда ол сенээ шуут ажыы чок-даа турду ыйнаан, а ам чүгле сенээ эвес, меңээ база ажыктыг кижини-дир*.

* ^{1:11} «Ажыктыг кижини» – Онисим деп ат грек дылда «ажыктыг» дээн уткалыг.

¹² Мен ону сенче дедир эгидерим ол, а ону чорудуптарымга, мээң чүрээм база ооң-биле кады чорупкан дег-дир. ¹³ Буянный Медээ ужун кара-бажыңга олурумда, сээң орнуңга меңээ дузалашсын дээш, мен ону чанымга дыка-ла арттырып алыксадым. ¹⁴ Ынчалза-даа сээң чөпшээрелиң чокка чүнү-даа кылыр хөңнүм чок болду. Сээң кылып турар бүгү буяның хүлээлге ёзугаар эвес, а сээң тура-соруун аайы-биле илерээн болуру күзенчиг-дир.

¹⁵ Бодуңнуң кулунну ооң соонда кезээ мөңгедэ дедир эгидип аарың дээш, Онисим сенден кезек өйдө чарлы берген бооп чадавас. ¹⁶ Ам ону кулуң эвес кылдыр, а оон артык – Христоска башкарткан ханы ынак дунма кылдыр хүлээп алыр-дыр сен. Ол меңээ дыка эргим-дир, ынчалза-даа сенээ ол, анаа кижиде дег, Дээрги-Чаяакчыга башкарткан дунма-даа дег, оон-даа артык эргим апаар. ¹⁷ Ынчангаш мени чаңгыс ажил кылган эжиң кылдыр санаар болзунза, мени канчаар хүлээп аарың дег, ону ынчаар хүлээп ап көр. ¹⁸ Ол сени кандыг-бир чүвө ужун хомудадыпкан азы сенээ өрелени берген болза, ол түннү мээң адым дужунга бижип каг. ¹⁹ Бодумнуң холум-биле бижип олур мен: мен, Павел, ооң өрезин төлээр мен. (Сен база бодуңнуң чаа амыдыралың-биле меңээ өрелииңни сагындыргаш-даа чоор деп мен.) ²⁰ Ынчангаш, эргим эжим, Дээрги-Чаяакчы Христос дээш, меңээ ачы-дузадан көргүзүп, мени ооң-биле сорук киирип көр. ²¹ Мени дыңнаар боор деп идегээш, сенээ бижип олур мен. Херек кырында мээң бижээн чүвөмдөн-даа хөйүнү кылып каарыңны билир мен.

²² Ол ышкаш меңээ аалчылар өрээлин белеткеп каап көр. Чүгө дээрге Бурган сээң мөргүлдериңерге харыылап, мени удавас хостап салыптарга, силерге чеде бээримге идегеп тур мен.

Түңнел байыр чедиришишкиннери

²³ Иисус Христоска бүзүрээни дээш, мен ышкаш хоругдаттырган Епафрас сенээ байыр чедирип тур, ²⁴ а ол ышкаш мээң чаңгыс ажил-херек кылып турар эштерим Марк, Аристарх, Димас болгаш Лука олар база.

²⁵ Дээрги-Чаяакчы Иисус Христостуң авыралы силерниң сүлдө-нерге бактаазын*.

* 1:25 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

ЕВРЕЙЛЕРГЕ ЧАГАА

Бурган Бодунуң Оглун дамчыштыр чугаалап турар

1 ¹Эрткен үеде Бурган бистиң ада-өгбевиске медээчилер дамчыштыр хөй катап, хөй янзы аргалар-биле чугаа кылып келген. ²А сөөлгү хүннерде Бурган Бодунуң Оглун дамчыштыр бис-биле чугаалажып турган. Ол Ону бүгүдени чагырар салгакчызы кылдыр томуйлааш, Ону дамчыштыр өртемчейни чаяган. ³Оглу дээрге Бурганның алдарының чыры-дыр база Оон алыс бүдүжүнүң кара олчаан чангыс омур-дүрзүзү-дүр. Ол Бодунуң күчүлүг сөзү-биле бүгүдени тудуп турар. Ол бисти бачыттарывыстан арыглааш, дээрлерге кымдан-даа бедикке, Дээди Өрүкүнүң оң талазынга барып саадапкан. ⁴Ол дээрниң төлээлеринден арта берген, ол ышкаш Оон салгап алган ады оларның аттарындан өндүр бедик.

Оглу дээрниң төлээлеринден арта берген

⁵Чүге дээрге дээрниң шупту төлээлериниң кайызынга бир шагда Бурган: «Сен – Мээң Оглум сен, Мен бөгүн Сээң Адаң апардым» – деп чугаалааныл?^а А оон ыңай: «Мен Оон Адазы апаар мен, а Ол Мээң Оглум апаар»^б. ⁶Эң улуг Оглун өртемчейже эккеп тура, Бурган: «Бурганның бүгү төлээлери Аңаа мөгейзиннер» – деп база чугаалаан^в. ⁷Дээрниң төлээлеринге хамаарыштыр Бурган мынча дээн: «Ол Бодунуң төлээлерин – хаттар кылып каан, а бараан болукчуларын – оттуң чалбыыштары кылып каан»^г. ⁸А Оглунга хамаарыштыр Ол мынча дээн: «О Бурган, Сээң дүжүлгөң мөңгө шагда турар, чөптүг чорукту демдеглээн даянгыыш – Сээң чагыргаңны демдеглээн даянгыыш боор. ⁹Сен чөптүг чорукка ынак апардың, а бузутту көөр хөңнүң чок апарды. Ол дээш, Бурган – Сээң Бурганың Сени өске бүгү эш-өөрүнден элбедир өөрүшкүнүң елей деп үзү-биле чаап каан»^д. ¹⁰А оон ыңай: «Дээрги-Чаяакчы, Сен хамыктың мурнунда черниң үндезинин салган сен, дээр база Сээң холуннуң чаяалгазы боор.

^а Ыд. ыр. 2:7. ^б 2 Хаан. 7:14. ^в Ыд. ыр. 96:7. ^г Ыд. ыр. 103:4. ^д Ыд. ыр. 44:7-8.

¹¹ Чер биле дээр эстип хайлы бээр, а Сен мөңгө сен. Бүгү чүве, хеп дег, эргилеп элей бээр, ¹² Сен ол бүгүнү, плащ ышкаш, дүрүп каар сен, олар, хеп ышкаш, солуттунуп, чиде бээрлер. А Сен өскерилбес сен, Сээң назының кажан-даа төнчү билбес»^а.

¹³ Дээрнин төлээлериниң кайызынга кажан-бир шагда Бурган мынча деп чугаалааныл: «Дайзыннарныны Сээң буттарың адаанга эккеп салбаан шаамда, Мээң оң таламга олур?»^б ¹⁴ Дээрнин шупту төлээлери кымнар ийик? Камгалалды салгап алыр улуска дузалазын-нар дээш чоруткан бараан болушкун сүлделери эвес чүве бе?

Өндүр улуг камгалалдан ойталаарының озалдыы

2 ¹ Ындыг болганда, агым бисти өскээр алгаш барбазын дээш, дыңнаан чүүлүвүске улам кичээнгейлиг болуулу. ² Чүгө дээрге дээрнин төлээлерин дамчыштыр медеглээн сөс ылап күштүг бооп, ону хажыткан база дыңнаваан чорук бүрүзү чөптүг кеземчеге онаажыр болганда, ³ ол хире өндүр улуг камгалалды тоовайн барзывысса, кеземчеден чайлаар харыывыс кайдал? Ол камгалал дугайында улуска эң баштай Дээрги-Чаяакчы Иисус медеглээн, а оон соонда Ону дыңнаан улус биске шынзыдып чугаалаан болгай. ⁴ Ол медээни Бурган бадыткал демдектери, кайгамчык чүүлдер, янзы-бүрү күштер-биле база Оон күзел-соруун эзугаар Ыдыктыг Сүлдениң ачы-буян хайыр-лалдарын улуска үлээни-биле бадыткаан.

Бурганның Оглу улуска дөмей бооп чедип келген

⁵ Оон дугайында чугаалап турарывыс ам кээр өртемчейни Бурган дээрнин төлээлеринге чагырар кылдыр бербээн-не болгай. ⁶ Бир-ле кижиге бир-ле Номга мынчаар херечилеп чугаалаан: «Кижиге деп кымыл ол, Сен чүгө ону бодап чоруур сен? Кижиге амытан оглу деп кымыл ол, Сен чүгө ол дээш сагыш човаар сен? ⁷ Сен ону дээрнин төлээлеринден чүгле хензиг-ле куду деңнелдиг* кылып каан сен. Сен ону алдар

* ^{2:7,9} «Куду деңнелдиг», «кезек өйде» — цитатаны оон алган 8-ки ыдык ырның чингине сөзүглелинде бо сөстөр кижиге төрөлгетенниң өртемчейде туружунга хамааржып турар. «Еврейлерге Чагааның» автору ол сөстөрниң аңгы уткалары-биле ойнап, «Иисус кезек өйде дээрнин төлээлеринден куду деңнелдиг апарган» дээн, үеге хамаарышкан утказын ажыглап турар.

^а Ыд. ыр. 101:26-28. ^б Ыд. ыр. 109:1.

болгаш мактал-хүндү-биле демдектедиң, ⁸ бүгү чүүлду оон буттарының адаанга чагырттын»^а. Бурган Аңаа бүгү чүүлду чагырткаш, Оон чагыргазының адаанга кирбес чүү-даа турбас кылып каан. Ынчалза-даа бүгү чүүлдүң Аңаа чагыртканын ам дээррезинде көрбейн турар бис. ⁹ Иисусту кезек өйде* дээрнин төлээлеринден куду деңнелче бадырганын бис ам көрүп тур бис. Ол Бурганның авыралы-биле өлүмнүн хилинчээн бүгү кижиге төрөлгетен дээш, шыдажып эрткен. Ол дээш, Бурган алдар болгаш мактал-хүндү-биле Ону демдектээн.

¹⁰ Бүгү чүүлдерниң Ол дээш база Оон ачызында бар бооп турары Бурган хөй оолдарының камгалалының Баштакчызын хилинчек дамчыштыр болбаазын кылып каар уjurлуг турган. Бурган хөй оолдарын алдарже аппаар дээш, ынчаар кылган. ¹¹ Улусту ыдыктыг кылып турар Кижиге болгаш ыдыктаттырган улус шупту чаңгыс ук-ызыгуурлуг — Бурган уктуг болгай. Ынчангаш Иисуска оларны «ха-дунма» дээри ыянчыг эвес болган. ¹² Ол мынча дээн: «Мээң ха-дунмамга Сээң адың медеглээр мен, чыыш мурнунга Сени алгап мактаар мен»^б. ¹³ А оон ыңай: «Мен Бурганга идегээр мен». А ол ышкаш: «Бо — Мен мен, а бо — Бурганның Меңээ бергени ажы-төл-дүр»^в.

¹⁴⁻¹⁵ А ол ажы-төл дээрге эът-боттан, хандан бүткен улус болганда, Ол база улуска бүрүнү-биле дөмей кижиге бүдүштүг болу берген. Өлүмнүн чагырыкчызы — эрликти күш чок болдурар дээш база бүгү назынында өлүмден коргуушкуннуң кулданынга чораан улусту хостаар дээш, Ол ынчаар кылган. ¹⁶ Ол дээрнин төлээлери дээш эвес, а Авраамның салгалы дээш сагыш човаар болгай. ¹⁷ Ынчангаш улус-чоннуң бачыттарын чайладыры-биле Бурганның мурнунга өршээлдиг болгаш шынчы дээди бараалгакчы боор дээш, Иисус бүгү чүүлдерге Бодунуң ха-дунмазынга дөмей апаар уjurлуг турган. ¹⁸ Чүгө дээрге Ол, шенелдени Боду шыдап эртип, хилинчекти көргөн болгаш, шенелделерни шыдап эртип турар улуска дузалап шыдаар.

* ^{2:7,9} «Куду деңнелдиг», «кезек өйде» — цитатаны оон алган 8-ки ыдык ырның чингине сөзүглелинде бо сөстөр кижиге төрөлгетенниң өртемчейде туружунга хамааржып турар. «Еврейлерге Чагааның» автору ол сөстөрниң аңгы уткалары-биле ойнап, «Иисус кезек өйде дээрнин төлээлеринден куду деңнелдиг апарган» дээн, үеге хамаарышкан утказын ажыглап турар.

^а Ыд. ыр. 8:5-7. ^б Ыд. ыр. 21:23. ^в Ис. 8:17-18.

Бурганның Оглуңуң шынчызы

3 ¹Ынчангаш, Бурганның дээрже кый деп алганы ыдыктыг чон боор ха-дунма, Бурганның Төлээлекчизинче болгаш шуптувустуң хүлээп көөрүвүс Дээди бараалгакчызынче — Иисусче кичээнгейден салып көрүнер. ²Иисус Ону Дээди бараалгакчы кылдыр салып каан Бурганга, «Моисейниң Бурганның бүгү өг-бүлезинге* шынчызы»^а дег, шынчы бараан бооп келген. ³Ындыг-даа бол оран-савага* көөрде, оон тудукчузунун мактал-хүндүзү артык боору дег, Иисус Моисейден артык алдар-хүндүгө төлөптиг. ⁴Оран-сава* бүрүзүн бир-ле кижиге туткан, а бүгү бар чүүлү Бурган туткан болгай. ⁵Моисей Оон бүгү өг-бүлезинге* шынчы бараан болукчу дег болган, оон бараан болушкуну келир үеде медеглээр ужурлуг чүүлү айтып турган. ⁶А Христос Оон өг-бүлезинде* чагырган Оглу дег шынчы! Эрес-дидим чорук биле чоргаараарывыс идегелди эчизинге чедир сагыыр болзувусса, Бурганның ол өг-бүлези* — бис бис.

Бурганга шынчы чорукче кыйгырыг

⁷Ынчангаш Ыдыктыг Сүлдениң чугаалап турары дег: «Бөгүн, Бурганның үнүн дыңнап кагзыңарза, ⁸ээн ховуга шенелде хүнүнде үймээн үндүрген үенерде дег, чүректинер дашталдырбанар. ⁹Анаа силерниң ада-өгбөнөр Мени шенеп, хынап турганнар, дөртөн чыл дургузунда Мээң ажыл-херектерим көрүп келгеннер. ¹⁰Ынчангаш Мен ол салгалга килеңней бергеш: „Чүректери үргүлчү будулуп чоруур, Мээң оруктарымны билип албаан улус-тур бо“ — деп чугаалаан мен. ¹¹Ынчангаш Мен килеңнээштин: „Олар Мээң амыр-дыжымның черинче кирбестер“ — деп даңгырагалаан мен»^б.

¹²Ха-дунма, силерниң кайыңар-даа дириг Бургандан хая көрүнген, бачыттыг, бүзүревес чүректиг болбазын дээш, кичээнинер. ¹³Харын «бөгүн» деп үе ам-даа барда, бачытка дуурайлатканындан кайыңарның-даа чүрээ дашталбазын дээш, бот-бодунарны хүннүң-не деткип, сурганар. ¹⁴Эгезинде бар турган бүзүреливисти эчизинге чедир сагыыр болзувусса, Христос-биле кады чаңгыс апарганывыс ол-дур.

* ^{3:2-6} «Өг-бүле», «оран-сава» — сөзүглелдин чингине грек дылында чаңгыс сөс боор. Автор мында сөстүң янзы-бүрү уткаларын ажыглап турар.

^а Сан. 12:7. ^б Ыд. ыр. 94:7-11.

¹⁵Ол дугайында Бижилгеде мынча дээн болгай: «Бөгүн, Бурганның үнүн дыңнап кагзыңарза, үймээн үндүрген үенерде дег, чүректинер дашталдырбанар»^а.

¹⁶Бурганның үнүн дыңнааш, Анаа удур үймээн үндүрген кымнарыл ол? Моисейниң Египеттен үндүрүп эккелген улузу шупту эвес ийикпе? ¹⁷Дөртөн чыл дургузунда Бурган кымга килеңнеп келгенил? Бачыт үүлгеткени дээш, ээн ховуга өлүг мөчүзүн салган улуска эвес ийикпе? ¹⁸Олар Оон амыр-дыжының черинче кажан-даа кирбес деп, Бурган кымга даңгырагалааныл? Ону дыңнавайн барган улуска эвес ийикпе? ¹⁹Ынчангаш Анаа бүзүревээн болгаш, олар Оон амыр-дыжының черинче кирип шыдаваанын көрүп тур бис.

Бурганның чонунга амыр-дыш

4 ¹Ынчаарга Оон амыр-дыжының черинче кирериниң аазаашкыны күштүг хевээр турда, силерниң кайыңар-даа ону ышкырмазын дээш, оваарнып көрээлинер. ²Демги иудейлерге ышкаш, буянныг медээни* биске база суртаалдаан. Ындыг-даа бол ону дыңнааш, бүзүрей берген улуска бүзүрээни-биле каттышпаан улустуң дыңнап алган сөзү оларга ажык-дуза чедирбээн. ³А Оон амыр-дыжының черинче бүзүрей берген бис кирип тур бис. «Мен килеңнээштин: „Олар Мээң амыр-дыжымның черинче кирбестер“ — деп даңгырагаладым» — деп, Бурган чугаалаан-на болгай^б. Ол өртемчейни чаяар ажыл-херээн төндүрген-даа бол, ынча деп чугаалаан. ⁴Өске-бир Номда чедиги хүн дугайында: «Чедиги хүнде Бурган хамык ажыл-херектеринден дыштанган» — дээн^в. ⁵А оон ыңай ол дугайында: «Олар Мээң амыр-дыжымның черинче кирбестер» — деп база чугаалаан^г.

⁶Буянныг медээни оон мурнунда-ла медеглеп каан улус ону тооп дыңнаваас боорга, амыр-дыш черинче оларны кирибээн. Ынчаарга чамдык улуста ынаар кирер арга ам-даа бар болганда, ⁷Бурган база катап «бөгүн» дээр бир-ле хүн доктааткан. Оон мурнунда чугаалап каанының соонда үр үе эрткенде, Ол Давидти дамчыштыр: «Бөгүн, Бурганның үнүн дыңнап кагзыңарза, чүректинер дашталдырбанар» — деп база катап чугаалаан^д. ⁸Иисус Навин демги улусту амыр-дыш черинче кириген турган болза, Бурган оон соонда өске

* ^{4:2} Буянныг медээ — мында: Бурган оларны аазап кааны Ханаан черже аппарат чоруур дээн медеглелди ынча деп адаан (Сан. 14 көр).

^а Ыд. ыр. 94:7-8. ^б Ыд. ыр. 94:11. ^в Э. д. 2:2. ^г Ыд. ыр. 94:11. ^д Ыд. ыр. 94:7-8.

хүн дугайында чугаалавас ийик. ⁹ Ынчангаш Бурганнын улузунга амыр-дыш хүнү күштүг бооп артар. ¹⁰ Бурганнын амыр-дыжынын черинче кирген кижиге бүрүзү, Бодунуң ажыл-херектеринден Ооң дыштанганы дег, ажыл-херектеринден база ынчаар дыштаныр. ¹¹ Ынчангаш кым-даа демги дыннангыр эвес улустуң үлегер-чижээн ёзугаар кылбазын дээш, Ооң амыр-дыжынын черинче кирерин бар шаавыс-биле кызып көрээли.

¹² Чүге дээрге Бурганнын сөзү дириг болгаш салдарлыг болур, ол кандыг-даа аажок чидиг хылыштан чидиг. Ол сөс кижинин сеткил-хөңнү биле сүлдезин, чүстөр биле сөөктерин аңгылаажеге, ооң алыс бодунче ханылап кирип, кижинин чүрээнин бодалдарын болгаш күзел-сагыжын шиидип турар. ¹³ Бурганнын бүгү чаяалгазында Оон чашты бээр хире чүү-даа чок, харын бүгү чүве Ооң мурнунга ажык-ча-дагай болгаш көскү. Бис шупту Ооң мурнунга харыы тудар бис.

Иисус — Бурганның эң өршээлдиг дээди бараалгакчызы

¹⁴ Бисте Бурганнын өндүр улуг дээди бараалгакчызы — дээрлерже эрте берген Иисус, Бурганнын Оглу бар. Ынчангаш ажык-биле хүлээп көөр чүүлүвүстү ыяк сагып көрээли. ¹⁵ Бурганнын бисте бар дээди бараалгакчызы кошкак талаларывысче ээ көрүнмейн баар хире эвес Кижиге. Ол, бис ышкаш, бүгү тала-биле күткүлгеге алзып турган, ынчалза-даа бачыг үүлгетпээн. ¹⁶ Ынчангаш өршээл алыры-биле база деткимче херек өйде авырал тывары-биле авыралдың үнер дөзү боор Бурганнын дүжүлгезинче дидим чоокшулай берээли.

5 ¹ Бурганнын дээди бараалгакчызы бүрүзүн улус аразындан шилип алыр. Ол Бурганнын мурнунга чонга бараан боор төлээ бооп, улустуң бачыттары дээш белектер болгаш өргүлдер салыр хүлээлгелиг. ² Шак ындыг Бурганнын дээди бараалгакчызы боду база кошкак кижиге болгаш, бүдүүлүк-дүмбей, будулган улусче ээ көрүнүүлүк боор ужурулуг. ³ Ол кошкак кижиге болган ужурунда, чүгле чоннуң бачыттары дээш эвес, а бодунуң бачыттары дээш база өргүлден кылзын. ⁴ Кым-даа ындыг мактал-хүндүнү бодунуң туразы-биле хүлээп албас, а Аароннуң кыйгыртканы ышкаш, Бурганга кыйгырткан турар ужурулуг.

⁵ Ол ышкаш Христос база Бурганнын дээди бараалгакчызы боорунуң алдарын Бодунга Боду хүлээп албаан. А Бурган Аңаа мынча дээн: «Сен — Мээң Оглум сен, Мен бөгүн Сээң Адаң апардым»^а.

^а Ыд. ыр. 2:7.

⁶ Бижилгенин өске-бир черинде Ол: «Мелхиседек ышкаш, Сен кезээ мөңгедө Бурганнын бараалгакчызы сен» — деп база чугаалаан^а.

⁷ Бодунуң чер кырынга амыдыралынын үзүндө Иисус Ону өлүмден камгалап шыдаар Бурганга мөргүп, ыткыр човууртап база караанын чажын төп, чалбарган. Иисусту Бурган Ооң күзел-соруун дыннааны дээш, дыннап каан-даа болза, ⁸ Иисус Оглу-даа турган болза, Ол көрүп эрткен хилинчээн дамчыштыр дыннангыр чорукка өөренип алган. ⁹ Иисус болбаазын апаргаш, Ону тооп дыннаар бүгү улуска мөңгө камгалалдың үнер дөзү болу берген. ¹⁰ Бурган Ону, Мелхиседекти ышкаш, Бодунуң дээди бараалгакчызы кылдыр чарлаарга, ол бүгү ындыг болган.

Бүзүрелден ойталаваңар

¹¹ Ол бүгүнүң дугайында оон-даа хөйүнү чугаалап боор мен, ынчалза-даа силерге тайылбырлаары берге-дир, чүге дээрге дыннааш, угаптар шааңар чок-тур. ¹² Шагда-ла башкылар болу бээр ужурулуг улус-тур силер, ынчалза-даа Бурганнын сөстөринин кол үндезининиң эге билиглеринге база катап бир-ле кижиге башкыладыры силерге чугула-дыр. Силерге кадыг чем эвес, а сүт херек-тир! ¹³ Ынчаарга сүт-биле чемненип турар кижиге шын өөредигте дуржулга чок боор, чүге дээрге ол чаш төл хевээр-дир. ¹⁴ А кадыг чем чедишкен улуг улуска хамааржыр. Дуржулгага даянган, оларнын угаан-медерели буянны бузуттан ылгап шыдаар.

6 ¹ Ынчангаш Христос дугайында өөредигнин эге билиглерин артывыска арттырып кааш, чедишкен улуг улус апарып көрээли. База катап эге үндезинни салбаалы: өлүмче аппаар херектерден ойталааш, Бурганга бүзүрээрин катап шингээтпээли; ² сугга суктуруушкуннар, улуска холдар дегзири, өлүглерден катап дирлири болгаш мөңгө шүүгү дугайында өөредигни катап шингээтпээли. ³ Бурган-на чөпшээрээр болза, чедишкен улуг улус боорунче кады бурунгаарлаалы.

⁴⁻⁶ Бир катап алыс шыннын чырыын көрүп каан, дээрнин ачы-буян хайырлалын четтирип шенээн, Ыдыктыг Сүлдениң күчү-күжүн ожаап каан, Бурганнын сөзүнүң буяннын дээжин база Ооң ам кээр делегейиниң күжүнүң салдарын четтирип шенээн, а ооң соонда Христостан ойталаан улус туруп боор. База катап бачыдын миннип,

^а Ыд. ыр. 109:4.

Бурганче эглириниң оруу ындыг улуска мунгаш, чүге дээрге олар боттарынга хамаарыштыр Бурганның Оглун база катап хере шаап, Ону улус мурнунга дорамчылап турарлар. ⁷Үзүк чок куткан чаъс суун сиңирип алгаш, ону болбаазыраткан улуска ачы-дузалыг дүжүдүн берген чер Бурганның ачы-буянын алыр. ⁸А ол черден тенниг бок оът-сиген үнер болза, ооң ажыы чок бооп, Бурганга каргаттырарының кырында турар. Адак соонда кээп, ону өрттедиптер.

⁹Чугаам мындыг-даа бооп турза, камгалал-биле харылзаалыг эки байдалда турарыңарга бүзүрээр-дир мен, эргим эш-өөр. ¹⁰Чүге дээрге Бурган чөптүг. Эрткен болгаш амгы үеде Ооң улузунга бараан бооп тура, кылган ажыл-херектеринерни база Аңаа көргүскен ынакшылыңарны Ол уттур хире эвес. ¹¹Шак ындыг кызымаанарны кайыңар-даа эчизинге чедир көргүзерин күзеп тур мен. Ынчан идегелиңер бүрүн боттаныр деп магадылалды алыр силер. ¹²Чалгаа болбазыңарны, харын бүзүрелиниң база шыдамык чоруунуң ачызында оларга Бурганның азаан чүүлүн салгап аар улустуң үлегерин эдереринерни күзеп тур мен.

Бурганның азаашкыннары болгаш даңгырактары

¹³Бурган Авраамга азаашкын берип турда, даңгыраглаарда адап боор Оон өрү деңнелдиг кым-даа чок болган. Ынчангаш Ол Боду-биле даңгыраглаан. ¹⁴Ол аңаа: «Мен сеңээ ачы-буянны бажын ажыр хайырлаар мен, ачы-үрөнни эндере өстүрүп бээр мен» — дээн^а. ¹⁵Авраам шыдамык манап келгеш, азаан чүүлдүн эге-бажынга четкен.

¹⁶Улус бодундан өрү деңнелдиг кижиниң ады-биле даңгыраглаар, ол даңгырак чугаалашкан чүүлдү бадыткап, оларның аразында кандыг-даа маргылдааның когун үзер. ¹⁷Бурган азаашкынны өнчүгө алган улуска Бодунуң күзел-соруунуң өскерлиш чогуң шуут тода көргүзөр бодаан. Ынчангаш Ол Бодунуң азаашкынын даңгыраа-биле бадыткаан. ¹⁸Бурганның мегелеп шыдавазы хажык чок ийи чүүл: азаашкын биле даңгырак бар. Оларның ачызында камгалалга идегеливисти сегирип аар сагыштыг маңнап келген биске улуг аргалал бар болур. ¹⁹Ол идегелди сеткил-хөңнүвүстүн айыыл чок быжыг якорун дег, кадагалап чоруур бис. Ол идегел көжеге артында Эң ыдыктыг черже кире бээр органы биске бээр. ²⁰Бисти дээш, Иисус ынаар кирип, оруувусту ажыдып берген. Мелхиседек ышкаш, Ол кезээ мөңгөде Бурганның дээди бараалгакчызы апарган.

^а Э. д. 22:17.

Бурганның бараалгакчызы Мелхиседек

7 ¹Ол Мелхиседек «Салимниң хааны, Дээди Бурган Өрүкүнүң бараалгакчызы турган. Хааннарны баскаш, ээп чанып орган Авраамны Мелхиседек уткааш, йөрээп каан. ²Авраам аңаа бодунуң бүгү олчазының оннуң бир кезиин берген»^а. Ооң «Мелхиседек» деп ады «Чөптүг чоруктуң хааны» дээн уткалыг, а «Салимниң хааны» деп ат-дужаалы «Амыр-тайбыңның хааны» дээн уткалыг. ³Мелхиседектиң ачазы-даа, авазы-даа чок, ооң ада-өгбе данзызы-даа улуска билдинмес турган. Ооң кажан төрүттүнгенин-даа, кажан мөчээнин-даа билир кижичок. Бурганның Оглунга дөмей, ол кезээ мөңгөде Бурганның бараалгакчызы бооп артар.

⁴Ооң кайы хире өндүр чаагайын бодап көрүнерден! Улуг өгбевис Авраам безин дайын олчазының оннуң бир кезиин аңаа берген ышкажыл! ⁵Бурганның бараалгакчылары апарган Левийниң үре-салгалы база-ла Авраамның салгалы боор ха-дуңмазы чондан оларның олча-ажыының оннуң бир кезиин алыр уjurлуг деп, ыдыктыг хоойлу чугаалап турар. ⁶А Мелхиседек боду Левийниң төрөл бөлүүнге хамаарышпас-даа болза, Авраамның олчазының оннуң бир кезиин алгаш, ону — Бургандан азаашкын алган кижини — йөрээп каан. ⁷Кандыг-даа чигзиниг чокка йөрээп турар кижичок йөрээттирип турар кижиден өрү деңнелге турар. ⁸Олча-ажыктың оннуң бир кезиин өлүр тынныг аңаа улус — Бурганның бараалгакчылары чыып алыр, а Бижилге Мелхиседектиң амылыг артарын херечилээн-дир. ⁹Олча-ажыктың оннуң бир кезиин ап турар Левий безин олча-ажыктың оннуң бир кезиин Авраамны дамчыштыр Мелхиседекке төлээн деп чүгө чугаалап болбазыл. ¹⁰Мелхиседек Авраамга уткужуп турда, Левий ам-даа төрүттүнмээн, а өгбезинге азаан салгалдың бирээзи бооп боттанган турган болгай.

Иисустуң, Мелхиседек ышкаш, Бурганга бараан болушкуну

¹¹Ынчангаш левиттерниң Бурганга бараан болушкунун дамчыштыр болбаазын чорукту чедип ап болур турган болза (чүгө дээрге ону үндезин кылгаш, чон ыдыктыг хоойлуну алган болгай), Аарон ышкаш эвес, а Мелхиседек ышкаш өске бараалгакчы чүгө көстүп кээр уjurлуг турганыл? ¹²Бурганга бараан болушкун солчур болза, ыдыктыг хоойлу база албан солчур уjurлуг. ¹³Ооң дугайында ам бо бүгүнү

^а Э. д. 14:17-20.

чугаалап турарым Христос өске төрөл бөлүккө хамааржыр турган база олардан кым-даа өргүл салыр бедигээш чанынга бараан бооп көрбөөн. ¹⁴Бистиң Дээрги-Чаяакчывыс Иуданың төрөл бөлүүндөн чырып үнүп келгенин шупту билир бис, а Моисей ол төрөл бөлүккө хамааржыр Бурганның бараалгакчызы дугайында чүнү-даа чугаалаваан. ¹⁵Мелхиседек ышкаш өске бараалгакчы көстүп кээрге, моон мурнундагы чугаам шуптузу улам билдингир апаар-дыр. ¹⁶Ол кижиниң даштыкы бүдүжүнгө үндезилээн ыдыктыг хоойлу* ёзугаар эвес, а амыдыралдын узуткаттынмас күчү-күжүн ёзугаар Бурганның бараалгакчызы апарган. ¹⁷Чүгө дээрге Бижилгеде бадыткаан-дыр: «Мелхиседек ышкаш, Сен кезээ мөңгедө Бурганның бараалгакчызы сен»^а. ¹⁸Биеэги айтышкынны оон кошкаа болгаш ажык чогу дээш, күш чок болдурган. ¹⁹Чүгө дээрге ыдыктыг хоойлу чүү-даа чүвени болбаазын болдуруп шыдаваан, а ону өскерткени биске чаагай идегелди хайырлаан. Ол идегелдин ачызында бис Бурганче чоокшулап орап бис.

²⁰Иисустуң Бурганга бараан болушкунун Бурганның дангыраа бадыткаан. (Левиттер Бурганның дангыраа чокка Бурганның бараалгакчылары апарганнар. ²¹А Бурган Иисуска мынча дээн: «Дээрги-Чаяакчы дангыраглап база азаан сөзүм өскерлиш чок деп тур: Сен кезээ мөңгедө Бурганның бараалгакчызы боор сен»^б. Ол Бурганның дангыраа-биле Бурганның бараалгакчызы апарган.) ²²Иисус ынчалдыр улам быжыг дугуржулга-чагыгның магадылалы болган. ²³Бурганның демги бараалгакчылары солчуп, хөй санныг турганнар, чүгө дээрге бараан болушкунун уламчылаар арганы өлүм оларга бербейн келген. ²⁴А Оон Бурганга бараан болушкуну мөңгө, чүгө дээрге Ол мөңгө амыдыралдыг. ²⁵Ынчангаш Иисус Ону дамчыштыр Бурганга чоокшулап кээп турар улусту кезээде камгалап шыдаар, Ол кезээ мөңгедө амыдырап база олар дээш, кезээде дилеп, өмээржип чоруур.

²⁶Чогум-на шак ындыг Бурганның дээди бараалгакчызы биске херек. Ол — ыдыктыг, кем-буруу чок, бузутка борашпаан, бачыттыглардан ангыланган база дээрлерден өрү көдүрлү берген. ²⁷Баштай бодунун бачыттары, а оон соонда чоннун бачыттары дээш, өргүл кылып турар Бурганның өске дээди бараалгакчылары дег, хүннүн-не өргүл

* ^{7:16} «Кижиниң даштыкы бүдүжүнгө үндезилээн ыдыктыг хоойлу» деп сөстөрнүн өске утказы: «Кандыг-бир тодаргай төрөл бөлүккө хамааржырын негээр ыдыктыг хоойлу» — бооп чадавас.

^а Ыд. ыр. 109:4. ^б Ыд. ыр. 109:4.

кылыры Аңаа албан эвес. Бодун Боду өргүлгө салгаш, Ол өргүлдү чаңгыс катап боорда, кажан кезээде кылып каан. ²⁸Ыдыктыг хоойлу Бурганның дээди бараалгакчылары кылдыр кошкак талаларлыг анаа улусту томуйлаар, а ыдыктыг хоойлунун соонда берген дангырак сөзү кезээ мөңгедө болбаазын апарган Оглун Бурганның дээди бараалгакчызы кылдыр олурткан.

Чаа эң дээди дугуржулга-чагыг

8 ¹Силерге чугаалап турар чүүлүмнүн кол утказы мындыг: дээрлерде Дээди Өрүкүнүн дүжүлгезиниң оң талазында саадапкан, шак ындыг Бурганның дээди бараалгакчызы бисте бар-дыр, ²Ол Бодунун бараан болушкунун эң ыдыктыг черге — улустуң эвес, а Дээрги-Чаяакчының тургузуп кааны, Аңаа мөгеер ылап шынныг чадырга боттандырап.

³Бурганның дээди бараалгакчызы болган кижини бүрүзү белектер болгаш өргүлдөр салыр хүлээлгелиг, ынчангаш демги дээди бараалгакчыга база өргүлгө салыр чүүл турар ужурлуг. ⁴Иисус чер кырынга амыдырап арткан болза, Бурганның бараалгакчызы безин болбас ийик, чүгө дээрге ыдыктыг хоойлунун айытканы-биле белектер эккеп турар бараалгакчылар мында бар-дыр. ⁵Оларның бараан бооп турар ыдыктыг черин дээрде ыдыктыг черниң үлегери-биле туткан, ол оон чүгө хөлегези боор. Ынчангаш Моисей Бурганга мөгеер чадыр тудар деп баарга, Бурган аңаа: «Көрдүн бе, бүгү чүвени даг кырынга сенээ көргүскен үлегерниң аайы-биле кылыр сен» — деп сагындырган^а. ⁶Ам Иисуска Бурганның чер кырында бараалгакчыларының бараан болушкунундан оранчок артып турар бараан болушкунун даандырган. А оон ыңай Ол Бурган биле кижилер аразында оон-даа өндүр улуг дугуржулга-чагыгның Дугуруштурукчусу-дур. Ол дугуржулга-чагыг эң өндүр улуг аазашкыннарга үндезилеттинген болгай.

⁷Бирги дугуржулга-чагыг кончуг эки турган болза, өскезиниң херээ чок боор ийик. ⁸Ынчалза-даа Бурган ону* буруудадып, мынча дээн: «Ол үе чоокшулап олур — деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалап тур. — Мен Израиль болгаш Иудеяның чону-биле чаа дугуржулга-чагыгны чарар мен. ⁹Оларның ада-өгбезин Египеттин черинден Мээң холум

* ^{8:8} «Ону» — мында «Эрги дугуржулга-чагыгны» деп турар утка киирген. Бо сөстүң өске утказы: «израиль чонну» — бооп чадавас.

^а Хост. 25:40.

үндүр чедип келген үеде олар-биле чарганым дугуржулга-чагыг дег эвес, оон ангы дугуржулга-чагыгны чарар мен. Олар ынчан Мээн дугуржулга-чагыгымга шынчы болбааннар, ол дээш, Мен олардан ойталаан мен — деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалап тур. — ¹⁰ Ынчангаш ол хүннер эрте бээрге, Израильдин чону-биле чарарым дугуржулга-чагыг бо-дур — деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалап тур. — Бодунун хоойлуларымны оларның угаан-медерелинче кириер мен, хоойлуларымны оларның чүректеринге бижиер мен. Мен оларның Бурганы боор мен, а олар Мээн чонум апаарлар. ¹¹ Кымга-даа бодунун ада-чуртчузун азы ха-дуңмазын өөредип: „Дээрги-Чаяакчыны билип алынар“ — дээн херээ чок болур. Чүге дээрге бүгү улус, улуг-бичези чокка, Мени билген турар. ¹² Мен оларның кем-буруузун өршээп, бачыгтарын оон ыңай сагынмас мен»^а.

¹³ Ол дугуржулга-чагыгны «чаа» деп адааш, Бурган биргизин эрги деп чарлаан, а эргижиреп, элей берген чүүл ажыглалдан үнүп, арлып-чиде бээр.

Бирги дугуржулга-чагыг үезинде бараан болушкун

9 ¹ Бирги дугуржулга-чагыгда Бурганга мөгееринге хамаарышкан дүрүмнер база бо делегейге хамааржыр ыдыктыг оран-сава бар турган. ² Бурганга мөгеер чадырны туткаш, оон «Ыдыктыг чер» дээр бирги кезээнге чырыткы тургузар колду биле ыдыктаан хлеб салыр ширээни тургузуп каан. ³ Чадырның бирги кезээнден көжеге-биле аңгылаан ийиги кезээн «Эң ыдыктыг чер» дээр турган. ⁴ Аңаа артыш кыпсыр алдын бедик дагыл болгаш бүгү талаларын алдын-биле шыпкан ыдыктыг аптара турган. Ол аптарага манна деп чемниг алдын саваны, Аароннун частып келген даянгыгыжын база дугуржулга-чагыгның сөстерин ойган калбак даштарны шыгжаан. ⁵ А аптараның кырынга бачыг дээш, хан өргүп төгер черни чалгыннары-биле шыва алган алдарлыг херувимнер* тургулааннар. Мен ам ол бүгү чүүлдер дугайында тодаргайы-биле чугаалап шыдавас-тыр мен.

⁶ Шак ындыг тургузулуг чадырның бирги кезээнче Бурганның бараалгакчылары Бурганга мөгейип, бараан боору-биле үргүлчү кирер турганнар. ⁷ А ийиги кезээнче чүгле Бурганның дээди бараалгакчызы, чылда чүгле чаңгыс катап кирер турган. Ол кирерде, боду дээш база

* ^{9:5} «Херувимнер» — дээрнин төлээлеринин бир хевиринин ады.

^а Иер. 31:31-34.

чоннун чүве билбезинин уржуундан үүлгеткен бачыгтары дээш, өргүп төгер ханны ап алыр ужурлуг. ⁸ Ыдыктыг Сүлде оон-биле чүнү көргүскени ол? Чадырның бирги кезээ турар шагда, Эң ыдыктыг черже кирер орук ам-даа ажык эвезин Ол көргүскен-дир. ⁹ Ол бирги кезек амгы үени көргүскен, белектер болгаш өргүлдер Бурганга мөгейген кижинин арын-нүүрүн болбаазырадыр арыглап шыдавас дээн үлегер-демдек болур. ¹⁰ Ол белектер болгаш өргүлдер-биле катый чем, суксун база ёзу барымдаалаан арыглал чугдунушкуннары чүгле кижинин даштыкы бүдүжүнге хамааржыр. Олар шупту бо ёзу-чурумну эдип-чазаар үеге чедир Бурганның доктаадып кааны дүрүмнер болур.

Дугуржулга-чагыгны чарып турар хан

¹¹ Ынчалза-даа бисте ам бар апарган ачылыг чүүлдерге хамаарыштыр Бурганның дээди бараалгакчызы бооп, Христос чедип келген. Ол кижини холу тутпаан (азы бо делегейге хамаарышпас) улам эки болгаш болбаазын Бурганга мөгеер чадыр дамчыштыр кире берген. ¹² Ол өшкү мал болгаш инек малдың ханын эвес, а Бодунун ханын өргээш, чаңгыс катап боорда, кажан кезээде Эң ыдыктыг черже кире берген. Ол бисти бачыгтарывыстан кезээ мөңгеде хостаан. ¹³ Бир эвес өшкү база инек малдың ханы болгаш инектин хүлү*, кем-буруулуг улусче бызай чашканын дамчыштыр оларны ыдыктап, оларның даштыкы бүдүштерин арыглап шыдаар турган болза, ¹⁴ бузутка борашпаан өргүл кылдыр Бодун мөңге Сүлде дамчыштыр Бурганга салган Христостун ханы оон кайы хире дээштиг деп?! Оон ханы дириг Бурганга бараан боор арганы биске хайырлаар дээш, арын-нүүрүвүстү өлүмчө аппаар херектерден арыглаар болгай.

¹⁵ Ол ам чаа дугуржулга-чагыгның Дугуруштурукчузу апарган. Ынчангаш улустун бирги дугуржулга-чагыг үезинде үүлгеткен бачыгтары өршээттинзин дээш, Христос өлү бээрге, Бурганга кыйгырткан улус Оон өлүмүнүн ачызында оларга азаан мөңге өнчүнү алыр ужурлуг. ¹⁶ Өнчүге хамаарылгалыг чагыг тургускан кижини бар болза, ону арттырып каан кижини ылап өлгөн дээрзин доктаадыры эргежок чугула. ¹⁷ Чүге дээрге өнчүге хамаарылгалыг чагыг, ону тургускан кижини дириг турда, күш чок боор, а ол өлгөн соонда, күштүг апаар. ¹⁸ Ынчангаш бирги дугуржулга-чагыг безин төккөн хан чокка күштүг кылдыр доктааттынмаан. ¹⁹ Моисей ыдыктыг хоойлунун бүгү айтышкыннарын

* ^{9:13} «Инектин хүлү» — иудейлер инекти өргээш, оон хүлүн Бурганга мөгеер чадырны арыглаарыга ажыглап турганнар (Сан. 19:17-19 көр).

шупту чонга номчуп таныштырып тура, инек база өшкү малдың ханын суг-биле, кызыл өннүг дүк-биле база иссоп деп чадан үнүш-биле катай туткаш, дугуржулга-чагыгның дүрүглеринче болгаш бүгү чонче бызай чажып турган. ²⁰ Ол ынчан: «Бурганның силерни сагызын дээни дугуржулга-чагыгның ханы бо-дур» — дээн^а. ²¹ Моисей Бурганга мөгеер чадырны, Аңаа бараан боорда ажыглаар хамык саваларны база хан-биле бызай чашкан. ²² Ыдыктыг хоойлу ёзугаар барык бүгү чүүлдер хан-биле арыгланыр; хан төкпээнде, өршээл турбас.

Христостуң болбаазын өргүлү

²³ Ол бүгү чүүлдер дээрде чүүлдерниң үлегер-чижээ-биле кылдынган, ынчангаш оларны ындыг өргүлдер-биле арыглаар ужурлуг. А дээрний боор чүүлдерни оон-даа эки өргүлдер-биле арыглаар херек. ²⁴ Христос ылап шынныг Эң ыдыктыг черни өттүндүр кижини холу-биле туткан Эң ыдыктыг черже кире бербээн-не болгай. Харын Ол бисти дээш, Бурганның мурнунга турары-биле дээрний бодунче кире берген. ²⁵ Бурганның дээди бараалгакчызы боор кижиниң чылдың-на өске амыганның ханын алгаш, Эң ыдыктыг черже кирип турары дег, Христос Бодун хөй удаа өргүлгө салыр дээш, дээрже кирбээн-не болгай. ²⁶ Ындыг турган болза, Ол өртемчейни чаяганындан бээр хөй удаа Бодун өргүлгө салып, хилинчек көөр ужурлуг тургай эртик. А Ол ам Бодунуң өргүлү-биле бачытты узуткаар дээш, бо делегейниң төнчүзү чоокшулап олар үеде чаңгыс катап көстүп келген. ²⁷ Кижини бүрүзү чүглө чаңгыс катап өлүр, а оон Бурганның шүүгүзү боор. ²⁸ Шак ынчаар Христос база хөй улустуң бачыттарын чайладыры-биле Бодун чаңгыс удаа өргүлгө салган. Ол оон соонда бачыт-биле харылзаа чокка, Ону манап турар улусту камгалаар дээш, ийиги удаа чедип кээр.

Бирги дугуржулга-чагыгның өргүлдериниң кошкаа

10 ¹ Ыдыктыг хоойлу — келир үеде кээр ачылыг чүүлдерниң алыс шын бүдүжү эвес, а чүглө хөлегези боор. Ынчангаш ол хоойлу Бурганга мөгейип кээп, чаңгыс-ла ол өргүлдерни чылдың-на доктаа-мал салып турар улусту кажан-даа болбаазын кылып каап шыдавас. ² Ыдыктыг хоойлу ону кылып шыдаптар турган болза, улус өргүлдер салырын соксап каарлар ийик. Ындыг турган болза, Бурганга мөгейген улус чаңгыс катап боорда, кажан кезээде арыгланып, моон сонгаар кажан-даа бачыттарын медереп билбестер болгай. ³ Ынчалза-даа шак

^а Хост. 24:8.

ол өргүлдер чылдың-на бачыттар дугайында сагындырып кээр. ⁴ Чүге дээрже инек база өшкү малдың ханы бачыттарны чайладып шыдавас.

⁵ Ынчангаш бо делегейге чедип келгеш, Христос Бурганга мынча дээн: «Сен өргүлдү-даа, салган белекти-даа күзеведиң, харын мага-ботту Меңээ белеткеп кагдын. ⁶ Бүрүн өрттеткен өргүл салышкыннары-даа, бачыт дээш салган өргүлдер-даа Сээң хөңнүңге кирбес-тирлер. ⁷ Мен ынчан мынча дидим: „О, Бурган! Мен бо-дур мен, (номнуң дүрүүнде Мээң дугайымда ынчаар бижээн), Сээң күзел-соруунну күүседир дээш чедип келдим“»^а.

⁸ Эгезинде Ол мынча дээн: «Өргүлдерни-даа, салган белектерни-даа, бүрүн өрттеткен өргүл салышкыннарын-даа, бачыт дээш салган өргүлдерни-даа Сен күзеведиң, олар Сээң хөңнүңге кирбес-тирлер». (Ол бүгү өргүлдерни ыдыктыг хоойлу ёзугаар доктаадып каан.) ⁹ А оон Ол немеп каан: «Мен бо-дур мен, Сээң күзел-соруунну күүседир дээш чедип келдим». Ол бирги өргүл салыр чурумну күш чок болдурга, ийигизин доктааткан. ¹⁰ Бис Бурганның күзел-соруу-биле Иисус Христостуң чаңгыс катап боорда, кажан кезээде өргүлгө салган мага-бодун дамчыштыр ыдыктаткан бис.

¹¹ Бурганның бараалгакчызы бүрүзү хөңнүң-не бараан болушкунун күүседир-биле бут кырынга туруп, кижиниң бачыттарын кажан-даа чайладып күш четпес чаңгыс-ла ол өргүлдерин хөй катап салып турар. ¹² А Христос бачыттар дээш, чаңгыс өргүл салгаш, кажан кезээде Бурганның он талазынга барып саадапкан. ¹³ Оон бээр Ол Оон дайзыннарын Оон буттарының адаанга эккеп салыптар өйнү манап эгелээн. ¹⁴ Ынчангаш Ол ыдыктыг апарып турар улусту чаңгыс өргүл-биле кажан кезээде болбаазын кылып каан. ¹⁵ Ыдыктыг Сүлде база биске ол дугайында херчилеп турар. ¹⁶ «Ол хөңнөр эрте бээрже, олар-биле чарарым дугуржулга-чагыым бо-дур» — деп чугаалаан соонда, Дээрги-Чаяакчы мынча дээн: «Мээң хоойлуларымны оларның чүректеринче синниктирип кирир мен база оларның угаан-медерелинге бижип каар мен. ¹⁷ Оларның бачыттарын болгаш кем-буруузун оон ыңай черле сагынмас мен»^б. ¹⁸ А ол бачыттарны өршээген соонда, олар дээш, оон ыңай өргүл салган херээ чок.

Христостуң өргүлүнден ойталаары озалдыг

¹⁹ Ынчангаш, ха-дуңма, Иисустун ханының ачызында ам Эң ыдыктыг черже чүректир кире берип болур бис. ²⁰ Чаа болгаш дириг

^а Ыд. ыр. 39:7-9. ^б Иер. 31:33-34.

орук-биле, көжеге өттүр (азы Бодунуң мага-бодун өттүр) Ооң биске изеп кааны орук-биле кире берип болур бис. ²¹ Бурганның оран-савазын баштап турар Ооң өндүр улуг бараалгакчызы база бисте бар-дыр. ²² Ындыг болганда ажыт-чажыт чок чүректерлиг; бүзүрелинге бүргедипкен; чүректеривисти кем-буруулуг арын-нүүрден бызай чажып туруп арыглап алган база мага-бодувусту арыг суг-биле чуп алган бооп, Бурганче чоокшулап көрээли. ²³ Ажыы-биле хүлээп көөрүвүс идегелден салдынмайын туттунаалы, чүге дээрге биске аазаашкын берген Бурган шынчы болгай. ²⁴ Бот-боттарывыска сагыш човангыр бооп, ынакшылче база буяннын херектерже бот-боттарывысты ыдалап көрээли. ²⁵ Чыгып, аралажырындан ойталаваалы (чамдык улус ангыланып чаңчыга берген болгай), харын бот-боттарывысты деткип көрээли, сөөлгү хүннүң чоокшулап оарын көргөш, улам күштүг деткижээли.

²⁶ Алыс шынны билип алгаш, бачыт үүлгедирин өжегээр уламчылаар болзувусса, ол бачыттарны чайладыптар кандыг-даа өргүл артпас. ²⁷ А ынчан чүгле шүүгүнү база Бурганга удур улусту өрттендир чиптер отту коргуп-сүртеп манаары артар. ²⁸ Моисейнин хоойлузун хажыткан кижини кээргел чокка ийи азы үш херечиниң өчүү-биле өлүмге онаар турган. ²⁹ Ынчаарга Бурганның Оглун таптай баскан, дугуржулга-чагыгны ыдыктаан ханны* ыдыктыг деп санаваан база Бурганның авыралдыг Сүлдезин дорамчылаан кижиниң кеземчези оон кайы хире коргунчугул?! ³⁰ Кымнын: «Өжээн негээри Менден боор, Мен шиидер мен» — дээнин, а оон ынай: «Дээрги-Чаяакчы Бодунуң чонун шиидер»^a — дээнин билир бис. ³¹ Дириг Бурганның кезедир холунче кирери эң коргунчуг!

³² Алыс шынның чырыын көрүп каан үнер — биеэги хүннерни сактып келинер, силер ынчан хилинчекти эң маадырлыгы-биле шыдажып эрттинер. ³³ Силерни ынчан бүгү чон мурнунга кочулап-шоодуп, хилинчекке онаап турган, шак-ла ындыг байдалды көрүп эрткен улус-биле чаңгыс үүлени денге үлештинер. ³⁴ Хоругдаттырган улус-биле безин кады хилинчек көрүп, черде эт-хөреңгинер хунаадып алгаш, өөрүп турдунар, чүге дээрге дээрде шыгжаан эки болгаш элеп төнмес эт-хөреңгинер барын билир турдунар.

* 10:29 «Дугуржулга-чагыгны ыдыктаан хан» деп сөстөрнин өске утказы: «Ол кижини ыдыктаан дугуржулга-чагыгнын ханы» — бооп чадавас.

^a Ы. х. к. 32:35-36.

³⁵ Ынчаар-ла чүрекиринерден ойталаванар, ол дээш, өндүр чаагай шаңнал силерни боор. ³⁶ Бурганның күзел-соруун күүсеткеш, аазаан чүүлүн алыр дизиңерзе, шыдамык боору силерге эргежок чугула. ³⁷ Ам «Үр болбайн, чедип кээр ужурлуг Кижини саадал чокка чедип кээр. ³⁸ Меңээ шынчы кижини бүзүрелиниң ачызында амыдыраар, а оозундан ойталаар болза, Мен ол кижиге ээ көрүнмес мен»^a. ³⁹ А бис дээрге, бүзүрелинден ойталааш, өлү бербээн, харын бүзүрелин кадагалааш, камгалал ап турар улус-тур бис.

Бүзүрелиң алыс ужур-утказы

11 ¹ А бүзүрел идегеливисти боттандырып, каракка көзүлбес чүүлдерни бадыткап турар. ² Шак ындыг бүзүрели дээш, бурунгу өгбелеривисти Бурган-даа, улус-даа чүүлзүнүп көргөн. ³ Бүзүрели-вис-биле өртемчейни Бурганның айтышкынын ёзугаар чаяганын, көстүп турар чүүлдерниң каракка көзүлбес чүүлдерден тывылганын билип алыр бис. ⁴ Бүзүрели-биле Авель Каинниң салганындан эки өргүлдү Бурганга салган. Бурган Боду ооң белектериниң дугайында херечилээрге, ол бүзүрелин дамчыштыр Бурганга шынчы кижини деп херечилелди чедип алган. Ооң боду өлзе-даа, бүзүрелиниң ачызында, ол ам-даа чугаалап чоруур. ⁵ Бүзүрели-биле Енох дээрже көжүртү берген, ынчангаш ол өлбээн. Бурган Енохту чанынче көжүрүп алган болгаш, улус ону тыппайн барган. Чүге дээрге бо делегейден дээрже көжер бетинде, ол Бурганның сеткилинге киргениниң херечилелин алган. ⁶ А бүзүрел чок болза, Бурганның сеткилинге кирери канчап болдунарыл? Бурганче чоокшулап кел чыдар кижини бүрүзү Ол бар деп база Ону дилеп чоруур улуска Ооң шаңналы турар деп бүзүрээр ужурлуг болгай. ⁷ Бүзүрели-биле Ной ам-даа көрбээни чүве дугайында сагындырыг алгаш, бодунуң өг-бүлезин камгалаар дээш, Бурганны хүндүлөп-корткан сеткили-биле бажын-хеме тудуп алган. Ооң шак ындыг бүзүрели бо делегейни буруудаткан. Ооң бүзүрээни дээш, Бурган ону Аңаа шынчы кижини деп чарлаан.

⁸ Бүзүрели-биле Авраам, өнчүге алыр ужурлуг турганы черже Бурган кый дээрге, кайнаар бар чоруурун боду безин билбес-даа бол, дыннангыр чоруп каан. ⁹ Авраам бүзүрели-биле Бурганның аазаан черинге, хары черге дег, чурттап берген. Ол ук черге чаңгыс-ла ол аазаашкынны денге салгап алган оглу Исаак болгаш оглунуң оглу Иаков-биле кады чадырларга чурттап турган. ¹⁰ Чүге дээрге Бурганның төлевилээш,

^a Авв. 2:3-4.

тутканы, үндезини салдынган келир үениң хоорайын ол манап турган. ¹¹ Бүзүрели-биле Авраам (кадайы Сарра төл төрүвес-даа турган болза) кыраан назынында ада боор күштү алган*. Азаашкын берген Бурганның шынчызын ол билип турган. ¹² Ынчангаш чаңгыс кижиден (артында-ла эът-боду өлүг чыгыы кижиден) дээрде сылдыс дег эмге-тикчок, далай эриинде элезин дег сан-түн чок салгал тывылган.

¹³ Ол бүгү улус азаан чүүлдерни албайн, оларны чүгле ырактан көргөш, өөрүп, бүзүрелин ышкынмайн, өлгүлөп калган. Олар боттарының дугайында: «Бис бо черге чүгле өскээртен көжүп келгеннер болгаш улчумалдар бис» – деп чугаалап турганнар. ¹⁴ А ынча деп чугаалаар улус төрөөн чуртун дилеп чоруурун көргүзөр болгай. ¹⁵ Боттарының каапкаш барган чуртун бодааннар болза, дедир ээп чана бээр арга оларга тургай эртик. ¹⁶ А олар оон дээр, дээрде турар чуртче чүткүп турганнар. Ынчангаш оларның Бурганы деп ададырындан Бурган ыятпас, чүге дээрге хоорайны оларга белеткеп берген-дир.

¹⁷⁻¹⁸ Азаашкын алган Авраам, Бурганга шенедип тургаш, чаңгыс ынак оглу Исаакты бүзүрели-биле өргүлгө салырынга белен турган. Бурган аңаа: «Сээң салгалың Исаактан эгелеп санатгынар»^а – деп чугаалаан-даа болза, ол ынчаар кылган. ¹⁹ Бурган оон оглун өлүглерден безин катап диргизиптер деп, Авраам бүзүрөп турган. Ол Исаакты өлүглер аразындан дедир эгидип алган деп чугаалап болгу дег-дир.

²⁰ Бүзүрели-биле Исаак Иаковтун база Исавтың келир үезин йөрээген. ²¹ Бүзүрели-биле Иаков, өлүп чыда, Иосифтин ийи оглун йөрээгеш, «Даянгыжынга даянгаш, Бурганга мөгейген»^б. ²² Бүзүрели-биле Иосиф чуртталгазының төнчүзүндө Израиль чоннун Египеттен үнериниң дугайында чугаалаан база бодунун мөчү-сөөгүн канчаарын айыткан.

²³ Бүзүрел ачызында Моисей, төрүттүнген соонда, ада-иезинге үш ай улаштыр чажыртып келген, чүге дээрге олар оон онза чаражын көргөш, Египеттин хааны фараоннун чарлыындан кортпааннар. ²⁴ Бүзүрели-биле Моисей, улуг кижип апаргаш, фараоннун уруунун оглу деп ададырындан ойталаан. ²⁵ Ол бачыттың түр када таалалын көөрүнүн орнунга, Бурганның чону-биле кады хилинчек көөрү дээр деп санаан. ²⁶ Моисей Египеттин эртине-байлаанга бодаарга,

* ^{11:11} Бо сөстөрнүн өске утказы: «Бүзүрели-биле Сарра, төл төрүвес боду, кыраан назынында ие боор күштү алган» – бооп чадавас.

^а Э. д. 21:12. ^б Э. д. 47:31.

Христос* дээш, дорамчылал көөрү улуг үнелиг деп санаан, оон кара алыр ужурлуг шанналынче шыгаап турган. ²⁷ Бүзүрели-биле ол, хаанның киленинден кортпайн, Египетти каапкаш барган. Каракка көзүлбес Бурганны көргөн дег, ол бүгүдени шыдажып үнгөн. ²⁸ Бүзүрели-биле ол, израильчилерниң дун оолдарын дээрнүн төлээзи боор хыдыкчы өлүрбезин дээш, ханны эжик кастыңнарынче бызай чажып, хосталышкын байырлалының дойун эрттирген.

²⁹ Бүзүрели-биле израиль чон, кургаг черлеп дег, Кызыл далайны кеже берген, а египетчилер оларны сүрүп кежер дээш, дүжүп өлүп калганнар. ³⁰ Бүзүрели-биле израиль чон Иерихон хоорайны чеди катап улаштыр дескинген соонда, оон ханалары буступ кээп дүшкен. ³¹ Бүзүрели-биле самыын-садар херээжен Раав, израиль хайгыылчыларны эп-найыралдыг уткуп-хүлээгеш, бүзүрөвөөн улус-биле кады өлүртпейн, амы-тынныг арткан.

³² Оон ынай чүнү чугаалазымза экил? Геден, Варак, Самсон, Иеффай, Давид, Самуил суглар база медээчилер дугайында чугаалаар дээримге, үем чедишпес-тир. ³³ Бүзүрели-биле олар хаанның чагыргаларны тиилээннер, чөптүг чорукту догуннатканнар, азаашкыннарны алганнар. Олар арзылаңнар аксынче кирбээннер, ³⁴ чалбыштыг отту өжүрүпкеннер, хылышка өлүртпейн барганнар, боттарының кошкаан күш-шыдалче хуулдурупканнар, дайын-чаага күчүлүг апарганнар, өске чер чурттугларның аг-шерин сывыртап турганнар. ³⁵ Херээженнер боттарының өлгөн улузун амыдыралынче катап дирилген кылдыр дедир алганнар. А бир чамдык улус оон-даа эки амыдыралга катап дирлир дээш, оларга саналдаан хосталганы хүлээп албайн, хилинчек көрүп өлгөннер. ³⁶ Бир өске улус кочу-шоотту, эрииделди, а бир чамдызы кинчи-бекти, кара-бажынны көрүп эрткеннер. ³⁷ Оларны даш-биле соккулап, ийи чара хирээлеп, хылыш-биле шанчып өлүрүп турган. Олар хой база өшкү кежи кеткеш, тояап чоруп, ядарап-түрегдеп, истедип сүрдүрүп, дора көрдүрүп келгеннер. ³⁸ (Бо делегей оларга төлептиг эвес турган!) Олар ээн черлерге, дагларга, куйларга, оңгар, кызаа черлерге улчуп чорааннар.

* ^{11:26} Христос – мында «Христос» деп сөстү Иисустун эрге-дужаалы эвес, а «Чагдырган-шилиитинген» дээн, оон-даа нийти уткалыг термин кылдыр база билип ап боор. Ындыг таварылгада ол сөс Моисейге азы Бурганның шилээн улузунга дег – израиль чонга хамааржып боор.

³⁹ Бүзүрелиниң ачызында ол улус шупту эки ат-алдарлыг апарганнар, ынчалза-даа Бурганның аазаан чүүлүн албааннар. ⁴⁰ Бурган биске база бир-ле эки чүүлдү баш бурунгаар бодап алган: ол улус болбаазын байдалга чедер, чүгле бис чогувуста эвес, а бис-биле кады.

Иисус — бүзүрелдин эчизинге чедирикчизи

12 ¹ Бисти хүрээлээн бүзүрелди херечилээн улустун хөйүн көрбөс силер бе?! Ындыг болганда оруувуска моондак болган бүгү чүвени база чыпшынычыал бачытты ыңай ап октапкаш, бисти манап турар орук-биле шыдамык, туруштуг чоруп ораалы. ² Бүзүреливистиң Баштакчызы болгаш Эчизинге чедирикчизи Иисустан карак салбаалы. Ону манап турар өөрүшкү дээш*, Ол белдир-креске өлүмнү шыдажып эртип, бужар байдалга киргенин-даа херекке албайн, Бурганның дүжүлгезиниң оң талазынга барып саадапкан. ³ Силерниң сүлдөңөр суларавазын дээш, бачыттыг улустун талазындан ындыг кончуг дора көрүүшкүннү шыдажып эрткен Иисустун дугайында бо-дап чорунар.

Хилинчек дээрге Бурганның кижизидилгези-дир

⁴ Бачытка удур демиселинерге ам-даа ханыңар төгүлдүр чаалашпаан силер. ⁵ Бурганның ажы-төлүңгө дег, силерге хамаарыштыр сагыжыңар чазай сөглээн сөстөрни утканыңар ол-дур: «Мээң оглум, Дээрги-Чаяакчының кижизидилгезин херекке албайн барба; азы Ол сени чемелээр болза, ундарава. ⁶ Дээрги-Чаяакчы Бодунун ынак кижизин кижизидер база хүлээп көөр бүгү оолдарын кеземчеге онаар»^а. ⁷ Кижизидилгенер дээш, хилинчекти шыдажып көрүңөр. Бурган силерни, ажы-төлүн дег, аажылап турар-дыр. Ачазындан кижизидилге албас төл турар чүве бе? ⁸ А бир эвес дүрүм ёзугаар төрүттүнгөн бүгү ажы-төлдүң оюп эртпези кижизидилгени албас болзуңарза, сурап төлдер-дир силер. ⁹ Ам артында шуптувус чер кырынга төрөөн ачаларлыг бооп, бисти кижизиткен дээш, оларны хүндүлөп чораан бис. Дээрде Адавысты тооп дыңнаарывыс оон оранчок артык болбас чүве бе?! Ону тооп дыңнааш, амыдыралды алып болгай бис! ¹⁰ Адаларывыс бисти боттарының угааптар шаа-биле кезек үеде кижизидип келгеннер, а Ол бисти, Ооң ыдыктыыңа киржилгелиг болзуннар дээш,

* ^{12:2} Бо сөстөрниң өске утказы: «Өөрүшкүнүң орнунга» — бооп чадавас.

биске ачы-дузалыг боору-биле кижизидип турар. ¹¹ Кандыг-даа кижизидилге амгы үеде биске өөрүшкү эккелбейн турар, харын аарышкылыг кылдыр сагындырар. Ынчалза-даа сөөлзүредир ону дамчыштыр өөрөдиг эрткен улус Бурганга шынчы чоруктун амыр-тайбың дүжүдүн ажаап алып.

¹² Ынчангаш сула салдынган холдарыңар болгаш сирилээн дискетеринер быжыктырыңар. ¹³ Аскак бут кадырлы бербезин, а эттинзин дээш, буттарыңар дорт орук-биле кылаштазыннар.

Бурганның авыралындан ойталаваңар

¹⁴ Бүгү улус-биле эп-найыралдыг боорунче база ыдыктыг боорунче чүткүнер. Ыдыктыг эвес боор болза, кым-даа Дээрги-Чаяакчыны көрүп шыдавас. ¹⁵ Кым-даа Бурганның авыралын ышкынмазын дээш, кичээнинер. Силерниң аранарга «Кандыг-даа ажыг чашпан дазыл тыртып үңгеш, хора халдатпазын дээш»^а база ону дамчыштыр хөй улус бужартавазын дээш, кичээнинер. ¹⁶ Кым-даа самыраар болбазын дээш база Исав дег, Бурганның күзел-соруунче сагыш салбас кижизидилгенер дээш, кичээнинер. Ол улуг оглу болган ужурунда өңчү алып артык эргезин чангыс үлүг чиир чемге садыпкан болгай. ¹⁷ Билир болгай силер: Исав ачазындан йөрээшкин алырын аажок күзөөн. Ынчалза-даа ол ону ап чадашкан, чүгө дээрге бар шаа-биле кызытса-даа, мырыңай ыглап-сыктап-даа турза, бачыдын миннип, Бурганче эглип шыдавайн барган*.

¹⁸ Бойдуста бар, оду чайыннаан дагга чоокшулап чеде бербээн силер; дүмбей карангыга, шуурганга чеде бербээн силер. ¹⁹ Шак ол даг чанынга мыйыс эдиски үнүн болгаш бир-ле сөстер чугаалаан Бурганның үнүн дыңнап каан улус турган. Ынчалза-даа ол сөстөрни дыңнаан улус: «Ындыг сөстөрни оон ыңай дыңнавайн көрээлинер» — деп дилей бээр турган. ²⁰ Чүгө дээрге улус: «Бо дагга дириг амытан безин дээптер болза, даш-биле соктуруп каар» — дээн айтышкынны дыңнаар харыы чок болган^б. ²¹ Каракка көстүр чүүл ындыг коргунчук боорга, Моисей: «Корткаш, сириңейнип тур мен» — дээн^в.

* ^{12:17} Бо шүлүктүн өске утказы: «Билир болгай силер: Исав „Шиитпирин эде көрүп көр, йөрээшкиниң меңээ бер“ деп, ачазын бүзүредирин оралдашкан. Ынчалза-даа ол, ачазының йөрээшкинин алып дээш, ыглап-сыктап турза-даа, чадажып каан» — бооп чадавас.

²² А силер Сион даанга, дириг Бурганның хоорайынга, дээрде турар Иерусалимге чоокшулап чеде берген-дир силер. Өөрүшкү-маннайлыг чыышта чыгып келген дээрнин түмөн-түмөн төлээлеринге чеде берген-дир силер. ²³ Дээр-денгерлерде аттарын бижээн эн улуг оолдарның ниитилелинге чеде берген-дир силер. Бүгү улустун Шииткекчизи боор Бурганга, болбаазын байдалга четкен, Бурганга шынчы улустун сүлделеринге чеде берген-дир силер. ²⁴ Чаа дугуржулга-чагыгның Дугуруштурукчузу Иисуска база Авельдин ханындан артык эки чугаалап турар бызай чашкан ханга чеде берген-дир силер.

²⁵ Көрдүңер бе, силерге медеглеп турар Кижиден ойталаванар. Черге медеглеп турган Ону дыңнаарындан ойталаан улус кеземчеден чайлап шыдаваан болганда, дээрден медеглеп турар Оон хая көрнү бээр болзувусса, кеземчеден чайлаар харыывыс оон-даа эвээш-тир. ²⁶ Оон үнү ынчан черни божаннадыр силгипкен, а ам ол мынча деп азап тур: «Ам бир удаа черни силгиир мен, чүгле черни эвес, а дээрни база»^а. ²⁷ «Ам бир удаа» деп сөстөр чүнү көргүскенил? Божаннадыр силгиттинмес чүүлдер артып калзын дээш, божаннадыр силгип боор чаяаттынган чүүлдү узуткаарын көргүскен-дир. ²⁸ Ынчангаш божаннадыр силгиттинмес Чагырганы хүлээп ап тура, өөрүп четтирген сеткилдиг болуулу база өөрүп четтиргенивис дамчыштыр Бурганга, хүндүткөп-даа, коргуп-сүртеп-даа, эки-чаагай бараан болуулу. ²⁹ Чүгө дээрге «Бистиң Бурганывыс – бүгүдени өрттендир чиир от-тур»^б.

Бурганның сеткилинге кирер бараан болуушкун

13 ¹ Ха-дунма улус дег, бот-боттарыңарга ынак болуңар. ² Аалчыларга хүндүлээчел боорун утпанар, ынчалдыр кылгаш, чамдык улус, боттары безин билбейн, дээрнин төлээлерин уткуп, оларны хүндүлээннер болгай. ³ Боттарыңар олар-биле кады хоругдаттырган дег, кара-бажында бүзүрэннерни утпанар; оларның орнунга турган дег, хилинчек көргөн улусту утпанар. ⁴ Өг-бүлө тудары бүгү улуска хүндүлүг болзун, ашак, кадай харылзаалары арыг-шынчы болзун. Самыыраар болгаш ашаа-кадайынга өскерлир улусту Бурган шиидер. ⁵ Акша-мөңгүге ынак амыдырал тутпанар, бар чүвенерге сеткил ханыңар. Чүгө дээрге Бурган: «Силерни кажан-даа кагбас мен; силерден кажан-даа чорбас мен» – дээн-дир^в. ⁶ Ынчангаш бис: «Мээн дузалакчым – Дээрги-Чаяакчы-дыр, корткан херээм чүл: кижиди менээ чүнү кылып шыдаарыл?» – деп дидими-биле чугаалаалыг^г.

^а Агг. 2:6. ^б Ы. х. к. 4:24. ^в Ис. Н. 1:5. ^г Ыд. ыр. 117:6.

⁷ Удуртукчуларыңарны утпанар, олар силерге Бурганның сөзүн чугаалап чорааннар ийик чоп. Оларның амыдыралы канчаар төнгенин көргөш, оларның бүзүрелин эдеринер. ⁸ Иисус Христос дүүн, бөгүн база кезээ мөңгөде өскерлиш чок. ⁹ Ынчангаш янзы-бүрү болгаш хары өөредиглер сонургаванар. Чүректеринерни ону сагыыры кымга-даа ажык-дуза чедирбээн тускай чемнер чири эвес, а Бурганның авыралы быжыктырзын. ¹⁰ Бисте онзагай өргүл салыр бедигээш бар. Бурганга мөгөөр чадырда бараан болган улуста оон чем ап чиир эрге чок. ¹¹ Бурганның дээди бараалгакчызы дириг амытаннар ханын бачыт дээш өргүл кылдыр Эң ыдыктыг черже киире бээр, а оларның мөчү-сөөктерин хоорай-суур даштынга өрттедиптер. ¹² Ынчангаш Иисус база улусту Бодунун ханы-биле ыдыктаар дээш, хоорай хаалгазының даштынга шаажылаттырган. ¹³ А ындыг болганда, Иисустун дорамчылалын үлежир дээш, хоорай-суур даштынче, Олче шиглей чоруптаалы. ¹⁴ Мында, чер кырында, кезээ мөңгөде турар хоорайывыс чок, а келир үеде чедип кээр хоорайны дилеп чоруур бис. ¹⁵ Ынчанганда Бурганны алдаржыткан аастардан үнер алгаг-мактал өргүлүн Иисусту дамчыштыр Аңаа үргүлчү эккеп, мөргүүлү. ¹⁶ Буян тарыырын, араңарда сырый харылзаалыг боорун утпанар, чүгө дээрге ындыг өргүлдер Бурганның сеткилинге кирер.

¹⁷ Удуртукчуларыңарны дыңнап, оларга чагыртыңар. Бурганның мурнунга харыы тудар болгаш, олар силерни хынамчалыг кадагалап турарлар болгай. Удуртукчулар ол ажыл-херээн аар улуг тынмайн (ынчаар болза, силерге ажыктыг болбас), а өөрүшкүлүг күүседир кылдыр чагыртып көрүңер.

¹⁸ Бис дээш, мөргүңер. Бүгү чүүлдерге бодувусту шын ап чоруурунче чүткүлдүг болгаш, арын-нүүрүвүстүн арыынга бүзүрелдиг бис. ¹⁹ Мени дүрген-не силерге дедир эгитсин дээш, мөргүп көөрүңерни дилеп тур мен.

Түңнел алгыш-йөрээлдер болгаш байыр чедиришикиннери

²⁰ Амыр-дыштың Бурганы мөңгө дугуржулга-чагыгның ханы-биле хойларның өндүр улуг Кадарчызы – Дээрги-Чаяакчывыс Иисусту өлүглерден катап диргизипкен-дир. ²¹ Оон тура-соруун күүседиринер дээш, Ол бүгү-ле эки-чаагай чүүлдер-биле силерни быжыктырзын! Бурган Бодунун сеткилинге кирер чүвени Иисус Христосту дамчыштыр биске боттандырзын. Христоска кезээ мөңгөде алдар бактаазын! Аминь.

²²Ха-дунма, чагыг-сүмениң бо сөстөрин шыдамыккай дыннаарыңарны дилеп тур мен, бижээн чагаам база кыскажак болгай. ²³Бүзүрээн эживис Тимофейниң хосталгаже үнгенин билип алыңар. Ол удавас меңээ чедип келзе, силерге ужуражып, ооң-биле кады чеде бээр бис. ²⁴Силерниң бүгү удуртукчуларыңарга, Бурганның бүгү улунга байырдан чедиринер. Италиядан келген улус силерге байыр чедирип тур. ²⁵Бурганның авыралы шуптуңарга бактаазын!

ИОАННГА БУРГАНДАН АЖЫДЫЫШКЫН

Кирилде сөстөр

1 ¹Удавайн болур бүгү чүүлдү Бодунуң чалчаларыңа көргүссүн дээш, Бурган Иисус Христоска ажыдыышкын берген. Бодунуң чалчазы Иоаннче дээрниң төлээзин чорудупкаш, Христос ук ажыдыышкынны анаа көргүскен. ²Иоанн бодунуң көргөн бүгү чүүлүн бадыткап турар. Бургандан келген медээге база Иисус Христосту шынны-биле херечилээнинге хамаарыштыр Иоанның бадыткал чугаазы бо-дур. ³Бургандан келген бо медээни бүзүрээн улуска номчуп турар кижиге база ону дыңнап, ында бижээн чүвени сагып турар улуска Ол амыр-чыргалын хайырлаар. Чүге дээрге Бурганның ол бүгүнү болзун дээн үе-шагы чоокшулаан-дыр.

Бурганга бүзүрээннерниң чеди ниитилелинге Иоанндан чагаалар

⁴⁻⁵Бурганга бүзүрээннерниң Асия можуда чеди ниитилелинге Иоанн менден. Ам бар, черле турган, оон чедип кээр Бургандан болгаш Ооң дүжүлгезиниң баарында турар чеди сүлдеден база шынчы Херечи, өлүглерден катап дирилген улустун баштайгызы, черниң хамык хааннарының чагырыкчызы Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге бактаазын. Иисус Христос биске ынак, Ол бисти Бодунуң ханы-биле бачыттарывыстан хостады*. ⁶Ол Бодунуң Чагыргазын бистен тургускаш, бисти Бодунуң Адазы Бурганның бараалгакчылары кылып кагды. Алдар болгаш күчү-күш кезээ мөңгөде Анаа бактаазын! Аминь!

⁷Көөр силер, Ол булуттар кырлап чедип кээр. Ынчан карактыг кижилер бүрүзү, Ону өттүр шанчып кааннар база, Ону көрүп каар. Черде бүгү аймак-чоннар Ооң ажыын ажып ыглажыр. Ылап-ла ындыг, аминь!

* 1:5 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Хостады» эвес, а «Арыглап чугду» деп бижээн.

⁸ «Мен дээрге Альфа болгаш Омега-дыр мен* – деп, Дээрги-Бурган-Чаяакчы чугаалаан. – Мен ам бар мен, черле турган мен, оон чедип кээр мен, Бүрүн Күчүлүг мен».

Иоанның Христосту көргени

⁹ Мен – Иоанн, Иисусту дамчыштыр харылзаалыг эжиңер, Оон Чагыргазынга бүзүрөөн бүгү улуска кээр хилинчекти денге шыдажып эртип турар бирээңер мен. Бурганның медээзин база Иисусту шынны-биле херечилээним дээш, Патмос ортулукче шөлүдүпкөн турдум. ¹⁰ Дээрги-Чаяакчының хүнүнде Сүлдениң күжүңге башкартыпкан тургаш, артымда бүрээ үнү дег ыткыр үнү дыңнап кагдым. ¹¹ Ол үн мынча дээн: «Көрүп турар бүгү чүүлүнү дүрүггө бижээш, Асияда Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринче: Ефесче, Смирнаже, Пергамче, Фиатираже, Сардисче, Филадельфияже болгаш Лаодикияже чорудувут».

¹² Мен ынчан чүү мындыг үн мээң-биле чугаалажып турар чоор деп, хая көрүңгеш, чеди алдын колдуну** көрүп кагдым. ¹³ Ол колдуларның ортузунда Кижиге амытан Оглунга дөмей кижиге турарын көрдүм. Ол узун эдектерлиг хептиг база хөрөөндө алдын кожаа куржанган болду. ¹⁴ Оон бажының дүгү хар дег болгаш дүк дег ак, а карактары оттуң чалбыраажы ышкаш чайнап турду. ¹⁵ Оон буттары демир эзилдирер суугуда хүлөр дег чайынналды, а үнү шурагалгактын шимээнинге дөмей болду. ¹⁶ Ол оң холунда чеди сылдыс туткан, а Оон аксындан аажок чидиг хылыш уштунуп органзыг көстүр болду. Оон арын-шырайы дал дүштүң хүнү дег чырып турду.

¹⁷ Мен Ону көрүп кааш, өлүг кижиге дег, Оон мурнунче доңгая кээп дүштүм. Ол оң холун эктимге салгаш, мынча дээн: «Кортпайн көр, Мен Баштайгызы болгаш Сөөлгүзү-дүр мен. ¹⁸ Мен дириг мен. Өлгөн турдум, ынчалза-даа көр даан: ам кезээ мөңгедө дириг-дир мен! Тамы болгаш өлүмнүң дүлгүүлери – Менде. ¹⁹ Көрүп турарын, ам болуп турар болгаш оон соонда болур хамык чүвени бижип каг. ²⁰ Мээң оң холумга көргениң чеди сылдыстың болгаш чеди алдын колдунуң чажыды мындыг: чеди сылдыс дээрге дээрниң чеди төлээзи-дир. Дээрниң ол чеди төлээзи Бурганга бүзүрөөннерниң чеди ниитилелинге хамааржыр, а чеди колду дээрге Бурганга бүзүрөөннерниң чеди ниитилели боттары ол-дур».

* ^{1:8} Альфа болгаш Омега – грек алфавиттиң баштайгы болгаш сөөлгү жүжүктөрүн айыткаш, эгези болгаш төнчүзү-дүр мен деп, оюскан уткалыг чугаалап турары ол.

** ^{1:12} Колду – чула азы үс кыпсыр сава, чырыткы кылырынга херек.

*Ефестиң Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге
Христостан чагаа*

2 ¹ «Ефестиң Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинде дээрниң төлээзинге бижи: оң холунда чеди сылдыс туткан база чеди алдын колду аразында кылаштап турар Оон медеглээн сөстери бо-дур. ² Силерниң чүнү кылганыңарны, аар-берге ажил-херээннерни, үр шыдажып келгениңерни билир мен. Бузуттуглар-биле эптеш чогуңарны-даа база боттарын элчиннер бис дижир, ынчалза-даа ындыг эвес улусту хынап көргөш, оларны мегечилер деп тодаратканыңарны-даа билир мен. ³ Силерниң шыдамыңар, Мени дээш хөй бергени ажып эрткениңер база ол бүгүдөн могап-шылавааныңар меңээ билдингир.

⁴ Ынчалза-даа силерге удур сагыжым база бар: Меңээ ынакшылыңарны ам чидирипкен-дир силер, а ол эгезинде бар турган болгай. ⁵ Кайы хире бедиктен дүндерлип дүшкениңерни боданар! Бачыттарыңарны миннип, Бурганче эглинер, эгезинде кылып турган ажил-херээннерни кылыңар. Бачыттарыңарны миннип, Бурганче ээлбезиңерзе, Мен силерге келгеш, колдуңарны туружундан чайладыр идиптер мен. ⁶ Ындыг-даа болза, Мээң оларны көөр хөңнүм чогу дег, николаиттерниң* ажил-херээн көөр хөңнүңер чогу силерни эки талазындан көргүзүп кээр-дир.

⁷ Дыңнаар кулаа бар кижиге бүрүзү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге Сүлдениң чүнү чугаалааның дыңназын. Мен тиилээн кижиге Бурганның сесерлиинде амыдырал бээр ыяштан чимис чиир эргени хайырлаар мен».

*Смирнаның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге
Христостан чагаа*

⁸ «Смирнаның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинде дээрниң төлээзинге база бижи: Баштайгының болгаш Сөөлгүзүңүң, өлгөш, оон амыдыралче катап дирилгенниң медеглээн сөстери бо-дур. ⁹ Мен силерниң хилинчээңерни, яды-түрөңгениңерни (херек кырында байдаа болзуңарза) билир мен. Боттарын „иудейлер бис“ дижип турзадаа, херек кырында ындыг эвес, а эрликке чагырткан бөлүк улустуң силерни нүгүлдөп, карартып турарын база билир мен. ¹⁰ Албан эртер ужурулуг хилинчээңерден кортпаңар. Дыңнаңар, эрлик силерниң

* ^{2:6,15} Николаиттер – христианнарга мага-боттары-биле бачыт үүлгөдирин чөпшээрээн деп өөредип турган улус бооп чадава.

чамдыыңарны, шенээр дээш, кара-бажыңче киир октаптар, аңа он хонук иштинде хинчектенер силер. Өлгүжеге Меңээ шынчы болуңар, Мен оон силерге тиилелге дээш шаннал кылдыр мөңге амыдыралды бээр мен.

¹¹ Дыңнаар кулаа бар кижиге бүрүзү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге Сүлдениң чүнү чугаалаанын дыңназын. Тиилээн кижиге ийиги өлүм хора чедирбес!»

*Пергамның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге
Христостан чагаа*

¹² «Пергамның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинде дээрниң төлээзинге бижиге: аажок чидиг хылыш Эезиниң медеглээн сөстери бо-дур. ¹³ Билир мен: эрликтиң дүжүлгези бар черде чурттап турар силер. Мээң шынчы херечим Антипаны эрликтиң чурттаан черинге – силерниң хоорайыңарга өлүрүп каан үеде безин Меңээ бүзүрөөннерден ойталавааныңарны, Меңээ шынчы бооп артканыңарны билир мен. ¹⁴ Ындыг-даа болза Мээң силерге удур чугаалаар бичии чүүлдерим база бар: силерниң аранардан чамдыыңар Валаамның өөредиин эдерген-дир. А ол Валаам Израильдиң чонун бачыт кылырынче канчаар албадаарыңа Валакты өөредип каан болгай. Олар дүрзү-бурганнарга өргөөн чөм чип, самырап турганнар. ¹⁵ Шак ынчаар силерниң аранардан чамдыыңар база николаиттерниң* өөредиин эдерип чоруур-дур. ¹⁶ Бачыттарыңар миннип, Бурганче эглиңер! Ынчанмас болзуңарза, Мен удатпайн чедип келгеш, аксымдан уштунуп орап хылыш-биле ындыг улуска удур дайылдажыр мен.

¹⁷ Дыңнаар кулаа бар кижиге бүрүзү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге Сүлдениң чүнү чугаалаанын дыңназын. Тиилээн кижини Мен манна деп чажыт чөм-биле чөмгерер мен. Оон ыңай тиилекчи бүрүзүңге ону алган кижиден өске кымның-даа билбези чаа ат бижөөн ак дашты бээр мен».

*Фиатираның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге
Христостан чагаа*

¹⁸ «Фиатираның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинде дээрниң төлээзинге бижиге: карактары оттуң чалбыыжы дег, буттары чайыннаан кылагар хүлер дег Бурганның Оглуңуң медеглээн сөстери бо-дур. ¹⁹ Силерниң ажил-херөөңерни, ынакшылыңарны болгаш

* 2:6,15 Николаиттер – христианнарга мага-боттары-биле бачыт үүлгедирин чөпшээрөөн деп өөредип турган улус бооп чадавас.

бүзүрөөннерни, бараан болушкунуңарны база үр шыдажып келгениңерни билир мен. Эгезинде кылып турганыңардан хөйүнү кылып турарыңарны-даа билир мен. ²⁰ Ынчалза-даа силерге удур сагыжым бар: Бурганның медегчизи мен деп адаттыңан Иезавель дээр херөөн-биле эптежип турар-дыр силер. А ол бодунуң өөредии-биле Мээң чалчаларымны мегелээрге, олар самыраарынче база дүрзү-бурганнарга өргөөн чөм чииринче сундугар-дыр. ²¹ Мен аңа бачыттарың миннип, Бурганче эглир үени бердим, ынчалза-даа ол бужар самыралыңдан ойталавас-тыр. ²² Мен ам ону аарыгың дөжөөнчө октаптар мен, ооң-биле кады самырап турганнар база бачыттарың билинмээн шаанда, аажок хинчектенер эвеспе, көөр-даа силер. ²³ Иезавельди эдергеннерни база узуткаар мен. Улустуң угаан-бодалынче, күзелинче бакылап турар Кижиге дээр-ле Мен-дир дээрзин Бурганга бүзүрөөннерниң бүгү ниитилелдери билип алырлар. Мен оон кижиге бүрүзүң ооң кылган херектерин ёзугаар шаңнаар азы кездир мен. ²⁴ Фиатирада арткан улуска – шак ол бузуттуг өөредигни эдербейн, эрликтиң ханы чажыттары дижир чүүлдерни шинчилевейн чоруур силерге чугаалап каайн: силерге өске кандыг-даа үүрге-чүкүчүдүрбес мен. ²⁵ Ынчалза-даа Мен келгичемге чедир силерде бар чүвени эң шыңгыы эдеринер.

²⁶⁻²⁸ Тиилээн кижиге база Мээң күзөөн чүүлүмнү эчизинге чедир кылып келген кижиге, ону Адамдан Мээң алганым ышкаш, өске чүдүлгелиг чоннарны башкарар эргени бээр мен. Ол кижиге оон демги чоннарны демир кымчы-биле хай деп башкарар болгаш дой савагылаштыр чуура шаап кааптар. Тиилээн кижиге эртенги шолбанны база бээр мен.

²⁹ Дыңнаар кулаа бар кижиге бүрүзү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге Сүлдениң чүнү чугаалаанын дыңназын».

*Сардистиң Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге
Христостан чагаа*

3 ¹ «Сардистиң Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинде дээрниң төлээзинге бижиге: Бурганга бараалгаан чеди сүлдени чагырган, чеди сылдысты туткан Ооң медеглээн сөстери бо-дур. Мен ажил-херөөннерни билир мен. Силерни дириг деп саназа-даа, херек кырында өлүг силер. ² Одунуңар! Силерде ам-даа арткан, өлүр четкен чүвени быжыгланар. Чүгө дээр-ге, Мен көөрүмге, кылган ажил-херөөннер ам-даа Мээң Бурганымың манааны дег эвес-тир. ³ Силерни чүү чүвеге өөреткенин, чүнү дыңнааныңарны сактып келиңер, аңа

чагыртып, бачыттарыңар миннип, Бурганче эглинер! Одунмас болзунарза, Мен силерже, оор ышкаш, хенертен чедип кээр мен. А кажан кээримни билип ап шыдавас силер.

⁴ Ындыг-даа болза Сардисте силерниң араңарда боттарының хевин хирге бораваан каш кижиге бар-дыр. Олар Мээң-биле кады ак хептерлиг чоруурлар, чүгө дээрге төлөптиин көргүскеннер. ⁵ Тиилээн кижиге база ынчалдыр ак хептер кеткен болур. Мен ооң адын амыдыралдын номундан кажан-даа балавас мен. Харын Адамның болгаш дээрниң төлээлериниң мурнунга ону хүлээп көөр мен.

⁶ Дыңнаар кулаа бар кижиге бүрүзү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге Сүлдениң чүнү чугаалаанын дыңназын».

*Филадельфияның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге
Христостан чагаа*

⁷ «Филадельфияның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинде дээрниң төлээзинге бижиге: Давид хаанның дүлгүүрүн эдилээн ыдыктыг болгаш шынныг Ээниң медеглээн сөстери бо-дур. Ол эжикти ажыдыпса, кым-даа ону хаап шыдавас, а хаапса, кым-даа ону ажыдып шыдавас. ⁸ Силерниң ажыл-херөөннерни билир мен. Көрүңерден, кымның-даа хаап шыдавазы эжикти силерниң мурнуңарга ажыттым, чүгө дээрге силерниң күжүңер шоолуг эвес-даа болза, Мээң айтышкыннарымны тооп дыңнап база Меңээ шынчы болуп келдинер. ⁹ Дыңнаар! Херек кырында ындыг эвес-даа болза, иудейлер бис дижип мегелээр, эрликке чагырткан бөлүк улус бар-дыр. Мен оларны силерниң мурнуңарга доңгая кээп дүжеринче албадар мен, олар оон Мээң силерге ынаамны билип алырлар. ¹⁰ Силер Мээң айтышкыннарымны тооп дыңнап, шыдамыңар көргүстүңер. Ынчангаш бүгү кижиге төрөлгөтөнни шенээр дээш, бо делегейге хөмө кээр халаптыг шенелделер үезинде Мен база силерни кадагалаар мен.

¹¹ Мен удавайн чедип кээр мен. Кым-даа силерден тиилекчилерниң шаңналын хунаай бербезин дээш, бодуңарда бар чүвени ыяк кадагалаңар. ¹² Тиилээн кижиге Мээң Адамның өргөезинге чагы апаар база оон кажан-даа үнүп чорбас. Мен ол чагыга Бурганымның адын база дээрде Бурганымдан бадып кээр чаа Иерусалимниң – Бурганымның хоорайының адын бижип каар мен. Аңаа ол ышкаш Бодумнун чаа адымны бижиир мен.

¹³ Дыңнаар кулаа бар кижиге бүрүзү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге Сүлдениң чүнү чугаалаанын дыңназын».

*Лаодикияның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге
Христостан чагаа*

¹⁴ «Лаодикияның Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинде дээрниң төлээзинге бижиге: Бурганның бүгү чаяалгазының эге-дөзү, алыс шынчы болгаш шынчы херечи Аминьниң медеглээн сөстери бо-дур. ¹⁵ Силерниң ажыл-херөөннерни билир мен. Силер соок-даа, изиг-даа эвес силер. Шуут соок азы шуут изиг бооруңарны дыка-ла күзөөн мен! ¹⁶ Ынчалза-даа изиг-даа, соок-даа эвес, чылбай болганыңарда, Мен силерни аксымдан үндүр дүкпүрүптейн! ¹⁷ Мынча дээр-дир силер: „Мен бай мен, эртине-байлаам эгээртинмес, меңээ ам чүнүң-даа херээ чок“. Ынчалза-даа кежик чогуңарны, чөгөнчиг ядыңарны, согуруңарны болгаш шалдаңыңарны билбес-тир силер. ¹⁸ Байыңар деп бодазыңарза, сүмем бо-дур: от-биле арыглаан алдынны Менден садып алыңар. Силерниң ыянчыг шалдаңыңар көзүлбезин дээш, ак хептен база садып алыңар. Караңар көрзүн дээш, каракка чаар эмден база садып алыңар.

¹⁹ Ынак улузумну кезедир база чемелээр мен. Ынчангаш чүткүлдүг болуңар база бачыттарыңар миннип, Бурганче эглинер. ²⁰ Дыңнаар, Мен эжик артында соктап тур мен. Мээң үнүмнү дыңнааш, эжиин ажыдыптар кижиниң бажыңынче киргеш, ооң-биле кады чемненир мен.

²¹ Тиилээш, Мээң база Ачамның дүжүлгезинге Ооң-биле кады орупканым дег, тиилээн кижиге Мээң дүжүлгемге Мээң-биле кады оорар эргени бээр мен.

²² Дыңнаар кулаа бар кижиге бүрүзү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге Сүлдениң чүнү чугаалаанын дыңназын».

Дээрде дүжүлгезинде саадаан Бурганны Иоанның көргөни

4 ¹ Мен ооң соонда көрдүңөш, дээрже кирер ажык эжикти көрүп кагдым. Ооң мурнунда мээң-биле чугаалажып турган, бүрээ эткени дег дыңналыр үн меңээ: «Бээр үнүп кел, алызы барып чүү боорун сенээ көргүзэй» – диди. ² Ол дораан Сүлдениң күжү мени башкара берген. Дээрде, мурнумда турар дүжүлгени база ында саадаан Бурганны көрүп кагдым. ³ Ооң арны яшма болгаш рубин деп эртине даштар ышкаш чырып турду, а дүжүлгени изумруд дег чөлээш шыва алган болду. ⁴ Дүжүлгени дескиндир ак хептерлиг, а баштарында алдын дээрбектер кеткен чээрби дөрт ирей олулар чээрби дөрт өске дүжүлгө барын көрдүм. ⁵ Кол дүжүлгеден кызаннааштар

кызаңайнып, динмирээшкин динмиреп, дааш дагжады. Ооң баарында Бурганның чеди сүлдези болур чеди чырыткы хып турду.

⁶Дүжүлгениң мурнунда кристалл деп бүдүмел дег өттүр көстүр шилден далайга дөмей бир чүве бар болду. А хамыктың төвүндө, дүжүлгени долгандыр арты-мурнунда хөй карактыг дөрт дириг амытан турду. ⁷Оларның биргизи арзылаңга, ийигизи — аныяк шарыга дөмей, үшкүзүнүң арны кижинии дег, а дөрткүзү ужуп чоруур эзирге дөмей чорду. ⁸Дөрт дириг амытанның кайызында-даа алды чалгын бар, бүгү мага-боду, чалгыннарының адаандан бээр, карактар-биле шыптынган болду. Олар хүндүс-даа, дүне-даа могаг чокка: «Черле турган, ам бар, оон чедип кээр Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Бурган-Чаяакчы ыдык, ыдык, ыдык!» — деп ырлажып турдулар.

⁹Дөрт дириг амытан кезээ мөңгедө Амыдыраанны, дүжүлгедө саадаан Бурганны алдаржыдып, алгап-мактап, Анаа өөрүп четтирип ырлаан санында-ла, ¹⁰чээрби дөрт ирей дүжүлгедө саадаан Бурганны мурнунга донгая кээп дүжүп, кезээ мөңгедө Амыдыраанга мөгөөр чорду. Олар боттарының баштарында дээрбектерин дүжүлгенин баарынче салгылааш: ¹¹«Бистин Дээрги-Бурган-Чаяакчывыс, алдарны, мактал-хүндүнү, эрге-чагырганы хүлээп аарыңга төлөптиг сен, чүгө дээрге Сен бүгү чүвени чаяаган сен, ынчангаш бүгү чүвө Сээң күзел-соруунга чүүлдештир чаяаттынган база амыдырап турар» — дижип турдулар.

Дүрүг болгаш Хураган

5 ¹Мен оон дүжүлгедө саадаан Бурганның оң холунда дүрүгнү көрүп кагдым. Ооң арты, иштии талаларын долдур бижээш, чеди таңма-биле аңгылай таңмалаан болду. ²Ыткыр үн-биле: «Таңмаларны адыргаш, дүрүгнү чазарыңга төлөптиг кым барыл?» — деп айтырган дээрнин күчүлүг төлээзин көрүп кагдым. ³Ынчалза-даа үстүү, ортаа болгаш алды ораннарда дүрүгнү часкаш, ооң иштинде чүү барын көөр кым-даа чок болду. ⁴Дүрүгнү часкаш, ооң иштинде чүү барын көөр төлөптиг кижини тывылбас боорга, ишкирнип ыглапкан мен. ⁵Ирейлерниң бирээзи ынчан меңээ: «Ыглава! Көр даан, Давидтин үре-садызы болур, Иуданың аймаандан үнген арзылаң тиилээн-дир! Ол чеди таңманы адыргаш, дүрүгнү ажыдып шыдаар-дыр» — диди.

⁶Мен оон дөрт дириг амытан, ирейлер болгаш дүжүлгениң ортунда турар Хураганны көрүп кагдым. Ону өргүлгө салган ышкыш көзүлдү. Хураган чеди мыйыстыг база Бурганның бүгү чер-делегейже айбылап чорудупканы чеди сүлдези болур чеди карактыг болду.

⁷Ол чоокшулап келгеш, дүжүлгедө саадаан Бурганның оң холунда дүрүгнү ап алды. ⁸Хураган дүрүгнү ап аары билек, дөрт дириг амытан болгаш чээрби дөрт ирей Ооң мурнунга донгая кээп дүштү. Кижини бүрүзүнүң холунда чадаган база Бурганның улунун мөргүлү болур чагай чыттыг чүүлдер-биле иштелген алдын сава бар болду. ⁹Олар чаа йөрөөлди ырлажы бердилер: «Дүрүгнү холга туткаш, таңмаларны адырарыңга төлөптиг сен! Чүгө дээрге Сен өргүлгө салдырткаш, Бодунун ханың-биле төлээш, аймак, дыл, чон, сөөк-язы бүрүзүндө улусту Бурганга дээш хостап алган сен! ¹⁰Сен олардан Бурганывыстың бараалгакчыларының чагырганын тургускан сен, ынчангаш олар чер кырыңга хааннаар».

¹¹Мен оон соонда көрдүңгөш, дүжүлгө, дөрт дириг амытан болгаш ирейлерни хүрээлей турупкан дээрнин дүк-түмөн төлээлерин көрүп кагдым. ¹²Олар ыткыр ырлажып турдулар: «Өргүлгө салган Хураган төлөпти! Ол эрге-чагырганы, эртине-байлакты, мерген угаанны база күчү-күштү, мактал-хүндүнү, алдарны база алгыш-йөрөөлди алырыңга төлөпти!» ¹³Мен оон соонда өртемчейде тынныг чүвө бүгүдөзин — үстүү, ортаа болгаш алды ораннарда база далайда дириг амытан бүрүзүн дыңнап кагдым. Олар: «Дүжүлгедө саадаан Бурганга база Хураганга кезээ мөңгедө алгыш-йөрөөл, мактал-хүндү, алдар болгаш эрге-чагырга бактаазын!» — деп ырлажып турдулар. ¹⁴Дөрт дириг амытан: «Аминь!» — деп харыылады. Ирейлер оон донгая кээп дүшкөш, мөгөйдилер.

Баштайгы алды таңма

6 ¹Мен оон көөрүмгө, Хураган чеди таңманың биргизин адырыпты. Дөрт дириг амытанның бирээзи дээр динмирээн дег үн-биле: «Чедип кел!» — дээнин дыңнап кагдым. ²Көрүптеримге, мурнумда ак аът турду. Аъттын мунукчунун холунда ча бар база анаа дээрбекти тывыскан болду. Ынчангаш ол тиилекчиниң түрүн тыртынып, тиилээр дээш бар чорду. ³Хураган оон ийиги таңманы адырыптарга, ийиги дириг амытанның: «Чедип кел!» — дээнин дыңнап кагдым. ⁴Ынчан өске, хан-шилги аът үнүп келди. Оон мунукчунга чер кырындан тайбыңны хунаар база улусту бот-бодун өлүржүрүнчө ыдалаар чөпшээрелди тывыскаш, улуг хылышты берген болду.

⁵Хураган оон үшкү таңманы адырыптарга, мен үшкү дириг амытанның: «Чедип кел!» — дээнин дыңнап кагдым. Көрүптеримге, мурнумда дас кара аът турду. Оон мунукчуну холунда дензи туткан болду. ⁶Дөрт дириг амытанның уундан үнгөн, кижини үнүңгө дөмей бир-ле

дааш дынналып: «Бир хүннүн ажыл төлевири дээш, кызыл-тастың биче хемчээлин, база бир хүннүн ажыл төлевири дээш, арбайнын үш биче хемчээлин, а үс биле арагага хора халдатпа!» — диди.

⁷Хураган оон дөрткү таңманы адырыптарга, мен дөрткү дириг амытаннын: «Чедип кел!» — дээн үнүн дыннап кагдым. ⁸Көрүптеримге, мурнумда бора аът турду. Ооң мунукчузун «Өлүм» дээр база ону өлүм оранынын ара-албатызы эдерип чорду. Хылыш, аш, аарыг-аржык азы черлик амытаннар дузазы-биле черниң дөрттүң бир кезээниң девискээринге өлүрер эргени оларга берген болду.

⁹Хураган оон бешки таңманы адырыптарга, мен өргүл салыр беди-гээш баарында турар Бурганның сөзүн медеглээн дээш база шынчы херечилели дээш, өлүрткен улусту көрүп кагдым. ¹⁰Олар ыткыр үн-биле алгыржып турдулар: «Ыдыктыг болгаш Шынныг Күчүлүг Дээрги-Чаякчы, ам чеже чылзыр сен?! Бисти өлүргени дээш, черниң улзундан өжээн негээр шүүгүн кажан болурул?!» ¹¹Оларнын кижги бүрүзүнге хөлбегер ак хеп берди. Оларнын эш-өөрүнүн, Христоска база ынчаар бараан болган чалчаларнын; оларга дөмейлештир өлүртүп, хилинчек көргеннерниң саны доктааткан хемчээл четкижеге, ам-даа элээн манаарын оларга чугаалап кагды.

¹²Хураган оон алдыгы таңманы адырыпты. Көрүптеримге, чер коргунчуг шимчей берди. Хүн караа хылдан аргаан кажыыдал хеви дег карарып, ай хан дег кыза берди. ¹³Дээрниң сылдыстары, күштүг хат силгээн ыяштан чиг смоква чимизи дүшкен дег, черже кээп дүштүлөр. ¹⁴Дүрүг дег дүрүлгеш, дээр ажытталып чиде берди. Даг болгаш ортулук бүрүзү туружундан шимчей берди. ¹⁵Черниң хааннары база чагырыкчылар, шериг баштыңчылары, байлар, эргетеннер база арткаан улус — кулдар-даа, хостуглар-даа куйларже болгаш дагларда хаялар аразынче чашты берген. ¹⁶Олар даглар болгаш хаяларга: «Бисче кээп дүжүнер, дүжүлгеде саадаан Бурганның караандан база Хураганнын киленинден бисти чажырынар!» ¹⁷Оларнын халаптыг килениниң хүнү келген-дир, кым ону шыдажыр харыктыгыл?» — деп чаннып турганнар.

Израильдин чүс дөртөн дөрт муң кижизини

7 ¹Мен оон соонда черниң дөрт булуңунда турар база чангыс-даа хат черже, далайже азы кандыг-даа ыяшче хадывазын дээш, дөрт хатты тудуп турар дээрниң дөрт төлээзин көрүп кагдым. ²Оон дириг Бурганның таңмазын туткаш, чөөн чүктен кел чыдар дээрниң өске төлээзин көрүп кагдым. Ол кургаг чер болгаш далайга хора чедирер

эргени Бурганның берип кааны дээрниң дөрт төлээзин кый деп, ыткыр алгырды: ³«Бурганывыстың хамык чалчаларын демдектеп, хавактарынга таңма баспаан шаавыста, черге, далайга азы ыяштарга хора халдатпаңар». ⁴Бурганның таңмазын базып, демдектээн улустун саны чүс дөртөн дөрт муң болганын дыннап кагдым. Олар Израильдин төрөл бөлүк бүрүзүндөн үнген улус болган: ⁵Иуданың төрөл бөлүүндөн — он ийи муң, Рувимниң төрөл бөлүүндөн — он ийи муң, Гадтың төрөл бөлүүндөн — он ийи муң, ⁶Асирниң төрөл бөлүүндөн — он ийи муң, Неффалимниң төрөл бөлүүндөн — он ийи муң, Манассиянын төрөл бөлүүндөн — он ийи муң, ⁷Симеоннун төрөл бөлүүндөн — он ийи муң, Левийниң төрөл бөлүүндөн — он ийи муң, Иссахарнын төрөл бөлүүндөн — он ийи муң, ⁸Завулоннун төрөл бөлүүндөн — он ийи муң, Иосифтин төрөл бөлүүндөн — он ийи муң база Вениаминниң төрөл бөлүүндөн — он ийи муң кижги болган.

⁹Оон соонда көрүптеримге, мурнумда кымнын-даа санап күш четпези мөөң чон турду. Сөөк-язы, аймак, чон база дыл бүрүзүндөн улус ында бар чорду. Олар дүжүлгениң база Хураганнын баарында хөлбегер ак хептерлиг турдулар, а холдарында пальма ыяш будуктары туткулаан болдулар. ¹⁰Олар ыткыр үн-биле: «Камгалал дүжүлгеде саадаан Бурганывыс болгаш Хурагандан кээр!» — деп алгыржып турдулар.

¹¹Дээрниң шупту төлээлери дүжүлге, ирейлер болгаш дөрт дириг амытанны долгандыр турар чордулар. Олар оон дүжүлгениң баарынче доңгая кээп дүшкеш, Бурганга мөгейип: ¹²«Аминь! Алгыш-йөрөөл, алдар, мерген угаан, өөрүп четтириишкин, мактал-хүндү, эрге-чагырга болгаш күчү-күш кезээ мөңгедө бистиң Бурганывысты болур! Аминь!» — деп турдулар. ¹³Оон ирейлерниң бирээзи менден: «Хөлбегер ак хептер кеткен бо чүү улзул? Олар кайыын келгенил?» — деп айтырды.

¹⁴Мен аңаа: «Дээрги, силер бодунар билер-ле болгай силер» — деп харыыладым. Ол ынчан меңээ мынча диди: «Бо дээрге коргунчуг хилинчекти көрүп эрткен улус-тур. Олар боттарынын хевин Хураганнын ханынга чуггаш, агартыр арыглап алган. ¹⁵Ынчангаш олар ам Бурганның дүжүлгезиниң баарында турупкан, дүн-хүн дивейн, Оон өргээзинде Аңаа бараан болуп турарлар-дыр. Дүжүлгеде саадаан Бурган олар-биле кады болуп, камгалаар-дыр. ¹⁶Олар моон сонгаар кажан-даа аштап-суксавас. Хүн-даа, оя чиир изиг-даа оларны өрттендир чиртпес. ¹⁷Чүгө дээрге дүжүлгениң ортузунда турар Хураган оларнын кадарчызы апаар база амыдыралды бээр суг бажынче алгаш баар. Бурган оон оларнын караанын чажын чодуп бээр».

Чедиги таңма

8 ¹Хураган оон чедиги таңманы адырыптарга, дээрге чартык шак иштинде ыржым апарды. ²Мен ынчан Бурганның мурнунда турар дээрнин чеди төлээзин көрүп кагдым. Оларга чеди бүрээни берген болду. ³Артыжаар алдын сава туткан дээрнин өске төлээзи келгеш, өргүл салыр бедигээштин мурнунга туруп алды. Бурганга шынчы бүгү улустун мөргүлү-биле катай дүжүлгенин мурнунда өргүл салыр бедигээшке кывыссын дээш, аңаа эндерик хөй чаагай чыттыг чүүлдү берген болду. ⁴Чаагай чыттыг чүүлдүн ыжы Бурганның улунун мөргүлдери-биле катай дээрнин төлээзинин холдарындан Бурганче көдүрлүп турду. ⁵Дээрнин төлээзи оон артыжаар савазын алгаш, ону өргүл салыр бедигээштин изиг көзү-биле долдурга, черже шывадапты. Ол дораан черге дааш-шимээн көңгүрөп, динмирээшкин динмирөп, чаңнык кызаңнап, чер шимчей берди.

Баштайгы дөрт бүрээ

⁶Чеди бүрээ туткан дээрнин чеди төлээзи этсиринге белеткенип алды. ⁷Дээрнин бирги төлээзи бүрээзин этсиптерге, хан-биле холуш-как долу болгаш от дүшкеш, чернин үштүн бир кезии, ыяштарнын үштүн бир кезии база хамык оът-сиген өрттенип калды.

⁸Дээрнин ийиги төлээзи бүрээзин этсиптерге, кончуг улуг чалбырааштыг дага дөмей бир чүве далайже дүже берди. Далайнын үштүн бир кезии хан бооп хуула берди. ⁹Далайда амылыг амытаннарнын үштүн бир кезии кырылган, корабльдарнын үштүн бир кезии узуткаттынган болду.

¹⁰Дээрнин үшкү төлээзи бүрээзин этсиптерге, чырыткы дег чалбыышталган кончуг улуг сылдыс дээрден хемнернин, суг баштарынын үштүн бир кезиинче кээп дүштү. ¹¹Сылдыстын адын Ажыг чашпан дээр. Сугларнын үштүн бир кезии кужурзуг амданныг апарган. Ол ажыг сугну ишкен эндерик хөй улус өлгүлээн.

¹²Дээрнин дөрткү төлээзи бүрээзин этсиптерге, хүннүн үштүн бир кезии, айнын үштүн бир кезии, сылдыстарнын үштүн бир кезии узуткаттынган, ынчангаш оларнын чырыыр үези үштүн биринге кызырлып калган. Хүннүн үштүн бир дуртунда хүн караа, а дүннүн үштүн бир дуртунда ай биле сылдыстар чырывастан.

¹³Мен оон көрдүнгеш, шаары дээрде кылыткан эзирни* көрүп кагдым. Ол ыткыр алгырып чорду: «Черде чурттаан улуска халаптыг кара халап келди, халагым-на халак! Этсиринге белен дээрнин өске үш төлээзинин бүрээлери удавас эде бээр-дир!»

Бешки бүрээ

9 ¹Дээрнин бешки төлээзи бүрээзин этсиптерге, мен дээрден черже кээп дүшкен сылдысты көрүп кагдым. Тамыже эртер өдүгнүн дүлгүүрүн аңаа берген болду. ²Сылдыс тамыны ажыдыптарга, өдүгден ыш, улуг суугудан үнген дег, бүлгүрлүп эгеледи. Ол ыштан хүн караа болгаш дээр кара хөө апарды. ³Ыш аразындан эндерик шартылаа чер кырынче үнүп келген, а оларга скорпионнарны дег күштү берген болду. ⁴Оът-сигенге, ыяштарга база өске-даа үнүшке хора халдатпазын оларга чугаалап каан. Ынчалза-даа хаваанда Бурганның таңмазы бастынмаан улусту шартылаа шап болур турган. ⁵Шартылаага ол улусту өлүрбес, а чүгле беш ай дургузунда аарышкы-биле хинчектээр эргени берген. Ол аарышкы скорпионнар шакканынын аарышкызы кара олчаан. ⁶Ол хүннернин дургузунда улус өлүмнү дилей бээр, ынчалза-даа тыппас, чүге дээрге өлүм оларнын холунче кирбес.

⁷А мөөң шартылаа дайын-чаага белеткеп каан дайынчы аъттар ышкаш көзүлдү. Оларнын баштарында алдын дээрбектер дег чүүлдер бар, а арын-шырайы кижиги арын-шырайынга дөмейлежир. ⁸Оларнын бажынын дүгү херэеженнернин чаъжы дег, а диштери арзылаң азыглары дег. ⁹Шартылааларнын хөректеринде демир дег куяк хеп бар, а оларнын чалгыннарынын даажы чаажы дывыржаан аъттар сөөрткен эндерик хөй дайынчы чуузаларнын даажы дег дыңналды. ¹⁰Олар скорпионнарны ышкаш кудуруктарлыг болгаш шагар дылдарлыг боорда, улуска беш ай иштинде хора чедирер күш ол кудуруктарда бар болду. ¹¹Тамынын ээзи оларнын хааны боор, оон адын еврейлеп Аввадон, а гректеп Аполлион дээр.

¹²Баштайгы халап эрте берзе-даа, ам-даа ийизи кээр ужурлуг турган.

¹³Дээрнин алдыгы төлээзи бүрээзин этсиптерге, Бурганның мурнунда турар өргүл салыр алдын бедигээштин дөрт мыйызындан** үнген үннү дыңнап кагдым. ¹⁴Ол үн бүрээ туткан дээрнин алдыгы төлээзинге мынча диди: «Өндүр улуг хем Евфраттын чанында бектеп

* 8:13 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «эзир» эвес, а «дээрнин төлээзин» деп бижээн.

** 9:13 Дөрт мыйыс – эрте-бурунгу өргүл салыр бедигээштин дөрт мыйыс – каасталгазы база күчү-күштүн демдээ.

каан дээрний дөрт төлээзин хоста». ¹⁵ Кижиг төрөлгөтөнний үштүн бир кезин чок кылыры-биле ол шак, хүн, ай болгаш чыл ужун белен тудуп келген дээрний дөрт төлээзин хостапты. ¹⁶ Аъттыг шеригний саны ийи чүс миллион чеде бээр деп дыннадым.

¹⁷ Аъттарны база оларның мунукчуларын Бургандан ажыдышкынымга көрүп турдум. Олар от ышкаш кызыл, сапфир ышкаш карангы көк болгаш күгүр дег сарыг куяк шывылгарлыг чорду. Аъттарның баштары арзылаң баштары дег, а оларның аксындан от, ыш болгаш күгүр бүлгүрлүп үнүп турду. ¹⁸ Аъттарның аксындан бүлгүрлүп үнген үш халап: от, ыш болгаш күгүр кижиг төрөлгөтөнний үштүн бир кезин кырып кагды. ¹⁹ Аъттарның күжү оларның аксында база кудурунда чоруур болду. Ол кудуруктар улусту шап, хора халдадыр баштарлыг чыланнар дег чораан.

²⁰ Кижиг төрөлгөтөнний ол халаптарга кырдырбайн арткан кезээ бодунун үүлгөткөн херээ дээш, бачыдын билимээн. Олар буктарга база көрүп, дыннап, кылаштап шыдавас алдын, мөңгүн, хүлер, даш болгаш ыяш дүрзү-бурганнарга мөгеерин соксатпааннар. ²¹ Арткан ол улус боттарының өлүрүкчү, караң көрнүр, самыраар болгаш ооржу чоруу дээш бачыдын миннип, Бурганче ээлбээн.

Дээрний бичии дүрүг туткан төлээзи

10 ¹ Мен ооң соонда дээрден бадып олураар дээрний өске, күчүлүг төлээзин көрүп кагдым. Ол булутка бүргөткөн болду, а ооң бажының кырында чөлээш чайнап турду. Дээрний төлээзиниң арны хүн дег, а буттары оттуг чагылар дег болду. ² Ооң холунда ажыдып каан бичежек дүрүг чорду. Ол оң буду-биле далайга, а солагай буду-биле кургаг черге туруп алды. ³ Ынчангаш арзылаң алгызы дег ыткыр үн-биле алгыра кааптарга, аңаа харыылап, чеди динмирээшкин динмирээр болду. ⁴ Чеди динмирээшкин динмирей кааптарга, мен бижииринге белеткени бердим, ынчалза-даа дээрден мынча дээн үн дыңналды: «Чеди динмирээшкинниң чугаалаан чүвезин танмалап, шыгжап ал, ону биживе».

⁵ Оон кургаг чер болгаш далайда хары угда турар кылдыр көргөним дээрний төлээзи оң холун дээрже көдүрүпкеш, ⁶ мөңгө чурттап чоруур, дээрни, черни база далайны оларда бар бүгү чүве-биле катай-хаара чаяган Бурганның ады-биле даңгыраглады. Ол мынча диди: «Моон сонгаар хуусаа чылзыр деп чүве турбас. ⁷ Дээрний чедиги төлээзи бүрээзин этсиптерге, чалчалары – медээчилеринге дыннадып кааны дег, Бурган Бодунун чажыт бодалын төндүр боттандыра!»

⁸ Ооң соонда мооң мурнунда дээрден дыннааным үн база катап меңээ чугаалап: «Баргаш, далай болгаш кургаг черде хары угда турар дээрний төлээзиниң холундан ажыда салган дүрүгнү ап ал» – диди.

⁹ Мен дээрний төлээзинге чеде бергеш, бичежек дүрүгнү бээрин диледим. Ол меңээ: «Дүрүгнү алгаш, чивит. Ону ажырыптарынга, ол иштинге ажыг боор, ынчалза-даа аксынга ары чигири дег амданныг боор» – диди. ¹⁰ Мен дээрний төлээзиниң холундан бичежек дүрүгнү алгаш, ону чиптим. Аксымга ооң амданы, шынап-ла, ары чигири дег болду. Ынчалза-даа ону ажырыптарым билек, ол иштимге ажыш диди. ¹¹ Оон ол меңээ мынча дээн: «Хөй чоннар, аймак-сөөктер, дылдар база хааннар дугайында Бурганның медээзин ам база катап суртаалдаар ужурулуг сен».

Ийи херечи

11 ¹ Оон меңээ узунун хемчээр мергеге дөмей даянгыыш бергеш, мынча деп чугаалады: «Бар, Бурганның өргээзинде Эң ыдыктыг черни база өргүл салыр бедигээшти хемчээ, Бурганның өргээзинде тейлеп турар улусту сана. ² Ынчалза-даа даштыкы херим иштин хемчээве, чүге дээрге ону өске чоннар улузунга берипкен-дир. Олар ыдыктыг хоорайны дөргөн ийи ай дургузунда чаза басып кээрлер. ³ Мен Бодумнун ийи херечимге күштү бээр мен. Олар хеден хеп кеткеш, бир муң ийи чүс алдан хүн дургузунда Бурганның медээзин суртаалдап кээрлер». ⁴ Ол херечилер дээрге ийи оливка ыяжы болгаш черни Дээрги-Чаяакчызының мурнунда турар ийи чырыткы ол-дур. ⁵ Оларга хора халдадыр дээн кандыг-бир кижиг турар болза, херечилерниң аксындан от аттыккаш, дайзыннарнын өрттендир чиптер. Ынчангаш кым оларга хора халдадыксааныл, ынчалдыр өлүртүп каар. ⁶ Олар Бурганның медээзин суртаалдап чоруур үеде чаъс чагбазын дээш, дээрни хаар эргени оларга берген. Херечилерде ол ышкаш сугларны хан кылдыр хуулдуруптар база черни кандыг-даа айыыл-халап-биле, кажан күзей-дир, ынчан узуткаар эрге бар.

⁷ Ийи херечи боттарының медээзин төндүр суртаалдаптары билек, тамыдан үнүп кээр араатан оларже халдаар. Араатан оларны тиилээш, басып каар. ⁸ Херечилерниң өлүг мага-боттары оларның Дээрги-Чаяакчызының хере шаптырткан чери болур улуг хоорайның кудумчуларынга чыдар. Ол хоорайның ойзу демдектээн ады – Содом азы Египет. ⁹ Хамык чоннарның, аймактарның, сөөк-языларның база дылдарның улузу оларның өлүг мага-боттарынче үш чартык хүн кайгап кээр болгаш оларны хөөржүдерин чөпшээрес. ¹⁰ Оларның

калганы дээш, черниң чурттакчылары өөрүп-хөглээр база дойлаар, аразында белек солчур, чүгө дээрге ол ийи медээчи кижиге төрөлгөтөнгө хөй хилинчекти эккелген.

¹¹ Ынчалза-даа үш чартык хүн эрткенде, Бургандан келген амыдыралды чаяар тыныш медээчилерге сиңниге берген, оон олар туруп келгеннер. Оларны көргөн хамык улус аажок корткан. ¹² Ийи медээчи оон дээрден ыткыр үннүң оларга: «Бээр үнүп келиңер!» — дээнин дыңнап каан. Олар дайзыннары көрүп турда, оларның мурнунга булут кырынга дээрже көдүрлүп үнө бергеннер.

¹³ Таптыг-ла ол өйдө чер аажок күштүг шимчээш, хоорайның оннун бир кезии буступ калган. Чеди муң кижиге өлгөн, арткан улус коргуп-сүртөп, дээрде Бурганны алдаржыдып турган.

¹⁴ Ийиги халап ынчалдыр эрткен, ынчалза-даа үшкү халап кел чыткан.

Чедиги бүрээ

¹⁵ Дээрниң чедиги төлээзи бүрээзин этсиптерге, дээрден: «Бо делегейни чагырар эрге ам Дээрги-Чаяакчывыстың, Ооң шилээн Христозунун эргезинде апарган, Ол ам кезээ мөңгөдө чагырар-дыр!» — дээн ыткыр үннөр дыңналды.

¹⁶ Бурганның мурнунга боттарының дүжүлгелеринде олурган чээрби дөрт ирей донгаш кээп дүшкеш, Бурганга мөгөйдилер. ¹⁷ Олар мынча дишти: «Ам бар, черле турган Күчүлүг Дээрги-Бурган-Чаяакчы, Сээң өндүр улуг Чагырганың Бодунун холуңче ап, чагырып эгелээниң дээш, Сеңээ өөрүп четтирдивис. ¹⁸ Өске чүдүлгелиг хамык улус киленнеп турду, а ам Сээң киленинниң шагы келген-дир. Өлүг-лөрни шиидер болгаш Сээң чалчаларыңны, медээчилериниң база Сеңээ шынчы улусту, Сени хүндүткөп көөр улуг, биче бүгү улусту шаңнаар үе келген-дир. Черни узуткап турарларны чок кылыр үе келген-дир!» ¹⁹ Дээрде Бурганның өргээзи ажыттынып, көстү берди. Дургуржуга-чагыгның аптаязы ында турарын көрдүм. Ооң соонда кызаңнааштар кызаңнап, диңмирээшкин диңмиреп, чер шимчей берген база улуг долу дүжүпкөн.

Херээжен биле улу

12 ¹ Оон дээрге өндүр улуг бадыткал демдээ — хүн кеткен херээжен көстүп келди. Ооң буттарының адаанда ай бар, а бажында он ийи сылдыстан бүткен дээрбек бар чорду. ² Ол херээжен сааттыг болду. Ооң божуур ай-хүнү үнгөн бооп, эди аарыырга, алгырып турду.

³ Дээрге ооң соонда өске бадыткал демдээ — чеди баштыг, он мыйыстыг аажок улуг кызыл улу көстүп келди. Оон баштарында чеди оваадай бар болду. ⁴ Ооң кудуруу дээрден сылдыстарның үштүн бир кезиин дүжүр ширбээш, черже шывадапты. Херээжен божуптары билек, ооң Чаш төлүн сыырыптар дээш, улу ооң баарында турду. ⁵ Херээжен бүгү чоннарны демир кымчы-биле чагырар Оол божуп алган. Ынчалза-даа ооң Оглун алгаш, Бурганче база Ооң дүжүлгезинче апарган. ⁶ А херээжен ээн ховуже, Бурганның анаа белеткеп кааны черже дезипкен, орта ол дээш, бир муң ийи чүс алдан хүн дургузунда сагыш салып кээр ужурлуг турган.

⁷ Дээрге ооң соонда дайын эгеледи: Михаил база анаа чагырткан дээрниң төлээлери улуга удур, а улу бодунун төлээлери-биле оларга удур демисежип үндү. ⁸ Ынчалза-даа улу күш четпейн барып, бодунун төлээлери-биле кады дээрге турар черин чидирипкен. ⁹ Бүгү делегейни дуурайлаан, эрлик база удурланыкчы деп адаткан ол аажок улуг улу, эрте-бурунгу чылан бодунун төлээлери-биле кады черге дүжүр октаттырыпкан.

¹⁰ Мен ынчан дээрден ыткыр үннү дыңнап кагдым: «Ам камгалал келген-дир. Ам бистиң Бурганывыс Хаан болур эргезин көргүскен-дир! Ам Ооң шилээн Христозу Бодунун эргезин көргүскен-дир! Бурганывыстың мурнунга туруп алгаш, эш-өөрүвүстү хүндүс-даа, дүне-даа буруудадып келген буруудадыкчы дээрден дүжүр октаткан-дыр. ¹¹ Бистиң эш-өөрүвүс ону Хураганың ханы болгаш алыс шынны херечилээни-биле тиилээн-дир. Олар өлүрүндөн-даа чалданмай, амы-тынын харамнанмаан-дыр. ¹² Ынчангаш өөрүп-байырланар, дээрлер база дээрлерниң чурттакчылары! А чер биле далай, ат болур силер, чүгө дээрге эрлик силерге бадып келген-дир! Ол хөлчөк киленнээн, чүгө дээрге ооң үези көңгүс эвээш артканын билер-дир».

¹³ Черге дүжүр октадыпканын билип кааш, улу Оолду божаан херээженни истеп сүрүп эгелээн. ¹⁴ Ынчалза-даа херээженге ээн ховуга турар чер белеткеп каан бооп, ынаар ужупсун дээш, анаа улуг эзирниң ийи чалгынын берген болду. Орта ону үш чартык чыл дургузунда ажаап-карактап, улудан дестирип кээр турган. ¹⁵ Улу ооң соонда, херээженни чууй шаап аппараттын дээш, аксындан сугну хемгилештир үндүр бүлгүрүптү. ¹⁶ Ынчалза-даа чер херээженге дузалашты: ол бодунун аксын ажыткаш, улунун аксындан аккан сугну ажырыпты. ¹⁷ Улу херээженге медээжок киленнээш, ооң артып калган ажы-төлү-биле, Бурганның айтышкыннарын сагаан,

Иисусту шынны-биле херечилээн улус-биле чаалажыр дээш чорупкан.

¹⁸ Улу далай эриинге туруп алган*.

Ийи араатан

13 ¹ Мен ынчан далайдан үнүп орар араатанны көрүп кагдым. Ол он мыйыстыг болгаш чеди баштыг, а мыйыстарында он оваадайлыг болду. Ооң баштарында Бурганны дорамчылаан аттар бижээн. ² Мээң көрүп кааным араатан ирбишке дөмей, ооң аспактары адыгны дег, а аксы арзылаңны дег чорду. Улу ол араатанга бодунуң күчүзүн, бодунуң дүжүлгезин база бодунуң аажок улуг эргезин дүжүп берипкен. ³ Араатанның бир бажында өлүмнүг балыг-даа бар ышкаш көзүлдү, ынчалза-даа ол балыы сегий берген чорду. Бүгү делегейниң улузу кайгап-харап, араатанны эдерип турду. ⁴ Араатанга бодунуң эргезин дүжүп бергени дээш, кижичи бүрүзү улуга мөгөйди. Улус араатанга база мөгөйип, мынча дижиб турду: «Бо араатанга кым эннежирил, ооң-биле кым месилдежип шыдаарыл?»

⁵ Бурганны дорамчылаан, турамык сөстөр эдерин анаа чөпшээрээн болду. Ол дөртөн ийи ай дургузунда чагырар эргени алган. ⁶ Араатан аксын ашкаш, Бурганны, Ооң адын, Ооң чурттаан черин база дээрниң бүгү чурттакчыларын одап, каргап эгелээн. ⁷ Бурганның улузу-биле чаалажыр болгаш оларны тиилээр эргени база аңаа берген. Ол ышкаш аймак, чон, дыл база сөөк-язы бүрүзүн чагырар эргени аңаа берген. ⁸ Черде чурттаан хамык улус, өртемчейни чаяарының бетинде-ле өргүлгө салган Хураганда бар амыдыралдың номунче аттарын кирип бижээннеринден өскелери, араатанга мөгөйдилер.

⁹ Дыңнаар кулаа бар хамык улус дыңназын! ¹⁰ Тудуп алгаш баар уjurлуг кижини тудуп алгаш баар. Хылыштан калыр уjurлуг кижини хылыш шанчып каар**. Ынчан Бурганның улузундан шыдамык чорук болгаш бүзүрел негеттинер.

¹¹ Мен оон черден үнүп орар өске араатанны көрүп кагдым. Ол хураганны дег ийи мыйыстыг, ынчалза-даа улу ышкаш чугаалаар болду. ¹² Ол бирги араатанның өмүнээзинден оонуу ышкаш бүрүн

* ^{12:18} Чамдык очулгаларның сөзүглелинде 12-ги эгениң 18-ки шүлүүн 13-кү эгениң 1-ги шүлүүнче көжүргөш, «Мен далай эриинге туруп алдым» (Иоанн боду дээни ол) дээн уткалыг кылдыр кириген.

** ^{13:10} Бо сөстөрниң өске утказы: «Туттуруушкунче аппарат чоруур кижичи боду туттурууга баар. Хылыш-биле өлүрүп турар кижичи боду хылышка шаштырып аар» — бооп чадавас.

эргени эдилеп, бүгү бо делегейни база ында чурттаан хамык улусту өлүмнүг балыы сегий берген бирги араатанга мөгөеринче албадап турду. ¹³ Ийиги араатан өндүр улуг кайгамчык чүүлдерни кылган: улус көрүп турда отту безин дээрден бадырып турган. ¹⁴ Ийиги араатанга биргизиниң өмүнээзинден кайгамчык чүүлдер кылыр арганы берген. Ынчангаш ол черде чурттаан хамык улусту оон ачызында дуурайлап каапкан. Ол черниң чурттакчыларына хылыш-биле өлүмнүг балыг-латса-даа, өлбөй барган бирги араатанның дүрзүзүн шуткуурун дужааган. ¹⁵ Ийиги араатанга биргизиниң дүрзүзүнче амыдыралды кири тынар арганы бээрге, ол дүрзү чугаалаптар база аңаа мөгөйбээн хамык улусту өлүрүп шиидерин дужааптар харыктыг апарган. ¹⁶ Ийиги араатан бүгү улусту: улуг, бичии, бай, ядыы, хостуг, кул деп ылгал чокка, оң холунга азы хаваанга таңма бастыртып, демдектедиринче албадай берген. ¹⁷ Ындыг демдек чок кижичи бүрүзү чүнү-даа садып аар азы садар эрге чок турган. А ол демдек дээрге араатанның ады азы ол атты көргүскен сан болур. ¹⁸ Ол чүүл мерген угаанны негээр. Угаанны кижичи бүрүзү араатанның санын санап үндүрүп шыдаар, чүге дээрге ол сан кижичи амытанның адына дүгжүр алды чүс алдан алды деп сан болур.

Хураган болгаш камгалал

14 ¹ Мен оон көөрүмге, Сион даанда Хураган турду. Ооң Бодунуң болгаш Адазының адын хавактарында бижиб демдектээн чүс дөртөн дөрт муң кижичи Хураган-биле кады турар болду. ² Шуралгактың мөөрээни, динмирээшкениң динмирээни азы чадаганнарга ойнаан хөгжүмчүлериң аялгазы дег, дээрден дагжаан үнү дыңнап кагдым. ³ Дүжүлгениң баарына, дөрт дириг амытан болгаш ирейлерниң мурнунга улус чаа йөрөөл ырын ырлажы берди. Ол ыры бүгү кижичи төрөлгөтенден чүглө олар, черден камгалал алган чүс дөртөн дөрт муң кижичи, өөренип ап шыдаар турган. ⁴ Олар дээрге херээжен кижиге дээп көрбээн, боттарын арыг хевээр кадагалап арткан улус-тур. Олар дээрге, Хураган кайнаар-даа барза, Ону эдерер улус-тур. Оларны бүгү кижичи төрөлгөтенден шилээш, хостап каан; Бурганга база Хураганга өргүп салган баштайгы дүжүт дег улус ол-дур. ⁵ Оларның аксы меге сөстү кажан-даа этпээн, оларда кемниг, бужар чүү-даа чок.

Дээрниң үш төлээзи

⁶ Мен оон шаары дээрде ужул чоруур дээрниң өске төлээзин көрүп кагдым. Черде чурттаан бүгү улуска: сөөк-язы, аймак, дыл база чон бүрүзүнге медеглээр дээни мөңгө Буянын Медээ ында бар болду.

⁷Ол ыыткыр мынча диди: «Бурганны хүндүленер, Ону алдаржыдып мактанар, чүге дээрге Оон кижиге төрөлгөтөнни шиидер үе-шагы келген-дир. Дээрнин, чернин, далайның болгаш суг баштарының Чаяакчызы – Бурганга мөгөйинер!»

⁸Дээрнин бирги төлээзинин соондан ийигизи эдерип: «Ол буурады! Өндүр улуг Вавилон буурады! Ол хамык чоннарны оон арагазын – оон самыралының ажыг арагазын ижеринче албадан турган» – деп бар чытты.

⁹Дээрнин баштайгы ийи төлээзинин соондан үшкүзү эдерип, ыыткыр мынча деп чорду: «Араатанга азы оон дүрзүзүңге кажан-бир шагда мөгөер база хаваанга азы холунга оон таңмазын бастырып алып ¹⁰кижи Бурганның киленинин савазынче куткан Оон киленинин чалаң арагазын ижер. Ындыг кижини дээрнин ыдыктыг төлээлеринин база Хураганның мурнунга отка кыпкан күгүрге хилинчектээр. ¹¹Оларны хинчектээн оттуң ыжы кезээ мөңгөдө өрү көдүрлүр, ынчангаш араатанга азы оон дүрзүзүңге мөгөйген база оон ады-биле демдектеткен улуска хүндүс-даа, дүне-даа амыр-дыш турбас». ¹²Бурганның айтышкыннарын сагыыр болгаш Иисуска бүзүрээр, Бурганга шынчы бүгү улустан шыдамык чорук негеттинер.

¹³Мен ынчан дээрдэн мынча дээн үннү дыңнап кагдым: «Мону бижип каг: амдан эгелээш, Дээрги-Чаяакчыга бараан болуп тура, өлгөн улус – амыр-чыргалдыг. Сүлдө мынча деп турар: „Олар ам боттарының аар-берге ажил-херектеринден дыштанып ап болур, а ажил-херектери оларны эдерер-дир“».

Чернин дүжүдү

¹⁴Мен оон көөрүмгө, мурнумда ак булут тур. Ында Кижиге амытан Оглунга дөмей Кижиге саадап олур, Оон бажында алдын дээрбек, а холунда чидиг хол кадыыры бар болду. ¹⁵Оон соонда Бурганның өргээзинден дээрнин өске төлээзи үнүп келгеш, булутта саадаан Кижиге: «Хол кадыырын туткаш, кес-ле, чүге дээрге черде дүжүт быжып, ажаалда үези келген-дир» – деп алгырды. ¹⁶Оон булутта саадаан Кижиге хол кадыырын черже карбаш кылгаш, чернин дүжүдүн ажаап каапты.

¹⁷Оон Бурганның дээрде өргээзинден дээрнин өске төлээзи үнүп келди. Ол база холунда чидиг хол кадыырлыг болду. ¹⁸Оон соонда өргүл салыр бедигээштен отту чагырар эргелиг дээрнин база бир төлээзи үнүп келди. Ол холунда чидиг хол кадыырлыг дээрнин төлээзинге: «Хол кадыырын туткаш, чернин виноград шөлүндө

салбактарны кес-ле, чүге дээрге виноград быжа берген-дир» – деп ыыткыр алгырды. ¹⁹Дээрнин төлээзи хол кадыырын черже карбаш кылгаш, виноградты ажаагаш, ону Бурганның өндүр улуг киленинин чулук сы базар оңгарынче октапты. ²⁰Виноградты ол хоорай даштында турар оңгарга сы баскан, оортан хемгилештир агып баткан хан аъттын бажы четкижеге тереңнеп, бир муң алды чүс стадий* черже ага берди.

Сөөлгү чеди халап

15 ¹Мен оон соонда дээрге база бир өндүр улуг болгаш кайгамчык бадыткал демдээн көрүп кагдым: чеди халап эдилээн дээрнин чеди төлээзи ында көзүлдү. Ол чеди халап халаптарнын сөөлгүзү болду, чүге дээрге Бурганның килени оларга доктаар чүве-дир.

²Мен оон от-биле холушкан шилдең далайга дөмей бир чүве көрдүм, а ол ышкаш араатанны, оон дүрзүзүн база оон ады болур санны тиилээн улусту көрдүм. Олар Бурганның берген чадаганнарын туткаш, шилдең далай чанынга туруп алгаш, ³Бурганның чалказы Моисейнин ырын база Хураганның ырын ырлажып турдулар: «Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Бурган-Чаяакчы, Сээң ажил-херээн өндүр чаагай, кайгамчык-тыр! Сээң оруктарың чөптүг болгаш алыс шынныг-дыр, чоннарнын Хааны!** ⁴Сенден кортпас кижиге бар бе, о Дээрги-Чаяакчы? Сээң адыңны алдаржытпас кижиге тыптыр бе? Чүглө Сен ыдыктыг сен! Хамык чоннар чедип келгеш, Сеңээ мөгөерлер, чүге дээрге Сээң чөптүг ажил-херээнни шупту улус көрүп турар».

⁵Мен оон соонда дээрде Бурганның өргээзи – херечилелдин чадыры – ажиттына бергенин көрүп кагдым. ⁶Оон Бурганның өргээзинден сөөлгү чеди халап эдилээн дээрнин чеди төлээзи үнүп келди. Олар чайынналчак ак арыг лён хеп кеткен, херектеринде алдын кожаалар куржанган болду. ⁷Дөрт дириг амытаннын бирээзи ынчан кезээ мөңгөдө чурттаан Бурганның килени долган чеди алдын саваны дээрнин чеди төлээзинге үлөп берди. ⁸Бурганның алдары болгаш күчүзүнүн ыжы Оон өргээзин дола берип, дээрнин чеди төлээзинин эккелгени чеди халап төнмээн шаанда, Бурганның өргээзинче кымдаа кирип шыдаваан.

* 14:20 Стадий – грек узунунун хемчээ. Бир стадий 190 метрге дең-нежир.

** 15:3 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Чоннарнын Хааны» эвес, а «Ыдыктыг улустун Хааны» деп бижээн.

Бурганның килеңиниң чеди савазы

16 ¹Мен оон Бурганның өргээзинден ыткыр үннү дыңнап кагдым. Үн дээрниң чеди төлээзинге: «Баргаш, Бурганның килеңи долган чеди саваны черже тө чажыптыңар!» — диди.

²Дээрниң бирги төлээзи чоруткаш, бодунуң савазын черже тө чажыпты. Араатанның таңмазы-биле демдектеткен, ооң дүрзүзүңге мөгөйген улус коргунчуг болгаш аарышкылыг оюлган балыгларлыг апарды.

³Оон дээрниң ийиги төлээзи бодунуң савазын далайже тө чажыпты. Суг өлүг кижиги ханы дег хан бооп хуулгаш, далайда амылыг амытан артпады.

⁴Оон дээрниң үшкү төлээзи бодунуң савазын хемнер болгаш суг баштарынче тө чажыптарга, олар хан бооп хуула бердилер. ⁵Дыңнаарымга, суг дээш харыылаар дээрниң төлээзи мынча деп чугаалады: «Ам бар болгаш кезээ мөңгедө турган Ыдыктыг Бурган, Сээн үндүрген шииткелиң чөптүг-дүр. ⁶Чүгө дээрге улус Сеңээ шынчы улустуң база медээчилерниң ханын төккөн-дир. Ынчангаш Сен оларга ханны ижиртиптин. Олар чогууру-биле кеземче алган-дыр». ⁷Мен оон өргүл салыр бедигээштен: «Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Бурган-Чаяакчы, Сээн шииткелдерин чөптүг болгаш алыс шынныг-дыр» — дээн үннү дыңнап кагдым.

⁸Оон дээрниң дөрткү төлээзи бодунуң савазын хүнче тө чажыпты. Улусту от-биле оя чиртир эргени хүнге берген болду. ⁹Оларны шыдажыр аргажок от өрттендир чипкен, ынчалза-даа олар халаптарны чагырар эргелиг Бурганның адын одап, каргап турдулар. Олар боттарының бачыттарын миннип, Бурганче ээлбедилер база Оон адын алдаржытпайн бардылар.

¹⁰Оон дээрниң бешки төлээзи бодунуң савазын араатанның дүжүлгезинче тө чажыптарга, ооң чагыргазы дүмбейже дүлнү берген, а улус аарышкыдан дылдарын ызырып турду. ¹¹Олар аарышкызы болгаш балыг-бышкыны дээш, дээрде Бурганны одап, каргап турганнар, ынчалза-даа боттарының бачыттыг оруктарындан өскээр барбадылар.

¹²Оон дээрниң алдыгы төлээзи бодунуң савазын Евфрат деп улуг хемче тө чажыпты. Чөөн чүктен кээр хааннарга орук ажыдып, хемниң суу кадып калды. ¹³Мен ынчан бөзүр пагаларга дөмей үш букту көрүп кагдым. Олар улунун, араатанның болгаш меге медээчинин аксындан үнүп келдилер. ¹⁴Ол буктар кайгамчык чүүлдерни кылыптар

болдулар. Бүрүн Күчүлүг Бурганның өндүр улуг хүнү кээрге, чаалажыры-биле оларны чыып алыр дээш, бо делегейиниң хамык хааннарын эргий кезип, ол үш бук чорупту.

¹⁵«Дыңнаңар, Мен, оор дег, хенертен кээр мен. Улус мурнунга бужартап, чанагаш үнө халып келбес дээш, хевин белеткеп алган, одуг чыдар кижиги амыр-чыргалдыг».

¹⁶Буктар хамык хааннарны еврей дылда Армагеддон дээр черже чыып эккелген.

¹⁷Оон дээрниң чедиги төлээзи бодунуң савазын агаарже тө чажыпты. Бурганның өргээзинде* дүжүлгеден ыткыр үн дыңналып: «Боттанган-дыр!» — диди. ¹⁸Ынчан чанныктар кызаннап, дааш дагжап, диңмирээшкин диңмирээш, коргунчуг чер шимчээшкини болду. Кижини чаяаган үден бээр чер ындыг күштүг шимчеп көрбөөн! Халаптыг-ла чер шимчээшкини! ¹⁹Улуг хоорай үш кезекке чарлы берген база бүгү чурттарның хоорайлары буступ дүшкен. Бурган улуг хоорай Вавилонну бодап келгеш, Бодунуң савазындан килеңиниң арагазын анаа ижиртипти. ²⁰Хамык ортулуктар чидип, даглар артпады. ²¹Дээрден улусче бирээзи-ле дөртөн кил чыгыы аар долу дүжерге, улус долу халавы дээш, Бурганны каргап турду, чүгө дээрге ол халап шуут коргунчуг болган.

Самыыраан херээжен болгаш араатан

17 ¹Оон соонда чеди сава туткан дээрниң чеди төлээзинин бирээзи менээ чедип келгеш, мынча диди: «Дуу ынаар бараалы, мен сеңээ сурагжаан самыыраан херээженниң канчаар кеземче алырын көргүзүп берейн. Ол дээрге хөй суглар чанында туттунган өндүр улуг хоорай-дыр. ²Черниң хааннары ооң-биле самыырап турган, а бо делегейиниң улузу оон самыыралының арагазын эзиртир ижип турган».

³Мени оон Сүлде башкаргаш, ээн ховуже аппаратан. Мен анаа кызыл араатан мунган херээженни көрүп кагдым. Ол араатан Бурганны дорамчылаан аттар-биле үпчү бодун шыптыңан, чеди баштыг болгаш он мыйыстыг болду. ⁴Херээжен кып-кызыл болгаш хүрең-кызыл хааннар кедер хептиг, алдын болгаш үнелиг эртине даш база ак шуру каасталгаларлыг болду. Ол холунда самыыраар чоруунун бужар-багы болгаш хир-чуду-биле долган алдын савалыг чорду. ⁵Оон хаваанда:

* 16:17 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Өргээзинде» деп сөскө «Дээрде турар» деп сөстөрни немээн.

«Өндүр улуг Вавилон, бо делегейниң хамык самырааннарының база бужар-багының иези» — деп чажыт уткалыг атты бижээн. ⁶Ол херэежен Бурганның улузунуң база Иисусту херечилээн, Аңаа шынчызы дээш өлүрткен улустуң ханын ишкеш, эзирээн болду. Мен ону көргөш, аажок кайгадым.

⁷«Чүгө кайгаарың ол? — деп, дээрниң төлээзи менден айтырды. — Мен сеңээ бо херэеженниң база ооң мунганы чеди баштыг, он мыйыстыг араатанның чажыдын чугаалап берейн. ⁸Сээң көргөниң араатан кажан-бир шагда дириг турган, а ам өлүг. Ынчалза-даа ол тамыдан ам бир туруп кээр, оон ылап шын өлүмүнчө чоруптар. Аттары бо делегейни чаяар бетинде-ле амыдыралдың номунчө киир биживээн черниң чурттакчылары араатанчө көргөш, кайгап каарлар: ол кажан-бир шагда дириг турган, ам өлүг, ындыг-даа болза катап чедип кээр. ⁹Ол бүгүнү билип аар дизе, мерген угаан херек. Чеди баш дээрже херэеженниң орары чеди тей-дир, ол ышкаш чеди хаандыр. ¹⁰Оларның бежи дүжүп калган, бирээзи ам-даа чагырбышаан, өскези ам-даа келбээн, а чедип келгөш, маңаа көнгүс үр эвес үеде турар. ¹¹Кажан-бир шагда дириг турган, а ам өлүг араатан — сески хаан-дыр. Ол баштайгы чеди хаанга хамааржыр болгаш бодунуң өлүмүнчө бар чыдар.

¹²Сээң көрүп турарың он мыйыс дээрже ам-даа чагырып эгелевээн он хаан-дыр. Ынчалза-даа оларга араатан-биле кады бир-бир шак чагырар эргени бээр. ¹³Олар шуптузу чаңгыс сорулгалыг, а боттарының күжү биле эргезин араатанга бериптерлер. ¹⁴Олар Хураган-биле чаалажырлар, ынчалза-даа Ол Ооң шилээш, кый деп алганы, Аңаа шынчы улус-биле кады оларны басып каар. Чүгө дээрже Ол тергиидээннерниң Дээргизи болгаш хааннарның Хааны-дыр».

¹⁵Дээрниң төлээзи оон меңээ мынча диди: «Самыраан херэеженниң оруп турар черинде сээң көргөниң суглар бар ийик. Ол дээрже янзы-бүрү аймактар, чоннар, сөөк-язылар база дылдар-дыр. ¹⁶Сээң көргөниң он мыйыс болгаш араатан боду самыраан херэеженни көрбөстей бээр. Олар ону хоозураткаш, шалдан-чанагаш кааптарлар, ооң мага-бодун сыырып, от-биле чиртирлер. ¹⁷Чүгө дээрже Бурганның сөстери бүтпээн шаанда, чагырар эргени араатанга бээр дээн Ооң тура-соруун күүседир күзелди Бурган он хаанның чүректеринге тывылдырган. ¹⁸Сээң көргөниң херэежен дээрже черниң хааннарын чагырган өндүр улуг хоорай ол-дур».

Вавилоннуң буурап дүшкени

18 ¹Мен ооң соонда дээрниң өске төлээзин көрүп кагдым. Ол дээрден бадып олурду. Ооң эрге-чагыргазы кончуг улуг база ооң өндүр чаагайы черни шыва хаяландыр чырыдыпты. ²Дээрниң төлээзи ыткыр алгырды: «Ол буурады, улуг хоорай Вавилон буурап дүштү. Ол ам буктарның, четкерлерниң чурттаар чери, чүүл бүрү хирлиг куштарның база хирлиг, бужар араатан аңнарның* хоргадалы апарган. Чүгө дээрже бүгү чоннар ооң самыралының калчаалыг арагазын пактааннар. ³Черниң хааннары ооң-биле кады будалып, бүгү делегейниң садыгжылары ооң самыын каас-коязындан байып турганнар».

⁴Мен оон дээрден өске үннүң мынча дээнин дыңнап кагдым: «Мээң улузум, ооң бачыдынга киришпес дээш база ооң кеземчезинге таварышпас дээш, ол хоорайдан үнүп чорунар. ⁵Чүгө дээрже ооң бачыттары дээрже дүндүүштелип үнө берген-дир, а Бурган ооң хамык кемниг херектерин утпаан-дыр. ⁶Ооң силерни аажылап келгени дег, аңаа база ындыг хамаарылгалыг болунар, ооң кылган херектерин ийи дакпыр аар кылдыр эгидиңер. Ооң силерге берип турган арагазындан ийи дакпыр ажыг араганы ооң дашказынчө кудуп беринер. ⁷Ол кайы хире алдарны, каас-коя чуртталганы бодунчө хаара тыртып туржук, ынча хөй хилинчекти, ажыг-шүжүгнү аңаа беринер. Чүгө дээрже ол: „Дүжүлгеде кадын ышкаш саадап ор мен! Дулгуяк кадай эвес-тир мен. Кажан-даа ажыг-шүжүг көрбөс мен!“ — деп бодунга боду мактанмышаандыр. ⁸Ындызы дээш, ону бир-ле хүн эндерик айыыл-халап: өлүмнүг аарыг-аржык, ыы-сыы болгаш аш-чут таварыыр. Ол отка өрттенип каар, чүгө дээрже ону шиидер Дээрги-Бурган-Чаяакчы күчүлүг-дүр».

⁹Ооң-биле кады будалып, мага ханып турган черниң хааннары хоорайны хуюктаан өрттүн ыжын көргөш, ооң ажыын ажып ыглажы бээрлер. ¹⁰Ооң хилинчээн үлежиринден коргуп, ырадыр туруп алгаш: «Кара халап! О, өндүр улуг хоорай, аа халак! О, күчүлүг Вавилон! Чаңгыс шак иштинде Бурган сени кезетти!» — деп халактаарлар.

¹¹Бо делегейниң садыгжылары база ооң ажыын ажып ыглажырлар, чүгө дээрже оларның бараанын ам кым-даа албастай бээр. ¹²Ам кым-даа оларның алдынын, мөңгүнүн, үнелиг эртине даштарын база ак шурузун, лён пөстерин, хүрең-кызыл хептерин, торгузун база кып-кызыл пөстерин, ховар ыяжын, чаан азыындан янзы-бүрү кылыгларын,

* 18:2 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «База хирлиг, бужар араатан аңнарның» деп сөстөр таварышпайн турар.

үнелиг ыяжын, хүлерин, демирин база маны дажын, ¹³чемге каар үнелиг холуксааларын, чаагай чыттыг артыжаар чүүлдерин, арагазын, үзүн, далганын база кызыл-тазын, бода малын, хойларын, айттарын база чууздаларын, кулдарын база улустун мага-бодун, амы-тынын хереглевестей бээр. ¹⁴Садыгжылар Вавилонга мынча дээрлер: «Сээн аажок эдилексээнин хамык үнелиг чүүлдер ам сенде чок-тур. Хамык эртине-байлаан, каас-кояан эстип чиде берди, сен ам оларны кажандаа эгидип ап шыдавас сен».

¹⁵Хоорай-биле садыглажып тургаш, оон ачызында байый берген садыгжылар оон хилинчээн үлежиринден корткаш, ырадыр туруп аарлар. Олар оон ажыын ажып ыглажып, ¹⁶мынча дээрлер: «Кара халап! О, өндүр улуг хоорай, аа халак! Ол үнелиг чуга лёндан, хүрен-кызыл база кып-кызыл пөстөрдөн каас-коя хептер кедер, алдындан, үнелиг эртине даштардан база ак шурудан каасталгаларлыг турган. ¹⁷Ол хире эртине-байлакты чаңгыс-ла шак иштинде узуткап каапты!» Шупту корабльдар башкарыкчылары, корабльдарда эжиндирип чоруур улус, далайжылар база далай ачызында амыдырап чоруур шупту улус ырадыр турупкан турдулар. ¹⁸Олар ону хуюктаан өрттүн ыжын көргөш, алгыржып турдулар: «Бо өндүр улуг хоорайга өске кандыг хоорай эннежирил?» ¹⁹Олар кажыдалдан баштарын хүл-биле бызап, ыы-сызын төп, алгыржып турдулар: «Кара халап! О, өндүр улуг хоорай, аа халак! Далайга эжиндирген хамык улус оон эртине-байлаа-биле байып чорду. Ол чаңгыс-ла шак иштинде хоозурады. ²⁰Дээрлер, өөрүп байырлаңар! Бурганга шынчы бүгү улус, элчиннер болгаш медээчилер, өөрүп байырлаңар! Чүге дээрге силерге кылган хамык бузуду дээш, Бурган ону кезеткен-дир!»

²¹Оон соонда дээрнин күчүтөн төлээзи хемчээли дээрбе дажы дег улуг дашты көдүргөш, ону далайже киир октапкаш, мынча диди: «Өндүр улуг Вавилон хоорайны база шак ынчаар чылчырылдыр октаптар, ол олчаан ону кым-даа көрбес! ²²Моон сонгаар борта ыраажылар үнү, чадаганнарга ойнаан хөгжүм үнү, лимбилер, бүрээлер үнү кажан-даа дыңналбас. Хамык ус-шеверлер борта кажан-даа турбас база дээрбе даштарынын даажы кажан-даа дыңналбас. ²³Чырыткылар борта кажан-даа чырывас, күдээлер болгаш келиннернин үннери кажан-даа дыңналбас. Чүге дээрге сээн садыгжыларын бүгү бо делегейнин дээргилери турган болгаш, бо делегейде бар чоннарны бодунун илби-шидин-биле дуурайлаан сен. ²⁴Медээчилернин, Бурганга шынчы хамык улус болгаш чер кырынга өлүрткен бүгү улустун ханы дээш буруулуг сен, Вавилон».

Дээрде чоннун Бурганны алгап-мактааны

19 ¹Меңээ оон соонда дээрде турар дыка хөй чоннун үннери ыш-каш шимээн дыңналды. Олар мынча деп ырлажып турдулар: «Бурганны алгап-мактаңар! Камгалал, алдар болгаш күчү-күш бистиң Бурганывыста! ²Чүге дээрге Оон шииткели шынныг болгаш чөптүг. Бодунун самыралы-биле черни будаан самыраан херээн-женни Ол шиитти. Бодунун чалчаларынын ханы дээш, Бурган оон өжөөн негеп, кезетти!» ³Олар база катап ырлажып үндүлер: «Бурганны алгап-мактаңар! Өндүр улуг хоорайнын ыжы кезээ мөңгедө оон кырынче көдүрлүп келген болгаш көдүрлүр-даа!»

⁴Чээрби дөрт ирей болгаш дөрт дириг амытан ынчан доңгая кээп дүшкөш, дүжүлгедө саадаан Бурганга мөгөйдилер. Олар: «Аминь! Бурганны алгап-мактаңар!» — деп кыйгырып турдулар.

Хураганның куда дою

⁵Оон дүжүлгеден: «Бурганның хамык чалчалары, Ону алдаржыдыңар! Ону хүндүлээр улуг, биче улус дөгере Бурганны алдаржыдыңар!» — дээн үн дыңналды. ⁶Оон эндерик улустун үннеринге, шурапталктын мөөрээнинге база динмирээшкиннин динмирээринге дөмей шимээнни дыңнап кагдым. Олар мынча деп кыйгырып турдулар: «Бурганны алгап-мактаңар! Чүге дээрге бистиң Бүрүн Күчүлүг Бурганывыс хааннай берген-дир! ⁷Өөрүп-хөглээли, Бурганны алдаржыдаалы! Хураганның өгленир үези келген-дир. Оон душтуу* бодун белеткеп алган-дыр. ⁸Аңаа арыг ак чайынналчак хепти кедирген-дир». (А ол хеп — Бурганнын улунунун чөптүг ажыл-херээ-дир.)

⁹Дээрнин төлээзи оон меңээ мынча дээн: «Бижи: куда доюнче чалалга алган улус амыр-чыргалдыг». Ол оон аңаа немей: «Бо дээрге Бурганның шынныг сөстери-дир» — дээн. ¹⁰Мен оон буттарыныче доңгая кээп дүжүп, мөгөөр деп чыттым, ынчалза-даа ол меңээ мынча дээн: «Ынчанма, мен база-ла сен дег болгаш бүзүрөөн эш-өөрүн дег, Бурганга бараан бооп чор мен. Олар дээрге Иисусту шынны-биле херечилээн улус-тур. Бурганга мөгөй! Чүге дээрге Иисусту шынны-биле херечилээри — медээчилерни сорук киирер чүве ол-дур».

* ^{19:7} Оон душтуу — Бурганга бүзүрөөннернин ниитилелин ойзу адааны ол.

Ак аъттың мунукчузу

¹¹ Мен ажытына берген дээрни база ак аътты, ооң мунукчузун көрүп кагдым. Мунукчуну Шынныг болгаш Шынчы деп адап каан, чүгө дээрге Ол чөптүү-биле шиидип база дайылдажып турар. ¹² Ол отун чалбыраажы дег карактарлыг, а бажында хөй оваадайлар кеткен. Ооң Бодундан өске кым-даа билбес атты Ында бижээн болду. ¹³ Ол ханче суп, кызыткан шыва тон кеткен, а Ооң адын «Бурганның Сөзү» дээр. ¹⁴ Ак аъттар мунган база арыг ак чуга хептерлиг дээрнин аг-шерии Ону эдерип бар чыткан. ¹⁵ Ооң аксындан чидиг хылыш уштунуп орду. Ол ооң-биле өске чүдүлгелиг чоннарны кыргып-хыдыр. Ол демир кымчы-биле оларны хай деп башкарар болгаш Бүрүн Күчүлүг Бурганның калчаалыг килениниң чимис сы базар оңгарынга арагазын сы базар. ¹⁶ Ооң дөңмээнде болгаш ак шыва тонунда: «Хааннарның Хааны база тергийдөөннерниң Дээргизи» деп ат бижиттинген болду.

¹⁷ Мен оон шуут-ла хүнде турар дээрниң төлээзин көрүп кагдым. Ол шаары дээрге ушкан хамык куштарже ыткыр алгырды: «Бээрлеңер! Бурганның өндүр улуг доюнче чыгыңар! ¹⁸ Хааннарның, шериг баштынчыларының, бо делегейниң күштүг улузунуң мага-бодун, аъттарның болгаш мунукчуларның мага-бодун, хамык улустун: кулдар биле хостугларның, улуглар биле бичелерниң мага-бодун хөндөп чиңер».

¹⁹ Мен оон араатанны база черниң хааннарын оларның аг-шерии-биле катай-хаара көрүп кагдым. Олар демги аъттың Мунукчузу-биле база Ооң аг-шерии-биле чаалажыр дээш, чыгып турдулар. ²⁰ Ынчалза-даа араатанны болгаш ооң өмүнээзинден кайгамчык чүүлдер кылып турган, араатанның таңмазы-биле демдектеттирген база оон дүрзүзүңгө мөгөйгөн улусту дуурайлап келген меге медээчини тудуп хоругдап кагды. Араатан биле меге медээчи күгүр кыпкан оттуг хөлче диригге кири октаттырыпканнар. ²¹ Оларның аг-шерии аъттың Мунукчузунуң аксындан уштунуп органзыг көстүр хылышка кыргыдып-хыдыдып алган. Хамык куштар оларның мага-боттарын хөндөп, мага хандыр дойлааннар.

Бир муң чыл

20 ¹ Мен оон холунда тамының дүлгүүрү болгаш аар илчирбени туткан, дээрген бадып олар дээрниң төлээзин көрүп кагдым.

² Ол улуну – эрлик база удурланыкчы болур эрте-бурунгу чыланни – тудуп хоругдааш, ону илчирбе-биле бир муң чыл дургузунда кинчилеп

кагды. ³ Дээрниң төлээзи ону тамыже кири октааш, үнер черин таң-малааш, хаап кагды. Ынчаар орта демги улу бир муң чыл төнмээнде чоннарны оон ыңай мегелээр харыы чок апарган. А ооң соонда ону үр эвес үеде хостаар ужурлуг.

⁴ Мен оон хөй дүжүлгелер көрдүм. Ында саадааннарга шиидер эргени берген болду. Иисусту шынны-биле херечилээн дээш база Бурганның медээзин суртаалдаан дээш, бажын кестиртип өлгөн улусту база көрдүм. Олар араатанга-даа, ооң дүрзүзүңгө-даа мөгөй-бээннер, ооң таңмазын хаваанга-даа, холунга-даа бастыртпааннар. Оларга амыдыралды катап эгидип берген, ооң соонда олар Христос-биле кады бир муң чыл иштинде хааннааннар. ⁵ Өлүглериң бирги катап дирилгени ол-дур. Арткан өлүг улуска бир муң чыл төнмөөн шаанда, амыдыралды катап эгитпээн. ⁶ Бирги катап дирлишкинге киржир улус амыр-чыргалдыг база Бурганның чонунга хамааржыр; ийиги өлүм оларны чагырар эрге чок. Олар Бурганның база Христостун бараалгакчылары болур болгаш Ооң-биле кады бир муң чыл дургузунда хааннаарлар.

Эрликтиң бастыртканы

⁷ Бир муң чыл эрткен соонда, эрликти ооң кара-бажыңындан хостаптар. ⁸ Ол чер кырында тоо быдараан Гог болгаш Магог дээр чоннарны дуурайлап чоруп каар. Эрлик оларны чаалажыры-биле чыып алып, олар далай эриинде элезин дег хөй болур. ⁹ Черниң чүк-чүгүнден сөктүп келгеш, олар Бурганның улузунуң турлаан база Ооң ынак хоорайын бүзээлептерлер. Ынчалза-даа дээрген от дүшкеш*, оларның аг-шериин хуюкталдыр чиптер. ¹⁰ Оларны дуурайлаан эрликти, араатан биле меге медээчини, ооң мурнунда кири октапканы дег, кыпкан күгүр долган хөлче кири октаптар. Олар анаа дүн, хүн дивейн, кезээ мөңгедө хилинчек көөрлер.

Бурганның бо делегейниң чоннарын шииткени

¹¹ Мен оон кончуг улуг ак дүжүлгени база ында саадаан Бурганны көрүп кагдым. Ооң түрлүг көрүжүндө дээр биле чер ис чок чиде берген. ¹² Мен ынчан дүжүлгениң мурнунда турар улуг, биче өлүг улусту көрүп кагдым. Ажып каан номнар база турду. Оон база бир, амыдыралдың ному дээр номну ажыдып кагды. Өлүглери оларның кылган

* ^{20:9} Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Дээрген от дүшкеш» деп сөстөргө «Бургандан» деп сөстү немээн.

херектерин барымдаалап, номнарда оларның дугайында бижээнин ёзугаар шииткен. ¹³ Далай анаа чораан өлүг улусту үндүр чалгыпкан. Өлүм болгаш тамы боттарының өлүг улузун берипкен. Оон оларның кижиги бүрүзүн черге кылган херектерин барымдаалап шииткен. ¹⁴ А оон өлүм биле тамыны оттуг хөлчө киир октапкан. Ол оттуг хөл ийиги өлүм болган. ¹⁵ Амыдыралдың номунче адын киир биживээн кижиги бүрүзүн оттуг хөлчө киир октапкан.

Чаа дээр болгаш чаа чер

21 ¹ Мен оон чаа дээрни болгаш чаа черни көрүп кагдым. Биеэги дээр болгаш биеэги чер чиде берген, далай база оон ыңай чок болду. ² Мен ыдыктыг хоорайны, чаа Иерусалимни база көрүп кагдым. Ол дээрде Бургандан дүжүп орду база душтуу оолга бээри-биле белеткээн душтук кыс дег шиметтинген болду. ³ Дээрде дүжүлгеден ыткыр үн мынча дээнин дыннадым: «Бурганның турар чери ам улус аразында доктаап турупкан-дыр. Бурган ам улус-биле кады чурттай бээр, Ол ам улустуң Бурганы, а олар Ооң чону болур. ⁴ Бурган улустуң караанда чаш бүрүзүн чодуп бээр. Моон сонгаар өлүм-даа, ыы-сыы-даа, ажыг-шүжүг-даа, аарышкы-даа турбас, чүгө дээрге бүгү эрги делегей чиде берген».

⁵ Дүжүлгедө саадаан Бурган ынчан мынча дээн: «Көр! Хамык чаа чүвени чаяап тур мен!» Ол оон соонда: «Ону бижи, ол болза шынныг болгаш бүзүрелдиг сөстөр-дир» — деп немеп каан. ⁶ Ол оон соонда меңээ мынча дээн: «Боттанган-дыр! Мен Альфа болгаш Омега, эгези болгаш төнчүзү-дүр мен. Кагып-суксаан кижиге сугну амыдыралдың суунуң бажындан халаска ижиртир мен. ⁷ Тиилээн кижиге бо бүгүнү Менден салгап аар. Мен — оон Бурганы, а ол — Мээң оглум болур. ⁸ Кортуктар, шынчы эвестер, бужартааннар, өлүрүкчүлөр, самырааннар, караң көрнүрлөр, дүрзү-бурганга мөгөөрлөр болгаш хамык мегечилер боттарының хуу-салымын күгүр кыпкан оттуг хөлден тып аарлар. Ийиги өлүм ол-дур».

Чаа Иерусалим

⁹ Сөөлгү чеди халап-биле иштээн чеди савалыг турган дээрнин чеди төлээзиниң бирээзи меңээ чедип келгеш: «Дуу ынаар бараалы, мен сеңээ Хураганга кадай боор душтукту көргүзөйн» — деп чугаалады. ¹⁰ Сүлдө мени башкара берген болгаш, дээрнин төлээзи мени кадыр бедик дагның бажынче аппаратты. Ол меңээ дээрде Бургандан дүжүп оорар ыдыктыг хоорай Иерусалимни көргүстү. ¹¹ Хоорайны

Бурганның алдары чырыткан. Ол өттүр көстүр арыг яшма деп эртине даш ышкаш чырып турду. ¹² Ону долгандыр он ийи хаалгалыг база хаалгалар чанында дээрнин он ийи төлээзи турар улуг бедик хана бар. Хаалгаларда Израильдин он ийи төрөл бөлүүнүң аттарын бижээн. ¹³ Чүк бүрүзүндө үш-үш: чөөн чүкте — үш, сонгу чүкте — үш, мурнуу чүкте — үш, барыын чүкте — үш хаалга бар. ¹⁴ Хоорайның ханаларын он ийи даш тавакта туткан болгаш Хураганның он ийи элчининиң аттарын даш санай бижээн.

¹⁵ Мээң-биле чугаалажып турган дээрнин төлээзи хоорайны, оон хаалгаларын болгаш ханазын хемчээринге херек алдын мергелиг болду. ¹⁶ Хоорайны дөрбелчинней туткан, а оон дооразы узунунга кезе дең. Дээрнин төлээзи мергези-биле ону хемчээрге, оон узуну он ийи муң стадий болду. А дооразы болгаш бедии узунунга кезе дең. ¹⁷ Дээрнин төлээзи оон хананы хемчээрге, оон ажыглааны кижиге хемчээлин ёзугаар, хана чүс дөртөн дөрт кыры дурту кылын болду. ¹⁸ Хананы яшма деп эртине даштан, а хоорайның бодун ары кылагар шил ышкаш алдындан туткан. ¹⁹ Хоорай ханазының турар даш тавактарын янзы-бүрү үнелиг эртине даштар-биле каастаан: биргизин — яшма-биле, ийигизин — сапфир-биле, үшкүзүн — халцедон-биле, дөрткүзүн — изумруд-биле, ²⁰ бешкизин — оникс-биле, алдыгызын — сердолик-биле, чедигизин — хризолит-биле, сескизин — берилл-биле, тоскузун — топаз-биле, онгузун — хризопраз-биле, он биргизин — гиацинт-биле, он ийигизин — аметист-биле. ²¹ Он ийи хаалга он ийи борбак ак шуру болур: бир хаалганы-ла бир борбак ак шурудан кылган. Хоорайның кудумчуларын ары кылагар шил ышкаш алдын-биле дөжей салган.

²² Хоорайда Бурганның өргээзин көрбедим, чүгө дээрге ында Бурганның өргээзи — Бүрүн Күчүлүг Дээр-Бурган-Чаяакчы биле Хураган олар болур. ²³ Хоорайга хүннүң-даа, айның-даа херээ чок, ону ында бар Бурганның алдары чырыдып турар, а Хураган — оон чырыткызы-дыр. ²⁴ Бүгү делегейниң чоннары Оон чырыгының адаанга чурттаар база черниң хааннары боттарының алдарын ол хоорайже эккээр. ²⁵ Хоорай хаалгаларын хүндүс кажан-даа хагбас, чүгө дээрге дүн орта черле дүшпес. ²⁶ Чоннарның алдарын болгаш мактал-хүндүзүн ынаар эккээр. ²⁷ Хоорайже чүдек, бужар чүү-даа база ыянчыг чүүлдер үүлгедикчизи азы мегечи кым-даа кирбес, чүглө Хураганда бар амыдыралдың номунда аттарын бижээн улус кирер.

Амыдыралдың хеми

22 ¹Дээрниц төлээзи оон меңээ шилдең арыг болгаш Бурганның дүжүлгезинден база Хурагандан үндүр аккан амыдыралдың суунуң хемин көргүстү. ²Ол хем хоорайның улуг кудумчузунун ортузу-биле хап бадып чытты. Хемниц ийи эриинде амыдыралдың ыяжы үнген. Ол айда-ла бир катап, чылда он ийи удаа дүжүдүн бээр. Ооң бүрүлерин чоннарның кадыкшылын эгидеринге хереглээр. ³Бурганның каргыжы четкен чүү-даа чүве ол хоорайга турбас. Аңаа Бурганның болгаш Хураганның дүжүлгези турар. Ооң чалчалары Аңаа бараан болур. ⁴Олар Ооң арын-шырайын көрүп каарлар, Бурганның адын оларның хавактарыңа бижээн болур. ⁵Моон соңгаар орта дүн дүшпес. Оларга чырыткыларның азы хүн чырыының херээ чок, Дээрги-Бурган-Чаяакчы оларның чырыы боор база олар кезээ мөңгедэ хааннаарлар.

Иисустуң чедип кээри

⁶Дээрниц төлээзи меңээ мынча дээн: «Бо дээрге шынныг болгаш бүзүрелдиг сөстөр-дир. Медээчилерниц сорук киришкенин башкарган Дээрги-Бурган-Чаяакчы удаvain болур чүүлдү Бодунуң чалчаларыңа көргүссүн дээш, Бодунуң төлээзин чоруткан».

⁷Иисус мынча дээн: «Дыңнаңар, Мен удаvain чедип кээр мен! Бо номда бижээн, өттүр билип медеглээн сөстөрни сагыр кижичи амыр-чыргалдыг».

⁸Ол бүгүнү дыңнап, көрген кижичи — Иоанн мен мен. Бүгүдени дыңнап, көрүп дооскаш, ону меңээ көргүскен дээрниц төлээзинин баарынче донгая кээп дүшкеш, аңаа мөгээр деп бардым. ⁹Ынчалза-даа ол меңээ: «Ынчанмайн көр. Сен дег база сээң эш-өөрүң, медээчилер дег, бо номда бижээн сөстөрни сагып чоруур хамык улус дег, мен база шак ыңдыг бараан болган чалча-дыр мен. Меңээ эвес, Бурганга мөгей!» — дээн.

¹⁰Ол меңээ чугаалаан чүвезинге немей: «Бо номнуң өттүр билип медеглээн сөстөрни чажыра бердиң сен. Ол бүгү боттаныр үе мыя бо келген-дир. ¹¹Каржы, бак чүүлдер кылып чораан кижичи оозун уламчылазын, арыг эвес улус хирге улам борашсын. Бурганга шынчы чурттап чоруурлар ынчалдыр чурттазыннар-ла. Ыдыктыг улус ыдыктыг хевээр артсын» — дээн.

¹²Иисус мынча дээн: «Дыңна! Удаvain чедип келгеш, шаңналды Бодум эккээр мен. Кижичи бүрүзүңгө оон кылганын барымдаалап бээр

мен. ¹³Мен Альфа болгаш Омега, биргизи болгаш сөөлүзү, эгези болгаш төнчүзү мен.

¹⁴Амыдыралдың ыяжындан чимис чиир база хоорайже хаалга дамчыштыр кирер эрге дээш, идик-хевин аштап-чуп алган улус* амыр-чыргалдыг. ¹⁵А хоорай даштыңга бужартап будалганнар, караң көрнүрлер, самырааннар, өлүрүкчүлөр, дүрзү-бурганга чүдүүрлер болгаш аас-биле база херек кырында мегечилер артып каарлар.

¹⁶Мен, Иисус, бо бүгүнү Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринге херечилезин дээш, дээрден төлээмни чоруттум. Мен дээрге Давидтин аймааның дазылы база үре-садызы мен, эртенги чырык шолбан мен.

¹⁷Сүлде-даа, душтук кыс-даа: „Чедип кел!“ — деп чугаалап тур. Ону дыңнап турар кижичи база: „Чедип кел!“ — дизин. Суксаан кижичи база чедип келзин. Күзөөн-не кижичи бо халас белекти — амыдыралдың суун дозуп алзын».

¹⁸Иоанн мен бо номнуң өттүр билип медеглээн сөстөрүн дыңнап турар кижичи бүрүзүңгө сагындырып тур мен: бо сөстөргө бир-ле чүве немээр кижичи тыптып келзе, Бурган олче бо номда бижээн хамык хай-халапты салыптар. ¹⁹А бо номнуң өттүр билип медеглээн сөстөрүндө бир чүве кааптар кижичи тыптып келзе, Бурган оон амыдыралдың ыяжындан чөмненир** база бо номда бижээн ыдыктыг хоорайга чурттаар үлүүн казып кааптар. ²⁰Кым бо бүгүнү херечилээнил, Ол: «Ийе, Мен удаvain чедип кээр мен» — деп тур. Аминь! Дээрги-Чаяакчы Иисус, чедип кел!

²¹Дээрги-Чаяакчы Иисустуң авыралы силер бүгүдеге бактаазын***.

* 22:14 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде «Идик-хевин аштап-чуп алган улус» эвес, а «Ооң айтышкыннарын сагып турар улус» деп бижээн.

** 22:19 Чамдык эң сөөлзүредир грек болгаш латин сөзүглелдерде «Амыдыралдың ыяжындан чөмненир» эвес, а «Амыдыралдың номунга кирер» деп бижээн.

*** 22:21 Чамдык бурунгу грек сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.